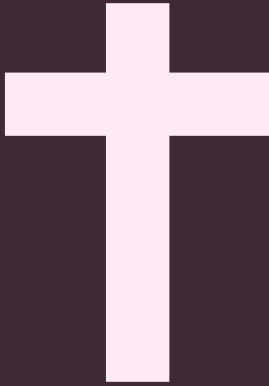

Ma Maweni Sulumani
ge Melefit

New Testament in Muyang

Ma M^uweni Sulumani ge Melefit New Testament in Muyang

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muyang

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

7fea74f6-4ba4-5a54-a7cf-a6c88fbc1968

Contents

Meciꝿ	1
Mark	81
Luk	132
Zen	218
Tuwi	277
Rom	357
1 Koren	396
2 Koren	433
Galasi	457
Efez	471
Filip	485
Kolos	494
1 Tesalonik	503
2 Tesalonik	511
1 Timote	516
2 Timote	527
Tit	535
Filemon	540
Hebri	543
Zek	574
1 Piyer	584
2 Piyer	595
1 Zen	602
2 Zen	611
3 Zen	613
Zud	615
Manꝿahani	619

Ma Mɔwɛni Sulumani ya Meciyɔ ɔ̀bɛki ni Ere ye ti mɛdɛmki ka Ma Mɔwɛni Sulumani ya Meciyɔ ɔ̀bɛki ni

Maslaɗa ya ɔ̀bɛki wakita ge Meciyɔ ni ɔ̀dafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay naɗgu ni, kwa ka mɔnjɛki gani ndam ga Yezu dek tɛsɛra ɔ̀bɛki ti Meciyɔ zal asak ga Yezu ni (Meciyɔ ti tɔzalay naɗ Levi daya). Maslaɗa ya ɔ̀bɛki wakita ni ti zal Zude, awayay ɔ̀dafaki ma ga ndam mahɔɗgaray pakama ge Melefit ya tɛdɛmbiyu, tɛdɛm amagravu ni ti ɔ̀grava ka sarta ga Yezu ededɛɗ a (jɛɗgey Meciyɔ 1.22-3; 2.15; 2.17-18; 2.23; 3.3; ma ndahaɗ tɛbu akada hini daya).

Ka mɔnjɛki ga wakita ni Meciyɔ ɔ̀dɛmki ma ke miwi ga Yezu. Kɛlɛɗ gani ɔ̀ɗgɛhad ere ye ti Yezu ɔ̀gray akaba ɔ̀dɛm ni dek akada ga ata Mark nday ata Lɔk ya tɔɗgɛhad ni : Yezu ɔ̀njɛki ke tɔwi gayan ka had Gelili, ɔ̀ru gwar a Zeruzalem. Yezu naɗ ɔ̀bu agray tɔwi gayan ni ti gɔzit ɔ̀na gɔzit ndam ya tadɛbay naɗ ni tɛsɛr naɗ ti naɗ way ; kɛlɛɗ gani Piyer ɔ̀dɛm Yezu ti naɗ Krist bay gɛdakani ya amara ni (16.16). Piyer ɔ̀ra ɔ̀dɛma pakama nana ti

kɛlɛɗ gani Yezu ɔ̀ru gwar a Zeruzalem, wudaka akoru ti ɔ̀hi ana ndam madɛbay naɗ ni ahɔr ɔ̀dɛm tɔkad naɗ eslini, mɛk amaraɗaba e kisim ba (16.21).

E kidɛɗ ga pakama ga Yezu ya ɔ̀dɛm ni bu ni ti Meciyɔ ɔ̀daba ndahaɗ a, ɔ̀slamatakabu, ɔ̀bɛki ka mɛlɛɗ gɛrgɛri zlam a wakita gayan ni bu : ma ga Yezu ya ɔ̀dɛm ka hɛma ni (5.1–7.29), ma ga Yezu ya ɔ̀dɛm ka ya ti aslɛr ndam asak gayan ni (10.1–11.1), ma gozogul ga Yezu ya ɔ̀dɛmki ka Mɛgur ge Melefit ni (13.1–52), ahɛmamam ndam ga Yezu tɔɗjɛhadkabu ni (18.1–19.2) akaba ma ga Yezu ya ɔ̀dɛmki ka mandav ga duniya ni (24.1–25.46).

Meciyɔ ɔ̀dɛfiki ana leli zlam ya ti tɔgrakivu ka Yezu ni ti ɔ̀gravu akada ga zlam ya ti ɔ̀grakivu ka ndam Izireyel a Wakita ge Melefit ya ahaslani bu ni. Yezu ɔ̀slɛka ka had Ezip a akada ga ndam Izireyel na (2.14-15) ; tɔbaray naɗ akada ga ndam Izireyel ya tɔslɛkaba a dɛlɛv ba ni (3.13), ɔ̀caka daliya a hud gili ba (4.1) mɛk ɔ̀cɛliya a hɛma va ga mac-ahi Divi ge Melefit ana mis akada ge Mɔwiz ya ɔ̀gray na (5.1). Yezu ti naɗ bay mɛgri tɔwi ana Melefit ya ɔ̀cakay daliya a kɛla geli vu ni (Izayi 53.4 ; Meciyɔ 8.17) ; naɗ Wur ge Mis, ya Deniyel ɛpi Melefit amɛfiyu naɗ a bay vu ni (Deniyel 7.13-14 ; Meciyɔ 9.6). Yezu ɛndeveriɗaba tɔwi gayan na dek : kani ti naɗ « Melefit ya ɔ̀njɛhad akaba leli ni »

(Emenawel) ya Izayi àdámki ma ni (Izayi 7.14; Meciyu 1.23; 28.20).

Slimi ga ata bəŋ ga bəŋ ga Yezu

(Luk 3.23-38)

1 Yezu *Krist ti naŋ wur huɗ ge Devit, wur huɗ ga Abraham daya. Slimi ga ata bəŋ ga bəŋani ti nday hi: 2 Abraham èwi Izak, Izak èwi Zekur, Zekur èwi Zuda akaba bəza ga mənani ndahan, 3 Zuda èwifinja ata Ferez nday ata Zara kà Tamar a, Ferez èwi Esron, Esron èwi Aram, 4 Aram èwi Aminadap, Aminadap èwi Nason, Nason èwi Salmon, 5 Salmon èwifinja Boz kà Rahap a, Boz èwifinja Zobet kà Rut a, Zobet èwi Zese, 6 Zese èwi Devit. Devit ti àzum bay.

Bay Devit èwifinja Salomon kà wal ge Yari a, 7 Salomon èwi Robowam, Robowam èwi Abiya, Abiya èwi Asaf, 8 Asaf èwi Zusafat, Zusafat èwi Zuram, Zuram èwi Oziyas, 9 Oziyas èwi Zowatam, Zowatam èwi Asaz, Asaz èwi Ezesiyas, 10 Ezesiyas èwi Manase, Manase èwi Amon, Amon èwi Zuziyas, 11 Zuziyas èwi Zesuniyas akaba bəza ga mənani. Ka sarta gani nani ti təhəloru ndam *Zude ka haɗ Babilon.

12 Tàra təhəloya ndam Zude ka haɗ Babilon a ti Zesuniyas èwi Salatiyel, Salatiyel èwi Zorobabel, 13 Zorobabel èwi Abiyut, Abiyut èwi Eliyakim, Eliyakim èwi Azor, 14 Azor èwi Sadok, Sadok èwi Akim,

Akim èwi Eliyut, 15 Eliyut èwi Eleyazar, Eleyazar èwi Matan, Matan èwi Zekur, 16 Zekur èwi Zuzef. Zuzef ti zal ga Mari ya èwi Yezu ni. Yezu ti təzalay naŋ Krist.

17 Nahkay e kidin ga sarta ga Abraham akaba sarta ge Devit bu ni ti bəza huɗ bəza huɗ ga Abraham kru mahar faɗ; e kidin ga sarta ge Devit akaba sarta ya ti təhəloru ndam Zude ka haɗ Babilon ni bu ni ti bəza huɗ bəza huɗ ga Abraham kru mahar faɗ; e kidin ga sarta ya ti təhəloru ndam Zude ka haɗ Babilon ni akaba sarta ge Krist bu ni ti bəza huɗ bəza huɗ ga Abraham kru mahar faɗ.

Məslər ge Melefıt ahi ana Zuzef etiweya wur a, slimigani Yezu

(Luk 2.1-7)

18 Tıwi Yezu *Krist ti àgravu nahkay hi: mənani Mari məva ge Zuzef. Zuzef àzay naŋ faŋ ndo, ay tıpi ti naŋ a huɗ. Naŋ a huɗ ti àna njəɗa ga *Məsuf Njəlatani. 19 Zal gani Zuzef ti naŋ mis jireni, nahkay àra èpia naŋ a, naŋ a huɗ ti àwayay maɗafani do. Àdám ambrəŋ naŋ akal-akal. 20 Naŋ àbu ajalay ahàr nahkay ti *məslər ge Melefıt àŋgazlivu e kisim mizideni bu, àhi ahkado: « Zuzef wur huɗ ge Devit, kàgray aŋgwaz ga mazay Mari ga wal ba, aɗaba wur ya a huɗ gayan bu ni ti àzay huɗ gani àna njəɗa ga Məsuf Njəlatani. 21 Ara ewi wur zalani. Emiweya ti akədi slimigani Yezu, aɗaba naŋ

ti amahəŋgay ndam gayəŋ, aməhəlabə tay a magudar zlam gatay ba. »

²² Zlam gani nani àgravu dek ti, ti pakama ga Bay Melefit ya àhi ana bay mahəŋgaray *pakama gayəŋ ni mǎgravu. Pakama gani nani ti nihi : ²³ « Wur dahalay ya àsər zal faŋ ndo ni ara azay huđ, emiwi wur zalani, atəzalay naŋ Emenəwel. »

* Emenəwel ti awayay adəmvaba « Melefit naŋ àbu akaba leli. » ²⁴ Zəzef nakəŋ àra èpidekva ti àgray ere ye ti məslər ga Bay Melefit àhi gray ni. Àzay Mari nakəŋ ga wal, ²⁵ ay tǎndəhadkabu ndo, duk àbivoru ana sarta ya Mari èweya wur na ni. Nahkay Mari nakəŋ èwi wur zalani, mək Zəzef àdi slimi gani Yezu.

2

Ndam məsər zlam tara taməŋjaya Yezu a

¹ Tiwi Yezu ti e Betlehem ka had *Zude. Ka sarta gani nani ti Erot naŋ bay ga ndam *Zude. Tàra tiwia Yezu a ti ndam ndahaŋ tàra a Zeruzalem a ; nday ndam məsər zlam, tàsləkabiya gwar egezi a. ² Tàra tìnjia ti tìhindi, tǎdəm : « Bay ga ndam Zude ya tiwi ni ti naŋ eley ? Mǎra ti adaba boŋgur àcəlaya, adafaki tiweya bay gəđakana. Mìpia boŋgur na ti mǎra ga mabəhadì mirdim a. » ³ Bay *Erot àra ècia ma gana ti ma gani àhəlia ahàr a dal-dal ; ma gani àhəlia ahàr ana ndam

Zeruzalem a dek daya. ⁴ Eslini Erot nakəŋ àzalakabu gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Zude ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni. Àzalakabu gəđakani ga ndam Zude ni nahkay ti ge mihindifiŋa kà tay a : « *Krist Bay gəđakani ya amara ni ti, etiwi naŋ ti eley ? » ⁵ Naŋ nakəŋ àra àhia ana tay a nahkay ti nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Etiwi naŋ ti e Betlehem ka had Zude, adaba bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit nahaŋ àbəkì a wakita gayəŋ bu nahkay hi :

⁶ « Bay Melefit adəm :

Lekulum ndam Betlehem ka had Zude ni ti kəsə gekuli gəđakani àtam kəsə ndahaŋ ga had Zude ni,

adaba etiwi bay a kəsə gekuli bu.

Bay gani nani ti amədi kama ana ndam goro ndam *Izireyel. » *

⁷ Bay Erot àra ècia ma na nahkay ti àzalakabu ndam məsər zlam ni akal-akal, èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Boŋgur ni ti àcəlaya ananaw ? »

⁸ Tàra təhia sarta gana ti àsləruru tay e Betlehem, àhi ana tay : « Dəgum, kədəbum mələŋ ga wur ya tiwi ni lala. Akəsəruma mələŋ gana ti, ŋguma ti kəhəŋgrumu ma gani. Adaba nu day nara nakoru ga mabəhadì mirdim. »

⁹ Nday nakəŋ tàra tìcia ma ga bay na ti tàsləka. Nday

* 1:23 Izayi 7.14. * 2:6 Mise 5.1.

tàbu takoru e divi bu ni ti tìpi bonḡur ya àcàlaya gwar egezi a ni, naḡ àbu akoru kama gatay. Bonḡur ni naḡ àbu akoru nahkay ti òru ècikki ka mələḡ ga wur ya naḡ àvu ni. ¹⁰ Tàra tìpia bonḡur na ti tàmərva dal-dal, ¹¹ təhuriyu a ahay ya ti bonḡur ècikki ni vu, tədi ahàr ana wur ni nday ata mənani Mari. Tàra tìpia wur na ti tábəhadí mirdim grik meleher ndíba ndíba ana had, mək təzləkaba sahar gatay a, təhəlaya zlam a, təbi ana wur ni. Zlam gani nday hi : gru, haf ya tamal tazəbay ezi ti àbəlay ni, akaba haf nahanḡ təzalay mir, ezi akada ge tersel ni. ¹² Kələḡ gani Melefit àhi ma ana tay e kisim mizideni bu, àhi ana tay ahkado : « Kəḡgumoru gwar afa ga Erot ba. » Nahkay nday nakəḡ tàsləka, tənḡoru a magam gatay àna divi nahanḡ zlam gatay.

Ata bəḡ ga Yezu tacuhworu àna Yezu ka had Ezip

¹³ Ndam məsər zlam ni tàra tàsləka ti *məslər ge Melefit àḡgazlivu ana Zəzef e kisim mizideni bu, àhi ahkado : « Sləka, za wur na nday ata mənana, cuhworu àna tay gwar ka had Ezip. Ekinjəmiya ti njəhaduma eslina. Anəhuk “Sləka” day kwa ti akəsləkumbiya. Adaba *Erot naḡ àbu adəbay divi ge mijinḡ wur ni. » ¹⁴ Zəzef àra ècia ma na nahkay nahəma, ga mələvad gani nani ècikaba, àzay wur ni nday

ata mənḡ ga wur ni, òru ka had Ezip. ¹⁵ Tòru tìnḡəa eslina ti tənḡəhadíyu duk àbiviya ana kisim ga bay Erot. Ata bəḡ ga Yezu tòru àna Yezu ka had Ezip ti, ti pakama ga bay mahəḡgaray *pakama ga Bay Melefit məḡravu. Pakama ya àdəm ni ti nahkay hi : « Nəzalabiyu wur goro ti kwa ka had Ezip. † »

Tabazl bəza

¹⁶ Erot àra ècia ndam məsər zlam ni təḡosa naḡ a ti àzuma bəruv a dal-dal. Nahkay àsləròru mis, àhi ana tay tòru tábazl bəza ga kəsa Betlehem akaba bəza ge mis ya tanḡəhad kà ḡəvay gani ni. Àhi ana tay tábazl bəza ya ti təzuma vi a cə cəena akaba ya tìsli vi cə cəeni ndo ni dek. Àdəm tábazl bəza ge vi cə cəeni ni ti adaba ndam məsər zlam ni təhi « Mìpi bonḡur enjenjeni ti àgray vi cə nihi. » ¹⁷ Nahkay pakama ge Zeremi bay mahəḡgaray *pakama ge Melefit ni àḡravu. Pakama gani nahkay hi :

¹⁸ « Tìci zlahay a Rama : tuway ahənday dal-dal, tagray delələ.

Nani Resel, etəwi bəza gayanḡ, àwayay ti mis tədabakay naḡ do, adaba bəza gayanḡ təbi va bi. ‡ »

Ata bəḡ ga Yezu tasləkabiya ka had Ezip a

¹⁹ Kələḡ gani bay *Erot nakəḡ àməta. Àra àməta ti məslər ga Bay Melefit àḡgazlivu ana Zəzef ka had

Ezip e kisim mizideni bu keti,
²⁰ àhi ahkado : « Cikaba, za wur na nday ata mənəjana, kəngoru àna tay ka had Izireyel. Adaba ndam ya ti tàwayay makad wur ni ti tàməta. » ²¹ Zuzef nakəŋ àra ècia ma na ti ècik, àzay wur ni nday ata mənə ga wur ni, tàsləka təngoru ka had Izireyel. ²² Ay Erseleyus wur ga Erot àhuriya a bay ga bəŋəna va ka had *Zude a. Zuzef nakəŋ àra ècia ma gana ti aŋwaz awər nan, àwayay məhuriyani ka had Zude do. Eslini *məslər ge Melefit àhi ma e kisim mizideni bu, nahkay Zuzef nakəŋ òru ka had *Gelili. ²³ Òru ènjəa eslina ti ànjəhad a kəsa nahan bu ; təzalay kəsa gani Nazaret. Nahkay ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya tədəmbiyu ni àgrava. Ma gani nahkay hi : « *Bay gədakani ya amara ni ti atəzalay nan zal Nazaret. »

3

Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ni

(Mark 1.1-8 ; Lək 3.1-9 ; Zeŋ 1.19-28)

¹ A vad nahan àbu nahəma, Zeŋ bay məbaray mis ni àhərkiaya ke mis a huđ gili ba ka had *Zude ga məhi ma ana mis. ² Àhi ana mis ahkado : « Mbatumkaba majalay ahər gekəli a, adaba *Məgur ge Melefit ènjia wudak. * » ³ Zeŋ ti Izayi

bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit adəmkibiya ma, adəm :

« Maslaŋa azlah a huđ gili bu, dəŋgu gayan ahəndabiyu. Adəm :

“Slamatumikabu divi ana Bay gədakani,

ahər adəm divi gayan mēla ndələba.” † »

⁴ Zeŋ ti nan àbu àna azana mələmani àna eŋgəc ge ezligwemi, awəlvù àna maslpara ga ambəl a zuh bu. Zlam məzum gayan ti eyew akaba amu. ⁵ Eslini ti ndam Zeruzalem, ndam ga had Zude dek akaba ndam ya ti tanjəhad kə gəvay ga zalaka *Zurdeŋ ni dek tərəkia ke Zeŋ nakəŋ a, ⁶ tədəfaya zlam gatay ya təgudar na, mək Zeŋ nakəŋ àbaray tay a zalaka Zurdeŋ ni bu huya.

⁷ Ndam *Feriziyen akaba ndam *Seduseyen kay tərəkia ke Zeŋ a ti məbaray tay. Zeŋ nakəŋ àra èpia tay a ti àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti medékwi ! Way àhi ana kəli dəguma afa goro a ti kətamumfəŋa kə məzum bəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudak na way ?

⁸ Tamal ti kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a ededīŋ ededīŋena ti, grum təwi ya ti adafaki lekələm kəmbatumva ni. ⁹ Ngay bəŋ ga bəŋ gekəli Abraham, nahkay akatamum ti kəhumi ana ahər ba, adaba nəhi ana kəli nahəma, Melefit esliki məhiani ana akur nday ndani tigi bəza huđ

* **3:2** A wakita ge Meciyu bu, tədəm « Məgur ga huđ melefit, » awayay adəmvaba « Məgur ge Melefit. » † **3:3** Izayi 40.3.

ga Abraham day, agravu. ¹⁰ Si kəgrum təwi sulumani kwa. Do ni ti Melefít naŋ ànjəkia ka matraḅ kəli a àndava, agri ana kəli akada ge mis ya məŋ ga zlam gayəŋ tiwi bəza sulumani do ni ti azay zlabə gayəŋ ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. ¹¹ Nu ti nabaray kəli àna yam ti mis təsər lekələm kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a, ay maslaŋə nahaŋ naŋ àbu ara e divi ba kələŋ goro a : naŋ ti aməbaray kəli àna *Məsuf Njələtani akaba àna aku. Naŋ gani nani ti njədə gayəŋ àtama goro a ; nu ti way ga məziaba kimaka gayəŋ a di way ? ¹² Emedekaba mis a akada ge mis ya àza hijid gayəŋ a ahar va, ahar hay àna naŋ ni. Àharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay kisfít gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmət day-day do. »

Tabaray Yezu

(Mark 1.9-11 ; Lək 3.21-22)

¹³ Eslini Yezu àsləka ka haḍ *Gelili a, àrəkioru ke Zeŋ kə gəvay ga zalaka *Zərdeŋ ti Zeŋ *məbaray naŋ. ¹⁴ Ay ti Zeŋ àwayay məbaray naŋ do, àhi ahkado : « Amal nu nərəkukoru ti kəbaray nu. Nihi ti nak kərəkua ti nəbaray kur sawəŋ aw ? » ¹⁵ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nihi ti gəskabá, gray nahkay hayaŋ. Tamal mągra nahkay ti mągra ere ye ti Melefít awayay na dek. Àgəski ti magray nahkay. » Zeŋ àra ècia ma ga Yezu na ti àgəskabu, àbaray

naŋ. ¹⁶ Zeŋ àra àbara Yezu a ti Yezu àcəlaya a yam ni ba. Eslini huḍ melefít àzləkəvaba, mək Yezu nakəŋ èpi *Məsuf ge Melefít àhərkiaya akada ga kurkoduk ya ahər na. ¹⁷ Eslini dəŋgu àhəndabiyu a huḍ melefít bu akada dəŋgu ge mis, àdəm : « Maslaŋə hini ti wur goro, nawayay naŋ dal-dal ; aməru məbərur dal-dal. »

4

Seteni ahəlfəŋə eyu kə Yezu a

(Mark 1.12-13 ; Lək 4.1-13)

¹ Kələŋ gani *Məsuf ge Melefít àzoru Yezu a huḍ gili vu ti *Seteni məhəlfəŋə eyu a. ² Eslini Yezu nakəŋ àgəs ndəra, àzum zlam ndo vad kru kru faḍ məlafat akaba məlavad gani do dek. Kələŋ gani ləwir àwərkaba naŋ a. ³ Nahkay bay məhəlfəŋə eyu kə mis a ni àrəkioru, àhi ; « Tamal ti nak Wur ge Melefít ededəŋ ti hi ana akur nday hini təmbukvu *dipeŋ zla aw. » ⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu, Melefít àdəm : “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani ciliŋ do ; anjəhad ti àna pakama ya Melefít àdəm ni dek.” * »

⁵ Eslini Seteni àzoru naŋ a kəsa *njələtani ni vu, àfəkad naŋ jik ka ahər ga *ahay gədakani ge Melefít ni, † ⁶ mək àhi : « Tamal nak Wur ge Melefít ededəŋ ti diyu a haḍ, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít ni

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:5 Kəsa njələtani ni ti Zerəzalem.

bu nahkay hi: “Melefit aməhi ma ana məslər gayəŋ, atakəcaw kur, ti asak gayak ènjifiŋ kà akur ba.” † » ⁷ Ay Yezu àhi: « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu keti: “Kəhəlfəŋa eyə kà Bay Melefit gayak a ba.” § » ⁸ Eslini Seteni nakəŋ àzoru Yezu ka ahər ga həma zəbalani, àdəfiki həd ga duniya gərgərani dek, àdəfiki njədə akaba elimeni gatay, ⁹ mək àhi: « Kəbu kipiuru zlam ni dek do waw? Tamal ti kəbəhadua mirdim a meleher ndiə ana həd ti anəbuk tay dek. » ¹⁰ Eslini Yezu àhi: « Hədəkfua, Seteni. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi: “Akabəhadı mirdim ti ana Bay Melefit gayak; akazləbay naŋ naŋ bəlaŋ ciliŋ.” * » ¹¹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti Seteni nakəŋ àsləkafəŋa. Àra àsləkafəŋa ti *məslər ge Melefit tərəkia ka Yezu a, təfi ahər.

Yezu anjəki ke təwi gayəŋ ka həd Gelili

(Mark 1.14-15; Lək 4.14-15)

¹² Kələŋ gani mis təhi ana Yezu təfiya Zeŋ a daŋgay va. Yezu àra ècia ma gana ti àsləka òru ka həd *Gelili. ¹³ Òru ènjua eslina ti ànjəhad a Nazaret ndo, òru ànjəhad a Kafarnahum. Kafarnahum ti kə gəvay ga *dəluv gədəkani ga həd Gelili, ka həd ga Zabulon akaba ga Naftali. ¹⁴ Àgray nahkay ti pakama ge Izayi

bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya àdəmbiyu ni ti mągravu. Àdəm nahkay hi:

¹⁵ « Ləkulum ndam ga həd ga Zabulon akaba ga Naftali,

gwar ka dəluv, ke ledi ga zalaka *Zurdeŋ ni!

Ka həd Gelili gekəli ti ndam ya nday ndam *Zude do ni təbu kay,

¹⁶ ay mis ya ti tanjəhad a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu ni tıpia məlaŋ masladana dal-dal;

mis ya ti tanjəhad akada nday mis məmətani ni, məlaŋ àsladıa ana tay a.† »

¹⁷ Ka sarta gani nani Yezu ànjəki ka məhi ma ana mis, àdəm: « Mbatumkaba majalay ahər gekəli a, adaba *Məgur ge Melefit ènjia. »

Yezu azalay ndam məgəs kiliffad

(Mark 1.16-20; Lək 5.1-11)

¹⁸ A vad nahaŋ Yezu naŋ àbu asawaday kə gəvay ga dəluv Gelili ti èpi mis ndahaŋ cə nday kə məŋ gatay. Bəlaŋ gani slimi gayəŋ Simu naŋ ya təzalay Piyer ni, nahaŋ ni ti ni slimi gayəŋ Andre. Nday təbu tətəliyu zəva gatay a dəluv vu, adaba nday ndam məgəs kilif. ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana tay: « Dəbumbiyu nu; anagraŋ ti kígəm ndam məhəlibiyu mis ana Melefit akada ya ti kəgəsüm kilif ni. » ²⁰ Tàra tıcia pakama ga Yezu na ti təmbərbu zəva

† 4:6 Limis 91.11-12. § 4:7 Mimbiki 6.16. * 4:10 Mimbiki 6.13. † 4:16 Izayi 8.23-9.1.

gatay ni ndəbak, tàdəbay nan huya. ²¹ Nday tàbu takoru ti Yezu èpi mis ndahaŋ cə, nday kà məŋ gatay keti; nday bəza ge Zebede, bəlaŋ gani slimi gayaŋ Zek, nahaŋ ni ti ni slimi gayaŋ Zeŋ. Nday a *slalah ga yam bu akaba bəŋ gatay Zebede, tàbu təslamalay zəva gatay. Yezu àra èpia tay a ti àzalay tay. ²² Nday nakəŋ tàra ticia zalay ga Yezu na ti təmbər bu slalah ga yam gatay ni akaba bəŋ gatay ni, tàdəbay nan.

Yezu acahi zlam ana mis akaba ahəŋgaraba mis a
(Luk 6.17-19)

²³ Kələŋ gani Yezu àsawadəy ka kəsa ka kəsa ga had *Gelili ni dek, àcahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ye eslini ni bu. Àhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay, àhəŋgaraba ndam gatay dərani akaba ndam gatay ya arməwər gərgərani awər tay na dek. ²⁴ Nahkay ndam ga had Siri dek ticia zlam ga Yezu ya àgray na. Eslini təhəlibiyu ndam gatay ya tēbesey do ni dek: ndam ga arməwər, ndam ya ti təcakay daliya ni, ndam ya ti seteni təniviyyu ana tay ni, ndam ya ti araŋa agəs tay bərək bərək ni, akaba ndam dəra. Təhəlibiya tay ana Yezu a ti Yezu àhəŋgaraba tay a. ²⁵ Mis dal-dal təsləkabiya e Gelili a, ka had ga *Kəsa Kru a, a Zeruzalem a, ka had

*Zude akaba ke ledi ga zalaka
*Zurdeŋ a, tàdəbay Yezu.

5

Yezu acahi zlam ana mis a həma bu

¹ Yezu àra èpia mis dal-dalani na ti àcəloru a həma vu, ànjəhad digəs. Nahkay ndam madəbay nan ni tərəkioru, ² mək Yezu ànjəki ka macahi zlam ana tay.

Məmərani ga ndam ga Yezu
(Luk 6.20-23)

Àhi ana tay ahkado :

- ³ « Ndam ya ti təsəra nday ndam talaga kè eri ge Melefit ni ti təmər vu, adaba *Məgur ge Melefit ti gatay.
- ⁴ Ndam ya ti titəwi ni ti təmər vu, adaba Melefit aməhəŋgrivu bər uv ana tay. *
- ⁵ Ndam ya ti nday kuđufani ni ti təmər vu, adaba Melefit aməvi had ya ti àdəm aməvi ana ndam gayaŋ ni ana tay.
- ⁶ Ndam ya ti tawayay jiri ge Melefit akada ya tawayay zlam məzumani akaba zlam miseni ni ti təmər vu, adaba etipi jiri gani nani, atərəh àna nan akada ya tərəh àna zlam məzumani ni.
- ⁷ Ndam ya ti mis təsi cicihi ana tay ni ti təmər vu, adaba nday day atəsi cicihi ana Melefit.
- ⁸ Ndam ya ti məbər uv gatay *njəlatani ni ti

* 5:4 A wakita ndahaŋ bu tàmbatkaba lemeru 4 ata 5 a.

tâmərvu, adaba etipi Melefit.

9 Ndam ya ti tanjalabakabu mis ni ti tâmərvu, adaba Melefit amazalay tay bəza gayan.

10 Ndam ya ti mis təgri daliya ana tay adaba nday ndam jireni ni ti tâmərvu, adaba Məgur ge Melefit ti gatay.

11 « Lekələm ti ka ya ti mis tindivi kəli, təgri daliya ana kəli ahkay do ni tədəmki ma magədavani gərgəri àki ke kəli adaba lekələm ndam goro ni ti, mərəmvu. 12 Yəm, mərəmvu dal-dal, adaba Melefit aməvi zlam sulumani ana kəli kay a kəla gani vu a hud melefıt bu. Daliya ya təgri ana kəli nihi ni ti, ku ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ahaslani day təgri ana tay nahkay. »

Ma àki ka estena akaba ka mələŋ masladani

(Mark 9.50 ; Lək 14.34-35)

13 « Lekələm e kidin ga ndam ga *duniya ni bu ni ti akada estena ya tabafəŋ kà zlam məzumani ni. Ay tamal estena ni àcər va do ni ti, təgri ahəmamam ti məcər keti ni mam ? Àbi ! Ègia zlam masakana, tizligoru mis təcəlki cilin.

14 « Asladay mələŋ a duniya bu ni ti lekələm gani. Kəsa gədakani ka ahər ga həma ti anğahvu waw ? Aha !

15 Maslaŋa ya ti ebeftəy cəŋgel mək ahəmbaki dagəla ni ti àbi ; afəkad ka mələŋ zaŋani sawan, nahkay ti asladı mələŋ ana mis ya ti a hud

ahay bu ni dek. 16 Nahkay zla nahəma grum ti mis dek tıpi masladani gekəli àna təwi gekəli sulumani ya kəgrum ni. Etıpia ti atazləbay Bəŋ gekəli ya a hud melefıt bu ni. »

Pakama àki ke Divi ge Melefit

17 « ŋgay nu nàra ga məmbatkaba *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki na akaba pakama ga ndam ndahan ya təhəngaray *pakama ge Melefit na ti kədəmum ba. Nàra ga məmbatkaba tay a do, nàra ti ge mendeveřin təwi gani sawan. 18 Nəhi ana kəli nahəma, ku asak ma gəzit ge Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni emiji do. Tamal hud melefıt akaba had ni dek tıjiji ndo ni ti asak ma ga wakita ni day emiji do. Si ere ye ti Melefit awayay magray ni dek amagrava day kwa. 19 Nahkay zla nahəma, tamal mis àgəskabu ku Divi bəlan e kidin ge Divi ge Melefit bu ndo, akaba acahi ana mis ndahan ti təgray akada gayan ni ti, àbəlay do. Ku tamal àgəskabá Divi ndahan a dek, Divi ya àgəskabu ndo ni ti gəziteni àtam nday ndahan dek nəŋgu ni, Melefit amədəm maslaŋa nani gəziteni àtam mis ndahan dek a Məgur gayan ni bu. Ay maslaŋa ya ti àgəskabá Divi ge Melefit a dek, acahi ana mis ndahan ni ti, Melefit amədəm nəŋ gədakani a Məgur gayan ni bu. 20 Nəhi ana kəli nahəma, ahər àdəm kàtamum ndam

*Feriziyen akaba ndam
*mäsär Wakita ge Melefit àna
jiri. Tamal kàtamum tay ndo
ni ti akàhurumiyu a *Məgur
ge Melefit ni vu koksah. »

*Məzum bəruv akaba
lagayvu*

²¹ « Kəsəruma təhi ana ata
bəŋ gekəli ahkado : “Kəkad
mis ba. Maslaŋa ya ti àkadā
mis a ni ti tagrafəŋa seriya.”
† ²² Ay nu ti nəhi ana kəli :
ku way way do tamal àzumkia
bəruv ka wur ga mənana ti
tagrafəŋa seriya ; ku way
way do tamal èndivia wur
ga mənana cəf ti ndam ge
seriya təwəl naŋ ; tamal àhi
ana wur ga mənani “Nak
muru” ti tizligiyu naŋ a
*dəluv ga aku vu. ²³ Nahkay
tamal kɪnjəa àna sədaga
gayak ka mələŋ ya tabəhad
na, mək kəsərkiā kəgudaria
zlam ana wur ga muk a
ti, ²⁴ mbərbu sədaga gayak
ni eslini, ru kəŋgalumbabiya.
Akəŋgalumbabiya ti ŋga ti
kəfəkadī sədaga gayak ni ana
Melefit dəma mba.

²⁵ « Tamal maslaŋa akoru
abəhadkuk mirdim nahəma,
ŋgalumbu ka ahər divi ;
do ni ti bi maslaŋa nani
aməzikaboru kur ana bay
magray seriya, mək bay ni
aməvi kur ana zal slewja
ga məfiyu kur a daŋgay vu.
²⁶ Nəhuk nahəma, mənjdəf
məpələba ere ye ti təfəkuk
na dək ti akahəraya a daŋgay
ni ba do. Ku tamal ti

agəjənifuk sisi bələŋ nəŋgu ni,
si kəpələba kwa. »

Magray hala

²⁷ « Kəsəruma təhi ana ata
bəŋ gekəli ahkado : “Kəgray
hala ba.” ‡ ²⁸ Ay nu
ti nəhi ana kəli : ku way
way do tamal àmənjaləŋa ana
wal a àna eri cilin, awayay
ti tåndəhadkabu ti, àgra hala
àndava.

²⁹ « Nahkay tamal eri ga
ahar ga dəf gayak ezligiyu
kur a magudar zlam vu
nahəma, zaba zligoru ; àgəski
hojo zlam ga vu gayak bələŋ
ejji ere gani tizligiyu vu
gayak dək a dəluv ga aku vu
ni. ³⁰ Tamal ahar ga dəf gayak
ezligiyu kur a magudar zlam
vu nahəma, kelkaba zligoru ;
àgəski hojo zlam ga vu gayak
bələŋ ejji ere gani vu gayak
dək ahuriyu a dəluv ga aku
vu ni. »

Magaray wal

(Meciyu 19.9 ; Mark 10.11-
12 ; Lək 16.18)

³¹ « Təhi ana ata bəŋ gekəli :
“Tamal maslaŋa agaray wal
gayaŋ ti ahər àdəm abəki
wakita gani, avi.” § ³² Ay nu
ti nəhi ana kəli : ku way way
do àgara wal gayaŋ a, wal ni
day àgray mesəwehvu ndo ni
ti, wal ni àda zal nahaŋ a ti
maslaŋa ya àgara wal na ti
àfiyu wal ni a magray hala vu.
Nahkay maslaŋa ya ti àza wal
ya ti zal gani àgara na day àgra
hala. »

Mbaday

† 5:21 Mahərana 20.13 ; Mimbiki 5.17.

§ 5:31 Mimbiki 24.1.

‡ 5:27 Mahərana 20.14 ; Mimbiki 5.18.

³³ « Kəsəruma təhi ana ata bəŋ gekəli ahkado : “Tamal kəmbadā, kədəm akəgri zlam ana Melefit ti ahār ədəm kəmbərəŋ ba, gray ere gani nani.” * ³⁴ Ay nu ti nəhi ana kəli : kəmbadum day-day ba. Ku əna huđ melefit kəmbadum ba, adaba huđ melefit ti kərsi ga Bay Melefit. ³⁵ Ku əna had day kəmbadum ba, adaba had ti mələŋ məbəki asak ge Melefit. Ku əna Zeruzalem day kəmbadum ba, adaba nani kəsa ga Bay gədakani. ³⁶ Ku əna ahār gayak day kəmbadā ba, adaba ku məhər ga ahār gayak bələŋ day kəmbatkaba ti mīgi bəđ-bəđfani ahkay do ni didilini koksah. ³⁷ Ere ye ti kədəmun ni ti “Iy!” ahkay do ni “Aha!” Tamal kədəmun kiva ma nahəŋ a ti nani təwi ge *Seteni. »

Mahəŋgarvu zlam magədavan
(Luk 6.29-30)

³⁸ « Kəsəruma, təhi ana ata bəŋ gekəli : “Tamal maslaŋa əzukaba eri a ti ziaba eri a bilegeni. Tamal maslaŋa ədəvukaba aslər a ti dəviaba aslər a bilegeni.” † ³⁹ Ay nu ti nəhi ana kəli : tamal mis cudayani əgruka araŋa ti kəhəŋgarfəŋ ba. Tamal maslaŋa əduka barva ka tuwər ga ahar ga daf a nahəma, mbatik-abiyu ga ahar ga gəjar ni ti mədukkivu keti. ⁴⁰ Tamal mis əbəhadkuka mirdim a, awayay azafuka endəwi gayak a nahəma, mbrəŋ naŋ

məzafuka, məzafuka mugudi gayak a daya. ⁴¹ Tamal mis əfəkuka ŋgasa ga məziuru zlam ezeweđ kru nahəma, zioru ezeweđ kru kru cu. ⁴² Tamal mis əhindiləka zlam a ti vi. Tamal mis əra ga makələy duwa ti kəkeli ba. »

Mawayay ndam ezir geli
(Luk 6.27-28, 32-36)

⁴³ « Kəsəruma təhi ana ata bəŋ gekəli : “Ahār ədəm wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni, zirey ndam ezir gayak.” ‡ ⁴⁴ Ay nu ti nəhi ana kəli : wayum ndam ezir gekəli ; həŋgalumi Melefit ana ndam ya təgri daliya ana kəli ni. ⁴⁵ Tamal kəgrum nahkay ti ekigum bəza ga Bəŋ gekəli ya e melefit bu ni ededini ededini, adaba naŋ ti agray ti fat məsləfi mələŋ ana ndam cuday akaba ana ndam sulumani, agray ti avər mətədāya ana ndam jireni akaba ana ndam jireni do na daya. ⁴⁶ Tamal lekələm kawayum ndam ya ti tawayay kəli ni cilini ti, kəhumi ana ahār Melefit aməvi zlam ana kəli ka duwa gani aw? Aha! Adaba ku ndam *məhəl hadam day təbu tagray nahkay. ⁴⁷ Tamal kəgrumi sa ana bəza ga məŋ gekəli cilini ti, kəhumi ana ahār kəgrum zlam sulumani aw? Aha! Ku nday ya ti təfəki ahār ke Melefit do ni day təbu tagray nahkay. ⁴⁸ Ahār ədəm kəgudarum zlam do simiteni, akadā ga Bəŋ

* 5:33 Mənjay Levi 19.12 ; Macalani 30.3 ; Mimbiki 23.22-24. † 5:38 Mahərana 21.24 ; Levi 24.20 ; Mimbiki 19.21. ‡ 5:43 Levi 19.18.

gekuli ya e melefít bu àgudar zlam do simiteni ni. »

6

Məvi zlam ana ndam talaga

¹ Yezu àhi ana tay keti : « Ka ya ti kəgrum zlam sulumani ni ti, kəgrum kè meleher ge mis ndahan ti tîpi ere ye ti kəgrum ni ba. Tamal kəgrum kè meleher ge mis ti, Bəŋ gekuli ya e melefít bu ni aməvi zlam ana kuli azuhva təwi gekuli ni do. ² Nahkay zla nahəma, ka ya ti kəvumi zlam ana ndam talaga ni ti, kəzlahum àna nan ti mis tîci ba. Ndam ya ti tawayay ti mis tādəm nday ndam jireni ni təbu tagray nahkay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefít bu akaba a kəsa bu. Tagray nahkay ti adaba tawayay ti mis təzləbay tay. Nəhi ana kuli nahəma, nday ti təŋgəta zlam ka duwa gana àndava, atəŋgət nahan va do. ³ Ay nak ti ka ya ti kəvi zlam ana zal talaga nahəma, gray ti ku ahar ga gəjar gayak day àsər ere ye ti ahar ga daf gayak agray ni ba. ⁴ Ahər àdəm kəvi zlam ana mis ti maslaŋa nahan èci ma gani ba. Buk ti epi zlam ya mis tîpi do ni, nahkay aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni. »

Mahəŋgalay Melefít
(Luk 11.2-4)

⁵ « Ka ya ti kahəŋgalum Melefít nahəma, kəgrum akada ga ndam ya tawayay ti mis ndahan tādəm nday ndam jireni ni ba. Nday ti tahəŋgalay Melefít tawayay

micikeni jik a ahay ga *mahəŋgalavù Melefít bu ahkay do ni kə gəvay ge divi, ti mis tîpi tay. Nəhi ana kuli nahəma, nday ti təŋgəta zlam ka duwa gana àndava, atəŋgət nahan va do. ⁶ Ay nak ti ka ya ti kahəŋgalay Melefít nahəma, huriyu a ahay gayak vu, zləkkabu mahay ti mis tîpi kur ka ya ti kahəŋgalay Melefít ni ba. Buk ti epi zlam ya mis tîpi do ni, nahkay aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni. ⁷ Ka ya ti kahəŋgalum Melefít ni ti kəhəŋgrumi zuh ana zlam bəlanani sak kay akada nday ya ti təfəki ahər ke Melefít do tagray ni ba. Nday ti təhi ana ahər tamal tahəŋgalay dal-dal ti Melefít aməgri ere ye ti tawayay ni ana tay. ⁸ Ay lekulum ti kəgrum akada gatay ni ba. Adaba wudaka kahəŋgalum ti Bəŋ gekuli àsəra ere ye ti àhəcikivu ana kuli na àndava. ⁹ Ka ya ti kahəŋgalum Melefít nahəma, dəmum nahkay hi :

“Bəŋ geli nak a huđ melefít bu, mis dek təgəskabu nak njəlata ti ;

¹⁰ kàra kəzum bay gayak e kidiŋ geli bu ti ;

ere ye ti kawayay ni məgravu ka had akada ya agravu a huđ melefít bu ni ti.

¹¹ Zlam məzumani ga məgəsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kani daya ti.

¹² Mbərfəŋa zlam ya məgudaruk ni kə leli a, akada geli ya

màmbərfəŋa zlam ge mis ya tagudari ana leli na kà tay a ni ti.

13 Kəvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba, həŋgafəŋa leli kà naŋ a sawaŋ ti.

[Adaba Bay ya ti agur zlam dek akaba esliki ka magray zlam dek ni ti nak. Bay ya ti mis dek atazləbay ni ti nak, ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.]”

14 « Nədəm nahəma, tamal kəmbərəŋumfəŋa zlam ge mis ya tagudari ana kəli na kà tay a ti, Bəŋ gekəli ya e melefıt bu ni aməmbərfəŋa zlam gekəli ya kagudarum ni kə kəli a bilegeni. 15 Ay tamal lekələm kəmbərəŋumfəŋa zlam ya mis tagudari ana kəli ni kà tay a do ni ti, Bəŋ gekəli day aməmbərfəŋa zlam gekəli ya kagudarum ni kə kəli a do bilegeni. »

Məgəs ndəra

16 « Ka ya ti kəgəsum ndəra nahəma, kəgrum akada ge mis ya tawayay ti mis ndahaŋ tədəm nday ndam jireni ni ba. Nday ti ka ya ti təgəs ndəra ni ti tamənjavu akada təbu təcakay daliya, akada təmətaəkaba ; tawayay ti mis təsər nday təbu təgəs ndəra. Nəhi ana kəli nahəma, nday ti təŋgəta zlam ka duwa gana àndava, atəŋgət nahaŋ va do. 17 Ay nak ti ka ya ti kəgəs ndəra nahəma, baray eri gayak, bakabu tersel ka ahər. 18 Nahkay ti ŋgay kəgəsa ndəra ti mis təsər do, si Buk

ya ti naŋ àbu akaba kur ni. Nahkay Buk aməvuk zlam sulumani azuhva təwi gayak ya kəgray ni ; naŋ ti epi zlam ya mis tipi do ni. »

Elimeni ya a huđ melefıt bu ni

(Luk 12.33-34)

19 « Kəŋgumkabu elimeni a duniya bu ba. A duniya bu ni ti gaŋgu akaba vi təzumaba, ndam akal day tindef ahay təhələba elimeni na. 20 Ŋgumkabu elimeni gekəli ti a huđ melefıt bu sawaŋ, adaba eslini ti gaŋgu akaba vi təzum do, ndam akal day tindef ahay koksah, təhəl elimeni ni koksah. 21 Adaba məlaŋ ya ti elimeni gayak àvu ni ti, kajalaki ahər ti ka məlaŋ gani nani. »

Məlaŋ masladani akaba məlaŋ ziŋ-ziŋeni

(Luk 11.34-36)

22 « Eri ge mis ti asladay vu gayan akada ge ceŋgel ya asladay məlaŋ ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu gayak dek àbu a masladani bu. 23 Ay tamal eri gayak lala do ni ti, vu gayak dek emigi e ziŋ-ziŋeni bu. Nahkay tamal ti masladani gayak ni àsladay va do ègia ziŋ-ziŋena ti, nak e ziŋ-ziŋeni bu dal-dal timey ! »

Elimeni akaba təwi ge Melefıt ti məwayay tay cəeni koksah

(Luk 16.13)

24 « Maslaŋa àbi esliki məgri təwi ana bay ahay cə bi. Emizirey bəlaŋ gani, amawayay naŋ nahaŋ ni ; ahkay do ni aməgəsiki ma ana nahaŋ ni

do, ana nan nahaj ni ti ni aməgəsiki ma. Lekulum day tamal kədəbum sinju hi hi ti kislumki məgri təwi ana Melefit koksah. »

Kəjalumki ahər ka zlam ga duniya ba

(Luk 12.22-31)

²⁵ « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kuli a manjəhad gekuli bu ni ti ngay akəzumum mam, [ekisum mam] akaba akəbumkabu mam ti kəjalum ba, ahəli ahər ana kuli ba daya. Sifa ti atam zlam məzumani do waw? Vu ti atam zlam məbakabani do waw? ²⁶ Kipum edidij do waw; tizligi zlam do, tabaz zlam do, tangakabu zlam a guvur bu do. Ay ti Bənj gekuli ya e melefit bu ni nan əbi avi zlam məzumani ana tay bi aw? Lekulum ti kətamum tay ferek-ferek do waw? ²⁷ Way e kidij gekuli bu esliki mədəkiviyu vad əkivu ke vi gayan ku gəzit əna majalay ahər gayan way? Əbi!

²⁸ « Kəjalumki ahər ka zlam məbakabani ti kamam? Nğapum vay-vay ga zlam ya təfət a vədan bu ni; təgray təwi do, tələmkabu azana do daya. ²⁹ Ay nəhi ana kuli nahəma, ku Salomon əna elimeni gayan ni dek tekeđi əbakabu azana ya ti əbəlay akada vay-vay bəlan ni ndo. ³⁰ Zlam ya təfət a vədan bu kani, hajənj təbiyu tay a aku vu ni tekeđi Melefit abəki vay-vay ka tay. Tamal nan əbu agray nahkay ti aməbəki zlam ke kuli amatam gatay ni do waw? Lekulum ti kəfumki

ahər ke Melefit lala do ni ti kamam? ³¹ Nahkay ti ngay aməzumum mam, emisum mam akaba aməbumkabu mam ti kəjalum ba. ³² Ndam ya tadəbay zlam nday nani dek kəlavad ni ti nday ya ti təfəki ahər ke Melefit do ni. Ay lekulum ti Bənj gekuli ya e melefit bu ni əsəra ere ya ahəcikivu ana kuli na. ³³ Enjenjeni ti dəbum *Məgur ge Melefit akaba jiri gayan; nahkay zlam ndahan ni dek day Melefit aməvikivu ana kuli. ³⁴ Kəjalumki ahər ka vad ya hajənj ba, adaba vad ya hajənj day nan əbu əna majalay ahər gayan zlam gayan. Ku vad weley weley do dek zlam zləzladani gayan əbu. »

7

Ngay mis ndahan təgudara zlam a ti kədamum ba
(Luk 6.37-38, 41-42)

¹ « Ngay mis ndahan təgudara zlam a ti kədamum ba; tamal kəgrum nahkay ti lekulum day ngay kəgudaruma zlam a ti Melefit amədam do. ² Adaba mam, gekuli ya kədamum təwəl mis ndahan əna seriya, tatraə tay ni ti Melefit day aməwəl kuli əna seriya, amatraə kuli. Darama ya lekulum kəgurumi zlam ana mis ndahan əna nan ni ti Melefit day aməguri zlam ana kuli əna nan. ³ Kamənjələnj ka cakwasl ya əniki ke eri ga wur ga muk ni, kəsərki ka damkoluk ya ənukki ke eri ni do ni ti kamam? ⁴ Tamal kəhi ana wur ga muk ni: “Wur ga mmawa, mbrənj

nəzukkia cakwasl ya ànukki ke eri na” ti, nak nakani kipi damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti, kəzikia ahəmamam? ⁵ Nak bay ya aŋgah zlam magudarani gayaŋ ni! Zəkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək akəzikia cakwasl ya àniki ke eri ana wur ga muk na. ⁶ Kəvumi zlam *njəlatani ge Melefit ana kərá ba, do ni ti tambatkibiyu ma ke kuli tahəpədkaba kuli a. Kəfəkadumivu ebirsli gekuli e divi bu ana mədrəs ba, do ni ti təcalki, tagudar masakani. »

Mihindiliŋ zlam kə Melefit
(Luk 11.9-13)

⁷ « Hindum zlam. Kihinduma ti Melefit aməvi ana kuli. Dəbum zlam. Kədəbuma ti akəŋgətum. Zalum Melefit. Kəzaluma naŋ a ti aməwəli ana kuli, aməzləkiaba mahay ana kuli a. ⁸ Adəba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefit avi. Ku way way do adəbay zlam, aŋgət. Ku way way do azalay, Melefit awəli, azləkiaba mahay a. ⁹ Bi wur ara afa gayak, nak bəŋana, èhindiləka *dipeŋ a ti, kəvi akur aw? Aha! ¹⁰ Ahkay do ni bi ehindiləka kilif a ti kəvi gavaŋ aw? Aha! ¹¹ Lekulum ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekulum ndam magudar zlam nəŋgu ni, kəsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekuli a. Ay ti Bəŋ gekuli Melefit naŋ e melefit bu, naŋ sulumani ti magray gayaŋ ahəmamam? Naŋ

ti tamal maslaŋa èhindiliŋa zlam a nahəma, aməvi zlam sulumani eədəŋ. ¹² Nahkay ere ye ti kawayum mis təgri ana kuli ni ti grumi ere gani nani ana tay bilegeni. Melefit àna Divi gayaŋ ya Məwiz əbəki ni ədəm nahkay; ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni day tədəm nahkay. »

Mahay misliceni
(Luk 13.24)

¹³ « Zum njəda, kadumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Adəba mahay botutani ti divi gani azoru mis e mijeni vu əwərvu do. Nahkay mis kay təbu təhuriyu gwar a mahay botutani ni. ¹⁴ Ay azoru mis ka məlaŋ ga sifa ti mahay misliceni akaba divi kəsədeni. Ndam ya takoru àna divi nani ni ti kay do. »

Akəsərum mis àna təwi
gayaŋ ya agray ni
(Luk 6.43-44)

¹⁵ « Bumvu slimi àna ndam ya tədəm nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Tara afa gekuli a ti tafəkad ahər gatay akada nday təmbəmbak, ambatakani do a məbərur gatay bu ni ti nday akada təmbəmbak eədəŋ do, nday akada kərá gili cudayani sawaŋ. ¹⁶ Akəsərum tay ti àna təwi gatay ya tagray ni. Way ədifəŋ ahər ana bəza ga enderendera kə məŋgəhaf ya akaba adak ni way? Nahkay day tədifəŋ ahər ana bəza ga *wəruv kə mezlirgendə

do. ¹⁷ Məngəhaf sulumani lu ti ewi bəza sulumani, məngəhaf magədavani ti ni ewi bəza magədavani. ¹⁸ Məngəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti àbi. Məngəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti àbi daya. ¹⁹ Məngəhaf ya èwi bəza sulumani do ni lu tekeleba, tizligiyu a aku vu. ²⁰ Nahkay akəsərum ndam ya ti tədəm nday ndam mahəngaray pakama ge Melefit ni ti àna təwi gatay ya tagray ni. »

Yezu amədəm nəsər kuli do
(Luk 13.25-27)

²¹ « Sâruma lala : Ndam ya təzalay nu : “Bay geli, Bay geli” ni, atəhuriyu a Məgur ge Melefit vu ti nday dek do. Atəhuriyu ti si ndam ya ti tagray ere ye ti Bəngoro na a hud melefit bu àwayay ni kwa. ²² Ka fat gani nani ti mis kay atəhu : “Bay geli, bay geli ! Məhəngria pakama ge Melefit ana mis àna slimi gayak a, mągariaba seteni ana mis àna slimi gayak a akaba mągra zlam ya ti agri ejep ana mis na gərgəri kay àna slimi gayak a.” ²³ Anəhi ana tay vay-vay : “Day-dəy nəsər kuli ndo. Sləkumfua, lekuləm dek ndam ya ti kəgrum zlam ge jiri do ni !” »

Ahay mələmani təbu
gərgəri cə

(Luk 6.47-49)

²⁴ « Tamal mis àra afa goro a ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni ti, àzavu ata mis mənəhani ya àləm ahay gayan ni. Wudaka àləm ti

àsaba asak gana, èli zilen mək àfəkadkibiyu asak ga ahay ni ka akur. ²⁵ A vad nahəj avər àtədə dal-dal, aməd àkəzlay ga njədə dal-dal, yam àtamkia ka zalaka ; tawayay tembed ahay ni. Ay ti təgri arəna ana ahay ni ndo, adaba asak ga ahay ni mafəkadkibiyani ka akur palam. ²⁶ Ay tamal mis ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni do nahəma, àzavu ata mis murani ya àləm ahay gayan ka wiyəni. ²⁷ Ka ya ti avər àtədə dal-dal, aməd àkəzlay ga njədə dal-dal, yam àtamkia ka zalaka, tawayay tembed ahay ni ti ahay ni àmbədə həya. Àmbəkaba besek-besek. »

²⁸ Yezu èndeveriə macahi zlam ana mis macakalavani na. Zlam gayan ya àcahi ana tay ni, àgria ejep ana tay a dek, ²⁹ adaba àhi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni do.

8

Yezu ahəngaraba zal
ambələk a

(Mark 1.40-45 ; Luk 5.12-16)

¹ Yezu àra àndaya ahər a həma ni ba nahəma, mis dal-dal tədəbay na. ² Eslini zal ambələk nahəj arəkia ka Yezu nakəj a, àbəhadı mirdim, àhi ahkado : « Kam-kam, bay goro ; tamal kawayay ti kisliki mahəngaraba nu a ti nıgia mis njəlatana. » ³ Yezu nakəj àzoru ahar, ènjifin, àhi ahkado : « Nawayay, gia

mis njelatana. » Nahkay zal ambələk nakəŋ àŋgaba, ègia mis njelatana huya. ⁴ Mək Yezu àhi: « Nihì kəŋgaba nahəma, kəhi ma gani ana maslaŋa ba. Ru kəŋgazli vu gayak ni ana bay *maŋgalabakabu mis akaba Melefit sawaŋ ; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya àdəm a wakita gayaŋ bu ni, adaba kigia mis njelatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəŋgaba, kigia mis njelatana. »

Bay ga ndam slewja ga ndam Rom afəki ahàr ka Yezu (Luk 7.1-10; mənjaki ke Zen 4.48-54 daya)

⁵ Ka ya ti Yezu naŋ àbu ahuriyu a Kafarnahum nahəma, zal nahaŋ àrəkia, naŋ bay ga ndam slewja ga ndam *Rom, àhəŋgalay naŋ ga məjənaki naŋ, ⁶ àhi: « Bay goro, bay məgru təwi àbiyu a magam mandəhadani èbesey do, ègia dərana, naŋ àbu acakay daliya dal-dal. »

⁷ Eslini Yezu àhi: « Nakoru nahəŋgaraba naŋ a. » ⁸ Bay ga ndam slewja nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi: « Bay goro, nu mis ga marona afa goro a di do. Ay ti dəm ma bəlaŋ ciliŋ ; nahkay ti bay məgru təwi ni aŋgaba. ⁹ Nu gani day təbu təgur nu, nu day nəbu nəgur ndam slewja goro. Tamal nəhi ana bəlaŋ gatayani “Ru !” ti, akoru. Tamal nəhi ana nahaŋ “Ra !” ti ni, ara. Tamal nəhi ana bay məgru təwi “Gray ere hini” ti, agray ere gani. »

¹⁰ Yezu àra ècia ma gayaŋ na ti, àgria ejep a dal-dal, mək àhi ana ndam ya tadəbay naŋ ni ahkado: « Nəhi ana kəli nahəma, ku e kidiŋ ga ndam *Izireyel bu day, day-day nədi ahàr ana mis ya ti afəku ahàr akada naŋ hini ni ndo. ¹¹ Nəhi ana kəli nahəma, mis dal-dal atasləkabiya kwa kə sliri ga məlaŋ a dek, atəzumkabu zlam ka ahar bəlaŋ akaba Abraham, Izak, Zekəp a *Məgur ge Melefit bu. ¹² Ay ndam ya ti giri-giri Məgur ge Melefit ni gatay ni ti atəhuriyu a Məgur ge Melefit ni vu do, atabəhad tay e mite bu a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu. Eslini ti etitəwi, atəkakay daliya dal-dal. » ¹³ Yezu àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado: « Ru a magam, Melefit aməgruk ere ye ti kihindi ni adaba kəfukua ahàr a. » Ka sarta gani nani bay məgri təwi ana bay ga ndam slewja ni àŋgaba huya.

Yezu ahəŋgaraba ndam ga arməwər ndahaŋ a kay

(Mark 1.29-34 ; Luk 4.38-41)

¹⁴ Yezu òru a magam afa ge Piyer. Òru ènjəa ti àdi ahàr ana mireŋ ge Piyer ni mandəhadani, aku àbəkia. ¹⁵ Eslini Yezu nakəŋ ènjifiŋ kà ahar gani ; àra ènjifiŋa ti aku ni àhəlkia huya. Nahkay wal ni ècikaba, àfi ahàr.

¹⁶ Mələkarawa àra ègia ti təhəlibiyu mis dal-dal ya ti seteni agray tay ni. Yezu nakəŋ àhi ma ana seteni ni ciliŋ, mək seteni ni təsləkiaba

ana mis na. Àhəŋgaraba ndam ga arməwər na dek daya. ¹⁷ Àgray nahkay ti, ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya àdəmbiyu ni mǎgravu. Pakama gani nani ti nahkay hi : « Naŋ ti àhəlkabá gedebi geli na akaba arməwər geli na dek. * »

*Ndam ya ti tawayay
madəbay Yezu ni
(Luk 9.57-62)*

¹⁸ Yezu àra èpia mis a dal-dal tèveŋija ahàr a ti àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Mədəgum gwar ke ledi ga dəluy ni. » ¹⁹ Eslini zal nahaŋ naŋ bay *məsər Wakita ge Melefit àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ka məlaŋ ya akoru ni dek ti anadəboru kur. » ²⁰ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mbiki† tǎbu àna evid gatay, edidīŋ day tǎbu àna lala gatay, ay ti nu *Wur ge Mis ti nəbi àna məlaŋ mandəhadani bi. » ²¹ Maslaŋa nahaŋ e kidīŋ ga ndam madəbay naŋ ni bu àhi : « Bay goro, vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » ²² Eslini Yezu àhi : « Dəbabiyyu nu. Ndam ya tawayay madəbay nu do ni ti nday akada kisim. Nahkay mbrəŋ tay ti tili vu gatay. »

*Yezu azlacaki ka aməd
(Mark 4.35-41 ; Luk 8.22-25)*

²³ Yezu àhuriyyu a *slalah ga yam vu akaba ndam madəbay naŋ ni. ²⁴ Nday

tǎbu takoru ti aməd gədakani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni awayay arəhvù slalah ga yam ni wudak. Ay ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àvu e dəwir bu. ²⁵ Eslini ndam madəbay naŋ ni tǎhədəkfəŋiyu, tǎpidək naŋ tǎhi : « Bay geli, həŋgay leli, məbu miji timey! » ²⁶ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Aŋgwaz awər kəli ti kamam ? Lekəlum ti kəfumku ahàr lala faŋ ndo ! » Eslini ècikaba, àzlacaki ka aməd nday ata yam ni. Àra àzlaca nahkay ti yam ni ègia dægika. ²⁷ Ere ye ti Yezu àgray ni àgria ejep ana tay a dal-dal, nahkay tǎzlapay e kidīŋ gatay bu, tǎdəm ahkado : « Naŋ hini ti way ? Aməd akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

*Yezu agariaba seteni ana
mis a cə*

(Mark 5.1-20 ; Luk 8.26-39)

²⁸ Nday nakəŋ tīŋjəa ke ledi ga dəluy na. Ledi nani ti ka had ga ndam Gadara. Eslini mis cə seteni agray tay, tǎhəraya e kidīŋ ge mindiviŋ ba, tǎŋgwivabiyu a ma vu həya. Nday gani tagray cuday dal-dal, mis tekedī tisliki moroni gwar eslini do. ²⁹ Tǎdəgiki ana zlahay, tǎhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit ti kadəbafəŋa mam kè leli a mam ? Sarta ga məgri daliya ana leli mba ti kàra kway-kway ti kamam ? »

³⁰ Eslini ti mədrəs ndahaŋ kay tǎbu cak təzum zlam ka ahar bəlaŋ. ³¹ Nahkay seteni

* 8:17 Izayi 53.4. † 8:20 Mbiki : mis ndahaŋ tǎdəm « mbiti. »

ni tëhi ana Yezu : « Kam-kam, tamal kawayay magaray leli ti garoru leli ti makoru mähuriviyu ana mähräs tegani ti. »³² Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Dəgum ! » Eslini seteni nakəŋ təsləkiaba ana mis cəeni na, tòru təhuriviyu ana mähräs ni. Nahkay mähräs ni dek təndaya ahàr a kirim-kirim, tàra tədəguyu a dəluy ni vu cizliv cizliv, mək yam ni àbazla tay a.³³ Ndam majəgay mähräs ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti tədəgiki ana hwa tidizl, tàcuhworu a kəsa vu. Tàra tìjua eslina ti təŋgəhadioru ere ti àgravu ni akaba ere ye ti àgrakivu ke mis cəeni ya seteni təniviyu ana tay ni ana ndam ga kəsa ni.³⁴ Nahkay ndam ga kəsa ni dek təŋgwivoru ana Yezu a ma vu. Tàra tìpia naŋ a ti təhəŋgalay naŋ, tëhi məsləka ka had gatay a.

9

*Yezu ahəŋgaraba zal dərə
(Mark 2.1-12 ; Lük 5.17-26)*

¹ Yezu àcəliyu a *slalah ga yam vu òru ke ledi ga dəluy ni, mək àŋgoru a kəsa gayan vu. *

² Naŋ àbu eslini ti mis ndahan təzibiyu zal dərə nahan àki ka slalah, tawayay ti Yezu mähəŋgaraba naŋ a. Yezu nakəŋ àra àsəra məfəki ahàr gatay na ti àhi ana zal dərə ni ahkado : « Wur goro ni, zay njəda, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. »

³ Ndam ndahan ya *təsər Wakita ge Melefit ni təbu

eslini ; tàra tìcia ma ga Yezu na ti təjalay a ahàr gatay bu tədəm : « Maslaŋa hini ti azay ahàr gayan akada naŋ Melefit timey ! »⁴ Nday təbu təjalay ahàr nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti təjalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Majalay ahàr gekuli ti àbəlay do ! Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? »⁵ Zləzlada gani ti nəhi : « Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana » tək day ti nəhi : « Cicikaba, sawaday » ni aw ?⁶ Ay nawayay ti kəsərum, nu *Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəŋa zlam magudarani kə mis ka had a. »

Mək àhi ana zal dərə nakəŋ : « Nəhuk : Cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. »⁷ Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwađ, òru a magam gayan.⁸ Nahkay mis macakalavani ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti tàgra aŋgwaz a. Eslini təzləbay Melefit adaba àvia njəda gayan ana mis ga mahəŋgaraba mis a.

Yezu azalay Meciyu

(Mark 2.13-17 ; Lük 5.27-32)

⁹ Yezu àra àsləka eslina, naŋ àbu akoru zlam gayan ti èpi zal nahan, təzalay naŋ Meciyu, naŋ àbu manjəhadani digusa ka məlan məhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Dəbabiyu nu. » Nahkay naŋ nakəŋ ècikaba àdəboru naŋ.¹⁰ Kələŋ gani Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tòru

* 9:1 Kəsa ga Yezu ti Kafarnahum.

afa ge Meciyu nakəŋ. Tòru tìnjua eslina ti tètsum zlam. Ndam *məhəl hadam akaba ndam magudar zlam kay tètsum zlam akaba tay daya. ¹¹ Eslini ndam *Feriziyen tàra tìpia tay a nahkay ti təhi ana ndam *madəbay Yezu ni ahkado : « Məsi gekəli ni azum zlam ka ahar bəlan akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? » ¹² Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àdəm : « Ndam ya ti nday təbu njalaŋ-njalaŋ ni ti tòru afa ga zal doktor do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. ¹³ Melefit àdəm a Wakita gayaŋ bu : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, təgri sulum ana ndam ya təcakay daliya ni; do ni ti nawayay zlam ya ti tìsliŋə ni do.” † Dəgum sərumba ma gani nana lala. Adəba nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do, nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawaŋ. »

Pakama ga ndəra : ma gozogu àki ka zlam məweni akaba midigweni

(Mark 2.18-22 ; Lük 5.33-39)

¹⁴ A vad nahaŋ ndam madəbay Zeŋ bay məbaray mis ni tərəkia ka Yezu a, təhi : « Leli məbu məgəs *ndəra, ndam *Feriziyen ni day təbu təgəs, ay ti ndam madəbay kur ni təgəs do ni ti kamam ? » ¹⁵ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal

ni nday təbu akaba zləbəba gayaŋ ni ti, araŋa ahəli ahər ana zləbəba ni tata waw ? Aha ! Ay sarta nahaŋ amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra.

¹⁶ « Yaw mis àbi azay azana məweni asiviyu ana azana gayaŋ midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti, azana məweni ni ara asəkivu azana midigweni ni, mək məlaŋ megəzlehvani ni ara asagakivu. ¹⁷ Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwəsa ti ara etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslaŋa nani emizikiba ke kene-kene na daya. Təbəviyu zum new-neweni ti e kene-kene məweni vu. Nahkay nday cəeni təgədavu do. »

Wal nahaŋ akaba wur ge mis gədakani nahaŋ dahalayani

(Mark 5.21-43 ; Lük 8.40-56)

¹⁸ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti gədakani ga ndam *Zude nahaŋ àrəkia, àbəhadī mirdim, àhi : « Wur goro dahalayani àməta, àmət nihi huya, ay ti ra, kàra kəbəkə *ahar ti aŋgaba. » ¹⁹ Nahkay Yezu nakəŋ ècikaba, tədəboru naŋ akaba ndam madəbay naŋ ni.

²⁰ Eslini wal nahaŋ àbu, mimiz asləkafəŋa agray vi kru mahar cə. Naŋ nakəŋ

àhə̀dàkfə̀nɓiyu kà Yezu gwar kələ̀ɲ mə̀k ɛ̀nɓifin kà ma ga azana ga Yezu ni. ²¹ Adaba àhi ana ahà̀r : « Ku tamal ti nɓɓifinɓa kà azana gayan na nənɓu ni, nanɓaba. » ²² Yezu àmbatvu, àra ɛ̀pia nan a ti àhi : « Wur goro ni, zay nɓə̀da ; Melefit àhənɓa kur a adaba kə̀fə̀kua ahà̀r a palam. » Àra àhia ma na ti mimiz ya asləkafə̀nɓa ni àmbɓɓɓɓ nan, ànɓaba huya.

²³ Yezu òru ɛ̀nɓaa afa ga gə̀dàkani nakə̀ɲ a ti àdi ahà̀r ana mis dal-dal tə̀bu tabah, tə̀bu tiyi cicek. Eslini àhi ana tay : ²⁴ « Sləkumaba ahalay a, adaba wur ni àmət ndo ; nan àbu enji də̀wir timey. » Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tɛ̀yefin. ²⁵ Yezu nakə̀ɲ àra àgaraba mis na ti àhuriyu a ahay vu, àzay ahar ga wur ni, mə̀k wur ni ɛ̀cikaba. ²⁶ Nahkay tə̀də̀muru ma gani a kə̀sa vu, ka had nani dek.

Yezu ahə̀nɓaraba ndam wuluf a cɔ

²⁷ Yezu ara aslə̀ka eslina ti ndam wuluf cɔ tadə̀boru nan, tə̀zlah, tə̀də̀m : « *Wur ge Devit, mə̀suk cicihi ti ! » ²⁸ Ka ya ti Yezu òru ɛ̀nɓaa a magam a ti ndam wuluf cə̀eni ni tàhə̀dàkfə̀nɓiyu mə̀k Yezu nakə̀ɲ àhi ana tay ahkado : « Kə̀fumkua ahà̀r a, nɓɓliki magray ere ye ti kihində̀mfua ni aw ? » Nday nakə̀ɲ tə̀hənɓrifə̀n, tə̀hi : « Iy Bay geli, kisliki. » ²⁹ Nahkay Yezu nakə̀ɲ ɛ̀nɓifin kè eri gatay ni, àdə̀m : « Kə̀fumku ahà̀r : nahkay Melefit mə̀gri

ere gani ana kə̀li akada ya kawayum ni. » ³⁰ Eslini nday nakə̀ɲ tiyi divi huya. Yezu àlə̀gi ana tay, àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi, maslanɓa ɛ̀ci ma gani ba. » ³¹ Ay nday nakə̀ɲ tàra tàhə̀raya a dala va ti tənɓə̀ki mə̀də̀muru ma gani ka had nani dek.

Yezu ahə̀nɓaraba zal nahan a seteni àniviyu àzlapay koksah

³² Ka ya ti ndam wuluf ni taslə̀ka ni ti mis ndahan tə̀zibiyu zal nahan ana Yezu. Zal nani ti seteni àniviyu, acafə̀nɓa nan ga mazlapana. ³³ Eslini Yezu àgariaba seteni na ana zal nakə̀ɲ a, mə̀k nan nakə̀ɲ àzlapay huya. Mis dal-dalani ye eslini ni dek tagna ejep gana dal-dal, tə̀də̀m : « Day-day mis tiyi zlam akada hini àgravu e Izireyel ndo. » ³⁴ Ay ti ndam *Feriziyen tə̀də̀m : « Agariaba seteni ana mis a ni ti àna nɓə̀da ga bay ge seteni. »

Mis ti nday akada tə̀mbə̀mbak ya bay mə̀jə̀gay tay àbi ni

³⁵ Yezu àsawaday a kə̀sa gə̀dàkani bu akaba a kə̀sa ciɓ-ciɓeni bu. A kə̀sa ya ti ɛ̀nɓaa ni va lu ti àcahi zlam ana mis a ahay ga *mahə̀nɓgalavù Melefit gatay ni bu. Àhi *Ma Mə̀weni Sulumani àki ka *Mə̀gur ge Melefit ana tay, ahə̀nɓaraba ndam ya tɛ̀besey do na dek akaba ndam də̀ra gə̀rgə̀rana dek. ³⁶ Nan nakə̀ɲ àra ɛ̀pia mis dal-dalani na ti tə̀sia cicihi a. Adaba nday akada ga

təmbəmbak ya ti bay majəgay tay àbi ; tàmetaǵkaba, njəǵa àfəŋ ka tay va bi ni. ³⁷ Nahkay àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Mis ya ti tici pakama goro faŋ ndo ni ti nday kay, nday akada ga zlam ya ti tabaz a vədaŋ bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni təbi kay bi. ³⁸ Nahkay si kahəŋgalum Melefit Bay ga vədaŋ ni ti məslərbiyu ndam mabaz zlam a vədaŋ gayan bu. »

10

Ndam madəbay Yezu kru mahar cəeni ni
(Mark 3.13-19 ; Lük 6.12-16)

¹ Yezu àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni. Àra àzalakabá tay a ti àvi njəǵa ana tay ga magariaba seteni ana mis a, ga mahəŋgaraba mis a arməwər gərgərani ba dek akaba ga mahəŋgaraba ndam dərə gərgərana dek. ² Slimi ga ndam *asak gayan kru mahar cəeni ni nday hi : Simu àdi slimi Piyer, wur ga mənani Andre, bəza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga mənani Zeŋ, ³ Filip, Bartelemi, Tumas, Meciyu bay ya àhəl hadam ni, Zek wur ga Alfe, Tade, ⁴ Simu naŋ bəlaŋ ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, nahaŋ ni ti ni Zədas Iskariyot naŋ ya ègi bay məsəkumoru Yezu ni.

Yezu aslər ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni
(Mark 6.7-13 ; Lük 9.1-6)

⁵ Nday kru mahar cəeni hini ti Yezu àsləroru tay, àhi ana tay ahkado : « Kədəgum afa ga ndam jiba ndahaŋ ba, kədəgum a kəsa ga had *Samarı vu ba daya. ⁶ Ay dəgum ti afa ga ndam *Izireyel nday ya ti akada təmbəmbak mijeni ni. ⁷ Ka ahər divi nahəma, humi ana mis ahkado : “*Məgur ge Melefit ènjia wudak.” ⁸ Həŋgarumaba ndam ya tēbesey do na, həŋgarumaba mis e kisim ba, həŋgarumaba ndam ambələk a, garumiaba seteni ana mis a daya. Melefit àvi zlam ana kəli ga sulum, lekələm day vumi ana mis ga sulum bilegeni. » ⁹ Àhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba ; ku gru, ku evirzegena, ku siŋgu day kəhəlum e zlembi vu ba. ¹⁰ Ku mbolu, ku endəwi cə cə, ku kimaka, ku aday day kəhəlum ba. Adaba bay magray təwi ti agəski təvi zlam məzumani.

¹¹ « Ka ya ti ekinjəmiya a kəsa gədakani va ahkay do ni a kəsa gəziteni va nahəma, dəbum maslaŋa ya ti agəskabu kəli di ni. Tamal kədumia ahər a ti njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahaŋ ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ¹² Ka sarta ya akəhurumiyu a ahay vu afa ge mis nahəma, grumi sa, humi : “*Sulum ge Melefit mələbu akaba kəli.” ¹³ Tamal ti ndam ga hud ahay nani təgəskabá kəli a, tislia mənəgət sulum a ti sulum gekəli ni amələbu akaba tay. Ay tamal

ndam ga hud ahay nani tislî mənğət sulum do ni ti sulum gekəli ni amənğəkia ke kəli zlam gekəli a. ¹⁴ Tamal ndam ga hud ahay ni ahkay do ni ga kəsa ni təğəskabu kəli do, tawayay miciki pakama gekəli ni ana kəli do nahəma, sləkuma eslina. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had ga kəsa gatay na kə asak gekəli a. * ¹⁵ Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom akaba ndam *Gomor nəngu ni seriya ge Melefit ya amagrafəna kə tay a ni ti nğulum emisli ga ndam ga kəsa gani nani ya təğəskabu kəli do ni do. »

Daliya ya ti amara kama ni
(Mark 13.9-13 ; Lək 21.12-17)

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Dəgum. Nihi ti nəsləroru kəli e kidinğ ge mis vu akada ga bəza təmbak e kidinğ ga kərá gili bu ni. Nahkay njəhuma akada ga gavan na, njəhaduma kudufa akada ga kurkoduk na. ¹⁷ Bumvu slimî, adaba mis atəgəs kəli, atoru àna kəli ka mələn ge seriya. Atəzləb kəli àna kurupu a ahay gatay ya *tahəngalavù Melefit ni bu. ¹⁸ Atagrafəna seriya kə kəli kə meleher ga gəđákani ga ngumna akaba bəbay a, adaba lekələm ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma gekəli ya akazlapumku ni, mis ndahañ ya ti nday ndam *Zude do ni etici daya.

¹⁹ Ka ya ti atəgəs kəli, atoru àna kəli ka mələn ge seriya nahəma, ere ye ti akədəmum ni akaba slala ga ma ya akədəmum ni àhəli ahər ana kəli ba. Ka sarta nani Melefit aməhi ere ye ti akədəmum ni ana kəli. ²⁰ Akədəmum ma nani ti lekələm lekələmeni do ; amazlapay ti Məsuf ga Bəñ gekəli ya e kəli bu ni. ²¹ Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga mənğ gatay ti tábazl tay, ata bəñ ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bəñ gatayani akaba ata mənğ gatayani, atəsəkumoru tay ti tábazl tay. ²² Mis dek etizirey kəli adaba lekələm ndam goro. Ay ti maslaña ya ti aməmrəñ nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti Melefit amahəngay nañ. ²³ Ka ya ti atəgri daliya ana kəli a kəsa bu nahəma, cuhwumoru a kəsa nahañ vu. Nəhi ana kəli nahəma, wudaka kendeve-erinjəm masawadabana kəsa ga had Izireyel a ti nu *Wur ge Mis nınjia àndava.

²⁴ « Maslaña ya acahay zlam ni ti àtam bay ya ti acahi zlam ni do. Evidi day àtam bay ya ti agur nañ ni do. ²⁵ Maslaña ya ti acahay zlam ni, tamal àsəra zlam akada ga maslaña ya ti acahi na ti tiğia kala-kala. Evidi day tamal ègia kala-kala ata bay ya ti agur nañ na ti èsliya gayan a. Tamal Bay ahay ni tekeđi təhi “Nak *Belzebul” ti, ndam gayan ni ti atəhi

* **10:14** Mətukkaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, tawayay tay va do.

mam ana tay do mam ? »

Tâgrafəŋa aŋgwaz a ti kà way ?

(Luk 12.2-7)

²⁶ Yezu àdəm keti : « Kàgrumfəŋa aŋgwaz kè mis nday nana ba. Adaba zlam maŋgahani ni dek emipivu ; ma maŋgahani ni dek emicivu. ²⁷ Nahkay ma ya ti nəhi ana kəli a məlan zɪŋ-zɪŋeni bu ni dek, dəmumaya vay-vay a məlan masladani ba. Ma ya ti təhiviyu ana kəli e slimi vu ni ti zlahum àna naŋ kay-kay ka ahàr ga həma. ²⁸ Kàgrumfəŋa aŋgwaz kà ndam ya takad mis na ba, adaba sifa ge mis ya àndav day-day do ni ti tɪjɪŋ koksah. Grumfəŋa aŋgwaz a ti kà Bay ya ti esliki mizligiyu mis a *dəluv ga aku vu ni. Aku gani nani ti azum mis, ejiŋ sifa gayan ga kaŋgay-kaŋgayani daya. ²⁹ Təbu təsəkum edidɪŋ ci6-ci6eni cə àna siŋgu bəlan bi aw ? Ay səruma, edidɪŋ nday nani ti, tamal Bəŋ gekəli àvay divi gani ndo ni ti ku bəlan day àmət do. ³⁰ Lekələm day ku məhər ga ahàr gekəli nəŋgu ni Melefit àcalaba dek. ³¹ Nahkay kàgrum aŋgwaz ba, ku edidɪŋ kay day kàtamuma tay kè eri ge Melefit a.

³² « Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal adəm vay-vay naŋ mis goro kè meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anədəm vay-vay naŋ mis goro kè meleher ga Baba, naŋ ya a huɖ melefit bu ni. ³³ Ay maslaŋa ya ti adəm

naŋ mis goro do nahəma, nu day anədəm naŋ mis goro do kè meleher ga Baba naŋ ya e melefit bu ni. »

a Yezu àra ga medekaba mis a
(Luk 12.51-53 ; 14.26-27)

³⁴ Yezu àdəm keti : « Lekələm kədəmum nu nàra a duniya va ti, ti mis tənɔhad e kidɪŋ gatay bu àna sulumani aw ? Aha ! Nu nàra ti, ti mis tɪzirevu sawan. ³⁵ Nu nàra ti ga medekaba wur ata bəjana, wur dahalay ata məjana, wal ga wur day nday ata məŋ ga zal gana. ³⁶ Ku way way do ndam ga huɖ ahay gayan etigi ndam ezir gayan. † ³⁷ Maslaŋa ya ti awayay bəjani ahkay do ni məjani àtam nu nahəma, èsliki migi mis goro do. Maslaŋa ya ti awayay wur gayan zalani ahkay do ni wur gayan walani àtam nu nahəma, èsliki migi mis goro do. ³⁸ Maslaŋa ya ti àgəskabu daliya do ni ti èsliki migi mis goro do. Ku tamal tawayay *madarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni, ahàr adəm mādəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èsliki migi mis goro koksah. ³⁹ Maslaŋa ya ti adəm ajəgur sifa gayan ti àmət ba ni ti emiɪŋ. Ay maslaŋa ya ti emiɪŋ sifa gayan azuhva nu ti aməjəgur sawan, àmət day-day do. »

Zlam ya ti Melefit aməvi ana mis ga sulum ni
(Mark 9.41)

40 « Maslaŋa ya ti àgəskabá kuli a ni ti àgəskabá nu a daya ; maslaŋa ya ti àgəskabá nu a ni ti àgəskabu nu cilin do, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. 41 Maslaŋa ya ti àgəskabá bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit a adaba àsəra maslaŋa nani bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ti, naŋ day Melefit aməvi zlam ya ti təvi ana ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Maslaŋa ya ti àgəskabá mis ge Melefit jirena adaba àsəra maslaŋa nani mis jireni ti, Melefit aməvi zlam ya ti təvi ana ndam jireni ge Melefit ni. 42 Nəhi ana kuli nahəma, ku way way do tamal àcəhiaya yam liŋ-liŋena e hijiyem va ana bay madəbay nu gəzitenə ku bəlaŋ na adaba àsəra maslaŋa nani bay madəbay nu ti, Melefit aməvi zlam azuhva zlam gayan ya àgray ni, amagəjazlki ahàr do. »

11

1 Yezu àra èndeveriŋa məhi ma ana ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni na ti àsləka òru ga macahi zlam ana mis ka had nani akaba ga məhi ma ge Melefit ana tay.

Zəŋ bay məbaray mis ni aslərkiuru mis ka Yezu (Luk 7.18-35)

2 Zəŋ bay məbaray mis ni naŋ àvu a danğay bu. Àra ècia təwi ge *Krist ya agray na ti àsləroru ndam madəbay naŋ ndahaŋ, 3 awayay ti təhi : « Nak ti *Bay gədakani ya amara ni tək, day ti

màhətay maslaŋa nahaŋ aw ? » 4 Nday nakəŋ tòru tinjəa afa ga Yezu a ti təhi ma gani, mək Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Dəgum kəŋgahadumi ana Zəŋ zlam ya ti kicəm akaba ya kipəm ni. 5 Humi : “Ndam wuluf təbu tipi divi, ndam dəra təsawadəy lala, ndam ambələk tigia mis njəlatana, ndam makwaya tici slimi, mis ya təmət ni tənğaba, ndam talaga day ticia Ma Məweni Sulumana.” 6 Humi keti : “Maslaŋa ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do nahəma, məmərvu.” »

7 Ndam ya ti Zəŋ àslərkiobyu tay ka Yezu ni təra təsləka ti Yezu àzlapaki ke Zəŋ, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kədəgum a hud gili vu ti ga mipibiyu mam ? Kipəmbiyu ti mavram ya aməd adadəy ni tək ? 8 Do ni ti kədəgum kipəmbiyu ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akada ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga siŋgu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey. 9 Ay ti kədəgum kipəmbiyu ti mam ? Kipəmbiyu bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit aw ? Iy, naŋ gani. Nəhi ana kuli nahəma, naŋ ti àtama bay mahəŋgaray pakama ge Melefit a. 10 Kəsəruma, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Bay gədakani ya amara ni nahkay hi :

“Nihi ti nu nəbu nəsləroru bay məslər goro nahaŋ

kama gayak

ti mâslamatukkabu divi.” *

« Maslaŋa ya ti Melefit àslərbiyu ni ti Zeŋ. ¹¹ Nəhi ana kəli nahəma, Zeŋ bay məbaray mis ni ti àtama mis ya tiwi tay na dek àna gədakana. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, bay ya ti naŋ gəziteni ge mis dek a *Məgur ge Melefit bu ni ti àtama naŋ a.

¹² Kwa ka sarta ya ti Zeŋ bay məbaray mis ni àdəmki ma ka Məgur ge Melefit àbivaya ana kana, Məgur ge Melefit gani akoru kama kama àna njəda ; ndam njəda-njəđani təhuriyu.

¹³ E *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu akaba a wakita ga ndam ndahaŋ ya təhəŋgaray *pakama ge Melefit ni bu dek ti təbu tədəmki ma ka Məgur gani nani, duk àbivu ana sarta ge Zeŋ bay məbaray mis ni.

¹⁴ Ahàr àdəm gəsumkabu ma goro ni : Zeŋ ti nani Eli ya ti Wakita ge Melefit àdəm amaŋga ni. ¹⁵ Maslaŋa ya ti slimì àfəŋ nahəma, mîci lala ! »

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nəgurfəŋ tay kà way ? Nday akada way ? Nəhi ana kəli nahəma, nday akada ga bəza manjəhadani e mite bu ni. Nday ndahaŋ təhi ana ndahaŋ ni ahkado :

¹⁷ “Mivìa slelim ana kəli a, day kəhəbumfəŋ ndo ; mivìa limis ge kisim ana kəli a, day kitiwum ndo.” ¹⁸ Nədəm nahkay ti adaba Zeŋ àra ti

àzum *dipeŋ do, èsi zum do. Nahkay tədəm seteni àniviyu. ¹⁹ Nu *Wur ge Mis ti ni nàra. Nàra ti nu nəbu nəzum dipen, nəbu nisi zum. Nahkay mis tədəm nu zal hud, nəvi vu goro ana zum. Tədəm nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahaŋ. Ay ti Melefit adafaki məsər zlam gayaŋ ni jireni ti àna təwi gayaŋ ya agray ni. »

Ndam ga kəsa gərgərani ndahaŋ atasay cicihi

(Luk 10.13-15)

²⁰ Eslini Yezu nakəŋ àləgi ana ndam ga kəsa gərgərani ya ti agray zlam magray ejep ahar gədakani eslini ni ; àləgi ana tay ti adaba təmbatkaba majalay ahàr gatay a ndo.

²¹ Àdəm : « Akəsum cicihi, ndam Koraziŋ ! Akəsum cicihi, ndam Beceyda ! Adaba mam, nəgra zlam a kay ya mis tipi day-day ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nəgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidon nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani təmbrəŋa zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal təmbatkaba majalay ahàr gatay a, təbakabá mbolu ka vu a akada ga azana na, təbakabiyu viti ka ahàr a. † ²² Ay nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit amagraŋ seriya ni ti seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Tir akaba ndam Sidon a ni ti ŋgulum, emisli gekəli ni

* 11:10 Malasi 3.1. † 11:21 Məbakabu buhu akaba məbakabiyu viti ka ahàr ti adafaki mis titəwi, təhəŋgalay Melefit, təgri kam-kam.

do. † 23 Lekulam ndam Kafarnahum, kəhumi ana ahār akədəgum e melefīt vu aw? Aha! Akədəgum ti ka mələŋ ge *kisim sawaŋ. Adaba mam, nəgra zlam kay ya mis tipi day-day ndo na a kəsa gekuli ba. Tamal nəgray zlam nday nani a *Sodom nahəma, ku kani day amal kəsa nani naŋ àbu kekileŋa zlam gayaŋ. 24 Nəhi ana kuli ka fat ya ti Melefīt agray seriya zla nahəma, seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Sodom a ni ti ŋgulum, emisli gekuli ni do. »

Maslaŋa ya ara afa ga Yezu a ti aŋgət məpəsabana (Luk 10.21-22)

25 Ka sarta gani nani Yezu àzlapay, àdəm: « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur mələŋ ya e melefīt bu akaba mələŋ ya a ga had ni dek. Nazləbay kur ti adaba kəŋgahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam a akaba ka ndam ya tiŋgə təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsər zlam do akada ga bəza ciḅ-ciḅeni na sawaŋ. 26 Iy Bəba goro ni, kəgray ka mawayay gayak nahkay ti kəmərə àna naŋ a palam. »

27 Àdəm keti: « Baba àvua zlam na dek a ahar va. Nahkay maslaŋa ya àsər Wur ge Melefīt naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi; si Bəŋani ciliŋ. Yaw maslaŋa ya àsər Bəŋ goro naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi, si nu Wur gayaŋ akaba ndam ya

ti nu Wur gayaŋ ni nawayay nədəfiki naŋ ana tay ni ciliŋ.

28 « Lekulam ya ti kàmətabuma ga mazay zlam mədəsani ni ti dəguma dek afa goro a. Nahkay ti nu anəvi məpəsabana ana kuli a. 29 Gəsumkabá ma goro ya nəhi ana kuli grum na akada slasla ya təgəskabu təbəkī zuk ka tay ni; cahum zlam afa goro. Adaba nu kuḍufa, nəgri daliya ana kuli do; akəpəsəməba afa goro zlam gekuli a. 30 Adaba zlam ya ti nəfəki ke kuli ni ti kəzum tata. Zlam ya nəzakīyu ke kuli ni day àdəski ke kuli do. »

12

Yezu agur vad məpəsabana (Mark 2.23-28; Luk 6.1-5)

1 A vad *məpəsabana nahaŋ ba ti Yezu akaba ndam mədəbay naŋ ni təbu tasləkaba a vədaŋ ga *alkama ba. Ay ti ləwir àbu awər ndam mədəbay naŋ ni. Eslini tənəkī ka meheḅoru alkama ni, təhəpəḅoru bəza gani.

2 Ndam *Feriziyeŋ ni tàra tipia tay a nahkay ti təhi ana Yezu ahkado: « Bay Melefīt àdəm e *Divi gayaŋ ni bu: “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam mədəbay kur ni tagray timey! » 3 Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay: « Kəjeŋgum ere ye ti Devit àgray ni ndo aw? Ahaslani Devit akaba ndam gayaŋ ləwir àwəra tay a, 4 nahkay àhuriyu a ahay ge Melefīt vu,

† 11:22 Ndam Tir ti ndam ge elimeni, təsər Melefīt do. Ndam Sidon day nahkay.

àzay *dipeŋ ya tàfəkadi ana Melefit ni. Devit nakəŋ àzum, mək àvi ana ndam gayan ni tàzum bilegeni. Ay ti Melefit àdəm e Divi gayan ni bu, mis ndahan tàzum dipen nani do ; si ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti tàzum. ⁵ Magray tawi a vad mepəsabana ba ti Melefit àcafəŋa mis e Divi gayan ya Məwiz àbəki ni ba. Ay ti àbu məbəkiani a wakita nani bu ku a vad mepəsabana ba ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tàgray tawi a *ahay gədakani ge Melefit ni bu, tàcalki tay ka zlam magudarani do ni ti, kəjeŋgum ma gani ndo waw ? ⁶ Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti àtam ahay ge Melefit ni, naŋ àbu ahalay. ⁷ Pakama àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, tàgri sulum ana ndam ya təkay daliya ni ; do ni ti nawayay zlam ya ti tisləŋə ni do.” * Tamal kəsərumaba huđ ga ma hina ti, ŋgay ndam ya tàgudar arana ndo ni tàgudara zlam a ti akal kədəmum do. ⁸ Adaba Bay ya ti adəm tàgray zlam hini a vad mepəsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

*Yezu ahəŋgaraba zal nahan ahar bəlan mikəlfina
(Mark 3.1-6 ; Lək 6.6-11)*

⁹ Yezu àsləka eslina ti àra àhuriyu a ahay gatay ya *tahəŋgalavù Melefit ni vu. ¹⁰ Eslini zal nahan naŋ àvu ahar mikəlfina. Mis ya təbu

eslini ni tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani, nahkay təhi : « E *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni ti Melefit àva divi a ti tàhəŋgaraba mis a vad *mepəsabana ba waw ? » ¹¹ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Way e kidin gekəli bu naŋ àbu àna təmbak gayan bəlan mək təmbak ni àdiya e evid va a vad mepəsabana ba ti àzaya do ni way ? ¹² Ay ti mis hihiriken ti àtam təmbak do waw ? Nahkay ti e Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni ti Melefit àvia divi ana mis ga magray sulum a vad mepəsabana ba. » ¹³ Mək Yezu nakəŋ àhi ana zal ya ti ahar mikəlfina ni ahkado : « Təlbəiyu ahar gayak ni. » Àra àtəlikabiya ti ahar gayan ni àslamalava ègia sənduđ-sənduđana akada nahan na. ¹⁴ Nahkay ndam *Feriziyeŋ ni tàhəraya a ahay ni ba ni ti təŋgasvu, tàgray sawari ahəmamam ti tijiŋ Yezu ni.

Yezu ti naŋ bay məgri tawi ana Melefit

¹⁵ Yezu àra ècia sawari gatay na ti àsləka eslina, òru ka məlan nahan. Nahkay mis dal-dal tàdəboru naŋ mək naŋ nakəŋ àhəŋgaraba ndam ga arməwər na dek. ¹⁶ Ay ti àləgi ana tay àdəm : « Kədəfum nu ba. » ¹⁷ Zlam gani nani àgravu dek ti, ti pakama ga Bay Melefit ya àhi ana bay mahəŋgaray *pakama gayan Izayi ni mągravu. Pakama gani nani ti nihi :

18 « Bay məgru tawi ya nədəkiba ni ti naŋ hi, nawayay naŋ dal-dal ; məbərüv goro amərvu àna naŋ dal-dal.

Anəvi Məsuf goro mək aməhi ma ge jiri goro ana mis ga hađ ni dek ;

19 amaləgavu akaba mis do, aməvalahay do,

maslaŋa emici ma gayan kwanja kwanja a dala bu do.

20 Emehefakaba mavram ya awayay ahu6 wudak na do.

Emimetiŋ aku ge ceŋgel ya awayay amət wudak ni do.

Amagray nahkay, duk abivoru ana vad ya ti mis ga duniya dek təgəskabá jiri ge Melefit a ni.

21 Mək mis ga hađ ni dek atəfəki ahər ka naŋ, atədəm amahəŋgay tay. † »

Yezu ti agray tawi àna njəda ge Melefit tək, àna njəda ge Seteni aw ?

(Mark 3.20-30 ; Lük 11.14-23)

22 Eslini təzibiyu zal seteni nahaŋ ana Yezu. Maslaŋa gani nani ti seteni ni əwulufa naŋ a, acafəŋa naŋ ga mazlapana daya. Yezu nakəŋ əhəŋgaraba maslaŋa nana ; maslaŋa nani əzlapay, əpi divi.

23 Mis dal-dalani ye eslini ni dek təra tıpia ti əgria ejep ana tay a dal-dal, tədəm : « Maslaŋa hini ya əhəŋgaraba mis a ni ti wur ge Devit do

waw ? » 24 Ndam *Feriziyen ni təra tıcia ma na ti tədəm : « Maslaŋa hini agariaba seteni ana mis a ti si àna njəda ge *Belzebəl bay ge seteni ni kwa. » 25 Yezu əra əsəra ere ye ti təjalaki ahər na ti əhi ana tay ahkado : « Tamal ndam ga hađ nahaŋ nday ndayani takadvu e kidiŋ gatay bu ni ti mis akaba zlam ga hađ gani etigi ahər. Nahkay day tamal ndam ga kəsa ahkay do ni ga huđ ahay takadvu e kidiŋ gatay bu ni ti kəsa gani ahkay do ni huđ ahay gani əŋgoru kama do. 26 Nahkay day tamal *Seteni agariaba seteni ana mis a ti njəda gayan ədeva ; əgia nahkay ti əŋgoru kama ti ahəmamam ?

27 Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis àna njəda ge Belzebəl a ti ndam gekəli ni tagariaba seteni ana mis a ti àna njəda ga way ? Nahkay zlam ga ndam gekəli gekəleni ya tagray ni ti adafaki ere ye ti kədəmum ni ti ma ga malfada.

28 Nagariaba seteni ana mis a ti àna njəda ga *Məsuf ge Melefit a sawan. Goro ya nagraŋ nahkay ni ti adafaki *Məgur ge Melefit ənjikia ke kəli a əndava. »

29 Yezu ədəm keti : « Mis ahuriyu a ahay ge mis njədanjədani vu ti mək ahəlfəŋa zlam gayan a mənjdə məwəl naŋ ti əgravu koksah. Si tamal əwəla naŋ a day kwa ti ahəlfəŋa zlam gayan a.

30 Maslaŋa ya ti naŋ əbi akaba nu bi nahəma, naŋ zal ezir goro. Nahkay maslaŋa ya

ti àjènakì nu ga mazalubiyu mis do nahəma, agarafua tay a sawaŋ.

³¹ « Nəhi ana kəli nahəma, zlam magudarani ge mis ya ti tagudar ni dek akaba ndivey ya ti tindivi Melefit ni dek ti Melefit ambərfəŋa kà tay a. Ay maslaŋa ya ti endivi Məsuf gayaŋ ni ti magudar zlam gayaŋ nani ti Melefit aməmbərfəŋa do simiteni. ³² Maslaŋa ya ti adəmku ma magədavani ka nu, nu *Wur ge Mis ni ti Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayaŋ nana. Ay maslaŋa ya ti adəmki ma magədavani ka *Məsuf Njəlatani ni ti ku ka sarta hini Melefit àmbərfəŋa do, ku ka mələŋ məweni ya Melefit amagraya ni day aməmbərfəŋa do. »

Məŋgəhaf ti təsərkaba àna bəza gana

(Luk 6.43-45)

³³ Yezu àdəm keti : « Nədəm nahəma, tamal məŋgəhaf sulumani ti bəza gani day sulumani. Ay tamal məŋgəhaf magədavani ti bəza gani day magədavani. Nahkay məŋgəhaf ti təsərkaba tay àna bəza gatayana. ³⁴ Lekuləm ti medəkʷ! Lekuləm ndam magədavani, kədəmum ma sulumani tata waw? Adaba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti àsəbikia ka məbərɤv a palam. ³⁵ Nahkay mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam maŋgəhani sulumani ya àniviyu a məbərɤv bu ni, mis magədavani ti ni

azaya zlam magədavana a zlam maŋgəhani magədavani gayaŋ ba. ³⁶ Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a ni ti ku way way do amahəŋgarfəŋ kà pakama gayaŋ magədavani ya àdəm ni dek. ³⁷ Adaba ka fat ge seriya nani emizli kur ti pakama gayak ya kədəm ni ; aməwəl kur ti pakama gayak ya kədəm ni daya. »

Ere ye ti Melefit àdafaki àna Zonas ni

(Mark 8.11-12 ; Luk 11.29-32)

³⁸ Eslini ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyen ndahaŋ təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, mawayay ti griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a. » ³⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam, təfəki ahər ke Melefit do, tawayay təgriaya ere ye ti mis tipi day-day ndo na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Melefit amədəfiki ere ye ti àdafaki àna Zonas bay mahəŋgaray *pakama gayaŋ ni ana tay cilin. ⁴⁰ Akada ga Zonas ya ànjəhadviyu a huđ ge kilif vu vad mahkər ni ti, nu *Wur ge Mis day anagraviyu vad mahkər a had vu. † ⁴¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a dek nahəma, ndam Niniv eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni

“Lekulam ndam magudar zlam.” Adaba mam, ndam Niniv tãra ticia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna gəđakana ti kəsərum do aw ? § 42 Ka fat ge seriya nani ti bay walani ya àgur had Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekulam ndam magudar zlam.” Adaba mam, bay gani nani ècikiyiwu kwa kè sliri ga məlan ga mara məbi slimi ana pakama ga Salomon bay məsar zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Salomon àna gəđakana ti kəsərum do aw ? »

Seteni àsləkiaba ana mis a ti anɣwiviyu tata
(Luk 11.24-26)

43 Yezu àdəm keti : « Tamal ti seteni àsləkiaba ana mis a ti, akoru a hud gili vu ka məlan ya ti yam àbi ni, adəbay məlan manjəhadani. Ay àngət məlan manjəhadani do ; 44 nahkay ti adəm : “Nɣulum nənguvoru a arəŋ goro ni vu zlam goro.” Àra ènjia ti àhuriyu àdi ahàr ana arəŋ ni məsləđabana, maslamalabana lala. 45 Eslini naŋ nakəŋ aslaka akoru azalakivabiyu seteni ndahaŋ adəskəla, nday nani dek tətam naŋ àna cuday. Mək nday nakəŋ dek tara təhuriyu, tanjəhad a arəŋ ni bu. Nahkay maslaŋa nani ti manjəhad gayan ni egi nɣulum gayan ya ahaslani ni keti. Mis

magədavani ye e hini vu ni day atəgri ana tay ti nahkay. »

Ndamam ndam ga hud ahay ga Yezu ededifɛ ededifɛni ni mam ?

(Mark 3.31-35 ; Luk 8.19-21)

46 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapi ana mis dal-dalani ni ti məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu tãra, nday təbu e mite bu tawayay təhi ma. [47 Nahkay maslaŋa nahaŋ àhi : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, tihindi kur. »] 48 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məŋ goro ti way ? Bəza ga mmawa ti ndamam ? » 49 Mək Yezu nakəŋ edəki ahar ka ndam madəbay naŋ ni, àdəm : « Məŋ goro akaba bəza ga mmawa nahəma, nday hini. 50 Adaba maslaŋa ya ti agray ere ye ti Bəŋ goro naŋ a hud melefɛt bu awayay ni ti, naŋ nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

13

Bay mabəhad hilfi ga zlam
(Mark 4.1-9 ; Luk 8.4-8)

1 Ka fat nani Yezu àhəraya a ahay ba, òru ànjəhad kə gəvay ga dəluv ni. 2 Eslini mis kay tòru kə gəvay gayan. Nahkay naŋ nakəŋ káy àcəliyuu a *slalah ga yam vu ànjəhadviyu digəs. Mis dal-dalani ni ti ni nday ka dəŋ-dəŋ. 3 Yezu nakəŋ àhi ma ana tay gərgəri kay àna ma *gozogul, àdəm : « Maslaŋa nahaŋ àhəraya òru e gili

§ 12:41 Niniv ti kəsa gəđakani ya Melefɛt àsləroru Zonas eslini ni (Zonas 1.2).

ga mabəhad hilfi ga zlam. ⁴ Naŋ àbu abəhadoru hilfi ga zlam ni ti bal gani àdəgoru e divi bu. Nahkay eđidin tàra təndaba. ⁵ Bal gani keti àdəgoru ka pəlad ya had àhəcaki ni. Àfətaya huya, adaba had àki ka pəlad ni kay bi. ⁶ Àra àfətaya, fat àra àvədia ti èhiringaba adaba àbiyu sliri a had vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Ka ya ti àfətaya təbu tədəkkabu nahəma, adak ni təngecekabá. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka had sulumani. Àra àfətaya ti àbi bəza. Bəlaŋ gani àbi bəza diŋ, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni ti ni kru kru mahkər. » ⁹ Yezu àdəm keti : « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ni ti mīci lala. »

Yezu adəm ma àna ma gozogul kwa ti kamam

(Mark 4.10-12 ; Lük 8.9-10)

¹⁰ Ndam madəbay Yezu ni tàhədakfəŋbiyu kà Yezu, təhi ahkado : « Kəhi ma ana tay àna ma *gozogul kwa ti kamam ? » ¹¹ Àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekuləm ti Melefit àdəfikiaba zlam manğahani àki ka Məgur gayan na ana kuli a, ti kəsərum. Ay nday ti àdəfikiaba ana tay a vay-vay ndo. ¹² Adaba maslaŋa ya ti zlam gayan àbu ni ti atəvikivu, amələbu àna zlam dal-dal àsabay. Ay maslaŋa ya ti zlam gayan àbi nahəma, ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. ¹³ Nəhi ma ana tay àna ma gozogul nahkay ti adaba ku

tamal taməŋjaləŋ ka zlam lala nəngu ni tīpi do ; ku tamal təbi slimi ana pakama lala nəngu ni tīci do.

¹⁴ « Gatay ya təbu tagray nahkay ni ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya àdəmbiyu ni àgravu. Àdəm :

“Ku tamal kəbumi slimi ana zlam lala nəngu ni ekicəm do.

Ku tamal kəməŋjumləŋ ana zlam lala nəngu ni ekipəm do.

¹⁵ Adaba mis nday ndani ti ma ya nəhi ana tay ni ètiri ana tay do simiteni,

adaba tīrika slimi gatay a, təkakabá eri gatay a.

Təgray nahkay ti, ti tīci zlam ba, tīpi divi ba, təsər zlam ba ;

tawayay ti tàmbatkaba majalay ahər gatay a ba daya.

Tamal tàmbatkaba ti akal nàhəŋga tay a.” *

¹⁶ « Ay lekuləm ti mərəmvu adaba eri àfəŋ kè kuli, kipəm divi ; slimi day təfəŋ kè kuli, kicəm zlam. ¹⁷ Nəhi ana kuli nahəma, ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit kay akaba ndam jireni kay ya ahaslani ni tawayə mipia ere ye ti kipəm na, ay ti tīpi ndo. Tawayə micia ere ye ti kicəm na, ay ti tīci ndo. »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na

¹⁸ « Ay lekuləm ti bumi slimi ana ma ya ti ma *gozogul

* 13:15 Izayi 6.9-10.

àki ka bay mabəhad hilfi ga zlam ni awayay adəmki ni. ¹⁹ Tamal mis təbi slimi ana pakama ya tədəmki ka *Məgur ge Melefit ni, tici do ni ti, nday akada divi ya hilfi ga zlam adəgaki ni. *Seteni ara ahəliaba pakama ya ti təgəskabu na ana tay a. ²⁰ Mis ndahan day təbu, nday akada pəlad ya hilfi ga zlam adəgaki ni: ticia pakama ge Melefit na ti təgəskabu àna məmərani həya. ²¹ Ay pakama nani ahuriviyu ana tay a məbəruf vu do, akada ge sliri ya ti tōru a had vu do ni; təgəskabu ti ga hayañani. Tamal zlam zləzladani adia ahər ana tay a, ahkay do ni mis təgri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti təmbərəñ həya, təgəskabu va do. ²² Mis ndahan təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti adiyu a hud ga adak vu ni: ticia pakama ge Melefit a ti təgəskabu. Ay majalay ahər ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay; zlam nday nani teñgecekabu zlam akada ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tici ni àzaya arañ do. ²³ Mis ndahan ti ni tici pakama ge Melefit. Tici ti təgəskabu. Nday akada had sulumani ya hilfi ga zlam adəgaki ni, nahkay təbi bəza. Bəlan gani abi bəza diñ, bəlan gani keti bəza kru kru muku, nahan ni ti ni bəza kru kru mahkər ni. »

Ma gozogul àki ka ayum

²⁴ Yezu nakəñ aṅgəhadı ma *gozogul nahan ana tay keti,

adəm: « *Məgur ge Melefit ti təzavu ata mis ya ti əzligi hay gayan sulumani a vədañ gayan bu ni. ²⁵ Ay məlavad ara əgia, mis tinjikaba dəwir a ti zal ezir gayan òru əzligikiviyu ayum mək əsləka zlam gayan a. ²⁶ Ka ya ti təra tətətaya, təbu tabay ahər nahəma, ayum ni day əsərvu. ²⁷ Ndam məgri təwi ana bay ga vədañ ni təra tıpia ti tərəkia ka bay ga vədañ na. Təhi: “Bay geli, kizligi a vədañ bu ni ti hay sulumani timey! Ay ti ayum ni ahəraya ti eley?” ²⁸ Àhi ana tay: “Agray ere nani ti zal ezir goro.” Eslini ndam məgri təwi ni təhi: “Kawayay ti mōru mijebe waw?” ²⁹ Nañ nakəñ àhi ana tay: “Aha! Kijumaba ba, adaba tamal kijumaba ti bi ekijumaba akaba hay na. ³⁰ Brəñum tay nahkay hayañ. Eminjəa ka sarta ga mabazana day kwa ti anəhi ana ndam mabazani ni ahkado: Bazumaba ayum na, wəlumaba ti kəjumiaba aku a, hay ni ti ni kəhəlumubiyə kəbumiyu a guvur goro vu.” »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gəziteni akaba ke mi-wisij

(Mark 4.30-32; Lük 13.18-21)

³¹ Yezu àhi ma *gozogul nahan ana tay keti, adəm: « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba wur ge hilfi ga zlam gəziteni. Mis àzay, əzligi a vədañ gayan bu. ³² Hilfi gani ti gəziteni e kidiñ ga bəza ge hilfi ndahan ya a duniya bu

ni dek. Ay ka ya ti àfətaya ni ti àdəka àtam zlam ndahan̄ ya e dini bu ni dek, ègi mən̄gəhaf. A6al ahar, eđidin̄ tara tagraviyu lala gatay a huđgani vu. »

³³ Yezu nakəñ àhi ma gozogul nahan̄ ana tay keti, àdəm : « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba *miwisiñ. Wal azay, abəkivu ka humbu kay, akudətatay àna nan̄. Nahkay miwisiñ ni ewisiñaba humbu na dek. »

Yezu azlapay àna ma gozogul kwa ti kamam

(Mark 4.33-34)

³⁴ Yezu àhi ma ana mis dal-dalani ni ti dek ana ma *gozogul. Ma gayan̄ ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi. ³⁵ Àhi ana tay nahkay ti, ti ma ga bay mahəngaray pakama ge Melefit ni m̄agravu. Ma gani nihi :

« Anəhi ma ana tay ti àna ma *gozogul ;

ma goro ya anəhi ana tay ni ti ma man̄gahani kwa ka mən̄jəki ga məlan̄.† »

Yezu adafaba ma gozogul ya àdəmki ka ayum na

³⁶ Eslini Yezu àmbərbu mis dal-dalani ni, òru a magam. Eslini ti ndam madəbay nan̄ ni t̄ahədakfəñjiyu t̄əhi : « Dəfiaba ma *gozogul ya kədəmki ka ayum ya àfət a vədan̄ bu na ana leli a zla aw. » ³⁷ Àhi ana tay ahkado : « Maslan̄a ya ti ezligi hilfi sulumani ni ti nu *Wur ge Mis. ³⁸ Vədan̄ ni ti duniya ;

hilfi sulumani ni ti ni ndam ya nday a *Məgur ge Melefit bu ni. Ayum ni ti ndam ya tadəbay *Seteni ni, ³⁹ zal ezir ya ezligi ayum ni ti Seteni. Sarta ga mabaz zlam ni ti mandav ga duniya. Ndam ya tabaz zlam ni ti ni *məslər ge Melefit. ⁴⁰ Yaw akada ya tijebe ayum a, t̄əjiaba aku a ni ti, ka mandav ga duniya day atagray ti nahkay : ⁴¹ nu Wur ge Mis anəslərbiyu məslər goro, atəhəlabə ndam magudar zlam na dek akaba ndam ya ti t̄ij̄nkia mis ke divi a na dek a Məgur goro ba. ⁴² Mək atəbiyu tay a *dəluw ga aku vu. Eslini ti etitəwi, atahəpədkabu aslər adaba daliya ya atəcakay ni. ⁴³ Ay ti ndam jireni ni atəsladay akada ga fat ni a Məgur ga Bəñ gatay bu. Maslan̄a ya ti slimi àfəñ nahəma, m̄ici lala. »

Ma gozogul àki ke elimeni man̄gahani a vədan̄ bu akaba àki ke ebirsli

⁴⁴ « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba elimeni man̄gahani a vədan̄ bu ni. Maslan̄a nahan̄ àbu, òru àdi ahàr, àzaba àmbati məlan̄ àngahkivu, àmərva dal-dal. Nahkay àsləka àsəkumoru zlam gayan̄ dek mək àsəkum vədan̄ nani.

⁴⁵ « Nahkay day Məgur ge Melefit ni àzavu ata bay ga cakala ya ti adəbay ebirsli sulumani ni. ⁴⁶ Òru àdia ahàr ana sulumana bəlan̄ àtam ndahan̄ ni ti òru àsəkumoru

zlam gayan dek mək àsəkum ebirsli nani. »

Ma gozogul àki ka zəva

⁴⁷ « Nahkay keti, *Məgur ge Melefit ti àzavu ata zəva ya ti tətəliya a dəluv va, təgəsaya kilif gərgərana kay àna nan a ni. ⁴⁸ Tamal kilif ni təhurviya a zəva ni va, zəva ni àrəha ti tagəjahaya ka dəndə a, tanjəhad, tapalakaba kilif na. Kilif sulumani ni təbiyu a hətək vu, ya ti àbəlày do ni ti ni, taboru tay. ⁴⁹ Ka mandav ga duniya day amagravu nahkay. Məslər ge Melefit atara təhəlkiba ndam cuday àkiba ka ndam jirena ⁵⁰ ga məbiyu tay a *dəluv ga aku vu. Eslini etitəwi, atahəpədkabu aslər adaba daliya ya atəcakay ni. » ⁵¹ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Kicəma ma goro ya nəhi ana kəli na dek aw ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ təhi : « Iy, micia. » ⁵² Mək nan nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Nahkay ti bay *məsər Wakita ge Melefit lu, tamal àsəra zlam a àki ka Məgur ge Melefit a lala ti təzavu ata bay ahay ya ti anğazlaya zlam məwəna akaba midigwəna e elimeni gayan ya anğah ni ba ni. »

Ndam Nazaret təfəki ahər ka Yezu do

(Mark 6.1-6 ; Lək 4.16-30)

⁵³ Yezu àra èndeveriŋa ma *gozogul nday nana ti àsləka eslina, ⁵⁴ òru a kəsa gayan vu ka mələŋ ya àdək ni. Òru ènjua ti àcahi ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melēfit ye eslini ni bu. Təra ticia

ma gayan ya àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Tədəm ahkado : « Məsər zlam hini ti àcahay eley ? Anğət njədə ga magray ere ye ti day-day mis tìpi ndo ni ti eley ? ⁵⁵ Nan wur ga bay madar zlam ni do waw ? Məŋani ti Mari do waw ? Bəza ga məŋani ata Zek, Zəzef, Zəd, Simu do waw ? ⁵⁶ Bəza ga məŋani walani nday təbu akaba leli ahalay ni do waw ? Anğət njədə ga magray zlam nani dek ti eley ? » ⁵⁷ Azuhva nani ti mis nday nani təwayay məfəki ahər ka Yezu ndo. Ay Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Bay məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni ti, təwayay nan a kəsa gayan bu do. Ata bəŋani akaba ndam ga hud ahay gayan day təwayay nan do, si a kəsa ndahan bu kwa ti mis tawayay nan. » ⁵⁸ Eslini Yezu àgray zlam ndahan ya ti mis tìpi day-day ndo ni kay ndo həya adaba təwayay məfəki ahər do.

14

Takad Zəŋ bay məbaray mis ni

(Mark 6.14-29 ; Lək 9.7-9)

¹ Ka sarta gani nani ti mis təbu təzlapaki ka Yezu. Təbu təzlapaki nahəma, *Erot bay Gelili ni ècia pakama gatay ya ti tədəm na. ² Nan nakəŋ àhi ana ndam ya təgri təwi ni ahkado : « Nan nani ti Zəŋ bay məbaray mis ni, àməta mək anğaba e kisim ba. Agray zlam magray ejep tata ti adaba anğaba e kisim ba

palam.»³⁻⁴ Bay Erot àdám nahkay ti azuhva zlam ya àgravu ni. Zlam gani nihi : Erot àzafəŋa Erodiyát wal ge Filip a ; Filip ti wur ga mən ga Erot. Àra àza wal na ti Zeŋ bay məbaray mis ni àhi ahkado : « Kàzay Erodiyát ti àwəsl.» Zeŋ àra àhia ma nahkay ti bay Erot nakəŋ àhi ana ndam gayəŋ tǎgəs naŋ, tǎwəl, tǎfiyu a danğay vu, mək tǎgray nahkay. ⁵ Erot àwaya makada Zeŋ a, ay ti aŋgwaz àwərfəŋa naŋ kà ndam *Zude a, adaba nday dek tǎdám Zeŋ ti naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit.

⁶ Ay a vad nahaŋ, Erot àgra wuməri ge miwivu gayəŋ a, àzalakabá mis a. Eslini wur ga Erodiyát dahalayani àhurkiviya ka tay, mək àhəbay kè meleher gatay. Àra àhəba nahkay ti həbay gayəŋ ni ègia eri ana bay Erot a dal-dal. ⁷ Nahkay Erot nakəŋ àmbadfi ana wur ni dək, àhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni dek nəvuk.» ⁸ Wur ni mənani àra àbikia ma ti àhi ana Erot ahkado : « Nawayay ti kəvu ahàr ge Zeŋ bay məbaray mis ni ahalay, tǎfukibiya ka paranti a ! » ⁹ Bay ni àra ècia pakama ga wur na ti àhəlia ahàr a. Adaba àmbadfi ana wur na kè meleher ge mis na ti èkeli ere ye èhindi ni koksah. Nahkay àhi ana ndam gayəŋ tǎgri ana wur ni akada ya àwayay ni, ¹⁰ àsləroru mis a ahay ga danğay ni vu ge mekelkibiya ahàr ke Zeŋ a. ¹¹ Tàra tǎzibiya ahàr

ge Zeŋ nakəŋ a ana wur dahalay na ka paranti a ti naŋ nakəŋ àzikaboru ana mənani. ¹² Ndam madəbay Zeŋ ni tǎra tǎcia ti tòru tǎzay kisim gani, tǎli. Tàra tǎlia ti tòru tǎhi ma gani ana Yezu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam

(Mark 6.30-44 ; Luk 9.10-17 ; Zeŋ 6.1-14)

¹³ Yezu àra ècia tǎkada Zeŋ a ti àcəliyu a *slalah ga yam vu, àsləka eslina, òru gwar ka mələŋ nahaŋ. Mələŋ gani nani ti driŋ a huđ gili bu. Ay mis dal-dalani ni tǎra tǎcifiŋa daday a ti tǎdəboru naŋ àna asak. ¹⁴ Yezu àra àhəraya a slalah ga yam ni ba, èpia mis dal-dalani na ti tǎsia cicihi a dal-dal. Nahkay àhəŋgaraba ndam ya tǎbəsəy do na e kidiŋ gatay ba.

¹⁵ Məlakarawa àra ègia ti ndam *madəbay Yezu ni tǎrəkia, tǎhi ahkado : « Leli nihi ti a huđ gili bu, sarta day àbi va bi. Hi ana mis ni tǎsləka, tòru a kəsa gərgərani ni vu tǎdəboru zlam məzumani.» ¹⁶ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdám : « Tǎsləka day ti kamam ? Lekələm lekələmeni vumi zlam məzumani ana tay.» ¹⁷ Nday nakəŋ tǎhəŋgrifəŋ, tǎhi : « Araŋa àfəŋ kè leli ahalay bi ; si *dipəŋ zlam, tǎkivu kilif cə cilif.» ¹⁸ Naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Hələmubiya ahalay a.» ¹⁹ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tǎnjəhadá a ga had ke kəzir a, mək naŋ nakəŋ àhəl dipəŋ zlamani ni tǎkivu kilif cəni ni, àmənəju e

melefit vu, àgri sùsi ana Melefit. Àra àgria sùsi a ti èsekaba dipen na, mæk àbi ana ndam madəbay naŋ ni ge midieni ana mis dal-dalani ni. ²⁰ Mis nakəŋ dek təzum təzum, tərəkaba. Kələŋ gani təcakalakabu mægəjəni gani, tərəhvù hətək kru mahar cə àna naŋ. ²¹ Mis zawalani ya ti təzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam ; wál akaba bəza ti təcalkivu tay ndo.

Yezu asawadaki ka ahàr ga yam

(Mark 6.45-52 ; Zəŋ 6.15-21)

²² Ka gani nani ti Yezu nakəŋ àhi ana ndam madəbay naŋ ni təcəliyu a *slalah ga yam vu, tōru kama gayəŋ hayəŋ ke ledi ga dəluy ni, day kwa ti naŋ naŋani aməhi ana mis ni ti tèdevu, təsləka. ²³ Tàra tèdeva akaba mis na ti Yezu nakəŋ àcəloru a həma vu driŋ driŋ akaba mis ga mahəŋgalay Melefit. Məlakarawa àra ègikia, naŋ ka ahàr gayəŋ eslini. ²⁴ Ndam madəbay naŋ ni ti ni təsləka àna slalah ga yam gatay na, tìgia driŋ driŋ akaba dəŋ-dəŋ a. Aməd naŋ àbu adadəy slalah ga yam gatay ni agrioru daliya ana tay, ahəŋgarbiyu tay kələŋ. ²⁵ Də gwendeli-gwendeli ti Yezu nakəŋ àrəkioru ka tay, asawadakioru ka ahàr ga yam ni njuwan-njuwan. ²⁶ Ndam madəbay naŋ ni tàra tìpia naŋ a, naŋ àbu asawadaki ka ahàr ga yam nahkay ti ɓəruv àtikaba ana tay a, tədəm : « Maslaŋa

àmbavakiva ke leli a ! » Nahkay nday nakəŋ təgra aŋgwaz a, təzlah. ²⁷ Ay Yezu nakəŋ àhi ma ana tay həya, àdəm : « Zum njəda, nu timey. Aŋgwaz àwər kəli ba. »

²⁸ Eslini Piyer àhi : « Bay goro, tamal nak ededŋ ti vu divi nəsawadkioru ka ahàr ga yam ni bilegeni ti nōru afa gayak. » ²⁹ Yezu àhi : « Ra. » Nahkay naŋ nakəŋ àhəraya a slalah ga yam ni ba, àsawadakioru ka ahàr ga yam ni àrəkioru ka Yezu nakəŋ. ³⁰ Ay àra èpia aməd na àbu akəzlay dal-dal ti àgra aŋgwaz a ; nahkay yam ni awayay anday naŋ. Naŋ nakəŋ àzlah, àdəm : « Bay goro, həŋgay nu ti ! » ³¹ Eslini Yezu àtəloru ahàr həya, àgəs naŋ, mæk àhi : « Məfəku ahàr gayak àhəca ; kajalay ahàr cə cə ti kamam ? » ³² Nday nakəŋ tàra təcəliya a slalah ga yam ni va ti aməd ni day àmbrəŋ makəzlani həya. ³³ Eslini nday ya təvu a slalah ga yam bu ni dek təbəhadì mirdim ana Yezu nakəŋ, təhi : « Nak ti Wur ge Melefit ededŋ. »

Yezu ahəŋgaraba mis ka had Zenizaret a

(Mark 6.53-56)

³⁴ Ka ya ti təsləka, təhəra dəluy na àndava ni ti nday ka dəŋ-dəŋ ka had Zenizaret. ³⁵ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tàra təhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti mis ga had nani təsəra Yezu a həya. Tàra təsəra naŋ a ti tōru təhi ma gani ana mis ga kəsa ga had nani, nahkay təhəlibiyu ndam ya təbesey do ni dek.

³⁶ Təgri kam-kam ti mis nday nani ya tēbesey do ni tīnjifiŋ kà ma ga azana gayan ni ciliŋ. Nday ya ti tīnjifiŋa ni dek tənğaba.

15

Gejewi àki ka zlam ga ndam ya ahaslani ya təcahi ana mis ni

(Mark 7.1-13)

¹ Ka sarta gani nani ndam *Feriziyen ndahan akaba ndam ndahan ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni təsləkabiya a Zeruzalem a, tərəkia ka Yezu a, təhi ahkado : ² « Ndam madəbay kur ni təgəskabu magray zlam akada ga ata bəŋ geli ya ahaslani tədəfiki ana leli ni do ni ti kamam ? Təzum zlam day tābarakaba ahar àna divi gana do ni. » ³ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekuləm day kagudarum *Divi ge Melefit àna manjəhad ga ndam gekuli ya ahaslani ni ti kamam ? ⁴ Melefit àdəm ahkado : “Nğwioru a had ana ata buk ata muk.” * Àdəm keti : “Bay ya ti endivi bəŋani ahkay do ni mənani nahəma, tākada nan a.” † ⁵ Ay lekuləm zla ti kədəmum ahkado : “Maslaŋa nahan esliki məhiani ana bəŋani ahkay do ni ana mənani : Ere ye ti akal nu nəjənaki kur àna nan ni, sədaga ge Melefit.” ⁶ Maslaŋa nani àdəma ma nahkay nahəma, kədəmum tamal əjənaki ata bəŋani ata mənani va do ni ti àgray arana

do. Lekuləm kəgrum nahkay ti, kəmbərəjuma pakama ge Melefit nana pəsak. Kəmbərəjuma ti kəfumviyu pakama gekuli ya kacahum ni a mələŋ gani vu huk. ⁷ Lekuləm kawayum ti mis tədəm lekuləm ndam jireni, ay ti lekuləm ndam jireni do ! Melefit àdəma ma sulumana a wakita ga bay mahəŋgaray *pakama gayan Izayi ni ba. Pakama gayan ya ti àdəm ni, àdəmki ti ke kuli. ⁸ Àdəm ahkado :

“Mis hini tazləbay nu àna ma ciliŋ, təjalaku ahər do simiteni.

⁹ Tazləbay nu ti masakani, adaba zlam gatay ya təcayah ni ti

ka mawayay ge mis ciliŋ, do ni ti ka mawayay goro do.” † »

Zlam ya ti tagray mis « njəlatani do » ni

(Mark 7.14-23)

¹⁰ Yezu àzalakabu mis kayani ni, àhi ana tay : « Lekuləm dek bumi slimi ana pakama goro ya nədəm ni, ti kicəm lala. ¹¹ Ere ye ti a dala bu, mis azum àna ma gayan, agray nan “*njəlatani do” ni ti àbi. Si ere ye ti maslaŋa gani adəm àna ma gayan ni day kwa ti agray nan “njəlatani do.” » ¹² Eslini ndam madəbay nan ni tərəkia, təhi ahkado : « Ma gayak ya kədəm ni àzumia bəruv ana ndam *Feriziyen na ti kəsərkiya waw ? » ¹³ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay,

* 15:4 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16, 29.13.

† 15:4 Mahərana 21.17. † 15:9 Izayi

àdám ahkado : « Məŋgəhaf ya ti Baba naŋ ya e melefít bu àjav ndo ni lu ataradaba. ¹⁴ Nə̀dám nahəma, brəŋum tay ; nday ti ndam wuluf ya tədafəŋa ahar kà ndam wuluf ndahaŋ a ni. Tamal zal wuluf adafəŋa ahar kà zal wuluf nahaŋ a ti nday cecəeni atə̀dəgiyu e evid vu. »

¹⁵ Eslini Piyer àhəŋgarfəŋ, àhi : « Dəfiaba ma *gozogul ya kə̀dám ni ana leli a zla aw. » ¹⁶ Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekələm day kekileŋa kəsərum zlam do waw ? ¹⁷ Adaba ere ye ti mis afiyu a ma vu ni dek ti ahuriyu a huđ vu ciliŋ, mək atəhiyu azay gani e dəgzey vu ti kəsərum do waw ? ¹⁸ Ay ere ye ti mis azlapay ni ahəraya ti a məbəruf gayəŋ ba, ma gani nani day kwa ti agudar naŋ, agray naŋ “njəlatani do.” ¹⁹ Adaba zlam magudarani dek ahəraya ti a məbəruf ge mis ba. Nahkay ti ajalaki ahàr ka zlam magudarani gərgəri dek : ka makad ahàr, ka magray hala, ka magray mesəwehvu, ke migi akal, ka masəkad malfada akaba ka məsivani ana mis. ²⁰ Ere ye ti agray ti mis egi “njəlatani do” ni ti zlam nday nani. Ay ti məzum zlam mənjəd məbaray ahar akada ge divi ga ata bəŋ gekəli ni ti agray ti mis egi “njəlatani do” do. »

Wal nahaŋ naŋ wur Zude do afəki ahàr ka Yezu
(Mark 7.24-30)

²¹ Yezu àsləkaba eslina, òru ka had ga kəsə Tir akaba ga

kəsə Sidon. ²² Wal Kanaŋ nahaŋ naŋ àbu eslini. Wal ni àra èpia Yezu a ti àrəkia àna zlahay a, àdám : « Bay goro, *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! Wur goro dahalayani àbiyu èbesey do, seteni àbu agri daliya dal-dal. » ²³ Ay ti Yezu àhəlkaba ma ndo. Eslini ndam madəbay naŋ ni təhi ana Yezu ahkado : « Garay wal hini, adaba naŋ àbu azlahləŋbiyu kə leli, àmbrəŋ do ni. » ²⁴ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Təslərbiyu nu ahalay ndo. Təslərbiyu nu ti ana ndam *Izireyel ciliŋ, adaba nday akada təmbəmbak ya ti tija ni. »

²⁵ Ay ti wal ni àra àbəhadí mirdim grik ana Yezu meleher ndíḅ ana had, àhi : « Bay goro, jənaki nu ti ! » ²⁶ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana wal nakəŋ, àhi ahkado : « Təzafəŋa zlam məzumani ga bəza, tizligioru ana kərá ti àbəlay do. » ²⁷ Mək wal nakəŋ àdám : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ge mis ya tadəgoru a huđ ga mələŋ məzumki zlam vu ni, ku kərá gatay day tapalaba təzum timey. » ²⁸ Eslini Yezu àhi ana wal nakəŋ : « Wal ni, kəbu kəfəku ahàr lala ; ere ye ti kihindi ni mǎgravu akada gayak ya kawayay ni. » Ka sarta gani nani wur gayəŋ ni àŋgaba həya.

Yezu ahəŋgaraba ndam ga arməwər gərgərana

²⁹ Yezu àsləka eslina, òru kà gəvay ga dəluv Gelili. Òru ènjəa ti àcəloru a həma vu.

Àra àcəloya ti ànjəhad digus.
³⁰ Eslini mis dal-dal tərəkia, təhəlibiyu ndam jəgwer, ndam wuluf, ndam dərə, makwayá akaba ndam ga arməwər ndahan gərgərani, tábəhad tay kà gəvay gayan mək nañ nakəñ àhəngaraba tay a. ³¹ Mis dal-dalani ni təra tipia ndam makwaya ya təzlapay koksah ni təbu təzlapay, ndam dərə təngaba tigia səndu6-səndu6ana, ndam jəgwer təsawadəy lala akaba ndam wuluf təbu tipi divi nahəma, təmərva dal-dal, nahkay tazləbay Melefit ga ndam *Izireyél ni.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu fad
 (Mark 8.1-10)

³² Yezu àzalay ndam madəbay nañ ni, àhi ana tay ahkado : « Mis nday hini təsu cicihi dal-dal, adaba vad mahkər hi leli məbu akaba tay, zlam məzumani day əfəñ kà tay va bi. Ay ti nəwayay məmbrəñ tay ti tasləka àna ləwir a do. Tamal nəhi ana tay “Sləkuma” mənjad məvi zlam məzumani ana tay nahəma, njədə amələfəñ kà tay ka ahər divi ga masləkana bi. » ³³ Ndam madəbay nañ ni təhəngrifəñ, təhi ahkado : « Leli dək ahalay a huđ gili hini bu ni ti məhəlibiyu *dipəñ ana tay tərəh àna nañ dək ti eley ? » ³⁴ Yezu nakəñ àhi ana tay ahkado : « Dipəñ əfəñ kə kəli ehimey ? » Təhəngrifəñ, təhi : « Dipəñ əfəñ kə leli adəskəla akaba kilif ci6-ci6eni 6al. »

³⁵ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənjəhada a ga had a. ³⁶ Təra tənjəhada ti àhəl dipəñ adəskəlani ni akaba kilif ni, àgri səsı ana Melefit. Àra àgria səsı a ti èsekəba, àvi ana ndam madəbay nañ ni, ndam madəbay nañ ni ti ni tidi ana mis dal-dalani ni dək. ³⁷ Mis nakəñ dək təzum, tərəha àna nañ a. Təcakalaviyu məgəjəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvü hətək adəskəla àna nañ. ³⁸ Mis ya təzum zlam eslini ni agray mis dəbu fad, təcalkivu wál akaba bəza ndo. ³⁹ Kələñ gani Yezu nakəñ àhi ana mis ni « Sləkuma, » mək təsləka. Eslini Yezu nakəñ àcəliyu a *slalah ga yam vu àsləka, òru ka had Magadañ.

16

Zlam ya mis tipi day-day ndo ni

(Mark 8.11-13 ; Lük 12.54-56)

¹ Ndam *Feriziyəñ ndahan akaba ndam *Sedəseyəñ ndahan tərəkia ka Yezu a, tawayay tatəkar nañ ti mágudar zlam ; nahkay ti təhi : « Griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a, ti mäsər ere ye ti kagraj ni ti kagraj àna njədə ge Melefit. » ² Yezu àhəngrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Məlakarawa, fat àbu adiyu, tamal kípuma huđ melefit a ndize ti kədəmum : “Hajəñ ti məlañ amanja njələta.” ³ Ge miledə tamal kípuma huđ melefit a diliñ-diliñ ti kədəmum : “Kani ti avər ara atəd.” Nahkay kəsəruma ere

ye ti agravu na àna zlam ya kipam a hud melefít bu na ti, kəsərum zlam ya ti agravu ka sarta hini do ni ti ahəmamam ! ⁴ Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam, təfəki ahər ke Melefít do, tawayay təgriaya ere ye ti mis tıpi day-day ndo na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefít aməgri ana tay do simiteni. Ere ye ti Melefít amədəfiki ana tay ni ti ere ye ti ədafaki àna Zonas ni ciliŋ. » Eslini naŋ nakəŋ əsləka, əmbər bu tay.

Kəgrum zlam akada ga ndam Feriziyen ya tagray ni ba

⁵ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu takoru tatuwad dəluy ni ; nday təbu takoru ti ndam madəbay naŋ ni təhəl *dipeŋ ndo, əgəjzlkia ahər ka tay a. ⁶ Eslini ti Yezu àhi ana tay : « Bumvu slimi ana *miwisin ga ndam *Feriziyen ni akaba ga ndam *Seduseyen ni. » ⁷ Nahkay ndam madəbay naŋ ni təzlapay e kidin gatay bu, tədəm : « Ədəm nahkay ti adaba məhəlbiyu dipen ndo palam. » ⁸ Yezu nakəŋ àra ecia pakama gatay na ti àhi ana tay : « Məfəku ahər gekəli ti ahəca ; kazlapum kədəmum kəhəlumbiyu dipen ndo ni ti kamam ? ⁹ Kicəm ma goro do, kəsərum do kekileŋa waw ? Goro ya ti nidi dipen zlamani ana mis dəbu zlamani ni, akaba məgəjəni gani ya kəhəlumaba hətək mərəhvani

ehimeya ni ti kəsərumki va do waw ? ¹⁰ Goro ya ti nidi dipen adəskəlani ana mis dəbu fadani ni, akaba məgəjəni gani ya kəhəlumaba hətək mərəhvani ehimeya ni ti kəsərumki va do waw ? ¹¹ Ngay nu nəcalfəŋ ti ke dipen dipenani do ni ti kəsərum do ni ti kamam ? Nu ti nəhi ana kəli ti bumvu slimi àna miwisin ga ndam Feriziyen ni akaba ga ndam Seduseyen ni. » ¹² Nahkay zla ti ndam madəbay naŋ ni təra təsəra Yezu àhi ana tay « Bumvu slimi àna miwisin » ti, əzlapiki ana tay ti ke miwisin ya ti tiwisin dipen àna naŋ ni do ; əzlapiki ana tay ti ka zlam ga ndam Feriziyen akaba ga ndam Seduseyen ya təcahi ana mis ni.

Piyer adəm Yezu naŋ əbu Krist Bay gədəkani ya amara ni

(Mark 8.27-30 ; Lük 9.18-21)

¹³ A vad nahaŋ, Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tōru ka had Sezare ge Filip. * Eslini Yezu əhindifiŋa ma kə tay a, àhi ana tay ahkado : « Mis ti tədəm nu *Wur ge Mis ti nu way ? » ¹⁴ Təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Tədəm nak Zeŋ bay məbaray mis ni, mis ndahaŋ tədəm nak Eli, mis ndahaŋ ti ni tədəm nak Zeremi ahkay do ni nak bilin ga ndam ya təhəŋgaray pakama ge Melefít ahaslani ni. » ¹⁵ Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti kədəmum nu ti nu way ? »

* 16:13 Sezare ge Filip ti slimi ga kəsa gədəkani.

16 Simu Piyer àhəngrifəŋ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gəđakani ya Melefit àslərbiyu ni, nak Wur ge Melefit Bay ga sifa ni. » 17 Yezu àhi : « Simu wur ge Zen, mərvu adaba ma ge jiri hini ya kəđəm ni ti mis hihirikeni àhuk do. Àhukaya ma na ti Baba, naŋ ti naŋ a huđ melefit bu. 18 Nəhuk nahəma nak Piyer ; anazay kur ga məvi njəda ana ndam məfəku ahàr ni akada ya tazay akur, tafəkad asak ga ahay àna naŋ ni. † Nahkay ti kisim tekeđi aməgri arəŋa ana tay do. 19 Anəvuk lekili ga mahay ga *Məgur ge Melefit : ere ye ti kəgəskabu ka hađ ndo ni ti e melefit bu day atəgəskabu do ; ay ere ye ti kəgəskabá ka hađ a ni ti e melefit bu day atəgəskabu. » 20 Eslini Yezu nakəŋ àləgi ana ndam mađəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : « Ŋgay nu Krist *Bay gəđakani ya Melefit àslərbiyu ni ti kəhumi ana maslaŋa ba simiteni. »

Yezu adəm aməmət mək aməŋgaba e kisim ba

(Mark 8.31–9.1 ; Lük 9.22–27)

21 Kwa ka sarta gani nani Yezu àzlapi ana ndam mađəbay naŋ ni vay-vay, àhi ana tay ahkado : « Ahàr àđəm nakoru a Zeruzalem kwa. Ahàr àđəm nəcakay daliya dal-dal. Nday gəđakani ni, gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsar Wakita ge Melefit ni

atawayay nu do, atakad nu. Mək a huđ ga vad mahkərani bu anəŋgaba e kisim ba. »

22 Piyer àra ècia ma gayəŋ na ti àzaba naŋ e kidiŋ gatay ba cak. Àləgi, àhi : « Bay goro, Melefit mājəgay kur ti ere nani àgrakukvu ba ti ! »

23 Ay Yezu àmbatkibiyu ma ke Piyer, àləgi bilegeni, àđəm : « *Seteni, sləkafua, ru driŋ ! Nak ti kacafəŋa nu ga magray təwi goro a, adaba majalay ahàr gayak ti akada ge Melefit ni do, kajalay ahàr ti akada ge mis hihirikeni ni. »

24 Eslini Yezu àhi ana ndam mađəbay naŋ ni ahkado : « Tamal mis awayay adəbay nu nahəma, ahàr àđəm məmbrəŋ ere ye ti awayay ni ; ku tamal təgri daliya, *tadarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni mibesey. Tamal mis awayay mađəbay nu ti mājray nahkay. 25 Maslaŋa ya ti àđəm ajəgur sifa gayəŋ, awayay amət ba ni ti emiŋiŋ. Maslaŋa ya ti emiŋiŋ sifa gayəŋ azuhva nu ti aməjəgur sawəŋ, aməmət day-day do.

26 Tamal mis àŋgəta elimeni ga duniya na dek mək èjiŋa sifa gayəŋ a ti elimeni gani aziaya mam ? Emiŋiŋa sifa gayəŋ na ti aməŋgət mam ga məmbani àna naŋ mam ?

27 Adaba nu *Wur ge Mis anara àna njəda ga Baba akaba məslər goro a kay, anəvi zlam ana ku way way do akada ge təwi gayəŋ ya ti àgray ni. 28 Nəhi ana kəli nahəma, e kidiŋ ge mis

† 16:18 Piyer ti adəmvaba « akur. »

ya tǎbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahaŋ atəmət ti etipi nu Wur ge Mis anaŋga, anəhuriyu a bay goro vu. »

17

Vu ga Yezu ambatvu kè meleher ga ndam madəbay naŋ ni

(Mark 9.2-13 ; Lük 9.28-36)

¹ Vad muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeŋ wur ga məŋ ge Zek ni, àhəloru tay ka ahàr ga həma zəbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu ciliŋ. ² Tòru tɪŋjua ti vu ga Yezu ni àmbativa e eri va ana tay nahaŋ a. Eri gayaŋ ni àmbatvu, asladay akada fat, azana ka vu gayaŋ day tigia bədf-bədf talla təsladay məlaŋ. ³ Eslini tɪpioru Eli nday ata Məwiz həya, nday tǎbu təzlapay akaba Yezu. ⁴ Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Bay goro, leli məbu ahalay ti àbəlay. Tamal kawayay ti nara nivicey ahay mahkər, bəlaŋ gayak, bəlaŋ ge Məwiz, bəlaŋ ti ni ge Eli. » ⁵ Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti məguduŋguduŋ masladani àhərkiaya ka tay a, àŋgah tay. Dəŋgu ga maslaŋa àhənday a məguduŋguduŋ ni bu, àdəm : « Naŋ hini ti wur goro, nawayay naŋ dal-dal, nəmər vu àna naŋ dal-dal. Gəsumiki pakama gayaŋ ! » ⁶ Ndam *madəbay Yezu ni tǎra ticia nahkay ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a dal-dal, tabəhad mirdim meleher ndiəa ndiəa ana had. ⁷ Ay Yezu nakəŋ àhədəkfəŋiyu

ka tay, ènjifiŋ ka tay mək àhi ana tay : « Cikəməba, kəgrum aŋgwaz ba. » ⁸ Nday nakəŋ tēheliŋ eri, tɪpi maslaŋa nahaŋ ndo, si Yezu naŋ bəlaŋ ciliŋ. ⁹ Nday tǎbu təndaya ahàr a həma ni ba ni ti Yezu àhi ana tay : « Kəhumi ere ye ti kɪpəm ni ana maslaŋa ba, si nu *Wur ge Mis anaŋgaya e kidiŋ ga ndam evid ba kwa. »

¹⁰ Ndam madəbay naŋ ni tǎhi ahkado : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tədfəm wudaka *Krist *Bay gədfakani ya amara ni eminjia ti, ahàr àdəm Eli amara day ti kamam ? » ¹¹ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay àdəm ahkado : « Edfediŋ Eli ara, aslamalakabu zlam dək day. ¹² Ay nəhi ana kəli nahəma, Eli ti àra àndava, ay ti mis təsər naŋ ndo. Təgria ere ye ti nday tawayay na dək. Nu Wur ge Mis day anəcakay daliya, atəgru nahkay. » ¹³ Eslini ndam madəbay naŋ ni təsəra àzlapaki ti ke Zeŋ bay məbaray mis ni.

Yezu aɣariaba seteni ana wur nahaŋ a

(Mark 9.14-29 ; Lük 9.37-43)

¹⁴ Ka ya ti tɪŋjikia ke mis dal-dalani na ti maslaŋa nahaŋ àhədəkfəŋbiyu ka Yezu, àbəhad mirdim ¹⁵ àhi : « Bay goro, wur goro àbu seteni àniviyu agray daliya dal-dal ; a vad ndahaŋ adiyu a aku vu ahkay do ni a yam vu. Məsuk cicihi ti kam-kam ! ¹⁶ Nəzibiya naŋ ana ndam madəbay kur na ti tǎgariaba, ay ti tisliki ndo. » ¹⁷ Eslini Yezu

àdám : « Lekulám ye e hini vu ni ti káfumki ahàr ke Melefit do, lekulám ndam magudar zlam ! Nu ananjèhad kanğaya akaba kùli aw ? Nu enebesi ana kùli kanğaya waw ? » Mæk àhi ana tay : « Zumubiya wur na ahalay a nimi. »
 18 Tàra tàzibiya wur na ti Yezu àzlacaki ke seteni ni, mæk seteni ni àslèkiaba ana wur na. Nahkay wur ni ègia nañ lala huya.

19 Eslini ndam *madəbay Yezu ni tàzalay Yezu ka ahàr gatay, tihindi nañ, tèhi : « Leli mìsliki magaray seteni nani ndo ni ti kamam ? »
 20 Yezu nakəñ àhəñgrifəñ ana tay, àdám : « Kìslámki ndo ni ti adaba məfəki ahàr gekùli ke Melefit àhəca. Nəhi ana kùli nahəma, tamal ti məfəki ahàr gekùli ke Melefit kay do, àbu gəzit akada hilfi ga zlam gəziteni cilinə nəngu ni, kislámki məhiani ana həma hini : « Sləkaba, ru tegi » nəngu ni, agravu. Nahkay ti akal ere ye ti kislámki magrani do ni ti àbi. [21 Ay ti seteni akada nday nani nahəma, tamal ti kàhəngalay Melefit ndo akaba kəgəs ndəra ndo ni ti tàsləkiaba ana mis a koksah.] »

Yezu adám keti anəmət mæk ananjəba e kisim ba

(Mark 9.30-32 ; Lük 9.43-45)

22 A vad nahanə, ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay nañ ni dek tàbu ka ahàr bəlanə e Gelili ni ti, Yezu nakəñ àhi ana tay : « Atədəfikì nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu, 23 tara takad nu. Atakada

nu a ti a vad ya mahkər ti ananjəba. » Nday nakəñ tàra tìcia ma gayanə na ti àhəlia ahàr ana tay a dal-dal.

Məhəl hadam ga ahay gədakani ge Melefit

24 Ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tinjəa a Kafarnahum a ni ti ndam ya təhəl hadam ga *ahay gədakani ge Melefit ni tàhədakfəñiyu ke Piyer, təhi : « Məsi gekùli ni ti àpəl hadam ga ahay gədakani ge Melefit ni do waw ? »
 25 Piyer àhəñgrifəñ ana tay : « Àbəhad do kamam ? »

Ka ya ti Piyer nakəñ àhuriya a ahay va nahəma, Yezu àhi ma enji, àhi : « Simu, kədám ahəmamam ? Ndamam tabəhadì hadam akaba janğal ana bəbay ka had ni mam ? Tabəhadì ana tay ti bəza ga had gatay gatayani tək, ndam mirkwi aw ? »
 26 Piyer àhi : « Tabəhad ti ndam mirkwi. » Eslini Yezu nakəñ àhi « Bəza ga had gatay gatayani ti giri-giri ti təpəl do do waw ? »
 27 Ay ku tamal nahkay nəngu ni, məzumi ɓəruv ana tay ba. Nak ru ka dəluv ti kətəliyu gəya kəgəsaya kilif a. Kilif ya akəgəsaya enjenjeni na ti kəzləkikaba pakama, akədiviyu ahàr ana sinğu akur-akurani, sinğu nani emisli məpəl hadam goro akaba gayak. Zəbiya, kəvi ana tay. »

*Gəđakani ya àtam mis nda-
han ni ti way ?*

(Mark 9.33-37 ; Lük 9.46-48)

¹ Ka sarta gani nani ti ndam *madəbay Yezu ni tãhəđakfəñjiyu kà Yezu, tãhi : « A *Məgur ge Melefit bu ni ti way nañ gəđakani àtam mis ndahan way ? » ² Nahkay Yezu nakəñ əzalabiyu wur gəziteni e kidiñ gatay vu ³ mək ədəm : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a ndo, kiğəm akada ga bəza ciḃ-ciḃeni ni ndo ni ti akəhurumiyu a Məgur ge Melefit vu do. ⁴ Adaba maslaña ya ti ahəngaroru ahər gayəñ a had, anjəhad kudufa akada ga wur hini ni ti nañ nani gəđakani àtam mis ndahan a Məgur ge Melefit bu. ⁵ Tamal ti maslaña əgəskabá wur gəziteni akada hini na azuhva nu a nahəma, əgəskabá nu a. »

*Bumvu slimi ti kəgudarum
zlam ba*

(Mark 9.42-48 ; Lük 17.1-2)

⁶ Yezu ədəm keti « Ndam ya təfəku ahər ni ti mis tədəm tiḣli araña do akada ga bəza ciḃ-ciḃeni ni. Ay tamal maslaña agray ti ku way way do e kidiñ gatay bu mĩjikia ke divi a nahəma, hojo təwəliviyu avar gəđakani ana maslaña ya ejiñkia nañ a ni a dəngvu vu dondul mək tizligiyu nañ a *dəluv gəđakani vu dəzləz. ⁷ Aw ! Cicihi àki ka ndam ga duniya ! Cicihi àki ka tay ti adaba zlam ya tagray ti mis tijikia ke divi a ni ti təbu kay.

Zlam nday nani ti si tãgravu kwa. Ay tamal maslaña agray ti mis ejikia ke divi a nahəma, maslaña nani cicihi amələki.

⁸ « Tamal ahar gayak ahkay do ni asak gayak ejiñkia kur ke divi a nahəma, kelkaba tay a, boru tay. Əgəski hojo kəhuriyu ka mələñ ga sifa àna ahar bələñ ahkay do ni àna asak bələñ ere gani ya tizligiyu kur a *dəluv ga aku vu àna ahar gayak cəeni ni ahkay do ni àna asak gayak cəeni ni. Aku nani ti əmət dəy-dəy do. ⁹ Tamal eri gayak ejiñkia kur ke divi a nahəma, zaba, zligoru. Əgəski hojo kəhuriyu ka mələñ ga sifa àna eri bələñ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna eri gayak cəeni ni. »

*Ma gozogul àki ka təmbak
mijjeni*

(Lük 15.3-7)

¹⁰ Yezu ədəm keti : « Bumvu slimi lala ! E kidiñ ga bəza nday nani bu ni ti ŋgay bələñ gatayani əsli araña do ni ti kədəmum ba. Adaba məslər gatay təbu micikeni a sarta bu dek kə meleher ga Baba nañ ya e melefit bu ni. [¹¹ Nu *Wur ge Mis nàra ti ga mahəngay ndam ya ti tiñji ni.]

¹² « Bi maslaña nahan təmbəmbak gayəñ təbu diñ mək bələñ gani eji. Àra epiya ti bələñ gani nañ akibu ka ndahan ni bi nahəma, ambər bu kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ni a həma bu, akoru adəboru bələñani ni, do waw ? Lekəlam ti kədəmum mam ? ¹³ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti àdia ahər

a ni ti amərvu àna naŋ dal-dal àtama ya amərvu àna kru kru ambəmbu mahar ambəmbani ya ti tiji ndo na do waw ? ¹⁴ Nahkay day Bəŋ gekəli naŋ ya e melefīt bu ni awayay ti ku bəlaŋ e kidiŋ ga bəza nday nani bu day èji ba. »

Magudar zlam akaba mambərfəŋana

¹⁵ Yezu àdəm keti : « Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti rəkioru hiki lala lekulum cecə cəa. Tamal ècəkki ma gayak na ti kàslamala wur ga muk na. ¹⁶ Ay tamal ècəkki ma do ni ti zalakivu mis bəlaŋ ahkay do ni cə ti kədəgumkioru. Adaba pakama gekəli ya ekicikəmki ni ahàr àdəm mis cə ahkay do ni mis mahkər tàgray sedi gani. * ¹⁷ Ay tamal ti èciiki ma ana tay do ni ti hi ma gani ana ndam ya *təcakalavu, təfəku ahàr ni. Tamal èciiki ma ana tay do daya ti mənjaləŋ akada naŋ zal ya àfəki ahàr ke Melefīt do ni, ahkay do ni akada naŋ bay *məhəl hadam.

¹⁸ « Nəhi ana kəli nahəma, ere ye ti kəgəsumkabu ka had ndo ni ti e melefīt bu day atəgəskabu do. Ay ere ya kəgəsumkabá ka had a ni ti e melefīt bu day atəgəskabu.

¹⁹ « Nəhi ana kəli keti : tamal ti mis cə e kidiŋ gekəli bu ka had ma gatay àrakabaya ku àki ka mam nəŋgu ni, tàhəŋgalaləŋa zlam gani kà Bəŋ goro ya e melefīt bu na ti aməvi ana tay. ²⁰ Adaba

ka məlaŋ ya mis cə mahkər təŋgasva àna slimi goro a ni ti nu nəbu eslini e kidiŋ gatay bu. »

²¹ Eslini Piyer àhədakfəŋiyu ka Yezu, àhi ahkado : « Bay goro, tamal wur ga mma naŋ àbu agudaru zlam ti nəmbərfəŋa sak ehimey ? Sak adəskəla waw ? » ²² Yezu nakəŋ àhi : « Mbərfəŋa sak adəskəla ti nəhuk do. Mbərfəŋa ti sak kru kru adəskəla sak adəskəla. ²³ *Məgur ge Melefīt day nahkay : təzavu ata bay nahaŋ awayay asər duwa gayaŋ ya àfəŋ kà ku way way do e kidiŋ ga ndam məgri təwi gayaŋ bu ni, ti təpəli. ²⁴ Ka ya ti naŋ àbu acalfəŋ kà ma gani nahkay ti təzibiyu bay məgri təwi nahaŋ duwa gayaŋ àfəŋ àgra miliyem ehimeya. ²⁵ Ay ti èsliki məpəlani koksah, nahkay bay ga duwa ni àdəm təsəkumoru naŋ naŋani, wal gayaŋ, bəza gayaŋ akaba zlam gayaŋ ni dek ga məpəli duwa ni àna naŋ. ²⁶ Eslini bay məgri təwi nakəŋ àbəhadī mirdim meleher ndiḅ ana had ana bay ga duwa ni, àhi : “Kam-kam bəsəa hayaŋ, nara nəpəluk duwa gayak ni dek.” ²⁷ Eslini naŋ nakəŋ àsia cicihi ana bay ga duwa na. Nahkay bay ga duwa ni àmbərfəŋ duwa ni dek mək àhi “Sləka zlam gayak a.”

²⁸ « Ka ya ti bay magray təwi nakəŋ naŋ àbu asləka ni ti təkababu ahàr ata maslaŋa nahaŋ. Maslaŋa gani nani ti təbu tagrakabu təwi, ay ti

* 18:16 Məŋjay Mimbiki 19.15.

duwa gayan àfəŋ àgray jik diŋ. Naŋ nakəŋ àdəki cip ka dənŋu, àhi : “Si kəpəlu duwa goro ni kwa.”²⁹ Eslini naŋ ya tagrakabu təwi nakəŋ àbəhadī mirdim, àhi : “Kam-kam bəsuə hayaŋ, nara nəpəluk duwa gayak ni dek.”³⁰ Ay naŋ nakəŋ òru àfiyu naŋ a danŋay vu, awayay məpəliaba duwa gayan na dek day ti atafaya naŋ a.³¹ Ndam ya tagrakabu təwi akaba tay ka ahar bəlanjani ni tàra tìpia ere ye ti àgri ana naŋ nahanj na ni ti àwəria bəruv ana tay a dal-dal. Nahkay nday nakəŋ tòru tənŋəhadī ma gani ana bay ya ti təgri təwi ni.³² Naŋ nakəŋ àra ècia ma na ti àdəm təzalibiya naŋ a. Àra ènjia ti àhi : “Nak bay məgru təwi hini ti nak cudayani. Nəmbərfuka duwa goro na dek adaba kəgrua kam-kam a, kədəm nəmbərfuk ti³³ ay nak ti maslaŋa ya ti kəgrumkabu təwi ni àsuk cicihi akađa gayak ya kəsü cicihi ni ndo ni ti kamam ?”³⁴ Nahkay bay ga duwa ni àzuma bəruv a dal-dal, àdəm təzoru naŋ a danŋay vu ti tēgri daliya, si tamal aməpəlababa duwa gayan na dek day kwa ti atafaya naŋ a. »

³⁵ Yezu àdəm keti : « Tamal lekələm kəmbərənjumfəŋa zlam ya ti mis tēgudari ana kəli na kà tay àna huđ bəlanj a do ni ti, Baba naŋ ya e melefīt bu ni aməgri ana kəli day akađa ga bay ga duwa ya àgri

ana bay məgri təwi ni. »

19

Yezu adəmki ma ka maday wal akaba magaray wal (Mark 10.1-12)

¹ Yezu àra èndeveriŋa pakama gayan na ti àsləka e Gelili a, òru ka had *Zəde, ke ledi nahanj ga zalaka *Zərdeŋ.² Mis dal-dal tādəboru naŋ, mək naŋ nakəŋ àhəŋgaraba ndam ya tēbesey do na.

³ Eslini ndam *Feriziyeŋ ndahanj tərəkia. Tihindifiŋa ma, təhi ahkado : « Àgəski ti mis agaray wal gayan ka mawayay gayan aw ? » Təhi nahkay ti adaba tawayay tatəkar Yezu ti mādəm ma magudarani.⁴ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Kwa ka mənəkiki ga məlanj, ka ya ti Melefīt àgraya mis a ni ti àgraya ata zal ata wal a. Kəjeŋgəm ma gani a Wakita ge Melefīt ni bu ndo waw ?

*⁵ Melefīt àdəm : “Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata məŋani ba, mək atanjəhadkabu ata wal gayan. Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlanj.” †⁶ Nahkay ti nday cəeni medeveni va do. Tìgia vu gatay bəlanj. Ere ye ti Melefīt èbedekabá ni ti mis hihirikeni èdekaba ba. »⁷ Mək nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Məwiz àdəm tamal mis tedevu ata wal gayan ti ahàr àdəm abəki wakita gani, avi day kwa ti agaray ti kamam ? † »⁸ Yezu nakəŋ

* 19:4 Mənjay Mənəkiani 1.27 ; 5.2. † 19:5 Mənəkiani 2.24. ‡ 19:7 Mimbiki 24.1.

àdám : « Məwiz àvi divi ana kəli ga magaray wál gekəli ti adaba lekulum kawayum məgəsumkabu ma ge Melefit do palam. Ay ka mənəjəki ga mələŋ ti àgravu nahkay ndo. ⁹ Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti àgara wal gayan a, day wal ni àgray mesəwehvu ndo, mək àda wal nahan a nahəma, maslaŋa nani àgra hala. »

¹⁰ Eslini ndam madəbay nan ni təhi : « Tamal əgia nahkay e kidin ga zal ata wal ba ti nğulum mis tàday wal va ba simiteni. » ¹¹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Təgəskabu ma gani hini ti mis dek do ; təgəskabu ti si ndam ya ti Melefit àvia njeđa gana ana tay a ni kwa. ¹² Zlam ndahan təbu gərgəri təcafəŋa mis ka maday wal a : mis ndahan kwa tiweya tay a vu gatay àwayay wal do. Mis ndahan ti ni mis təcad tay. Mis ndahan keti ti ni təwayay maday wal do azuhva *Məgur ge Melefit. Maslaŋa ya esliki məgəskabu pakama hini nahəma, məgəskabá. »

Yezu agri sulum ge Melefit ana bəza ci6-cibeni
(Mark 10.13-16 ; Luk 18.15-17)

¹³ Kələŋ gani mis ndahan təhəlibiyu bəza ci6-cibeni ana Yezu ti mənəŋgali Melefit ana tay àna məbəki *ahar gayan ka tay. Nday təbu təhəlibiyu bəza ni nahkay ti ndam madəbay nan ni tələgi ana tay. ¹⁴ Ay Yezu àhi ana tay

ahkado : « Mbrəŋum bəza tãra afa goro a, kəcumfəŋa tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. » ¹⁵ Àra àdəma ma nahkay ti àbəki ahar ka bəza ni. Kələŋ gani àsləka eslina.

Bay ge elimeni
(Mark 10.17-31 ; Luk 18.18-30)

¹⁶ Wur dagwa nahan əbu ti arəkia ka Yezu a, àhi : « Məsi, ti nəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nəgray zlam sulumani weley ? » ¹⁷ Yezu àhi ahkado : « Kihindi nu àki ka zlam sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti nan bəlan. Tamal kawayay mənəgət sifa ya àndav day-day do ni ti gəskabá *Divi ge Melefit a. » ¹⁸ Nan nakəŋ àhi : « Divi weley ? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kəkad mis ba ; kəgray hala ba ; kigi akal ba ; kəgray sedi ti kəsəkad malfada ba ; ¹⁹ həngrioru ahàr a had ana ata buk ata muk ; wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni. »

²⁰ Eslini wur dagwa ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Divi nani ti nəgəskabá dek, ay ti mam àhəcukivu keti mam ? »

²¹ Yezu àra ecia pakama gayan na ti àhi ahkado : « Tamal kawayay migi mis sulumani lala nahəma, ru kəsəkumoru zlam gayak dek ti kidi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət elimeni e melefit bu. Akagra

zlam nana dek nahəma, kâra, kâdəbay nu. »²² Wur dagwa nakəŋ àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti àhəlia ahàr a. Nahkay àsləka sasuhwa, adaba zlam gayan əbu dal-dal.

²³ Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, bay ge elimeni məhuriyu a *Məgur ge Melefit vu ti zləzladə dal-dal. ²⁴ Nəhi ana kəli keti : ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni məhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzladə dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. »²⁵ Ma ga Yezu ya adəm ni àgria ejep ana ndam madəbay nan na dal-dal. Nday nakəŋ təzlapay e kidin gatay bu, tədəm ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəŋgay nan way ? »²⁶ Eslini Yezu amənjələŋ kə tay, àhi ana tay ahkado : « Mis ti təgray koksah ; ay Melefit ti esliki magray zlam dek tata. »

²⁷ Eslini Piyer àhi ana Yezu nakəŋ ahkado : « Iy zla, leli məmbrəŋa zlam a dek, madəbay kur ti mam amagrakivu ke leli mam ? »²⁸ Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, a duniya ya atəgraya məweni ni ba ni ti nu *Wur ge Mis anəhuriyu a mələŋ masladəni goro vu, ananjəhadəviyu e kərsi ga bay goro vu. Ka sarta gani nani ti lekələm ya kədəbum nu ni day akanjəhadəviyu e kərsi kru mahar cə vu ga

magrafəŋa seriya kə dini kru mahar cəni ge Izireyel na. ²⁹ Ku way way do àmbərba zlam gayan azuhva nu a, bi àmbərba ahay gayan, bəza ga məŋani, ata bəŋani, bəza gayan ahkay do ni vədan gayan nahəma, aməŋgətvu zlam nday nani kay àtam ndahan ni sak diŋ. Aməŋgət sifa ya àndav day-day do ni daya. ³⁰ Ay ti nday gədəkani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kidin gatay bu atəŋgoru kələŋ ge mis. Nday ya kələŋ ge mis ni day etigi gədəkani kama ge mis. »

20

Ndam magray təwi a vədan bu

¹ Yezu adəm keti : « *Məgur ge Melefit ti azavu akada ga masləŋa nahan àhəraya də ge miledə a, awayay ahəloru mis ga məgri təwi a vədan gayan vu ni. ² Nahkay təgraki cakala àki ke təwi ga rukani, mək nan nakəŋ àhəloru tay a vədan gayan ni vu. ³ Àhəraya àna njemdi ambəmbu a keti, èpi mis ndahan təbu a kəsa bu təwi gatay àbi, ⁴ mək àhi ana tay : “Lekələm day dəgum a vədan goro vu kəgrum təwi ti anəpəl kəli kala-kala akada ge təwi gekəli ya akəgrum ni.” ⁵ Nday nakəŋ mək təsləka tòru. Nan nakəŋ àhəraya fat wis a keti, àgray nahkay ; àna njemdi mahkər day àgray nahkay. ⁶ Agray njemdi zlam nahəma, nan nakəŋ àhəraya keti, àdi ahàr ana mis ndahan təbu eslini mək àhi ana tay ahkado : “Kənjəhadə

ahalay ruk kàgrum tawi do ni ti kamam ?”⁷ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ təhi : “Adaba maslaŋa èhindiki leli ke tawi gayəŋ ndo.” Naŋ nakəŋ àhi ana tay : “Lekulum day dægum kàgrum tawi a vədaŋ goro vu.”

⁸ « Məlakarawa àra ègia ti bay ga vədaŋ ni àhi ana gədakani ga ndam ge tawi gayəŋ ni ahkado : “Zalabiya ndam magray tawi na, peli siŋgu ge tawi ni ana ku way way do. Njəki məpəl ndam ya tàra kələŋ a ceceni ni, ndeveriŋ àna nday ya tàra enjia ni.”⁹ Nahkay nday ya tòru a vədaŋ vu àna njemdi zlamani ni tàra, mək təvi ana ku way way do siŋgu ge tawi ga rukani. ¹⁰ Nahkay sarta ga məpəl nday ya tòru e tawi vu enji ni àra ènjia ti təhi ana ahàr tara təvi ana tay àtam gatay ndahaŋ ni. Ay ti təvi ana ku way way do gatay day siŋgu ge tawi ga rukani ciliŋ. ¹¹ Tàra təvia siŋgu na ana tay a nahkay ti nday nakəŋ təzərdi ma ana bay ga vədaŋ ni, ¹² təhi : “Nday hini ya tàra kələŋ a ni, tàgray tawi njemdi biliŋ huya ti kəpəl tay kala-kala akaba leli ya màgray tawi rukani a fat bu, màmətakaba dal-dal ni ti ahəmamam ?”¹³ Eslini bay ga vədaŋ ni àhi ana bəlaŋ gatay ni ahkado : “Zləba goro ni, ere ye ti nəvuk ni ti kigeni : màgray cakala ti àki ka siŋgu ge tawi ga rukani do waw ?”¹⁴ Za siŋgu ge tawi gayak a ti kàsləka nimi. Nawayay nəvi siŋgu ana bay ya ti àra kələŋ a ni kala-kala

akada ya nəvuk ana nak ni. ¹⁵ Maslaŋa àbu agurki nu ka zlam ya ti nagray àna siŋgu goro ni aw ? Tək day ti nəgri sulum ana mis ti awəruk bəruv aw ?”¹⁶ Nahkay nday ya təbu kələŋ ge mis ni ti, mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu etigi gəđákani kama ge mis. Nday gəđákani ya kama ge mis ni ti ni, mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu ataŋgoru kələŋ ge mis. »

Yezu àdəm sak ya mahkər aməmət mək amanğaba e kisim ba

(Mark 10.32-34 ; Lük 18.31-34)

¹⁷ Yezu naŋ àbu akoru, àzay divi ya ti acəloru a Zeruzalem ni ti àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni. Nday təbu takoru ti àhi ana tay ahkado : ¹⁸ « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zeruzalem. Eminjəa eslina ti atəgəsi nu *Wur ge Mis ana gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba ana ndam *məsər Wakita ge Melefit ni. Eslini atəđəm si takad nu kwa, ¹⁹ atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do ni ; nday nani ti eteyefə, atəzləb nu àna kurupu cək cək, atakadfəŋiyu nu kà təndal, mək a vad ya mahkər ti anaŋgaba. »

Məŋ ga ata Zek nday ata Zeŋ ehindifiŋa zlam kà Yezu a
(Mark 10.35-45)

²⁰ Eslini wal ge Zebede tərəkia ka Yezu a akaba bəza gayəŋ ata Zek nday ata Zeŋ a. Tàra tiŋjikia ti məŋ gatay ni àbəhadī mirdim ana

Yezu meleher ndí6 ana had, awayay ehindifiya zlam a.
²¹ Yezu àhi ahkado : « Kawayay ti nâgruk mam ? » Wal nakəŋ àhi : « Ka ya ti akəzuma bay gayak gəđakani na ti kəvi divi ana bəza goro hini cœni ni tãnjəhadfuk kà gəvay, bəlaŋ ka ahar ga đaf, bəlaŋ ka ahar ga gəjar gayak ti. »²² Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti kihindum ni ti kəsərum do. Ekisləmki misi zum ge hijiyem * ya enisi ni tata waw ? » Nday nakəŋ t̄hi : « Misliki. »²³ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ekisum zum ge hijiyem ye enisi ni ti amagravu eđefiŋ. Ay ti maslaŋa ya ti aməđəm way amanjəhadfu kà ahar ga đaf akaba kà ahar ga gəjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefit àna ahàr gayaŋ day ti aməvi məlaŋ nani ana mis ya naŋ ədaba tay a ni. »

²⁴ Ka ya ti ndam *madəbay Yezu kruani ndahaŋ ni ticia ma na ti təzumkia bəruv ka tay cœni na. ²⁵ Eslini Yezu əzalakabu ndam madəbay naŋ ni đek, àhi ana tay ahkado : « Kəsəruma, bəbay ga had ni ti təgur mis ga njəđa. Gəđakani ga məlaŋ day təđəm ahàr əđəm mis təgri təwi ana tay kay, təmbərəŋ mis do. ²⁶ Ay e kidiŋ gekuli bu ni ti àgravu nahkay ba. Tamal ti maslaŋa e kidiŋ gekuli bu awayay migi gəđakani ti mīgi bay məgri təwi ana kuli kwa sawaŋ. ²⁷ Tamal ti maslaŋa e kidiŋ gekuli bu awayay migi kama

gekuli ti mīgi evidi gekuli kwa. ²⁸ Nu *Wur ge Mis nàra ti, nàwayay ti mis tãgru təwi do. Nàra ti ga məgri təwi ana mis sawaŋ, navay sifa goro ga mambay mis kay àna naŋ. »

*Yezu ahəŋgaraba ndam wu-
luf a cœ*

(Mark 10.46-52 ; Lük 18.35-43)

²⁹ Ka ya ti Yezu naŋ əbu aslaka a Zeriko akaba ndam madəbay naŋ na ti mis kay təđəboru naŋ. ³⁰ Eslini t̄di ahàr ana ndam wu-
luf ndahaŋ cœ, nday təbu manjəhadfani kà gəvay ge divi. Nday nakəŋ tàra ticia Yezu naŋ əbu akoru ti təđəgiki ka zlahay, təđəm : « Bay geli, *Wur ge Devit, məsuk cicihi ti ! » ³¹ Mis kayani ni tələgi ana tay, t̄hi ana tay : « Lakumkaba. » Ay nday ti ni təzlahkivu kay kay sawaŋ, təđəm : « Bay geli, wur ge Devit, məsuk cicihi ti ! » ³² Yezu àra ècia zlahay gatay na ti ècik, əzalay tay mək àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti năgri mam ana kuli mam ? » ³³ Eslini t̄hi ahkado : « Bay geli, mawayay ti mīpi divi ti ! » ³⁴ Nday nakəŋ tèsia ciciha ana Yezu a, mək Yezu ènjifiŋ kè eri gatay ni. Ka ma geli hini t̄pi divi həya, mək təđəboru naŋ.

21

*Yezu ahuriyu a Zeruzalem
(Mark 11.1-11 ; Lük 19.28-
40 ; Zəŋ 12.12-19)*

* 20:22 Zum ge hijiyem ni ti awayay adəmvaba daliya ga Yezu ya amacakay ni.

¹ Tòru tinjua cifa kà gəvay ga Zeruzalem a, nday gwar ka hama *Oliviyè, kama ga kəsa Betfazi ti Yezu àslər ndam madəbay naŋ ni cə, ² àhi ana tay ahkado: « Dəgum a kəsa tegəni kama gekəli ni vu. Ekinjəmiya nahəma, akədumi ahàr ana azonju məwəlani wur gani àfəŋ kà gəvay. Picehəmbubiya, dəguma àna tay a. ³ Ay tamal maslaŋa ahi ma ana kəli ti humi ahkado: “Bay geli awayay.” Nahkay ti atəmbərfəŋ tay kə kəli həya. »

⁴ Zlam gani nani àgravu dek nahkay ti, ti pakama ga bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni mǎgravu. Pakama gani nihi:

⁵ « Humi ana ndam *Siyon: “Bay gekəli naŋ tegi ara, naŋ kudufa.

Naŋ àki ka məŋ ga azonju, àki ka wur ga azonju ya mis təhəl zlam àna naŋ ni.” * »

⁶ Mək ndam *madəbay Yezu ni tòru tàgray ere ye ti Yezu àhi ana tay tàgray ni.

⁷ Nday nakəŋ təzəbiyu məŋ ga azonju ni akaba wur ga azonju ni. Tàra tinjia àna tay a ti təbəkə azana ka tay mək Yezu ànjəhadkiyu. ⁸ Mis dal-dal eslini tàpaəivoru azana gatay e divi vu, mis ndahan ti ni tàkwahabiyu slimberi a vədaŋ bu, tàbəhadivoru bilegeni. ⁹ Yezu naŋ àbu akoru ti mis dal-dalani ya kama gayəŋ akaba ya kələŋ gayəŋ ni tàgray salalay, tàzləbay

naŋ, tədəm: « *Hozana ana *Wur ge Devit! Bay Melefit mǎgri sulum gayəŋ ana maslaŋa ya ti ara àna slimi gayəŋ a ni! Tàzləbay Melefit driŋ agavəla! † »

¹⁰ Ka ya ti Yezu àhuriya a Zeruzalem a ni ti mis ga kəsa ni dek ahàr àhəlia ana tay a dal-dal. Mis ndahan tədəm: « Naŋ hini ti way? » ¹¹ Mək mis kayani ni tədəm: « Naŋ hini ti Yezu bay mahəŋgaray pakama ge Melefit, naŋ zal Nazaret ka had *Gelili. »

Yezu a ahay gədakani ge Melefit ni bu

(Mark 11.15-19; Lək 19.45-48; Zəŋ 2.13-22)

¹² Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni vu, àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam məsəkum zlam, mək ànjəkə ka magaraya tay e mite va. Àmbəhadəba tabəl ga ndam mambay siŋgu na akaba mələŋ manjəhadani ga ndam məsəkumoru kurkoduk na. ¹³ Àhi ana tay

ahkado: « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm: “Ahay goro zla ti atədəm ahay ga *mahəŋgalavù Melefit.” ‡ Ay lekəlum ti kəmbatumkaba, əgia ahuzl ga ndam akal a. »

¹⁴ Eslini a dalaka ga ahay gədakani ge Melefit ni bu ni ti ndam wuluf akaba ndam dəra tərəkia ka Yezu a, mək àhəŋgaraba tay a. ¹⁵ Ka sarta gani nani ti bəza təzlah a ahay gədakani ge Melefit ni

* 21:5 Mənjay Zakari 9.9. † 21:9 Mənjay Limis 118.25-26. ‡ 21:13 Mənjay Izayi 56.7; Zəremi 7.11.

bu, tādām : « *Hozana ana *Wur ge Devit. » Gədəkani gā ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *māsər Wakita ge Melefit ni tārā tīpia zlam magray ejep ga Yezu ya agray na akaba tīcia zlahay ga bəza na ti nday nakəṅ təzuma bəruv a. ¹⁶ Eslini nday nakəṅ təhi ana Yezu : « Kəbu kici ere ga bəza ya tādām ni aw ? Tagray nahkay ti àbəlay aw ? » Yezu àhi ana tay : « Iy, nəbu nīci ere ye ti tādām ni. Ay a Wakita ge Melefit bu Devit àhi ana Melefit nahkay hi : “Kàgray ti ku bəza dac-dacani akaba bəza ya ka ahar ni tekeđī tātəlbay kur.” § Ma gani nani ti kəjeṅgām ndo waw ? » ¹⁷ Eslini àmbərbu tay, àsləkaba a kəsa ni ba, òru a Betani mək àndəhadbu eslini hundum.

Məṅ ga wəruf ya èwi bəza ndo ni

(Mark 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Də ge miledə gani, Yezu nakəṅ naṅ àbu aṅgoru a kəsa ni vu ti ləwir àwərkaba naṅ a. ¹⁹ Ləwir ni naṅ àbu awər naṅ nahkay ti èpi məṅ ga *wəruf kà gəvay ge divi. Naṅ nakəṅ òru kà gəvay gani. Òru ènjəa ti àdifəṅ ahàr ana bəza gani ndo, si slimberi cilin, mək àhi ana məṅ ga wəruf ni ahkado : « Nak ti day-day ekiwi bəza va do. » Eslini məṅ ga wəruf ni èkəli hūya. ²⁰ Ndam madəbay naṅ ni tārā tīpia ti àgria ejep ana tay a, tādām ahkado : « Ka ma geli hini ti məṅ ga wəruf ni

èkəlia hūya ti ahəmamam ? » ²¹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəfumkia ahàr ke Melefit a, kəjalum ahàr cə cə do ni ti ekisləmki magray ere ye ti nəgri ana məṅ ga wəruf ni cilin do, ku kəhumi ana həma hini : “Radvaba, ru kədiyu a *dəluf gədəkani vu” nəṅgu ni, agravu. ²² Tamal ti kəfumkia ahàr ke Melefit a ti Melefit aməvi ere ye ti kahəṅgalumfəṅa ni dek ana kəli. »

Yezu agray təwi ti way àvi divi gani way ?

(Mark 11.27-33 ; Lək 20.1-8)

²³ Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni vu. Ka ya ti naṅ àbu acahi zlam ana mis ni ti gədəkani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ndahaṅ tərəkia, təhi : « Kəgray təwi hini nahkay ti kəṅgət divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » ²⁴ Yezu àhəṅgrifəṅ ana tay, àdām : « Nu day nihindifinə zlam bəlan kə kəli a. Kəhəṅgrumufəṅa nahəma, nu day nəhəṅgrifəṅ ana kəli, nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kəli. ²⁵ Nəhi ana kəli nahəma, *baray ge Zeṅ ya ti àbaray mis ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

Tārā tīcia ma na nahkay ti təgray gejewi e kidin gatay bu, tādām : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu naṅ” hi nahəma, ara ahi ana

leli : “Kègəsumkabu pakama gayan ni ndo ni ti kamam ?”
²⁶ Ay tamal mədəm keti : “Mis təvi njəda gani” ti àrakaboru do ; anɣwaz awərfəŋa leli kè mis tezl-tezleni na, adaba nday dek tədəm Zeŋ ti naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. »
²⁷ Nahkay ti təhəŋgrifəŋ ana Yezu, təhi : « Leli məsər do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kəli do bilegeni. »

Ma gozogul àki ka bəza ndahan cə

²⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Cəm day, ma goro àbu nəhi ana kəli ti, akajalumki ahàr ti ahəmamam ? Maslaŋa nahan àbu bəza gayan təbu cə. Àhi ana bəlan gani : “Wur goro ni, ru kəgray təwi a vədaŋ bu kani.”
²⁹ Wur ni àhəŋgrifəŋ, àhi : “Nòru do.” Ay àpəsa ɣəziti ti ajalay ahàr nahan mək òru a vədaŋ ni vu.
³⁰ Bəŋ gatay ni àhi ana wur nahan ni day nahkay. Wur ni àhəŋgrifəŋ, àhi : “Bəba nìcia, nakoru.” Ay ti àcuɣway moroni ndo.
³¹ E kidin ga bəza cəeni ni bu ni ti way àgra ere ye ti bəŋani awayay na way ? » Təhəŋgrifəŋ təhi : « Naŋ ye enjenjeni ni. » Mək Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, ndam *məhəl hadam akaba wəl mesəwehvu atəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu enji gekəli.
³² Adaba Zeŋ bay məbaray mis ni àra

afa gekəli a, àdəfikia divi ge jiri ana kəli a, ay ti kəgəsumkabu ma gayan ni ndo. Ay ndam məhəl hadam akaba wəl mesəwehvu təgəskabá sawan. Ku kàra kərəma nahkay nəŋgu ni, kəmbatumkaba majalay ahàr gekəli a ga məgəskabu ma ge Zeŋ na ndo. »

Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədaŋ cudayani

(Mark 12.1-12 ; Lək 20.9-19)

³³ Yezu àhi ana tay keti : « Bumi slimi ana ma *gozogul nahan keti : Bay ga vədaŋ nahan àbu nahəma, àjavù mən ga zlam a vədaŋ gayan ni vu,* àcafəŋ azlaw tekesl, àgraya məlan ga mədúcaya yam ga bəza ga mən ga zlam na, àkay ləli zəbalani, mis acəlkiyu ka ahàr gani ga majəgay vədaŋ ni. Kələn gani àfivù vədaŋ ni a ahar vu ana mis ti təwəs, mək àsləka, òru e mirkwi zlam gayan.
³⁴ Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədaŋ ni àslərbiyu ndam məgri təwi afa ga ndam məwəs vədaŋ ni ti təhələkaboru ja gani gayan.
³⁵ Ay nday ya təslərbiyu tay ni tàra tinjia ti ndam məwəs vədaŋ ni təgəs tay yaw yaw. Tàra təgəsa tay a ti təzləb bəlan gani, təkaf bəlan gani, bəlan gani ti ni tizligi àna akur simiteni.
³⁶ Eslini bay ga vədaŋ ni àslərbiyu mis ndahan kay tətam nday ye enjenjeni ni. Tàra tinjia ti ndam məwəs vədaŋ ni

* 21:33 Zlam ya àjavù a vədaŋ vu ni ti *vinj.

təgri ana tay akada ya təgri ana nday ye enjenjeni ni. ³⁷ Kələŋ gani nahəma, bay ga vədaŋ ni əslərbiyu wur gayan gayanani, əhi ana ahər : “Wur goro ni ti atəgəsiki ma.” ³⁸ Ay ndam məwəs vədaŋ ni tipia wur na naŋ əbu ara ti təzlapay e kiđiŋ gatay bu, tədəm ahkado : “Naŋ tegəni ti mekeji gayan ; məmbrəŋ naŋ ba, makadum naŋ ; nahkay ti vədaŋ ni emigi geli.” ³⁹ Əra ənjikia ka tay a ti təgəs naŋ yaw, təzaba naŋ a vədaŋ ni ba, tōru təkad.

⁴⁰ « Nədəm nahəma, bay ga vədaŋ ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədaŋ ni mam ? » ⁴¹ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Amabazl ndam məwəs vədaŋ cudadani ni, mək aməvi vədaŋ ni ana mis ndahaŋ. Nahkay nday nani atəhəlibiyu ja gani gayan ka mawayay gayan. »

⁴² Eslini Yezu nakəŋ əhi ana tay : « A Wakita ge Melefit bu, əbu məbəkiani nahkay hi : “Akur nahaŋ əbu ti ndam mələm ahay təwayay magray təwi əna naŋ ndo. Ay ti akur gani nani əgia akur ya akay ahay na dək sawaŋ.

Ere nani ti təwi ga Bay Melefit, agridi ejep ana leli.” †

« Lekələm kəjeŋgum ma gani nani dəy-dəy ndo waw ? ⁴³ Nəhi ana kəli nahəma, lekələm ndam ya ti giri-giri Məgur ge Melefit ni gekəli ni ti akəhurumiyu do ; Melefit

aməvi ti ana ndam ya ti təgəsiki ma, təgri təwi ni. [⁴⁴ Akur gani nani nahəma, tamal maslaŋa ədədkiya ti maslaŋa nani aməhučkaba ŋguc ŋguc. Ay tamal akur ni ədəkia ti ni, aməŋgələdkaba naŋ a.] »

⁴⁵ Eslini gədəkani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyeŋ ni təra tici ma *gozogul ga Yezu ya ədəm na ti təsəra ədəmki ti ka tay. ⁴⁶ Nahkay tawayay təgəs naŋ. Ay mis təbu eslini kay ti təgəs naŋ ndo, adaba aŋgwaz əwərfəŋa tay kə mis dal-dalani na. Adaba mis ni tədəm naŋ ti naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit.

22

Ma gozogul əki ka wuməri gədəkani

(Mark 14.15-24)

¹ Eslini Yezu əhi ma *gozogul nahaŋ ana tay keti. Əhi ana tay ahkado : ² « *Məgur ge Melefit ti təzavu akaba bay nahaŋ gədəkani əgray wuməri ga mədi wal ana wur gayan ni. ³ Nahkay əsləruru ndam məgri təwi gayan ni ti təzalabiya mis ya ti əzalay tay na ti təra ka wuməri na ; ay ti mis nday nani təcuhway moroni ndo. ⁴ Eslini bay nakəŋ əsləruru ndam məgri təwi ndahaŋ keti, əhi ana tay : “Dəgum kəhumi ana mis ya nəzalay tay ni ahkado : Nəslamalakabá zlam ga wuməri na, nəbazla kəkür

akaba zlam ga gənwaw goro ndahaŋ midiseni a ; zlam dek maslamalakabani, dəguma ka wuməri na.”⁵ Ay ndam ya ti əzalay tay ni təcuħway moroni ndo ; təsləka tōru e təwi gatay vu. Maslaŋa nahaŋ ōru a vədaŋ gayaŋ vu, maslaŋa nahaŋ ōru ka cakalay gayaŋ.⁶ Mis ndahaŋ ni ti ni təgəs ndam məgri təwi ana bay ni, təgri daliya ana tay mək təbazl tay.⁷ Nahkay bay ni əzuma bəruv a, əsləroru ndam slewja gayaŋ təbazl ndam ya ti təbazl ndam məgri təwi ni, təviyekaba kəsa gatay na.⁸ Eslini bay ni əhi ana ndam məgri təwi ni ahkado : “Zlam məzumani ga wuməri ni maslamalakabani, ay ti ndam ya nəzalay tay enji ni ti nəwayay tay va do.⁹ Nihi nahəma, dəgum ka mazlalamba ge divi, zalumbiya mis ya kədumi ahər ana tay eslini na dek t̄ara ka wuməri na.”¹⁰ Eslini ndam məgri təwi nakəŋ tōru ka mazlalamba ge divi ni, təzalakabu ndam ya t̄ədi ahər ana tay eslini ni dek ; ndam cuday akaba mis sulumani dek t̄ara ka wuməri na. Mis ni t̄ara t̄injikaba ti t̄ərəhva a ahay ni va ndəŋ.

¹¹ « Kələŋ gani bay ni əhurkiviyu ka ndam ya ti əzalakabu tay ni a ahay vu ga məmənjiyu tay. Eslini naŋ nakəŋ èpi zal nahaŋ azana ga wuməri ni əfəŋ bi ;¹² èhindifiŋa, əhi ahkado : “Zləba goro ni, azana ga wuməri ni əfuk bi ti k̄ahəraya ahalay a ti ahəmamam ?”

Ay ti maslaŋa gani nani əsliki məhəŋgrifəŋani ndo.¹³ Nahkay bay ni əhi ana ndam məgri təwi ni ahkado : “Wələmikaba asak akaba ahar a ti k̄izligəmiyu naŋ e mite vu a məlaŋ ziŋ-zifiŋeni vu. Eslini emitəwi, amacakay daliya dal-dal.”¹⁴ Yezu ədəm keti : « Ndam ya ti Melefit əzalay tay ni ti nday kay, ay ndam ya ti ədəkiba tay a ni ti nday kay do. »

Ma ga hadam ya t̄əpəli ana bay ḡədakani ga ndam Rom ni (Mark 12.13-17 ; Luk 20.20-26)

¹⁵ Eslini ndam *Feriziyeŋ ni təzlapay e kidin̄ gatay bu t̄ədəm : « Magray ahəmamam ti Yezu mədəm ma magədavani ti məgəski naŋ ni mam ? »¹⁶ Nahkay nday nakəŋ təslərkiuru ndam mədəbay tay ndahaŋ akaba ndam ndahaŋ ya tədəbay bay *Erot ni ti t̄əhi ana Yezu ahkado : « Məsi, məsəra nak ti kədəm ma ge jiri, kcahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana mis əna jiri gani. Aŋgwaz əwərfəŋa kur k̄a pakama ge mis ya t̄ədəmkuk na do ; ku k̄e meleher ga way way do day k̄əgray aŋgwaz do.¹⁷ Ay ti hi ana leli nimi, a majalay ahər gayak bu ni ti Melefit əvia divi ana leli a ga məbəhad̄i hadam ana *bay ḡədakani ga ndam Rom a t̄ək, əvi ana leli ndo waw ? »

¹⁸ Nday nakəŋ t̄ara t̄əhia ma na nahkay ti Yezu əsəra t̄ədəmaya ma ge jiri ga huđ gatay a ndo. Nahkay əhi ana tay ahkado : « Lekələm ti

kawayum mis tãdãm lekulum ndam jireni, ay ti lekulum ndam jireni do ! Kãhãlumfua eyu a ti kamam ? ¹⁹ Nga ngazlumubiya singu akur-akurana ya ti mis tãpãl hadam àna nañ na day nimi. » Mæk nday nakãñ tãvi singu akur-akurani bãlan. ²⁰ Eslini nañ nakãñ àhi ana tay ahkado : « Àki ka singu hini ti mazavu ga ahàr ga way ? Slimi mabækiani ni ti ga way ? » ²¹ Tãhãngrifãñ, tãhi ahkado : « Ga bay *Sezar. * » Nahkay nañ nakãñ àhi ana tay ahkado : « Hãngrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayan, ge Melefit ti ni hãngrumi ana Melefit zlam gayan. » ²² Tãra ticia ma ga Yezu ya àhi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Nahkay tãmbãrbu nañ, tãslãka.

Mangabana e kisim ba

(Mark 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Ka fat gani nani nahãma, ndam *Seduseyey ndahan tãrãkia ka Yezu a. Ndam Seduseyey ti tãdãm mis àmãta ti àngaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakãñ tãhi ana Yezu ahkado : ²⁴ « Mũsi, Mũwiz àdãm ahkado : “Tamal mis àmãta, wal gayan ewii wur ndo nahãma, ahàr àdãm wur ga mãñ ga zal ni azay wal ni, ti tãwia mekeji ana wur ga mãñani ya àmãt na.” † ²⁵ Yaw mis ndahan tãbu afa geli nday adãskãla kã mãñ

gatay, gãdãkani gatay ni àda wal a. Àra àza wal na ti èwifinã wur a ndo, mæk zal ni àmãta. Àra àmãta àmbãrba wal gayan na ti mimbiki ga zal ni àzay. ²⁶ Àra àza wal na ti nañ day èwifinã wur a ndo, mæk àmãta. Mimbiki gayan ye cã ni day àgray nahkay, mæk àmãta. Nahkay nday adãskãlani ni dek tãza wal na day tiwifinã wur a ndo mæk nday dek tãmãta. ²⁷ Kãlãñ gani wal ni day àra àmãta. ²⁸ Ay ka fat ya ti mis dek atãngaba e kisim ba nahãma, wal ni ti way bãlan e kidin gatay adãskãlani ni bu amazay way ? Nday dek tãza nañ a ni. »

²⁹ Ay Yezu nakãñ àhãngrifãñ ana tay, àdãm ahkado : « Majalay ahàr gekãli ti kigeni do, adaba kicãmaba ma ga Wakita ge Melefit ya Mũwiz àbãki na ndo, kãsãrum njãda ge Melefit do palam. ³⁰ Nãdãm nahãma, ka ya ti mis atãmãta mæk atãngaba e kisim ba ni ti zawal ataday wãl va do, wãwal day ataday zawal va do. Atãnjãhad dek akãda ga *mãslãr ge Melefit ya tãbu a hudf melefit bu ni sawan. ³¹ Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya tãngaba e kisim ba nahãma, kãjẽngãm ma ge Melefit ya àhi ana kãli ni ndo waw ? Melefit àdãm : ³² “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zekãp.” Melefit ti nañ Melefit ga ndam ya àna sifa

* **22:21** Ka singu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gãdãkani gatay a, tãbãki slimì gayan daya. † **22:24** Mãnjay Mimbiki 25.5. ‡ **22:32** Mahãrana 3.6, 15, 16.

ni, do ni ti ga nday ya tàmèta ni do. » †³³ Mis dal-dalani ni tàmèta tici zlam gayan ya acahi ana tay ni ti ma gayan ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

Divi ge Melefit ya ti ahàr àdàm mis tégaskabu enji ni ti weley ?

(Mark 12.28-34 ; Luk 10.25-28)

³⁴ Ndam *Feriziyen ni tàsèra Yezu àwàlkià ndam *Seduseyen na ka pakama. Tàra tàsèra nahkay nahèma, tækakalavu³⁵ mæk bay *mèsèr Wakita ge Melefit bèlan e kidin gatay bu awayay ahèlfèña eyu kà Yezu a, nahkay àhi : ³⁶ « Mèsi, *Divi ge Melefit ya ti ahàr àdàm mis tégaskabu enji ni ti weley ? »

³⁷ Yezu ahèngrifèñ, àhi : « “Wayay Bay Melefit gayak àna huð bèlan, àna sifa gayak ðek akaba àna majalay ahàr gayak ðek.” § ³⁸ Hini gani ti Divi ye enjenjeni, Divi ya ti ahàr àdàm mis tégaskabu enji ni. ³⁹ Divi ye cu ya ahàr àdàm mis tégaskabu ni ti nihi : “Wayay ndam ya ti nak kàbu akaba tay ni akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” * ⁴⁰ Divi ge Melefit ya àdèfiki ana Mèwiz ni akaba pakama ga ndam ndahan ya tàmèngaray *pakama ge Melefit ni ðek ti tæv e Divi cæni hini bu. »

Bay gèdakani ya amara ni nan wur ge Devit aw ?

(Mark 12.35-37 ; Luk 20.41-44)

⁴¹ Ndam *Feriziyen ni nday tàmèta macakalavani nahkay ti Yezu àhi ana tay ahkado :

⁴² « Lekulum ti kèhumi ana ahàr *Krist *Bay gèdakani ya amara ni ti nan way ? Nan wur ga way ? » Nday nakèñ tàmèngrifèñ, tèhi : « Nan ti *Wur ge Devit. » ⁴³ Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti ahèmamam Devit nan nanani àna ahàr gayan àdàm Bay gèdakani ya amara ni ti bay gayan ni mam ? Àdàm ma gani àna njèda ga *Mèsuf ge Melefit, ma gani nani ti nihi :

⁴⁴ “Bay Melefit àhi ana bay goro :

Njèhada gwar kà ahar ga ðaf goro a, a mèlan ga gèdakani va.

Ndam ezir gayak ti anabèhad tay kè meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abèki asak ni, ti kècalki ka tay.” †

⁴⁵ « Nèdàm nahèma, Krist nani ti Devit azalay nan bay gayan ti, tèzalay nan *Wur ge Devit keti ti kamam ? » ⁴⁶ Yezu àra àdèma ma nahkay ti maslan ya ti esliki mèmèngrifèñani ni ti àbi. Kwa ka fat nani maslan ya ti azay njèda gayan ge mihindifin ma nahan a ni ti àbi va bi.

23

Bumvu slimi àna ndam mèsèr Wakita ge Melefit ni
(Mark 12.38-39 ; Luk 11.43, 46 ; 20.45-46)

¹ Nahkay ka ya ti mis dek t̄bu t̄bi slimi ana ma ga Yezu nahəma, Yezu nakəŋ àhi ana mis dal-dalani ni akaba ana ndam mədəbay naŋ ni ahkado : ² « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni ti Melefit àdaba tay ga mədəfiaba *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki na ana mis a. ³ Gəsumiki pakama gatay ni ana tay, grum ere ye ti t̄hi ana k̄li ni dek, ay ti k̄grum zlam gatay ya tagray ni ba, adaba t̄gray zlam ya t̄dəmaya ni do. ⁴ Pakama gatay ya t̄hi ana mis grum ni ti akada zlam mədəsani dal-dal ya t̄wəlkabu, t̄həlkiyu ke mis ni, ay ti nday ndayani ku àna weleher tekeđi t̄awayay məjənaki tay do. ⁵ T̄wi gatay ya tagray ni dek ti t̄awayay ti mis t̄dəm àbəlay. Nahkay zlam gatay ya ti t̄wəlkabu ni * ti gəđakani àtam ge mis ndahaŋ ni. Zlam ya ti t̄dəməkkiyu ka mugudi gatay ni † day zəbalani àtam ge mis ndahaŋ ni. ⁶ Tawayay manjəhadvani e k̄rsi ga gəđakani vu ka mələŋ məzum zlam ga wuməri akaba a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu. ⁷ Tawayay ti mis t̄gri sa ana tay a gosku bu k̄e meleher ge mis dek. Tawayay ti mis t̄zalay tay “Məsi.” ⁸ Ay lekulum zla ti k̄awayum ti mis

t̄zalay k̄li “Məsi” ba, adaba lekulum dek ti k̄ə mən̄ gekuli, Məsi gekuli day naŋ bəlaŋ. ⁹ Mis ya ka had ni ti k̄zalum tay “baba” ba. Adaba Bəŋ gekuli ti naŋ bəlaŋ, naŋ e melefit bu. ¹⁰ K̄awayum ti mis t̄zalay k̄li “gəđakani” ba, adaba Gəđakani gekuli ti naŋ bəlaŋ, nani *Krist. ¹¹ Maslaŋa ya ti naŋ gəđakani e kidiŋ gekuli bu ni ti bay ya ti aməgri t̄wi ana k̄li ni. ¹² Nahkay day maslaŋa ya ti awayay gəđakani ni lu, Melefit amafəkad naŋ kələŋ ge mis dek. Ay maslaŋa ya ti àdəm naŋ kələŋ ge mis dek ni day, Melefit aməvi mələŋ gəđakani. »

Ndam ya ti tawayay ti mis t̄dəm nday ndam jireni ni

(Mark 12.40 ; Lək 11.39-52 ; 20.45-47)

¹³ « Lekulum ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis t̄dəm lekulum ndam jireni ni ti akəsüm cicihi, adaba k̄bum kəcumfəŋa mis ndahaŋ ga məhuriyani a *Məgur ge Melefit va. Lekulum lekulumeni day k̄hurumiyu do, kəcumfəŋa ndam ya tawayay məhuriyani na daya.

[¹⁴ « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya

* **23:5** Ka ya ti tahəŋgalay Melefit ni ti ndam Zəde ndahaŋ t̄wəlkabu zlam ke meleher ahkay do ni t̄wəlvù a ahər vu ; a huđ ga zlam gani nani bu ni ti pakama ge Melefit àbu məbəkiani. Àna ma asara ti t̄zalay zlam məwəlkabani gani nani filakter. (Mimbiki 6.8). † **23:5** Ndam Zəde t̄dəməkkiyu zlam akada ezewed ka ma ga mugudi gatay ga madafaki nday ndam ge Melefit (Macalani 15.37-41).

ti kawayum ti mis tādām lekūlām ndam jireni ni, akəsūm cicihi. Adāba kəbum kəhəlūmfəŋa zlam ga wāl madakway a dek, kəbum kəpəsumki ka mahəŋgalay Melefit, kawayum ti mis tādām lekūlām mis sulumani. Azuhva nani seriya ya ti Melefit amagrafəŋa kə kuli a ni amatam ge mis ndahaŋ ni.]

15 « Lekūlām ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekūlām ya ti kawayum ti mis tādām lekūlām ndam jireni ni, akəsūm cicihi. Lekūlām kəbum kədəgum ka had ndahaŋ gərgəri kay ku àna asak, ku àna *slalah ga yam, ti kəŋgətum ku mis bəlan ga madəbay kuli. Ay tamal ti kəŋgətuma maslaŋa bəlan nahəma, kəgrum ti māgudar zlam atam gekuli ni sak cə; nahkay egi maslaŋa ya ti Melefit ezligiyu naŋ a *dəluv ga aku vu di ni akada ya ti aməbiyu kuli ni.

16 « Lekūlām ndam wuluf ya kədūmfəŋa ahar ka ndam wuluf ndahaŋ a ni, akəsūm cicihi. Adāba kəbum kədəmum: “Maslaŋa ya ti àmbada àna *ahay gəđakani ge Melefit na ti mbaday ni àzum naŋ do, ay tamal àmbada àna gru ya taŋgah a ahay gəđakani ge Melefit ni ba ni ti mbaday ni azum naŋ.” 17 Lekūlām ti ndam wuluf murani edeđiŋ. E kidiŋ ga ata ahay gəđakani ge Melefit ni nday ata gru ni bu ni ti gəđakani ti weley? Gəđakani ti gru ni tək day ti ahay gəđakani ge Melefit

ya agray ti gru ni mīgi *njəlatani ni aw? 18 Kəbum kədəmum keti: “Maslaŋa ya ti àmbada àna məlan ya ti *teviyekiki zlam ana Melefit na ti mbaday ni àzum naŋ do, ay tamal àmbada àna zlam ya ti teviyekki na ti mbaday ni azum naŋ.” 19 Lekūlām ti wulufani edeđiŋ. E kidiŋ ga məlan ya ti teviyekiki zlam ana Melefit ni nday ata zlam ya teviyekki ni bu ni ti gəđakani ti weley? Gəđakani ti zlam ya teviyekki ni tək day ti məlan ya agray ti zlam ni mīgi njəlatani ni aw? 20 Maslaŋa ya ti ambaday àna məlan meviyekiki zlam ana Melefit ni ti àmbaday àna naŋ ciliŋ do, àmbaday ti àna zlam ya ti teviyekki ni daya. 21 Maslaŋa ya ti ambaday àna ahay gəđakani ge Melefit ni ti àmbaday àna ahay ni ciliŋ do, àmbaday ti àna Melefit ya naŋ àvu ni daya. 22 Maslaŋa ya ti ambaday àna hud melefit ni ti àmbaday àna hud melefit ti ciliŋ do; àmbaday ti àna kərsi ge Melefit, àna Melefit naŋ ya naŋ àvu gappa manjəhadviyani ni daya.

23 « Lekūlām ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekūlām ya ti kawayum ti mis tādām lekūlām ndam jireni ni, akəsūm cicihi. Adāba azagat, matakavay akaba slimberi ndahaŋ ya tidi eli àna tay ni tekeđi, kəbum kəzumiaba biliŋ a hud ga kruani ba ana Melefit a. Ay *Divi ge Melefit təbu, tətam nday ya

ti kəgəsumkabu ni : magray jiri, məgri zlam sulumani ana mis akaba mawayay Melefit. Divi nday nani ti kəgəsumkabu do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrum enji ni ti nday gani, day kwa ti kəgrum zlam ndahañ ya Məwiz ədəm grum ni.
²⁴ Lekələm ndam wuluf ya kədumfəña ahar kà ndam wuluf ndahañ a ni, kəbum kəngazumaba zlam gekəli ya kisəm na, kəhumi ana ahər bi ezəwi ədəkiviya, ay ti kipurmkivu ezligwemi ya əkibu ni do kəndum akaba nañ.

²⁵ « Lekələm ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekələm ya ti kawayum ti mis tədəm lekələm ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba lekələm kəbum kabarumfəña aləñ ge hijiyem akaba aləñ ga halaf a, ambatakani do a huđ gekəli bu ni ti akal akaba cudad cisl cisl. ²⁶ Lekələm ndam Feriziyen ti ndam wuluf ! Barumfəña huđ ge hijiyem na enji a day, nahkay ti aləñ gani day emigi njələta.

²⁷ « Lekələm ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekələm ya ti kawayum ti mis tədəm lekələm ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba lekələm kəbum akada mindivinñ ya təgrakia yam ga zlam bəđ-bəđana amənjavu gwar ka dala ti əbələy, ambatakani do a huđ gani bu ni ti aslat ge mis akaba zlam magədavani gərgəri təvu cisl cisl ni.

²⁸ Lekələm day nahkay, mis tamənjələñ kə kəli ti akada lekələm ndam jireni, ambatakani do cudad akaba masəkəđ malfada təniki ka məbəruf ana kəli dal-dal.

²⁹ « Lekələm ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekələm ya ti kawayum ti mis tədəm lekələm ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba lekələm kəbum kədəzlamkiyu mindivinñ ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala, kəbum kəngələdəm mindivinñ ga ndam jireni, ³⁰ mək kədəmum ahkado : “Tamal ka ya ti ata bəñ geli təbazl ndam mahəngaray pakama ge Melefit ni leli day mələbu ti akal leli məgəsiki ana tay ga məbazl ndam mahəngaray pakama ge Melefit ni ndo.” ³¹ Nahkay lekələm lekələmani kəgrumkia sedi ka ahər gekəli a, kədəmum lekələm bəza ga ndam ya təbazl ndam mahəngaray pakama ge Melefit ni.

³² Nahkay ti ndeverinñəm təwi ga ata bəñ gekəli ya tənəkə ni, kəmbərəñum ba ! ³³ Lekələm ti zlam a hađ, lekələm medəkw ! Akatamumfəña kə dəluv ga aku ya Melefit amatrađ kəli əna nañ na ti ahəmamam ?

³⁴ Nahkay ti nara nəsləribiyu ndam mahəngaray pakama ge Melefit ana kəli, ndam məsər zlam akaba ndam məsər Wakita ge Melefit ana kəli ; akabazlum ndahañ, akadarumfəñ ndahañ kə təndal, akəzləbum ndahañ əna kurupu a ahay gekəli ya

24

*kahəŋgalumvù Melefit ni bu, ndahaŋ ti ni akədəbumoru tay ka kəsa ka kəsa ga mægri daliya ana tay. ³⁵ Nahkay ti ndam jireni ya mis tábazl tay ni dek ti seriya gani amədədki ke kəli, adaba kala kəbazlum tay ti lekələm lekələmeni. Anjəkibiyu kwa ka ga Abel àbivaya ana ga Zakari wur ge Berisi na. Kəkadum Zakari ti e kidiŋ ga mələŋ meviyekiki zlam ana Melefit ata mələŋ *njəlatani ga ahay gəđakani ge Melefit ni bu. † ³⁶ Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya mis təgudarbiyu ni dek ti seriya gani amədədki ka ndam ye e hini vu ni. »

Yezu etəwi ndam Zerəzalem (Luk 13.34-35)

³⁷ « Ndam Zerəzalem, ndam Zerəzalem, kəbum kabazlum ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit, kəbum kabazlum ndam ya ti Melefit asləribiyu tay ana kəli ni àna mizligi tay àna akur daya. Sak ehimeya nəwaya macakalakabá kəli a akada ga məŋ ge mickər ya acakalakabu bəza gayəŋ, abəki kərpasla gayəŋ ka tay ni. Ay ti lekələm kəcuhwum ndo. ³⁸ Nahkay ti Melefit aməmrəŋ ahay gekəli ni amanjəhad gweŋa. ³⁹ Nəhi ana kəli nahəma, ekipəm nu e eri vu va do. Ekipəm nu wudaka ti si kədəmuma “Bay Melefit mægri sulum gayəŋ ana maslaŋa ya ti amara àna slimy gayəŋ a ni” § day kwa. »

Yezu adəm etembedkaba ahay gəđakani ge Melefit na (Mark 13.1-2 ; Luk 21.5-6)

¹ Ka ya ti Yezu àhəraya a *ahay gəđakani ge Melefit ni ba, naŋ àbu asləka ni ti ndam madəbay naŋ ni təhədakfəŋjiyu təhi ahkado : « Mənjaki ahəmamam tələm ahay gəđakani ge Melefit ni day ti ! » ² Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kipəma ahay hini medezleni na do waw ? Nəhi ana kəli nahəma, etembedkaba besek-besek, ku akur bəlaŋ day amanjəhadki ka akur nahəŋ va do. »

Ere ye ti amagravu ka mandav ga mələŋ ni

(Mark 13.3-13 ; Luk 21.7-19)

³ Yezu naŋ àbu manjəhadani digəsa ka ahər gayəŋ ka həma *Oliviye nahəma, ndam madəbay naŋ ni təhədakfəŋjiyu mək tihindifiŋa ma, təhi ahkado : « Hiaba ana leli a, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya akəŋga akaba sarta ga mandav ga duniya ni ti ahəmamam ? » ⁴ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimy maslaŋa àgosay kəli ba. ⁵ Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm naŋ ti nu, amədəm naŋ ti *Krist *Bay gəđakani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. ⁶ Mis atagray silik kə cifeni akaba kə driŋeni, »

† 23:35 A Wakita ge Melefit ya ahaslani ga ndam Zəde ni bu ni ti tədəmki ma ka Abel ka mənjəki gani (Mənjəkiani 4.8). Tədəmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22). § 23:39 Limis 118.26.

ekicam ma gani. Kicuma ti kəgrum aŋgwaz ba. Ahàr àdəm zlam nday nani tâgravu kwa. Ku tamal tâgrava nahkay nəngu ni, mandav ga duniya faŋ do. ⁷ Ndam ga haɗ ndahaŋ atakadvu akaba ndam ga haɗ ndahaŋ, bəbay ndahaŋ akaba bəbay ndahaŋ. Haɗ amadaɗay a kəsa gərgərani ndahaŋ bu, ləwir day amələbu a kəsa gərgərani ndahaŋ bu. ⁸ Zlam nday nani dek ti mənjàki ga daliya cilin, təzavu akada ga wur ya ajibiyu aslər ana wal a huɗ bu ni.

⁹ « Eslini atəgəsi kəli ana mis ndahaŋ ga məgri daliya ana kəli, atabazl kəli daya. Mis ga duniya dek etizirey kəli adaba lekulum ndam goro. ¹⁰ Ka sarta gani nani ti mis dal-dal atəmbərəŋ məfəku ahàr, etizirevu, atəsəkumoru mis gatay ndahaŋ. ¹¹ Ndam ya tədəm nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ambatakani do tasəkaf malfada ni atələbu dal-dal, atagosay mis kay dal-dal. ¹² Nahkay ti atagudarkivu zlam, mis dal-dal atawayavu akada ya ahaslani va do. ¹³ Ay ti maslaŋa ya ti aməmbərəŋ nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti Melefit amahəŋgay naŋ. ¹⁴ Wudaka duniya andav nahəma, ahàr àdəm mis təhia *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit na ana mis ga haɗ gərgərani na dek, ti nday ya ti nday ndam *Zude do ni dek

tici ma gani day kwa. Kələŋ gani duniya amandav huya. »

Daliya dal-dalani ya mis atagranyi

(Mark 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵ Yezu àdəm keti : « Kəsəruma, ahaslani bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit Deniyel àdəmki ma ka zlam magədavani ya ti àbələy do ferereni, ezin zlam dek ni. * Zlam gani amagravu ; amagrava ti ekipum naŋ ka mələŋ *njələtani. » (Bay ya ti ejeŋgey ma hini ti ahàr àdəm mici lala). ¹⁶ « Ekipuma naŋ a ti ahàr àdəm ndam ya ka haɗ *Zude ni tâcuhworu a həma vu kwa. ¹⁷ Maslaŋa ya ti naŋ ka *dalahar ga ahay gayan ni àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayan a day ba. Məhəraya məcuhway sawan. ¹⁸ Maslaŋa ya ti naŋ a vədaŋ bu ni ti ni, àŋga a magam a ga mara mazay azana gayan ba. Məcuhway sawan. ¹⁹ Ka sarta gani nani ti wəl a huɗ akaba nday ya ti bəza təfəŋ kə tay ka ahar ni atasay cicihi ! ²⁰ Nahkay ti həŋgalum Melefit ti ere gani nani àgravu ge milevi ahkay do ni a vad *məpəsabana va ba, ²¹ adaba ka sarta gani nani ti mis atəkay daliya kay àtam daliya ndahaŋ ya mis təkabiyu kwa ahaslani ka mənjàki ga mələŋ ni duk àbivaya ana kana ni. Kələŋ ga daliya nani ti daliya ndahaŋ atələbi akada nani day-day va bi. ²² Melefit àdəm sarta

* 24:15 Mənjày Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

gani nani aməpəs do, do ni ti maslaŋa àbi amatamfəŋa kà daliya nana bi. Melefit àdəm aməpəs do ni ti azuhva ndam gayan ya àdaba tay a ni palam.

²³ « Ka sarta gani nani ti tamal maslaŋa ahi ana kəli ahkado : “Pəm *Krist nan ʔbu ahalay !” ahkay do ni : “Nan ʔbiyu tegi !” nahəma, kəgəsumiki ma gayan ni ba. ²⁴ Adaba mam ? Ndam ndahan ʔtara tasəkad malfada, ku way way do amədəm nan Krist ahkay do ni nan bay məhəŋgri ma ge Melefit ana mis. Atagray zlam ya ti mis tàgray koksah, mis tipi day-day ndo ni akaba zlam ya ti aməgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit àdaba tay a ni. ²⁵ Lekələm zla nahəma, bumvu slimi, adaba nəhiva ana kəli àndava.

²⁶ « Tamal ti təhi ana kəli ahkado : “Nan ʔbiyu a huđ gili bu !” ti kədəgum ba ; tamal təhi ana kəli ahkado : “Nan ʔbu məbuani ahalay hi !” ti kəgəsumiki ma gatay ni ana tay ba. ²⁷ Nu *Wur ge Mis anan ʔa ti mis etipi nu akada ga avər ya abay aku kwa gwar egezi akoru àna nan cekw agavəla ni. ²⁸ Nəhi ana kəli nahəma, ka məlan ya zlam məmətani àvu ni ti mambá təcakalavu eslini. »

Man ʔa ga Wur ge Mis a
(Mark 13.24-27 ; Luk 21.25-28)

²⁹ Yezu àdəm keti : « Ay ka sarta gani nani, kəlan ʔa

daliya ni zla nahəma, fat amacaday məlan va do həya, kiya day amasladay məlan va do. Bon ʔur atətədbiyu e melefit bu, atadəgaya a ga huđ a, zlam n ʔəda-n ʔədani a huđ melefit bu atədaday a məlan gatay bu daya. ³⁰ Eslini zlam nahan ʔaman ʔazlavu a huđ melefit bu ; àna zlam gani nani ti mis atəsər nu *Wur ge Mis nəbu nan ʔa. Ka sarta gani nani ti mis ga duniya dek etitəwi, etipi nu Wur ge Mis anara ka makla ʔasl àna n ʔəda kay akaba masladay goro a dal-dal. † ³¹ Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefit, etivibiyu mezlelim ʔədakani, atəcakalakabu ndam ya Melefit àdaba tay a ni kə sliri ga məlan fadani ni dek ; ku ka məlan dri ʔeni weley weley do dek atəcakalakabu mis ka ahar bəlan. »

Yezu azay mazavu ga mən ʔa wərur

(Mark 13.28-31 ; Luk 21.29-33)

³² « Nazay mazavu gani akada ga mən ʔa *wərur ni, ahər àdəm kicəm kwa : ka ya ti àbakaba slimberi a mək efi nahəma, kəsəruma mədərđər ènjia wudak. ³³ Nahkay day tamal kərəma zlam ya nəhi ana kəli ni nan ʔbu agravu nahəma, sərunki nu *Wur ge Mis nəbu cifa, nən ʔia wudak.

³⁴ Nəhi ana kəli nahəma, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. ³⁵ Məlan ya agavəla

akaba melaŋ ya a ga haɗ ni amandav, ay ti ma goro ya nɛdɛm ni amandav day-day do. »

Maslaŋa ya ti asɛr vad ga mandav ga duniya ni ti si Melefit kwa

(Mark 13.32-37; Lɔk 17.26-30, 34-36)

³⁶ Yezu ɛdɛm keti : « Ay ti ma ga vad gani akaba njemdi gani zla nahɛma, maslaŋa ɛbi ɛsɛr bi. *Mɛslɛr ge Melefit ya a huɗ melefit bu ni day tɛsɛr do, nu Wur ge Melefit tekeɗi nɛsɛr do, si Baba Melefit day kwa ti ɛsɛra cilij. ³⁷ Ere ye ti ɛgravu ke zemeni ge Nɛwi ni amagravu ka fat ya ti nu *Wur ge Mis ananɓa ni. ³⁸ Ke zemeni gani nani wuɗaka yam ezij melaŋ deƙ ni ti mis tɛbu tɛzum zlam, tisi zlam, taday wɛl, wɛl day taday zawal. Nday tɛbu tagray zlam nday nani nahkay duk ɛbiviyyu ana vad ya ti Nɛwi ɛhuriyyu a *slalah ga yam gɛɗakanɛ vu ni. ³⁹ Eslini yam ni ɛra ɛzij tay kɛɗap ka mɛsɛr gatay do. Nu Wur ge Mis day anara ka sarta ya ti mis tɛjalaki ahɛr do ni. ⁴⁰ Nɛhi ana kɛli nahɛma, ka ya ti ananɓa ni ti ku tamal mis cɛ nday a vɛɗan bu nɛŋgu ni atazay bɛlaŋ gani, atɛmbɛrbu bɛlaŋ gani ti amagravu tata. ⁴¹ Ku tamal wɛl cɛ tihikabu humbu ka ahar bɛlaŋ nɛŋgu ni, atazay bɛlaŋ gani, atɛmbɛrbu bɛlaŋ gani ti amagravu tata. ⁴² Nahkay ti njɛhaɗum eri, ɛɗaba kɛsɛrum vad ya ti nu Bay gekɛli anara ni do. ⁴³ Cɛm day, tamal bay ahay ɛsɛra

sarta ga ndam akal ya atara ga mɛlavad ga mɛzlɛl nan na ti anjɛhaɗ eri, ɛmbrɛŋ tay ga mara mɛhuriyani a ahay gayan vu do. ⁴⁴ Nahkay lekɛlɛm day slamatumvu lala, ɛɗaba nu Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekɛlɛm kɛjalumki ahɛr do ni. »

Bay magray tɛwi jireni
(Lɔk 12.41-48)

⁴⁵ Yezu ɛdɛm keti : « Bay magray tɛwi lala, andikabu ana bay ya agri tɛwi ni, ɛsɛra zlam a ni ti way ? Bay nani ti bay ya ti nan agri tɛwi ni ambɛrfɛŋ tɛwi ga huɗ ahay gayan deƙ a ahar vu. Ambɛrfɛŋ tɛwi ga mɛvi zlam mɛzumani ana ndam mɛgri tɛwi ndahan ɛna sarta gani daya. ⁴⁶ Bay magray tɛwi nani ti tamal bay ya nan agri tɛwi ni ɛslɛkabiyya ɛɗi ahɛr, nan ɛbu agray tɛwi lala nahɛma, bay mɛgri tɛwi nani amɛmɛrvu. ⁴⁷ Nɛhi ana kɛli nahɛma, bay ya tɛgri tɛwi ni amɛmbrivu elimeni gayan deƙ a ahar vu. ⁴⁸ Ay bi bay magray tɛwi ni ɛhi ana ahɛr ahkado : “Bay ya ti nɛgri tɛwi ni ɛslɛkabiyya weceweci do.” ⁴⁹ Nahkay anjɛki ka mɛzlɛɓ ndam ya tagrakabu tɛwi ni. Azum zlam zlam gayan, esi zum akaba ndam ya tisi zum dal-dal, eviyyi ahɛr ana tay ni. ⁵⁰ Nan ɛbu agray nahkay ti bay ya tɛgri tɛwi ni amaslɛkabiyya ka fat ya bay mɛgri tɛwi ni ɛjalaki ahɛr do ni, ɛna njemdi ya ti ɛsɛr do ni. ⁵¹ Eminjia ti amatraɓ nan dal-dal, amɛgri daliyya akada

ya agri ana nday ndahan ya ti tahi ana ahàr nday ndam jireni ni. Eslini ti emitawi, amacakay daliya dal-dal. »

25

Ma gozogul àki ka bəza dahalay kru

¹ Yezu àdəm keti : « Ere ye ti amagravu ka fat gani nani a *Məgur ge Melefit ni bu ni ti àzavu akaba bəza dahalay kru, təhəla ceŋgel gatay a ahar va, takoru tabakabu ahàr akaba bay maday wal ni. ² E kidin ga bəza dahalay kruani ni bu ni ti zlam gani murani, ndahan zlamani ni ti ni wir-wireni. ³ Nday zlamani murani ni təcavhu amal e ceŋgel gatay vu cilin, təcavh amal nahan a ahar vu ndo. ⁴ Ay ti nday wir-wireni ni təcavh amal e ceŋgel gatay va mək təcavh amal nahan a ahar va ju. ⁵ Bay maday wal ni àra weceweci ndo ni ti bəza dahalay kruani ni dek ere ge dawir àgəsa tay a, tədəguya e dawir va.

⁶ « Hud ya vad àra ègia ti tici zlahay ahəndabiyu : “Bay maday wal ni ènjia, hərəmuya, ŋgumivoru a ma vu.” ⁷ Nahkay bəza dahalay ni dek tēpidėkvu. Tàra tēpidėkva ti təslamalakabu ceŋgel gatay. ⁸ Eslini bəza dahalay murani ni tahi ana nday wir-wireni ni ahkado : “Cəhumifəŋa amal gekəli na ana leli a ti, adaba ceŋgel geli ni aku awayay amətka.”

⁹ Ay nday wir-wireni ni təhəŋgrifəŋ ana tay, tahi ana tay ahkado : “Àgravu do,

adaba emisli ana leli akaba kəli do. Hojo dəgum afa ga ndam ya təsəkumoru ni ti kəsəkumumbiya.” ¹⁰ Ka ya ti nday nakəŋ tədəgoru takoru təsəkumbiyu amal ni ti bay maday wal ni ti ni ènjia. Nahkay bəza dahalay zlamani wir-wireni ya təslamalava ni təhuriyu akaba bay maday wal ni a ahay ga wuməri ni vu, mək ndam ga wuməri ni təzləkvu mahay. ¹¹ Kələŋ gani bəza dahalay ndahan zlamani ni tinjia, təcəv ahkado : “Bay geli, bay geli, zləkiaba mahay na ana leli a ti !” ¹² Naŋ nakəŋ àhi ana tay : “Nəhi ana kəli nahəma, nəsar kəli do.” » ¹³ Nahkay Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Njəhadum eri, adaba kəsərum vad akaba sarta goro ya anara ni do. »

Ma gozogul àki ka ndam magray təwi mahkər
(Luk 19.11-27)

¹⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Nu *Wur ge Mis anan ga ti akada ga maslan ja ya naŋ àbu akoru e mirkwi gayan ni. Ara aslaka wudak nahəma, àzalakabu ndam məgri təwi gayan mək ambribu elimeni gayan ana tay a ahar vu. ¹⁵ Naŋ nakəŋ èdi sin gu ana tay : àvi ana ku way way do akada gayan ya esliki magray təwi àna naŋ di ni ; àvi ana bəlan gani sin gu ga gru miliyem zlam, ana nahan ni miliyem cə, ana nahan ni ti ni miliyem. Kələŋ gani, naŋ nakəŋ àslaka. ¹⁶ Nahkay

naŋ ya ti t̄bi siŋgu ga gru miliyem zlamani ni àmbatvu àna naŋ mək àŋgətki siŋgu ga gru miliyem zlam. ¹⁷ Naŋ ya ti t̄bi siŋgu ga gru miliyem c̄æni ni day àmbatvu àna naŋ mək àŋgətki siŋgu ga gru miliyem c̄æ. ¹⁸ Ay maslaŋa ya t̄bi siŋgu ga gru miliyem ni òru àŋgah, èliyu siŋgu ya bay gayan̄ àvi ni dək a had̄ vu.

¹⁹ « Bay ya ti t̄gri t̄wi ni àra àp̄esia e mirkwi gayan̄ na ti àsləkabiya. Àra àsləkabiya ti àd̄əm t̄h̄libiya zlam gayan̄ na, acalaba. ²⁰ Nahkay maslaŋa ya t̄bi siŋgu ga gru miliyem zlamani ni àrəkia, àh̄alkivabiya siŋgu ndahan̄ miliyem a zlam, àhi ahkado : “Bay goro, àna siŋgu miliyem zlamani ya k̄bu ni, n̄ambatva àna naŋ a, n̄əŋgət̄kia ndahan̄ a miliyem zlam.” ²¹ Eslini bay ni àhi : “Àḡəlay, nak jireni, nak bay magray t̄wi sulumani. Nihi ti n̄əfiyu kur k̄gur zlam kay, ad̄aba k̄grua t̄wi sulumana àna zlam ḡziteni hini ya n̄əvuk na. M̄ərvu akaba nu.” ²² Naŋ ye c̄æ ni day àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna siŋgu miliyem c̄æni ya k̄bu ni, n̄ambatva àna naŋ a, n̄əŋgət̄kia ndahan̄ a miliyem c̄æ.” ²³ Eslini bay ni àhi : “Àḡəlay, nak jireni, nak bay magray t̄wi sulumani. Nihi ti n̄əfiyu kur k̄gur zlam kay, ad̄aba k̄grua t̄wi sulumana àna zlam ḡziteni hini ya n̄əvuk na. M̄ərvu akaba nu.”

²⁴ « K̄ləŋ gani maslaŋa ya t̄bi siŋgu ga gru miliye-

meni ni àrəkia bilegena, àhi ahkado : “Bay goro, n̄əs̄era manj̄əhad̄ gayak a, nak mis zləzladani, k̄əmbr̄əŋ mis do. Zlam ya ti nak kizligi ndo ni day kabaz, zlam ya ti k̄b̄əhad̄ hilfi gani ndo ni day kacakalakabu. ²⁵ N̄əgrafuka aŋwaz a. Nahkay n̄òru n̄iliyu siŋgu gayak ni a had̄ vu. Nihi za zlam gayak a.” ²⁶ Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak ti k̄əgray t̄wi sulumani do, nak mas̄əfani. K̄əs̄era manj̄əhad̄ goro a, k̄əḋəm zlam ya ti n̄izligi ndo ni day nabaz, zlam ya ti n̄əb̄əhad̄ hilfi gani ndo ni day n̄əcakalakabu. ²⁷ Tamal k̄əs̄era nahkay ti hojo amal k̄əvia siŋgu goro na ana ndam macakalana, nihi n̄əsləkabiya ti amal n̄ədia ah̄ar a èwikia.” ²⁸ Mək àhi ana nday ye eslini ni ahkado : “Zumf̄əŋa siŋgu na, k̄əvumikivu ana maslaŋa ya ti siŋgu ga gru gayan̄ miliyem kruani ni.” ²⁹ Eslini àhi ana tay : “N̄əhi ana k̄əli nah̄əma, maslaŋa ya ti zlam gayan̄ àbu ni ti at̄əvikivu, zlam gayan̄ emigi kay dal-dal. Ay maslaŋa ya ti zlam gayan̄ àbi ni ti ku ere ye ti àf̄əŋ ni day at̄əzaf̄əŋa. ³⁰ Ay maslaŋa ya ti àgray t̄wi sulumani ndo ni zligumiyu naŋ e mite vu a m̄əlaŋ z̄iŋ-z̄iŋeni vu, emit̄əwi, amacakay daliya dal-dal.” »

Seriya ya ti atagraf̄əŋa k̄ə mis a ka fat ga mandav ga duniya ni

³¹ Yezu àḋəm keti : « Ka fat ya ti nu Wur ge Mis anan̄ga a m̄əlaŋ masladani goro ba

akaba *məslər ge Melefit a dek ni ti ananjəhad e kürsi ga bay goro bu. ³² Eslini mis ga had gərgərani dek atəcakalavu kə meleher goro. Mək enedekaba mis a akada ga bay majəgay zlam edekaba təmbəmbak akaba awəwak a ni. ³³ Anabəhad təmbəmbak ni gwar ka ahar ga daf goro, awəwak ni ti ni gwar ka ahar ga gəjar. ³⁴ Nahkay anəhi ana ndam ya ti ka ahar ga daf goro ni ahkado : “Lekələm ya ti Baba əgria sulum gayan ana kəli a ni ti dəguma, hərumiya a *Məgur ge Melefit vu. Məlan gani nani ti Melefit aslamalika bu ana kəli kwa ka mənəkə ga duniya. ³⁵ Adaba ka ya ti ləwir awər nu ni kəvumua zlam məzumana ; ka ya ti yam akad nu ni kəvumua yam a ; ka ya ti nara, nu mirkwi afa gekəli ni kəgəsumkabá nu a ; ³⁶ ka ya ti azana əfu bi ni kəvumua azana ; ka ya ti nəbesey do ni kəmənəjumiya nu a ; ka ya ti nu a daŋgay bu ni day kəmənəjumiya nu a.” ³⁷ Eslini ndam jireni ni atəhəngrifəŋ, atəhu : “Bay geli, mipi kur ləwir awər kur mək məvuk zlam məzumani ti ananaw ? Mipi kur yam akad kur mək məvuk yam ti ananaw ? ³⁸ Mipi kur nak zal mirkwi mək məgəskabu kur ti ananaw ? Mipi kur azana əfuk bi mək məvuk azana ti ananaw ? ³⁹ Mipi kur kəbesey do ahkay do ni nak a daŋgay bu mək mərə məmənəjiyu kur ti ananaw ?” ⁴⁰ Eslini anəhəngrifəŋ ana tay anəhi ana tay ahkado : “Nəhi

ana kəli nahəma, zlam ya ti kəgrumi ana ku bəlan ga bəza ga mma ya ti tislə arəŋa do ni ti kala kəgrumu ti ana nu.”

⁴¹ « Kələŋ gani anəhi ana ndam ya ti ka ahar ga gəjar goro ni ahkado : “Sləkumfua, lekələm ti metikwesleni, dəgum a aku ya əmət dəy-dəy do ni vu. Aku nani ti Melefit əgriya ana seteni a akaba ana ndam məslər ge seteni a. ⁴² Adaba ka ya ti ləwir awər nu ni kəvumu zlam məzumani ndo ; ka ya ti yam akad nu ni kəvumu yam ndo ; ⁴³ ka ya ti nara, nu mirkwi afa gekəli ni kəgəsumkabu nu ndo ; ka ya ti azana əfu bi ni kəvumu azana ndo ; ka ya ti nəbesey do ahkay do ni nu a daŋgay bu ni day kəmənəjumiya nu ndo.” ⁴⁴ Eslini nday nakəŋ atəhəngrufəŋ, atəhu : “Bay geli, mipi kur ləwir awər kur, yam akad kur, nak zal mirkwi, azana əfuk bi, kəbesey do, ahkay do ni nak a daŋgay bu mək məvuk ere gani ndo ahkay do ni məmənəjiyu kur ndo ni ti ananaw ?” ⁴⁵ Eslini anəhəngrifəŋ ana tay anəhi ana tay ahkado : “Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya ti kəgrumi ana ku bəlan ga bəza ga mma ya ti tislə arəŋa do ni ndo ni ti kala kəgrumu ana nu ndo.” ⁴⁶ Nahkay nday gani nani atoru ka məlan ya ti atəcakay daliya ga kaŋgay-kaŋgayani ni. Ndam jireni ni ti ni atoru ka məlan ga *sifa ya əndav dəy-dəy do ni. »

26

Tagray dabari ge mijin Yezu

(Mark 14.1-2 ; Lük 22.1-2 ; Zeñ 11.45-53)

¹ Yezu àra èndeveriŋa ma gayan̄ ya àdām na ðek ti àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : ² « Kəsəruma, vad àvu cə tara tagray wuməri ga *Pak. Ka fat gani nani ti atəgəsi nu *Wur ge Mis ana mis mək *atadarfəŋiyu nu kà təndal. »

³ Eslini gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ndahaŋ təcakalavu a magam afa ga Kayif gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. ⁴ Təzlapakabá, tawayay təgəs Yezu àna wir-wir ti tákad̄ naŋ. ⁵ Nday nakəŋ təđəm : « Məgəs naŋ a wuməri ni vu ba, adaba tamal magray nahkay ti mis dal-dalani ni atəmbərəŋ leli do, etizligeya silik a kəsa va. »

Wal nahaŋ abəki tersel ka Yezu

(Mark 14.3-9 ; Zeñ 12.1-8)

⁶ Ka ya ti Yezu naŋ a Betani naŋ a ahay bu afa ga Simu zal ambələk ni ti ⁷ wal nahaŋ àrəkia. Wal nani ti tersel ge siŋgu kayani àfəŋ a kolombu sulumani bu. * Ka ya ti Yezu naŋ àbu azum zlam nahəma, wal nakəŋ abəki tersel ni ka ahàr. ⁸ Ndam *madəbay Yezu ni tàra tìpia ti àwəria bəruv ana tay a, təđəm ahkado : « Àgudar tersel hini ti kamam ? ⁹ Tersel

ni siŋgu gani kay ti, hojo amal təsəkumoya ti tìdi siŋgu gani ana ndam talaga do aw ? »

¹⁰ Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Kəhəlumi muru ana wal hini ti kamam ? Zlam gayan̄ ya àgru ni ti àbəlay. ¹¹ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kəlavad. Ay nu zla ti ananjəhad̄ akaba kəli kəlavad do. ¹² Wal hini àbəkua tersel ka vu a ti, àslamatakabá nu ga məfiyu nu e evid va. ¹³ Nəhi ana kəli nahəma, a məlan̄ bu ðek, ku eley eley do atəđəmoru *Ma Məweni Sulumani ni zla nahəma, atan̄gəhad̄ ere ye ti wal hini àgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjazlki ahàr ke mis do. »

Zudas awayay agəsi Yezu ana gəđákani ga ndam Zude

(Mark 14.10-11 ; Lük 22.3-6)

¹⁴ Kələŋ gani Zudas Iskariyot bilin̄ a huđ ga ndam *madəbay Yezu kru mahar cəeni ni bu òru afa ga gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ¹⁵ àhi ana tay ahkado : « Nara nəđəfiki Yezu ana kəli ti kəgəsum naŋ ti kəvumu mam ? » Nday nakəŋ tàra tìcia ma gayan̄ na ti təbi siŋgu akur-akurani kru kru mahkər. ¹⁶ Nahkay kwa ka sarta gani nani Zudas nakəŋ àdəbay divi ahəmamam ti ara adəfiki Yezu ana tay ti təgəs naŋ ni.

* 26:7 Kolombu gani nani ti təgray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay.

Yezu azum zlam ga wuməri ga Pak akaba ndam madəbay naŋ ni

(Mark 14.12-21 ; Lük 22.7-14, 21-23 ; Zeŋ 13.21-30)

¹⁷ Vad ye enjenjeni ga wuməri ga *Pak ga məzumvù *dipeŋ miwisiŋeni do ni ènjia. Eslini ti ndam *madəbay Yezu ni tərəkia ka Yezu a, tihindifiŋa ma, təhi ahkado : « Kawayay ti môru māsalamatukkabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley ? » ¹⁸ Nahkay naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Dəgum a kəsa gədakani ni vu. Kinjumiya nahəma, akədumi ahər ana meni ; humi ahkado : “Məsi geli àdəm : Sarta goro ènjia wudak. Nara ga məzum zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madəbay nu ni ti afa gayak.” » ¹⁹ Nahkay ndam madəbay Yezu ni tōru tàgray ere ye ti Yezu àhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

²⁰ Ga məlakarawa ti Yezu òru àzum zlam akaba ndam madəbay naŋ kru mahar cœeni ni. ²¹ Ka ya ti nday təbu təzum zlam ni ti Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, biliŋ gekəli aməsəkumoru nu. » ²² Ma ga Yezu ya àdəm ni ti àhəlia ahər ana ndam madəbay naŋ na dal-dal. Way way do biliŋ àna biliŋeni naŋ àbu àdəm : « Nu do, do waw, Bay goro ? » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti aməsəkumoru nu ni ti, naŋ ya ti mətəlkabiyu ahar a halaf vu ni. » ²⁴ Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ga pakama ge Melefit ya àdəm

a Wakita gayan bu ni. Ay ti zləzlada afa ga maslaŋa nani ya ti asəkumoru Wur ge Mis ni ! Hojo akal tìwiewa naŋ a ndo. » ²⁵ Zudas naŋ ya ti ara asəkumoru naŋ ni àhi ahkado : « Nu do, do waw, Məsi ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak nakani kədəmaya zlam gayak a. »

Dafge Melefit

(Mark 14.22-26 ; Lük 22.14-20 ; 1 Koreŋ 11.23-25)

²⁶ Ka ya ti təzum zlam nahəma, Yezu àzay *dipeŋ, àgri səsi ana Melefit, èsekaba, àvi ana ndam madəbay naŋ ni. Àhi ana tay : « Zuma, zumum : hini ti aslu ga vu goro. » ²⁷ Kələŋ gani àzay hijiyem akaba zum, àgri səsi ana Melefit keti, àvi ana tay mək àhi ana tay : « Lekələm dek səm. » ²⁸ Hini hi ti mimiz ga vu goro. Àna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis. Aməŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay mis kay, ti Melefit məmberfəŋa zlam magudarani ge mis na kà tay a. ²⁹ Nəhi ana kəli nahəma, enisi zum ge wur ge *viŋ va do, si a vad ya ti enisi zum maweni akaba kəli a Məgur ga Baba bu ni kwa. » ³⁰ Tàra təzuma zlam na ti nday nakəŋ təzləbay Melefit àna limis, təhəraya e mite va, təcəloru a həma *Oliviyə vu.

Yezu àdəm : « Piyer amədəm àsər nu do »

(Mark 14.27-31 ; Lük 22.31-34 ; Zeŋ 13.36-38)

³¹ Nday tàbu takoru ti Yezu àhi ana tay: « A huɗ ga mɛlavɛd hini bu ni ti lekɛlɛm ðek ekijumkia ke divi a azuhva ere ye ti amagrakuvu ni; aɗaba àbu mɛbɛkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àɗɛm amakadkia bay majɛgay tɛmbɛmbak na ka tay a, nahkay tɛmbɛmbak ni etedevu kway-kwayay. † ³² Anɛmɛt, ay ka ya ti ananɗaba e kisim ba nahɛma, akɛdumu ahàr e Gelili. »

³³ Piyer àra ècia ma gayan na ti àhi: « Ku mis ðek tijikia ke divi a, tɛmbrɛn kur nɛngu ni, nu ti nijikia ðay-ðay do. »

³⁴ Ay Yezu àhɛnɗrifɛn, àhi: « Nɛhuk nahɛma: nak ti kani kani a a huɗ ga mɛlavɛd bu, wuɗaka agwazl azlah nahɛma, akɛɗɛm sak mahkɛr kɛsɛr nu do timey. » ³⁵ Eslini Piyer nakɛn àɗɛm: « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti mɛmɛtkabu nɛngu nahɛma, nɗgay nɛsɛr kur do ni ti nɛɗɛm do simiteni. »

Ndam *madɛbay Yezu ndahanɗ ni ðek ðay tɛɗɛm akadɛ ge Piyer ni.

Yezu àhɛnɗalay Melefit e Gecimeni
(Mark 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Yezu akaba ndam madɛbay nanɗ ni tòru ka mɛlanɗ nahɛn, mɛlanɗ gani nani ti tazalay Gecimeni. Tòru tinjɛa eslina ti Yezu àhi ana tay: « Njɛhaduma ahalay a hayaɗ, nakoru

tegi nahɛnɗalay Melefit. »

³⁷ Àzalay Piyer akaba bɛza ge Zebede cɛeni, tòru cak. Eslini ti Yezu nakɛn àjalay ahàr dal-dal, mɛbɛruv àtikaba kwir kwir. ³⁸ Àhi ana tay: « Mɛbɛruv atukaba, akadɛ nara nɛmɛt. Njɛhaduma ahalay a, njɛhadum eri ga mɛvu njɛɗa. » ³⁹ Nahkay Yezu nakɛn àhɛɗakfɛnɗa ka tay a òru cak, àndɛhad a huɗ a huɗ, àhɛnɗalay Melefit, àɗɛm ahkado: « Bɛba, zlam ðek kisliki magrani; hɛɗakfua daliya hina, nɛcakay ba ti. ‡ Ku nɛɗɛm nahkay nɛngu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

⁴⁰ Àra àhɛnɗala Melefit a nahkay ti ànɗɛkia ka ndam madɛbay nanɗ mahkɛrani na, àdi ahàr ana tay nday e dɛwir bu. Èpidek tay, àhi ana Piyer: « Kèbesum manjɛhadani eri ga majɛgaki nu njemdi bilin koksah aw? » ⁴¹ Njɛhadum eri, hɛnɗalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kɛli ni ti kijumkia ke divi a ba. Mɛbɛruv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, aɗaba aslu ga vu gayanɗ gedebeni. »

⁴² Yezu ànɗɛvù, òru àhɛnɗalay Melefit keti, àɗɛm: « Bɛba, tamal ahàr àɗɛm nɛcakay daliya hini kwa ti, gray akadɛ gayak ya ti kawayay ni. » ⁴³ Àra

† 26:31 Mɛnɗay Zakari 13.7. ‡ 26:39 Ahalay ti ma ga Yezu ya àɗɛm ni ti nahkay hi: « Hɛɗakfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tɛɗɛm mɛzum bɛruv ge Melefit ti akadɛ zum e hijiyem bu, mis tisi ti akadɛ tay.

àhəŋgala nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ na keti. Àdi ahàr ana tay, nday e dəwir bu, tàmətəbəkaba ga manjəhadana eri a. ⁴⁴ Àŋgəvù keti ya mahkə, òru àhəŋgalay Melefit akada gayan nahan ni. ⁴⁵ Àra àsləkabiya ti àhi ana ndam madəbay naŋ ni keti : « Kekileŋa kinjəm dəwir aw ? Kekileŋa kəpəsəməba waw ? Sarta ènjia. Nga pəm, tara təgəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. ⁴⁶ Cikəməba, mədəgumkiору ka tay. Nga pəm, maslaŋa ya ti ara aɡəsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahəməmam. »

Təgəs Yezu

(*Mark 14.43-50 ; Luk 22.47-53 ; Zəŋ 18.3-12*)

⁴⁷ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti Zədas bilin ga ndam ga Yezu kru mahar cəeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday təfəŋ kà tay. Gədəkani ga ndam *manjəlabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ndahan təslərbəiyu tay. ⁴⁸ Wudaka nday tara ti Zədas bay məsəkumoru Yezu ni àhivəbiya ma ana mis dal-dalani na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anəgri sa àna məfəki ma kà tuwər Š nahəma, naŋ gani həya. Gəsuma naŋ a. » ⁴⁹ Zədas nakəŋ àra ènjia ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a həya. Àhi : « Wəsi Məsi, » mək əgri sa àna məfəki ma kà tuwər. ⁵⁰ Eslini Yezu àhi : « Zləba

goro ni, ere ye ti kərəkia kawayay kagraŋ ni ti gray zlam gayak. » Nahkay mis nakəŋ tədəgaki ka Yezu cip, təgəs naŋ. ⁵¹ Eslini mis bilin e kidin gatay ya təbu akaba Yezu ni bu arad maslalam fətah, àsifəŋa slimi ana bay məgri təwi ana gədəkani ga ndam *manjəlabakabu mis akaba Melefit na həndad. ⁵² Ay Yezu àhi ahkado : « Həŋguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Adaba ndam ya ti takadvu àna maslalam ni dek ti atabazl tay day àna maslalam. ⁵³ Kəhi ana ahàr nisliki mahəŋgalay Baba, mək aslərbəiyu məslər gayan dəbu dəbu ehimeya do aw ? ⁵⁴ Ay tamal nagray nahkay ti pakama ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni agravu ti ahəməmam ? »

⁵⁵ Eslini Yezu àhi ana mis dal-dalani ya tərəkia ni ahkado : « Kədəgumkua àna maslalam a akaba aday a, kəgəsəsum nu akada nu zal akal, ambatakani do nəbu manjəhadani nəcahi zlam ana kəli a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu kəlavad. Ka gani nani ti kəgəsəsum nu ndo timey. ⁵⁶ Ay zlam nani dek agravu ti ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge melefit tədəm, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni məgravu. » Eslini ndam madəbay naŋ nakəŋ dek təmbərbu naŋ, tədəgiki ana hwa tidizl.

Š 26:48 Ka sarta nani ti kəlavad mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma ka tay kà tuwər.

Tagrafəŋa seriya kà Yezu kè meleher ga gəđákani ga ndam Zude a

(Mark 14.53-65; Luk 22.54-55, 63-71; Zəŋ 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Tàra tэгəsa Yezu a ti təzoru naŋ afa ga Kayif gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Ba-6a ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəđákani ndahaŋ təcakalava eslina. ⁵⁸ Ka ya ti təbu takoru àna Yezu ni ti Piyer ti ni adəboru naŋ kələŋ driŋ duk a dalaka ga ahay ga gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni vu, mək ànjəhad digəs akaba ndam magray təwi ye eslina ni. Awayay epi ere ye ti atəgri ana Yezu ni dek.

⁵⁹ Gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ge seriya ni dek təbu tadəbay zlam magudarani ga məwəlki Yezu ka seriya àna malfada, adaba tawayay takad naŋ, ay ti təŋgət ndo. ⁶⁰ Eslini mis kay təsəkadki malfada, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni təŋgətfəŋa zlam magudarana ndo. Kələŋ gani mis ndahaŋ cə ticikaba, təsəkadki malfada nahaŋ keti, ⁶¹ təđəm: « Leli micifiŋa, àđəm ahkado: “*Ahay gəđákani ge Melefit ni ti nisliki membedkabana. Enembedkaba ti a hud ga

vad mahkərani bu nisliki mələmvana nahaŋ a.” »

⁶² Eslini gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ècikaba cəkwađ, àhi ana Yezu: « Nak kàhəŋgarfəŋ do aw? Zlapay ge mis hini ya ti təzlapakuk ni ti zlapay ga mam? » ⁶³ Ay Yezu nakəŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Mək gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àhi keti: « Nəhuk mbaday dək ana slimu ge Melefit Bay ga sifa ni: tamal nak *Krist *Bay gəđákani ya amara ni, nak Wur ge Melefit ti hi ana leli. » ⁶⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado: « Nak nakani kəđəmaya zlam gayak a. Ay nəhi ana kəli keti: Kama kama ti ekipəm nu *Wur ge Mis maŋjəhadani a mələŋ ga gəđákani bu, kà ahar ga đaf ge Melefit Bay njəda-njəđani ni. * Ekipəm anara ka maklaəasl a hud melefit ba. † »

⁶⁵ Gəđákani nakəŋ àra ècia ma ga Yezu na ti àzumkia bəruv a, ègəzlehkaba azana ka vu gayan a kwar, † àhi ana mis ni ahkado: « Azay ahər gayan akada naŋ Melefit; madəbay sedi nahaŋ kamam mba mam? Kicəma, endivi Melefit timey! » ⁶⁶ Ay ti kawayum ti məgrumi mam? » Mək mis ni dek təđəm: « Ağudara, si təkad naŋ kwa. » ⁶⁷ Eslini mis

* 26:64 Məŋjay Limis 110.1. † 26:64 Məŋjay Deniyel 7.13. † 26:65 Tamal zal Zude egəzlehkaba azana gayan ka vu a ti adafaki tuway, ahkay do ni zlam ya àbəlay do simiteni ni àgrava. Gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ègəzlehkaba azana gayan ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya àđəm naŋ Wur ge Melefit ni, adaba təđəm èndivia Melefit a dal-dal.

ndahaŋ t̄itifiyiyu esliḅ e eri vu, t̄əsi m̄ədukd̄uk ga ahar, t̄əbi bəbarva, ⁶⁸ t̄əhi : « Nak Bay gəḁakani ya amara ni, ḁəfiaya maslaŋa ya ti əzləḅ kur na ana leli a zla ! »

Piyer àḁəm naŋ àsər Yezu do

(*Mark 14.66-72 ; L̄uk 22.56-62 ; Zey 18.15-18, 25-27*)

⁶⁹ Ka sarta gani nani ti Piyer naŋ àbu manjəhadani diḡəsa a dalaka ni bu. Naŋ àbu eslini ti wal nahaŋ àrəkia : wal nani naŋ àbu agray t̄əwi eslini. Àhi ana Piyer nakəŋ ahkado : « Nak day k̄əsawad̄umkabá akaba Yezu zal Gelili na. » ⁷⁰ Ay ti Piyer àhi k̄ə meleher ge mis ḁək ahkado : « Aha. N̄icikaba ere ye ti kawayay k̄əḁəm na do. »

⁷¹ Àra àḁəma nahkay ti òru gwar ka mahay. Naŋ àbu akoru nahəma, wal nahaŋ èpi naŋ keti. Wal nani day agray t̄əwi eslini. Àra èpia naŋ a ti àhi ana mis ya ti eslini ni : « Naŋ hini t̄əsawad̄akaba akaba Yezu zal Nazaret na. » ⁷² Eslini Piyer nakəŋ àmbad̄ay, àḁəm keti : « Aha, nu n̄əsər maslaŋa gani nani do timey. »

⁷³ Àra àpəsa ḅal ti mis ya t̄əbu a dalaka bu ni t̄əhəḁəkfəŋiyu ke Piyer, t̄əhi keti : « Eḁəḁiŋ nak ndam gatay gani, ad̄aba mis t̄əsər àna ḁəŋgu gayak ya kazlapay àna naŋ ni. » ⁷⁴ Naŋ nakəŋ àmbad̄ay, àḁəm : « Tamal nasəkad̄ malfada nahəma, Melefit m̄akada nu a. N̄əsər maslaŋa gani nani ya ti

kacalumfəŋ ni do. » Eslini agwazl àzlah h̄əya. ⁷⁵ Piyer nakəŋ ma ga Yezu ya àhi « Wudaka agwazl azlah ti akəḁəm sak mahkər k̄əsər nu do » ni àŋgiaya a ahər ba. Nahkay Piyer nakəŋ àhəraya e mite va, èt̄əwi dal-dal.

27

T̄əzoru Yezu k̄ə meleher ga bay Pilet

(*Mark 15.1 ; L̄uk 23.1-2 ; Zey 18.28-32*)

¹ D̄ə àna z̄əz̄əni nahəma, gəḁakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni t̄əcakalava akaba gəḁakani ndahaŋ na, t̄əgraki sawari ka Yezu ga makad̄ naŋ. ² Eslini t̄əgəs Yezu nakəŋ, t̄əwəl mək t̄oru àna naŋ afa ge Pilet. Pilet ti bay ga ndam *Rom ya agur had̄ *Z̄əde ni.

Məmət ga Z̄ədas
(*T̄əwi 1.18-19*)

³ Z̄ədas naŋ ya ti àsəkumoru Yezu ni àra àsəra t̄əgəsa Yezu a t̄əwəla ti, àhəŋgarvu maravu mək àhəŋgribiyu siŋgu akurakurani kru kru mahkərani ni ana gəḁakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəḁakani ga ndam *Z̄əde ni, ⁴ mək àhi ana tay ahkado : « N̄əgudara zlam a, ad̄aba n̄əsəkumoya sifa ga maslaŋa ya ti àgudar araŋa ndo na. » Ay nday nakəŋ t̄əhəŋgrifəŋ, t̄əhi : « Ma gani geli mam ? Məsər gayak. » ⁵ Eslini Z̄ədas nakəŋ àboru siŋgu ni bəḁak a *ahay gəḁakani ge Melefit ni vu, mək òru àwəliyū

ezewed agavəla, àfiviya ahàr gayan tandal ga makad ahàr gayan, mək àmət. ⁶ Eslini bəbay gəđákani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni təhəlababa singu na, təđəm : « E divi geli bu ni ti misliki məbəkiviya singu hini àkivu ka singu ya tanjahi ana Melefit ni vu do, adaba singu hini ti təsəkum sifa ge mis àna nan. »

⁷ Nahkay nday nakəŋ təgray sawari, mək təsəkumfəŋa vədaŋ kà bay mələm zlam a. Mələŋ gani ègi mindiviŋ ga ndam madurlaŋ. ⁸ Ku kani vədaŋ gani nani ti təzalay vədaŋ ge mimiz. ⁹ Nahkay ti pakama ge Zeremi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi : « Təhəla singu akur-akurani kru kru mahkərani na, singu ya ti ndam *Izireyel təgraki sawari təđəm təsəkum nan àna nan ni, ¹⁰ təsəkum vədaŋ ga bay mələm zlam àna nan, akada ga Bay geli ya àhu ni. * »

Pilet agrafəŋa seriya kà Yezu a
(Mark 15.2-5 ; Lük 23.3-5 ; Zey 18.33-38)

¹¹ Tòru tɪnjua àna Yezu afa ge Pilet a ti Pilet nakəŋ èhindifiŋa ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude edediŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kəđəm. » ¹² Eslini gəđákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ndahaŋ ni tacalki nan ka zlam magudarani.

Ay ti nan nakəŋ àhəŋgarfəŋ ndo. ¹³ Pilet èhindifiŋa ma keti, àhi ahkado : « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do waw ? » ¹⁴ Yezu nan te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Gayan ya àhəŋgarfəŋ ndo ni ti àgria ejeŋ ana bay na dal-dal.

Təđəm seriya àgasa Yezu a, si takad nan kwa

(Mark 15.6-15 ; Lük 23.13-25 ; Zey 18.39-19.16)

¹⁵ Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zude təbu tihindifiŋa kə Pilet a ti məfaya zal danŋay a bəlaŋ. Tihindifiŋa ti nan àbu afiaya maslaŋa ya tawayay na ana tay a. ¹⁶ Ay ka sarta gani nani ti zal nahaŋ àvu a danŋay bu slimi gayan Yezu Barabas. Maslaŋa nani ti mis dek təsəra nan a. ¹⁷ Nahkay ka ya ti mis ni təcakalava nahəma, Pilet nakəŋ èhindifiŋa kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Kawayum hi ti nəfiaya way ana kəli a way ? Nəfiaya Yezu Barabas ana kəli a tək, day ti Yezu nan ya ti təzalay *Krist ni aw ? »

¹⁸ Àdəm nahkay ti adaba àsəra təgəsibiyu Yezu ti adaba tagraləŋ solu palam. ¹⁹ Ka ya ti Pilet nan àbu manjəhadani agray seriya ni ti wal gani àslərkibiyu mis àhi mərə məhi ahkado : « Maslaŋa nani ti mis jireni, kəgri araŋa ba. Adaba kani ga mələvad nəgra daliya dal-dal, kisim èzidekuva àna maslaŋa nana. »

²⁰ Eslini gəđákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani

* 27:10 Mənjay Zakari 11.12-13 ; Zeremi 18.2-3 ; 19.1-2 ; 32.6-15.

ndahan ni tahi ana mis macakalavani ni : « Humi : “Mawayay si kafaya Barabas a, Yezu ti ni kaka na a.” »²¹ Bay ni ahi ana tay keti : « E kidin gatay cueni ni bu ni ti kawayum ti nafiaya way ana kali a way ? » Nday nakon tahi : « Barabas. »²² Pilet nakon ara ecia ma gatay na ti ahi ana tay : « Nahkay ti kawayum ti ngri mam ana Yezu nan ya ti tazalay nan Krist ni mam ? » Nday dek tahi : « *Darfon nan ka tondal. »²³ Pilet ahi ana tay keti : « Agudar mam emiteni mam ? » Nday nakon ba tazlah kay kay, tadam : « Darfon nan ka tondal, darfon nan ka tondal. »²⁴ Pilet nakon ara asera mis ni eticiiki ma do, tawayay tizligaya nguwa ti, acah yam abarakaba ahar gayan a ke eri ge mis na dek mak adam : « Kaka dum maslana hini ti ahar goro akibu bi, masar gekali. »²⁵ Eslini mis ni dek tadam ahkado : « Mageskabá ka ahàr geli akaba baza geli a, takad nan. »²⁶ Pilet ara ecia ma gatay na ti afiaya Barabas nakon ana tay a, ahi ana ndam slewja gayan ni tazlab Yezu ana kurupu. Tara tazlaba ti ahi ana tay tazay nan, toru tadarfon nan ka tondal.

Ndam slewja teyefin ka Yezu

(Mark 15.16-20 ; Zen 19.2-3)

²⁷ Ndam slewja ni tazoru Yezu nakon a hud ahay ga bay *Pilet ni vu. Eslini tazalakovabiyu ndam slewja

ndahan ni dek, tarakiva ka tay a tara teveli ni ahàr ana Yezu.²⁸ Tambatki azana ndizeni,²⁹ tekeleya adak a, taslap hindigil-hindigil, tafiviyu a ahàr vu akada ga jaku ni, tazay ezingwi tafivu a ahar ga daf vu. Tara tabakia zlam a zla nahama, tabahad mirdim ke meleher gayan tagri sa, teyefin, tahi ahkado : « Megrük sa, bay ga ndam *Zude ! »³⁰ Eslini nday nakon titifiviyu esli e eri vu, tazafona ezingwi na mak tasi a ahàr vu.³¹ Tara tabia seki a nahkay ti tacakwakia azana ya tafaki na, tabikabu azana gayan gayanani ya tacakwakia ni. Kalon gani tazay nan ga moru *madarfon nan ka tondal.

Tadarfon Yezu ka tondal

(Mark 15.21-32 ; Luk 23.26-43 ; Zen 19.17-27)

³² Ka ya ti ndam slewja ni tabu taslakaba a kesa ni ba ni ti tabakabu ahàr akaba zal Sirenanahan, slimi gayan Simu. Eslini nday nakon tafaki ngasa ga mazay tondal ga *madarfon Yezu ni.³³ Nday nakon toru tinjua ka malan nahan ; malan gani nani ti tazalay Golgota, adamvaba « malan ga aslat ga ahàr. »³⁴ Tavi zum mebedeni akaba haf bilek-bilekeni ana Yezu nakon. Ara acaka ti awayay miseni ndo.³⁵ Eslini nday nakon tadarfon nan ka tondal ni. Tara tadarfona nan a ti tagraki ca-ca aki ka azana gayan ni belan ana belan ti taser way azum way.³⁶ Kalon gani tanjahad tajogaki nan.³⁷ Eslini tadarfon palangaf ka

təndal agavəla ga ahər gayəŋ. Ka pələŋgaf nani ti təbəkɪ zlam magudarani ge mis ni ti mis dek təsər ; təbəkɪ ti nahkay hi : « Hini ti Yezu bay ga ndam *Zude. »³⁸ Eslini keti tədarfəŋ ndam akal bebem cə kà təndal ndahaŋ kà gəvay ga Yezu, bələŋ gani ka ahar ga dəf, bələŋ gani ti ni ka ahar ga gəjar gayəŋ.

³⁹ Nday ya ti takoru gwar eslini ni tərə tɪpɪa nəŋ a ti tɪndivi nəŋ, tədaday ahər, ⁴⁰ təhikaboru : « Hini, nak ya ti kədəm ahkado : “Nembəd̄vū *ahay gədəkani ge Melefit ni ti anələmaba a hud ga vad mahkərani ba” ni do aw ? Tamal nak Wur ge Melefit ti həŋgay ahər gayək, hərəya kà təndal na zla aw ! »⁴¹ Eslini gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba gədəkani ndahaŋ ni tɛyɛfɪŋ daya. Tədəm ahkado :⁴² « Nəŋ nakəŋ ahəŋgaraba mis ndahaŋ a keti ti ahəŋgaraba ahər gayəŋ a koksah timey ! Nəŋ bay ga ndam *Izireyel ! Tamal nahkay ti mähəraya kà təndal na ! Tamal ti ahəraya nahəma, leli tekeđi aməfəki ahər bilegeni. ⁴³ Afəkia ahər ke Melefit a, adəm nəŋ Wur ge Melefit ti, tamal Melefit awayay nəŋ ti mähəŋgay nəŋ nihi zla aw ! »⁴⁴ Mis ya təbu madarfəŋani kà gəvay ga Yezu nakəŋ, nday day tɪndivi nəŋ nahkay.

Yezu amətfəŋ kà təndal
(Mark 15.33-41 ; Luk 23.44-49 ; Zəŋ 19.28-30)

⁴⁵ Fat əra əcika tirked-keđ ka ahər melefit a ti ləvəŋ əgray ka had ni dek tekdefiŋ duk əbivoru əna njemdi mahkər ya ga mələkarawa. ⁴⁶ Əra əgra njemdi mahkər ti Yezu ədi ana zlahay kay kay, adəm : « Eloyi, Eloyi, lama sabah-tani ? » Awayay adəmvaba ti « Bay Melefit goro ni, Bay Melefit goro ni, kəmbərəŋ nu ti kamam ? † »⁴⁷ Mis ya təbu eslini ni ndahaŋ tərə tɪcia gayəŋ ya ti əzlah na ti tədəm : « Azalay Eli ni. »⁴⁸ Eslini biliŋ gatay əcuhworu, əzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, atəliyu a zum cecəwekeni vu juđ, əbahi ka aday atəlikabiyu ana Yezu a ma vu ti mɪsi. ⁴⁹ Ay mis ndahaŋ təhi : « Besa day, tamal ti Eli ara ahəŋgay nəŋ ti mara mipi. »

⁵⁰ Ay Yezu nakəŋ əzlahkivu kay kay, amət. ⁵¹ Ka ya ti amət ni ti azana ga mahay ga mələŋ *njələtani ya ti a hud ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu ni əgəzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a had. Had adadəy, hudəkum tədahvu, ⁵² mahay ge mindi-viŋ təzləkvaba mək ndam ge Melefit ya təmət ni, mis daldal e kidiŋ gatay bu təŋgaba. ⁵³ Ka ya ti Yezu əŋgaba e kisim ba ni ti mis ya təŋgaba ni təhəraya e mindiviŋ ba, təhuriyu a kəsa njələtani vu. Eslini mis kay tɪpɪa tay a.

54 Bay ga ndam slewja ni akaba ndam slewja ndahan ya tajəgaki Yezu ni t̄ara t̄ipia ga had̄ ya àdaday na akaba zlam ndahan ya àgravu na ðek ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a, nahkay t̄əðəm : « Maslaŋa hini ti Wur ge Melefit eðeðin. »

55 Wál ndahan dal-dal t̄əbu eslini cak, tamənjoru. Wál nday nani t̄əðəbabiyu Yezu kwa e Gelili ga məgri t̄əwi. 56 E kidin ga wál nday nani bu ni ti Mari ga kəsa Magədala, Mari məŋ ga ata Zek nday ata Zəzef, nahan ni ti ni məŋ ga bəza ge Zebede t̄əkibu ka tay.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindivin vu

(Mark 15.42-47 ; Luk 23.50-56 ; Zey 19.38-42)

57 Məlakarawa àra ègia ti bay ge elimeni nahan àra ; slimi gayan Zəzef, naŋ ga kəsa Erimete. Naŋ day bay madəbay Yezu. 58 Naŋ nakəŋ òru afa ge Pilet, òru èhindi kisim ga Yezu ni. Nahkay Pilet nakəŋ àhi ana ndam slewja t̄oru t̄əvi. 59 Zəzef àra àza kisim ga Yezu na ti àkambah àna dawra məweni. 60 Àra àkambaha ti àfiyu e mindivin məweni vu. Mindivin nani ti gayan gayanani, èliyu a pəlad̄ vu. Àra àfiya kisim ga Yezu na e mindivin ni va ti àbələdiviyu belim gəðakani ana mahay ge mindivin ni mək àsləka òru a magam. 61 Ata Mari ga kəsa Magədala ni nday ata Mari nahan ni nday t̄əbu manjəhadani kə gəvay ge mindivin ni.

Ndam slewja tajəgaki mindivin ga Yezu ni

62 Hajəŋ gani vad *məpəsabana ti gəðákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni t̄oru ka ahar bəlan afa ge Pilet. 63 T̄oru tinjəa ti t̄əhi : « Bay, ka ya ti bay masəkəð malfada nani naŋ àbu àna sifa ni àðəm : “A vad ya mahkər anəŋgaba e kisim ba.” Ma gayan ya àðəm ni aŋgiaya a ahər ba ana leli a. 64 Nahkay ti hi ana mis t̄əjəgay mindivin ni, do ni ti ndam madəbay naŋ ni atara t̄əzaba kisim gayan na akal-akal a, atəhi ana mis aŋgaya e evid̄ ba. Atara t̄əðəma ti malfada gatay ni amatam gayan ya àsəkəð ni. » 65 Eslini Pilet nakəŋ àhi ana tay : « Ndam slewja nday hi, dəgum akaba tay ti t̄əjəgaki mindivin ni akada gekuli ya kawayum ni. » 66 Nahkay gəðákani nakəŋ t̄oru ke mindivin ni ga majəgani lala : t̄əhəndi lemerə gatay mək t̄əbəhad̄ ndam slewja ga majəgakiani.

28

Yezu aŋgaba e kisim ba

(Mark 16.1-10 ; Luk 24.1-12 ; Zey 20.1-10)

1 Vad *məpəsabana àra àsləkaba, ge miledə fat azlərəvaya a vad ga gosku ye enjenjeni zla nahəma, ata Mari ga kəsa Magədala ni nday ata Mari nahan ni t̄oru t̄əmənjiyu mindivin ni. 2 T̄oru tinjəa ti had̄ àdaday

kay kay, huya məslər ga Bay geli əsləkabiya e melefıt ba, əbəlädəña belim na mək ənjəhadki digəs. ³ Vu gani əsləday akada ga avər ya abay aku ni ; azana gayan day bəd-bəd akada ga koskosay ni. ⁴ Ndam ya tajəgaki mindiviñ ni tərə tipia ti aŋgwaz ədəgakia ka tay a dal-dal, təgəgər, tiğia akada sifa əniviyu ana tay va bi. ⁵ Eslini məslər ni əhi ana wəl ni ahkado : « Aŋgwaz əwər kəli ba. Nəsəra, kədəbum ti Yezu nañ ya ti *tədarfəñ kə təndal ni ; ⁶ əŋgaba e kisim ba, nañ əbi ahalay va bi. Dəguma mənjumki, məlan ya təfəkad kisim gayan ni nihi. ⁷ Nihi ti dəgum weceweci, kəhumi ana ndam mədəbay nañ ni ahkado : “Əŋgaya e kisim ba ; ədoru ka had *Gelili kama gekəli, akədumi ahər ti eslini, akada gayan ya ti əhi ana kəli ni.” Ma goro ti nahkay. »

⁸ Wəwal nakəñ təsləka ke mindiviñ na ke wecewecena ; aŋgwaz awər tay, ay təbu təmərvu dal-dal. Təcuhworu, tawayay moru məhi ma gani ana ndam *mədəbay Yezu ni. ⁹ Ka ma geli hini ti Yezu əŋgazlivu ana tay, əhi ana tay ahkado : « Nəgri sa ana kəli. » Eslini wəl ni tərəkioru təbəhadı mirdim, təbəki ahar ka asak gayan ni, təzləbay nañ. ¹⁰ Eslini Yezu əhi ana tay ahkado : « Aŋgwaz əwər kəli ba, dəgum kəhumi ana bəza ga mmawa ni tōru e Gelili. Eslini ti atoru tipi nu. »

Ndam majəgay mindiviñ ni taŋgəhadı ere ye ti əgravu ni ana

mis

¹¹ Ka ya ti wəl ni nday təbu e divi bu mba ni ti ndam slewja ndahan e kidin ga nday ya tajəgaki mindiviñ ni bu tōru a kəsa vu. Tōru tınjəa ti təŋgəhadı ere ye ti əgravu ni dek ana gədəkani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefıt ni. ¹² Nahkay gədəkani nani təŋgasvu akaba gədəkani ndahan, təgray sawari e kidin gatay bu. Tərə təzlapakaba ti təbi siŋgu ana ndam slewja ni dal-dal, ¹³ təhi ana tay ahkado : « Dəmum : “Ga məlavad ka ya ti leli e dəwir bu ni ti ndam mədəbay nañ ni tərə təzaba kisim gana akal a.” ¹⁴ Tamal bay ni ecia ma gana ti məsəra ere ye ti aməhi na, emiciiki ana leli ; nahkay ti aməgri arəña ana kəli do. » ¹⁵ Ndam slewja nakəñ təhl siŋgu ni mək təgray ere ye ti təhi ana tay ni. Nahkay kwa ka sarta gani nani duk əbivaya kana ndam *Zəde ndahan kay təgəskabá ma gani nana.

Yezu əŋgazlivu ana ndam mədəbay nañ ni

(Mark 16.14-18 ; Lək 24.36-49 ; Zəñ 20.19-23 ; Təwi 1.6-8)

¹⁶ Ndam *mədəbay Yezu kru mahar bəlanani ni tōru e Gelili, ka həma ya ti Yezu əhi ana tay tōru ni. ¹⁷ Tōru tınjəa, tipi nañ a ti təbəhadı mirdim, təzləbay nañ, ay ti mis ndahan e kidin gatay bu təhi ana ahər bi nañ do. ¹⁸ Eslini Yezu əhədəkfəñbiyu kə tay, əhi ana tay : « Melefıt əvua njeđa gayan a dek ga məgur məlan ya agavəla

akaba mɛlanɔ ya ka had na.
¹⁹ Nahkay ti dɛgum, humioru
ma ana mis ga had ga mɛlanɔ
ni dɛk ti tigi ndam madɛbay
nu. Barum tay àna slimi ga
Baba, ga Wur gayanɔ akaba ga
*Məsuf Njɛlatani. ²⁰ Ere ye ti
nɛhi ana kɛli ni dɛk ti cahumi
ana tay ti tɛgɛskabá. Sɛruma,
nu nɛbu akaba kɛli kɛlavad,
duk abivoru ana mandav ga
duniya. »

Ma Mɔwɛni Sulumani ya Mark àbɛki ni Ere ye ti mɛdɛmki ka Ma Mɔwɛni Sulumani ya Mark àbɛki ni

Maslaɗa ya ti àbɛki wakita ga Mark ni àdafay slimigayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɛngu ni, kwa ka mɛnjɛki gani ndam ga Yezu dek tɛsɛra àbɛki ni ti Mark (tɛzalay nan Zɛɗ daya : Tɔwi 12.12, 25). Tɛsɛra Mark ti tàgrakabu tɔwi akaba Piyer, mɛk àslamalakabu pakama ga Yezu ya Piyer èci, àhi ni : ere ye ti Mark àbɛki a wakita gayan ni bu ni dek ti akada ga pakama ge Piyer ya àhi ana mis ni (Tɔwi 10.37-40) : ànjɛki ka baray ga Yezu, èndeverin àna ga Yezu ya àmɛt mɛk àngaba e kisim ba ni. Mark ti tàgrakabá tɔwi akaba Pol a daya (Tɔwi 12.25 ; 13.5, 13 ; 2 Timote 4.11).

A wakita gayan ni bu ni ti Mark adafay zlam ga ndam Zude ya tagray ni (7.2-4 ; 15.42), ahɛngaraba ma ndahan ya ndam Zude tɛzlapay na daya (3.17 ; 5.41 ; 7.11, 34 ; 15.22). Nahkay mɛsɛra àbiki wakita ni ti ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni ; ahaslani àbu mɛbɛkiani a wakita ndahan bu Mark àbɛki wakita gayan ni ka had Itali ahkay do ni a Rom (ka 2 Timote 4.11 Pol àhi

ana Timote tɔrɛkioru ka nan a Rom nday ata Mark).

A Rom ti tàgria daliya ana ndam ga Yezu a : a wakita gayan ni bu ni ti Mark awayay mɛvi njɛda ana nday ya ti tɛcakay daliya azuhva mɛfɛki ahàr gatay ka Yezu ni (1.12-13 ; 8.34-38 ; 10.29-30 ; 13.11-13).

Mark àngɛhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdɛm ni akada ga ata Meciyu nday ata Lɔk ya tàngɛhad ni : Yezu ànjɛki ke tɔwi gayan ka had Gelili, òru gwar a Zeruzalem. Ay Mark àngɛhad pakama ga Yezu kay ndo ; ahar gɛdakani àngɛhad ere ye ti Yezu àgray ni. Zlam ga Yezu ya àgray ni day ata Meciyu nday ata Lɔk tàngɛhada àtama ga Mark na, ay pakama ga Mark ndahan ya àngɛhad ni ti àtam ga nday ndahan ni (mazavu gani nihi, gurumkabu Mark 5.1-42 akaba Meciyu 8.28-34, 9.18-26 akaba Lɔk 8.26-37, 41-56, ahkay do ni Mark 6.14-29 akaba Meciyu 14.1-12 akaba Lɔk 9.7-9). Ku tamal àngɛhad pakama ga Yezu kay ndo nɛngu ni Mark àdɛm Yezu ti bay macahi zlam ana mis (1.21-22, 27 ; 2.13 ; 4.1 akaba ndahan) : a wakita ga Mark bu mis tɛzalay Yezu « Mɛsi » (4.38 ; 5.35 ; 9.17 akaba ndahan).

Mark àngɛhad ga Yezu ya àdɛm tɛdɛfi nan ana mis ba ni (1.34, 44 ; 3.12 ; 5.43 ; 7.36 ; 8.26, 30). Si ka ya ti amɛmɛta, amanɗaba e kisim ba ni day kwa ti awayay ti mis tɛsɛr nan ti nanɗay (9.9).

Pakama ge Zeṅ bay mabaray mis ni

(*Meciyu 3.1-12; Lɔk 3.1-18; Zeṅ 1.19-28*)

¹ *Ma Mɔweni Sulumani àki ka Yezu *Krist, Wur ge Melefit, ànjèki ² akada ga Bay Melefit ya ti àdɛm ni. Ma gayan ya àhi ana Yezu ni àbu mabəkiani a wakita ga bay *mahəngaray pakama gayan Izayi ni bu. Àhi :

« Nihi ti nu nàbu nəsləroru bay məslər goro nahan kama gayak

ti māsalamatukkabu divi.*
³ Dəngu gayan ahəndabiyu a hud gili bu.

Àdɛm ahkado: “Slamatumikabu divi ana Bay gəfakani.

Ahàr àdɛm divi gayan m̄la ndələba.” † »

⁴ Nahkay ti zal nakəṅ, təzalay naṅ Zeṅ, òru a hud gili vu ga *mabaray mis. Àra ènjia eslina ti àdɛm ahkado: « Mbatumkaba majalay ahàr gekuli a. Tamal kàmbatumkaba majalay ahàr gekuli a ti, nabaray kuli. Nahkay ti Bay Melefit ambərfəṅa zlam magudarani gekuli ni kè kuli a. » ⁵ Zeṅ àra àdɛma nahkay ti ndam ga had *Zude akaba ndam Zeruzalem ni dek tərəkia. Tàra tinjia ti tədəfaya zlam gatay ya tągudar na, mək Zeṅ nakəṅ àbaray tay a zalaka *Zurdeṅ bu huya.

⁶ Zeṅ ti naṅ àbu àna azana maləmani àna eṅguc ge ezligwemi, awəlvù àna maslpara

ga ambəl a zuh bu. Zlam məzum gayan ti eyew akaba amu. ⁷ Naṅ àbu azlah, àhi ana tay : « Maslaṅa nahan naṅ àbu ara e divi ba kələṅ goro a. Naṅ nani ti mis gəfakani, njəda gayan àtama goro a. Nu ti way ga mandəhad ahàr ti nēpicheiaba ezewed ga kima ga gayan a di way ? ⁸ Nu ti nàbaray kuli àna yam, naṅ ti ni amara mabaray kuli àna *Məsuf Njəlatani. »

Zeṅ abaray Yezu

(*Meciyu 3.13-17; Lɔk 3.21-22*)

⁹ Ka ya ti Zeṅ naṅ àbu *abaray mis nahəma, Yezu ècikbiyu a Nazaret ka had *Gelili, àrəkia mək Zeṅ nakəṅ àbaray naṅ a zalaka *Zurdeṅ bu. ¹⁰ Yezu naṅ àbu acəlaya a yam ni ba ni ti èpi hud melefit adahvu, èpi *Məsuf ge Melefit ahərkiaya akada ga kurkoduk ya ahər na, àhuriviyu a vu vu. ¹¹ Eslini dəngu ahəndabiyu a hud melefit bu akada dəngu ge mis, àhi : « Nak ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəməru məbərɔv dal-dal. »

Seteni awayay ahəlfəṅa eyu kà Yezu a

(*Meciyu 4.1-11; Lɔk 4.1-13*)

¹² Eslini *Məsuf ge Melefit nakəṅ àzoru Yezu a hud gili vu huya. ¹³ Yezu òru ènjua a hud gili ni va ti anjəhad eslini vad kru kru faf. Naṅ àbu eslini ti *Seteni ahəlfəṅa eyu a. Ka sarta gani nani ti Yezu naṅ àbu e kidin ga zlam ge gili

* 1:2 Malasi 3.1. † 1:3 Izayi 40.3.

bu ; *məslər ge Melefit təbu təfi ahər.

Yezu azalay ndam məgəs kilif fad, tigi ndam madəbay nañ

(Meciy^u 4.12-22 ; L^uk 4.14-15 ; 5.1-11)

¹⁴ A vad nahañ tàra təwəla Zeñ a. Tàra təwəla nañ a nahəma, Yezu òru ka had *Gelili. Òru ènjəa eslina ti àhi *Ma Məweni Sulumani ge Melefit ana mis. Ahivù ana tay, àdəm ahkado : ¹⁵ « Sarta ènjia. Melefit ara azum bay gayañ e kidinğ gekəli bu, Məgur gayañ ènjia. Mbat-umkaba majalay ahər gekəli a, gəsumkabá Ma Məweni Sulumani na. »

¹⁶ A vad nahañ Yezu nañ àbu akoru kà gəvay ga dəluy Gelili ti èpi mis bebem cə ; bilinğ gani slimi gayañ Simu, nahañ ni ti ni wur ga məñani Andre. Nday təbu tətəliyu zəva gatay a dəluy vu, adaba nday ndam məgəs kilif. ¹⁷ Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəbumbiyu nu ; anagraj ti kīgəm ndam məhəlibiyu mis ana Melefit akada ya ti kəgəsum kilif ni. » ¹⁸ Tàra ticia pakama ga Yezu na ti təmbərbu zəva gatay ni ndəbak, tədəbay nañ həya. ¹⁹ Nday təbu takoru kama gəzit ti Yezu èpi mis ndahañ cə keti ; nday bəza ge Zebede, bəlañ gani slimi gayañ Zek, nahañ ni ti ni slimi gayañ Zeñ. Nday a *slalah ga yam bu, təbu təslamalay zəva gatay. ²⁰ Àra èpia tay a ti əzalay tay. Nday nakəñ tàra ticia

zalay gayañ na ti təmbərbu bəñ gatay Zebede akaba mis ya təgriki təwi ana tay ni a slalah ga yam ni bu, tədəbay nañ.

Yezu agariaba seteni ana maslaña nahañ a

(L^uk 4.31-37)

²¹ A vad nahañ Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tòru a Kafarnahum. Vad *məpəsabana àra ènjia ti təhuriyu a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu, mək Yezu nakəñ ànjəki ka macahi zlam ana mis. ²² Zlam gayañ ya àcahi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, adaba tici macahay zlam akada gayañ ni day-day ndo. Àhi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ya təcahi zlam ana mis ni do.

²³ Nday təbu a ahay ga mahəngalavù Melefit ni bu nahəma, zal nahañ seteni àniviyu a ahər bu nañ àkibu ka tay eslini. Àzlah, ²⁴ àdəm : « Yezu zal Nazaret ! Nak ti kadəbafəña mam kə leli a mam ? Kàra ge mijinğ leli a waw ? Nak dəgiya, nəsəra kur a lala ; nak Bay *nəjəlatani ge Melefit ya əslərbiyu ni. » ²⁵ Eslini Yezu nakəñ əzlacaki ke seteni ni bəra, àhi : « Lakak-aba, sləkiaba ana maslaña hina. » ²⁶ Seteni nakəñ àra ècia zlacay gayañ na ti adaday maslaña nani kay kay, əzlah kay kay, əsləkiaba. ²⁷ Mis ya ti eslini ni dek tàra ticia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal ; təzlapaki e kidinğ gatay bu, tədəm : « Məñ

ga mam hini mam? Zlam gayan̄ ya àcahi ana leli ni ti zlam maweni; azlapay akada ga bay ni. Ku seteni day àhi ma ana tay, mək tægəsikabu. »
 28 Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru ke weceweceni ka had *Gelili dek.

Yezu ahəngaraba mis a

(Meciy 8.14-17; Lük 4.38-41)

29 Yezu akaba Simu, Andre, Zek, Zeñ tارا tahəraya a ahay ga *mahəngalavù Melefit ni ba ni ti tōru suwwa a magam ga ata Simu nday ata Andre huya. 30 Eslini ti mireñ ga Simu nañ àvu mandəhadani, aku àbəkia. Yezu òru ènjua ti tahi ma gani huya. 31 Yezu àra ècia ma gana ti àhədafəñiyu, àgəs ahar gani, èzefteba nañ a. Aku nakəñ àhəlkia huya, mək wal ni afi ahàr ana tay.

32 Məlakarawa àra ègia fat àdiya a ahay va, məlan̄ èdiza ti təhəlibiyu mis ya ti tēbesey do ni dek akaba nday ya ti seteni agray tay ni dek ana Yezu. 33 Mis ga kəsa ni dek təngasəñvu kà mahay ya ti Yezu nañ àvu ni; 34 eslini Yezu nakəñ àhəngaraba mis ya ti arməwər gərgərani awər tay na kay; mis ya ti seteni àniviyu ana tay ni day àgariaba ana tay a. Àcafəña seteni na kà zlapay a, adaba təsəra nañ a.

Yezu ahi ma gayan̄ ana mis
(Lük 4.42-44)

35 Də àna zəzəhəni ti Yezu ècikaba, àhəraya òru a huđ gili vu. Òru ènjua ti ahəngalay Melefit. 36 Eslini Simu akaba

zləbəba gayan̄ ni tādəboru nañ. 37 Tàra tādia ahàr a ti tahi ahkado: « Mis dek tadəbay kur. » 38 Eslini Yezu nakəñ àhi ana tay: « Tokumum mədəgum a kəsa ndahan̄ vu, ti nāhivù pakama ge Melefit ana mis nday ye eslini ni bilegeni. Nu nàra ti ga magray təwi gani nani. » 39 Nañ nakəñ mək àsawaday ka had *Gelili dek; a kəsa gərgərani bu dek àhi pakama ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəngalavù Melefit ye eslini ni bu, àgariaba seteni ana mis ndahan̄ a daya.

Yezu ahəngaraba zal ambələk a

(Meciy 8.1-4; Lük 5.12-16)

40 A vad nahan̄ zal ambələk nahan̄ àrəkia ka Yezu a àbəhadī mirdim, àhi ahkado: « Kam-kam, tamal kawayay ti kisliki mahəngaraba nu a ti nīgia mis njəlatana. » 41 Eslini àsia cicihi ana Yezu a; Yezu nakəñ àzoru ahar, ènjifiñ, àhi ahkado: « Nawayay, gia mis njəlatana. » 42 Yezu àra ènjifiña ti maslaña nani àngaba, ègia mis njəlatana huya. 43-44 Eslini Yezu àləgi, àhi ahkado: « Nihi kəngaba nahəma, kəhi ma gani ana maslaña ba. Ru kəngazli vu gayak ni ana bay *məngalabakabu mis akaba Melefit sawan̄; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya àdəm a wakita gayan̄ bu ni, adaba kīgia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəngaba, kīgia mis njəlatana. » Àra àhia ma

nahkay ti àhi : « Slàka. » ⁴⁵ Ay zal nakəŋ àra àslàka ti anjəki ka mədəm pakama ni dal-dal sawaŋ. Maslaŋa ya ti àdi ahàr ni lu ba àhi ma gani. Àdəmva pakama na nahkay ti Yezu èsliki məhuriyani a kəsa vu vay-vay va do, adaba mis tèsabaki. Nahkay ànjəhad e gili cak àfəŋ kà kəsa, mis gwar eley gwar eley do dek tərəkioru.

2

Yezu ahəŋgaraba zal dərə
(*Meciya* 9.1-8 ; *Luk* 5.17-26)

¹ Àra àgra vad a bal zla ti Yezu àŋga a Kafarnahum a. Naŋ àbu a magam eslini ti mis ticifiŋa daday a. ² Tərəkia tàra təŋgasvu dal-dal a ahay ya ti naŋ àvu ni bu. Məlaŋ manjəhadani kà gəvay gayan àbi, kà mahay tekefī məlaŋ àbi, adaba mis ni tèsabay. Naŋ nakəŋ naŋ àbu acahi ma ge Melefit ana tay. ³ Naŋ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ndahaŋ fad təzibiyu zal dərə nahaŋ àki ka slalah. ⁴ Ay tislīki məzikabiyu naŋ ana Yezu do, adaba mis tisliva eslina. Nahkay ti təcəliyu ka *dalahaŋ ga ahay ni, təhəlkia gwar ka palahaŋ ya ti Yezu naŋ àvu na bal, mək təfiyu naŋ mandəhadkiani ka slalah gayan ni gwar ka məlaŋ məhəlkiana ni. ⁵ Yezu nakəŋ àra èpia ere ye ti tàgray na ti àsəra təfəkia ahàr a. Nahkay àhi ana zal dərə ni : « Wur goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana dek. »

⁶ Eslini zla ti ndam *məsər Wakita ge Melefit təvu manjəhadani bilegeni. Nday nakəŋ təbu təjalay a ahàr gatay bu, təhi ana ahàr ahkado : ⁷ « Àdəm ma hini ti kamam ? Azay ahàr gayan akada naŋ Melefit timey ! Way esliki məmbərfəŋa zlam magudarani kə mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » ⁸ Nday təbu təjalay ahàr nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti təjalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? ⁹ Zləzlada gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana,” tək day ti nəhi : “Cicikaba, za slalah gayak na, sawaday” ni aw ? ¹⁰ Ay nawayay ti kəsərum nu *Wur ge Mis ti nislīki məmbərfəŋa zlam magudarani kə mis ka had a. » Mək àhi ana zal dərə nakəŋ : ¹¹ « Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ¹² Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwađ həya, àzay slalah gayan ni, ahəraya e mite va kə eri ge mis na dek. Ere ye ti àgravu ni ti àgria ejep ana tay a dek, tədəgi ana mazləbay Melefit. Təđəm : « Ere hini bik-bik, mīpi kə eri geli ndo. »

Yezu azalay Levi
(*Meciya* 9.9-13 ; *Luk* 5.27-32)

¹³ Yezu nakəŋ òru gwar kà gəvay ga dəluv ni keti. Mis dek tərəkioru, mək àcahi zlam ana tay. ¹⁴ Ka gayan ya naŋ àbu akoru ni ti èpi Levi wur

ga Alfe, naŋ àbu manjəhadani digusa ka məlanj *məhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Dəbabiyyu nu. » Nahkay Levi nakəŋ ècikaba cəkwađ, àđəboru naŋ.

¹⁵ Kəlanj gani Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tōru afa ge Levi nakəŋ. Tōru tɪnjua eslina ti təzum zlam akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahaŋ kay, adaba mis nday nani ti nday dal-dal, təbu tadəbay naŋ. ¹⁶ Yezu naŋ àbu azum zlam akaba tay nahkay ti ndam *məsər Wakita ge Melefít tìpia ; nday nani ti ndam *Feriziyen. Tàra tìpi naŋ a ti təhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Ahəmamam ti Yezu azum zlam ka ahar bəlanj akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni mam ? » ¹⁷ Naŋ nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday njalanj-njalanj ni ti tōru afa ga zal doktor do ; si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do, nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawaŋ. »

Məgəs ndəra

(*Meciyu 9.14-17 ; Lək 5.33-39*)

¹⁸ A vad nahaŋ ndam madəbay Zeŋ bay məbaray mis ni təbu təgəs ndəra akaba ndam Feriziyen. Eslini mis tərəkia ka Yezu a təhi ahkado : « Ndam madəbay Zeŋ ni akaba ndam Feriziyen ni təbu təgəs ndəra ti ndam madəbay kur

ni təgəs do ni ti kamam ? » ¹⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday təbu akaba zləbəba gayaŋ ni ti zləbəba ni təgəs ndəra tata waw ? Təgəs ndəra ka ya ti naŋ àbu akaba tay ni do. ²⁰ Ay sarta nahaŋ amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. ²¹ Yaw mis àbi azay azana məweni asiviyu ana azana gayaŋ midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti azana məweni ni ara asəkivu azana midigweni ni, mək məlanj meguzlehvani ni ara asagakivu. ²² Nahkay day mis abəviyyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwəsa ti ara etezkaba kene-kene na, nahkay ti emizikiba ka tay a cicəna. Təbəviyyu zum new-neweni ti e kene-kene məweni vu. »

Yezu naŋ bay ga vad məpəsabana

(*Meciyu 12.1-8 ; Lək 6.1-5*)

²³ A vad *məpəsabana nahaŋ ba ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu tasləkaba a vədaŋ ga *alkama ba. Eslini ndam madəbay naŋ ni təbu teheboru alkama ni ga mahəpədani ka ahər divi. ²⁴ Təbu teheboru nahkay ti ndam *Feriziyen ndahaŋ təhi ana Yezu : « Melefít àđəm e *Divi gayaŋ ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam madəbay kur ni tagray ti kamam ? » ²⁵⁻²⁶ Eslini Yezu

àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Kèjəŋgum ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ka ya ti Abiyatar naŋ bay gəfakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti Devit zladá àdəkiva, ləwir àwər tay akaba ndam gayəŋ. Nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit ni vu, àzum *dipeŋ ya táfəkadi ana Melefit ni. Ay ti Melefit àdəm e Divi gayəŋ ni bu, mis ndahaŋ təzum dipen nani do ; si ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Ay Devit nakəŋ òru àzum, mək àvi ana ndam gayəŋ ni, təzum bilegeni. »
²⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Vad məpəsabana ti Bay Melefit àgriaya ana mis a, do ni ti àgri mis ana vad məpəsabana ndo. ²⁸ Nahkay ti ku a vad məpəsabana ba day Bay ya ti adəm tàgray zlam hini ni ti nu *Wur ge Mis. »

3

Yezu ahəŋgaraba zalya ahar mikəlfiŋana na
 (Meciy^u 12.9-14 ; L^uk 6.6-11)

¹ Yezu àŋgoru a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni vu keti. Eslini zal nahaŋ naŋ àvu ahar mikəlfiŋana. ² Mis ye eslini ni təbu taməŋjaləŋ ana Yezu. Təhi ana ahàr ahkado « Kani vad *məpəsabana ti, akal ti ara ahəŋgaraba naŋ a waw ? » Tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani. ³ Yezu nakəŋ àhi ana zal ya ti ahar mikəlfiŋana ni : « Cikaba, ra e kidiŋ ge mis ni va. »
⁴ Mək àhi ana mis ya ti eslini

ni : « Ŋgakaday, Melefit àdəm mam a wakita ya Məwiz àbəki ni bu mam ? Àvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad məpəsabana tək, ga magray zlam magudarana waw ? Ga mahəŋgay mis tək, ga makad mis aw ? » Nday nakəŋ təlakkabá te-te. ⁵ Àməŋjaləŋ kà tay àna məzum bəruv dal-dal, adaba ticiiki slimi do. Àhi ana zal ya ti ahar mikəlfiŋana ni : « Təlbiyu ahar gayak ni. » Àra àtəlìkabiya ti ahar gayəŋ ni àslamalava, ègia sənduḡ-sənduḡana. ⁶ Ndam *Feriziyen ni tara tìpia ere ye ti àgravu na ti tàhəraya a ahay ni ba, təŋgasvu akaba ndam madəbay bay *Erot ni huya ; təgray sawari ahəmamam ti tìjiŋ Yezu ni.

Mis kay tara afa ga Yezu a

⁷ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tàsləka tòru kà dəluv ni. Mis dal-dal tādəboru naŋ : tādəboru naŋ ti ndam Gelili, ndam *Zude ⁸ akaba ndam ga kəsa gatay Zeruzalem, ndam Idume, mis ya ti tàsləkabiya ke ledi ga zalaka *Zurdeŋ a ni, ndam ga had ga kəsa Tir akaba ga kəsa Sidon. Tərəkia dal-dal adaba ticia ere ye ti àgray na dek. ⁹ Eslini àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Slamalumukabá *slalah ga yam a, do ni ti mis ni atəŋgəlad nu. » ¹⁰ Àhi ana tay nahkay ti adaba naŋ àbu ahəŋgaraba mis a dal-dal. Nahkay ndam ga arməwər dek tādəkìyu ; way way do

awayay ti mîjifiŋ lu. ¹¹ Seteni ni tãra tîpia naŋ a ti tãbêhadî mirdim, meleher ndiôa ndiôa ana had, tãdægiki ana zlahay, tãhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit. » ¹² Eslini Yezu àzlacaki ka tay ŋgak-ŋgak, àhi ana tay : « Kãdãfum nu ba. »

Yezu adaba ndam asak gayan a kru mahar cɛ

(Meciɣ 10.1-4 ; Lɔk 6.12-16)

¹³ Yezu àcëloru a hãma vu. Eslini àzalay ndam ya ti àdaba tay a ni ; nday nakəŋ tãrəkivoru. ¹⁴ Ndam ya tigi ndam gayan ni ti nday kru mahar cɛ : awayay ti tãnjêhadkabu, mãslər tay ga mähioru pakama gayan ana mis ; * ¹⁵ àvi njêda ana tay ti tãgariaba seteni ana mis a daya. ¹⁶ Nday kru mahar cɛeni ni ti slimi gatay nday hi : Simu àdi slimi Piyer, ¹⁷ bəza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga mənani Zey ; nday ti Yezu àdi slimi ana tay Bowanerges, awayay adəmvaba nday akada ga aday ga avər ya aməcay ni ; ¹⁸ Andre, Filip, Bartelemi, Meciyɛ, Tumas, Zek wur ga Alfe, Tade, Simu naŋ bəlan ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, ¹⁹ nahan ni ti ni Zɛdas Iskariyot, bay ya ti amara məsəkumoru Yezu ni.

Yezu ti agray tɛwi àna njêda ge Melefit tək, àna njêda ge Seteni aw ?

(Meciɣ 12.24-32 ; Lɔk 11.15-23 ; 12.10)

²⁰ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tanga a magam a. Eslini mis dal-dal tãngasfəŋvu kà tay keti. Mis ni tãbu kay nahkay ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni ahar tekedî tãŋgətfəŋ ga məzum zlam do. ²¹ Ndam gayan ni tãra ticia ti tãra. Tawayay tazay naŋ, tãdəm ahkado : « Endisl àniviyu va bi. »

²² Ndam *məsər Wakita ge Melefit tãbu eslini, ticikbiyu kwa a Zeruzalem. Tãdəm ahkado : « Yezu nahəma, seteni *Belzebül àniviyu. Agariaba seteni ana mis a ni ti àna njêda ga bay ge seteni nani. » ²³ Eslini Yezu àzalay tay, àhi ma ana tay àna ma *gozogul : « Ahəmamam *Seteni esliki magaray ahər gayan gayanani ni mam ? ²⁴ Tamal ndam ga had nahan nday ndayani takadvu e kidin gatay bu ni ti had gani àŋgoru kama do. ²⁵ Tamal ndam ga hud ahay takadvu e kidin gatay bu ni ti hud ahay gani àŋgoru kama do. ²⁶ Nahkay day tamal Seteni ezirey ahər gayan ti njêda gayan èdeva, àŋgoru kama koksah ; gayan àndava hɛya. »

²⁷ Yezu àdəm keti : « Mis ahuriyu a ahay ge mis njêdanjêdani vu, mək ahəlfəŋa zlam gayan a mənjad məwəl naŋ ti àgravu koksah. Si tamal àwəla naŋ a day kwa ti ahəlfəŋa zlam gayan a. ²⁸ Nəhi ana kuli nahəma, zlam magudarani ge mis

* **3:14** A wakita ndahan bu tãdəm : « Ndam ya ti tigi ndam gayan ni ti nday kru mahar cɛ, àzalay tay ndam asak gayan : awayay ti tãnjêhadkabu. »

ya tagudar ni dek akaba ndivey ya tindivi Melefit ni dek ti Melefit ambərfəŋa kà tay a. ²⁹ Ay maslaŋa ya ti endivi Məsuf gayəŋ ni ti, magudar zlam gayəŋ nani ti Melefit ambərfəŋa day-day do. Maslaŋa nani amanjəhad akaba zlam magudarani gayəŋ ni kaŋgay-kaŋgay huya. »

³⁰ Yezu àhəŋgarfəŋ kà pakama gatay ni nahkay ti adaba tədəm « Seteni àniviyu. »

Ndamam ndam ga hud ahay ga Yezu ededīŋ ededīŋeni ni mam ?

(Meciy^u 12.46-50 ; L^{uk} 8.19-21)

³¹ Eslini məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu tàra tīnjia. Nday e mite bu, təslərkiyu mis ti māzaliyu naŋ. ³² Ay ti mis təvu dal-dal manjəhadani, tēveliŋia ahàr ana Yezu a. Təhi ahkado : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, təzalay kur. » ³³ Àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Məŋ goro ti way ? Bəza ga mmawa ti ndamam ? » ³⁴ Eslini Yezu nakəŋ àmənjaləŋ kə mis ya ti tēveliŋi ahàr ni dek, àhi ana tay ahkado : « Məŋ goro akaba bəza ga mmawa nahəma, nday hini. ³⁵ Maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti, naŋ nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

4

Bay mabəhad hilfi ga zlam
(Meciy^u 13.1-9 ; L^{uk} 8.4-8)

¹ Yezu òru gwar kà gəvay ga dəluv ni ga macahi zlam ana mis keti. Eslini mis dal-dal təcakalafəŋvu, nahkay naŋ nakəŋ káy àcəliyu a *slalah ga yam vu ka ahàr ga dəluv ni, ànjəhadviyu digəs, àcəhi zlam ana tay ; mis macakalavani ni nday təbu kà gəvay ga dəluv ni, təbi slimi. ² Àcəhi zlam gərgəri kay ana tay àna ma *gozogul. A pakama gayəŋ ya àhi ana tay ni bu ni ti àdəm ahkado : ³ « Cəm day, maslaŋa nahaŋ àhəraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. ⁴ Naŋ àbu abəhadòru hilfi ga zlam ni ti bal gani àdəgoru e divi vu. Nahkay edidīŋ tàra təndaba. ⁵ Bal gani keti àdəgoru ka pələd ya had àhəcaki ni. Àfətaya huya, adaba had àki ka pələd ni kay bi. ⁶ Àra àfətaya, fat àra àvədia ti èhirinaba adaba àbiyu sliri a had vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Àra àfətaya ti adak ni təcəkkabu akaba naŋ, tēŋgecekabá naŋ a, nahkay ti àbi bəza ndo. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka had sulumani. Àra àfətaya ti àdək, àbi bəza. Bəlaŋ gani àbi bəza kru kru mahkəŋ, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni bəza diŋ. » ⁹ Yezu àdəm keti : « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci lala ! »

Yezu ahi ma ana mis àna ma gozogul ti kamam ?

(Meciy^u 13.10-17 ; L^{uk} 8.9-10)

¹⁰ Ka ya ti Yezu naŋ àbu cak nahəma, ndam madəbay

naŋ kru mahar cæni ni akaba mis ndahaŋ ya tadəbay naŋ ni tihindifiŋa pakama àki ka ma *gozogul gayaŋ ya àdəm na. ¹¹ Àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti Melefit àdəfikiaba zlam maŋgahani àki ka Məgur gayaŋ na ana kəli a. Ana mis ndahaŋ ga dala ni ti ma gayaŋ ya ahi ana tay ni dek ti ma gozogul.

¹² Agray nahkay ti

“Ku tamal tamənjələŋ ka zlam lala nəŋgu ni tìpi ba ;

ku tamal təbi slimi ana pakama lala nəŋgu ni tìci ba.

Do ni ti atambatkaba məbərurvatay a,

Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a.” * »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na

(Meciy^u 13.18-23 ; L^{uk} 8.11-15)

¹³ Yezu àhi ana tay keti : « Kicəm ma *gozogul hini do ! Akara kicəm ndahaŋ ni dek ti ahəmamam ? ¹⁴ Bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni, naŋ akada bay ya ti àhi pakama ge Melefit ana mis ni. ¹⁵ Mis ndahaŋ təbu, nday akada divi ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ticia pakama ge Melefit a, mək *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a huya. ¹⁶ Mis ndahaŋ day təbu, nday akada pələd ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ticia pakama ge Melefit na ti tægəskabu àna məmərani huya. ¹⁷ Ay

pakama nani àhuriviyu ana tay a məbərurvatay do, akada ge sliri ya ti tòru a had vu do ni ; tægəskabu ti ga hayaŋani. Tamal zlam zləzladani àdia ahər ana tay a, ahkay do ni mis tægri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti təmbrəŋ huya, tægəskabu va do. ¹⁸ Mis ndahaŋ təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a hud ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefit a ti tægəskabu. ¹⁹ Ay majalay ahər ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay, zlam gərgərani ndahaŋ egi eri ana tay daya. Zlam nday nani dek tengecekabu zlam akada ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tici ni àzaya araŋa do. ²⁰ Mis ndahaŋ ti ni tici pakama ge Melefit ; tici ti tægəskabu. Nday akada had sulumani ya hilfi ga zlam àdəgaki ni, nahkay təbi bəza. Bələŋ gani abi bəza kru kru mahkər, bələŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni bəza diŋ ni. »

Ma gozogul àki ke ceŋgel akaba darama

(L^{uk} 8.16-18)

²¹ Yezu nakəŋ àhi ana tay keti : « Maslaŋa àbu ahəmbaki dagəla ke ceŋgel mibefteni, ahkay do ni afiyu ceŋgel ni a zuh slalah vu aw ? Aha ! Afəkad ka məlaŋ zaŋani do aw ! ²² Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti maŋgahani ni dek emipivu, zlam ya ti madafani faŋ do ni dek emicivu daya. ²³ Tamal slimi

* 4:12 Izayi 6.9-10.

təfəŋ kè kəli ge mici zlam nahəma, cəm ! »

²⁴ Àhi ana tay keti : « Bumi slimu ana pakama ya ti kicəm ni. Darama ya lekələm kəgurumi zlam ana mis ndahaŋ àna naŋ ni ti Melefít day aməguri zlam ana kəli àna naŋ, mək aməgurikiviyu ana kəli àkivu. ²⁵ Adaba maslaŋa ya ti zlam gayanə àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayanə àbi nahəma, ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam ya afətaya ni

²⁶ Yezu àhi ana tay keti : « *Məgur ge Melefít ti azavu akada ga bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni. ²⁷ Ku tamal bay nani enji dəwir, ku tamal èpidékva, məlavad akaba məlafat gani nəŋgu ni, hilfi ga zlam ni afət, adək : ahəmamam afət, adək ni ti naŋ àsər do. ²⁸ Had ni agray zlam zlam gayanə : zlam ni afətkiaya, mək abay ahər. Àra àba ahər a ti abi bəza kay. ²⁹ Ka ya ti zlam ni àndəha nahəma, bay nani azay məvəd gayanə, adaba sarta ga mabazani ənja. »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gəziteni

(Meciyə 13.31-32, 34 ; Lək 13.18-19)

³⁰ Adəm keti : « Məzum *Məgur ge Melefít ti àzavu akaba mam ? Mara madafaba àna ma *gozogul weley ? ³¹ Cəm day, Məgur ge Melefít ni ti àzavu akaba wur ge hilfi ga zlam gəziteni, gəziteni e

kidin ga bəza ge hilfi ndahaŋ ya a duniya bu ni dek. ³² Tizligia ti adək, àtam zlam ya ti tizligi e dini bu ni dek àna gədakani. Abal ahar gədakani, edidin tagraviyu lala gatay a hud gani vu tata ; tanjəhad e zəhwəri gani bu. »

³³ Yezu àchi ma ge Melefít ana mis àna ma *gozogul kay akada nday hini. Àhi ma ana tay ti ya tislík miceni tata ni. ³⁴ Ma gayanə ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi, ay ka ya ti naŋ àbu akaba ndam madəbay naŋ ni ka ahər gatay ni ti adəfiaba ana tay a dek lala.

Yezu azlacaki ka aməd
(Meciyə 8.23-27 ; Lək 8.22-25)

³⁵ Məlakarawa gani ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Tokumum mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » ³⁶ Nahkay nday nakəŋ təsləkaba e kidin ge mis daldalani ni ba, təhurkiviyu ka Yezu a *slalah ga yam vu, təzay naŋ àna naŋ. *Slalah ga yam ndahaŋ təbu kə gəvay gani gayanə ya təzay naŋ àna naŋ ni. ³⁷ Nday təbu təzoru naŋ ti aməd gədakani àkəzlabiyu ka ahər ga yam ni, mək yam ni àjabasliyu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvù wudək. ³⁸ Ka ya ti aməd ni naŋ àbu akəzlay nahəma, Yezu naŋ àvu e dəwir bu gwar ke metelin ga slalah ga yam ni, àfəki ahər ka zlam kuđ-kudani. Naŋ e dəwir bu ni ti nday nakəŋ tēpidék naŋ, təhi :

« Məsi ! Leli dek miji ti aheluk ahàr do aw ? » ³⁹ Nañ nakəñ àra èpidékva ti àzłacaki ka aməf ni bəra, àhi ana yam ni : « Lakakaba ! Kàdaɗay va ba ! » Eslini aməf ni àmbrəñ makəzlani huya, yam ni ègia degika. ⁴⁰ Aməf ni àra àmbrəña makəzlana ti Yezu àhi ana ndam maɗəbay nañ ni : « Añgwaz awər kuli ti kamam ? Kekilenja kəfumku ahàr ndo aw ? » ⁴¹ Ere ye ti Yezu àgray ni àsia aňgwaz ana tay a dal-dal, nahkay təzlapay e kidin gatay bu, təɗəm ahkado : « Nañ hini ti way ? Aməf akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

5

Yezu agariaba seteni kay ana maslaña nahañ a

(Meciy# 8.28-34 ; L#k 8.26-39)

¹ Yezu akaba ndam maɗəbay nañ ni tòru ke ledi ga dəluv ka haɗ ga ndam Zerasa. ² Àra àhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti zal nahañ seteni agray nañ àhəraya e kidin ge mindivin ba, aňgwivabiyu a ma vu huya. ³ Zal nani ti anjəhaɗ kè mindivin, mis tàmətaɓfəña, ku àna jejirbi day tisliki məwəl nañ va do. ⁴ Ahaslani təwəla nañ àna jejirbi a akaba təbiviya sisel a asak va sak kay nəngu ni, èheɓkaba dek. Njəɗa gayan àtama ge mis ya ti təgəs nañ na. ⁵ Nahkay ti məlavaf akaba məlafat nañ àbu anjəhaɗ kà məlañ ge mindivin, a həma bu ; azlah, eslinjaka

vu gayan àna akur a. ⁶ Àra èpibiya Yezu a driñ ti àzəbiyu asak ; àra ènja ti àbəhaɗi mirdim grik, meleher ndiɓ ana haɗ. ⁷ Àdiki ana zlahay, àhi ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefít nañ agavəla driñ ti kaɗəbafua mam ? Nahəngalay kur kam-kam àna slimi ge Melefít, kəgru daliya ba ti ! » ⁸ Àɗəm nahkay ti aɗaba Yezu àhi : « Nak seteni, həraya a maslaña hini ba » palam. ⁹ Yezu èhindifinja ma, àhi : « Slimi gayak way ? » Àhəngrifəñ : « Slimi goro Gaslka, aɗaba leli kay dal-dal. » ¹⁰ Àhəngalay Yezu dal-dal, àhi : « Kam-kam, kəgaraba leli ka haɗ hina ba ti ! »

¹¹ Eslini ti mədrəs təbu kay ka ahar bəlañ, təzum zlam kà gəvay ga həma. ¹² Nahkay seteni ni tihindifinja ma kà Yezu a, təhi ahkado : « Vi divi gani ana leli, ti mərəkivoru ka mədrəs nday tegəni, ga moru məhuriviyani ana tay ti. » ¹³ Yezu nakəñ àvi divi gani ana tay. Nahkay seteni ni təmbrəñ zal nakəñ, tòru təcəlivi a ahàr vu ana mədrəs ni, mək mədrəs ni tədəgiki ana hwa gədik. Təcuhworu, tòru tədəguyu a dəluv ni vu cizliv cizliv. Tagray dəbu cə, dek tizia kəɗap.

¹⁴ Eslini nday ya ti tajəgay mədrəs ni day tədəgiki ana hwa tidizl bilegeni. Tòru a huɗ ga kəsa vu akaba gili gani, tàra təhibiyu ma gani ana mis. Mis ga kəsa ni tàra ga mamənjaya ere ye ti àgravu na. ¹⁵ Tàra tərəkia ka Yezu a ti tipi bay ya ti seteni Gaslka

àsləkiaba a ahàr ba ni naŋ lala, manjəhadani digusa akaba azana məbakabani, ègia sulumana. Tàra tìpia naŋ a ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a silim. ¹⁶ Eslini nday ya ti tìpia ere gani nana ni ti t̃aŋgəhadí ma gani ana ndam ga kəsa ni. T̃aŋgəhadí ere ye ti àgrakivu ke seteni ni akaba ere ye ti àgrakivu ka mədrəs ni. ¹⁷ Tàra t̃aŋgəhadá ti mis ye eslini ni t̃aŋjəki ka mahəŋgalay Yezu, t̃ahi : « Sləkaba ka hadí geli a. »

¹⁸ Ka ya ti Yezu acəliyu a slalah ga yam ni vu nahəma, zal ya ti seteni àsləkiaba ni àhəŋgalay naŋ, àhi ahkado : « Nacəbay kur bilegeni ti. » ¹⁹ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Aha, ru a magam, k̃aŋgəhadí ere ye ti àgrakukvu ni dek ana ndam gayak. Hi ana tay kəsia cicihi ana Bay gayak gədakana, hi ere ye ti àgruk ni dek ana tay. » ²⁰ Nahkay ti zal nakəŋ àsləka, òru a kəsa ga hadí ni vu dek ; təzalay hadí gani nani *Kəsa Kru. Eslini àŋgəhadoru ere ye ti Yezu àgri ni dek. Mis ni t̃ara t̃icia ma gana ti àgria ejep ana tay a dek.

Yezu ahəŋgaraba wal nahan akaba wur dahalay a

(Meciyu 9.18-26 ; Lük 8.40-56)

²¹ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni t̃asləka àna slalah ga yam na. Tòru t̃injəa gwar ke ledi ga dəluv na ti t̃ahəraya a slalah ga yam ni ba. Ka ya ti Yezu naŋ àbu ka dəŋ-dəŋ ga dəluv ni ti mis dal-dal t̃ara t̃evelinji ahàr. ²² Eslini

maslaŋa nahan təzalay naŋ Zayros àra ; naŋ gədakani ga ahay ga *mahəŋgalavù Melefit. Àra èpia Yezu nakəŋ a ti àrəkioru, àbəhad mirdim kè meleher gayəŋ, ahàr ndiɓa ana hadí. ²³ Àhəŋgalay naŋ kay, àhi ahkado : « Kam-kam, wur goro dahalayani naŋ àbiyu amət ti, nihindi kur ti k̃ara k̃abəki *ahar, ti m̃aŋgaba, amət ba ti. » ²⁴ Nahkay Yezu nakəŋ òru. Mis dal-dalani ni t̃evelinji ahàr a, t̃əbu tadəboru naŋ dəbəsia.

²⁵ Eslini wal nahan àbu, mimiz asləkafəŋa agray vi kru mahar cə. ²⁶ Naŋ àbu acakay daliya àna naŋ dal-dal, àdəbakaba ndam doktor a dek, ègwejelekaba zlam gayəŋ a dek, ŋgulum gani day àbi, asagaki asagaki do sawaŋ. ²⁷ Wal nakəŋ àra ècia pakama ya ti t̃əbu t̃əzlapaki ka Yezu na ti òru gwar kələŋ e kidiŋ ge mis dal-dalani ni vu, ènjifiŋ k̃a azana ga Yezu nakəŋ. ²⁸ Àgray nahkay ti adaba àhi ana ahàr : « Tamal ti ñinjifiŋa k̃a azana gayəŋ na day, naŋgaba. » ²⁹ Eslini mimiz gayəŋ ya ti asləkafəŋa ni àmbrəŋa naŋ a h̃uya. Wal nakəŋ àsər araŋa àbi awər naŋ va bi, ègia njalaŋ-njalaŋana. ³⁰ Ka ya ti wal ni àŋgaba nahəma, Yezu àsər h̃uya njəda gayəŋ àhəŋgaraba maslaŋa. Àra àsərkiə nahəma, àmbatvakivu ke mis dal-dalani ni, àhi ana tay ahkado : « Way ènjifiŋ k̃a azana goro ni way ? » ³¹ Ndam madəbay naŋ ni

tàhi ahkado : « Ìgkaday akaba mis damkulkulani ni ti kəsàrkaba ahəmamam ti way ènjifuk way ni ? »
 32 Ay Yezu nakəŋ naŋ àbu eheliŋ eri gwar kà gəvay gayan, awayay epi maslanja ya ti ènjifiŋ ni. 33 Eslini wal nakəŋ aŋgwaz awər naŋ, naŋ àbu agəgər sla6-sla6. Naŋ àbu agəgər nahkay ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a, àbəhadī mirdim meleher ndi6 ana had, adaba àsərkia ke ere ye ti àgrakivu na ; àhiaba jiri gana dek. 34 Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. Sləka, ru àna sulumani ; arməwər gayak ni àŋgukukvu day-day va ba. »

35 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay nahəma, mis ndahanj tinjia, tàsləkabiya afa ga gəđakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, tàra tahi ahkado : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kekileŋa kiwisiri ahàr ana məsi ti kamam ? » 36 Ay Yezu àbi slimi ana ma gatay ni ndo, àhi ana gəđakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni ahkado : « Aŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr ciliŋ. » 37 Eslini Yezu àcafəŋa mis ndahanj na dek ga madəboru naŋ a ; àdəm si ata Piyer, Zek, Zeŋ wur ga mən ge Zek ni tàđəboru naŋ ciliŋ. 38 Tòru a magam afa ga bay ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni. Tòru tinjəa ti tēdi ahàr ana mis kay titəwi, təzlah, tagray deləlu. Yezu àra èpia tay a ti 39 àhuriyu, àhi

ana tay ahkado : « Kazlahum mam ? Kitəwəm mam ? Wur ni àmət ndo, naŋ àbu enji dəwir timey. » 40 Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tēyefiŋ. Eslini Yezu nakəŋ àgaraya mis ya titəwi na dek e mite va, àzay bəŋ ga wur ni, mən ga wur ni akaba ndam ya ti tàđəbabiya naŋ ni ciliŋ, mək təhuriyu ka mələŋ ya ti tàfəkad wur ni. 41 Tàra təhuriya ti Yezu nakəŋ àzay ahar ga wur ni, àhi ahkado : « Talita kumi. » Awayay adəmvaba « Wur dahalay, nəhuk, cikaba. » 42 Nahkay ti wur nakəŋ ècikaba huya, naŋ àbu asawaday. Wur nani ti vi gayan kru mahar cə. Àra àŋgaba ti nday ya a ahay bu ni àgria ejep ana tay a kay. 43 Eslini Yezu àləgi ana tay kay, àdəm : « Ere ye ti nəgray ni ti maslanja èci ba. » Mək àhi ana ata bəŋani : « Vumi zlam məzumani. »

6

Ndam Nazaret təfəki ahàr ka Yezu do
 (Meciyu 13.53-58 ; Luk 4.16-30)

1 Yezu àra àsləka kà mələŋ nana, òru a kəsa gayan vu, ka mələŋ ya ti àdək ni. Tòru akaba ndam madəbay naŋ ni dek. 2 Eslini vad *məpəsabana ènjia nahəma, òru a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni vu, àcahi ma ge Melefit ana mis. Mis ya tēbi slimi ni vir-vir. Tàra ticia ma gayan ya àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Tədəm ahkado : « Àŋgət

ma gani hini eley? Məsər zlam weley hini weley? Way àvi njəda ga magray ere ye ti day-day mis tìpi ndo ni way? ³ Nan bay madar zlam, wur ga Mari ni do waw? Bəza ga mənani ata Zek, Zoze, Zəd, Simu ni do waw? Bəza ga mənani walani nday təbu akaba leli ahalay ni do waw? » Azuhva nani ti mis nday nani tawayay məfəki ahər ka Yezu ndo. ⁴ Eslini Yezu ədəm: « Bay məhəngri *pakama ge Melefit ana mis ni ti tawayay nan a kəsa gayan bu do. Ata bənani akaba ndam ga huđ ahay gayan day tawayay nan do, si a kəsa ndahan bu kwa ti mis ndahan tawayay nan. » ⁵ Ka məlan gani nani ti Yezu əsliki magray zlam ndahan ya ti mis tìpi day-day ndo ni ndo huya, si əbəki *ahar ke mis ndahan bal, əhəngaraba tay a cilin. ⁶ Nahkay ndam ga kəsa gayan ni təfəki ahər ndo. Gatay ya ti təfəki ahər ndo ni ti əgria ejep a, mək nan nakəŋ əsləka, əsawadoru a kəsa ndahan vu kə gəvay ga kəsa gayan ni, əcahi zlam ana mis.

Yezu aslər ndam asak gayan kru mahar cə

(Meciy 10.5-15; Lhk 9.1-6)

⁷ Eslini Yezu nakəŋ əzalay ndam gayan kru mahar cəni ni, ənəkəki ka məsləröru tay cə cə. Wudaka təsləka ti əvia njəda ana tay a ga magariaba seteni ana mis a, ⁸ əhi ana tay ahkado: « Kədəgum nihi

nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba, ku zlam məzumani, ku mbolu, ku sinu day kəhəlum e zlembi vu ba. Zum aday a ahar vu, ⁹ bumvu kimaka a asak vu cilin. Kəbumkabu endəwi cə cə ba daya. »

¹⁰ Əhi ana tay keti: « Ka ya ti akəhurumiya a ahay va afa ge mis a nahəma, njəhaduma eslina; kəmbatum ahay nahəŋ ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ¹¹ Ay ka məlan ya ti kədəgum ni, tamal ti təgəskabu kəli do, tawayay miciki pakama gekəli ni ana kəli do nahəma, sləkuma eslina. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had ga kəsa gatay na kə asak gekəli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. » ¹² Eslini nday nakəŋ təhəlvu hurum, tōru, təhioru ma ge Melefit ana mis, tədəm ahkado: « Ahər ədəm kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a kwa. » ¹³ Təgariaba seteni ana mis a kay daya; təgrakia amal ka ndam ga arməwər a kay, təhəngaraba tay a.

Takad Zeŋ bay məbaray mis ni

(Meciy 14.1-12; Lhk 9.7-9)

¹⁴ Nahkay mis təbu təzlapaki ka Yezu gwar eley gwar eley do dek. Təbu təzlapaki nahəma, bay *Erot əcia pakama gatay ya ti tədəm na. Adaba mis ndahan tədəm Yezu ti nan Zeŋ bay məbaray mis ni, əməta mək əngaba e kisim ba. Tədəm agray zlam

* **6:11** Mətukkaba had ga kəsa kə asak a ti adəfaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, tawayay tay va do.

magray ejep tata ti adaba àngaba e kisim ba. ¹⁵ Mis ndahañ ti ni tādām nañ Eli bay mahəngaray *pakama ge Melefit ni. Mis ndahañ keti tādām nañ bay mahəngaray *pakama ge Melefit akada ga nday ya ti ahaslani ni. ¹⁶ Erot àra ècia pakama nana zla nahəma, àdām ahkado : « Nañ ti Zeñ bay məbaray mis ni. Nèkelkia ahàr a, nihi ti àngaba e kisim ba. »

¹⁷⁻¹⁸ Bay Erot àdām nahkay ti azuhva zlam ya àgravu ni. Zlam gani nihi : Erot àzafəña Erodiyat wal ge Filip a ; Filip ti wur ga mən ga Erot. Àra àza wal na ti Zeñ bay məbaray mis ni àhi ahkado : « Kàzafəña wal kà wur ga muk a ti àwəsl. » Zeñ àra àhia ma nahkay ti bay Erot nakəñ àhi ana ndam gayan tégəs nañ, təwəl, təfiyu a daŋgay vu, mək tağray nahkay. ¹⁹ Erodiyat nakəñ àra ècia ma ge Zeñ na ti àwayay ti epi Zeñ kè eri do simiteni, awayay akad nañ. Ay ti èsliki do, ²⁰ adaba bay Erot agrafəña aŋgwaz kè Zeñ a, àsəra Zeñ ti mis jireni, àgudar zlam do. Nahkay Erot awayay ti maslaña àgri araña ba. Awayay məbi slimi ana pakama ge Zeñ ya ti àdām ni ; àra ècia ti ahəli ahàr sawaŋ.

²¹ A vad nahañ Erodiyat nakəñ àngətfəña evid a. Ka fat nani Erot àğray wuməri ge miwivu gayan ; àzalakabu ndam ga ŋgumna gəďákani, gəďákani ga ndam slewja gayan akaba ndam ge elimeni ga had *Gelili ni. ²² Ka ya ti nday

təbu təzum zlam nahəma, wur ga Erodiyat dahalayani àhurkiviyu ka tay, mək àhəbay kè meleher gatay. Àhəbay nahkay ti, həbay gayan ni ègia eri ana bay Erot a, ègia eri ana mis ya ti àzalakabu tay na daya. Ègia eri ana tay a nahkay ti bay ni àhi ana wur dahalay ni : « Hindifua ere ye ti nak kawayay na ti nəvuk. » ²³ Àmbadī dək, àhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni, ku tamal kawayay telma ga had ya nəgur ni day nəngu ni, nəvuk. » ²⁴ Eslini wur dahalay ni àhəraya, àrəkioru ka mənani Erodiyat, àhi ahkado : « Nihindifinə mam ? » Mənani nakəñ àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Ru kəhi nahəma : “Nawayay ahàr ge Zeñ bay məbaray mis ni.” » ²⁵ Nahkay wur dahalay ni àcuhwakibiyu ka bay nakəñ, àhi ahkado : « Nawayay ti kəvu ahàr ge Zeñ bay məbaray mis ni nihi həya, təfukibiya ka paranti a ! » ²⁶ Bay ni àra ècia pakama ga wur na ti àhəlia ahàr a. Akaba nani dək, àwayay mekeli ere ye ti èhindiliñ ni do, adaba àmbadī ana wur na kè meleher ge mis na. ²⁷ Nahkay àslər bəlan ga ndam slewja gayan ni həya ti mōru mèkelkibiya ahàr ge Zeñ nakəñ a. Eslini zal slewja ni òru a ahay ga daŋgay ni vu, èkelkibiya ahàr na, ²⁸ àzibiyu ka paranti, àvi ana wur dahalay ni. Wur dahalay ni mək àzikaboru ana mənani. ²⁹ Ndam madəbay Zeñ ni tàra ticia ma gana ti

tòru tàzay kisim gani, tàfiyu e mindiviñ vu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
(Meciy^u 14.13-21; L^{uk} 9.10-17; Zey 6.1-14)

³⁰ A vad nahañ ndam *asak ga Yezu ni tàsləkabiya ka məlañ ya ti Yezu àsləroru tay na. Tàra tàsləkabiya ti tənğəhadiaba ere ye ti tğrabiya na, akaba ere ye ti təcəhibiyu ana mis na dek. ³¹ Ka ya ti nday təbu eslini ni ti mis ya ti tərəkia ka tay a ni akaba ya ti tasləka ni dal-dal àsabəy; nahkay Yezu akaba ndam madəbay nañ ni zlam məzumani tekedī tənğətfəñ ahar ndo. Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nañ ni: « Dəguma mədəgum a huđ gili vu, ti kəpəsumaba gəzit, do ni ti ahəmamam. » ³² Nahkay təcəliyu a *slalah ga yam vu, təbu tasləka takoru a huđ gili ni vu ti ³³ mis dal-daləni ni tipia tay a, təsərikia zuh ana tay a, mək mis ga kəsa ga had ni dek təcuhworu àna asak ka məlañ ya ti nday takoru ni. Wudaka Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tinjiyu ti mis ni tənğasva eslina àndava.

³⁴ Ka ya ti Yezu àhəraya a slalah ga yam ni ba nahəma, èpi ti mis ni eslini vir-vir. Nañ nakəñ mis ni təsia cicihi a, adaba èpi tay ti àhi ana ahər nday akada ga təmbəmbak ya ti bay məjəgay tay àbi ni. Nahkay ti èzliri ana macahi zlam ana tay kay. ³⁵ Àra àpəskia kay ti ndam madəbay nañ ni tərəkia, təhi ahkado: « Leli hi ti a huđ gili bu, sarta

day àbi va bi. ³⁶ Hi ana mis ni tàsləka, tòru a kəsa gərgərani ni vu ahkay do ni tòru a ahay ge mis ye e gili ni vu, təcəboru zlam məzumani. » ³⁷ Ay Yezu àhəñgrifəñ ana tay, àdəm: « Lekələm lekələmeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakəñ təhəñgrifəñ, təhi ahkado: « Kawayay ti mōru məsəkumibiyu *dipəñ ana mis dambas-dambasani ni ti təzum aw? Sinğu gani agray jik diñ diñ cə emiteni ti àsabəy do waw? » ³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay: « ñgakaday, dipəñ àfəñ kə kəli ti ehimey? Dəgum, kəmənjumlahiyu day. » Nday nakəñ təmənjiyu. Tàra təmənjiya ti təhi ahkado: « Dipəñ àbu nday zlam tàkivu kilif cə cilin. » ³⁹ Yezu àhi ana tay: « Humi ana mis ni ti tèdevu tənğəhadə njəlukluk ke kəzir midəni hina. » ⁴⁰ Nahkay ti tənğəhadkəbá njəlukluk: mis diñ diñ, ndahañ ti ni kru kru zlam kru kru zlam. ⁴¹ Eslini Yezu nakəñ àhəl dipəñ zlamani ni tàkivu kilif cəeni ni, àməñjoru e melefīt vu, àgri səsı ana Melefīt. Àra àgria səsı a ti èsekaba dipəñ na, mək àbi ana ndam madəbay nañ ni ti tıdi ana mis ni dek. Èdikivu kilif cəeni ni ana tay dek daya. ⁴² Mis nakəñ dek təzum, təzum, tərəhkaba. ⁴³ Kələñ gani təcakalakabu məgəjəni ge dipəñ ni akaba ge kilif ni, tərəhvù hətək kru mahar cə àna nañ. ⁴⁴ Mis zawalani ya ti təzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam.

Yezu asawadaki ka ahàr ga yam

(*Meciyu 14.22-33 ; Zen 6.15-21*)

⁴⁵ Ka gani nani ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni tâcəliyu a *slalah ga yam vu, tôru kama gayan hayan ke ledi ga dəluv ni gwar a Beceyda, day kwa ti naŋ naŋani aməhi ana mis ni ti tèdevu, tâsləka. ⁴⁶ Tàra tèdeva akaba mis na ti Yezu nakəŋ àcəloru a həma vu ga mahəŋgalay Melefit. ⁴⁷ Məlan àra èdiza ti ndam *madəbay Yezu ni nday təbu ka ahàr gatay a slalah ga yam ni bu e kidin ga dəluv ni bu. Yezu ti ni naŋ ka dəŋ-dəŋ naŋ bəlan.

⁴⁸ Àmənjoru ti ndam madəbay naŋ ni təbu tagaroru slalah ga yam ni ga njəda, təcakoru daliya àsabay adaba aməd àbu ahəŋgarbiyu tay kələŋ. Də gwendeli-gwendeli ti naŋ nakəŋ àrəkioru ka tay, asawadakioru ka ahàr ga yam ni njuwan-njuwan. Awayay asafəŋa divi kà tay a wudak. ⁴⁹ Nday nakəŋ tàra tìpia naŋ a, naŋ àbu asawadaki ka ahàr ga yam nahkay ti, tədəm maslaŋa àmbavakiva ka tay a, tədəgi ana zlahay. ⁵⁰ Nday dek tìpia naŋ a ti tàgra aŋgwaz a àsabay. Ay naŋ nakəŋ àhi ma ana tay həya, àdəm : « Zum njəda, nu timey. Aŋgwaz àwər kəli ba. » ⁵¹ Eslini àhurkiviya ka tay a slalah ga yam ni vu. Àra àhurkiviya ka tay a ti aməd ni day àmbrəŋ makəzlani həya. Ere ye ti àgravu ni

dek ti àgria ejep ana ndam madəbay naŋ na dal-dal. ⁵² Zlam ga Yezu ya àgray àna *dipeŋ ni adafaki njəda gayan gədakani, ay ndam madəbay naŋ ni təsər do ; majalay ahàr gatay àhəciyu.

Yezu ahəŋgaraba mis ka had Zenizaret a

(*Meciyu 14.34-36*)

⁵³ Ka ya ti tàsləka təhəra dəluv na àndava ni ti, nday ka dəŋ-dəŋ ka had Zenizaret.

⁵⁴ Eslini təhəraya a *slalah ga yam ni ba. Tàra təhəraya ti mis ga had nani təsəra Yezu a həya. ⁵⁵ Tàra təsəra naŋ a ti tàcuhworu a kəsa ga had ni vu dek, təhəlibiyu ndam ga arməwər ka slalah ka məlan ya tədəm naŋ naŋ àvu ni.

⁵⁶ Ka məlan ya ti Yezu ènjəa ni lu, ku e gili, ku a kəsa ci-cibeni bu, ku a kəsa gədakani bu ni ti mis təhəlibiyu ndam ga arməwər, tabəhad e mite bu. Təgri kam-kam ti mis nday nani ya təbeseŋ do ni tɪnjifiŋ kà ma ga azana gayan ni cilin. Nday ya ti tɪnjifiŋa ni dek tənɔgaba.

7

Ma ga ndam ya ahaslani ya təcəhi ana mis ni

(*Meciyu 15.1-9*)

¹ A vadnahan mis ndahan e kidin ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni bu ticikbiyu a Zeruzalem. Tàra tɪnjia ti təcakalafəŋvu kà Yezu akaba ndam *Feriziyeŋ. ² Eslini tìpi ndam *madəbay Yezu ndahan ni 6al, təzum zlam ti təbarakaba ahar àna divi gana

day do. Tàra tìpia nahkay ti tédám : « Tèzum zlam ahar gatay ni *njəlata do. »³ Tédám nahkay ti adaba ndam *Zude dek, ahar gədəkani nday Feriziyen ni, tēzum zlam wudaka nahəma, tabarakaba ahar àna divi gana day. Tagray nahkay ti adaba tégəskabá divi ga ndam gədəkani gatay ya ahaslani na. ⁴ Ku tamal tásləkabiya a gosku ba nəngu ni, tìnjia a magam a ti wudaka tēzum zlam ti tabaray àna divi gani day. Zlam ndahan kay ya tégəskabu ni təbu tagray gərgəri : ku hijiyem gatay day tabarafəna lala, ku mandaray nəngu ni, ku misek ga ara gatay day tabarafəna àna divi gana akada ga ndam gədəkani gatay ya təgray ahaslani ni.

⁵ Nahkay ndam Feriziyen akaba ndam məsər Wakita ge Melefit nakəŋ tihindi Yezu, təhi ahkado : « Ndam madəbay kur ni tégəskabu magray zlam akada ga ata bəŋ geli ya ahaslani tédəfiki ana leli ni do, tēzum zlam àna ahar njəlata ni do ni ti kamam ? »⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay : « Lekələm kawayum ti mis tédám lekələm ndam jireni, ay ti lekələm ndam jireni do ! Melefit àdəma ma sulumana a wakita ga bay mahəŋgaray pakama gayəŋ Izayi ni ba. Pakama gayəŋ ya ti àdəm ni, àdəmki ti ke kəli. Àdəm ahkado :
“Mis hini tazləbay nu àna ma cilin, təjalaku ahər do simiteni.

⁷ Tazləbay nu ti masakani, adaba zlam gatay ya təcəhay ni ti

ka mawayay ge mis cilin, do ni ti ka mawayay goro do.” * »

⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Lekələm ti kəmbərəŋum Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a Wakita gayəŋ bu ni, kəgəsumkabu ma ge mis ya ahaslani ya təcəhi ana kəli ni sawəŋ. »⁹ Àhi ana tay keti : « Àbəlāy ! Kəmbərəŋuma *Divi ge Melefit na, adaba kawayum məbi slimi ana manjəhad ga ndam gekəli ya ahaslani ni zla do waw !
¹⁰ Bay Melefit àdəm a wakita ge Məwiz ya àbəkī ni bu : “Njwioru a had ana ata buk ata muk.” † Àdəm keti : “Bay ya ti endivi bəŋani ahkay do ni məŋani nahəma, təkada naŋ a.” ‡¹¹ Ay lekələm zla ti kədəmum ahkado : “Maslaŋa nahan esliki məhiani ana bəŋani ahkay do ni ana məŋani : Ere ye ti akal nu nəjənaki kur àna naŋ ni ti korbaŋ : korbaŋ ti sədaga ge Melefit.”¹² Maslaŋa nani tamal àdəma ma nahkay, mək àjənaki ata bəŋani ata məŋani va do ni ti, kədəmum àbəlāy.
¹³ Lekələm kəgrum nahkay ni ti kəmbərəŋuma pakama ge Melefit nana pəsak. Kəmbərəŋuma ti kəfumviyu pakama gekəli ya kacahum ni a məlaŋ gani vu huk. Kəbum kəgrum zlam ndahan kay akada nani daya. »

* 7:7 Izayi 29.13. † 7:10 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16. ‡ 7:10 Mahərana 21.17.

Zlam ya ti tagray mis « njəlatani do » ni

¹⁴ Yezu àra àhia pakama ana tay a nahkay nahəma, àzalakabu mis kayani ni keti, àhi ana tay : « Lekəlùm dek bumi slimi ana pakama goro ya nədəm ni, ti kícəm lala. ¹⁵ Ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huđ ge mis vu ni ti agray nañ “*njəlatani do” ni ti àbi. Si ere ye ti maslaña gani adəm àna ma gayañ ni day kwa ti agray nañ “njəlatani do.” [¹⁶ Tamal slimi àfəñ kè kəli ge mici zlam nahəma, cəm !] »

¹⁷ Kələñ gani Yezu àhədafəña kè mis dal-dalani na, cak òru àhuriyu a ahay vu. Eslini ndam madəbay nañ ni tihindifija ma *gozogul gayañ ya àhi ana mis na. ¹⁸ Yezu àhəñgrifəñ ana tay, àdəm ahkado : « Lekəlùm day kəsərum zlam do waw ? Nədəm nahəma, ŋgay ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huđ ge mis vu, agudar nañ akaba agray nañ “njəlatani do” ni àbi ti kícəm do waw ? ¹⁹ Adaba àhuriyu a məbərufv gayañ vu do, ahuriyu ti a huđ vu cilin, mək tətəhiyu azay gani e dəgzey vu. » Yezu adəm nahkay ti adəm zlam məzumani dek njəlata.

²⁰ Adəm keti : « Ere ye ti ahəraya a məbərufv ge mis ba ni ti, nani day kwa ti agudar nañ, agray nañ “njəlatani do.”

²¹ Adaba zlam magudarani dek ahəraya ti a məbərufv ge mis ba : təjalaki ahàr ka zlam magudarani, tagray mesəwehv, tigi akal, tabazl mis, ²² tagray hala, zlam ge

mis egi eri ana tay, tagray cuday, tagosay mis, tici slimi do, tagray solu, təsivu ana mis, tiji zlabay, endisl àniviyu ana tay bi. ²³ Zlam nday nani dek ti zlam magudarani, tahəraya a məbərufv ge mis ba. Təhəraya ti tagudar nañ, tagray nañ “njəlatani do.” »

Wal nahan nañ wur Zude do afəki ahàr ka Yezu (Meciyu 15.21-28)

²⁴ Yezu àsləkaba eslina, òru ka had ga kəsa Tir. Òru ènjəa ti àhuriyu a ahay vu afa ga maslaña nahan, mək ànjəhad eslini. Awayay ti mis təsər mələñ gayañ ya nañ nañ àvu ni ba. Akaba nani dek mis tàra təsəra mələñ gana sawañ. ²⁵⁻²⁶ Nahkay ti wal nahan àbu, nañ wur Zude do, nañ wur Fenisi ga had Siri. Wur gayañ dahalayani àbu, seteni àniviyu. Wal nakəñ àra ècia təbu təzlapaki ka Yezu nahəma, àrəkia həya. Àra ènjia ti àbəhadī mirdim grik, meleher ndiḃ ana had, àhi ana Yezu : « Kam-kam, gariaba seteni ana wur goro na ti. » ²⁷ Ay Yezu àhəñgrifəñ ana wal ni, àhi ahkado : « Mbrəñ bəza təzum zlam tərəh, do ni ti təzafəña zlam məzumani ga bəza, tizligioru ana kərá ti àbəlay do. » ²⁸ Mək wal nakəñ adəm : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ga bəza ya tadəgoru a huđ ga mələñ məzumki zlam vu ni ti ku kərá day tapalaba, təzum timey. » ²⁹ Yezu àra ècia ma ga wal na ti àhi : « Kəhəñgrufəñ nahkay nahəma, seteni ni

àsləkiaba ana wur gayak na àndava. Ru a magam. »
³⁰ Nahkay wal nakəŋ àsləka. Òru ènjəa a magam a ti àdi ahàr ana wur gayaŋ dahalayani ni mandəhadani bəlahə ka slalah. Seteni ni àsləkiaba eđeđiŋ a.

Yezu ahəŋgaraba zal makwaya ya ti àdəm ma lala koksah na

³¹ Yezu nakəŋ ka had ga kəsa Tir na, òru a kəsa Sidon vu. Àsləka eslina ti òru ka had *Kəsa Kru, mək àŋga gwar ka dəluy Gelili a. ³² Àra ènjia eslina ti mis təzibiyu zal makwaya nahaŋ, àsər mazlapani lala koksah. Tàra tìnjia àna naŋ a ti tàhəŋgalay Yezu, təhi : « Kam-kam, fəki ahar gayak ka naŋ hini ti mənġaba, mīci slimi, māzlapay lala ti. » ³³ Nahkay ti Yezu nakəŋ àzaba naŋ a cak e kidiŋ ge mis dal-dalani ni ba. Ka ya ti nday təbu ka ahàr gatay ni ti àbiviyu weleher e slimi vu cecəeni. Àhəliaba weleher na ti ètifa esliḃ a, ènjiifìŋ kà arəd ; ³⁴ mək àmənġoru e melefìt vu, àsuf yah, àhi ana zal nakəŋ : « Efata. » Awayay adəmvaba : « Zləkvaba. » ³⁵ Eslini slimi ga zal nakəŋ àzləkvaba, èci slimi lala hūya. Arəd gayaŋ ni day ègigiri va do, azlapay lala. ³⁶ Yezu àra àhəŋgaraba maslaŋa nana ti àhi ana tay : « Kəhumi ere ye ti nàgray ni ana maslaŋa ba. » Ay ba Yezu àhi ana tay « Kədəmum ba, » nday ti ni ticiiki do, ba tədəmoru sək sawaŋ. ³⁷ Nahkay ere ye ti àgray ni

àġria ejep ana mis a dal-dal. Tədəm ahkado : « Ere ye ti agray ni dek àbəlay àsabay. Ahəŋgaraba ndam makwaya, tici slimi. Ahəŋgaraba ndam ya ti təzlapay koksah na daya, təzlapay lala. »

8

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu fad

(Meciyə 15.32-39)

¹ Ka gani nani nahəma, mis kay tərəkia ka Yezu a keti. Nday təbu eslini akaba naŋ ti zlam məzumani day àfəŋ kà tay bi. Eslini Yezu àzalay ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : ² « Mis nday hini təsu cicihi dal-dal, adaba vad mahkər hi leli məbu akaba tay, zlam məzumani day àfəŋ kà tay va bi. ³ Tamal nəhi ana tay “Sləkuma” mənġəd məvi zlam məzumani ana tay nahəma, nġəda amələfəŋ kà tay ka ahàr divi ga masləkana bi, adaba mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tàsləkabiya ka mələŋ driŋena. » ⁴ Ndam madəbay naŋ ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Leli dek ahalay a hud gili hini bu ni ti, təhəlibiyu *dipenə ana tay tərəh àna naŋ dek ti eley ? » ⁵ Eslini Yezu nakəŋ èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Dipenə àfəŋ kə kuli ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ : « Àfəŋ kə leli adəskəla. »

⁶ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənġəhadə a ga had a. Tàra tənġəhadə ti àhəl dipenə adəskəlani ni, àġri

səsi ana Melefit. Àra àgria səsi a ti èsekaba dipen na, àbi ana ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay: « Dumi ana mis ni dek. » Nahkay ndam madəbay naŋ nakəŋ tidi ana mis dal-dalani ni dek. ⁷ Kilif ci6-ci6eni təfəŋ kà tay gəzīt daya. Yezu àgraki səsi ke kilif ni, mək àhi ana ndam madəbay naŋ ni: « Dumikivu ana tay. » ⁸ Mis nakəŋ dek təzum, tərəha àna naŋ a. Təcakalaviyu mægəjəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvù hətək adəskəla àna naŋ. ⁹ Mis ya təzum zlam eslini ni ti agray mis dəbu fađ. Kələŋ gani Yezu nakəŋ àhi ana mis ni təsləka. ¹⁰ Mis ni tàra təsləka ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təcəliyu a *slalah ga yam vu huya, tòru ka hađ Dalmanuta.

Ndam Feriziyen təhi ana Yezu mągraya zlam magray ejepa

(Meciy# 16.1-4)

¹¹ Yezu naŋ àbu eslini ti ndam *Feriziyen ndahaŋ tərəkia, təbu tagray gejewi akaba naŋ. Tagrakabá gejewi a nahkay ti tawayay tatəkar naŋ ti mągudar zlam, təhi: « Griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a, ti məsər ere ye ti kagraŋ ni kagraŋ ti àna njəda ge Melefit. » ¹² Yezu nakəŋ àra ècia ma gatay na ti àdi ana njidey a gugum vu. Àhi ana tay: « Ndam ye e hini vu ni ti tihindi ere ye ti tìpi day-day ndo ni ti kamam? Nəhi ana kəli nahəma, ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana ndam ye e hini vu ni do

simiteni. » ¹³ Eslini àmbərbu tay ndəbak, àcəliyu a *slalah ga yam ni vu, təsləka akaba ndam madəbay naŋ na, tòru gwar ke ledi ga dəluv ni.

Miwisiŋ ga ndam Feriziyen akaba ga Erot

(Meciy# 16.5-12)

¹⁴ Nday təbu takoru àna *slalah ga yam ni ti ndam *madəbay Yezu nakəŋ təhəl *dipen ndo, àgəjəzlkia ahàr ka tay a. ¹⁵ Eslini ti Yezu àhi ana tay: « Bumvu slimi ana *miwisiŋ ga ndam *Feriziyen ni akaba ga ndam ga bay *Erot ni. » ¹⁶ Nahkay təzlapay e kiđiŋ gatay bu, təđəm: « Àđəm nahkay ti adaba dipen àfəŋ kə leli bi palam. » ¹⁷ Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay: « Dipen àfəŋ kə kəli bi ni ti kəđəmum kamam? Kicəm ma goro ni do, kəsərum do kekileŋa waw? Kəwayum micəmeni do zla tək ahəmamam? » ¹⁸ Eri gekəli ni ti kipurəm divi àna naŋ do waw? Slimi gekəli ni day kicəm slimi àna naŋ do waw? Ere ya nəgray ni ti kəsərumki va do waw? ¹⁹ Ka ya ti nisikaba dipen zlamani ana mis dəbu zlamani na ti, mægəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey? » Təhəŋgrifəŋ: « Hətək mərəhvani kru mahar cə. » ²⁰ Àđəm keti: « Ka ya ti nisikaba dipen adəskəlani ana mis dəbu fađani na ti, mægəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey? » Təhəŋgrifəŋ: « Hətək mərəhvani adəskəla. »

21 Àhi ana tay keti : « Kekilenja kicòm do waw ? »

Yezu ahəŋgaraba zal wulufa

22 Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tòru a Beceyda. Tòru tɪnjua ti mis ndahaŋ təzibiyu zal wuluf, mək təgri kam-kam ana Yezu ti mɪnjifiŋ, ti zal nani mɪŋgaba. 23 Nahkay Yezu nakəŋ àdafəŋa ahar kà zal nakəŋ a, tata àzoru naŋ cak àfəŋ kà kəsa. Tòru tɪnjua eslina ti ètifikiyu esli6 ke eri, mək àbiki ahar ke eri, èhindifiŋa ma, àhi : « Kəbu kipi divi aw ? » 24 Zal wuluf nakəŋ èzefteba ahàr a, àdəm : « Nəbu nipi mis zə-zə kədəm məŋgəhaf, ay ti nday təbu təsawafay. » 25 Eslini Yezu nakəŋ àbiki ahar ke eri keti. Àra àbikia ahar na ti zal wuluf ni àhəlkaba eri a, àŋgaba, epi divi lala. 26 Yezu àhi : « Sləka, ru a magam. Kasləka nihi nahəma, kòru gwar a kəsa vu ba. »

Piyer àdəm Yezu ti naŋ Krist Bay gəđakani ya amara ni

(*Meciyu 16.13-20 ; Lu6 9.18-21*)

27 A vad nahaŋ, Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu tasləkaba a kəsa ci6-ci6eni ya təbu kà gəvay ga Sezare ge Filip na. * Ka ahàr divi zla ti èhindifiŋa kà tay a, àhi ana tay : « Mis ti tədəm nu ti nu way ? » 28 Təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Tədəm nak Zeŋ bay məbaray mis ni, mis ndahaŋ tədəm nak Eli, mis ndahaŋ ti ni tədəm nak

bilin ga ndam ya təhəŋgaray *pakama ge Melefít ahaslani ni. » 29 Eslini naŋ nakəŋ èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti, kədəmum nu ti nu way ? » Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gəđakani ya Melefít àslərbiyu ni. » 30 Yezu nakəŋ àra ècia ma ge Piyer na ti àləgi ana tay, àdəm ahkado : « Iy nahkay. Ay ti kədəfumi nu ana maslaŋa ba simiteni. »

Yezu adəm aməmət mək amanɣaba e kisim ba

(*Meciyu 16.21-28 ; Lu6 9.22-27*)

31 Eslini Yezu ànjəki ka macahi zlam ana ndam madəbay naŋ ni. Àhi ana tay : « Ahàr àdəm nu *Wur ge Mis nəcakay daliya dal-dal. Nday gəđakani ni, gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefít ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefít ni atawayay nu do, atakad nu. Mək a hud ga vad mahkərani bu anaŋgaba e kisim ba. »

32 Àhi ana tay vay-vay, do ni ti èmbrifiŋ ana tay ndo. Piyer àra ècia ma gayaŋ na ti àzaba naŋ e kidin gatay ba cak, àləgiki ka pakama gayaŋ ni. 33 Ay Yezu àmbatkibiyu ma ka ndam madəbay naŋ ni tuwəli, àləgi ana Piyer bilegeni, àdəm : « *Seteni, sləkafua, ru driŋ ! Majalay ahàr gayak ti akada ge Melefít ni do, kajalay ahàr ti akada ge mis hihiriken ni. »

34 Eslini ti mis təbu kay macakalavani. Nahkay

* 8:27 Sezare ge Filip ti kəsa gəđakani. Àfəkad kəsa gani nani ti bay Filip.

Yezu àzalay tay akaba ndam madəbay naŋ ni. Tàra tɪnjikia ti àhi ana tay ahkado : « Tamal mis awayay madəbay nu nahəma, ahàr àdəm məmbrəŋ ere ye ti awayay ni, ku tamal təgri daliya, *tadarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni mibesey. Tamal mis awayay madəbay nu ti mągray nahkay. ³⁵ Maslaŋa ya ti àdəm ajəgur sifa gayəŋ, awayay àmət ba ni ti emijij. Maslaŋa ya ti emijij sifa gayəŋ azuhva nu akaba *Ma Məweni Sulumani ni ti aməjəgur sawəŋ, aməmət dəy-dəy do. ³⁶ Tamal mis àŋgəta elimeni ga duniya na dek mək èjiŋa sifa gayəŋ a ti, elimeni gani aziaya mam ? ³⁷ Emijijə sifa gayəŋ na ti, aməŋgət mam ga məmbani àna naŋ mam ? ³⁸ Mis ye e hini vu ni tàwayay Melefit va do, tagudar zlam dek. Nu Wur ge Mis ti anara àna njədə ga Baba goro akaba məslər gayəŋ *njəlatani ni. Tamal maslaŋa aŋgwaz awər naŋ kə meleher ge mis, adəm naŋ mis goro do, àsər pakama goro do nahəma, nu Wur ge Mis day ka fat ya ti anara ni anədəm naŋ mis goro do. »

9

¹ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma ; e kidiŋ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahan atəmət ti etipia *Məgur ge Melefit a day ; ka sarta gani nani ti Melefit aməgur zlam dek àna njədə gayəŋ. »

Vu ga Yezu ambatvu kə meleher ga ndam madəbay naŋ ni

(Meciyə 17.1-13 ; Lək 9.28-36)

² Vad muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeŋ, àhəloru tay ka ahàr ga həma zəbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu ciliŋ. Tòru tɪnjəa ti vu ga Yezu ni àmbatiya e eri va ana tay nahaŋ a, ³ azana gayəŋ ka vu dek ègia bəd-bəd talla. Ahəlabə eri a vərut ; bəd-bəd gani àtama bəd-bəd ga azana ge mis na dek àna tallana. ⁴ Eslini tɪpioru Eli nday ata Məwiz, nday təbu təzlapay akaba Yezu. ⁵ Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, leli məbu ahalay ti àbəlay. Mara mivicey ahay mahkər, bəlaŋ gayak, bəlaŋ ge Məwiz, bəlaŋ ti ni ge Eli. » ⁶ Àsər ere ye ti adəm ni do, adaba aŋgwaz awər tay dal-dal. ⁷ Eslini məgudunğudunğ ahərkiaya ka tay a, àŋgah tay. Dəŋgu ga maslaŋa àhənday a məgudunğudunğ ni bu, àdəm : « Naŋ hini ti wur goro, nawayay naŋ dal-dal. Gəsumiki pakama gayəŋ ! » ⁸ Eslini həya ndam *madəbay Yezu ni tēheliŋ eri, tɪpi maslaŋa nahaŋ ndo, si Yezu naŋ bəlaŋ akaba tay ciliŋ.

⁹ Nday təbu təndaya ahàr a həma ni ba ni ti Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Kəŋgəhadumi ere ye ti kɪpəm ni ana maslaŋa ba, si nu *Wur ge Mis anaŋgaya e kidiŋ ga

ndam evid ba kwa. » ¹⁰ Nday nakəŋ tægəskabá pakama gayəŋ ya ti àhi ana tay na. Ay ti tàgray gejewi e kidiŋ gatay bu, tədəm : « Pakama gayəŋ ya ti àdəm amanğaya e kidiŋ ga ndam evid ba ni ti, awayay adəm ti mam ? » ¹¹ Nahkay tihindifiŋa ma kà Yezu a, təhi ahkado : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tədəm wudaka *Krist *Bay gəđakani ya amara ni eminjia ti, ahàr àdəm Eli amara day ti kamam ? » ¹² Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Edeđiŋ Eli ara, aslamalakabu zlam dek day. Ay ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm Wur ge Mis amacakay daliya kay, mis atədəm naŋ mis masakani àsər arəŋa do. Melefit àdəm nahkay ti kamam ? ¹³ Ay nəhi ana kəli nahəma, Eli ti àra àndava. Àra ti, mis təgria ere ye ti nday tawayay na dek, akadā ga pakama ge Melefit ya àdəmki na. »

Yezu agariaba seteni ana wur nahaŋa

(Meciy^u 17.14-21 ; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Tara tinjikiva ka ndam *madəbay Yezu ndahaŋ na wudak ti tipi mis dal-dalani kay təveliŋa tay a. Eslini ndam *məsər Wakita ge Melefit təbu bilegeni, tagray gejewi akaba tay. ¹⁵ Mis dal-dalani ni tàra tìpeya Yezu a nahəma, nday dek tədəm : « A ! Yezu ènjia, » mək nday dek tàcuhwakioru, təgri sa. ¹⁶ Tàra təgria sa àndava ti

Yezu nakəŋ èhindifiŋa ma kà ndam madəbay naŋ na, àhi ana tay : « Lekələm kəbum kəgrumkivu gejewi akaba tay ti ka mam ? » ¹⁷ Eslini maslaŋa nahaŋ e kidiŋ ge mis dal-dalani ni bu àra ècia ma ga Yezu na ti àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, nəzukbiya wur goro a. Seteni àniviyu, àzlapay koksah. ¹⁸ Seteni ni agəs naŋ ku eley eley do dek, azəgad naŋ ka had. Nahkay wur ni guzləbuc krup-krup a ma bu, ahəpədkabu aslər krəd-krəd, vu gani dek ekəli kəc. Nəhi ana ndam madəbay kur ni ti tğariaba, ay ti tisliki ndo. » ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Lekələm ye e hini vu ni ti kəfumki ahàr ke Melefit do. Nu ananjəhad kaŋgaya akaba kəli aw ? Nu enebesì ana kəli kaŋgaya waw ? » Mək àhi ana tay : « Zumubiya wur nana nimi. » ²⁰ Nahkay təzibiyu. Seteni ni àra èpia Yezu a ti àdaday wur ni kay kay, mək wur ni àdəd, èji dabay ka had, guzləbuc krup-krup a ma bu. ²¹ Eslini Yezu èhindifiŋa ma kà bəŋ ga wur na, àhi ahkado : « Ere gani àgəs naŋ ti ku ananaw ? » Àhəŋgrifəŋ àhi : « Agray naŋ kwa e gəziteni vu. ²² Sak kay seteni ni èzligia naŋ a aku va, èzligia naŋ a yam va, awayay mijin naŋ. Ay ti tamal kisliki nahəma, jənaki leli, məsuk ciciha ti. » ²³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kədəm “Tamal kisliki” ti kədəm kamam ? Bay ya ti àfəkia ahàr ke Melefit a ni ti Melefit esliki mægri zlam weley weley do

dek tata. »²⁴ Eslini bəŋ ga wur ni əzlah həya, ədəm : « Nəfəkia ahər a. Ay ti məfəki ahər goro ni əhəca, jənaki nu ti nəfəki ahər əkivu. »

²⁵ Nday təbu eslini ti mis ndahaŋ kay tərəkia ka tay a. Yezu əra əpia tay a ti əzlacaki ke seteni ni, əhi : « Seteni ya agray mis ti bay gani əzlapay koksah akaba əci slimi koksah ni, nəhuk nahəma : Həraya a wur hini ba. Kəhəraya ti kəŋgwiviyu va ba. »²⁶ Seteni ni əra əcia ma ga Yezu ya əhi na ti ədi əna zlahay, ədaday wur ni kay kay, mək əsləkiaba. Əra əsləkiaba ti wur ni əgia kədəm kisimeni. Nahkay ti mis kay tədəm ahkado : « Əməta. »²⁷ Ambatakani do əmət ndo ; Yezu əzay ahar gani əzəfteba naŋ a, mək wur ni əcik jik.

²⁸ Kələŋ gani Yezu ərü ənjəa a magam a ti, ndam mədəbay naŋ ni nday ka ahər gatay tihindifiŋa ma, təhi : « Leli mİsliki magaray seteni nani ndo ni ti kamam ? »²⁹ Yezu nakəŋ əhəŋgrifəŋ ana tay, ədəm : « Seteni akada nday nani nahəma, tamal ti kəhəŋgalay Melefit ndo ni ti təsləkiaba ana mis a koksah. »

Yezu ədəm kəti aməmət mək amaŋgaba e kisim ba

(*Meciyə 17.22-23 ; Lək 9.43-45*)

³⁰ Yezu akaba ndam mədəbay naŋ ni təsləka ka məlaŋ nana, təbu təsləkaba ka həd *Gelili a. Yezu əwayay ti mis təsər məlaŋ gatay ya takoru ni ba, ³¹ adaba naŋ

əbu acahi zlam ana ndam mədəbay naŋ ni. Əhi ana tay : « Atədəfikiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu, tara takad nu. Atakada nu a ti, vad məhkər amagra ti anaŋgaba. »³² Pakama ga Yezu ya ədəm ni ti ndam mədəbay naŋ ni ticiaba ndo. Ay aŋgwaz əgrafəŋa tay ge mihindifiŋa ma.

Gədəkani ya ətam mis ndahaŋ ni ti way ?

(*Meciyə 18.1-5 ; Lək 9.46-48*)

³³ Törü tİnjəa a Kafar-nahum a ti təhuriyu a ahay vu. Eslini Yezu əhi ana tay : « Kəgrumbiyu gejewi e divi bu kwa enekwiŋ ti əki ka mam ? »³⁴ Nday nakəŋ te-te, adaba e divi bu ni ti tədəm ahkado : « Məsərkaba, gədəkani e kidiŋ geli bu ya ətam leli ni ti way ? »³⁵ Eslini Yezu nakəŋ ənjəhad digəs, mək əzalakabu ndam mədəbay naŋ kru mahar cəeni ni, əhi ana tay : « Tamal mis awayay miği gədəkani ti ahər ədəm miği gəziteni əsli mis ndahaŋ do dek kwa, məgri təwi ana mis dek kwa. »³⁶ Mək əzəbiyu wur gəziteni e kidiŋ gatay bu, əgəskabu naŋ gum. Əhi ana ndam mədəbay naŋ ni :³⁷ « Tamal ti maslaŋa əgəskabá wur gəzitenə akada hini na azuhva nu a nahəma, əgəskabá nu a. Tamal ti maslaŋa əgəskabá nu a ti əgəskabu nu ciliŋ do, əgəskabá Bay ya ti əslərbiyu nu na daya. »

Maslaṇa ya àcafaṇa leli a kà zlam a do ni, agriki tawi ana leli

(Luk 9.49-50)

38 Eslini Zeṇ àhi ana Yezu : « Məsi, mîpia maslaṇa nahaṇ a àgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a, nahkay mædæm macafæṇa naṇ a adaba naṇ mis geli do. » 39 Ay Yezu nakæṇ àhæṅgrifæṇ, àhi ahkado : « Kæcumfæṇa naṇ a ba, adaba tamal ti maslaṇa agray ere ye ti tîpi day-day ndo ni àna slimi goro ni ti mæk awayay mædæmku ma magædavani huya ti àdæm koksah. 40 Maslaṇa ya ti àwayay magudar tawi geli do nahæma, agriki tawi ana leli. 41 Næhi ana kuli nahæma, ku way way do tamal àcæhiaya yam ana kuli e hijiyem va adaba lekulum ndam ge *Krist ti Melefit amævi zlam azuhva zlam gayan ya àgray ni, amagæjazlki ahàr do. »

Bumvu slimi ti kagudatum zlam ba

(Meciyu 18.6-9 ; Luk 17.1-2)

42 Yezu àdæm keti : « Ndam ya tæfaku ahàr, mis tædæm tîsli arana do akada ga bæza ci6-cibeni ni ti, tamal ti maslaṇa agray ti ku way way do e kidiṇ gatay bu mîjikia ke divi a nahæma, hojo tæwæliviyu avar gædakani ana maslaṇa ya ejiṅkia naṇ a ni a dæṅgu vu dondul mæk tizligiyu naṇ a *dæluv gædakani vu dæzlæz.

43 Tamal ahar gayak ejiṅkia kur ke divi a nahæma, kelkaba. Àgæski hojo kæhuriyu ka mælaṇ ga sifa àna ahar bælaṇ ere gani ya kæhuriyu a *dæluv

ga aku vu àna ahar gayak cæni ni. Aku nani ti àmæt do. [44 A mælaṇ ga aku nani vu ni ti mekcehæd tæmæt do, aku gani day àmæt do.] 45 Tamal asak gayak ejiṅkia kur ke divi a nahæma, kelkaba. Àgæski hojo kæhuriyu ka mælaṇ ga sifa àna asak bælaṇ ere gani ya tizligiyu kur a dæluv ga aku vu àna asak gayak cæni ni. [46 A mælaṇ ga aku nani vu ni ti mekcehæd tæmæt do, aku gani day àmæt do.] 47 Tamal eri gayak ejiṅkia kur ke divi a nahæma, zaba zligoru. Àgæski hojo kæhuriyu a *Mægur ge Melefit vu àna eri bælaṇ ere gani ya tizligiyu kur a dæluv ga aku vu àna eri gayak cæni ni. 48 A mælaṇ ga aku nani vu ni ti mekcehæd tæmæt do, aku gani day àmæt do. 49 Nahkay ti Melefit amæbækiviyu aku ke mis dek akada ya ti tæbækiviyu estena ka zlam mæzumani ni.

50 « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcær va do ni ti, mæra mæcær keti ti kægrumi ahæmamam ? Ahàr àdæm manjæhad gekuli mælæbu sulumani akada ga zlam mæzumani ya tæbækiviya estena ni ; nahkay arana embedekabu kuli do. »

10

Maday wal akaba magaray wal

(Meciyu 19.1-12 ; Luk 16.18)

1 A vad nahaṇ Yezu àslæka eslina, àṅgoru ka hæd *Zude. Òru ke ledi nahaṇ ga zalaka *Zurdeṇ. Eslini mis dal-dal tærækia. Àcæhi zlam ana tay

keti akada gayan ya agray kalavad ni. ² Nan abu acahi zlam ana mis eslini ti ndam *Feriziyen ndahan tarakia. Tihindifina ma, tahi ahkado : « Agaski ti mis agaray wal gayan aw ? » Tahi nahkay ti adaba tawayay tatakar Yezu ti madam ma magudarani. ³ Yezu nakən ahəngrifən ana tay, adəm : « Məwiz əhi mam ana kəli a wakita gayan ni bu mam ? Awayay ti kəgrum mam ? » ⁴ Eslini nday nakən tahi ahkado : « Məwiz əvia divi ana mis a, adəm tedevu ata wal gayan ti si abiki wakita gani avi day kwa ti agaray. * » ⁵ Ay ti Yezu ahəngrifən ana tay keti, adəm : « Məwiz əbəkə ma gani nahkay a wakita gayan ni bu ni ti əbəkə adaba lekulum kawayum məgəsumkabu ma ge Melefit do palam. ⁶ Ay kwa ka mənəkə ga məlan, ka ya ti Melefit əgraya zlam dek na nahəma, “Melefit əgraya mis a ti əgraya ata zal ata wal a. † ⁷ Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bənani ata mənani ba, mək atanjəhadkabu ata wal gayan. ⁸ Nday cəni ti vu gatay emigi bəlan.” ‡ Nahkay ti nday cəni medeveni va do. Tigia vu gatay bəlan. ⁹ Nahkay ere ye ti Melefit əbedekabá ni ti mis hihirikenə edekaba ba. »

¹⁰ Təra tınjia a magam a ti ndam *madəbay Yezu ni tihindifina ma əki ka pakama ya ti əhi ana ndam *Feriziyen

na. ¹¹ Əhi ana tay ahkado : « Maslanə ya ti əgara wal gayan a mək əda wal nahan a nahəma, əgra hala, əgudaria zlam ana wal gayan ye enjenjeni na. ¹² Wal day tamal əsləka afa ga zal gayan a mək əda zal nahan a nahəma, əgra hala. »

Yezu agəskabu bəza cib-cibeni
(Meciyə 19.13-15 ; Lək 18.15-17)

¹³ Mis təhəlibiyu bəza ana Yezu ti məgri *sulum ge Melefit əna məbəkə *ahar gayan ka tay. Nday təbu təhəlibiyu bəza ni nahkay ti ndam madəbay nan ni tələgi ana tay. ¹⁴ Yezu əra epia ere ye ti ndam madəbay nan ni təgray na ti əzuma bəruv a, əhi ana tay ahkado : « Mbrənum bəza təra afa goro a, kəcumfənə tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. ¹⁵ Nəhi ana kəli nahəma, ahər adəm ku way way do məgəskabu Məgur ge Melefit akada ga wur ya eciiki slimi ana bənani ni. Tamal əgəskabu nahkay do nahəma, əsliki məhuriyani a Məgur ge Melefit vu koksah. » ¹⁶ Eslini əgəskabu bəza nakən gum, mək əbəkə ahar ka tay ga məgri sulum ge Melefit ana tay.

Pakama ga Yezu ya əhi ana bay ge elimeni ni
(Meciyə 19.16-30 ; Lək 18.18-30)

* 10:4 Mənjay Mimbiki 24.1. † 10:6 Mənjəkiani 1.27 ; 5.2. ‡ 10:8 Mənjəkiani 2.24.

17 Yezu àsləka eslina. Naŋ àbu akoru e divi bu ni ti maslaŋa nahaŋ àcuhwakioru, àbəhadī mirdim griki, àhi : « Məsi sulumani, ti nəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nàgray ahəmamam ? » 18 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kàzalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti àbi, si Melefit ciliŋ. 19 Ere ye ti kihindi ni ti, *Divi ge Melefit ya àvi ana mis ni ti kəsəra tay a do aw ? Kəkəf mis ba, kàgray hala ba, kigi akal ba, kàgray sedi ti kəsəkəf malfada ba, kəzumki zlam ge mis ba, həŋgrioru ahàr a had ana ata buk ata muk. § » 20 Zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, nəgəskabá Divi nana dek kwa nu a wur wurani. » 21 Eslini Yezu àwaya naŋ a, àmənjaləŋ e eri vu, àhi : « Zlam àhəcukivu bəlaŋ kekileŋa. Ru kəsəkumoru zlam gayak dek ti kidi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kàra, kàdəbay nu. » 22 Maslaŋa nani àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àhəlia ahàr a, məbəruv àtikaba kwir. Nahkay àsləka sasuhwa, adaba zlam gayəŋ àbu dal-dal.

23 Eslini Yezu àmbatvu ga mamənjaləŋani ana ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : « Ndam ge elimeni təhuriyu a *Məgur ge Melefit vu ti zləzlada dal-dal. » 24 Pakama ga Yezu ya ti àdəm ni èwisiria ahàr ana

ndam madəbay naŋ na. Ay ti Yezu àhəŋgri zuh ana ma ni, àhi ana tay : « Ndam goro ni, məhuriyani a Məgur ge Melefit vu ti zləzlada dal-dal. 25 Ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni məhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » 26 Ma ga Yezu ya àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Nday nakəŋ təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəŋgay naŋ way ? » 27 Ay Yezu àmənjaləŋ kà tay, àhi ana tay ahkado : « Mis ti təgray koksah, ay Melefit kwa ti esliki magrani, adaba Melefit ti esliki magray zlam dek tata. »

28 Eslini Piyer àhi ana Yezu ahkado : « Iy zla, leli məmbrəŋa zlam a dek, madəbay kur ti ahəmamam ? » 29 Yezu àhəŋgarfəŋ, àdəm : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal mis àmbərbu zlam gayəŋ azuhva nu ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, bi àmbərbu ahay gayəŋ, bəza ga məŋani, bəŋani, məŋani, bəza gayəŋ ahkay do ni vədaŋ gayəŋ nahəma, 30 aməŋgətvù zlam nday nani kay àtam ndahaŋ ni sak diŋ nihi ka sarta hini. Aməŋgət ahay, bəza ga məŋani, ata məŋani, bəza, vədaŋ ; akaba nani dek mis atəgri daliya. Ka məlaŋ məweni ya Melefit amagraya

ni day aməŋgət sifa ya àndav đay-đay do ni. ³¹ Ay ti nday gəđákani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kidiŋ gatay bu atanğoru kələŋ ge mis. Nday ya kələŋ ge mis ni day etigi gəđákani kama ge mis. »

Yezu àđəm sak ya mahkər aməmət mək amanğaba e kisimba

(*Meciy^u 20.17-19; Luk 18.31-34*)

³² Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu takoru, təzay divi ya ti acəloru a Zeruzalem ni. Yezu àdi kama ana tay. Ndam madəbay naŋ ni ahàr àhəlia ana tay a, mis ndahaŋ ya təbu takoru akaba tay ni day aŋgawaz àwəra tay a. Eslini Yezu àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni keti, ànjəki ka mazlapi ma ana tay àki ke ere ye ti amagrakivu ni. ³³ Àhi ana tay ahkado : « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zeruzalem. Eminjəa eslina ti nu *Wur ge Mis atəgəsi nu ana gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ana ndam *məsər Wakita ge Melefit ni. Eslini atəđəm si takad nu kwa, atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do ni. ³⁴ Nday nani ti eteyefə, etitifəviyu esliḅ e eri vu, atəzləḅ nu àna kurupu cək cək, atakad nu, mək a vad ya mahkər ti anaŋgaba. »

*Zek nday ata Zeŋ tihindi-
fiŋa zlam kà Yezu a
(Meciy^u 20.20-28)*

³⁵ Eslini Zek nday ata Zeŋ bəza ge Zebede tərəkia kà Yezu a, təhi ahkado : « Məsi, mawayay mihindifəka zlam a, mawayay ti kəgri ana leli. » ³⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti nəgri mam ana kəli mam ? » ³⁷ Təhi : « Ka ya ti akəzuma bay gayak gəđákani na nahəma, kəvi divi ana leli ti mənjàhadfuk kà gəvay, bəlaŋ ka ahar ga đaf, bəlaŋ ka ahar ga gəjar gayak ti. » ³⁸ Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti kihindəm ni ti kəsərum do. Ekisləmki misi zum ge hijiyem ye enisi ni tata waw ? Ekisləmki miḅeseni *tabaray kəli akada goro ya atabaray nu ni tata waw ? * » ³⁹ Nday cəeni təhi : « Misliki. » Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àđəm ahkado : « Ekisəm zum ge hijiyem ya enisi ni akaba atabaray kəli akada goro ya atabaray nu ni ti amagravu ededīŋ. ⁴⁰ Ay ti maslaŋa ya ti aməđəm way amanjàhadfu kà ahar ga đaf akaba kà ahar ga gəjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefit àna ahàr gayan day ti aməvi məlaŋ nani ana mis ya naŋ àdaba tay a ni. »

⁴¹ Ndam *madəbay Yezu kruani ndahaŋ ni təra ticia pakama ge Zeŋ ata Zek ya təhi ana Yezu na ti təzumkia bəruv ka tay a. ⁴² Eslini Yezu

* **10:38** Zum ge hijiyem ya Yezu emisi ni ti daliya gayan ya amacakay ni. Baray gayan ya atabaray naŋ ni ti kisim gayan ya aməmət ni.

àzalakabu ndam madəbay naŋ ni dək, àhi ana tay ahkado : « Kəsəruma, ndam ya ti təzalay tay bəbay ga had ni ti təgur mis ga njeđa. Gədəkani ga mələŋ day tədəm ahàr àdəm mis təgri təwi ana tay kay, təmbrəŋ mis do. ⁴³ Ay e kidiŋ gekəli bu ni ti àgravu nahkay do. Tamal ti maslaŋa e kidiŋ gekəli bu awayay miŋi gədəkani ti, miŋi bay məgri təwi ana kəli kwa sawaŋ. ⁴⁴ Tamal ti maslaŋa e kidiŋ gekəli bu awayay miŋi kama ge mis ti, miŋi evidi ge mis dək kwa. ⁴⁵ Adaba nu *Wur ge Mis nàra ti, nàwayay ti mis tēgru təwi do. Nàra ti ga məgri təwi ana mis sawaŋ, navay sifa goro ga mambay mis kay àna naŋ. »

Yezu ahəŋgaraba zal wuluf Bartime a
(Meciy_H 20.29-34 ; L_Hk 18.35-43)

⁴⁶ Eslini Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni akaba mis ndahaŋ kay ɓal tinjua a Zeriko a. Nday təbu taslaka a kəsa nani ba ti tēdi ahàr ana zal nahaŋ wulufani. Slimi gayaŋ Bartime, naŋ wur ge Time ; naŋ manjəhadani digusa kà gəvay ge divi, ahəŋgalay zlam. ⁴⁷ Àra ècia mis tədəm « Yezu zal Nazaret ènjia » ti àdiki ana zlahay, àdəm ahkado : « Yezu *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti. » ⁴⁸ Eslini mis kay tēləgi, təhi : « Lakakaba. » Naŋ ti ni àzlahkivu kay kay sawaŋ, àdəm : « Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti. » ⁴⁹ Yezu àra ècia zalay na ti ècik àdəm : « Zalumubiya naŋ a. » Nahkay

təzalibiyu zal wuluf nakəŋ, təhi : « Zay njeđa, cikaba. Naŋ àbu azalay kur. » ⁵⁰ Eslini zal nakəŋ àzakaba azana ya ti àhəmbakabu na, èzligoru, ècikaba cəkwaɗ àrəkioru kà Yezu nakəŋ. ⁵¹ Yezu èhindifiŋa ma, àhi : « Kawayay ti nəgruk mam ? » Zal wuluf ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, nawayay ti nipi divi akada ge mis ni bilegeni ti. » ⁵² Mək Yezu àhi : « Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. » Ka ma geli hini èpi divi huya. Àra èpia divi a ti àdəboru Yezu e divi bu.

11

Mis təmərivu ana Yezu ka ya ti ahuriyu a Zeruzalem ni
(Meciy_H 21.1-11 ; L_Hk 19.28-40 ; Zeŋ 12.12-19)

¹ Tòru tinjua cifa kà gəvay ga Zeruzalem a, nday gwar ka həma *Oliviyə, kama ga kəsa ndahaŋ Betfazi akaba Betani ni ti Yezu nakəŋ àslər ndam madəbay naŋ ni c_H, ² àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegəni ya kama gekəli ni vu. Ekinjumiya nahəma, akədumi ahàr ana wur ga azoŋgu məwəlani. Wur ga azoŋgu nani ti maslaŋa àcəlkiyu day-day faŋ ndo. Picehəmbiya, zumubiya. ³ Ay tamal maslaŋa èhindifiŋa ma kè kəli a, àhi ana kəli “Kepicehəm ti kamam ?” nahəma, humi ahkado : “Bay geli awayay, ara ahəŋgarbiyu nihi huya.” »

⁴ Nahkay nday nakəŋ tòru. Tòru tinjua ti tēdi ahàr ana

wur ga azonḡu mawəlani kà mahay e mite bu. Tàbu tepiceh ti ⁵ mis ndahaḡ e kidiḡ ge mis ya ti tàbu eslini ni bu tahi ana tay ahkado : « Kepiceham wur ga azonḡu ni ti kamam ? » ⁶ Eslini tãhəḡri ma ga Yezu ya àhi ana tay ni ana tay ; nahkay tãmbrəḡ tay, tàsləkabiya àna naḡ a. ⁷ Tàra tĩnjikia àna wur ga azonḡu na ka Yezu a ti tãbaki azana, mək Yezu àcəlkiyu katapəla. ⁸ Mis dal-dal eslini tãpãdivoru azana gatay e divi bu, mis ndahaḡ ti ni tãkwahabiyu slimberi a vədaḡ bu, tãbãhadivoru bilegeni. ⁹ Yezu naḡ àbu akoru ti mis ya kama gayaḡ akaba ya kələḡ gayaḡ ni tãgray salalay, tàzləbay naḡ, tãdãm : « *Hozana ! Bay Melefit mǎgri sulum gayaḡ ana maslaḡa ya ti ara àna slimi gayaḡ a ni ! ¹⁰ Melefit mǎgri sulum ana maslaḡa ya ti ara azum bay ge Devit bəḡ geli ni ! Tãzləbay Melefit driḡ agavəla ! * »

¹¹ Tòru tĩnjua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni vu. Eslini eheliḡ eri, àmənjaləḡ kà zlam dek. Àmənjaləḡaba dek ti fat àbi va bi, məlakarawa ègia. Nahkay tãhəraya, tàsləka akaba ndam madəbay naḡ kru mahar cəeni na, tãḡgoru gwar a Betani.

Yezu etikwesl mǎḡḡahaf ya èwi bəza do ni
(Meciya 21.18-19)

¹² Tòru tĩnjua a Betani a ti tãndəhad eslini hundum. Ge miledu gani, tàsləka tãḡgoru a Zeruzalem. Nday tãbu takoru e divi bu ni ti ləwir àwərkaba Yezu a. ¹³ Ləwir àbu awə naḡ nahkay ti èpi məḡ ga *wəruv mideni. Àra èpia ti àhədakfəḡoru, àmənjaləḡ bəza gani, ay àḡḡəfəḡ ndo, adaba sarta ge miwi bəza gani do. ¹⁴ Eslini Yezu àhi ana məḡ ga zlam ni : « Day-day maslaḡa aməzum bəza gayak va do. »

Gayaḡ ya àdãm nahkay ni ti ndam madəbay naḡ ni ticia.

Yezu a ahay gədakani ge Melefit ni bu

(Meciya 21.12-17 ; Luk 19.45-48 ; Zeḡ 2.13-22)

¹⁵ Tòru tĩnjua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam məsəkum zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. Àhəmbəhadaba tabəl ga ndam mambay siḡu na akaba mələḡ manjəhadani ga ndam məsəkumoru kurkoduk na. ¹⁶ Mis ndahaḡ tãbu tãhuriyu àna zlam a ahay ge Melefit ni vu, mək tasləkaba àna naḡ a kwalac. Tãbu tagray nahkay ti Yezu nakəḡ àcafəḡa tay a. ¹⁷ Mək àcahi zlam ana mis ya tãbu eslini ni, àdãm : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdãm : “Ahay goro zla ti atədãm mələḡ ga jiba dek ga mahəḡgalavù Melefit.” † Ay

* 11:10 Mənjay Limis 118.25-26. † 11:17 Mənjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11.

lekulum ti kàmbatumkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a. »

18 Àra àdèma nahkay ti gəđákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni ticia; tàra ticia ti tàdəbafəŋ divi ge mijiŋ naŋ. Ay ti aŋgwaz àwərfəŋa tay kà naŋ a, adaba mis ndahaŋ ni dek ti pakama ya àchahi ana tay ni àgria ejep ana tay a. 19 Məlakarawa àra ègia ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tàsləkaba a kəsa ni ba.

Məŋgəhafya ti Yezu ètikwesl ni èkəlia
(Meciy^u 21.20-22)

20 Ge miled^u gani təbu taŋgoru a Zerəzalem. Təbu tasləkafəŋa kà gəvay ga məŋ ga *wəruv ya ti Yezu àhi ma na nahəma, tipi ti mikəleni kəc akaba sliri gani dek. 21 Eslini Piyer àra àsərkiya ka ma ga Yezu ya àhi ana məŋ ga wəruv na ti àhi ana Yezu ahkado: « Məsi, mənjoru, məŋ ga wəruv ya kətikwesl ni èkəlia. » 22 Eslini Yezu àhi ana tay ahkado: « Fumki ahàr ke Melefit. 23 Nəhi ana kəli nahəma, tamal ti maslaŋa ahi ana həma hini: “Radvaba, ru kədiyu a *dəluv gəđákani vu” nahəma, amagravu. Tamal ti àjalay ahàr cə cə do, àfəkiya ahàr ke Melefit a, àsəra aməgri ere ye ti ehindi ni ti, zlam gani agravu. 24 Nahkay nəhi ana kəli: Tamal ti kihindəm zlam, kahəŋgalum Melefit ti, fumki ahàr ke Melefit, səruma kəŋgətuma àndava.

Tamal kəgrum nahkay ti Melefit aməgri zlam ya ti kihindəmfiŋa ni dek ana kəli. 25 Tamal ti kicikəmbaba, kəbum kahəŋgalum Melefit ti, mbrəŋumfəŋa zlam ge mis ya ti tagudari ana kəli ni kà tay a, tamal àbu ni. Nahkay ti Bəŋ gekəli ya a hud melefit bu ni aməmbərfəŋa zlam gekəli ya kagudarum ni kə kəli a bilegeni. [26 Ay tamal kəmbərfəŋa zlam ge mis ya ti tàgudari ana kəli na ka tay a do ni ti Bəŋ gekəli ya a hud melefit bu ni day aməmbərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a do.] »

Yezu agray təwi ti way àvi divi gani way ?

(Meciy^u 21.23-27; Lək 20.1-8)

27 Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təhuriyu a Zerəzalem keti. Yezu àra àhuriya a kəsa ni va ti àsawadavù a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni bu. Naŋ àbu eslini ti gəđákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəđákani ndahaŋ tərəkia, 28 təhi: « Kagraj təwi hini nahkay ti kəŋgət divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » 29 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm: « Nu day nihindifiŋa zlam bəlaŋ kə kəli a. Kəhəŋgrumfəŋa nahəma, nu day nəhəŋgrifəŋ ana kəli, nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagraj ni ana kəli. 30 Nəhi ana kəli nahəma, *baray ge Zeŋ ya ti àbaray mis

ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? Həŋgrumufəŋ nimi ! »

³¹ Tàra ticia ma na nahkay ti tàgray gejewi e kidin gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Mel-efit àslərbiyu naŋ” hi, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayan ni ndo ni ti kamam ?” ³² Ay tamal mədəm keti : “Mis təvi njəda gani” ti àrakaboru do. » Tədəm nahkay ti adaba mis tezl-tezleni eslini ni dek tədəm Zeŋ ti naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ededin ededineni. Təgrafəŋa aŋgwaz kè mis tezl-tezleni nana, ³³ nahkay təhəŋgrifəŋ ana Yezu, təhi : « Leli məsər do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagrai ni ana kəli do bilegeni. »

12

Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədan
(Meciy^u 21.33-46 ; L^uk 20.9-19)

¹ Yezu àhi ma ana mis ni keti àna ma *gozogul. Àdəm ahkado : « Zal nahan àbu nahəma, àjavù mən ga zlam * a vədan gayan vu, àcafəŋ azlaw tekesl, àgraya məlan ga mədúcaya yam ga bəza ga mən ga zlam na, àkay ləli zəbalani, mis acəlkiyu ka ahər gani ga majəgay vədan ni. Kələn gani àfivù vədan ni ana mis a ahar vu ti təwəs, mək àsləka, òru e mirkwi zlam gayan. ² Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni

àra ènjia ti bay ga vədan ni àslərbiyu bay məgri təwi afa ga ndam məwəs vədan ni ti təhəlikaboru ja gani gayan. ³ Ay bay məgri təwi ni àra ènjia ti ndam məwəs vədan ni tэгəs naŋ, təzləb mək təgaray naŋ, araŋa day àzay a ahar vu ndo. ⁴ Eslini bay ga vədan ni àslərbiyu bay məgri təwi nahan keti. Àra ènjia ti nday nakən təsi aday a ahər vu, tındivikaba cəf cəf. ⁵ Nahkay bay ga vədan ni àslərbiyu mis nahan keti. Naŋ nani ti təkad naŋ gweha. Àslərbiyu mis ndahan kay keti. Tàra tìnjia ti ndam məwəs vədan ni təzləb ndahan, ndahan ni ti ni təbazl tay. ⁶ Kələn gani nahəma, bay ga vədan ni mis àgəjəni fəŋ bəlan ciliŋ. Maslaŋa nani ti wur gayan, awayay naŋ dal-dal. Àdəm : “Wur goro ni ti atəgəsiki ma.” Nahkay zla ti àslərbiyu naŋ afa gatay. ⁷ Ay ndam məwəs vədan ni tàra tipia wur na naŋ àbu ara ti təzlapay e kidin gatay bu, tədəm ahkado : “Naŋ tegəni ti mekeji gayan ; məmbrən naŋ ba, makadum naŋ ; nahkay ti vədan ni emigi geli.” ⁸ Àra ènjikia ka tay a ti tэгəs naŋ yaw, təkad, təzaba kisim gayan na a vədan ni ba, tizligoru.

⁹ « Nədəm nahəma, bay ga vədan ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədan ni mam ? Amabazl ndam məwəs vədan ni, mək aməvi vədan ni ana

* 12:1 Mən ga zlam nani ti *vinj.

mis ndahan. ¹⁰⁻¹¹ A Wakita ge Melefit bu àbu mabəkiani nahkay hi :

“Akur nahan àbu ti ndam mələm ahay tawayay magray tawi àna nan ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawan.

Ere nani ti tawi ga Bay Melefit,

agri ejep ana leli.” †

« Lekulam kèjengum ma nani ndo waw ? »

¹² Gədəkani nakəŋ təsəra Yezu àdəmki ma *gozogul ni ti ka tay. Tàra təsəra ti tawayay təgəs nan. Ay mis təbu eslini kay ti təgəs nan ndo, adaba anɣwaz àwəra tay a. Nahkay təmbrəŋ nan, təsləka.

Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni

(Meciya 22.15-22 ; Luk 20.20-26)

¹³ Yezu nan àbu eslini nahkay ti təslərkibiyu ndam *Feriziyen akaba ndam ndahan ya tadəbay bay *Erot ni. Tawayay ti mədəm ma magədavani ti təgəski nan.

¹⁴ Tàra tɨnjikia ti təhi ahkado : « Məsi, məsəra nak ti kədəm ma ge jiri. Anɣwaz àwərfəŋa kur kà pakama ge mis ya tədəmku na do ; ku kè meleher ga way ga way do day kəgray anɣwaz do, kacahi zlam ya Melefit awayay ni ana mis àna jiri gani sawan. Ay ti Melefit àvia divi ana leli ga mabəhadī hadam ana *bay gədəkani ga ndam Rom

a tək, àvi ana leli ndo waw ? Mabəhadī tək, mabəhadī ba waw ? »

¹⁵ Eslini Yezu àsəra tawayay ti mis ndahan tədəm nday ndam jireni, ay ti nday ndam jireni do. Nahkay àhi ana tay ahkado : « Kəhəlumfua eya a ti kamam ? Nɣa zumubiya siŋgu akur-akurana ti namənjaki day nimi. »

¹⁶ Nahkay tədibiyu bəlan. Tàra təvia ti èhindifina ma kà tay a, àdəm ahkado : « Àki ka siŋgu hini ti mazavu ga ahər ga way ? Slimi mabəkiani ni ti ga way ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Ga bay *Sezar. »

¹⁷ Nahkay nan nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Həŋgrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayan, ge Melefit ti ni həŋgrumi ana Melefit zlam gayan. » Eslini ma gayan ya ti àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

Mis tanɣaba e kisim ba ededina waw ?

(Meciya 22.23-33 ; Luk 20.27-40)

¹⁸ Eslini ndam *Seduseyen ndahan tərəkia ka Yezu a. Ndam Seduseyen tədəm mis àməta ti anɣaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ təhi ana Yezu ahkado : ¹⁹ « Məsi, Məwiz àbiki ana leli a wakita gayan ni bu, àdəm ahkado : “Tamal mis nday kà mən gatay, mək bəlan gani àməta, àmbərba wal gayan a, wal ni èwii wur ndo nahəma, ahər àdəm wur ga mənani ni azay wal ni, ti tɨwieya mekeji

† 12:10-11 Limis 118.22-23.

ana wur ga mənəni ya àmət na.” † 20 Yaw mis ndahan təbu adəskəla kà mənə gatay, gədakani gatay ni àda wal a. Àra àza wal na ti èwifinə wur a ndo, mək zal ni àməta. 21 Àra àməta ti mimbiki gayanə ni àzay wal ni. Àra àza wal na ti nanə day èwifinə wur a ndo, mək àməta. Nanə ya mahkər ni day àgray nahkay, mək àməta. 22 Nahkay nday adəskəlani ni dek tàza wal na day tiwifinə wur a ndo, mək nday dek tàməta. Kələnə gani wal ni day àməta. 23 Ay ka fat ya ti mis atanəgaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way bəlanə e kidinə gatay bu amazay way ? Nday adəskəlani ni dek tàza nanə a ni. »

24 Ay Yezu nakənə àhənəgrifənə ana tay, àdəm ahkado : « Majalay ahər gekəli ti kigeni do. Adəba mam ? Adəba kicəmaba ma ga Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəkəni na ndo, kəsərur nɲədə ge Melefit do palam. 25 Nədəm nahəma, ka ya ti mis atəməta mək atanəgaba e kisim ba ni ti zawal ataday wəl va do, wəwal day ataday zawal va do. Atanjəhad dek akada ga *məslər ge Melefit ya təbu a huđ melefit bu ni. 26 Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya tanəgaba e kisim ba nahəma, kəjənəgəm wakita ge Məwiz ni day-day ndo aw ? Kəjənəgəm ma àki ka mənəgəhaf ya ti aku àgəs ni ndo aw ? Eslini Bay Melefit àhi ana

Məwiz ahkado : “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zekəp.” § 27 Melefit ti nanə Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya tàməta ni do. Lekələm ti majalay ahər gekəli ti kigeni do simiteni. »

Divi ge Melefit ya ti ahər àdəm mis tэгəskabu enji ni ti weley ?

(Meciyə 22.34-40 ; Lək 10.25-28)

28 Eslini zal nahanə nanə àvu, nanə bay *məsər Wakita ge Melefit, ècia ma gatay na, àsəra Yezu àhia ma sulumana ana ndam *Sedəseyənə na. Nahkay ti àrəkioru, èhindifinə ma, àhi ahkado : « *Divi ge Melefit ya ti ahər àdəm mis tэгəskabu enji ni ti weley ? »

29 Yezu àhənəgrifənə, àhi : « Divi ge Melefit ya ti ahər àdəm mis tэгəskabu enji ni ti nihi : “Ci zal Izireyel : Bay Melefit geli nahəma, nanə Bay nanə bəlanə. 30 Wayay Bay Melefit gayak àna huđ bəlanə, àna sifa gayak dek, àna majalay ahər gayak dek akaba àna nɲədə gayak dek.” * 31 Divi ye cə ni day nihi : “Wayay ndam ya nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahər gayak gayakani ni.” † Divi nday ndani cəni ni ti ahər àdəm mis tэгəskabu tay àtam divi ndahanə ni dek kwa. »

32 Mək bay məsər Wakita ge Melefit nakənə àhənəgrifənə, àhi ahkado : « Yawa Məsi ! Ere ye ti kədəm ni ti jiri

† 12:19 Mənəy Mənəkəni 38.8 ; Mimbiki 25.5-6. § 12:26 Mənəy Mahərana 3.2, 6, 15-16. * 12:30 Mimbiki 6.4-5. † 12:31 Levi 19.18.

edefin. Bay Melefit ti nan bəlan həya, bay nahan əbi. † 33 Tamal ti kawayay nan əna huf bəlan, əna majalay ahər gayak dek akaba əna njəda gayak dek zla nahəma, ətama sədaga ya təbi na akaba zlam ya tisləni na dek əna sulumana. Tamal ti kawayay mis ya nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahər gayak gayakani ni nahəma, nani day ətama sədaga dek əna sulumana. » 34 Zal nakəni əra əhəngrifəna kigeni a ti Yezu əsəra nan bay məsər zlam. Nahkay əhi ahkado : « Nak kəbi driŋ driŋ akaba *Məgur ge Melefit bi. » Kələn gani maslaŋa ya ti azay njəda gayan ge mihindifina ma nahan a ni ti əbi va bi.

Bay gədakani ya amara ni nan wur ge Devit aw ?

(Meciyu 22.41-46 ; Luk 20.41-44)

35 Yezu nan əbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu. Əhi ana tay : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tədəm *Krist *Bay gədakani ya amara ni nan *Wur ge Devit ti ahəmamam ? 36 Ambatakani do, Devit nan nanani əna ahər gayan ədəm əna njəda ga *Məsuf Njəlatani ahkado : « Bay Melefit əhi ana bay goro :

Njəhada gwar kə ahar ga dəf goro a, a mələn ga gədakani va.

Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay. » §

37 « Nədəm nahəma, Krist nani ti Devit əna ahər gayan teke di azalay nan bay gayan. Ay tamal nahkay ti təzalay nan wur ge Devit keti ti kamam ? » Eslini mis dal-dal təbi slimi ana pakama gayan ya ti əhi ana tay ni. Pakama nani əbələfəna kə tay a.

Bumvu slimi əna ndam məsər Wakita ge Melefit ni
(Meciyu 23.1-36 ; Luk 20.45-47)

38 Yezu nan əbu acahi zlam ana tay nahkay ti ədəm ahkado : « Bumvu slimi, do ni ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atagosay kəli. Nday ti tawayay məbakabu məgudi, təsawadəy əna nan riya ; tawayay ti mis təgri sa ana tay a gosku bu kə meleher ge mis dek ; 39 tawayay manjəhadvani e kərsi ga gədakani vu a ahay ga *mahəngalavù Melefit bu akaba ka mələn məzum zlam ga wuməri. 40 Nday gani təbu təhəlfəna zlam kə wəl madakway a, təbu təpəski ka mahəngalay Melefit adaba tawayay ti mis tāmənjaləni ana tay. Nahkay ti Melefit amagrafəna seriya kə tay a, amatra b tay kay amatam ge mis ndahan ni dek. »

Sədaga ga wal madakway ya arəna gayan əbi ni
(Luk 21.1-4)

41 Eslini Yezu nan̄ àbu manjəhadani digusa kà gəvay ga zlam məbəviyu siŋgu ga sədaga ni. Mis təbu eslini kay təbiyu siŋgu ; nan̄ nakəŋ amənjələŋ kà tay ahəmamam təbiyu siŋgu ni : ndam ge elimeni kay təbu təbiyu siŋgu dal-dal. 42 Nday təbu təbiyu nahkay ti wal madakway nahan̄ arana gayan̄ àbi àra àbiyu siŋgu akur-akurani cib-cibeni cə ; siŋgu cib-cibeni cəeni ni agray siŋgu faɗ. 43 Yezu àra èpia ti àzalay ndam madəbay nan̄ ni, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, wal madakway hini ti arana gayan̄ àbi, ay siŋgu ya àbiyu a zlam ga sədaga ni vu ni ti àtama ge mis ndahan̄ ya təbiyu na dek, 44 adaba mis ndahan̄ ni dek təbiyu siŋgu ya təgəjənifəŋ kà tay təsər ere ye ti tagray àna nan̄ ni va do ni ; wal hini ti ni arana gayan̄ àbi, ay ti àbiya siŋgu ya àfəŋ na dek. Siŋgu gayan̄ nahan̄ ga məsəkum zlam məzumani àgəjənifəŋ ndo. »

13

Yezu àdəm etembedkaba ahay gəɗakani ge Melefɗ na
(Meciyə 24.1-2 ; Lək 21.5-6)

1 Kələŋ gani Yezu akaba ndam madəbay nan̄ ni təhəraya a *ahay gəɗakani ge Melefɗ ni ba. Nday təbu təhəraya nahəma, bələŋ e kiɗiŋ ga ndam madəbay nan̄ ni bu àhi ahkado : « Məsi, ŋga mənjaləŋ ka akur gəɗakani ya tèdezl ahay ni àna nan̄ ni day ti, tigi eri ni ! » 2 Ay Yezu

àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Àbi kɪpia ahay hini medezleni àna akur gəɗakani na do aw ? Etembedkaba besek-besek, ku akur bələŋ day amanjəhadki ka akur nahan̄ va do. »

Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni
(Meciyə 24.3-14 ; Lək 21.7-19)

3 Tòru tinjəa ka ahər ga həma *Oliviye a nahəma, Yezu ànjəhada digusa, amənjoru *ahay gəɗakani ge Melefɗ ni. Eslini Piyer, Zek, Zeŋ akaba Andre təbu kà gəvay gayan̄ cilin̄. Nday nakəŋ tihindifiŋa ma, təhi ahkado : 4 « Hiaba ana leli a, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya zlam nani dek amagravu wudak na ti ahəmamam ? »

5 Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Bumvu slimi, maslaŋa àgosay kəli ba. 6 Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm nan̄ ti nu, amədəm nan̄ ti *Bay gəɗakani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. 7 Mis atagray silik kè cifeni akaba kè driŋeni, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum aŋgwaz ba. Ahər àdəm zlam nday nani təgravu kwa. Ku tamal təgrava nahkay nəŋgu ni, mandav ga duniya faŋ do. 8 Ndam ga had̄ ndahan̄ atakaɗvu akaba ndam ga had̄ ndahan̄, bəbay ndahan̄ akaba bəbay ndahan̄. Had̄ amadaɗay a kəsa gərgərani ndahan̄ bu, ləwir day amələbu a kəsa gərgərani ndahan̄ bu. Zlam

nday nani dek ti mənǰeki ga daliya ciliŋ : zlam nday nani ti akada ga wur ya ajibiyu aslar ana wal a hud bu ni. ⁹ Ay lekulum ti bumvu slimi. Mis atəgəs kuli, atoru ana kuli ka melaŋ ge seriya. Atəzləb kuli a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu. Atagrafəŋa seriya kè kuli kè meleher ga gədəkani ga ngumna akaba bəbay a, adaba lekulum ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma gekuli ya akazlapumku ni. ¹⁰ Wudaka melaŋ andav nahəma, ahàr àdəm mis təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ga had gərgərani ni dek day kwa.

¹¹ « Yaw ka ya ti atəgəs kuli, atoru ana kuli ka melaŋ ge seriya nahəma, ere ye ti akədəmum ni ahəli ahàr ana kuli ba. Ka fat nani Melefit aməhi ere ye ti akədəmum ni ana kuli ; dəmum ma gani nani. Nahkay akədəmum ma nani ti lekulum lekulumeni do, amədəm ma nani ti *Məsuf Njəlatani. ¹² Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga məŋ gatay ti tábazl tay, ata bəŋ ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bəŋ gatayani akaba ata məŋ gatayani, atəsəkumoru tay ti tábazl tay. ¹³ Mis dek etizirey kuli adaba lekulum ndam goro. Ay ti maslaŋa ya ti aməmbərəŋ nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayəŋ ni ti, Melefit amahəŋgay naŋ. »

Zlam magədavani ya

əbəlay do fererani ni

(Meciyu 24.15-28 ; Luk 21.20-24)

¹⁴ « Zlam magədavani ya əbəlay do fererani, ezin zlam dek ni, amagravu. * Amagrava ti ekipum naŋ ka melaŋ ya əgəski do ni. » (Bay ya ti ejeŋgey ma hini ni ti ahàr àdəm mīci lala). « Ekipuma naŋ a ti ahàr àdəm ndam ya ka had *Zude ni tâcuhworu a həma vu kwa. ¹⁵ Maslaŋa ya ti naŋ ka *dalahar ga ahay gayəŋ ni ahəraya, ahuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayəŋ a day ba. Məhəraya mâcuhway sawaŋ. ¹⁶ Maslaŋa ya ti naŋ a vədaŋ bu ni ti ni, əŋga a magam ga mara mazay azana gayəŋ a ba. Mâcuhway sawaŋ. ¹⁷ Ka sarta gani nani ti wál a hud akaba nday ya ti bəza təfəŋ kà tay ka ahar ni atasay cicihi ! ¹⁸ Nahkay ti həŋgalum Melefit ti ere gani nani àgravu ge milevi ba, ¹⁹ adaba ka sarta gani nani ti mis atəcakay daliya kay àtam daliya ndahaŋ ya mis təcakabiyu kwa ahaslani ka ya ti Melefit àgraya melaŋ a duk əbivaya ana kana ni. Kələŋ ga daliya nani ti daliya ndahaŋ atələbi akada nani day-day va bi. ²⁰ Bay geli àdəm sarta gani nani aməpəs do, do ni ti maslaŋa əbi amatamfəŋa kà daliya nana bi. Melefit àdəm aməpəs do ni ti azuhva ndam gayəŋ ya adaba tay a ni palam. ²¹ Ka sarta gani nani ti tamal maslaŋa ahi ana kuli ahkado : « Pəm *Krist naŋ əbu

* 13:14 Mənjay Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

ahalay !” ahkay do ni : “Pum nanj àbiyu tegi !” nahəma, kəgəsumiki ma gayan ni ba. ²² Adaba mam, ndam ndahan atara tasəkad malfada, ku way way do amədam nanj Krist ahkay do ni nanj bay məhəngri *pakama ge Melefit ana mis. Atagray zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni akaba zlam ya ti aməgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit adaba tay a ni. ²³ Lekuləm zla nahəma, bumvu slimi, adaba nəhiva ana kəli a andava. »

Manja ga Wur ge Mis a
(*Meciyu* 24.29-31 ; *Luk* 21.25-28)

²⁴ « Ay ka sarta gani nani, kəlanj ga daliya ni zla nahəma, fat amacaday məlanj va do, kiyi day amasladay məlanj va do. ²⁵ Bonjur atətədbiyu e melefit bu, atadəgaya a ga had a ; zlam njəda-njədani a huɖ melefit bu atədaday a məlanj gatay bu. ²⁶ Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a maklabasl ba ana njəda kay akaba masladay goro a. † ²⁷ Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefit ga macakalakabu ndam ya Melefit adaba tay a ni kə sliri ga məlanj fadani ni dek ; ku ka məlanj drinjeni weley weley do dek anəcakalakabu mis ka ahar bəlanj. »

Yezu azay mazavu ga mən
ga wəruv
(*Meciyu* 24.32-35 ; *Luk*

21.29-33)

²⁸ « Nazay mazavu gani akada ga mən ga *wəruv ni, ahər adəm kicəm kwa : ka ya ti abakaba slimberi a mək eɖi nahəma, kəsəruma mədərdər ənija wudak. ²⁹ Nahkay day tamal kipurama zlam ya nəhi ana kəli ni nanj abu agravu nahəma, sərunki nu *Wur ge Mis nəbu cifa, ninjia wudak. ³⁰ Nəhi ana kəli nahəma, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. ³¹ Məlanj ya agavəla akaba məlanj ya a ga had ni amandav, ay ti ma goro ya nədam ni amandav day-day do. »

Njəhadum eri
(*Meciyu* 24.36-44)

³² « Ay ti ma ga vad gani akaba njemdi gani zla nahəma, maslanja àbi àsər bi. *Məslər ge Melefit ya a huɖ melefit bu ni day təsər do, nu Wur ge Melefit tekeɖi nəsər do, si Baba Melefit day kwa ti àsəra. ³³ Nahkay ti bumvu slimi, njəhadum eri, adaba kəsərum sarta gani nani do. ³⁴ Amagravu akada ga maslanja ya nanj abu akoru e mirkwi gayan ni. Wudaka ara asləka ti ambərfənj ahay gayan kə ndam ya təgri təwi ni, edikaba təwi na ana tay a. Àhi ana bay ya ahətay mahay ni “Njəhadum eri” mək əsləka. ³⁵ Nahkay ti lekuləm day njəhadum eri, adaba kəsərum sarta ga bay ahay gekəli ya amasləkabiya na

do. Cɘ amasləkabiya ga mələkarawa, cɘ ga huɗ ya vad, cɘ ka ga ya ti agwazl təzlah ni, cɘ ahkay do ni ge miledɘ ti kəsərum do. ³⁶ Nahkay ka sarta ya ti aməzlərəvkiaya ke kəli a bəsləŋ nahəma, ədi ahər ana kəli lekələm e dɘwir bu ba. ³⁷ Ere ye ti nəhi ana kəli ni ti nəhi ana mis dek : Njəhadum eri. »

14

Gədəkani ga ndam Zude tagray dabari ge mijin Yezu
(Meciɣɘ 26.1-5 ; Lɘk 22.1-2 ; Zeŋ 11.45-53)

¹ Vad əvu cɘ, tara tagray wuməri ga *Pak ; wuməri gani nani ti tidivù dipenɗ *mi-wisiŋeni do. Eslini gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təgray sawari ti təgəs Yezu əna wir-wir, tawayay takad naŋ. ² Nday nakəŋ tədəm : « Məgəs naŋ a wuməri ni vu ba, adaba tamal magray nahkay ti mis dal-dalani ni atəmbərəŋ leli do, etizligeɣa silik a kəsa va. »

Wal nahanə abəki tersel ka ahər ga Yezu

(Meciɣɘ 26.6-13 ; Zeŋ 12.1-8)

³ Yezu naŋ əbu a Betani, a ahay bu afa ga Simu zal ambələk ni. Naŋ əbu maŋjəhadani azum daf. Eslini wal nahanə əhurkiviyu ka tay əna tersel njəlatani ge siŋgu kayani a kolombu

sulumani bu. * Tersel gani nani ti təzalay nardu. Əhəɓkia ma ga kolombu na, əbəkɘ tersel ni ka ahər ga Yezu. ⁴ Gayanə ya əbəkɘ ni ti əwəriə bəruv ana mis nday ndahanə e kidinɗ ge mis ya təvu eslini ni ba ; təzlapay e kidinɗ gatay bu, tədəm ahkado : « Əgudar tersel hini ti kamam ? ⁵ Hojo amal təsəkumoya, təŋgəta ətam sulay jik dinɗ dinɗ mahkər, tidi siŋgu gani ana ndam talaga do aw ? » Nahkay tələgi ana wal nakəŋ ŋgak-ŋgak.

⁶ Eslini Yezu nakəŋ əhi ana tay : « Mbrəŋum naŋ ! Kəhəlumi muru ti kamam ? Zlam gayanə ya əgru ni ti əbəlāy. ⁷ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kələvad ; kəgrumi sulum ana tay akada ya kawayum ni tata. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kəli kələvad do. ⁸ Wal hini əgra zlam ya ti agray tata na : əbəkua tersel ka vu a ti əslamatakabá nu ga məfiyu nu e evid va. ⁹ Nəhi ana kəli nahəma, a mələŋ bu dek, ku eley eley do atədəmoru *Ma Mɘweni Sulumani ni zla nahəma, atəŋgəhad ere ye ti wal hini əgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjazlki ahər ke mis do. »

Zudas awayay asəkumoru Yezu

(Meciɣɘ 26.14-16 ; Lɘk 22.3-6)

¹⁰ Zudas Iskariyot bilin a huɗ ga ndam *madəbay Yezu kru mahar cɘeni ni bu ɔru afa ga gədəkani ga

* 14:3 Kolombu gani nani ti təgray əna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay.

ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni ga mædæfiki Yezu ana tay ti tægasa naŋ a. ¹¹ Nday nakəŋ tæra ticia ma gayaŋ na ti tæmərva daldal, tæhi: « Tamal kædæfikia Yezu ana leli a ti amævuk siŋgu. » Kələŋ gani Zædas nakəŋ ædæbay divi ga mædæfiki Yezu ana tay.

Ndam madæbay Yezu taslamalakabu zlam mæzumani ga wuməri ga Pak

(Meciyu 26.17-25; Luuk 22.7-14, 21-23; Zeŋ 13.21-30)

¹² Vad ye enjenjeni ga wuməri ge dipen *miwiŋjeni do ni ènjia. A vad ga wuməri ga *Pak nani ti tisliŋi bæza tæmbak ana Melefit. Eslini ti ndam *madæbay Yezu ni tihindifiŋa ma kà Yezu a, tæhi ahkado: « Kawayay ti môru mâşlamatukkabu zlam mæzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley? » ¹³ Eslini Yezu àslær ndam madæbay naŋ bebem cæ, àhi ana tay: « Dægum a kæsa gæðakani ni vu. Ekinjumiya nahæma, akæbumkabu ahær akaba zal nahaŋ açahbiya yam a mandaray va. Ekipuma naŋ a ti dæbumiyu naŋ ka mælaŋ gayaŋ ya ti ahuriyu ni.

¹⁴ Akæhurumiya ti hindumfiŋa ma kà bay ahay na, humi ahkado: « Mæsi geli ædæm: Ahay goro ya ti anara næzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madæbay nu ni ti neley? » ¹⁵ Eslini bay ahay ni amædæfiki ahay nahaŋ gæðakani ka ahær ga ahay nahaŋ ana kuli, zlam

dek àvu maslamatakavani àndava. Slaætumikabu zlam mæzumani ni ana leli ti eslini. » ¹⁶ Ndam madæbay Yezu cæni ni tàslæka, tòru a kæsa ni vu. Tòru tinjæa ti tædi ahær ana zlam ni dek akada ga pakama ga Yezu ya àhi ana tay ni, mæk tàslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

Yezu ædæm: « Maslaŋa e kidiŋ ga ndam madæbay nu ni bu ara ejiŋ nu »

(Meciyu 26.20-25; Luuk 22.14; Zeŋ 13.21-30)

¹⁷ Mælakarawa àra ègia ti Yezu akaba ndam madæbay naŋ kru mahar cæni ni tinjæa a ahay ni va. ¹⁸ Eslini tæhuriya tænjæhadkabá birra, tæbu tæzum zlam ti Yezu àhi ana tay: « Næhi ana kuli nahæma, biliŋ gekuli ya mæzumkabu zlam ni amæsækumoru nu. » ¹⁹ Ma ga Yezu ya ædæm ni ti àhælia ahær ana ndam madæbay naŋ na dek. Ku way way do e kidiŋ gatay bu biliŋ àna biliŋeni naŋ àbu ædæm: « Nu do, do waw? » ²⁰ Yezu àhi ana tay: « Mis biliŋ e kidiŋ gekuli kru mahar cæni ni bu, maslaŋa ya ti mætælkabiyu ahar a halaf vu ni. » ²¹ Àdæm keti: « Nu *Wur ge Mis nara næmæt akada ga pakama ge Melefit ya ædæm a Wakita gayaŋ bu ni. Ay ti zlæzlada afa ga maslaŋa nani ya ti asækumoru Wur ge Mis ni! Hojo akal tiwiewa naŋ a ndo. »

Yezu avi daf ge Melefit ana ndam madæbay naŋ ni

(Meciyu 26.26-30; Luuk 22.14-20; 1 Koreŋ 11.23-25)

22 Ka ya ti tázum zlam nahəma, Yezu àzay *dipeŋ, àgri səsı ana Melefit, èsekaba, àbi ana ndam mađəbay naŋ ni. Àhi ana tay : « Zuma, hini ti aslu ga vu goro. » 23 Kələŋ gani àzay hijiyem akaba zum, àgri səsı ana Melefit keti, àvi ana tay, nday dek tisi. 24 Àhi ana tay : « Hini ti mimiz ga vu goro. Àna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayəŋ akaba ge mis. Aməŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay mis kay. 25 Nəhi ana kəli nahəma, enisi zum ge wur ge *viŋ va do, si a vad ya ti enisi zum məweni a *Məgur ge Melefit bu ni kwa. » 26 Tàra tázuma zlam na ti nday nakəŋ təzləbay Melefit àna limis, təhəraya e mite va, təcəloru a həma *Oliviye vu.

Yezu àđəm : « Piyer aməđəm àsər nu do »

(Meciyu 26.31-35 ; Luk 22.31-34 ; Zeŋ 13.36-38)

27 Nday təbu takoru ti Yezu àhi ana tay : « Lekələm dek ekijumkia ke divi a, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àđəm amakadkia bay majəgay təmbəmbak na ka tay a, nahkay təmbəmbak ni etedevu kway-kwayay. † 28 Anəmət, ay ka ya ti anəŋgaba e kisim ba nahəma, akədumu ahər e Gelili. » 29 Eslini Piyer àhi : « Ku mis dek tijikia ke divi a nəŋgu

ni, nu ti nìjikia do. » 30 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma, nak ti kani kani a, a huđ ga məlavad bu wuđaka agwazl azlah sak cə ti akəđəm sak mahkər kəsər nu do timey. » 31 Eslini Piyer nakəŋ àđəm : « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmətkabu nəŋgu nahəma, ŋgay nəsər kur do ni ti nəđəm do simiteni. » Ndam *mađəbay Yezu ndahaŋ ni dek day təđəm akada ge Piyer ni.

Yezu ahəŋgalay Melefit e Gecimeni

(Meciyu 26.36-46 ; Luk 22.39-46)

32 Yezu akaba ndam mađəbay naŋ ni tòru ka məlaŋ nahaŋ, məlaŋ gani nani ti təzalay Gecimeni. Tòru tinjua eslina ti Yezu àhi ana tay : « Njəhaduma ahalay a hayaŋ, nakoru nahəŋgalay Melefit. » 33 Àzalay Piyer, Zek, akaba Zeŋ, tòru cak. Eslini ti aŋgwaz àdəgaki ka Yezu nakəŋ dal-dal, məbərurv àtikaba kwir kwir. 34 Àhi ana tay : « Məbərurv atukaba, akada nara nəmət. Njəhaduma ahalay a, njəhadum eri. » 35 Naŋ nakəŋ àhəđakfəŋa kà tay a òru cak, àndəhad a huđ a huđ, àhəŋgalay Melefit ti àcakay daliya ka sarta nani ba. 36 Àđəm : « Aba, † Bəba, zlam dek kisliki ma-grani ; həđakfua daliya hina, nəcakay ba ti. § Ku nəđəm nahkay nəŋgu ni, nawayay ti

† 14:27 Məŋjay Zakari 13.7. ‡ 14:36 Àna ma ga ndam Zude « Aba » awayay

ađəm vaba ti « Baba. » § 14:36 Ahalay ti ma ga Yezu ya àđəm ni ti nahkay hi : « Həđakfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti təđəm məzum bərurv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

37 Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti àŋgəkia ka ndam maɖəbay naŋ mahkərani na, àdi ahàr ana tay nday e ɖəwir bu. Èpidək tay, àhi ana Piyer : « Simu, kway-kway kinji ɖəwir aw ? Kèbesey manjəhadani eri njemdi bilin koksah aw ? 38 Njəhadum eri, həŋgalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kəli ni ti kijəmkia ke divi a ba. Məbəruv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, aɖaba aslu ga vu gayan gedebeni. »

39 Yezu àŋgəvù, òru àhəŋgalay Melefit keti, akada gayan ya ti àhəŋgalay piŋani ni. 40 Àra àhəŋgala nahkay ti àŋgəkia ka ndam maɖəbay naŋ na keti. Àdi ahàr ana tay nday e ɖəwir bu, tàmətaɖkaba ga manjəhadana eri a. Tàra tēpidəkva ti tèsər ere ye ti təhi ni do. 41 Àŋgəvù keti ya mahkər. Àra àsləkabiya ti àhi ana tay keti : « Kekileŋa kinjəm ɖəwir aw ? Kekileŋa kəpəsumaba waw ? Sarta ènjia. Nga pəm, tara təgəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. 42 Cikəmaba, mədəgumkioru ka tay. Nga pəm, maslaŋa ya ti ara agəsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahəmamam. »

*Ndam Zude təgəs Yezu
(Meciy 26.47-56 ; Lək*

22.47-53 ; Zəŋ 18.3-12)

43 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti Zudas bilin ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday təfəŋ kà tay. Gəɖəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəɖəkani ndahaŋ təslərbiyu tay. 44 Wudaka nday tara ti Zudas bay məsəkumoru Yezu ni àhivabiya ma ana mis dal-dalani na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anəgri sa àna məfəki ma kà tuwər * nahəma, naŋ gani huya. Gəsuma naŋ a, dəgum àna naŋ, jəgum naŋ lala. » 45 Zudas nakəŋ àra ènjia ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a huya. Àhi : « Məsi, » mək əgri sa àna məfəki ma kà tuwər. 46 Nahkay mis ni tàdəgaki ka Yezu cip, təgəs naŋ. 47 Eslini mis bilin e kidin gatay ya təbu eslini ni bu àrad maslalam fətah, əsifəŋa slimì ana bay məgri təwi ana gəɖəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit na həndəɖ. 48 Yezu àhi ana mis ni ahkado : « Kədəgumkua àna maslalam akaba aday a, kəgəsum nu akada nu zal akal, 49 ambatakani do nəbu nəcahi zlam ana kəli a dalaka ga *ahay gəɖəkani ge Melefit ni bu kəlavad. Ka gani nani ti kəgəsum nu ndo. Ay zlam nani agravu ti ere ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni məgravu. »

* 14:44 Ka sarta nani ti kəlavad mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kà tay kà tuwər.

⁵⁰ Eslini ndam madəbay naŋ ni dek təmbərbu naŋ, tədəgiki ana hwa tidizl. ⁵¹ Wur dagwa nahaŋ naŋ əbu eslini, məfakabu azana bilin ka vu ciliŋ, adəboru Yezu bilegeni. Mis ni t̄ara t̄ipia naŋ a ti t̄ədam t̄əgəs naŋ. Tara t̄əgəs naŋ ti ⁵² əmbərfəŋ azana gayaŋ ni k̄a tay, ədiki ana hwa dedel a mahayma.

Tagrafəŋa seriya k̄a Yezu k̄e meleher ga ḡəđakani ga ndam Zude a

(Meciyu 26.57-68 ; Luκ 22.54-55, 63-71 ; Zeŋ 18.13-14, 19-24)

⁵³ T̄ara t̄əḡəsa Yezu a ti t̄əzoru naŋ afa ga ḡəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Ba-ḡa ti ḡəđakani ndahaŋ ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *m̄əsər Wakita ge Melefit ni akaba ḡəđakani dek t̄əcakalava eslina. ⁵⁴ Ka ya ti t̄əbu takoru əna Yezu ni ti Piyer ti ni adəboru naŋ k̄ələŋ driŋ. Ōru ènjua a ahay ga ḡəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni va ti ənjəhad diḡəs a dalaka bu, anjafəŋ k̄a aku akaba ndam magray t̄əwi ye eslini ni.

⁵⁵ Ḡəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ḡəđakani ge seriya ni dek t̄əbu tadəbay zlam magudarani ga m̄əwəlki Yezu ka seriya, adaba

tawayay takad naŋ, ay ti t̄əŋgət ndo. ⁵⁶ Eslini mis kay t̄əsəkadki malfada, ay ma gatay ni t̄əsava divi a. ⁵⁷ K̄ələŋ gani mis ndahaŋ t̄icikaba, t̄əsəkadki malfada nahaŋ keti, ⁵⁸ t̄əđəm : « Leli m̄icifiŋa, əđəm ahkado : “*Ahay ḡəđakani ge Melefit hini ya mis t̄ələm əna ahar ni ti nara nembedkaba. Enembedkaba ti a hud ga vad mahk̄ərani bu n̄ələmvaya nahaŋ ya mis t̄ələm əna ahar do na.” » ⁵⁹ Ay kekileŋa ma gatay ni t̄əsava divi a. ⁶⁰ Eslini ḡəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ècikaba cəkwađ e kidiŋ ge mis ni ba, èhindifiŋa ma k̄a Yezu a, əhi : « Nak k̄əhəŋgarfəŋ do aw ? Zlapay ge mis hini ya ti t̄əzlapakuk ni ti zlapay ga mam ? » ⁶¹ Ay Yezu nakəŋ te-te, əhəŋgrifəŋ ndo. Eslini ḡəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni èhindifiŋa ma keti, əhi : « Nak ti *Krist *Bay ḡəđakani ya amara ni aw ? Nak wur ga Bay Melefit ya ti mazləbay ni aw ? » ⁶² Eslini Yezu nakəŋ əđəm : « Iy, nu gani. Ekipəm nu *Wur ge Mis maŋjəhadani a m̄ələŋ ga ḡəđakani bu, k̄a ahar ga daf ge Melefit Bay njəda-njəđani ni. † Ekipəm anara a hud melefit ba a maklaḡasl ba. ‡ » ⁶³ Ḡəđakani nakəŋ əra ècia ma ga Yezu na ti əzumkia b̄əruv a, èḡəzlehkaba azana ka vu

† 14:62 Limis 110.1. ‡ 14:62 Məŋjay Deniyel 7.13. § 14:63 Tamal zal Zude eḡəzlehkaba azana gayaŋ ka vu a ti adafaki tuway, ahkay do ni zlam ya əb̄əlay do simiteni ni əgrava. Ḡəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit eḡəzlehkaba azana gayaŋ ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya əđəm naŋ Wur ge Melefit ni, adaba t̄əđəm èndivia Melefit a dal-dal.

gayan a kwar, § àhi ana mis ni ahkado : « Madəbay sedi nahan kamam mba mam ?
 64 Kìcuma, endivi Melefit timey ! Ay ti kawayum ti mēgrumi mam ? » Mək mis ni dek tādəm : « Àgudara, si tākad nan kwa. » 65 Eslini mis ndahan tādəgiki ana mitifiviyu esliḅ ana Yezu e eri vu, təkambahi eri, təsi mədukduk ga ahar, təhi : « Tamal nak bay mahəngaray *pakama ge Melefit nahəma, dəfiaya maslaṅa ya ti àzləḅ kur na ana leli a zla ! » Mək mis ya təbu tagray təwi eslini afa ga bay gəḏakani nani ni təzay nan, təbi bəbarva.

*Sak mahkər Piyer adəm
 əsər Yezu do*
 (Meciy^u 26.69-75 ; Luk 22.56-62 ; Zəṅ 18.15-18, 25-27)

66 Ka ya ti Piyer nan əbu a dalaka mbeheni ni bu nahəma, wal nahan əra : wal nani agri təwi ana bay gəḏakani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni. 67 Əra ənjia ti əpi Piyer nan əbu anjafəṅ kə aku, əmənjaləṅ lala mək àhi : « Nak day kəsawadumkabá akaba Yezu zal Nazaret na. » 68 Eslini Piyer àhi : « Aha. Nəsər ma gani do, nìcikaba ere ye ti kawayay kəḏəm na do. »

Əra adəma nahkay ti əcikaba, əsləkaba a dalaka ni ba, ərə e gejiṅ vu. [Mək agwazl àzlah.] 69 Wal ni əra əpia nan a keti ti àhi ana mis ya ti eslini ni : « Nan hini ti nan ndam gatay gani. »

70 Eslini Piyer adəm keti : « Aha, nu nəsər ma gani do. »

Əra əpəsa ḅal ti mis ya ti eslini ni təhi ana Piyer keti : « Eḏəḏiṅ nak day ndam gatay gani, adəba nak zal Gelili. »

71 Nan nakəṅ əmbaday dək, adəm : « Nəsər maslaṅa nani ya ti kacalumfəṅ ni do. Tamal nasəkad malfada nahəma, Melefit məkada nu a. » 72 Eslini agwazl àzlah ye cə huya. Agwazl ni əra àzlah ti Piyer nakəṅ ma ga Yezu ya àhi : « Wudaka ti agwazl azlah sak cə nahəma, akəḏəm sak mahkər kəsər nu do timey » ni əṅgiaya a ahər ba. Nahkay Piyer adiki ana tuway.

15

*Yezu nan əbu kə meleher ge
 Pilet bay ga ndam Rom*
 (Meciy^u 27.1-2, 11-14 ; Luk 23.1-5 ; Zəṅ 18.28-38)

1 D^u àna zuzəni nahəma gəḏakani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba nday gəḏakani ge seriya ni dek təcakalava, təgray sawari. Eslini təgəs Yezu, təwəl mək tōru àna nan afa ga bay *Pilet. 2 Tōru tìnjua àna Yezu a ti Pilet nakəṅ əhindifiṅa ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude eḏəḏiṅ aw ? » Əhəṅgrifəṅ, àhi : « Nak kəḏəm. » 3 Eslini gəḏakani ga ndam maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni tacalki nan ka zlam magudarani kay. 4 Pilet əhindifiṅa ma keti, àhi ahkado : « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do aw ? Kəhəṅgarfəṅ do aw ? »

⁵ Ay Yezu nanj te-te, àhəŋgrifəŋ va do. Gayan̄ ya àhəŋgarfəŋ ndo ni ti àgria ejep ana Pilet a.

Tədam təkada Yezu a
(*Meciyu* 27.15-26; *Luk* 23.13-25; *Zen* 18.39-19.16)

⁶ Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zude təbu tihindifiŋa kə Pilet a ti məfaya zal dan̄gay a bəlan̄. Tihindifiŋa ti nan̄ əbu afiaya maslan̄a ya tawayay na ana tay a. ⁷ Zal nahan̄ əbu, slimi gayan̄ Barabas; təfiya nan̄ a dan̄gay va akaba mis ndahan̄ ya ti təkadfəŋva kə ŋumna ni. Ka sarta ya ti təkadfəŋva kə ŋumna ni ti nan̄ akada mis a. ⁸ Eslini mis dal-dalani ni təra afa ge Pilet a, tihindifiŋa ti məgri ana tay akada gayan̄ ya ti agri ana tay kilevi ni. ⁹ Təra tihindifiŋa nahkay ti Pilet nakəŋ àhi ana tay ahkado: « Nihiti kawayum nəfiaya bay ga ndam Zude na ana kəli a waw? » ¹⁰ Adəm nahkay ti, àsəra gədəkani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefīt ni təgəsibiyu Yezu ti adaba tagraləŋ solu palam. ¹¹ Ay gədəkani ni təwayay ndo, təhi ana mis dal-dalani ni: « Humi: “Mawayay ti kəfaya nan̄ a ba, si Barabas kwa.” » Mək təhi nahkay. ¹² Pilet nakəŋ àra ècia ma gatay na zla nahəma, àhi ana tay keti: « Kawayum ti nəgri mam ana maslan̄a ya ti kazalum nan̄ Bay ga ndam Zude ni mam? » ¹³ Təhəŋgrifəŋ àna zlahay: « *Darfəŋ nan̄ kə

təndal! » ¹⁴ Nahkay nan̄ nakəŋ èhindifiŋa ma kə tay a, àhi ana tay ahkado: « Àgudar mam emiteni mam? » Nday nakəŋ ba təzlah kay kay: « Darfəŋ nan̄ kə təndal! » ¹⁵ Nahkay ti Pilet awayay aməri bəruv ana mis dal-dalani ni, àfiaya Barabas nakəŋ ana tay a, àhi ana ndam slewja gayan̄ ti təzlab Yezu àna kurupu. Təra təzlabəba nan̄ a ti àhi ana tay ti təzay nan̄, tōru tadarfəŋ nan̄ kə təndal.

Ndam slewja teyefiŋ kə Yezu
(*Meciyu* 27.27-31; *Zen* 19.2-3)

¹⁶ Ndam slewja ni təgəs Yezu nakəŋ, təzoru nan̄ a huđ ahay ga bay *Pilet ni vu. Ahay gani nani, təzalay Pretwer. * Eslini təzalakabu ndam slewja ndahan̄ ni dek. ¹⁷ Ndam slewja ni təmbatki azana ndizeni ka Yezu, mək təkəleya adak a, təslap hindigil-hindigil, təfiviyyu a ahər vu akada ga jaku ni. ¹⁸ Təra təbəkia zlam a zla nahəma, təgri sa, təhi ahkado: « Məgruk sa, bay ga ndam *Zude! » ¹⁹ Təzay eziŋwi, təsi a ahər vu, tətifiyyu esliḅ e eri vu, təbəhadī mirdim meleher ndiḅa ndiḅa ana had.

²⁰ Təra təbia seki a nahkay ti təkəkwakia azana ndizeni ya təfəki na, təbikabu azana gayan̄ gayan̄ani ya təkəkwakia ni. Eslini təzaya

* **15:16** Pretwer àna ma Rom ti awayay adəmvaba ahay ga gədəkani ga ndam slewja.

naŋ e mite va, ga moru *madarfəŋ naŋ kà təndal a.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal

(Meciyu 27.32-44; Luku 23.26-43; Zey 19.17-27)

²¹ Ndam slewja ni tábakabu ahàr akaba zal nahan naŋ àbu aslákabiya e gili a. Slimi gayan Simu, naŋ bəŋ ge Eleksender nday ata Rufus, naŋ ga kəsa Sireŋ. Eslini nday nakəŋ táfəki ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ Yezu ni. ²² Nahkay təzoru Yezu a məlan nahan vu; məlan gani nani ti təzalay Golgota, adəmvaba « Məlan ga aslat ga ahàr. » ²³ Tòru tinjua àna Yezu nakəŋ a zla ti tawayay təvi zum mebedəkabani akaba haf ya ti təzalay mir ni. Ay ti Yezu àwayay ndo. ²⁴ Eslini tadarfəŋ naŋ kà təndal ni. Tàra tadarfəŋa naŋ a ti tàgraki ca-ca àki ka azana gayan ni bəlan àna bəlan ti təsə way azum way. ²⁵ Sarta ya tadarfəŋ naŋ kà təndal ni ti agray njemdi ambəlmbu ya ge miledu. ²⁶ Pakama àbu məbəkiani ka təndal, ka məlan ya təkəki zlam magudarani ge mis ni ti mis dek təsə, təkəki ti nahkay hi: « Bay ga ndam *Zude. » ²⁷ Tadarfəŋ ndam akal bebem ca kà təndal ndahan kà gəvay ga Yezu, bəlan gani ka ahar ga daf, bəlan gani ti ni ka ahar ga gəjar. [²⁸ Nahkay ti pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi: « Tara

tacalkivu naŋ àkivu ka ndam magudar zlam. † »]

²⁹ Nday ya ti takoru gwar eslini ni tàra tìpia naŋ a ti tìndivi naŋ, tədəday ahàr, təhikaboru: « Hey, nak ya ti kədəm ahkado: “Nembedvù *ahay gədəkani ge Melefit ni ti anələmaba a hud ga vad mahkərani ba” ni do aw? ³⁰ Həŋgay ahàr gayak, hərəya kà təndal na zla! » ³¹ Eslini gədəkani ga ndam *mangalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təbu təzlapay e kidin gatay bu, teyefin daya. Tədəm ahkado: « Naŋ nakəŋ àhəŋgaraba mis ndahan a keti ni ti, àhəŋgaraba ahàr gayan a koksah timey! ³² Adəm naŋ *Krist *Bay gədəkani ya amara ni, naŋ bay ga ndam *Izireyel ti, mähəraya kà təndal na! Tamal ti àhəraya kà təndal na nahəma, leli tekefi aməfəki ahàr bilegeni. » Mis ya təbu madarfəŋani kà gəvay ga Yezu ni day tìndivi naŋ.

Yezu amətfəŋ kà təndal

(Meciyu 27.45-56; Luku 23.44-49; Zey 19.28-30)

³³ Fat àra ècika tirked-kef ka ahàr melefit a ti ləvəŋ àgray ka had ni dek, tekdefin duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga mələkarawa. ³⁴ Àra àgra njemdi mahkər ti Yezu àdi ana zlahay kay kay, adəm: « Eloyi, Eloyi, lama sabahtani? » Awayay adəmvaba ti « Bay Melefit,

Bay Melefit goro ni, kàmbrəŋ nu ti kamam ? † »³⁵ Mis ya təbu eslini ni ndahaŋ t̄ara t̄icia gayaŋ ya ti àzlah na ti t̄əđəm : « Cəm day ti azalay Eli ni. »³⁶ Eslini biliŋ gatay àcuhworu àzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, àtəliyu a zum cecəwekeni vu ju6, àbahi ka aday, àtəlikabiyu ana Yezu a ma vu ti m̄isi. Àđəm : « Besuma day, tamal ti Eli ara azaya naŋ kà t̄əndal na ti mara mipi. »³⁷ Ay Yezu nakəŋ àzlahkivu kay kay, àmət.

³⁸ Ka ya ti àmət ni ti azana ga mahay ga məlan *n̄jəlatani ya ti a huđ ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu ni ègəzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a hađ. ³⁹ Eslini bay ga ndam slewja ni naŋ àbu micikeni kama ga Yezu. Àra èpia gayaŋ ya àmət na ti àđəm ahkado : « Maslaŋa hini ti Wur ge Melefit eđeđiŋ. »

⁴⁰ Wál ndahaŋ t̄əbu eslini cak, tamənjoru. Wál nday hini t̄əkibu ka tay : Mari ga kəsa Magədala, Salomi akaba Mari məŋ ga ata Zek gəziteni nday ata Zoze ni. ⁴¹ Ka ya ti Yezu naŋ àbu ka hađ *Gelili ni ti nday gani t̄əđəba naŋ a, t̄əgria t̄əwi a. Wál ndahaŋ kay t̄əbu tamənjələŋoru bilegeni, wál nday nani t̄əcəloya akaba Yezu a Zeruzalem a.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu

(Meciyu 27.57-61 ; Luk 23.50-56 ; Zeŋ 19.38-42)

⁴² Mələkarawa àra ègia mis t̄əbu təslamatavu ga vad *məpəsabana ga hajəŋ a ti

⁴³ zal nahaŋ e kidiŋ ge mis gəđakani ya ti tagray seriya ni bu àra. Təzalay naŋ Zuzef, naŋ ga kəsa Erimete. Naŋ day ajəgay *Məgur ge Melefit. Àzay n̄jəda gayaŋ, òru afa ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu ni. ⁴⁴ Gayaŋ ya ti èhindi kisim ni ti àgria ejep ana Pilet a. Pilet àhi ana ahàr : « Yezu ti àməta àndava eđeđiŋ a waw ? » mək àzalay bay ga ndam slewja ni. Naŋ nakəŋ àra ènjia ti Pilet èhindifiŋa ma, àhi : « Àməta àpəsa eđeđiŋ a waw ? »⁴⁵ Bay ga ndam slewja ni àra àhia « Àməta » ti Pilet àvi divi ana Zuzef ti m̄oru m̄azay kisim ga Yezu na. ⁴⁶ Nahkay Zuzef òru àsəkumbiyu dawra, àzaya kisim ga Yezu kà t̄əndal na, àkambah. Àra àkambaha ti àfiyu e mindiviŋ vu. Mindiviŋ nani ti miliyeni a pələđ vu. Àra àfiya kisim ga Yezu na e mindiviŋ ni va ti àbələđiviyyu belim gəđakani ana mahay ge mindiviŋ ni. ⁴⁷ Ata Mari ga kəsa Magədala ni akaba Mari məŋ ga Zoze ni nday t̄əbu tamənjələŋ ka məlan ya t̄əfiyu kisim ga Yezu ni.

16

Yezu aŋgaba e kisim ba

(Meciyu 28.1-8 ; Luk 24.1-12 ; Zeŋ 20.1-10)

¹ Vad *məpəsabana àra àsləkaba zla nahəma, Mari ga kəsa Magədala ni, Mari məŋ ge Zek, akaba Salomi tòru təsəkumbiyu tersel, ti t̄ara t̄agraki ka vu ga Yezu. ² Ge miledu fat azlərəvaya a vad enjenjeni ga gosku

a zla nahəma, nday nakəŋ tōru ke mindiviŋ ni. ³ Təbu təzlaporu ka ahər divi, tədfəm ahkado : « Way amoru mabəladīləŋa belim na ana leli kè mindiviŋ na way ? » ⁴ Belim gani nani ti gədfakani gədfak. Tàra tàmənjoru ti tìpi ti mindiviŋ nakəŋ bəŋa, belim ni mabəladīləŋana. ⁵ Tōru tìnjəa ti təhuriyu e mindiviŋ ni vu. Tàra təhuriya ti tìpi wur dagwa nahanəŋ naŋ àbu manjəhadani digəsa ka ahar ga daf, məbakabu azana bədf-bədfani, əsia aŋgwaz ana tay a kay. ⁶ Àhi ana tay ahkado : « Aŋgwaz àwər kəli ba. Kədfəbum ti Yezu zal Nazaret, ya ti təkədfəŋ naŋ kà təndal ni. Àŋgaba e kisim ba, naŋ àbi ahalay va bi. Mənjumki, məlanəŋ ya təkəkədf kisim gayanəŋ ni nihi. ⁷ Nihi ti dəgum, kəhumi ma gani ana ata Piyer ndam madəbay naŋ ni, humi ana tay ahkado : “Àdoru ka had *Gelili kama gekəli, akədumi ahər ti eslini, akəda gayanəŋ ya ti àhi ana kəli ni.” » ⁸ Nday nakəŋ təhəraya e mindiviŋ ni ba tədəgikibiyu ana hwa ; aŋgwaz àwər tay a, təgəgəra. Tàra təsləkabiya zla ti təhi ma gani ana maslanəŋa ndo, adəba aŋgwaz àwəra tay a kay. *

Yezu aŋgəzlivu ana ndam madəbay naŋ ni

[⁹ Yezu aŋgəba e kisim ba ge miledə a vad enjenjeni ga gosku a. Àra aŋgaya ti aŋgəzlivu enji ana Mari ga

kəsa Magədala, naŋ ya ti ahaslani Yezu àgariaba seteni a adəskəla ni. ¹⁰ Naŋ nakəŋ àra èpia Yezu a ti òru ga məhi ma gani ana ndam ya təbu akaba Yezu ahaslani ni. Òru àdi ahər ana tay ti nday təbu titəwi, bəruv awər tay. ¹¹ Mari nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Yezu naŋ àbu, nìpia naŋ a. » Ay ma gayanəŋ ya àhi ana tay ni ti təgəsiki ndo.

¹² Kəlanəŋ gani ndam *madəbay Yezu cə təbu takoru a kəsa ci6-ci6eni vu ti, Yezu aŋgəzlivu ana tay. Aŋgəzlivu ana tay ti vu gayanəŋ ni akəda ya aŋgəzlivu ana Mari ni do. ¹³ Nday nakəŋ day təsləkabiya ga manjəhadī ma gani ana ndam madəbay Yezu ndahanəŋ na. Tàra təŋgəhadīa ana tay a nahkay ti nday nani təgəsiki ma gatay ya təŋgəhadī ana tay ni ndo keti.

¹⁴ Kəlanəŋ gani ka ya ti ndam madəbay naŋ kru mahar bəlanəŋani ni təbu təzum zlam nahəma, Yezu nakəŋ aŋgəzlivu ana tay. Àra aŋgəzlivu ana tay a ti àləgi ana tay adəba təkəki ahər ke Melefit ndo, təwayay məgəsiki pakama ga ndam ya ti tədfəm : « Mìpia Yezu a, aŋgəba e kisim ba » ni ndo palam. ¹⁵ Mək àhi ana tay ahkado : « Dəgum ka had ga məlanəŋ ni dək, humioru *Ma Məwəni Sulumani ana mis ya Melefit àgra tay a ni dək. ¹⁶ Maslanəŋa ya ti àfəkua ahər a akaba àbara ni ti Melefit amahəŋgay naŋ. Ay maslanəŋa ya ti àfəku ahər ndo

* 16:8 A wakita ndahanəŋ bu ni ti ma ga Mark àndava ahalay a.

ni ti Melefit aməgəs naŋ àna seriya. ¹⁷ Nday ya ti təfəkua ahàr a nahəma, məfəku ahàr gatay ni ara asərvu nahkay hi : atagariaba seteni ana mis àna slimi goro a ; atəzlapay àna ma həma ndahaŋ ya nday təsər do ni ; ¹⁸ tamal ti təgəs gavaŋ àna ahar ahkay do ni tisi zlam makad mis day, zlam nday nani atəgri araŋa ana tay do ferera ; tamal ti təbəki *ahar ka ndam ya tēbeseŋ do ni, ndam nday nani atəŋgaba. »

Melefit azoru Yezu a hud melefit vu

(*Luk 24.50-53 ; Tɥwi 1.9-11*)

¹⁹ Bay geli Yezu àra àhia pakama na ana tay a nahkay ti Melefit àzoru naŋ agavəla a hud melefit vu, mək ànjəhad kà ahar ga daf ge Melefit, a məlaŋ ga gəɗakani vu. ²⁰ Kəlaŋ gani ndam *asak ga Yezu ni ti ni təsləka, təhioru *Ma Mɥweni Sulumani ana mis ga had ga məlaŋ ni dek. Bay geli àvi njəda ana tɥwi gatay ya təgray ni àna məgrikivu zlam ndahaŋ ya ti mis tìpi dáy-dáy ndo ni ana tay.] †

† **16:20** A wakita ndahaŋ bu ni ti wakita ga Mark andav àna 9-20. Ay a wakita ndahaŋ bu ka məlaŋ ga 9-20 ti andav nahkay hi : « Wál ni təhəŋgri ere ye ti àgravu ni dek àna ata Piyer akaba ndam madəbay Yezu ndahaŋ ni, təzlapaki kay ndo. Kəlaŋ gani Yezu àna ahàr gayaŋ àsləroru ndam madəbay naŋ ni gwar egezi ka məlaŋ ya fat azlərəvaya ni akaba gwar agavəla ka məlaŋ ya fat adiyu ni ga məhiani ana mis Melefit amahəŋgay mis ga kaŋgay-kaŋgayani. Ma gani nani ti njəlata, aməmbatvu dáy-dáy do. »

**Ma M_uweni
Sulumani ya L_uk
àbàki ni
Ere ye ti m_ad_amki
ka Ma M_uweni
Sulumani ya L_uk
àbàki ni**

Maslaṅa ya ti àbàki wakita ge L_uk ni àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay n_engu ni, kwa ka m_anj_aki gani ndam ga Yezu ðek t_as_era àbàki ti L_uk bay ya tàgrakabu t_uwi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). M_as_era, bay ya àbàki wakita ge L_uk ni ti àbàki T_uwi ga ndam asak ga Yezu day naṅ gani (L_uk 1.1-4, T_uwi 1.1). A T_uwi ga ndam asak bu àd_am « leli » (16.10-17; 20.5-15; 21.1-18; 27.1-28.16), nahkay m_as_era bay ya àbàki wakita ni t_asawada akaba Pol a.

L_uk àbiki wakita gayan c_ueni ni ana Tey_ufil (1.3). Way Tey_ufil way ti m_as_er do; slimi gayan ni awayay ad_am_vaba « Bay ya ti awayay Melefit ni. » L_uk azalay naṅ « g_ad_akani goro »: bi naṅ bay ge elimeni, bi àp_el sinṅu ga magraya wakita na ti naṅ; àf_ekia ah_ar ka Yezu a, ay L_uk àbiki wakita ti m_ici pakama àki ka Yezu lala (1.4). L_uk awayay ti mis ðek t_as_er pakama àki ka Yezu lala.

L_uk às_era ma Gres a lala, àbàki ti akada ga ndam m_as_er zlam ya t_abàki wakita ka sarta ga Yezu ni. Awayay

ti mis t_as_er ere ye ti àgravu ni àgrava edeḍiṅ edeḍiṅena, nahkay àdafay slimi ga b_abay ya t_agur had ka sarta gani ni (1.5; 3.1); ka sarta gani nani mis tacal vi ti àna slimi ga b_abay nahkay.

L_uk àṅg_ahad ere ye ti Yezu àgray akaba àd_am ni akada ga ata Meciy_u nday ata Mark ya t_aṅg_ahad ni: Yezu ànj_aki ke t_uwi gayan ka had Gelili, òru gwar a Zer_uzalem. Ay akada ge Meciy_u ya àgray ni L_uk day ànj_aki ti ke miwi ga Yezu (1-2); ka m_alan nani akaba ka m_alan ndahan àṅg_ahad zlam ya ti naṅ naṅani ècifiṅa k_e mis ndahan a, èj_eṅgey a wakita ndahan bu ndo ni (1.3).

Ga Yezu ya àh_aṅgalay Melefit ni ti ata Meciy_u nday ata Mark t_aṅg_ahad_a ma gana, ay ti L_uk àṅg_ahad_a àtama gatay na (3.21; 5.16; 6.12; 9.18, 28-9 akaba ndahan). Àd_afa t_uwi ga M_asuf Nj_alatani ya àgray na daya (1.35, 41, 67; 2.25-27; 3.16, 22; 4.1, 14, 18; 10.21 akaba ndahan). Àṅg_ahad ah_amamam w_al ndahan t_ad_abay Yezu, Melefit day àh_aṅgay tay ni (1.39-56; 7.37-50; 8.2; 23.27-28, 49; 24.1), akaba ah_amamam Yezu awayay ndam talaga ni (4.18; 6.20; 7.22; 11.41; 12.23; 14.13, 21; 18.22; 19.8; 21.2-3). Àṅg_ahad ah_amamam Yezu awayay ndam magudar zlam ya tambatkaba majalay ah_ar gatay a ni daya (5.32; 7.34, 37-50; 15.1-7, 10; 18.13-14; 19.7-10).

Pakama ya L_uk ànjiki ana

Teyufil ni

¹ Nəbukki wakita hini ana nak, Teyufil goro ni.

Nəhuk nahəma, mis kay takadva, təbəkia zlam ya ti tāgravu e kidin̄ geli bu na ka wakita. ² Wudaka təbəkia zlam gani nani ti mis ndahan̄ təhibiya ana leli a àndava. Nday ya ti tēhi ana leli ni tipibiya ere ye ti àgravabiya kwa ka mən̄jəki gani àna eri gatay gatayana. Nahkay zla ti tūwi gatay ègia ga mēhi pakama ge Melefit ana mis a. ³ Ègia mis ndahan̄ ni təbəkia wakita gatay na nahəma, nu day àbəlafua nawayay nəbukki pakama gani ka wakita, Teyufil gəḏakani goro ni. Nawayay nəslamalakabu pakama gani lala, adaba nəcahakabá ere ye ti àgravu na dek, kwa ka mən̄jəki gani. ⁴ Nagray nahkay adaba nawayay ti kəsər pakama ya kici ni ti pakama ge jiri efed̄in̄.

Məslər ge Melefit àdəm etiwi Zəñ bay məbaray mis

⁵ Ka sarta ya *Erot nan̄ bay gəḏakani ga had̄ ga ndam *Zude nahəma, zal nahan̄ àbu, nan̄ bay *mən̄galabakabu mis akaba Melefit, slimi gayan̄ Zakari. Nan̄ ge dini ga Abiya. Wal gayan̄ day wur hud̄ ga *Aron̄, slimi gani Elizebet. ⁶ Nday cecəeni ndam jireni kè eri ge Melefit, təgəskabu *Divi ga Bay Melefit ya təbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni, tagray ere ye ti Melefit awayay ti mis tāgray ni dek. Nday gani mis

təngətfəña zlam magudarani kà tay a do. ⁷ Ay ti tiwi bəza ndo, adaba Elizebet nan̄ dəgəlani mək nday cecəeni tigia medewel a àndava.

⁸ A vad̄ nahan̄ Zakari nan̄ àbu agri tūwi ana Melefit a *ahay gəḏakani ge Melefit ni bu, adaba ahar ge tūwi ga ndam ge dini gayan̄ ènjua. ⁹ Kəlavad̄ ndam mən̄galabakabu mis akaba Melefit ni tihindi Melefit ti mādaba mis a bəlan̄ e kidin̄ gatay ba, ti maslan̄a nani ahuriyu kà mahay ga məlan̄ *njəlatani ni ga mazəbay haf ya ezi akad̄a ge tersel ni : ka fat nani ti Melefit adaba Zakari a. ¹⁰ Sarta ga mazəbay haf ni àra ènjia ti àhuriyu a ahay ni vu. Mis ndahan̄ dal-dalani ni ti ni nday a dalaka bu, təbu tahəngalay Melefit. ¹¹ Eslini *məslər ge Melefit àngazlivu : məslər ni jika gwar kà ahar ga daf ga zlam ya ti tazəbaki haf ya ezi àcər ni. ¹² Zakari nakəñ àra èpia məslər ge Melefit na ti àbivaya an̄gwaz a, àtia bəruv a. ¹³ Nan̄ àbu agray an̄gwaz nahkay nahəma, məslər ge Melefit ni àhi : « Kəgray an̄gwaz ba, Zakari, adaba Melefit ècia gayak ya kəhəngalay nan̄ na. Nahkay wal gayak Elizebet emiwəkaya wur zalana, akədi slimi gani Zəñ. ¹⁴ Etiweya wur na ti akəmər̄vu dal-dal àsabay, mis kay day atəmər̄vu ka ya ti etiweya nan̄ a ni. ¹⁵ Adaba mam, nan̄ gani emigi mis gəḏakani kè eri ge Melefit. Emisi zum akaba zlam mawəsani day-

day do ; kwa nan a hud ga manjani bu *Məsuf Njəlatani aniviyu a məbərüv bu dal-dal. ¹⁶ Amahəngarbiyu bəza ge Izireyel kay afa ga Bay Melefit gatay ti təfəki ahər keti. ¹⁷ Amara kama ge Melefit ga məhi ma ge Melefit ana mis a. Melefit aməvi Məsuf akaba njədə akada ya əvi ahaslani ana bay mahəngaray pakama gayan Eli ni. Amagray təwi ga manjalabakabu ata bəñ ga bəza akaba bəza gatay ; mis ya ticiiki slimi ana Melefit do ni amahəngarbiyu tay ti təjalay ahər akada ga ndam ya ticiiki slimi ana Melefit ni. Nahkay amaslmalikabu mis ana Bay geli ga məgri təwi. »

¹⁸ Eslini Zakari nakəñ ahəngriyəñ, əhi : « Anəsər ma gayak ya kədəm ni ti jiri ti ahəmamam ? Adaba nihi leli cəeni ata wal goro migia medewel a ni. » ¹⁹ Eslini məslər ge Melefit nakəñ ahəngriyəñ, əhi : « Nu Gabriyel, nu nəbu kə meleher ge Melefit kəlavad. Əslərkuqbiyu nu ti nəhuk ma sulumani ya kici ni. ²⁰ Nihi ti akazlapay koksah, akədəm ma va do, si ere ye ti nəhuk ni amagrava day, adaba kəgəskabu pakama goro ndo. Nəhuk nahəma, ere ye ti nədəm ni ti amagravu əna vad gani. »

²¹ Ka sarta ya Zakari nan a ahay bu ni ti mis ya a dalaka bu ni təbu tajəgay nan. Əra əpəsviya a mələñ *njəlatani ni va ti əhəlia ahər ana tay a.

²² Ka ya ti əhəraya ni ti əsliki mədəm ma va do. Nahkay mis ni təsəra əpibiya arəña a mələñ njəlatani ni ba. Nan nakəñ əzlapay koksah, adadı ahər ana tay cilin.

²³ Nahkay nan əbu agri təwi ana Melefit. Sarta ge təwi gayan ni əra əndava ti əsləka oru a magam gayan. ²⁴ Kələñ gani wal gayan Elizebet əzay hud. Əra əza hud na ti ənjəhad a ahay bu kiyi zlam, əhəraya e mite va ndo. Adəm : ²⁵ « Ere ye ti əgrakuvu ni ti təwi ga Bay Melefit goro. Nihi ti əjənakia nu a, əzəkua mimili kə eri ge mis a. »

Məslər ge Melefit adəm etiwi Yezu

²⁶ Ka ya ti Elizebet nan a hud kiyi muku nahəma, Melefit əslərbiyu məslər gayan Gabriyel a kəsa nahan vu. Kəsa nani ti təzalay Nazaret, ka had *Gelili. ²⁷ Əslərkuqbiyu ka wur dahalay nahan, slimi gayan Mari. Wur dahalay nani ti təvia ana zal nahan a ; slimi gani Zəzef, nan wur hud ge Devit. Ay ti əzay nan fañ ndo. ²⁸ *Məslər ge Melefit nakəñ arəkioru ka wur dahalay ni, əhi : « Nəgruk sa. Nak ti Melefit awayay kur, agruk sulum gayan. Bay Melefit nan əbu akaba kur. » ²⁹ Wur dahalay ni əra əcia sa ga məslər ge Melefit na ti əhəlia ahər a. Əhi ana ahər ahkado : « Sa ga mam nahkay mam ? » ³⁰ Eslini məslər ge Melefit nakəñ əhi : « Kəgray anğwaz ba, Mari, adaba kəñgəta zlam

sulumana afa ge Melefit a.
³¹ Kara kazay hud wudak. Nahkay kara kiwi wur zalani, akædi slimi gani Yezu. ³² Wur nani emigi mis gædakani. Melefit nañ agavæla drin amædæm wur nani ti Wur gayan. Bay Melefit amæfiyu nañ a bay ge Devit bæñ ga bæñani ya àzum ahaslani ni vu, ³³ amægur bæza hud ge Zekup ga kanğay-kanğayani, bay gayan amandav day-day do.»

³⁴ Eslini Mari àhi: « Nu nèser zal do ni ti, anazay hud gani ti ahæmamam? »
³⁵ Mæslar ge Melefit ni àhængrifæn, àhi: « *Mæsuf Njælatani amærakuka, Melefit nañ agavæla drin amagray ti kånjehad a njæda gayan bu akada ya kanjehad e zühweri ga mængæhaf bu ni. Nahkay wur ya ekiweya ni nañ njælata, Melefit amazalay nañ Wur gayan. ³⁶ Nihi Elizebet wur ga ndam gekuli ni, nañ ya ti mis tædæm nañ dægælani ni, ku ègia medewel a nængu ni àza hud a kiyi muku, wur zalani àniviyyu. ³⁷ Adaba mam, ere ye ti Melefit èsliki magrani do ni ti àbi. » ³⁸ Mari nakæn àra ècia ma gayan na ti àhi: « Nu ti nu wal mægri tæwi ana Bay Melefit. Ere ye ti kæhu ni mâgrakuvu ti! » Eslini mæslar ge Melefit ni àslæka, àmbærbu nañ.

Mari nañ àbu afa ge Elizebet

³⁹ Ka sarta gani nani Mari àslæka, àcæloru ke weceweceni gwar a hæma vu, a kæsa nahan vu ka had

*Zude. ⁴⁰ Òru ènjæa ti àhuriyu a ahay vu afa ga Zakari, àgri sa ana Elizebet wal ga Zakari ni. ⁴¹ Elizebet àra ècia sa ga Mari na ti wur ya ti a hud gayan bu ni àdaday. Eslini *Mæsuf Njælatani èsliva a vu vu ana Elizebet a, ⁴² mæk nañ nakæn àdiki ana zlahay kay kay, àdæm: « Nak ti Melefit àgruka zlam sulumana àtama ga wål ndahan na dek. Àgria sulum ana wur gayak ya a hud bu na daya. ⁴³ Nu way ti mæn ga Bay goro mâra afa goro a way? ⁴⁴ Ka ya ti niçi sa gayak ni ti wur ya a hud goro bu ni àdada àna mæmærana. ⁴⁵ Nak kæbu àna mæmærani adaba kæfækia ahâr ka Bay Melefit a, kæsæra amagray ere ye ti àhuk amægruk ni. »

Mari àzlabay Melefit

⁴⁶ Eslini Mari nakæn àdæm ahkado:

« Àna mæbæruv goro dek nædæm Bay Melefit goro nañ gædakani dal-dal,

⁴⁷ nu nèbu àna mæmærani kay adaba Melefit nañ àbu ahængay nu;

⁴⁸ adaba mam, nu nisli arañ do, nægri tæwi ana nañ, ay ti àjalakua ahâr a.

Nahkay kwa kani mis ya tæbu ni dek atædæm nu nèbu àna mæmærani dal-dal ga kanğayani.

Mis ya etiwi tay kama ni dek day atædæm nahkay.

⁴⁹ Atædæm nahkay adaba Melefit esliki magray zlam dek, àgrua zlam gædákana.

Melefit ti nan njelata !

⁵⁰ Ndam ya tabəhadī mirdim
ni ti awayay tay,
agri sulum gayan ana tay ak-
aba ana bəza huf bəza
huf gatayani.

⁵¹ Āgra tawi ga njəda àna ahar
gayan a ;

ndam ya ti zlabay àniviyu
ana tay ni ti àgrikaba
ahàr ana tay a kway-
kwayay.

⁵² Bəbay day àhəlabə tay a bay
gatay ba ;

ndam ya ti tisliviyu a mis
vu do ni ti àhəlayə tay
agavəla.

⁵³ Ndam ya ti ləwir àwər tay ni
ti àvia zlam sulumana
ana tay a, tərəha àna
nan a ;

ndam ge elimeni ti ni àgara
tay a, təsləka ahar
gatay zlam zlam.

⁵⁴ Ndam *Izireyel ti nday
ndam məgri tawi
ana Melefit, nahkay
àjenakia tay a ;

sulum gayan ya àdəmbiyu
aməgri ana tay ni
àgəjazlki ahàr ndo.

⁵⁵ Sulum gani nani ti àhibiya
ma gana ana ata bəj
geli ahaslana,

àdəm aməgri ana Abraham
akaba ana bəza huf
gayan ga kanğay-
kanğayani. »

⁵⁶ Mari àra àzləba Melefit a
nahkay ti àpəsiyu afa ge Elize-
bet agray kiyi mahkər ; kələn
gani àsləkabiya, àra a magam
a.

*Tiwi Zej bay məbaray mis
ni*

⁵⁷ Kiyi ge Elizebet àra ènjia
ti èweya wur zalana. ⁵⁸ Àra
èweya wur na ti àmərva :
ndam mahay gayan akaba
ndam gayan tàra ticia Melefit
àgria sulum gayan a ti nday
day təmərva. ⁵⁹ Wur ni

àra àgra vad azlalahkər a
nahəma, mis tàra ge *mekeli
kudī a. Tàra təkəlia kudī
na ti tawayay tədi slimi ga
bəjanī Zakari. ⁶⁰ Ay ti mənjanī
àdəm : « Aha, kàzalum nan
nahkay ba, slimi gayan Zej. »

⁶¹ Tàra ticia ma ga wal na
ti təhi : « Maslaja àbi e dini
gayak bu təzalay nan Zej
bi timey. » ⁶² Nahkay tədəfi
ahar ana bəj ga wur ni,

ti mādəfiaya slimi ya nan
awayay mədiani ana wur
ni ana tay a. ⁶³ Mək Zakari
nakən èhindifiya pələngaf
kà tay a. Tàra təzibiya ti

àbəkī : « Slimi gayan Zej. »
Gayan ya àra àbəkia nahkay
ni ti àgria ejep ana mis na
dək. ⁶⁴ Ka gani nani Melefit

àhəlikaba ma ana Zakari
nakən a, àzlapay həya, àdi ana
mazləbay Melefit. ⁶⁵ Ere ye
ti àgravu ni ti àsia anğwaz ana

ndam mahay gayan na dək.
Ma gani nani àhəndoru ka
had *Zude a kəsa ya ka həma
ni vu dək. ⁶⁶ Ndam ya ticia

pakama nana ni dək ti təbu
təjalaki ahàr, tədəm ahkado :
« Wur nani ti emigi mam ? »
Wur ni ti njəda ge Melefit àbu
akaba nan ededīn.

*Zakari ahəngri ma ge Mele-
fit ana mis*

⁶⁷ Eslini *Məsuf Njəlatani
èsliva ana Zakari bəj ga

wur na a vu va. Nahkay àhəŋgaraya pakama ge Melefit a, àdəm ahkado :

68 « Mazləbay Bay geli, Melefit ga ndam *Izireyel ni, adaba àra àmənjoya ndam gayəŋ a, àmba tay a.

69 Melefit àslərbiya bay njəda-njədani ga mahəŋgay leli a.

Bay njəda-njədani nani ti wur huf ge Devit bay məgri təwi ana Melefit ni.

70 Pakama gani nani ti àhibiya ana ndam njəlatani ya tahəŋgaray *pakama gayəŋ ahaslani na,

mək nday day təhəŋgria ana mis a.

71 Àdəm amahəŋgafəŋa leli kà ndam ezir geli a, ti ndam ya tàwayay leli do ni tisliki ke leli va ba.

72 Àgria sulum gayəŋ ana ata bəŋ geli a,

àjalakia ahàr ka pakama gayəŋ ya àwəlkabu akaba tay na.

Pakama gayəŋ ya àwəlkabu akaba gatay ni ti njəlata.

73 Àjalakia ahàr ka mbađay gayəŋ ya àmbađi ana Abraham bəŋ geli na.

A mbađay gayəŋ ni bu àhi 74 amahəŋgafəŋa leli kà ndam ezir geli a

ti aŋgwaz àwərfəŋa leli kà tay a va ba,

ti mäfəki ahàr ke Melefit, mázləbay naŋ,

75 ti mîgi ndam jireni, ndam njəlatani kè eri gayəŋ duk abiviyu ana mandav ga vad ga sifa geli. »

76 Zakari nakəŋ àdəm keti :

« Nak zla nahəma, wur goro, atəzalay kur bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit.

Naŋ agavəla drin !

Atəzalay kur nahkay adaba akədi kama ana Bay gəđakani geli ga masla-malikabu divi,

77 ga məhiani ana ndam gayəŋ ni ti təsər Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a, amahəŋgay tay.

78 Melefit geli ni ti awayay leli, agri sulum gayəŋ ana leli dal-dal.

Nahkay amara maslađi məlaŋ ana leli kwa agavəla akada ga fat ya azlərəvaya, aslađay məlaŋ ni.

79 Amaslađi məlaŋ ti ana ndam ya ti nday a ləvəŋ bu ni akaba nday ya ti tagrafəŋa aŋgwaz kè kisim a ni,

ti mədəfikiki ana leli ahəmamam manjəhadkabu àna sulumani akaba Melefit ni. »

80 Zakari nakəŋ àra èndeveriŋa pakama gayəŋ na ti ànjəhad akaba ndam gayəŋ zlam gayəŋ. Nday təbu nahkay ti Zeŋ wur gayəŋ ni naŋ àbu adək, məsər zlam gayəŋ asagakivu adaba Melefit naŋ àbu akaba naŋ. Ànjəhad e gili duk abiviyu ana vad ya ti aŋgazlivu ana ndam Izireyel vay-vay ni.

2

*Tiwi Yezu
(Meciyu 1.18-25)*

¹ Ka sarta gani nani ti Eg^{ust} *bay gəɖakani ga ndam Rom àdəmva. Àdəm tâcal mis ga had'ya naŋ agur ni dek, tãbãki slimi gatay ka wakita. ² Macal mis nani ti ye enjenjeni. Àgravu ka ya ti Kiriniy^{us} agur had' Siri ni. ³ Nahkay ku way way do dek akoru ka had' gayan' ti tâcal naŋ, tãbãki slimi gayan' eslini. ⁴ Ka sarta gani nani ti Zuzef zal ga Mari ni naŋ àbu ka had' *Gelili a kəsa Nazaret bu. Àra ècia ma ga macal mis na ti àslàka òru ka had' *Zude, a kəsa Betlehem vu. Òru eslini ti adaba tiwi bay Devit bəŋ ga bəŋani ahaslani a kəsa gani nani bu. ⁵ Ka ya ti akoru ni ti àzəkivu wal gayan' Mari ju, ti tãbãki slimi gatay a kəsa ga ata bəŋ gatayani bu. Ka gani nani ti wal ni hud' èsliliŋa.

⁶ Tòru tinjua e Betlehem a nday tãbu eslini ti vad' ge miwi wur ni ènjua. ⁷ Nahkay naŋ nakəŋ èweya meykweya gayan' wur zalana. Àra èweya wur na ti àfiyu naŋ a azana vu mək' àfəkad' naŋ a kulum vu. Tãfəkad' wur ni eslini ti adaba mis tisliva a ahay ga ndam mirkwi ni va, məlan' àbi va bi palam.

Məslər ge Melefit ahi ana ndam majəgay zlam tiwia Krist a

⁸ Ka had' nani nahəma, ndam majəgay zlam tãbu a hud' gili bu, tanjəhad' eri ga majəgay zlam gatay ga

məlavad'. ⁹ Nday tãbu eslini ti məslər ga Bay geli Melefit àŋgazlivu ana tay, masladani ga Bay geli Melefit àhərkiã ka tay a ka məlan' nana, àbəvù tay e kidiŋ vu. Tàra tìpia nahkay ti àbiva aŋgwaz ana tay a dal-dal. ¹⁰ Eslini *məslər ge Melefit ni àhi ana tay ahkado : « Kəgrum aŋgwaz ba. Nihi nahəma, nəzibiyã ma maweni sulumana ana kuli a. Ndam *Izireyel dek eticia ma gana ti atəmər^{vu} àna naŋ dal-dal. ¹¹ Ma ya ti nəzibiyu ana kuli ni ti nihi : Tiwiewa bay mahəŋgay mis ana kuli kana a kəsa ge Devit ba. Naŋ gani *Krist *Bay gəɖakani ya amara ni, naŋ Bay geli gəɖakani. ¹² Ere ye ti akəsər^{um} naŋ àna naŋ ni ti nihi : akədumi ahàr ana wur ndeβ-ndeβeni a azana bu a kulum bu. »

¹³ Àra àdəma nahkay ti ndam ga slaku ge Melefit dal-dal təzlərəvaya a hud' melefit va dekik huya, nday tãbu akaba naŋ, tazləbay Melefit, təɖəm : ¹⁴ « Tãzləbay Melefit driŋ agavəla ! Ka had' day ndam ya ti Melefit awayay tay ni tãnjəhad'kabu àna sulumani, araŋa àhəli ahàr ana tay ba ! »

Ndam majəgay zlam takoru təmənjiyu Yezu e Betlehem

¹⁵ *Məslər ge Melefit ni tãra tãzləba Melefit a nahkay ti tãsləkafəŋa kà ndam majəgay zlam na, tãŋgoru a hud' melefit vu. Tàra tãsləkafəŋa kà tay a ti nday ti ni təɖəm e kidiŋ gatay

bu : « Mədəgum bəḏak e Betlehem, makoru mipəmbiyu ere ye ti àgravu, Bay Melefit àhi ana leli ni kwa. »

¹⁶ Nday nakəŋ təzoru asak kirim-kirim, tòru tədi ahàr ana Mari nday ata Zəzef akaba wur ndeḅ-ndeḅeni ni, naŋ mandəhadani a kulum bu. ¹⁷ Tàra tìpia wur na ti təŋgəhad pakama ga məslər ge Melefit ya àhiki ana tay ka wur ni. ¹⁸ Mis ya ticia ma ga ndam majəgay zlam ya təŋgəhadì ana tay na ti àgria ejep ana tay a dek. ¹⁹ Mari ti ni àgəskabá ma na dek a ahàr gayan va, naŋ àbu adəgəzłki ahàr dal-dal. ²⁰ Kələŋ gani ndam majəgay zlam ni təsləka. Nday àna məmərani, təzləbay Melefit azuhva zlam ya tici akaba tìpi ni dek. Zlam gani nani dek àgrava akada ga məslər ge Melefit ya àhi ana tay na.

Təŋgazli Yezu ana Melefit a dalaka ga ahay gəḏakani ge Melefit bu

²¹ Wur ni àra àzuma vad a azlalahkər nahəma, *təkeli kəḏi, tədi slimi Yezu. Slimi nani ti slimi ya ti *məslər ge Melefit àdi mənəḏəd mazay huf gayan ni.

²² Wal ni àra àsaya ḏaf e mite va ti si ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təḏəm naŋ ègia nḵəlatana keti kwa akada ge *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni. Nahkay tòru nday ata zal gayan Zəzef a Zerəzalem ga məŋgazli

wur ni ana Bay geli Melefit, ²³ adaba àbu məbəkiani e Divi ga Bay geli Melefit bu, Melefit àḏəm ahkado : « Meykweya zalani lu emigi nḵəlata, naŋ ga Bay geli Melefit.* » ²⁴ Nahkay si təbi kurkoduk cə ahkay do ni bəza ga guḏuk-guḏuk cə ana Bay Melefit akada ya àbu məbəkiani e Divi ga Bay Melefit bu ni kwa. †

Simeyoŋ nday ata Ana təhəŋgri ma ge Melefit ana mis

²⁵ Eslini zal nahan naŋ àbu a Zerəzalem, slimi gayan Simeyoŋ, naŋ gani mis jireni, ahəŋgioru ahàr a had ana Melefit, naŋ àbu ajəgay bay ya ti Melefit aməslərbiyu ga mahəŋgay ndam *Izireyel ni. Simeyoŋ gani *Məsuf Nḵəlatani naŋ àbu akaba naŋ. ²⁶ A vad nahan Məsuf Nḵəlatani àhiaba, àhi : « Wudaka kəmət nahəma, ekipia *Krist *Bay gəḏakani ya Bay Melefit aməslərbiyu ni day kwa. » ²⁷ Nahkay ka fat ya ti ata bəŋ ga Yezu nday ata mənəḏə ga Yezu təzoru Yezu wur gatay ni a dalaka ga *ahay gəḏakani ge Melefit ni vu ga məḏəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni ti, tədi ahàr ana Simeyoŋ nakəŋ. Naŋ eslini àndava, adaba Məsuf ge Melefit àzoya naŋ a. ²⁸ Simeyoŋ nakəŋ àra èpia wur na ti àzay naŋ a ahar vu, àgri səsì ana Melefit, àḏəm : ²⁹ « Nihì nahəma, Bay goro ni, ere ye ti kəhu ni ti kəgra

* 2:23 Məŋjay Mahərana 13.2, 12, 15.

† 2:24 Məŋjay Levi 12.8.

àndava.

Nu evidi gayak, kebesey mævu divi ti nêmat àna sulumani.

30 Adaba nîpia bay ya ti kèslərbiyu ga mahəngay mis na àna eri goro a,

31 maslaŋa ya ti kàzaba naŋ kè meleher ge mis ga melaŋ na dek ni.

32 Naŋ gani amasladi melaŋ ana mis, ti mis ya ti nday ndam *Zude do ni dek day tæsər kur.

Nahkay mis dek atazləbay ndam Izireyel, ndam gayak ni, azuhva naŋ. † »

33 Ata bəŋ ga Yezu nday ata məŋ ga Yezu tãra ticia ma ga Simeyən ya àdəmki ka wur na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. 34 Eslini Simeyən nakəŋ àhəngalay Melefit ti mægri sulum gayanə ana tay, mək àhi ana Mari məŋ ga wur ni: « Azuhva wur hini nahəma, ndam Izireyel ndahaŋ kay atanğoru kələŋ, nday ndahaŋ kay ti ni atoru kama. Melefit aməngazlay naŋ, ay ti mis atəgəskabu naŋ do ; 35 nahkay aməngazlaya zlam ya mis kay təjalay a ahər gatay bu na vay-vay. Nak Mari ti ni, akacakay daliya, ekitəwi akada ge mis ya tətəhadã àna maslalam a gək ni. »

36-37 Wal nahaŋ naŋ àbu, naŋ wal mahəngaray pakama ge Melefit, slimi gayanə Ana. Naŋ wur ge Fenəwel zal

† 2:32 Məŋjay Izayi 42.6 ; 49.6 ; 52.10. slimi ge dini a.

Eser. § Vi gayanə dekeni kru kru azlalahkər mahar fađ, ègia medewel a dal-dal. A dahalay gani nahəma, àda zal a, tivikabu vi adəskəla, mək zal ni àmətchia. Zal gayanə ni àra àməta ti ànjəhad ka ahər gayanə, naŋ wal madakway. Ka sarta gani nani ti naŋ àbu akoru a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni vu kələvad. Mələfat akaba mələvad gani do dek azləbay Melefit eslini àna mægəs *ndəra akaba àna mahəngalay naŋ. 38 Ka ya ti Simeyən naŋ àbu azlapaki ka Yezu nahəma, wal madakway ni ènjia bilegeni. Àra ènjia ti àgri səsı ana Melefit. Mis ndahaŋ təbu eslini tajəgay vad ya ti Melefit amahəngay Zeruzalem ni. Eslini wal nakəŋ àhəngri pakama ge Melefit ya àdəmki ka wur ni ana tay dek.

Ndam ga Yezu tanga a Nazaret a

39 Ka ya ti ata Zuzef nday ata Mari tãdəba *Divi ga Bay Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na dek ti təsləka àna wur na, tangaŋoru a kəsã gatay vu a Nazaret ka had *Gelili. 40 Nday təbu eslini ti wur ni naŋ àbu adək, njəda gayanə day asagay. Zlam day àsəra kay ; Melefit awayay naŋ, naŋ àbu agri sulum gayanə.

Ere ye ti Yezu àgray ka ya ti vi gayanə kru mahar c# ni

§ 2:36-37 Eser ti wur ge Zekap ; ègia

41 Ata Zuzef nday ata Mari takoru a Zeruzalem tagrabiya wumari ga *Pak kilevi. 42 Yezu ara azuma vi a kru mahar cu ti toru akaba ata banani ata manani a Zeruzalem akada gatay ya tagray kilevi ni. 43 Tara tagraba wumari na andava ti mis dek taslaka tangoru a magam gatay. Ka ya ti mis ni taslaka ni ti Yezu aslaka ndo. Anjahad a Zeruzalem ka masar ga ata banani nday ata manani do. 44 Nday tadam bi nan abu aslaka akaba ndam gatay ya tasawaday akaba tay na. Nahkay tasawaday ruk, day kwa ti tadbay nan akibu ka ndam gatay ni, 45 ay tedi ahâr ndo. Tara tedi ahâr ndo ni ti tangoru a Zeruzalem, tadbay nan. 46 A vad ya mahkar gani day kwa ti tedi ahâr a dalaka ga *ahay gadakani ge Melefit ni bu. Nan abu manjahadani digusa e kidin ge musisi gadakani gatay ni bu, abi slimi ana ma gatay ya tadam ni, ehindifina ma ka tay a daya. 47 Eslini mis ya tibi slimi ana ma gayan ni dek tagra ejep a, adaba asera zlam a kay, ahangarfah ka pakama lala. 48 Ata banani nday ata manani tara tadia ahâr a ti tagra ejep a dal-dal asabay. Eslini manani ahi ahkado : « Kagri ere hini ana leli ti kamam, wur goro ? Nihi ahâr ahaliaba ana leli ata buk a dal-dal ga madabay kur a. » 49 Ara ecia ma ga manani na ti ahi ana tay ahkado : « Kadabum nu ti kamam ? Ngay ananjahad a dalaka

ga ahay ga Baba bu ni ti kasarumki do aw ? » 50 Ay ti ata banani ata manani ticiaba ma gayan ya ahi ana tay na ndo ferera.

51 Kalah gani taslaka akaba Yezu a, toru a Nazaret. Nan abu agasiki ma ga ata banani ata manani. Manani zla nahama ajalakioru ahâr ka zlam gani nani ya agravu ni dek. 52 Yezu nakah ka ya ti adak ni asarkivu zlam akivu. Abalafaha ke Melefit a akiva, mis day abalafaha ka tay a akiva.

3

Pakama ge Zeh bay mabaray mis ya ahi ana mis ni

(Meciyu 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Zeh 1.19-28)

1-2 Ara apasa vi a bal ti Melefit ahi ma gayan ana Zeh wur ga Zakari a hud gili bu. Ka sarta gani nani ti Tiber *bay gadakani ga ndam Rom azumva a bay gayan va vi kru mahar zlam ; ahiya Pons Pilet a bay ga had ga ndam *Zude va ; *Erot agur had *Gelili ; Filip wur ga manani agur had Itari akaba had Tresenitit ; Lisaniyas agur had Ebilen. Anna nday ata Kayif nday gadakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit. 3 Melefit ara ahia ma ana Zeh a nahkay ti Zeh nakah asawaday ka gavay ga zalaka *Zurden, evelin tekesl. Nan abu ahi ana mis : « Mbatumkaba majalay ahâr gekuli a. Tamal kambatumkaba majalay ahâr gekuli a ti *nabaray

kuli. Nahkay ti Bay Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gekuli ni kè kuli a. »

⁴ Nahkay ma ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àbəki a wakita gayan ni bu ni àgrava. Àdəm ahkado : « Maslaŋa azlah a huđ gili bu, dəŋgu gayan ahəndabiyu.

Àdəm ahkado : «Slamatumikabu divi ana Bay gəđakani.

Ahàr àdəm divi gayan m̄ala ndəlaəba.

⁵ Hađ atərhvu a zlur-zlur vu dek, həma akaba mələŋ đarani dek etebesvu, divi mađanġwani etigi ndəlaəba,

divi magədavani atəslamalavu.

⁶ Nahkay mis dek etipi ge Melefit ya ahəŋgay ndam gayan ni.»* »

⁷ Eslini mis kay tərəkia ke Zeŋ a, ti m̄abaray tay. Zeŋ nakəŋ naŋ àbu ahi ana tay : « Lekulum ti medékw ! Way àhi ana kuli dəguma afa goro a ti k̄atamumfəŋa k̄a məzum bəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudak na way ? ⁸ Tamal ti k̄ambatumkaba majalay ahàr gekuli a ededīŋ ededīŋena ti grum təwi ya ti adafaki lekulum k̄ambatumva ni. Ŋgay bəŋ ga bəŋ gekuli Abraham, nahkay akatamum ti k̄əhumi ana ahàr ba, adaba nəhi ana kuli nahəma, Melefit esliki məhiani ana akur nday ndani t̄igi bəza huđ ga Abraham day, agravu. ⁹ Si kəgrum

təwi sulumani kwa. Do ni ti Melefit ànjəkia ka matrađ kuli a àndava, aġri ana kuli akada ge mis ya m̄əŋ ga zlam gayan t̄iwi bəza sulumani do ni ti, azay zlaaba gayan ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. »

¹⁰ Eslini mis kayani ni t̄əbu tihindifīŋa ma, t̄əhi : « Nahkay ti leli hi ti m̄aġray ahəmamam ? » ¹¹ Zeŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Maslaŋa ya ti endəwi gayan c̄u ni ti m̄ədifəŋa bələŋ ana maslaŋa ya ti gayan àbi fererani na. Nahkay day maslaŋa ya ti zlam məzumani àfəŋ ni ti m̄əvi ana maslaŋa ya àfəŋ bi ni. »

¹² Eslini ndam *məhəl hadam t̄ərəkia ti m̄əbaray tay bilegeni. Nday nakəŋ tihindifīŋa ma, t̄əhi : « M̄əsi ! Leli ti m̄aġray ahəmamam ? »

¹³ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Lekulum nahəma, k̄ihindumfīŋa hadam kè mis a àtamkia ka ga ŋgumna ya àhi ana kuli ni ba. »

¹⁴ Ndam slewja tihindifīŋa ma daya. T̄əhi : « Leli timey, m̄aġray ahəmamam ? » Àhi ana tay : « Lekulum ti k̄əhəlumfəŋa siŋgu kè mis ga n̄jəda ba, ahkay do ni àna məsəki malfada ka tay a ba. Həlum siŋgu ya ŋgumna apəli ana kuli ni cilij. »

¹⁵ Mis macakalavani ye eslini ni t̄əbu tajəgay ere ya amagravu ni. T̄əhi ana ahàr : « Zeŋ ti bi naŋ *Bay gəđakani ya amara ni aw ? » ¹⁶ Eslini

* 3:6 Izayi 40.3-5.

Zeñ àhi ana tay dek : « Nu ti nabaray kùli àna yam. Ay ti maslaña nahañ nañ àbu ara. Nañ gani nani ti njéda gayañ àtama goro a. Nu ti way ga mepicehiaba ezewed ga kima-
maka gayañ a di way ? Nañ zla nahəma amara məbaray kùli àna *Məsuf Njəlatani akaba àna aku. ¹⁷ Emedekaba mis a akada ge mis ya əza hijid gayañ a ahar va, ahar hay àna nañ ni. Àharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmət day-day do. »

¹⁸ Nahkay Zeñ nakəñ nañ àbu ahi *Ma Məweni Sulumani ana mis. Àhi ma ndahañ gərgəri kay ana tay, awayay ti təgəskabá. ¹⁹ Ka sarta gani nani ti Erot bay ga had Gelili ni àgudara zlam a. Wur ga məñ ga Erot àbu, wal gayañ slimi gani Erodiyət. Erot àzafəña wal ga wur ga məñani na. Erot àgudara zlam ndahañ a kay, nahkay ti Zeñ àləgi azuhva zlam gayañ ya àgudar ni dek. ²⁰ Àra àləgia ti Erot nakəñ àgudarkivu zlam keti : àfiyu nañ a dañgay vu.

Baray ga Yezu

(Meciy# 3.13-17 ; Mark 1.9-

11)

²¹ Ka ya ti mis dek *tàbaray ni ti Yezu day àbara. Àra àbara, nañ àbu ahəngalay Melefít ti huđ melefít àzləkvaba, ²² *Məsuf Njəlatani àhərkiaya. Àhərkiaya ti akada ga kurkoduk ya ahər ni ; mis tìpia. Eslini dəngu àhəndabiyu a huđ melefít bu akada dəngu ge mis, àhi : « Nak

ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəmərü məbərüv dal-dal. »

Ata bəñ ga bəñ ga Yezu (Meciy# 1.1-17)

²³ Ka ya ti Yezu ànjəki ke təwi gayañ nahəma, vi gayañ agray kru kru mahkər. A majalay ahər ge mis bu ni ti Yezu nañ wur ge Zəzef. Zəzef ti ni nañ wur ge Heli, ²⁴ Heli wur ga Matat, Matat wur ge Levi, Levi wur ge Melsi, Melsi wur ga Janay, Janay wur ge Zəzef, ²⁵ Zəzef wur ga Matatıyas, Matatıyas wur ga Amos, Amos wur ga Nahum, Nahum wur ge Esili, Esili wur ga Nagay, ²⁶ Nagay wur ga Mat, Mat wur ga Matatıyas, Matatıyas wur ge Semiñ, Semiñ wur ga Zosek, Zosek wur ga Zəda, ²⁷ Zəda wur ga Yohanañ, Yohanañ wur ga Resa, Resa wur ga Zorobabel, Zorobabel wur ga Salatıyel, Salatıyel wur ge Neri, ²⁸ Neri wur ge Melsi, Melsi wur ga Adi, Adi wur ga Kosam, Kosam wur ge Elimadam, Elimadam wur ge Er, ²⁹ Er wur ga Yezu, Yezu wur ge Eliyezer, Eliyezer wur ga Zorim, Zorim wur ga Matat, Matat wur ge Levi, ³⁰ Levi wur ga Simeyoñ, Simeyoñ wur ga Zəda, Zəda wur ge Zəzef, Zəzef wur ga Yonam, Yonam wur ge Eliyakim, ³¹ Eliyakim wur ge Meleya, Meleya wur ga Mena, Mena wur ga Matata, Matata wur ga Natan, Natan wur ge Devit, ³² Devit wur ge Zese, Zese wur ga Zobet,

Zobet wur ga Boz, Boz wur ga Sala, Sala wur ga Nason,³³ Nason wur ga Aminadap, Aminadap wur ga Adimiñ, Adimiñ wur ge Erni, Erni wur ga Esron, Esron wur ge Ferez, Ferez wur ga Zuda,³⁴ Zuda wur ge Zekup, Zekup wur ga Izak, Izak wur ga Abraham, Abraham wur ga Tara, Tara wur ga Nakor,³⁵ Nakor wur ge Serus, Serus wur ga Ragaw, Ragaw wur ge Felek, Felek wur ge Eber, Eber wur ga Sala,³⁶ Sala wur ga Kaynam, Kaynam wur ga Arfazat, Arfazat wur ge Sem, Sem wur ge Nawi, Nawi wur ge Lemes,³⁷ Lemes wur ga Matusala, Matusala wur ge Enok, Enok wur ge Zeret, Zeret wur ge Meleleyel, Meleleyel wur ga Kaynam,³⁸ Kaynam wur ge Enos, Enos wur ge Set, Set wur ga Adam; Adam ti ni, nañ wur ge Melefit.

4

Seteni àwayay esipet Yezu
(Meciyu 4.1-11 ; Mark 1.12-

13)

¹ Yezu àra àbara àndava nahama, *Məsuf Njəlatani èsliva a vu va. Eslini Yezu nakəñ əsləkabiya gwar kà zalaka *Zərdeñ a, Məsuf Njəlatani àzoru nañ a huđ gili vu. ² Eslini *Seteni àhəlfəña eyu a vad kru kru fad. A huđ ga vad nday nani bu ni ti Yezu əzum araña ndo ferera. Kələñ gani ləwir àwərkaba nañ a. ³ Ləwir ni àra àwərkaba nañ a ti Seteni àhi: « Tamal ti

nak Wur ge Melefit eđeđiñ ti, hi ana akur nday nini təmbukvu *dipeñ zla aw ? »

⁴ Ay Yezu àhəngriřəñ, àhi: « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit əđəm: “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani ciliñ do.” * »

⁵ Eslini Seteni nakəñ àzoru nañ ka məlanə zəñani, əđəfik i had ga duniya ni dek ke we-ceweceni. ⁶⁻⁷ Àhi ana Yezu keti: « Tamal ti kəbəhadua mirdim a meleher ndib ana had ti, zlam ya kipioru ni dek nəvuk, egi gayak, kəgur tay akaba elimeni gatayani dek. Adaba zlam nday nani dek ti Melefit àbuva tay a ahar va, nisliki məviani ana maslaña ya ti nu nawayay nəvi ni tata. » ⁸ Yezu àhəngriřəñ, àhi: « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu: “Akabəhad i mirdim ti ana Bay Melefit gayak; akazləbay nañ nañ bəlanə ciliñ.” † »

⁹ Eslini Seteni nakəñ àzoru nañ a Zərəzalem, əfəkad nañ jik ka ahər ga *ahay gəđakani ge Melefit ni, àhi ahkado: « Tamal nak Wur ge Melefit eđeđiñ ti, diyu a had. ¹⁰ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu: “Melefit aməhi ana məslər gayanə ti təbuk slimi.” ¹¹ Àbu məbəkiani keti: “Atakəcaw kur a ahar vu, ti asak gayak ènjifiñ kà akur ba.” ‡ »

¹² Yezu àhəngri zuh keti: « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu keti: “Kəhəlfəña eyu kà Bay Melefit gayak a

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:8 Mimbiki 6.13. ‡ 4:11 Limis 91.11-12. § 4:12 Mimbiki 6.16.

ba.” Š »¹³ Kələŋ gani Seteni àmətaβfəŋa ga məhəlfəŋa eyu kà Yezu àna wir-wir gayan a dek ti àsləkafəŋa ga hayaŋana.

Yezu ànjəki ke tawi gayan e Gelili
(Meciyu 4.12-17; Mark 1.14-15)

¹⁴ Yezu àngoru ka had *Gelili àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. Òru ènjəa eslina ti mis ye eslini ni akaba ga had ndahan ya kà gəvay gani ni dek təbu tacalfəŋ. ¹⁵ Yezu nakəŋ àcahi zlam ana mis a ahay gatay ya tahəŋgalavù Melefit ni bu. Naŋ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ya təbu eslini ni dek tazləbay naŋ.

Ndam Nazaret təgəskabu Yezu ndo
(Meciyu 13.53-58; Mark 6.1-6)

¹⁶ Yezu òru a Nazaret ka mələŋ ya ti àdək ni. Vad *məpəsabana àra ènjia ti àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu a kəsa nani bu, akada gayan ya àgray kəla vad məpəsabana ni. Naŋ nakəŋ naŋ àbu eslini ti ècikaba cəkwađ ga mejəŋgi Wakita ge Melefit ana mis a. ¹⁷ Eslini təvi Wakita ge Melefit ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àbəki ni mifedekabani, mək àzay, èpelkaba. * Naŋ àbu epelkaba nahkay ti àdi ahàr ana mələŋ ya ti naŋ awayay ni. Àbu məbəkiani ka mələŋ nani :

¹⁸ « Məsuf ga Bay Melefit àku ka nu,

àdaba nu ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam talaga,

àslərbiyu nu ga məhiani ana ndam daŋgay Melefit amambay tay,

ana ndam wuluf day etipi divi,

àslərbiyu nu ga məhəlabana ndam ya təcakay daliya ni a daliya gatay ni ba daya,

¹⁹ akaba ga məhi ana mis vi ya ti Bay geli agri sulum gayan ana tay ni ènjia.† »

²⁰ Yezu nakəŋ àra èjəŋga pakama gani nana zla nahəma, èfedekabu wakita ni, àhəŋgri ana bay ya ti agray tawi a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu mək ànjəhad digəs eslini ga macahi zlam ana mis. Àra ànjəhadə zla nahəma, mis ya ti a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu ni dek təbəkioru eri, taməŋjaləŋoru. ²¹ Eslini naŋ nakəŋ ànjəki ka macahi zlam ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ma ya ti ni jəŋgey a Wakita ge Melefit bu ni ti ma gani nani àgrava kana àndava. Àgravu ka ya ti kicəm nu nəbu ni jəŋgeya ma na ni. »

²² Mis ni dek tàra ticia zlam ya ti àcahi ana tay na ti tədəm : « Àsəra zlapay a àsabay. » Pakama sulumani ya ti àhəraya a ma gayan ba

* **4:17** Ka sarta ga Yezu ti wakita dek zəbalani, mis tefedekabu ; ga mənəgət mələŋ ya tawayay ni si tēpelkaba kwa ; wakita akada ya kani ni ti tēbi. † **4:19** Izayi 61.1-2.

ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Tədəm : « Nan hini ti wur ge Zəzef ni timey ? » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəsəra akəhumu ma gozogul hini : “Nak bay mahəngaraba mis àna haf a ni, həngaraba ahər gayak gayakana zla aw ?” Akəhumu keti : “Micia ere ye ti kəgray a Kafarnahum na dek, ay ti graya akada nana a kəsa gayak gayakani ba bilegeni a zla aw ?” » ²⁴ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, bay mahəngaray pakama ge Melefit lu, ndam ga kəsa gayəŋ gayəŋani tawayay məgəskabu pakama gayəŋ ya àhi ana tay ni do. ²⁵ Sərumki ke ere ye ti àgravu ke zemeni ge Eli ni day. Nəhi ana kəli nahəma, ka gani nani ti avər àtəd ndo vi mahkər àna kiyi muku, ləwir àdaya ka had nana dek. Ka sarta gani nani ti wəl madakway day təbu dal-dal ka had Izireyel, ²⁶ ay ti Melefit àsləroru Eli afa ga wal madakway bəlan gatayani ndo. Àsləroru nan ti afa ga wal madakway ga kəsa Serepta ga had Sidon ni cilin. † ²⁷ Ke zemeni ge Elize bay mahəngaray pakama ge Melefit day ndam ambələk təbu dal-dal ka had Izireyel, ay ti maslaŋa bəlan gatayani Elize ahəngaraba nan a ègi njəlatani ndo, si ahəngaraba ègi njəlatani ti Namaŋ zal ambələk ga had Siri ni cilin. § »

²⁸ Mis ya ti a ahay ga mahəngalavù Melefit ni bu ni tàra ticia pakama gayəŋ ya àhi ana tay na ti nday dek təzuma bəruv a dal-dal. ²⁹ Eslini mis ni ticikaba, təgaraba nan a kəsa gatay ni ba. Kəsa gani nani ti ka ahər ga həma ; nahkay təzoru nan gwar ka məzəgədal, tawayay təbikabiyu ahar ka had. ³⁰ Ay ti Yezu ahuriyu e kidin gatay vu, àsləka zlam gayəŋ a.

Yezu agariaba seteni ana mis a Kafarnahum a
(Mark 1.21-28)

³¹ Yezu òru a Kafarnahum ka had *Gelili. Vad *məpəsabana àra ènjia ti ahuriyu a ahay gatay ya tahəngalavù Melefit ni vu, àcahi zlam ana mis. ³² Zlam gayəŋ ya àcahi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, adaba àhi ma ana tay akada ga bay ni. ³³ Nday təbu a ahay ga *mahəngalavù Melefit ni bu nahəma, zal nahan seteni àniviyu a ahər bu nan àkibu ka tay eslini. Àra èpia Yezu a ti àzlah kay kay, àdəm : ³⁴ « Hey, Yezu, zal Nazaret, nak ti kadəbafəŋa mam kə leli a mam ? Kàra ge mijin leli a waw ? Nak dəgiya nəsəra kur a lala ; nak mis *njəlatani ge Melefit ya àslərbiyu ni. » ³⁵ Eslini Yezu nakəŋ əzlacaki ke seteni ni bəra, àhi : « Lakakaba, sləkiaba ana maslaŋa hina. » Seteni ni àra ècia zlacay gayəŋ na ti àdi maslaŋa nani ana məlan e kidin ge mis ni bu dek. Ay ti

àsləkiaba day àgri arañja ndo ferera. ³⁶ Mis ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal, təzlapaki e kidin gatay bu, təđəm : « Pakama mam hini mam ? Ahi ma ana seteni àna njəda akada ga bay ni, mək seteni ni təsləkiaba ana mis a. » ³⁷ Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru ka had ni dek.

Yezu àhəngaraba ndam ga arməwər a kay

(*Meciyu 8.14-17; Mark 1.29-34*)

³⁸ Yezu àhəraya a ahay ga mahəngalavù Melefit ni ba, òru suwwa a magam afa ga Simu həya. Eslini ti ènjiki mireŋ ga Simu, aku àbəkia dal-dal. Nahkay ti təhi : « Kam-kam, jənaki naŋ ti ! »

³⁹ Yezu nakəŋ àndəhadkiyu ahàr, àzlacaki kay kay ka arməwər ni, mək aku ni àhəlkia ka wal na. Eslini wal ni ècikaba cəkwađ, àfi ahàr ana tay.

⁴⁰ Məlakarawa àra ègia, fat àdiya a ahay va ti mis ya ti ndam gatay arməwər gərgərani awər tay ni dek təhəlibiyu tay ana Yezu. Àhəngaraba tay àna məbəki *ahar ka tay a bilin àna bilin.

⁴¹ Naŋ àbu ahəngaraba mis a ti seteni day təsləkiaba ana mis a kay àna zlahay a. Seteni ni təhi : « Nak ti Wur ge Melefit ! » Ay ti Yezu àləgi ana tay, àcafəŋa tay ga məđəmana, adaba nday təsəra naŋ *Krist *Bay gəđakani ya amara ni.

Yezu ahi ma ge Melefit ana mis ka had Zude
(*Mark 1.35-39*)

⁴² Ge miledu du məlan àbu asləbiyu nahəma, Yezu ècikaba, àhəraya òru a hud gili vu. Eslini mis dal-dalani tadəbay naŋ ; tàra tədia ahàr a ti tawayay ti Yezu àsləkafəŋa kà tay a ba, təcafəŋa naŋ ga masləkana. ⁴³ Ay ti Yezu àhəngrifəŋ ana tay, àđəm : « Ahàr àđəm nəhivù *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ni ana ndam ga kəsa ndahaŋ ni bilegeni kwa ; adaba Melefit àslərbiyu nu ti ga magray təwi gani nani. » ⁴⁴ Eslini naŋ nakəŋ òru ka had ga ndam *Zude, àhioru ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəngalavù Melefit ye eslini ni bu.

5

Ndam madəbay Yezu ye en-jenjeni ni

(*Meciyu 4.18-22; Mark 1.16-20*)

¹ A vad nahaŋ Yezu naŋ àbu micikeni kà gəvay ga dəluv Zenizaret ga macahi zlam ana mis. Eslini ti mis dal-dal təhədakfəŋoru ga məbi slimi ana pakama ge Melefit.

² Naŋ nakəŋ naŋ àbu eslini ti èpi *slalah ga yam bebem cu ka dəŋ-dəŋ : ndam məgəs kilif təhəraya a slalah ga yam ni ba, təbu tabarafəŋa zəva gatay a. ³ Nahkay ti Yezu àcəlviyu a slalah ga yam nahaŋ ni vu, slalah ga yam nani ga Simu. Yezu àhi ahkado : « Hədakfəŋa slalah

ga yam na kà gəvay ga dəŋ-dəŋ na. » Àra àhəɖakfəŋa ti Yezu ànjəhad digus, ànjəki ka macahi zlam ana mis dal-dalani ni.

4 Àra èndeveriŋa zlapay gayan na ti àhi ana Simu ahkado : « Həɖakoru slalah ga yam ni kà məlan zileneni, ti kətəlumiyu zəva gekəli ni, kəgəsumaya kilif àna nan a. » ⁵ Simu àra ècia pakama gayan na ti àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Gəɖakani, mągra təwi a hundum, ere ye ti mągəs ni day àbi. Ay tamal nak kəɖəm fan ti nətəliyu zəva ni a yam ni vu. » ⁶ Simu akaba ndam gayan ni tàra tətəliya zəva gatay na ti àgəsa kilif a kay dal-dal, gəzit amal kilif ni èteɖkaba zəva gatay na. ⁷ Nahkay təgrikaboru ahar ana ndam mągəs kilif ndahan ya ti a slalah ga yam nahan ni bu ni ti tàra təjənaki tay ga magəjahana a dala va. Tàra tinjia ti təgəjahaya zəva na akaba kilif na. Təbəviyu kilif ni a slalah ga yam ni vu tərəhvù cecəeni, gəzit akal slalah ga yam ni takoru a huɖ ga yam ni vu.

8 Simu Piyer àra èpia ere ye ti àgravu na ti àbəhadí mirɖim ana Yezu, àhi : « Bay goro, həɖakfua, adaba nu bay magudar zlam. » ⁹ Àɖəm nahkay ti adaba nday akaba mis ya ti təgəskabu kilif ni ɖek anɖwaz àwəra tay a. Anɖwaz àwəra tay ti adaba kilif ya təgəsaya kayana ni palam. ¹⁰ Nday ya ti tagrakabu təwi akaba Simu ni ti bəza ge

Zebede, ata Zek nday ata Zeŋ. Nday day anɖwaz àwəra tay a. Ay ti Yezu àhi ana Simu ahkado : « Anɖwaz àwəra kur ba : kwa kani kigia bay məhəlibiyu mis ana Melefit a, akada gayak ya kəgəs kilif ni. » ¹¹ Eslini təsləkabiya a huɖ ga yam ni ba. Tàra təsləkababiya ti təgəjahbiyu slalah ga yam gatay ni ka sawiyaka mək təmbərбу zlam gatay ni ɖek, təɖəbay Yezu.

Yezu ahəŋgaraba zal ambələk a
(Meciyu 8.1-4 ; Mark 1.40-45)

¹² Ka ya ti Yezu nan əbu a kəsa nahan bu ni ti zal nahan àra, ambələk èsekaba nan a dal-dal. Àra èpia Yezu a ti àrəkia, àbəhadí mirɖim, meleher ndiɖ ana had, àhi : « Kam-kam, bay goro ni ! Tamal kawayay ti kisliki mahəŋgaraba nu a ti nıgia mis njəlatana. » ¹³ Eslini Yezu nakəŋ əzoru ahar, ènjifin, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » Nahkay zal ambələk ni anɖgaba, ègia mis njəlatana huya. ¹⁴ Ay Yezu àhi : « Nihi kəŋgaba nahəma, kəhi ma gani ana maslanja ba. Ru kəŋgazli vu gayak ni ana bay *manɖalabakabu mis akaba Melefit sawan ; kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya àɖəm a wakita gayan bu ni, adaba kigia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəŋgaba, kigia mis njəlatana. » ¹⁵ Ay slimi ga Yezu àhəndakivoru

kama kama sawaŋ. Nahkay mis dal-dal tǎbu tǎrǎkia ga mǎbi slimi ana ma gayaŋ na ; tawayay ti mǎhǎŋgaraba ndam gatay ya tǎbesey do na daya. ¹⁶ A vad ndahaŋ ti Yezu nakǎŋ naŋ ǎbu aslǎkafǎŋa kǎ mis na, akoru a huǎ gili vu ga mahǎŋgalay Melefit.

Yezu ahǎŋgaraba zal dǎra a
(Meciy^u 9.1-8 ; Mark 2.1-12)

¹⁷ A vad nahaŋ Yezu naŋ ǎbu a ahay bu, acahi zlam ana mis ti ndam *Feriziyen akaba ndam *mǎsǎr Wakita ge Melefit ni tǎra, tǎnjǎhadfǎŋ kǎ gǎvay. Tǎslǎkabiya a kǎsa ciǎ-ciǎbeni ga had *Gelili akaba ga had *Zude ni ba ǎk, tǎslǎkabiya a Zeruzalem a daya. Njǎǎ ga Bay geli Melefit ǎbu akaba Yezu, ahǎŋgaraba mis ǎna naŋ a. ¹⁸ Naŋ ǎbu eslini ti mis ndahaŋ tǎzǎbiyu zal dǎra nahaŋ ǎki ka slalah. Tǎra tǎnjǎ ǎna naŋ a ti tǎǎǎbay divi ga mǎzikabiya naŋ ana Yezu a ahay vu. Tawayay ti tafǎkad naŋ kǎ meleher gayaŋ, ¹⁹ ay ti tǎŋgǎt divi ga mǎzikabiya naŋ ndo adaba mis tǎsliva eslina. Nahkay ti nday ya ti tǎzǎbiyu zal dǎra ni tǎcǎliyu ǎna naŋ ka *dalahaŋ ga ahay ni, tǎdiaba zlam ya ti tǎpaǎ ahay ǎna naŋ na ǎal. Tǎra tǎdiaba ti tǎfiyu naŋ mandǎhadkiani ka slalah gayaŋ ni gwar eslini ǎna ezewǎ e kiǎŋ ge mis ni bu, kǎ meleher ga Yezu. ²⁰ Yezu nakǎŋ ǎra ǎpia ere ye ti tǎgray na ti ǎsǎra tǎfǎkia ahǎ a. Nahkay ǎhi ana zal

dǎra nakǎŋ : « Zlǎba goro, zlam magudarani gayak ni mǎmǎbǎrfukana. »

²¹ Ndam mǎsǎr Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni tǎra tǎcia ma ga Yezu na ti tǎjalay a ahǎ gatay bu tǎǎm : « Way hini azay ahǎ gayaŋ akada naŋ Melefit ni way ? Way esliki mǎmǎbǎrfǎŋa zlam magudarani kǎ mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » ²² Nday tǎbu tǎjalay ahǎ nahkay ti Yezu ǎsǎra ere ye ti tǎjalaki ahǎ na ǎndava, mǎk ǎhi ana tay : « Kajalum ahǎ nahkay ti kamam ? ²³ Zlǎzlada gani ti nǎhi : “Zlam magudarani gayak ni mǎmǎbǎrfukana,” tǎk day ti nǎhi : “Cicikaba, sawaday” ni aw ? ²⁴ Ay nawayay ti kǎsǎrum, nu *Wur ge Mis ti nisliki mǎmǎbǎrfǎŋa zlam magudarani kǎ mis ka had a. » Mǎk ǎhi ana zal dǎra ni : « Nǎhuk nahǎma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ²⁵ Eslini naŋ nakǎŋ ǎcǎkaba cǎkwǎd kǎ eri ge mis na ǎk hǎya, ǎzay slalah gayaŋ ya ǎndǎhadki ni. Naŋ ǎbu akoru a magam ti azlǎboru Melefit hihi. ²⁶ Ga Yezu ya ǎgray nahkay ni ti ǎgria ejep ana mis a ǎk ; tǎzlǎbay Melefit. Tǎgra aŋgwaz a daya, tǎǎm : « Mǎpia ere ye ti mǎpi ǎday-ǎday ndo na kana. »

Yezu azalay Levi

(Meciy^u 9.9-13 ; Mark 2.13-17)

²⁷ Yezu ahǎraya a ahay ni ba. ǎra ahǎraya ti ǎpi zal nahaŋ, naŋ bay *mǎhǎl hadam,

təzalay naŋ Levi, naŋ əbu manjəhadani digusa ka məlan məhəl hadam. Eslini Yezu àhi ahkado : « Dəbabiyu nu. »
 28 Nahkay Levi nakəŋ ècikaba cəkwaɗ, àmbrəŋ zlam gayan ni dek, àdəboru naŋ.

29 Kələŋ gani Levi àgray wuməri gədəkani afa gayan, èdii zlam məzumani daldal ana Yezu akaba ndam *madəbay naŋ ni. Ndam məhəl hadam akaba mis gatay ndahan təbu təzum zlam ka ahar bəlan akaba tay daya. 30 Ndam *Feriziyen akaba ndam gatay ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni tàra tìpia ndam madəbay Yezu na təbu təzum zlam ni ti tələgi ana tay, təhi ana tay ahkado : « Kəzumum zlam, kisəm zlam ka ahar bəlan akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? » 31 Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday təbu njalaŋ-njalaŋ ni ti tòru afa ga zal doktor do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. 32 Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do ; nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam, ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na sawan. »

Yezu adəmki ma àki ka magəs ndəra
 (Meciyu 9.14-17 ; Mark 2.18-22)

33 Eslini ndam *Feriziyen ni təhi ana Yezu ahkado : « Ndam madəbay Zen ni təgəs *ndəra akaba tahəŋgalay Melefit kələvaɗ. Ndam madəbay leli ni nday day

tagray nahkay. Ay ti ndam madəbay kur ni nday təbu təzum zlam, tisi zlam zlam gatay ti ahəmamam ? » 34 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Kisləmki məcumfəŋa zləbəba ga bay maday wal na kà məzum zlam ka ya ti nday təbu akaba bay maday wal na tata waw ? Kisləmki do. 35 Ay sarta nahan amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. »

36 Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay : « Mis eguzleheya azana gayan məwena, aslamalay azana gayan midigweni àna naŋ ti àbi. Tamal àgra nahkay ti azana gayan məweni ni day àgədava, mək gayan ya ti àsaya ni day tarakaboru akaba midigweni ni do. 37 Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti zum new-neweni ni àra àwəsa ti etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslaŋa nani emizikiba ke kene-kene na daya. 38 Àgravu nahkay do ; ahàr àdəm təbəviyu zum new-neweni e kene-kene məweni vu kwa. 39 Tamal mis àsərva àna misi zum mawəsana ti àwayay misi zum new-neweni va do. Adəm ahkado : “Zum mawəsani ni àcər àtama new-neweni na.” »

6

Yezu naŋ bay ga vad məpəsabana
 (Meciyu 12.1-8 ; Mark 2.23-28)

1 A vad *məpəsabana nahəŋ ba ti Yezu akaba ndam maɖəbay naŋ ni təbu tasləkaba a vədaŋ ga *alkama ba. Eslini ndam maɖəbay naŋ ni təbu teheɓoru alkama ni, tahwal, tahəpəɖoru bəza gani. 2 Nday təbu tagray nahkay ti ndam *Feriziyen ndahaŋ təhi ana tay: « Bay Melefit àdəm e *Divi gayaŋ ni bu: “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” * ti, lekələm kəgrum ti kamam? » 3 Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay: « Kèjeŋgum ere ye ti Devit àgray ni ndo aw? Ahaslani Devit akaba ndam gayaŋ ləwir àwəra tay a, 4 nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit vu, àzay *dipeŋ ya táfakadi ana Melefit ni. Devit nakəŋ àzum, mək àvi ana ndam gayaŋ ni təzum bilegeni. Ay ti Melefit àdəm e Divi gayaŋ ni bu, mis ndahaŋ təzum dipen nani do; si ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Kèjeŋgum ma gani ndo waw? » 5 Eslini Yezu àhi ana tay keti: « Bay ya ti adəm tàgray zlam hini a vad məpəsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

Yezu ahəŋgaraba zal nahəŋ ya ahar mikəlfijana na
(Meciy# 12.9-14; Mark 3.1-6)

6 A vad *məpəsabana nahəŋ ba ti Yezu àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu. Àra àhuriya ti ànjəki ka macahi zlam ana mis. Eslini zal

nahəŋ naŋ àvu ahar ga ɖaf mikəlfijana. 7 Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni təbu taməŋjaləŋ ana Yezu nakəŋ; təhi ana ahàr ahkado: « Kani vad məpəsabana ti akal ti ara ahəŋgaraba naŋ a waw? » Tawayay ti təgəski naŋ ka zlam magudarani. 8 Ay ti Yezu àsəra majalay ahàr gatay na. Nahkay àhi ana zal ya ti ahar mikəlfijana ni: « Cikaba, ra e kidiŋ ge mis ni va, cik jik. » Nahkay ècikaba, naŋ jika. 9 Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay: « Nihindifiŋa zlam kè kəli a day. Melefit àdəm mam a wakita ya Məwiz àbəki ni bu mam? Àvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad məpəsabana ba tək, ga magray zlam magudarana waw? Ga mahəŋgay mis tək, ga makad mis aw? » 10 Àməŋjaləŋ kè mis ni dek bəlaŋ àna bəlaŋ, mək àhi ana zal ya ahar mikəlfijana ni: « Təlbiyu ahar gayak ni. » Àra àtəlikabiya ti ahar gayaŋ ni àslamalava, ègia sənduɓ-sənduɓana. 11 Nahkay ti ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni təzuma ɓəruv a dal-dal. Təzlapay e kidiŋ gatay bu àki ke ere ye ti tara təgri ana Yezu ni.

Yezu adaba ndam asak gayaŋ a kru mahar cə
(Meciy# 10.1-4; Mark 3.13-19)

* 6:2 Məŋjay Mahərana 34.21.

12 A vad nahan Yezu acaloru a hema vu ga moru mahəngalay Melefit. Oru enjua ti andəhadki hundum aki ka mahəngalay Melefit. 13 Məlan ara əsla ti nan nakəŋ əzalakabu ndam madəbay nan ni, mək adaba mis a kru mahar cu e kidin gatay ba. Nday ya ti adaba tay a ni ti azalay tay ndam *asak gayan. 14 Slimi gatay kru mahar cueni ni nday hi: Simu adi slimy Piyer, wur ga mənani Andre, Zek, Zeŋ, Filip, Bartelemy, 15 Meciyu, Tumas, Zek wur ga Alfe, Simu nan bəlan ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, 16 Zud wur ge Zek, nahan ni ti ni Zudas Iskariyot nan ya egi bay məsəkumoru Yezu ni.

Yezu ahi ma ge Melefit ana mis, ahəngaraba ndam ga arməwər a
(Meciyu 4.23-25)

17 Yezu andaya ahər a hema ni ba akaba ndam asak gayan na, ecik ka məlan tazl-tazlani. Eslini ti ndam madəbay nan təbu kay; mis ndahan day təbu dal-dal, ndahan ticikbiyu ka had *Zude akaba a Zeruzalem, ndahan ti ni ticikbiyu ka gəvay ga *dəluv gədakani ka had Tir akaba Sidon. 18 Mis nday nani tərəkia ka Yezu a ti ga məbi slimy ana ma gayan ya adəm ni, tawayay ti mahanaraba tay a arməwər gatay ni ba daya. Nahkay Yezu ahəngaraba tay a, ahəngaraba nday ya ti seteni aniviyu ana tay na daya. 19 Mis dek tawayay ti tinjin, adaba njədə avu a vu gayan bu; ku

way way do ya enjifina ni ti anqaba a arməwər gayan ni ba. Nahkay Yezu ahəngaraba tay a dek.

Məmərani akaba cicihi ge mis

(Meciyu 5.1-12)

20 Eslini Yezu amənjalan ana ndam madəbay nan ni, adəm:

« Lekulum ndam talaga ni ti mərumvu, adaba *Məgur ge Melefit ti gekuli.

21 Lekulum ya ləwir awər kuli nihi ni ti mərumvu, adaba akərəhum.

Lekulum ya kitəwəm nihi ni ti mərumvu, adaba ekiyım.

22 « Ka ya ti mis tipi kuli kəbum kəfumku ahər ka nu *Wur ge Mis, mək tizirey kuli, tawayay kuli va do, tindivi kuli akaba tədəmki ma magədavani aki ke kuli azuhva nani ni ti mərumvu. 23 Ka ya ti təgri zlam nday nani ana kuli nahəma, mərumvu dal-dal, həbum ana məmərani. Adaba mam, Melefit aməvi zlam sulumani ana kuli kay a kəla gani vu a had melefit bu. Sərumki ata bəŋ gatayani day təgribiya zlam gani nana ana ndam mahanaray *pakama ge Melefit ahaslana na.

24 « Ay lekulum ndam ge elimeni ni ti akəsım cicihi, adaba lekulum kəzumuma gəda gekuli a andava.

25 Lekulum ya mərəhani nihi ni ti akəsım cicihi, adaba ləwir aməwər kuli.

Lekulum ya kiyım nihi ni ti akəsım cicihi, adaba

akandavum kuda,
ekituwam.

²⁶ « Ka ya ti mis dek tādām lekūlum mis sulumani ni ti akasum cicihi, adaba ahaslani ata bəŋ gatayani təhibiya ma gani nana ana ndam ya ti tāsəkadi malfada ana mis, tādām pakama gani ge Melefit na ; təhia ana tay a nday sulumana daya. »

*Wayum ndam ezir gekūli
(Meciy 5.38-48 ; 7.12a)*

²⁷ « Ay nəhi ana kuli, lekūlum ya kəbumu slimi ni : Wayum ndam ezir gekūli, grumi sulum ana ndam ya ti tizirey kuli ni. ²⁸ Tamal mis tetikwesl kuli nahəma, hindum Melefit ti mēgri sulum ana tay. Tamal mis tēgri daliya ana kuli ti həŋgalumi Melefit ana tay. ²⁹ Tamal mis əsuka barva ka tuwər bəlan gana ti kambatikabiyu tuwər nahan ni daya. Tamal mis əzafuka mugudi gayak a ti kəcəfəŋa naŋ ga mazafuka endəwi gayak a ba daya. ³⁰ Ku way way do əhindiləka zlam a ti vi. Tamal mis əzafuka zlam gayak a ti kihindifiŋa ba. ³¹ Nahkay ere ye ti kawayum mis tēgri ana kuli ni ti, grumi ere gani nani ana tay bilegeni.

³² « Ay tamal kawayum ndam ya tawayay kuli ni cilin ti Melefit amədəm lekūlum ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day tawayay ndam ya tawayay tay ni, nahkay do aw ? ³³ Tamal kəgrumi sulum ana ndam ya tēgri sulum ana kuli ni cilin ti Melefit

amədəm lekūlum ndam sulumani aw ? Aha, adaba ku ndam magudar zlam day tagray nahkay. ³⁴ Tamal kəkəlumi zlam ana ndam ya ti kəsəruma atəhəŋgrivu ana kuli ni cilin ti Melefit amədəm lekūlum ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day təkəli zlam ana ndam magudar zlam ndahan, ti təhəŋgrivu akada gatay ni ana tay zlam gatay. ³⁵ Lekūlum ti kəgrum nahkay ba. Wayum ndam ezir gekūli, grumi sulum ana tay, kəlumi zlam ana ndam ya kəsəruma atəhəŋgrivu ana kuli do ni sawan. Tamal kəgrum nahkay nahəma, Melefit aməvivū zlam ana kuli kay bilegeni. Nahkay ti ekigəm bəza ge Melefit. Adaba mam, naŋ gani naŋ agavəla drin, naŋ əbu agri sulum dal-dal ana ndam cuday, ana ndam ya tēgri səsi do ni daya. ³⁶ Besumi ana mis, grumi sulum ana tay akada ga Bəŋ gekūli ya ebesey, agri sulum ana kuli ni. »

*Ŋgay mis ndahan təgudara
zlam a ti kədəmum ba
(Meciy 7.1-5)*

³⁷ « Ŋgay mis ndahan təgudara zlam a ti kədəmum ba ; tamal kəgrum nahkay ti lekūlum day ŋgay kəgudaruma zlam a ti Melefit amədəm do. Ŋgay təwəl mis ndahan ti kədəmum ba. Nahkay təwəl kuli ti Melefit day amədəm do bilegeni. Mbrəŋumfəŋa zlam ya mis ndahan təgudari ana kuli ni kə tay a. Nahkay Melefit day aməmbərfəŋa

zlam magudarani gekuli ni kè kuli a bilegeni. ³⁸ Vumi zlam ana mis ndahan. Nahkay Melefit day aməvi zlam ana kuli. Amazay darama, aməbəviyu zlam, aməjuk ti mārəhvù zat adəgakia adəgakia, mək aməbiviyu ana kuli a mbolu gekuli vu. Adaba mam, darama ya ti lekulum kəgurumi zlam ana mis ndahan àna nan ni ti Melefit day aməguri zlam àna nan ana kuli. »

³⁹ Kələŋ gani Yezu àhi ma ana tay keti àna ma *gozogul. Àdəm : « Zal wuluf ti adafəŋa ahar kà zal wuluf nahəŋ a tata waw ? Tamal agray nahkay ti nday cecəeni atədəgiyu e evid vu do waw ? ⁴⁰ Maslaŋa ya acahay zlam ni ti àtam bay ya ti acahi zlam ni do. Ay ku tamal maslaŋa ya acahay zlam ni àsər zlam kay faŋ do nəŋgu ni, ka ya ti àcaha zlam ya tədəfikì na dek nahəma, tigi nday kala-kala ata bay ya acahi zlam ni.

⁴¹ « Kaməŋjaləŋ ka cakwasl ya àniki ke eri ga wur ga muk ni, kəsərki ka damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti kamam ? ⁴² Tamal kəhi ana wur ga muk ni : “Wur ga mmawa, mbrəŋ nəzukkia cakwasl ya ànukki ke eri na” ti, nak nakani kipi damkoluk ya ànukki ke eri ni do ni ti kəzikia ahəmamam ? Nak bay ya anğah zlam magudarani gayaŋ ni ! Zəkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək akəzikia cakwasl ya àniki ke eri ga wur ga muk na. »

Təsərkaba məŋgəhafa ti àna bəza gani

(Meciy_u 7.16-20 ; 12.33-35)

⁴³ Yezu àdəm keti : « Məŋgəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti àbi. Məŋgəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti àbi daya. ⁴⁴ Nahkay mis təsərkaba məŋgəhaf àna bəza gatayana. Tədifəŋ ahər ana bəza ga *wəruv kà məŋgəhaf ya akaba adak ni do. Nahkay day tədifəŋ ahər ana bəza ge enderendera kè mezlirgend_u do. ⁴⁵ Mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam mənğahani sulumani ya àniviya a məbəruf bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam mənğahani magədavani gayaŋ ba. Adaba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti àsabikia ka məbəruf a palam. »

Ahay gərgəri cə

(Meciy_u 7.24-27)

⁴⁶ Yezu àdəm keti : « Lekulum kəhumu : “Bay geli, Bay geli,” mək kəgrum ere ye ti nəhi ana kuli ni do ni ti kamam ? ⁴⁷ Tamal mis àra afa goro a, ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni ti, àzavu ata way ? ⁴⁸ Àzavu ti ata mis ya àləm ahay gayaŋ lala ni. Wudaka àləm ti àsaba asak gana, èli zileŋ mək àfəkadkibiya asak ga ahay ni ka akur. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti àgri araŋa ndo. Adaba mam, maslaŋa nani àləma ahay

gayan na lala. ⁴⁹ Ay tamal mis ècia ma goro a mæk àgray ere ye ti nèhi ni do nahèma, àzavu ata mis ya àlèm ahay gayan, àsaba asak gana ndo ni. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti èmbedkaba huya. Ahay gani nani àmbækaba besek-besek. »

7

Yezu ahəngaraba evidi ga bay ga ndam slewja ga ndam Rom a
(Meciyu 8.5-13)

¹ Ka sarta ya ti Yezu àhia ma na ðek ana mis a àndava nahèma, àslèka òru a Kafarnahum. ² Eslini ti zal nahan àbu, nan bay ga ndam slewja ga ndam *Rom. Evidi gayan àbu, ay ti bay ga ndam slewja ni awayay nan dal-dal. A vad nahan evidi ni àra èbesey do, awayay amət. ³ Bay mægur ndam slewja ni àra ècia ma ya tæðəmki ka Yezu na ti àslèrkibiya gəðákani ga ndam *Zude ndahan ti tægri kam-kam, mára mähəngariaba evidi gayan na. ⁴ Nday nakəŋ tàra tɪnjikia ka Yezu a ti tàhəngalay nan dal-dal, tæðəm ahkado : « Àgəski kəgri ere ye ti èhindifaka ni kwa, ⁵ adaba awayay leli ndam Zude ni ; àlèmi ahay geli ya mahəngalavù Melefit ni ana leli ti nan. »

⁶ Yezu nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti tàslèka akaba tay a. Tòru tɪnjua a magam ga bay ga ndam slewja na wudak ti bay ga ndam slewja ni àslèrkibiya

zləbəba gayan ndahan ga məhiani : « Bay goro, kəgribyu daliya ana ahàr gayak ga marana ba, adaba nu mis ga marona afa goro a di do. ⁷ Nu nuani day nərəkukoru ndo ni ti adaba nèhi ana ahàr goro nɪsli mərəkukani do. Dəmbiyu ma bəlan cilin, nahkay ti bay mæguru təwi ni aŋgaba. ⁸ Nu gani day təbu təgur nu, nu day nəbu nəgur ndam slewja goro. Tamal nəhi ana bəlan gatayani : “Ru !” ti, akoru. Tamal nəhi ana nahan : “Ra !” ti ni, ara. Tamal nəhi ana bay mæguru təwi : “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » ⁹ Yezu àra ècia ma ga bay ga ndam slewja ya təhəngribyu na ti àgria ejep a dal-dal. Nan nakəŋ àmbatkibiya ma ke mis dal-dalani ya tadəbay nan ni tuwəli, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahèma, day-day nədi ahàr ana mis ya ti afəku ahàr akada nan hini ni ndo. Ku e kidin ga ndam *Izireyel bu day nədi ahàr ndo. » ¹⁰ Nday ya tàslèrkioru tay ka Yezu ni tàra tàsləkabiya nahèma, tədi ahàr ana evidi ga bay ni aŋgaba lala.

Wur ga wal madakway nahan àmota, Yezu ahəngaraba nan a

¹¹ Eslini Yezu òru a kəsa nahan vu təzalay Nayin. Nan àbu akoru ti ndam madəbay nan ni akaba mis dal-dal tadəboru nan. ¹² Ka ya ti ènjua ka ma ga kəsa na ti èpi təbu təzoru mis e evidi vu ka slalah huya. Maslanja ya amət ni ti wur mendəlik

ga wal madakway. Məŋ ga wur ni naŋ àbu akoru ke mindiviŋ, mis a kəsa bu kay tadəboru naŋ. ¹³ Bay geli àra èpia naŋ a ti àsia cicihi a àsabay, àhi ahkado : « Kitəwi ba. » ¹⁴ Eslini àhədakfəŋiyu kà tay, ènjifiŋ kà slalah ge kisim ni. Nahkay nday ya ti tàzay kisim ni ticik, mək Yezu àhi ana kisim ni : « Wur dagwa, nəhuk nahəma, pidekvu. » ¹⁵ Yezu àra àhia nahkay ti mis ni èpidekvu, ànjəhad digəs, àdi ana mazlapani. Eslini Yezu àhi ana məŋ ga wur ni : « Ehi, za wur gayak a. » ¹⁶ Mis ye eslini ni tàra tìpia ti tàgra aŋgwaz a àsabay, nahkay tàzləbay Melefit, tədəm : « Bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit gəđakani àŋgazlava e kiđiŋ geli ba. » Tədəm keti : « Melefit àra ga mahəŋgay ndam gayan a. » ¹⁷ Nahkay ti mis ya ka had ga ndam *Zəde ni dek akaba mis ya kə gəvay gatay ni dek ticia ere ye ti Yezu àgray na.

Zəŋ bay məbaray mis ni àslərkiuru mis ka Yezu (Meciyə 11.2-19)

¹⁸ Ndam madəbay Zəŋ bay məbaray mis ni tàra ticia ma na ti təhəŋgri ana Zəŋ, mək Zəŋ nakəŋ àzalay mis cə e kiđiŋ ga ndam madəbay naŋ ni bu, ¹⁹ àsləroru tay afa ga Bay geli. Àhi ana tay ahkado : « Humi ahkado : “Nak ti *Bay gəđakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaŋa nahaŋ aw?” » ²⁰ Nahkay nday nakəŋ tàra tìnjikia ka Yezu a ti təhi : « Zəŋ bay

məbaray mis ni àslərbiyu leli afa gayak ti mähuk : “Nak ti Bay gəđakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaŋa nahaŋ aw?” »

²¹ Ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àbu ahəŋgaraba mis a kay ya tēbesey do na akaba mis kay ya seteni təniviyyu ana tay na. Àhəlikaba eri ana ndam wuluf a kay daya. ²² Kələŋ gani àhəŋgrifəŋ ana ndam ya Zəŋ àslərkiubyu tay ni. Àhi ana tay ahkado : « Dəgum kəŋgahadumi ana Zəŋ ere ye ti kipuram ni akaba ya kicəm ni. Humi ndam wuluf təbu tipidi, ndam dərə təsawadəy lala, ndam ambələk tigia mis nəlātana, ndam makwaya tici slimi, mis məmətani təŋgaba ; ndam talaga day ticia Ma Məweni Sulumana. ²³ Humi keti : “Maslaŋa ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do nahəma, məmərvu.” »

²⁴ Ndam ya ti Zəŋ àslərkiubyu tay ka Yezu ni tàra təsləka ti Yezu àzlapaki ke Zəŋ, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kədəgum a hud gili vu ti ga mipibiyu mam ? Kipurmbiyu ti mavram ya aməd adadəy ni tək ? ²⁵ Do ni ti kədəgum kipurmbiyu ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akada ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga siŋgu kayani akaba zlam gatay àbu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey. ²⁶ Ay ti kədəgum kipurmbiyu ti mam ? Kipurmbiyu bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit aw ? Iy, naŋ gani. Nəhi ana

kūli nahəma, naŋ ti àtama bay mahəŋgaray pakama ge Melefit a. ²⁷ Kəsəruma, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Bay gəđakani ya amara ni nahkay hi :

“Nihi ti nu nəbu nəsləroru bay məslər goro nahaŋ kama gayak

ti māsalamatukkabu divi.” *

« Maslaŋa ya ti Melefit àslərbiyu ni ti Zeŋ. ²⁸ Nəhi ana kūli keti : Zeŋ ti àtama mis ya tiwi tay na dek àna gəđakana. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, bay ya ti naŋ gəziteni ge mis dek a *Məgur ge Melefit bu ni ti àtama naŋ a. ²⁹ Mis dal-dalani ni akaba ndam *məhəl hadam ni tэгəskabá ma ge Zeŋ na. Təsəra Melefit ti naŋ jireni, nahkay nday gani tàwaya ti Zeŋ *məbaray tay. ³⁰ Ay ti ndam *Feriziyen akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tэгəskabu ere ya Melefit awayay avi ana tay ni ndo, nahkay tàwayay ti Zeŋ məbaray tay ndo. »

³¹ Yezu àhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nəgurfəŋ tay kà way ? Nday akada way ? ³² Nəhi ana kūli nahəma, nday akada ga bəza manjəhadani e mite bu ni. Nday ndahaŋ təhi ana ndahaŋ ni ahkado : “Mivia slelim ana kūli a, day kəhəbumfəŋ ndo ; mīdia limis ge kisim ana kūli a, day kitəwəm ndo.” ³³ Nəđəm nahkay ti adaba Zeŋ bay

məbaray mis ni àra. Àra ti àzum *dipen do, èsi zum do. Nahkay lekələm kəđəmum seteni àniviyu. ³⁴ Nu *Wur ge Mis ti ni nàra. Nàra ti nu nəbu nəzum dipen, nəbu nisi zum. Nahkay lekələm kəđəmum nu zal huđ, nəvi vu goro ana zum. Kəđəmum nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahaŋ. ³⁵ Ay ti ndam ya tэгəskabu məsər zlam ge Melefit ni dek təsəra Melefit àsəra zlam ededīŋ a. »

Yezu naŋ a ahay ga Simu zal Feriziyen ni bu

³⁶ Eslini zal *Feriziyen nahaŋ slimi gayaŋ Simu àzalu Yezu afa gani a magam ga məzumkabu zlam. Yezu òru ènjəa ti àhuriyu a ahay vu, tənjàki ka məzum zlam. ³⁷ Wal hala nahaŋ àbu a kəsa gani nani bu. Àra ècia ti Yezu naŋ àvu azum zlam a ahay bu afa ga zal Feriziyen ni ti àrəkioru àna tersel a kolombu sulumani bu.† ³⁸ Àra àhuriya a ahay ni va ti ècik kələŋ ga Yezu, kà gəvay ga asak gayaŋ, naŋ àbu etəwi. Naŋ àbu etəwi ti yam tuway gayaŋ ni àbara asak ga Yezu a cərad, mək wal ni àtəmadkia yam tuway na àna məhər ga ahər gayaŋ a ; kələŋ gani àfəki ma ka asak ga Yezu, ‡ mək àbəki tersel ni ka asak ni. ³⁹ Zal Feriziyen ya àzalu Yezu afa gani ni àra èpia nahəma, àhi ana ahər : « Naŋ hini ti

* 7:27 Malasi 3.1. † 7:37 Kolombu gani nani ti tàgray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, singu gani kay. ‡ 7:38 Məfəki ma ke mis ti adafaki mawayavani ahkay do ni magray səsi.

bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit do. Tamal naŋ bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ti akal àsəra wal hini ya enjifiŋ ni ti naŋ wal hala. »
 40 Yezu àra àsəra ere ye ti naŋ ajalay a ahàr gayan bu na ti àhi ahkado : « Simu, ma goro àbu nawayay nəhuk. » Simu nakəŋ àhi : « Dəm, məsi. »
 41 Mək Yezu àhi : « Mis ndahaŋ cə tàkəla duwa afa ga zal nahaŋ a ; bəlaŋ gani àkəlay jik diŋ diŋ zlam, naŋ nahaŋ ni ti ni jik kru kru zlam. »
 42 Nday cecəeni siŋgu àfəŋ kà tay ga məpəliani bi nahəma, bay ga duwa ni àhi ana tay cəeni : “Kəpəlumu duwa goro ni va ba.”
 » Yezu àhi ana Simu nakəŋ keti : « E ki diŋ gatay cəeni ni bu ni ti way aməgri səsi kay ana bay ga duwa ni way ? »
 43 Eslini Simu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nətamahay maslaŋa ya ti təmbərfəŋ siŋgu kayani ni. »
 Yezu àhi : « Ma gayak ti jiri. »

44 Eslini Yezu àmbatkibiyu ma ka wal ni mək àhi ana Simu ahkado : « Kipi wal hini do aw ? Ka ya ti nəhəraya a ahay va afa gayak a ni ti kəcəhubiyu yam ga *məbaray asak ndo. Ay wal hini ti àbarua asak àna yam tuway a mək àtəmadkua àna məhər ga ahàr gayan a. »
 45 Nak kəgru sa àna məfəku ma ka tuwər ndo. Ay ti wal ni kwa nəhəraya àmbrəŋ məfəku ma ka asak ndo. »
 46 Nak kəgəskabu nu àna magraku

amal ka ahàr ndo. Ay ti wal ni àbəkua tersel ka asak a. »
 § 47 Nahkay nəhuk nahəma, àgrua səsi a kay, àwaya nu a kay, nani dek ti adəfaki zlam magudarani gayan kayani ni məmbərfəŋana. Ay ti maslaŋa ya ti zlam magudarani gayan gəzit mək təmbərfəŋa ni ti àwayay bay ya àmbərfəŋa ni kay do. »
 48 Mək Yezu àhi ana wal ni : « Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. »
 49 Nday ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni tàra ticia ma gayan na ti təhi ana ahàr : « Way hini ku zlam magudarani ge mis nəŋgu ambərfəŋa ni way ? »
 50 Eslini Yezu àhi ana wal ni ahkado : « Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. Sləka àna sulumani gayan a. »

8

Wál ya tadəboru Yezu ni

1 Yezu òru a kəsa gədákani akaba a kəsa ciḅ-ciḅeni vu, àcəhi zlam ana mis, àhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay. Ndam madəbay naŋ kru mahər cəeni ni tòru akaba naŋ, 2 wál ndahaŋ day tòru akaba naŋ. Wál nday nani ti Yezu àgariaba seteni ana ndahaŋ e ki diŋ gatay ba, ndahaŋ ti ni àhəŋgaraba tay a arməwər ba. Slimi ga wál nday nani nday hi : bəlaŋani Mari ya təzalay Mari ga kəsa Magədala ni. Naŋ ti Yezu àgariaba seteni adəskəla.

§ 7:46 Ka sarta gani nani ti, ka ya ti təzalakabu mis ga məzum zlam mək maslaŋa gani enjia afa gatay ni ti təcəhibiyu yam ga məbaray asak, təgri sa ana məfəki ma ka tuwər, akaba tagraki amal ka ahàr. Ay zal Feriziyen ni àgri zlam nday nani ana Yezu ndo.

³ Nahaŋ ni Zeni wal ga Sɔza ; Sɔza gani nani zal asak ga bay *Erot. Nahaŋ ni ti ni Sɔzen akaba wál nday ndahaŋ kay. Ka gani nani wál nday nani tɔbu tɔjɔnaki ata Yezu akaba ndam gayaŋ kru mahar cɔeni ni àna elimeni gatay gatayani.

Bay mabəhad hilfi ga zlam
(Meciyɔ 13.1-9 ; Mark 4.1-9)

⁴ Eslini mis tàsləkabiya a kɔsa gərgərani ba dek, tərəkia ka Yezu a. Tàra tɔcakalava ti Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul. ⁵ Àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa nahaŋ àhəraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. Naŋ àbu abəhadoru hilfi ga zlam ni ti bal gani àdəgoru e divi bu. Nahkay mis tɔcəlki, edifin day təndaba. ⁶ Bal gani keti àdəgoru ka pələd ya had àhəcaki ni, nahkay ka ya ti àfətaya nahəma, àhərababa adaba yam àhəci. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Ka ya ti àfətaya, àbu adək nahəma, adak ni təngecekabá. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka had sulumani. Àra àfətaya ti àbi bəza. Ku ahàr gani bəlan tekefi bəza agray din. » Yezu àra àhia ma na ana tay a nahkay ti àzlacay, àdəm : « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci lala ! »

Yezu adəm ma àna ma gozogul ti kamam
(Meciyɔ 13.10-17 ; Mark 4.10-12)

⁹ Ndam madəbay Yezu ni tahi ahkado : « Dəfiaba ma *gozogul na ana leli a. Awayay adəmvaba mam ? »

¹⁰ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti Melefit àdəfikiaba zlam manghani àki ka Məgur gayaŋ na ana kuli a, ti kəsərum. Ana mis ndahaŋ ti àdəfikiaba ana tay a vayvay ndo. Àhi ana tay àna ma gozogul cilin. Melefit àgray nahkay ti

“Ku tamal tamənjələŋ ka zlam nəŋgu ni, tīpi ba ; ku tamal təbi slimi ana pakama nəŋgu ni tīci ba.” * »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na
(Meciyɔ 13.18-23 ; Mark 4.13-20)

¹¹ Yezu àhi ana tay keti : « Ma *gozogul ni awayay adəmvaba ti nahkay hi : hilfi ga zlam ya tábəhad ni, àzavu akaba pakama ge Melefit.

¹² Mis ndahaŋ tɔbu, nday akada divi ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ticia pakama ge Melefit a, ay *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a ahàr ba. Awayay ti tɔfəki ahàr ke Melefit ba. Adaba tamal tɔfəki ahàr ke Melefit ti Melefit ahəŋgay tay.

¹³ Mis ndahaŋ day tɔbu, nday akada pələd ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ticia pakama ge Melefit na ti təgəskabu àna məmərani. Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məbəruf vu do, akada ge sliri ya ti

tòru a had vu do ni. Nahkay ti táfaki ahàr ke Melefit ga hayañani cilinj. Ka ya ti tìcia zlazladana ti tàmbrəñ, táfaki ahàr va do huya. ¹⁴ Mis ndahañ təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a hud ga adak vu ni : tìcia pakama ge Melefit a ti təgəskabu. Ay ku tamal təgəskabá nəngu ni, majalay ahàr kay ariva ana tay a, təjalaki ahàr ke elimeni akaba zlam ndahañ ya tigi eri ni. Zlam nday nani təngecekabu zlam akada ga adak ni ; ndam nday nani təbu akada ga zlam ya àbia bəza ti bəza gani təndəh ndo ni. ¹⁵ Hilfi ga zlam ya àdəgoru ka had sulumani ni təzavu akaba mis ya məbəruv gatay sulumani, tawayay Melefit ni. Nday gani tìcia ma ge Melefit na ti àgəjazlki ahàr ka tay do. Nahkay takoru àna nañ kama kama, tàmbrəñ do, tagray zlam sulumani akada ga zlam ya ti abi bəza ni. »

Pakama àki ke cəngel
(Mark 4.21-25)

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Maslaña ya ti ebeftey cəngel ti ahəmbaki mandaray, ahkay do ni afiyu a zuh slalah vu ni ti àbi. Afəkad ka mələñ zanani sawañ, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge cəngel ni. ¹⁷ Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti mañgahani ni dek amanğazlavu, zlam ya ti madafani fañ do ni dek emicivu vay-vay daya. ¹⁸ Nahkay bumi slimi lala ahəmamam ti kicəm pakama

ni. Adaba maslaña ya ti zlam gayañ àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaña ya ti zlam gayañ àbi nahəma, ku zlam gəziteni ya ti àdəm àngəta ni day atəzafəña. »

Məñ ga Yezu akaba bəza ga məñ ga Yezu
(Meciyu 12.46-50 ; Mark 3.31-35)

¹⁹ Eslini ata məñ ga Yezu akaba bəza ga məñ ga Yezu tərəkia ka Yezu a. Təra tinjia ti tisliki mərəkiani disl koksah adaba mis təvu ka mələñ gani nani dal-dal. ²⁰ Nahkay mis təhikabiyu ma, təhi : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, tihindi kur. » ²¹ Yezu nakəñ àhəñgrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Mmawa akaba bəza ga mmawa nahəma, nday ya ti təbi slimi ana pakama ge Melefit, mək tagray təwi àna nañ ni. »

Yezu azlacaki ka aməd
²² A vad nahañ Yezu àcəliyu a *slalah ga yam vu akaba ndam madəbay nañ ni, àhi ana tay : « Tokumum, mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » Nahkay nday nakəñ təsləka. ²³ Nday təbu takoru ti Yezu àdiya e dəwir va dañ. Ka ya ti nañ àvu e dəwir bu ni ti aməd gədəkani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni àjabasliyu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvù wudak, nahkay gəzit akal tizi kədap. ²⁴ Eslini ndam madəbay nañ ni təhədakfəñiyu, tēpidək nañ, təhi : « Gədəkani, gədəkani,

màbu miji timey! » Yezu nakəŋ àra èpidekva ti àzlacaki ka aməd ni akaba ka yam ya ti acəloru agavəla ni bəra. Àra azlaca nahkay ti aməd ni àmbrəŋ makəzlani, yam ni day àmbrəŋ madađani, yam ni ègia đegika. ²⁵ Yam ni àra ègia đegika ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Kəfumu ahàr do ni ti ahəmamam ? » Ndam madəbay naŋ ni aŋwaz àwəra tay a dal-dal, adaba ere ye ti tìpi ni àgria ejep ana tay a àsabay. Təzlapay e kidin gatay bu, tədəm ahkado : « Naŋ hini ti way ? Aməd akaba yam day àhi ma ana tay, ticiiki slimi ni ! »

Yezu agariaba seteni a kay ana zal Zerasa a

(Meciy[#] 8.28-34 ; Mark 5.1-20)

²⁶ Nday nakəŋ tinjiyu ke ledi ga dəluv ni. Ledi nani ka had Zerasa, ndeva ndeva akaba had *Gelili. ²⁷⁻²⁸ Zal nahan àbu ga kəsa nani ; seteni təniviyyu a ahàr vu, àpəsa àbakabu zlam ndo, àndəhad a ahay bu ndo daya. Məlan gayan ti e kidin ge mindivin bu. Àra èpia Yezu naŋ àbu ahəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti àzlah kay kay, àrəkia. Àra ènjikia ti àbəhadī mirdim, àdəd kə meleher gayan. Àhi àna zlahay ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefit naŋ agavəla drin ti kadəbafua mam ? Nəgruk kam-kam,

kəgru daliya ba ti. » ²⁹ Àdəm nahkay ti adaba Yezu àhi ana seteni ni : « Həraya a maslanja hini ba. » Zal nani ti kwa ahaslani seteni ni àgray naŋ sak kay. Ka ya ti naŋ àbu agray naŋ ni ti mis təwəla àna jejirbi a, təbiviya sisel a asak va akaba təjəga naŋ a. Akaba nani đek ètiri ndo, èhebkaba zlam ya təwəl naŋ àna naŋ na, mək seteni ni àzoru naŋ a huđ gili vu. ³⁰ Zal seteni ni àra àhia ana Yezu a « Kəgru daliya ba » ti Yezu àhi : « Slimi gayak way ? » Àhi : « Slimi goro Gaslka. » Àdəm nahkay ti adaba seteni təniviyyu kay. ³¹ Eslini seteni nday nani təbu təgri kam-kam ana Yezu, təhi : « Kəgaroru leli e *evid gəđakani vu ba ti. † »

³² Mədrəs təbu kay təzum zlam ka ahar bəlan a həma bu. Nahkay seteni ni təhi ana Yezu : « Kam-kam, məhuriviyyu ana mədrəs tegəni ti. » Mək Yezu nakəŋ àvi divi gani ana tay. ³³ Yezu àra àvia divi gana ana tay a ti seteni ni təsləkiaba ana zal nakəŋ a, təcəlivu a ahàr vu ana mədrəs ni. Nahkay mədrəs ni đek təndaya ahàr a kirim-kirim, təra tədəguyu a dəluv ni vu cizliv cizliv, mək yam ni àbazla tay a. ³⁴ Ndam majəgay mədrəs ni təra tìpia ere ye ti àgravu na ti tədəgiki ana hwa tidizl, təŋgəhadioru ma gani ana ndam ya a kəsa bu ni akaba nday ya ti e gili ni. ³⁵ Mis təra tìcia ma na

† 8:31 Evid gəđakani ti məlan ya tədəm a huđ ga had vu ni. Melefit aməbiyyu seteni đek e evid gani vu hayəŋ, kəlan gani ka mandav ga məlan ti amatrađkivu tay ga kanğayani.

ti tãhãraya ge mipi ere ye ti àgravu na, tãrãkia ka Yezu a. Tãra tìnjia ti tìpi zal ya ti seteni tãslãkiaba ni, àngaba ègia sulumana, nañ manjãhadani digusa kã gãvay ga asak ga Yezu, mabakabu azana gayan ka vu. Tãra tìpia nañ a ti aŋgwaz àdægakia ka tay a dal-dal. ³⁶ Eslini mis tãbu, tìpia ga Yezu ya àhãŋgaraba zal ya seteni tãniviyu na, tãŋgãhadì ma gani ana mis ya tãra ni. ³⁷ Ndam ga had Zerasa dek tãra tìcia ma gani nana ti tãhi ana Yezu mãslãka ka had gatay a, adaba aŋgwaz àdægakia ka tay a àsabay. Nahkay Yezu àhuriyu a slalah ga yam ni vu, awayay aslãka. ³⁸ Eslini zal ya ti seteni tãslãkiaba ni àhi ahkado : « Nadãboru kur tì. » Yezu àhi : « Aha ! Slãka, ³⁹ ŋgoru a magam gayak, kãru kãŋgãhadì ere ye ti Melefit àgruk ni dek ana mis. » Nahkay zal nakãŋ aslãka, òru àŋgãhadì ere ye ti Yezu àgri ni dek ana ndam ga kãsa ni dek.

Yezu ahãŋgaraba wal nahan akaba wur dahalay a
(Meciy# 9.18-26 ; Mark 5.21-43)

⁴⁰ Yezu àŋgoru gwar ke ledi ga dãluv ni akaba ndam madãbay nañ ni. Tòru tìnjua ti mis dal-dal tãgãskabá Yezu àna mãmãrana, adaba nday dek tãbu tajãgay nañ. ⁴¹ Eslini zal nahan nañ àbu, slimi gayan Zayros, nañ gãdakani ga ahay ga *mahãŋgalavù Melefit, àrãkia ka Yezu a, àbãhadì mirdim grik meleher

ndiã ana had kã asak ga Yezu. Àhãŋgalay nañ, àhi mòru a magam afa gani, ⁴² adaba wur gayan awayay amët. Wur nani ti wur dahalay, vi gayan agray kru mahar cã. Zal nani ti wur gayan nahan àbi.

Yezu nañ àbu akoru afa gani ti mis dal-dalani ni tãvelinã ahãr a, mãsufani tekedì àsuf koksah. ⁴³ Eslini wal nahan àbu, mimiz aslãkafãŋa agray vi kru mahar cã. [Ègwejelekaba zlam gayan a dek afa ga ndam mãsar haf a ay ti] maslaŋa balaŋ èsliki mahãŋgaraba nañ a ndo. ⁴⁴ Nahkay wal ni àhãdakfãŋbiyu kã Yezu gwar kãlãŋ, ènjifiŋ kã ma ga azana gayan. Àra ènjifiŋa ti mimiz ya aslãkafãŋa ni àmbrãŋ nañ, wal ni àngaba hãya. ⁴⁵ Eslini Yezu àdãm : « Way ènjifu way ? » Ku way way do àdãm : « Nu do, » mãk Piyer àhãŋgrifãŋ, àhi ahkado : « Gãdakani, mis ni damkukul timey ! » ⁴⁶ Yezu àdãm : « Aha ! Mis ènjifua, adaba nãsãra njãda goro àhãŋgaraba maslaŋa. » ⁴⁷ Wal ni àra àsãrkia àbu koksah nahãma, àrãkia ka Yezu a àna mægãgãrani sla6 sla6, àbãhadì mirdim meleher ndiã ana had, àŋgãhadãya ere ye ti àzãkiyu nañ ti mìnjifiŋ kã azana ga Yezu ni kã meleher ge mis na dek. Àŋgãhadãya gayan ya àngaba hãya ni ana tay a daya. ⁴⁸ Eslini Yezu àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhãŋga kur a adaba kãfãkua ahãr a palam. Slãka, ru àna sulumani. »

49 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti maslaŋa nahaŋ ènɗja. Maslaŋa gani nani àsləkabiya afa ga gəɗakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, àhi : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kìwisiri ahàr ana məsi va ba. »
 50 Yezu àra ècia ma nana ti àhi ana Zayros ahkado : « Aŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr ciliŋ, Melefit amahəŋgaraba naŋ a. »
 51 Nahkay tòru afa ga Zayros nakəŋ.

Yezu òru ènjua ti àcafaŋa mis a dek ga məhuriyani a ahay vu akaba naŋ a. Àvi divi ana ata Piyer, Zeŋ, Zek akaba bəŋ ga wur ni ata məŋ ga wur ni ga məhuriyani akaba naŋ ciliŋ. 52 Mis ya təbu eslini ni dek təbu tagray delələ, titəwi wur ni. Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Kìtəwəm ba. Wur ni àmət ndo, naŋ àbu enji dəwir timey. »
 53 Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tēyefiŋ, adaba təsəra wur na àməta àndava. 54 Eslini Yezu àzay ahar ga wur ni, àzalay naŋ, àhi : « Wur goro ni, pidəkvu. »
 55 Àra àzala wur na nahkay ti sifa àŋgiva ana wur na mək ècik cəkwaɗhəya. Eslini Yezu àhi ana tay təvi zlam məzumani. 56 Ere ye ti àgravu ni àgria ejep ana ata bəŋ ga wur nday ata məŋ ga wur na àsaɓay. Ay Yezu àhi ana tay : « Kəhumi ma gani ana maslaŋa ba. »

9

Yezu aslər ndam asak gayəŋ kru mahar cəeni ni
 (Meciyə 10.5-15 ; Mark 6.7-13)

1 A vad nahaŋ Yezu àzalakabu ndam gayəŋ kru mahar cəeni ni, àvi njəɗa ana tay ga misliki magariaba seteni weley weley do dek ana mis a akaba ga mahəŋgaraba mis a. 2 Awayay asləroru tay ga məhi pakama ana mis àki ka *Məgur ge Melefit akaba ga mahəŋgaraba ndam ga arməwər a. 3 Àhi ana tay ahkado : « Kəɗəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba ; ku aday, ku mbolu, ku zlam məzumani, ku siŋgu. Kəhəlum endəwi cə cə ba daya. 4 Ay tamal maslaŋa àhəliya kəli a ahay va afa gana nahəma, njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahaŋ ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. 5 Ka mələŋ ya ti akəhurumiyu, təgəskabu kəli do nahəma, sləkumaba a kəsa nani ba. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba haɗ kə asak gekəli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. »

6 Nday nakəŋ təhəlvu, təsləka təhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis a kəsa gərgərani bu dek ; təhəŋgaraba ndam ga arməwər a ka mələŋ ya ti tòru na dek.

Pakamaya təɗəmki ka Yezu ni ahəli ahàr ana bay Erot
 (Meciyə 14.1-12 ; Mark 6.14-29)

* 9:5 Mətukkaba haɗ ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbərɓu ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

⁷ Erot bay Gelili ni àra ècia pakama ge mis ya ti tàdàmki ka Yezu na dek ti àhàlia ahàr a, adàba mis ndahanj tādàm Yezu ti nanj Zej bay mēbaray mis ni, àngaba e kisim ba. ⁸ Mis ndahanj ti ni tādàm Eli bay mahəngaray *pakama ge Melefit ni àngazlavu. Mis ndahanj keti tādàm nanj bilij ga ndam ya tahananjaray pakama ge Melefit ahaslani ni, àngaba e kisim ba. ⁹ Eslini Erot zla ti àdàm ahkado: « Nèkelkia ahàr ke Zej a, ay ti maslanja ya ti nici təzlapaki ni ti nani way? » Nahkay ti awayay mipi Yezu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
(Meciy^u 14.13-21; Mark 6.30-44; Zej 6.1-14)

¹⁰ A vad nahanj ndam *asak ga Yezu ni tàsləkabiya ka mēlanj ya Yezu àsləroru tay na. Tàra tàsləkabiya ti tənğahadiaba ere ye ti tğrabiya na dek. Eslini Yezu nakənj àhəl tay ka ahàr gatay cilij, tōru gwar a kəsa nahanj vu; slimi ga kəsa ni Beceyda. ¹¹ Mis dal-dalani ni tàra ticia Yezu àdoru a Beceyda ti tādəboru nanj a asak vu. Tàra tijnikia ka Yezu a ti Yezu nakənj àgəskabu tay, àzlapiki ka Məgur ge Melefit ana tay, àhəngaraba ndam ya tēbesey do na daya.

¹² Fat àra àndəhadà ahàr a zla nahəma, ndam madəbay nanj kru mahar cəni ni tahnədfənjijyu, təhi ahkado: « Hi ana mis ni dek tàsləka, tōru a kəsa gərgərani ni vu ahkay do ni tōru a ahay ge

mis ye e gili ni vu, tādəboru zlam məzumani akaba mēlanj mandəhadəni, adəba ahalay ti leli a hud gili bu. » ¹³ Eslini Yezu àhəngrifənj ana tay, àdàm: « Lekuləm lekuləmeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakənj təhəngrifənj, təhi: « *Dipej əfənj kè leli zlam tàkivu kilif cə cilij. Kawayay ti môru məsukumibiyu zlam məzumani ana mis dekeni hini aw? » ¹⁴ Mis zawalani ye eslini ni agray dəbu zlam. Yezu nakənj àhi ana ndam madəbay nanj ni: « Humi ana mis ni ti tənğahadà njəlukluk kru kru zlam, kru kru zlam. » ¹⁵ Ndam madəbay nanj ni tğray ere ye ti nanj àhi ana tay ni. Nahkay mis ni tənğahadkabu njəlukluk. ¹⁶ Eslini Yezu nakənj àhəl dipenj zlamani tàkivu kilif cəni ni, àmənjoru e melefit vu, àgri səsì ana Melefit àki ka zlam məzumani nday nani. Àra àgria səsì a ti èsekaba, àbi ana ndam madəbay nanj ni ti tidi ana mis dal-dalani ni. ¹⁷ Mis ni dek təzum təzum, tərəhkaba. Kələn gani təcakalakabu məgəjəni gani, tərəhvù hətək kru mahar cə àna nanj.

Piyer adəm Yezu nanj Krist Bay gədakani ya amara ni
(Meciy^u 16.13-19; Mark 8.27-29)

¹⁸ A vad nahanj Yezu nanj àbu cak, ahəngalay Melefit. Ndam madəbay nanj ni day təbu eslini. Yezu èhindifiņa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado: « Mis dal-dalani ya tadəbay nu ni ti tādàm

nu ti nu way? »¹⁹ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Mis ndahaŋ tədəm nak Zeŋ bay məbaray mis ni, mis ndahaŋ tədəm nak Eli, mis ndahaŋ ti ni tədəm nak biliŋ ga ndam ya təhəŋgaray pakama ge Melefit ahaslani ni, àŋgaba e kisim ba. »²⁰ Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay keti : « Lekələm ti kədəmum nu ti nu way? » Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gədəkani ya Melefit àslərbiyu ni. »

Yezu adəm aməmət mək aməŋgaba e kisim ba
(Meciy^u 16.20-28; Mark 8.30-9.1)

²¹ Yezu àra ècia ma ge Piyer na ti àhi ma ana tay àna ləgay, àdəm ahkado : « Iy nahkay. Ay ti kədəfumi nu ana maslaŋa ba simiteni. »²² Àhi ana tay keti : « Ahàr àdəm nu *Wur ge Mis ti nəcakay daliya dal-dal. Nday gədəkani ni, gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakad nu. Mək a huđ ga vad mahkərani bu anəŋgaba e kisim ba. »

²³ Eslini àhi ana tay dek ahkado : « Tamal mis awayay madəbay nu nahəma, ahàr àdəm məmbrəŋ ere ye ti awayay ni, ku tamal təgri daliya kələvad, *tadarfəŋ naŋ kà təndal nəŋgu ni mibesey. Tamal mis awayay madəbay nu ti məgray nahkay. »²⁴ Maslaŋa ya ti àdəm ajəgur sifa gayaŋ, awayay amət ba ni ti emiŋ.

Maslaŋa ya ti emiŋ sifa gayaŋ azuhva nu ti aməjəgur sawaŋ, aməmət day-day do.²⁵ Tamal mis àŋgəta elimeni ga duniya na dek mək èjiŋa ahàr gayaŋ a ti elimeni gani aziaya mam? ²⁶ Nu Wur ge Mis ti anara àna njeđa goro a, ga Baba goro a, akaba ga *məslər gayaŋ *njalatani na. Tamal maslaŋa aŋgwaz awər naŋ, adəm naŋ mis goro do, àsər pakama goro do nahəma, nu Wur ge Mis day ka ya ti anara ni anədəm naŋ mis goro do. »²⁷ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, e kidiŋ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahaŋ atəmət ti etipia *Məgur ge Melefit a day kwa. »

Vu ga Yezu ambatvu kə meleher ga ndam madəbay naŋ ni

(Meciy^u 17.1-8; Mark 9.2-8)

²⁸ Agray gosku sekw ka ahàr ga pakama gayaŋ ya àdəm ni zla ti Yezu azay Piyer, Zek akaba Zeŋ, təcəloru a həma vu ga mahəŋgalay Melefit. ²⁹ Ka ya ti naŋ àbu ahəŋgalay Melefit nahəma, eri gayaŋ ni àmbatvu nahaŋ, azana ka vu gayaŋ day tigia bəd-bəd talla, ahələba eri a vərut. ³⁰ Eslini həya mis ndahaŋ cə təbu təzlapay akaba Yezu, nday nani ata Məwiz nday ata Eli. ³¹ Nday təbu tipivu a masladani ge Melefit bu. Təzlapaki ka məmət ga Yezu ya amoru məmət a Zeruzalem ge mendeveřiŋ təwi ya Melefit àvi ni. ³² Nday

tàbu tɔzlapay nahkay ti ata Piyer ti ni dɔwir àza tay a. Tàra tɛpidekva ti tìpi masladani ga Yezu akaba mis cœeni micikeni akaba naŋ ni. ³³ Ka ya ti ata Mɔwiz nday ata Eli tàbu taslakafɛŋa kà Yezu a nahɛma, Piyer àhi ana Yezu : « Gɔɔakani, leli màbu ahalay ti àbɔlay. Mara mivicey ahay mahkɛr : bɛlaŋ gayak, bɛlaŋ ge Mɔwiz, bɛlaŋ ti ni ge Eli. » Àɔɔm nahkay ti aɔaba àsɛr ere ye ti àɔɔm ni do. ³⁴ Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti mɛguduŋguduŋ àhɛrkiaya ka tay a, àŋgah tay. Ka ya ti mɛguduŋguduŋ ni àhɛrkiaya ka tay a ni ti ndam *madɔbay Yezu mahkɛrani ni aŋgwaz àɔɔgakia ka tay a. ³⁵ Dɛŋgu ga maslaŋa àhɛnday a mɛguduŋguduŋ ni bu, àɔɔm : « Naŋ hini ti wur goro, nɛdaba naŋ ga mɛgru tɔwi a. Gɛsumiki pakama. » ³⁶ Dɛŋgu ni àra àhɛnday va do ni ti tìpi Yezu naŋ bɛlaŋ ka ahàr gayan. Ka gani nani nahɛma, ndam madɔbay Yezu mahkɛrani ni tɛnjɛhadà àna ma gana te-te a, tɛhi ana maslaŋa ndo.

Yezu agariaba seteni ana wur nahaŋ a

(Meciyɛ 17.14-18; Mark 9.14-27)

³⁷ Hajɛŋ gani Yezu akaba ndam madɔbay naŋ mahkɛrani ni tɛndaya ahàr a hɛma ni ba. Tàra tàhɛraya ti mis dal-dal tɛràkia ka Yezu a. ³⁸ E kidiŋ ge mis dal-dalani ni bu ni ti zal nahaŋ naŋ àvu, àzlah, àɔɔm : « Mɔsi,

kam-kam nahɛŋgalay kur, mɛnjuki ka wur goro ni ti aɔaba wur goro nahaŋ àbi. ³⁹ Seteni àniviyu a ahàr bu, agɛs naŋ, azlah hɛya, adaday naŋ kay kay, guzlɔbuc krup-krup a ma bu. Àgɛsa naŋ a ti agri daliya dal-dal, àmbrɛŋ naŋ weceweci do. ⁴⁰ Nàhɛŋgala ndam madɔbay kur na ti tàgariaba, ay ti tìsliki ndo. » ⁴¹ Eslini Yezu àɔɔm : « Lekulɔm ye e hini vu ni ti kɛfumki ahàr ke Melefit do, lekulɔm ndam magudar zlam ! Nu ananjɛhad akaba kɔli kaŋgaya waw ? Nu enebesi ana kɔli kaŋgaya waw ? » Mɛk àhi ana bɛŋ ga wur ni : « Zɔbiya wur na ahalay a. » ⁴² Wur ni naŋ àbu arɛkia ka Yezu a ti seteni ni àdi naŋ ana mɛlaŋ, àdadaŋ naŋ kay kay. Eslini Yezu àzlacaki ke seteni ni, àgariaba ana wur na, mɛk àvi wur ni ana bɛŋani ni. ⁴³ Mis ye eslini ni tàra tìpia ti njɛɔa ge Melefit àgria ejep ana tay a dal-dal, aɔaba njɛɔa gani nani àtama zlam ndahaŋ a ðek.

Yezu aɔɔmki ma ka daliya ya atagri ni

(Meciyɛ 17.22-23; Mark 9.30-32)

Ere ye ti àgray ni ðek àra àgria ejep ana mis na ðek, nday tàbu tɔzlapaki kekileŋa ti Yezu àhi ana ndam madɔbay naŋ ni : ⁴⁴ « Nawayay nɛziaba azay slimì ana kɔli a, cɔm lala, àgɛjazlki ahàr ke kɔli ba. Atɔɔɔfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara tɛgɛs nu. » ⁴⁵ Pakama ga Yezu ya àɔɔm

ni ti ndam madəbay naŋ ni ti ciaba ndo. Huf ga ma gani nani ti maŋgahkiani ka tay, ti ti ciaba ba. Ay aŋgwaz agraŋaŋa tay ge mihindifiŋa ma na.

Gəɖakani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?

(Meciy# 18.1-5 ; Mark 9.33-37)

⁴⁶ A vad nahaŋ ndam *madəbay Yezu ni təbu tagray gejewi. Təɖəm ahkado : « E kiɖiŋ geli bu ni ti way gəɖakani àtam mis ndahaŋ ni way ? » ⁴⁷ Yezu àra àsəra majalay ahàr gatay na ti àzay wur gəziteni, àfəkaɖ kà gəvay gayaŋ, ⁴⁸ mək àhi ana tay : « Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur hina azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a daya. Tamal ti maslaŋa àgəskabá nu a nahəma, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. Nahkay bay ya ti naŋ gəziteni e kiɖiŋ gekuli bu ɖek, èsli mis ndahaŋ ni do ni ti naŋ nani gəɖakani sawaŋ. »

Maslaŋa ya ti àcafaŋa kuli kà zlam a do ni ti agriki təwi ana kuli

(Mark 9.38-40)

⁴⁹ Eslini Zeŋ àzlapay, àhi ana Yezu ahkado : « Gəɖakani, mɪpia maslaŋa nahaŋ a, àgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a, nahkay məɖəm macafaŋa naŋ a, adaba naŋ mis geli do. » ⁵⁰ Ay ti Yezu àɖəm : « Kəcūmfəŋa naŋ a ba, adaba maslaŋa ya ti àwayay magudar təwi gekuli do nahəma, agriki təwi ana kuli. »

Yezu naŋ àbu akoru a Zeruzalem, ndam Samari təgəskabu naŋ do

⁵¹ Sarta ga Yezu ènjia ga morona e melefɪt vu wuɖak nahəma, àzay divi ga moroni a Zeruzalem, àɖəm ere ye ti acafaŋa naŋ ga morona ni ti àbi. ⁵² Nahkay àsləruru mis kama gayaŋ gwar ka haɖ Samari. Nday təbu ka ahàr divi ti təhuriyu a kəsa nahaŋ vu ga maslamalikabu məlaŋ. ⁵³ Ay ndam ga kəsa nani tawayay məgəskabu naŋ do, adaba ti ciaba naŋ àbu akoru a Zeruzalem palam. ⁵⁴ Ndam madəbay naŋ ata Zek, Zeŋ tàra ti ciaba pakama nana ti təhi ana Yezu : « Bay geli, kawayay ti məhi ana aku ti mədaya e melefɪt ba, məzumaba tay a waw ? »

⁵⁵ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àmbatkibiyu ma ka tay, àləgi ana tay. ⁵⁶ Mək təzay divi ga moroni a kəsa nahaŋ vu.

Ndam ya ti tawayay madəbay Yezu ni

(Meciy# 8.19-22)

⁵⁷ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu takoru e divi bu nahəma, zal nahaŋ àrəkia ka Yezu a, àhi ahkado : « Ka məlaŋ ya akoru ni ɖek ti anadəboru kur. » ⁵⁸ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mbiki † təbu àna evid gatay, eɖiɖiŋ day təbu àna lala gatay, ay nu *Wur ge Mis ti nəbi àna məlaŋ mandəhadani bi. »

⁵⁹ Yezu àhi ana maslaŋa nahaŋ : « Dəbabiya nu. » Maslaŋa nani àhəŋgrifəŋ, àhi :

† 9:58 Mbiki ti mis ndahaŋ təɖəm « mbiti. »

« [Bay goro,] vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. »
 60 Eslini Yezu àhi : « Ndam ya tawayay madabay nu do ni ti nday akada kisim. Nahkay mbrəŋ tay ti tili vu gatay. Nak ti ru kəhi ma ga *Məgur ge Melefit ana mis sawaŋ. »

61 Maslaŋa nahaŋ keti àhi ana Yezu : « Nadabay kur, Bay goro ni. Ay ti vu divi nakoru nəgria sa ana ndam ga huđ ahay goro a day. »
 62 Yezu adəm : « Maslaŋa ya ti awayay agray təwi ga Məgur ge Melefit mək ajalaki ahər ka zlam ndahaŋ ni ti naŋ akada bay ya ti atəhad vədaŋ ana sla mək amənjoru kələŋ ni. Maslaŋa nani ti əgray təwi ga Məgur ge Melefit koksah. »

10

Yezu aslər mis kru kru adəskəla mahar cə

1 Bay geli aday mis ndahaŋ kru kru adəskəla mahar cə, * awayay asləroru tay cə cə ti tōru enji gayaŋ a kəsa vu ka mələŋ ya naŋ amoru ni dek. 2 Àhi ana tay : « Mis ya ti tici pakama goro faŋ ndo ni nday kay, nday akada ga zlam ya ti tabaz zlam a vədaŋ bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni təbi kay bi. Nahkay si kahəŋgalum Melefit Bay ga vədaŋ ni ti məslərbiyu ndam mabaz zlam a vədaŋ gayaŋ ni bu. 3 Dəgum. Nihi ti nəsləroru kəli e kidiŋ ge mis vu akada ga bəza təmbak e kidiŋ ga kərə gili bu ni. 4 Kəhəlum zlam

ba, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka. Kìcikəm e divi bu ga məgri sa ana mis ba daya. 5 Wudaka kəhurumiya a ahay vu afa ge mis lu nahəma, dəmum : “Melefit məgri sulum gayaŋ ana huđ ahay hini.” 6 Tamal mis sulumani əvu a ahay gani nani bu ni ti sulum ge Melefit ya kədəmum ni anjəhadki. Tamal mis sulumani əvu bi nahəma, sulum ge Melefit ya kədəmum ni aŋgəkia ke kəli a. 7 Ka ya ti kəhurumiya a ahay va afa ge mis a nahəma, njəhaduma eslina huya. Kəmbatum ahay nahaŋ ba. Zlam məzumani akaba zlam miseni ya ti təvi ana kəli dek ni ti zulum, səm : adaba bay magray təwi ti agəski təvi endif gayaŋ. 8 Ka ya ti kinjəmiya a kəsa va mək təgəskabá kəli a nahəma, zulum zlam ya təvi ana kəli ni, 9 həŋgarumaba ndam gatay ya tēbesey do na, humi ana ndam ga kəsa gani : “*Məgur ge Melefit ənjkia ke kəli a.” 10 Ay tamal ti kinjəmiya a kəsa va mək təgəskabu kəli do nahəma, cikəma a dalaka ba. Humi ana tay : 11 “Ku had ga kəsa gekəli nəŋgu ni məslədikaba ana kəli ka asak geli a.† Nahkay ti kəsərum Melefit day əmbrəŋa kəli a. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, sərunki Məgur ge Melefit ti ənja.” » 12 Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom

* 10:1 A wakita ndahaŋ bu tədəm mis kru kru adəskəla. † 10:11 Məslədikaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbər bu ndam ga kəsa ni, tawayay tay va do.

nəŋgu ni seriya ge Melefit ya amagrafəŋa kà tay a ni ŋgulum emisli ga ndam ga kəsa gani nani ya təgəskabu kəli do ni do. »

Ndam ga kəsa ya təfəki ahàr ka Yezu do ni atasay cicihi

(Meciya 11.20-24)

¹³ Yezu àdəm keti : « Akəsum cicihi, ndam Korazij ! Akəsum cicihi, ndam Beceyda ! Adaba mam, nàgra zlam a kay ya mis tìpi day-day ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nàgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidon nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani tàmbrəŋa zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, tàbakabá mbolu ka vu a akada ga azana na, tànjəhadá e viti ba. †

¹⁴ Ay ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa kà ndam Tir akaba ndam Sidon a ni ti ŋgulum emisli gekəli ni do. ¹⁵ Lekəlam ndam Kafarnahum, kəhumi ana ahàr akədəgum e melefit vu aw ? Aha ! Akədəgum ti ka məlan ge *kisim sawan. »

¹⁶ Àhi ana ndam madəbay nan ni : « Maslanja ya ti èciikia ma ana kəli a nahəma, ècukia ma ana nu a daya. Maslanja ya ti àgəskabu kəli ndo nahəma, àgəskabu nu ndo daya. Maslanja ya ti àgəskabu nu ndo ni ti àgəskabu Bay ya ti àslərbiyu nu ni ndo daya. »

Mis kru kru adəskəla mahar cəeni ni tasləkabiya

¹⁷ Ka ya ti nday kru kru adəskəla mahar cəeni ni tasləkabiya ni ti nday àna məmərani. Təhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ku seteni tekeđi tìciikia slimi ana leli a ka ya ti məhi ma ana tay àna slimi gayak ni. » ¹⁸ Eslini Yezu àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Nu nìpia *Seteni a ka ya ti àdəbiyu e melefit bu akada ga avər ya abay aku na. ¹⁹ Cəm day : nəvia njəda ana kəli ga masawadəkiani ka zlam ya a had akaba ka andra məbal mis a ; nəvia njəda ana kəli a àtama njəda ga Seteni zal ezir na dek. Nahkay arəŋa àbi amagrakivu ke kəli bi simiteni. ²⁰ Ku tamal nəvia njəda nana dek ana kəli a, seteni tìciikia slimi ana kəli a nəŋgu ni, kəmərumbu azuhva nani ba. Mərumbu ti adaba Melefit àbəkia slimi gekəli ka wakita gayan e melefit ba ni sawan. »

Yezu azləbay Melefit

(Meciya 11.25-27 ; 13.16-17)

²¹ Ka sarta gani nani Yezu nan àbu amərvu dal-dal àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, àdəm : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur məlan ja e melefit bu akaba məlan ja a ga had ni dek. Nazləbay kur ti adaba kəŋgahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam akaba ka ndam ya tìjəŋga təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsər

† 10:13 Məbakabu buhu akaba manjəhadani e viti bu ni ti adafaki mis titəwi, tahəŋgalay Melefit, təgri kam-kam.

zlam do akada ga bæza cið-cifeni na sawaŋ. Iy Bæba goro ni, kàgray ka mawayay gayak nahkay ti kàmæra àna naŋ a palam. »

²² Àdæm keti : « Baba àvua zlam na ðek a ahar va. Nahkay maslaŋa ya àsær Wur ge Melefit naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi ; si Bəŋani cilin. Yaw maslaŋa ya àsær Bəŋ goro naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi, si nu Wur gayaŋ akaba ndam ya ti nu Wur gayaŋ ni nawayay nədæfiki naŋ ana tay ni cilin. »

²³ Eslini Yezu nakəŋ àmbatkibiyu ma ka ndam madəbay naŋ ni, àhi ma ana tay, nday ka ahàr gatay cilin. Àhi ana tay ahkado : « Ay lekələm ti mærumvu, adaba kəbum kipəm zlam hini àna eri gekəli ! ²⁴ Nəhi ana kəli : Ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit akaba bəbay kay ya ahaslani ni tàwaya mipia ere ye ti kipəm na, ay ti tipi ndo. Tàwaya micia ere ye ti kicəm na, ay ti tici ndo. »

Zal Samari sulumani

²⁵ Eslini zal nahaŋ àbu, naŋ bay *mæsær Wakita ge Melefit, awayay ahəlfəŋa eyu kà Yezu a. Nahkay ècikaba, àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ti nəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nəgray mam day mam ? » ²⁶ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Məwiz àbəkəi mam e *Divi ge Melefit bu mam ? Kici mam a huð gani bu mam ? » ²⁷ Zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu

məbəkiani : “Wayay Bay Melefit gayak àna huð bəlaŋ, àna sifa gayak ðek, àna njeða gayak ðek akaba àna majalay ahàr gayak ðek. Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni daya akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” § » ²⁸ Yezu àhi ahkado : « Kàhəŋgarfəŋa kigena. Tamal kagray nahkay ti sifa gayak amandav day-day do. »

²⁹ Eslini bay mæsær Wakita ge Melefit ni awayay ti Yezu àgəski naŋ ka pakama ba, nahkay àhi ana Yezu : « Ndam ya ti nu nəbu akaba tay ni ti ndamam ? » ³⁰ Yezu àhi keti : « Zal nahaŋ àsləka a Zeruzalem a, naŋ àbu akoru a Zeriko. Ka ahàr divi nahəma, ndam abra təhərkiaya, təhəlfəŋa zlam a ðek, təzləbkivu naŋ, təmbərbu naŋ bəlah àniviyu a məbərur hibek hibek cilin. ³¹ Zal nahaŋ ti ni naŋ àbu akoru àna divi gani nani ka mæsær gayaŋ do. Naŋ nani ti bay *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. Àra èpia zal nana bəlahə ti àsivù ŋgu, àsləka zlam gayaŋ a. ³² Zal nahaŋ day àra gwar eslina, naŋ ge dini ge *Levi. Àra ènjia, èpia zal nana bəlahə ti àsivù ŋgu daya, àsləka zlam gayaŋ a. ³³ Ay ti zal nahaŋ naŋ àbu akoru gwar e divi gani nani bilegeni. Naŋ zal Samari, akoru àna azoŋgu. Àra ènjia ka məlaŋ nana ti àdi ahàr ana zal nakəŋ naŋ bəlahə. Àra èpia naŋ a ti àsia cicihi

a dal-dal. ³⁴ Nahkay nan nakəŋ àhəɖakfəŋiyu, àzaya amal akaba zum a, àbiki ka ambələk ni mək àwəliki àna azana. Kələŋ gani àzəkīyu nan ka azoŋgu gayan ni, àzoru nan a ahay ya ndam mirkwi tanjəhadvù ni vu, àfi ahàr eslini. ³⁵ Hajəŋ gani ti àhəliaya jik a cə ana bay ga ahay ga ndam mirkwi nakəŋ a, àhi ahkado: “Fi ahàr ana zal hini. Tamal kījīnkiva siŋgu ka ahàr gani hina nahəma, anasləkabiya ti nara nəpəluk.” »

³⁶ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana bay məsər Wakita ge Melefit ni ahkado: « Kìhindifua ma, kədəm ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni ti ndamam. Yaw, e kidīŋ ge mis mahkərani ni bu ni ti hu, way nan àbu akaba zal ya ti ndam abra təzləɖ ni way? » ³⁷ Nan nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi: « Maslaŋa ya nan àbu akaba nan ni ti bay ya ti àjənaki nan ni. » Yezu àhi: « Nak day ru kagra y akada gayan ni. »

Ata Marta nday ata Mari

³⁸ Ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay nan ni təbu takoru e divi bu ni ti təhuriyu a kəsa nahan vu. Eslini wal nahan slimi gani Marta àzaloru Yezu a magam afa gani, mək Yezu nakəŋ òru àhuriyu afa gani. ³⁹ Marta gani wur ga məŋjani walani àbu, slimi gani Mari. Yezu nan àbu azlapay ti Mari nakəŋ nan àbu manjəhadani digusa a ga had kà gəvay ga asak gayan, abi slimi ana ma gayan ya ti adəm ni.

⁴⁰ Ka gani nani ti təwi ga huɖ ahay gərgəri kay təbu tiviyikaba ahàr ana Marta. Nahkay zla nahəma nan nakəŋ àrəkia ka Yezu a, àhi: « Bay goro, wur ga mma ni ambərki nu ke təwi ni dek ti àbəlafuk aw? Hi ma ti mājənaki nu zla aw! » ⁴¹ Ay Bay geli nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi: « Marta, Marta, zlam kay təhəluk ahàr, tiviyəkaba ahàr a daya. ⁴² Ay zlam ya ti àgəski magrani ni ti bəlan cilin. Mari àdəkiba zlam ya àbəlay magrani na. Nahkay maslaŋa amazafəŋa do simiteni. »

11

Yezu acahi mahəŋgalay Melefit ana ndam madəbay nan ni

(Meciyu 6.9-13 ; 7.7-11)

¹ A vad nahan Yezu ahəŋgalay Melefit ka məlan nahan. Àra èndeveriŋa ti bilin e kidīŋ ga ndam madəbay nan ni bu àhi: « Bay geli, Zəŋ àcahia mahəŋgalay Melefit ana ndam madəbay nan na. Nak day cahi mahəŋgalay Melefit ana leli ti. » ² Yezu àhi ana tay: « Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti dəmum: “Baba, mis dek təgəskabu nak njələta ti; kàra kəzum bay gayak e kidīŋ geli bu ti.

³ Zlam məzumani ga məgəsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kələvad ti.

⁴ Mbərfəŋa zlam magudarani geli ni kə leli a, akada geli ya məmbərfəŋa zlam ge mis ya təgudari

ana leli ni dek kà tay a ni ti.

Kàvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba ti.» »

⁵ Yezu àhi ana tay keti : « Mazay mazavu gani, bi maslaŋa e kidiŋ gekuli bu naŋ àbu àna zlèba gayan, akoru afa ga zlèba gayan ni a hud ya vad, ahi ahkado : “Zlèba goro ni, kèlu *dipeŋ mahkèr ti ⁶ adàba zlèba goro nahan àslèkabiya e mirkwi a àdua ahàr a, ay ti zlam àfu ga mæviani bi.” ⁷ Bi zlèba gayan ni ahəŋgrifəŋbiyu, àhibiyu : “Kìviyu ahàr ba! Nèzlèkva mahay a àndava, màndəhadà akaba bəza. Nisliki micik-abana ga mədukaya zlam a do.” ⁸ Ay nəhi ana kuli nahəma, ara ecikaba avi ere ye ti ehindiliŋ ni dek. Ecikaba avi ti adàba naŋ zlèba gayan ciliŋ do, avi ti adàba àmbrəŋ mihindiliŋeni ndo palam. ⁹ Nahkay nəhi ana kuli : Hindəm zlam. Kihindəma ti Melefit aməvi ana kuli. Dəbum zlam. Kədəbuma ti akəŋgətum. Zalum Melefit. Kàzaluma naŋ a ti aməwəli ana kuli, aməzləkiaba mahay ana kuli a. ¹⁰ Adàba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefit avi. Ku way way do adəbay zlam, aŋgət. Ku way way do azalay, Melefit awəli, azləkiaba mahay a. ¹¹ Bi wur ara afa gayak, nak bəŋana, ehindiləka kilif a ti kəvi kilif do, kəvi gavan sawan aw ? Aha ! ¹² Ahkay do ni bi ara ehindilək eysli ti kəvi andra məbal mis aw ? Aha ! ¹³ Lekuləm ti ndam magudar zlam. Ku tamal

lekuləm ndam magudar zlam nəŋgu ni, kəsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekuli a. Ay ti Bəŋ gekuli Melefit naŋ e melefit bu, naŋ sulumani ti magray gayan ahəmamam ? Naŋ ti tamal maslaŋa ehindiliŋa Məsuf Njəlatana nahəma, aməvi efedəŋ. »

Yezu ata Seteni tənŋəhadkabu do

(Meciyə 12.22-30 ; Mark 3.22-27)

¹⁴ A vad nahan Yezu àgariaba seteni ana zal nahan a. Seteni nani acafəŋa maslaŋa nana ga mazla-pana. Seteni ni àra àsləkiaba nahəma, zal nakəŋ àzlapay huya. Mis dal-dalani ye eslini ni tàgra ejep gana dal-dal. ¹⁵ Ay mis ndahan e kidiŋ gatay nani bu tədəm : « Yezu agariaba seteni ana mis a ni ti àna njədə ge *Belzebəl bay ge seteni ni. » ¹⁶ Mis ndahan ti ni tawayay təhəlfəŋa eyə a ti mägudar zlam, təhi ahkado : « Griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a, ti məsər ere ye ti kagray ni ti kagray àna njədə ge Melefit. »

¹⁷ Ay ti Yezu àsəra majalay ahàr gatay a àndava. Nahkay àhi ana tay : « Tamal ndam ga had nahan nday ndayani takadvu e kidiŋ gatay bu ni ti mis akaba zlam ga had gani etigi ahàr. Nahkay ahay ga ndam ga had gani nani atəmbəd ; ndahan atəmbədkiyu ka ndahan. ¹⁸ Lekuləm kədəmum nu nagariaba seteni ana mis a ni àna njədə ge Belzebəl

a ; tamal nahkay ti njêda ge *Seteni èdeva ; ègia nahkay ti angoru kama ti ahəmamam ?
 19 Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis àna njêda ge Belzebùl a ti ndam gekùli ni tagariaba seteni ana mis a ti àna njêda ga way ? Nahkay zlam ga ndam gekùli gekùleni ya tagray ni ti adafaki ere ye ti kèdəmum ni ti ma ga malfada.
 20 Nagariaba seteni ana mis a ti àna njêda ge Melefit sawaŋ. Goro ya nagraj nahkay ni ti adafaki *Məgur ge Melefit ènjikia ke kùli a àndava. »

21 Yezu àdəm keti : « Tamal ti mis njêda-njêdani naŋ àbu àna zlam ahar gayaŋ, ajəgay ahay gayaŋ ti, təhəlfəŋa zlam gayaŋ a koksah. 22 Ay tamal maslaŋa nahaŋ àtama naŋ àna njêda àrəkia, azləb naŋ nahəma, ahəlfəŋa zlam ahar gayaŋ gani ya àdəm ajəgay ahay gayaŋ àna naŋ na dek. Àhəlfəŋa zlam ahar na ti, ahəlfəŋa zlam ga ahay gayaŋ ndahaŋ na dek daya, edi ana mis. 23 Maslaŋa ya ti naŋ àbi akaba nu bi nahəma, naŋ zal ezir goro. Maslaŋa ya ti àjənaki nu ga mazalubiyu mis do nahəma, agarafua tay a sawaŋ. »

Seteni àsləkiaba ana mis a ti, aŋgwiviyu tata
 (Meciyu 12.43-45)

24 « Ka sarta ya ti seteni àsləkiaba ana mis a ni ti, akoru a huɗ gili vu ka məlan ya ti yam àbi ni, adəbay məlan manjəhadani. Tamal aŋgət məlan manjəhadani do ni ti adəm : “Njgulum

nəŋguvoru a arəŋ goro ni vu zlam goro.” 25 Àra ènjia ti àhuriyu àdi ahər ana arəŋ ni məslədabana, maslamalabana lala. 26 Eslini naŋ nakəŋ asləka, akoru azalakivabiyu seteni ndahaŋ adəskəla, nday nani dek tətam naŋ àna cuday. Mək nday dek tara təhuriyu, tanjəhad a arəŋ ni bu. Nahkay maslaŋa nani ti manjəhad gayaŋ ni egi njgulum gayaŋ ya ahaslani ni keti. »

Məmərani ge jiri

27 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti wal nahaŋ e kidin ge mis macakalavani ni bu àdi ana zlahay, àhi : « Wal ya ti èwi kur, kisi duwa gayaŋ ni ti məmərnu. »
 28 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Aha ! Təmərnu ti ndam ya ti tici pakama ge Melefit mək təgəskabu, tagray təwi àna naŋ lala ni sawaŋ. »

Ere ye ti Melefit àdafaki àna Zonas ni
 (Meciyu 12.38-42)

29 Eslini mis təbu təcakalavabiyu kà gəvay ga Yezu àkivu. Nday təbu təcakalavu nahkay ti Yezu àdəm : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam. Tihindi ere ye ti mis tìpi day-day ndo ni, ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Melefit amədəfikia ana tay ere ye ti àdafaki àna Zonas ni cilin. 30 Zonas nahəma, Melefit àdəfikia zlam ana ndam Niniv àna naŋ a. Nu *Wur ge Mis day Melefit amədəfikia zlam ana nday ye e hini vu

ni àna nu. ³¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a dek nahəma, bay walani ya àgur had Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, bay gani nani ècikbiyu kwa kè sliri ga mələŋ ga mara məbi slimi ana pakama ga Salomon bay məsar zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Salomon àna gədakana ti kəsərum do aw ?

³² Ka fat ge seriya nani ti ndam Niniv day eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni : “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, ndam Niniv tàra ticia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna gədakana ti kəsərum do aw ? »

Ere ye ti avi masladani ana vu ni

(Meciy^u 5.15 ; 6.22-23)

³³ Yezu àdəm keti : « Maslaŋa ya ti ebeftey ceŋgel mək aŋgah, ahəmbaki zlam ni ti àbi. Afəkad ka mələŋ zaŋani sawaŋ, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge ceŋgel ni.

³⁴ Eri gayak asladay vu gayak akada ge ceŋgel ya asladay mələŋ ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu gayak dek àbu a masladani bu. Ay tamal eri gayak lala do nahəma, vu gayak dek e ziŋ-zinəni bu. ³⁵ Tamal kədəm nak kəbu a masladani bu ni ti jalay lala ; bi nak kəbu e ziŋ-zinəni bu

sawaŋ. ³⁶ Tamal ti vu gayak dek a masladani bu, palahar gani nahaŋ àvu e ziŋ-zinəni bu bi nahəma, vu gayak dek amələbu a masladani bu, akada ka ya ti ceŋgel asladuk mələŋ ni. »

Ndam Feriziyen akaba ndam məsar Wakita ge Melefit ni

(Meciy^u 23.1-36 ; Mark 12.38-40)

³⁷ Ka ya ti Yezu èndeveriŋa mazlapana ni ti zal *Feriziyen nahaŋ àzalu ru naŋ afa gani ga məzum zlam. Yezu nakəŋ àra àhuriya ti ànjəki ka məzum zlam ³⁸ mənəjd məbaray ahar àna divi gani. Zal Feriziyen ni àra èpia nahkay ti àgria ejep a. ³⁹ Eslini Bay geli àhi ahkado : « Lekələm ndam Feriziyen nahəma, kabarumfəŋa aləŋ ge hijiyem akaba aləŋ ga halaf a, ambatakani do a huđ gekəli bu ni ti akal akaba cuday cisl cisl. ⁴⁰ Muru gekəli ni ! Melefit Bay ya ti àgraya aləŋ ga zlam a ni ti àgraya huđ gana daya. Nahkay do aw ? ⁴¹ Vumi zlam ya a huđ ge hijiyem gekəli bu akaba a halaf gekəli bu ni ana ndam talaga. Tamal kəgrum nahkay ti zlam gekəli dek amələbu njələta.

⁴² « Ay lekələm ndam Feriziyen ni ti akəsəm cicihi, adaba ata azagat, matakavay akaba slimberi ndahaŋ ya tidi eli àna tay ni tekedī, kəbum kəzumiaba bilin a huđ ga kruani ba ana Melefit a. Ay ti lekələm kəgrum

jiri do, kawayum Melefit do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrum enji ni ti magray jiri akaba mawayay Melefit, day kwa ti kəgrum zlam ndahan ya Məwiz ədəm grum ni. ⁴³ Lekələm ndam Feriziyen ni ti akəsüm cicihi, adaba kawayum manjəhadvani e kürsi ga gədəkani vu a ahay ga *mahəngalavü Melefit bu, kawayum ti mis təgri sa ana kəli a gosku bu kə meleher ge mis dek daya. ⁴⁴ Akəsüm cicihi, adaba lekələm akada mindiviñ mebesveni ya mis təsər məlan gani do, təəlki ni. »

⁴⁵ Zal nahan, bay *məsər Wakita ge Melefit, əra əcia pakama ga Yezu na ti əhi ahkado: « Məsi, kədəm nahkay ti kindivia leli a daya timey. » ⁴⁶ Yezu əhi: « Lekələm ndam *məsər Wakita ge Melefit day akəsüm cicihi, adaba kəfumkiyu zlam mədəsani ke mis, ku weleher tekefi kəfumfəñiyu ga məjənaki tay do. ⁴⁷ Akəsüm cicihi, adaba kədəzlämkkiyu mindiviñ ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala. Ambatakani do təbazl tay ti ata bəñ gekəli. ⁴⁸ Nahkay kədəfumki kəgəsümkabá təwi ga ata bəñ gekəli ya təgray na: nday təbazla ndam mahəngaray pakama ge Melefit na, lekələm ti ni kədəzlämkkiyu mindiviñ gatayani. ⁴⁹ Azuhva nani ti

Melefit əna məsər zlam gayan ni ədəm: « Anəslərikaboru ndam mahəngaray pakama goro akaba ndam asak goro ana tay. Ay atəgəskabu ndam ya ti anəslərikaboru ana tay ni do; atabazl ndahan, ndahan ti ni atəgri daliya ana tay. » ⁵⁰ Seriya gani amədədki ka ndam ye e hini vu ni, adaba ndam mahəngaray pakama ge Melefit ya təbazl tay kwa ka mənjəki ga məlan ni kala nday təbazl tay, ⁵¹ tənəkəki ka Abel, təbazlbiyu duk əniva ana Zakari a. Təkad Zakari ti e kidin ga məlan *meviyekiki zlam ana Melefit ata məlan *njəlatani ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu. * Nəhi ana kəli nahəma, seriya amədədki ka ndam ye e hini vu ni azuhva mis nday nani ya təbazl tay ni dek. ⁵² Lekələm ndam məsər Wakita ge Melefit ni ti akəsüm cicihi, adaba kəzläkumiva mahay ana mis a, kawayum ti təsər Melefit ba. Lekələm lekələmeni day kəhurumiyu do, kəcumfəña ndam ya tawayay məhuriyani na daya. »

⁵³ Yezu nakəñ əra əhəraya a ahay ya nan əvu ni ba ni ti ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen ni tədəbay nan əna pakama, təzümkiya bəruv a dal-dal. Tənəkəki ke mihindifiña zlam a gərgəri kay, ⁵⁴ təbu təhəlfəña eyə a, tawayay ti təgəski nan

* **11:51** A Wakita ge Melefit ga ndam Zəde ni bu ni ti tədəmki ma ka Abel ka mənjəki gani (Mənjəkiani 4.8). Tədəmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22).

ka ma magudarani.

12

Kəgrum zlam akada ga ndam Feriziyen ni ba
(Meciy^u 10.26-27)

¹ Ka sarta gani nani nahəma, mis təcakalava agray dəbu ehimeya. Nday kay nahkay ti mis ndahan təcəlki ka asak ge mis ndahan adaba məlan mafəkaf asak àbi. Eslini Yezu àhi ma ana ndam madəbay nañ ni enji. Àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi ana *miwisiñ ga ndam *Feriziyen ni : gatay ya tanğah majalay ahàr gatay magədavani ni ti ègia akada miwisiñ a. ² Ay zlam mañgahani ni dek emipivu ; ma mañgahani ni dek emicivu. ³ Nahkay ma ya ti kədəmum a məlan ziñziñeni bu ni dek ti emicivu vay-vay a məlan masladani bu. Ma ya ti kəhumiviyu ana mis e slimi vu lekulum məzləkumkabu ahay ni ti atəzlah àna ma gani nani ka ahàr ga həma. »

Grumfəña aŋgwaz kə Melefit a cilij
(Meciy^u 10.28-31)

⁴ Yezu àdəm keti : « Nəhi ana kəli ndam goro ni, kəgrumfəña aŋgwaz kə ndam ya takaf mis na ba, adaba tamal takada mis a ti təgrikivu araña nahan koksah. ⁵ Nədəfiki bay ya ti kəgrumfəña aŋgwaz a ni ana kəli : bay nani ti bay ya ti tamal akada mis a ti esliki mizligiyu nañ a *dəluv ga aku vu ni. Bay nani ti Melefit.

Iy nahkay, nəhi ana kəli, grumfəña aŋgwaz a ti kə nañ.

⁶ « Təbu təsəkum edidij ciðciðeni zlam àna singu cə bi aw ? Ay səruma edidij nday nani ti ku biliñ day àgəjazlki ahàr ke Melefit do. ⁷ Lekulum day ku məhər ga ahàr gekəli nəngu ni Melefit àcalaba dek. Nahkay kəgrum aŋgwaz ba, ku edidij kay day kətamuma tay kə eri ge Melefit a. »

Ahàr àdəm mədəm leli ndam ga Yezu

(Meciy^u 10.32-33 ; 12.32 ; 10.19-20)

⁸ Yezu àdəm keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal adəm vay-vay nañ mis goro kə meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anədəm vay-vay nañ mis goro kə meleher ga *məslər ge Melefit. ⁹ Ay maslaña ya ti adəm nañ mis goro do nahəma, nu day anədəm nañ mis goro do kə meleher ga məslər ge Melefit. ¹⁰ Maslaña ya ti adəmku ma magədavani ka nu, nu Wur ge Mis ni ti, Melefit aməmbərfəña zlam magudarani gayan nana. Ay maslaña ya endivi *Məsuf Njəlatani ni ti, Melefit aməmbərfəña zlam magudarani gayan na do simiteni. ¹¹ Atagrafəña seriya kə kəli a ahay ga *mahəngalavù Melefit ba, akaba kə meleher ga bəbay ahkay do ni kə meleher ga ndam ga ŋgumna. Ka ya ti tagrafəña seriya kə kəli a nahkay ni ti pakama ya ti akədəmum ga mahəngay ahàr gekəli ni ti àhəli ahàr

ana kuli ba ; ¹² adaba mam, ka sarta gani nani ti Məsuf Njəlatani amədəfiki ere ye ti akədəmum ni ana kuli. »

Ma gozogul àki ka bay ge elimeni ya àsər zlam do ni

¹³ Eslini zal nahan e kidin ge mis dal-dalani ni bu àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, wur ga mmawa àhəla elimeni ga bəŋ geli ya àmbribu ana leli na dek. Hi ti mādufəŋa ere gani goro a ti. » ¹⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Way àfiyu nu bay magray seriya ga midikaba zlam ana kuli a way, wura ? » ¹⁵ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana mis ni dek ahkado : « Bumvu slimi ana ma ge elimeni, kawayum ba. Adaba mis naŋ àbu àna sifa ti azuhva zlam ya àfəŋ ni do. Ku elimeni gayan kay nəŋgu ni àvi sifa do. »

¹⁶ Àhi ma ana tay àna ma *gozogul, adəm ahkado : « Bay ge elimeni nahan àbu nahəma, vədaŋ gayan təbu, zlam ànjəkia dal-dal. ¹⁷ Àhi ana ahər : “Nihi guvur goro tahaça ti anəbəviyu zlam ni ti a mam vu mam ? Nagray hi ti ahəmamam ?” ¹⁸ Mək adəm : “Ere ye ti nagray ni ti nihi : nembədkaba guvur goro na dek, nələmvaya gədəkana ndahan a. Nahkay anəbəviyu hay goro ni akaba zlam ndahan ni dek. ¹⁹ Mək anəhi ana ahər : Maslaŋa goro ni, zlam gayak àvu kay manğahani ge vi ehimeyeni. Nihi ti pəsaba, zum zlam, si zlam, gray wuməri zlam gayak.” ²⁰ Ay ti Melefit

àhi : “Nak kəsər araŋa do, kani kani a ga məlavad kara kəmət. Nahkay zlam gayak ya kəŋgahkabu dek ni ti way aməzum way ?” » ²¹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti anğahikabu elimeni ana ahər gayan gayanani ni ti naŋ day ere ye ti agrakivu ni ti nahkay, adaba kə eri ge Melefit ti naŋ bay ge elimeni do. »

Kəjalumki ahər ka zlam ga duniya ba

(Meciyə 6.25-34)

²² Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kuli a manjəhad gekuli bu ni ti ŋgay akəzumum mam akaba akəbumkabu mam ti kəjalum ba, àhəli ahər ana kuli ba daya. ²³ Sifa ti àtam zlam məzumani do waw ? Vu ti àtam zlam məbakabani do waw ? ²⁴ Nga pəm ŋgarama day nimi : tizligi zlam do, təbaz zlam do. Guvur gatay àbi, məlaŋ məbiyu zlam gatay ndahan day àbi. Ku nday təbu nahkay nəŋgu ni, Melefit naŋ àbi avi zlam məzumani ana tay bi aw ? Lekələm ti kətamum edidin ferek-ferek do waw ? ²⁵ Way e kidin gekuli bu esliki mədəkiviyu vad àkivu ke vi gayan ku gəzit àna majalay ahər gayan way ? Àbi ! ²⁶ Ay tamal kisləmki magray ere hini gəziteni ni do nahəma, kajalumki ahər ka zlam ga manjəhad gekuli nday ndahan ni ti kamam ? ²⁷ Jalum ahər day ! Vay-vay ga zlam ya təfət a vədaŋ bu ni ti təgray təwi do, tələmkabu

azana do daya. Ay nahi ana kuli nahama, ku Salomon a na elimeni gayan ni dek tekefi abakabu azana ya ti abalay akada vay-vay belan ni ndo. ²⁸ Zlam ya tafat a vedañ bu kani, hajañ tabiyu tay a aku vu ni tekefi Melefit abaki vay-vay ka tay. Tamal nan abu agray nahkay ti amabaki zlam ke kuli amatam gatay ni do waw ? Lekulum ti kafumki ahàr ke Melefit lala do ni ti kamam ? ²⁹ Lekulum ti kadabum zlam mazumani akaba zlam miseni ba ; zlam nday nani ahali ahàr ana kuli ba. ³⁰ Nday ya ti tadabay zlam nday nani dek kalavad ni ti ndam ga *duniya ya tafaki ahàr ke Melefit do ni. Ay lekulum ti Bəñ gekuli Melefit asera ere ya ahacikivu ana kuli na. ³¹ Dabum ti *Magur ge Melefit sawan. Nahkay zlam ndahan ni dek day Melefit amavikivu ana kuli. ³² An gwaz awar kuli ba, bəza tambak goro ni, adaba abəlafəña kà Bəñ gekuli Melefit ga məvi Magur gayan ana kuli a. »

Elimeni ya a hud melefit bu ni
(Meciy 6.19-21)

³³ « Sakumumoru zlam gekuli ti kabumi singu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akalabum ana elimeni e melefit bu. Elimeni nani andav day-day do, mbolu gani agədavu day-day do daya. Eslini e melefit bu ni ti ndam akal toru koksah, ganju day tibi ga magudar zlam bi. ³⁴ Adaba melañ ya ti elimeni

gekuli avu ni ti kajalumki ahàr ti ka melañ gani nani. »

Njəhadum eri, slamatumvu lala
(Meciy 24.43-51)

³⁵ Yezu ahi ana tay keti : « Ahàr adəm kabumkabu azana ge tawi, kabumi slimi ana ceñgel gekuli ti aku amatkia ka tay a ba. ³⁶ Njəhadum akada ga ndam majəgay ahay ka ya ti bay ya təgri tawi ni adoru ka wuməri ga maday wal ni. Təbu tajəgay nan ; tamal asləkabiya, azala tay a nahama, təzləkiaba mahay a. ³⁷ Tamal bay ya təgri tawi ni asləkabiya, adi ahàr ana ndam gayan ni nday eri, nday təbu tajəgay nan nahama, ndam nday nani təmər vu. Nahi ana kuli nahama, bay ahay ni amabakabu azana ge tawi gayan, amahi ana tay tənəhadə ga məzum zlam a, amara məvi zlam məzumani ana tay. ³⁸ Ku tamal asləkabiya ana hud ya vad ahkay do ni ge dəena, adi ahàr ana tay nday eri, təbu tajəgay nan ti təmər vu.

³⁹ « Cəm day, tamal bay ahay asera sarta ga ndam akal ya atara ga məzləl nan na ti ambrəñ tay ga mara məhuriyani a ahay gayan vu do. ⁴⁰ Nahkay lekulum day slamatumvu lala, adaba nu *Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekulum kajalumki ahàr do ni. »

⁴¹ Eslini Piyer ahi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ma *gozogul ya kadəm ni ti kahi ana leli tək, kahi ana mis dek

aw ? » ⁴² Bay geli àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Bay magray təwi lala, andikabu ana bay ya agri təwi ni, àsəra zlam a ni ti way ? Maslaŋa nani ti bay ya ti naŋ agri təwi ni ambərfəŋ təwi ga huđ ahay gayan dek a ahar vu. Ambərfəŋ təwi ga məvi zlam məzumani ana ndam məgri təwi ndahaŋ àna sarta gani daya. ⁴³ Bay magray təwi nani ti tamal bay ya naŋ agri təwi ni àsləkabiya, àdi ahàr, naŋ àbu agray təwi lala nahəma, bay məgri təwi nani aməmər vu. ⁴⁴ Nəhi ana kəli nahəma, bay ya təgri təwi ni aməmbrivu elimeni gayan dek a ahar vu. ⁴⁵ Ay bi bay magray təwi ni àhi ana ahàr ahkado : “Bay ya ti nəgri təwi ni àsləkabiya weceweci do.” Nahkay anjəki ka məzləb ndam ya tagrakabu təwi ni ; ku zal ku wal day azləb. Azum zlam zlam gayan, esi zum dal-dal, eviyi ahàr. ⁴⁶ Naŋ àbu agray nahkay ti bay ya təgri təwi ni amasləkabiya ka fat ya bay məgri təwi ni àjalaki ahàr ndo ni, àna njemdi ya ti àsər do ni. Eminjia ti amatraḅ naŋ dal-dal, aməgri daliya akada ya agri ana nday ndahaŋ ya ti təfəki ahàr ndo ni. »

⁴⁷ Yezu àdəm keti : « Tamal bay magray təwi àsəra ere ye ti bay ya agri təwi ni awayay na, àslamalavu ga məgri təwi nani do nahəma, bay ahay ni aməzləb naŋ dal-dal. ⁴⁸ Ay tamal ti bay magray təwi ni àsər ere ye ti bay ahay ni awayay ni do, agray ere ye ti

bay ahay ni àwayay do ni ti, bay ahay ni aməzləb naŋ kay do. Maslaŋa ya ti təvia zlam a kay ni ti etihindifiŋa kay daya. Maslaŋa ya ti təmbriva zlam kay a ahar va nahəma, etihindifiŋa kay àtama ge mis ndahaŋ na. »

*Yezu edekaba mis a
(Meciy 10.34-36)*

⁴⁹ Yezu àdəm keti : « Ere ye ti nəzəbiyu a duniya vu ni ti aku. Nawayay nihi ti aku ni mēbeftevu həya. ⁵⁰ Mis atəgru daliya kay, daliya nani ti emigi *baray goro nahaŋ. Nisliki majəgani do, nawayay ti baray nani mągravu həya. ⁵¹ Lekələm kədəmum nu nàra a duniya va ti, ti mis tənjuhəd e kidiŋ gatay bu àna sulumani aw ? Aha ! Nəhi ana kəli, nàra ti ga məzəbiyu hirvu sawaŋ. ⁵² Nahkay mis zlam a huđ ahay bu etihirvu. Mis mahkərani ni etici ma ge mis cəeni ni do, mis cəeni ni day etici ma ge mis mahkərani ni do. Anjəki ti nihi həya. ⁵³ Bəŋ ga wur emici ma ga wur gayan zalani do, wur ni day emici ma ga bəŋani do. Məŋ ga wur emici ma ga wur gayan dahalayani do, wur ni day emici ma ga mənani do. Məŋ ga zal emici ma ga wal ga wur gani do, wal ni day emici ma ga mən ga zal gayan ni do. »

*Ahàr àdəm məsərum ere ye
ti Melefit agray ni
(Meciy 16.2-3)*

⁵⁴ Yezu àhi pakama nahaŋ ana mis dal-dalani ni, àdəm ahkado : « Tamal ti kipəma

maklaḅasl gwar ka dɛluv gɛdakana ti kɛdɛmum avɛr ara atɛd hɛya, mɛk agravu ededɛn. ⁵⁵ Tamal ti kicɛma amɛd akɛzlabiyu gwar egezi ti kɛdɛmum endif ara agray, mɛk agravu ededɛn. ⁵⁶ Lekɛlɛm ndam jireni do, adɛba kɛmɛnjumoru agavɛla ahkay do ni ka had ti kɛsɛruma ere ye ti amagravu na. Ay ere ye ti Melefit agray nihi ni ti kɛsɛrum do ni ti kamam ? »

*Ngalumbu e kidɛn gekɛli bu
(Meciɣ 5.25-26)*

⁵⁷ Yezu adɛm keti : « Ere ye ti abɛlay magrani ni ti lekɛlɛm lekɛlɛmeni kɛsɛrumkaba do ni ti kamam ? ⁵⁸ Tamal ti maslaɛa akoru abɛhadkuk mirdim, kɛbum kɛdɛgumkaboru afa ga bay nahɛma, ngalumbu ka ahɛr divi. Tamal ti kɛngalumbu ndo nahɛma, maslaɛa nani amɛzikaboru kur ana bay magray seriya. Bay ni amɛvi kur ana zal slewja, mɛk zal slewja ni amɛfiyu kur a dangay vu. ⁵⁹ Nɛhuk nahɛma, mɛnjɛd mɛpɛlaba ere ye ti tɛfɛkuk na dɛk ti akahɛraya a dangay ni ba do. Ku tamal ti agɛjɛnifuk sisi bɛlaɛ nɛngu ni, si kɛpɛlaba kwa. »

13

*Tamal kɛmbatumkaba
manjɛhad gekɛli a do ni ti
akɛmɛtum*

¹ Ka sarta gani nani mis ndahaɛ tɛrɛkia ka Yezu a. Tɛra tinjia ti tɛhi ma aki ka ndam Gelili ndahaɛ. Nday

nani ti Pilet abazl tay ka ya ti tislɛnɛ zlam ana Melefit ni. ² Yezu ahi ana mis ni : « Ndam Gelili nday nani ya Pilet abazl tay ni ti, lekɛlɛm kɛdɛmum nday ndam magudar zlam tɛtam ndam Gelili nday ndahaɛ ni dɛk aw ? ³ Aha, nahkay do. Ay nɛhi ana kɛli, tamal lekɛlɛm kɛmbatumkaba manjɛhad gekɛli a do nahɛma, akɛmɛtum dɛk akada ga ndam nday nani.

⁴ « Yaw nazay mazavu ga zlam nahaɛ keti : mis kru mahar azlalahkɛrani ya ahay zɛbalani a Silɛwe ambɛdkia ka tay a, aɛngɛladkaba tay a ni ti kicɛm do aw ? Lekɛlɛm kɛdɛmum nday ndam magudar zlam tɛtam ndam Zerɛzalem nday ndahaɛ ni dɛk aw ? ⁵ Aha, nahkay do. Ay nɛhi ana kɛli, tamal lekɛlɛm kɛmbatumkaba manjɛhad gekɛli a do nahɛma, akɛmɛtum dɛk akada ga ndam nday nani. »

*Ma gozogul aki ka mɛn ga
wɛruv ya ɛwi bɛza ndo ni*

⁶ Eslini Yezu ahi ma ana tay ana ma *gozogul, ahi ana tay ahkado : « Zal nahaɛ ajav mɛn ga *wɛruv a vɛdan gayaɛn bu. Ay ka ya ti ara ga mɛpalay bɛza gana ni ti bɛza tɛfɛn bi. ⁷ Eslini ahi ana bay mɛgri tɛwi ga vɛdan ni ahkado : “Tegi agray vi mahkɛr, nɛdɛm nara napalay bɛza ga wɛruv hini, ay ti bɛza tɛfɛn bi. Keleba, agudaru vɛdan masakani ti kamam ?” ⁸ Ay bay magray tɛwi ga vɛdan ni ahɛngɛrifɛn, ahi ahkado : “Bay goro, mbrɛn e

vi hini hayaŋ. Nara nilifiŋa had a tekesl, mæk nabafəŋ argwa. ⁹ Nahkay ti bi emiwi bəza kama ; tamal èwi bəza do kekilerja ti ekikeleba.” »

Yezu ahəŋgaraba wal dərə nahaŋ a

¹⁰ A vad *məpəsabana nahaŋ ba ni ti Yezu naŋ àbu acahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu.

¹¹ Wal nahaŋ naŋ àbu eslini, èbesey do agray vi kru mahar azlalahkər. Seteni nahaŋ àgudara naŋ a, èhefikia aləŋ a, nahkay wal ni èsliki micikabana koksah. ¹² Yezu àra èpia naŋ a ti àzalay naŋ, mæk wal nakəŋ àrəkioru. Ōru ènjua ti Yezu àhi ahkado : « Wal hini, nahəŋgaraba kur a arməwər gayak ni ba, » ¹³ mæk àbəkì *ahar. Nahkay wal nakəŋ ècikaba jik huya, tata ànjəki ka mazləbay Melefit.

¹⁴ Gədəkani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni àra èpia ga Yezu ya ti àhəŋgaraba wal na a vad məpəsabana ba ni ti àzumkia bəruv a. Nahkay àhi ma ana mis ya təbu eslini ni, àdəm ahkado : « Kəsəruma vad àbu muku ga magray tawi gekuli. Nahkay dəguma ti tàhəŋgaraba kuli a vad nday nana ba. Kədəguma a vad məpəsabana ba ba. »

¹⁵ Bay geli àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Lekuləm ti ndam jireni do. Way e kidin gekuli bu a vad məpəsabana ba ti èpiceheya sla gayaŋ a ahkay do ni azonju gayaŋ a dəksla ba, àzoru àvibiyu yam do ni way ? ¹⁶ Ay wal hini ti

naŋ wur huđ ga Abraham, *Seteni àwəlkabá naŋ a vi kru mahar azlalahkər àmbrəŋ naŋ ndo. Nahkay ti tēpiceheba naŋ a vad məpəsabana ba ba waw ? » ¹⁷ Yezu àra àdəma pakama na nahkay ti mimili àdəgkia ka ndam ezir gayaŋ na dek. Ay mis dal-dalani ya təbu eslini ni dek təbu təmərvi azuhva zlam gayaŋ ya agray ni dek, adaba zlam gani nani ti mis tìpi day-day ndo.

Hilfi ga zlam gəziteni akaba miwisin

(Meciy_u 13.31-33 ; Mark 4.30-32)

¹⁸ Yezu àdəm keti : « Məgur ge Melefit ti àzavu akaba mam ? Nəgurfəŋ ti kà mam ? ¹⁹ Àzavu akaba hilfi ga zlam gəziteni ya mis azay, ezligi e dini gayaŋ bu ni. Àfətaya ti adək gədəkani akada ga məŋ ga zlam ni : edidin tagraviyu lala gatay a ahar gani vu. »

²⁰ Yezu àdəm pakama nahaŋ keti, àdəm : « Nəgurfəŋ *Məgur ge Melefit ti kà mam ?

²¹ Àzavu akaba *miwisin : wal azay, abəkivu ka humbu kay, akudatay àna naŋ ni. Nahkay miwisin ni ewisinaba humbu na dek. »

Mahay misliceni

(Meciy_u 7.13-14, 21-23)

²² Yezu naŋ àbu akoru a Zeruzalem. Ka ya ti ènjua a kəsa gədəkani va ahkay do ni a kəsa ci6-cibeni va ni ti acahi zlam ana mis. ²³ Eslini maslaŋa nahaŋ èhindifiŋa ma, àhi ahkado : « Bay goro, mis ya ti Melefit

amahəngay tay ni ti nday kay do eɛɛɛɛɛ aw ? » Nahkay Yezu àhi ma ana mis ya tǎbu eslini ni, àɛɛm ahkado :
 24 « Zum njəɛɛ, kaɛumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Nəhi ana kəli nahkay nahəma, aɛɛba mis kay atəɛɛm təhuriyu, ay ti etisliki do.

25 « A vad nahan bay ahay emicikaba, aməzləkvù mahay gayan. Ka gani nani ti lekələm akələbum e mite bu. Akazalum bay ahay ni, akəhumi : “Bay geli ! Zləkiaba mahay ana leli a ti.” Ay ti aməhəngrifəŋ ana kəli : “Lekələm ndamam ? Nəsər kəli do.”
 26 Eslini akəhumi ahkado : “Leli ya məzumkabu zlam akaba misikabu zlam akaba nak ni. Nak ya kəcahi zlam ana mis a kəsə geli bu ni timey.”
 27 Ay aməhəngrifəŋ ana kəli keti : “Lekələm ndamam ? Nəsər kəli do. Sləkumfua, lekələm ɛk ndam ya ti kəgrum zlam ge jiri do ni !”
 28 Eslini ekipəm Abraham, Izak, Zekəp akaba ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ni ɛk a *Məgur ge Melefit bu, lekələm ti ni atəmbərəŋ kəli e mite bu. Eslini ti ekitəwəm, akacakum daliya dal-dal.
 29 Mis atara kwa kə sliri ga məlan a gwar eley gwar eley do ɛk, atəzum zlam ga wuməri a Məgur ge Melefit bu.
 30 Nahkay ti nday gəɛɛkani ya kama ge mis ni ti mis ndahan e kidiŋ gatay bu atəngoru kələŋ ge mis. Nday ya tǎbu kələŋ ge mis ni ti ni, mis ndahan e kidiŋ gatay bu

etigi gəɛɛkani kama ge mis. »

*Yezu aɛɛmki ma ka ndam Zeruzalem
 (Meciya 23.37-39)*

31 Ka sarta gani nani ndam *Feriziyeŋ ndahan tərəkia ka Yezu a, təhi ahkado : « Sləkaba ahalay a, ru ka məlan nahan, aɛɛba Erot awayay akad kur. »
 32 Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslanə nani ti ànjəha akada ge eyenə na. Dəgum kəhumi ahkado : “Kani nəbu nagariaba seteni ana mis a akaba nahəngaraba mis ya təbesey do na. Hajəŋ day anagraŋ nahkay. A vad ya mahkər zla nahəma, enindeverin təwi goro.” »

33 Yezu aɛɛm keti : « Kani, hajəŋ akaba hajəŋ nahan ti ahər aɛɛm nəsawadoru nakoru a Zeruzalem. Aɛɛba mam, ndam mahəngaray *pakama ge Melefit nahəma, tabazl tay ti a Zeruzalem kwa.
 34 Ndam Zeruzalem, ndam Zeruzalem, kəbum kabazlum ndam mahəngaray pakama ge Melefit, kəbum kabazlum ndam ya ti Melefit aslərbiyu tay ana kəli ni àna mizligi tay àna akur daya. Sak ehimeya nəwaya macakalakabá kəli a akada ga məŋ ge mickər ya acakalakabu bəza gayan, abəki kərpaŋla gayan ka tay ni. Ay ti lekələm kəcuhwum ndo.
 35 Nahkay ti Melefit aməmbərəŋ ahay gekəli ni. Nəhi ana kəli nahəma, ekipəm nu e eri vu va do. Ekipəm nu wudaka ti si kəɛɛmuma : “Bay Melefit məgri sulum gayan ana

maslaᅇa ya ti amara àna slimi gayan a ni” * day kwa. »

14

Yezu ahəᅇgaraba mis kà fat məpəsabana

¹ A vad *məpəsabana nahan ba nahəma, gəᅇakani ga ndam *Feriziyen nahan àzalabiyu Yezu a magam afa gani ga məzum zlam. Yezu àra àhuriya a ahay va ti ndam ya təbu eslini ni təbu təbi slimi lala, təhi ana ahər bi agudar arana ti təgəski nan aw. ² Eslini zal nahan nan əbu əbesey do àrəkia ka Yezu a. Maslaᅇa nani asak akaba ahar dek məgəslfəᅇana. ³ Yezu àhi ana ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen ni ahkado : « E *Divi ge Melefit ni bu ni ti tava divi ga mahəᅇgaraba mis a vad məpəsabana ba tək, tāvay ndo waw ? » ⁴ Eslini nday te-te, təhəᅇgrifəᅇan ndo. Nahkay Yezu àgəs ahar ga maslaᅇa ya əbesey do ni, ahəᅇgaraba nan a, mək àhi : « Sləka. » ⁵ Yezu àhi ana mis ye eslini ni ahkado : « Way e kiᅇᅇn gekəli bu, bi wur gayan bi sla gayan àdiya a suwa va ti ku a vad məpəsabana ba azaya weceweci həya do ni way ? » ⁶ Yezu àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti nday nakəᅇn tisliki məhəᅇgrifəᅇani koksah.

Maslaᅇa ya ti àᅇəm nan gəᅇakani ni ti atahəᅇgororu nan a had

⁷ Yezu àra əpia ndam ya təzalay tay ga məzum zlam na, təbu təᅇəkiba məlan manjəhadani ga gəᅇákana nahəma, àhi ma nahan ana tay àna ma *gozogul, àᅇəm ahkado : ⁸ « Tamal ti maslaᅇa àgra wuməri ga maday wal a, àzala kur ga məzum zlam a nahəma, kəᅇəkiba məlan manjəhadani ga gəᅇákana ba. Adaba mam, bi àzala maslaᅇa nahan gəᅇakana àtama kur a. ⁹ Eslini maslaᅇa ya ti àzalabiyu kəli ni ara ahuk ahkado : “Sləkiaba ana nan hina.” Nahkay mimili amadəgakuk, ekicikiaba, akoru kanjəhad ka məlan ge mis ya kəlan ni. ¹⁰ Tamal təzala kur ga məzum zlam a nahəma, ru kanjəhad ka məlan ge mis ya kəlan ni. Eslini day kwa ti maslaᅇa ya àzalay kur ni ara ahuk ahkado : “Zləba goro ni, ra kanjəhad ka məlan ga gəᅇákana.” Nahkay mis ya təbu eslini ni dek atəᅇəm nak gəᅇakani. ¹¹ Nahkay maslaᅇa ya ti awayay gəᅇakani ni lu, Melefit amafəkad nan kəlan ge mis dek. Ay maslaᅇa ya ti àᅇəm nan kəlan ge mis dek ni day, Melefit aməvi məlan ga gəᅇakani. »

Zalum ndam talaga

¹² Yezu àhi ma ana zal *Feriziyen ya àzalabiyu nan ni. Àhi ahkado : « Tamal kazalay mis ga məzum zlam ga məlafat ahkay do ni ga məlakarawa nahəma, kəzalay zləbəba gayak ba. Ku bəza ga muk, ku ata muk ata buk,

* 13:35 Limis 118.26.

ku ndam mahay gayak ya t̄bu àna elimeni ni kàzalay tay ba. Adaba tamal kàzala nday nana ti nday day atəzalavù kur, atəpəlukvù zlam gayak ya kəvi ana tay ni. ¹³ Ay tamal kagray wuməri nahəma, zalay ndam talaga, ndam dərə, ndam jigwer akaba ndam wuluf. ¹⁴ Tamal kàgra nahkay ti akəmərnu, adaba nday gani t̄sliki mähəngrukvani koksah. Ka fat ya ti Melefit amahəngaraba ndam jireni e kisim ba ni ti Melefit Melefiteni amähəngruk zlam gayak zlam gayak. »

Ma gozogul àki ka wuməri gədakani

(Meciy# 22.1-10)

¹⁵ Maslaŋa nahaŋ e kidin ga ndam ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni bu ni àra ècia pakama ga Yezu ya adəm na ti àhi: « Maslaŋa ya ti aməzum zlam a *Məgur ge Melefit bu ni ti māmərnu. » ¹⁶ Eslini Yezu ahəngrifəŋ, àhi: « Zal nahaŋ àgray wuməri gədakani, àzalay mis dal-dal ti t̄oru afa gani ga məzum zlam. ¹⁷ Ka sarta ga məzum zlam ni ti àslərkiuru bay məgri t̄awi ka ndam ya ti àzalay tay ni ga məhiani ana tay: “Zlam èdiva àndava. Dəguma zla aw.” ¹⁸ Tàra t̄icia zalay na ti nday dek ku way way do adəm: “Kam-kam, nu eninjoru do.” Maslaŋa nahaŋ ni àhi: “Nəsəkuma vədaŋ goro a ti nakoru namənjakibiyu kwa. Kam-kam, besua.” ¹⁹ Maslaŋa nahaŋ day àhi: “Nəsəkuma slasla ga məwəs vədaŋ a kru

ti nakoru natəkar tay. Kam-kam, besua.” ²⁰ Maslaŋa nahaŋ keti day àhi: “Nədəbiya wal a ti nahkay n̄sliki maroni do.” ²¹ Bay məgri t̄awi ni àra àsləkabiya ti àngəhadī ma ni dek ana bay ga ahay ni. Naŋ nakəŋ àra ècia ma na nahkay ti àzuma bəruv a, àhi ana bay məgri t̄awi ni ahkado: “Ru piŋ a kəsə vu, kəhəlbiya ndam ya kədi ahər ana tay e mite bu na dek. Ku ndam talaga, ku ndam dərə, ku ndam wuluf akaba ndam jigwer dek, həliyu tay a ahay goro vu.” ²² Bay məgri t̄awi nakəŋ àra àgra t̄awi nana ti àra àhi ana bay məgur naŋ ni ahkado: “Bay goro, t̄awi gayak ni àgrava, ay ti məlaŋ manjəhadani àgəjənia kekileŋa.” ²³ Eslini bay nakəŋ àhi ana bay məgri t̄awi ni ahkado: “Ru a huđ gili vu akaba a vədaŋ vu. Ndam ya ti akədi ahər ana tay ni ti garubiya tay a, nahkay day kwa ti ahay goro ni amara mərəhvu. ²⁴ Nəhi ana kəli nahəma, ndam ya ti nəzalay tay, t̄acuhway marana ndo ni ti ku bəlaŋ gatay tekeđi amacakay zlam ga wuməri goro ni do simiteni.” »

Kagray mam day kwa ti kigi bay madəbay Yezu ni mam?

(Meciy# 10.37-38)

²⁵ Yezu àra àsləka eslina ti mis dal-dal t̄adəboru naŋ e divi vu. Nahkay naŋ nakəŋ àmbatkibiyu ma ka tay, àhi ana tay ahkado: ²⁶ « Tamal ti maslaŋa ara,

awayay maɗəbay nu nahəma, maslaŋa nani si awayay nu kay àtama bəŋana ata mənana kwa. Si maslaŋa nani awayay nu kay àtama wal gayan a, àtama bəza gayan akaba bəza ga mənani zawalani akaba walani daya kwa. Si maslaŋa gani nani awayay nu kay àtama ahàr gayan gayanana daya kwa. Tamal àgray nahkay ndo nahəma, èsliki maɗəbay nu koksah. ²⁷ Maslaŋa ya ti àgəskabu daliya do ni ti èsliki maɗəbay nu do. Ku tamal tawayay *madarfəŋ nan kà təndal nəŋgu ni, ahàr àdəm mādəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èsliki maɗəbay nu koksah.

²⁸ « Bi maslaŋa e kidin gekuli bu awayay aləm ahay zəbalani. Maslaŋa nani anjəhad digəs aslaslay ahàr, asərkaba siŋgu ya àfəŋ ga mendeveŋjaba təwi ga ahay gayan na day. Agray nahkay day tək, àgray do aw ? ²⁹ Tamal àslaslay ahàr gayan day ndo ni ti bi afəkad asak ga ahay ni cilin, èsliki mendeveŋj təwi gayan ni koksah. Mis etipia èndeveŋj ahay ni ndo ni ti atəbi seki, ³⁰ atədəm ahkado : “Aw ! Maslaŋa hini àfəkada asak ga ahay gayan a, èsliki məlumabana ndo timey !”

³¹ « Nahkay day, bi bay ga kəsa nahan awayay akoru akadɗafəŋva kà bay ga kəsa nahan a. Bay nani anjəhad digəs ga məgri sawari ana ahàr gayan day, ahi ana ahàr : “Mis goro dəbu kru, bay

nahan ni ndam gayan dəbu kru kru cə ni ti nisliki moru makadɗani ata nan tata aw ?” Ahi ana ahàr nahkay day tək, àdəm do aw ? ³² Tamal ti àsəra emisliki do nahəma, aslərkiuru mis ka bay nahan ni ka ya ti nan àbu drin mba ni, ge mihindifinə ere ya nan awayay ti tənjalabu na.

³³ « Nahkay zla nahəma, tamal maslaŋa e kidin gekuli bu awayay aɗəbay nu ti si ambrəŋ zlam gayan dek day kwa, do ni ti èsliki maɗəbay nu koksah. »

Estena ya àgray təwi va do ni

(Meciyə 5.13 ; Mark 9.50)

³⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcər va do ni ti təgri mam ti məcər keti ni mam ? Àbi. ³⁵ Nahkay egi àbəlay va do. Ku ga magray argwa ga məbəkiani ka vədan day àbəlay va do. Mis taboru ke jigəri cilin. Tamal maslaŋa slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci lala. »

15

Ma gozogul àki ka təmbak mijjeni

(Meciyə 18.12-14)

¹ Ndam *məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahan tərəkia ka Yezu a ga məbi slimi ana pakama gayan ya àhi ana mis na.

² Ndam *Feriziyen akaba ndam *məsər Wakita ge Mel-efit təra tipia tay a nahəma, tənɗuzay ma e kidin gatay bu, tədəm : « Nan hini ti agəskabu ndam magudar

zlam, təzumkabu zlam ka ahar bəlan akaba tay timey ! »

³ Eslini Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àhi ana tay ahkado : ⁴ « Bi maslaŋa e kidiŋ gekəli bu təmbəmbak gayan təbu diŋ mək bəlan gani èjia. Àra èpia ti bəlan gani àkibu ka ndahan ni bi nahəma, ambər bu kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ni a huđ gili bu. Akoru adəboru bəlanani ni, àdia ahər a day kwa ti ambrəŋ madəbani. Way àgray nahkay do ni way ? ⁵ Ka ya ti àdia ahər a nahəma, amər vu, azakababiyu ke mejeŋgel. ⁶ Àra ènjia a magam a ti azalakabu zləbəba gayan akaba ndam mahay gayan. Təra tinjia ti ahi ana tay ahkado : “Nədia ahər ana təmbak goro ya ti èji na, nihi ti məmərumvu, do ni ti ahəmamam.” ⁷ Nəhi ana kəli nahəma, nahkay day ku bay magudar zlam naŋ bəlan tamal àmbatkaba majalay ahər gayan a ti Melefit akaba məslər gayan atəmər vu e melefit bu. Atəmər vu àna naŋ kay àtama məmərvani ya təmərvu àna ndam jireni kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ya wudəra gatay àbi ga mambatkaba majalay ahər gatay a bi ni. »

Ma gozogul àki ka siŋgu ya èji ni

⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Nahkay day, bi wal nahan naŋ àbu àna grusu kru, èjifiŋa bəlan. Àra èpia ti siŋgu ni èjia nahəma, àdəki aku ke

ceŋgel, àsləf ahay gayan dek. Adəbay siŋgu ni lala, àdia ahər a day kwa ti ambrəŋ madəbani. ⁹ Àra àdia ahər a ti azalakabu zləbəba gayan akaba wəl mahay gayan. Təra tinjia ti ahi ana tay ahkado : “Nədia ahər ana grusu goro ya èji na, nihi ti məmərumvu, do ni ti ahəmamam.” ¹⁰ Nəhi ana kəli nahəma, nahkay day ku bay magudar zlam bəlan tamal àmbatkaba majalay ahər gayan a ti *məslər ge Melefit atəmər vu. »

Ma gozogul àki ka wur ya èji ni

¹¹ Yezu àhi ana tay keti : « Zal nahan àbu, bəza gayan zawalani bebem cu. ¹² A vad nahan zla nahəma, naŋ gəziteni ni àhi ana bəjani ahkado : “Bəba, dikaba elimeni gayak na ana leli a ti nəhəl ere gani goro.” Nahkay bəŋ gatay ni èdikaba elimeni gayan na ana tay a. ¹³ Àra àgra vad a bal ka ahər gana zla ti naŋ gəziteni nakəŋ àhəl ere ga zlam gayan ni, àsəkumoru dek, àsləka àna siŋgu gana, òru ka huđ driŋeni zlam gayan. Òru ènjua ka huđ nana ti ègwejelekaba siŋgu gayan na dek a magray paraw ba.

¹⁴ « Siŋgu ni àra àndavfəŋa dek nahəma, ləwir ti ni àdaya ka huđ nana kay. Ləwir ni àra àdaya ti naŋ nakəŋ àŋgət zlam va do. ¹⁵ Nahkay òru ga məgri təwi ana mis ka huđ nani. Maslaŋa nani àhi mōru mājəgi mədrəs e gili. ¹⁶ Awayay məzum zlam məzumani ga mədrəs ni ti

mârêh àna nan, ay ti maslaṅa àbi avi bi. ¹⁷ Eslini nan nakəṅ àjalaki ahàr ka manjəhad gayan, àhi ana ahàr : “Mis ya təbu təgri təwi ana baba goro ni dek təbu təzum zlam pazaza, àgəjənifəṅa kà tay a. Nu zla ti nəmət ahalay àna ləwir ti ahəmamam. ¹⁸ Nihi ti nasləka nanṅoru a magam afa ga baba goro. Eninṅəa ti anəhi ahkado : Bəba goro ni, nàgudaria zlam ana Melefit a, nak day nàgudaruka zlam a. ¹⁹ Àgəski ti kàzalay nu wur gayak va ba, mənjalə akadā nu bay məgruk təwi cilin.” ²⁰ Nahkay àsləka, nan àbu anṅoru a magam afa ga bəṅani nakəṅ.

« Nan àbu ara e divi ba drin mba nahəma, bəṅani àsəraya nan a, àsia cicihi a dal-dal. Bəṅani ni àcuhwakioru, àgəskabu nan gum, àgri sa àna məmərani. ²¹ Wur ni àhi ahkado : “Bəba goro ni, nàgudaria zlam ana Melefit a, nak day nàgudaruka zlam a. Àgəski ti kàzalay nu wur gayak va ba.” ²² Eslini bəṅani àhi ana ndam məgri təwi ni ahkado : “Dəgum piṅ kəzumbiya azana sulumani ya àtam ndahan na ni, ti kəfumki. Fumiviyu mili a ahar vu, kəbumiviyu kimaka a asak vu daya. ²³ Dəgum kəpicehəmbiya wur sla magalani na, ti kislīṅəmi. Məgrum wuməri, məzum zlam àna məmərani, do ni ti ahəmamam. ²⁴ Adaba wur goro hini ti àməta, ay ti anṅaba ; èjja, ay ti nədia

ahàr a.” Bəṅani ni àra àdəma nahkay ti tənṅəki ka magray wuməri àna məmərani.

²⁵ « Nday təbu tagray wuməri nahkay ti wur gədakani ni nan àbiyu e gili. Nan àbu asləkabiya ènjia cifa a magam a nahəma, èci zlam ya mis tivi ni akaba həbay gatay ya tahəbay ni. ²⁶ Nan nakəṅ àzalay maslaṅa nahan nan àbu agri təwi ana bəṅani, èhindifiṅa ma, àhi ahkado : “Mam àgravu a magam mam ?” ²⁷ Maslaṅa nani àhənṅrifəṅ, àhi ahkado : “Wur ga muk ni àsləkabiya, mək buk èslīṅa wur sla ya məgal na, adaba àdia ahàr ana wur na nan àbu nṅəjəlan.” ²⁸ Wur gədakani ni àra ècia ma na nahkay ti àzuma bəruv a, àcuhway məhuriyani a ahay vu do. Bəṅani àra ècia wur gayan ni àcuhway məhuriyani a ahay vu do nahəma, àhərkiaya e mite va adabakay nan ti məhuriyu a ahay ni vu. ²⁹ Nahkay wur ni àhənṅrifəṅ ana bəṅani ni, àhi ahkado : “Ci day ! Agray vi ehimeya nu nəbu nəgruk təwi, day-day nədukia asak ka ma gayak a ndo. Akaba nani dek day-day kəvu ku wur ga awak ga magray wuməri akaba zləbəba goro ndo. ³⁰ Ay nihi ti wur gayak ni ègwejelekababiya elimeni gayak na a wəl ba. Akaba nani dek ti kislīṅia wur sla ya məgal na !” ³¹ Ay bəṅani àhi ahkado : “Wur goro, leli makakabu kəlavad ata nak timey. Elimeni goro ni dek ti gayak, do ni ti ga way ?” ³² Ay

ahàr àdàm magray wuməri àna mèmèrani, adàba wur ga muk ti àmèta, ay ti àngaba; èjja, ay ti mèdia ahàr a.” »

16

Ma gozogul àki ka bay manjah sinju

¹ A vad nahan Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni ahkado: « Zal nahan àbu nahəma, nan bay ge elimeni. Nan àbu àna bay mægri tawi; tawi gayan ti ga manjahi sinju. A vad nahan maslanja nahan àrəkia ka bay ge elimeni na, àhi ahkado: “Bay manjahuk sinju ni ti nan àbu ejiñ elimeni gayak ni.”

² Bay ge elimeni ni àra ècia nahkay ti àzalay bay mægri tawini, àhi ahkado: “Pakama ya nìci, mis tədəmkuk ni ti àsu bi. Nihi ti slaslukabu sinju goro ni ka wakita ti kəvu wakita gani, adàba nara nizligaba kur e tawi ni ba.”

³ Bay magray tawi nakəñ àra ècia təhia ma na nahkay ti àdəm: “Bay ya nægri tawi ni ara ezligaba nu e tawi ni ba ni ti anagray ahəmamam? Njəda goro day àbi ga məwəs vədan bi, mahəngalay zlam day mimili awərki nu ni.

⁴ Ere ye ti nagray ni ti nihi: wudaka tara tizligaba nu e tawi ni ba nahəma, nagray zlam ti mis atəgəskabu nu afa gatay ka ya ti tizligaba nu e tawi ba ni.” ⁵ Nahkay nan nakəñ àzalabiyu ndam ya ti àkəli duwa ana tay ni dek bəlan àna bəlan. Duwa nani ya àkəli ana tay ni ti ga bay

ge elimeni ni. Tàra tɪnjikaba ti àhi ana maslanja nahan e kidɪñ gatay bu ahkado: “Duwa ga bay ya nægri tawi ni, àfuk ti ehimey?” ⁶ Nan nani àhəngrifəñ, àhi: “Àfu amal gurda diñ.” Eslini bay magray tawi ni àhi: “Zay wakita ga duwa gayak ni, njəhadə digəs bəki weceweci gurda kru kru zlam.” ⁷ Mək àhi ana maslanja nahan keti: “Nak ti àfuk ehimey?” Maslanja nani àhəngrifəñ, àhi: “Buhu ga *alkama àfu diñ.” Àhi: “Zay wakita gayak, bəki kru kru azlalahkər.” ⁸ Bay ge elimeni ni àra ècia ti bay mægri tawi ni àgosa nan a nahəma, àzləbay nan, adàba ànjəhkia ka vu gayan a. Nədəm nahəma, mis ga duniya ti tənjàha e kidɪñ gatay ba tətama ga ndam ge Melefɪt na.

⁹ « Nu ti ere ye ti nəhi ana kəli nahəma nihi: Sinju ti agosay mis. Lekələm ti vumi ana mis ndahan ti tigi zləbəba gekəli. Tamal kəgruma nahkay nahəma, ka ya ti sinju ni amandavfəña kə kəli a ti atəgəskabu kəli a ahay bu; ahay gani nani ti àmbəd day-day do. ¹⁰ Tamal ti mis agray tawi ku gəziteni àna jiri nahəma, agray tawi gəɖakani àna jiri daya. Tamal agosay mis e tawi ku gəziteni bu nahəma, agosay mis e tawi gəɖakani bu daya. ¹¹ Sinju ti agosay mis. Nahkay tamal ti lekələm kəgrum tawi ge jiri àna nan ndo nahəma, Melefɪt aməvi zlam ya sulumani ededɪneni ni ana kəli aw?

Aha, amavay do ! ¹² Nahkay day, tamal kàgrum tawi ge jiri àna zlam ge mis ndahan ndo nahama, Melefit amavi zlam gekuli gekuleni ana kuli aw ? Aha, amavay do !

¹³ « Maslanja àbi esliki magari tawi ana bay ahay ca bi. Emizirey belan gani, amawayay nan nahan ni, ahkay do ni amagesiki ma ana nahan ni do, ana nan nahan ni ti ni amagesiki ma. Lekulum day tamal kədabum singu hi hi ti kislamki magari tawi ana Melefit koksah. »

Zlapay ga Yezu gargarani ndahan

(Meciy^u 11.12-13 ; 5.31-32 ; Mark 10.11-12)

¹⁴ Ndam *Feriziyen ndahan tara ticia ma ga Yezu ya adam na dek ti tefefin, adaba nday tawayay singu gadak. ¹⁵ Eslini Yezu ahi ana tay ahkado : « Lekulum nahama, ke eri ge mis ti kadamum lekulum ndam jireni. Ay ti Melefit asera ere ye ti a hud gekuli bu na. Zlam ya ti mis tadam zlam gadakani ni, ke eri ge Melefit ti zlam nani zlam magadavani abelay do simiteni. »

¹⁶ Yezu adam keti : « *Divi ge Melefit ya Mawiz abaki ni akaba pakama ga ndam ndahan ya tahangaray *pakama Melefit ni ti mis tabu tagray tawi ana nan duk abivu ana sarta ge Zeṅ bay mabaray mis ni. Kwa ka sarta gani nani tabu tahi *Ma Maweni Sulumani aki ka *Magur ge Melefit ana mis. Magur ge Melefit ti ku way way do

day akadvu ana njeda gayan dek ga mahuriyani. ¹⁷ Ku tamal nahkay nangu ni, hud melefit akaba had ni dek atandav, ay asak ma ge Divi ge Melefit ya Mawiz abaki ni ku gaziteni nangu ni mandav gani zlazada.

¹⁸ « Ku way way do agara wal gayan a, mak ada wal nahan a nahama, maslanja nani agra hala. Tamal maslanja nahan aza wal ya ti zal gani agara nan na ti maslanja nani day agra hala. »

Ma gozogul aki ka bay ge elimeni nday ata Lazar

¹⁹ Yezu adam keti : « Zal nahan abu nan bay ge elimeni. Abakabu azana sulumani ga singu kayani, kalavad agray wumari ana zlam mazumani macarani kayani ni. ²⁰ Zal nahan abu, slimi gani Lazar. Nan zal talaga, andahad kalavad ka mahay ga bay ge elimeni ni. Vu gayan ni dek ambelak. ²¹ Awayay ti azum zlam ya adagaya adagafana ka molan mazumki zlam ga bay ge elimeni na, ay ti tavi do. Kara tara tindigid ambelak gayan ni sawan. ²² A vad nahan zal talaga nakan ameta. Ara ameta zla nahama, *maslar ge Melefit tazoru nan afa ge Melefit ti tanjohadkabu akaba Abraham. Bay ge elimeni nakan ameta daya, nahkay tileba nan a. ²³ Tara tileba nan a ti oru a molan ge *kisim vu, eslini nan abu acakay daliya dal-dal. Nan abu eslini ti amanjoru agavala, epioru

Abraham nday ata Lazar manjəhadkabani. ²⁴ Àra èpia tay a ti àzlah, àhi ana Abraham ahkado: “Abraham baba goro ni, nəsuk cicihi ti! Kam-kam slərbiyu Lazar ti mətəlviyu weleher gayəŋ a yam vu ti məfuki ka arəd ga məvu liŋ-liŋeni, adaba nu nəbu ahalay a aku bu, nagray daliya dal-dal.” ²⁵ Ay Abraham àhəŋgrifəŋoru, àhi: “Wur goro ni, sərki ti a manjəhad gayak bu ka dala ahaslani ti kəŋgəta zlam sulumana dal-dal, ay Lazar ti ni àgra daliya dal-dal. Nihi nahəma, naŋ àbu aŋgət zlam sulumani ga məhəŋgrivu bəruv, nak ti ni kacakay daliya. ²⁶ Akaba nani dek nəŋgu ni, *evid gədəkani àbu e kidiŋ geli bu akaba kəli. Nahkay maslaŋa ya ti ecik ahalay akoru afa gekəli ni ti èsliki do. Maslaŋa ya ti ecikbiyu afa gekəli ara afa geli a ni day èsliki do.” ²⁷ Bay ge elimeni nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado: “Tamal nahkay ti nahəŋgalay kur kam-kam baba goro ni, sləroru Lazar a magam afa ga bəŋ goro, ²⁸ adaba bəza ga mmawa təbiyu eslini nday zlam. Hi ana Lazar ti mōru məhivu ana tay ti tàra ka məlaŋ ga daliya hini va ba daya.” ²⁹ Abraham àhi ahkado: “Nday təbu àna wakita ge Məwiz akaba wakita ga ndam ndahanə ya təhəŋgaray *pakama ge Melefet ni. Ahər àdəm təbi slimi ana pakama ya a wakita nday nani bu ni lala.” ³⁰ Bay ge

elimeni nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi: “Aha, Abraham baba goro ni, nahkay do. Ay tamal maslaŋa àŋgaba e kisim ba, arəkioru ka tay, ahivù ma gani ana tay nahəma, atambatkaba majalay ahər gatay na.” ³¹ Ay Abraham àhi ahkado: “Tamal təbi slimi ana pakama ge Məwiz akaba ga ndam ndahanə ya təhəŋgaray pakama ge Melefet ni do nahəma, ku tamal maslaŋa məŋgaba e kisim ba, mōhi pakama ana tay nəŋgu ni, ticiiki do simiteni.” »

17

Magudar zlam akaba məmbərfəŋana

(*Meciyu 18.6-7, 21-22; Mark 9.42*)

¹ Yezu àhi ma ana ndam madəbay naŋ ni keti, àhi ana tay ahkado: « Zlam ya ejiŋkia mis ke divi a ni ti təbu. Nğay təbi ti àdəmvu koksah. Ay tamal maslaŋa agray zlam ya ti ejiŋkia mis ke divi a nahəma, maslaŋa nani cicihi amələki, ² hojo təwəliviyu avar gədəkani a dəŋgu vu dondul mək tizligiyu naŋ a *dəluv gədəkani vu dəzləz. Ndam ya təfəku ahər, mis tədəm tislə arəŋa do akada ga bəza ciḅ-ciḅeni ni ti, tamal ti maslaŋa agray ti ku way way do e kidiŋ gatay bu mījikia ke divi a nahəma, hojo təgri nahkay. ³ Nahkay ti bumi slimi ana ahər gekəli!

« Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti hiki lala. Tamal àsərkiya ka zlam magudarani gayəŋ

na, àdám “Nàgray va do” nahəma, mbərfəja. ⁴ Ku tamal àgudaruka zlam a sak adəskəla a vad ba mək ara afa gayak a sak adəskəla ahuk : “Nəsərkiā ka zlam ya nàgudaruk na, nàgray va do” nahəma, mbərfəja. »

Məfəki ahàr ke Melefit

⁵ Ndam *asak ga Bay geli Yezu təhi ana Yezu ahkado : « Mawayay kàgray ti məfəki ahàr ke Melefit àkivu ti. » ⁶ Bay geli àhəngrifəjə ana tay, àdám ahkado : « Ku tamal məfəki ahàr gekəli ke Melefit kay do, àbu gəzit akada hilfi ga zlam gəziteni ciliŋ nəŋgu ni, kisləmki məhiani ana məj ga zlam hini : “Radvaba, kàru kànjəhad a *dəluv gəđakani vu” nəŋgu ni, amagravu. »

Manjəhad ga ndam məgri təwi ana Melefit

⁷ Yezu àdám keti : « Bi mis e kidiŋ gekəli bu bay məgri təwi gayanə nəj àbu awəs vədaŋ ahkay do ni ahətay zlam. Tamal àsləkabiya e gili na ti bay ahay ni ahi ahkado : “Ra kànjəhadə weceweci, kəzum zlam” aw ? ⁸ Aha ! Ahi ahkado : “Dəyaya zlam məzumana. Kìdia ti kàmbatkabu azana, kəhəlubiya zlam məzumani na. Kəhəlubiya ti cika kə gəvay goro a ga məhəlubiya zlam ndahaŋ ya nawayay na. Ka ya ti anəzuma akaba enisia goro a nahəma, nak akəzum akaba ekisi gayak.” Bay ahay ni aməhi nahkay sawaŋ do aw ? ⁹ Bay magray təwi ni tamal àgra təwi ya təhi na ti bay ahay ni agri səsī aw ?

Àgri do. ¹⁰ Nahkay lekələm day tamal kəgruma təwi ya Melefit àhi ana kəli grum na ti dəmum : “Leli ndam məgri təwi ana Melefit ciliŋ. Ere ye ti àhi ana leli grum ni, màgra àndava.” »

Yezu ahəngaraba ndam ambələk a kru

¹¹ Ka ya ti Yezu akoru a Zeruzalem nahəma, asləkaba gwar ke ekwi ga had *Samari nday ata had *Gelili a. ¹² Nəj àbu ahuriyu a kəsə nahaŋ vu ni ti ndam ambələk kru tərəkia, ticik cak. ¹³ Təzlah, tədəm : « Yezu gəđakani geli, məsuk cicihi ti. » ¹⁴ Yezu nakəj àra èpia tay a ti àhi ana tay ahkado : « Dəgum afa ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ti tamənjaki ke kəli. »

Ka ya ti nday təbu takoru nahəma, təngaba, tigia mis njəlatana. ¹⁵ Bəlaŋ gatay àra èpia àngaba ti àngəkibiyu ka Yezu, àzləbabiyu Melefit àna zlahay. ¹⁶ Àra ènjikia ka Yezu a ti àbəhadī mirdim, meleher ndiə ana had, àgri səsī dal-dal. Zal nani ti zal Samari. ¹⁷ Yezu àdám : « Mis tigi njəlata ti nday kru do aw ? Ay nday ambələmbani ni nday eley ? ¹⁸ E kidiŋ gatay ambələmbani ni bu ni ti mis àbi aŋga agri səsī ana Melefit bi aw ? Si zal madurlaŋ hini ciliŋ ni ! » ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana maslaŋa ya àngəkia ni : « Cikaba, ru a magam. Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. »

*Məgur ge Melefit akaba
manğa ga Wur ge Mis a
(Meciy# 24.23-28, 37-41)*

²⁰ Ndam *Feriziyen ndahan tərəkia ka Yezu a, təhi ahkado : « *Məgur ge Melefit ti amənjäki ananaw ? » Yezu àhəngrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Məgur ge Melefit anjäki nahəma, èpivu do. ²¹ Nahkay atədəm : “Naŋ hi !” ahkay do ni : “Naŋ tegi !” do. Nədəm nahəma, Məgur ge Melefit ti ànjəkia e kidin gekəli ba àndava. »

²² Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Sarta nahan amara ti akawayum mipi nu *Wur ge Mis ku vad bəlan, ay ti ekipəm nu do. ²³ Ka sarta gani nani atəhi ana kəli : “Naŋ tegi !” ahkay do ni “Naŋ hi !” Ay tamal təhia ana kəli a nahkay ti kədəgum ba, kədəbum tay ba. ²⁴ Adaba mam, ka fat ya ti nu Wur ge Mis ananğa nahəma, mis etipi nu akada ga avər ya abay aku, asladay hud melefit dek ni. ²⁵ Ay wudaka ananğa ti ahər àdəm mis ye e hini vu ni tægəskabu nu do, təgru daliya dal-dal day kwa. ²⁶ Ere ye ti àgravu ke zemeni ge Nəwi ni amagravu ka fat ya ti nu Wur ge Mis ananğa ni. ²⁷ Ke zemeni gani nani ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, taday wál, wál day taday zawal. Nday təbu tagray zlam nday nani nahkay duk àbiviyu ana vad ya ti Nəwi àhuriyu a *slalah ga yam gəđakani vu ni. A vad gani nani ti yam àrəhvù

məlan dek, èziŋeba mis na dek kədap. ²⁸ Amagravu akada ya àgravu ke zemeni ga *Lot ni daya. Ke zemeni gani nani ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, təsəkum zlam, təsəkumoru zlam, tajav zlam, tələm ahay. ²⁹ Ay ka fat ya ti Lot àsləka a *Sodom a ni ti aku akaba zlam nahan ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni dal-dal àdəgakia ka ndam ga kəsa nana kwa e melefit ba akada ga avər ya atəd na, èviyekaba tay a dek. ³⁰ Nahkay ka fat ya ti Melefit amanğazli nu Wur ge Mis ana mis dek nahəma, zlam gani amagravu ka məsərki gatay do.

³¹ « Ka fat gani nani ti tamal mis nahan naŋ àbu ka *dalahaŋ ga ahay gayan, zlam gayan təvu a ahay bu nahəma, àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayan a day ba. Nahkay day maslanğa ya ti naŋ e gili ni anğa a magam a ba, məcuhway huya. ³² Nədəm nahəma, ere ye ti àgrakivu ka wal ga Lot ni ti àgəjazlki ahər ke kəli ba ! ³³ Maslanğa ya ti awayay ajəgur sifa gayan ti àmət ba ni ti emiŋin, ay maslanğa ya ti emiŋin sifa gayan nahəma aməjəgur sawan, aməmət day-day do. ³⁴ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti ananğa ni ti ku tamal mis cə nday ka slalah bəlan ga məlavad nəngu ni atazay bəlan gani, atəmbərbu nahan ni ti amagravu tata. ³⁵ Ku tamal wál cə tihikabu humbu ka ahar bəlan nəngu ni,

atazay bəlan gani, atəmbər bu nahan ni ti amagravu tata. [³⁶ Ku tamal zawal təbu e gili ka ahar bəlan nəngu ni, atazay bəlan gani, atəmbər bu nahan ni ti amagravu tata.] »

³⁷ Yezu àra àdəma pakama nana ti ndam madəbay nan ni təhi ahkado : « Bay geli, ere gani nani amagravu ti eley ? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, ka məlan ya zlam məmətani àvu ni ti mambá təcakalavu eslini. »

18

Ma gozogul àki ka wal madakway akaba bay magray seriya

¹ Yezu àhi ma *gozogul ana ndam madəbay nan ni, ti təhəŋgalay Melefit a sarta bu dek kəlavad, təmbrəŋ ba simiteni. ² Àdəm ahkado :

« Bay magray seriya nahan àbu a kəsa nahan bu. Bay gani nani ti àdi slimi ana mis do ; ku Melefit day aŋgwaz àwərfəŋa nan a do. ³ A kəsa gani nani bu nahəma, wal madakway nahan àbu. Wal nani àra sak ehimeya afa ga bay magray seriya na, àhi ahkado : “Maslanə nahan àgudarua zlam a, ay ti nawayay ti kəgru seriya gani.” ⁴ Nan gani sak ehimeya àcuway məgri seriya ni ndo. Ay a vad nahan zla nahəma, bay magray seriya nakəŋ àdəm ahkado :

“Ku tamal nəgrafəŋa aŋgwaz kə Melefit a do, nədi slimi ana mis do nəngu ni, ⁵ wal

madakway hini ti ahəlu muru, hojo nəgri seriya gayaŋ ni. Do ni ti wal ni nan àbu ara nahkay ti anəŋgətfəŋa ahàr a do.” ⁶ Eslini Bay geli àdəm ahkado : « Bay magray seriya nani ti mis jireni do. Ay cəm pakama gayaŋ ya àdəm ni ! ⁷ Nan tekeđi àgray nahkay ti Melefit nan jireni ni ti aməgri jiri gayaŋ ana ndam ya àdaba tay a ni do aw ? Aməgri ana tay, adaba təbu təhəŋgalay nan məlafat akaba məlavad gani do dek. Amaməŋjaləŋ ana tay àna eri ahkay ciliŋ aw ? Aha ! ⁸ Nəhi ana kəli nahəma, aməgri jiri gayaŋ ana tay ke weceweceni həya. Ay ka ya ti nu *Wur ge Mis anaŋga a məlan va ni ti anədi ahàr ana mis ya təfəki ahàr ke Melefit ni aw ? »

Ma gozogul àki ka zal Feriziyen nday ata bay məhəl hadam

⁹ Yezu àdəm ma *gozogul nahan keti. Àhi ana ndam ya ti tədəm nday ndam jireni, taməŋjaləŋ kə mis ndahan akada təsər zlam do ni. Àdəm ahkado : ¹⁰ « A vad nahan ndam ndahan nday cə təhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu ga məhəŋgalay Melefit. Bəlan gani zal *Feriziyen, nan nahan ni ti ni bay *məhəl hadam. ¹¹ Eslini ti zal Feriziyen ni ècik jik, àhəŋgalay Melefit a məbərurv gayaŋ bu, àdəm ahkado : “Bay Melefit goro ni, nəgruk səsı adaba nu ti akada ge mis ndahan ni do. Mis ndahan ni ti ndam

akal, ndam jireni do, ndam magray hala. Nday ti akada ga bay mähäl hadam nini. ¹² Nu zla nahäma nägäs ndära sak cü a huf ga gosku bu ; a huf ga zlam goro kurani ya nängät ni bu lu, näzaba bəlan, nävuk.” ¹³ Bay mähäl hadam ni ti ni ècik cak, eri tekefi àwayay mazoroni e melefít vu ndo, àbèki ahar duc ka mæbərüv, àdäm ahkado : “Bay Melefít goro ni, nu bay magudar zlam, nəsuk cicihi ti.”* » ¹⁴ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana küli nahäma, ka ya ti tåhəraya, tåbu takoru a magam ni ti maslanja ya Melefít àmbərfəña zlam magudarani gayan na àndava ni ti nani bay mähäl hadam ni. Zal Feriziyen ni ti Melefít àmbərfəña zlam magudarani gayan na ndo. Adaba mam, maslanja ya ti àdäm nan gəđakani ni ti Melefít aməhi : “Nak güziteni” sawan. Ay maslanja ya ti àdäm nan güziteni nahäma, Melefít aməhi : “Nak gəđakani” sək sawan. »

Yezu agri sulum ge Melefít ana bəza ci6-ci6eni

(*Meciyu 19.13-15 ; Mark 10.13-16*)

¹⁵ Mis ndahan tåhəlibiyu bəza ci6-ci6eni ana Yezu ti mægri *sulum ge Melefít ana tay àna mæbèki *ahar gayan ka tay. Ndam madəbay nan ni tipia tay a ti təlègi ana tay. ¹⁶ Yezu àra ècia ndam madəbay nan ni tåbu

təlègi ana mis ni ti àzalay tay, àhi ana tay ahkado : « Mbrənum bəza tåra afa goro a, kəcumfəña tay a ba. Adaba mam, *Mægur ge Melefít ti ga ndam ya tåbu akada ga bəza ni. ¹⁷ Nəhi ana küli nahäma, ahàr àdäm ku way way do mægəskabu Mægur ge Melefít akada ga wur güziteni ya eciiki slimi ana bəñani ni. Tamal àgəskabu nahkay do nahäma, èsliki məhuriyani a *Mægur ge Melefít vu koksah. »

Bay ge elimeni

(*Meciyu 19.16-30 ; Mark 10.17-31*)

¹⁸ Bay ga ndam *Zude nahan àrəkia ka Yezu a, àhi : « Müsi sulumani, ti nəngät *sifa ya àndav day-day do ni ti nàgray ahəmamam ? » ¹⁹ Yezu àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Kazalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti àbi, si Melefít ciliñ. ²⁰ Ere ye ti kihindi ni ti, *Divi ge Melefít ya àvi ana mis ni ti kəsəra tay a do aw ? Kàgray hala ba ; kəkad mis ba ; kigi akal ba ; kagray sedi ti kəsəkad malfada ba ; həngrioru ahàr a had ana ata buk ata muk. † » ²¹ Eslini zal nakəñ àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Divi nani ti nægəskabá dek kwa nu a wur wurani. » ²² Yezu àra ècia pakama gayan na ti àhi ahkado : « Kekileña zlam àhəcukivu bəlan. Səkumoru zlam gayak dek ti kidi sinju gani ana ndam talaga.

* **18:13** Ka sarta gani nani ti maslanja ya ti abèki ahar duc ka mæbərüv ni ti adafaki tuway, akada geli ya mæbèki ahar duc ka ahàr ni. † **18:20** Məñjay Mahərana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20.

Nahkay ti akəŋgət elimeni e melefıt bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kâra, kâdəbay nu. » ²³ Naŋ nakəŋ àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àhəlia ahàr a, adaba elimeni gayanə àbu dal-dal.

²⁴ Yezu àra èpia naŋ a, ahàr àbu ahəli ti àdəm ahkado : « Ndam ge elimeni təhuriyu a Məgur ge Melefıt vu ni ti zləzlada dal-dal. ²⁵ Ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni məhuriyu a Məgur ge Melefıt vu ni ti zləzlada dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁶ Ndam ya ti tici ma gayanə ya àdəm ni tədəm : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefıt amahəŋgay naŋ way ? » ²⁷ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti mis tàgray koksah ni, Melefıt agray tata. »

²⁸ Piyer àra ècia ma ga Yezu na ti àhi ahkado : « Iy zla, leli məmbrəŋa zlam geli a, madəbay kur ti ahəmamam ? » ²⁹ Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal mis àmbərba zlam gayanə azuhva Məgur ge Melefıt a, bi àmbərba ahay gayanə, wal gayanə, bəza ga məŋani, ata bəŋani ahkay do ni bəza gayanə nahəma, ³⁰ aməŋgətvù zlam nday nani kay nihi ka sarta hini. Ka məlanə məweni ya Melefıt amagraya ni day aməŋgət sifa ya àndav day-dəy do ni. »

amanğaba e kisim ba

(Meciyu 20.17-19 ; Mark 10.32-34)

³¹ Yezu àzalakabu ndam *asak gayanə kru mahar cəeni ni, àhi ana tay ahkado : « Cəm day, nihi ti leli məbu məcaloru a Zerəzalem, adaba zlam ya ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefıt tədəmku ka nu, nu *Wur ge Mis ni dek amagravu ti eslini. ³² Mis atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahàr ke Melefıt do ni. Nday gani nani eteyefu, etindivi nu, etitifuviyu esli6 e eri vu, ³³ atəzlə6 nu àna kurupu, atakad nu, mək a vad ya mahkər ti ananğaba. » ³⁴ Yezu àra àdəma ma nahkay ti ndam asak gayanə ni ticiaba ndo. Ma gani nani manğahkiani ka tay, ma ga Yezu ya awayay adəm ni ti təsəraba ndo.

Yezu ahəŋgaraba zal wulufa
(Meciyu 20.29-34 ; Mark 10.46-52)

³⁵ Yezu nday akaba mis kay təbu takoru a Zeriko, tinjua wudak. Eslini ti zal wuluf nahəŋ naŋ àbu manjəhadani digusa kə gəvay ge divi, ahəŋgalay zlam. ³⁶ Zal wuluf ni àra ècia daday ge mis kayani ya ti tasləkafəŋa ni ti àdəm ahkado : « Mam agravu mam ? » ³⁷ Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Yezu zal Nazaret naŋ àbu akoru àna divi hini, do ni ti ahəmamam. » ³⁸ Naŋ nakəŋ àra ècia ti àdi ana zlahay, àdəm : « Yezu *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! » ³⁹ Nday ya ti təbu takoru kama ga Yezu ni tələgi ana zal wuluf ni, ti məlakakaba.

Yezu adəm keti aməmət mək

Naŋ nakəŋ àzlahkivu kay kay sawaŋ, àdəm : « Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! »⁴⁰ Yezu àra ècia zlahay na ti ècik, àdəm tâzibiya naŋ a. Zal wuluf ni àra ènjia ti Yezu èhindifiŋa ma, àhi ahkado :⁴¹ « Kawayay ti nàgruk mam ? » Zal wuluf ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Bay goro, nawayay ti nîpi divi akada ge mis ni bilegeni ti. »⁴² Yezu àhi : « Pi divi akada ge mis ni. Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. »⁴³ Ka ma geli hini èpi divi huya. Naŋ àbu epi divi nahkay ti àdəboru Yezu àna mazləbay Melefit. Mis ya təbu eslini ni dek tàra tîpia naŋ a ti nday day tàzləbay Melefit.

19

Yezu nday ata Zese

¹ Yezu ènjua a Zeriko a. Naŋ àbu asawaday a hud ga kəsa bu. ² A kəsa gani nani bu ni ti zal nahaŋ àbu, slimi gayaŋ Zese, naŋ gədakani ga ndam *məhəl hadam, elimeni gayaŋ àbu dal-dal. ³ Àra ècia ti Yezu naŋ àbu ara nahəma, awayay ti mîpi naŋ. Ay ti èsliki mipi naŋ do, adaba àhəca àna zəbal a, mis dal-dal tîmbiva e eri va. ⁴ Nahkay naŋ nakəŋ àcuworu gwar kama ka mələŋ ga Yezu ya akoru ni, àcaliyu a məŋ ga akram vu ti mîpi Yezu. ⁵ Yezu àra ènjia ka mələŋ nana ti àmənjoru agavəla, àhi ana Zese nakəŋ ahkado : « Zese, hərəya weceweci, adaba kani ti si nakoru nanjəhad afa gayak kwa. »

⁶ Nahkay Zese nakəŋ àhərəya weceweci, tòru a magam afa gayaŋ. Tòru tînjua ti àgəskabu Yezu àna məmərani. ⁷ Mis tàra tîpia Yezu àdoru afa ge Zese ti təŋguzay ma, tədəm ahkado : « Maslaŋa ya ti àdoru anjəhad afa gani ni ti bay magudar zlam timey ! »⁸ Ay Zese nakəŋ ècik jik, àhi ana Bay geli ahkado : « Ci day Bay goro, nihi ti nidi telma ga zlam goro ana ndam talaga. Tamal nəhəlfəŋa siŋgu kà maslaŋa, àtamkia ka ya akal apəl na ti anəpəlivi hud fad. »⁹ Yezu àra ècia pakama nana ti àhi ana Zese ahkado : « Kani ti nàra a hud ahay gayak va ti ga mahəŋgay mis. Adaba mam, nak day wur hud ga Abraham : ¹⁰ nu *Wur ge Mis nàra ti ga madəbay ndam ya təsər Melefit do ni, ti nàhəŋgay tay. »

Ma gozogul àki ka bay ya èdi siŋgu ana ndam məgri təwi ni

(Meciyə 25.14-30)

¹¹ Ka ya ti mis təbu təbi slimi ana ma ga Yezu ya àdəm ni ti àhi ma nahaŋ ana tay àna ma *gozogul. Àhi ma gani nani ana tay ti adaba ènjua a Zeruzalem a wudak, mis day təhi ana ahàr hi ti Melefit ara anjəki ka Məgur gayaŋ huya. ¹² Àhi ana tay nahəma : « Mis nahaŋ àbu gədakani a kəsa nahaŋ bu. Awayay akoru ka had driŋeni ti təvibiyu bay ga mara məgur kəsa gayaŋ. ¹³ Ara asləka wudak nahəma, àzalakabu mis kru e kidiŋ ga

ndam mægri tæwi gayan ni bu, èdeki sinngu ga gru bəlan bəlan ka tay, àhi ana tay ahkado : “Nu nəbi ti mbatumvu àna nan hayan.” Mək nan nakəŋ àsləka, òru e mirkwi gayan ni. ¹⁴ Zal nani ti ndam ga kəsa gayan tawayay nan do. Nan nakəŋ àra àsləka ti təsləroru mis ndahan kələn gayan ga məhi ana maslaŋa ya akoru afiyu nan a bay vu ni ahkado : “Nan hini egi bay geli ti leli mawayay do.”

« ¹⁵ Akaba nani dek təfiya nan a bay ni va sawan. Kələn gani àsləkabiya. Àra ènjia ti àzalakabu ndam mægri tæwi gayan ya èdi sinngu ana tay ni keti. Awayay asərkaba təmbatva àna sinngu na akada gayan ya àhi ana tay na waw. ¹⁶ Nahkay maslaŋa ya ti enjenjeni ni àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna sinngu ya kəvu bəlanani ni ti nəmbatva àna nan a, nənŋətikia ndahan a kru.” ¹⁷ Eslini bay ni àhi : “Àbəlay, nak bay magray tæwi sulumani. Nihi ti nəfiyu kur a bay vu, kəgur kəsa kru, adaba kəgrua tæwi sulumana àna zlam gəziteni hini ya nəvuk na.” ¹⁸ Nan ye cə ni day àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna sinngu ya kəvu bəlanani ni ti nəmbatva àna nan a, nənŋətikia ndahan a zlam.” ¹⁹ Nahkay bay ni àhi ahkado : “Nak ti ni kəgur kəsa zlam.” ²⁰ Mək bay mægri tæwi nahan àrəkia, àhi ahkado : “Bay goro, sinngu ya kəvu ni ti nihi. Nəwəlki ke kecekece, nənŋahukkaba. ²¹ Nəgray

nahkay ti adaba nəgrafuka anŋwaz a. Nəsəra manjəhad gayak a, nak mis zləzladani, kəmbərəŋ mis do. Zlam ya ti nak kəfəkəf ndo ni day kazay, zlam ya ti kizligi ndo ni day kabaz.” ²² Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak ti kəgray tæwi sulumani do. Nihi ti nagrafuka seriya akada ga pakama gayak ya kədəmaya na. Kəsəra manjəhad goro a, nu mis zləzladani, nəmbərəŋ mis do, zlam ya ti nəfəkəf ndo ni day nazay, zlam ya ti nizligi ndo ni day nabaz zla do aw ? ²³ Tamal kəsəra nahkay ti kəvi sinngu goro ni ana ndam macakalani ndo ni ti kamam ? Nihi nəsləkabiya ti amal nədia ahàr a ewikia.” ²⁴ Mək àhi ana nday ye eslini ni ahkado : “Zumfəŋa sinngu na, kəvumikivu ana maslaŋa ya ti gayan kruani ni.” ²⁵ Nday nakəŋ təhənŋrifəŋ, təhi ahkado : “Sinngu təfəŋ kru àndava timey, bay geli !” ²⁶ Eslini àhi ana tay : “Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti zlam gayan àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayan àbi ni ti ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. ²⁷ Yaw ndam ya tizirey nu, tawayay ti nəgur tay do ni ti gəsumubiya tay a, slinəm tay kə eri goro pat pat.” » ²⁸ Yezu àra àdəm ma *gozogul na nahkay ti òru kama, təcəloru a Zerəzalem akaba mis ya ti tadəbay nan ni.

Yezu enjiyu a Zerəzalem wudak

(Meciyu 21.1-11 ; Mark 11.1-11 ; Zəŋ 12.12-19)

29 Ka ya ti tòru tìnjua a kəsa Betfazi ata Betani a gwar ka hama *Oliviyè ni va wudak nahama, Yezu àslər ndam madəbay naŋ ni cə, 30 àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegəni ya kama gekəli ni vu. Ekinjəmiya nahama, akədumi ahàr ana wur ga azoŋgu məwəlani. Wur ga azoŋgu nani ti maslaŋa àcəlkiyu day-day faŋ ndo. Picehəmbiya, zumubiya.

31 Ay tamal maslaŋa èhindifiŋa ma kè kəli a, àhi ana kəli : “Kepicehəm ti kamam?” ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” »

32 Nahkay nday ya ti Yezu àslər tay ni tàsləka, tòru. Tòru tìnjua ti tēdi ahàr ana zlam ni dek akada ga pakama gayəŋ ya àhi ana tay ni.

33 Ka ya ti nday tēbu tepiceh wur ga azoŋgu ni ti ndam ga azoŋgu ni tēhi ana tay : « Kepicehəm wur ga azoŋgu ni ti kamam? » 34 Eslini tēhi ana tay ahkado : « Bay geli awayay. » 35 Nahkay tēzibiyu wur ga azoŋgu ni ana Yezu, tēbəkə azana ti Yezu məcəlkiyu, mək àcəlkiyu. 36 Ka ya ti Yezu naŋ àbu akoru ni ti mis tàpəbivoru azana gatay e divi vu.

37 Tòru tìnjua ka məlaŋ ya təndəkia ahàr ka hama Oliviyè ga moroni a Zeruzalem a nahama, mis ya ti tadəboru naŋ ni dek tādəgiki ka mazləbay Melefit àna məmərani azuhva zlam ya nday tìpi, mis ndahaŋ tìpi day-day ndo ni. Təzlah,

38 tədəm : « Bay Melefit mægri sulum gayəŋ ana *bay gədakani ya ara àna slimi gayəŋ a ni ! * Melefit naŋ agavəla àvia manjəhad sulumana ana mis a. Təzləbay naŋ a huđ melefit bu ! »

39 Ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ tēbu eslini e kidiŋ ge mis dal-dalani ni bu. Tēhi ana Yezu ahkado : « Məsi, hi ma ana ndam madəbay kur ni ti təlakkaba, təzlah ba. »

40 Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahama, tamal nday təlakkabá ti akur atəzlah. »

Yezu etəwi ndam Zeruzalem

41 Ka ya ti Yezu ènjua a Zeruzalem a wudak, èpia kəsa na ti etəwi ndam ga kəsa nani. 42 Adəm

ahkado : « Tamal ti lekələm day kəsəruma ahəmamam kəŋgətum manjəhad sulumani akaba Melefit kana nahama, akal kəŋgətuma àndava. Ay nihi ti manğahkiani ke kəli, kipurəm do. 43 Nahkay nihi ti vad gani amara, ndam ezir gekəli atara tevelin kəsa gekəli ni tekesl, atəbivu zlam ana kəli e divi bu dek ga macafəŋa kəli ga mahərana, atəhurkiyu ke kəli àna silik. 44 Atabazl kəli dek, etembedkaba ahay gekəli a dek besek-besek, atəmbərki akur ka ahàr ga akur nahaŋ do. Adaba mam, kəsərumsarta ya Melefit àra àmənjaya kəli a ni ndo. »

Yezu a ahay gəđakani ge Melefit ni bu

(*Meciy^u 21.12-17; Mark 11.15-19; Zeñ 2.13-22*)

⁴⁵ Tòru tìnj^ua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahàr ana ndam məsəkumoru zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. ⁴⁶ Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àđəm : “Ahay goro nahəma, emigi ahay ga *mahəngalavù Melefit.” Ay lek^ul^um ti kàmbatumkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a.† »

⁴⁷ Kələñ gani nañ àbu a dalaka ga ahay ge Melefit ni bu, acahi zlam ana mis kəlavad. Eslini gəđakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàdəbafəñ divi ge mijinj nañ. Gəđakani ga ndam *Zəde ni day tawayay mijinj nañ. ⁴⁸ Ay ti tənğətfəña divi gana ndo, adaba ndam Zəde dek tawayay ma ga Yezu, təbu təbi slimi ana ma gayan ya adəm ni lala.

20

Təwi ga Yezu ya àgray ni ti way àvi divi gani way ?

(*Meciy^u 21.23-27; Mark 11.27-33*)

¹ Yezu nañ àbu eslini a Zeruzalem ti a vad nahan àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Nañ àbu acahi zlam ana mis,

ahi *Ma Məweni Sulumani ana tay nahəma, gəđakani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba gəđakani ndahan tərəkia, ² təhi : « Hi ana leli, kagray təwi hini nahkay ti kəngət divi gani ti eley ? Way àvuk divi gani way ? » ³ Yezu àhəngrifəñ ana tay, àđəm : « Nu day nihindifiña zlam bəlan kè kəli a. Həngrumufəñ : ⁴*baray ge Zeñ ya àbaray mis ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

⁵ Tàra ticia ma na nahkay ti tàgray gejewi e kidinj gatay bu, təđəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu nañ” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayan ni ndo ni ti kamam ?” ⁶ Ay tamal məđəm : “Mis təvi njəda gani” ti ndam geli ni dek etizligi leli àna akur, adaba təđəm Zeñ ti bay mahəngaray *pakama ge Melefit. » ⁷ Nahkay təhəngrifəñ, təhi : « Maslaña ya ti àvi divi gani ni ti leli məsər do. » ⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagraj ni ana kəli do bilegeni. »

Ma gozogul àki ka ndam məwəs vadañ

(*Meciy^u 21.33-46; Mark 12.1-12*)

⁹ Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana mis ni. Àđəm ahkado : « Zal nahan àbu nahəma, àjavù mən ga zlam

† 19:46 Mənjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11.

* 20:9 Mən ga zlam nani ti *viñ.

* a vëdaŋ gayan vu. Kələŋ gani àfivù vëdaŋ ni a ahar vu ana mis ti tãwəs, mək àsləka, òru e mirkwi ga məpəsiyani zlam gayan. ¹⁰ Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vëdaŋ ni àslərbiyu bay məgri təwi afa ga ndam məwəs vëdaŋ ni ti təhəlīkaboru ja gani gayan. Ay bay məgri təwi ni àra ènjia ti ndam məwəs vëdaŋ ni təgəs naŋ, təzləb, mək təgaray naŋ, araŋa day àzay a ahar vu ndo. ¹¹ Eslini bay ga vëdaŋ ni àslərbiyu bay məgri təwi nahaŋ keti. Àra ènjia ti ndam məwəs vëdaŋ ni tündivi naŋ cəf cəf, təzləb naŋ, mək təgaray naŋ, araŋa day àzay a ahar vu ndo daya. ¹² Bay ga vëdaŋ ni àslərbiyu bay məgri təwi nahaŋ keti. Àra ènjia ti ndam məwəs vëdaŋ ni təsi ambələk mək təzaba naŋ a vëdaŋ ni ba, tətəloru. ¹³ Bay ga vëdaŋ ni àra ècia ere ye ti àgravu na ti àhi ana ahàr: “Nihi ti nagray ni mam? Nihi nahəma wur goro àbu, nawayay naŋ daldal, nəsləruru naŋ afa gatay. Eminjəa ti atəgəsiki ma.” Nahkay àslərbiyu naŋ. ¹⁴ Ay ndam məwəs vëdaŋ ni tàra tìpia wur na naŋ àbu ara ti təzlapay e kidīŋ gatay bu, təđəm ahkado: “Naŋ tegəni ti mekeji gayan. Makadum naŋ; nahkay ti vëdaŋ ni emigi geli.” ¹⁵ Àra ènjikia ka tay a ti təgəs naŋ yaw, təzaba naŋ a vëdaŋ ni ba, tòru təkad. »

Eslini Yezu èhindifiŋa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado: « Bay ga vëdaŋ ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vëdaŋ ni mam? ¹⁶ Amara mabazl ndam məwəs vëdaŋ ni, mək aməvi vëdaŋ ni ana mis ndahaŋ. » Mis ya təbu eslini ni tàra ticia ma gayan ya àđəm na ti təđəm: « Ere nani ti àgravu day-day ba! »

¹⁷ Eslini Yezu àmənjaləŋ ana tay lala, àhi ana tay ahkado: « A Wakita ge Melefit bu ni ti àbu məbəkiani:

“Akur nahaŋ àbu ti ndam mələm ahay tawayay magray təwi àna naŋ ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawaŋ.” †

« Ma gani nani ti lekələm kəđəmmum awayay adəmvaba ti ahəmamam? » ¹⁸ Àhi ana tay keti: « Akur gani nani nahəma, tamal maslaŋa àdədkiya ti maslaŋa nani aməhuəkaba ŋguc ŋguc. Ay tamal akur ni àdəkia ti ni aməŋgələdkaba naŋ a. »

¹⁹ Ndam *məsar Wakita ge Melefit akaba gəđəkani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təsəra Yezu àđəmki ma gozogul ni ti ka tay. Tàra təsəra ti təđəbay divi ga məgəs naŋ ke weceweceni həya. Ay ti tislīki məgəs naŋ ndo, adəba aŋgwaz àwərfəŋa tay kə mis ya təbu eslini daldalana.

† 20:17 Limis 118.22.

Hadam ya tɔpɔli ana bay ga ndam Rom ni
(Meciya 22.15-22; Mark 12.13-17)

²⁰ Eslini gɔdɔkani nday nani tɔbu tɔbi slimi ana Yezu, tɔslɔrkibiyu ndam gatay ndahaɗ: ndam nday nani tawayay ti Yezu mɔmɔnjɔlɔɗ kɔ tay akada nday ndam jireni, tawayay ti mɔdɔm ma magɔdavani ti tɔgɔski naɗ. Gɔdɔkani nday nani tɔgray nahkay ti adaba tawayay tɔgɔsi naɗ ana bay ga ndam *Rom ya agur had *Zude ni, ti mɔgrafɔɗa seriya. ²¹ Nday nakɔɗ tɔra tɔnjikia ti tɔhi ahkado: « Mɔsi, mɔsɔra nak ti ere ye ti kɔdɔm akaba ya kacahi ana mis ni ti dek jiri. Nak ti kɔcirkaba mis a do, kamɔnjɔlɔɗ ana tay kala-kala, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana tay ana jiri gani cilɔɗ. ²² Nahkay ti Melefit avia divi ana leli a ga mabɔhadɔ hadam ana *bay gɔdɔkani ga ndam Rom a tɔk, avia ana leli ndo waw? » ²³ Yezu ara asɔrikia zuh ana tay a nahɔma, ahi ana tay: ²⁴ « ɗga ɗgazlumubiya siɗgu akur-akurana nimi. » Tɔra tɔɗgazlia ti ahi ana tay ahkado: « Aki ka siɗgu hini ti mazavu ga ahɔr ga way? Slimi mɔbɔkiani ni ti ga way? » Tɔhɔɗgrifɔɗ, tɔhi: « Ga bay *Sezar.† » ²⁵ Eslini naɗ nakɔɗ ahi ana tay ahkado: « Tamal nahkay ti hɔɗgrumi zlam ga bay Sezar zlam gayan, ge Melefit

ti ni hɔɗgrumi ana Melefit zlam gayan. » ²⁶ Nahkay tɔsliki mɔgɔski Yezu ka ma magudarana kɔ meleher ge mis ni ndo. Ma gayan ya ahi ana tay ni agria ejep ana tay a, nahkay tɔlakakabɔ te-te.

Mis amɔta ti aɗgaba e kisim ba eɔdɔɗ a waw?

(Meciya 22.23-33; Mark 12.18-27)

²⁷ Ndam *Seduseyɔɗ ndahaɗ tɔrɔkia ka Yezu a. Ndam Seduseyɔɗ ti tɔdɔm mis amɔta ti aɗgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakɔɗ tɔhindifiɗa ma, ²⁸ tɔhi: « Mɔsi, Mɔwiz abiki ana leli a wakita gayan ni bu, adɔm ahkado: “Tamal mis nday kɔ mɔɗ gatay, bɔlan gani ada wal a, mɔk amɔta, wal gayan ni ewii wur ndo nahɔma, ahɔr adɔm wur ga mɔɗani azay wal ni, ti tɔwia mekeji ana wur ga mɔɗani ya amɔt na.” § ²⁹ Yaw mis ndahaɗ tɔbu adɔskɔla kɔ mɔɗ gatay. Gɔdɔkani gatay ni ada wal a, ewifiɗa wur a ndo, mɔk amɔtkia. ³⁰⁻³¹ Ara amɔta ti mimbiki gayan ni azay wal ni amɔtkia, naɗ ya mahkɔr ni day agray nahkay. Nday adɔskɔlani ni dek tɔza wal na, tɔwifiɗa wur a ndo mɔk tɔmɔta. ³² Kɔlɔɗ gani wal ni day amɔta. ³³ Ay ka fat ya ti mis atɔɗgaba e kisim ba nahɔma, wal ni ti way e kidɔɗ gatay bu amazay way? Nday adɔskɔlani ni dek tɔza naɗ a ni. »

† 20:24 Ka siɗgu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gɔdɔkani gatay a, tɔbɔki slimi gayan daya. § 20:28 Mɔɗjɔy Mimbiki 25.5-6.

34 Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Ka sarta hini ti zawal akaba wál təhəlvu. 35 Ay nday ya ti Melefit àgəskabá tay a, atəməta mək atanğaba e kisim ba, atanjəhad ka məlan məweni ya Melefit amagraja ni ti zawal ataday wál va do, wəwal day ataday zawal va do. 36 Nday gani təmət day-day va do, tigi akada ga *məslər ge Melefit ni. Nday bəza ge Melefit, adaba tənğaba e kisim ba. 37 Ge mis ya atanğaba e kisim ba ni ti Məwiz day abəkia ma gana a wakita gayan ni ba lala. Ka sarta ya əpi mənğahaf ya aku àgəs ni ti àdəm Bay geli ti naŋ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zekəp. * 38 Melefit ti naŋ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya təməta ni do. Adaba kə eri ge Melefit ti nday dek təbu àna sifa. » 39 Yezu àra àdəma ma na nahkay ti ndam ndahaŋ ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni təhi : « Məsi, pakama gayak ya kədəm ni ti àbəlay. » 40 Tədəm nahkay ti adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay ge mi-hindifəŋa ma ndahaŋ a.

Bay gədəkani ya amara ni ti naŋ way ?

(Meciyə 22.41-46 ; Mark 12.35-37)

41 Yezu àhi ma ana tay keti. Àdəm ahkado : « Mis tədəm *Krist *Bay gədəkani ya amara ni naŋ *Wur ge Devit ti ahəmamam ? 42 Adaba

Devit àna ahər gayan àdəm a wakita ge Limis bu :

“Bay Melefit àhi ana bay goro :

Njəhadə gwar kà ahar ga daf goro a, a məlan ga gədəkani va.

43 Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.” † »

44 « Nədəm nahəma, Krist nani ti Devit azalay naŋ bay gayan ti, təzalay naŋ wur ge Devit keti ti kamam ? »

Ndam məsər Wakita ge Melefit ni

(Meciyə 23.1-36 ; Mark 12.38-40)

45 Ka ya ti mis dek təbu təbi slimi ana Yezu nahəma, Yezu nakəŋ àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : 46 « Bumvu slimi, do ni ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atagosay kəli. Nday ti tawayay məbakabu məgudi, təsawaday àna naŋ riya, tawayay ti mis təgri sa ana tay kə meleher ge mis dek ; tawayay manjəhadvani e kərsi ga gədəkani vu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba ka məlan məzum zlam ga wuməri. 47 Nday gani nani ti təzum ahay ga wál madakway mək təpəski ka mahəŋgalay Melefit, tawayay ti mis tədəm nday ndam jireni. Tagray nahkay ti Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a, amatraḅ tay àtama ga

* 20:37 Mənjay Mahərana 3.2, 6. † 20:43 Limis 110.1.

ndam magudar zlam ndahan na. »

21

Sədaga ga wal madakway ya arañə gayəñ àbi ni
(Mark 12.41-44)

¹ Yezu èheliñ eri, èpi ndam ge elimeni təbu təbiyu siñgu a məlan məbiyu siñgu ga sədaga ni vu. Nañ àbu aməñjaləñ ana tay nahkay ti

² èpi wal madakway nahan arañə gayəñ àbi, àbiyu siñgu akur-akurani ciḡ-ciḡeni cə. ³ Yezu nakəñ àra èpia ti àdəm ahkado: « Nəhi ana kəli nahəma, wal madakway hini ti arañə gayəñ àbi, ay siñgu ya ti àbiyu ni àtama ge mis ndahan ya təbiyu na dek.

⁴ Adaba mis ndahan ni dek tàgray sədaga nahəma, təbiyu siñgu ya təgəjəñifəñ kə tay, təsər ere ye ti tagray àna nañ ni va do ni, wal hini ti ni arañə gayəñ àbi, ay ti àbiya siñgu ya àfəñ na dek. Siñgu gayəñ nahan ga məsəkum zlam məzumani àgəjəñifəñ ndo. »

Yezu adəm etembedkaba ahay gəđakani ge Melefit na
(Meciyə 24.1-2 ; Mark 13.1-2)

⁵ Mis ndahan təbu təzlapaki ka *ahay gəđakani ge Melefit ni. Tədəmki ma ka akur gəđakani ya tədezl ahay ni àna nañ ni akaba zlam məbəlani ya təhəlibiyu ana Melefit a ahay ni bu ni. Yezu àra ècia ma gatay na ti àdəm: ⁶ « Zlam hini ya kəməñjumləñ ni dek ti, vad nahan amara nahəma,

etembedkaba ahay na besək-besək, ku akur bəlan day amanjəhadki ka akur nahan va do. »

Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni
(Meciyə 24.3-14; Mark 13.3-13)

⁷ Tàra ticia ma ga Yezu na ti təhi: « Məsi, ere gani amagravu ti ananaw? Aməsərkaba sarta ya ere nani amagravu wudak na ti ahəmamam? » ⁸ Yezu àhəñgrifəñ ana tay, àdəm ahkado: « Bumvu slimi, maslanə àgosay kəli ba. Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm nañ ti nu, amədəm nañ ti *Bay gəđakani ya amara ni; amədəm sarta gayəñ èñjia. Ku tədəm nahkay nəñgu ni, kəđəbum tay ba. ⁹ Mis atagray silik, atakadfəñva kə ñgumna daya, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum aŋgwaz ba. Ahàr àdəm zlam nday nani tàgravu kwa. Ku tamal tàgrava nahkay nəñgu ni, mandav ga duniya həya do. »

¹⁰ Yezu àhi ana tay keti: « Ndam ga had ndahan atakadvu akaba ndam ga had ndahan, bəbay ndahan akaba bəbay ndahan. ¹¹ Had amadađay dal-dal a kəsa ndahan bu, a kəsa ndahan bu ləwir amagray, a kəsa ndahan bu ni ti ni arməwər aməgəs mis kay. Zlam ndahan ya tasay aŋgwaz dal-dal ni atagravu ka had akaba a hud melefit bu, nahkay mis atəsər arañə ara agravu wudak.

12 « Ay wudaka zlam gani nday nani dek atagravu nahama, mis atəgəs kuli, atəgri daliya ana kuli, atəhəloru kuli a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu ga magrafəna seriya kè kuli a, atəbiyu kuli a dangay vu. Atəhəloru kuli kè meleher ga bəbay, kè meleher ga gəđákani ga ŋgumna daya, adaba lekulum ndam goro : 13 nahkay akəngətum divi ti etici ma gekuli ya akazlapumku ni. 14 Ay ere ye ti amagravu ni ti ahəli ahàr ana kuli ba simiteni : ka ya ti atəhəloru kuli kè meleher gatay ga magrafəna seriya kè kuli a, tihindifiŋa ma kè kuli a nahama, ma ya ti akəhumi ana tay ni ti aŋgwaz aməwərki kuli do. 15 Adaba ere ye ti akəđəmum ni akaba məsər zlam gani dek ti nu nuani anəđəfiki ana kuli. Nahkay ti maslaŋa amələbi e kidiŋ ga ndam ezir gekuli ni bu aməwəlki kuli ka pakama bi. 16 Ka sarta gani nani ndam ya atəgəs kuli ti tāgrafəna seriya kè kuli a ti ata bəŋ gekuli, ata məŋ gekuli, bəza ga məŋ gekuli, ndam gekuli akaba zləbəba gekuli. Atabazl mis ndahan e kidiŋ gekuli bu ni ti azuhva tay. 17 Mis dek etizirey kuli adaba lekulum ndam goro. 18 Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ku məhər ga ahàr gekuli bəlan tekeđi amadoru a had do. 19 Tamal a hud ga daliya nani bu kəmbərəŋum nu do nahama, akəngətum sifa ya ti Melefit aməvi ana kuli ni. »

Yezu adəm etembed Zeruzalem
(Meciy^u 24.15-21 ; Mark 13.14-19)

20 Yezu adəm keti : « Ka ya ti ekipuma ndam silik tēvelinŋia ahàr ana Zeruzalem a tekesl nahama, sərūmki sarta ənjia, atəzum kəsa ni, etembedkaba ahay a dek. 21 Ka sarta gani nani ti ndam ya ka had *Zude ni ahàr adəm təcuhworu a hama vu ; ndam ya ti a Zeruzalem ni ahàr adəm təhəraya tāsłaka ; ndam ya ti a kəsa ciđ-cifeni bu ni ti ni tōru təhuriyu a Zeruzalem ba.

22 Adaba a vad nday nani bu ni ti Melefit amatrađvù ndam ga kəsa nani ; ere ye ti adəm a Wakita gayan bu ni dek amagravu. 23 Ka sarta gani nani ti wál a hud akaba nday ya ti bəza təfəŋ ka tay ka ahar ni atasay cicihi ! Ndam ga had nani atəcakay daliya daldal, adaba Melefit aməzumki bəruv ka tay. 24 Atara tabazl mis ndahan e kidiŋ gatay bu kay ana maslalam, ndahan ni ti ni atəgəs tay, atəhəloru tay ka had gərgərani dek, tigi evidi. Eslini ndam ya ti təfəki ahàr ke Melefit do ni atəzum Zeruzalem ga njəda. Atəguroru duk abivoru ana mandav ga sarta ya Melefit əvi ana tay ga məgurani ni. »

Mara ga Wur ge Mis a
(Meciy^u 24.29-31 ; Mark 13.24-27)

25 Yezu adəm keti : « Zlam ndahan amagrakivu ka fat, ke kiyi akaba ka ata boŋgur. Mis etipia ti atəsər arəŋa əbu ara agravu. Zlam ndahan amagravu ka had : aməd

amadaday *dɛlɔv gɛdɛkani, dɛlɔv ni amahɛnday. Zlam nday nani atɛsi aɲgwaz ana mis ga mɛlaɲ ni dɛk : bɛrɔv amɛtikaba ana tay a. ²⁶ Ka sarta gani nani ti zlam ya ti amagravu ka haɗ ni amɛhɛli ahàr ana mis, atɛdɛɗ àna aɲgwaz tazlazl-zlazl, adaba zlam njɛda-njɛdani a hud melefɛt bu atɛdaday a mɛlaɲ gatay bu. ²⁷ Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a maklabasl ba àna njɛda kay akaba masladay goro a. * ²⁸ Ay lekɛlɛm ti ka ya ti zlam nday nani tɛbu tagravu nahɛma, cikɛma lala, zum njɛda ti kɛmɛnjumoru kama, adaba sarta ge Melefɛt ya ahɛɲgay kɛli ni ɛɲjia wudak. »

Yezu azay mazavu ga mɛɲ ga wɛrɔv

(*Meciyɛ 24.32-35; Mark 13.28-31*)

²⁹ Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, adɛm ahkado : « Mɛɲjumki mɛɲ ga *wɛrɔv akaba mɛɲ ga zlam ndahaɲ ni. ³⁰ Kipɛm ti nday tɛbu tidɛ nahɛma, kɛsɛruma mɛdɛrdɛr ɛɲjia wudak. ³¹ Nahkay day tamal kipɛma zlam ya nɛhi ana kɛli ni naɲ àbu agravu nahɛma, sɛrumki *Mɛgur ge Melefɛt ɛɲjia wudak. ³² Nɛhi ana kɛli nahɛma, wudaka mis ya tɛbu ka dala nihi ni tɛmɛt dɛk ti zlam nday nani dɛk amagrava day kwa. ³³ Mɛlaɲ ya agavɛla akaba mɛlaɲ ya a ga haɗ ni amandav, ay ti ma

goro ya nɛdɛm ni amandav day-day do. »

Bumi slimi ana ahàr gekɛli

³⁴ Yezu adɛm keti : « Bumi slimi ana ahàr gekɛli, kɛvumi vu gekɛli ana zum ga makad kɛli ba. Zlam ga duniya ɛgi eri ana kɛli ba daya, do ni ti vad gani nani amɛrɛkia ke kɛli a ka mɛsɛrki gekɛli do. ³⁵ Vad gani nani amɛrɛkia ke kɛli a akadɛ ga kɛmbazl ya agɛs zlam ndacani ni. Adaba vad gani nani eminjikia ti ka ndam ga duniya dɛk, maslaɲa bɛlaɲ tekedɛ amatam do. ³⁶ Nahkay njɛhadum eri, hɛɲgalum Melefɛt a sarta bu dɛk ti mɛvi njɛda ana kɛli ga matamfɛɲana kà zlam ya ti ara agravu na dɛk, ti aɲgwaz àwɛr kɛli ge micikeni kɛ meleher ga *Wur ge Mis ba. »

³⁷ Kɛlavad Yezu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gɛdɛkani ge Melefɛt ni bu ga mɛlafat ; ga mɛlavad ti ni ahɛraya, akoru andɛhad a hɛma ya tɛzalay *Oliviyɛ ni bu. ³⁸ Kɛla miledɛ dɛ mis dɛk takoru a dalaka ga ahay gɛdɛkani ge Melefɛt ni vu ga mɛbi slimi ana pakama gayan ya adɛm ni.

22

Gɛdɛkani ga ndam Zude tawayay tijɲ Yezu

(*Meciyɛ 26.1-5, 14-16; Mark 14.1-2, 10-11*)

¹ Wumɛri ga ndam *Zude ya tɛzumvɛ dipɛɲ *mi-wisiɲeni do ni ɛɲjia wudak :

* 21:27 Mɛɲjay Deniyel 7.13.

təzalay wuməri gani nani *Pak. ² Ka sarta gani nani ti gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsar Wakita ge Melefit ni təgray sawari ge mijin Yezu akal-akal. Təgray akal-akal ti adaba aŋgwaz əwərfəŋa tay kə mis dal-dalani na. ³ Eslini *Seteni ahuriviyu ana Zədas. Zədas gani, slimi gayan nahan ni Iskariyot, nan bəlan ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni. ⁴ Seteni ni ara ahuriviya ti Zədas nakəŋ ərəkioru ka gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ka bəbay ga ndam slewja ya tajəgay *ahay gəđákani ge Melefit ni. Ōru ti ga magray sawari akaba tay ga mədəfiki Yezu ana tay ti təgəsa nan a. ⁵ Nday nakəŋ təra ticia ma gayan na ti təməra daldal, təhi: « Məvuk sinju. » ⁶ Zədas nakəŋ əgəskabá ma gatay na. Nahkay ədəbay divi ahəmamam ti ara adəfiki Yezu ana tay ti təgəs nan ka məsar ge mis do ni.

Təslamalikabu məlan ga wuməri ga Pak ana Yezu

(Meciy^u 26.17-25; Mark 14.12-21; Zəŋ 13.21-30)

⁷ Vad ga wuməri ge dipen *miwisinjeni do ni ənjia. A vad ga wuməri ga *Pak nani ti tisləŋi bəza təmbak ana Melefit. ⁸ Nahkay Yezu əslər ata Piyer nday ata Zəŋ, əhi ana tay ahkado: « Dəgum kəslamalumikabu zlam məzumani ga Pak ana leli. » ⁹ Nday nakəŋ tihindifinja

ma, təhi ahkado: « Kawayay ti mōru məslamalakabu eley? »

¹⁰ Əhi ana tay: « Ekinjəmiya a kəsa gəđákani va nahəma, akəbumkabu ahər akaba zal nahan əcahbiya yam a mandaray va. Ekipəma nan a ti dəbumiyu nan a ahay ya nan ahuriyu ni vu. ¹¹ Akəhurumiya ti humi ana bay ahay ni ahkado: « Məsi geli ədəm: Ahay goro ya ti anara nəzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam mədəbay nu ni ti neley? » ¹² Eslini bay ahay ni amədəfiki ahay nahan gəđákani ka ahər ga ahay nahan ana kəli, zlam dək əvu əndava. Sləmatumkabu zlam məzumani ni ti eslini. » ¹³ Nahkay nday nakəŋ təsləka, tōru tədi ahər ana zlam ni dək akada ga pakama ga Yezu ya əhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

Yezu avi dəf ge Melefit ana ndam mədəbay nan ni

(Meciy^u 26.26-30; Mark 14.22-26; 1 Korəŋ 11.23-25)

¹⁴ Sarta ga zlam məzumani əra ənjia ti Yezu akaba ndam *asak gayan ni tōru tənjəhad ka məlan ga məzum zlam ni. ¹⁵ Eslini Yezu əhi ana tay: « Sarta goro ga macakay daliya ənjia wudak. Wudaka nəcakay daliya ni ti nəwaya məzum zlam ga wuməri ga *Pak hini akaba kəli a daldal. ¹⁶ Nəhi ana kəli nahəma, anəzumkivu zlam ga wuməri ga Pak ni va do, si ka ya ti Melefit emendeverinaba təwi gana a Məgur gayan

ba ni kwa. » ¹⁷ Àra àdám ma nahkay ti àzay hijiyem akaba zum, àgri sùsi ana Melefit, àhi ana tay : « Zuma, sùm lekulum dekeni. ¹⁸ Nèhi ana kùli nahèma, kwa kani nìsi zum ga wur ge *viñ va do, si a vad ya *Məgur ge Melefit eminjia ni day kwa ti enisi. » ¹⁹ Kələñ gani àzay *dipeñ, àgri sùsi ana Melefit, èsekaba, àvi ana tay, àhi ana tay : « Hini hi ti aslu ga vu goro : navay ti ga mahəngay kùli. Grumoru nahkay, ti kàjalumku ahàr. » ²⁰ Kələñ ga məzum zlam ni ti àzay hijiyem akaba zum ni keti, àvi ana tay akada ya àvi dipen ana tay ni, àhi ana tay : « Àna zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis ; məwəlvani nani ti məweni. Awəlkabu ti àna mimiz ga vu goro ; mimiz goro ni aməngəzaya a vu goro ba ti ga mahəngay kùli. » ²¹ Àhi ana tay keti : « Nədəm nahèma, maslaña ya ti aməsəkumoru nu ni ti nañ àbu məzumkabu zlam. ²² Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ge Melefit ya àdám ni, ay maslaña ya ti asəkumoru nu ni ti amasay cicihi ! » ²³ Ndam asak gayan ni tàra ticia ma gayan na ti tihindivu, tədəm way e kidin gatay bu amagray ere gani nani way.

Gədəkani ya àtam mis ndahan ni ti way ?

²⁴ Ndam *asak ga Yezu ni tàgray gejewi e kidin gatay bu, tədəm : « Way gədəkani e kidin geli bu àtam leli ndahan

ni way ? » ²⁵ Yezu àhi ana tay : « Bəbay ga had ndahan təgur had gatay : gədəkani ndahan e kidin gatay bu tawayay ti mis təzalay tay ndam məgri zlam sulumani ana mis. ²⁶ Lekulum zla nahèma, àgravu akada nani e kidin gekuli bu ba simiteni. Ay e kidin gekuli bu ti maslaña ya ti nañ gədəkani àtama kùli ndahan na ti mənəhad akada ga wur gəziteni kwa sawan. Nahkay day maslaña ya agur kùli ni mənəhad akada ga bay məgri təwi ana mis ni. ²⁷ Nədəm nahèma, e kidin ga bay ya təzibiyu zlam məzumani nday ata maslaña ya azibiyu ni bu ni ti way gədəkani ni way ? Gədəkani ti bay ya təzibiyu zlam ni do aw ? Ay nu nəngu ni nəbu e kidin gekuli bu akada ga maslaña ya ti azibiyu zlam məzumani ana mis ni. ²⁸ Lekulum ti kəbum akaba nu ; ku ka ya ti mis tàwayay nu ndo nəngu ni kəmbəngum nu ndo. ²⁹ Nahkay nu ti nagraj ahəmamam ? Baba àvua bay a, nu day nəvi bay ana kùli bilegeni a Məgur goro bu akada gayan ya àvu ni. ³⁰ Nahkay zla ti akəzumum zlam akaba ni a Məgur goro bu. Akanəhadumviyu e kərsi vu ga magrafəña seriya kè dini kru mahar cəeni ge Izireyel na daya. »

Yezu adəm : « Piyer amədəm àsər nu do »

(Meciyu 26.31-35 ; Mark 14.27-31 ; Zen 13.36-38)

³¹ Yezu àhi ma ana Piyer, àdám : « Simu, Simu, ci day : lekulum ti *Seteni èhindifiŋa kuli kè Melefit a, awayay agri ana kuli akadã ge mis ya ti atabalakia hilfi ga zlam gayaŋ a ni. ³² Ay nu zla ti nãhəŋgala Melefit a ti kəmbɾəŋ məfəku ahàr ba. Ekijikia ke divi a, ay ti akəŋgəkiya. Àkəŋgəkiya ti vi njədə ana bəza ga muk ni. » ³³ Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro, nəgəskabu ga morakabani ata nak a daŋgay vu, ku ga məmətkabani ata nak day nəgəskabu. » ³⁴ Ay ti Yezu àhi ahkado : « Piyer, nəhuk nahəma, kani kani a a hud ga məlavad bu, wudaka agwazl azlah ti akədám sak mahkər kəsər nu do timey. »

Mbici, mbolu akaba maslalam

³⁵ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ka sarta ya ti nəslər kuli, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka day kəhəlum ndo ni ti, mam àhəcikiva ana kuli a mam ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Àbi. » ³⁶ Àhi ana tay : « Ay nihi ti maslaŋa ya ti siŋgu àvu e mbici gayaŋ bu nahəma, maza, ku zlam gayaŋ a mbolu bu day maza akaba naŋ a. Maslaŋa ya ti maslalam gayaŋ àbi ni day məsəkumoru azana gayaŋ ti məsəkum maslalam àna siŋgu gani. ³⁷ Nəhi ana kuli nahəma, maslaŋa ya ti Melefit àdám a Wakita gayaŋ

ni bu : « Atacalkivu naŋ àkivu ka ndam magudar zlam » * ni ti, maslaŋa gani nani ti nu. Pakama gani nani si agrakuvu kwa. » ³⁸ Eslini təhi ahkado : « Bay geli, maslalam nday hi cə. » Naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Èsli ahkay. »

Yezu ahəŋgalay Melefit ka həma Oliviye

(*Meciyə 26.36-46 ; Mark 14.32-42*)

³⁹ Yezu àhəraya, òru ka həma *Oliviye akadã gayaŋ ya agray kəlavad ni. Àra àhəraya ti ndam madəbay naŋ ni tədəboru naŋ kələŋ. ⁴⁰ Tòru tìnjəa eslina ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Həŋgalum Melefit ti kijumkia ke divi a ka ya ti *Seteni esipet kuli ni ba. » ⁴¹ Eslini Yezu nakəŋ àsləkafəŋa kà tay a, òru cak. Òru ènjəa nahəma, àbəhad mirdim grik, àhəŋgalay Melefit, ⁴² àdám ahkado : « Bəba, tamal kawayay ti hədakfua daliya hina, nəcakay ba ti. † Ku nədám nahkay nəŋgu ni, kəgray ere ya nu nawayay ni ba, gray ere ye ti nak kawayay ni sawaŋ. » [⁴³ Eslini *məslər ge Melefit àhərkiaya e melefit ba, àvi njədə. ⁴⁴ Bəruv àtikaba daldal, nahkay naŋ nakəŋ àkadvu àna mahəŋgalakivu Melefit ; endif gayaŋ àndalaya akadã ge mimiz na ndal ndal a ga had a.]

* 22:37 Izayi 53.12. † 22:42 Ahalay ti ma ga Yezu ya àdám ni ti nahkay hi : « Hədakfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tədám məzum bəruv ge Melefit ti akadã zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

45 Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti ècikaba cəkwaɗ, àŋgəkia ka ndam maɗəbay naŋ na. Àdi ahàr ana tay nday e ɗəwir bu, aɗaba tàmətaɓkaba àna majalay ahàr a. 46 Naŋ nakəŋ àhi ana tay: « Kinjəm ɗəwir ti kamam? Cikəmaba, həŋgalum Melefit ti kijəmkia ke divi a ka ya ti Seteni esipet kəli ni ba. »

Təgəs Yezu

(*Meciyu 26.47-56; Mark 14.43-50; Zəŋ 18.3-11*)

47 Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti mis kay təbu tərəkia. Naŋ ya təzalay naŋ Zəɗas, naŋ bilin ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni, àdibiyu kama ana tay. Tàra tinjia ti Zəɗas nakəŋ àrəkia ndoroŋa ka Yezu a ga məgri sa àna məfəki ma ka tuwər a. † 48 Eslini Yezu àhi: « Zəɗas, kəsəkumoru nu *Wur ge Mis ti àna məgru sa nahkay hi zla do aw? »

49 Nday ya təbu akaba Yezu ni tàra tipia ere ye ti àgravu na ti təhi ana Yezu: « Bay geli, məkəɗvu akaba tay àna maslalam geli ni aw? »

50 Eslini mis bilin e kidin gatay bu àsi maslalam ana bay məgri təwi ana gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, àsifəŋa slimi ga ahar ga ɗaf a həndəɗ.

51 Ay Yezu àɗəm: « Mbrəŋum, èslia nahkay. » Mək ènjifin kà mələŋ ge slimi ga maslaŋa nani, àhəŋgaraba naŋ a.

52 Kələŋ gani Yezu àhi ma ana gəɗakani ya tàra ga məgəs naŋ a ni. Nday nani ti gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba gəɗakani ga ndam majəgay *ahay gəɗakani ge Melefit akaba gəɗakani ndahaŋ. Àhi ana tay ahkado: « Kəɗəgumkua àna maslalam akaba aday a, kəgəs sum nu akada nu zal akal, 53 ambatakani do nəbu akaba kəli a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu kələwad. Ay ti kinjəmfu ndo timey! Ay nihi ti sarta ge təwi gekəli akaba ge *Seteni bay məgur mələŋ zin-zinjeni ni ènjia. »

Piyer aɗəm naŋ àsər Yezu do

(*Meciyu 26.57-58, 69-75; Mark 14.53-54, 66-72; Zəŋ 18.12-18, 25-27*)

54 Eslini mis ni təgəs Yezu. Tàra təgəsa naŋ a ti təzoru naŋ, təfiyu naŋ a ahay ga gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni vu. Piyer ti ni naŋ drin àɗəbabiyu Yezu. 55 Tòru tinjəa ti mis tēbefta aku a dalaka ba, nday təbu tənjaɗəŋ. Piyer day ànjəhadkivu ka tay. 56 Nday təbu tənjaɗəŋ kà aku ni nahkay ti wal nahaŋ àbu, agray təwi eslini. Àra èpia Piyer a manjəhadani kè eri ga aku na ti àmənjaləŋ lala, àɗəm: « Maslaŋa hini day mis ga Yezu. » 57 Eslini Piyer àhi:

† 22:47 Ka sarta nani ti kələwad mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kà tay kà tuwər.

« Aha, nəsər naŋ do timey, wal hini. »

⁵⁸ Àra àpəsa ɓal ti zal nahaŋ ɛpia Piyer a keti, àhi : « Nak day ndam gatay gani. » Piyer nakəŋ àhi : « Nu mis gatay do timey, maslaŋa goro. »

⁵⁹ Àra àpəsa keti ka ahàr gana agray njemdi bəlaŋ nahəma, maslaŋa nahaŋ àmbrəŋ ma gani ndo, àdəm : « Edeɗiŋ naŋ mis ga Yezu, aɗaba naŋ zal Gelili. » ⁶⁰ Piyer àhi : « Maslaŋa goro ni, nəsər ere ye ti kàdəmku ni do. » Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti agwazl àzlah huya. ⁶¹ Eslini Bay geli àmbatkibiyu ma ke Piyer, àmənjaləŋbiyu ndekwa. Nahkay Piyer nakəŋ ma ga Bay geli ya àhi : « Kani kani a wudaka agwazl àzlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey » ni àŋgiaya a ahàr ba. ⁶² Eslini àhəraya e mite va, ètəwi dal-dal.

Teyefiŋ kà Yezu

(*Meciyu* 26.67-68 ; *Mark* 14.65)

⁶³ Nday ya tàjəgay Yezu ni tɛyefiŋ, tàzləb naŋ. ⁶⁴ Tàkambahi eri, tihindifiŋa ma, tàhi : « Tamal nak bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ti sərkaɓa, way àzləb kur ni way ? » ⁶⁵ Tindivkivu naŋ àna ndivey ndahaŋ kay.

Tagrafəŋa seriya kà Yezu a kè meleher ga gəɗákani ga ndam Zude a

(*Meciyu* 26.59-66 ; *Mark* 14.55-64 ; *Zəŋ* 18.19-24)

⁶⁶ Məlaŋ àra àsla nahəma, gəɗákani ga ndam *Zude,

gəɗákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tənɗasvu. Nahkay tàzəbiyu Yezu kè meleher gatay ga magrafəŋa seriya.

⁶⁷ Tihindifiŋa ma, tàhi : « Tamal nak *Krist *Bay gəɗákani ya amara ni ti hi ana leli. » Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Tamal nəhia ana kuli nihi day nəsəra akəgəsumukabu do. ⁶⁸ Tamal nihindifiŋa ma kè kuli a day akəhəŋgrumufəŋ do. ⁶⁹ Ay nəhi ana kuli nahəma, ku kani səruma nu *Wur ge Mis ananjəhad a məlaŋ ga gəɗákani bu kà ahar ga daf ge Melefit Bay njəɗa-njəɗani ni. § » ⁷⁰ Tàra ticia ma ya àdəm na ti nday dek tàhi : « Nahkay ti nak Wur ge Melefit aw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay : « Nu gani : kədəmum ti lekəlɛm lekəlɛmeni àna ahàr gekuli. » ⁷¹ Eslini nday nakəŋ tɛdəm : « Madəbay ndam sedi ndahaŋ kamaŋ mba maŋ ? Leli leleni àna ahàr geli mɪcifiŋa a ma gayan ba ni. »

23

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Pilet

(*Meciyu* 27.1-2, 11-14 ; *Mark* 15.1-5 ; *Zəŋ* 18.28-38)

¹ Mis ni dek ticikaba hurum, təzoru Yezu kè meleher ga bay *Pilet. ² Tòru tɪnjua ti nday nakəŋ tàcalki naŋ ka zlam magudarani, tàhi ana bay ni ahkado : « Mədi ahàr ana maslaŋa hini naŋ àbu

ewisiŋkabu ndam ga had geli. Àdám tǎpǎli hadam ana *Sezar ba, àdám naŋ *Krist, naŋ bay.» ³ Pilet nakəŋ àra ècia ma na ti èhindifiŋa ma kà Yezu a, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude efedfiŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kə̀dám.» ⁴ Eslini Pilet àhi ana gə̀dákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba mis macakalavani ni ahkado : « Maslaŋa hini ti nə̀di ahàr ana zlam magudarani gayəŋ ga mə̀wəl naŋ àna seriya ndo timey.» ⁵ Ay nday nani tǎmbrəŋ ma gani ndo, tǎdám : « Àdám mis tǎgəsiki ma ana ŋgumna ba, àcahia ma gana ana mis ga had *Zude na dek. Ànjəkibiya kwa e Gelili bə̀dak, àbaya ahalay a. »

Tə̀zoru Yezu kè meleher ga bay Erot

⁶ Pilet àra ècia ma nana ti àdám : « Naŋ hini ti zal Gelili aw ? » ⁷ Tàra tǎhia Yezu naŋ ga had ga Erot ya agur na ti Pilet nakəŋ àdám tǎru àna naŋ afa ga Erot, adaba ka sarta gani nani ti Erot naŋ àbu a Zeruzalem daya. ⁸ Erot àra èpia tǎnjia àna Yezu a ti àmərva dal-dal, adaba ècia pakama ya tǎzlapaki na. Àpə̀sa àwaya ti mǎpi Yezu ; awayay ti Yezu mǎgraya ere ye ti mis tǎpi day-day ndo na. ⁹ Nahkay èhindifiŋa ma kà Yezu a gə̀rgəri kay, ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ndo. ¹⁰ Gə̀dákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *mə̀sər Wakita ge Melefit ni

day tǎbu eslini, tacalki Yezu ka zlam magudarani kay dal-dal. ¹¹ Kələŋ gani Erot akaba ndam slewja gayəŋ tǎyefiŋ kà Yezu, tǎmə̀njələŋ akada èsli mis e eri gatay bu ndo. Tǎfə̀ki mugudi sulumani ge meyefiŋeni ; tǎra tǎyefiŋa ti Erot nakəŋ àdám tǎhəŋgororu Yezu afa ge Pilet, mə̀k tǎhəŋgoru naŋ. ¹² Ahaslani nahə̀ma Erot nday ata Pilet ti nday ke ezir, ay kà fat nani ti tǎgi ka zlə̀ba huya.

Pilet avi divi ana mis ga makad Yezu

(Meciyə̀ 27.15-26 ; Mark 15.6-15 ; Zə̀ŋ 18.39–19.16)

¹³ Tàra tǎnjia àna Yezu a ti Pilet àzalakabu gə̀dákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, gə̀dákani ndahaŋ akaba ndam *Zude ndahaŋ ni. ¹⁴ Àhi ana tay ahkado : « Kə̀zumubiyu maslaŋa hini, kə̀humu ewisiŋ ndam ga had *Zude. Nahkay nihindifiŋa ma kè meleher gekə̀li a, ay ti zlam ya kàcalumki naŋ, kə̀dámum àgudara ni ti nu nə̀di ahàr ku bə̀laŋ ndo. ¹⁵ Erot day àdi ahàr ana magudar gayəŋ ndo, nahkay àhəŋgribiyu naŋ ana leli ni. Nihi ti maslaŋa hini magudar gayəŋ àbi ga makadki naŋ di bi. ¹⁶ Nihi nahə̀ma nə̀hi ana ndam slewja goro ni tǎzlə̀b naŋ, kələŋ gani anafəkad naŋ. » [¹⁷ Kə̀la wuməri ga *Pak lu, Pilet si àfiaya zal danɣay a bə̀laŋ ana ndam Zude a kwa.] ¹⁸ Pilet àra àdám ma nahkay

ti nday ye eslini ni ðek tæzlah, tæðem : « Jiŋa maslaŋa hina, fiaya Barabas ana leli a. »
 19 Barabas ti tæfiyu naŋ a daŋgay vu adaba naŋ e kiðin ge mis ya tækadvu akaba ŋgumna a Zeruzalem ni bu, azuhva gayan ya àkad mis ni daya. 20 Pilet àwayay mafækad Yezu, nahkay àhəŋgri zuh ana ma gayan ya àhi ana tay ni. 21 Ay nday nakəŋ tæzlah, tæðem : « *Darfəŋ naŋ kà təndal ! Darfəŋ naŋ kà təndal ! » 22 Pilet àhəŋgri zuh ana ma ni ya mahkəŋ, àhi ana tay ahkado : « Ay ti àgudar mam ? Magudar gayan ya tækadki naŋ ti nəði ahàr ndo. Nahkay nəhi ana ndam slewja goro ni tæzləb naŋ, kələŋ gani anafækad naŋ. » 23 Ay nday nakəŋ tæzlah kay kay, tæðem : « Darfəŋ naŋ kà təndal ! » Tæzlahkivu kay kay. 24 Tàra tæzlahaha nahkay ti Pilet nakəŋ àgəskabu ga məgri ere ye ti tihindifiŋa ni ana tay. 25 Àfiaya maslaŋa ya ti tihindifiŋa ni ana tay a. Naŋ ti maslaŋa ya ti tæfiyu a daŋgay vu adaba tækadva akaba ŋgumna, àkada mis a ni. Yezu ti ni, Pilet àhi ana ndam slewja gayan ni təgri ere ye ti ndam Zude tawayay ni.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal

(Meciyu 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; Zey 19.17-27)

26 Ka ya ti ndam slewja ni təzoru Yezu ga makad naŋ nahəma, tæði ahàr ana zal Sireŋ nahan, slimi gayan Simu, naŋ àbu asləkabiya

e gili a. Eslini nday nakəŋ tæfəki ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ Yezu ni ti mādəboru Yezu àna naŋ kələŋ. 27 Ndam *Zude dal-dal təbu tadəboru Yezu, wál day təkibu ka tay titəwioru naŋ, tagroru delulu. 28 Eslini Yezu nakəŋ àmbatkibiyu ma ka wál ni, àhi ana tay ahkado : « Wál Zeruzalem, kitəwum nu ba. Təwum ti vu gekuli, təwum bəza gekuli daya. 29 Adaba sarta amara, mis atəcakay daliya dal-dal. Ka sarta gani nani ti atəðem : “Wál dəgəl təmərvi, wál ya tìwi bəza ndo, bəza tisi duwa gatay ndo ni, təmərvi.” 30 Mis atəŋjəki ka mədəmani həma gədəkani təmbədkiya ka tay a, bəza həma təŋgaha tay a. * 31 Nu nəcakay daliya nihi ti agravu akada ga aku ya azum biyem mίδeni ni, lekulum ti ni akacakum daliya ti amagravu akada ga aku ya azum biyem mikuleni ni. »

32 Ndam magudar zlam ndahan təbu nday cə ; ndam slewja ni təhəloru tay akaba Yezu ga moru *madarfəŋ tay kà təndal.

33 Tòru ka mələŋ nahan ; mələŋ gani nani ti təzalay « Aslat ga Ahàr. » Tòru tìnjəa eslina ti tadarfəŋ Yezu kà təndal ; tadarfəŋ ndam magudar zlam cəeni ni kà təndal ndahan daya, bələŋ gani ka ahar ga daf ga Yezu, naŋ nahan ni ka ahar ga gəjar gayan. 34 Eslini Yezu adəm : « Bəba goro ni, təsər

* 23:30 Məŋjay Oze 10.8.

ere ya tagray ni do, nahkay mbərfəŋa kà tay a. » Ndam slewja ni tàra tàdarfəŋa naŋ kà təndal na nahkay ti tàgraki ca-ca àki ka azana gayan ni bəlan àna bəlan ti təsər way azum way. ³⁵ Mis daldalani ya tàdəboru naŋ ni təbu tamənjələŋoru. Eslini gəđakani gatay ni tēyefiŋ kà Yezu, təđəm : « Àhəŋga mis ndahan a. Tamal ti naŋ *Bay gəđakani ya ti Melefit àdaba, àslərbiyu ni nahəma, mähəŋgay ahər gayan gayanani zla aw. » ³⁶ Ndam slewja ni day tēyefiŋ, təhəđəkfəŋoru ga məvi zum cecəwekeni. ³⁷ Təhi : « Tamal nak bay ga ndam Zəde edefiŋ ti həŋgay ahər gayak gayakani zla aw. » ³⁸ Àbu məbəkiani ka təndal ni, agavəla ga ahər ga Yezu ni : « Hini ti bay ga ndam Zəde. »

³⁹ Eslini bəlan ga ndam magudar zlam cəeni ya tàdarfəŋ tay kà təndal ni èndivi Yezu, àhi ahkado : « Nak ti Bay gəđakani ya təđəm amara ni do aw ? Tamal nak gani ti həŋgay ahər gayak gayakani ti kähəŋgay leli bilegeni zla aw. » ⁴⁰ Ay maslaŋa nahan ni àra ècia ma gayan na ti àləgi, àhi : « Nak ti kəgrafəŋa aŋgwaz kə Melefit a do ni ti kamam ? Təbu tabazl leli akada ya takad naŋ ni, ⁴¹ ay tabazl leli ti kigeni, adaba məgudara zlam ya àgəski tabazlki leli na. Naŋ ti àgudar arana ndo simiteni. » ⁴² Mək àhi ana

Yezu : « Yezu, ka ya ti akara kəzum bay gayak nahəma, jalaku ahər, nəgəjazlkuk ahər ba ti. » ⁴³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma, kani kani a akara kanjəhad akaba nu a məlan sulumani ge Melefit bu.† »

Yezu amət

(*Meciyu 27.45-56 ; Mark 15.33-41 ; Zeŋ 19.28-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Ka gani nani, fat àra ècika tirked-keđ ka ahər melefit a ti àmbrəŋ masladani, àsləđay va do. Nahkay məlan dek ègia ziŋ-ziŋena duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga məlakarawa. Eslini azana ga mahay gəđakani ga məlan *njələtani ya ti a huđ ga *ahay gəđakani ge Melefit bu ni ègəzlehvu kwar kala-kala. ⁴⁶ Ka sarta gani nani ti Yezu àzlah kay kay, àđəm : « Bəba goro ni, nəfukvù sifa goro ni a ahar vu.‡ » Àra àđəma nahkay ti àmət həya. ⁴⁷ Bay ga ndam slewja ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti àzləbay Melefit, àđəm : « Maslaŋa hini ti mis jireni edefiŋ. »

⁴⁸ Mis kay təbu eslini : tàra ga mamənjələŋ ka zlam ya təgri ana Yezu na. Ay tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti àhəlia ahər ana tay a, təsləka àna tuway a. ⁴⁹ Ndam ga Yezu dek akaba wál ya tàdəbabiya naŋ kwa e Gelili ni təbu cak tamənjoru, tìpia ere ye ti àgravu na daya.

† 23:43 Məlan sulumani ge Melefit ti awayay adəmvaba dini sulumani (mənjay Maŋgahani 2.7). ‡ 23:46 Limis 31.6.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindivij vu

(Meciyu 27.57-61 ; Mark 15.42-47 ; Zenj 19.38-42)

50-51 Zal nahaŋ abu, slimi gayan Zuzef, naŋ ga kəsa Erimete, ka had *Zude. Maslaŋa nani ti mis sulumani, jireni daya ; naŋ abu ajəgay *Məgur ge Melefit. Naŋ bilij ga gədəkani ge *seriya ga ndam *Zude, naŋ gani əgəsiki zlam ya nday təgray ni ana tay ndo. 52 Naŋ nakəŋ ərə afa ge Pilet, ehindi kisim ga Yezu ni. 53 Pilet əra əvia divi gana ti Zuzef ərə əzaya kisim na kə təndal na, akambah, mək əfiyu e mindivij vu. Mindivij nani ti miliyeni a pələd vu : təfiyu kisim ga maslaŋa nahaŋ dayday ndo. 54 Fat nani ti fat ga zləma ; vad *məpəsabana anjəki wudak.

55 Wəl ya tədəbabiyyu Yezu kwa e Gelili ni tədəboru Zuzef ke mindivij ni, tipi ahəmamam təfiyu kisim ni. 56 Təra tipia ti təsləkabiya ga maslamalakabu tersel akaba zlam ndahaŋ ya tizi ədəlay ni. A vad məpəsabana ba nahəma təpəsaba təgray təwi ndo, akadə ge *Divi ge Melefit ya əvay ni.

24

Yezu anğaba e kisim ba

(Meciyu 28.1-10 ; Mark 16.1-8 ; Zenj 20.1-10)

1 A vad ye enjenjeni ga gosku nahəma, wəl ni tərü də ge miledə ke mindivij ni. Tərü ti əna tersel gərgəri

ya ti təslamalakabu ni. 2 Tərü tənəa ti tipi belim ge mindivij ni məbəladkiana. 3 Nahkay təhuriyu e mindivij ni vu. Təra təhuriyu nahəma, tədi ahər ana kisim ga Bay geli Yezu ni ndo. 4 Eslini təsər ere ye ti tagray ni do. Nday təbu nahkay ti mis cə təngazlivu ana tay, məbakabu azana maslədani. 5 Wəl ni təra tipia tay a ti təgra anğwaz a, təhəngaroru eri gatay a had. Eslini mis cəni ni təhi ana wəl ni : « Kədəbum mis ya naŋ eri ni e kidij ga nday məmətani ni bu ni ti kamam ? 6 Anğaba e kisim ba, naŋ əbi ahalay va bi. Lekələm kəsərumki ka pakama ya əhi ana kəli ka ya ti naŋ e Gelili ni do aw ? 7 Eslini əhi ana kəli ahkado : “Ahər ədəm nu *Wur ge Mis ti təgəsi nu ana ndam magudar zlam, ti təkad nu kə təndal, ti nəngaba a vad ya mahkər a.” » 8 Wəl ni təra ticia nahkay ti təsərki ka ma ga Yezu ya əhi ana tay ni.

9 Wəl ni təra təsləkabiya ke mindivij na ti təngəhadı ma gani dek ana ndam *asak kru mahar bəlanəni ni akaba ana ndam *mədəbay Yezu ndahaŋ ni dek. 10 Wəl ya təngəhad ma ni ti ata Mari ga kəsa Magədala ni, Zeni, Mari məŋ ge Zek akaba wəl ndahaŋ. Ndam asak ni təra tici ma na ti 11 təjalay a ahər gatay bu ma ga wəl ni ma masakani, nahkay təgəsiki ma gatay ni ana tay ndo. 12 Ay zla ti Piyer əsləka, əcuhworu ke mindivij ni. Əru ənəa ti əndəhad ahər, əmənjjiyu e mindivij ni vu,

èpi gabaga duca ciliṅ. Eslini ti àsləkabiya, àra a magam a. Ere ye ti èpibiyu ni àgria ejep a dal-dal.

Yezu aṅgazlivu ana ndam maḍəbay naṅ cə

(Mark 16.12-13)

¹³ Ka fat gani nani ndam *maḍəbay Yezu ndahaṅ cə təbu takoru a kəsa nahaṅ vu, slimi ga kəsa gani Emeyəs. Kəsa gani drin akaba Zeruzalem, mis asawaḍay njemdi cə e divi bu day kwa ti enjiyu. ¹⁴ Nday nakəṅ təbu təzlapakioru e kidin gatay bu àki ka zlam ya àgravu ni dek. ¹⁵ Nday təbu təzlapay e kidin gatay bu, tagray gejewi nahkay ti Yezu nakəṅ àcay tay e divi bu mək tarakaboru ka ahar bəlan. ¹⁶ Ay ti təsərkaba naṅ a ndo, aḍaba akada araṅa àsikia ke eri ana tay a.

¹⁷ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kazlapumkibiyu ka mam e divi bu ni mam ? » Tàra ticia ma gayaṅ na ti nday nakəṅ ticika, ahàr àbu ahəli ana tay. ¹⁸ Eslini bilin gatay, slimi gayaṅ Kleyəpes, àhəṅgrifəṅ, àhi ahkado : « Nak ti nak zal mirkwi aw ? Ere ye ti àgravu a Zeruzalem a vad nday ndani bu ni ti nak ciliṅ kici ndo zla do aw ? » ¹⁹ Yezu nakəṅ àhi ana tay : « Mam àgravu mam ? » Təhi : « Ere ye ti àgrakivu ka Yezu zal Nazaret ni. Naṅ gani nani ti bay mahəṅgaray *pakama ge Melefit ; pakama gayaṅ ya àdəm ni dek akaba təwi gayaṅ ya àgray ni dek ti àgray àna njəḍa ge Melefit.

Nahkay àbəlafəṅa kè Melefit a, àbəlafəṅa kè mis a dek daya. ²⁰ Ay ti ndam geli gəḍákani ya taṅgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəḍákani geli ndahaṅ ni təgəsi naṅ ana ndam *Rom ti tագrafəṅa seriya ge kisim a, mək *tadarfəṅ naṅ kà təndal. ²¹ Leli ti ni məḍəm amal naṅ àhəṅgay ndam *Izireyel. Akaba nani dek, nihi tegi vad mahkər kani, zlam gani àgravu ni. ²² Ay ti wál ya təbu akaba leli ni ndahaṅ təhia pakama ga məgri ejep ana leli a. Tòru kè mindiviṅ də ge miledə ti ²³ tədiviyu ahàr ana kisim ga Yezu ni ndo, mək təsləkabiya, təhi ana leli tìpibiya *məslər ge Melefit a. Məslər ge Melefit ni təhibiyu ana tay Yezu naṅ àbu àna sifa gayaṅ. ²⁴ Nahkay ndam geli ndahaṅ day tòra ke mindiviṅ na. Tìnjəa ti tədi ahàr ana mindiviṅ ni akada ga wál ya taṅgəhadì ana leli ni. Ay ti tìpibiyu Yezu ndo. »

²⁵ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Lekuləm ti endisl àniviyu ana kəli bi aw ? Kicəmba ma ga ndam mahəṅgaray *pakama ge Melefit àna weceweci do ni ti kamam ? ²⁶ Ngay ahàr àdəm si *Bay gəḍákani ya amara ni àcaka daliya nahkay day kwa, mək kwa ti Melefit amazləbay naṅ ti mīgi gəḍákani kè eri ge mis dek ti kicəm do waw ? » ²⁷ Eslini Yezu nakəṅ àḍəfiaba pakama ge Melefit ya àdəmki ka naṅ a Wakita ge Melefit bu na dek ana tay a. Ànjiki

ana tay ka ge M̄wiz ni, àdáfaba ga ndam ndahan̄ ya t̄ah̄ngaray pakama ge Melefít na ðek daya.

28 Tòru t̄inj̄ua a k̄esa ya takoru ni va wudák nah̄ma, Yezu akoru zlam gayan̄ akada asaf̄nja divi k̄a k̄esa na.

29 Eslini nday nani t̄ahi : « Besa day, kòru ba, nj̄had̄a akaba leli a, ad̄aba tegi fat àdiya, m̄elan̄ nan̄ àbu ed̄izi timey. » Nahkay t̄huriyu t̄anj̄had̄ a k̄esa ni vu akaba tay. 30 Tàra t̄h̄eliaya zlam m̄azumani ana tay a ti Yezu àzay *dipeñ ni, àgri s̄asi ana Melefít, èsekaba, àvi ana tay.

31 Nday nak̄eñ t̄ara t̄ipia gayan̄ ya àgray nahkay na ti eri gatay ni ègia kwelen̄-kwelen̄, t̄s̄er nan̄. Ay t̄ara t̄s̄era nan̄ a ti tip̄i nan̄ va do, nan̄ àbi.

32 Eslini t̄èd̄am e kid̄iñ gatay bu ahkado : « Zlam ya ti àhi ana leli e divi bu, àd̄amki ka Wakita ge Melefít ni ti m̄iciaba ni ti àm̄eria m̄ab̄eruv ana leli a do waw ? »

33 Nday nak̄eñ t̄icikaba h̄uya, t̄angoru a Zer̄uzalem. Tòru t̄inj̄ua ti t̄èdi ah̄r ana ndam asak ga Yezu kru mahar b̄elan̄ani ni macakalavani akaba mis ndahan̄. 34 Eslini nday ndahan̄ ni t̄ahi ana mis c̄aeni nak̄eñ ahkado : « Bay geli àngaba e kisim ba edef̄iñ edef̄iñena ! Simu èpi nan̄ a. »

35 Nday c̄aeni ni day t̄anḡhad̄ ere ya àgrakivu ka tay e divi bu ka ya ti takoru e Emeȳus ni akaba gatay ya t̄s̄er Yezu ka ya ti esekaba dipen̄ a ni.

Yezu an̄gazlivu ana ndam

mad̄abay nan̄ ni

(Meciȳ 28.16-20 ; Mark 16.14-18 ; Zey 20.19-23 ; T̄w̄wi 1.6-8)

36 Nday c̄aeni ni t̄èbu t̄ezlapay nahkay ti mis ni ðek tip̄i Yezu nak̄eñ nan̄ jika e kid̄iñ gatay bu. Àhi ana tay ahkado : « Melefít m̄agri sulum gayan̄ ana k̄uli. »

37 Nday ðek m̄ab̄eruv àtikaba ana tay a, an̄gwaz àw̄era tay a dal-dal, ad̄aba t̄èd̄am maslan̄a àmbavakiva ka tay a. 38 Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « K̄agr̄um an̄gwaz ti kamam ? N̄gay hini nu ti k̄èḡesumkabu do ni ti kamam ? 39 M̄anjumki ahar goro ni akaba asak goro ni. Hini nu timey ! Nj̄amfu, m̄anjumlu lala. K̄ir̄ama nu n̄èbu àna aslu akaba aslat ga vu goro. Mis m̄ambavani ti nahkay hi do. » 40 Ka ya ti nan̄ àbu àhi ma ana tay nahkay ni ti an̄gazli ahar gayan̄ ni akaba asak gayan̄ ni ana tay.

41 Tàra t̄icia ma gayan̄ na ti àgria ejep ana tay a, t̄àm̄er̄va àsab̄ay, ay kekilen̄a t̄èḡeskabu n̄gay nan̄ edef̄iñ fan̄ ndo. Nahkay Yezu nak̄eñ àhi ana tay : « Zlam m̄azumani àf̄eñ k̄è k̄uli ahalay bi aw ? » 42 Nday nak̄eñ t̄èziaya telma ge kilif m̄atusana, 43 m̄æk àzay, àzum k̄è eri gatay. 44 Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti àgrakuvu ni ti n̄èhia ana k̄uli a ahaslana ka ya ti nu n̄èbu akaba k̄uli na. N̄èhi ana k̄uli ahkado t̄èd̄amkua pakama, t̄èb̄ekia ma gana e *Divi ge Melefít ya àd̄efiki ana M̄wiz ni ba akaba a wakita ga ndam mah̄ngaray

*pakama ge Melefit ba akaba a wakita ge Limis ba. Pakama nani ya tãdãmku ni ðek ti si agravu kwa. »

⁴⁵ Eslini nañ nakəñ àvi mäsər zlam ana tay ga miciaba zlam ya a Wakita ge Melefit bu na. ⁴⁶ Àhi ana tay ahkado : « Àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “*Bay gəđakani ya amara ni ti si àcaka daliya kwa, tàkadá nañ a, mək a vad ya mahkər aŋgaba e kisim ba kwa.” ⁴⁷ Kələñ gani zla nahəma, atəhi ma ana mis ga had ga mələñ ni ðek àna slimi gayəñ, si tãmbatkaba majalay ahàr gatay a, day kwa ti Melefit ambərfəña zlam magudarani gatay ni kà tay a. Atəñjəki ka mədəm ma gani a Zeruzalem. ⁴⁸ Pakama gani nani tãdãmki ti ka nu. Ndam sedi gani ti lekələm. ⁴⁹ Nu ti anəslərribiyu Məsuf ya ti Baba goro àdəm aməvibiyu ana kəli ni ana kəli. Ay lekələm ti ni njəhaduma a Zeruzalem a duk abivoru ana vad ya ti Məsuf gani nani amərəkia ke kəli a, aməvi njəđá ge Melefit ðek ana kəli ni. »

Melefit azoru Yezu e melefit vu

(Mark 16.19-20 ; Tɯwi 1.9-11)

⁵⁰ Yezu àra àhia pakama nana ana tay a ti òru àna tay gwar a Betani. Òru ènjua eslina ti àhəlkioru ahar ka tay agavəla, àgri *sulum ge Melefit ana tay. ⁵¹ Ka ya ti nañ àbu agri sulum ge Melefit

ana tay ni ti àsləkafəña kà tay a, Melefit àzoru nañ agavəla a huđ melefit vu. ⁵² Nañ àbu asləkafəña kà tay a ti nday nakəñ təhəñgrioru ahàr a had, meleher ndiđá ndiđá ana had. Kələñ gani tanga a Zeruzalem àna məmərana dal-dal. ⁵³ Kəlavad təhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu, tanjəhad eslini ruk, tazləbay Melefit.

**Ma Mɔwɛni
Sulumani ya Zɛŋ
àbɛki ni
Ere ye ti mɛdɛmki
ka Ma Mɔwɛni
Sulumani ya Zɛŋ
àbɛki ni**

Maslaŋa ya ti àbɛki wakita ge Zɛŋ ni àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɛngu ni, kwa ka mɛnjɛki gani ndam ga Yezu dek tɛsɛra àbɛki ti Zɛŋ zal asak gayan ni. A wakita ni bu àbɛki slimi ga ndam asak ga Yezu ndahan ni, ay àbɛki slimi gayan gayanani ndo ; àbɛki « nan ya ti Yezu awayay nan kayani ni » cilin (13.23 ; 19.26 ; 20.2 ; 21.7, 20).

Zɛŋ àsɛra majalay ahàr ga ndam Zude ya tajɛgay Krist Bay gɛɔakana ya amara na (1.20-21 ; 7.40-42). Àsɛra manjɛhad ga ndam Zude a : gatay ya tizirey ndam Samari na (4.9), ya tekeli kɛɔfi ana wur ka vad azlalahkɛr, ku tamal vad gani vad mɛpɛsabana na (7.22). Àsɛra had Zude a (11.18). Gayan ya àŋgɛhad pakama ni nahkay ni ti adafaki èpia zlam gana àna eri gayan gayanana (12.3 ; 20.7). Zlam gani nani dek ti adɛfiki ana leli bay ya àbɛki wakita ni ti tanjɛhadkabá akaba Yezu a.

Zɛŋ àŋgɛhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdɛm ni akada ge Meciyɛ, Mark akaba Luk ya tanjɛhad ni ndo. Nday

mahkɛrani ni tanjɛhad ga Yezu ya ànjɛki ke tɛwi gayan ka had Gelili, òru gwar a Zeruzalem ni. Ay Zɛŋ ti ni àŋgɛhada sawaday ga Yezu ndahan ya ti nday ndahan ni tanjɛhad ndo na : òru a Zeruzalem sak kay (2.13 ; 5.1 ; 7.10 ; 12.12). Meciyɛ, Mark akaba Luk tanjɛhada zlam ga Yezu ya àgray na àtam ge Zɛŋ ya àŋgɛhad ni, ay Zɛŋ àŋgɛhada pakama ga Yezu a kay ya nday ndahan ni tanjɛhad ndo na, mazavu gani 3.1-21 ; 4.1-42 ; 6.25-70 ; 7.14-39 ; 8.12-58 ; 10.1-21 ; 13.1-17.26.

A pakama nday nani bu ni ti Yezu àdafay ahàr gayan, àdɛm nan ti nan way. Nan dipɛn ya àvi sifa ana mis ni (6.35, 41, 48, 51) ; nan bay ya asladɛ mɛlan ana mis ni (8.12 ; 9.5) ; nan mahay ga gargara ga tɛmbɛmbak (10.7, 9) ; nan bay ya ti ajɛgay zlam lala ni (10.11, 14) ; mis tanjɛgaba e kisim ba, tɛbu ana sifa ti azuhva nan adaba nan àbu (11.25) ; nan divi, nan jiri, nan sifa (14.6) ; nan mɛn ga zlam ya abi bɛza sulumani ni (15.1, 5). A pakama nday nani bu dek ti Yezu àzay pakama ge Melefit ya àhi ana Mɔwiz ka ya ti àŋgazlivu ni : « Nu nɛbu. » (Mahɛrana 3.14 ; Zɛŋ 8.58). Nahkay Zɛŋ àŋgɛhad ga Yezu ya àdɛm vay-vay « Nu Melefit » ni.

Zlam ga Yezu ya àgray, àgri ejep ana mis ni ti adafaki nan gɛɔakani (2.11), ti mis tɛsɛr nan Melefit. Zɛŋ àbɛki zlam nday nani dek ti awayay ti

« kâgəsumkabu Yezu ti naŋ Krist, naŋ Wur ge Melefít, ti kâŋgətum sifa ya àndav day-day do ni » (20.31).

Pakama ge Melefít asladí mələŋ ana mis

¹ Wudaka Melefít ànjəki ka magraya zlam a dek ti Bay nahaŋ àbu àndava. Bay gani nani ti Pakama ge Melefít.

* Ka gani nani ti naŋ àbu akaba Melefít ka ahar bəlaŋ àndava. Naŋ gani ti Melefít daya. ² Wudaka Melefít ànjəki ka magraya zlam a dek ti Pakama nani naŋ àbu akaba Melefít ka ahar bəlaŋ àndava.

³ Melefít àgraya zlam a dek ti àna naŋ. Zlam ya ti Melefít àgraya àna naŋ do ni ti àbi.

⁴ Zlam ya ti Melefít àgraya tay a ni dek ti Pakama nani àvi sifa gani ana tay. Sifa gani nani ti asladí mələŋ ana mis.

⁵ Masladani gani nani asladay a mələŋ ziŋ-ziŋeni bu, ay ti nday ya a mələŋ ziŋ-ziŋeni bu ni tégəskabu naŋ ndo.

⁶ Zal nahaŋ àra, slimi gayan Zerj, Melefít àslərbiyu naŋ ga məhi pakama gayan ana mis.

⁷ Naŋ zal sedi : àra ti ga magrakia sedi a ka masladani na, ti mis dek táfəki ahàr ka Bay ya ti avay sifa ni.

⁸ Asladay ti naŋ naŋani do : àra ti ga magrakia sedi ka masladani na cilij. ⁹ Bay ya ti asladay ge jiri ni ti, Pakama ge Melefít ni. Àra a duniya va, naŋ àbu asladí mələŋ ana mis dek.

¹⁰ Nahkay Bay nani ti naŋ àbu a duniya bu. Melefít àgraya duniya ti àna naŋ : ay ti ndam ga *duniya ni təsərkaba naŋ a ndo. ¹¹ Àra ka had gayan a, ay ti ndam gayan tégəskabu naŋ ndo.

¹² Ku tamal nahkay nəŋgu ni mis ndahaŋ tégəskabá naŋ a, táfəkia ahàr a. Nday ya ti táfəkia ahàr a ni ti, àvi divi ana tay ti tigi bəza ge Melefít.

¹³ Tigia bəza ge Melefít a ti akada ge mis ya ti tiwi bəza ni do. Tigi nahkay ti akada ga zal ya awayay azi hud ana wal ni do. Tigi nahkay ti Melefít àvi sifa məweni ana tay tigi bəza gayan.

¹⁴ Nahkay Pakama ge Melefít ni ègia mis a, ànjəhada e kidij geli ba. Ere ye ti àgray ni dek ti àgray àna *sulum ge Melefít, àna jiri daya. Leli mərə mipia naŋ a ti məsəra naŋ gəđakani, naŋ Wur bəlaŋ bəlaŋani ge Melefít.

¹⁵ Zerj àgrakia sedi a, àdəm kay kay : « Nəđəm : “Nu ti nərə enji gayan a, ay naŋ gəđakani àtam nu, adaba wudaka tiwi nu ti naŋ àbu àndava.” Pakama gani nani nəđəmki ti ka naŋ. » ¹⁶ Naŋ ti zlam sulumani dek afa gayan : nahkay àgri sulum gayan ana leli sak ehimeya.

¹⁷ Melefít àvi *Divi gayan ana leli ti àna wakita ge Məwiz ya àbəki ni. Ay àgri sulum gayan akaba jiri gayan ana leli ti Yezu *Krist. ¹⁸ Maslaŋa ya èpia Melefít a ti àbi. Ay Wur gayan bəlaŋ bəlaŋani naŋ

* 1:1 Pakama ge Melefít ti Yezu.

Melefit, anjəhad afa ga Bənjani ni, naŋ day kwa ti àdəfiki Melefit ana leli ti māsər naŋ.

Sedi ge Zej bay məbaray mis ni

(*Meciyu 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Lək 3.1-18*)

¹⁹ Nahkay Zej nakəŋ àgray sedi gayan. A vad nahan gəđakani ga ndam *Zude ya a Zeruzalem ni təslərbiyu mis ge mihindifiŋa ma ke Zej a. Təslərbiyu ti mis ndahan e kidiŋ ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni bu akaba ndam *Levi ndahan. Mis ni t̄ara t̄injia ti t̄ahi : « Nak ti way ? » ²⁰ T̄ara t̄hindifiŋa ma na nahkay ti, Zej nakəŋ èmbirfiŋ ndo, àdəm vay-vay kè meleher ge mis dek : « Nu ti Krist *Bay gəđakani ya amara ni do. » ²¹ Eslini t̄hindifiŋa ma keti, t̄ahi : « Tamal nahkay ti, nak way ? Nak Eli aw ? » Zej nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Aha, nu Eli do. » T̄ahi keti : « Ay nak ti bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ya Məwiz àdəm amara ni aw ? † » Àdəm : « Aha, nu do. » ²² Eslini t̄ahi : « Tamal nahkay ti, nak way zla aw ? Ahàr àdəm məhəŋgrikaboru ma gani ana ndam ya təslərbiyu leli ni kwa. Kəđəmki mam ka ahàr gayak mam ? » ²³ Zej àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Ahaslani Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Melefit àdəm :

“Maslaŋa azlah a huđ gili bu, dəŋgu gayan ahəndabiyu. Àdəm : Slamatumikabu divi ana Bay gəđakani, ahàr àdəm divi gayan m̄ala ndəlaḃa.” ‡

« Maslaŋa ya ti dəŋgu gayan ahəndabiyu ni ti nu. »

²⁴ E kidiŋ ga ndam ya ti təslərbiyu tay a Zeruzalem ni bu ni ti ndam *Feriziyəŋ ndahan təkibu ka tay. ²⁵ Nday nakəŋ t̄hindifiŋa ma nahan a keti, t̄ahi ahkado : « Tamal nak Bay gəđakani ya amara ni do, nak Eli do, nak bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ya amara ni do nahəma, *kabaray mis ti kamam ? »

²⁶ Zej nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Nu ti nabaray kuli àna yam ; ay maslaŋa nahan naŋ àbu e kidiŋ gekuli bu, kəsərurum naŋ do. ²⁷ Nu ti nàra enji gayan a : ay nu ti way ga mepicehiaba ezewed ga kimaka gayan a di way ? »

²⁸ Zlam nday nani dek tàgravu ti a Betani ke ledi ga zalaka *Zurdeŋ, ka mələŋ ya ti Zej abaray mis ni.

Yezu ti naŋ Wur Təmbak ge Melefit

²⁹ Həjəŋ gani ti Zej nakəŋ èpi Yezu naŋ àbu arəkia. Àra èpia naŋ a ti àdəm ahkado : « Maslaŋa hini ti *Wur Təmbak ge Melefit : agray ti zlam magudarani ge mis ga duniya ni dek m̄ələbi va bi ti naŋ. ³⁰ Nəđəm : “Nu ti nàra enji gayan a, ay naŋ

† 1:21 Mənjay Mimbiki 18.15. ‡ 1:23 Izayi 40.3.

gəɖakani àtam nu, aɖaba wudaka tìwi nu ti naŋ àbu àndava.” Pakama gani nani nɛ̀dɛ̀mki ti ka naŋ. ³¹ Nɔ̀gay naŋ gani ti nɛ̀sɛ̀rkaba ndo. Ay nu nàra *nàbaray mis àna yam ti ga mɛ̀dɛ̀fikɛ̀ naŋ ana ndam jiba ge Izireyel. »

³² Zej nakəŋ àdɛ̀m keti : « Nipi *Məsuf ge Melefit àhərkiaya kwa a huɖ melefit ba akada ga kurkoduk ya ahər na, àrəkia ànjəhadki. ³³ Nɔ̀gay naŋ gani ti nɛ̀sɛ̀rkaba ndo, ay ka ya ti Melefit àslərbiyu nu ga məbaray mis àna yam ni ti àhu ahkado : “Maslaŋa ya ekipi Məsuf goro aməhərkiaya amanjəhadki ni ti, naŋ gani Bay ya ti aməbaray mis àna *Məsuf Njəlatani ni.” ³⁴ Zlam gani nani àgrava kè eri goro a. Nagrakia sedi a : naŋ ti Wur ge Melefit. »

Ndam madəbay Yezu ye en-jenjeni ni

³⁵ Hajəŋ nahaŋ gani keti Zej naŋ àbu eslini akaba ndam madəbay naŋ cɛ̀. ³⁶ Nday təbu eslini nahkay ti Zej nakəŋ èpi Yezu naŋ àbu asawaday. Àra èpia naŋ a nahəma, àdɛ̀m : « Maslaŋa hini ti *Wur Təmbak ge Melefit. » ³⁷ Ndam madəbay naŋ cɛ̀eni ni tàra ticia ma gayaŋ na ti tàdəboru Yezu e meteliŋ vu. ³⁸ Yezu àmbatbiyu ma kələŋ, èpi ti nday təbu tàdəboru naŋ, mək àhi ana tay : « Kəɖəbum mam ? » Nday nakəŋ təhi ahkado : « Rabi, kanjəhad ti eley ? » (Rabi ti awayay adəmvaba

« Məsi »). ³⁹ Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Dəguma, akara kipəm. » Nahkay tòru akaba naŋ, tòru tìpi məlan gayaŋ ya anjəhad ni. Ka sarta gani nani àgray njemdi fad ya ga məlakarawa : təpəs akaba Yezu nakəŋ eslini, fat àdəkiviyu a ahay vu ka tay.

⁴⁰ E kiɖiŋ ge mis cɛ̀eni ya tici ma ge Zej, tàdəbay Yezu ni bu ni ti, bəlan gani slimi gayaŋ Andre naŋ wur ga məŋ ga Simu Piyer. ⁴¹ Andre nakəŋ àdəboru wur ga məŋani Simu huya. Àra àdia ahər a ti àhi : « Mədia ahər ana Misi a. » (Misi ti awayay adəmvaba « *Krist *Bay gəɖakani ya amara ni »). ⁴² Andre àra àhia ma ana Simu a nahkay ti àzoru naŋ suwwa afa ga Yezu. Yezu àra èpia naŋ a ti àhi : « Nak Simu wur ge Zej : kama kama ti atəzalay kur ti Sifas. » (Sifas ahkay do ni Piyer ti awayay adəmvaba « akur. »)

⁴³ Hajəŋ tegəni gani ti Yezu àdɛ̀m asləka akoru ka had *Gelili. Naŋ àbu akoru ti àdi ahər ana Filip mək àhi : « Dəbabiyu nu. » ⁴⁴ Filip ti kəsa gayaŋ Beceyda. Kəsa nani ti kəsa ga ata Andre nday ata Piyer daya. ⁴⁵ Filip day òru àdi ahər ana Natanayel mək àhi : « Mədia ahər a ana Bay ya ti Məwiz àdɛ̀mki ma e *Divi ge Melefit bu akaba ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tədɛ̀mki ma na. Bay gani nani ti Yezu, naŋ wur ge Zəzef, kəsa gayaŋ Nazaret. » ⁴⁶ Eslini ti Natanayel àhəŋgrifəŋ, àhi :

« A Nazaret ti zlam sulumani aṅgətɔv nahkay aw ? » Filip àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ra kîpi àna eri gayak. »

⁴⁷ Natanayel nakəŋ naŋ àbu arəkia ka Yezu a, Yezu àra èpia naŋ a nahəma, àdəm : « Naŋ hini ti zal *Izireyel eɖeɖiŋ : àgosay mis do ferera. » ⁴⁸ Natanayel àra ècia ma gayaŋ na ti àhi : « Kəsər nu ti ahəmamam ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Wudaka Filip àzalabiyu kur ti, nìpia kur a ka ya ti nak kəbu e zəhwəri ga *wəruv bu na. » ⁴⁹ Eslini Natanayel àhi : « Məsi, nak ti Wur ge Melefit, nak Bay ga ndam Izireyel ! » ⁵⁰ Yezu àhi ahkado : « Kəfəku ahər ti aɖaba nəhuk “Nìpia kur a nak kəbu e zəhwəri ga wəruv bu” ni aw ? Ekipi zlam gəɖəkani ndahaŋ tətam hini mba. » ⁵¹ Àdəm keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ekipəm huɖ melefit məzləkɔvabana, akaba *məslər ge Melefit təcəloru e melefit vu mək təŋgəkua ka nu, nu *Wur ge Mis a. »

2

Wuməri ga maday wal a Kana

¹ A vad ya mahkər ti tàgray wuməri ga maday wal a Kana ka haɖ *Gelili. Məŋ ga Yezu day naŋ àbu eslini. ² Təzaloya Yezu akaba ndam maɖəbay naŋ na ka məlaŋ ga wuməri na daya. ³ Nday təbu tagray wuməri nahkay ti zum àra àndavkia ka tay a. Eslini məŋ ga Yezu àhi ana Yezu ahkado : « Zum ni àbi va bi, àndava. » ⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ,

àhi : « Mma, nak kəɖəfuki təwi goro aw ? Sarta gani goro ènjia faŋ ndo. » ⁵ Eslini məŋ ga Yezu àhi ana nday ya ti tagray təwi ni ahkado : « Grum ere ye ti aməhi ana kəli kəgrum ni dek. »

⁶ Wərzla ga akur gəɖəkani muku təbu eslini. Wərzla nday nani ti ndam *Zəde təcəhviyu yam a tay vu, *tabaray àna naŋ ka ya ti tawayay tigi *nǰəlatani akada ge divi gatay ya taɖəbay ni. Wərzla ni bəlaŋ gani azum mandaray faɖ. ⁷ Eslini Yezu àhi ana ndam ya tagray təwi ni ahkado : « Cəhumviyu yam a wərzla nday hini vu, ti tərəhvu. » Nahkay nday nakəŋ təcəhviyu yam a wərzla ni vu bərerera bərerera. ⁸ Təra təgra nahkay ti, Yezu àhi ana tay : « Cəhumaya kəzumikaboru ana gəɖəkani ga wuməri ni. » Mək təgray ere ye ti àhi ana tay ni. ⁹ Gəɖəkani ga wuməri ni àra àcaka ti yam ni ègia zum a àndava. Naŋ àsər məlaŋ ya təcəhbiyu zum ni do, ay ndam magray təwi ni təsəra təcəhbiyu yam ga wərzla ni. Àra àcaka zum na ti, àzalay bay ya aday wal ni, ¹⁰ mək àhi : « Ku way way do ka ya ti agray wuməri ti acəhibiyu zum məcərani ana mis enji. Mis ni etisikabá day kwa ti acəhibiyu ya àcər lala do ni ana tay. Ay nak ti kəgray nahkay ndo, kəvi zum ya acər lala ni ana mis nihi dəma mba. »

¹¹ Zlam ga Yezu ya àgray enjenjeni agri ejep ana mis,

adafiki zlam ana tay ni ti àgray a Kana ka had Gelili ti nahkay. Gayaŋ ya àgray nahkay ni ti adafaki naŋ gəɖakani: ndam maɖəbay naŋ ni t̄ara t̄əsəra naŋ gəɖakani ti t̄əfəki ah̄ar h̄uya. ¹² Kələŋ gani Yezu akaba mən̄jani, bəza ga mən̄jani akaba ndam maɖəbay naŋ ni t̄əsləka t̄òru a Kafarnahum. T̄òru t̄in̄j̄ua eslina ti t̄ənjəhad vad 6al ciliŋ.

Yezu a ahay gəɖakani ge Melefit ni bu

(Meciy^u 21.12-13; Mark 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Wuməri ga ndam *Zude ya t̄əzalay *Pak ni àra ènjia wudak ti, Yezu akaba ndam maɖəbay naŋ ni t̄òru a Zeruzalem. ¹⁴ T̄òru t̄in̄j̄ua ti Yezu ah̄uriyu a dalaka ga *ahay gəɖakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ah̄ar ana ndam m̄əsəkumoru slasla, t̄əmbəmbak, kurkodúk, akaba ndam mambay siŋgu manjəhadani. ¹⁵ Àra àdia ah̄ar ana tay a nahkay ti àzay ezewed, àslapaya kurupu gana, àgaraya tay a dalaka ga ahay ni ba dek: àgaraya t̄əmbəmbak akaba slasla gatay na daya. Àboru siŋgu ga ndam mambay siŋgu ni ka had, ah̄əmbahadaba tabəl gana daya. ¹⁶ Mək àhi ana ndam m̄əsəkumoru kurkodúk ni ahkado: « Həlumaba zlam ndana ahalay a! Kəgrum ti ahay ga Bəŋ goro ni egi gosku ba. » ¹⁷ Ndam *maɖəbay Yezu

ni t̄àra t̄ipia ere ye ti àgray na ti, t̄əsərki ka pakama ge Melefit ya àbu m̄əbəkiani a Wakita gayaŋ ni bu ni. Pakama gani nihi: « Bay Melefit goro, nawayay ahay gayak dal-dal. Nawayay kwa, do ni n̄ənjəhad koksah.* »

¹⁸ Eslini gəɖakani ga ndam Zude t̄ihindifiŋa ma kà Yezu a, t̄əhi ahkado: « Kisliki magray mam tata mam? Graya zlam magray ejep a ti m̄əsər Melefit àvuka divi ga magray ere ye ti kàgray ahalay na. » ¹⁹ Yezu àhi ana tay ahkado: « Mbedumkaba ahay gəɖakani ge Melefit hina. Kəmbedumkaba nahəma, a hud ga vad mahkərani ni bu ni ti n̄ələmaba. » ²⁰ Nday nakəŋ t̄əhəŋgrifəŋ, t̄əhi: « Wudaka t̄indeveriŋ mələm ahay hini ti, t̄əzumkia vi a kru kru fad mahar muku a. Nak ti kədəm kələmaba a hud ga vad mahkərani ba ti ahəmamam? » ²¹ Ay ahay gəɖakani ya Yezu adəmki ma ni ti, adəmki ka vu gayaŋ gayaŋjani. ²² Yezu àra aməta mək àŋgaba e kisim ba ni ti ndam maɖəbay naŋ ni t̄əsərki ka ma nani ya adəm ni. Nahkay nday nakəŋ t̄əgəskabu pakama ya àbu m̄əbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni akaba ma ga Yezu ya adəmbiyu ni.

Yezu àsəra majalay ah̄ar ge mis a dek

²³ Ka ya ti Yezu naŋ àbu a Zeruzalem a wuməri ga *Pak bu ni ti àgra zlam ya agri ejep ana mis na dal-dal. Mis

* 2:17 Limis 69.10.

tàra tìpia ti mis kay e kidin gatay bu táfakia ahàr ka Yezu a, tédám nan gə́dakani. ²⁴ Ay Yezu ti ni áfəki ahàr ka tay ndo, adaba àsəra tay a dek lala. ²⁵ Awayay ti mis təhiki ma àki ka ku way way do do, adaba nan àsəra majalay ahàr ge mis a dek.

3

Ata Yezu nday ata Nikodem

¹ Zal nahan abu slimi gani Nikodem ; nan zal Feriziyen, nan gə́dakani ga ndam *Zə́de daya. ² Ga mələvad a vad nahan nahəma arəkia ka Yezu a, àhi ahkado : « Məsi, məsəra Melefit əslərbiyu kur ga macahi zlam ana leli, adaba maslanja əbi agray zlam magray ejep akada gayak ni bi, si tamal ti Melefit əvia njəda gana ana maslanja gana kwa. » ³ Yezu ahəngrifən, àhi : « Nəhuk nahəma, maslanja əbi epi *Məgur ge Melefit bi, si tamal tiweya nan nahan a keti kwa. » ⁴ Nikodem nakən ehindifinja ma, àhi : « Mis gə́dakani əndava ti tiweya nan nahan a keti ti agravu waw ? Esliki mənɟuyani a huɗ ga mənani vu mək tiweya nan nahan a keti aw ? » ⁵ Yezu ahəngrifən, àhi keti : « Nəhuk nahəma, maslanja əbi ahuriyu a Məgur ge Melefit vu bi, si tamal tiweya nan əna yam a akaba Məsuf Njəlatana kwa. ⁶ Maslanja ya ti mis hihiriken i ewi ni ti nan mis cilin. Maslanja ya *Məsuf

Njəlatani ewi ni ti nan abu əna Məsuf Njəlatani. ⁷ Ma goro ya nəhuk : « Ahàr ədám lekələm dek si tiweya kəli nahan a keti kwa » ni ti əgruk ejep ba. ⁸ Ere ye ti nəhukki ma ni ti akada ga aməd ya akəzlay ka məlan ya nan awayay ni. Kici mahənday gani cilin ; kəsər məlan ya əcikbiyu ni do, kəsər məlan ya akoru ni do daya. Ku way way do *Məsuf ge Melefit ewia nan a ti nan day nahkay. »

⁹ Esliki Nikodem nakən əhi : « Ere gani nani agravu ti ahəmamam ? » ¹⁰ Yezu əhi keti : « Nak bay macahi zlam ana ndam *Izireyel ti kəsər zlam nday nani do aw ? ¹¹ Nəhuk nahəma, ere ye ti leli mədəmki ma ni ti leli məsəra əndava. Ere ye ti leli magrakia sedi a ni ti, leli mɪpia əndava. Ay lekələm ti ni kəgəsəmkabu ma geli ya məhi ana kəli ni do. ¹² Tamal lekələm kəgəsəmkabu ma goro ya nəhi ana kəli àki ka zlam ya agravu ka had ni do ni ti, akəgəsəmkabu ma goro ya anəhi ana kəli àki ka zlam ya agravu e melefit bu ni ti ahəmamam ? ¹³ Maslanja ya ti əcəloya e melefit va ti əbi, si nu *Wur ge Mis, adaba nəsləkabiya eslina. ¹⁴ Ahaslani a huɗ gili bu ni ti Məwiz əvədaya gavan ga evirzegena, əfəki ka ahàr ga təndal, əzoru agavəla. * Nu Wur ge Mis day si təzoru nu agavəla nahkay kwa. ¹⁵ Nahkay ti ku way way do

* 3:14 Mənjay Macalani 21.9.

àfækua ahàr a ti Melefit avi *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁶ Nèdàm nahkay ti adaba Melefit àwaya mis ga duniya dal-dal. Nahkay àslərbiyu Wur gayanə bəlanə bəlanəni ni, àvi ana tay, ti ku way way do tamal àfəkia ahàr ka Wur na ti èji do, anğət sifa ya àndav day-day do ni sawanə. ¹⁷ Melefit àslərbiyu Wur gayanə a duniya vu ti ga mægəs mis ga duniya ni àna seriya do: àslərbiyu nanə ti ga mahəngay mis ga duniya àna nanə sawanə. ¹⁸ Maslanə ya ti afəki ahàr ka Wur ge Melefit ni ti, Melefit àgəs nanə àna seriya do. Ay maslanə ya afəki ahàr do ni ti, Melefit àgəsə nanə àna seriya àndava, adaba afəki ahàr ka Wur ge Melefit bəlanə bəlanəni ni ndo.

¹⁹ « Seriya ya Melefit agəs mis àna nanə ni ti nihi: àslərbiyu Wur gayanə a duniya vu ga masladı məlanə ana mis, ay mis tawayay məlanə masladani ni ndo, tawayay manjəhadani a məlanə ziŋ-ziŋeni bu sawanə. Tagray nahkay ti adaba təbu tagudar zlam. ²⁰ Ku way way do tamal agudar zlam ti àwayay məlanə masladani do; àwayay məhuriyani a hud gani vu do daya, adaba awayay ti zlam magədavani gayanə ni anğazlavu ba. ²¹ Ay maslanə ya ti agray jiri ni awayay məhuriyani a məlanə masladani ni vu, adaba àgray təwi gayanə àna njeđə ge Melefit, nahkay awayay ti təwi ni mənğazlavu. »

Yezu nday ata Zej bay məbaray mis ni

²² Yezu akaba ndam ya tadəbay nanə ni tàsləka, tòru ka məlanə nahanə ka had *Zude. Tòru tinjəa eslina ti Yezu ànjəhad akaba tay, nanə àbu *abaray mis. ²³ Ka sarta gani nani ti Zej day nanə àbu abaray mis a Enoŋ kə gəvay ga kəsə Selim. Zej abaray mis eslini ti adaba yam àbu dal-dal. Nahkay mis dal-dal təbu tərəkia mək abaray tay. ²⁴ Ka gayanə nani abaray mis ni ti, təfiyu nanə a danğay vu faŋ ndo.

²⁵ Eslini mis ya tadəbay Zej ni ndahanə e kidinə gatay bu təbu tagray gejewi akaba zal Zude nahanə àki ke divi ga ndam *Zude ya tadəbay ti tigi *njəlatani ni. ²⁶ Nahkay nday nakəŋ tərəkioru ke Zej, təhi ahkado: « Məsi, bay ya a vad nahanə àbu lekələm ata nanə ke ledi ge Zardenə kəgrakia sedia ni ti, nihi ti nanə àbu abaray mis, mis dek təbu tərəkioru. » ²⁷ Eslini Zej nakəŋ àhi ana tay ahkado: « Maslanə ya ti esliki magray təwi àna njəda gayanə gayanəni ti àbi, si tamal Melefit àvia njəda gana kwa. ²⁸ Lekələm lekələmeni day kəgrumkua sedi a tata, nədəm: “Nu *Krist *Bay gəđakani ya amara ni do; Melefit àslərbiyu nu enji gayanə cilinə.” ²⁹ Nədəm nahəma, nu ti akada zləba ga bay ya aday wal ni. Maslanə ya ti azay wal ni ti wal ni gayanə. Ay zləba gayanə ni kə gəvay gayanə, eci ma gayanə ;

ècia dənğu ga bay ya aday wal na ti amər dal-dal. Nu day nəmər ti nahkay, məmərani gani èsləva a vu va. ³⁰ Ahər ədəm njəda gayəŋ māsagakivu, goro ti ni məğuloru.

³¹ « Bay ya ti əsləkabiya agavəla nahəma, agur mis dek. Maslaŋa ya əsləkabiya agavəla do ni ti naŋ ka had, azlapaki day ka zlam ya ka had ni. Bay ya ti əsləkabiya a hud melefıt ba ni ti [agur mis dek], ³² agray sedi ga zlam ya èpi akaba èci ni, ay maslaŋa àbi agəskabu pakama gayəŋ ni bi. ³³ Ay maslaŋa ya ti àgəskabá pakama gayəŋ a ti adəm pakama ge Melefıt ti jiri ededın. ³⁴ Bay ya ti Melefıt əslərbiyu naŋ ni ti adəm pakama ge Melefıt, adaba Melefıt àvia njəda ga Məsuf gayəŋ a dek. ³⁵ Bəŋ ga Wur ni awayay Wur gayəŋ ni, àbi zlam dek a ahar vu ti məğur. ³⁶ Maslaŋa ya ti afəki ahər ka Wur ni ti Melefıt àvia *sifa ya àndav day-day do na àndava. Maslaŋa ya ti àfəki ahər ka Wur ni do ni ti aməŋgət sifa gani do; Melefıt naŋ àbu azumki bəruv kekileŋa. »

4

Zlapay ga ata Yezu nday ata wal Samari

¹ Eslini mis təbu tədəm Yezu agray ti mis tədəbay naŋ akaba *abaray mis dal-dal àtama ge Zeŋ na. Yezu əsəra ndam *Feriziyəŋ day ticia ma gana. ² Ge jiri ti abaray mis ti Yezu Yezuani do; tabaray mis ti ndam ya

tədəbay naŋ ni. ³ Yezu àra əsəra ndam Feriziyəŋ ni ticia ma gana nahkay ti, əsləka ka had *Zəde a, òru gwar ka had *Gelili. ⁴ Wudaka enjiyu e Gelili ti, si əsləkaba gwar ka had *Samari a kwa. ⁵ Naŋ àbu akoru ka had Samari ti ènjəa a kəsa nahaŋ va, təzalay kəsa nani Sikar. Kəsa gani nani ti kà gəvay ga vədaŋ ge Zekəp ya àvi ana wur gani Zəzef ni. ⁶ A vədaŋ nani bu ni ti suwa ge Zekəp àvu mileni. Yezu àra àmətaəkbaba àna sawadav ge divi na, òru ènjəa ti ànjəhad digəs kà suwa ni. Ka sarta gani nani ti fat wis.

⁷ Eslini wal Samari nahaŋ ara acah yam ti àdi ahər ana Yezu nakəŋ. Naŋ àbu acahaya yam na ti Yezu àhi: « Vu nısi ti! » ⁸ Ka sarta nani ti Yezu naŋ bəlan, adaba ndam ya tədəbay naŋ ni tədəgoru a kəsa vu ga məsəkumbiyu zlam məzumani. ⁹ Yezu àra àhia ma ana wal na nahkay ti, wal ni àhi ahkado: « Nak zal *Zəde kihindefua yam a kà nu wal Samari a ti ahəmamam? » Wal ni adəm nahkay ti adaba ma ga ndam Zəde arakaboru akaba ndam Samari do. ¹⁰ Yezu àhi: « Tamal ti kəsəra ere ye ti Melefıt avi ana mis na akaba maslaŋa ya ehindifuka yam na ti, akal kihindefiŋa yam kà naŋ a sawaŋ. Tamal kihinidia ti akal àvuka yam ya avay sifa na. » ¹¹ Wal ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado: « Maslaŋa goro ni, zlam macahaya yam a àfuk bi, suwa ni day zileŋ ti, kakahaya yam ya avay sifa na ti eley? ¹² Bəŋ ga bəŋ geli

Zekup àmbribu suwa hini ana leli. Nan nanjani èsia yam ga suwa hina, bəza gayan akaba zlam ga gənwaw gayan day tisia. Nahkay ti kəhi ana ahàr kàtama Zekup àna gəɖakana waw ? »¹³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ku way way do esi yam hini ti, yam amakaɖ nanj kekileŋa. ¹⁴ Ay maslaŋa ya ti esi yam goro ya anəvi ni ti yam amakaɖ nanj day-day va do. Yam ya ti nu nəvi ni emigi akada gəzəŋ ga yam a vu gayan bu. Gəzəŋ ga yam nani ti aməvi *sifa ya àndav day-day do ni. »¹⁵ Nahkay wal nakəŋ àhi ahkado : « Maslaŋa goro ni, vu yam gani nani, ti yam akaɖ nu va ba, nàra ahalay a ga macah yam va ba daya. »

¹⁶ Yezu àhi : « Ru kàzalabiya zal gayak a, nak day kəŋga. »
¹⁷ Wal ni àhi : « Zal goro àbi. » Yezu àhi : « Ma gayak ya kəɖəm zal gayak àbi ni ti, ma ge jiri eɖeɖiŋ. ¹⁸ Adaba kàda zawal a zlam, ay zal ya nak kəbu afa gani ni ti zal gayak do. Ma gayak ya kəɖəm ni jiri eɖeɖiŋ. »
¹⁹ Wal ni àhi : « Maslaŋa goro ni, nihi ti nəsəra nak bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. ²⁰ Ata bəŋ geli ndam Samari tàzləbay Melefit ka həma hini. Ay lekələm ndam Zude kəɖəmum tàzləbay Melefit ti si a Zerəzalem kwa. »
²¹ Yezu àhi : « Wal ni, gəskabá ma goro ya nəhuk na : sarta amara ti, akəzləbum Melefit ti ka həma hini do, a Zerəzalem do daya. ²² Lekələm ndam

Samari kəzləbum Melefit, ay ti kəsərum nanj eɖeɖiŋ eɖeɖiŋeni do. Leli ndam Zude ti ni mazləbay Melefit, məsəra nanj a, adaba Melefit àŋgazlivu ana leli ga mahəŋgay mis dek àna təwi ya àgri ana leli ni. ²³ Ay sarta àbu ara : nihi ti sarta gani nani ènjia àndava. Ka gani nani ti ndam ya ti tazləbay Melefit eɖeɖiŋ eɖeɖiŋeni ni ti atazləbay nanj àna njəɖa ga Məsuf gayan, àna jiri gayan daya. Adaba Baba awayay ti mis tàzləbay nanj ti nahkay. ²⁴ Melefit ti nanj Məsuf : nahkay ahàr àɖəm ndam ya tazləbay nanj ni ti tàzləbay nanj àna njəɖa ga Məsuf gayan akaba àna jiri gayan. »
²⁵ Wal nakəŋ àhi : « Nəsəra *Bay gəɖakani amara, nanj ya ti təzalay nanj *Krist ni. Eminjia ti, aməɖəfiaba zlam ana leli a dek. »
²⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu ya ti nəhuk ma nihi ti, nu Krist gani. »

²⁷ Ka ya ti Yezu àra àɖəma ma nana ti, nday ya ti tadəbay nanj ni tàsləkabiya a kəsa ni ba. Nday nakəŋ tàra tìpia Yezu a nday təbu təzlapay nday ata wal ni ti àgri ejep ana tay a. Ay maslaŋa ya àhi ana Yezu « Kihindifiŋa mam ? » ahkay do ni « Kazlapumki ka mam ? » ni ti àbi. ²⁸ Eslini wal ni àmbərbu mandaray gayan ni, àsləka òru a kəsa vu. Òru ènjua ti àhi ana mis ahkado : ²⁹ « Nədia ahàr ana maslaŋa nahanj a, àhuaya ere ya nəgrabiya na dek. Bi nanj Krist Bay gəɖakani ya amara ni. Dəguma makoru

ti kîpambiyu naŋ a. » ³⁰ Mis ga kəsa ni tàra ticia ma ga wal na ti, ticikbiyu tərəkia ka Yezu a.

³¹ Ka sarta ya ti wal ni àdoru a kəsa vu ni ti, ndam ya tadəbay Yezu ni təbu təhi ana Yezu : « Məsi, caka zlam a day. » ³² Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Nu nəbu àna zlam məzumani ya lekələm kəsərum do ni. » ³³ Ndam ya tadəbay naŋ ni tàra ticia ma gayaŋ na ti təzlapay e kidiŋ gatay bu tədəm ahkado : « Bi maslaŋa àzibiya zlam məzumana zla tək ? »

³⁴ Eslini Yezu àhi ana tay : « Zlam məzumani goro ni ti, magray ere ye ti Bay ya àslərbiyu nu awayay ni akaba mendeveriŋ təwi gayaŋ ya ti àvu ni. ³⁵ Lekələm kədəmum : “Àvu kiyi fađ day kwa ti atabaz zlam.” Ay nu ti nəhi ana kəli : Mənjumoru zlam ya a vədaŋ bu ni lala. Zlam ni təndəhkabá, èslia mabazana. ³⁶ Maslaŋa ya abaz zlam ni təvia endif gayaŋ a àndava, naŋ àbu acakalakabu zlam ga vədaŋ ni. Zlam nday nani ti mis ya ti atəŋgət sifa ya àndav đay-đay do ni. Nahkay ti bay ya ezligi zlam ni nday ata bay ya ti abaz ni təmərvi ka ahar bəlaŋ. ³⁷ Ma *gozogul ge mis ya tədəm : “Maslaŋa nahaŋ ezligi, maslaŋa nahaŋ ara abaz” ni ti jiri edeđiŋ. ³⁸ Nu ti nəsləruru kəli ga mabaz zlam a vədaŋ bu. Vədaŋ gani nani ti lekələm kəgrum təwi gani ndo. Lekələm kabazum ciliŋ, mis ndahaŋ tàmətađkiaya ke kəli a. »

³⁹ Ndam Samari tàra ticia ma ga wal ya àhi ana tay : « Àhuaya ere ye ti nàgrabiya na đek » na ti, mis dal-dal e kidiŋ gatay bu tədəki ahàr ka Yezu. ⁴⁰ Ndam Samari ni tàra tìnjikia ka Yezu a ti təhəŋgalay naŋ, təhi : « Kamkam njəhadá afa geli a ti ! » Nahkay Yezu ànjəhad afa gatay vad cə. ⁴¹ Eslini tàra ticia ma ga Yezu Yezuani ya àhi ana tay na ti, mis dal-dal tədəki ahàr àkivu, tətama nday ya ti tədəki ahàr ye enjenjeni na àna kayana. ⁴² Mək təhi ana wal ni ahkado : « Məfəki ahàr hi ti, azuhva pakama gayak ya kəhi ana leli ni ciliŋ do. Məfəki ahàr ti adaba leli leleni micia pakama gayaŋ ya àdəm na àna slimi geli gelena. Məsəra naŋ Bay ya ti ahəŋgay ndam ga *duniya đek edeđiŋ ni. »

Yezu ahəŋgaraba wur ga bay məgri təwi ana bay ga had Gelili a

⁴³ Yezu àra àpəsa vad cə eslina ti, àsləka òru e Gelili ; ⁴⁴ àdəm : « Bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ti, mis ga had gayaŋ gayaŋani təhəŋgioru ahàr a had do. » ⁴⁵ Ay òru ènjua e Gelili a ti, ndam Gelili təgəskabá naŋ a, adaba nday day tóra ka wuməri a Zeruzalem a, tipibiya təwi ga Yezu ya àgrabiyu eslini na đek palam.

⁴⁶ Ka ya ti Yezu àbu eslini e Gelili ni ti àŋgoru a Kana. Kana ti kəsa ya ti Yezu àmbatkaba yam a àmbavu zum ni. Eslini maslaŋa nahaŋ àbu, maslaŋa nani ti kəsa gayaŋ

5

Kafarnahum, agri tawi ana bay ga had Gelili. Wur gayan abiyu a magam, ebese y do.

47 Ara ecia Yezu aslakabiya e Zude a, nan abu e Gelili ti, arakia ahi: « Wur goro ebese y do, awayay amet; kam-kam tokumkaboru, kora kahangaraba nan a ti! »

48 Yezu ahi: « Tamal lekulum kiram zlam njeda-njedani ya tagri ejep ana mis ni ndo ni ti, kafumku ahàr do simiteni. » 49 Eslini bay magri tawi ana bay ni ahi ana Yezu ahkado: « Bay goro, tamal kora kahangaraba wur goro na do ni ti, amamet. » 50 Yezu ahi: « Slaka, wur gayak nan abu lala, amet do. » Ban ga wur ni agaskaba pakama ga Yezu na, mak aslaka. 51 Nan abu e divi bu angoru a magam nahama, tabakabu ahàr akaba ndam ya tagri tawi ni, tahi: « Wur gayak angaba, nan abu lala. »

52 Ehindifija ka tay a, ahi ana tay ahkado: « Agri ngulumani ti ana njemdi ehimey? » Tahangrifan, tahi: « Aku ahalkia ewena ana njemdi bilin ya ga malakarawa. »

53 Ara ecia ma gatay na ti asar wur ni angaba ti ka sarta ya Yezu ahi « Wur gayak ni angaba, nan abu lala » ni. Eslini nan nakan afaki ahàr ka Yezu; ndam ga had ahay gayan ni tara ticia ma gana ti nday day tafaki ahàr ka Yezu.

54 Hini ti zlam magray ejep ga Yezu ya agray ye ca ka had Gelili ka ya ti aslakabiya ka had *Zude a ni.

Yezu ahangaraba zal dera a Zeruzalem a

1 Agra vad a bal ti ndam *Zude tagray wumari nahan a Zeruzalem, nahkay Yezu oru. 2 Eslini a Zeruzalem ti malan nahan avu, yam avu dizliva. Malan nani ti slimi gani Becata ana ma *Hebri; ka gavay ga mahay ya tazalay ga tambambak ni, tagrafanya ahay a zlam ga mavi zahweri ana mis ye eslini na. 3 A had ga ahay nday nani bu ni ti ndam ga armawar tavu kay mandahadani: ndam wuluf, ndam jigwer akaba ndam dera. [Tajogay ti yam ni madaday, 4 adaba ka sarta ndahan ti *meslar ge Melefit ahuriyu a had ga yam ni vu adaday yam ni. Eslini maslaja ya ahuriyu a yam ni vu enji ni ti ku mam awar nan mam nangu ni angaba.]

5 Maslaja nahan abu eslini ebese y do vi kru kru mahkar mahar azlalahkar. 6 Yezu epia nan a nan abu mandahadani, ara asera armawar gayan ni apaskia ti, ahi: « Kawayay ti kangaba waw? » 7 Maslaja ya ti ebese y do ni ahangrifan, ahi: « Bay goro, maslaja goro abi ga mafiyu nu a yam ni vu ke weceweceni ka ya ti adaday ni bi. Ka ga yam ya adaday ni wudaka nahuriyu ti maslaja nahan embakia. »

8 Ay Yezu ahi: « Cikaba, za hatav gayak na, sawaday. »

9 Eslini nan nakan angaba huya, azay hatav gayan ni, mak asawaday. Zlam nani

àgravy ti ka fat mæpəsabana.
¹⁰ Nahkay gəđákani ga ndam
 Zude t̄ahi ana zal ya ti
 àngaba ni ahkado : « Kani vad
 *mæpəsabana ti, kislíki mazay
 hətav gayak ni do. » ¹¹ Nan
 nakəŋ àhi ana tay ahkado :
 « Maslaŋa ya ti àhəŋgaraba nu
 a ni àhu : “Zay hətav gayak
 ni, sawaday.” » ¹² Nday nakəŋ
 t̄hindifiŋa, t̄ahi : « Maslaŋa ya
 àhuk : “Zay hətav gayak ni,
 sawaday” ni ti way ? » ¹³ Ay
 maslaŋa ya ti àngaba ni àsər
 way ti àhəŋgaraba nan a ni
 way do, adaba Yezu àsləkaba
 e kidiŋ ge mis dal-dalani ni
 ba.

¹⁴ Kələŋ gani Yezu òru
 àdi ahàr ana maslaŋa ya
 ti àngaba ni a dalaka ga
 *ahay gəđákani ge Melefit ni
 bu, mək àhi : « Nihi kəŋgaba
 nahəma, kəgudar zlam va
 ba. Nahkay do ni ti, araŋa
 nahaŋ amagrakukvu àtam
 nahaŋ ni. » ¹⁵ Eslini maslaŋa
 nakəŋ àsləka, àrəkioru ka
 gəđákani ga ndam Zude ni,
 àhi ana tay : « Maslaŋa ya ti
 àhəŋgaraba nu a ni ti Yezu. »
¹⁶ Nahkay gəđákani ga ndam
 Zude ni t̄adəbafəŋa ma kà
 Yezu a adaba àgray t̄awi nani
 ti a vad mæpəsabana ba. ¹⁷ Ay
 ti Yezu àhi ana tay : « Bəŋ
 goro àpəsaba do, nan àbu
 agray t̄awi kəlavad ; nu day
 nəpəsaba do nəbu nagray
 t̄awi kəlavad. » ¹⁸ Nan nakəŋ
 àra adəma nahkay ti, gəđákani
 ga ndam Zude ni àwərikiva
 bəruv ana tay a dal-dal,
 tawayay takad nan. Tawayay
 takad nan ti adaba nan àbu

agray zlam ya təcəfəŋa mis ga
 magrana a vad mæpəsabana
 ba na ciliŋ do, nan àbu adəm
 Melefit nan bəŋani daya.
 Adəm nahkay ti, àzay ahàr
 gayan nday kala-kala ata
 Melefit.

*T̄awi ga Wur ge Melefit ya
 Melefit àvi ni*

¹⁹ Yezu àhi ana tay keti :
 « Nəhi ana kəli nahəma, Wur
 èslíki magray t̄awi ga ahàr
 gayan gayanani do. Agray ti si
 t̄awi ya ti èpia Bəŋani nan àbu
 agray ni kwa. T̄awi ga Bəŋ ga
 Wur ya agray ni dek ti Wur
 gayan ni day agray. ²⁰ Adaba
 Bəŋ ga Wur ni ti awayay
 Wur gayan, adəfiki t̄awi ya
 ti agray ni dek. Amədəfiki
 t̄awi ndahaŋ gəđákani t̄atam
 nday ndani, ti m̄agri ejep ana
 kəli. ²¹ Bəŋ ga Wur ni nan àbu
 ahəŋgaraba mis ya t̄əməta ni
 e kisim ba, avi sifa ana tay :
 Wur gayan ni day avi sifa ana
 mis akada gayan ya awayay
 ni. ²² Nahkay day Bəŋ ga Wur
 ni àgrafəŋa seriya kè mis a do :
 àvi njəda gani ana Wur gayan
 ni ti m̄agrafəŋa seriya kè mis
 a. ²³ Agray nahkay ti adaba
 awayay ti mis dek t̄əhəŋgrioru
 ahàr a had ana Wur gayan ni
 akada ya ti t̄əhəŋgrioru ahàr
 ana had ana Bəŋ ga Wur ni.
 Maslaŋa ya ti àhəŋgrioru ahàr
 a had ana Wur ni do ni ti
 àhəŋgrioru ahàr a had ana Bəŋ
 ga Wur ni do daya, adaba
 Wur ni ti Bəŋani àslərbiyu
 nan.

²⁴ « Nəhi ana kəli nahəma,
 maslaŋa ya ti agəskabu
 pakama goro, afəki ahàr ka

Bay ya ti àslərbiyu nu ni, nañ àbu àna *sifa ya àndav day-day do ni. Melefit aməgəs nañ àna seriya do : kisim aməgri arañja va do adaba nañ àbu àna sifa ya àndav day-day do ni àndava. ²⁵ Nəhi ana kəli nahəma, sarta nahan àbu ara wudak, ay nihi ti ènjia àndava. Ka gani nani ti ndam ya nday məmətani ni etici dəngu ga Wur ge Melefit. Nday ya ti ticia dəngu gayan na ti atəngət sifa ya àndav day-day do ni. ²⁶ Adaba mam, Bəñ ga Wur ni avi sifa gayan ana mis ; nahkay àvia njəda ana Wur gayan na ga məvi sifa gayan ana mis a daya. ²⁷ Àvia njəda ana Wur gayan ga magrafəña seriya kə mis a, adaba Wur gayan ni ti nañ *Wur ge Mis daya. ²⁸ Ma hini ya nədəm ni ti àgri ejep ana kəli ba, adaba sarta àbu ara, sarta gani nani eminjia ti mis ya ti təməta, təvu e evid bu ni dek etici dəngu ga Wur ni. ²⁹ Eticia dəngu gayan na ti, atahəraya e evid ni ba. Nday ya ti təgra zlam sulumana ni atəngaya ga mənğət sifa ya àndav day-day do na, ay nday ya ti təgudara zlam a ni atəngaya ti təgəs tay àna seriya. ³⁰ Nu ti nisliki məgri zlam àna ahər goro goroani koksah. Nagrafəña seriya kə mis a ti akada ge Melefit ya ahu ni. Seriya goro ya nagraj ni seriya ge jiri, adaba nəwayay magray ere ye ti ahər goro awayay ni do. Nagraj ti ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni sawan. »

Sedi ya tagrakia ka Yezu a ni

³¹ Yezu àhi ana tay keti : « Tamal nu nuani nagrakia sedi ka ahər goro a ti, akal jiri do. ³² Ay agrakua sedi a ti maslanja nahan : nəsəra sedi gayan ya agrakua ni ti ge jiri. ³³ Lekələm kəslərunkioya mis ke Zej a ; tōru tinjikiya ka nañ a ti àgrakua sedi a. Sedi gayan ya àgrakua ni ti ge jiri. ³⁴ Nu ti sedi ge mis ya tagrakua ni ti arañja gani goro do. Nəhi ma ge Zej ana kəli ti adaba nawayay kəgəsumkabu. Kəgəsumkabá ti Melefit ahəngay kəli. ³⁵ Zej ti akada ge ceñgel ya tēbefta, asladı məlan ana mis ni. Ka sarta nahan bal ti kəmərümva àna masladani gayan na. ³⁶ Ay nu ti təwi goro ya nagraj ni agrakua sedi a. Sedi gani nani ti àtam ge Zej ya àgrakua ni. Təwi gani nani ti Bəñ goro àvu ti nəgray ; agrakua sedi a, adafaki ti Bəñ goro àslərbiyu nu edefin ni ti zlam gani nani. ³⁷ Bəñ goro àslərbiyu nu, nañ nanani àna ahər gayan day agrakua sedi a. Ay lekələm ti kicəm dəngu gayan day-day ndo, kípəm nañ e eri vu day-day ndo daya. ³⁸ Kəwayum məgəskabu pakama gayan ti mənəhadıvu ana kəli a ahər bu do, adaba kəfumki ahər ka Bay ya ti Bəñani àslərbiyu nañ ni do. ³⁹ Lekələm kəmbənjum mejenğey Wakita ge Melefit do, adaba kəhumi ana ahər akəngətum *sifa ya àndav day-day do ni ti àna nañ. Ma ga wakita gani nani ti adəmku

ka nu, ⁴⁰ ay kàwayum marana afa goro a ti nâvi sifa gani nani ana kûli do.

⁴¹ « Nàwayay ti mis hirikeni âzləbay nu do. ⁴² Ay nəsəra kûli a : nəsəra lekulum ti kàwayum Melefit àna hud bəlan do. ⁴³ Nu nàra ti Bəŋ goro àslərbiyu nu, ay lekulum kàwayum mægəskabu nu do. Tamal maslaŋa nahaŋ ara ga ahàr gayan gayana ti, kəgəsumkabu naŋ. ⁴⁴ Lekulum kəzləbumvu e kidiŋ gekûli bu, ay Melefit naŋ bəlan mâzləbay kûli ti kàwayum do. Nahkay ti kisləmki məfəku ahàr ti ahəmamam ?

⁴⁵ « Ŋgay nu anacalki kûli ka zlam magudarani kə meleher ga Bəŋ goro ti kəhumi ana ahàr ba. Lekulum kəgəsumkabu pakama ge Məwiz ya àbəki ni, ay amacalki kûli ka zlam magudarani ni ti naŋ gani. ⁴⁶ Tamal kəgəsumkabá pakama ge Məwiz na efediŋ a ti akal kəfumku ahàr, adaba ma ge Məwiz ya àbəki a wakita gayan ni bu ni ti àdəmku ka nu. ⁴⁷ Ay tamal kəgəsumkabu ma ge Məwiz ya àbəki ni do ni ti, akəgəsumkabu pakama goro ya ti nəhi ana kûli ni ti ahəmamam ? »

6

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
(Meciyə 14.13-21 ; Mark 6.30-44 ; Lək 9.10-17)

¹ A vad nahaŋ Yezu òru ke ledi ga dəluv Gelili. Təzalay dəluv gani nani

dəluv Tiberiyat daya. ² Ka ya ti naŋ àbu akoru ni ti mis dal-dal tadəboru naŋ kələŋ, adaba tipia gayan ya àhəŋgaraba mis ya tēbesey do na ti àgri ejep ana tay dal-dal. ³ Eslini Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təcəliyu a həma vu, tənjuhəd. ⁴ Ka sarta gani nani wuməri ga ndam *Zude ya təzalay *Pak ni ènjia wudək. ⁵ Nday təbu ka ahàr ga həma nahkay ti Yezu àmənjoru mis dal-dal təbu tərəkia. Àra èpia tay a ti àhi ana Filip ahkado : « Mawayay məvi zlam məzumani ana mis nday hini ti, makoru məsəkumibiyu *dipeŋ ana tay nihi ti eley ? » ⁶ Yezu àhi nahkay ti, awayay ahəlfəŋa eyə a, adaba naŋ àsəra ere ye ti ara agray na palam. ⁷ Filip àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ku tamal məsəkumibiyu dipen ana tay ge jik diŋ diŋ cə, misi ana tay gəzit gəzit nəŋgu ni èsliki ka tay do timey ! » ⁸ Bay madəbay naŋ nahaŋ slimı gani Andre, wur ga məŋ ga Simu Piyer, àhi : ⁹ « Wur nahaŋ nihi dipen ga manjaɓara təfəŋ zlam akaba kilif cə, ay ti təvi ana way bəlanani way ? » ¹⁰ Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Humi ana mis ni tənjuhədə digəs-gəs. » Kəzir àbu eslini dal-dal, nahkay mis ni tənjuhədki. Mis zawalani ye eslini ni agray dəbu zlam. ¹¹ Yezu nakəŋ àhəl dipen ni, àgri səsi ana Melefit, èsekaba, mək tidi ana mis ni. Àra àhəla kilif na day àgray nahkay : mis ni dek təzuma zlam

na, tərəha. ¹² Mis nakəŋ tərəhkaba nahkay ti, Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Həlum mægəjəni gani, kəmbərəŋumbu arəŋa gani gəzit ba. » ¹³ Nahkay təhələba mægəjəni ge dipəŋ zlamani ya mis təzum na, tərəhvü hətək kru mahar cə əna naŋ.

¹⁴ Mis ni təra tīpia zlam ga Yezu ya əgray na ti əgria ejep ana tay a, tədəm : « Maslaŋa hini ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya tədəm amara a duniya va na efdəŋ. » ¹⁵ Eslini Yezu əsəra tara təgəs naŋ ga njədə ti mīgi bay gatay. Əra əsəra nahkay ti əsləkafəŋa kə tay a, əcəloru gwar ka mələŋ nahaŋ naŋ bələŋ.

Yezu asawadaki ka ahər ga dəluy

(Meciyə 14.22-33; Mark 6.45-52)

¹⁶ Məlakarawa əra əgia, ndam *madəbay Yezu ni təhərəya kə gəvay ga dəluy ka sagdala. ¹⁷ Eslini təcəliyu a *slalah ga yam vu, tawayay takoru ke ledi ga dəluy ni a Kafarnahum. Ka sarta gani nani mələŋ eđiza, Yezu ədi ahər ana tay faŋ ndo. Nday nakəŋ mək təsləka. ¹⁸ Nday təbu takoru nahkay ni ti aməd əkəzlabiyu ga njədə, ədaday dəluy ni. ¹⁹ Təgaroru slalah ga yam gatay ni ezewəd kru kru zlam ahkay do ni agray kru kru muku. Eslini tīpioru Yezu naŋ əbu asawadakibiyu ka ahər ga

dəluy ni, ahədəkfəŋbiyu kə gəvay ga slalah ga yam gatay ni. Təra tīpia naŋ a ti təgra aŋgwaz a dal-dal. ²⁰ Ay Yezu əhi ana tay : « Aŋgwaz əwər kəli ba, nu timey. » ²¹ Yezu nakəŋ əra əhia ana tay a nahkay ti, təhi məcəlaya a slalah ga yam ni va, ay təsərki ti slalah ga yam gatay ni eŋjəa ka mələŋ ya tawayay takoru na.

Yezu ti naŋ dəfya avay sifa ni

²² Həjəŋ gani mis dal-dalani ya ndam *madəbay Yezu təmbərbu tay ke ledi ga dəluy ni təsərki ti *slalah ga yam ya ndam madəbay Yezu təsləka əna naŋ a ni ti bələŋ, ndahaŋ təbi. Mis ni təsəra Yezu əcəliyu a slalah ga yam nani vu akaba ndam madəbay naŋ ni ndo ; təsəra ndam madəbay Yezu ni təsləka ka ahər gatay a cilin. ²³ Eslini slalah ga yam ndahaŋ təsləkabiya a Tiberiyat a, tōru ka mələŋ ya ti Bay geli əgri səsə ana Melefit, mis təzum *dipəŋ ni. ²⁴ Mis ni təra təsəra Yezu naŋ əbi eslini bi, ndam madəbay naŋ ni day təsləka nahəma, təcəliyu a slalah ga yam ya ti təsləkabiya a Tiberiyat a ni vu, mək tōru a Kafarnahum, tədəboru Yezu.

²⁵ Tōru tīnjəa ke ledi ga dəluy na ti, tədi ahər ana Yezu nakəŋ mək təhi : « Məsə, kəra ahalay hi a ti ananaw ? »

²⁶ Yezu əhəŋgarfəŋ, əhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, kīpəma təwi goro

* 6:14 Mənjay Mimbiki 18.15.

ya nagray, agri ejep ana mis na, ay ti kədabum nu ti adaba nani do ; kədabum nu ti adaba nəvia dipen ana kəli a, kərəhuma àna nan a palam. ²⁷ Kəgrum təwi ga mənḡət zlam məzumani ya ti ezi ni ba, grum təwi ti ga mənḡət zlam məzumani ya avi sifa ana mis, àndav day-day do ni sawan. Zlam məzumani gani nani ti, anəvi ana kəli ti nu *Wur ge Mis ciliḡ, adaba Bəḡ goro Melefit àvua divi gana, àdafaki bay ya ti esliki magrani ti nu gani. »

²⁸ Tàra ticia ma gayan na ti tihindifinḡa, təhi : « Ti māgray təwi ge Melefit ya awayay ni ti magray mam ? » ²⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Təwi ya ti Melefit awayay kəgrumi ni ti, awayay kəfumki ahàr ka Bay ya ti àslərbiyu ni. » ³⁰ Nday nakəḡ təhi : « Tamal kawayay ti məfəkuk ahàr ti, griaya zlam magray ejep ana leli a, ti mīpi. Kəgriaya mam ana leli a nihi a mam ? » ³¹ Ata bəḡ ga bəḡ geli təzumbiya *man a huđ ge gili ba, akađa ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni : « Àvi dipen ya ti àsləkabiya a huđ melefit ba ni ana tay, təzuma. » † » ³² Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, bay ya ti àvi dipen ya àsləkabiya a huđ melefit ba ana kəli ni ti Məwiz do. Avi dipen ededīḡ ededīḡeni ya àsləkabiya e melefit ba ana kəli ti Baba. » ³³ Adaba dipen ya Melefit avay nahəma, Bay ya àsləkabiya a huđ melefit

ba, avi sifa ana mis ga duniya ni. » ³⁴ Tàra ticia ma gayan na ti təhi : « Məsi, vi dipen gani nani ana leli kəlavad ti ! »

³⁵ Yezu àhi ana tay : « Dipen ya ti avi sifa ana mis ni ti nu. Maslaḡa ya ti ara afa goro a ni ti ləwir aməwər nan day-day do. Maslaḡa ya ti afəku ahàr ni ti yam amakad nan day-day do. » ³⁶ Ay nəhia ana kəli a àndava : Kipəma nu a mək kəfumku ahàr do. ³⁷ Ndam ya ti Baba abu tay ni dek atara afa goro a. Maslaḡa ya ti ara afa goro a nahəma, anagarakaba nan a day-day do. ³⁸ Adaba nəsləkabiya e melefit ba ti ga magray ere ye ti nu nawayay ni do. Nəsləkabiya ti ga magray ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni. ³⁹ Ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni ti nihi : awayay ti ndam ya ti nan àbuvu tay a ahar vu ni ku bəlan gatay èjifua ba. Awayay ti ka mandav ga duniya ti nàhəḡgaraba tay e kisim ba. ⁴⁰ Iy nahkay, ere ye ti Baba awayay ni ti nihi : awayay ti ku way way do èpia Wur ge Melefit a, afəki ahàr ti mənḡət *sifa ya àndav day-day do ni. Ku tamal maslaḡa gani àməta nəḡḡu ni, Baba awayay ti ka mandav ga duniya ti nàhəḡgaraba maslaḡa gani nana e kisim ba. »

⁴¹ Yezu àra àđəma ma na nahkay ti, ndam *Zəde təzlapaki e kidīḡ gatay bu adaba àđəm nan dipen ya àsləkabiya a huđ melefit ba ni. ⁴² Təđəm ahkado :

† 6:31 Mənjay Mahərana 16.4, 15 ; Limis 78.24.

« Nanj Yezu wur ge Zuzef ni do waw? Məsəra ata bəŋana ata mənana ti, ʔdəm ʔsləkabiya a huɖ melefɪt ba ti ahəmamam? »⁴³ Eslini Yezu ʔhi ana tay: « Kəzlapumku e kidɪŋ gekəli bu va ba. ⁴⁴ Maslaŋa ʔbi esliki marana afa goro a bi, si tamal Baba nanj ya ʔslərbiyu nu ni ʔzəbiya nanj a kwa. Nahkay ti ka mandav ga duniya ti anahəŋgaraba maslaŋa gani nana e kisim ba. ⁴⁵ Ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefɪt təkəki a wakita gatay bu nahkay hi: “Mis dek Melefɪt amacahi zlam ana tay.” † Nahkay ku way way do ʔciikia ma ga Baba na, ʔgəskabá zlam ya ti ʔcahi na ti, ara afa goro a. ⁴⁶ Ku nədəma nahkay nəŋgu ni, maslaŋa ya ti ʔpia Baba ni ti ʔbi. Maslaŋa ya ʔpia Baba Melefɪt a ni ti si Bay ya ti ʔsləkabiya afa gana ni kwa.

⁴⁷ « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti ʔfəkua ahər a ni ti nanj ʔbu ʔna sifa ya ʔndav day-day do ni. ⁴⁸ Dipen ya ti avi sifa ana mis ni ti nu. ⁴⁹ Ata bəŋ ga bəŋ gekəli təkuma *man a huɖ gili ba, nihi ti təkət ndo waw? ⁵⁰ Ay dipen ya ʔsləkabiya a huɖ melefɪt ba ni ti maslaŋa ya ti ʔzuma nahəma ʔmət day-day do. ⁵¹ Dipen ya ʔsləkabiya a huɖ melefɪt ba, nanj ʔbu ʔna sifa ni ti nu. Maslaŋa ya ti ʔzuma dipen nana ti ʔmət day-day do. Dipen ya ti anəvi ni ti aslu ga vu goro. Anavay ti mis ga duniya dek təŋgət sifa

ʔna nanj. »

⁵² Ndam Zude ni təra ticia ma ga Yezu na ti təkəgavakivu, təkəm: « Maslaŋa hini ʔdəm avi aslu ga vu gayan ana leli mahəpəd ti ahəmamam? » ⁵³ Yezu ʔhi ana tay ahkado: « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəhəpədum aslu ga vu ga Wur ge Mis akaba kəsəm mimiz ga vu gayan ndo ni ti, sifa aməniviya ana kəli bi. ⁵⁴ Maslaŋa ya ti ahəpəd aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro ni ti, nanj ʔbu ʔna sifa ya ʔndav day-day do ni; ka mandav ga duniya anəhəŋgaraba nanj e kisim ba. ⁵⁵ Adaba zlam məzumani eɖeɖiŋeni ti aslu ga vu goro, zlam miseni eɖeɖiŋeni ti mimiz ga vu goro. ⁵⁶ Maslaŋa ya ti ahəpəd aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro nahəma, anjəhad akaba nu akada mis bəlanj, nu day nanjəhad akaba nanj akada mis bəlanj. ⁵⁷ Baba ʔslərbiya nu a; nanj ti nanj ʔbu ʔna sifa. Nu day nəbu ʔna sifa azuhva nanj. Nahkay maslaŋa ya ti ahəpəd nu ni ti nanj ʔbu ʔna sifa azuhva nu. ⁵⁸ Dipen ya ti ʔsləkabiya a huɖ melefɪt ba ni ti nu gani. Dipen gani nani ti akada ga ata bəŋ ga bəŋ gekəli ya təkum mək təkət ni do. Dipen gani nani ti maslaŋa ya ti ʔzuma ni ti, nanj ʔbu ʔna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani. » ⁵⁹ Yezu ʔdəm ma hini ti ka ya ti nanj a Kafarnahum, acahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefɪt bu ni.

† 6:45 Mənjay Izayi 54.13.

Màmbrənjum məfəki ahàr geli ka Yezu ba

60 Ndam ya tadəbay Yezu ni tàra ticia ma gayan na ti, mis kay e kidin gatay bu tədəm ahkado: « Ma hini zləzlada əsəbay; way esliki məgəskabani way? » 61 Yezu àra əsəra ndam ya tadəbay nañ ni təbu təzlapaki nahkay ti, àhi ana tay ahkado: « Ma goro ya nədəm ni awəri bəruv ana kəli aw? 62 Ay tamal ekipəm nu *Wur ge Mis nəbu nəcəloru ka məlan ya ti nu nəbiyu ahaslani ni ti akədəmum mam? 63 Avi sifa ana mis ti *Məsuf ge Melefit. Aslu ga vu ge mis ni ti ni zlam masakani. Ma goro ya nəhi ana kəli dek ni ti Məsuf ge Melefit avi sifa ana kəli àna nañ. 64 Ay mis ndahan təbu e kidin gekəli bu təfəku ahàr do. » Yezu àdəm nahkay ti adaba kwa ka mənjkəki ge təwi gayan əsəra ndam ya təfəki ahàr do akaba maslanja ya ti aməsəkumoru nañ na àndava. 65 Àhi ana tay keti: « Nəhi ana kəli, maslanja àbi esliki marana afa goro a bi, si Baba àvia njəda gana kwa ti, nahkay. »

66 Kwa ka sarta gani nani ndam ya tadəbay Yezu ni dal-dal təsləkafəna, təmbrənj madəbay nañ. 67 Nahkay Yezu àhi ana ndam madəbay nañ kru mahar cəeni ni ahkado: « Lekələm day kawayum məsləkumfuana waw? » 68 Simu Piyer àhənjgrifənj, àhi: « Bay geli,

masləkafuka ti makoru afa ga way, way geli nahan əbu way? Pakama gayak ya kədəm ni avi sifa ya àndav day-day do ni ana mis. 69 Məbu məfəkuk ahàr, məsəra nak ti Bay *njəlatani ya Melefit əslərbiyu ni. » 70 Yezu àhi ana tay ahkado: « Lekələm kru mahar cəeni ni ti, nu nədaba kəli a do waw? Ay bəlan gekəli ti arənja jəbədani. » 71 Àdəm nahkay ti, àdəmki ka Zədas wur ga Simu Iskariyot, nañ bəlan e kidin gatay nday kru mahar cəeni ni bu; aməsəkumoru nañ ti nañ.

7

Bəza ga mən ga Yezu təfəki ahàr ka Yezu do

1 Yezu àra àdəma nahkay ti əsawaday a kəsa ndahan bu ka had *Gelili. Awayay moroni ka had *Zəde do, adaba gədəkani ga ndam *Zəde tawayay makad nañ. 2 Ka sarta gani nani wuməri ge mivicey ahay ga ndam Zəde ni ənja wudak.

* 3 Nahkay bəza ga mən ga Yezu təhi ana Yezu ahkado: « Sləka ahalay a, ru ka had Zəde, ti ku eslini day ndam ya tadəbay kur ni tōru tīpi təwi gayak ya kagraj ni. 4 Adaba tamal mis awayay mis təsər nañ ti, àgray zlam akal-akal do. Tamal kagraj təwi ni nahkay ti, nğazlaya ahàr gayak kə meleher ge mis a dek, ti tīpi kur. » 5 Bəza ga mənani təhi nahkay ti adaba nday day təfəki ahàr ndo. 6 Yezu àhi ana tay ahkado:

* 7:2 Wuməri ge mivicey ahay: mənjay Levi 23.34-36; Mimbiki 16.23.

« Sarta gani goro ènjia fañ ndo. Lekulàm ti sarta gani gekùli àbi; ku ananaw kədəgum tata. ⁷ Lekulàm ti mis ga duniya tizirey kùli koksah; nu ti tizirey nu adaba nəbu nəhi ana tay zlam ya ti tagray ni ti zlam magədavani. ⁸ Lekulàm ti dəgum ka wuməri ni. Nu ti ninjioru ka wuməri gani nani do, adaba sarta gani goro ènjia fañ ndo. » ⁹ Yezu nakəñ àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti, ànjəhad ka had Gelili zlam gayan.

Pakama ga Yezu ya àdəm ka sarta ga wuməri ge mivicey ahay ni

¹⁰ Bəza ga mənani tàra tàdəgoru ka wuməri ni ti Yezu nakəñ day òru. Òru ti àngazlivu ana mis ndo, awayay ti tipì nañ ba. ¹¹ Mis təcakalava ga magray wuməri na ti, gədákani ga ndam *Zude ni tàdəbay Yezu, tàdəm: « Nañ neley? » ¹² Mis dal-dalani ni təbu təzlapaki dal-dal; mis ndahan tədəm: « Nañ mis sulumani. » Mis ndahan ti ni tədəm: « Aha, nañ mis sulumani do, agosay mis sawan. » ¹³ Ay maslaña àbi azlapaki vay-vay bi, adaba tagrafəña anğwaz kà gədákani ga ndam Zude a.

¹⁴ Tàra təcəkaba vad ga wuməri na kala-kala ti, Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gədákani ge Melefit ni vu mək ànjəki ka macahi zlam ana mis. ¹⁵ Pakama gayan ya àdəm ni àgri ejep ana ndam Zude, tədəm: « Nañ hini èjeñgey ndo ni ti, àsəra zlam

a ti ahəmamam? » ¹⁶ Eslini Yezu àhi ana tay: « Zlam goro ya ti nəcahi ana kùli ni ti goro goroani do; ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ¹⁷ Pakama goro ya ti nədəm ni ge Melefit tək goro goroani aw ti, tamal maslaña awayay agray ere ye ti Melefit awayay ni ti aməsərkaba. ¹⁸ Maslaña ya ti ahi ma gayan gayanani ana mis nahəma, awayay ti mis təzləbay nañ. Ay maslaña ya ti agray təwi ti mis təzləbay Bay ya ti àslərbiyu nañ ni ti adəm ma ge jiri, àsəkad malfada do simiteni. ¹⁹ Məwiz àdəfiki *Divi ge Melefit ana kùli ndo waw? Ay e kidin gekùli bu maslaña bəlan àbi agəskabu ma gani bi timey! Kawayum mijin nu ti, nəgudar mam? » ²⁰ Mis dal-dalani ni təhi ahkado: « Araña agray kur aw? Way awayay mijin kur way? »

²¹ Eslini Yezu àhi ana tay: « Nəgra təwi a bəlan mək àgria ejep ana kùli a dek. ²² Ku ka fat məpəsabana *kikeləmi kədi ana bəza, adaba Məwiz àhi ana kùli kikeləm. Ay ànjəki ke mekeli kədi ana bəza ti Məwiz do; tənəki enji ti ata bəñ ga bəñ gekùli. ²³ Kikeləmi kədi ana bəza ka fat məpəsabana, kədəmum àgudar Divi ge Melefit ya ti Məwiz àvi ana kùli ni do. Nahkay ti nu nəhəngaraba mis a jigəriña ka fat məpəsabana ti, kəzumumku bəruv ti kamam? ²⁴ Kacalumki nu ka zlam magudarani ti mənjad majalaki ahər. Kəgrum

nahkay va ba ; wudaka kədəmum ma nahəma, jalumkia ahàr a lala day. »

Yezu ti nanj Bay gəđakaniya amara ni aw ?

²⁵ Ndam Zeruzalem ndahanj tədəm ahkado : « Hini hi maslaña ya ti tadəbay nanj, tawayay takad nanj ni do aw ? ²⁶ Mənjumki : nanj àbu azlapay vay-vay kè meleher ge mis dek, day təhi ma ga araña do ni. Gəđakani geli təsəra nanj *Krist *Bay gəđakani ya amara ni ededinj a waw ? ²⁷ Ay Bay gəđakani ya amara ni eminjia ti mis atəsər mələnj gayanj ya ti əsləkabiya ni do. Maslaña hini ti leli məsəra mələnj gayanj ya ti əsləkabiya na. »

²⁸ Yezu nanj àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, àhi ana tay kay kay, àdəm : « Kəsəruma nu a waw ? Kəsəruma mələnj ya ti nəsəkabiya na ededinj a waw ? Nu nuani nàra àna ahàr goro goroana do. Ay Bay ya ti əslərbiyu nu ni ti nanj jireni. Lekələm ti kəsərur nanj do. ²⁹ Nu ti nəsəra nanj a, adaba nəsəkabiya afa gana ; əslərbiyu nu ti nanj. »

³⁰ Yezu àra àdəma ma nahkay ti nday nakənj tawayay təgəs nanj. Ay ti maslaña əsliki minjifinjeni do, adaba sarta gani gayanj ənjjia fañ ndo. ³¹ E kidinj ge mis dal-dalani ni bu mis kay təvu, təfəkia ahàr a, tədəm ahkado : « Ka ya ti Krist Bay gəđakani ya amara ni eminjia ni ti, amagray zlam məgri ejep ana

mis amatam ga maslaña hini ya ti agray ni aw ? »

³² Ndam *Feriziyenj tàra ticia ma ge mis dal-dalani ya tədəmki ka Yezu e kidinj gatay bu na ti, təhi ma gani ana gəđakani ga ndam *məngalabakabu mis akaba Melefit ni, mək nday nakənj təslərbiyu ndam slewja ga məgəs Yezu. ³³ Eslini Yezu àdəm ahkado : « Ananjəhad akaba kəli vad kay do ; kələnj gani ananjgoru afa ga Bay ya ti əslərbiyu nu ni. ³⁴ Akədəbum nu, ay ti akədumu ahàr do, adaba ekisləmki moroni ka mələnj goro ya ti anoru ni do. » ³⁵ Ndam *Zəde təzlapay e kidinj gatay bu, tədəm ahkado : « Àdəm amədi ahàr do ni ti, amoru ti eley ? Bi amoru afa ga ndam geli ya tanjəhadkabu akaba ndam ya ti nday ndam Zəde do ni, bi amacahi zlam ana ndam ya ti nday ndam Zəde do ni tək ? ³⁶ Ma gayanj ya àdəm : “Akədəbum nu, ay ti akədumu ahàr do, adaba ekisləmki moroni ka mələnj goro ya ti anoru ni do” ni ti, awayay adəm mam ? »

Yam ya avay sifa ni

³⁷ Ka fat ya ti tindeverinj wuməri ni tagray wuməri àtam ga vad nday ndahanj ni. Ka fat nani Yezu ècik jik, àhi ana mis ni kay kay, àdəm : « Tamal maslaña yam àkada nanj a ti, màra afa goro a, mīsi. ³⁸ Maslaña ya ti afəku ahàr ni ti, Melefit àdəm a Wakita gayanj ni bu : “Yam ya avay sifa ni aməngəzaya

a vu ga maslaŋa gani nani ba akada ga yam ya ti akoru a zalaka vu ni.” † » 39 Yezu adəm nahkay ti adəmki ma ka *Məsuf ge Melefit, adaba amara məvi ana ndam ya ti təfəki ahər ni. Ka sarta gani nani ti àvi ana tay faŋ ndo, adaba aŋgoru a məlan masladani ge Melefit ni vu faŋ ndo.

Mis ndahaŋ təgəskabu Yezu do

40 Mis dal-dalani ni tارا ticia ma ga Yezu ya adəm na ti, mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tādəm : « Maslaŋa hini ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ti Məwiz adəm amara ni edeŋ. ‡ » 41 Mis ndahaŋ tādəm : « Naŋ *Krist *Bay gədakani ya amara ni. » Mis ndahaŋ ti ni tādəm : « Ay Krist Bay gədakani ya amara ni naŋ mis ga had *Gelili aw ? 42 Adaba Melefit adəm a Wakita gayan ni bu Bay gədakani ya amara ni ti naŋ wur huđ ge Devit. Naŋ ti zal Betlehem, naŋ ga kəsa ge Devit. § » 43 Nahkay mis dal-dalani ni ticirvu azuhva Yezu. 44 Eslini mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tādəm si təgəs naŋ kwa. Ay ti maslaŋa àbi ènjifiŋ bi.

45 Ndam slewja ni tارا təsləkabiya ti, gədakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni təhi ana tay

ahkado : « Kəgəsumbiyu naŋ ndo ni ti kamam ? » 46 Ndam slewja ni təhəŋgrifəŋ ana tay, təhi ana tay ahkado : « Maslaŋa day-day àbi adəm ma akada gayan ni bi. » 47 Ndam Feriziyen ni təhi ana tay ahkado : « Lekələm day əgosa kəli a zla do waw ? 48 E kidiŋ ga gədakani geli bu ahkay do ni e kidiŋ ga ndam Feriziyen bu ni ti, maslaŋa àbu àfəkia ahər ka maslaŋa nana waw ? 49 Ndam ya ti təfəki ahər ka maslaŋa nani ti, nday ya ti təsər *Divi ge Melefit ya ti Məwiz àbəki ni do ni. Ay nday nani ti Melefit etikwesla tay a. »

50 Ay Nikodem naŋ ya ti àrəkioru ka Yezu ga məlavad a vad nahaŋ ni, naŋ àkibu ka tay eslini, àhi ana tay ahkado : 51 « E Divi ge Melefit ya Məwiz àbiki ana leli ni bu ni ti, miikli magrafəŋa seriya kə mis a do, si tamal micifiŋa ma akaba məsəra ere ye ti əgray na kwa. » 52 Nday nakəŋ təhi ahkado : « Nak day, nak zal Gelili zla tək ? Jengey Wakita ge Melefit ni nahəma, akəsər zal Gelili àbi ahəŋgaray pakama ge Melefit bi. » [53 Kələn gani ti, mis ya ti eslini ni ku way way do gatay àsləka, òru a magam gayan, *

8

1 Yezu ti ni àcəloru ka həma *Oliviye ni.

† 7:38 Mənjay Ezekiyel 47.1 ; Zakari 14.8. ‡ 7:40 Mənjay Mimbiki 18.15.

§ 7:42 Mənjay 2 Semiyel 7.12 ; Mise 5.1. * 7:53 Zej 7.53–8.11 ti àbi a wakita ge Zej ya təbəki enji ni bu bi. A wakita ndahaŋ bu ni ti àbu məbəkiani ka məlan nahaŋ. Nahkay ti məsəra pakama hini ti Zej àbəki ka məlan hini do. Ku tamal nahkay nənğu ni ndam məsər zlam tādəm pakama hini ti əgrava edeŋ a.

Wal hala

² Hajəŋ gani ge dʉeni nahəma, Yezu nakəŋ àŋgoru a dalaka ga *ahay gəɖakani ge Melefit ni vu. Ōru ènjua ti mis ya ti eslini ni dek tərəkia. Nahkay naŋ nakəŋ ànjəhad digus, acahi zlam ana tay. ³ Naŋ àbu acahi zlam ni ana tay nahkay ti, ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyen tətəbiyu wal nahan, tətəkad naŋ kè meleher ge mis ni dek. Wal nani ti tədi ahər naŋ àbu agray hala. ⁴ Tàra tətəkada naŋ a ti təhi ana Yezu ahkado: « Məsi, wal hini ti təcəkia naŋ ka magray hala. ⁵ Məwiz àbəkiki ma gani e *Divi ge Melefit bu, àhi ana leli mizligi wal hala akada hini àna akur, məkad. Ay nak ti, kədəm mam? » ⁶ Təhi nahkay ti tawayay təhəfəŋa eyu a, ti təcalki naŋ ka zlam magudarani. Ay Yezu nakəŋ àzəgad ahər jer mək àbəkiki zlam ka had àna weleher. ⁷ Nday nakəŋ təmbrəŋ mihindifinja ma na kà Yezu a ndo, nahkay Yezu èzefteba ahər a mək àhi ana tay ahkado: « Maslaŋa ya ti e kidin gekuli bu àgudar zlam day-day ndo ni ti mizligi wal ni enji. » ⁸ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti, àzəgad ahər mək àbəkiki zlam ka had keti. ⁹ Tàra ticia ma ga Yezu ya àhi ana tay na ti təsləka bəlan àna bəlan. Medewél təsləka enji a. Nahkay wal ni àgəjəni naŋ bəlan kè meleher ga Yezu cilin. ¹⁰ Yezu àra èzefteba ahər a ti àhi ana

wal ni ahkado: « Mis nakəŋ nday eley? Maslaŋa ya ti àdəm təkad kur ni ti àbu waw? » ¹¹ Wal ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado: « Maslaŋa àbi, Bay goro ni. » Mək Yezu àhi: « Nu day ŋgay təkad kur ti nədəm do. Sləka, ay ti kəgudar zlam day-day va ba. »]

Yezu naŋ Bay ya ti asladī məlan ana mis ni

¹² Yezu àhi ana mis ni keti: « Nu ti bay ya ti asladī məlan ana mis ni. Maslaŋa ya ti adəbay nu nahəma, anəsladī məlan, nahkay Melefit aməvi sifa. Ay maslaŋa ya ti adəbay nu do ni ti amanjəhad a məlan zin-zinjeni bu. » ¹³ Eslini ndam *Feriziyen ndahan təhi ahkado: « Kəgrakia sedi a ka ahər gayak gayakana ti, ma gayak ni ma masakani. » ¹⁴ Yezu àhi ana tay ahkado: « Ku nəbu nəgrakia sedi a ka ahər goro goroana nəŋgu ni, ma goro ya nədəm ni ma ge jiri, ma masakani do. Adaba nəsəra məlan ya nəsləkabiya na akaba məlan ya nakoru na. Ay lekulum ti kəsərum məlan ya nəsləkabiya na akaba məlan ya nakoru ni do. ¹⁵ Lekulum kədəmum mis àgudara zlam a ti kajalum ahər akada ge mis hihirikeni ni. Ay nu nədəm mis àgudara zlam a ti nəjalay nahkay do. ¹⁶ Ku tamal nəgrafəŋa seriya kè mis a nəŋgu ni seriya goro ni ge jiri, adaba nəgray ti nu bəlan do; Baba goro naŋ ya àslərbiyu nu ni naŋ àbu akaba nu. ¹⁷ Àbu məbəkiani e *Divi ge Melefit ya Məwiz àbiki ana

kali ni bu nahkay hi : “Tamal mis cə tagray sedi, tədəm ere gani jiri ti, ma gatay ni jiri efedin̄.” * 18 Nu nagrakia sedi a ka ahār goro goroana. Baba naŋ ya əslərbiyu nu ni day agrakua sedi a. » 19 Eslini təhi ana Yezu ahkado : « Buk gani naŋ eley ? » Yezu nakəŋ əhəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Nu tekefi kəsərum nu nu way do ni ti, kəsərum Baba do daya. Tamal kəsəruma nu a ti amal kəsəruma Baba daya. »

20 Yezu ədəm ma hini ti ka ya ti naŋ əbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu ni, naŋ kə gəvay ga zlam ya təbiviyu sədaga ana Melefit ni. Ay ti maslaŋa əsliki məgəs naŋ ndo adaba sarta gayaŋ ənjyu faŋ ndo.

« Kisləmki mədəgumani ka məlaŋ ya nakoru ni koksah »

21 Yezu əhi ana tay keti : « Nu ti nasləka. Lekələm akədəbum nu, ay ti akəbrəŋum zlam magudarani gekəli ni do, nahkay akəmətum zlam gekəli. Adaba kisləmki mədəgumani ka məlaŋ ya nakoru ni koksah. » 22 Eslini ndam *Zədə tədəm e kidin̄ gatay bu ahkado : « Ədəm “Kisləmki mədəgumani ka məlaŋ ya nakoru ni koksah” ni ti, awayay akad ahār gayaŋ gayaŋani zla tək ? » 23 Eslini Yezu nakəŋ əhi ana tay ahkado : « Lekələm

ti mis ya ka had, nu ti mis ya əsləkabiya agavəla ni. Lekələm ti ndam ga *duniya, nu ti nu mis ga duniya do. 24 Nəhi ana kali akəbrəŋum zlam magudarani gekəli do, akəmətum ti azuhva nani. Nahkay ti ahār ədəm kəfumku ahār, kəsərum nu gani, nu nəbu. Do ni ti akəbrəŋum zlam magudarani gekəli ni do, akəmətum efedin̄. »

25 Nahkay nday nakəŋ təhi : « Nak way ? » Yezu əhəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Kwa ka mənəkə ga zlapay goro ni nəhia ana kali a, nədəm nu gani. 26 Nu nəbu əna zlam kay ga mədəmkiani ke kali ga məgəs kali əna seriya. Ay ma goro ya nəhi ana ndam ga duniya ni ti, ma ga Bay ya əslərbiyu nu əhu ni cilin̄. Naŋ ti naŋ jireni. »

27 Yezu əra əhia ma na ana tay a nahkay ti ŋgay ədəmki ma ka Bəŋani ti, nday təsər ndo. 28 Nahkay Yezu əhi ana tay ahkado : « Ka fat ya ti akəzumoya *Wur ge Mis agavəla ti, † akəsərum nu ti nu gani, nu nəbu. Eslini akəsərum zlam ya ti nagray ni dek ti nu nuani nagray ga ahār goro do. Ma ya ti nədəm ni ti ma ga Baba ya əcahu ni cilin̄. 29 Bay ya ti əslərbiyu nu ni naŋ əbu akaba nu, əbrəŋ nu ga ahār goro ndo ; adaba nu nəbu nagray zlam ya ti əbəlafəŋ ni kələvad. » 30 Ka ya ti Yezu naŋ əbu ədəm ma ni

* 8:17 Mənjay Mimbiki 17.6 ; 19.15. † 8:28 Yezu ədəm : « Akəzumoya Wur ge Mis agavəla » ti ədəmki ma ka madarfəŋ naŋ kə təndal.

nahkay ti, mis dal-dal táfəki ahàr.

Maslaŋa ya ti agudar zlam ti naŋ evidi ga zlam magudarani

³¹ Eslini Yezu àhi ana ndam *Zəde ya táfəkia ahàr a ni ahkado : « Tamal kəgəsumkabá ma goro ya nəhi ana kəli na lala, kəmbərəŋum do ni ti, kiguma ndam maďəbay nu eďedif eďedifəna. ³² Akəsərūm jiri, nahkay ti ekigum lekulum evidi va do. » ³³ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Leli bəza huď ga Abraham. Day-day leli miɡi evidi ga maslaŋa ndo ni ti, kəďəm mara miɡi leli evidi va do ni ti ahəmam ? »

³⁴ Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti agudar zlam ti naŋ evidi ga zlam magudarani. ³⁵ Nəďəm nahəma, evidi ti day-day tacalkivu naŋ ke mis ga huď ahay do. Ay wur ga bay ahay ti ku ananaw naŋ wur ga huď ahay zlam gayaŋ. ³⁶ Tamal Wur ge Melefit àmbaya kəli e evidi ba ti, kigum lekulum evidi va do eďedif. ³⁷ Nəsəra lekulum ti bəza huď ga Abraham. Ay ti kawayum kəkəďum nu, adaba kawayum məgəsumkabu pakama goro do. ³⁸ Nu ti nəďəm ere ye ti Baba àďəfuki ni ; lekuli ti ni kəgrum ere ye ti bəŋ gekuli àhi ana kəli ni. » ³⁹ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bəŋ geli ti Abraham timey. » Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal lekulum bəza ga Abraham ti akal kəgrum

təwi akada ga Abraham ya àgray ni. ⁴⁰ Nu nəbu nəhi ma ge jiri ya Melefit àhu ni ana kəli, ay nihi ti kawayum kəkəďum nu sawaŋ. Abraham àgray nahkay ndo timey ! ⁴¹ Lekulum ti kəgrum təwi akada ga bəŋ gekuli ya agray ni. » Nday nakəŋ təhi : « Leli ti leli bəza məva do. Melefit naŋ bəlaŋ naŋ Bəŋ geli. Bəŋ geli nahaŋ àbi. »

⁴² Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal ti Melefit naŋ bəŋ gekuli eďedif ti amal kawayum nu, adaba nəsləkəbiya afa gana nəra afa gekuli a. Nu nəra ti àna ahàr goro goroani do ; naŋ àslərbiyu nu. ⁴³ Kicəm ma goro ya nəhi ana kəli ni do ni ti kamam ? Kicəm do ni ti adaba kislumki məbi slimi ana ma goro ya nəhi ana kəli ni do. ⁴⁴ Lekulum bəŋ gekuli ti *Seteni. Kawayum kəgrum ti təwi ga bəŋ gekuli gani ya awayay ni. Kwa ahaslani naŋ àbu abazl mis zlam gayaŋ, day-day àďəm ma ge jiri ndo, adaba jiri gayaŋ àbi. Masəkəď malfada ti təwi gayaŋ, adaba naŋ bay masəkəď malfada, naŋ bəŋ gani daya. ⁴⁵ Ay nu ti nəďəm ma ge jiri, nahkay ti kawayum məgəsumkabu ma goro ya nəhi ana kəli ni do. ⁴⁶ Way esliki maďafaya zlam a ti, adəm nu nagudar ni way ? Ay tamal ma goro ya nəďəm ni đek jiri ti, kawayum məgəsumkabani do ni ti kamam ? ⁴⁷ Mis ge Melefit ti abi slimi ana ma ge Melefit, ay lekulum ti lekuli ndam ge Melefit do. Kawayum məbumi

slimi ana ma gayan̄ do ni ti azuhva nani. »

Kwa ka ya tiwi Abraham fañndo ni, Yezu nan̄ àbu àndava

⁴⁸ Ndam *Zude ni tahi ana Yezu ahkado : « Mèdèm nak zal Samari, seteni ànukviyu a ahàr vu ti, ma geli ni jiri ededĩj. » ⁴⁹ Yezu àhi ana tay : « Seteni ànuviyu bi. Zlam goro ya nagray ni ti ga mazlèbay Baba goro sawan̄. Lekulùm ti ni kanjakum nu, kàbumku mimili. ⁵⁰ Nu ti ŋgay mis tâzlèbay nu kwa ti nèdèm do. Ay Maslaña àbu bèlan̄ awayay ti tâzlèbay nu, nan̄ gani agray seriya ge jiri daya. ⁵¹ Nèhi ana kuli nahèma, maslaña ya ti àgèskabá ma goro na ti amèmæt day-day do. »

⁵² Nahkay ndam Zude nakəñ tahi ahkado : « Nihi ti mèsèra seteni ànukviyu a ahàr bu ededĩj zla ! Abraham àmèta, ndam mähəñgri *pakama ge Melefit ana mis day tàmèta, ay nak kèdèm tamal maslaña àgèskabá ma gayak na ti àmæt day-day do ni ti ahəmamam ? ⁵³ Bəñ geli Abraham tekedĩ àmèta ti, nak kàtam nan̄ aw ? Ndam mähəñgri pakama ge Melefit ana mis ni day tàmèta, ay nak ti kèdèm nak way ? » ⁵⁴ Yezu àhəñgrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Tamal nu nuani nazlèbay ahàr goro ti, mazlèbavani nani egi zlam masakani. Bay ya ti azlèbay nu ni ti Baba nan̄ ya ti kèdèmum nan̄ Melefit gekuli ni. ⁵⁵ Lekulùm kèsèrum nan̄ do, ay nu ti nèsèra nan̄

a. Tamal nèdèm nèsèr nan̄ do ni ti, nasəkad malfada akada gekuli ni. Nu nèsèra nan̄ a, nèbu nègèskabu ma gayan̄ daya. ⁵⁶ Bəñ gekuli Abraham àmèrva adaba àsèra emipi sarta ga marana goro a. Èpia, mək àmèrva àna nan̄ a àkiva. » ⁵⁷ Eslini ndam Zude ni tahi ahkado : « Nak kàzum vi kru kru zlam ndo ni ti, kèdèm kípia Abraham a ti ahəmamam ? » ⁵⁸ Yezu àhi ana tay ahkado : « Nèhi ana kuli nahèma, kwa ka ya ti tiwi Abraham fañndo nəñgu ni, nu gani, nu nèbu àndava. » ⁵⁹ Yezu àra àdèma nahkay ti nday nakəñ tahl akur ge mizligi nan̄ àna nan̄. Ay ti Yezu àbu e kidĩj ge mis bu mək àsləka a məlan̄ ga *ahay gədakani ge Melefit ni ba, àhəraya e mite va.

9

Yezu ahəñgaraba zal wuluf nahaja

¹ Ka ya ti Yezu nan̄ àbu akoru e divi bu akaba ndam madəbay nan̄ ni ti èpi zal wuluf nahaj. Maslaña gani nani ti tiweya nan̄ wulufana. ² Eslini ndam madəbay nan̄ ni tahi ahkado : « Məsi, maslaña hini tiweya nan̄ wulufana ti, way àgudar zlam way ? Àgudar zlam ti nan̄ tək, day ti ata bəbəñani tàgudar aw ? » ³ Yezu àhəñgrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Tiweya nan̄ wulufana ti azuhva àgudara zlam a ahkay do ni ata bəñani tàgudara zlam a palam do. Tiwi nan̄ nahkay ti, Melefit awayay ti mis tĩpi

njêda gayan àna maslaña hini. ⁴ Nihi melañ maslani ti ahàr àdám mægum tawi ga Bay ya àslərbiyu nu ni. Məlavad egi wudak, nahkay ti maslaña emisliki magray tawi ni koksah. ⁵ Ka ya ti nu nəbu a duniya bu mba ni ti nəsladfi melañ ana mis. » ⁶ Àra àdéma nahkay ti ètiferu esli6 a had, àgraya eli6isl àna esli6 gayan na mək àgriki ke eri ana zal wuluf ni. ⁷ Àhi ana zal wuluf ni ahkado : « Ru kâbaray eri a dəluv Siləwe ni bu. » Siləwe ti awayay adəmvaba « Məslərani. » Zal wuluf nakəñ òru àbaray eri ni. Àra àbara eri na ti epi divi, mək àsləka, òru a magam.

⁸ Ndam mahay gayan akaba ndam ya təbu tipi nañ ahaslani nañ àbu ahəngalay zlam ni tədəm ahkado : « Maslaña hini ti nañ ya ti kəlavad anjəhad digusa, ahəngalay zlam ni do aw ? » ⁹ Mis ndahan tədəm : « Nañ. » Mis ndahan ti ni tədəm : « Nañ do, təzavu cilin. » Mək nañ nakəñ àdəm : « Nu gani timey ! » ¹⁰ Eslini nday nakəñ təhi ahkado : « Kipi divi nahkay ti, mam àgrakukvu mam ? » ¹¹ Nañ nakəñ àhəngrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Maslaña ya ti təzalay nañ Yezu ni àgraya eli6isl a, àgruki ke eri mək àhu ahkado : « Ru kâbaray eri a dəluv Siləwe ni bu. » Nu nakəñ mək nòru. Nòru nəbara ti nipi divi huya. » ¹² Nday nakəñ təhi : « Maslaña gani nani nañ eley ? » Àhi ana tay :

« Nəsər do. »

Ndam Feriziyen tihindifiña ma kà zal wulufna

¹³ Təzoru maslaña ya ti ahaslani nañ wulufani ni afa ga ndam *Feriziyen. ¹⁴ Yezu àgraya eli6isl a, àgriki ana zal wuluf ni mək àhəlikaba eri na ti ka fat məpəsabana. ¹⁵ Tòru tɪnjəa àna nañ a ti, ndam Feriziyen ni day tihindifiña, təhi : « Nihi kipi divi ti, mam àgrakukvu mam ? » Nañ nakəñ àhi ana tay ahkado : « Maslaña gani nani àgruki eli6isl ke eri, nəbaray eri mək nipi divi huya. » ¹⁶ E kidin ga ndam Feriziyen ni bu mis ndahan tədəm : « Ku way məgray ere hini way nəngu ni, maslaña gani àsləkabiya afa Melefit a do, adaba àgra zlam ya ti àbəlay magrani do na a vad *məpəsabana ba. » Mis ndahan ti ni tədəm : « Tamal nañ bay magudar zlam ti, esliki magray zlam ya ti agri ejep ana mis akada hini ni aw ? » Nahkay ticirva e kidin gatay ba. ¹⁷ Eslini ndam Feriziyen nakəñ tihindifiña ma kà zal wuluf ya àngaba na keti, təhi ahkado : « Nak ti maslaña ya ti àhəlukaba eri a ni ti kədəm nañ way ? » Nañ nakəñ àhi ana tay ahkado : « Nañ bay *mahəngaray pakama ge Melefit. »

¹⁸ Ay ti gəđákani ga ndam *Zude ni ti ngay ahaslani nañ wulufani day ti nihi epi divi ti təwayay məgəskabani ndo. Nahkay təzalabiyu ata bəñani ¹⁹ ge mihindifiña ma kà tay a. Təra tɪnjia ti təhi ana tay ahkado : « Wur gekəli ya

kədəmum kīwāmaya naŋ a wulufana ti naŋ hini ededīŋ aw? Ay ti mam àgravu nihi ti epi divi ni mam? »
 20 Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ ana tay, təhi ana tay ahkado : « Məsəra hini ti wur geli, ka ya ti miweya ti naŋ wulufani ededīŋ. 21 Ay ere ye ti àgravu, epi divi hi ti, məsər do. Maslaŋa ya ti àhəlikaba eri a ni day məsər do. Naŋ wur va do, hindəmfiŋa kà naŋ naŋana ; esliki məhəŋgrifəŋani ana kəli. » 22 Tədəm nahkay ti adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kà gədəkani ga ndam Zəde na. Adaba ndam Zəde ni dek təzlapakabá, tədəm maslaŋa ya adəm Yezu naŋ *Krist ti təcafəŋa naŋ kà mahəŋgalay Melefit akaba tay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni ba. 23 Ata bəŋani tədəm naŋ wur va do, tihindifiŋa kà naŋ naŋana ti azuhva nani.

24 Ndam Feriziyen ni təzalay maslaŋa ya ti ahaslani naŋ wulufani ni keti. Àra ènjia ti təhi : « Dum ma ge jiri kè meleher ge Melefit. Leli ti məsəra maslaŋa ya ti kədəm àhəlukaba eri a ni ti naŋ bay magudar zlam. » 25 Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ŋgay naŋ bay magudar zlam ahkay do ni àgudar zlam do ni ti nəsər do. Ere ye ti nəsər ni ti zlam bəlaŋ : ahaslani ti nu wulufani, ay nihi ti nipi divi. » 26 Nday nakəŋ tihindifiŋa, təhi : « Àgruk ti mam? Àhəlukaba eri a ti ahəmamam? » 27 Naŋ nakəŋ

àhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a àndava, kicəmuki ndo timey. Ay kawayum nəhi ana kəli kicəm keti ti kamam? Tək lekələm day kawayum migi ndam madəbay naŋ aw? » 28 Àra àdəma nahkay ti, nday nakəŋ tindiivi naŋ, tədəm : « Adəbay maslaŋa nani ti nak kwa. Leli ti leli ndam madəbay Məwiz. 29 Leli ndam madəbay Məwiz adaba məsəra Məwiz ti Melefit àhia ma gayaŋ ana naŋ a. Ay maslaŋa nani ti məsər məlaŋ gayaŋ ya àsləkabiya na do simiteni. » 30 Naŋ nakəŋ àhi ana tay nahkay hi : « Lekələm kəsərüm məlaŋ gayaŋ ya àsləkabiya na do ni ti ahəmamam? Ay àhəlukaba eri a timey! 31 Məsəra tamal bay magudar zlam ahəŋgalaləŋ zlam kè Melefit ti Melefit èciiki do. Ay ku way way do tamal ahəŋgalay Melefit àna mahəŋgaroru ahàr a had akaba agray ere ye ti àhi mągray ni ti, Melefit eciiki. 32 Day-day maslaŋa èci ti maslaŋa nahaŋ àhəlikaba eri ana mis tiweya naŋ a wulufana ndo. 33 Tamal ti maslaŋa nani àsləkabiya afa ge Melefit a do ni ti, amal èsliki magray araŋa koksah. » 34 Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Kwa tiweya kur a nak bay magudar zlam ti kacahi zlam ana leli aw! » Nahkay təgaraya naŋ e mite va.

Way naŋ wulufani ededīŋ way?

35 Yezu àra ècia ndam Feriziyen ni təgaraya zal ya ahaslani wulufani na e mite

va ti àdəbay naŋ. Àra àdia ahar a ti àhi ahkado : « Kəfəki ahàr ka *Wur ge Mis aw ? »

³⁶ Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Naŋ way, Bay goro ni, ti nəfəki ahàr ni ? » ³⁷ Yezu àhi : « Bay ya ti kəbu kaməŋjaləŋ, naŋ àbu ahuk ma ni ti naŋ gani. »

³⁸ Naŋ nakəŋ àhi : « Nəfukuka ahàr a, Bay goro ni. » Mək àbəhadì mirdim grik.

³⁹ Eslini Yezu àdəm : « Nàra a duniya va ti ga magrafəŋa seriya kè mis a ; ti ndam wuluf tìpi divi, nday ya tədəm tìpia divi a ni təwuluf. »

⁴⁰ Ndam *Feriziyeŋ ya təbu akaba naŋ eslini ni tàra tìcia ma gayəŋ na ti təhi : « Leli day leli ndam wuluf aw ? »

⁴¹ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal ti kəŋjum lekəli ndam wuluf ti, amal zlam magudarani gekəli àbi. Ay nihi ti kədəmum kəbum kipəm divi ti zlam magudarani gekəli àbu. »

10

Bay majəgay təmbəmbak

¹ Yezu àdəm keti : « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti ahuriyu a gargara ga təmbəmbak vu gwar a mahay do, ahuriyu àna mələŋ nahaŋ ti, naŋ zal akal, naŋ zal abra. ² Ay maslaŋa ya ti ahuriyu gwar a mahay ga gargara ni ti naŋ bay majəgay təmbəmbak. ³ Bay majəgay gargara ni azləkiaba mahay ana bay majəgay təmbəmbak na. Àzləkiaba ti bay majəgay təmbəmbak ni azalay təmbəmbak gayəŋ dek bəlaŋ bəlaŋ àna slimi gatay.

Təmbəmbak ni tìcia dəŋgu gayəŋ a ti təsəra, abaya tay e mite va. ⁴ Ka ya ti àbaya tay a nahəma, adi kama ana tay, mək təmbəmbak ni tadəboru naŋ kələŋ, adaba təsəra dəŋgu gayəŋ a. ⁵ Ay ti atadəboru maslaŋa ya ti təsər naŋ do ni do ; atacuhwafəŋa, adaba təsər dəŋgu ge mis ndahaŋ do. » ⁶ Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay, ay ti tìciaba ere ye ti awayay ahiki ana tay na ndo.

Yezu naŋ bay ya ti ajəgay zlam lala ni

⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, mahay ga gargara ga təmbəmbak ni ti nu. ⁸ Mis ndahaŋ ya tàra, tədəm tajəgay təmbəmbak ni ti, nday dek ndam akal, ndam abra ; ay təmbəmbak ni tìciiki ma ana tay ndo. ⁹ Mahay ti nu, maslaŋa ya ti ahuriyu gwar a nu bu ni ti araŋa amacay naŋ do, Melefit amahəŋgay naŋ. Nahkay emisliki məhuriyu a gargara vu, mahərana e mite va akaba aməŋgət zlam məzum gayəŋ. ¹⁰ Zal akal ara ti ga məhəl zlam àna akal, ga mabazl zlam akaba ge mijin zlam. Ay nu nàra ti, nawayay ti mis təŋgət sifa ya ti àndav dəy-dəy do ni. Sifa gani nani ti nəvi ana tay àtam ya ti tiwi mis àna naŋ ni.

¹¹ « Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti nu. Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti, ku takadki naŋ ka təmbəmbak gayəŋ ya ti ajəgay tay ni nəŋgu ni agəskabu, àmbrəŋ tay do. ¹² Ay ti maslaŋa ya ajəgi zlam

ana mis ti tãpël nanj ni ti àjəgay zlam lala do, adaba tamal epia kera gili nanj abu ara ti acuhway, ambərbu təmbəmbak ni. Aməmbərba tay a ti, kera gili ni amabazl ndahanj, emidikaba ahər a ana mægəjəni gana. ¹³ Maslanja ya ti acuhway, ambərbu təmbəmbak ni ti təmbəmbak ni təhəli ahər do, adaba nanj agray ni təwi ga sinju ciliŋ. ¹⁴ Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti nu. Nu nəsəra təmbəmbak goro a, təmbəmbak goro day təsəra nu a ¹⁵ akada ga Baba ya əsəra nu a, nu day nəsəra Baba ni. Nahkay ti nəgəskabu ti təkadki nu ka təmbəmbak goro ya najəgay ni. ¹⁶ Təmbəmbak goro ndahanj təbu, ay ti təkibu ka ndahanj ya a gargara hini bu ni bi. Nday gani nani ti ahər ədəm nəhəlbiyu tay daya. Etici dəngu goro, etigi ka ahar bəlanj akaba ndahanj ni, bay majəgay tay day bəlanj. ¹⁷ Baba awayay nu adaba nəgəskabu ti nəmət ka mawayay goro, do ni ti maslanja əsliki makad nu do. Nəməta nəngu ni, nisliki maŋgabana tata. ¹⁸ Maslanja ya ti esliki makad nu ni ti əbi, nəgəskabu nəmət ti ka mawayay goro. Nisliki məmətani ka mawayay goro ; nisliki maŋgabana daya. Bənj goro əhu gray ti nahkay. »

¹⁹ Ndam *Zude ni tارا ticia ma ga Yezu ya ədəm na ti ticirvu e kidinj gatay bu keti. ²⁰ Mis ndahanj kay e kidinj gatay bu təbu tədəm : « Seteni

əniviyu a ahər vu, nanj zal seteni ti kəbumi slimi ana ma gayan ni ti kamam ? » ²¹ Mis ndahanj ni ti ni tədəm : « Zal seteni ədəm ma gayan hini ya ədəm ni do. Zal seteni ti esliki məzləkikaba eri ana ndam wuluf a waw ? »

*Ndam Zude tawayay
mægəskabu ma ga Yezu do*

²² Sarta ga wuməri ga məzləkaba *Ahay gəđakani ge Melefit na ənja, tağray a Zeruzalem, sarta gani nani ti ahar kusi. ²³ Nahkay Yezu asawaday a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, ka məlanj ya təzalay Dalahay ga Salomonj ni. ²⁴ Ndam *Zude ni təkakalakivu ka Yezu, təveliŋi ahər, təhi ahkado : « Tamal nak *Krist eđediŋ ti, hi ana leli vay-vay kimbirfənj ba, nahkay ti ahər aməhəli ana leli va do. » ²⁵ Eslini Yezu ahənjgrifənj ana tay, əhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a əndava, ay ti kawayum mægəsumkabu ma gani ndo timey. Təwi ya nagray ni ti nagray əna njəda ga Baba, nahkay təwi gani nani ədəfiki ana kəli nu ti nu way. ²⁶ Ay ti kekileŋa lekələm kawayum məfumku ahər do, adaba lekələm kəkumkibu ka təmbəmbak goro bi. ²⁷ Təmbəmbak goro ti tici dəngu goro, nu day nəsəra tay a, nday day tadəbay nu. ²⁸ Nəvi *sifa ya əndav day-day do ni ana tay, atəmət do, maslanja day emisliki məhəlfua tay a do. ²⁹ Baba Melefit nanj ya abu təmbəmbak ni ti nanj gəđakani atam mis dək,

àtam zlam dek. Maslaŋa àbi esliki mähəlfəŋa tay kà Baba bi. ³⁰ Leli ata Baba ti leli bəlaŋani. »

³¹ Yezu àra àdəma nahkay ti ndam Zəde ni təhəl akur keti, tawayay mizligi naŋ àna naŋ. ³² Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəgra təwi sulumana sulumana kay e kidin gəkəli ba àna njəda ga Baba. Ay kawayum kizligum nu àna akur, kakadum nu ti àki ke təwi weley gani weley ? » ³³ Eslini ndam Zəde ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Mawayay mizligi kur àna akur, mawayay makad kur ti, àki ke təwi sulumani do. Mizligi kur ti adaba kindivia Melefit a palam ; nak mis, ay ti kawayay kazay ahàr gayak akada nak Melefit. » ³⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àdəm nahkay hi : “Lekələm ti melefifit.” * Àbi məbəkiani nahkay hi bi aw ? ³⁵ Maslaŋa àbi esliki məbəzkiya zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na bi. Nahkay nday ya ti Melefit àhi ma gayanə ana tay ni ti àzalay tay melefifit ededən. ³⁶ Ay nu ti Baba adaba nu a, əslərbiyu nu a duniya vu. Goro ya nədəm “Nu Wur ge Melefit” ni ti, ahəmamam kisləmki mədəmani nindivi naŋ ni mam ? ³⁷ Tamal nagray təwi ni ga Baba do ni ti kəfumku ahàr ba. ³⁸ Ku nagray təwi ga Baba, kəfumku ahàr do nəŋgu ni, gəsumkabá təwi goro ya

nagray na digepa. Nahkay ti akəsərum lala, nu nəbu àna njəda ga Baba, naŋ day naŋ àbu àna njəda goro, nahkay leli ata Baba ti bəlaŋani. » ³⁹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti, tawayay məgəs naŋ keti, ay ti àtamfəŋa kà tay a.

⁴⁰ Kələŋ gani Yezu əsləka, àŋgoru ke ledi ge Zərdeŋ, ka məlaŋ ge Zerj ya *àbaray mis ahaslani ni. Naŋ nakəŋ ànjəhad eslini gosku bal. ⁴¹ Ka ya ti naŋ àbu eslini ni ti mis kay tərəkia, təbu tədəm : « Zerj ti àgray zlam magray ejep ndo ; ay ma gayanə ya àdəmki ka maslaŋa hini ni dek ti jiri ededən. » ⁴² Eslini mis kay təfəkia ahàr ka Yezu a.

11

Lazar àməta, mək Yezu ahəŋgaraba naŋ e kisim ba

¹ Zal nahaŋ àbu, slimi gani Lazar, arməwər àzəgadiya naŋ a. Kəsa gayanə Betani, nday akaba bəza ga məŋani walani ata Mari nday ata Marta. ² Mari ti nani, Mari ya ti àbəkiki tersel ka asak ga Bay geli mək àtəmadkia àna məhər gayanə a ni. Lazar naŋ ya ti èbesey do ni ti wur ga məŋani. ³ Nahkay bəza ga məŋ ga Lazar nakəŋ təslərkiuru mis ka Yezu ti məhi : « Bay geli, zləba gayak Lazar èbesey do. » ⁴ Yezu àra ècia ma na nahkay ti àdəm : « Arməwər ga Lazar ni ti àkad naŋ do. Ay ti mis atəsər njəda ge Melefit àna naŋ sawaŋ. Nahkay

* 10:34 Limis 82.6.

atazləbay Melefit, atazləbay nu Wur ge Melefit daya. »

5 Lazar akaba bəza ga mənani ata Mari nday ata Marta ti Yezu awayay tay ; 6 ay àra ècia ga Lazar ya èbesey do na ti òru weceweci ndo, àpəskivu ka ahàr gani vad cə. 7 Kələŋ gani àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Nihi ti sarta ènjəa ga maŋgona e Zude a. »

8 Ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado : « Məsi, nihi guhwa huya ndam *Zude ni tawayay tizligi kur àna akur, tawayay takad kur ti, kəŋgoru eslini keti aw ? » 9 Yezu àhi ana tay : « Mələfat ti njemdi kru mahar cə do aw ? Tamal mis asawaday ga məlafat ti èji asak do, adaba naŋ a mələŋ masladani bu, epi divi lala.

10 Ay tamal mis asawaday ga məlavad ti eji asak, adaba naŋ àbi a mələŋ masladani bu bi, èpi divi lala do. » 11 Yezu àra àhia ma ana tay a nahkay ti àhi ana tay : « Zləba geli Lazar àdiya e dəwir va, ay nakoru nepidekababiya naŋ a. » 12 Eslini ndam madəbay naŋ ni təhi ahkado : « Bay geli, tamal àdiya e dəwir va ti, amanğaba a arməwər gayan ni ba do waw ? » 13 Ga Yezu ya àhi ana tay nahkay ti awayay ahi ana tay Lazar àməta. Ay ndam *madəbay Yezu ni təhi ana ahàr hi ti Yezu àdəmki ma ti ke dəwir dəwiredi edediŋ.

14 Nahkay Yezu àhi ana tay vay-vay : « Lazar àməta.

15 Nu nəbi ka mələŋ gani bi ti nəbu nəmərvu azuhva kəli, adaba akəfumku ahàr

àkivu. Ay nihi ti takomum madəgumkiuru. » 16 Eslini Tumas naŋ ya təzalay naŋ Didim ni àhi ana ndam madəbay Yezu ndahaŋ ni ahkado : « Leli day takomum madəboru naŋ, ti tōru tābazla leli akaba naŋ a. »

17 Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tinjəa a Betani a wudak ti, təhi ana tay Lazar àgra vad a fad e mindiviŋ ba. 18 Betani ti driŋ driŋ akaba Zeruzalem kay do, èsli ezewed kru kru mahkər do. 19 Nahkay ndam Zude kay tōra eslina ga məgrikabiyu ezekw ana Marta nday ata Mari ga wur ga mən gatay ya àməta na. 20 Marta àra ècia Yezu naŋ àbu ènjia wudak ti àŋgwivoru a ma vu. Mari ti ni naŋ a magam manjəhadani digəsa. 21 Ata Marta tàra təkakabà ahàr ata Yezu a ti Marta nakəŋ àhi ahkado : « Tamal nak kələbu ahalay ti, akal wur ga mma ni àmət ndo. 22 Ay nəsəra ku nihi day ere ye ti kihindifiŋa kè Melefit a dek day Melefit aməvuk. » 23 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Wur ga muk ni amanğaba e kisim ba. » 24 Marta àhi : « Iy, nəsəra ka fat ga mandav ga duniya mis atanğaba e kisim ba ni ti, naŋ day amanğaba. » 25 Yezu àhi keti : « Mis tanğaba e kisim ba, təbu àna sifa ti azuhva nu, adaba nu nəbu palam. Maslaŋa ya ti àfəkua ahàr a ti ku tamal àməta nəŋgu ni amələbu àna sifa. 26 Maslaŋa ya ti naŋ àbu àna sifa, àfəkua ahàr a ti, amanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani, àmət do.

Kàhi ana ahàr ma goro hini ya nàhuk ni ma ge jiri do waw ? »²⁷ Eslini Marta nakəŋ àhi ahkado : « Ma ge jiri, Bay goro ni ; nəsəra nak *Krist *Bay gəɖakani ya Melefit àslərbiyu a duniya vu ni, nak Wur ge Melefit. »

²⁸ Marta àra àhia ma na nahkay ti àsləka, àngoru a magam, mək àzalay wur ga mənani Mari, àhi ma akal-akal, àhi ahkado : « Məsi geli àra, naŋ àbu ehindi kur. »²⁹ Mari àra ècia ma ga wur ga mənani ya àhi na ti ècikaba cəkwaɖ, àrəkioru ka Yezu. ³⁰ Ka sarta nani ti Yezu àhuriyu a kəsə ni vu faŋ ndo, kekileŋa naŋ àbu ka mələŋ ya tàbakabu ahàr nday ata Marta ni mba. ³¹ Ndam Zude ya təvu a ahay bu, tòru eslini ga mægri ezekw ana tay ni tàra tìpia Mari nakəŋ ècikaba cəkwaɖ àhəraya e mite va ti tàdəbabiya naŋ. Tàdəboru naŋ ti, təhi ana ahàr bi akoru kè mindiviŋ, akoru etəwibiya eslini. ³² Mari òru ènjəa ka mələŋ ga Yezu na, èpia naŋ a ti àbəhadí mirdim, àhi ahkado : « Bay goro ni, tamal nak kələbu ahalay ti, akal wur ga mma ni àmət ndo. »³³ Yezu àra èpia Mari a naŋ àbu etəwi, ndam Zude ya tàdəbabiya Mari ni day təbu titəwi ti, àhəlia ahàr a dal-dal, bəruv àwəra naŋ a. ³⁴ Mək àhi ana tay ahkado : « Kəfumiya naŋ e mindiviŋ vu eley ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bay geli, ra kara kipibiya mələŋ gana. »³⁵ Eslini Yezu etəwi. ³⁶ Ndam Zude ni tàra

tìpia naŋ a naŋ àbu etəwi ti tədəm : « Məŋjumki day ti, àwəya naŋ a dal-dal ni. »³⁷ Ay mis ndahaŋ e kiɖiŋ gatay bu tədəm ahkado : « Àhəlikaba eri ana zal wuluf a ti, ti Lazar àmət ba ti èsliki magrani koksah aw ? »

³⁸ Eslini bəruv àwəra Yezu a keti, mək òru ke mindiviŋ ni. Mindiviŋ nani ti ahuzl, təzləkləŋ ma gani àna belim gəɖakani. ³⁹ Tòru tìnjəa ti Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Zumləŋa belim na kà ma ge mindiviŋ na. » Eslini Marta wur ga mən ga masləŋa ya ti àmət ni àhi ahkado : « Bay goro, àgra vad a faɖ nihi e mindiviŋ ni ba ni ti èzia àndava timey. »⁴⁰ Yezu àhi ahkado : « Nəhuka àndava : tamal kəfəkua ahàr a nahəma ekipi zlam, akəsər Melefit ti naŋ njəɖa-njəɖani, akazləbay naŋ ti, kici ndo waw ? »⁴¹ Nahkay mis ni təzələŋa belim na kà ma ge mindiviŋ na. Eslini Yezu nakəŋ àmənjouru agavəla, àdəm : « Səsi gayak Bəba goro ni, adaba kəgrua ere ye ti nihindilək na. ⁴² Nu ti nəsəra nak kəbu kəgru ere ye ti nihindilək ni dek kələvad. Ay nədəm ma hini ti, nawayay ti mis ya təbu ahalay teveliŋ nu ni tici, ti təsər nak kəslərbiyu nu eɖeɖiŋ. »⁴³ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti àzlah kay kay, àdəm : « Lazar, həraya e mindiviŋ ni ba. »⁴⁴ Nahkay masləŋa ya ti àmət ni àhəraya, asak mitəwidəni, ahar day mitəwidəni àna gabaga, ahàr gayaŋ makam-

bahani àna azana. Eslini Yezu nakəŋ àhi ana mis ni ahkado : « Picheumaba naŋ a, ti māsawadāy. »

Gəđákani ga ndam Zude tagray sawari ge mijij Yezu (Meciye 26.1-5 ; Mark 14.1-2 ; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Ndam *Zude ya tàra afa ga Mari a, tipi ere ye ti Yezu àgray ni ti, mis ndahan kay e kidiŋ gatay bu təfəkia ahàr ka Yezu a. ⁴⁶ Ay mis ndahan e kidiŋ gatay bu tərəkioru ka ndam *Feriziyen, tàngəhadī ere ye ti Yezu àgray ni ana tay. ⁴⁷ Gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni tàra ticia ma na ti, təzalakabu gəđákani ga ndam Zude ni dek, təđəm : « Nihi maslaŋa hini agray zlam magray ejep dal-dal ti, məgrum ahəmamam ? ⁴⁸ Tamal məmbrəŋa naŋ a, naŋ àbu agroru zlam gayan ni nahkay ti, mis dek atəfəki ahàr. Nahkay ndam *Rom atəmbrəŋ leli do : etembedkaba *ahay gəđákani *njəlatani geli na, etijij jiba geli dek. »

⁴⁹ Zal nahan àbu, naŋ gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ke vi nani, slimi gayan Kayif. Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Lekulam ti kəsərum arana do simiteni. ⁵⁰ Ahàr àđəm mis bəlan amət azuhva ndam jiba geli dek, ti ndam jiba geli ni təmət ba. Amət nahkay ti anjivu ana kuli ti kəsərum do waw ? » ⁵¹ Àđəm nahkay ti

pakama gayan gayanani do ; àhəŋgaraya pakama ge Melefit a, adaba Kayif ti gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ke vi nani palam. Pakama ge Melefit ya àhəŋgaraya ni ti nihi : ahàr àđəm Yezu amət azuhva ndam jiba gayan kwa. ⁵² Yezu amət ti azuhva ndam jiba gayan ciliŋ do, amət ti ga maŋgasikabu ahàr ana bəza ge Melefit ya medeveni ka had gərgərani ni dek.

⁵³ Kwa ka fat nani nday nakəŋ tawayay makad naŋ. ⁵⁴ Yezu àra ècia ma gana ti, àmbrəŋ masawadani e kidiŋ ga ndam Zude bu həya, àsləka òru a kəsa nahan vu. Kəsa nani ti təzalay Efreyim, kà gəvay ge gili. Àra enjua ti ànjəhad eslini akaba ndam madəbay naŋ ni.

⁵⁵ Ka sarta gani nani ti *Pak, wuməri gəđákani ga ndam Zude ni, enjia wudak. Nahkay ndam Zude kay ya a kəsa ndahan bu ni tàsləka, tòru a Zerəzalem ga məbarani ti tigi njəlatani day kwa ti təgray wuməri ni. ⁵⁶ Mis ni tòru tinjua a Zerəzalem a ti teheliŋ eri ga Yezu, ay ti tədi ahàr ndo. Ka ya ti nday təbu a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni bu nahəma, təzlapay e kidiŋ gatay bu, təđəm : « Kəhumi ana ahàr mam ? Kəhumi ana ahàr ti amara ga magray wuməri na waw ? » ⁵⁷ Gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni tawayay təgəs naŋ, nahkay təhi ana mis

ahkado : « Ku way way do tamal àsəra məlan ga Yezu ya nanj əbu na ti m̄hi ana leli. »

12

Mari abəki tersel ka asak ga Yezu

(*Meciy^u 26.6-13; Mark 14.3-9*)

¹ Vad əvu muku tara tagray wuməri ga *Pak ni ti Yezu ɔru a Betani a kəsa ga Lazar bu. Lazar ti nanj ya ti əmət, mək Yezu əhəŋgaraba nanj e kisim ba ni. ² Eslini təzalaki Yezu nakəŋ ka zlam məzumani. ɔru ənɟaa ti Marta ahəlibiyu zlam məzumani ana tay, Lazar ti ni nanj əbu azum zlam akaba mis ya təzalay tay ni. ³ Ka ya ti təbu təzum zlam ni ti Mari ɔru əna tersel ya təzalay nardu ni, nɟəlatani ge siŋgu kayani, telma ge litir. Əra ənɟia əna nanj a ti əbəkɪ tersel ni ka asak ga Yezu cəeni mək ətəmadkia əna məhər ga ahər gayan a. Nahkay ahay ni dək ezi tersel tersel a. ⁴ Eslini Zədəs Iskariyot bəlan ga ndam *madəbay Yezu, nanj ya aməsəkumoru Yezu ni, ədəm ahkado : ⁵ « Siŋgu ge tersel ni jik diŋ diŋ mahkər ti təsəkumoru, tidi siŋgu gani ana ndam talaga ndo ni ti kamam ? » ⁶ Zədəs ədəm nahkay ti adaba awayay ndam talaga palam do, ədəm nahkay ti adaba nanj zal akal. Nanj bay maŋgah siŋgu, ay ti nanj əbu adafəŋa siŋgu na akal-akal a. ⁷ Ay Yezu əra ecia ma ga Zədəs na ti əhi : « Mbrəŋ wal hini, kəhəli muru

ba. Əgray nahkay ti adaba nanj əbu ajalakiuru ahər ka vad ya ti anəməta, atəfiyu nu e evid vu ni. ⁸ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kəlavad. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kəli kəlavad do. »

⁹ Ndam *Zədə kay təra ticia Yezu nanj a Betani ti tɔru eslini. Tɔru ti azuhva Yezu cilin do ; tɔru ti ga moru mipi Lazar nanj ya ti Yezu əhəŋgaraba nanj e kisim ba ni daya. ¹⁰ Nahkay gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təzlapakabə, tədəm : « Si mijin Lazar daya kwa. » ¹¹ Tədəm nahkay ti adaba ndam Zədə kay təmbrəŋa tay a, təgaskabu ma gatay ni va do, təbu təfəki ahər ka Yezu azuhva gayan ya əhəŋgaraba Lazar a ni.

Yezu ahuriyu a Zeruzalem

(*Meciy^u 21.1-11; Mark 11.1-11; Luk 19.28-40*)

¹² Həŋ gani mis kayani ya tɔru a Zeruzalem ga magray wuməri ga *Pak ni ticia Yezu ənɟia a Zeruzalem a wudak. ¹³ Nahkay nday nakəŋ təkwhakabaya ahar ga təba a ahar va, mək təhəraya a kəsa ni ba təŋgwivoru a ma vu. Nday təbu takoru ti təgray salalay, təzəbay Yezu, tədəm : « *Hozana ! Bay Melefit məgri sulum gayan ana maslanja ya ti ara əna slimi gayan a, nanj bay ga ndam *Izireyel ni !* » ¹⁴ Eslini Yezu ədi ahər ana azoŋgu, mək əcəlkiyu katapla. Ere gani əgravu ti akada ya

* 12:13 Limis 118.25-26.

ti àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni :

¹⁵ « Ndam *Siyon, kəgrum aŋgwaz ba.

Mənjumoru, bay gekəli naŋ tegi ara,

àcəlkivabiya ka wur ga azonġu a.† »

¹⁶ Ka sarta gani nani ti ndam *madəbay Yezu ni təsərkaba ere ya àgravu na ndo. Ka sarta ya ti Melefit àzoya Yezu a məlan masladani gayan va day kwa ti ma ya ti Melefit àdəmki a Wakita gayan bu ni aŋgiaya a ahàr ba ana tay a. Nahkay təsər zlam gani nani àgrakiva ka Yezu a akada ya àbu mabəkiani na.

¹⁷ Ka fat ya ti Yezu àzalay Lazar, àhi « Həraya e mindiviŋ ba, » àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, mis ya tōru eslini ni dek tīpia; nday nakəŋ təŋgəhadī ma gani ana mis ndahan ni. ¹⁸ Mis kay təŋgwivoru a ma vu ana Yezu ti azuhva ticia gayan ya àgray zlam magray ejep nani na. ¹⁹ Eslini ndam *Feriziyeŋ ni təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm : « Kisləmki ka arana do ni ti kipəm do waw ? Nihi mis ni dek təbu tadəbay naŋ ci ni. »

Yezu adəmki ma ka masladani gayan akaba ka məmət gayan

²⁰ E kidiŋ ge mis ya tōru ga mazləbay Melefit ka sarta ga wuməri ni bu ni ti ndam *Gres ndahan day təkibu ka tay. ²¹ Nday nakəŋ tərəkioru ke Filip naŋ ga kəsa Beceyda

ka had *Gelili ni. Təhi : « Bay geli, leli mawayay mabakabu ahàr akaba Yezu. » ²² Filip àra ècia ma gatay na ti àrəkioru ka Andre, mək nday cəeni tərəkioru ka Yezu, təhi ma gani. ²³ Yezu àra ècia ma gana ti àhi ana tay ahkado : « Nihi sarta ya Melefit azoru nu *Wur ge Mis a məlan masladani gayan bu ni ènjia. ²⁴ Nəhi ana kəli nahəma, hilfi ga hay tamal àdiyu a had vu ndo, èzi ndo ni ti, naŋ àbu nahkay zlam gayan. Ay tamal èzia day kwa ti eri gani afətaya, adək, abay ahàr, ewi bəza kay. ²⁵ Maslaŋa ya ti awayay ajəgur sifa gayan ti àmət ba ni ti emijiŋ; ay maslaŋa ya ti awayay sifa gayan a duniya hini bu do ni ti aməjəgur, amələbu àna *sifa ya àndav day-day do ni sawan. ²⁶ Tamal mis awayay məgru təwi nahəma, mādəbay nu. Ka məlan ya nu nəvu ni ti bay məgru təwi ni day amələbu eslini. Tamal mis ègia bay məgru təwi a ti, Baba amazləbay naŋ. »

²⁷ Yezu àdəm keti : « Nihi ti məbəruv àbu atukaba. Nədəm hi ti mam ? Nədəm : “Bəba, nəcakay daliya a sarta hini bu ba” zla tək ? Nədəm nahkay do, adaba nàra ti ga macakay daliya a sarta hini bu. ²⁸ Bəba, gray zlam ti mis təzləbay kur. » Eslini dəŋgu àhəndabiyu a hud melefit bu nahkay hi : « Nəgra zlam ya ti mis təzləbaki nu na àndava, anagray zlam nahan keti ti mis təzləbaki nu. » ²⁹ Mis ye

eslini ni tàra tìcia dɛŋgu ya àhəndabiyà na ti mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tɛdɛm : « Avər àdi aday. » Mis ndahaŋ ti ni tɛdɛm : « *Məslər ge Melefit àhibiyu ma. » ³⁰ Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Dɛŋgu hini ya àhəndabiyu ni ti, àhənday ti azuhva nu do, àhənday ti azuhva kɛli sawaŋ. ³¹ Nihi ti sarta ga magrafəŋa seriya kè mis ga duniya ènjia, nihi ti tara tagaray bay magədavani ya agur duniya ni. ³² Ay nu ti ka fat ya ti atəzoru nu agavəla nahəma, anazalakaboru mis dek afa goro. »

³³ Yezu àdɛm nahkay ti awayay adafaki ahəmamam amara məmət ni. ³⁴ Eslini mis dal-dalani ni tɛhəŋgrifəŋ, tɛhi : « Leli mèjeŋga a Wakita ge Melefit ni bu ni ti, *Krist *Bay gədakani ya amara ni ti amələbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Ay nak kɛdɛm ahàr àdɛm təzoru Wur ge Mis agavəla ti kamam ? Wur ge Mis nani ti way ? » ³⁵ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Masladani àbu asladɛ ana kɛli ga hayaŋani. Ka ya ti masladani àbu ti sawadumoru ; do ni ziŋ-ziŋeni ara adi ahàr ana kɛli. Adaba maslaŋa ya ti asawaday e ziŋ-ziŋeni bu ni ti àsər məlaŋ ya akoru ni do. ³⁶ Ka ya ti masladani àbu e kidiŋ gekɛli bu ni ti, fumki ahàr ka Bay ya ti avi masladani ana kɛli ni. Tamal kəgrum nahkay ti kigum ndam masladani. »

Yezu àra àdɛma ma nana ti, àsləka, àbɛfəŋa kà tay a.

Ndam Zude tàwayay magəskabu ma ga Yezu do

³⁷ Ku tamal Yezu àgra zlam magray ejep a dal-dal kè meleher ge mis dal-dalani na nəŋgu ni, mis ni tàwayay məfəki ahàr ndo. ³⁸ Nahkay pakama ge Melefit ya Izayi àhəŋgri ana mis ni àgrava àndava. Pakama gani nani ti nahkay hi :

« Bay goro, ma geli ya ti mədɛm ni ti, way àgəskabá way ?

Bay geli àdɛfiaba njəda gayan a ti ana way ? †»

³⁹ Ndam nday nani tɛfəki ahàr ka Yezu do ni ti, Izayi àdɛmkia ma ka tay a daya.

Àdɛm ahkado :

⁴⁰ « Melefit àwulufa tay a, àgray ti tɛjalay ahàr sulumani ba.

Àgray nahkay ti, awayay ti tìpi divi ba, təsər zlam ba, awayay ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ba daya.

Nahkay Melefit àdɛm : « Tamal tàmbatkaba ti, akal nəhəŋga tay a. » § »

⁴¹ Izayi àdɛm nahkay ti adaba èpia Yezu naŋ àbu a masladani ge Melefit ba àndava. Àra èpia naŋ a nahkay ti àdɛmki ma.

⁴² Ku tamal nahkay nəŋgu ni mis ndahaŋ e kidiŋ ga gədakani ga ndam *Zude bu kay tɛfəkia ahàr ka Yezu a. Ay ti tɛhi ma gani ana mis vay-vay ndo, adaba

anḡwaz àwərfəŋa tay kà ndam *Feriziyen a, tədəm bi atəhi ana tay təhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu va ba. ⁴³ Nahkay nday gani tawayay magray zlam ya ti àbəlafəŋ kè mis ni àtama ya ti àbəlafəŋ kè Melefit na sawan.

Yezu agrafəŋa seriya kè mis àna pakama gayan ya àdəm na

⁴⁴ Yezu àdəm ma kay kay, àdəm : « Maslaŋa ya ti afəku ahar nahəma, afəki ahàr ti ka nu do ; afəki ahàr ka Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ⁴⁵ Maslaŋa ya ti nan əbu epi nu ni ti, nan əbu epi Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ⁴⁶ Nu nàra a duniya va ti ga masladì məlan ana mis. Nahkay ku way way do afəku ahàr ti ànjəhad e ziŋ-ziŋeni bu va do. ⁴⁷ Tamal mis ècia ma goro na mək àgəskabu do nahəma, bay ya agrafəŋa seriya ni ti nu do. Adaba nu nàra a duniya va ti ga mahəŋgay mis, do ni ti ga magrafəŋa seriya kà tay a do. ⁴⁸ Maslaŋa ya ti àwayay nu do, àgəskabu pakama goro do ni ti, seriya aməgəs nan : ka mandav ga duniya atəgəs nan àna seriya ti àna pakama goro ya nədəm ni dek. ⁴⁹ Ay ma goro ya nədəm dek ni ti nu nədəm àna ahàr goro goroani do. Pakama goro ya nəhi ana mis akaba ya nəcahi ana mis ni ti Baba goro àslərbiyu nu ga məhiani ana tay. ⁵⁰ Iy nəsəra, pakama ga Baba goro ya àhi ana mis ni ti, tamal təgəskabá ti nday təbu àna *sifa ya àndav day-day do ni àndava. Pakama goro ya

nədəm ni, nədəm ti akada ga Baba ya àhu nəhi ana mis ni. »

13

Yezu abari asak ana ndam madəbay nan ni

¹ Àgəjəni vad bəlan ga mara magray wuməri ga *Pak ti, Yezu àsəra sarta gayan ga masləkana a duniya ba ga moroni afa ga Bəŋani ènjia. Yezu àwaya ndam gayan ya tadəbay nan a duniya bu na dal-dal, nahkay ku ka ya ti ara amət ni àmbrəŋ mawayay tay do. ² Yezu akaba ndam madəbay nan ni təbu təzum zlam ga mələkarawa. Ka sarta gani nani *Seteni àvia majalay ahàr ana Zədas wur ga Simu Iskariyot ga məsəkumoru Yezu a àndava. ³ Yezu ti àsəra Melefit àvia njəda ga məgur zlam a dek. Àsəra nan àsləkabiya afa ge Melefit a, amanḡoru afa gani daya. ⁴ Àsəra nahkay ti ècikfiŋa kà zlam məzumani na cəkwađ, àzakaba mugudi gayan na mək àzay azana nahan, àwəlvu àna nan dərkəd. ⁵ Eslini àcahviyu yam e hijid vu, ànjəki ka məbari asak ana ndam madəbay nan ni mək atəmadkia yam na ka asak gatay na àna azana ya àwəlvu àna nan na.

⁶ Àra ènjikia ka Simu Piyer a ga məbari asak na ti, Simu Piyer nakəŋ àhi ahkado : « Nak ti kabaru asak aw, Bay goro ! » ⁷ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nihi ti ere ye ti nu nagraj ni kəsərkaba faŋ do, akəsərkaba ti kama

kwa. » ⁸ Piyer àhi : « Day-day nàwayay ti nak kâbaru asak do. » Yezu àhi : « Tamal nàbaruk ndo ni ti nak mis goro do. » ⁹ Simu Piyer nakəŋ àhi : « Tamal nahkay ti kâbaru asak ciliŋ ba : baru ahar akaba ahàr daya, Bay goro ni. » ¹⁰ Yezu àhi : « Maslaŋa ya àbara ni ti [abaray asak ciliŋ do ni ti] àbaray vu gayan va do, adaba vu gayan ni dek ègia njelatana. Lekuləm ti kiguma njelatana, ay ti lekuləm dekeni do. » ¹¹ Yezu àhi ana tay « Lekuləm dek njelata do » ni ti adaba àsəra maslaŋa ya ti ara asəkumoru nan na àndava.

¹² Yezu nakəŋ àra èndeveriŋa məbari asak ana tay a ti, àzay mugudi gayan ni, àfakabu mak àŋga ka melaŋ ga zlam məzumani na. Eslini àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti nəgri ana kuli ni ti kəsəruma waw ? » ¹³ Lekuləm kəbum kazalum nu « Məsi, Bay geli » ti, nani ti jiri gekuli, adaba nu Məsi gekuli, nu Bay gekuli edediŋ. ¹⁴ Ay nu Məsi gekuli, Bay gekuli ni tekeđi nàbaria asak ana kuli a ti, ahàr àdəm e kidiŋ gekuli bu ni ti maslaŋa nahaŋ məbari asak ana maslaŋa nahaŋ. Njumki kwa kani, kəgrumoru kama kama. ¹⁵ Ere ye ti nəgri ana kuli kani ni ti nədəfiki divi ana kuli : grumi ana mis akada goro ya nəgri ana kuli ni. ¹⁶ Nəhi ana kuli nahəma, maslaŋa ya agri təwi ana mis ni ti àtam bay ya ti nan agri təwi ni do. Maslaŋa ya təslər nan ni ti

àtam bay ya ti àslər nan ni do. ¹⁷ Nihi kəsəruma nahkay nahəma, grum təwi akada ya nədəfiki ana kuli kani ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəmərumbu. »

¹⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Ma goro ya nədəm ni ti nədəmki ke kuli, lekuləm dekeni do, adaba nəsəra ndam goro ya nədaba tay a na. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefīt ni bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti məbu məzumkabu zlam kəlayadani ni àmbatuvə ahàr va. » * Ahàr àdəm pakama nani agravu kwa. ¹⁹ Wudaka ere gani ara agravu ti nəhivù ana kuli. Nəhiva ana kuli a ti, ka ya ti ere gani amagravu ni ti akəsərunki nu gani, nu nəbu. ²⁰ Nəhi ana kuli nahəma, maslaŋa ya ti àgəskabá maslaŋa ya ti nəslər nan na ti àgəskabá nu nuana daya. Maslaŋa ya ti àgəskabá nu a ni ti àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. »

Yezu adəmki ma ka maslaŋa ya ti ara asəkumoru nan ni

(*Meciyu 26.20-25 ; Mark 14.17-21 ; Luk 22.21-23*)

²¹ Yezu àra àdəma ma nahkay ti bəruv àtikaba. Àdəm : « Nəhi ana kuli nahəma, biliŋ gekuli aməsəkumoru nu. » ²² Ndam madəbay nan ni tàra ticia ma gayan na ti tàmənjavu e eri vu e eri vu, tədəm : « Àdəmki ma hini ti àki ka way ? » ²³ Eslini bəlaŋ e kidiŋ ga ndam *madəbay

* 13:18 Limis 41.10.

Yezu ni bu, naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni, naŋ àbu prif kà gəvay ga Yezu. ²⁴ Nahkay Simu Piyer àdafi ahàr, awayay ti mihindifiŋa slimu ga maslaŋa nana kà Yezu a. ²⁵ Naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni àra àsəra ere ye ti Piyer awayay ahi na ti, àzoru ahàr gayaŋ gwar ka məbəruv ga Yezu mək əhindifiŋa kà Yezu a, àhi : « Maslaŋa gani nani ti way, Bay goro ? » ²⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Maslaŋa ya ti anasaya vaŋgwala, anahəndakiaya eli a, anəvi ni ti, nani naŋ gani. » Àra àdəma nahkay ti àhəndakiaya eli a ka vaŋgwala na mək àvi ana Zədas wur ga Simu Iskariyot. ²⁷ Zədas nakəŋ àra àza vaŋgwala na ti *Seteni àhuriviyu həya. Nahkay Yezu àhi : « Təwi gayak ya kara kagraŋ ni ti gray weceweci. »

²⁸ E kidiŋ gatay ya təzum zlam ni bu ni maslaŋa ya ti àsər Yezu àhi ma gani ana Zədas kamam ni ti àbi, si Zədas Zədasani ciliŋ. ²⁹ Zədas ti naŋ bay məgəsi singu ana tay, nahkay ti mis ndahaŋ e kidiŋ ga ndam madəbay Yezu ni bu təhi ana ahàr bi Yezu àhi ana Zədas mōru məsəkumbiya zlam ga magray wuməri a, ahkay do ni bi àhi mōru məvi zlam ana ndam talaga. ³⁰ Ay Zədas àra àza vaŋgwala na ti àhəraya e mite va həya. Sarta gani nani ti məlavad.

Divi məweni ga Yezu ya adəfiki ana ndam gayaŋ ni

³¹ Zədas nakəŋ àra àsləka ti Yezu àhi ana nday ndahaŋ ni ahkado : « Nu *Wur ge Mis nahəma, nihi ti sarta goro ənjia, mis atəsər nu gəđakani, atazləbay nu. Nahkay azuhva nu ti mis atəsər Melefit day naŋ gəđakani, atazləbay naŋ. ³² [Mis atəsər Melefit naŋ gəđakani atazləbay naŋ] nahkay ti, Melefit Melefiteni àna ahàr gayaŋ day ara agray ti mis təsər nu Wur ge Mis ti nu gəđakani, ara agray ti təzləbay nu. Ara agray nahkay wudak.

³³ « Bəza goro ni, nara nəmbərbu kəli wudak, sarta goro àvu kay va bi. Anasləka ti, akəđəbum məlaŋ goro. Ay ma goro ya nəhi ana ndam *Zəde ni ti nəhi ana kəli daya : Məlaŋ goro ya anoru ni ti lekələm ekinjəmiyu koksah. ³⁴ Nihi nahəma nədəfiki divi məweni ana kəli, ahàr àdəm kəgrum kwa. Divi gani nihi : wayumvu. Nawayay kəli, nahkay ahàr àdəm lekələm day wayumvu akada goro ya nəwayay kəli ni. ³⁵ Tamal kawayumvu nahkay ti, mis dek atəsər lekələm ndam madəbay nu. »

*Yezu àhi ana Piyer :
« Akədəm kəsər nu do »
(Meciya 26.31-35 ; Mark
14.27-31 ; Luk 22.31-34)*

³⁶ Eslini Simu Piyer àhi ahkado : « Kara kakoru eley, Bay goro ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Məlaŋ goro ya nara nakoru ni ti, kisliki madəboru nu nihi koksah. Ay kama kama ti akada boru nu. »

37 Piyer àhi : « Bay goro, ku takad nu azuhva nak nənġu ni nэгəskabu. Nahkay ti nisliki madəboru kur nihi koksah ti kamam ? » 38 Yezu àhi : « Kədəm ku takad kur azuhva nu nənġu ni kэгəskabu ti efedin aw ? Nəhuk nahəma : wudaka agwazl azlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey ! »

14

Yezu ti nanj divi ga moroni afa ge Melefit

1 Yezu àhi ma ana ndam madəbay nanj ni keti, àhi ana tay ahkado : « Araŋa àhəli ahər ana kəli ba. Fumki ahər ke Melefit ; fumku ahər daya. 2 Afa ga Baba goro ti məlanj àbiyu kay. Nəhia ana kəli a nakoru nəslamativu məlanj ana kəli. Tamal məlanj ni aləbiyu bi ti, akal nəhi ana kəli ndo waw ? 3 Ka ya ti anəslamativabiya məlanj na ana kəli a ni ti anaŋga afa gekəli a, anəhəloru kəli afa goro, ti lekələm kənjəhadum ka məlanj goro ya nanjəhad ni bilegeni. 4 Məlanj goro ya nakoru ni ti, lekələm kəsəruma divi gana àndava. » 5 Tumas àhi : « Bay goro, məlanj ya kakoru ni tekefi məsər do ni ti, məsər divi gani ti ahəmamam ? » 6 Yezu àhi ahkado : « Divi, jiri, sifa ti nu gani. Maslaŋa àbi akoru afa ga Baba àna divi nahaŋ bi, si àna nu kwa. 7 Tamal kəsəruma nu a ti akal kəsərura Baba daya. Ay nihi nənġu kəsəruma nanj a, kərəma nanj a àndava. »

8 Eslini Filip àhi : « Bay goro, dəfiki Bəbuk ana leli ti, nahkay èslia geli a həya. » 9 Yezu àhi : « Nihi nəpəsa akaba kəli a ti, kəsər nu do kekileŋa waw, Filip ? Maslaŋa ya èpia nu a ti èpia Baba. Kəhu nədəfiki Baba ana kəli ti kamam ? 10 Nu nəbu akaba Baba akada mis bəlanj, Baba day nanj àbu akaba nu akada mis bəlanj ti kэгəskabu do aw ? Ma goro ya nəhi ana kəli ni ti nəhi ana kəli àna ahər goro goroani do. Agray təwi ti Baba nanj ya àbu akaba nu akada mis bəlanjani ni sawan. Nanj àbu agray təwi ti akada gayan ya awayay ni. 11 Gəsumuki ma goro ya nəhi ana kəli : “Nu nəbu akaba Baba akada mis bəlanj, Baba day nanj àbu akaba nu akada mis bəlanj” ni. Ay ku tamal kэгəsumkabu ma hini ya nəhi ana kəli ni do nənġu ni, gəsumkabá ma gana azuhva təwi ya nəbu nagraj na.

12 « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti àfəkua ahər a ti amagraj təwi akada goro ya nəbu nagraj ni. Maslaŋa gani nani amagraj təwi amatam goro ya nəbu nagraj ni, adaba nəbu nasləka nakoru afa ga Baba. 13 Tamal kəsəruma lekələm ndam goro mək kihindəm zlam azuhva nani nahəma, anagraj. Anagraj nahkay ti adaba nawayay ti mis dek təzləbay Baba àna təwi goro ya nagraj ni. 14 Nahkay tamal kihindəmfua zlam a adaba lekələm ndam goro ti anagraj. »

Yezu adəm aməsləribiyu Məsuf Njəlatani ana ndam gayəŋ

¹⁵ « Tamal kawayum nu ti akəgrum ere ye ti nəhi ana kəli grum ni. ¹⁶ Nahkay ti nu anahəŋgalay Baba mək aməsləribiyu Maslaŋa nahaŋ ana kəli ga məjənaki kəli, ti mənəhad akaba kəli ga kaŋgay-kaŋgayani. ¹⁷ Naŋ ti Məsuf Jireni. Ndam ga *duniya tisləki məgəskabu naŋ koksah, adaba tīpi naŋ do, təsər naŋ do daya. Ay lekələm ti kəsəruma naŋ a əndava, adaba naŋ əbu akaba kəli, aməhuriviyu ana kəli a vu vu. ¹⁸ Anəmbərəŋ kəli ti kīgəm bəza kuda do : anəŋgəkia ke kəli a. ¹⁹ Sarta əvu gəzit ti ndam ga *duniya etipi nu va do, lekələm ti ekipəm nu adaba nu nəbu əna sifa, lekələm day akələmbu əna sifa. ²⁰ Ka fat nani ti akəsərüm nu nəbu akaba Baba akada mis bəlaŋ, lekələm akaba nu, nu day akaba kəli akada mis bəlaŋ. ²¹ Maslaŋa ya ti əcia ere ye ti nəhi ana kəli grum na, əmbərəŋ do agray ni ti, maslaŋa nani ti awayay nu ededīŋ. Tamal mis awayay nu ti, Baba goro amawayay naŋ, nu day anawayay naŋ, anaŋgəzlivu aməsər nu. »

²² Eslini Zəd əhindifīŋa ma. (Zəd ti naŋ nani Zədas Iskariyot do.) Əhi : « Bay goro, kədəm akaŋgəzlivu ana leli cilīŋ, kaŋgəzlivu ana ndam ga duniya do ni ti ahəmamam ? » ²³ Yezu əhəŋgrifəŋ, əhi : « Tamal

mis awayay nu nahəma, aməgəskabu ere ye ti nəhi ana mis təgray ni. Nahkay ti Baba goro amawayay naŋ, mək leli ata Baba amara afa ga maslaŋa gani nana, amanəhadkəbu akaba naŋ. ²⁴ Ay maslaŋa ya ti əwayay nu do ni ti əgəskabu ere ye ti nəhi ana mis təgray ni do. Ma ya ti nəhi ana kəli, kəbum kicəm ni ti ma ga ahər goro goroani do : ma ga Baba, Bay ya əsləribiyu nu ni. ²⁵ Ma hini ti nəhia ana kəli a ka ya ti nu nəbu akaba kəli na. ²⁶ Ay Maslaŋa ya ti Baba aməsləribiyu ana kəli ga məjənaki kəli ni ti, aməsləribiyu naŋ ti azuhva nu. Maslaŋa nani ti *Məsuf Njəlatani : naŋ gani amacəhi zlam dək ana kəli, mək amagraŋ ti kəsərümki ka zlam ya nəhi ana kəli ni dək.

²⁷ « Ere ye ti nəmbribu ana kəli ni ti manəhad sulumani. Anagraŋ ti kənəhadəm əna sulumani goro ya nəgri ana kəli ni. Nəgri sulum gani nani ana kəli ti akada ga ndam ga duniya ya tagray sulum ni do. Aŋgwəz əwər kəli ba, araŋa əhəli ahər ana kəli ba. ²⁸ Kicəma, nəhi ana kəli ahkado : « Nəsləka, kələŋ gani anaŋga afa gekəli a. » Tamal kawayum nu ti, nəsləka ti akal kəmərümvu, adaba nakoru afa ga Baba. Baba ti ətam nu. ²⁹ Zlam gani ti əgrəvu faŋ ndo, ay nəhi ma gani ana kəli kwa nihi ti, adaba nawayay ti ka ya ti aməgrəvu ni ti kəfümku ahər. ³⁰ Nihi ti nindeverīŋ ma goro ya nəhi

ana kuli ni wudak, adaba bay magadavani ya agur duniya ni nanj abu ara. Maslanja gani nani ti esliku do, ³¹ ay nanj abu ara ti, ti ndam ga duniya tsar nu nawayay Baba akaba tsar nagray ere ye ti Baba ahuhu ngray ni. Cikumaba, meslakuma ahalay a. »

15

Yezu azay mazavu ga manj ga zlam akaba ahar gani mabalani ni

¹ « Manj ga zlam ededineni ti nu gani. * Bay ya ajav ni ti Baba. ² Ndam goro ti akada ahar ga manj ga zlam ni. Tamal ahar gani belanj ewi baza do ni ti Baba ekelfinja. Ay tamal ahar gani ewi baza ti Baba aslamalay ana mabafajana, awayay ti miwikivu baza. ³ Ma goro ya nahi ana kuli ni ti aslamala kuli a, kiguma njelatana. ⁴ Lekulum akaba nu ti miguma akada mis belanj a ; nahkay njahaduma akaba nu a akada goro ya nanjahad akaba kuli na. Ahar ga manjehaf ti tamal afenj ka manjehaf ni bi nahama, ahar gani nani ewi baza koksah. Lekulum day tamal kafum ka nu bi nahama, akagrumu tawi koksah.

⁵ « Manjehaf ti nu ; lekulum ti ahar gani. Maslanja ya ti nanj abu akaba nu, nu day nu nahu akaba nanj nahama, maslanja gani nani agru tawi sulumani, nanj akada ga ahar ga manjehaf ya afenj ka manj

gani, ewi baza kay ni. Nadem nahkay ti adaba tamal nu nakibu ke kuli bi ti kislumki magray tawi koksah. ⁶ Tamal mis nanj abi akaba nu va bi ti, nanj akada ahar ga manjehaf ya tekelfinja tizligoya, ekuli ni. Ahar ga manjehaf nday nani ti tanjaskabu tabiyu a aku vu, aku azumaba ni. ⁷ Tamal lekulum kabum akaba nu, kabum kagesumkabu ma goro nahama, hindam ere ye ti kawayum ni, nahkay Melefit amavi ana kuli. ⁸ Ere ye ti agray ti mis tazlabaki Baba goro ni ti nihi : grum tawi kay akada ga ahar ga manjehaf ya ewi baza kayani ni, nahkay mis tsar lekulum ndam madabay nu ededjen. ⁹ Baba awayay nu, nu day nawayay kuli akada gayanj ya awayay nu ni. Nawayay kuli nahkay ti, njahaduma akaba nu a. ¹⁰ Nu ti nahu nagray ere ye ti Baba ahuhu gray ni ; nahkay awayay nu, nu nanjahad akaba nanj. Nahkay day tamal lekulum kagrume ere ye ti nahi ana kuli grum ni ti nawayay kuli, kanjahadum akaba nu.

¹¹ « Nahi ana kuli nahkay ti, nawayay ti kamorumvu akada goro ya namervu ni. Nawayay ti kamorumvu dal-dal, ti mamerani gani misliwa ana kuli a vu va. ¹² Ere ye ti nahi ana kuli grum ni ti nihi : Wayumvu akada goro ya nawayay kuli ni. ¹³ Tamal mis awayay zlababa gayanj, agaskaba ti takad nanj azuhva tay a nahama, maslanja nani ti

* 15:1 Manj ga zlam ya Yezu ademki ma ni ti *vinj.

maslaŋa àbi awayay mis àtam gayan ni bi. ¹⁴ Tamal lekulum kəgrum ere ye ti nəhi ana kuli grum ni ti, lekulum zləbəba goro. ¹⁵ Nəzalay kuli ndam məgru tawi va do, adaba bay magray tawi ti àsər ere ye ti bay ya naŋ agri tawi agray ni do. Nəzalay kuli ti zləbəba goro, adaba nəhia ere ye ti Baba goro àhu na dek ana kuli a. ¹⁶ Ngay lekulum kədumaba nu a ti kəhumi ana ahər ba. Nu nədaba kuli a sawaŋ. Nədaba kuli a ti ga məgrumu tawi nday hini : mara məgru zlam sulumani akada ga ahar ga mənəghaf ya ewi bəza sulumani ni. Zlam gani nday nani sulumani ni ti nawayay tiji ba. Nahkay tamal kəsəruma lekulum ndam goro mək kihindamfiŋa zlam kà Baba azuhva nani nahəma, Baba aməgri ana kuli. ¹⁷ Ere ye ti nəhi ana kuli grum ni ti nihi : Wayumvu. »

Ndam ga duniya tizirey Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni

¹⁸ « Tamal ndam ga *duniya təbu tizirey kuli ti, səruma tizirey nu enji gekuli. ¹⁹ Tamal lekulum ndam ga duniya ti akal ndam ga duniya tawayay kuli, adaba tawayay ndam gatay. Ay lekulum ti ndam ga duniya do. Nu nədaba kuli a ti nēdekaba kuli akaba ndam ga duniya ; nday gani tizirey kuli ti azuhva nani. ²⁰ Sərunki ka ma goro ya nəhi ana kuli : “Maslaŋa

ya agri tawi ana mis ni ti àtam bay ya ti naŋ agri tawi ni do” ni. Tamal təgrua daliya ti atəgri daliya ana kuli daya. Tamal təgəsukia ma ti atəgəsiki ma ana kuli daya. ²¹ Atəgri zlam nday nani dek ana kuli ti azuhva lekulum ndam goro, adaba təsər Bay ya ti əslərbiyu nu ni do. ²² Tamal nàra ndo, nəhi ma ana tay ndo nahəma, akal nday ndam magudar zlam do. Ay ti nàra, nəhia ma ana tay a, nahkay nday ndam magudar zlam, atətamfəŋa kà seriya koksah.

²³ « Maslaŋa ya ti ezirey nu ni ti maslaŋa gani nani ezirey Baba daya. ²⁴ Tamal nəgray zlam ya mis təgray day-day do ni e kidiŋ gatay bu ndo ni ti, akal nday ndam magudar zlam do. Nihi ti tìpia tawi goro ya nəgray na. Ay ku tìpia nənəgu ni təbu tizirey nu, təbu tizirey Baba daya. ²⁵ Ay agravu nahkay ti, ti pakama ya àbu məbəkiani e *Divi gatay bu ni mǎgravu. Pakama gani nani ti nihi : “Tizirey nu masakani, day nəgri arana ana tay ndo.” †

²⁶ « Ay Məsuf ge jiri naŋ ya anəslərbiyu ana kuli kwa afa ga Baba ni, amara ga məjənaki kuli a. Amasləkabiya kwa afa ga Baba eminjikia ke kuli a ti amagrakua sedi a. ²⁷ Lekulum day akəgrumkua sedi a, adaba kwa ka mənəjeki ge tawi goro lekulum kəbum akaba nu. »

16

1 « Nèhi ma gani ana kùli ti adaba nawayay ti kâfumku ahâr, kâmbrajum ba. 2 Atagaraya kùli a ahay ga *mahajgalavù Melefit ba. Ay atagri ana kùli nahkay cilij do : sarta nahan amara ; ka sarta gani nani ti maslaja ya ti amabazl kùli ni ti amahi ana ahâr agray ere ye ti Melefit awayay ni. 3 Atagray nahkay ti adaba têsar Baba do, têsar nu do daya. 4 Ay nèhi ma gani ana kùli ti, adaba sarta gani eminjia ti akêsarumki ka ma gani, nèhia ana kùli a àndava. Ma gani hini nèhi ana kùli ka mænjàki ge tawi geli ndo, adaba nu nèbu akaba kùli mba. »

Tawi ga Məsuf Njəlatani ya agray ni

5 Yezu adəm keti : « Nihi ti naslaka, nakoru afa ga Bay ya ti aslari biyu nu ni. Ay “Kəkoru eley” ti maslaja àbi ehindifua e kidij gekùli ba bi. 6 Ma hini ya nèhi ana kùli ni ti ahəlia ahâr ana kùli a. 7 Ay ma hini ya nèhi ana kùli ni ti ma ge jiri : hojo naslaka, adaba tamal naslaka ndo ni ti, maslaja ya ti nədəm anəsləri biyu ana kùli ga məjənaki kùli ni ti amara do. Nahkay anaslaka ti akəngətum zlam sulumani, adaba tamal naslaka ti anəsləri biyu nan ana kùli. 8 Ka ya ti eminjia ni ti amədəfiaba zlam ana ndam ga *duniya ; zlam gani nani ti ndam ga duniya têsarkaba lala do. Ere ye ti amədəfiaba ana tay a, awayay

ti têsarkaba lala ni ti nihi : zlam magudarani ge mis, jiri ge Melefit, seriya ge Melefit. 9 Àki ka zlam magudarani ti amədəfiaba ana tay a nday təbu tagudar zlam, têsar do. Zlam gatay ya tagudar ni ti nihi : təfəku ahâr do. 10 Àki ke jiri ge Melefit ti amədəfiaba ana tay a têsar ma gani do. Ere ye ti adafaki Melefit nan jireni ni ti nihi : naslaka nakoru afa ga Baba, ekipəm nu e eri vu va do. 11 Àki ka seriya ge Melefit ti amədəfiaba ana tay a têsar ma gani do. Ere ye ti adəfiki seriya ge Melefit ana tay ni ti nihi : bay magədavani ya agur duniya ni ti Melefit agəsa nan àna seriya àndava.

12 « Zlam àbu kay nawayay nəhikivu ana kùli, ay ti nèhi ana kùli do, adaba kisləmki məgəskabani fan do. 13 Məsuf ge jiri ni eminjia ti amədəfiki divi ge jiri ana kùli, aməhiaba ma gana dek ana kùli a. Ma ya ti amahi ana kùli ni ti ma ga ahâr gayan gayanani do ; amahi ana kùli ti ma ya ti nan èci ni cilij. Amahi ere ye ti amagravu ni dek ana kùli daya. 14 Amadafaki ahəmamam nu gədakani ni, adaba emici ma goro mək amahi ma gani ana kùli. 15 Zlam ga Baba dek ti goro. Nədəm Məsuf ge jiri ni emici ma goro, amahi ana kùli ni ti azuhva nani. »

Ndam ga Yezu atajalay ahâr, kaləñ gani atəmər vu

16 Yezu àhi ana tay keti : « Kama gəzit ti ekipəm nu do,

ay kama gani gūzit ti ekipūm nu keti. »¹⁷ Ndam maḍabay naŋ ni t̄ara t̄icia ma gayan na ti ndahan e kidiŋ gatay bu t̄əḍəm : « Ḍəḍəm : “Kama gūzit ti ekipūm nu do, ay kama gani gūzit ti ekipūm nu keti” akaba ḍəḍəm : “Nasl̄aka nakoru afa ga Baba” ti, ḍəḍəm nahkay ti ahəmamam ? »¹⁸ T̄əḍəm : « Ma gayan ya ḍəḍəm “Kama gūzit” ni ti awayay aḍəmvaba mam ? Leli mičiaba ma gana do. »¹⁹ Yezu āra ḍs̄era tawayay tihindifiŋa ma na ti àhi ana tay ahkado : « Ma goro ya n̄hi ana k̄li : “Kama gūzit ti ekipūm nu do, ay kama gani gūzit ti ekipūm nu keti” ni ti, k̄bum kazlapumki e kidiŋ gek̄li bu. »²⁰ N̄hi ana k̄li nah̄ma, lek̄l̄um ti ekit̄w̄um, akandavum kuḍa, ay ndam ga *duniya ti ni at̄əmvu. Ak̄grum daliya, ay daliya gek̄li ni amandav, m̄k ak̄əmvu.

²¹ « Nazay mazavu gani : ak̄grum daliya akada ga wal a huḍ awayay ewi wur ni. Wal ni agray daliya aḍaba sarta gayan ènjia. Emiweya wur na ti àjalaki ah̄r ka daliya gayan ya àgray ni va do ; am̄rvu aḍaba èweya mis a duniya va. »²² Nihi ti lek̄l̄um day k̄bum k̄grum daliya nahkay. Ay enipi k̄li keti : ka sarta gani nani ti ak̄əmvu ; maslaŋa àbi amacaf̄a k̄li k̄ m̄ərvani nana bi.

²³ « Ka fat gani nani ti pakama àbi ekihind̄mfua bi. N̄hi ana k̄li nah̄ma, tamal k̄s̄eruma lek̄l̄um ndam

goro a m̄k kihind̄mf̄a zlam k̄ Baba azuhva nani nah̄ma, Baba am̄vi ana k̄li. »²⁴ Kekileŋa ka ya ti kihind̄mf̄a zlam k̄ Baba ni ti ŋgay lek̄l̄um ndam goro ti k̄humi faŋ ndo. Hind̄mf̄a ; tamal kihind̄mf̄a nahkay ti ak̄ŋḡtum m̄k ak̄əmvu dal-dal, araŋa amacaf̄a k̄li k̄ m̄ərvana do. »

Yezu èyefiŋa k̄ duniya àndava

²⁵ « N̄hi ma gani ḍek ana k̄li ti àna ma *gozogul. Ay sarta àbu ara ti an̄hi ma ana k̄li nahkay va do. Ka sarta gani nani ti an̄ḍəmki ma ka Baba vay-vay. »²⁶ Ka fat nani ti ekihind̄mf̄a zlam k̄ Baba aḍaba lek̄l̄um ndam goro. Ŋgay anah̄ŋgali naŋ ana k̄li ti n̄ḍəm do, »²⁷ aḍaba naŋ naŋani àna ah̄r gayan awayay k̄li. Awayay k̄li ti aḍaba lek̄l̄um k̄bum kawayayum nu, k̄ḡsumkabá n̄sl̄akabiya afa gayan a. »²⁸ Eḍeḍiŋ n̄sl̄akabiya afa ga Baba, n̄ra a duniya va, ay nihi ti n̄sl̄aka a duniya ba, naŋgoru afa ga Baba. »

²⁹ Eslini ndam maḍabay naŋ ni t̄hi ahkado : « Nihi k̄bu kazlapi ana leli vay-vay, k̄hi ma gozogul ana leli va do. »³⁰ Nihi ti m̄s̄era nak k̄s̄era zlam a ḍek, nahkay ah̄r ḍəḍəm mihind̄f̄aka ma do, aḍaba k̄s̄era ere ye ti mawayay m̄huk na àndava. Ègia nahkay ti leli m̄f̄kuk ah̄r, m̄ḡskabá k̄sl̄akabiya afa ge Melefit a. »³¹ Yezu àhi

ana tay : « Nihi ti kəfumku ahàr eɖeɖiŋ aw ? ³² Sarta amara, nihi ti ènjia àndava : ka sarta gani nani ti ekidamvu kway-kwayay, ku way way do amasləka zlam gayan a ; lekələm dek akəmbumbu nu, nu bəlan ka ahàr goro. Ay ti nu bəlan ka ahàr goro do, adaba Baba nan abu akaba nu. ³³ Nəhi ma gani hini ana kəli ti, nawayay ti aranja ahəli ahàr ana kəli ba, adaba lekələm kəbum akaba nu akada mis bəlan. Nihi a duniya bu ni ti atəgri daliya ana kəli, ay zum njəda, adaba nu ti nəyefiŋa kà duniya àndava. »

17

Yezu ahəngali Melefit ana ndam madəbay nan ni

¹ Yezu àra àdama ma nana nahkay ti amənjoru e melefit vu, àdəm : « Bəba goro ni, sarta ènjia. Gray ti mis dek təsər Wur gayak ti nan gəɖakani ; nahkay ti atəsər nak gəɖakani azuhva Wur gayak ni. ² Kəvia njəda ana Wur gayak ga məgur mis a dek, ti məvi *sifa ya àndav day-day do ni ana nday ya ti kəbi tay a ahar vu ni dek. ³ Sifa ya àndav day-day do ni ti nihi : təsər kur, nak bəlan, nak Melefit eɖeɖiŋ eɖeɖiŋeni, təsər Yezu *Krist nan ya kəslərbiyu ni daya. ⁴ Nəgra təwi ya kəhu nəgray ka had na dek àndava ; təwi goro gani nani àdəfikia ana mis a nak gəɖakana. ⁵ Ahaslani wudaka kəgraya məlan a nahəma, nu nəbu akaba kur a məlan

gəɖakani masladani bu : nihi day hənguriyu nu a məlan gani nani vu keti ti. ⁶ Kədaba mis a duniya ba, kəbua tay a ahàr va. Nihi ti nədəfikia kur ana tay a, təsəra kur a àndava. Ahaslani ti nday a ahar bu afa gayak, ay nihi ti kəbua tay a ahar va, mək təgəsukkia ma. ⁷ Nihi ti təsəra zlam ya nu nəbu àna nan ni dek ti nak kəbu tay a ahar vu eɖeɖiŋ, ⁸ adaba nəhia pakama gayak ya kəhu nəhi ana tay na dek ana tay a. Pakama gayak gani nani ti təgəskabá : təsəra nəsləkabiya ti afa gayak, àslərbiyu nu ti nak eɖeɖiŋ.

⁹ « Nahəngali kur ana tay. Nəhəngali kur ana mis ga *duniya do, nahəngali kur ana ndam ya ti kəbu tay a ahar vu ni cilin, adaba nday ti ndam gayak. ¹⁰ Zlam goro dek ti gayak, zlam gayak dek day goro ; nahkay mis təsəra nu gəɖakani azuhva nday ya ti kəbu tay a ahar vu na. ¹¹ Kama kama ti nu anələbi a duniya bu bi, anasləka anoru afa gayak, ay nday ti atanjəhad a duniya ni bu. Bəba goro ni, nak njələta ; fi ahàr ana tay àna njəda gayak. Njəda gani nani ti nak kəvu. Fi ahàr ana tay ti tigi akada mis bəlan akada geli ata nak leli məbu bəlanani ni. ¹² Kəvua njəda gayak a ; nahkay ka ya ti nəbu akaba tay ni ti, nəfia ahàr ana tay àna njəda gani nana. Nəbia slimi ana tay a, ku mis bəlan gatay èji ndo, si maslana ya ti ahàr àdəm ejiji ni kwa. Gayan ya èjiji ni ti, ti pakama ya abu

məbəkiani a Wakita gayak ni bu ni mǎgravu.

¹³ « Nihi ti nasləka nakoru afa gayak. Nu nəbu nəhuk ma hini a duniya bu ni ti, nawayay ti nday tǎmǎrvu daldal azuhva nu, ti mǎmǎrani gani mǎsliva ana tay a vu va.

¹⁴ Nəhia pakama gayak a dek ana tay a mək tǎgǎskabá. Nahkay ndam ga duniya tǎbu tizirey tay adaba nday ndam ga duniya do, akada goro ya nu mis ga duniya do ni. ¹⁵ Nahǎngalay kur ti ga mǎhǎlaba tay a duniya ba do. Nahǎngalay kur ti, ti kǎhǎngafǎŋa tay kǎ *Seteni a.

¹⁶ Nday ti ndam ga duniya do, akada goro ya nu mis ga duniya do ni. ¹⁷ Gray ti tǐgi ndam gayak *njǎlatani àna jiri gayak. Jiri gayak ti ma ge jiri ya nəhi ana tay ni. ¹⁸ Nak kǎslǎrbiyu nu a duniya vu, nahkay nu day nǎslǎroru tay a duniya vu. ¹⁹ Nu mis gayak njǎlatani, nahkay nday day etigi ndam gayak njǎlatani. Tigi ndam gayak njǎlatani ti àna pakama gayak jireni ya nəhi ana tay ni.

²⁰ « Nǎhǎngali kur ana tay ciliŋ do ; nahǎngali kur ana nday ya ti atǎgǎskabu pakama gatay ya atǎhi ana tay ni, mək atǎfǎku ahǎr ni daya. ²¹ Bǎba goro ni, nawayay ti mis ya tǎfǎku ahǎr ni dek tǐgi akada mis bǎlaŋ, akada nak kǎbu akaba nu, nu day nəbu akaba kur akada mis bǎlaŋ ni. Nawayay ti nday day tǐgi akaba leli akada mis bǎlaŋ ; nahkay ti

ndam ga duniya atǎsǎr nak kǎslǎrbiyu nu. ²² Nak kǎgray ti mis dek tǎsǎr nu gǎdǎkani ; nahkay nu day nǎgray ti mis tǎsǎr ndam ya tadǎbay nu ni nday gǎdǎkani akada goro ni. Nǎgray nahkay ti, nawayay ti tǐgi akada mis bǎlaŋ akada geli ya leli mǎbu bǎlaŋani ni. ²³ Nu ti nəbu akaba tay akada mis bǎlaŋ ; nak day kǎbu akaba nu akada mis bǎlaŋ. Azuhva nani nday day etigi bǎlaŋani akada geli ni. Etigia bǎlaŋana ti ndam ga duniya atǎsǎr nak kǎslǎrbiyu nu, kawayay tay akada gayak ya ti kawayay nu ni.

²⁴ « Bǎba goro ni, nawayay ti ndam ya kǎbu tay a ahar vu ni ti nday day tǎru ka mǎlaŋ goro ya nəbiyu ni. Nawayay ti tǐpi nu, nu gǎdǎkani azuhva njǎda gayak ya kǎvu ni. Kǎvu njǎda gani nani ti adaba kwa kǎgraya mǎlaŋ a faŋ ndo kǎwaya nu a. ²⁵ Bǎba goro ni, nak jireni. Ku tamal ndam ga duniya tǎsǎr kur do nǎngu ni, nu nǎsǎra kur a ; ndam goro day tǎsǎra nak kǎslǎrbiyu nu. ²⁶ Nǎdǎfikia njǎda gayak ana tay a, anǎdǎfikioru ana tay anǎmbrǎŋ do. Nawayay ti tǎwayavu akada gayak ya kawayay nu ni ; nahkay ananjǎhad akaba tay akada mis bǎlaŋ. »

18

Gǎdǎkani ga ndam Zude tǎgǎs Yezu

(*Meciyu* 26.47-56 ; *Mark* 14.43-50 ; *Luk* 22.47-53)

¹ Yezu àra adǎma ma na nahkay ti tǎslǎka, tǎru akaba

ndam maďəbay naŋ ni ke ledi ga zalaka ya təzalay Sedroŋ ni. Eslini ti dini nahaŋ àbu, təhuriyu. ² Ay ti Zədas naŋ ya ti ara asəkumoru naŋ ni àsəra mələŋ gani nana, adaba kəlavad ata Yezu təbu təcakalavu akaba ndam maďəbay naŋ ni eslini. ³ Zədas nakəŋ àdi kama ana ndam slewja akaba ana nday ya ti tajəgay *ahay gəďakani ge Melefit ni. Ndam slewja gani nani ti gəďakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təcakalavu akaba ndam *Feriziyəŋ mək təsləroru tay. Tòru ti àna zlam ahar gatay, təhəla ceŋgel akaba vala-vala a ahar va daya. ⁴ Yezu àsəra ere ye ti amagrakivu na, nahkay nday nakəŋ tòru tinjəa wudak ti, àŋgwivabiyu ana tay a ma vu mək àhi ana tay ahkado : « Kəďəbum way ? » ⁵ Təhi ahkado : « Maďəbay Yezu zal Nazaret ni. » Naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Nu gani, nu hi. » Zədas naŋ ya ara asəkumoru Yezu ni naŋ àkibu ka tay. ⁶ Yezu àra àďəma « Nu gani, nu hi » ti tənɡoru aləŋ-aləŋ, təďəď ka had. ⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Kəďəbum way ? » Təhi ahkado : « Maďəbay Yezu zal Nazaret ni. » ⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhia ana kəli a “Nu gani, nu hi” a timey ! Tamal kəďəbum ti nu nahəma, mbrəŋum ndam goro hini təsləka. »

⁹ Àďəm nahkay ti, ti ma ya ti àhi ana Bəŋani : « Bəba, ndam ya ti kəbu tay a ahar vu ni ku mis bələŋ gatay

əjifua ndo » ni məgravu. ¹⁰ Maslalam àfəŋ ka Simu Piyer ; Simu Piyer nakəŋ àradaya fətah mək àsi ana bay məgri təwi ana gəďakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, àsifəŋa slimi ga ahar ga đaf a həndəď. Bay magray təwi nani ti slimi gani Malkus. ¹¹ Ay ti Yezu àhi ana Piyer : « Həŋguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Baba àďəm anəcakay daliya, ay ti kəhi ana ahər nəcakay ba waw ? »

Gəďakani ga ndam Zəde takoru àna Yezu kə meleher ga Anna

¹² Eslini ndam slewja akaba gəďakani gatay ni akaba ndam *Zəde ya tajəgay *ahay gəďakani ge Melefit ni təgəs Yezu, təwəlikabu ahar. ¹³ Təra təwəlikabá ahar na ti təzoru naŋ afa ga Anna. Anna ti medim ga Kayif. Ka sarta gani nani ti Kayif gəďakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. ¹⁴ Maslaŋa ya àhi ana ndam Zəde : « Hojo mis bələŋ məmət azuhva mis dek » ni ti, Kayif gani nani.

Piyer adəm naŋ àsər Yezu do

(Meciyə 26.69-70 ; Mark 14.66-68 ; Lək 22.55-57)

¹⁵ Simu Piyer nday ata maslaŋa nahaŋ ya naŋ day adəbay Yezu ni təďəboru Yezu. Bay maďəbay Yezu nani ti gəďakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àsəra naŋ a lala. Nahkay təhuriyu ka ahar bələŋ akaba Yezu a dalaka

ga ahay ga gəḏakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni vu. ¹⁶ Ay ti Piyer àhuriyu ndo, ècik kà mahay. Eslini bay maḏəbay Yezu ya ti gəḏakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit àsəra naŋ a lala ni àhərkiaya ka wal ya ajəgay mahay na, àhi ma mək àziyu Piyer a dalaka ga ahay ni vu. ¹⁷ Wal ya ti ajəgay mahay ni àhi ana Piyer ahkado : « Nak day bəlan ga ndam maḏəbay maslaŋa nani ni do waw ? » Eslini Piyer àhi : « Aha, nu bay maḏəbay naŋ do. »

¹⁸ Ndam ya tagray təwi eslini ni akaba nday ya ti tajəgay *ahay gəḏakani ge Melefit ni aməḏ awər tay, tèbefta aku a təbu tənjafeŋ. Piyer day àrəkivoru ka tay ànjafeŋ bilegeni.

Anna ehindifiŋa ma kà Yezu a

(*Meciy*^u 26.59-66; *Mark* 14.55-64; *Luk* 22.66-71)

¹⁹ Eslini gəḏakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ehindifiŋa ma kà Yezu a, àhi ahkado : « Ndam maḏəbay kur ti ndamam ? Kacahi mam ana mis ni mam ? » ²⁰ Yezu àhəŋgrifeŋ, àhi : « Nəhia ma ana mis a dek vay-vay. Kəlavəḏ nəbu nəcahi zlam ana tay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba a dalaka ga *ahay gəḏakani ge Melefit ni bu, ka məlan ya ndam *Zəde dek təcakalavu ni. Ma ya ti nəḏəm akal-akal ni ti àbi. ²¹ Kihindifua ma ti kamam ? Hindi ma goro ti afa ga ndam

ya ti nəhi ma ana tay ni. Nday ti təsəra ere ye ti nəḏəm na. »

²² Yezu àra àḏəma nahkay ti bəlan ga ndam ya tajəgay ahay gəḏakani ge Melefit ni àdi barva kəba mək àhi : « Təhəŋgrifeŋ kà ma ana gəḏakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti nahkay aw ? »

²³ Yezu àhəŋgrifeŋ, àhi : « Tamal nəgudara ma ti dəfaya ma ya ti nəgudar na. Ay tamal ma goro ya nəḏəm ni ma ge jiri ti kədu barva ti kamam ? » ²⁴ Kəlan gani Anna àḏəm təzoru naŋ afa ga Kayif gəḏakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Nahkay təzoru naŋ ahar məwəlikabani afa ga Kayif nakəŋ.

Piyer aḏəm keti naŋ àsər Yezu do

(*Meciy*^u 26.71-75; *Mark* 14.69-72; *Luk* 22.58-62)

²⁵ Ka ya ti Simu Piyer naŋ àbu anjafeŋ ka aku ni kekileŋa ni ti təhi ahkado : « Nak day bəlan ga ndam maḏəbay maslaŋa hini do waw ? » Ay ti Piyer àḏəm : « Aha, nəbi nəḏəbay naŋ bi. » ²⁶ Zal nahəŋ naŋ àbu eslini, naŋ bay məgri təwi ana gəḏakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Maslaŋa gani nani ti Piyer àsifeŋa slimi a ti ana mis ge dini gayəŋ. Maslaŋa nani àhi ana Piyer ahkado : « Nipi kur kwa enekwiŋ e dini bu ata naŋ ti nak timey. » ²⁷ Ay ti Piyer àḏəm keti : « Aha, nu do. » Eslini agwəzl àzlah həya.

Yezu nanj àbu kè meleher ge Pilet bay ga ndam Rom ni

(Meciyu 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; Luk 23.1-5)

28 Du àna zuzumèni nahəma, ndam *Zude tàzay Yezu afa ga Kayif, tòru àna nanj afa ge Pilet bay ga ndam *Rom ya agur had *Zude ni. Ay tòru tinjua àna nanj a ti ndam Zude tàwayay məhuriyani a ahay vu afa ga bay ni ndo. Adaba tamal təhuriya ti tigi nday njalata do, tisliki məzum zlam ga wuməri ga *Pak ni do. 29 Nahkay bay *Pilet nakənj àhərkiaya ka tay e mite va, àhi ana tay ahkado : « Kàbəhadumki mirdim ka maslanja hini ti agudar mam ? » 30 Təhəngrifənj, təhi : « Tamal ti agudar zlam ndo ni ti akal məzəbiyu nanj afa gayak ndo. » 31 Nday nakənj tàra tədəma nahkay ti Pilet àhi ana tay ahkado : « Zuma nanj a, lekulum lekulumèni grumfənja seriya, akada ge seriya gekuli ya kəgrum na. » Ndam Zude ni təhəngrifənj, təhi : « Leli nahəma, seriya ga makad mis ti təvi divi gani ana leli ga magrani ndo. » 32 Tədəm nahkay ti, ti ma ga Yezu ya adəm amara məmət nahkay ni ti mǎgravu.

33 Eslini Pilet angoru a ahay vu, azalay Yezu, ehindifinja ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam Zude ededinj aw ? » 34 Yezu àhəngrifənj, àhi : « Nak nakani kəjalay tək, day ti mis təhuk aw ? » 35 Pilet àhi : « Nu zal Zude aw ? Təzəbiyu kur afa goro ti ndam jiba gayak gayakani

akaba gədəkani gekuli ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefrit ni do waw ? Kəgudar mam ? » 36 Yezu àhəngrifənj, àhi : « Nu bay, ay bay goro ti ga duniya hini do. Tamal bay goro ni ga duniya hini ti, akal ndam goro takadva akaba ndam ya təgəsi nu ana ndam Zude na. Ay ti təgray nahkay ndo, adaba bay goro ni ga duniya hini do. » 37 Pilet àhəngrifənj, àhi : « Kədəm nahkay ti nak bay ededinj aw ? » Yezu àhəngrifənj, àhi : « Nak kədəm. Nu ti nàra a duniya va, tiwi nu ti, ti nəhi ma ge jiri ana mis. Ku way way do nanj mis ge jiri ti abi slimi ana ma goro ya nədəm ni. » 38 Eslini Pilet àhi ahkado : « Jiri ti mənj ga mam jikenj mam ? »

Tədəm seriya agasa Yezu a, si takad nanj kwa

(Meciyu 27.15-31 ; Mark 15.6-20 ; Luk 23.13-25)

Pilet nakənj àra àhia ma ana Yezu a nahkay ti àhərkiaya ka ndam Zude na e mite va keti. Àhi ana tay ahkado : « Nu ti nədi ahər ana zlam magudarani gayanj ndo simiteni. 39 Ay kəsəruma kilevi a wuməri ga *Pak bu ni ti nəbu nəfiaya zal danjay ana kuli a bəlanj. Nihi ti kawayum nəfiaya bay ga ndam *Zude na ana kuli a waw ? » 40 Nday nakənj tàra ticia ma ge Pilet na ti təzlah kay kay, tədəm : « Kəfaya maslanja nana ba, faya Barabas a sawanj ! » Barabas gani nani ti zal abra, àbazla mis a.

19

¹ Eslini Pilet àhi ana ndam slewja gayan̄ tázay Yezu, tázláb nan̄ àna kurupu. ² Tàra tázlábà nan̄ a ti ndam slewja ni tàslapaya adak a hindigil-hindigil mæk táfiviyu a ahàr vu akada ga jaku ni. Tàfikabu mugudi ndizeni ga bay daya. ³ Tàra tábàkia zlam nday nana nahkay ti tãhãdãkfãñbiyu, tãhi ahkado : « Mægruk sa, bay ga ndam *Zude ! » Nday nakəñ tãra tãhia ma nahkay ti tãsi barva kãba kãba.

⁴ Eslini Pilet àhərkiaya ka ndam Zude na e mite va keti, àhi ana tay : « Nihi nahəma, nara nəzibiyu nan̄ ana kuli e mite vu, ti kəsərum nəngət zlam magudarani gayan̄ ga məwəlki nan̄ di ndo. » ⁵ Mæk Yezu nakəñ àhəraya e mite va àna adak ya ka ahàr na akaba àna mugudi ndizeni ya táfikabu na. Yezu àra àhəraya ti Pilet àhi ana tay : « Maslaña nakəñ nan̄ hi. » ⁶ Gədəkani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam gatay ni tãra tĩpia Yezu a ti tázlah kay kay, tãdãm : « *Darfəñ nan̄ kà təndal ! Darfəñ nan̄ kà təndal ! » Pilet àhi ana tay ahkado : « Lekulam lekulumeni zuma nan̄ a ti kãdarumfəñ ka təndal gani. Nu ti nəngət zlam magudarani gayan̄ ga məwəlki nan̄ di ndo. » ⁷ Ndam Zude ni tãhəngrifəñ, tãhi : « Melefit àvia divi ana leli ndam Zude a, ahàr àdãm tãkad nan̄, adaba azay ahàr gayan̄ àdãm nan̄ Wur ge Melefit. » ⁸ Pilet àra ècia ma gatay na ti àgra aṅgwaz a

dal-dal, ⁹ àṅgwiyu a ahay vu keti, àhi ana Yezu : « Nak kãsləkabiya ti eley ? » Ay ti Yezu nan̄ te-te, àhəngrifəñ ndo. ¹⁰ Pilet àhi : « Kàhu ma do ? Nisliki məmbrəñ kur, nisliki *madarfəñ kur kà təndal ti kəsər do waw ? » ¹¹ Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Kisliki mægru arañja do, si tamal Melefit àvuka divi gana kwa. Nahkay ti maslaña ya ti àgəsukbiyu nu ni àgudara zlam a àtama gayak na. »

¹² Yezu àra àdəma nahkay ti Pilet nakəñ àdəbay divi ga məmbrəñ nan̄. Ay ndam Zude ni tázlah, tãhi : « Tamal kəmbrəña maslaña hina ti kãdafakia kawayay *Sezar do, adaba ku way way do azay ahàr gayan̄ adəm nan̄ bay ti maslaña gani nani ezirey Sezar. » ¹³ Pilet nakəñ àra ècia ma ge mis na ti àzəbiyu Yezu e mite vu mæk ànjəhad ka mələñ magray seriya ni. Mələñ gani nani ti maslamalani lala àna akur, təzalay àna ma *Hebri ti « Gabata. »

¹⁴ Vad gani nani ti vad ga maslamalakabu zlam ga wuməri ga *Pak ; fat agray wis wudak. Pilet nakəñ àhi ana ndam Zude ni ahkado : « Bay gekuli nihi. » ¹⁵ Nday nakəñ tãra ticia nahkay ti tázlah, tãdãm : « Kada, kada, darfəñ nan̄ kà təndal ! » Eslini Pilet àhi ana tay ahkado : « Nãdarfəñ bay gekuli ni kà təndal aw ? » Gədəkani ga ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit ni tãhəngrifəñ, tãhi : « Bay geli nahan̄ àbi,

si Sezar kwa. »¹⁶ Pilet àra ècia ma na nahkay ti àvi divi ana ndam slewja gayan ga madarfəj Yezu kà təndal. Nahkay nday nakəj tázay Yezu, tàsləka àna nan a.

Tadarfəj Yezu kà təndal

(Meciy^u 27.32-44; Mark 15.21-32; L^uk 23.26-43)

¹⁷ Ka ya ti təbu takoru ni ti Yezu azay təndal ya ti takoru *tadarfəj nan ni àna ahar gayan gayanani. Tàhəraya a kəsa ni ba, tòru ka məlan nahan; məlan gani nani ti təzalay « Məlan ga Aslat ga Ahàr »; àna ma *Hebri ti təzalay « Golgota. »¹⁸ Tòru tinjəa eslina ti *tadarfəj nan kà təndal ni. Tadarfəja mis ndahan a c^u kà təndal ndahan a daya: Yezu ti nan e kidin gatay bu.

¹⁹ Pilet àdəm təbəki ma ka pələngaf, tadarfəjnyu kà təndal ga Yezu ni ti mis tijeŋgey, təsər. Ma gani ya ti təbəki ni nahkay hi: « Yezu, zal Nazaret, Bay ga ndam *Z^ude. »²⁰ Ma gani nani ti təbəki àna ma Hebri, àna ma Rom akaba àna ma Gres. Ndam Z^ude kay tijeŋga ma gana, adaba məlan ya ti tadarfəj Yezu kà təndal ni cifa akaba kəsa.²¹ Gəfákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tàra ticia ma gana ti təhi ana Pilet ahkado: « “Nan Bay ga ndam Z^ude” ti kəbəki ba. Ngulum bəki: “Maslanja hini àdəm nan Bay ga ndam Z^ude” sawan. »

²² Ay Pilet nakəj àhi ana tay ahkado: « Ere ye ti nəbəki ni ti mənjuhəf nahkay. »

²³ Ndam slewja ni tàra tadarfəja Yezu kà təndal na ti, təhəl azana gayan ni, tèdekaba məlan faf, ku way way do e kidin gatay bu àŋgata bəlan. Tàza endəwi gayan a daya; endəwi gani nani ti mədəməkani àfəj bi, tələmaya zəbalana.²⁴ Nahkay ndam slewja ni təzlapay e kidin gatay bu, tədəm: « Mèguzleh endəwi hini ba; ŋgulum məgrumki ca-ca ti məsər way azum way. » Ndam slewja ni tàgray nahkay ti, zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni àgravu. Pakama gani nani ti nihi:

« Tèdekaba azana goro na e kidin gatay ba,

mək tàgrakia ca-ca ke endəwi goro a.* »

Ndam slewja ni tàgray akada nani gani ededinj.

²⁵ Kà gəvay ga təndal ya ti tadarfəj Yezu ni ti wəl ndahan təbu micikeni. Wəl nday nani ti nday hi: mən ga Yezu, wur ga mən ga mənani, Mari wal ga Kəlopas akaba Mari ga kəsa Magədala.²⁶ Bay madəbay Yezu ya Yezu awayay nan kayani ni nan àbu kà gəvay ga mən ga Yezu daya. Yezu àra èpia tay a ti àhi ana mənani ni ahkado: « Mma, wur gayak ti nan hini. »²⁷ Àra àhia ma ana mənana nahkay ti àhi ana bay madəbay nan ni ahkado: « Muk ti nan hini. » Kwa ka fat nani bay madəbay Yezu ni àzoru mən ga Yezu ni afa

* 19:24 Limis 22.19.

gayan ti mânjêhadâ afa gayan a.

Yezu amæt

(*Meciyu 27.45-56; Mark 15.33-41; Lúk 23.44-49*)

²⁸ Yezu àsêra àgra tawi gayan na dek àndava. Àra àsêra nahkay ti àdêm ahkado: « Yam àkadâ nu a. » Àdêm nahkay ti, ti zlam ya àbu mabækiani a Wakita ge Melefit bu ni mâgravu. † ²⁹ Mandaray nahan àbu eslini mafakadani akaba zum cecawekeni. Tàra tici ma ga Yezu na ti tàzay zlam ya esikabu yam akadâ ga matala ni, tèteliyu a zum ni vu, tàbahki ka aday mæk tètèlikabiyu kà pakama ana Yezu. ³⁰ Yezu àra àcaka zum cecawekeni na ti àdêm ahkado: « Tawi goro dek àgrava àndava. » Àra àdêma nahkay ti àzègad ahâr gèzak mæk àmæt.

Zal slewja nahan àtêhad Yezu àna awal

³¹ Vad gani nani ti hajên gani vad mæpæsabana, nahkay mis tæbu tæslamalavu. Vad mæpæsabana gani nani ti àtama vad mæpæsabana ndahan na, nahkay ndam *Zude tawayay ti kisim ge mis ya ti *tâdarfên tay kà tændal ni tânjêhadfênjiyu kà tændal ni a vad mæpæsabana ba ba. Nahkay tòru afa ge Pilet, tæhi ahâr àdêm têhebi asak ana tay ti tæmæt weceweci, tæhælfênja tay kà tændal na. ³² Nahkay Pilet àslêroru ndam slewja gayan. Tàra tînja ti têhebi

asak ni ana mis bêlan gani ya tâdarfên nan kà tændal akaba Yezu ni, mæk têhebi ana nan ye cu ni. ³³ Tàra tærakia ka Yezu a, tawayay têhebi asak ti tædi ahâr nan mæmætani àndava, nahkay ti têhebi asak ni ndo. ³⁴ Ay bêlan e kidînj ga ndam slewja ni bu àtêhad Yezu àna awal a jamanjay vu gæk. Àra àtêhadâ nan a ti mimiz àngèzaya huya, yam day àngèzaya. ³⁵ Àgrakia sedi ka zlam gani nana ti, maslanja ya èpia ni. Àgrakia sedi a, pakama gayan ya ti àdêm ni ti jiri ededînj. Nan day àsêra pakama gayan ya àdêm ni jiri ededînj. Àdêm nahkay ti awayay ti lekælum day kægèsumkabu pakama gani, káfumki ahâr ka Yezu. ³⁶ Zlam gani nani àgrava ti, ti zlam ya àbu mabækiani a Wakita ge Melefit ni bu ni mâgravu. Pakama gani nani ti nihi: « Ku aslat ga vu gayan tekedî eteheb do. † » ³⁷ Àbu mabækiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi keti: « Ndam ya ti tâtêhad mis ni atamênjalên ka maslanja ya ti nday tâtêhad ni. § » Pakama gani nani day àgrava.

Tæfyiyo kisim ga Yezu e mindivij vu

(*Meciyu 27.57-61; Mark 15.42-47; Lúk 23.50-56*)

³⁸ Zal nahan àbu slimi gani Zuzef, nan ga kæsa Erimete. Nan ti bay madèbay Yezu, ay adèbay nan akal-akal

† 19:28 Mænjay Limis 69.22. † 19:36 Mænjay Mahêrana 12.46; Macalani 9.12; Limis 34.21. § 19:37 Zakari 12.10.

adaba aŋgwaz awərfəŋa naŋ kà ndam *Zude a. Yezu àra àmàta ti Zuzef nakəŋ òru afa ge Pilet, ehindifiŋa divi ga mazay kisim ga Yezu na, mək Pilet àvi divi gani. Nahkay òru àzay kisim ga Yezu ni. ³⁹ Nikodem day òra ka məlan gana. Nikodem ti naŋ ya ti a vad nahaŋ àrəkioru ka Yezu ga məlavad ni. Òru ti, àzay haf mebedeni gərgəri cə, bəlan gani təzalay mir, nahaŋ ti ni eləwes, àgray kilə kru kru mahkər. Haf gani nani ti mizi gani àbəlay. ⁴⁰ Tàra təzaya kisim na ti ata Zuzef nday ata Nikodem nakəŋ titədey àna gabaga ; ka ya ti təbu titədey nahəma, təbəkì haf ni ke kisim ni hi hi. Wudaka ndam Zude tili mis ti tagray nahkay day. ⁴¹ Kà gəvay ga məlan ya *tədarfəŋ Yezu kà təndal ni ti dini nahaŋ àbu eslini. E dini gani nani bu ni ti mindiviŋ nahaŋ àvu, tili nihi guhwa təfiyu kisim ga maslaŋa faŋ ndo. ⁴² Ka fat nani ti ndam Zude təbu təslamalavu ga vad *məpəsabana, nahkay ata Zuzef nday ata Nikodem nakəŋ təfiyu Yezu e mindiviŋ nani vu, adaba mindiviŋ ni driŋ do.

20

Ndam maɖəbay Yezu takoru kə mindiviŋ

(Meciyə 28.1-8 ; Mark 16.1-8 ; Lək 24.1-12)

¹ Də ge miledə àna zuzəni a vad ye enjenjeni ga gosku nahəma, Mari ga kəsa Magədala òru ke mindiviŋ ni. Òru ènjəa ti àdi ahàr

ana mindiviŋ ni bəŋa, èpi belim ni àləŋ ana mindiviŋ ni bi. ² Naŋ nakəŋ àra èpia belim ni àləŋ bi nahkay ti àcuhwakibiyu ka Simu Piyer nday ata bay maɖəbay Yezu ya Yezu awayay naŋ kay ni, àhi ana tay ahkado : « Ndaməŋa təzaba Bay geli na e mindiviŋ ni ba, məsər məlan ya təfəkad ni do. »

³ Ata Piyer nday ata bay maɖəbay Yezu nahaŋ ni tàra ticia nahkay nahəma, təsləka təzay divi ga moroni ke mindiviŋ ni. ⁴ Nday cəeni tacuhworu, ay bay maɖəbay Yezu nahaŋ ni àcuhway àtam Piyer, ènjiyu ke mindiviŋ ni enji gayan. ⁵ Òru ènjəa ti àndəhad ahàr, àmənjiyu e mindiviŋ ni vu, èpi gabaga ni mabəhadani cilin, ay ti àhuriyu ndo. ⁶ Kələŋ gani Simu Piyer ti ni òru ènjəa ke mindiviŋ na ti àhuriyu həya, èpi gabaga ni mabəhadani duca, ⁷ azana ya ti titədi ahàr ana Yezu àna naŋ ni day mifedekabani ka məlan nahaŋ, mabəhadani akaba gabaga ni do. ⁸ Eslini bay maɖəbay Yezu nahaŋ ya ènjiyu ke mindiviŋ enji ge Piyer ni àhuriyu bilegeni. Àra àhuriya ti èpi zlam ya ti àgravu ni, àsəra Yezu àngaba e kisim ba. ⁹ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefīt bu, ahàr àdəm Yezu amət mək aŋgaba e kisim ba, ay kekileŋa nday gani ticiaba pakama gana faŋ ndo. ¹⁰ Kələŋ gani ndam *maɖəbay Yezu nakəŋ təsləka, tòru a magam.

Yezu aṅgazlivu ana Mari ga kəsa Magədala

(*Meciyu 28.9-10; Mark 16.9-11*)

11 Ka sarta gani nani Mari naṅ àbu kà gəvay ge mindiviṅ ni, etəwi. Naṅ àbu etəwi ti àndəhad ahàr, àmənjiyu e mindiviṅ ni vu, ¹² èpi *məslər ge Melefit cə məbakabu azana bəd-bədani. Nday manjəhadani digəs-gəs ka mələṅ ya táfəkəf kisim ga Yezu ni; bələṅ manjəhadani gwar ka mələṅ ga ahàr, bələṅ gani ti ni gwar ka mələṅ ga asak. ¹³ Eslini məslər ni tihindifiṅa ma, təhi ahkado: « Wal hini, kitəwi mam? » Wal ni àhəṅgrifəṅ ana tay, àhi ana tay ahkado: « Ndamaṅa təzaba Bay goro e mindiviṅ ba, nəsər mələṅ ya táfəkəf ni do. »

14 Àra àdəma nahkay ti àmbatbiyu ma kələṅ, èpi Yezu naṅ jika, ay ti ŋgay Yezu ti àsər do. ¹⁵ Eslini Yezu àhi: « Wal ni, kitəwi mam? Kadəbay way? » Wal ni àhi ana ahàr maslaṅa ya àhi ma ni ti bay ya agray təwi e dini bu ni. Nahkay àhi: « Maslaṅa goro, tamal nak kəzaba naṅ a ti dəfuki mələṅ gani, nakoru nazay. » ¹⁶ Yezu àhi: « Mari. » Eslini Mari nakəṅ àmbatkioru ma, àhi àna ma *Hebri: « Rabuni. » Awayay adəmvaba: « Məsi. » ¹⁷ Yezu àhi: « Kàcafəṅa nu kà masləkana ba, adəba nècəloru afa ga Baba faṅ ndo. Nihi ti ru afa ga bəza ga mmawa ni, hi ana tay ahkado: “Nəcəloru afa ga

Baba, naṅ Bəṅ gekəli daya. Naṅ gani ti Melefit goro, Melefit gekəli daya.” » ¹⁸ Mari ga kəsa Magədala nakəṅ àra ècia ma ga Yezu na ti àrəkioru ka ndam madəbay Yezu ni, àhi ana tay ahkado: « Nìpia Bay geli na. » Mək àṅgəhadí ma ga Yezu ya àhi ni ana tay.

Yezu aṅgazlivu ana ndam madəbay naṅ ni

(*Meciyu 28.16-20; Mark 16.14-18; Luk 24.36-49*)

¹⁹ Ka fat ga ladi gani nani ga mələkarawa ti ndam *madəbay Yezu ni təṅgasva a ahay ba mək təzləkkabá mahay a, adəba aṅgwaz awərfəṅa tay kà ndam *Zude ndahan na. Nday təbu maṅgasvani nahkay ti Yezu àhurkiviya ka tay, ècik jik e kidiṅ gatay bu, àhi ana tay: « Melefit mągray ti araṅa àhəli ahàr ana kəli ba. » ²⁰ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti aṅgazli ahar gayan ni akaba jamaṅgay gayan ni ana tay. Nday nakəṅ tàra tìpia Bay geli na ti təmərva daldal. ²¹ Eslini Yezu àhi ana tay: « Melefit mągray ti araṅa àhəli ahàr ana kəli ba » keti. Mək àhi ana tay: « Melefit àslərbiyu nu, nahkay nu day nəslər kəli akada gayan ya àslərbiyu nu ni. »

²² Àra àdəma nahkay ti èviteki aməd gayan ka tay mək àhi ana tay: « Nəvia Məsuf Njəlatana ana kəli a: gəsumkabá naṅ a. » ²³ Ndam ya ti akəmbəṅumfəṅa zlam magudarani gatay na kà tay a ni ti, Melefit day aməmbərfəṅa kà tay a. Ay

ndam ya ti akəmbərənjumfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a do ni ti, Melefit day aməmbərfəŋa kà tay a do. »

Yezu aŋgazlivu ana Tumas

²⁴ Tumas ti naŋ bəlaŋ ga ndam *madəbay Yezu kru mahar cəeni ni, təzalay naŋ Didim daya. Ka fat gani nani ya ti Yezu aŋgazlivu ana ndam madəbay naŋ ndahaŋ ni ti Tumas naŋ àkibu ka tay bi. ²⁵ Ndam madəbay Yezu ndahaŋ ni təhi ahkado : « Mìpia Bay geli na. » Àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Nawayay nipi məlaŋ ga ahar ya tàdar àna masaŋsaŋ ni, nawayay nətəliyu weleher a məlaŋ gani vu. Nawayay nətəliyu ahar a məlaŋ ga jamaŋgay ya tətəhad àna awasl ni vu. Tamal nəgray nahkay ndo ni ti nəgəskabu ma gekəli ni do. »

²⁶ Gosku sekw ka ahàr gani ndam madəbay Yezu ni təbu maŋgasvani a ahay bu keti, mahay məzləkkabani, Tumas day naŋ àkibu ka tay. Yezu àrəkia ka tay a, ècik jik e kidin gatay bu, àhi ana tay ahkado : « Melefit məgray ti araŋa àhəli ahàr ana kəli ba. » ²⁷ Eslini àhi ana Tumas nakəŋ : « Mənjaki ka ahar goro ni, ti kətəliyu weleher gayak ni. Təliyu ahar gayak a jamaŋgay goro ni vu. Mbrəŋ gejewi, fəku ahàr, gəskabá nəŋgaba e kisim ba edefin a. » ²⁸ Eslini Tumas nakəŋ àhi : « Nak Bay goro, nak Melefit goro. » ²⁹ Yezu àhi : « Nak ti kipia nu a day

kwa ti kəgəskabu nu nəŋgaba e kisim ni ba. Ndam ya ti təgəskabu nəŋgaba e kisim ba, tìpi nu ndo ni ti təmərvu. »

Ere ye ti àzəkiyu Zerj ga məbəkì wakita hini ni

³⁰ Yezu ti àgra zlam magray ejep ndahaŋ a gərgəri kay kə meleher ga ndam madəbay naŋ na. Ay ti təbi məbəkiani a wakita hini bu bi. ³¹ Zlam ya ti nəbəkì ni ti, nawayay ti kəgəsumkabu Yezu ti naŋ *Krist, naŋ Wur ge Melefit. Tamal kəgəsumkabá ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana kəli adaba kəbum kəfumki ahàr ka Yezu palam.

21

Yezu aŋgazlivu ana ndam madəbay naŋ ni e Gelili

¹ Àra àgra vad a bal ka ahàr gana ti Yezu aŋgazlivu ana ndam madəbay naŋ ni keti. Àŋgazlivu ana tay ti kà gəvay ga dəluv Tiberiyat. Zlam gani àgravu ti nahkay hi : ² ka sarta gani nani ndam *madəbay Yezu ata Simu Piyer, Tumas naŋ ya təzalay naŋ Didim ni, Natanayel ga kəsa Kana ga had *Gelili ni, bəza ge Zebede akaba ndam madəbay Yezu ndahaŋ cə təbu ka ahar bəlaŋ eslini. ³ Nday təbu eslini ti Simu Piyer àhi ana nday ndahaŋ ni : « Nakoru nəgəsbiyu kilif. » Nday nakəŋ təhi : « Leli day makoru. »

Nahkay tòru təcəliyu a *slalah ga yam vu, tadəboru kilif. Təndəhadki hundum ga məgəsani, ay ku kilif bəlaŋ

tekedî tægəs ndo. ⁴ Məlanj əra əsla ti ndam madəbay Yezu nakəŋ tîpi Yezu nanj əbu jika ka dən-dən, ay ŋgay nanj ti təsər ndo. ⁵ Eslini Yezu əhi ana tay ahkado : « Ndam goro ni, zlam məzumani əfəŋ kə kəli gəzit aw ? » Təhi : « Əbi. » ⁶ Mək Yezu nakəŋ əhi ana tay : « Təlumiyyu zəva gekəli ni gwar ka ahar ga dəf. Nahkay ti akəgəsumaya kilif a. » Nday nakəŋ təra tətəliya ti zəva ni əgəsa kilif a dal-dal. Tawayay tagəjahaya a slalah ga yam ni va, ay ti tisliki ndo. ⁷ Eslini bay madəbay Yezu ya ti Yezu awayay nanj kay ni əhi ana Piyer : « Hini ti Bay geli ci ni. »

Simu Piyer əra ecia ya təhi « Hini Bay geli » ni ti əfakabiyu endəwi gayanj ya əzakaba ni, mək ədiyu a yam ni vu cizliv. ⁸ Məlanj ya tægəsaya kilif a ni ti drinj drinj akaba dən-dən ni do, əgray ezewed bəlanj cilinj, nahkay ndam madəbay Yezu ndahanj ni təra əna slalah ga yam na gwar kə dən-dən na, tagəjahbiyyu zəva gatay ya akaba kilif dal-dalani ni. ⁹ Nday nakəŋ təra tınjia ka dən-dən na, təhəraya a slalah ga yam ni ba ni ti, tîpi aku ŋgulusa, kilif əki baca akaba *dipen. ¹⁰ Eslini Yezu əhi ana tay : « Dəguma əna kilif ya kəgəsumaya na. »

¹¹ Nahkay Simu Piyer acəliyyu a slalah ga yam ni vu keti, əgəjahaya zəva na ka dən-dən a. Təra tagəjahaya ti tədviyyu ahər ana kilif gədəkani diŋ əna kru kru zlam mahar mahkər. Akaba

nani dek zəva ni atədkaba ndo. ¹² Yezu əhi ana tay : « Dəguma kəzumum zlam. » Ku maslanj bəlanj e kidinj ga ndam madəbay nanj ni bu ŋgay « Nak way ? » ti tisliki məhiani ndo, adaba təsəra nanj Bay geli. ¹³ Eslini Yezu əra əzay dipen ni, əvi ana tay, mək əvikivu kilif ni ana tay. ¹⁴ Kwa ga Yezu ya əŋgaba e kisim ba ni ti əŋgazlivu ana ndam madəbay nanj ni sak mahkər əna hini.

Pakama ga Yezuya ahi ana Piyer ni

¹⁵ Təra təzuma zlam a ti Yezu əhi ana Simu Piyer ahkado : « Simu wur ge Zerj, kawayay nu kətama nday hina waw ? » Piyer nakəŋ əhi : « Iy Bay goro, kəsəra nawayay kur. » Mək Yezu əhi : « Jəgay bəza təmbak goro ni. » ¹⁶ Yezu əhi ye cə : « Simu wur ge Zerj, kawayay nu aw ? » Piyer əhi : « Iy Bay goro, kəsəra nawayay kur. » Mək Yezu əhi : « Hətay təmbəmbak goro ni. » ¹⁷ Yezu əhi ya mahkər : « Simu wur ge Zerj, kawayay nu aw ? » Pakama ga Yezu ya əhi ana Piyer « Kawayay nu aw ? » ya mahkər ni ti əhəlia ahər ana Piyer a, nahkay əhi ana Yezu : « Bay goro ni, kəsəra zlam a dek ; kəsəra nəbu nawayay kur. » Eslini Yezu əhi : « Jəgay təmbəmbak goro ni. ¹⁸ Nəhuk nahəma, ka ya ti nak wur dagwa ni ti, nak nakani kəwəlvu əna maspara, kəra ka məlanj ya ti kəwayay na dek. Ay ka ya ti ekigia medewel a ni ti akəhəloru ahar gavəla,

maslaṅa nahaṅ aməwəlukkù maslpara gayak ni, mək amazuru kur ka mələṅ ya nak akawayay moroni do ni. »¹⁹ Yezu àdəm nahkay ti, awayay adafaki ahəmamam Piyer amara məmət, mis atazləbay Melefit azuhva məmət gayaṅ ni. Yezu àra àhia ma nahkay ti àhi : « Dəbabiyyu nu. »

Pakama ga Yezu ya adəmki ka bay ya Yezu awayay naṅ kayani ni

²⁰ Eslini Piyer àmənjabiyu gwar kələṅ, mək èpi bay madəbay Yezu ya ti Yezu awayay naṅ kay ni. Naṅ ti naṅ ya ti a vad ya ti təzum zlam akaba Yezu ni ti àzoru ahàr gayaṅ gwar ka məbərur ga Yezu, àhi : « Bay geli, maslaṅa ya ara asəkumoru kur ni ti way ? » ni. ²¹ Piyer àra èpia naṅ a nahkay ti àhi ana Yezu ahkado : « Ay naṅ hini timey, Bay geli ? » ²² Yezu àhi : « Tamal nawayay ti mənjàhad duk abivoru ana vad goro ya anaṅa ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti dəbabiyyu nu ciliṅ. » ²³ Bəza ga mən geli ndahaṅ tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na ti, təbu tədəm e kidin gatay bu bay madəbay Yezu nani ti aməmət do. Ay ṅgay aməmət do ni ti Yezu àdəm ndo. Ma gayaṅ ya àdəm ni ti nahkay hi : « Tamal nawayay ti mənjàhad duk abivoru ana vad goro ya anaṅa ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti dəbabiyyu nu ciliṅ. »

²⁴ Àbəki zlam nday hini ka wakita ti bay madəbay Yezu nani ; naṅ àbu agray sedi gani daya. Leli day məsəra sedi gayaṅ ya agray ni ti sedi ge jiri.

²⁵ Yezu àgra zlam ndahaṅ a kay daya. Tamal təkəki ma gani bələṅ àna bələṅ ka wakita ti, amal wakita gani dal-dal àsabay. Nətamahay mələṅ ga duniya ni dek àhəca ga mabəhadvana.

Tɔwi ga ndam asak ga Yezu Ere ye ti mɔdɔmki ke Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni

Maslanja ya ti àbɛki Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni ti àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɛngu ni, kwa ka mɛnjɛki gani ndam ga Yezu dɛk tɔsɛra àbɛki ti Lɔk bay ya tàgrakabu tɔwi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). Mɔsɛra, bay ya ti àbɛki Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni ti àbɛki Ma Mɔweni Sulumani ge Lɔk ni day nan (Lɔk 1.1-4 ; Tɔwi 1.1).

A wakita ge tɔwi ga ndam asak ni bu ni ti Lɔk àngɛhad zlam ya àgravu ka sarta ya Melefit àzoya Yezu e melefit va àndava ni. Àngɛhad manjɛhad ga ndam ga Yezu ye enjenjeni ni : manjɛhad gani nani ti adɛfiki manjɛhad sulumani ana leli (mazavu gani 2.42-47 ; 4.32-36). Àngɛhad ere ye ti Pol zal asak ga Yezu àgray ni ; nahkay ka ya ti mejɛngɛy wakita ga Pol ni ti mɔsɛra mɔlan ya tɔdɔmki ma na. Wakita ge tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni awɛlkabu Ma Mɔweni Sulumani ni akaba wakita ga ndam asak ga Yezu ya tɔbikioru ana mis ni, ti Wakita Mɔweni ge Melefit dɛk mɔgi wakita bɛlan.

Ka 1.8 ti Yezu àhi ana ndam gayan ni : « Akɛgrumkua sedi a Zeruzalem, ka had Zude,

ka had Samari, ku kɛ sliri ga mɔlan a dɛk. » Ma hini adɛfiki ana leli ahɛmamam Lɔk àslamalakabu wakita ni : ka mɛnjɛki gani àngɛhad zlam ya àgravu a Zeruzalem ni (1-7), mɛk àngɛhad zlam ya àgravu ka had Zude akaba ka had Samari ni (8-12) ; kɛlan gani àngɛhad zlam ya àgravu ka had drin-drineni ni (13-28).

Lɔk àngɛhad pakama ndahan ya ndam asak ga Yezu tɔhi ana mis ni (mazavu gani 2.14-36 ; 10.34-43) ; nahkay adɛfay ahɛmamam mɔhi Ma Mɔweni Sulumani ana mis ni. Lɔk àngɛhad ma ga vu ga ndam asak ga Yezu ya tɔdɔm kɛ meleher ga ndam ge seriya ni (mazavu gani 4.8-12 ; 7.2-53). Azuhva pakama gani nani ti mɔsɛra zlam ya ti ndam ga Yezu tɛgɛskabu na lala.

A wakita ni bu dɛk Lɔk awayay àngɛhad zlam kal-kal akaba ere ye ti àgravu ni. Àdafay slimi ga mɔlan ndahan ya ndam asak ga Yezu tɔru ni, akaba slimi ga ndam ga ngumna ya tɔdi ahàr ana tay eslini ni. Ku ka ya ti ndam ga Yezu tɔcivu ndo nɛngu ni àngɛhad ma gani kal-kal akaba ere ye ti àgravu ni (15.1-2).

Lɔk àdɛm mɔgosay Mɔsuf Njɛlatani koksah (5.1-11 ; 8.9-25). Adɛfay daliya ya ndam ga Yezu tɔcakay ni (mazavu gani 5.40 ; 7.54-60). Ay adɛfay njɛda ga Yezu ya àniviyu ana ndam ga Yezu ni daya. Àngɛhad tɔwi ga ndam asak ga Yezu ya tàgray àna njɛda ga Mɔsuf Njɛlatani ni (mazavu

gani 2.1-12 ; 3.1-10). Nahkay məsəra, Yezu ti nañ àbu àna njəda dal-dal, avi njəda ana leli daya.

Yezu adəm Melefit aməvi Məsuf Njəlatani ana ndam asak gayan

¹ Teyüfil goro ni, nəbukki wakita nahan keti. A wakita goro ya ti nəbukki enjenjeni ni bu ni ti, nəngəhaduka təwi ga Yezu ya àgray na akaba zlam ya àcahi ana mis na dek. Nəngəhadukaba dek kwa ka mənəkə ge təwi gayan ² duk àbivu ana vad ya ti Melefit àzoru nañ agavəla na. Wudaka Yezu àcəloru agavəla nahəma, àhia ma ana ndam ya àdaba tay a, tigia ndam *asak gayan a ni. Àhi ana tay ere ye ti nañ àwayay təgray ni, àhi ana tay àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. ³ Àra àcaka daliya, àməta ti àngazlivu ana tay, àgra zlam a gərgəri ti təsər nañ àna sifa ededij. A hud ga vad kru kru fadani bu àrəkia ka tay a sak kay, àhi ma ana tay àki ka *Məgur ge Melefit. ⁴ A vad nahan Yezu nañ àbu àzum zlam akaba tay nahəma, àhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a, Baba goro aməvi zlam ana kəli. Nahkay zla nahəma, kəsləkumaba a Zeruzalem a ba, jəgum zlam gani ya ti aməvi ana kəli ni. ⁵ Zəñ ti àbara mis àna yam a. Lekələm ti ni vad bal kama Melefit *aməbaray kəli àna Məsuf Njəlatani. »

Melefit azoru Yezu e melefit vu

⁶ A vad nahan nday təbu akaba Yezu ti tihindifiña ma, təhi ahkado : « Bay geli, kara kagra y ti ndam *Izireyel təgur məlan zlam gatay keti ti nihi həya aw ? » ⁷ Àhəngarfəñ, àhi ana tay ahkado : « Bay ya ti àfəkəf vad gani akaba sarta gani ti Baba goro. Lekələm zla ti Melefit àvi divi ana kəli ga məsərani ndo. ⁸ Ay zla ti Melefit aməbəkiaaya Məsuf gayan ke kəli a, nahkay akəgrumkua sedi àna njəda gayan a. Akəgrumkua a Zeruzalem, ka had *Zəde, ka had *Samarı, ku kə sliri ga məlan a dek. » ⁹ Yezu àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti, nday təbu tamənjələñ ti, Melefit àzoru nañ agavəla a hud melefit vu, mək məgudunğudunğunğah nañ, tıpi nañ va do.

¹⁰ Yezu àra àsləka ti nday təbu tamənjəru agavəla kekileña. Eslini mis cə məbakabu azana bəf-bəfani tərħərkiə ka tay a, ¹¹ təhi ana tay ahkado : « Ndam Gelili, kəmənjəmoru agavəla ti kamam ? Yezu gani kıpəma nañ a àdoru e melefit vu ti, amənga day akada gayan ya ti kıpəm nañ òru e melefit vu ni. »

Ndam asak ga Yezu tədaba mis ga mənguyə a məlan ga Zədas va

¹² Ka sarta gani nani ti nday ka həma ya təzalay *Oliviye ni. Həma gani nani drin drin kay akaba Zeruzalem do, àgray ezewəd kru. Nahkay nday nakəñ təsləka eslina, tənga a Zeruzalem a. ¹³ Təru

tinjua ti təcəloru a ahay gatay ya tanjəhadviyu ni vu. Ahay gani nani ti ka ahàr ga ahay nahan. Nday gani ti ata : Piyer, Zeñ, Zek, Andre, Filip, Tumas, Bartelemi, Meciyə, Zek wur ga Alfe, Simu nañ bəlan ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, nahan ni ti ni Zud wur ge Zek. 14 Nday dek təbu təcakalavu kəlavaf akaba wál ndahan, akaba Mari mən ga Yezu akaba bəza ga mən ga Yezu. Təcakalavu ti ga mahəngalay Melefit.

15 Àra àgra vad a 6al ti bəza ga mən geli təcakalava, tàgray nday diñ àna kru kru cə. Eslini Piyer ècikaba e kidiñ gatay ba, àhi ana tay ahkado : 16-17 « Bəza ga mmawa, ahaslani Zudas nañ bəlan geli Melefit àdaba nañ a ga magrakabu təwi akaba leli a, ay ti nañ gani àdəfikia divi a ana ndam ya təgəs Yezu na. Àgray nahkay nahəma, kwa ahaslani Devit àdəmkia ma ka nañ a. Ma gani nani ti àdəm àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu. Nahkay ahàr àdəm ma gani nani si mągravu kwa. »

18 Ga Zudas ya àdəfiki divi ana mis ni ti àgudara zlam a. Təvi siñgu azuhva nani, mək òru àsəkum vədan àna nañ. Eslini nañ nakəñ àdəd a ma ma, hud gayan ni àtəzkaba tuh, dindey gayan dek àhəraya a dala va. 19 Ndam Zerəzalem

dek tàra ticia zlam gana ya àgravu na ti, təzalay vədan nani Hakeldama, awayay adəmvaba àna ma gatay a ti dala ge mimiz.

20 Nahkay Piyer àhi ana tay : « Àbu məbəkiani a wakita ge Limis bu :

“Ti təmbrəñ ahay gayan, ti maslanə ànjəhadvù va ba.” *

« Àbu məbəkiani keti :
“Ti maslanə nahan mązay məlan gayan ni, mągray təwi gayan ni.”
†

21 « Nihi nahəma, ahàr àdəm mədumaba maslanə nahan a. Maslanə nani ti ahàr àdəm si nañ e kidiñ ga ndam geli ya tədəbay Bay geli Yezu ka ya ti leli məbu masawaday akaba nañ ni, 22 ànjəki ka fat ya ti Zeñ *àbaray Yezu ni duk ànivoru ana vad ya ti Melefit àzaba Yezu e kidiñ geli ba, àzoru nañ agavəla ni. Leli ti magrakia sedi ka mangaba ga Yezu a, nahkay ahàr àdəm bəlan gatayani məhərkivaya ke leli a. »

23 Piyer àra àdəma ma nana ti təhəl mis cə, bəlan gani slimi gayan Zəzef, mis təzalay nañ Barsabas, slimi gayan nahan Zəstəs ; maslanə nahan ni ti ni slimi gayan Matiyas. 24 Eslini nday dek təhəngalay Melefit, təcəm : « Bay geli, nak kəsəra ere ye ti àniviya ana mis a məbərur bu na dek. Nahkay dəfiki maslanə ya kədaba nañ e kidiñ gatay cəni hini ba ni ana leli.

* 1:20 Limis 69.26. † 1:20 Limis 109.8.

25 Maslaña ya nak akadaba nañ a ni ti, emigi zal asak a mələñ ga Zədas ni vu ga magray təwi gayan. Zədas ti əsləkaba, àdoru ka mələñ gayan nahan zlam gayan. »
 26 Tàra tàhəngala Melefit a nahkay ti təgraki ca-ca ka tay ti təsərkaba maslaña ya ti Melefit àdəkiba ni, mək àdədki ka Matiyas. Nahkay Matiyas nakəñ ahurkiviyu ka ndam *asak kru mahar bəlanani ni.

2

Melefit asləribiyu Məsuf Njəlatani ana ndam gayan

1 Ka fat ga wuməri ge *Peñtikwet ti ndam ya təfəki ahər ka Yezu ni təngasvu dek ka mələñ bəlanani. 2 Eslini həya tici dadəy ga zlam àhəndabiyu gwar e melefit bu akada ga aməd ya ti akəzlay kay kay ni. Mək dadəy ni àhəndiyu a ahay ya ti nday təvu manjəhadani ni vu dek. 3 Nday nakəñ tìpi zlam ndahan, zlam gani nday nani tamənjavu akada arəd ga aku ni, tèdevu, tənjəhadki bəlan bəlan ka tay dek. 4 *Məsuf Njəlatani əsliva a vu vu ana tay a dek. Eslini tənjəki ka mazlapani àna ma həma ndahan gərgərani, ku way way do azlapay àna pakama ya ti Məsuf Njəlatani àdəfikni ni.

5 Ka sarta gani nani ndam *Zəde ndahan təbu a Zerəzalem, tawayay magray ere ye ti àbəlafəñ kè Melefit ni. Nday nani təsləkabiya a kəsa gərgərani ba ka həd

ga mələñ na dek. 6 Tàra ticia dadəy na ti təngasvu ka ahar bəlan. Eslini ku way way do e kidiñ gatay bu èci zlapay àna ma həma gayan, maslaña nahan e kidiñ ga ndam ga Yezu ni bu azlapay àna nañ ni. Ere ye ti àgravu ni ti àgria ejep ana tay a dal-dal. 7 Tədəm ahkado : « Ere ye ti mici ni agravu ahəmamam ? Nday hini ya ti təzlapay ni nday dek ndam Gelili do aw ! 8 Ay ti ku way way do e kidiñ geli bu nañ àbu eci nday təbu təzlapay àna ma həma gayan ni ti àgravu ahəmamam ? 9 E kidiñ geli bu ahalay ti mis təsləkabiya a kəsa gərgərani ba kay : mis ndahan təsləkabiya a Part a, ndahan e Medi, ndahan e Elam, ndahan keti a Mezopotami, ka həd *Zəde, a Kapados, a Poñ, a Azi, 10 e Firizi, e Pemfili, e Ezip a, mis ndahan ti ni təsləkabiya ka həd Libi gwar e Sireñ, akaba a Rom a. 11 Mis ndahan e kidiñ geli bu ndam Zəde, ndahan ti ni tigi ndam Zəde migeni. Ndam Kret akaba ndam Arabi təbu e kidiñ geli bu daya. Ay ti ku way way do e kidiñ geli bu eci ere ye ti ndam nday nani təzlapay ni àna ma həma gayan. Nday təbu tədəmki ma ka zlam sulumani ya Melefit àgray ni. » 12 Nahkay zlam gani àhəliaba ahər ana tay a, təsər ere ye ti tagray ni do. Nahkay tədəm e kidiñ gatay bu ahkado : « Ere hini ya agravu ni ti awayay

adəmvaba mam? »¹³ Mis ndahañ ti ni tēyefiñ kà ma gani, tədəm: « Nday ya ti təzlapay nahkay ni ti zum àkadkaba tay a. »

Pakama ge Piyer ya ahi ana mis ni

¹⁴ Eslini Piyer ècikaba akaba ndam *asak ndahañ kru mahar bəlanani na, àhi ma ana mis ya ti təbu eslini ni. Àzlapay kay kay, àdəm: « Lekuləm ndam *Zəde akaba lekuləm ya ti kanjəhadum a Zeruzalem ni dek, bumi slimi ana ma goro ya nəhi ana kəli ni: ahər àdəm kicəm ere ye ti agravu ni lala. ¹⁵ Lekuləm kədəmum bi zum àbu akad nday ndani zla tək, aha! Nahkay do; njemdi ambəlmbu ya ge miledə mba timey! ¹⁶ Nihi ti pakama ga bay mahəngaray pakama ge Melefit Zəwel ya àdəm ahaslani ni àbu agravu sawañ. Àdəm ahkado:

¹⁷ “Melefit àdəm: Ka sarta ga mandav ga məlan wudək nahəma, anəbəkiaya Məsuf goro àki ke mis a dek.

Nahkay bəza gekəli zəwalani akaba walani atəhəngri ma goro ana mis;

dagwá gekəli etipi zlam ya ti mis tìpi day-day ndo ni; medewél gekəli day kisim emizidekivu ka tay kay.

¹⁸ Iy nahkay, ka sarta gani nani anəbəkiaya Məsuf goro

ka ndam məgru təwi zəwalani akaba walana dek,

mək atəhəngri pakama goro ana mis.

¹⁹ Eslini anagray zlam ya ti mis tìpi day-day ndo ni kay agavəla akaba ka had:

mis etipi mimiz, aku akaba azək dəl-dəl.

²⁰ Fat amasladay va do, emigi ləvəñ;

kiyi day emigi ndizeni akada mimiz.

Zlam gani nani amagrava nahəma,

vad ga Bay geli ara wudək.

²¹ Eslini ti ku way way do àzala slimi ga Bay geli a ti

Melefit amahəngay nañ.” * »

²² Piyer àhi ana tay keti, àdəm: « Ndam *Izireyel, bumi slimi ana ma goro ya ti nəhi ana kəli ni. Lekuləm dek kəsəruma, Yezu zal Nazaret ni ti Melefit àdəfiki ana kəli ti àzaba nañ ga məgri təwi gayañ a. Àdəfaki ti àna magray təwi gərgərani kay ya mis tìpi day-day ndo, àvi ana Yezu ni. ²³ Maslaña gani nani ti zlam àgrakiva akada ge Melefit ya ti àdəm ahaslani na, adəba Melefit ti àsəra zlam ya amagravu na dek. Lekuləm kijinəma nañ a àna məgəsi nañ ana ndam ya təgəskabu ma ge Melefit do na, ti təkədfəñ nañ kà təndal.

²⁴ Ay Yezu àra àməta nahkay ti Melefit àhəngaraba nañ a, àzaba nañ a daliya ge kisim ni ba. Melefit àgray nahkay ti məsəra njəda ge kisim

* 2:21 Zəwel 3.1-5.

ni àhəca ga mægəs Yezu a.
 25 Nahkay Dəvit àdəmkiə ma
 a wakita ba, àdəm ahkado :

“Nìpia Bay Melefit goro
 kəlavad ka ma goro a,
 naŋ àbu ka ahar ga daf kà
 gəvay goro ti nàgəgər
 ba.

26 Nahkay məbərɔv goro
 amər dal-dal,
 nidi limis àna məmərani
 daya.

A vu goro bu dek nəsəra Mele-
 fit amara məgru sulum
 gayan.

27 Bay goro Melefit, nəsəra
 akəmbrəŋ nu e kisim
 bu do ;

ti mis gayak *njəlatani ezi ti,
 akavay divi gani do.

28 Kədəfukia divi ya ti nəŋgət
 sifa àna naŋ na ;
 anəmərɔv dal-dal adaba nak
 kəbu akaba nu.” † »

29 Piyer naŋ àbu adəmoru
 ma gayan ni nahkay ti àhi
 ana tay ahkado : « Bəza ga
 mmawa, ahər àdəm nəhi ma
 gani ana kəli vay-vay : bəŋ ga
 bəŋ geli Dəvit ti àməta, tìleba
 naŋ a àndava. Ku kani nəŋgu
 ni mindiviŋ gayan àbu a kəsə
 geli bu. 30 Ay Dəvit ti naŋ
 bay məhəŋgri *pakama ge
 Melefit ana mis. Àsəra Melefit
 àmbadìa, àhi ahkado : “Biliŋ
 e kidiŋ ga bəza huɗ gayak
 bu aməzum bay gayak.” ‡

31 Nahkay wudaka ere gani
 agravu ti àsəra : àsəra *Krist
 *Bay gəɗakani ya amara ni
 aməmət mək amanɣaba e
 kisim ba. Àra àsəra ti àdəmki
 ma ke Krist, àdəm :

“Melefit àmbrəŋ naŋ e kisim
 bu ndo, vu gayan èzi
 ndo daya.” §

32 « Yaw Yezu gani ya ti
 nəzlapiki ana kəli ni ti Melefit
 àhəŋgaraba naŋ e kisim ba.
 Leli ndahaŋ ni dek magray
 sedi gani tata. 33 Bəŋani
 Melefit àzoru naŋ agavəla,
 àfəkad naŋ kà ahar ga daf
 gayan, mək àvi Məsuf gayan
 Njəlatani akada gayan ya
 ti àhi ahaslani ni. *Məsuf
 Njəlatani gani nani ti Yezu
 àbəkia ke leli a. Nahkay ere
 ye ti kipəm akaba kicəm ni ti
 tawi gayan. 34 Dəvit ti Melefit
 àzoru naŋ e melefit vu ndo.
 Naŋ naŋani àna ahər gayan
 àdəm :

“Bay geli Melefit àhi ana bay
 goro : Njəhadə gwar kà
 ahar ga daf goro a, a
 məlan ga gəɗakani va.

35 Ndam ezir gayak ti
 anabəhadə tay kə mele-
 her gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki
 asak ni, ti kəcəlki ka
 tay.” *

36 « Nahkay ahər àdəm
 lekələm ndam Izireyel dek
 kəsərum lala zlam gani ge
 jiri : Yezu gani ya kəkadum
 naŋ àna *madarfəŋ naŋ kà
 təndal nahəma, naŋ Bay
 gəɗakani ya Melefit àslərbiyu
 ni, Melefit adaba naŋ a, ègia
 Krist a. »

37 Nday nakəŋ tàra tìcia ma
 ge Piyer na ti bərɔv àtikaba
 ana tay a. Eslini tìhindifiŋa
 kə Piyer a akaba ndam

† 2:28 Məŋjay Limis 16.8-11. ‡ 2:30 Məŋjay Limis 132.11 ; 2 Semiyel 7.12-13.

§ 2:31 Limis 16.10. * 2:35 Limis 110.1.

asak ndahan na, tãdãm : « Bəza ga mmawa, nihi ti magray ahəmamam ? »
 38 Piyer ahəngarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Mbatumkaba majalay ahàr gekəli a, ku way way do *tābaray naŋ àna *slimi ga Yezu Krist. Nahkay ti Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a. Aməvi Məsuf Njəlatani gayəŋ ana kəli daya. 39 Ere gani nani ti Melefit àdãm aməvi ana kəli akaba ana bəza gekəli. Aməvi ana ndam ya təbiyu drin ni daya. Bay Melefit geli aməvi ana mis ya ti amazalakabu tay ni dek. »

40 Eslini Piyer àhi ma ndahan gəgərani ana tay kay, awayay ti təgəsiki. Àhi ana tay : « Gəsumkabá ti Melefit mähəŋgay kəli, sləkumkiba ka ndam magudar zlam ye e hini vu na ! » 41 Eslini mis ndahan kay e kidin gatay bu təgəskabá ma ge Piyer na. Tàra təgəskabá ma gayəŋ na ti ndam asak ni tābaray tay. Ka fat gani nani mis agray dəbu mahkər təhurkiviya àkiva ka ndam məfəki ahàr ka Yezu na.

Manjəhad ga ndam məfəki ahàr ka Yezu

42 Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni dek təbu tici ere ye ti ndam *asak təcəhi ana tay ni kəlavad ; təbu təcəkalavu ka ahar bəlan, təbu təzumkabu zlam ka ahar bəlan, təbu təhəŋgalay Melefit ka ahar bəlan daya. 43 Ndam asak ni təbu tagray zlam gərgəri kay ya mis tipi day-day ndo ni àna njəda ge Melefit. Nahkay mis ni dek

anğwaz awər tay. 44 Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni dek tanjəhad ka ahar bəlan, zlam gatay day dek mebedekabani ka ahar bəlan. 45 Təsəkumoru vədan gatay akaba zlam gatay ndahan gərgərani ; tedevu singu gani, ku way way do tədi ka wudəra gayəŋ. 46 Kəlavad nday təbu təcəkalavu a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu ka ahar bəlan. A magam day təbu təzumkabu zlam ka ahar bəlan. Nday təbu təzumkabu zlam nahkay ti àna hud bəlan àna məmərani. 47 Təbu tazləbay Melefit kəlavad daya. Nahkay ere ye ti tagray ni dek àbələfəŋ kə mis dek. Eslini Bay geli ahəŋgakivu mis ndahan kəlavad, abəkiviya tay ka ndam məfəki ahàr ndahan ni.

3

Piyer ahəŋgaraba zal dərə

1 Ga məlafat a vad nahan àna njemdi mahkər nahəma, ata Piyer nday ata Zəŋ təbu takoru a *ahay gədəkani ge Melefit ni vu ga mahəŋgalay Melefit, adaba sarta gani ènjia. 2 Zal nahan àbu manjəhadani kə gəvay ga ahay gədəkani ge Melefit ni, kə mahay ya ti təzalay Mahay Məbəlani ni. Zal nani ti tiwैया naŋ dərana, àsawaday koksah. Kəlavad mis təzoru naŋ, tafəkad naŋ eslini ga mahəŋgalafəŋa zlam kə mis ya təhuriyu a ahay gədəkani ge Melefit ni vu na. 3 Naŋ nakəŋ àra èpia ata Piyer nday ata Zəŋ a tawayay təhuriyu

a ahay gəḏakani ni vu ti, àhəŋgalafəŋa zlam kà tay a. ⁴ Ata Piyer nday ata Zeŋ tàra ticia ma gayan na ti təbəki eri ndekwa ndekwa, mək Piyer àhi ahkado : « Mənjələŋ kè leli ! » ⁵ Nahkay zal nakəŋ àmənjaləŋ kà tay lala, adaba àhi ana ahàr ara aŋgətfəŋa zlam kà tay a. ⁶ Ay ti Piyer àhi ahkado : « Singu àfu bi, gru day àfu bi, ay ere ye ti àfu ni ti nəvuk : àna *slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret ni ti cikaba, kàsawaday ! » ⁷ Àra àhia ma na nahkay ti àgəs ahar ga ɗaf ga zal dəra ni ga mezefteba naŋ a. Piyer àra àgəs ahar gayan na ti asak ga zal dəra ni tigia njaŋ-njaŋana huya. ⁸ Nahkay zal dəra ni ècikaba cəkwaɗ mək àsawaday. Eslini naŋ nakəŋ àhuriyu a dalaka ga ahay gəḏakani ge Melefit ni vu nday akaba ata Piyer nday ata Zeŋ. Ka ya ti ahuriyu a dalaka ni vu ni ti ahəroru agavəla, azləboru Melefit hihi. ⁹ Ka ya ti naŋ àbu asawaday, azləbay Melefit nahkay ni ti mis ye eslini ni dek tìpia naŋ a. ¹⁰ Tàra tìpia naŋ a ti təsəra naŋ a lala : naŋ zal ya ti ànjəhad kà gəvay ga ahay gəḏakani ge Melefit ni kà mahay ya təzalay Mahay Maḅəlani ni, naŋ ya àhəŋgalafəŋa zlam kè mis a ni. Tàra təsəra naŋ a, tìpia ere ye ti àgrakivu na ti, àgria ejep ana tay a, àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal daya.

Piyer ahi ma ana mis a dalaka ga ahay gəḏakani ge

Melefit ni bu

¹¹ Eslini zal nakəŋ àsləkafəŋa kà ata Piyer nday ata Zeŋ a do. Nahkay mis ni dek tàcuhwakioru ka tay, tèvelin tay adaba ere ya tìpi ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Nday a dalahay ya təzalay Dalahay ga Salomon ni bu. ¹² Piyer àra èpia mis na nahkay ti àhi ma ana tay, àɗəm ahkado : « Ndam *Izireyel, ere ye ti àgravu ni ti kəgrum ejep gani ti kamam ? Kəmənjumlahəŋ ana leli nahkay ti kamam ? Kəhumi ana ahàr leli mähəŋgaraba zal hina ti àna njəda geli geleni aw ? Tək day ti kəhumi ana ahàr Melefit àhəŋgaraba naŋ a ti adaba leli màḅəlafəŋ kà naŋ palam aw ? ¹³ Melefit ti naŋ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zekəp, Melefit ga ata bəŋ geli dek.

* Naŋ gani àgray ti zal hini mähgaba adaba awayay ti mis tätzəbay Yezu bay məgri tawi ni. Ay lekələm ti kəgəsumi naŋ ana ndam ga ŋgumna, mək ka ya ti Pilet awayay afəkad naŋ ni ti kəhumi àfəkad naŋ ba. ¹⁴ Lekələm kawayum ti táfəkadi Bay *njəlatani jireni ni ana kəli ndo ; kawayuma ti táfəkadi maslaŋa ya ti àbazl mis ni ana kəli sawaŋ. ¹⁵ Yezu ti naŋ Bay məvi sifa ana mis ni, ay təkad naŋ ti ka mawayay gekəli. Tàra təkada naŋ a ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba. Àhəŋgaraba naŋ a ti leli mìpia, magray sedi gani.

* 3:13 Mənjay Mahərana 3.6, 15.

16 Leli ti mɛfɛki ahàr ka Yezu, magray tɔwi àna slimi gayan, adaba nan ti njɛda àfɛn. Yezu awayay ti mis tâzlɛbay nan, nahkay àhɛngaraba zal hina. Lekulɛm dɛk kàsɛruma zal hina, kipurama ere ye ti àgrakivu na. Iy, zal hini ègi njalan-njalanani kè meleher gekuli ti adaba leli mɛfɛkia ahàr ka Yezu a.

17 « Bɛza ga mmawa, nàsɛra ere ye ti kàgrumi ana Yezu lekulɛm akaba gɛdákani gekuli na kàgrum ti adaba kàsɛrum Yezu nan way ndo palam. 18 Ay kwa ahaslani Melefit àhibiya ana ndam mahɛngaray *pakama gayan na dɛk, ahàr àdɛm *Krist acakay daliya kwa, mɛk nday day tɛhi pakama gani ana mis. Pakama ge Melefit nani ya àdɛmki ke Krist ni àgrava ededɛn a. 19 Ègia nahkay ti mbatumkaba majalay ahàr gekuli a, dɛguma afa ge Melefit a. Nahkay ti ambɛrfɛnɛ zlam magudarani gekuli ni kè kuli a. 20 Bay geli amɛvi sarta ga mɛpɛsabana ana kuli, amɛslɛribiyu Yezu *Bay gɛdákani ya amara ni ana kuli. Yezu ti Melefit àdiaba nan ana kuli a kwa ahaslana. 21 Ahàr àdɛm mánjɛhad a hud melefit bu hayan duk abivoru ana sarta ya ti Melefit amagraya zlam a dɛk mɛwena ni kwa. Kwa ahaslani Melefit àhibiya pakama gana ana ndam njɛlatani ya tɛhɛngaray pakama gayan na, nday day tɛhi pakama

gani ana mis. 22 Nahkay kwa ahaslani Mɛwiz àhi ana ndam Izireyel ahkado : “Bay Melefit amɛslɛribiyu bay mahɛngaray *pakama gayan nahay ana kuli akada nu. Bay nani ti amɛlɛbu bɛlan e kidɛn ga bɛza ga mɛn gekuli bu. Pakama gayan ya amɛhi ana kuli ni dɛk ti akɛbumi slimi lala. 23 Maslanɛ ya ti amɛbi slimi do ni ti ahàr àdɛm tâgaraba nan e kidɛn ga ndam ge Melefit ba, tâkad nan.” † 24 Ndam mahɛngaray pakama ge Melefit ni dɛk tɛdɛmkibiyu ma ka zlam ya àgravu ka sarta geli na. Ànjɛki kwa ke Semiyel, àbivoru ana nday ndahanɛ ya tɛhɛngaray pakama ge Melefit ni dɛk. 25 Pakama ge Melefit ya ndam mahɛngaray pakama gayan tɛdɛmbiya, Melefit àdɛm anagra y zlam ni ti, àgria zlam gana ana kuli ededɛn a. Lekulɛm day ja gekuli àkibu ka pakama ya ti Melefit *àwɛlkabu akaba ga ata bɛn ga bɛn gekuli ni. Melefit àhi ana Abraham ahkado : “Anɛgri sulum goro ana jiba gɛrgɛrani ga had ni dɛk. Anɛgri ana tay ti àna bɛza hud gayak.” ‡ 26 Bay mɛgri tɔwi ana Melefit ya Mɛwiz àdɛmkibiyu ma ni ti, Melefit àngazliaya nan ana kuli a enjia. Àslɛribiyu nan ana kuli ti mɛgri sulum gayan ana kuli akaba ti mɛmbatikaba majalay ahàr magɛdavani na ana kuli a dɛk. »

† 3:23 Mɛnjay Mimbiki 18.15, 18, 19.

‡ 3:25 Mɛnjɛkiani 22.18 ; 26.4.

4

Gɔdákani ga ndam Zude tagrafɛna seriya kà ata Piyer nday ata Zeŋ a

¹ Ka ya ti ata Piyer ata Zeŋ tɔbu tɔzlapi ana mis nahkay ni ti ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba bay ga ndam majɔgay *ahay gɔdákani ge Melefit ni akaba ndam *Seduseyɛŋ ni tɔrɔkia ka tay a. ² Nday nakɛŋ tɔzumkia bɔruv ka ndam *asak ga Yezu cɛeni na adaba nday tɔbu tɔcahi zlam ana mis, tɔhi ana tay Yezu àŋgaba e kisim ba, mis taŋgaba e kisim ba tata daya. ³ Eslini tɔdɛm tɔgɛs ndam asak cɛeni ni, tɔbiyu tay a daŋgay vu, adaba mɛlakarawa ègia, sarta àbi ga magrafɛna seriya kà tay a bi. Nahkay tɔgɛs tay, tɔbiyu tay a daŋgay ni vu, tɔndɛhadviyu hundum. ⁴ Ay ti mis dal-dal e kidɛŋ ge mis ya tici pakama ga ndam asak ni bu tɔfɔkia ahàr ka Yezu a. Nahkay ndam mɛfɔki ahàr ka Yezu ni tɔsagakivu, nday dɛkeni tɔgray mis dɔbu zlam.

⁵ Hajɛŋ gani zla nahɛma, bɔbay ga ndam *Zude akaba gɔdákani gatay akaba ndam *mɛsɛr Wakita ge Melefit ni tɔcakalavu a Zeruzalem. ⁶ E kidɛŋ gatay nani bu nahɛma, Anna naŋ gɔdákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, Kayif, Zeŋ, Eleksender, akaba ndam ga hud ahay ga ndam gɔdákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni dɛk. ⁷ Nday nakɛŋ tɔra tɔcakalava nahkay

nahɛma, tɔhɛlbiyu ata Piyer ata Zeŋ kè meleher gatay. Tɔra tɔnjia àna tay a ti nday nakɛŋ tɔhindifiŋa ma kà tay a, tɔhi ana tay ahkado : « Kàhɛŋgarumaba mis a ti àna nɔdɔ ga way? Way àvi divi gani ana kɛli way? »

⁸ Eslini nɔdɔ ga *Mɛsuf Njɛlatani èsliva a vu vu ana Piyer a, mɛk àhɛŋgrifɛŋ ana tay, àdɛm : « Lekɛlum bɔbay akaba lekɛlum gɔdákani ni, ⁹ kɔhindumfiŋa ma kè leli a àki ka zlam sulumani ya mɛgri ana zal dɔra ni, kɔdɛmum ahɛmamam màhɛŋgaraba naŋ a ni mam? ¹⁰ Tamal kɔhindumfiŋa kè leli a nahkay nahɛma, lekɛlum dɛk akaba ndam *Izireyel dɛk sɛrumki : maslaŋa ya àŋgaba, naŋ hi kè meleher gekɛli ni ti, màhɛŋgaraba naŋ a ti àna *slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret, adaba naŋ ti nɔdɔ àfɛŋ. Naŋ gani ti lekɛlum kàdarumfɛna kà tɔndal a àmɔta, ay ti Melefit àhɛŋgaraba naŋ e kisim ba. ¹¹ Yezu ti Melefit àdɛmkia ma a Wakita gayan ni ba. Ma ge Melefit ya àdɛmki ni ti nihi :

“Akur nahan àbu ti lekɛlum ndam mɛlɛm ahay

kàwayum magray tɔwi àna naŋ ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dɛk sawan.” *

¹² « Melefit ahɛŋgay mis ti si àna naŋ kwa ; do ni ti àdaba maslaŋa nahan a duniya ba

ga mahəŋgay mis àna naŋ a ndo. »

¹³ Ndam magray seriya ni tàra ticia pakama ga ata Piyer ata Zeŋ na ti, àgria ejep ana tay a, adaba tìpi ti nday mis nahkay, tàcahay zlam ndo daya. Təsəra tay a nday ndam ya tàdabay Yezu ni. ¹⁴ Ay ti tìpi maslaŋa ya àŋgaba ni naŋ jika kà gəvay gatay nahəma, təŋgət ma ga məhəŋgrifəŋani ana tay ndo. ¹⁵ Təsər ere ye ti təhəŋgrifəŋ ana tay ni va do ni ti, tàdəm təhəliyu tay e mite vu. Tàra təhəlaya tay a ti ndam magray seriya ni təzlapay e kidiŋ gatay bu, ¹⁶ tàdəm ahkado: « Məgri mam ana tay mam? Ndam Zeruzalem dek təsəra nday tàgra ere ya mis tìpi day-day ndo ni kè eri ge mis a dek. Nahkay ŋgay tàgray ndo ni ti mədəm koksah. ¹⁷ Mawayay ti pakama gani òru kama va ba nahəma, məcumfəŋa tay kà macali slimi ana maslaŋa nana. Ku way way do təhi ma gani ba; tamal təhia ana maslaŋa ti amatraḅ tay. »

¹⁸ Tàra tìndeveriŋa zlapay gatay na ti təzalay ata Piyer nday ata Zeŋ, tələgi ana tay, təhi ana tay ahkado: « Kàcalumi slimi ana Yezu ba, kàcahumi zlam ana mis àna *slimi ga Yezu ba daya. » ¹⁹ Eslini ata Piyer ata Zeŋ təhəŋgrifəŋ ana tay, tàdəm: « Zlam jireni kè meleher ge Melefit ti, məgəsiki ma ana Melefit tək məgəsiki ma ana kuli sawaŋ aw? Lekulum lekulumeni dəmka ba ma gana. ²⁰ Leli ti mīsliki

məmbərəŋ məhi ere ye ti mīpi akaba mīci ni ana mis koksah. » ²¹ Ndam magray seriya nakəŋ tələgi ana tay keti, mək təmbərəŋ tay. Nday gani təŋgət divi ga matraḅ tay ndo, adaba ndam ga kəsa ni dek təbu tazləbay Melefit azuhva ere ye ti àgravu ni. ²² Maslaŋa ya ti təhəŋgaraba naŋ a, àgri ejep ana mis ni ti vi gayanə àtama vi kru kru fadana.

Ndam məfəki ahər ka Yezu tahəŋgalay Melefit

²³ Gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ndahaŋ ni tàra təmbərəŋa ata Piyer ata Zeŋ a ti, ata Piyer ata Zeŋ nakəŋ tərəkioru ka ndam gatay, mək təŋgəhadī ma ga ndam ge seriya ya təhi ana tay ni dek ana tay. ²⁴ Tàra ticia ma gatay na ti ndam məfəki ahər ka Yezu ni dek ma gatay bəlaŋ, təhəŋgalay Melefit, tàdəm ahkado: « Bay geli, bay ya ti àgraya huḍ melefit a, had a, dəluv gədəkana akaba zlam gatayana dek ni ti nak. ²⁵ Nak kàgray ti bəŋ geli Devit bay məgruk tawi ni māzlapay àna njədə ga *Məsuf Njəlatani ni. Devit àdəm: «Ndam ga had gərgərani tagray zlabay ti kamam? Jiba gərgərani tədəgəzłki ahər ka zlam masakani ti kamam? ²⁶ Bəbay gədəkani ga had ni təwəlva ga makadvana,

bəbay ndahan ni day
təcakalava ka ahar
bəlan,
nday dekeni tawayay
takadfəŋva kà Bay
geli akaba *Krist Bay
gayan ya àdaba ni.” †

27 « Nahkay bay *Erot akaba
Pons Pilet təcakalava ededŋ
a kəsa hini ba akaba ndam
ga haɗ ndahan akaba ndam
jiba Izireyel a. Təcakalavu ti
àkivu ka Yezu Bay njəlatani
ya agruk tawi ni, nan Krist
Bay ya kàdaba ni. 28 Təgray
nahkay ti təgra ere ye ti
nak kawayay na dek. Kwa
ahaslani kədəmbiyu àna njəda
gayak amagravu. 29 Nihi ti
təɗəm atatraɓ leli nahəma,
nak Bay geli bi slimi ana
pakama gatay ni lala. Vi
njəda ana leli ndam məgruk
tawi ni ga məhi pakama
gayak ana mis, aŋgwaz àwər
leli ba. 30 Nğazli njəda gayak
ana mis, həŋgaraba mis a, gray
zlam gərgərani ya mis tipi
ɗay-ɗay ndo ni àna slimi ga
Yezu Bay njəlatani ya agruk
tawi ni ti. » 31 Tàra tɪndeveŋja
mahəŋgalay Melefit a ti məlan
gatay ya təcakalavu eslini
ni àdaɗay, Məsuf Njəlatani
àvikivu njəda ana tay dal-dal,
mək nday nakəŋ təɗəmoru
ma ge Melefit vay-vay, aŋgwaz
àwər tay ndo.

*Ndam məfəki ahàr ka Yezu
tebedekabu zlam gatay ka
ahar bəlan*

32 Ndam məfəki ahàr ka
Yezu ni nday dek akada mis
bəlan, majalay ahàr gatay

bəlan, məbəruv gatay day
bəlan. Nahkay maslaŋa ya
ti adəm zlam gayan ni gayan
gayanani ti àbi. Zlam gatay ni
dek tèbedekabu ka ahar bəlan
sawan. 33 Melefit àvi njəda
dal-dal ana ndam *asak ga
Yezu ga məɗəmoru pakama
àki ka Bay geli Yezu, gayan ya
àmət mək aŋgaba e kisim ba
ni. Melefit àgri sulum gayan
dal-dal ana tay daya. 34 E
kidŋ ga ndam məfəki ahàr
ka Yezu ni bu ni, maslaŋa
ya ti arana àhəci nan ti àbi.
Adaba ndam ya ti vədan
gatay təbu ahkay do ni ahay
gatay təbu ni təsəkumoru
tay, mək təhəbiyu siŋgu gani,
35 təbəhad afa ga ndam asak
ga Yezu ni. Təbəhada ti ku
way way do ere ye ti àhəci
nan ni ti tədi ga wudəra
gayan. 36 Zal nahan àbu, slimi
gani Zəzef, zal *Levi, tiwi
nan e Sipir. Ndam asak ga
Yezu təzalay nan Barnabas,
awayay adəmvaba « Maslaŋa
ya avi njəda ana mis ni. »
37 Zal nani àsəkumoru vədan
gayan, mək àhəbiyu siŋgu
gani, àbəhad afa ga ndam
asak ga Yezu ni.

5

*Ata Ananias nday ata
Safira*

1 Zal nahan àbu slimi gani
Ananias, slimi ga wal gani
ti ni Safira. Àsəkumoru
vədan gayan, wal gani ni day
àwayikia. 2 Àra àsəkumoya ti
àdaɗəŋja siŋgu gana wal gayan
ni day àgəsikia, mək àhəbiyu

məgəjəni gani, àbəhad afa ga ndam *asak ga Yezu ni. ³ Àra àbəhadə sɪngu na ti Piyer àhi : « Ananias, *Seteni àhurukviyu a məbərɔv vɔ ti kamam ? Kàsəkadīa malfadā ana Məsuf Njəlatana, kadafəŋa sɪngu ga vədəŋ ya kəsəkumoru na. ⁴ Vədəŋ ya kəsəkumoru ni ti gayak, sɪngu ya kəŋgət àna naŋ ni gayak daya do aw ? Kàjalaki ahàr ka magray zlam nahkay hi ti kamam ? Malfadā ya kàsəkad ni ti kàsəkadī ana mis hihirikeni do, kàsəkadī ti ana Melefit. » ⁵ Ananias nakəŋ àra ècia ma ge Piyer na ti àzum mədədani məmətani kwiyah-kwiyah. Mis dek ya ticia ere ye ti àgrakivu na ti aŋgwaz àwəra tay a dal-dal. ⁶ Eslini bəza dagwa tàzay kisim gani, tàkambah, mək tòru tili.

⁷ Agray njemdi mahkər kələŋ gani nahəma, wal gani àra. Wal ni àsər ere ye ti àgrakivu ka zal gayəŋ ni do. ⁸ Piyer àhi ahkado : « Sɪngu ya kəŋgətum àna vədəŋ ni ti nahkay hi ededɪŋ aw ? » Wal ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Iy nahkay gani ededɪŋ. » ⁹ Piyer àhi : « Kədəmum kəgosum Məsuf ga Bay geli ti ahəmamam ? Bay slimi, ndam ya ti tili kisim ga zal gayak ni nday təbu a mahay bu tahəraya. Tara tazay kisim gayak, takoru tili daya. » ¹⁰ Piyer àra àhia ma nahkay ti wal ni àzum mədədani məmətani kwiyah-kwiyah kə meleher ge Piyer huya. Eslini bəza dagwa ni tàhəraya, tədi ahàr ana kisim gani mək tàzay, tòru

tilifɪŋiyu kà gəvay ga zal gani ni. ¹¹ Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni akaba mis ndahəŋ ya ticia ere ya àgravu na ti nday dek tàgra aŋgwaz a dal-dal.

Ndam asak ga Yezu tagray zlam ya mis tɪpi day-day ndo ni

¹² Ka sarta nani ti ndam *asak ga Yezu ni tàgray zlam ya ti mis tɪpi day-day ndo ni kay kə meleher ge mis. Zlam nday nani àdəfiki njəda ge Melefit ana mis. Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni dek təbu təcakalavu ka ahar bəlaŋ a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu kəlavad. Təcakalavu ti a dalahay ya təzalay Dalahay ga Saloməŋ ni bu ni. ¹³ Mis ndahəŋ ya təfəki ahàr ka Yezu ndo ni tagray aŋgwaz ga məhurkiviyanī ka tay. Akaba nani dek mis təbu tacalfəŋ kà ndam məfəki ahàr ka Yezu ni, tədəm nday ndam sulumani. ¹⁴ Kəlavad mis ndahəŋ təsagakivu dal-dal, zawal akaba wál, təfəki ahàr ka Bay geli Yezu, təhurkiviyu ka ndam məfəki ahàr ndahəŋ ni. ¹⁵ Nahkay mis təhəlbiyu ndam gatay ya tēbesey do ni e mite vɔ, tàbəhad ndahəŋ ka slalah, ndahəŋ ka hətav. Tədəm bi ka ya ti Piyer akoru gwar eslini ni ti diksi gayəŋ ni asləkakia ka ndam gatay ndahəŋ ya tēbesey do na ga mahəŋgaraba tay a. ¹⁶ Mis dal-dal ga kəsa ndahəŋ ya kà gəvay ga Zeruzalem ni day təhəlbiyu ndam gatay ya tēbesey do ni akaba ya ti seteni təniviyu ana tay a ahàr vɔ, təgri daliya ana tay ni.

Ndam ya tɔhɛlbiyu tay ni dɛk tɔngaba.

Ndam asak ga Yezu kɛ meleher ga gɔdɔkani ga ndam Zude

¹⁷ Nahkay gɔdɔkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam gayan ndahan ndam *Seduseyen ni tizirey ndam *asak ga Yezu ni, tɔzumkia bɛruv ka tay a dal-dal, tɔdɛm si tɔgri zlam ana tay kwa. ¹⁸ Eslini tɔgɛs ndam asak ga Yezu ni mɛk tɔbiyu tay a danɔay vu kɛ eri ge mis dɛk. ¹⁹ Mɛlavɔd ɔra ɛgikia ka tay a ahay ga danɔay ni ba ti, *mɛslɛr ge Melefit ɔzlɛkaba mahay ga danɔay na dɛk, ɔbaya ndam asak ga Yezu na, mɛk ɔhi ana tay : ²⁰ « Dɛgum a dalaka ga *ahay gɔdɔkani ge Melefit ni vu, kɛhumi pakama ga sifa mɛweni ni dɛk ana mis. » ²¹ Nday nakɛj tɔgɛsikia ma gayan ya ɔhi ana tay na. Du ge miledɔ tɔru a dalaka ga ahay gɔdɔkani ni vu, tɔnjɛki ka macahi zlam ana mis.

Nday tɔbu tɛcahi zlam ana mis ti gɔdɔkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni tinjia ka mɛlan magray seriya na akaba ndam gayan a. Tɔra tinjia ti tɔzalakabu gɔdɔkani ga ndam *Izireyel ga magray seriya. Nahkay tɔslɛroru mis ga moru mɛhɛlbiyu ndam asak ga Yezu ya tɔbiyu tay a danɔay vu ni. ²² Nday nakɛj tɔru tinjɛa a ahay ga danɔay ni va ti tɔdiviyu

ahɔr ana tay ndo. Nahkay tɔslɛkabiya, tɔngɛhadɛ ma gani ana ndam ge seriya ni. ²³ Tɔhi ana tay ahkado : « Mɔru minjɛa ti mɛdi ahɔr ana mahay ga danɔay ni dɛk mɛzlɛkvani lala, ndam majɔgay mahay ni dɛk nday jika jika kɛ mahay ni. Ay ka ya ti mɛra mɛzlɛkaba mahay na ti mɛdiviyu ahɔr ana maslanɔa ndo. » ²⁴ Bay ga ndam majɔgay ahay gɔdɔkani ge Melefit ni akaba gɔdɔkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni tɔra tɛcia ma na nahkay ti tɔsɛr ere ye ti tagray ni do. Tɔdɛm ahkado : « Nihi ti mɛj ga mam ɔgravu ni mam ? » ²⁵ Nday tɔbu tɔzlapay nahkay ti maslanɔa nahan ɛnjiki tay, ɔhi ana tay ahkado : « Cɛm day ! Ndam ya ti kɛbumiyu tay a danɔay vu ni tɔbiyu tɛcahi zlam ana mis a dalaka ga ahay gɔdɔkani ge Melefit ni bu. »

²⁶ Bay ga ndam majɔgay ahay ge Melefit ni ɔra ɛcia ma na nahkay ti tɔslɛka akaba ndam gayan a ga mɛgɛsbiyu ndam asak ni. Tɔru tɔgɛs tay ti ɔna njɛda do, adaba anɔwaz ɔwɛrfɛnɔa tay kɛ mis na ; tɔdɛm : « Bi mis ni etizligi leli ɔna akur. » ²⁷ Tɔra tɔgɛsbiya tay a ti tɔbɛhadɛ tay kɛ meleher ga ndam magray seriya ni, mɛk gɔdɔkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni ɔlɛgi ana tay, ²⁸ ɔhi ana tay ahkado : « Mɛhia ana kɛli a kɛcahumi zlam ana mis ɔna slimɛ ga zal nani ba simiteni ti, ay nihi ti lekɛlɛm kɛcahumia ma

na ana ndam Zeruzalem a dek. Nahkay ti kawayum mis tâdəm mâkad nañ ti leli zla do aw ! » ²⁹ Eslini Piyer akaba ndam asak ndahanj ni tãhəngarfəñ, tãdəm : « Ahàr àdəm ticiiki ma ana Melefit mâtama ya ticiiki ma ana mis na. ³⁰ Melefit ga ata bəñ ga bəñ geli ni àhəngaraba Yezu e kisim ba, nañ ya ti lekulum kəkadum nañ àna *madarfəñ nañ kà təndal ni. ³¹ Àra àhəngaraba nañ a ti àzoru nañ agavəla, àfəkad nañ kà ahar ga daf gayəñ ka mələñ ga gədakani ni. Melefit àgray ti Yezu nakəñ mīgi Bay ge mis dek akaba Bay mahəngay mis dek. Awayay ti ndam Izireyel tâmbatkaba majalay ahàr gatay a ti məmbərfəña zlam magudarani gatay na kà tay azuhva Yezu a. ³² Leli məsəra zlam gani nday nani àgrava ededīñ a, magray sedi gani tata. *Məsuf Njəlatani agray sedi gani daya, Melefit àvia Məsuf gani nana ana ndam ya təgəsiki ma na. »

³³ Ndam magray seriya ni tàra ticia ma ga ndam asak ga Yezu na ti, təzumkia bəruv ka tay a dal-dal, tawayay mabazl tay. ³⁴ Ay ti zal Feriziyəñ nahanj àvu e kidīñ gatay bu slimi gani Gemeliyel, nañ bay məsər Wakita ge Melefit. Mis dek təgəs ma gayəñ. Eslini nañ nakəñ ècikaba jik e kidīñ ga ndam magray seriya ni ba, àdəm tãhəliyu ndam asak ni e mite vu day. ³⁵ Tàra tãhəliya tay a ti nañ nakəñ àhi ana ndam magray seriya

ni ahkado : « Ndam Izireyel, dəgəzlumki ahàr lala ka zlam ya ti mara məgrumi ana ndam nday nani ni. ³⁶ Nədəm nahkay ti adaba àpəsa vi a bal Tewdas àhəraya àdəm nañ gədakani. Nahkay mis àgray diñ diñ fad tãdəba nañ a. Ay tàra təkada nañ a ti ndam gayəñ ya tãdəbay nañ ni dek tèdeva, pakama gani àndav nahkay. ³⁷ Kələñ gayəñ ka sarta ga macal mis nahəma, Zudas zal Gelili ni àhəraya, àhəla mis a dal-dal tãdəba nañ a. Nañ day tàra təkad nañ a ti ndam ya tãdəbay nañ ni dek tèdeva. ³⁸ Nihi ti nəhi ana kəli nahəma, kidəmi slimi ana ndam nday nani va ba, mbrəñum tay tãsləka. Tigi ti ere ye ti tawayay ni akaba tagray ni təwi ge mis hi-hirikenı nahəma, emebesvu ka ahàr gayəñ. ³⁹ Ay tigi ti təwi ni təwi ge Melefit nahəma, ekislumki mebeskabana koksah. Kətəkarum mebeskabana ba, do ni ti bi akəkadumfəñva ti kə Melefit. »

Àra àhia ana tay a nahkay ti nday nakəñ təgəskabá pakama gayəñ na. ⁴⁰ Nahkay təzaliyu ndam asak ni a ahay vu keti, təzləb tay mək tələgi ana tay, təhi ana tay ahkado : « Kəcalumi slimi ana Yezu va ba. » Kələñ gani təmbəñ tay, ti tãsləka. ⁴¹ Nahkay ndam asak nakəñ tãsləka àna məməraña. Tədəm Melefit àvi divi gani ana tay ti təcakay daliya azuhva slimi ga Yezu ti adafaki ti nday tãbələfəña kə Melefit a. ⁴² Nahkay kəlavad

nday nakəŋ təbu təcəhi zlam ana mis a dalaka ga ahay gədakani ge Melefit ni bu akaba a ahay ge mis bu. Təhi *Ma Mɔweni Sulumani ana mis, tədəm Krist *Bay gədakani ya amara ni ti Yezu.

6

Tədaba mis adəskəla ga məjənaki ndam asak ga Yezu a

¹ Nahkay ndam madəbay divi ga Yezu təsagakivu. Ka sarta gani nani ti nday ya ti tədəm ma Gres ni təcivu akaba nday ya ti tədəm ma *Hebri ni do. Ndam ya tədəm ma Gres ni tədəm ka ya ti kəlavad tidi zlam ana wəl madakway ni ti tāmənjaləŋ ka wəl madakway gatay do. ² Ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni təra ticia ma gatay na ti təzalakabu ndam madəbay divi ga Yezu ni dek, mək təhi ana tay ahkado: « Tamal leli ndam asak ni məmbrəŋa mədəm ma ge Melefit a, midi zlam ana mis ti, àbəlay do. ³ Nihi nahəma, bəza ga mən geli ni, dumaba zawal adəskəla e kidin gekuli ba. Ahər àdəm nday nani ti mis təsəra tay a nday mis sulumani, *Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay dal-dal, təsəra majalay ahər sulumana. Akədumaba tay a nahəma, aməvi tɔwi ge midi zlam ana mis ana tay. ⁴ Nahkay leli ti ni amazay sarta geli dek ga mahəŋgalay Melefit akaba ga məhi ma gayəŋ ana mis. »

⁵ Ndam məfəki ahər ka Yezu ni təra ticia ma gatay na ti təgəskabá. Nahkay

tədaba Etiyeŋ a ; naŋ àfəkia ahər ka Yezu a dal-dal akaba *Məsuf Njəlatani àniviyu dal-dal daya. Tədaba Filip, Prokwar, Nikanor, Timon, Parmenas akaba Nikolas a. Nikolas ti tiwi naŋ a Antiyos ; ègi zal Zude migeni. ⁶ Tədaba tay a nahəma, təhəbiyu tay afa ga ndam asak ni. Ndam asak ni təhəŋgali Melefit ana tay, mək təbəki *ahar ka tay ti Melefit mǎgri sulum gayəŋ ana tay. ⁷ Ka sarta nani mis kay təgəskabá pakama ge Melefit ya àdəmki ka Yezu na, nahkay ndam Zeruzalem ya tadəbay divi ga Yezu ni təsagakiva dal-dal. Ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni dal-dal təgəskabá ga məfəki ahər ka Yezu a daya.

Gədakani ga ndam Zude təgəs Etiyeŋ

⁸ Etiyeŋ ti Melefit àgria sulum gayəŋ a, àvia njədə dal-dal. Nahkay agray ere ye ti mis tìpi day-day ndo ni àna njədə dal-dal, agri ejep ana mis. ⁹ Etiyeŋ naŋ àbu agray nahkay ti mis ndahaŋ təcələŋ ma. Nday gani nani ti ndam ga ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ya təzalay « Ahay ga ndam ya təhəlaya tay e evidi ba ni. » Nday gani ndam ga kəsa Sireŋ akaba ga kəsa Eleksendri akaba ndam ga had Silisi akaba ga had Azi : təbu tagray gejewi akaba Etiyeŋ. ¹⁰ Təbu tagray gejewi ti Etiyeŋ àwəlkia tay ka ma adaba àtama tay àna majalay ahər sulumani ya

*Məsuf Njəlatani àvi na. ¹¹ Àra àwəlkia tay ka ma ti nday nakəŋ təsəkum mis ndahan ti tədəm : « Leli mïcifiŋa naŋ àbu endivi Məwiz akaba endivi Melefit. » ¹² Nahkay ndam ezir ge Etiyeŋ nakəŋ təbikivu estena ana ndam Zeruzalem akaba gədəkani gatay akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni mək tədəgaki ke Etiyeŋ nakəŋ cip, təzoru naŋ kè meleher ga gədəkani ya tagray seriya ni. ¹³ Təhəl ndam ndahan ga masəkadki malfada daya. Ndam malfada ni tədəm ahkado : « Maslaŋa hini ti naŋ àbu adəmki ma magədavani ka *ahay njəlatani ge Melefit ni akaba ke *Divi gayan ya Məwiz àbəki ni, àmbrəŋ do. ¹⁴ Leli mïcifiŋa àdəm ahkado Yezu zal Nazaret ni ara embedkaba ahay gədəkani ge Melefit na, ara ambatkaba Divi ya Məwiz àdəfiki ana leli na daya. » ¹⁵ Eslini ndam ya təvu manjəhadani a ahay ge seriya ni bu ni dek tamənjələŋ ke Etiyeŋ nakəŋ ndekwa ndekwa. Tipi ti meleher gayan ni ègia akada meleher ga *məslər ge Melefit a.

7

Pakama ge Etiyeŋ ya àdəm kè meleher ga ndam magrafəŋa seriya ni

¹ Eslini gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni èhindifiŋa ma kè Etiyeŋ a, àhi ahkado : « Ma

ya ti mis tədəmkuk ni ti jiri edediŋ aw ? » ² Etiyeŋ nakəŋ àhəŋgarfəŋ, àdəm : « Ata baba akaba bəza ga mmawa goro ni, bumu slimi day. Melefit naŋ ya ti leli dek məbu mazləbay ni àŋgazlivu ana bəŋ ga bəŋ geli Abraham. Àŋgazlivu ti ka ya ti naŋ ka had Mezopotami, òru ànjəhad ka had Haran faŋ ndo ni.

³ Àhi : « Mbərbu had gayak akaba ndam gayak, ru ka had ya ti anədəfukki ni. » *

⁴ Nahkay Abraham nakəŋ àsləka ka had ga ndam Selde a, òru ànjəhad ka had Haran. Bəŋ ga Abraham àmət eslini. Bəŋani àra àməta ti Melefit àhi ana Abraham māsłəka a Haran a, māra mājəhad ka had hini ya lekulum kəkumki ni. ⁵ Abraham àra ènjia ka had hina ti Melefit àsi had ndo. Ku mələŋ gəzit ga micikiani tekeđi àsi ndo. Ku nahkay nəŋgu ni, àhi : « Anəvuk had ni dek, kəməta day had ni emigi ga bəza hud gayak. »

† Ay ka ya ti Melefit àhi ma nani ana Abraham ni ti, Abraham èwi wur faŋ ndo.

⁶ Pakama ge Melefit ya àhi ni naŋ hi, àhi : « Bəza hud gayak atoru tanjəhad ka had ge mis ndahan ; etinjəa eslina ti etigi evidi, atəgri daliya ana tay vi diŋ diŋ fad. ⁷ Ay ti anatrađ ndam ya ti bəza hud gayak atəgri evidi ana tay ni. Kələŋ gani bəza hud gayak ni atasłəka ka had nana, mək atazləbay nu ka mələŋ hini. »

* 7:3 Mənjəkiani 12.1. † 7:5 Mənjəkiani 17.8 ; 48.4. ‡ 7:7 Mənjay Mənjəkiani 15.13-14 ; Mahərana 3.12.

† 8 Melefit àra àhia pakama na ana Abraham a nahkay nahəma, àwəlkabu pakama gayan akaba ga Abraham àna *mekeley kədi. Abraham àra əwia Izak a, wur ni àgra vad a azlalahkər nahəma èkeli kədi. Nahkay day Izak àra əweya Zekup a ti èkeli kədi. Zekup day àra əweya ata bəj ga jiba geli kru mahar cəeni na ti èkeli kədi ana tay.

9 « Kələj gani ata bəj ga jiba geli ni tàgrafəja solu kà wur ga mən gatay Zuzef a. Nahkay təsəkumioru nan ana ndam ndahan, mək ndam nday nani tòru àna nan ka had Ezip. Ay ti Melefit nan əbu akaba nan ;¹⁰ àzaba nan a hud ga daliya gayan ya àgray ni ba dek. Melefit àvia majalay ahər sulumana daya, nahkay ti ègia awəlawə ga *Faron bay ge Ezip na. Nahkay bay Faron nakən əfiyu nan bay məgur had gayan ni dek akaba hud ahay gayan ni dek.¹¹ Eslini ləwir àdaya ka had Ezip a dek akaba ka had Kanan a. Ləwir àra àdaya nahkay ti, mis tàgra daliya dal-dal ; ata bəj ga jiba geli ya ka had Kanan ni tənğət zlam məzumani va do.¹² Zekup àra ècia *alkama əbu ka had Ezip nahəma, àsləroru bəza gayan ata bəj ga bəj geli ga məsəkumbiyu alkama.¹³ Ka ya ti àsləroru tay ye cə nahəma, Zuzef àdəfi vu gayan ana bəza ga mənani ni. Nahkay Faron àra àsəra jiba ge Zuzef a.¹⁴ Eslini Zuzef àsləroru mis ti təzibiya

bəjanı Zekup akaba ndam gayan a. Nday dekeni kru kru adəskəla mahar zlam.¹⁵ Nahkay Zekup nakən òru ka had Ezip mək àmət eslini. Ata bəj ga jiba geli day təmət eslini.¹⁶ Tàra təməta ti təhəbiyu kisim gatay e Sihem mək təbiyu e mindivın ga Abraham ni vu. Mindivın nani ti Abraham asəkumfəja kà bəza ga Hamor e Sihem àna gru a.

17 « Yaw sarta ya Melefit agray ere ye ti àhi ana Abraham amagray ni enjia wudak nahəma, ndam *Izireyel ni təsagakiva, tıgia nday kay ka had Ezip a.¹⁸ Ka sarta gani nani ti təfiya bay nahan ka had Ezip a. Bay nani ti àsər Zuzef ndo. §¹⁹ Nahkay nan nakən àgosay ata bəj ga bəj geli, àgria daliya ana tay a, àhi ana tay si taboru bəza gatay ya ka ahar ni təmət.²⁰ Ka sarta gani nani tiweya Məwiz a, nan ti Melefit àwaya nan a dal-dal. Ànjəhad kiya mahkər a magam afa ga ata bəjanı.²¹ Kələj gani tizligoru nan. Tàra tizligoya nan a ti wur dahalay wur ga Faron bay ga had Ezip àdi ahər mək àzay nan, àgal nan akada wur ga hud gayan.²² Nahkay ti təcəhi məsər zlam ga ndam Ezip ni dek. Pakama gayan ya adəm ni dek mis təgəskabu, təwi gayan ya agray ni day àbəlafəj kə mis.

23 « Àra àgra vi a kru kru fad nahəma, àdəm : “Nakoru nəmənjiyu bəza ga mmawa

goro ndam Izireyel kwa.”
 24 Àra ènjia ti èpi zal Ezip nahan agri daliya àna zal Izireyel. Eslini nan nakəŋ èmbikivu ka maslanja ya ti tɔgri daliya ni mək àkad zal Ezip ni ka duwa gani. 25 Àgray nahkay ti awayay ti adəfiki ana bəza ga mənani ni ti təsər Melefit amahəŋgay tay ti àna nan, ay ti nday gani təsəriki ndo. 26 Hajəŋ gani nahəma, Məwiz nakəŋ àdi ahàr ana ndam Izireyel ndahan cə, təbu takadvu; nan nakəŋ awayay aŋgalabakabu tay. Àhi ana tay: “Ndam goro ni, lekulum kà mən gekali ti, kihiramvu ti kamam?”
 27 Ay nan ya ti agri daliya ana nan nahan ni àhi ana Məwiz ahkado: “Way àfiyu kur bay magrafəŋa seriya kè leli a way? 28 Kawayay kəkad nu akada ya kəkad zal Ezip nahan eweni ni aw?”
 * 29 Məwiz àra ècia ma nana nahəma, acuhway ka had Ezip, òru ka had Madiyan, ànjəhad eslini. Nan àbu eslini, àra àda wal a ti, èwifinja bəza zawalana cə.

30 « Àra àgra vi kru kru fad ka ahàr gana nahəma, òru a hud gili vu kà həma *Sinayi. Eslini ti *məslər ge Melefit àŋgazlivu a hud ga aku ya agəs mənəghaf ni bu. † 31 Məwiz nakəŋ àra èpia ti àgria ejep a, nahkay awayay ahədakfəŋoru ti mīpi lala. Nan àbu ahədakfəŋoru

ti èci dənɔu ga Bay geli, ahi ahkado 32 “Nu ti Melefit ga ata buk Abraham, Izak akaba Zekəp.” † Məwiz àra ècia ma na ti aŋgwaz àwəra nan a daldal, àgəgəra, maməŋjaləŋani nakəŋ tekefi èsliki ndo həya. 33 Eslini Bay geli àhi ma keti, àhi ahkado: “Hələba kimaka gayak a asak ba, adaba mələŋ ya kicikvù ni ti mələŋ *njəlatani. 34 Nipia lala ahəmamam tɔgri daliya ana ndam goro ka had Ezip na, nìcia tuway gatay a: nahkay nàra ti ga mahəŋgaya tay a. Nihi nak ti ru, nəsləruru kur ka had Ezip.” §

35 « Məwiz ti nan ya ti ndam Izireyel tàwayay nan ndo, təhi ahkado: “Way àfiyu kur bay magrafəŋa seriya kè leli a way?” * ni. Ay nan ti Melefit àslərrikaboru nan ana tay ti mīgi bay gatay, mīgi bay məhələba tay e evidi ba daya. Melefit àslərrikaboru Məwiz ana tay nahkay ti, àhi ma gani ti məslər ge Melefit ya àŋgazlivu a hud ga mənəghaf ni bu ni. 36 Bay ya ti àhələba ndam Izireyel ka had Ezip a ni ti nani Məwiz. Àhələba tay a ti àna magray zlam magray ejep ya mis tīpi day-day ndo ni kay: àgray ka had Ezip, kà Dəluv Ndizeni, akaba ka ya ti nday a hud gili bu vi kru kru fadani ni. 37 Bay ya ti àhi ana ndam Izireyel: “Melefit aməslərribiyu wur ga mən gekali nahan ana

* 7:28 Mahərana 2.14. † 7:30 Mənjay Mahərana 3.2. † 7:32 Mahərana 3.6.

§ 7:34 Mahərana 3.5, 7, 8, 10. * 7:35 Mahərana 2.14. † 7:37 Mimbiki 18.15.

kali ga mahəngaray pakama ge Melefit akada goro ni” † ti Məwiz gani. ³⁸ Ka ya ti ndam Izireyel təcakalavu a huf gili bu ni ti, bay ya ti èci ma ga məslər ge Melefit kà həma Sinayi mək àhəngri ana ata bəŋ geli ni ti Məwiz gani. Bay ya ti Melefit àhi pakama ya avi sifa ana mis ga məhəngriani ana leli ni ti naŋ gani. ³⁹ Ay ti ata bəŋ geli ni ticiiki ma ndo, tawayay madəbay naŋ ndo. A majalay ahàr gatay bu ni ti tawayay maŋgona e Ezip a. ⁴⁰ Təhi ana *Aron ahkado : “Griaya melefit ndahaŋ ana leli ga mədi kama ana leli a, adaba Məwiz naŋ ya àhəlababiya leli ka had Ezip a ni ti, məsər ere ye ti àgrakivu ni do.” † ⁴¹ Nahkay nday nakəŋ təvədəya wur sla mək tislɪŋi zlam ana wur sla ni, ègia pəra gatay a. Təgri wuməri àna məmərani ana zlam ya nday ndayani təvədəya àna ahar gatay a ni. ⁴² Təgra nahkay ti Melefit day àmbrəŋ tay ti təgri pəra ana zlam ya ti a huf melefit bu ni. Ma gani hini àbu məbəkiani a wakita ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit bu nahkay hi :
 “Ndam Izireyel, ka ya ti lekələm kəbum a huf gili bu vi kru kru faɖ ni ti,
 kislɪŋami zlam akaba kəgrumi sədaga ti, ana nu aw ?

⁴³ Aha, ana nu do !
 Ahay miviceni ya kəsawadum àna naŋ ni ti

ahay ga Molok, § do ni ti goro do.

Kəsawaduma àna pəra gekali Refeŋ * ya təzavu ata boŋgur na daya.

Pəra nday nani ti kəgrumaya ga məhəngriuru ahàr ana had ana tay a.

Gekali ya kəgrum nahkay ni ti anagaroru kali drin kama ga Babilon.” †

⁴⁴ « Ka ya ti ata bəŋ ga bəŋ geli təbu a huf gili bu ni ti təsawada àna zlam ge mivicey ahay ge Melefit àna naŋ a. Mazavu ga ahay gani nani ti Melefit adəfikia ana Məwiz a mək àhi məgraya akada gayan ya èpi na. ⁴⁵ Ahay gani nani ti ata bəŋ ga bəŋ geli təmbribu ana bəza gatay ; bəza gatay ni day tàra àna naŋ ka had hina, Zezəwi àdi kama ana tay. Tàra tinjia ti Melefit àgariaba ndam ga had hina ana tay a, mək nday nakəŋ tənjàhad. Nahkay nday təbu àna ahay ge Melefit *miviceni ni duk àbivoru ana sarta ge Devit. ⁴⁶ Devit ti Melefit àwaya naŋ a dal-dal, nahkay èhindifiŋa divi kə Melefit ga maslamali məlan *njàlatani ana bəza huf ge Zekup a. ⁴⁷ Ay maslaŋa ya ti àra àləm ahay ge Melefit ni ti Salomon. ⁴⁸ Ku tamal àləma nahkay nəŋgu ni, Bay Melefit agavəla

† 7:40 Mahərana 32.1, 23. § 7:43 Molok ti melefit ga ndam Kanaŋ ya ndam Izireyel təhəngriuru ahàr a had ahaslani ni. * 7:43 Refeŋ ti melefit ga ndam Siri ya ndam Izireyel təhəngriuru ahàr a had ahaslani ni. † 7:43 Amos 5.25-27.

drin, ànjèhadvù a ahay ya mis təlami ni bu do. Nahkay zla nahəma maslaŋa nahaŋ àbu, àhəŋgaray pakama ge Melefit, àdəm :

49 “Bay Melefit àdəm : Məlan manjəhad goro ti huđ melefit,

məlan məbəki asak goro ti ni had.

Ahay weley lekələm kisləmki mələmuana ana nu a ni weley ?

Məlan goro ya ananjəhad, nəpəsaba ni ti weley ?

50 Bay ya àgraya zlam nana dek ni ti nu nuani àna ahar goro do aw ?” † »

51 Etiyeŋ àhi ana tay keti : « Lekələm ti kicəm slimi do ededīŋ ! Lekələm ti məbəruf gekəli magədavani, slimi gekəli məzləkvani ; lekələm akada ndam ya təkeli kədi ana tay ndo ni ! Lekələm akada ga ata bəŋ ga bəŋ gekəli ni, kekileŋa kəgəsunkabu pakama ga *Məsuf Njəlatani ni do ! 52 Bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ti ata bəŋ ga bəŋ gekəli təgri daliya ndo ni ti weley ? Nday gani təbazla ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya tədəm Bay ge Jiri amara ni. Bay ge Jiri nakəŋ àra ènjia ti kəsəkumoya naŋ a mək kəkaduma naŋ a. 53 Lekələm ti məslər ge Melefit tədəfikia *Divi ge Melefit na ana kəli a, ay ti kəbumi slimi ana Divi gani do. »

Takad Etiyeŋ àna mizligi naŋ àna akur

† 7:50 Izayi 66.1-2.

54 Ndam magray seriya ni tàra ticia ma ge Etiyeŋ na ti təzumki bəruf dal-dal, təhəpəd ahar tasl tasl.

55 Ay Etiyeŋ ti *Məsuf Njəlatani èsliva a vu va dal-dal, àmənjouru e melefit vu, èpi məlan masladani ge Melefit akaba Yezu naŋ jika kà ahar ga daf ge Melefit.

56 Àra èpia ti àdəm ahkado : « Cəm day, nəbu nipi huđ melefit məzləkvabana, nipi *Wur ge Mis naŋ jika kà ahar ga daf ge Melefit daya. » 57 Ge Etiyeŋ

ya naŋ àbu azlapay nahkay ni ti nday nakəŋ təzlah kay kay, təbəviyu ahar e slimi vu der, mək nday dek tədəgaki ka ahar bəlan, 58 təgəs naŋ,

təzaba naŋ a kəsa ba cak. Tàra təsləkafəŋa àna naŋ kà kəsa na nahkay ti tawayay tizligi naŋ àna akur ga makad naŋ.

Ndam sedi ya tici pakama gayan ni təhəlkaba məgudi gatay na, təbəhadfəŋ kà wur dagwa nahaŋ slimi gani Sol ti mājəgaki. Mək tizligi Etiyeŋ nakəŋ.

59 Ka ya ti tizligi Etiyeŋ ni ti Etiyeŋ àhəŋgalay Yezu, àdəm : « Bay goro Yezu, za sifa goro a. » 60 Kələŋ gani

àbəhad mirdim grik, əzlah kay kay, àdəm : « Bay goro, kəwəl tay àna seriya àki ka zlam magudarani hini ya təgru ni ba. » Àra àdəma ma na nahkay ti àmət həya.

8

1 Takad Etiyeŋ ti, Sol àwaya daya.

Təgri daliya ana ndam məfəki ahər ka Yezu

Ka fat gani nani ti tənəkəi ka mægri daliya dal-dal ana ndam məfəki ahər ka Yezu ya a Zeruzalem ni həya. Ndam məfəki ahər ka Yezu ni dek tèdevu tōru a kəsa cīb-cībēni vu ka had *Zəde akaba ka had Samari. Nday ya təsləka ndo ni ti si ndam *asak ga Yezu ciliŋ. ² Ndam ndahaŋ ya ti təhəŋgrioru ahər a had ana Melefit ni tili Etiyeŋ, titəwi naŋ dal-dal. ³ Sol ti əgria daliya dal-dal ana ndam məfəki ahər ka Yezu a; əsawadəy kə mahay kə mahay, əgəs zawal akaba wəl, əbiyu tay a daŋgay vu. ⁴ Nday ya ti tèdevu ni tədəmōru *Ma Məweni Sulumani kə kəsa kə kəsa.

Tuwî ge Filip ya əgray a Samari ni

⁵ Ka sarta gani nani Filip òru a kəsa gədəkani vu ka had Samari, əhioru ma ge *Krist ana mis ye eslini ni. ⁶ Nday nani dek ma gatay bəlaŋ, təbi slimi lala ana ma ge Filip ya əhi ana tay ni, adaba ticia pakama gayaŋ a, tīpia zlam ya ti əgray, mis tīpi dəy-dəy ndo na daya. ⁷ Əna zlam nday nani ya əgray ni ti seteni təsləkiaaba ana mis a dal-dal, təzlah kay kay. Ndam dəra akaba ndam jəgwer tīgia sənduḅ-sənduḅana daya. ⁸ Eslini ndam ga kəsa nani təmərvə dal-dal.

⁹ Maslaŋə nahəŋ əbu a kəsa nani bu, slimi gayaŋ Simu, naŋ zal maharam, aɡri ejepe ana ndam ga had *Samari dek. Əzay ahər gayaŋ awayay

mis dek tədəm naŋ gədəkani. ¹⁰ Mis ni dek, ku bəza, ku mis gədəkani tīciiki ma. Tədəm : « Maslaŋə hini ti njeḅə ge Melefit əfəŋ. Njeḅə gani nani ti tədəm “Gədəkani.” » ¹¹ Mis ni tīciiki ma dal-dal, adaba əpəsa naŋ əbu aɡri ejepe ana tay əna maharam gayaŋ ni. ¹² Ay ka ya ti Filip əhia *Ma Məweni Sulumani əki ka *Məgur ge Melefit akaba ka Yezu Krist ana tay a nahəma, zawal akaba wəl ni təgəskabə ma ge Filip na, mək *təbaray tay. ¹³ Simu nakəŋ tekeḅi əgəskabə ma gana, təbara naŋ a. Kələŋ gani əŋjəhad akaba Filip. Eslini Filip naŋ əbu aɡray zlam gədəkani gədəkani ya mis tīpi dəy-dəy ndo ni. Simu nakəŋ əra əpia ti əgria ejepe a dal-dal.

¹⁴ Ndam asak ga Yezu ya a Zeruzalem ni təra tīcia ndam *Samari təgəskabə ma ge Melefit a ti, təsləribiyu ata Piyeŋ nday ata Zeŋ ana ndam Samari ni. ¹⁵ Ata Piyeŋ nday ata Zeŋ təra tīnjia ti təhəŋgalay Melefit ti məvi *Məsuf Njələtani ana ndam Samari ya təgəskabə pakama ge Melefit a ni. ¹⁶ Təgray nahkay ti adaba ku mis bəlaŋ e kidiŋ gatay bu Məsuf Njələtani əhərkiaya əhuriviyu faŋ ndo. *Təbaray tay ti əna slimi ga Bay geli Yezu ciliŋ. ¹⁷ Nahkay ata Piyeŋ nday ata Zeŋ təbəki *ahar ka tay, mək Məsuf Njələtani əhuriviyu ana tay.

¹⁸ Simu nakəŋ əra əpia Məsuf Njələtani əhuriviyu ana ndam məfəki ahər ka

Yezu ka ya ti ndam asak ga Yezu tɔbɛki ahar ka tay ni ti, awayay avi sɔngu ana ata Piyer nday ata Zeɲ. ¹⁹ Àhi ana tay ahkado : « Vumu njɛda ti ka ya ti nɔbɛki *ahar ke mis ni ti Məsuf Njɛlatani mɔhuriviyu ana tay. » ²⁰ Ay ti Piyer àhi ahkado : « Ahàr àdɛm sɔngu gayak ni mɔjijia, nak nakani day kɔjijia, adaba kàhi ana ahàr ere ye ti Melefit avi ana mis ni ti mis asəkum tata. ²¹ Nak kəkibu ke tɔwi geli ya magray ni bi, ma gayak àkibu bi, adaba majalay ahàr gayak magədavani kè eri ge Melefit. ²² Mbatkaba majalay ahàr gayak magədavani na, hɔngalay Bay geli. Nahkay ti bi Melefit amɔmbɛrfuka zlam ya kàgudar a majalay ahàr gayak bu na. ²³ Nəsəra nihi ti mɔbɛruv gayak magədavani kè eri ge Melefit, nahkay kɔgia evidi ga zlam magudarana. » ²⁴ Eslini Simu nakɔj àhɔngrifɔj, àhi ana tay ahkado : « Lekulɔm lekulɔmeni hɔngalum Bay geli ti ere ye ti kàhumu ni àgrakuvu ba simiteni ti ! »

²⁵ Ata Piyer ata Zeɲ tàra tàgrakia sedi ka Yezu a akaba tɔhia pakama ga Bay geli ana mis a nahəma, tɔngoru a Zeruzalem. Ka ya ti nday tɔbu takoru ɛ divi bu ni ti tɔhia Ma Məweni Sulumana ana mis a kəsə ndahaɲ ba kay ka had *Samari a.

Ata Filip nday ata zal Etiyapi nahan

²⁶ Məslər ga Bay geli àngazlivu ana Filip, àhi

ahkado : « Ru gwar ka Mboku, ke divi ya ti asləkabiya a Zeruzalem a, andoru ahàr a Gaza, mis tɔki təsawadaki bi ni. » ²⁷⁻²⁸ Filip nakɔj ècik, àsləka hɔya. Naɲ ka ahàr divi nahəma, èpi zal nahaɲ manjəhadani digusa e seret bu, ejeɲgey wakita ge Izayi bay mahɔngaray *pakama ge Melefit ni. Naɲ gani òru a Zeruzalem ga mazləbay Melefit, nihi naɲ àbu asləkabiya ara a magam a. Zal nani ti zal Etiyapi, naɲ madaslani, naɲ mis gədakani agri tɔwi ana Kandas bay walani ge Etiyapi : naɲ gədakani ga ndam manjah elimeni ga bay ni. ²⁹ *Məsuf Njɛlatani àhi ana Filip ahkado : « Ru kahədɔkfɔɲiyu ke seret ni lala. » ³⁰ Eslini Filip nakɔj àcuhworu. Òru ènjəa nahəma, èci zal Etiyapi ni naɲ àbu ejeɲgey wakita ge Izayi bay mahɔngaray pakama ge Melefit ni. Àhi ahkado : « Ere ye ti kejeɲgey ni ti nak kəbu kiciaba ma gana waw ? » ³¹ Naɲ nakɔj àhɔngrifɔj, àhi ahkado : « Tamal maslaɲa àdɔfuaba ndo ni ti nɔciaba ahəmamam ? » Mək àhi : « Cɔlkuvaya ga manjəhadfu kà gəvay a. » ³² Ka mələɲ ya ejeɲgey ni Izayi àdɛm nahkay hi :

« Naɲ ti àhəlkaba ma ndo, akada ga tɔmbak ya tɔzoru ka mələɲ misliɲ zlam ni, akada ga wur tɔmbak ya tekəkia eɲguc a ti ètɔwi do ni.

33 Naŋ gani tãhəŋgoraya naŋ a haɗ a, təgri seriya ge jiri ndo simiteni.

Way amacali slimi mba way ?

Adaba tãkafa naŋ a, naŋ àbi ka haɗ va bi ni.* »

34 Gəɗakani nakəŋ àhi ana Filip ahkado : « Nahəŋgalay kur kam-kam, hu : bay mahəŋgaray pakama ge Melefit azlapaki ahalay ti ka way nani way ? Azlapaki ti àki ka naŋ naŋani tək, ka maslaŋa nahaŋ aw ? »

35 Eslini Filip àhi ma, àɗəfiaba *Ma Məweni Sulumani àki ka Yezu a, ànjiki ka pakama ya naŋ àbu ejeŋgey ni. 36 Nday təbu takoru nahkay ti tədi ahàr ana yam gwəŋgər a. Eslini naŋ gəɗakani nakəŋ àhi ana Filip ahkado : « Yam nihi. Mam acafaŋa nu ga *məbaray nu a mam ? » [

37 Filip àhi ahkado : « Tamal kəfəkia ahàr gayak dek ka Yezu a ti tabaray kur tata. » Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəfəkia ahàr ka Yezu *Krist a, naŋ Wur ge Melefit. »]

38 Àhi ana bay ya agaray seret ni mícika. Àra ècika àna seret na ti ata Filip nday ata naŋ gəɗakani nakəŋ tãhəraya tãhuriyu a yam ni vu, mək Filip àbaray naŋ. 39 Tàra tãhəraya a yam ni ba nahəma, Məsuf ga Bay geli àzafəŋa Filip a. Nahkay naŋ gəɗakani ni èpi naŋ va do, àsləka zlam gayəŋ àna məmərana. 40 Filip àsərki ti naŋ a Azot. Àru a Sezare ; naŋ àbu akoru ti àhioru Ma Məweni Sulumani ni ana mis

kà kəsa kà kəsa dek duk a Sezare.

9

Sol ambatkaba majalay ahàr a, afəki ahàr ka Yezu

(Tawi 22.6-16 ; 26.12-18)

1 Ka sarta gani nani nahəma, Sol naŋ àbu awayay agri daliya ana ndam maɗəbay divi ga Bay geli, awayay abazl tay. Nahkay òru afa ga gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, 2 èhindifiŋa wakita ga medekiani ka gəɗakani ga ahay gərgərani a Damas ya tahəŋgalavù Melefit ni. Wakita nday nani ti təvia divi ga məgəs ndam maɗəbay divi ga Bay geli a. Ku adi ahàr ana zawal ahkay do ni ana wál, ba agəs tay, awəl tay, ahəlbiyu tay a Zerəzalem. 3 Naŋ nakəŋ àra àŋgəta wakita nday nana ti àdəvu e divi vu.

Naŋ àbu enjiyu a Damas wudak nahəma, eslini maslaɗani àsləkabiya e melefit ba, àhərkiaya həya, àsladay məlaŋ gayəŋ nani.

4 Eslini naŋ nakəŋ àdəɗ a ga haɗ pəɗa mək èci dəŋgu ga maslaŋa nahaŋ àzalay naŋ, àhi : « Sol, Sol kəgru daliya ti kamam ? » 5 Naŋ nakəŋ àhi : « Nak way, Bay goro ? » Mək àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu Yezu, nu ya kəgru daliya ni. 6 Ay ti cicikaba, huriyu a kəsa vu. Ekinjəa eslina ti atəhuk ere ye ti ahàr àdəm kàgray kwa ni. » 7 Ndam ya tarakaboru akaba naŋ ni tìcik, ma tekeɗi tìsliki mədəmani koksah. Tici

* 8:33 Izayi 53.7-8.

dɛŋgu ciliŋ, ay ti tìpi maslaŋa gani do. ⁸ Sol nakəŋ ècikaba, àhəlkaba eri a, ay ti èpi divi do. Ndam ya tarakaboru akaba naŋ ni tədəfəŋa ahar a, təzoru naŋ a Damas. ⁹ Eslini àgray vad mahkər, divi day èpi ndo, zlam day àzum ndo, yam day èsi ndo.

¹⁰ A Damas eslini ti zal na-
haŋ àbu slimi gani Ananiyas,
naŋ bay madəbay divi ga
Yezu. Eslini Bay geli àzalay
naŋ e kisim mizidəni bu :
« Ananiyas ! » Ananiyas nakəŋ
àhəŋgrifəŋ, àhi : « Awi ! Nu hi,
Bay goro ni. » ¹¹ Bay geli àhi
ahkado : « Ru weceweci ke
divi ya təzalay divi Ndələbani
ni, ru afa ga Zədas. Kìnjua
ti kìhindi zal Tars ya təzalay
naŋ Sol ni. Nihi ti naŋ àbiyu
ahəŋgalay Melefit. ¹² Maslaŋa
gani nani ti nədəfikia maslaŋa
nahaŋ a, slimi gani Ananiyas,
ara afa gana mək abəki *ahar
ti mīpi divi akada ya ahaslani
ni. » ¹³ Ananiyas àhəŋgrifəŋ,
àhi : « Bay goro ni, nìcia mis
kay təbu təzlapaki àki ka
maslaŋa nani akaba ka zlam
gayaŋ magədavani ya àgri
ana ndam gayak *njəlatani
ya təbu a Zeruzalem na.
¹⁴ Àra ahalay a ti gədəkani ga
ndam *maŋgalabakabu mis
akaba Melefit ni təvibiya
divi ga mægəs ndam ya ti
tazləbay kur na dek. » ¹⁵ Ay
ti Bay geli Yezu àhəŋgrifəŋ,
àhi ahkado : « Nak ru, adaba
nəzaba maslaŋa gana nana,
ti mægru tɔwi : məhioru slimi
goro ana mis ga had ndahaŋ
akaba bəbay gatayani ni,

məhioru ana ndam *Izireyel
daya. ¹⁶ Amacakay daliya kay
azuhva slimi goro ; nu nuani
anədəfikia daliya ya ara agray
ni dek. »

¹⁷ Nahkay Ananiyas nakəŋ
òru. Òru ènjua ti àhuriyu a
ahay ni vu, àbəki ahar ka
Sol nakəŋ mək àhi ahkado :
« Sol wur ga mmawa, Bay geli
Yezu, naŋ ya àŋgazlukvu ka
ahàr divi ka sarta ya kara
ni, àslərbiyu nu. Awayay ti
kìpi divi akada ya ahaslani ni,
awayay ti *Məsuf Njəlatani
mìsləkvu a vu vu daya. »
¹⁸ Naŋ àbu azlapi nahkay ti
zlam ndahaŋ akada aləŋ ge
kilif təsləkikia ke eri ana Sol
nakəŋ a. Eslini èpi divi akada
ya ahaslani ni keti. Nahkay
ècikaba, mək *təbaray naŋ àna
*slimi ga Yezu. ¹⁹ Kələŋ gani
àzum zlam, mək njədə gayaŋ
àŋgiva.

Sol àhi ma ga Yezu ana mis

Sol ànjəhadīyu vad ɔal
a Damas afa ga ndam ya
tədəbay divi ga Yezu ni. ²⁰ Ka
ya ti naŋ àbu eslini ni ti ànjəki
ke tɔwi hɔya, àhuriya a ahay
gərgərani ga ndam *Zəde ya
*tahəŋgalavù Melefit ni va,
àhi ana mis Yezu ti naŋ Wur
ge Melefit. ²¹ Ma gayaŋ ya
àdəm ni àgria ejep ana mis
ya təbi slimi na dek. Tədəm
ahkado : « Naŋ hini ti naŋ
ya ti àgri daliya dal-dal ana
ndam ya tazləbay Yezu a
Zeruzalem ni do aw ? Mara
gayaŋ ahalay a Damas a ti
ga mægəs ndam ya tazləbay
Yezu ni akaba ga məhəloru
tay afa ga gədəkani ga ndam

*manɔalabakabu mis akaba Melefit ni do aw? »²² Ay ti njɔda ga Sol asagakivoru, àhi ana ndam Zude ya a Damas ni Yezu ti naɔ *Krist *Bay gɔdakani ya amara ni. Eslini nday nakɔɔ tɔsar ere ye ti tɔhɔngrifɔɔ ni do.

²³ Àra àgra vad a bal ti ndam Zude nakɔɔ tàgray sawari gatay, tɔdɔm si tijiɔ naɔ kwa.²⁴ Nahkay nday nakɔɔ tɔjɔgay naɔ mɔlafat akaba mɔlavad kà magudu ga kɔsa ni dek, tawayay makad naɔ. Ay ti Sol ècia sawari gatay ya tàgraki na.²⁵ Ga mɔlavad nahɔma, ndam madɔbay naɔ ni tɔzoru naɔ ka ahàr ga gudu ya evelin kɔsa ni. Tòru tɔnjɔa ti tɔfiyu naɔ a alonɔu vu mɔk tɔfaya naɔ àna ezewed gwar ka dala. Nahkay àslàka, òru a Zeruzalem.

Ere ye ti agrakivu ka Sol a Zeruzalem ni

²⁶ Òru ènjɔa a Zeruzalem a ti awayay ahurkiviyu ka ndam madɔbay divi ga Yezu ni, ay ti nday dek tàgrafɔɔa aɔgwaz a, tɔhi ana ahàr naɔ bay madɔbay divi ga Yezu ededɔɔ do.²⁷ Eslini Barnabas àzoru naɔ afa ga ndam *asak ga Yezu ni. Tòru tɔnjɔa ti Barnabas nakɔɔ àɔgɔhadɔ ana tay ahɔmamam Sol èpi Bay geli ka ahàr divi ka ya ti òru a Damas ni, ahɔmamam Bay geli àhi ma ni daya. Àɔgɔhadɔ ana tay keti ahɔmamam Sol àhi ma ana mis vay-vay àna *slimi ga Yezu a Damas ni.²⁸ Kwa ka sarta gani nani Sol nakɔɔ

naɔ àbu akaba tay, asawadɔy akaba tay a Zeruzalem, àhi ma ge Melefit ana mis vay-vay àna slimi ga Bay geli.²⁹ Àhi ma gani ana ndam *Zude ya tɔdɔm ma Gres ni daya, tɔbu tagravu gejewi akaba tay. Nahkay ti nday nani tɔdɔbay divi ge mijin naɔ.³⁰ Ndam ya tɔfaki ahàr ka Yezu ni tàra ticia ma na ti tɔzoru naɔ a Sezare ga moroni a Tars, mɔk tɔslɔroru naɔ eslini.

Piyer ahɔngaraba Ene a

³¹ Ka sarta gani nani ndam mɔfaki ahàr ka Yezu ya ka had *Zude, ka had *Gelili akaba ka had *Samarini ni dek ti mis tɔbi tɔgri daliya ana tay va bi. Njɔda gatay asagakivu, tɔbu tɔdɔboru divi ga Bay geli lala. Nahkay mis ndahaɔ tɔbu tɔhurkiviyu ka tay àna njɔda ga *Məsuf Njɔlatani.³² Piyer asawadɔru ka had nday nani dek. Ka ya ti naɔ àbu asawadɔru nahɔma, òru e Lide afa ga ndam njɔlatani ga Yezu ni.³³ Òru ènjɔa eslina ti àdi ahàr ana zal dɔra nahaɔ slimi gani Ene, naɔ mandɔhadani ka slalah, vi azlalahkɔr ècik koksah.³⁴ Piyer nakɔɔ àzalay naɔ, àhi : « Ene, Yezu *Krist ahɔngaraba kur a ; cikaba, slamalakabu slalah gayak ni. » Eslini naɔ nakɔɔ ècikaba cɔkwad hɔya.³⁵ Ndam ya e Lide ni dek akaba nday ya ka sagdala Saroni ni dek tɔpi naɔ a ti, tɔmbatkaba majalay ahàr gatay a tɔfaki ahàr ka Bay geli Yezu.

Tabita àmɔta, mək Piyer àhəŋgaraba naŋ e kisim ba

³⁶ Wal nahaŋ àbu e Zɔpe, adəbay divi ga Yezu, slimi gani Tabita, àna ma Gres ti « Dorkas, » awayay adəmvaba « miyek. » Wal nani ti agray tɔwi sulumani dal-dal, ajənaki ndam talaga dal-dal daya. ³⁷ Ka ya ti Piyer e Lide nahəma, wal ni arməwər àra àgəsa, mək àmɔta àna naŋ a. Àra àmɔta ti tàbaray naŋ mək təfiyu naŋ a ahay vu ka ahàr ga ahay nahaŋ. ³⁸ Zɔpe ti driŋ driŋ akaba Lide do, nahkay ndam madəbay divi ga Yezu ya e Zɔpe ni tàra ticia Piyer naŋ àbu e Lide nahəma, təslərkiuru mis cə, təhi ana tay: « Dəgum kəhumi ahkado kam-kam mərə afa geli a, àpəsbiyu ba. » ³⁹ Tàra təhəŋgria ma na ana Piyer a nahkay ti Piyer nakəŋ àdəbabiyu tay huya. Tàra tɔnjia ti təziyu Piyer a ahay ya ka ahàr ga ahay nahaŋ ni vu. Eslini wál madakway dek tàrafəŋa kà gəvay ge Piyer a titəwi, tədəfiki endəwi akaba azana ga Dorkas ya àləmi ana tay ka sarta ya àmət faŋ ndo ni. ⁴⁰ Eslini Piyer nakəŋ àgaraya mis na dek e mite va, mək àbəhad mirdim, àhəŋgalay Melefit. Àra àhəŋgala Melefit a nahəma, àmbatkiyu ma ke kisim ni, àzalay naŋ àhi: « Tabita, cicikaba. » Nahkay Tabita nakəŋ àhəlkaba eri a. Àra èpia Piyer a ti ànjəhad digəs. ⁴¹ Eslini Piyer àdafəŋa ahar a, wal ni ècikaba. Wal

ni àra ècikaba nahəma, Piyer nakəŋ àzalay wál madakway ni akaba ndam ga Yezu ndahaŋ ni. Tàra tɔnjia ti àdəfiki wal ni ana tay naŋ àna sifa. ⁴² Ere ye ti àgravu ni ti, ndam ga kəsa Zɔpe dek ticia, nahkay mis kay e kidiŋ gatay bu təfəkia ahàr ka Bay geli a. ⁴³ Piyer nakəŋ ànjəhadiyu, àpəsiyu e Zɔpe afa ga bay məwəs ambəl nahaŋ, slimi gani Simu.

10

Piyer akoru afa ga Korney

¹ Zal nahaŋ àbu a Sezare, slimi gani Korney, naŋ zal Rom agur ndam slewja kay, slimi gatay « Slewja Itali. » ² Korney gani naŋ àbu ahəŋgriuru ahàr a had ana Melefit, nday akaba ndam ga huđ ahay gayəŋ dek tazləbay Melefit. Naŋ àbu avi zlam kay ana ndam *Zude ya talagani ni, ahəŋgalay Melefit kəlavəđ. ³ A vad nahaŋ agray njemdi mahkər ya ga mələkarawa nahəma, *məslər ge Melefit àhurkiviyu, àŋgazlivu. Àzalay naŋ, àhi: « Korney! » ⁴ Korney àra èpia naŋ a ti àgra aŋgwaz a, àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado: « Kəhu mam, bay goro ni? » Məslər ni àhi ahkado: « Melefit ècia ere ye ti kəhəŋgalaləŋ na, èpia ere ye ti kəvi ana ndam talaga na; nahkay ti kəgəjazlki ahàr ndo. ⁵ Nihi nahəma, sləruru mis e Zɔpe ga mazalabiyu Simu, naŋ ya təzalay naŋ Piyer ni. ⁶ Naŋ àbu ànjəhad afa ga Simu bay məwəs ambəl, ahay gani kà

gəvay ga *dəluv gədəkani ni. »
 7 Məslər ge Melefit ya əhi ma ni əra əsləka ti Korney nakəŋ əzalay ndam məgri təwi cə akaba zal slewja gayəŋ nahaŋ : zal slewja nani ahəŋgrioru ahər a həd ana Melefit. 8 Nday nakəŋ tərə tınjia ti əhi ma ga məslər ya əhi ni dək ana tay mək əsləruru tay e Zəpe.

9 Həŋ gani təbu takoru, tınjiyu e Zəpe wudak nahəma, Piyer ti ni əcəliyu ka *daləhar ga ahay ni ga mahəŋgalay Melefit. Ka sarta gani nani ti fəd tirkeď-keď, 10 ləwir əwərkaba naŋ a, əhindi zlam məzumani. Ka ya ti təbu tidii zlam nahəma, Melefit əŋgazli zlam nahaŋ. 11 Əpi ti huď melefit məzləkvbabana, arəŋə nahaŋ əsləkabiya, ara ka həd a. Ere gani nani ti akada azana gədəkani, akada mis təgəsa ma gani fədana. 12 A huď ga azana gani nani gədəkani ni bu nahəma, zlam gərgərani kay təvu : zlam əsak fədani dək, zlam a həd dək, akaba ədidiŋ dək təvu. 13 Eslini dəŋgu ga masləŋə əhəndabiyu, əhi : « Piyer, cikaba, bəzl tay ti kəhəpəd tay. » 14 Piyer əhəŋgarfəŋ, ədəm : « Aha ! Nəgray nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti Melefit əcafəŋə leli kə mahəpədana ni akaba zlam ya ti *nəlatani do ni ti dəy-dəy nəhəpəd ndo. » 15 Dəŋgu ga masləŋə nani əhəndabiyu keti, əhi : « Ere ye ti Melefit ədəm ere gani nəlatani nahəma, nak ti ŋgay

ere gani nani nəlatani do ni ti kədəm ba. » 16 Ere gani nani əgrəvu sak məhkər, mək kələŋ gani azana ni əsləka, ərə e melefit vu.

17 Eslini Piyer naŋ əbu əjalay ahər, əsər ere ye ti Melefit awayay əhi əna zlam ya əŋgazlivu ni do. Naŋ əbu əjalay ahər nahkay ti ndam ya ti Korney əslərbiyu tay ti tihindi ahay ga Simu ni, nihi ti tınjia kə mahay a. 18 Təzalay kay kay, tihindi, tədəm : « Simu ya təzalay naŋ Piyer ni ti anjəhad əhalay aw ? » 19 Piyer ti ni naŋ əbu əjalay ahər zlam gayəŋ, mək *Məsuf Nəlatani əhi əhkado : « Ci dəy, mis təvu məhkər e mite bu, tihindi kur. 20 Cikaba, huriyu a ga həd ti kəsləkuma akaba tay a. Arəŋə əhəluk ahər ba, adaba əslərbiyu tay ti nu nu-ani. » 21 Nahkay Piyer nakəŋ əhərkiaya ka tay a, əhi ana tay əhkado : « Masləŋə ya ti kihindəm ni ti nu. Kədəguma ti kamam ? » 22 Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi əhkado : « Korney gədəkani ga ndam slewja ni əslərkukbiyu leli. Naŋ ti mis jireni, ahəŋgrioru ahər a həd ana Melefit ; ndam Zəde dək tədəm naŋ mis sulumani. Məslər ge Melefit əhi əhkado məzalabiyu kur əfa gani ti mici pakama gayak ya akəhi ni. » 23 Eslini Piyer əhəliyu tay a ahay vu mək təndəhad hundum.

Həŋ gani ti Piyer nakəŋ təsləka e Zəpe akaba tay a. Ndam məfəki ahər ka Yezu ndahaŋ təsləka akaba tay a daya. 24 Həŋ nahaŋ gani

ti tinjua a Sezare a. Korney ti ni nan abu ajogay tay, azalakababiya ndam gayan akaba zlababa gayan zudak-zudakana. ²⁵ Piyer nan abu ahuriyu a ahay vu afa ga Korney wudak nahama, Korney nakon aharaya e mite va, angwivoru a ma vu. Ara enjikiya ti abahadi mirdim grik meleher ndi6 ana had. ²⁶ Eslini ti Piyer ahi : « Cikaba, nu day mis hihiriken i akada nak. » Nahkay ezefteba nan a. ²⁷ Nday tabu takoru a ahay vu tazlaporu hi hi. Toru tinjua a ahay ni va nahama, tinjiki mis dal-dal macakalavani. ²⁸ Mak Piyer ahi ana mis ni ahkado : « Kaseruma, leli ndam Zude ti tafana leli ka mahadafniani ka ndam ya nday ndam Zude do na, ku a ahay gatay vu day mahuriyu do. Ku tamal nahkay nangu ni, nihi ti Melefit adafuki ku mis weley weley do ni ti nan njalata, nan abelay. Mis ti ngay nan njalata do ahkay do ni nan abelay do ni ti, nisl i madamani do simiteni. ²⁹ Melefit ara ahua ma na nahkay ti, ka ya ti kazalay nu ni ti njalay ahari nahan do, nicikbiyu nara huya. Ay nihi ti nawayay kahu ere ye ti kazalakibiyu nu ni. »

³⁰ Eslini Korney nakon ahongrifan, ahi ahkado : « Agray vad mahkar nihi, nabu nahongalay Melefit a ahay goro bu. Sarta gani day akada hini, njemdi mahkar ya ga malakarawa. Ka sarta gani nani ti maslana nahan angazluru. Maslana

gani ti azana gani parzlan-parzlan, ahelaba eri a varut. ³¹ Azalay nu : « Korney, Melefit ecia mahongalay gayak ya kahongalay nan na : zlam ya kavi ana ndam talaga ni day agajazlki ahari ndo. ³² Nahkay ti slororu mis e Zape ga mazalabiyu Simu ya tazalay nan Piyer ni ; nan abu anjahad afa ga Simu bay mawes ambel, ahay gani ka gavay ga daluv gadakani ni. » ³³ Ara ahua nahkay ti nslarkukoru mis ke weceweceni ti kara. Sasi gayak, nak day kapesbiyu ndo, kara huya. Ay nihi ti leli dek macakalava ke meleher ge Melefit a, mawayay mici ere ye ti Bay Melefit ahuk ti kahi ana leli ni. »

Pakama ge Piyer ya adam afa ga Korney ni

³⁴ Nahkay Piyer anjeki ka mazlapani, adam : « Nihi ti nacara Melefit edekaba mis a gargari do ededin. ³⁵ Nahkay zla nahama, ku mis ga had weley weley do dek, tamal ti ahongrioru ahari a had ana Melefit akaba agray zlam ge jiri ti, Melefit agaskabu nan. ³⁶ Melefit ahibiya pakama gayan ana ndam *Izireyel a. Pakama gayan nani ti *Ma Maweni Sulumani, adafaki ti mis tisl i manjahadkabu akaba Melefit ana sulumani azuhva Yezu *Krist. Yezu Krist ti nan Bay ge mis dek. ³⁷ Kaseruma ere ye ti agravu kalon ge Zen ya ahi ma ana mis, ahi ana tay si tabaray kwa na. Ere gani nani ti anjeki e Gelili, mak agravu ka had *Zude ni

dɛk daya. ³⁸ Kəsəruma ge Melefit ya àvi njəda ga *Məsuf Njəlatani kay ana Yezu zal Nazaret na. Kəsəruma ga Yezu ya àsawadáy a məlan bu dɛk na : ka ya ti nan əbu asawadáy ni ti àgria zlam şulumani ana mis a akaba àhəŋgaraba mis ya ti seteni àgri daliya ana tay na. Àgray tɔwi nday nani dɛk ti adaba Melefit nan əbu akaba nan palam. ³⁹ Leli ndahan ni ti magray sedi ga zlam gayan ya àgray ka had gərgərani ya ti ndam *Zude tanjəhad ni akaba a Zeruzalem ni dɛk. Kələn ga zlam gayan ya àgray ni ti ndam Zude *tədarfən nan kà təndal, mək àmət. ⁴⁰ Àra àməta ti a vad ya mahkər Melefit àhəŋgriviyu sifa, àhəŋgaraba nan e kisim ba. Àra àhəŋgaraba nan a ti àvi njəda ti mənɔazlivu ana mis. ⁴¹ Àŋgazlivu ti ana mis dɛk do ; àŋgazlivu ti ana leli ya Melefit adaba leli a kwa ahaslana ti migi ndam sedi gayan ni cilin. Melefit àra àhəŋgriviya sifa ana Yezu a, àhəŋgaraba nan e kisim ba ni ti, leli məzuma zlam akaba misia zlam akaba Yezu a. ⁴² Eslini Yezu gani àhi ana leli ahkado : “Humi ma goro ana ndam Zude, humi ana tay Melefit afəkad nu ga magrafənə seriya kə mis a dɛk, ku nday ya təbu àna sifa ni, ku nday ya təməta ni.” ⁴³ Ndam məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni dɛk təgrakia sedi a, tədəm ahkado ku way way do tamal afəkia ahər ka Yezu a ti Melefit aməmbərfənə

zlam magudarani ga maslanə nana azuhva slimi ga Yezu a. »

Melefit avi Məsuf Njəlatani ana ndam ya nday ndam Zude do ni

⁴⁴ Ka ya ti Piyer nan əbu azlapi ana tay nahkay ni ti *Məsuf Njəlatani àhərkiaya ka ndam ya təbu təbi slimi na dɛk. ⁴⁵ Ndam *Zude ya təfəki ahər ka Yezu, təra akaba Piyer a ni, təra təsəra Melefit avi Məsuf Njəlatani ana ku nday ya ti nday ndam Zude do ni ti, àgria ejep ana tay a dal-dal. ⁴⁶ Àgri ejep ana tay ti zlapay ga ndam ya nday ndam Zude do təzlapay àna ma həma ya nday ndayani təsər do ni, akaba mazləbay Melefit gatay ya tazləbay, tədəm nan gədakani ni. Piyer adəm : ⁴⁷ « Nihi ndam nday hini Melefit àvia Məsuf Njəlatani ana tay akada ya àvi ana leli na ti, way esliki macafənə tay kà *məbaray tay àna yam a way ? Àbi ! » ⁴⁸ Piyer àra adəma ma nana ti, adəm : « Məbaray tay àna *slimi ga Yezu *Krist. » Təra təbara tay a ti nday nakən təhi ana Piyer mənɔhadə akaba tay a vad bal.

11

Piyer anɔghad ere ye ti àgravu e Zupe ni

¹ Nahkay mis təbu tədəm ku ndam ya nday ndam *Zude do ni təgəskabá ma ge Melefit ya təhi ana tay na. Ndam *asak akaba ndam ndahan

ya táfəki ahàr ka Yezu ya ka had *Zude ni ticia ma gana. ² Ka ya ti Piyer àngga a Zeruzalem a ni ti ndam Zude ya táfəki ahàr ka Yezu ni tələgi, ³ təhi ahkado : « Nak kòru kəhuriyu a ahay vu afa ga ndam ya nday ndam Zude do ni, kòru kəzumumkabu zlam akaba tay ti kamam ? »

⁴ Eslini Piyer àngəhadıaba ere ye ti àgravu na dek ana tay a. ⁵ Àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti nu e Zupe, nəbu nahəngalay Melefit nahəma, nipi zlam ya Melefit àdəfuki ni àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. Nipi ti arəna nahan əsləkabiya a hud melefit ba, arəkua : ere gani nani ti akada azana gədakani, akada mis təgəsa ma gani fadana. ⁶ Nəmənjiyu a hud gani vu lala, nipi zlam gərgərani ya asak fad ni, zlam ge gili gərgərani, zlam a had gərgərani akaba edidın gərgərani. ⁷ Nu nəbu nəmənjiyu zlam nday nani nahkay ti nici dəngu ga maslanə àhubiyu ma a hud melefit bu, àhu ahkado : “Piyer cikaba, bazl tay ti kəhəpəd tay.” ⁸ Ay ti nu nakənj nəhəngrifənj, nəhi : “Aha ! Nəgray nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti Melefit àcafəna leli kə mahəpədana ni akaba zlam ya ti njəlatani do ni ti nətəliyu a ma goro vu day-day ndo.” ⁹ Eslini nici dəngu gayənj keti, àhu : “Ere ye ti Melefit àdəm ere gani njəlatani nahəma, nak ti ngay ere gani nani njəlatani do ni ti kədəm ba.” ¹⁰ Ere gani nani

àgrakuvu sak mahkər, kələn gani ere gani nani dek əsləka, òru e melefit vu.

¹¹ « Ere gani nani àra əsləka ti mis ndahan mahkər tàra huya, nday təbu kə mahay ga ahay ya leli məvu ka sarta nani ni. Ndam nday nani təslərkubiyu tay kwa a Sezare. ¹² Nday təbu kə mahay nahkay ti Məsuf Njəlatani àhu ahkado : “Dəboru tay, arəna nahan əhəluk ahàr ba.” Nahkay məsləka akaba bəza ga mən geli nday hini mukuani na, mòru a magam afa ga maslanə ya ti azalay nu ni. ¹³ Mòru mìnjəa ti maslanə gani nani àngəhadı ma ana leli, àdəm ahkado : “*Məslər ge Melefit àngazlulu a ahay bu, àhu ahkado : Sləroru mis e Zupe ga mazalabiyu Simu ya təzalay Piyer ni. ¹⁴ Eminjia ti aməhuk pakama. Pakama gani nani ti Melefit amahəngay kur akaba ndam ga hud ahay gayak dek àna nan.” ¹⁵ Maslanə nani àra àngəhadıa ma na nahkay ti nənjkə ka məhi ma ge Melefit ana tay. Ka ya ti nəbu nəhi ma ana tay nahkay ni ti Məsuf Njəlatani àhərkiaya ka tay akada ya àhərkiaya ke leli ahaslani na. ¹⁶ Eslini ti pakama ga Bay geli ya àdəm ahaslani “Zənj *àbaray mis ti àna yam, lekələm ti ni atabaray kəli àna Məsuf Njəlatani” ni ànguaya a ahàr ba. ¹⁷ Tamal Melefit àvia zlam ana tay a kala-kala akada ya àvi ana leli ka ya ti məfəki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist na ti, nu nisliki

məhiani ana Melefit “Kàgray nahkay ba” tata waw? »
 18 Ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Zeruzalem ni tàra tìcia ma ge Piyer ya àhi ana tay na ti tàmbrəŋ məzum bəruv gatay ni, tàzləbay Melefit, tədəm : « Nahkay ededīŋ, Melefit àvia divi ana ndam ya nday ndam Zude do na daya ga mambatkaba majalay ahàr gatay a ti tənġət *sifa ya àndav day-day do ni. »

Ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Antiyos ni

19 Ka ya ti tàkad Etiyeŋ, təgri daliya ana ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti, ndam ya təfəki ahar kà Yezu ni tèdevoru a kəsa ndahan vu. Mis ndahan e kidīŋ gatay bu tòru bədak e Fenisi, mis ndahan tòru e Sipir, mis ndahan ti ni tòru a Antiyos. Ay nday gani nani təhi ma ge Melefit ana ndam *Zude ciliŋ. 20 Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ndam Zude ndahan ya ga had Sipir akaba ga had Sireŋ ni tòru a Antiyos. Tòru tīnjua eslina ti təhi *Ma Məweni Sulumani àki ka Bay geli Yezu ana ndam ya nday ndam Zude do ni daya. 21 Eslini Bay geli àvia njəda gayan ana tay a, nahkay mis kay təgəskabá ma gatay na, mək təfəki ahàr ka Bay geli.

22 Ndam ga Yezu ya a Zeruzalem ni tàra tìcia ma gana ti təsləroru Barnabas a Antiyos. 23 Òru ènjua, èpia *sulum ge Melefit ya àgray eslini na ti, àməria məbəruv a. Àvi njəda ana tay, àhi ana tay tādəboru divi ga Bay geli

àna huđ bəlan, təmbrəŋ ba. 24 Barnabas ti bay magray sulum, *Məsuf Njəlatani àniviyu dal-dal, àfəkia ahàr ka Yezu a dal-dal daya. Nahkay ti mis ndahan kay təfəki ahàr ka Bay geli Yezu, təhurkiviyu ka ndam gayan ni àkivu.

25 Kələŋ gani Barnabas nakəŋ àsləka, òru a Tars ga mazalabiyu Sol. 26 Àra àdia ahàr a ti àzəbiyu nan a Antiyos. Tàra tīnjia ti tìvi dəz afa ga ndam ga Yezu ye eslini ni. Mis dal-dal təbu eslini, nahkay nday nakəŋ təcəhi zlam ana tay. Mis təzalay ndam madəbay divi ga Yezu ni « ndam ge *Krist » enjenjeni ti a Antiyos.

27 Ka sarta gani nani ti mis ndahan təsləka a Zeruzalem a, tòru a Antiyos. Nday gani nani ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit. 28 Zal nahan àbu e kidīŋ gatay bu, slimi gani Agabus. Eslini Məsuf Njəlatani àvi njəda, Agabus nakəŋ àhi ana mis ahkado ləwir gədakani amadaya ka had a dek. Ləwir gani nani àdaya ti ka sarta ga Kəlot *bay gədakani ga ndam Rom ededīŋ. 29 Ndam madəbay divi ga Yezu ya a Antiyos ni tàra tìcia ma ga Agabus na ti tədəm ku way way do mäfəkad siŋgu ya ahar gayan àŋġət ni. Təbəhada nahkay ti atəslərikaboru ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka had *Zude ni ga məjənaki tay. 30 Nday nakəŋ tàra təbəhada siŋgu na ti təbi a ahar vu ana ata Barnabas nday ata Sol, ti

tàhèlikaboru ana gəɖákani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka haɖ Zude ni.

12

Məslər ge Melefit azaya Piyer a ahay ga daŋgay ba

¹ Ka sarta gani nani ti bay *Erot ànjəkia ka məgri daliya ana mis ndahaŋ e kiɖiŋ ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ni ba. ² Eslini àdəm tákad Zek wur ga mən ge Zeŋ àna maslalam, mək tákad. ³ Erot nakəŋ àra àsəra ere ye ti àgray ni àbəlafəŋa kà ndam *Zude a nahəma, àdəm tэгəsia Piyer a. Àdəm nahkay ti ka sarta ga wuməri ge *dipeŋ ya zlam *miwisiŋeni àkibu bi ni. ⁴ Tàra tэгəsia naŋ a ti təfiyu a ahay ga daŋgay vu. Eslini Erot nakəŋ àhi ana ndam slewja gayaŋ tèdevu faɖ faɖ məlan faɖ tājəgay Piyer. Àgray nahkay ti, awayay ti agrafəŋa seriya kələŋ ga wuməri ga *Pak na kè meleher ga ndam Zude a. ⁵ Ka ya ti Piyer naŋ àvu a ahay ga daŋgay ni bu ni ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ni təmbrəŋ mahəŋgali Melefit ndo.

⁶ Ga məlavad məlan gani ara aslay, Erot ara agrafəŋa seriya ti, Piyer nakəŋ naŋ àvu e dɔwir bu. Naŋ àvu e dɔwir bu nahkay ti ndam slewja bebem cə təfəvù naŋ e kiɖiŋ vu, tājəgay naŋ. Naŋ məwəlani àna jejirbi cə. Ndam slewja ndahaŋ tājəgay mahay ga ahay ga daŋgay ni. ⁷ Eslini məslər ga Bay geli àŋgazlavu hɔya, nahkay məlan ya təfiyu Piyer

ni àsladay dal-dal. Məslər nakəŋ ènjifiŋ kà jamaŋgay ge Piyer, èpidekaba naŋ a. Àra èpidekaba naŋ a ti àhi àhkado : « Cikaba weceweci. » Àra àhi nahkay ti jejirbi ni təsləkiaba a ahar ba ana Piyer a. ⁸ Mək məslər ni àhi ana Piyer keti : « Wəlvu àna maslpara gayak, bəvu kimaka gayak. » Eslini Piyer nakəŋ àgray akada ga məslər ya àhi ni. Àhi keti : « Fakabu məgudi gayak, dəbabiyu nu. » ⁹ Nahkay Piyer àdəbabiyu məslər ni, tàhəraya a məlan ya təfiyu Piyer ni ba. Ngay ere ye ti məslər àgray ni jiri ti Piyer àsərkaba do. Àhi ana ahàr bi Melefit aŋgazli zlam akada e kisim mizidəni bu cilin. ¹⁰ Nday nakəŋ təsləkafəŋa kà ndam slewja ye enjenjeni ya ti tājəgay ahay na, mək təsləkafəŋa kà nday ye cə ya tājəgay ahay na, kələŋ gani tōru tinjua kà mahay ge mite gəɖakani ga ara na ti, mahay ni àzləkvaba ka ahàr gayaŋ a. Nday nakəŋ tàhəraya e mite va, təbu takoru e divi bu ni ti məslər ni àsləkafəŋa hɔya. ¹¹ Eslini Piyer àsərki ke ere ye ti àgravu ni dəma mba. Nahkay àdəm : « Nihi ti nəsəra Bay geli àslərkubiya məslər gayaŋ ededəŋa. Melefit àhəŋgafəŋa nu kà Erot akaba kè ere ye ti ndam Zude amal tara təgru na. »

¹² Àra àjalakia ahàr ke ere ye ti àgrakivu na ti, òru a magam afa ga Mari mən ge Zeŋ ya təzalay Mark ni. Eslini afa ga Mari ti mis

təvu dal-dal macakalavani, tahəŋgalay Melefit. ¹³ Piyer nakəŋ ɔru ɛnjəa ti əsi ahar ana mahay. Wur dahalay nahanj slimu gani Ruda, agri tɔwi ana Mari, ərə ɛcia ge Piyer ya əsi ahar ana mahay na ti ərə ga mabay slimu a ti məsər bay ya ti asi ahar ana mahay ni. ¹⁴ ərə əsəra dəŋgu ge Piyer a ti ədiki ana məmərani, əzləkiaba mahay a ndo, əcuhwakivoru ke mis ndahanj ni. ərə ɛnjikiva ka tay a ti əhi ana tay Piyer nanj əbu kə mahay e mite bu. ¹⁵ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ təhi : « Nak ti arəŋa agray kur aw ? » Ruda nakəŋ ədəm : « Piyer Piyerəni eɛɛɛɛɛɛ. » Nday nakəŋ təhi : « Tamal nahkay ti bi *məslər ge Melefit ya əvi ga majəgay nanj ni. »

¹⁶ Nday təbu tagray gejewi nahkay ti Piyer nanj əbu asi ahar ana mahay kekilenja. Kələŋ gani təzləkiaba mahay na ; tərə tɔpia nanj a ti əgria ejep ana tay a dal-dal. ¹⁷ Nday təbu təzlapaki ti Piyer nakəŋ əgri ahar ana tay ti təlakakabá, mək əŋgəhadɛ ere ye ti əgrakivu ni ana tay, ahəmamam Bay geli əzaya nanj a ahay ga dəŋgay ni ba ni. Kələŋ gani əhi ana tay : « ŋgəhadumi ma gani ana ata Zek akaba bəza ga mən geli ndahanj ni. » ərə əhia ma na ana tay a nahkay ti əhəraya, əsləka ɔru ka mələŋ nahanj.

¹⁸ Mələŋ ərə əsla ti ndam slewja ya tajəgay ahay ga dəŋgay ni tədi ahər ana Piyer ndo ni ti, bərurv ətikaba ana tay

a kwir kwir. Təɛəm ahkado : « Əmbava əɔoru eley ? » ¹⁹ Bay Erot ərə ɛcia ma gana ti əɛəm tədəbay nanj. Tərə tədəba nanj a, tədi ahər ndo ni ti, Bay Erot nakəŋ ɛhindifinja ma gana kə ndam slewja ya tajəgay ahay ga dəŋgay na. Nday təsər ere ye ti əgrakivu ka tay ni do ni ti, Erot nakəŋ əɛəm təbazla tay a. Kələŋ gani Erot əsləka ka had *Zude a, ɔru ənjəhad a Sezare.

Məmət ga bay Erot

²⁰ Ka sarta gani nani bay *Erot əzumkia bərurv ka ndam Tir akaba ndam Sidonj a. Nahkay ti ndam ga kəsa nday nani təzlapakabá ga məslərbiyu mis afa ga bay ni ti təgri kam-kam, adaba təbu təŋgət zlam məzumani gatay ka had gayəŋ. Tərə tinjia a Sezare a ti təvi zlam ana Blas-tus gəɛakani ga ndam məgri tɔwi ana bay ni ti məjənaki tay ga manjalabakabu tay akaba bay ni. Nahkay əfəkad vad gani.

²¹ Vad gani ərə ɛnjia nday təbu eslini ti, Erot nakəŋ əbakabu azana ga bay gayəŋ mək ənjəhad e kərsi ga bay gayəŋ bu. Nanj əbu manjəhadani gappa nahkay ti əhi ma ana tay kə eri ge mis dek. ²² Mis ni tərə ticia ma gayəŋ na ti təzlah, təɛəm ahkado : « Bay hini ya azlapay ni ti melefit, do ni ti mis hihirikeni do ! » ²³ Mis təbu təzlah nahkay ti *məslər ge Melefit ərə əfəki arməwər ka Erot nakəŋ, adaba əgəskabá ma ge mis ya təhi na, əza ahər gayəŋ

akada ge Melefit na. Nahkay ti mekceħad tɔzumaba naŋ a, mək àmət.

²⁴ Kəlavad mis ndahaŋ ya tɔfəki ahàr ka Yezu faŋ ndo ni tɔbu tici ma ge Melefit, mək tɔfəki ahàr ka Yezu. ²⁵ Ata Barnabas nday ata Sol tàra tìnɔveriŋa tɔwi gatay a Zeruzalem a ti tàsləka, tàngoru ka məlaŋ gatay ya tàsləkabiya ni. Ka ya ti tàsləka ni ti tɔzəkiva Zeŋ ya tɔzalay Mark na ju.

13

Təsləroru ata Barnabas nday ata Sol enjenjeni ka had ndahaŋ

¹ A Antiyos ti mis ndahaŋ tɔbu tɔhəŋgri pakama ge Melefit ana ndam məfəki ahàr ka Yezu, mis ndahaŋ tɔbu tɔcahi pakama ge Melefit ana tay. Nday gani nani ti ata : Barnabas, Simeyən slimi gayaŋ nahaŋ Nizer, Lisiyəs zal Sireŋ, Manayaŋ ya tɔdɔkkabu akaba bay *Erot ni, akaba Sol. ² A vad nahaŋ nday tɔbu tɔgəs ndəra, tazləbay Bay geli ti, *Məsuf Njəlatani àhi ma ana tay. Àdəm : « Dəmuaba ata Barnabas nday ata Sol a, adaba nəhəlabə tay ga məgru tɔwi nahaŋ a. » ³ Tàra ticia ma na ti tɔgəs ndəra keti, tɔhəŋgalay Melefit mək tɔbəki *ahar ka tay ga məgri *sulum ge Melefit ana tay. Tàra tɔgria ana tay a nahkay ti tɔvi divi ana tay ga moroni ka had ndahaŋ. ⁴ Məsuf Njəlatani àra àsləra ata Barnabas nday ata Sol nakəŋ a ti tɔru e Selewsi.

Tòru tìnjua ti tɔcəliyu a *slalah ga yam vu, tɔru ka had Sipir.

Ata Barnabas nday ata Sol tagray tɔwi e Sipir

⁵ Tòru tìnjua a Salamiŋ a ti tɔdi ahàr ana ahay gərgərani ga *mahəŋgalavù Melefit ga ndam *Zude, mək tɔhuriyu, tɔhi ma ge Melefit ana tay. Eslini ti Zeŋ Mark naŋ àbu akaba tay, ajənaki tay. ⁶ Tàra tɔsawadaba kəsa Sipir na bɔdək a Pafos a ti, tɔdi ahàr ana zal Zude nahaŋ, slimi gani Bar-Yezu, naŋ zal maharam. Àdəm naŋ bay mahəŋgaray pakama ge Melefit, ay ti àsəkad malfada. ⁷ Naŋ gani anjəhad afa ga zal Rom ya ti agur had Sipir ni. Slimi ga bay ni Serjəs Polus, àsəra zlam a. Awayay mici ma ge Melefit dal-dal, nahkay àzəloru ata Barnabas nday ata Sol afa gani. ⁸ Ay zal maharam ni ezirey tay, awayay ti zal Rom ni àfəki ahàr ka Yezu ba. Zal maharam nani tɔzalay naŋ àna ma Gres ti Elimes. ⁹ Eslini *Məsuf Njəlatani àhuriviyu ana Sol dal-dal. (Sol ti tɔzalay naŋ Pol daya). Məsuf Njəlatani ni àra àhuriviya ti Pol nakəŋ àmənjaləŋ ka zal maharam ni, ¹⁰ mək àhi ahkado : « Nak ti wur ge *Seteni, nak zal cuday, nak bay magosay mis, zlam sulumani dek kawayay do. Nak ti akəmbərəŋ magudar divi ga Bay geli ti ananaw ? ¹¹ Nihi nahəma, ci ma goro ya nəhuk ni lala : Melefit ara atraḅ kur àna ahar gayaŋ, kara kəwuluf. Ekipi fat va

do duk abivoru ana vad ya ti Melefit aməbrəŋ matraḅ kur ni. » Pol àra àhia ma na nahkay ti zal maharam ni àwuluf hɔya tatuf, ègia akada maslaŋa ya ti naŋ a ləvəŋ bu na. Nahkay ambatvu, adəbay mis ga madafəŋa ahar a. ¹² Bay məgur had ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti àfəki ahàr ka Yezu, adaba ma ga Pol ya àdəmki ka Bay geli Yezu ni àbəlafəŋa dal-dal.

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tɔwi a Antiyos ka had Pisidi

¹³ Pol akaba ndam ya ti tagrakabu tɔwi ni təcəliyu a *slalah ga yam vu, tàsləka a Pafos a, tòru e Perzi ka had Pemfili. Eslini ti Zeŋ Mark àsləkafəŋa kà tay a, àŋgoru a Zeruzalem. ¹⁴ Nday nakəŋ tàsləka e Perzi a, tòru a Antiyos ka had Pisidi. Vad *məpəsabana àra ènjia ti təhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, tənjàhad digəs-gəs. ¹⁵ Eslini gədəkani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni tijeŋgey ma ya e *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni akaba ma ga ndam ndahaŋ ya tahaŋgaray *pakama ge Melefit ni. Tàra tijeŋga ti tàslərkiyu mis ka ata Pol ge məhiani ana tay ahkado : « Bəza ga məŋ geli ni, tamal pakama gekəli àbu ga məhiani ana mis mangasvani ni ga məvi njəda ana tay ti, dəmum. » ¹⁶ Nahkay Pol ècikaba, àdaday ahar mək

àdəm : « Lekuləm ndam *Izireyel ni akaba lekuləm ndahaŋ ya ti kəzləbum Melefit ni, bumu slimi. ¹⁷ Melefit ga ndam jiba geli Izireyel ni àdaba ata bəŋ ga bəŋ geli a. Ka ya ti ndam jiba geli nday ka had Ezip ni ti Melefit àgray ti tawuday, nahkay tawuda. Kələŋ gani àdafaki njəda gayəŋ, àhələba tay ka had nana àna ahar gayəŋ a. ¹⁸ Kələŋ gani ka ya ti nday təbu a hud gili bu agray vi kru kru fad ni ti èbesia ana tay a. ¹⁹ Tòru tinjəa ka had Kanaŋ a nahəma, Melefit àbazliaba jiba adəskəla ya ka had nani na ana tay a, mək àvi had gani ana tay. ²⁰ Zlam nday nani dek tàgravu ti agray vi diŋ diŋ fad àna kru kru zlam. Kələŋ gani àdiaba ndam magray seriya ana tay a duk àbivoru ana sarta ge Semiyel bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. ²¹ Kələŋ gani tihindifiŋa bay kè Melefit a, mək Melefit àdiaba Seyəl ana tay a. Seyəl ti naŋ wur ge Kis, ge dini ge Benjemen. Naŋ gani àgur tay vi kru kru fad. ²² Ay ka ya ti Melefit àwayay naŋ va do ni ti Melefit àdiaba Devit ana tay a ti mīgi bay gatay. Devit nakəŋ Melefit àgrakia sedi a, àdəm : “Nəŋgəta Devit wur ge Zese a. Bay ya ti nàdəbay ni ti naŋ ; amagraŋ ere ye ti nu nawayay ni dek.” * ²³ Nihi ti Melefit àdaba mis nahaŋ e kiđiŋ ga bəza hud ge Devit ba, àfəkad naŋ Bay

* 13:22 1 Semiyel 13.14 ; mənjay Limis 89.21.

mahəŋgay ndam Izireyel, àgray akada ga pakama gayan ya àdəm ahaslani ni. Maslanja gani nani ti Yezu. ²⁴ Wudaka Yezu àra ànjəki ke tɔwi gayan nahəma, Zəŋ àhi ana ndam Izireyel dek ahàr àdəm tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ti *tábaray kwa. ²⁵ Zəŋ àra èndeverinaba tɔwi gayan a wudak ti àhi ana mis : “Lekulum kəhumi ana ahàr ti nu way ? Bay ya ti lekulum kəbum kəjəgum ni ti nu do. Nədəm nahəma, ka ya ti enindeverinaba tɔwi goro na ti bay gani amara. Nan ti nisli ga mepicheiaba ezewed ga kimaka gayan a do.”

²⁶ « Bəza ga mmawa, lekulum bəza huɗ ga Abraham akaba lekulum ndahan ya kəzləbum Melefit ni, pakama hini ya kicəm ni ti Melefit ahəŋgay mis àna nan. Melefit àhi pakama hini ti ana leli. ²⁷ Ndam Zeruzalem akaba gəɗakani gatay təsər Yezu ti nan *Bay gəɗakani ya amara ni ndo, tici ma ga ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya tijəŋgey kəla vad məpəsabana ni ndo daya. Nahkay tədəm təkad Yezu kwa. Təgray nahkay ti, təgra ere ye ti ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit tədəm amagravu na. ²⁸ Ku tamal ndam Zeruzalem ni tənɔtəfəŋa zlam magudarani ga makadki nan di ndo nəŋgu ni, təhi ana Pilet təkad nan. ²⁹ Təgria zlam na dek akada ga pakama ya àbu məbəkiani a Wakita

ge Melefit bu na. Yezu àra àməta ti təzaya kisim gana kà təndal na, təfiyu e mindivin vu. ³⁰ Ay ti Melefit àhəŋgaraba nan e kisim ba, àhəŋgriviya sifa. ³¹ Kələn gani Yezu nakən àŋgazlivu ana ndam ya təsləka akaba nan e Gelili a, tòru akaba nan a Zeruzalem ni vad ehimeya. Nihi ti nday gani nani tagrakia sedi kə meleher ga ndam *Zəde a. ³² Leli gani hini day məhi *Ma Məweni Sulumani gani ana kəli. Ere gani nani ti Melefit àhibiya pakama gana ana ata bən geli a kwa ahaslana, ³³ ay nihi ti àgria ere ye ti àhibiyu ana ata bən geli na ana leli bəza gatay na. Àgray ti àna mahəŋgaraba Yezu e kisim ba, akada ya àbu məbəkiani a wakita ge Limis bu ni. A limis ye cə ni bu Melefit àdəm :

“Nak ti wur goro ; kani ti nawayay ti mis təsər nu buk.” †

³⁴ « Melefit àdəmbiya amahəŋgaraba nan e kisim ba ti èzi ba. Àdəmki ma nahkay hi :

“Anəgri sulum goro ana kəli akada ya nədəm anəgri ana Devit ni.

Zlam gani nani ti *nəlatani, amandav day-day do.” ‡

³⁵ « Nahkay a məlan nahan bu a Wakita ge Melefit bu keti Devit àdəm :

“Akavay divi ti bay nəlatani gayak ni èzi e mindivin vu ba.” §

† 13:33 Limis 2.7. ‡ 13:34 Izayi 55.3.

§ 13:35 Limis 16.10.

³⁶ « Devit ka sarta gayan̄ ti àgria tuwī ana Melefit akada ge Melefit ya àwayay na. Kələn̄ gani Devit nakən̄ àməta, ènjikibiya ata bəŋana, kisim gayan̄ day èzia. ³⁷ Ay Bay ya ti Melefit àhəŋgaraba nan̄ e kisim ba ni ti, kisim gayan̄ ni èzi ndo. ³⁸ Bəza ga mmawa, sərūm lala : leli məhi ana kəli Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a ti azuhva Yezu. Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gekəli kə kəli àna *Divi gayan̄ ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na koksah.

³⁹ Ay azuhva tuwī ge *Krist ya àgray ni ti Melefit ambərfəŋa zlam magudarani kà ndam ya təkəki ahər ke Krist na dek. ⁴⁰ Nahkay ti bumvu slimī, do ni ti zlam ya ti ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit təkəmki biyu ma ni ara agrakivu ke kəli. Ma gatay ya təkəm biyu ni ti nihi :

⁴¹ “Ləkəlūm ndam ya kəkəmum pakama ge Melefit zlam masakani ni ti mən̄jumki ere ye ti nara ngray ni.

Ere gani nani m̄gri ejep ana kəli ti k̄ijjuma !

Angray ti ka ya ti lekəlūm kəbum àna sifa mba ni. Ere gani nani ti ku tamal maslaŋa àŋgəhadia ma gana ana kəli a nəŋgu ni, kəgəsūmkabu do.”

* »

⁴² Pol àra àhia ma gana ana tay a, ka ya ti nday ata Barnabas tàhəraya a ahay ni ba ni

ti, mis ya təbu eslini ni təhi ana tay : « A vad̄ məpəsabana nahən̄ ya amara ni ti ŋguma ga məhikivu pakama àki ka ma hini ana leli keti. » ⁴³ Mis təbu tedevu ti mis ndahan̄ kay təkəboru ata Pol nday ata Barnabas. Nday nani ti ndam Zude akaba mis ndahan̄ ya təkəbay divi ga ndam Zude ga mazləbay Melefit ni. Nahkay ata Pol nday ata Barnabas nakən̄ təkəzlapī ana tay, təvi n̄jəda ana tay ti təkəgəskabu *sulūm ge Melefit ya àgri ana tay ni, təmbrəŋ ba.

⁴⁴ Vad̄ məpəsabana àra ènjia nahəma, mis ga kəsa ni ahar gəkəkani tàra dek ga məbi slimī ana ma ya təkəmki ka Bay geli ni. ⁴⁵ Ndam Zude ni tàra t̄pia ndam ga kəsa na dek macakalavani ti təkəmki bəruv ka tay, tən̄jəki ke min-divi Pol akaba ka məhiani ana mis pakama gayan̄ ni ti ma ga malfada. ⁴⁶ Ata Pol nday ata Barnabas tàra t̄cia pakama ga ndam Zude na ti aŋgwaz àwər tay ndo, təhi ana tay vay-vay ahkado : « Ahər àdəm məhia ma ge Melefit na ana kəli ndam Zude na enjia day. Ay nihi ti lekəlūm kəkəsūmkabu pakama gani do ni ti, lekəlūm lekəlūmeni kəkəfūmkia k̄islūm ga mən̄gət *sifa ya àndav dāy-dāy do ni do. Ègia nahkay ti leli məhi ma gani ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni. ⁴⁷ Məhi ana tay nahkay ti adaba Bay geli àhi ana leli nahkay hi :

“Nàfəkad̄ kur ti akada ge ceŋgel ni ga maslad̄i

məlan̄ ana ndam ga
jiba gərgərani dek.

Nawayay ti kəhioru pakama
àku ka nu ya nahəngay
mis ni ana mis dek,

duk kè sliri ga məlan̄.” † »

⁴⁸ Mis ya ti nday ndam
Zude do ni tàra tìcia ma ga
ata Pol nday ata Barnabas na
ti tàmərvu, tàzləbay Melefit
azuhva pakama gayan̄ ni. Es-
lini nday ya ti Melefit àdaba
tay ga mən̄gət sifa ya àndav
day-day do ni na, nday dek
təfəki ahàr ka Yezu.

⁴⁹ Kələn̄ gani mis tədəmkiuru
pakama àki ka Bay geli,
nahkay mis ga had̄ ni dek tìcia
ma gana. ⁵⁰ Ay ndam Zude ni
tədəmki ma magədavani ka
ata Pol nday ata Barnabas,
ti wál ya elimeni gatay àbu,
tàzləbay Melefit ni akaba
gədákani ga kəsa ni tìzirey
ata Pol nday ata Barnabas.
Nahkay ndam ga kəsa ni
tənjəki ka mægri daliya ana
ata Pol nakəŋ, mək tagnaraba
tay ka had̄ gatay na. ⁵¹ Ka ya
ti ata Pol nday ata Barnabas
tawayay tasləka ni ti tətukaba
had̄ ga kəsa na ka asak gatay
a ga mədəfiki ana tay arəŋa
gani gatay va do. Mək tàsləka,
tòru a Ikoniyum. ⁵² Ndam
Antiyos ya tadəbay divi ga
Yezu ni təbu tàmərvu, *Məsuf
Njəlatani èsliva a vu vu ana
tay a.

14

*Ata Pol nday ata Barnabas
tagray tɔwi a Ikoniyum*

† 13:47 Izayi 49.6.

¹ Ata Pol nday ata Barnabas
tòru tìn̄jəa a Ikoniyum a ti,
təhuriyu a ahay ya ndam
*Zude *tahəngalavù Melefit
ni vu keti. Eslini təhi ma ge
Melefit ana tay : azuhva ma
gatay ni mis kay təfəkia ahàr
ka Yezu a, ku ndam Zude ku
ndam ya nday ndam Zude do
ni daya. ² Ay ndam Zude ya
təwayay məfəki ahàr ka Yezu
do ni təhi ma magədavani
ana ndam ya nday ndam
Zude do ni ti tìzirey bəza
ga mən̄ geli ye eslini ni.
³ Ku tamal nahkay nən̄gu ni,
ata Pol nday ata Barnabas
təpəsa kay a Ikoniyum a.
Ka ya ti nday təbu eslini ni
ti nday təbu təfəki ahàr ka
Bay geli lala, nahkay təhi ma
ge Melefit ana mis vay-vay,
əŋgwaz əwərki tay do. Nahkay
Bay geli àvi njəda ana tay ga
magray zlam gərgəri kay ya ti
mis tìpi day-day ndo ni. Bay
geli àgray nahkay ti, àdəfaki
ti pakama gatay ya təhi ana
mis àki ka sulum gayan̄ ni ti
jiri edədīŋ. ⁴ Nahkay ndam
ga kəsa nani tèdevu məlan̄ cɛ :
mis ndahan̄ ga ndam Zude
ni, mis ndahan̄ ti ni ga ndam
*asak ga Yezu ni.

⁵ Eslini ti ndam Zude akaba
nday ya ndam Zude do ni ak-
aba gədákani gatay tawayay
təgri daliya ana ata Pol nday
ata Barnabas, tawayay tabazl
tay àna akur. ⁶ Ndam asak
nakəŋ tàra tìcia ma gana ti
tàcuhway, tòru gwar a kəsa
vu ka had̄ Likawuni. Kəsa
nday nani ti Listir, Derbi ak-
aba kəsa ndahan̄ ci6-ci6eni

ni. ⁷ Nday nakəŋ tòru tɔnjua eslina ti tàhi *Ma Mɔwɛni Sulumani ana mis.

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tɔwi e Listir

⁸ Zal dɛra nahan ɔbu e Listir, nan manjɛhadani adaba ɛcikaba koksah, ɔsawaday day-day ndo kwa ke miwivu gayan. ⁹ A vad nahan nan ɔbu abi slimi ana ma ga Pol ya adɛm ni ti, Pol nakəŋ amɔnjalan, ɛpi ti zal dɛra ni ɔfɛkia ahàr ka Yezu a, Yezu ahəŋgaraba nan a tata. ¹⁰ Nahkay Pol adɛm kay kay, àhi ahkado: « Cikaba, kɛcik jik àna asak gayak! » Zal dɛra ni àra ɛcia ma ga Pol na ti ɛcikaba carakum, asawaday. ¹¹ Mis dal-dalani ga kɛsa ni tàra tɔpia ere ya Pol àgray na ti tàzlah àna ma hɛma ga had Likawuni, tàdɛm ahkado: « Melefifit geli tàslɛkabiya e melefifit ba, tàmbavu mis, tàhərkiaya ke leli a! » ¹² Nahkay tàzalay Barnabas Zɛs, Pol ti ni tàzalay nan Hermes, adaba nan bay mɛhi ma ana mis.* ¹³ Ahay gɛdakani ge Zɛs ni ti ka ma ga kɛsa. Bay misliŋi zlam ana Zɛs ni ɛnguledbiyu kokur àna vay-vay ga zlam, àhəlbiyu àbɛhad tay kà mahay ga ahay ni ge misliŋieni ana ata Pol nday ata Barnabas nakəŋ. Mis macakalavani ni day tawayay ti màgray nahkay.

¹⁴ Ndam *asak ni tàra tɔcia ere ye ti ndam ga kɛsa ni tawayay tɛgri ana tay na ti tɛgɔzlehkaba azana ka

vu gatay a kwar kwar ga mɛdɛfiki ana mis macakalavani ti tàwayay ere ye ti atɛgri ana tay ni do, mək tàcuhwakivoru ka tay àna zlahay. ¹⁵ Tàhi ana tay ahkado: « Ndam geli, kəgrum nahkay ti kamam? Leli ti mis hihiriken i akada kɛli ni timey! Mɛra afa gekɛli a ti ga mɛhi *Ma Mɔwɛni Sulumani ana kɛli ti kəmbrəŋum tɔwi gekɛli masakani akada ya kəgrum nihi ni. Mawayay ti kəhəŋgrumioru ahàr a had ana Melefifit Bay ge sifa ni. Nan ti àgraya mɛlan ya agavɛla, had, dɛluv gɛdakana akaba zlam ya tɛvu a hud gatay vu ni dɛk. ¹⁶ Ahaslani ti àmbrəŋ mis ga had gərgərani dɛk ti tàgray ere ye ti tàwayay ni zlam gatay. ¹⁷ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, aŋgazlivu ana tay àna zlam sulumani ya agri ana tay ni: aslɛribiyu avər ana mis e melefifit bu ni ti tɛŋgətiki zlam ka vɛdan àna sarta gani. Avi zlam mɛzumani ana tay ti tɛmɔrvu. » ¹⁸ Ku tamal ndam asak ni tàhia ma ana tay a nahkay nəŋgu ni, wudaka tàcafəŋa mis dal-dalani na kɛ misliŋi zlam ana tay a ti, tàgraviya daliya dal-dal.

¹⁹ Kələŋ gani ndam *Zɛde ya a Antiyos ya ka had Pisidi ni akaba nday ya a Ikoniyum ni tàra e Listir a. Tàra tɔnjia ti tàdɛmki ma magɛdavani àki ka ndam asak ni, mək mis dal-dalani ni tɛgɛskabá ma gatay na. Eslini mis nakəŋ tɔzligi Pol àna akur ga

* **14:12** Zɛs ti nan bay ge melefifit ga ndam Gres. Hermes ti melefifit ya ti ahəŋgri pakama ga Zɛs ana mis ni.

makad nanɔ. Tàra tìzligia nanɔ a nahkay ti tɛdɛm àmɛta, mɛk tɔgajahaba nanɔ a kɛsa ni ba, tɛmbɛrɛbu nanɔ bɛlah. ²⁰ Ay ka ya ti ndam madɛbay divi ga Yezu ni tɛcakalakiva nahɛma, Pol nakɛɲ ɛcikaba, mɛk àngoru a kɛsa ni vu. Hajɛɲ gani tàslɛka nday ata Barnabas a, tòru e Derbi.

Ata Pol nday ata Barnabas tanɔoru a Antiyos ka had Siri

²¹ Tòru tìnjɛa e Derbi a ti tɛhi Ma Mɛwɛni Sulumani ana mis, nahkay mis kay tɛdɛbay divi ga Yezu. Kɛlɛɲ gani tàslɛka, tɔnga e Listir a. Tàslɛka eslina ti tɔnga a Ikoniyum a, mɛk tàslɛka a Ikoniyum a ti tɔnga a Antiyos ya ka had Pisidi na. ²² A kɛsa nday nani bu ni ti tɛvia njɛda ana ndam madɛbay divi ga Yezu a. Tɛhi ana tay ahkado : « Fumki ahàr ka Yezu lala, kɛmbrɛɲum ba. » Tɛhi ana tay keti : « Tamal mawayay mɛhuriyani a *Mɛgur ge Melefit vu ti ahàr àdɛm mɛcaka daliya dal-dal day kwa. » ²³ Tɛdaba gɛdákani e kidìɲ ga ndam ya tɛfɛki ahàr ka Yezu ni ba ka kɛsa ka kɛsa, mɛk ndam *asak nakɛɲ tɛgɛs ndɛra akaba tɛhɛngali Melefit ana tay. Eslini tɛmbrivù tay a ahar vu ana Bay geli, adaba nday nani tɛfɛkia ahàr a palam.

²⁴ Kɛlɛɲ gani tàslɛkaba ka had Pisidi a, tòru ka had Pemfili. ²⁵ Tòru tìnjɛa e Perzi a ti tɛhi ma ge Melefit ana mis, mɛk tàslɛka, tòru a Atali. ²⁶ Eslini ti tɛcɛliyu a *slalah ga yam vu, tɔnga a Antiyos

a. A kɛsa nani bu ka ya ti tɛnjɛki ke tɔwi gatay ni ti, tɛbivù tay a ahar vu ana Melefit ga magray tɔwi àna sulum gayanɔ. Tɔwi nani ti tìndeveriɲababiya.

²⁷ Tàra tìnjia nahkay ti tɛzalakabu ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ni dek, tɔngɛhadì ere ye ti tɔgray àna njɛda ge Melefit ni dek ana tay, tɔngɛhadì ana tay ahɛmamam Melefit àvi divi ana ndam ya ti nday ndam *Zude do ni ga mɛfɛki ahàr ka Yezu ni daya. ²⁸ Eslini tɔnjɛhadì akaba ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ni agray kiyi bɛl.

15

Mekeli kɛdì ana ndam ya nday ndam Zude do ni

¹ Mis ndahanɔ tàslɛka ka had *Zude a, tɛra a Antiyos a. Tàra tìnjia ti tɛcahi zlam ana ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ye eslini ni, tɛhi ana tay ahkado : « Ahàr àdɛm *tɛkeli kɛdì ana kɛli akada ge Mɛwiz ya àdɛm a wakita gayanɔ ni bu ni kwa. Tamal kɛgrum akada gayanɔ ya àdɛm ni do ni ti, Melefit àhɛngay kɛli do simiteni. » ²⁻³ Tàra tɛdɛma pakama na nahkay ti ata Pol nday ata Barnabas tɛgɛskabu pakama gani nani ndo simiteni. Nahkay gejewi gɛdákani àhɛraya e kidìɲ gatay akaba ndam ya tàslɛkabiya ka had Zude ni ba. Eslini ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ya a Antiyos ni tɛvi sinɔu ge divi ana ata Pol nday ata Barnabas akaba mis gatay ndahanɔ mɛk tàslɛroru tay a Zeruzalem ga mihindifiɲbiya

ma gana kà ndam *asak akaba gə́dákana ye eslini na. Nahkay tàsləka. Ka ya ti tə̀bu takoru ni ti tàsləkaba ka haď Fenisi akaba haď *Samari a, tən̄gəhadı zlam ya àgravu ni ana ndam ga Yezu ya nday tə̀bu ka haď nday nani ni ; tə̀hi ana tay ahə́mamam ndam ya nday ndam *Zude do ni tə́fəki ahàr ka Yezu ni. Nday nakə̀ŋ tàra ticia ma ga ata Pol nday ata Barnabas na ti təmər̄vu dal-dal.

4 Ata Pol nakə̀ŋ tòru tın̄jua a Zeruzalem a ti, ndam asak ga Yezu akaba ndam ga Yezu ndahan̄ ni dek akaba gə́dákani gatay ni tə́gəskabu tay. Eslini ata Pol nakə̀ŋ tən̄gəhadı ere ye ti tə̀gray àna njə́da ge Melefit ni dek ana tay. 5 Ay ndam *Feriziyen̄ ndahan̄ ya tə́fəki ahàr ka Yezu ni tə̀bu eslini. Tàra ticia ma ga ata Pol na ti tı́cikaba, tə́dəm ahkado : « Ahàr àdəm təkeli kə́dı ana ndam ya nday ndam Zude do, tə́fəki ahàr ka Yezu ni kwa. Ahàr àdəm nday gani tə́gəskabu *Divi ya tə̀bu mə́bəkiani a wakita ge Mə́wiz ni bu ni daya kwa. »

6 Nahkay ndam asak ni akaba gə́dákani ni tən̄gasvu ga mazlapakiani ka ma gani nani. 7 Eslini gejewi àhə́raya e kidı́ŋ gatay ba dal-dal. Nahkay Piyer əcikaba, àhi ana mis ni ahkado : « Bə́za ga mmawa, kəsər̄uma kwa ahaslani Melefit àdaba nu e kidı́ŋ gekə́li ba ti nāhi *Ma Mə́weni Sulumani ana nday ya nday ndam Zude do ni, ti tə́fəki ahàr ka Yezu. 8 Melefit ti àsəra ere ye ti àniviyu ana

mis a mə́bər̄uv vu na. Àvi *Məsuf Njə́latani àna tay akada ya àvi ana leli ni ga madafakiani àgə́skabá tay a. 9 Ɛ́cirkaba leli ndam Zude ni akaba tay a ndo simiteni. Àbarafə́ŋa zlam magudarani kà tay a, tı́gia njə́latana adaba tə́fəkia ahàr ka Yezu a. 10 *Divi ge Melefit ya tə̀bu mə́bəkiani a wakita ge Mə́wiz ni bu ni ti zlam zlə́zladani. Ku ata bə̀ŋ geli, ku leli leleni tekeďi mə́besebiyu zlah-zlah. Nihi ti kə́fumki ŋgasa ka tay ya ti nday ndam Zude do ni tə́dəbay divi gani kwa ti kamam ? Tamal kə́grum nahkay ti kahə̀ŋgalum ma ge Melefit timey ! 11 Leli mə́səra Melefit ahə̀ŋgay leli ti adaba mə́kela kə́dı a palam do. Ahə̀ŋgay leli ti azuhva tə́wi ga Bay geli Yezu ya àgri ana leli àna sulum gayan̄ ni. Ahə̀ŋgay leli ti akada ya ahə̀ŋgay tay ni daya. »

12 Eslini mis macakalavani ni dek te-te, tə̀bi slimi ana ma ga ata Barnabas nday ata Pol ni. Ata Barnabas nakə̀ŋ tən̄gəhadı tə́wi gatay ya tə̀gray e kidı́ŋ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni ana tay. A pakama gatay ni bu nahə́ma, tə́dəm Melefit àvia njə́da ana tay ga magray zlam gə́rgəranı ya mis tı́pi day-day ndo na dal-dal. 13 Ka ya ti ata Barnabas nakə̀ŋ təmbrə́ŋa zlapay na ti Zek əcikaba, àdəm ahkado : « Bə́za ga mmawa, bumi slimi ana pakama goro ni. 14 Simu àŋgəhadı́a ana leli a ahə́mamam kwa ahaslani Melefit àmən̄jalə̀ŋ ana ndam

ya nday ndam Zude do ni ga madaba ndam gayan e kidin gatay ba daya. ¹⁵ Pakama ga Simu ya adam ni balanjani akaba ga ndam mahangaray *pakama ge Melefit ni, adaba a wakita gatay ni bu Melefit adam :

¹⁶ “Kalan gani ti ananja, anelamaba ahay ge Devit ya ambad na.

Anahelaba akur ga ahay ya ambad na, enedezlvaya nahan ana tay ka malan gana.

¹⁷ Nahkay mis dek atadabay nu Bay Melefit ; nday ya nday ndam Zude do, nezalay tay ge migi ndam goro ni dek atadabay nu.

Nu Bay Melefit nadam nahkay, nu ya ti nagrai ere ye ti nadam anagrai ni dek ni.

¹⁸ Zlam gani nani ti wudaka nagraya malan a ti naser a kwa ahaslana anagrai.” *

¹⁹ Zek ahi ana tay keti : « Egia Melefit adama nahkay zla nahama, nu nadam mafumki ngasa ga magray zlam zlazladani ka ndam ya nday ndam Zude do, tawayay madabay divi ge Melefit ni ba. ²⁰ Ere ye ti magray ni ti, hojo mabumiki wakita ana tay, mahumi ana tay ahkado : “Kahapadum aslu ga para ba, adaba abalafan ke Melefit do ; kagrump mesuwehu ba ; kahapadum aslu ga zlam ya tamarday mamardani ni ba,

kazumum mimiz ba daya.” ²¹ Divi ge Melefit ya Mawiz abaki ni ti, kwa ahaslani tabu tadarfiki ana mis a kasa gargarani bu dek, tijengey ma gani a ahay gargarani ga *mahangalavu Melefit bu kala vad *mapesabana lu daya. »

Taslerikaboru wakita ana ndam ga Yezu ya nday ndam Zude do ni

²² Zek ara adama ma nahkay nahama, ndam *asak ni, gadakani akaba ndam ga Yezu ndahan ye eslini ni dek tadam atadaba mis e kidin gatay ba, ataslorioru tay ana ndam Antiyos ni akaba ata Pol nday ata Barnabas. Nahkay tadaba Zud ya tazalay nan Barsabas na akaba Silas a, adaba nday cueni ndam ga Yezu dek ticiiki ma ana tay. ²³ Tavi wakita ana tay ga mazikabani ana ndam Antiyos ni, tabaki ka wakita ni nahkay hi :

« Leli baza ga man gekuli, leli ndam asak ga Yezu akaba gadakani ni magari sa ana kuli, lekulum baza ga man geli, lekulum ya ti ndam *Zude do, kanjahadam a Antiyos, ka had Siri akaba ka had Silisi ni. ²⁴ Micia mis ndahan ticik afa geli, toru afa gekuli. Toru tinjua ti tiwisirikaba ahari ana kuli a, tavi majalay ahari ana kuli ana pakama gatay ya tahi ana kuli ni. Tagrai nahkay ti, leli mavi divi gani ana tay ndo simiteni. ²⁵ Nahkay zla nahama leli dek ka ahar balan madaba mis a ga malarani afa gekuli

a. Nday gani atorukaboru akaba ata Barnabas nday ata Pol. Ata Barnabas nday ata Pol ti mawayay tay dal-dal, ²⁶ tɔgri tɔwi ana Bay geli Yezu *Krist ; ku tamal tabazl tay azuhva tɔwi gatay ya tagray ni nɔngu ni, aɔgwaz àwərki tay do. ²⁷ Ndam ya ti mādaba tay a ni ti ata Zɔd nday ata Silas. Nday gani atanɔgəhadɔba ere ye ti məbiki ana kɔli ka wakita na daya. ²⁸ Pakama gani nani ti nihi : *Məsuf Njəlatani akaba leli mədəm məfəki ɔgasa ga magray tɔwi zləzladani ndahaɔ ke kɔli do, si kəgrum zlam ya ti ahər àdəm leli dek magray ni kwa. Zlam gani nday hi : ²⁹ Kəhəpədum aslu ga pəra ba ; kəzumum mimiz ba ; kəhəpədum aslu ga zlam ya təmərday məmərdani ni ba ; kəgrum mesəwehvu ba daya. Tamal zlam nday nani dek kəgrum do nahəma, akanjəhadum àna sulumani. Məmbərki pakama geli nahkay. »

³⁰ Nahkay təsləruru nday ya ti tədaba tay a ni. Nday nakəɔ təsləka, tōru a Antiyos akaba ata Pol nday ata Barnabas. Tōru tɔnjəa ti təzalakabu ndam ga Yezu ye eslini ni, təvi wakita ni ana tay. ³¹ Təra tɔjɔɔga wakita na ti àməria məbərɔv ana tay a dal-dal, adaba àvikiva njəda ana tay a. ³² Ata Zɔd nday ata Silas ti nday ndam mahəɔgaray *pakama ge Melefɔt. Nahkay təhia pakama gərgərana kay ana ndam ga Yezu ye eslini

na, təvi njəda ana tay ti aɔgwaz àwər tay ba. ³³ Nday nakəɔ təpəsiyu eslini gosku bal. Kələɔ gani ndam ga Yezu ni təvi divi ana tay ga məɔgukiani ka ndam ya təslərbiyu tay ni, təhi ana tay təsləka àna sulumana. [³⁴ Ay Silas àdəm àsləka do, anjəhad a Antiyos həya.] ³⁵ Ata Pol nday ata Barnabas day tənəhad a Antiyos. Eslini nday akaba mis ndahaɔ kay təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, təcahi pakama ga Bay geli ana tay daya.

Ata Pol nday ata Silas takoru ka had ndahaɔ

³⁶ Təra təgra gosku bal a Antiyos a ti Pol àhi ana Barnabas : « Məɔgoru a kəsa ya ti məhibiyu pakama ga Bay geli ana mis ye eslini ni bu ni dek, ti məmənjiyu bəza ga məɔ geli ye eslini ni akaba ti məsər manjəhad gatayani. » ³⁷ Barnabas nakəɔ àgəskabá ma ga Pol na, ay ti àdəm azəkivu Zəɔ ya təzalay Mark ni ju. ³⁸ Pol àra ècia ma na ti àhəɔgrifəɔ, àhi : « Məzəkivu naɔ ba, adaba ka ya ti leli ka had Pəmfɔli ni ti àsləkafəɔ kə leli a, àwayay magrakabu tɔwi akaba leli ndo. » ³⁹ Ata Pol nday ata Barnabas tɔcivu àki ka ma ga mazay Mark ni ndo, nahkay nday nakəɔ tèdevu. Barnabas àzay Mark, təcəliyɔ a *slalah ga yam vu, tōru e Sipir. ⁴⁰ Pol ti ni àzay Silas ; ndam ga Yezu ye eslini ni təhəɔgalay Bay geli ti məgri sulum gayəɔ ana tay, mək ata Pol nday ata Silas təsləka ⁴¹ ka

had Siri a, tòru gwar ka had Silisi. A kɛsa ya tɔnjɛa ni vu lu, Pol àvikivu njɛda ana ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu eslini ni.

16

¹ Nahkay ata Pol nakɛn tɔslɛka ka had Silisi a, tòru e Derbi akaba e Listir. E Listir ti wur dagwa nahan àbu, slimi gayan Timote. Mɛnani wur Zude, adɛbay divi ga Yezu ; bɛnani zal Gres. ² Ndam ga Yezu ya e Listir akaba a Ikoniyum ni dek tɛdɛm Timote ti mis sulumani. ³ Eslini Pol awayay azay nan ti mɛsawadoru akaba tay, nahkay àzay nan, *èkeli kɛdɛ. Pol àgri ana Timote nahkay ti azuhva ndam *Zude ye eslini ni, adaba nday dek tɛsɛra bɛn ga Timote ti zal Gres. ⁴ Kɛlɛn gani ata Pol nakɛn tɔslɛka, tòru kama. A kɛsa ya tɔnjɛa ni vu lu tɛngɛhadɛ ma ga ndam *asak akaba ga gɛdákani ya a Zeruzalem ya tɛdɛm ni ana ndam ga Yezu ye eslini ni. Tàra tɛngɛhadɛa ana tay a nahkay ti tɛhi ana tay tɛgɛskabá ma gana. ⁵ Nahkay ndam ya tɛfɛki ahàr ka Yezu a kɛsa nday nani bu ni dek tɛngɛtkivu njɛda, kɛlavad mis ndahan day tɛfɛki ahàr ka Yezu.

Melefit àhi ana Pol mòru e Mesedɛwen

⁶ Ata Pol nakɛn tɛbu takoru gwar ka had Azi ti, *Mɛsuf Njɛlatani àcafɛnɛa tay ga moru mɛhi ma ge Melefit ana mis ye eslini na. Nahkay tɔslɛka, tòru gwar ka had Firizi akaba

ka had Galasi. ⁷ Tòru tɔnjɛa ka had Misi a wudak ti tawayay tɛhuriyu ka had Bitini, ay Mɛsuf ga Yezu àcafɛnɛa tay a. ⁸ Nahkay tɔslɛkaba ka had Misi a, tòru kɛ gɛvay ga dɛlɛv a Truwas. ⁹ Nday tɛbu eslini ga mɛlavad ti kisim èzidɛkivu ka Pol, èpi zal Mesedɛwen micikeni jika, àhɛngalay nan, àhi : « Ru afa geli e Mesedɛwen, kɛjɛnaki leli ti ! » ¹⁰ Kɛlɛn ge kisim mizidɛni ga Pol ni ti mɛwaya morana e Mesedɛwen a, adaba mɛsɛra Melefit àzala leli ga mɛhi *Ma Mɛweni Sulumani ana ndam ga had nana. ¹¹ Nahkay mɛcɛliyu a *slalah ga yam vu a Truwas, mɛslɛka mòru suwwa a Samotras. *Hajɛn gani mòru a Neyapolis ; mòru mɔnjɛa ti mɛhɛraya a slalah ga yam ni ba, ¹² mòru e Filip. Kɛsa gani nani ti kɛsa gɛdákani ga had Mesedɛwen. Ndam *Rom kay tɛnjɛhadɛa eslina. Mòru mɔnjɛa ti mɛnjɛhad vad bal.

Ere ye ti ata Pol nday ata Silas tɛgray e Filip ni

¹³ A vad *mɛpɛsabana ba ti mɛhɛraya a kɛsa ni ba, mòru gwar a zalaka bu, mɛdɛm mɛdi ahàr ana mɛlan ga mahɛngalavù Melefit eslini. Mòru mɔnjɛa ti mɛdi ahàr ana wál macakalavani mɛk mɛnjɛhad mɛzlapi ana tay. ¹⁴ Wal nahan àbu e kidɛn gatay bu slimi gani Lidi. Nan wur Tiyatir, tɛwi gayan mɛsakumoru azana ndize-ndizeni ga sɔngu kayani, nan

* 16:11 Samotras ti had e kidɛn ga yam bu.

àbu azləbay Melefit daya. Ka ya ti naŋ àbu abi slimi ana ma ga Pol ya àdɛm ni ti Bay geli àgray ti wal ni m̄ici ma gani ti m̄эгəskabu lala. ¹⁵ Kələŋ gani *tàbaray naŋ akaba ndam ga huɗ ahay gayan dek. Tàra tàbara tay a ti wal ni àzalu leli afa gani, àhi ana leli ahkado : « Tamal kəsəruma nu n̄əbu n̄əfəki ahàr ka Bay geli eded̄in ti d̄əguma, k̄ānjəhaduma afa goro a. » Nahkay àfəki ŋgasa ke leli, mòru.

¹⁶ A vad nahan m̄əbu makoru ka m̄əlan ga mahəŋgalavù Melefit ni ti, m̄əbakabu ahàr akaba wal nahan. Wal nani ti evidi ge mis ndahan. Seteni àniviyu a ahàr bu, àdɛfiki ere ye ti amara magravu ni. Nahkay ndam ya ti wal ni evidi gatay ni təŋgət sɔŋgu kay àna pakama gayan ya ti àhia ana mis a, ere gani àgravu eded̄in ni. ¹⁷ Eslini wal nakəŋ ànjəki ka madəboru leli akaba Pol e metelin vu. Azlah, àdɛm : « Ndam nday hini ti t̄əgri t̄əwi ana Melefit naŋ agavəla drin ! Təɗəfiki ana k̄əli divi ya akəŋgətum sifa àna naŋ ni ! » ¹⁸ Azlah, àdɛm ma ni nahkay vad ehimeya. Kələŋ gani àwərikabá b̄əruv ana Pol a, nahkay Pol nakəŋ àmbatkibiyu ma ka wal ni m̄ək àhi ana seteni ya àniviyu ni ahkado : « Nəhuk àna *slimi ga Yezu *Krist, h̄əraya a wal hini ba ! » Eslini seteni ni àsləkiaba ana wal na h̄əya. ¹⁹ Seteni ni àra àsləkiaba ana wal na ti, ndam ya ti wal ni

evidi gatay ni t̄əsəra wal ni aməŋgəti sɔŋgu ana tay va do. Nahkay t̄əgəs ata Pol nday ata Silas, t̄əgəjahoru tay ka m̄əlan ya mis t̄əcakalavu ga magray seriya ni. ²⁰ Tòru tinjua àna tay eslina ti t̄əhi ana ndam magray seriya ni ahkado : « Ndam nday hini t̄əbu tagudar k̄əsə geli. Nday ti ndam *Z̄ude, ²¹ t̄əchahi zlam ana mis, ay ere ye ti t̄əchahi ana tay ni ti leli ndam *Rom àgəski m̄эгəskabu do, m̄əgray do simiteni. »

²² Mis dal-dalani ni tàra t̄icia ma na ti nday day t̄əzumkia b̄əruv ka ata Pol nday ata Silas a. Eslini ndam magray seriya ni t̄əhi ana ndam slewja gatay ti t̄əcakwakia zlam ka ata Pol nday ata Silas a, m̄ək t̄əzləb tay àna aday. ²³ Tàra t̄əzləbā tay a dal-dal ti t̄əbiyu tay a ahay ga d̄əŋgay vu, m̄ək t̄əhi ana bay majəgay ahay ga d̄əŋgay ni ti m̄əbi slimi ana tay lala. ²⁴ Bay majəgay ahay ni àra ècia ma gatay na ti, àhəl ata Pol nday ata Silas nakəŋ, àbiyu tay a m̄əlan nahan vu ca-ca a huɗ ga ahay ga d̄əŋgay ni vu. Eslini naŋ nakəŋ àwəlfəŋ asak gatay dwa dwa k̄ə damkoluk.

²⁵ A huɗ ya vad nahəma, ata Pol nday ata Silas nakəŋ tahəŋgalay Melefit, tidii limis ; ndam d̄əŋgay ndahan ni t̄əbu t̄əbi slimi ana zlam gatay ya tagray ni. ²⁶ Nday dek t̄əbu tagray nahkay ti had àdaday dal-dal, asak ga ahay ga d̄əŋgay ni àdaday daya. Eslini ti mahay ga ahay ni dek t̄əzləkvaba b̄əŋa b̄əŋa,

zlam ya t̀wəl ndam daŋgay àna naŋ ni dek t̀picheva wir wir. ²⁷ Bay majəgay ahay ga daŋgay ni àra èpidékva, èpi ti mahay ga ahay ga daŋgay ni bəŋa bəŋa nahəma, àradaya maslalam gayan a, awayay akad ahàr gayan àna naŋ. Àgray nahkay ti adaba àhi ana ahàr ndam daŋgay ni tàcuhwa. ²⁸ Ay Pol àzlah, àhi ahkado : « Kəgri aranja ana ahàr gayak ba, leli dek məbu ahalay. » ²⁹ Naŋ nakəŋ àra ècia ma ga Pol na ti àdəm t̀zibiya ceŋgel a. Tàra t̀zibiya ceŋgel na ti àcuhwiyu ka mələŋ ya àbiyu ata Pol nday ata Silas ni. Òru ènjəa eslina ti agəgər sla6-sla6, àbəhadī mirdim ana tay meleher ndi6 ana had. ³⁰ Kələŋ gani àhəlaya tay a dala va, mək àhi ana tay ahkado : « Bəbay goro ni, nàgray mam ti Melefit ahəŋgay nu ni mam ? » ³¹ Nday nakəŋ t̀həŋgrifəŋ, t̀hi : « Fəki ahàr gayak ka Bay geli Yezu. Nahkay Melefit amahəŋgay kur akaba ndam ga huđ ahay gayak. » ³² Mək t̀hi ma ga Bay geli ana tay akaba ndam ga huđ ahay gayan ni dek. ³³ A huđ ga məlavad gani nani bu bay majəgay ahay ga daŋgay ni àhəl ata Pol nday ata Silas, àra àbarikia ambələk gatay ni ana tay a. Nday day t̀abaray naŋ akaba ndam ga huđ ahay gayan ni dek àna slimy ga Yezu həya. ³⁴ Kələŋ gani bay majəgay ahay ga daŋgay nakəŋ àhəliyu tay a ahay vu ga məzum zlam. Nday t̀əbu

təzum zlam ti naŋ nakəŋ àmərva dal-dal akaba ndam ga huđ ahay gayan na dek, adaba t̀fəkia ahàr ke Melefit a.

³⁵ Mələŋ àra àsla ti ndam magray seriya ni t̀əslərbiyu mis afa ga bay majəgay ahay ga daŋgay ni ga məhiani : « Baya mis cəeni na. » ³⁶ Bay majəgay ahay ga daŋgay ni àra ècia ma na ti, àhəŋgri ma gani ana Pol, àhi ahkado : « Ndam magray seriya ni t̀əslərbiya mis a, t̀əđəm nàbaya kəli a. Nihi ti hərəmiyu e mite vu, sləkuma àna sulumana. » ³⁷ Eslini Pol àhi ana ndam ya t̀əslərbiyu tay ni ahkado : « Leli ndam Rom ti t̀əgəs leli, t̀agrafəŋa seriya kè leli àna divi gana ndo, t̀əzlə6 leli kè meleher ge mis macakalavani, t̀əbaya leli a daŋgay ba, nihi ti t̀əđəm məsləka akal-akal a nahkay ti, məgəskabu aw ? Aha, məgəskabu do. Tamal tawayay nahkay ti nday ndayani àna ahàr gatay t̀àra t̀əbaya leli a. » ³⁸ Nahkay mis ya ti t̀əsləruru tay ni t̀òru t̀əŋgəhadī ma ni ana ndam magray seriya ni. Nday nakəŋ t̀àra t̀icia ata Pol nday ata Silas nday ndam Rom ti t̀àgra aŋgwaz a dal-dal. ³⁹ Nahkay nday nakəŋ t̀ərəkia ka ata Pol a, t̀əgri kam-kam ana tay, t̀əbaya tay a ahay ga daŋgay ni ba, mək t̀əhəŋgalay tay ti t̀əsləkaba a kəsa ni ba. ⁴⁰ Ata Pol nday ata Silas t̀àra t̀əhəraya a ahay ga daŋgay ni ba ni ti t̀òru afa ge Lidi. Eslini t̀əbakabu ahàr akaba ndam məfəki ahàr ka Yezu, t̀əvi njəda ana tay, mək t̀əsləkaba

a kɛsa ni ba.

17

Ata Pol nday ata Silas tagray tɔwi a Tesalonik

¹ Ata Pol nakɛɲ tòru a Amfipolis, tàslɛka eslina tòru a Apoloni, tàra tàslɛka eslina keti tòru a Tesalonik. A Tesalonik ti ahay ga ndam *Zude ya tahɛngalavù Melefit ni àbu.

² Eslini Pol àhuriyu a ahay ni vu akaɗa gayan ya agray kɛla vad *mɛpɛsabana ni. Vad mɛpɛsabana mahkɛr ka mahar ka mahar àhuriya a ahay ni va, tàzlapakia ka pakama ya àbu mɛbɛkiani a Wakita ge Melefit ni ba akaba nday ye eslini na. ³ Nahkay àɗɛfiki ma ge Melefit ana tay, àɗɛm ahàr àɗɛm *Krist *Bay gɛɗakani ya amara ni màcakay daliya, màmɛt, mɛk màngaba e kisim ba kwa. Àhi ana tay ahkado : « Krist Bay gɛɗakani ya amara ni ti nani Yezu ya nɛhi ma gani ana kɛli ni. »

⁴ Eslini ndam Zude ɓal gani tɛgɛskabá ma ga Pol na, tìgia ndam ga ata Pol nday ata Silas a. Ndam *Gres ya tàzlabay Melefit ni kay akaba wál kay ɓal ya ti zlam gatay tɛbu ni tìgia ndam ga ata Pol a daya. ⁵ Ay ndam Zude ndahan ya tɛgɛskabu ma ga Pol ndo ni tàgrafɛɲa solu kà ata Pol a. Nahkay tàzalakabu ndam ya tàgray tɔwi do, tɛsawadáy kwanja kwanja a kɛsa bu ni, mɛk nday gani tàhɛngalafɛɲa ma kè mis ga kɛsa na. Nahkay nday ðek akaba mis ni tɛcakalavu, tàzumki ɓaruv ka ndam ga

ata Pol ni, tàgudari ma ana tay, tàzlahki ka tay. Kɛlɛɲ gani tàɗɛboru ata Pol nday ata Silas a magam afa ga Zason, aɗaba tawayay tɛgɛs tay ga magrafɛɲa seriya kà tay a kè meleher ge mis macakalavani na. ⁶ Ay ti tàdi ahàr ana tay eslini ndo. Nahkay tɛgɛs Zason akaba ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ndahan, mɛk tàhɛloru tay kè meleher ga ndam magray seriya ni. Tòru tìnjɛa àna tay a ti tàzlah, tàɗɛm : « Ndam ndani ti tìwisirikaba ahàr ana mis ga duniya na ðek. Nihi ti nday tɛbu ahalay, ⁷ Zason day àgɛskabá tay a magam afa gana. Nday gani ðek tɛgɛskabu pakama ga *bay gɛɗakani ga ndam Rom ya àɗɛm ni do, tàɗɛm bay nahaj àbu, slimi gani Yezu. » ⁸ Ma gatay ya tàɗɛmki ka ndam *madɛbay Yezu ni ti àhɛliaba ahàr ana mis macakalavani na akaba ndam magray seriya na. ⁹ Nahkay tàhi ana ata Zason akaba nday ndahan ni : « Bɛhadum sɛngu hayaj ti kɛslɛkuma. Amamɛnjay ma gani kama keti kwa ; tamal ma nahaj àbi ti akɛhɛngarum sɛngu gekɛli zlam gekɛli. »

Ata Pol nday ata Silas tagray tɔwi e Berey

¹⁰ Mɛlavad àra ègia ti ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ni tàhi ana ata Pol nday ata Silas : « Dɛgum e Berey. » Mɛk ata Pol nakɛɲ tàslɛka, tòru eslini. Tòru tìnjɛa eslina ti tàhuriyu a ahay ga ndam *Zude ya tahɛngalavù Melefit ni vu.

11 Ndam Zude ya e Berey ni tɔtama nday ya a Tesalonik na àna sulumana : tɔgɛskabá ma ge Melefit ya ata Pol tɔhi ana tay na àna huɔ bɛlan. Kɛlavad tamɛnjaki ka Wakita ge Melefit, tawayay ti tɔsɛr ma ga ata Pol ya tɔhi ana tay ni ti ma ge jiri ededɛn aw. 12 Nahkay mis kay e kidɛn gatay bu tɔfɛkia ahàr ka Yezu a. E kidɛn ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni bu ni ti mis kay bal tɔfɛkia ahàr ka Yezu a daya. Nday ya ti tɔfɛki ahàr ni ti wál ya ti zlam gatay tɔbu ni akaba zawal ndahan.

13 Ay ndam Zude ya a Tesalonik ni tãra ticia Pol nan àbu ahi ma ge Melefit ana ndam Berey nahɛma, tãra. Tãra tɛnjia ti tɛɔmki ma magɛdavani àki ka ata Pol nakɛn, tɔwisɛnkabu mis ga kɛsa ni. 14 Eslini hãya ndam ga Yezu ni tɔhi ana Pol : « Slɛka, ndam geli tɔzoru kur e divi vu gwar ka dɛlɛv ni. » Mɛk tɔslɛka tɔzoru nan, ay ti ata Silas nday ata Timote tãnjɛhad, tɔslɛka ndo. 15 Nday ya ti tɔzoru Pol ni tɔru akaba nan a Ateɛn. Tɔru tɛnjɛa eslina ti Pol àhi ana tay : « Kɛslɛkuma nihi nahɛma, kara kɛhumi ana ata Silas nday ata Timote tãra tɛnjiki nu ahalay ke weceweceni. » Mɛk

nday nakɛn tãnga e Berey a.

Ma ga Pol ya àhi ana ndam Ateɛn ni

16 Ka ya ti Pol nan àbu a Ateɛn, ajɛgay ata Silas nday ata Timote ni ti, àsawaday a kɛsa ni bu. Nan àbu asawaday ti èpi ti zlam ga pɛra kay tɔbu a kɛsa ni bu. Ere ye ti èpi ni àzumia bɛruv a dal-dal. 17 Nahkay àhuriyu a ahay ga *mahɛngalavù Melefit vu, àhi ma ana ndam *Zude akaba mis ndahan ya tãzlɛbay Melefit ni. Kɛlavad ahi ma ana mis ya adi ahàr ana tay a dala bu ni daya. 18 Ndam ya tɔsɛra zlam a kay ni tãzlapa akaba Pol a daya. Mis nday nani ti ndahan ndam Epikiriyen, * ndahan ti ni ndam Sitɔwisiyen. † Ka ya ti Pol àɔmki ma àki ka ga Yezu ya àmɛt mɛk àngaba e kisim ba ni ti mis ndahan e kidɛn gatay bu tɛɔm ahkado : « Maslanja hini azlapay asak ma ahàr gani day àbi ti, àɔm ti mam ? » Mis ndahan ti ni tɛɔm : « Àzlapaki ke melefit ndahan ya leli mɛsɛr tay do ni. » 19 Nahkay tãzaluɔ nan kɛ meleher ga gɛɔákani ge seriya gatay ; mɛlan ge seriya

* **17:18** Ndam Epikiriyen ti ndam Gres ya tɔgɛskabu ma ga maslanja nahan tɔzalay nan Epikir ni. Epikir ti tɔwi nan vi 341 ka sarta ya ahaslani ni ; àɔm zlam dɛk tagravu kwanja kwanja àna zlam ci6-ci6eni, Melefit àfi ahàr ana mis do ; àɔm tamal mis tawayay zlam kay do, tawayay mis kay do ni ti tanjɛhad lala tata. † **17:18** Ndam Sitɔwisiyen ti ndam Gres ya tɔgɛskabu zlam ya tɛcahi ana mis a Ateɛn gwar ke vi 300 ga sarta ya ahaslani ni. Tɛcahay ma nani ti a ahay bu ; slimi ga ahay ni Sitɔwi Peykili. Tɛɔm ahàr àɔm mis tɔgɛskabu ere ye ti Melefit awayay ni ; ku tamal tɛcakay daliya dal-dal àna nan nanɛgu ni si tɔgɛskabu kwa.

nani ti tɔzalay Eriyapez. †

Tòru tɔnjɛa eslina ti tɔhi :
« Mawayay mɛsɛr ma mɛwɛni
ya kacahi ana mis ni.
20 Pakama gayak ya kɛdɛm
ni ti leli mɛci day-day ndo,
nahkay mawayay mɛsɛrkaba
ere ye ti kɛdɛmki ma na
lala. » 21 Tɛdɛm nahkay ti
adaba ndam Atenj akaba
ndam mirkwi ya tanjɛhad
eslini ni dɛk tɛbu tɛzlapaki ka
pakama ya tici day-day ndo ni
akaba tɛbi slimɛ ana ma gani
kɛlavɛd, tɔwi tekeɛdi tɛnjɛtɛfɛj
ahar ga magrani do.

22 Nahkay Pol nanj jika
e kidɛnj gatay bu ka mɛlanj
ge Eriyapez ni, àhi ana tay
ahkado : « Lekɛlɛm ndam
Atenj, nɛsɛra a zlam ya ti
kɛgrum ni bu dɛk kɛbum
kɛzɛlum melefɛt gɛrgɛrani
kay. 23 Ka ya ti nɛbu
nɛsawadɛy a kɛsa gekɛli bu
nahɛma, nɛpia zlam gɛrgɛrani
ya kɛdɛzɛlɛmiaya ana melefɛt
nday nani na. E kidɛnj ga
zlam nday nani ya kɛdɛzɛlum
ni bu dɛk ti nɛdi ahàr ana
mɛlanj *meviyekiki zlam ana
melefɛt nahanj. Àki mɛbɛkiani
nahkay hi : “Mɛdɛzɛliaya ana
melefɛt ya mɛsɛr do na.” Ay
Melefɛt ya ti kɛsɛrum nanj
do, kɛzɛlum ni ti nɛdɛfiki
nanj ana kɛli. 24 Melefɛt gani
nani ti àgraya mɛlanj akaba
zlam ya a huɛ gani bu na
dɛk ; nanj Bay gɛdɛkani, agur
huɛ melefɛt akaba had dɛk ;

nanj ànjɛhadviyu a ahay ya
mis tɛdɛzɛli ni vu do. 25 Zlam
ya ti àhɛci nanj ti mis tɛvi
ni àbi, adaba Bay ya ti àvi
sifa ana mis ti tɛsuf, àvi
zlam dɛk ana tay ni ti nanj.
26 Melefɛt àgraya enjenjena ti
mis bɛlanj. Mɛk àgray ti bɛza
huɛ ga maslanj nani tɛdevu
jiba gɛrgɛrani ga mɛlanj ni
dɛk akaba àgray ti tanjɛhad
ka had ya adɛm tanjɛhadki ni.
Àfɛkadɛvù ekwi e kidɛnj gatay
vu, àvi mɛlɛli akaba mɛlɛvi
ana tay daya. 27 Melefɛt àgray
nahkay ti, awayay ti mis
tɛdɛbay nanj, bi atɛdia ahàr a
waw akadɛ ge mis ya ti atam
ahar, adɛbay zlam a mɛlanj
ziɛ-ziɛni bu ni. Tɛdɛbay nanj
nahkay, ay ti Melefɛt nanj driɛ
driɛ akaba mis do, ku way
way do Melefɛt nanj àbu kɛ
gɛvay gayanj. 28 Nahkay zla
nahɛma,
“Leli mɛbu akaba nanj akadɛ
mis bɛlanj :
leli mɛbu, leli àna sifa
akaba mɛbu magray tɔwi ti
azuhva nanj.”
« Ku ndam midɛ limis gekɛli
ndahanj day tɛdɛm nahkay,
tɛdɛm ahkado :
“Nahkay zla ti leli day bɛza
huɛ gayanj.”
29 « Leli bɛza huɛ ge Melefɛt
nahkay ti, mɛhi ana ahàr
Melefɛt ti tɛzavu akaba zlam
ga pɛra ya tagraya tay àna gru,
àna evirzegena ahkay do ni
àna akur ni ba, adaba zlam
nday nani ti mis tagraya tay

† 17:19 Eriyapez ti hɛma a Atenj ; awayay adɛmvaba « Hɛma ge Eres » (Eres ti melefɛt ga ndam Gres). Ahaslani ti gɛdɛkani ge seriya ga Atenj tɛcakalavu ka hɛma nani, ay ka sarta ga Pol tɛcakalavu ti a ahay bu. Ku tamal nahkay nanjɛ ni tɛzalay mɛlanj ge seriya nani Eriyapez. Ahar gɛdɛkani tagray seriya àki ka pakama ge melefɛt gatay.

àna egizli gatay a ti t̄zavu akaba zlam ya t̄jalaki ahàr ga magrani ni. ³⁰ Sarta ge mis ya ti t̄sarkaba Melefit a ndo ni ti Melefit àjalaki ahàr do. Ay nihi ti ahi ana mis dek ku eley eley do dek t̄ambatkaba majalay ahàr gatay na. ³¹ Adaba àfakada vad ga magrafəŋa seriya àna jiri kè mis ga duniya na dek. Amagray seriya nani ti Bay ya ti Melefit àdaba ni. Melefit àdɔfiki ana mis dek Bay nani amagray seriya edefiŋ ti, àna gayan̄ ya ti àhəŋgaraba nan̄ e kisim ba ni. »

³² Mis ye eslini ni t̄ara t̄icia ma ga Pol ya àdɔm mis t̄amət mək tan̄gaba e kisim ba ni ti mis ndahan̄ e kidiŋ gatay bu t̄eyefiŋ, mis ndahan̄ ti ni t̄ahi : « Èsliya, aməbi slimi a vad nahan̄ keti kwa. » ³³ Eslini Pol àsləkafəŋa kà tay a. ³⁴ Ku tamal mis ahar gəɔakani t̄awayay məbi slimi ana ma ga Pol va do nan̄gu ni, mis ndahan̄ t̄əgəskabá ma gayan̄ ya àdɔm na, t̄əfəkia ahàr ka Yezu a. Denis bəlan̄ ga ndam ge seriya ge Eriyupɛz ni nan̄ àkibu ka tay, wal nahan̄ slimi gani Demeris day nan̄ àkibu ka tay. Ndam ndahan̄ day t̄əkibu ka tay.

18

Pol agray tɔwi a Koreŋ

¹ Kələŋ gani Pol àsləka a Ateŋ a, òru a Koreŋ. ² Òru ènjɔa eslina ti àdi ahàr ana zal Zude nahan̄, tiwibiyu nan̄ ka had̄ Poŋ, slimi gani Ekiles. T̄àsləkabiya nihi guhwa ka

had̄ Itali a nday ata wal gayan̄ Prisil a, adaba bay Kələt àhi ana ndam *Zude dek t̄àsləkaba a Rom a. ³ Tɔwi gatay ti magray ahay ga ambəl. Nahkay Pol ànjəhad̄ afa gatay ga magrakabu tɔwi ka ahar bəlan̄ akaba tay, adaba nan̄ day tɔwi gayan̄ akada gatay ni. ⁴ Kəla vad *məpəsabana Pol ahuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, ahi ma ana mis ye eslini ni, awayay ti ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni t̄əgəskabu ma gayan̄ ni.

⁵ Ka ya ti ata Silas nday ata Timote t̄àsləkabiya e Mesedawen̄ a, t̄injikiva ka Pol a nahəma, Pol nakəŋ àmbrəŋ tɔwi nahan̄ ni, ànjəki ka məhi ma ge Melefit ana mis kəlavad. Àhi ana ndam Zude ahkado Yezu ti nan̄ *Krist *Bay gəɔakani ya amara ni. ⁶ Nday nakəŋ t̄ara t̄icia ma nana ti t̄əgəskabu ndo, t̄indivi nan̄. Eslini ti Pol àgavfəŋa had̄ kà azana gayan̄ a ga məɔɔfikiani ana tay àmbrəŋa tay a. Àhi ana tay ahkado : « Melefit aməgəs kuli àna seriya ti məsər gekuli ! Ahar goro amələkibu bi. Nihi ti nakoru nəhi ma ni ana nday ya ndam Zude do ni. » ⁷ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti àsləka eslina, òru afa ga maslan̄a nahan̄ : maslan̄a gani nani azləbay Melefit, slimi gayan̄ Tisus Zustus, ahay gayan̄ kà gəvay ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ga ndam Zude ni. ⁸ Ay Krispus gəɔakani ga ahay ga

mahəŋgalavù Melefit ni tɛfəki ahàr ka Bay geli Yezu akaba ndam ga huɗ ahay gayan ðek. Ndam Koreŋ ndahan kay day tàra ticia ma ga Pol na ti tɛfəkia ahàr ka Yezu a, nahkay *tàbaray tay ðek.

⁹ A vad nahan ga mɛlavad Bay geli Yezu aŋgazlivu ana Pol, àhi ahkado: « Kàgray aŋgwaz ba, hioru ma goro ana mis, kàmbrəŋ ba, ¹⁰ adaba nu nàbu akaba kur. Maslaŋa àbi emisliki məgruk daliya bi, nahkay gray tɔwi, adaba ndam goro tàbu kay a kəsa hini bu, tɛfəku ahàr faŋ ndo. » ¹¹ Nahkay Pol aŋjəhad a Koreŋ daz àna kiyi muku, àcahi ma ge Melefit ana mis ye eslini ni ðek.

¹² Ka sarta ya ti bay Galiyon àgur had Eseyi ni ti, ndam Zude ðek tèbedekivu ka Pol nakəŋ, tɛzoru nan kè meleher ga Galiyon ka mələŋ magray seriya. ¹³ Tòru tɪnjua àna nan a ti tahi ana Galiyon ahkado: « Maslaŋa hini acahi ana mis ti tàzlabay Melefit gərgəri akaba ga ŋgumna ya àɗəm ni. » ¹⁴ Tàra tɛɗəma nahkay ti Pol awayay ahəŋgrifəŋ ana tay, ay ti Galiyon àhi ana tay ahkado: « Tamal lekələm ndam Zude kəɗəmum maslaŋa hini àgra zlam ya àbəlay do simiteni na ahkay do ni àgudara zlam nahan a dal-dal ti, akal nəbi slimu ana ma gani, akada goro ya nagray kəlavad ni. ¹⁵ Ay nihi ti pakama ya kələgumkivu ni ti ka zlam

gekəli ya kacahum ni, àkivu ke slimu ge mis akaba ke divi gekəli ya kəɗabum ni. Nahkay ti nawayay magray seriya ga zlam nday nani do. » ¹⁶ Àhi ana tay tàsləka ka mələŋ magray seriya na. ¹⁷ Ay ndam Zude ni ðek tɛgəs Sostəŋ gəɗakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni, tɛzlabə nan kà mələŋ magray seriya ni. Galiyon nakəŋ àra èpia ere ye ti tagray na ti àhəŋgarfəŋ ndo.

Pol aŋgoru a Antiyos

¹⁸ Pol àpəs vad kay bal a Koreŋ. Kələŋ gani àhi ana ndam mɛfəki ahar ka Yezu ye eslini ni « Nasləka, nawayay nakoru ka had Siri. » Eslini òru e Senkrey. Òru ènjua ti àwəskaba ahàr a, adaba àhia ana Melefit a: « Tamal kəgrua zlam ya nihindilək na ti anagray nahkay.* » Kələŋ gani təcəliyu a *slalah ga yam vu nday akaba Prisil nday ata Ekiles, tòru e Efez. ¹⁹ Tòru tɪnjua e Efez a ti Pol àsləkafəŋa kà ata Prisil nday ata Ekiles a, àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, tɛzlapay akaba ndam *Zude ye eslini ni. ²⁰ Tahi mənjàhada akaba tay vad bal àkiva, ay Pol awayay ndo. ²¹ Àhi ana tay: « Tamal Melefit àvua divi a ti anaŋga afa gekəli a. »

Eslini nan nakəŋ àsləkafəŋa kà tay a, àcəliyu a slalah ga yam vu, àsləka e Efez a, òru a Sezare. ²² Òru ènjua a Sezare a ti àcəloru a Zeruzalem, àgri sa ana ndam mɛfəki ahàr ka

* 18:18 Mənjay Macalani 6.1-18.

Yezu ye eslini ni, mæk àslàka, òru a Antiyos. ²³ Òru ènjua a Antiyos a ti ànjəhad gosku bal. Kələŋ gani àslàka òru ka had Galasi akaba ka had Firizi, àvi njəda ana ndam madəbay divi ga Yezu ya ka had nday nani ni dek.

Apolos agray tɔwi e Efez akaba a Koreŋ

²⁴ Ka sarta gani nani zal Zude nahan òru e Efez. Slimi gayaŋ Apolos, tiwi naŋ e Eleksendri. Naŋ ti àsəra zlapay a àsabay, àsəra pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na dal-dal daya. ²⁵ Təcahia divi ga Bay geli Yezu a, awayay divi gani nani dal-dal. Nahkay naŋ àbu àhi ma àki ka Yezu ana mis, acahi ana tay lala. Ay àsəra ge Zeŋ ya *àbaray mis na ciliŋ, do ni ti àsər baray nahan do. ²⁶ Ànjəki ka macahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni bu, day aŋwaz àwərki naŋ ka ma gani do simiteni. Ata Prisil nday ata Ekiles t̄ara ticia ma gayaŋ na ti t̄azay naŋ, t̄ədəfikia divi ge Melefit àkiva lala.

²⁷ Kələŋ gani Apolos nakəŋ awayay moroni ka had Eseyi. Ndam ga Yezu ya e Efez ni t̄əgəskabá ma gana, t̄ədəm àbəl̄ay, mæk t̄əbikioru wakita ana ndam ga Yezu ya ka had Eseyi ni, t̄əhi ana tay t̄əgəskabá naŋ a lala. Nahkay Apolos nakəŋ àslàka, òru eslini. Òru ènjua ti àjənaki ndam ye eslini t̄əfəki ahàr ka Yezu ni, àgray tɔwi àna njəda ge Melefit ya àvi ni. ²⁸ Àzlapay

akaba ndam *Zude kè meleher ge mis dek, àwəlki tay ka pakama. Àdəfiki ana tay vay-vay àna pakama ya a Wakita ge Melefit bu ni *Krist *Bay gədakani ya amara ni ti Yezu.

19

Pol agray tɔwi e Efez

¹ Ka ya ti Apolos naŋ a Koreŋ ni ti Pol àsləkaba gwar ka həma ya ka had Azi na, òru e Efez. Òru ènjua ti àdi ahàr ana mis ndahan ya tadəbay divi ga Yezu ni, ² àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti kəfumki ahàr ka Yezu ni ti Melefit àvia Məsuf Njəlatana ana kuli a waw ? » Nday nakəŋ t̄əhəŋgrifəŋ, t̄əhi ahkado : « *Məsuf Njəlatani ti d̄ay-d̄ay m̄ici t̄əcalfəŋ ndo. » ³ Eslini Pol àhi ana tay : « Ay nahkay ti *baray ya t̄əbaray kuli ni ti baray weley ? » T̄əhi : « T̄əbaray leli ti akada ge Zeŋ ya abaray mis ahaslani ni. » ⁴ Pol àhi ana tay : « Zeŋ àbaray ti mis ya t̄əgəskabá məmbatkaba majalay ahàr gatay a ni. Àhi ana ndam *Izireyel : “Maslaŋa nahan àbu amara, ahàr àdəm kəfumki ahàr.” Maslaŋa nani ya Zeŋ àdəmki ma ni ti naŋ Yezu. » ⁵ Nday nakəŋ t̄əra ticia ma ga Pol na ti t̄əgəskabá, mæk t̄əbaray tay àna *slimi ga Yezu. ⁶ Eslini Pol àbəki *ahar ka tay. Àra àbəkia ahar ka tay a ti Melefit àvi Məsuf Njəlatani ana tay : nahkay t̄əzlapay àna ma həma ya nday ndayani t̄əsər do ni, t̄əhəŋgri ma ge Melefit ana mis daya. ⁷ Mis

ya t̄abaray tay ni dekeni tagray kru mahar cɔ.

⁸ Ka sarta nani agray kiyi mahk̄ar Pol àhuriyu k̄alavad a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu. Eslini àhi ma ana mis, àgraki aŋgwaz do. Àd̄əmki ma ka *Məgur ge Melefit àna nj̄ɔɔ, awayay ti mis t̄əḡəskabu. ⁹ Ay ti mis ndahan̄ kay e kid̄iŋ gatay bu t̄awayay mici ma ni do simiteni, t̄əf̄əki ah̄ar ka Yezu ndo, t̄əɔ̄əmki ma maḡədavani àki ke divi gayan̄ k̄e meleher ge mis macakalavani daya. Nahkay Pol àsləkafəŋa k̄a tay a, àh̄əlkiba ndam mad̄əbay divi ga Yezu na àkiba ka tay a. Ahay ge lek̄wel ga zal nahan̄ àbu, slimi gayan̄ Tirenus: eslini ndam ga Yezu nak̄əŋ t̄əhuriyu k̄alavad a ahay ni vu, Pol àcahi zlam ana tay. ¹⁰ Àcahi zlam ana mis eslini vi cɔ, nahkay mis ga had̄ Azi ni dek, ndam *Z̄ɔde akaba nday ya ndam Z̄ɔde do ni, t̄icia ma ga Bay geli Yezu a.

Bəza ga Seva akaba ndam maharam ndahan̄

¹¹ Eslini Pol àgray zlam gərgəri kay àna nj̄ɔɔ ge Melefit, ku ndam ga Yezu tekeɔ̄ t̄ipi ɔay-ɔay ndo. ¹² Nahkay mis t̄əh̄əl end̄əwi akaba azana ndahan̄ ya Pol ènj̄ifiŋa ni, tòru t̄əf̄əki ka ndam ga arm̄əwər. Ndam ya ti t̄inj̄ifiŋa àna zlam nday nani ka tay a ni t̄əŋgaba, ndahan̄ seteni t̄əsl̄əkiaba ana tay a. ¹³ Ndam *Z̄ɔde ndahan̄ t̄əbu t̄əsawaday ka k̄əsa ka k̄əsa, t̄əgariaba seteni ana mis a.

Nday day tawayay tagariaba seteni ana mis àna slimi ga Bay geli Yezu a, nahkay ku way way do àhi ana ata seteni ni ahkado: « N̄əhi ana k̄əli, sləkumiaba ana maslaŋa hini àna *slimi ga Yezu ya Pol ad̄əmki ma na. »

¹⁴ Ndam Z̄ɔde ndahan̄ t̄əbu nday ad̄əsk̄əla, slimi ga bəŋ gatay Seva, naŋ ḡəɔakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. Nday day t̄əbu t̄əhi ma ana seteni nahkay. ¹⁵ A vad̄ nahan̄ tawayay tagariaba seteni ana mis a. T̄ara t̄əhia ma na ana seteni na ti seteni ni àh̄əŋgrifəŋ ana tay, ad̄əm ahkado: « Yezu ti n̄əsəra naŋ a; Pol ti n̄icia slimi gayan̄ a; ay lek̄əl̄əm t̄i ndamam? » ¹⁶ Seteni ni àra ad̄əma ma na nahkay ti maslaŋa nani ya seteni àniviyu ni àkad̄vu akaba tay, àtama tay a dek àna nj̄ɔɔ. Nday nak̄əŋ dek t̄əh̄əraya a ahay ba, t̄acuhway, vu gatay dek amb̄ələk, azana day àki ka tay ka vu bi. ¹⁷ Ndam Efez dek, ndam Z̄ɔde akaba ndam ya ti nday ndam Z̄ɔde do ni, t̄icia ere ye ti àgravu na. T̄əgra aŋgwaz a dal-dal; t̄əzl̄əbay Bay geli Yezu, t̄əɔ̄əm naŋ ḡəɔakani. ¹⁸ Mis ya t̄əf̄əkia ah̄ar ka Yezu a ni ti t̄ara kay, t̄əɔafaya zlam ya t̄əgudar na vay-vay. ¹⁹ Ndam ya t̄əgray maharam ahaslani ni t̄əh̄əbiyu wakita ga maharam gatay ni, t̄əviyekaba k̄e meleher ge mis a dek. T̄əcal siŋgu ga wakita nday nani grusu d̄əbu kru kru zlam. ²⁰ Nahkay Bay geli ad̄əfaki

njɛda gayan ; pakama gayan akoru kama kama, kɛlavaf mis ndahan tɛgɛskabu.

²¹ Kɛlɛn ga zlam nday nani ti Pol adɛm : « Nakoru ka haf Mesedawen akaba ka haf Es-eyi, anaslaka eslina ti nakoru a Zeruzalem. Anaslaka a Zeruzalem a ti ahɛr ahɛ nɛru a Rom. » ²² Ara adɛma nahkay ti aslɛroru ndam gayan cɛ, ata Timote nday ata Erest, ka haf Mesedawen. Nan nanani ti ni anjhadkivu gosku bal ka haf Azi.

Ndam Efez tɛzumki bɛruv ka ndam ga Yezu

²³ Ka sarta gani nani ti zlam magɛdavani zlɛzladani agrava e Efez azuhva divi ga Yezu a. ²⁴ Zal nahan abu, slimi gani Demetriyɛs, tɛwi gayan ga magray zlam sulumani ana gru. Ahar gɛɛakani agraya mazavu ga ahay gɛɛakani ge Ertemis * na ciɛ-ciɛena. Ndam ya tɛgri tɛwi ni tɛngɛt sɛngu kay ana nan. ²⁵ Demetriyɛs nakɛn acakalakabu tay akaba ndam ya tagray tɛwi akada gayan ni, mɛk ahɛ ana tay ahkado : « Zlɛbɛba goro ni, kɛsɛruma mɛngɛtum zlam ti ana tɛwi geli hini ya magray ni. ²⁶ Ay nihi ti kɛpɛma akaba kicɛma ere ye ti Pol agray na. Ahɛ ana mis ahkado zlam geli ya magraya tay ana ahar geli gelena ni ti melefɛt do. Ma gayan ya ti adɛm ni ti mis

kay tɛgɛskabɛ. Tɛgɛskabu ma gayan ni ti mis ya ahalay e Efez ni cilin do, mis ya ka haf Azi ni ndahan day tɛgɛskabɛ. ²⁷ Mis tɛbu tici ma gayan ni ti atɛɛɛm tɛwi geli ya magray ni abɛlay do. Atɛɛɛm ahay gɛɛakani ge melefɛt geli Ertemis gɛɛakani ni day zlam masakani. Ertemis melefɛt geli gani ti ndam ga haf Azi akaba mis ga duniya dek tɛhɛngrioru ahɛr a haf, ay nihi ti atɛɛɛm nan day zlam masakani. »

²⁸ Demetriyɛs nakɛn ara adɛma ma na nahkay ti mis ya tɛbi slimi ni tɛzuma bɛruv a dal-dal, tɛzlah, tɛɛɛm : « Ertemis melefɛt ga ndam Efez ni ti nan gɛɛakani. » ²⁹ Mis ga kɛsa ni dek tara ticia ma na ti tagray tuwɛr. Nahkay tɛru tɛgɛs ata Gayus nday ata Aristark, nday ndam Mesedawen, adaba nday gani tɛsawadakabu akaba Pol. Tara tɛgɛsa tay a ti tɛhɛloru tay ke weceweceni ka mɛlan gatay ya tɛcakalavu tamɛnjalɛn kɛ givi ni. † ³⁰ Eslini Pol awayay ahurkiviyu ke mis macakalavani ni, ay ti ndam madɛbay divi ga Yezu ni tɛcafɛnɛ nan a. ³¹ Zlɛbɛba gayan ndahan tɛbu, nday ndam ga ngumna ga haf Azi. Nday day tɛslɛrkioru mis ti tɛhi ahkado kam-kam ɔru ka mɛlan ge givi ni ba. ³² Mis ni

* **19:24** Ertemis ti melefɛt walani ga ndam Gres ; tɛɛɛm nan melefɛt ge kiyi akaba ga waray. Ahay gayan gɛɛakani ti e Efez ; ahay nani ti gɛɛakani, sulumani dal-dal ; mis tɛɛɛm ahay nani bilin ga zlam adɛskɛlani ya tɛgri ejep ana mis a duniya bu dek ni. † **19:29** Mɛlan ga mamɛnjalɛn ke givi e Efez ti gɛɛakani. Azum mis agray 26.000.

tàra təcakalava nahəma, ma gatay àrakaboru ndo ; ku way way do azlah, adəm ma gayan tera. Nahkay mis kay e kidin gatay bu ŋgay təcakalakivu kamam ti təsər do simiteni. ³³ Eslini zal nahanj àvu, slimi gani Eleksender. Ndam *Zude ndahanj e kidin ge mis macakalavani ni bu tahiaba ma gana, tahi mōru mādəmaya ma na kè meleher ge mis na dek. Eleksender nakəŋ àra ècika kè meleher ge mis na ti àdadi ahar ana tay, awayay azlapay. ³⁴ Ay tàra təsəra nanj zal Zude nahəma təzlah, təpəski ka zlahay ni agray njemdi cə, tədəm ahkado : « Ertemis melefīt ga ndam Efez ni ti nanj gəɖakani ! Ertemis melefīt ga ndam Efez ni ti nanj gəɖakani ! »

³⁵ Kələŋ gani bay məhəŋgri pakama ga ŋgumna ana ndam ga kəsa ni àhi ana mis macakalavani ni təlakkakaba, mək mis nakəŋ təlakkakabá eɖeɖin a. Tàra təlakkakabá ti àhi ana tay ahkado : « Lekulum ndam Efez ni, mis ga duniya ni dek təsəra Efez ti mələŋ *njəlatani ga ahay ge Ertemis melefīt geli gəɖakani ni. Mazavu ge Ertemis nakəŋ ya àsləkabiya e melefīt ba ni ti mis dek təsəra nanj day a huɖ ga ahay gani bu. ³⁶ Maslanja ya adəm ma gani nani ma ga malfada ni ti way ? Nahkay ti jalum ahàr lala, lakumkaba, kəgudarum ma ba. ³⁷ Mis nday ndani ya kəhəlumbiyu tay ahalay ni ti təhəlababiya zlam akal a ahay ge melefīt

geli ni ba ndo. Tindivi melefīt geli gani ndo daya. ³⁸ Ay tamal ti ata Demetriyəs akaba ndam ya tagrakabu tawi ni tawayay mabəhadki mirdim ka maslanja nahəma, mələŋ ge seriya àbu : tōru tábəhadki ka tay eslini afa ga ndam magray seriya ni. ³⁹ Ay tamal ti zlam nahanj àbu kawayum kihindəm nahəma, ka fat ya ti gəɖəkani atəcakalava ni ti akədəgum àna ma gani afa gatay kwa. ⁴⁰ Geli ya ti macakalavu kani ni ti ndam *Rom atəhi ana leli kəcakalumvu ti kawayum kakadumfəŋva kə ŋgumna tək, kəcakalumvu ti àki ka mam ? Ay ti aməŋgət ma ga məhəŋgrifəŋani ana tay ti təgəsiki ana leli do. » ⁴¹ Bay məhəŋgri pakama ga ŋgumna ana mis nakəŋ àra adəma ma na nahkay ti, àhi ana mis macakalavani ni ku way way do məsləka, mōru a magam.

20

Pol akoru e Mesedəweŋ akaba e Gres

¹ Ndam ga kəsa ni tàra təmbrəŋa magray tuwər a nahəma, Pol àzalakabu ndam madəbay divi ga Yezu ni, àhi ana tay tàza njəda. Àra àhia ma ana tay a nahkay ti àgri sa ana tay mək àsləka, òru e Mesedəweŋ. ² Òru ènjəa eslina ti àsawaday àvi njəda ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ni àna ma gərgərani kay ya àhi ana tay ni. Kələŋ gani àsləka, òru e Gres, ³ ànjəhad kiya mahkər. Ka ya ti awayay acəliyu a

*slalah ga yam vu akoru ka had Siri ni ti, ècia ndam *Zude tázlapakia ga mægri zlam magədavana. Nahkay nan nakəŋ aŋgoru gwar e Mesedəweŋ zlam gayan. ⁴ Ndam ya təsawadəkaboru akaba nan ni ti ata : Sopatros wur ge Pirus ga kəsa Berey ; Aristark, Sikəŋdus nday ga kəsa Tesalonik ; Gayus ga kəsa Derbi ; Timote ; ata Tisik nday ata Trofim ga kəsa ya ka had Azi ni. ⁵ Nday nakəŋ tāsłəka tōru kama, tōru tājəgay leli a Truwas. ⁶ Leli ti ni kələŋ ga wuməri ya təzumvù dipen *miwisiŋeni do ni məsləka e Filip a, mōru məcəliyu a slalah ga yam vu ga moru minjiki tay a Truwas. Məgray vad zlam ka ahər divi, day ti mōru minjiki tay. Eslini magray gosku sekw.

Pol ahi ma ge Melefit ana mis a Truwas

⁷ Mərə mənğasva ga məzum daf ge Melefit a ka ahar bəlan məlakarawa ka fat ga səvdi fat ədiya a ahay va nahəma, Pol əhi ma ge Melefit ana mis mənğasvani ni. Adaba əsəra məlan amasla ti ara əsləka nahəma, əhi ma ni ana mis ni duk əbiviyu ana huđ məlavad. ⁸ Ceŋgel təbu kay a ahay ya ti leli mənğasvu ni vu. Ahay gani nani ti ka ahər ga ahay ndahan. ⁹ Eslini wur dagwa nahan slimi gani Ewtis nan əbu manjəhadani digusa a moftotur bu ni ti ənjia dəwir a dan. Ka sarta gani nani ti Pol nan əbu azlapay kekileŋa. Wur dagwa nakəŋ nan əbu

enji dəwir nahkay ti ədəbiyu kwa ka ahər ga ahay ya mahkər ya leli məvu ni bu, ədaya ka had a. Nahkay təra tizefteba nan a ti nan məmətani əndava. ¹⁰ Ay Pol əhəraya a ga had a, ədəkiyu ka wur dagwa nakəŋ mək əzay nan a ahar vu. Əra əza nan a nahəma əhi ana mis ni ahkado : « Əhəli ahər ana kəli ba, əmət ndo. »

¹¹ Kələŋ gani Pol nakəŋ əcəloru a ahay ni vu zlam gayan. Ōru ənjəa ti əzay *dipen, əsekaba mək əzum. Əra əzuma dipen na nahəma, əcahi zlam ana mis ni keti hundum məlan pay. Məlan ni əra əcada ti nan nakəŋ əsləka. ¹² Wur dagwa ni ti ni təzoru nan a magam, əmət ndo nan lala zlam gayan. Nahkay mis ni dek təməra dal-dal.

Pol əsləka a Truwas a, akoru e Milet

¹³ Məlan əra əsla ti leli məcəliyu a *slalah ga yam vu ga moru məzəvù Pol a Asos. Nahkay leli nakəŋ məsləka, mōru minjiyu enji gayan. Nan ti ni əzay divi ga asak, ədəm amoru mazay nan eslini kwa. ¹⁴ Pol nakəŋ ōru ənjikia leli a Asos a nahəma, məzəvù nan a slalah ga yam ni vu mək mōru e Mitileŋ. ¹⁵ Mōru minjəa ti hajəŋ gani məsləka, mōru a Siyu. Hajəŋ nahan gani məsləka mōru a Samos. Hajəŋ tegani gani day kwa ti minjiyu e Milet. ¹⁶ Micik e Efez ndo, adaba Pol əwayay mijin sarta gayan eslini ka had Azi do. Nan əwacavu ga moroni

a Zeruzalem, awayay ti ahàr àdám wudaka tagray wumèri ge *Pentikwet ni ti ènjua.

Ma ga Pol ya àhi ana gə́dákani ga ndam Efez ni

¹⁷ Nday tǎbu e Milet nahkay ti Pol nakəŋ àsləroru mis e Efez ga mazalabiyu gə́dákani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ye eslini ni. ¹⁸ Gə́dákani nakəŋ tǎra tǎnjia ti Pol àhi ana tay ahkado: « Kwa ka fat goro ya ti nàra a Azi a àbivaya ana vad ya kana ni ti, kəsəruma ahəmamam mǎnjəhadkabu akaba kəli na akaba ere ye ti nàgra na. ¹⁹ Kəsəruma tǎwi ya ti nəgri ana Bay geli na; a huɗ ge tǎwi gani nani bu ni ti nàzay ahàr goro akada ge mis gə́dákani ndo; ku tamal nahkay nəŋgu ni mis tǎzumua bəruv a akaba tǎgrua daliya adaba ndam *Zude tǎgraku mbada-mbada palam. ²⁰ Kəsəruma daya nǐmbirifin zlam ya ti àbəlay ajənaki kəli ni ana kəli ndo. Zlam ni dek nəhia ana kəli a, nəcahia ana kəli kə meleher ge mis a vay-vay. A magam gekəli day nəhia zlam na dek ana kəli a, nəcahia ana kəli a daya. ²¹ Ma goro ya nədəm ni ti nəhi ana ndam Zude akaba ana nday ya ndam Zude do ni àna njəda goro dek tǎmbatkaba majalay ahàr gatay a, tǎgəskabu ma ge Melefit, tǎfəki ahàr ka Bay geli Yezu.

²² « Ay nihi ti nakoru a Zeruzalem akada ga Məsuf *Njəlatani ya àhu “Ru” kwa ni. Ere ye ti amagrakuvu eslini ni ti nəsər do. ²³ Ay ti

ere ye ti nəsər nahəma nihi: a kəsa ya nakoru ni vu dek ti *Məsuf Njəlatani àhu ma, àdám atəfiyu nu a danɗay vu, atəgru daliya. ²⁴ Ay a majalay ahàr goro bu nahəma, ku tamal nəbu àna sifa, ku nəmət nəŋgu ni araŋa gani goro do. Ere ya nawayay ni ti, nawayay nindeverinaba tǎwi ga Bay geli Yezu ya àhu gray ni cilin. Tǎwi gayan gani ti ga məhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *sulum ge Melefit ana mis.

²⁵ « Nəpəsa e kidin gekəli ba dek, nəhia ma àki ka *Məgur ge Melefit ana kəli a. Ay nihi nəsəra ekipəmkivu wur ge eri goro va do. ²⁶ Adaba zlam gani nani nəhi ma ana kəli kani: Tamal maslaŋa e kidin gekəli bu èjja ti ahar goro àkibu bi. ²⁷ Nədəm nahkay ti adaba nədəfikibaba ere ye ti Melefit awayay agray na dek ana kəli a, day nǐmbirifin araŋa ana kəli ndo. ²⁸ Nahkay ti bumi slimi ana ahàr gekəli, bumi slimi ahar gə́dákani ti ana mis ndahan ya ti Məsuf Njəlatani àbəhadivu tay ana kəli a ahar vu ni akada ge mis ya tǎbi slimi ana zlam ga gənw ni. Wur ge Melefit amət ti azuhva mis nday nani. Nahkay ti bumi slimi ana tay lala. ²⁹ Nəsəra ka ya ti anasləka afa gekəli a ni ti mis ndahan atara tǎhurkiviyu ke kəli akada ga kərə gili ya tǎhurkiviyu ka zlam ga gənw ni. Nahkay ti nday gani nani ti atəgrikaba ahàr ana mis na kway-kwayay. ³⁰ Ku e kidin gekəli gekəleni

bu day mis ndahaŋ atasəkad malfada, tawayay ti ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ni tàdɛbay tay. ³¹ Nahkay ti bumvu slimì, dɛgɛzlumki ahàr ka zlam ya nɛcahi ana ku way way do gekɛli vi mahkɛr mɛlafat akaba mɛlavaf ni. Ka ya ti nɛcahi zlam nday nani ana kɛli ni ti yam tuway goro àdɛgaya daya.

³² « Ay nihi ti nɛmbrivù kɛli a ahar vu ana Melefit. Naŋ gani amɛgri sulum gayaŋ ana kɛli akada ya àdɛm amɛgri ana kɛli ni. Naŋ ti esliki mɛvi njɛda ana kɛli ti kɛfumki ahàr ka Yezu àtam ya ti kɛfumki ahàr nihi ni. Esliki mɛvi zlam sulumani ana kɛli akada ya amɛvi ana ndam gayaŋ dek ni. ³³ Nu ti ku siŋgu, ku gru, ku azana ga maslaŋa ègɛ eri ndo : ³⁴ lekɛlum day kɛsɛruma, nu ti nàgray tɔwi àna ahar goro goroani day kwa ti nɛŋgɛti zlam ana hud goro akaba ana ndam goro ya masawafay akaba tay ni. ³⁵ Nu nahɛma, a hud ga zlam ya nàgray ni bu dek ti nɛdɛfikia ana kɛli a, ahàr àdɛm si kɛgrum tɔwi kwa, nahkay ti kɛŋgɛtum zlam ga mɛjɛnaki ndam talaga àna naŋ. Bay geli Yezu àdɛm àna ahàr gayaŋ ahkado : “Kɛvi zlam ana mis ti amɛr kur àtama ya mis avuk na.” Ma hini ya àdɛm ni ti jalumki ahàr lala. »

³⁶ Pol àra àdɛma ma hina nahkay nahɛma, àbɛhad mirdim grik akaba tay, àhɛŋgalay Melefit. ³⁷ Esline

nday dek tìtɔwi, tàdɛgakiyu ka Pol nakɛŋ cip cip ga mɛgri sa. ³⁸ Bɛruv àwɛr tay ti ahar gɛdakani azuhva àhi ana tay ahkado : « Ekipɛmkivu wur ge eri goro va do » ni palam. Tàra tàgria sa ti tɛzoru naŋ e divi vu bɛdak ka mɛlaŋ ga *slalah ga yam ya akoru acɛlviyu ni.

21

Pol akoru a Zerɔzalem

¹ Ka ya ti mɛcɛliya a *slalah ga yam va, mɛdeva akaba tay a nahɛma, mòru suwwa a Kos. Màra màslɛka esline ti hajɛŋ gani mìnjia a Rot a. Kɛlɛŋ gani màslɛka esline, mòru a Patara. ² Esline mɛdi ahàr ana slalah ga yam ga moroni e Fenisi, mɛcɛlviyu mɛk màslɛka. ³ Màra mìnjia e kidìŋ ga dɛlɛv ni ba nahɛma, màcoru Sipir gwar ka ahar ga gɛjar geli, mòru suwwa ka had Siri. Màra mìnjia esline ti m̀cìk e Tir ka mɛlaŋ ga slalah ga yam ya ticik ti mis tɛhɛlaba zlam a ni. ⁴ Esline mɛdi ahàr ana ndam madɛbay divi ga Yezu ni, mànjɛhad gosku sekw akaba tay. Nday nakɛŋ *Mɛsuf Njɛlatani àdɛfikia ere ye ti amagrakivu ka Pol a Zerɔzalem na ana tay a, nahkay tɛhi ana Pol : « Kòru ba. » ⁵ Màra màzuma gosku sekweni na akaba tay a ti màhi ana tay leli maslɛka, nahkay nday dek akaba wál gatay akaba bɛza gatay tɛzoru leli e divi bu, màslɛkaba a kɛsa ni ba, màra mìnjia kà gɛvay ga dɛlɛv a ti màbɛhad mirdim,

màhəŋgalay Melefit. ⁶ Mara medevu akaba tay wudak nahəma, màgravu sa akaba tay. Kələŋ gani leli màcəlviyu a slalah ga yam vu, nday ti ni tàsləka, tənɡoru a magam gatay.

⁷ Leli nakəŋ màsləka e Tir a ti mòru a Petlemayəs. Eslini mòru màdi ahàr ana ndam màfəki ahàr ka Yezu, màgri sa ana tay, mànjəhad akaba tay ruk mək màndəhadbu. ⁸ Mələŋ àra àsla ti mòru a Sezare afa ge Filip bay macahi ma ge Melefit ana mis ni, mək mànjəhad eslini. Ka ya ti tədaba mis a adəskəlana a Zeruzalem a ni ti naŋ àkibu ka tay. ⁹ Bəza dahalay gayəŋ təbu fad, təsər zawal do, təbu təhəŋgri pakama ge Melefit ya awayay ahi ana mis ni ana mis. ¹⁰ Leli màbu eslini vad ehimeya nahəma, zal nahan slimi gani Agabus àsləkabiya e Zude a, àdi ahàr ana leli. Naŋ gani ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. ¹¹ Àra ènjia ti àzay maspara ga Pol mək àwəlkabu asak akaba ahar gayəŋ àna naŋ. Nahkay àdəm: « Ere ye ti Məsuf Njəlatani àdəm ni nihi: “Bay ga maspara hini ti ndam *Zude atoru təwəl naŋ a Zeruzalem akada goro hini ya nəwəlkabu asak akaba ahar ni. Atəgria nahkay ti atəvi naŋ ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni.” » ¹² Leli nakəŋ màra mìcia ma gayəŋ na nahkay ti, leli akaba bəza ga mən gelu ya eslini a Sezare ni màhəŋgalay Pol, màhi: « Kam-kam kòru a Zeruzalem

ni ba ti. » ¹³ Ay ti Pol àhi ana leli ahkado: « Kitəwəm ti kamam? Kawayum kəbumuvù aŋgwaz ti kamam? Nu ti ku takoru takad nu a Zeruzalem azuhva Bay geli Yezu tekedi arəŋa gani goro do. Tamal ti takoru təwəl nu cilin ti ma gani goro mam; nàgray aŋgwaz do, nəgəskabu nahkay. » ¹⁴ Misliki mekelikaba ma gayəŋ na ndo ni ti màmbrəŋ naŋ, màdəm ere ye ti Bay geli Yezu awayay ni màgravu cilin.

¹⁵ Màra màpəsa eslina vad a bal nahəma, màslamalavu mək mòru a Zeruzalem. ¹⁶ Ka ya ti mòru ni ti, akaba ndam Sezare ya tadəbay divi ga Yezu ni. Mòru mìnjua ti təzoru leli afa ga zal Sipir nahan slimi gani Mənasəŋ ka mələŋ ya ti makoru manjəhad ni. Naŋ gani ti àfəkia ahàr ka Yezu a àpəsa.

Pol akoru afa ge Zek

¹⁷ Leli nakəŋ mòru mìnjua a Zeruzalem a ti bəza ga mən gelu ye eslini ni təgəskabu leli àna məmərani. ¹⁸ Hajəŋ gani ti mòru akaba Pol afa ge Zek. Mòru mìnjua ti màdi ahàr ana gəđákani ga ndam màfəki ahàr ka Yezu ni dek macakalavani eslini. ¹⁹ Pol àgri sa ana tay mək àŋgəhad təwi gayəŋ, àŋgəhad zlam ya ti Melefit àgray e kidin ga ndam ya ti nday ndam *Zude do ni bu ni dek ana tay. ²⁰ Tàra ticia ma gayəŋ na ti tàzləbay Melefit, mək təhi ahkado: « Kici ndo waw wur ga mən gelu ni? E kidin ga ndam Zude bu ni ti ndam ya təfəki ahàr ka Yezu

ni ti tagray dɔbu ehimeya. Nday dek tɔgɔskabá *Divi ge Melefit ya àbu mɔbɔkiani a wakita ge Mɔwiz ni ba lala. ²¹ Ticia nak kɔbu kɔhi ma ana ndam Zude ya tɔbu tanjɔhad e kidiŋ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni, kɔhi ana tay tɔmbrɔŋ Divi ge Melefit gani nani, *tɔkeli kɔdi ana bɔza gatay va ba akaba tɔdɔbay manjɔhad ya ahaslani ga ndam Zude ya tɔdɔbay ni va ba ferera. ²² Ay nihi ti magray ahɔmamam? Tara tici nak kɔbu ahalay ni. ²³ Nihi nahɔma, gray ere ye ti mɔhuk ni: mis tɔbu fad ahalay, tɔhi ana Melefit: “Tamal kɔgria zlam ya mihindilɔk na ana leli a ti mɔwɔskaba ahàr a.” * ²⁴ Ka ya ti takoru tagray zlam ge migi *njɔlatani ni ti dɔgum akaba tay. Sinju gatay ya ahàr àdɔm tɔpɔl ni ti pɔlkia ka tay a: nahkay ti etisliki mɔwɔskaba ahàr a. Kɔgra nahkay ti ma ya mis tɔdɔmkuk ni ti, mis dek atɔsɔr ma gatay ni ma ga malfada. Atɔsɔr nak nakani kɔmbrɔŋ Divi ge Melefit ya àbu mɔbɔkiani a wakita ge Mɔwiz ni bu ni ndo, kɔbu kadɔbay àna divi gani lala. ²⁵ Ay nday ndahɔŋ ya nday ndam Zude do tɔfɔki ahàr ka Yezu ni ti mɔbikiويا wakita ana tay a àndava. Ere ye ti mazlapaki ni, mɔhi ana tay ahkado: “Kàhɔpɔdum aslu ga pɔra ba, kɔzumum mimiz ba, kàhɔpɔdum aslu ga zlam ya tɔmɔrday mɔmɔrdani ni ba, kɔgrum mesɔwehvu ba

daya.” »

²⁶ Nahkay hajɔŋ gani Pol nakɔŋ tɔslɔka akaba mis fadani na, tɔgray zlam gatay ge migi njɔlatani. Kɔlɔŋ gani Pol nakɔŋ àhuriyu a dalaka ga *ahay gɔdɔkani ge Melefit ni vu. Àhi ana ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni ahkado: « Amagra vad adɔskɔla ti migi njɔlatani, nahkay ti ku way way do geli amanja ga mɔvi sɔdaga ana Melefit a. »

Tɔgɔs Pol

²⁷⁻²⁸ Vad adɔskɔlani ara andav wudak nahɔma, ndam *Zude ga had Azi ni tɔpi Pol a dalaka ga *ahay gɔdɔkani ge Melefit ni bu. Tàra tɔpia naŋ a ti tɔdɔmki ma magɔdavani, tɔzlahki, tɔdɔm: « Ndam *Izireyel, dɔgumkiva ke leli a. Zal ya ti adɔmki ma magɔdavani ka ndam Izireyel, adɔmki ma magɔdavani ke *Divi ge Melefit ya Mɔwiz àbɔki ni akaba adɔmki ma magɔdavani ka ahay gɔdɔkani ge Melefit ni naŋ hi. Naŋ ti ku eley eley do dek ahi ma gayan ni ana mis dek. Nday ya ti nday ndam Zude do ni tekedɔ àvia divi ana tay a, tɔbu tɔhuriyu a ahay gɔdɔkani *njɔlatani ge Melefit ni vu. Nahkay àgudarkabá ahay na! » Ndam Zude ga had Azi ni tɔra tɔdɔma nahkay ti mis kay tɔrɔkiva ka tay a, mɔk tɔgɔs Pol nakɔŋ. ²⁹ Tɔdɔm Pol àgudarkabá ahay na ti, adɔba tɔpikaba tay ata Trofim zal Efez na tɔbu

* 21:23 Mɔnjay Macalani 6.1-18; Tɔwi 18.18.

təsawadəkabu a kəsa bu. Nahkay təhi ana ahār ahkado Pol naŋ àbu afiyu naŋ a ahay gəɖakani ge Melefit ni vu.

³⁰ Mis ga kəsa dek t̄ara t̄icia ma na ti t̄arəkia ka Pol nakəŋ ke wecewecena a ahay gəɖakani ge Melefit ni va. T̄əgəsaya naŋ a yaw, t̄əgəjahaya e mite va mək t̄əzləkvù mahay ga ahay ni dek h̄uya. ³¹ Tawayay takad naŋ wudak nahəma, ma gani ènjua afa bay ga ndam slewja ga ndam *Rom a. Təhi ahkado : « Tuwər àgrava ahalay a kəsa Zeruzalem ba dek. » ³² Eslini bay ga ndam slewja ni àday ndam slewja akaba gəɖakani gatay ndahan ke weceweceni, t̄acuhwakioru ke mis dal-dalani ni. Mis ni t̄əbu t̄əzləb Pol, ay t̄ara t̄ipia bay ga ndam slewja akaba ndam slewja gayan na ti t̄əmbrəŋ məzləb naŋ h̄uya. ³³ Eslini bay ga ndam slewja ni àhədakfəŋiyu ka Pol, àgəs naŋ mək àhi ana ndam slewja gayan ni t̄əwəla naŋ àna jejirbi a c̄u. Èhindifin̄a ma kè mis na, àhi ana tay ahkado :

« Naŋ way ? Àgudar mam ? »

³⁴ Ay ti mis ya ti eslini ni ku way way do azlah, adəm ma gayan nahan. Nday t̄əbu t̄əzlah nahkay ti bay ga ndam slewja ni ècikaba ere ye ti mis t̄əɖəm na do. Eslini àhi ana ndam slewja gayan ni t̄əzoru Pol ka məlan ga ahay gatay ya tanjəhadvù ni. ³⁵ T̄oru tinjua àna naŋ a, t̄əbu t̄əcəl dava ga ahay ni ti t̄əzay naŋ mazani kwa, adaba mis ni t̄əmbrəŋ naŋ do, tawayay t̄əzləb naŋ

keti, ³⁶ nday dek t̄əzlahlən̄oru, t̄əɖəm : « Kāduma ! »

Pol adəm ma ga vu gayan kè meleher ga ndam Zude

³⁷ Ka ya ti tawayay t̄əziyu Pol nakəŋ a dalaka ga ahay ni vu nahəma, àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado : « Nawayay nəhuk ma ti kəvu divi gani aw ? » Bay ga ndam slewja ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kəsəra ma Gres a waw ? » ³⁸ Tata zal Ezip ya ti àgəskabu ma ga ngumna ndo, àgray ti mis dəbu fad t̄əɖəbay naŋ, t̄arakaboru akaba tay a huɖgili vu guhwa hini ni ti nak do waw ? » ³⁹ Pol àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nu zal Zude, t̄iw̄i nu a Tars ka had Silisi, nu mis ga kəsa gəɖakani. Nəgruk kamkam ; vu divi ga məhi ma ana mis ni ti ! » ⁴⁰ Nahkay bay ga ndam slewja ni àvi divi gani. Pol ècikaba jik ka dava ga dalaka ga ahay na, mək àdad̄i ahar ana mis ni ti t̄əlakakabá. Mis ni t̄ara t̄əlakakabá ti Pol nakəŋ àhi ma ana tay àna ma *Hebri. Àhi ana tay ahkado :

22

¹ « Ata bəba akaba bəza ga mmawa goro ni, nəhi ma ga vu goro ana k̄uli, cimuki day. » ² T̄ara t̄icia naŋ àbu àhi ma ana tay àna ma Hebri nahəma, t̄əlakakabu d̄ed̄ik-d̄ed̄ik, nahkay àhi ana tay ahkado : ³ « Nu zal Zude, t̄iw̄i nu a Tars ka had Silisi. Ay ti nəɖək ahalay a Zeruzalem, maslan̄a ya ti àcahu zlam day Gemeliyel, àd̄əfukia Divi ge Melefit ya ata bəŋ geli t̄əɖəbay na lala. Ka sarta

nani ti nàvia ahàr a ðek ana Melefit akada gekuli ya kàbum kàvumi na. ⁴ Nàgria daliya dal-dal ana ndam ya ti tàðabay divi ga Yezu na, nàwaya mabazl tay a ; nàgèsa zawal akaba wál a, nàbia tay a ðanğay va. ⁵ Gəðakani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəðákani ndahañ təsəra ma goro ya nədəm ni jiri, tagrakua sedi a tata. Təbua wakita, təhu nàhəlikaboru ana bəza ga mənğeli ya a Damas ni. Nahkay nu nakəñ nədəvu e divi vu ga moru məwəlbıyuu ndam ya təfəki ahàr ka Yezu eslini ni, ga məhəlbıyuu tay ahalay a Zeruzalem ti tàra tatrəb tay. »

Pol azlapaki ka mənğəki ka məfəki ahàr gayanğ ke Melefit
(Tuwi 9.1-19 ; 26.12-18)

⁶ « Ka ya ti nəbu nakoru a Damas, ninjiyu wudak fat àra ècika tirked-kef nahəma, masladani dal-dal àsləkabiya e melefit ba, àhərkuaya. ⁷ Eslini nu nakəñ nəzum mədədani mək nıci dənğuu ga maslanğ azalay nu, àhu ahkado : “Sol, Sol kəgru daliya ti kamam ?” ⁸ Àra àhua ma nahkay ti nəhi : “Nak way, bay goro ?” Mək nıci dənğuu ni keti : “Kəgri daliya ti ana nu, nu Yezu zal Nazaret ni.” ⁹ Ndam ya ti leli məbu makoru akaba tay ni tıpia masladani na, ay ti tıci dənğuu ga bay ya ti àhu ma ni ndo. ¹⁰ Eslini nəhi : “Nàgray nihi ti mam, bay goro ?” Àhənğrufəñ, àhu : “Cikaba, ru

a Damas, ekinjəa eslina ti atəhuk ere ye ti Melefit àhuk gray ni ðek.” ¹¹ Masladani ni àra àhərkuaya ti àwulufa nu a, nahkay ndam ya ti məbu makoru akaba tay ni tədafua ahar a, təzoru nu a Damas.

¹² « A Damas nahəma zal nahañ nañ àbu, slimi gayanğ Ananiyas. Nañ gani mis sulumani, àgəskabá Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki na lala. Nahkay ndam *Zude ye eslini ni ðek tədəm nañ mis sulumani ededın. ¹³ Mòru mınjəa a Damas a ti nañ nakəñ àra àdu ahàr, àhu ahkado : “Sol, wur ga mmawa goro ni, pi divi akada ya ahaslani ni.” Eslini nıpi divi, nıpi nañ həya. ¹⁴ Ananiyas nakəñ àhu keti : “Melefit ga ata bəñ geli ni àdəkiba kur kwa ahaslana, ti kəsər ere ye ti nañ awayay ni, ti kəsər Bay Jireni ni, ti kıci ma ya ti nañ àhuk ni. ¹⁵ Awayay ti kıgi zal sedi gayanğ, kəhi ere ye ti kipi ni akaba ma gayanğ ya kici ni ana mis ðek kwa. ¹⁶ Ay nihi kicia ma nahkay ti, kajəgay mam mba mam ? Cikaba, *təbaray kur, hənğalay Melefit àna *slimi ga Yezu, nahkay ti Melefit ambərfukwa zlam magudarani gayak na.”

¹⁷ « Àra àpəsa bal nahəma, nənğa a Zeruzalem a. A vad nahañ nəhuriyu a dalaka ga *ahay gəðakani ge Melefit ni vu, nəbu nahənğalay Melefit nahəma, Melefit ànğazlu zlam nahañ. ¹⁸ Nıpi Bay geli Yezu, àhu ahkado : “Sləkaba a Zeruzalem a ke wecewecena,

adaba ndam Zeruzalem atagaskabu ma ya akadamku ni do.”¹⁹ Nahkay nu nakəŋ nəhəŋgrifəŋ, nəhi ahkado : “Bay goro, nday day təsəra, ahaslani nu nəbu nakoru a ahay gərgərani gatay ya *tahəŋgalavù Melefit ni vu, nəhuriyu nəgəsaya ndam ya təkəkuk ahàr na, ndahan nəbiyu tay a daŋgay vu, ndahan ti ni nəzləb tay timey.²⁰ Ka ya ti təbu takad zal sedi gayak Etiyeŋ ni ti nu day nəbu ka mələŋ gani, nəwaya dal-dal, nəjəgakia mægudi ga ndam ya takad naŋ na daya.”²¹ Naŋ nakəŋ àhu keti : “Nak sləka kòru, adaba nəsləroru kur driŋ e kidiŋ ga jiba ndahan ya ti nday ndam Zude do ni vu.” »

Pol naŋ àbu kè meleher ga gəđakani ga ndam slewja

²² Tàra ticia ma ga Pol ya àdəm ahkado : « Yezu àhu : “Sləka kòru, nəsləroru kur e kidiŋ ga jiba ndahan ya ti nday ndam *Zude do ni” » nahəma, mis ni təzlah, təđəm : « Jijiŋuma maslaŋa hina, kaduma naŋ a ! Ahàr àdəm kəbrəŋumiviyu sifa ba ! »²³ Nahkay nday nakəŋ təzlah, təhəlkaba mægudi gatay a taboru, akaba taboru had agavəla.²⁴ Nday təbu tagray nahkay ti bay ga ndam slewja ga ndam *Rom ni àhi ana ndam slewja gayəŋ ni təziyu Pol ka dalaka ga ahay ni ti təzləb naŋ. Awayay təzləb naŋ nahkay ti adaba awayay mədəmaya ma ge jiri a ti təsər mis ni təzlahki ti kamam.²⁵ Ka ya ti təbu təwəl Pol

ga məzləb naŋ nahəma, Pol nakəŋ àhi ana bay ga ndam slewja ya naŋ àbu eslini ni ahkado : « Təvia divi ana kəli a ga məzləb zal Rom mənəjed magrafəŋa seriya waw ? »²⁶ Naŋ nakəŋ àra ècia ma ga Pol na ti àrəkioru ka bay gayəŋ, àhi ahkado : « Kagray hi ti ahəmamam ? Naŋ hini zal Rom ci ni ! »²⁷ Nahkay bay ga ndam slewja nakəŋ àrəkia ka Pol a, àhi : « Hu nak ti zal Rom edediŋ aw ? » Pol àhi : « Iy nu zal Rom ! »²⁸ Bay ga ndam slewja ni àhi : « Nu nəbəhada siŋgu a dal-dal day ti niŋi zal Rom ! » Pol ti ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ay nu ti kwa tiweya nu a, nu zal Rom. »²⁹ Ndam slewja ya təwəl Pol, tawayay təzləb naŋ ti mədəmaya ma ge jiri a ni tàra təsəra Pol naŋ zal Rom ti təsləka, təmbərbu naŋ. Bay ga ndam slewja ni àra àsəra Pol zal Rom, àwəla naŋ àna jejirbi a ti, naŋ naŋani àna ahàr gayəŋ day aŋgwaz àwəra naŋ a.

Pol naŋ àbu kè meleher ga ndam magray seriya

³⁰ Bay ga ndam slewja ni awayay asər ere ye ti ndam *Zude tàcalki Pol ni lala. Nahkay hajəŋ gani èpicheiaba jejirbi na ana Pol a, àzalakabu gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam magray seriya ga ndam Zude ni dek. Tàra təcakalava nahəma, àra àna Pol e kidiŋ gatay va.

23

1 Eslini Pol nakəŋ àmənjaləŋ ana ndam magray seriya ni lala, àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, a majalay ahàr goro bu ni ti kwa ka ya ti nənjàki məgri tawi ana Melefit ni àbivaya ana kana nu nàbu njəlata kè meleher gayəŋ. »² Ananiyas gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àra ècia ma ga Pol na ti àhi ana ndam ya ti kà gəvay ga Pol ni : « Sumikabiyu bəbarva ka pakama gayəŋ ni. »³ Eslini Pol àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Melefit aməsi bəbarva ti ana nak ! Nak ti akada ga gudu awayay ambəđ, təgria zlam bəđ-bəđana ni. Nak kəđəm kəbu kagrafua seriya ti akada ge *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni. Ay nihi ti kəgray ere ye ti Melefit àđəm a wakita ge Məwiz ni bu ni do, adaba kəhi ana mis təsə bəbarva. »⁴ Mis ya təbu eslini ni təhi ana Pol ahkado : « Kindivi gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ya Melefit adaba naŋ a ni zla do waw ! »⁵ Pol àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, ŋgay naŋ gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti nəsər do. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “Kindivi gəđakani ga ndam jiba gayak ba.” * »

6 Pol àra àsəra mis macakalavani ni ndahaŋ ndam *Sedəseyen, ndahaŋ ti

ni ndam *Feriziyen nahəma, àzlah kè meleher ga ndam magray seriya ni, àđəm ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, nu zal Feriziyen, baba day zal Feriziyen. Təzəbiyu nu kè meleher gekəli, tagrafua seriya ti adaba nəfəki ahàr ke Melefit, nəsəra mis atəŋgaba e kisim ba. »⁷ Pol àra àđəma ma na nahkay ti ndam Feriziyen təgray gejewi akaba ndam Sedəseyen, mək mis macakalavani ni ticirvu.⁸ Ticirvu nahkay ti adaba ndam Sedəseyen təđəm mis àməta ti àŋgaba e kisim ba do, təđəm məslər àbi, məsuf day àbi ; ndam Feriziyen ti ni təđəm mis təŋgaba e kisim ba, məslər akaba məsuf day təbu.⁹ Zlahay ge mis ni àra àsagakiva ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ya təkibu ka ndam Feriziyen ni təzuma bəruv a dal-dal, təpaslakiaba eri ke mis ndahaŋ na, təđəm : « Magudar ga maslaŋa hini ti àbi ; bi məsuf ahkay do ni məslər àhi ma ti məsəruma waw ? »¹⁰ Nday nakəŋ təbu tagray gejewi kay kay nahkay ti bay ga ndam slewja ni àgra aŋgwaz a, àđəm bi atakwacakaba Pol a. Nahkay àhi ana ndam slewja gayəŋ ni tōru təzababiya Pol e kidiŋ ge mis ni ba, təzoru naŋ ka dalaka ga ahay ni.

¹¹ Ga məlavad gani Bay geli àŋgazlivu ana Pol nakəŋ, àhi ahkado : « Kəgray aŋgwaz ba, kəgra sedi goro ahalay a Zerəzalem a, nahkay

* 23:5 Mahərana 22.27.

nawayay kôru kâgray akada nani a Rom daya. »

Ndam Zude tɔzlapaki ka Polga mɔgri zlam magɔdavani

¹² Ge miledɔ gani ti ndam *Zude tɔzlapaki ka Pol ga mɔgri zlam magɔdavani. Tɔmbadɔy dɔk, tɔdɔm : « Tamal mɔkad Pol ndo ni ti mɔzum zlam do, mɔsi araɔa do. »

¹³ Nday ya ti tɔdɔmki ma ka Pol ni ti tɔtama kru kru fadana. ¹⁴ Nahkay tɔru

afa ga gɔdɔkani ga ndam *mɔngalabakabu mis akaba Melefit nday tɔbu akaba gɔdɔkani ndahaɔ, tɔhi ana tay ahkado : « Leli mɔmbada dɔk, mɔdɔm ahkado : Tamal mɔkad Pol ndo ni ti mɔzum zlam do, mɔsi araɔa do. »

¹⁵ Nihi nahɔma lekɔlum akaba ndam magray seriya ni ti ma gekɔli mɔnja bɔlaɔ, dɔgum kɔhumi ana bay ga ndam slewja ni mɔzibiya Pol ana kɔli a. Kɔhumi ahkado mawayay mihindifiɔa zlam gayaɔ ya agray na lala. Leli ti ni amakad naɔ e divi bu, etinjikia àna naɔ ke kɔli a do. »

¹⁶ Ka ya ti nday tɔbu tɔzlapay nahkay ni ti wurum ga Pol ècia zlapay gatay na. Nahkay àcuworu ka mɔlaɔ ga ahay ga ndam slewja ni. Òru ènjɔa ti àcɔliyu a dalaka ga ahay ni vu mɔk àhɔngri ma gatay ni ana Pol. ¹⁷ Nahkay Pol nakɔɔ àzalabiyu gɔdɔkani ga ndam slewja nahanaɔ bɔlaɔ, àhi ahkado : « Zoru dagwa hini afa ga bay gekɔli ni, adaba ma gayaɔ àbu akoru ahi. »

¹⁸ Eslini gɔdɔkani ga ndam slewja nahanaɔ ni àzoru naɔ afa ga bay gatay nakɔɔ. Òru ènjɔa àna naɔ a ti àhi ahkado : « Pol zal danɔay ni àzalay nu, àhu nɔzukbiya dagwa hina, ma gayaɔ àbu awayay ahuk. » ¹⁹ Nahkay bay ga ndam slewja ni àgɔs ahar gani, tɔru cak mɔk èhindifiɔa ma gana, àhi : « Kàra ti àna ma ga mam ? »

²⁰ Naɔ nakɔɔ àhɔngri fɔɔ, àhi ahkado : « Ndam Zude tɔzlapakabá, tɔdɔm etihindi kur kàzoru Pol kè meleher ga ndam magray seriya ni hajɔɔ, atɔhuk tawayay tihindifiɔa ma lala. ²¹ Ay ti atɔhuka ma gatay na nahkay ti kɔgɔskabu ba, adaba mis tɔtam kru kru fad tɔbu atabɔhadɔ eri e divi bu. Nday gani tɔmbada dɔk, tɔdɔm : “Tamal mɔkad naɔ ndo ni ti mɔzum zlam do, mɔsi araɔa do.” Nihi ti ma gatay bɔlaɔ, tajɔgay ma gayak ya akɔhi ana tay ni cilin. » ²² Wur dagwa ni àra àhia ma nahkay ti bay ga ndam slewja ni àhi : « Slɔka, ay ti nɔgay kɔhua ma hina ti kɔhi ana maslaɔa ba. »

Tɔzoru Pol a Sezare

²³ Kɔlaɔ gani bay ga ndam slewja ni àzalay gɔdɔkani ga ndam slewja ndahaɔ cɔ, àhi ana tay : « Slamalumvu ga maroni a Sezare ga mɔlakarawa àna njemdi ambɔlmbu. Ka ya ti kɔdɔgum nahɔma, duma ndam slewja diɔ diɔ cɔ, ndam ya takoru àna pilis ni kru kru adɔskɔla, slewja ndahaɔ awasl àfɔɔ kà tay ni day diɔ diɔ cɔ ;

24 ɲgətumiva pilis ndahan ana Pol a, zumoru naŋ afa ga bay Felis ti araŋa ɛnɲifɪŋ ka ahàr divi ba. » 25 Nahkay bay ga ndam slewja ni àbikiuru wakita ana bay Felis ni ; àhi nahkay hi :

26 « Nu Kəlot Liziyas nəgruka sa, bay gəɖakani Felis. 27 Maslaŋa hini ya nəsłarukaboru ni ti ndam *Zude təgəs naŋ, tawayay takad naŋ. Nàra nìcia naŋ zal Rom ti mòru akaba ndam slewja goro mähəŋgafəŋa naŋ kà tay a. 28 Nawayay ti nəsər ere ye ti tacalki naŋ ni ti, nəzoru naŋ kè meleher ga gəɖakani ge seriya gatay. 29 Ka ya ti tagrafəŋa seriya ti nàdi ahàr ana zlam magudar gayan ya ti takadki naŋ di ahkay do ni esli ga məfiyu naŋ a daŋgay vu ni ndo. Ay tacalki naŋ ti àki ke divi gatay ya tadəbay ni. 30 Yaw maslaŋa nahan ərəkua àhu ahkado : “Ndam Zude təzlapakabá ga məgri zlam magədavani ana Pol a.” Nàra nìcia ma nana ti nəsłarukaboru naŋ ti nahkay, mək nəhi ana ndam ya tacalki naŋ ka zlam magudarani ni tábəhadki mirdim afa gayak. »

31 Nahkay zla nahəma, ndam slewja ni tàgray ere ye ti bay gatay àhi ana tay ni : tàzay Pol ga məlavad nani, tòru àna naŋ a Antipatris. 32 Hajəŋ gani ndam slewja ya tòru àna asak ni tàsləkabiya, tənŋa ka məlan gatay na, təmbərfəŋbiyu Pol kà ndam ya tòru àna pilis ni ti təzoru naŋ. 33 Tòru tɪnjəa a Sezare

a ti təvi wakita ni ana Felis bay gəɖakani nakəŋ mək təɖəfiki Pol. 34 Bay gəɖakani ni àra àza wakita na, ɛjəŋga ti àhi ana Pol ahkado : « Nak mis ga had weley ? » Pol àra àhia naŋ mis ga had Silisi ti 35 naŋ nakəŋ àhi ahkado : « Ndam ya ti tacalki kur ka zlam magudarani ni etinjia day kwa ti enihindifuka ma. » Nahkay àhi ana ndam slewja gayan təfiyu Pol a ahay gəɖakani ga bay *Erot ni vu, tājəgay naŋ.

24

Ndam Zude tabəhadki mirdim ka Pol afa ga bay Felis

1 Vad zlam kələŋ gani ti Ananias gəɖakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni ɛnjia a Sezare a. Tàra ti akaba gəɖakani ndahan akaba Tertuləs bay məsər seriya ya embikivu ke mis àna seriya ni. Eslini nday nakəŋ təɖəfi vu gatay ana bay gəɖakani Felis ga məbəkɪ mirdim ka Pol. 2 Tàra təzalibiya Pol nakəŋ ana tay a ti Tertuləs àdəmki ma ga macalki naŋ ka zlam magudarani, àdəm ahkado : « Gəɖakani Felis, leli məbu manjəhad àna sulumani ka had geli ti azuhva nak ; had geli àslamalavu ti adaba kəsəra zlam a palam. 3 Zlam nday nani ti gərgəri kay, kəgri ana leli ka had geli ni dek. Nahkay məgruk səsi dal-dal azuhva zlam ya məŋgət afa gayak ni dek. 4 Ay ti nawayay niŋ sarta gayak kay do ; nahkay àna sulum gayak

kam-kam mahəŋgalay kur ciiki pakama geli ni ana leli gəzit ti ! ⁵ Naŋ hini ti məsəra naŋ mis magudarkaba haɗ geli a, naŋ əbu ewisiŋkabu ndam *Zude ga mələŋ ni dek. Naŋ gəɗakani ga ndam Nazaret ya taɗəbay divi magəɗavani ni. ⁶ Ağudara zlam ndahaŋ a nahkay ti, awayay agudarkaba *ahay gəɗakani ge Melefit na daya. Məgəs naŋ ti azuhva nani. [Leli amal mawayay ma-grafəŋa seriya akada ge *Divi ge Melefit geli na. ⁷ Ay ti, Liziyas bay ga ndam slewja ni əra əhəŋgay naŋ a ahar geli bu ga njəda. ⁸ Mək Liziyas əhi ana ndam ya tacalki naŋ ka zlam magudarani ni tərbəhadki mirdim afa gayak.] Tamal kihindifiŋa ma nəŋgu ni, akəsər zlam geli ya macalki naŋ ni ti jiri eɗeɗiŋ. » ⁹ Tertuləs əra ədama ma gayaŋ na ti ndam Zude ye eslini ni təɗəm Pol ağudara, ma ge Tertuləs ya ədəm ni jiri eɗeɗiŋ.

Pol adəm ma ga vu gayaŋ kè meleher ge Felis

¹⁰ Kələŋ gani bay Felis nakəŋ əvi divi ana Pol ga mazlapani. Eslini Pol əhi ahkado : « Nəsəra əgray vi ehimeya nak kəbu kgray seriya ka haɗ hini. Nahkay nəmər ga məɗəmaya ma ga vu goro kè meleher gayak a. ¹¹ Moru goro a Zeruzalem ga mazləbay Melefit nahəma, tamal kihindi ma gani ti àtam vad kru mahar cə do. ¹² Day-day mis ədu ahər nu nəbu

nagray gejewi ata maslaŋa a *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu ndo ; nu niwisiŋkabu mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ga ndam *Zude gərgərani ni bu ahkay do ni a kəsə bu ndo. ¹³ Ere ye ti ndam nday hini tacalki nu, təɗəm nəgudara ni ti əbi, ere gani ya təɗəm nəgudara ni ti təɗəfukaya koksah. ¹⁴ Ay ti ere ye ti nəsəra, nəɗəm kè meleher gayak ni ti nihi : Nu nəbu naɗəbay divi məweni ya ndam nday nani təɗəm magəɗavani ni. Ay nu nəbu nəgri tɔwi ana Melefit ga ata bəŋ ga bəŋ geli ya taɗəbay ni, nəbu nəgəskabu *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəkni ni akaba pakama ya ndam məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis tərbəkni ni dek. ¹⁵ Nəbu nəfəkni ahər ke Melefit, nəsəra ndam jireni akaba ndam magudar zlam atəŋgaba e kisim ba. Nday day təbu təfəkni ahər, təsəra nahkay. ¹⁶ Azuhva nani ti nazay njəda goro, nawayay ti nənjəhada kəlavad əna sulumana kè meleher ge Melefit akaba kè meleher ge mis a.

¹⁷ « Yaw əgray vi ehimeya nəra a Zeruzalem a ndo, nihi ti nəra ga məjənaki ndam jiba goro əna siŋgu akaba ga məvi sədaga ana Melefit a. ¹⁸ Ka ya ti təgəs nu ni ti tədu ahər a ahay gəɗakani ge Melefit ni bu, ka sarta gani nani ti nəgraba ere ye ti mis tagray ti tigi *njəlatani na əndava. Ka gani nani ti mis təfu kə gəvay kay bi, ndam magray tuwər nday təbi. ¹⁹ E

kidin̄ ge mis ya t̄abu eslini ni bu ni ti ndam Zude ndahan̄ t̄asl̄akabiya ka had̄ Azi a. Tamal t̄ad̄am n̄agudara zlam a ti akal tara k̄e meleher gayak a ga macalki nu a kwa. ²⁰ Do ni ti, tamal magudar goro àbu ti nday hini t̄ad̄amaya ere ye ti t̄acalki nu ka ya ti t̄azoru nu k̄e meleher ga ndam magaray seriya a Zeruzalem na. ²¹ Tamal zlam àbu ya tisl̄iki macalki nu ni ti, pakama hini ya n̄ad̄am kay kay ni: “T̄ez̄abiyu nu kani k̄e meleher gek̄ali, tagrafua seriya ti ad̄aba n̄af̄akia ah̄ar ke Melefit a, n̄as̄era mis atan̄gaba e kisim ba!” »

²² Felis bay ni às̄era man̄j̄ahad̄ ga ndam m̄af̄aki ah̄ar ka Bay geli a, nahkay àh̄an̄garoru seriya ni kama. Àhi ana ndam ya tacalki Pol ka zlam magudarani ni ahkado: « Liziyas bay ga ndam slewja ni eminjia day kwa ti an̄agri seriya ana k̄ali. » ²³ M̄ak àhi ana ḡad̄akani ga ndam slewja ni t̄aj̄egay Pol lala, ay t̄agri daliya akada ya t̄agri ana ndam dangay ndahan̄ ni ba, t̄avi divi ana ndam gayan̄ t̄am̄anjaya nan̄ a.

Pol nan̄ àbu a dangay bu

²⁴ Pol àra àgra vad̄ a bal eslina ti ata Felis nday ata wal gani D̄arsil wur Zude t̄ez̄alabiyu nan̄, tawayay tici ma àki ka m̄af̄aki ah̄ar ka Yezu *Krist. ²⁵ Pol nak̄an̄ àra ènjia ti ànj̄eki ka pakama, àd̄amki ma ka man̄j̄ahad̄ sulumani àna magray jiri, àki ka m̄abi slimi ana ah̄ar akaba àki ke seriya

ya Melefit amagraf̄an̄a k̄e mis a ni. Felis àra ècia ma gayan̄ ya àd̄am na ti àgra an̄gwaz a, m̄ak àhi: « Nihi nah̄ema sl̄aka; ka ya ti an̄an̄ḡeta ahar a ni ti an̄ezalay kur keti kwa. » ²⁶ Ku tamal àd̄am nahkay nan̄gu ni, Felis àhi ana ah̄ar bi Pol am̄avi sin̄gu; nahkay ti azalay Pol ga marana afa gayan̄ a k̄elavad̄. ²⁷ Pol àra àzuma vi a c̄u a dangay ba nah̄ema, Porkiyus Festus an̄guviyu a bay ge Felis vu. Ka ya ti Felis àsl̄akaba a bay gayan̄ ni ba ni ti àmb̄arv̄u Pol a dangay bu, ad̄aba awayay am̄ari m̄ab̄aruv ana ndam *Zude.

25

Pol awayay ti bay ḡad̄akani ga ndam Rom m̄agraf̄an̄a seriya

¹ Festus àra àzumva vad̄ a mahk̄ar a bay gayan̄ ni ba nah̄ema, ècik a Sezare, òru a Zeruzalem. ² Òru ènj̄ua eslina ti ḡad̄akani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefit ni akaba ḡad̄akani ga ndam *Zude ni t̄ar̄akia ka bay na, t̄ab̄ahad̄ki mirdim ka Pol keti. T̄ah̄angalay nan̄, t̄ad̄am: ³ « Tamal k̄aḡaskabá ma geli na ti h̄an̄garoru Pol a Zeruzalem. » T̄ad̄am nahkay ti ad̄aba tawayay takoru tab̄ahad̄i eri ana Pol e divi bu ga makad̄ nan̄. ⁴ Ay ti Festus nak̄an̄ àh̄an̄grif̄an̄ ana tay, àhi ana tay ahkado: « Pol nan̄ àbiyu a dangay bu a Sezare, nu day nawayay nasl̄aka nan̄goru eslini. » ⁵ Àhi ana tay keti: « Tamal maslan̄a gani nani àgudaria zlam ana k̄ali

a ti, dumaba gəɖákani gekɔli a ti makoru akaba tay a Sezare. Etinjua eslina ti atabəhadki mirdim. »

⁶ Festus àpəsiyu a Zeruzalem vad azlalahkər ahkay do ni vad kru day kwa ti àngga a Sezare a. Àra ènjia ti hajəŋ gani àhəraya ànjəhad ka mələŋ magray seriya mək àdəm təzəbiya Pol a. ⁷ Pol nakəŋ àra ènjia ti ndam Zude ya təsləkabiya a Zeruzalem a ni tēvelinji ahər mək təcalki naŋ ka zlam gərgəri kay ya ti tábəlay do simiteni ni. Ay zlam gani dek ya ti təcalki naŋ ni ti tisliki madafana koksah. ⁸ Nahkay Pol àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Ere ye ti nàgudar ni ti àbi, ku àki ke Divi ga ndam Zude ya Məwiz àbəki ni, ku àki ka *ahay gəɖákani ge Melefit, ku àki ka *Sezar bay geli gəɖákani nəŋgu ni nàgudar ndo. »

⁹ Festus àra ècia ma ga Pol na ti àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mazoru kur a Zeruzalem, nakoru nagrafuka seriya eslina ti kəgəskabu aw ? » Àdəm nahkay ti adaba awayay aməri məbərɔv ana ndam Zude. ¹⁰ Eslini Pol nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ahalay ti kala-kala nu kè meleher ga Sezar bay geli gəɖákani ni. Tagrafua seriya ti si ahalay kwa. Nak day kəsəra lala, nàgudari zlam ana ndam Zude ndo timey. ¹¹ Tamal nàgudara zlam a àgəski takadki nu di ti, nəgəskabu təkada nu a. Ay tamal ma gatay ya təcalki nu ni ma ga malfada ti maslaŋa àbi èsliki məvi nu ana tay bi.

Nakoru àna ma gani kama afa ga Sezar bay geli gəɖákani ni. » ¹² Festus nakəŋ àra ècia ma ga Pol na ti təzlapaki akaba ndam ya təvi sawari ni, mək àhi ana Pol ahkado : « Kəɖəm kakoru àna ma gani kè meleher ga Sezar ti, təzoru kur afa gayan gani. »

Pol adəm ma kè meleher ga Agripa

¹³ Àra àgra vad a bal ti bay Agripa nday ata wur ga məŋani walani Berenis tàra a Sezare a ga məgri sa ana Festus a. ¹⁴ Tàra təpəsa eslina vad bal nahəma, Festus àŋgəhadɪ ma àki ka Pol ana bay Agripa. Àhi ahkado : « Zal nahan naŋ àbu ahalay, Felis àmbərva naŋ a danɔay ba. ¹⁵ Ka ya ti nòru a Zeruzalem ni ti gəɖákani ga ndam *manɔgalabakabu mis akaba Melefit akaba gəɖákani ga ndam *Zude ndahan ni tábəhadki mirdim, tədəm seriya mázəgada naŋ a. ¹⁶ Nəhi ana tay ahkado : “Leli ndam *Rom ti məgray nahkay do. Wudaka magrafəŋa seriya kè mis a ti mazaya naŋ kè meleher ga ndam ya təcalki naŋ ka zlam magudarani na ti maslaŋa nani mədəmaya ma ga vu gayan day kwa.” ¹⁷ Tàra ticia ma goro na ti mərə akaba tay ahalay a Sezare a. Nijijin sarta ndo, hajəŋ gani nòru ka mələŋ magray seriya ni, nədəm təzəbiya zal nana huya. ¹⁸ Ndam ya tábəhadki mirdim ni tàra, ay ti təcalki naŋ ka zlam magudarani ya nəjalaki ahər ni ndo.

19 Tàlégavu àkivu ti, àki ke divi gatay ya tadəbay Melefit gatay àna naŋ ni ciliŋ. A huf ga pakama gatay ya tálégavu àkivu ni bu ni ti ahar gəđakani àki ka zal nahaŋ slimi gani Yezu. Naŋ gani nani ti àməta, ay ti Pol maslaŋa ya təcalki naŋ ka zlam magudarani ni àđəm naŋ àbu kekileŋa àna sifa. 20 Nu ti nəsər ahəmamam nagray seriya ga pakama gani hini do. Nahkay nəhi ana Pol: “Kawayay ti nəzoru kur a Zeruzalem, nagrafuka seriya eslina àki ka pakama hina waw?” 21 Ay ti Pol àđəm “Seriya goro ti tōru àna naŋ kama afa ga *Sezar bay geli gəđakani ni.” Nahkay nəđəm mánjəhad a ahay bu tājəgay naŋ, anəŋgəta ahar day kwa ti anəsləroru naŋ afa bay geli gəđakani ni.» 22 Agripa àra ècia ma ge Festus ya àhi na ti àđəm: «Nu day nawayay nici ma ga maslaŋa nani, nawayay ti naŋ naŋani azlapu àna ma gayan.» Festus àhəŋgrifəŋ, àhi: «Hajəŋ hajəŋa kara kici ma gayan ya amazlapay ni.»

23 Hajəŋ gani mis gəđákani kay təzoru ata Agripa nday ata Berenis afa ge Festus a ahay gəđakani ya mis taŋgasvaviyu ni vu. Bəbay ga ndam slewja akaba gəđákani ga kəsa ni dek təbu eslina àndava. Ata Agripa nday ata Berenis tōru tɪnjəa ti Festus àđəm təzəbiya Pol a. 24 Tàra tɪnjia àna Pol a ti Festus nakəŋ àđəm ahkado: «Bay Agripa akaba lekələm ya kəbum

ahalay akaba leli ni dek, nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa hini ya lekələm kəmənjumləŋ ni ti ndam Zude dek tàra afa goro a, təbəhadkia mirdim a. Kwa ka ya ti nu a Zeruzalem ni ti təbəhadkia mirdim a, təzlahki, təđəm təkada naŋ a, ahalay day təgray nahkay. 25 Ka nu ti, nipi zlam magudar gayan ya takadki naŋ di ni ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, naŋ naŋani àđəm àna ma gayan təzoru ma gani afa ga bay geli gəđakani ni. Nahkay nəgəskabá ma gayan na, nəđəm təzikaboru ana naŋ. 26 Ay ti ere ye ti nəbikiuru ana bay àki ka naŋ ni nəsər faŋ do. Nəzalabiyu naŋ kə meleher gekəli, ahar gəđakani kə meleher gayak bay Agripa ti nahkay. Emihindifɪŋa ma day kwa ti anəsər ere ye ti anəbikiuru ni. 27 Nəsləroru zal daŋgay a Rom afa ga bay ti nəbiki ere gani ya tacalki naŋ do ni ti, nətamahay àgravu do.»

26

1 Eslini Agripa àhi ana Pol ahkado: «Nəvuka divi a, kisliki mazlapaya ma ga vu gayak a.» Nahkay Pol àdaday ahar ti mis tici ma gayan, mək ànjəki ka mazlapaya ma ga vu gayan a. Àđəm ahkado: 2 «Bay Agripa, kani nəzlapay ma ga vu goro àki ka zlam ya ndam *Zude tacalki nu ni. Nəzlapay nahkay ti nəmərvu dal-dal adaba nu nəbu kə meleher gayak. 3 Nəmərvu ahar gəđakani ti adaba kəsəra manjəhad ga ndam Zude

akaba pakama ya tagrakivu gejewi na lala. Nahkay kam-kam biaba slimi ana ma goro ya nɛdɛm na.

4 « Ndam Zude dek tɛsɛra manjɛhad goro a. Kwa ka ya ti nu wur dagwa nɛŋgu ni tɛsɛra ahɛmamam nanjɛhad e kidɪŋ ga ndam jiba goro bu a Zeruzalem na. 5 Kwa ahaslani tɛsɛra nu a, tamal tawayay magrakua sedi a ti tisliki mɛdɛmani ahɛmamam nanjɛhad akada zal Feriziyen, nday ya ti tadɛbay *Divi ge Melefit lala, tɛtam mis ndahaŋ ni dek ni. 6 Nihi ti ndam Zude ni tagrafua seriya ti adaba nɛgɛskabá pakama ge Melefit ya ahibiyu ana ata bɛŋ geli, ɛdɛm amɛgri zlam sulumani ana tay na. 7 Ndam ge dini kru mahar cɛeni ga jiba geli ni tɛgri tɔwi ana Melefit mɛlafat akaba mɛlavad ɛna njɛda gatay dek, adaba tawayay tipi zlam gani nani ya Melefit ɛdɛm agray ni. Bay Agripa, nu day nawayay nipi zlam gani nani, ay ndam Zude tacalki nu ti ka pakama gani hini ! 8 Lekulum ndam Zude ti kɛdɛmum mis ɛmɛta ti Melefit ahɛŋgaraba nan e kisim ba koksah ti kamam ? 9 Nu day ahaslani nɛdɛm si ahɛ ɛdɛm nɛcafɛŋa mis kɛ mɛfɛki ahɛr ka Yezu zal Nazaret na ɛna njɛda goro a dek kwa. 10 Nɛgray a Zeruzalem ti nahkay. Gɛdákani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit tɛvua divi a ga mɛbiyu ndam ya tɛfɛki ahɛr ka Yezu ni a danɔay va, nahkay nɛbiya tay a

kay a danɔay ni va. Ka ya ti ndam magray seriya tɛdɛm tɛbazl tay ni ti nu day nɛgɛskabá tɛbazla tay a. 11 Sak ehimeya nɛsawadoru a kɛsa vu, nɛhuriya a ahay ga *mahɛŋgalavù Melefit ga ndam Zude ni va dek, nɛdɛm si tɛtraɔ ndam ya tɛfɛki ahɛr ka Yezu ni, nɛfɛki njɛda ka tay, nawayay ti tɛmbrɛŋ mɛfɛki ahɛr ka Yezu. Nɛzumkia bɛruv ka tay a dal-dal, nɛwaya mɛgri daliya ana nday ya ti a kɛsa ndahaŋ bu na daya. »

Pol azlapaki ka manjɛki ka mɛfɛki ahɛr gayan ke Melefit (Tɔwi 9.1-19 ; 22.6-10)

12 « Nahkay ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni tɛvu divi gani, tɛslɛroru nu a Damas ga magray tɔwi gani nani ɛna slimi gatay. 13 Bay Agripa, fat wis wis ka ya ti nu nɛbu ka ahɛr divi ga moroni nahɛma, nipi masladani ɛtam masladay ga fat ni ahɛrkuaya kwa a hud melefit ba, ɛsladay leli akaba ndam ya ti masawadoru akaba tay ni. 14 Eslini leli dek mɛdɛd a ma ma ndec ndec. Nici danɔgu ga maslaŋa azalay nu, ɛhu ɛna ma *Hebri : “Sol, Sol, kɛgru daliya ti kamam ? Nak ti kici slimi do ; akɛzɛkibiyu daliya ka ahɛr gayak akada ga slasla ya tatɛhad vɛdan ɛna tay, tɛcika tɛcuhway masawadani do, tɛsi aday ana tay ni.” 15 Nu nakɛŋ nɛhi ahkado : “Nak way, Bay goro ?” Bay geli ahɛŋgrufɛŋ, ɛhu : “Nu Yezu, nu bay ya ti kɛgru daliya ni. 16 Nihi ti cikaba, cik jik.

Nàngazlukvu ti nawayay kîgi bay mægru tɔwi. Nawayay ti kîgi zal sedi goro, kâhi ere ye ti kîpi kani ni akaba pakama ndahan ya anədəfukki ni ana mis. ¹⁷ Anahəngafəŋa kur kà ndam Zude a, anəsləroru kur afa ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni, anahəngafəŋa kur kà tay a daya. ¹⁸ Nəsləroru kur afa gatay ga məziaba azay slimi ana tay a, ti tāmbrəŋ zlam magədavani, təgray zlam sulumani, ti *Seteni àgur tay va ba, Melefit məgur tay sawan. Tamal təfəkua ahàr a ti anəmbərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a, anagray ti tigi ndam ge Melefit akada ndam goro ndahan ni.”

¹⁹ « Bay Agripa, nəgəskabá pakama ga Bay ya ti àngazluvu a hud melefit bu àhu na, nəmbrəŋ ndo. ²⁰ Nahkay nəhi ma ge Melefit enjenjeni ana ndam Damas. Kələn gani nəhi ma gani ana ndam Zeruzalem, ana ndam ga had *Zude dek akaba ana ndam ya nday ndam Zude do ni. Nəhi ana tay tāmbatkaba majalay ahàr gatay a, təfəki ahàr ke Melefit akaba təgray tɔwi sulumani ti mis təsər tāmbatkaba majalay ahàr gatay a ededīŋ ededīŋena. ²¹ Ndam Zude təgəs nu a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu, tawayay takad nu ti azuhva ma hini ya nàngəhaduk ni. ²² Ay ti Melefit àhəngabiya nu àna njədə gayan duk àbivu ana vad ya kana. Nu nəbu àna sifa kekileŋa ti nagray sedi

ga Yezu kè meleher ge mis dek, ku kè meleher ga nday ya ti gədəkani do ni, ku kè meleher ga gədəkani daya. Ere ye ti nəhi ana mis ni ti pakama ge Məwiz akaba ga ndam ndahan ya təhəngaray pakama ge Melefit tədəm amagravu ni cilin, do ni ti nədəm pakama ga arəŋa nahan do. ²³ Pakama gani nani ti nihi : Ahàr àdəm *Krist *Bay gədəkani ya amara ni amacaka daliya kwa, aməmət mək aməngaba e kisim ba enji ge mis a dek, aməhi ana ndam geli, aməhi ana ndam jiba ndahan Melefit ahəngay mis. Pakama ge Krist nani ti akada zlam ya asladay ni. »

²⁴ Pol nan əbu adəm ma ga vu gayan nahkay ti Festus nakəŋ əzlacaki bəra, àhi ahkado : « Pol, nak ti seteni ara agray kur aw ! Kàcaha zlam a əsabay. Zlam gani nani ya kàcahay ni àvuka seteni na ! » ²⁵ Pol nakəŋ àhəngrifəŋ, àhi ahkado : « Aha, bay goro Festus, arəŋa àbi àgray nu bi. Pakama goro ya nədəm ni ti pakama ge jiri, pakama ga bay məsər zlam daya. ²⁶ Bay Agripa əsəra zlam nday nana. Nahkay nisliki mədəm ma gani vay-vay kè meleher gayan, aŋgwaz àwərki nu do. Nəsəra lala, Bay Agripa əsəra ere ye ti àgravu na dek, adaba zlam nday nani tàgravu ti akal-akal do. ²⁷ Bay Agripa, kəgəskabá ma ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit na waw ? Ku kəhəngrufəŋ do nəŋgu ni, nəsəra kəgəskabá ! »

28 Agripa àhi ana Pol ahkado : « Kambatukaba majalay ahàr a ti nîgi bay mɛfaki ahàr ka Yezu ke weceweceni ti kisliki tata aw ? » 29 Pol nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ku tamal apəs ku tamal ke weceweceni nəŋgu ni, nahəŋgalay Melefit, nawayay ti kîgi akada goro ni. Nawayay kîgi akada goro ni ti nak cilin do : nawayay ti lekulum ya kabumi slimi ana pakama goro kani ni dek kigum akada goro ni. Nawayay ti tɔwəl kuli àna jejirbi akada goro ni ba cilin. »

30 Kələŋ ga pakama ga Pol ni ti bay Agripa, bay Festus, Berenis akaba mis ndahaŋ ya tɔbu akaba tay ni dek ticikaba ga masləkana. 31 Ka ya ti nday tɔbu tasləka ni ti tɔzlapay e kidin gatay bu, tɔdɛm : « Maslaŋa hini ti àgudar zlam ya takadki naŋ ahkay do ni tɔwəlki naŋ di ni ndo. » 32 Bay Agripa àhi ana bay Festus : « Tamal maslaŋa hini àdɛm azoru ma gani kama afa ga bay geli gɛdakanani ni ndo ni ti akal kafaya naŋ a. »

27

Tasləka àna Pol a Sezare a, tawayay takoru àna naŋ a Rom

1 Kələŋ ga zlam ya àgravu a Sezare ni ti tɔdɛm tɔru àna Pol akaba ndam danɔay ndahaŋ gwar ka haɗ Itali a *slalah ga yam bu. Nahkay tɔbi tay a ahar vu ana gɛdakanani ga ndam slewja nahaŋ, slimi gani Zulyus, tɔzalay ndam

slewja gayan « Ge Egust.* »

2 Nahkay mɛcɔlviyu a slalah ga yam vu, mɛsləka. Slalah ga yam nani ti àsləkabiya e Edremi a, awayay anɔoru gwar ka haɗ Azi. A slalah ga yam nani bu ni ti zal nahaŋ àkibu ke leli. Maslaŋa gani nani ti slimi gani Aristark, naŋ zal Meseduwəŋ, kəsə gayan Tesalonik. 3 Hajəŋ gani ti mɛnjua a Sidon a. Mòru mɛnjua eslina ti Zulyus àvi divi ana Pol ga moru mɛmənjiyu zləbɔba gayan ti tɔjənaki naŋ. Zulyus àvi divi gani nahkay ti adaba awayay naŋ dal-dal. 4 Pol àra àsləkabiya ti mɛsləka a Sidon a, mòru slap-slap kà gəvay ga haɗ, mɛcoru Sipir ka ahar ga gəjar. Mòru gwar eslini ti adaba tamal makoru ndələba ti amɛɗ ahəŋgaroru leli kələŋ kələŋ. 5 Mòru slap-slap, mɛcoru Silisi akaba Pemfili ka ahar ga daf, mɛnjua a Mira ka haɗ Lisi a. 6 Eslini ti gɛdakani ga ndam slewja ni àdia ahàr ana slalah ga yam nahaŋ, àsləkabiya e Eleksendri a, awayay akoru gwar ka haɗ Itali. Àra àdia ahar a ti àhi ana leli « Cɔlumviyu » mək leli nakəŋ mɛcɔlviyu.

7 Mərə mɛsləka eslina ti màgray vad ehimeya ka ahàr divi, mòru weceweci koksah adaba amɛɗ ni. Mɛnjiyu kà gəvay ga Kinit zlah-zlah. Eslini amɛɗ ni àcafəŋa leli ga moroni kama ti mawayay makoru slap-slap kà gəvay ge Kret, nahkay mòru gwar ka

* 27:1 Egust ti slimi ga bay gɛdakanani ga ndam Rom.

həma Salmoni ya ka hađ nani ni. ⁸ Mòru mìnjəa eslina pəlok pəlok nahəma, mòru slap-slap kà gəvay ge Kret, nahkay mìnjiyu zlah-zlah ka məlaŋ ya təzalay Dəŋ-dəŋ Sulumani ni. Məlaŋ nani ti kà gəvay ga kəsa Lazi.

⁹ Ka ahàr divi ni ti mìnjinbiya sarta dal-dal. Vad ga mægəs ndəra àsləkaba ti, sarta ga moroni ka ahàr ga yam àndava. Nahkay ti tamal mədəm makoru kama ti araŋa esliki magrakivani ke leli tata. Nahkay Pol àhivù ana ndam ya tagaray slalah ga yam ni, àhi ana tay ahkado : ¹⁰ « Ndam goro ni, nəsəra tamal mədəm makoru àna slalah ga yam geli ni kama ti araŋa akoru agrakivu ke leli. Emizikiba ka slalah ga yam geli na akaba zlam ya a huđ gani bu na, leli leleni day bi emisliki mahəŋgay ahàr geli đek do. » ¹¹ Ay bay ga slalah ga yam ni akaba maslaŋa ya agaray ni tədəm makoru kwa ; nahkay gəđakani ga ndam slewja ni àgəskabá ma gatay na, éciiki ma ga Pol ni ndo. ¹² Ka məlaŋ ya leli məvu ni ti sarta ga aməd ya akəzlay ni ticik àna slalah ga yam lala do. Nahkay ndam ya təvu a slalah ga yam ni bu ni ahar gəđakani tədəm masləka kwa. Tamal agravu tata ti tawayay tinjiyu e Fenis. Fenis day ka hađ Kret ; eslini ti dəluy gwar agavəla ka ahar ga gəjar akaba gwar agavəla ka ahar ga đaf, nahkay ka sarta ga aməd ya akəzlay ni ti tawayay tanjəhad eslini.

Aməd gəđakani akəzlay ka ahàr ga dəluy

¹³ Tàra tipia aməd àbu ara fer-fer gwar kələŋ gatay a nahəma, təhi ana ahàr ere ya tawayay ni tagray tata. Nahkay nday nakəŋ təgəjahaya ara ya ticik *slalah ga yam àna naŋ na a yam ba mək mòru slap-slap kà gəvay ga hađ Kret ni. ¹⁴ Ay cepepa ti aməd nahaŋ àkəzlabiyu datu-datu gwar ka həma ga hađ Kret, àhəŋgaroru leli e kidin ga dəluy ni vu. Aməd gani nani ti təzalay àna ma ga ndam *Gres Ewrekiloŋ. ¹⁵ Aməd ni naŋ àbu ahəŋgaroru leli nahkay ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tisliki moroni àna naŋ kama ndo, təmbrəŋa magarana. Eslini aməd ni àhəloru leli e kidin ga dəluy ni vu zlam gayan. ¹⁶ Hađ gəziteni nahaŋ àvu e kidin ga dəluy ni bu, təzalay Koda. Leli nakəŋ mòru slap-slap kà gəvay ga hađ ni, nahkay aməd ni àgri daliya ana leli akada ka ya ti leli e kidin ga dəluy ni bu ndo. Slalah ga yam geli gəziteni àbu məwəlfəŋani kà gəđakani ni ; leli nakəŋ mägəjahbiyu kà gəvay ga gəđakani ni zlah-zlah. ¹⁷ Mərə mägəjahbiya ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tafaya a huđ ga slalah ga yam geli gəđakani ni va. Mək təwəlkabu slalah ga yam gəđakani ni àna ezewed ti yam àhuriyu va ba. Wiyan àvu dal-dal a huđ ga dəluy ni bu maŋgakabani gwar ka

had Libi : aŋgwaz àwəra tay a, tɛdɛm bi aməd ni amazuru slalah ga yam geli ni gwar eslini, nahkay tɛwɛlfəŋ zlam gwar kələŋ ga slalah ga yam ni ti mɛcafəŋa naŋ ga moroni ke wecewecena. Eslini tɛmbrəŋ magaray slalah ga yam ni ti aməd ni azoru zlam gayan. ¹⁸ Aməd ni naŋ àbu adafay leli dal-dal ti hajəŋ gani tənjàki ka mɛhəlababa zlam ya tɛhəlvabiyu a slalah ga yam ni vu na, tɛbiyu a dɛlɔv ni vu cizliv cizliv. ¹⁹ Hajəŋ nahan gani tɛbiyu zlam ya tagray tɔwi àna tay a slalah ga yam ni bu ni cizliv cizliv a dɛlɔv ni vu àna ahar gatay gatayani. ²⁰ Vad ehimeya aməd ni àmbrəŋ makəzlani do, nahkay mɛsliki mipi fat akaba bonpur kok-sah. Kələŋ gani leli nakəŋ mɛdɛm amatam do, leli dɛk emijiji.

²¹ Àgray vad ehimeya leli mɛzum zlam ndo. Eslini Pol ècikaba jik kè meleher gatay a mək àhi ana tay ahkado : « Ndam goro ni, tamal kɛcumukia ma goro na ti amal mɛnjàhadə e Kret a. Nahkay ti amal zlam geli ni tijiji ndo akaba mɛcakay daliya emiteni ndo. ²² Ay nihi ti kam-kam zum njədə, adaba ku maslanja bəlan e kidɛŋ gekɛli bu tekedɛ emijiji do. Emijiji ti slalah ga yam ni cilin. ²³ Nɛdɛm nahkay ti adaba Melefit goro ya nəgri tɔwi ni àslərkubiya mɛslər gayan ga mɛlavad a, ²⁴ àhu ahkado : “Pol, kàgray aŋgwaz ba, adaba kinjiyu kè

meleher ga *bay gɛdakanani ga ndam Rom ni kwa. Nak ti Melefit àgruka sulum gayan a : azuhva nak ti mis ya a slalah ga yam ni bu ni dɛk etijiji do.” ²⁵ Nahkay ti, ndam goro ni, zum njədə. Nɛfəkia ahàr ke Melefit a ; nəsəra amagray ere ya àhu ni ededɛŋ. ²⁶ Ay ti slalah ga yam geli ni aməd amagəjahoru ka had nahan e kidɛŋ ga dɛlɔv bu mək amazlal məlan ŋguf akaba leli. »

²⁷ Àgra vad a kru mahar fad aməd ni naŋ àbu agəjahoru leli ka ahàr ga dɛlɔv Edriyetik. Ga mɛlavad ga vad ya kru mahar fadani ni ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tɛdɛm bi mɛdi ahàr ana had wudak. ²⁸ Ezewed nahan àvu ara mɛwəlkiani, tizligiyu a dɛlɔv ni vu ti tɛsər zilen gani. Tàra tɛgura ti tɛdi ahàr ana zilen gani agray ahar slwa slwa kru mahar azlalahkər. Kama gani bal ti tizligiyu ezewed ni keti ; tɛdi ahàr ahar slwa slwa kru mahar fad. ²⁹ Eslini nday nakəŋ tàgra aŋgwaz a, tɛhi ana ahàr slalah ga yam ni amara mazlala akur a ti, aməhuɔkaba. Nahkay tɛbiyu ara ya ti ticik slalah ga yam àna naŋ ni fad a dɛlɔv ni vu kələŋ geli. Eslini tawayay məlan mɛslay weceweci. ³⁰ Ay ndam ya tagaray slalah ga yam ni tawayay tɛtam ahàr gatay. Nahkay tɛfiyu slalah ga yam gəziteni ni ka dɛlɔv ni ; tagosay leli, tɛdɛm tawayay tɛwɛlfəŋ zlam ya ticik slalah ga yam àna

naŋ ni kama ga slalah ga yam gəɗakani ni. ³¹ Eslini Pol àhi ana gəɗakani ga ndam slewja ni akaba ana ndam slewja ndahaŋ ni ahkado: « Tamal mis nday hini tasləkakiba ke leli a ti ekijijum dek, akatamum koksah. » ³² Ndam slewja ni t̄ara ticia ma ga Pol na ti t̄ekeley ezewed ya t̄əwəlfəŋ slalah ga yam ḡuziteni ni kà gəɗakani àna naŋ ni. Nahkay aməd àzay slalah ga yam ḡuziteni ni ka ahàr gayaŋ maslaŋa àvu bi.

³³ Məlaŋ ara aslay wudak ti Pol àhi ana mis ni t̄əzum zlam. Àhi ana tay ahkado: « Àgra vad a kru mahar faɗ kani k̄ebesumbiya, zlam day k̄əzumum ndo. ³⁴ Nahəŋgalay k̄ali zumuma zlam a day; nahkay akəŋgətum n̄jəɗa ga mahəŋgay ahàr gek̄ali àna naŋ. Məhər ga ahàr gek̄ali bəlaŋ tekeɗi amadoru a ga had do. » ³⁵ Pol nakəŋ àra àɗəma nahkay ti àzay *dipeŋ, àgri s̄usi ana Melefit k̄e meleher ge mis ni dek, mək èsekaba, ànjəki ka məzumani. ³⁶ Mis ni t̄ara t̄ipia naŋ a naŋ àbu azum zlam nahkay ti b̄əruv àŋgiva ana tay a dek, nday day t̄əzum zlam. ³⁷ Leli a slalah ga yam ni bu dek ti leli diŋ diŋ c̄ àna kru kru adəskəla mahar muku. ³⁸ Leli dek m̄ara m̄əzuma zlam na m̄əraha ti ndam magaray slalah ga yam ni t̄əhəlaba *alkama na a slalah ga yam ni ba, t̄əbiyu a d̄əluv ni vu, ti slalah ga yam ni àɗəs va ba.

Slalah ga yam ni azlal

wiyaŋ a d̄əluv ni bu

³⁹ Məlaŋ àra àsla ti ndam magaray slalah ga yam ni tipi had ya mahəɗakfəŋoru ni, ay leli kà d̄əŋ-d̄əŋ ga had weley ti t̄əsər do. Eslini t̄ipi godoɗuk ga had ya wiyaŋ àvu ni kà gəvay ga d̄əluv ni. Tamal tisliki tata ni, tawayay takoru àna *slalah ga yam ni eslini. ⁴⁰ Nahkay t̄epicheh ezewed ga ara ya ticik slalah ga yam àna naŋ ni dek, t̄əmbərviyu tay a d̄əluv ni bu; t̄epichehaya zlam ya tagaray slalah ga yam àna tay na daya. Kəlaŋ gani t̄əwəlfəŋ azana kà slalah ga yam ni gwar kama ti aməd m̄agəjahoru slalah ga yam ni kama kama. Nahkay t̄agaroru slalah ga yam ni suwwa gwar ka məlaŋ ga wiyaŋ ni. ⁴¹ Ay leli məbu makoru nahkay ti slalah ga yam geli ni òru àzlal wiyaŋ ya a huɗ ga d̄əluv ni bu ni. Eslini ma ga slalah ga yam ni àrəvoru a huɗ ga wiyaŋ ni vu, nahkay wiyaŋ ni àgəskabu, àɗaɗay koksah. Yam ya ti adəɗay dal-dalani ni azlal meteliŋ ga slalah ga yam ni ŋguf ŋguf, àbu eheɓkaba. ⁴² Nahkay ndam slewja ni tawayay tabazl ndam daŋgay ni adaba t̄əɗəm bi t̄əsəra yam a, atətəmfəŋa kà tay a, ⁴³ ay gəɗakani gatay ni àcafəŋa tay a, adaba awayay ahəŋgay Pol. Eslini àhi ana ndam ya ti t̄əsəra yam a ni t̄əhuriyu a yam ni vu enji ga moroni ka d̄əŋ-d̄əŋ, t̄əcəlaba. ⁴⁴ Àhi ana mis ndahaŋ ya t̄əsər yam do ni t̄əgəskabá t̄əndal ahkay do ni biyem ndahaŋ ya

təhuɓfəŋa kà slalah ga yam a ni. Mis ni tàra tàgra akada gayan ya àhi ana tay na ti leli dek məcəlababa a yam ni ba, aranja àgri ana leli ndo.

28

Pol ka had Malta

¹ Leli nakəŋ mərə matama ti təhi ana leli had hini ti slimi gani Malta. ² Ndam ga had nani təgəskabu leli lala, təgri zlam sulumani ana leli. Avər nan əbu ekwesey, mələŋ day èndisliŋa ti, tēbefta aku a gir-gir, təhi ana leli mōru mənɟafəŋ leli dek. ³ Pol àhəla cəcul a, adəm abəkīyu ka aku ni ti zlam a had əvu a huɗ gani bu; aku ni əvədībiya ti àji aslər ana Pol nakəŋ ka ahar. Nan əfəŋ kà ahar ni tandal-ndala, adafəŋa do. ⁴ Ndam ga had ni tàra tīpia zlam a had ni nan əfəŋ kà ahar tandal-ndala nahəma, təzlapaki e kidīŋ gatay bu, tədəm ahkado: « Maslaŋa hini ti bay makad mis edefiŋ. Ku tamal atamfəŋa kà dəluv a nəngu ni, Melefit àmbrəŋ nan mənɟəhad àna sifa do. » ⁵ Ay Pol nakəŋ atəloru zlam a had ni a aku ni vu, èci məwər gani ndo. ⁶ Mis ye eslini ni tamənjaləŋ ka Pol, tədəm bi ahar ni ara agəsl mba ahkay do ni bi ara amət sərdaw mba. Tàra tēpəsa dal-dal àna mamənjaləŋana ti tīpi ti aranja àgrakivu ndo, nahkay tàmbat majalay ahər gatay nahan,

tədəm nan bələŋ e kidīŋ ge melefit gatay ndahan bu.

⁷ Ka mələŋ ya leli məbu eslini ni ahay ga zal nahan əbu cifa. Slimi ga maslaŋa nani ti Pəbliyəs, nan gəɗakani ga had nani. Nan nakəŋ əzaloru leli afa gani, àgəskabu leli àna məmərani; mändəhad afa gani vad mahkər. ⁸ Bəŋ ge Pəbliyəs əbu, ay ti nan əvu mändəhadani èbesey do; ahər egizleki, azay day abafəŋa. Pol àra ècia ma gana ti òru afa gani. Àra ènjikia ti àhəŋgalay Melefit, àbəkī *ahar ga mahəŋgaraba nan a, mək bəŋ ge Pəbliyəs ni àŋgaba. ⁹ Ndam ga arməwər ndahan ga had ni dek tàra tīcia ma gana ti nday day tàra, mək Pol àhəŋgaraba tay a. ¹⁰ Nahkay mis təgri zlam sulumani ana leli gərgəri kay. Ka ya ti mawayay masləka ni ti təvia zlam ya mawayay na ana leli ga moroni àna nan kama daya.

Pol asləka a Malta, akoru a Rom

¹¹ Mənɟəhad eslini kiyi mahkər, kələŋ gani məcəliyu a *slalah ga yam nahan vu. Slalah ga yam nani ti ècikbiyu e Eleksendri, àra a Malta, ècik eslini ga majəgay mandav ga sarta ga aməd ni. Slimi ga slalah ga yam ni Diyəskər. ¹² Məsləka mōru e Sirekəz, eslini mändəhad vad mahkər. ¹³ Məsləka eslina ti mōru slap-slap kà gəvay ga had, nahkay mīnɟiyu e Reziyə. Həŋ gani

* **28:11** Diyəskər ti slimi gatay ata Kastor nday ata Poluks. Nday melefit ga ndam Gres, tədəm nday kà mən gatay, bəŋ gatay Zəs. Tədəm təfi ahər ana ndam magariy slalah ga yam.

aməf àkəzlabiyu gwar kələŋ, nahkay məsləka, məgray vad cə e divi bu ni ti mìnjua a Puzol a. ¹⁴Mòru mìnjua eslina ti mədi ahàr ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ndahan. Nday nakəŋ təhi ana leli mánjəhad afa gatay gosku sekw. Kələŋ gani məsləka, mòru gwar a Rom. ¹⁵Ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Rom ni tàra ticia leli məbu ka ahàr divi ti təngwivabiyu ana leli a ma vu. Nahkay məbakabu ahàr akaba mis ndahan a Gosku ge Epiyas bu, mis ndahan ti ni məbakabu ahàr akaba tay ka mələŋ ya təzalay Mələŋ Mandəhadani Məhkər ni. Pol àra èpia tay a ti əgri səsì ana Melefit, àzay njəfa həya. Mək məsləka, mòru a Rom. ¹⁶Mòru mìnjua a Rom a ti təvi divi ana Pol ga manjəhadani a ahay nahan bu. Təfəkədfəŋ zal slewja nahan ga majəgay nan ciliŋ.

Pol adəmki ma ka Yezu a Rom

¹⁷Pol àra àgra vad a mahkər ti àzalakabu gəđákani ga ndam *Zude ya a Rom ni. Nday nakəŋ tàra təngasva ti àhi ana tay ahkado: « Bəza ga mmawa, nàgudari zlam ana ndam jiba geli ndo, nàgudar zlam ya ti ata bəŋ geli təcəfəŋa leli a ni ndo daya. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ndam geli ya a Zeruzalem ni təgəsia nu a ana ndam *Rom a. ¹⁸Ndam Rom ni tihindifua ma, təŋgətfu zlam ya nàgudar ti təkadki nu di ni ndo, nahkay tawayay təmbrəŋ nu. ¹⁹Ay ndam Zude ni tədəm təmbrəŋ nu

ba; nahkay nədəm si nàra àna ma gana ahalay afa ga bay gəđakana kwa. Ay nàra ahalay a ti ga mabəhadki mirdim ka ndam jiba goro do. ²⁰Nəzalakabu kəli nahkay ti, nawayay kícəm ma gani bilegeni. Təwəl nu àna jejirbi hini ti azuhva pakama ya ndam *Izireyel təgəskabu, tədəm Melefit aməgri ana leli ni. »

²¹Ndam Zude ni tàra ticia ma gayəŋ na ti təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado: « Ndam ga had *Zude təsləribiyu wakita àki ka ma gayak ana leli ndo. Wur ga məŋ geli nahan ya àsləkabiya eslina àra àŋgəhad ma gani ahkay do ni àdəmkuk ma magədavani ni ti àbi. ²²Ay mawayay mici ere ye ti nak kajalaki ahàr ni, adaba məsəra ku eley eley do dek mis tədəmki ma magədavani àki ke divi gekəli ya kədəbum ni. »

²³Eslini təkəkad vad ga məbakabu ahàr. Vad gani àra ènjia ti mis kay tətam nday ya ti tàra enjenjeni na tàra afa ga Pol a. Pol nakəŋ àzlapi ana tay, ànjəki kwa ge miledə àbiviyu ana mələkarawa, àdəmki ma ti ka *Məgur ge Melefit. Awayay təgəskabu pakama gayəŋ ya adəmki ka Yezu ni, nahkay àdəfiaba *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayəŋ bu na akaba ma ga ndam ndahan ya təhəŋgaray pakama ge Melefit na ana tay a. ²⁴Nday nakəŋ tàra ticia ma ga Pol na ti, mis ndahan e kidiŋ gatay bu təgəskabá,

mis ndahan ni ti ni tàwayay mægaskabani do. ²⁵ Nahkay nday nakəŋ tìcivu ndo. Ka ya ti tàbu taslaka ni ti Pol àhikivu ma nahan ana tay bəlan ciliŋ. Àhi ana tay ahkado : « Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ni àhibiya ma ana ata bəŋ gekəli àna njəda ga Məsuf Njəlatana ti, ma ge jiri efedīŋ ! ²⁶ Àdəm ahkado :

“Melefit àhu : Ru kəhi ma ana nday hini, hi ana tay ahkado :

Akəbumi slimi lala ana ma goro, ay ti ekicəm do simiteni.

Akəmənjumləŋ ana ere ye ti anədəfiki ana kəli ni lala, ay ti ekipəm do simiteni.

²⁷ Adaba mam, ahàr ga ndam hini ègia baŋ-baŋana ; ègia baŋ-baŋana ti tægaskabu zlam va ba.

Tirikva slimi gatay na der der ti tici zlam va ba.

Tàbakabá eri a tecic-cic ti tìpi zlam va ba.

Tàgray nahkay ti tənğa afa goro a ba,

adaba tàwayay ti nahəŋgaraba tay a do.” † »

²⁸ Pol àhi ana tay keti : « Ègia nahkay ti, sərūmki lala : nihi Melefit asləroru ndam gayan afa ga ndam ya nday ndam Zəde do ni ga məhiani ana tay ahəmamam Melefit amahəŋgay tay ni. Nday ti, atəhia ma gana ana tay a ti atəgaskabu ! » [

²⁹ Pol àra àdəma ma nana ti ndam Zəde nakəŋ təslaka àna ləgayva.]

³⁰ Eslini Pol àgray vi cə bəraŋa a ahay ya ti nan əvu àpəl siŋgu gani ni bu. Ka sarta gani nani ti mis dal-dal tàra tàmənjava nan a, nan day àgəskabá tay a dek. ³¹ Nahkay nan əbu adəmki ma ka Məgur ge Melefit, acahi zlam àki ka Bay geli Yezu *Krist ana mis. Àgray aŋwaz àna ma gani ndo, mis day tàcafəŋa nan a ndo.

† 28:27 Izayi 6.9-10.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Rom ni Ere ye ti mɔdɔmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Rom ni

Maslaɗa ya ti àbaki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbaki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbaki ti ka sarta ya ti awayay akoru a Zeruzalem ga mɔhɔloru sɔngu ga ndam Eseyi akaba ga ndam Mesedɔweɗ ya tɔjami ana ndam Zeruzalem ni (15.25-26 ; Tɔwi 19.21 ; 20.1-3). Àhi ana ndam Rom tɔgɔskabá Fube wal ya ti àgray tɔwi akaba ndam Senkre na (16.1) ; nahkay mɔlan ya àbaki wakita ni bi a Senkre, bi a Koreɗ (Senkre ti kà gɔvay ga kɔsa gɔɔakani Koreɗ, ka haɔ Eseyi).

Pol àbikioru wakita hini ana ndam Rom ti adaba awayay akoru eslini ga mɔhi ma ge Melefit ana tay ; awayay ti tɔvi njɔɔa ga moroni gwar ka haɔ Espeɗ daya (1.11-15 ; 15.23-24). Ka ya ti àbikioru wakita ana tay ni ti òru eslini ndo, adaba awayay mɔhɔloru sɔngu ga ndam Eseyi ni a Zeruzalem day.

Rom ti kɔsa gɔɔakani ka haɔ Itali : ka sarta ga Pol ti ndam Rom tɔgur haɔ ya kà gɔvay ga dɔluv gɔɔakani ni dek. Ndam ga haɔ gɔrgɔrani kay tɔnjɔhadá a Rom a : ndam

Zude kay tɔkibu ka tay (Tɔwi 28.17). Ndam mɔfaki ahàr ka Yezu tɔbu eslini kay daya (Tɔwi 28.14-15) ; Pol àbikioru wakita hini ana tay (1.7), àdɔm tɔgri sa gayan ana mis ndahaɗ e kiɔɔɗ gatay bu (16.3-16).

A wakita ni bu ni ti Pol àdɔmkia Ma Mɔweni Sulumani àki ka Yezu a (1-8). Ku tamal ndam ga Yezu tɔbu a Rom nɔngu ni, ka sarta nani ti zal asak ga Yezu òru eslini faɗ ndo : Pol awayay ti tɔsɔr lala mis dek tɔgudara zlam kè eri ge Melefit a, tamal tawayay ti Melefit mɔgɔskabu tay ti tɔsɔr divi nahaɗ àbi, si àna tɔwi ga Yezu kwa. Pol àdɔm mɔlan ga ndam Zude àbu a Mɔgur ge Melefit bu daya (9-11) : bi ndam ga Yezu ya nday ndam Zude do ni tɔdɔm ndam Zude ti tɔsli arana do ti ni (14.3), ay Pol àdɔm tamal ndam Zude tɔlɔbi ti, akal maslaɗa ya Melefit àgɔskabu ni àbi simiteni (11.17-18)

A wakita gayan ni bu dek Pol àcahi ma ge Melefit ana ndam ga Yezu, kɔlan gani àhi ana tay ègia nahkay ti ahàr àdɔm tɔnjɔhad akada ge Melefit ya awayay ni. Pol àsɔr ndam Rom lala ndo, nahkay ma gayan ya àhi ana tay àki ka manjɔhad gatay ni ti kay do (12-14) ; pakama ya àbaki enjenjeni ni ti ma ya ndam ga Yezu dek ahàr àdɔm tɔsɔr ni (1-11).

A wakita gayan ya àbikioru ana ndam Rom ni bu ni ti adafaba Ma Mɔweni Sulumani ga Yezu a dek, àtam ya ti àbaki ka wakita gayan

ndahan ni ; táfekad wakita hini ka mənǰeki ga wakita ga Pol ndahan ni a Wakita ge Melefit ni bu ni ti azuhva nani.

Saga Pol

¹ Nu Pol nəbikioru wakita hini ana kuli. Nu bay məgri təwi ana Bay geli Yezu *Krist. Melefit əzala nu a, nigia zal asak ga Yezu Krist a ; ədaba nu ga məhi *Ma Məwəni Sulumani ana mis a.

² Ma Məwəni Sulumani gani nani ti kwa ahaslani Melefit əhikibiya ana ndam mahəngaray *pakama gayan a ; ədəm amahəngay mis. Ndam mahəngaray pakama gayan ni təbəkia ma gana a Wakita ge Melefit ba. ³ Ma ge Melefit ya ədəmbiyu ni ti ədəmki ka Wur gayan. Wur nani ti təwi naŋ akada ge mis hihiriken ni ; naŋ wur huđ ge Devit. ⁴ Ay ka ya ti Melefit əhəngaraba naŋ e kisim ba ni ti ədafaki naŋ Wur gayan, naŋ njəda-njədani. Melefit əgray nahkay ti əna njəda ga *Məsuf Njəlatani. Wur nani ti Yezu Krist, naŋ Bay geli. ⁵ Əgray ti nu nigia zal asak gayan ti ga sulum gayan, ədaba awayay ti nəhioru ma gayan ana mis ga jiba gərgərani dek ti təfəki ahər, təgəsiki ma. Nahkay leli dek amazləbay naŋ. ⁶ Nəbikioru ti ana kuli ndam *Rom. Lekələm day kəkumkibu ka ndam ya ti Melefit əzala tay a ti tigi ndam ga Yezu Krist ni.

⁷ Nəgri sa ana kuli ; lekələm ti Melefit awayay kuli, əzala

kuli ge migi ndam gayan njəlatana. Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist təgri sulum gatay ana kuli, təgray ti *kənjəhadumkabu əna sulumani ti.

Pol awayay moru məmənjiyu ndam Rom

⁸ Enjenjeni ti nəgri səsə ana Bay Melefit goro azuhva kuli dek akaba azuhva zlam ga Yezu *Krist ya əgri ana kuli ni, ədaba mis dek ticia kəbum kəfumki ahər, təbu təzlapaki ka ma gani. ⁹ Ka ya ti nahəngalay Melefit ni ti Melefit day əsərə nəbu nacali slimi ana kuli, nəmbrəŋ macali slimi ana kuli do. Melefit ti nəbu nəgri təwi əna njəda goro dek, nəbu nəhi *Ma Məwəni Sulumani əki ka Wur gayan ni ana mis. ¹⁰ Nəbu nahəngalay naŋ, nəhi kələvad tamal əwaya ti məvu divi ga moru məmənjiyu kuli. Nəpəskia ka mahəngalay naŋ a, ¹¹ ədaba nawayay dal-dal ga moru məmənjiyu kuli ; nawayay ti ere ye ti *Məsuf Njəlatani əvu ni nəvi ana kuli bilegeni. Nahkay ti akəngətum njəda e divi ge Melefit bu. ¹² Ere ye ti nədəm ni ti, nawayay ti leli dek məngətum njəda e kidin geli bu. Gekuli ya kəfumki ahər ka Yezu Krist ni ti aməvu njəda ; goro ya nəfəki ahər ka Yezu Krist ni day aməvi njəda ana kuli bilegeni.

¹³ Bəza ga mmawa goro ni, səruma sak ehimeya nəwaya ga moru məmənjiyu kuli a, ay ti kekileŋə nəngət ahar faŋ ndo. Nawayay moroni

ti nawayay nājənaki kəli ti mis tādəbay divi ga Yezu àtam ya kani ni. Nahkay ti nawayay nagray akada goro ya nagray e kidin ga ndam ga had ndahan bu ni. ¹⁴ Təwi nani ti Melefit àvu. Awayay ti nāhioru Ma Məweni Sulumani ana mis dek : ana ndam ya tanjəhad a kəsa gədakani bu ni akaba ana ndam ya tanjəhad a həma bu ni, ana ndam ya tijeŋga ni akaba ana ndam ya tijeŋgey ndo ni. ¹⁵ Nahkay ti nawayay ti nakoru afa gekəli, nəhi Ma Məweni Sulumani ana kəli ndam *Rom daya.

Ma Məweni Sulumani ti njəda ge Melefit

¹⁶ Nəgray mimili ga məhi *Ma Məweni Sulumani gani nani ana mis do, adaba Ma Məweni nani ti njəda ge Melefit ; adafaki ti ku way way do tamal əfəkia ahər ka Yezu *Krist a ti Melefit ahəŋgay naŋ. Melefit ahəŋgay enji ti ndam *Zəde, day kwa ti mis ga jiba gərgərani ndahan ni. ¹⁷ Ma Məweni Sulumani ni ti adafaki ahəməmam Melefit agray ti mis tigi ndam jireni kə eri gayaŋ ni. Ahər àdəm si mis təfəki ahər ka Yezu Krist cilin ; divi nahan əbi, si təfəki ahər ti ka naŋ kwa. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Maslaŋa ya ti Melefit àdəm naŋ jireni kə eri gayaŋ adaba əfəkia ahər a ti, maslaŋa gani nani ti Melefit aməvi sifa.* »

Mis dek ndam magudar zlam

¹⁸ Nədəm nahəma, Melefit naŋ agavəla naŋ əbu azum bəruv azuhva ge mis ya təhəŋgrioru ahər a had do ni ; zlam gatay ya tagudari ana mis ndahan ni day əbu awəri bəruv. Nahkay ti amagrafəŋa seriya kə tay a adaba zlam gatay ya tagudar ni acafəŋa mis ga məsər jiri a. ¹⁹ Melefit amagrafəŋa seriya kə tay a ti adaba zlam ya ti amal təsər Melefit àna naŋ ni təbu ; Melefit ana ahər gayaŋ àdəfikiki zlam gani nday nani ana tay, àŋgah ndo, ay ti təgəskabu ndo. ²⁰ Nğay Melefit naŋ ahəməmam ti mis təsər do, adaba mis tìpi naŋ day-day ndo. Ay ti kwa ka ya ti əgraya məlaŋ a ni əbivaya nihi a ti zlam ya əgraya gərgərana ni dek àdəfikiki ana mis Melefit ti naŋ njəda-njədani, naŋ Melefit naŋ bəlaŋ, amanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani. Nahkay ti mis ni nğay təgudar zlam ndo ni ti atədəm koksah. ²¹ Təsəra Melefit naŋ əbu ca, ay ti təhəŋgrioru ahər a had do, təgri səsi akada ya ti əgəski təgri ana Melefit ni do daya. Təjalaki ahər ka zlam masakani sawaŋ, təsər magray zlam sulumani va do, nday a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu, tìpi divi ge Melefit va do. ²² Təhi ana ahər nday ndam məsər zlam, ambatakani do tìgia ndam muru a. ²³ Melefit naŋ njəda-njədani, day-day amət do, giri-giri təhəŋgrioru ahər a had, ay ti təwayay do, təhəŋgrioru ahər a had

* 1:17 Habakuk 2.4.

ana përa sawaᅇ : përa gani nday nani ti ndahaᅇ akada mis hihirikeni ya amət ni, ndahaᅇ akada eđiđiᅇ, ndahaᅇ akada zlam ya ti təsawadaᅇ àna asak fađ ni, ndahaᅇ ti ni zlam a had.

²⁴ Nahkay Melefit àmbrəᅇa tay a, ti tãgray zlam ya ti mæbərur gatay awayay ni, ti tãbaki mimili ka ahàr gatay àna zlam magudarani gatay ya tagray ni. ²⁵ Tàmbrəᅇa jiri ge Melefit a, tadəbay zlam ga malfada sawaᅇ. Giri-giri ti tãhəᅇgrioru ahàr a had ana Melefit, tãgri tãwi, adaba naᅇ ti àgraya zlam a dek ; ay tãhəᅇgrioru ahàr a had, tãgri tãwi ti ana zlam ya ti Melefit àgraya ni sawaᅇ. Melefit ti mis tãzləbay naᅇ ga kaᅇgay-kaᅇgayani. Aya nahkay !

²⁶ Tãgray nahkay ti Melefit àmbrəᅇa tay a ti tãbaki mimili ka ahàr gatay àna zlam magudarani ya mæbərur gatay awayay ni. Nahkay ti wál gatay ni tàmbrəᅇa mandəhadkabana akaba zawal a, tandəhadkabu akaba wál ndahaᅇ. Zlam gani nani ti Melefit àwayay do : àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. ²⁷ Zawal day tagray nahkay, tàmbrəᅇa mandəhadkabana akaba wál a, tandəhadkabu akaba zawal ndahaᅇ sawaᅇ, tawayay magrani nahkay dal-dal, ay ti Melefit àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. Zawal nday nani tagray zlam ya ti asay mimili ni e kiđiᅇ gatay gatayani bu. Azuhva tãwi gatay ya tagray ni ti

Melefit amatraᅇ tay ; gayan ya atraᅇ tay ni ti kal-kal akaba zlam gatay ya tãgudar ni.

²⁸ Akada gatay ya tawayay mæsər Melefit do ni ti, Melefit day àmbrəᅇa tay a ti tãjalaki ahàr ka zlam ya ti mæbərur gatay magədavani awayay ni cilinᅇ. Nahkay tãbu tagray zlam ya àgəski magrani do ni. ²⁹ Tagray zlam ya àgəski magrani do ni, tagudar zlam dal-dal : tawayay zlam kay, tãgri daliya ana mis, zlam ge mis tigi eri ana tay, tabazl mis, taləgavu e kiđiᅇ gatay bu, tagosay mis, tagray cuđay, təsivu ana mis, ³⁰ tãbi seki ana mis, tawayay Melefit do, tahəᅇgalay ma ge mis, tiji zlabay, tazləbay ahàr gatay, tadəbay divi ga mægri cuđay ana mis, tiđiiki ma ana ata bəᅇ gatay do. ³¹ Təsər ahàr va do, tãgray ere ye ti tədəm atagray ni do, tawayay mis do, mis day təsi cicihi ana tay do. ³² Ma ge Melefit ya àđəm ndam ya tagudar zlam akada nani ni ahàr àđəm tãbazla tay a ni ti, təsəra ma gani nana lala. Ku tamal təsəra lala nəᅇgu ni nday tãbu tagudar zlam zlam gatay. Tãgray nahkay cilinᅇ do : tazləbay ndam ya ti tagudar zlam akada gatay ni daya. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti àgudarkiva tay a àkiva.

2

Seriya ge Melefit ti seriya ge jiri

¹ Nak ya ti kədəm mis ndahaᅇ tagudar zlam cilinᅇ

ni ti, ku nak way way do Melefit aməwəl kur àna seriya. Gayak ya ti kədəm mis ndahan tagudara zlam a ni ti, seriya àgəsa kur kurana. Adaba nak ya ti kədəm mis ndahan tagudar zlam ni ti nak day kəbu kagudar akada gatay ni. ² Məsəra, Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam ya tagray nahkay na. Seriya gani nani ti seriya ge jiri. ³ Nak ya ti kədəm mis ndahan tagudara zlam a, ambatakani do nak nakani day kəbu kagray akada gatay ni ti, kəhi ana ahər akatamfəŋa kà seriya ge Melefit a waw? ⁴ Tək day ti *sulum ge Melefit ya agruk dal-dalani ni akaba gayan ya ti ebesək, àtraḅ kur weceweci do ni ti, kəhi ana ahər zlam masakani aw? Agruk sulum nahkay ni ti, awayay ti kāmbatkaba majalay ahər gayak a ti kəsər do waw? ⁵ Nak kici slimi do, kawayay mambatkaba majalay ahər gayak a do ni ti, nak nakani àna ahər gayak kagray ti Melefit mātṛaḅ kur dal-dal. Ka fat ya ti Melefit aməzuma bəruv a ni ti aməgəs kur àna seriya. Ka fat gani nani ti amagrafəŋa seriya kè mis a ; seriya gayan ya agray ni ti ge jiri. ⁶ Ku way way do, Melefit aməvi zlam ke təwi ga maslaŋa gani ya àgray ni : ⁷ nday ya ti tagray zlam sulumani kəlavad ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. Nday gani tawayay ti Melefit māzləbay tay, mədəmki ma sulumani ka tay, akaba tawayay

tanjəhad akaba Melefit ga kanḡay-kanḡayani. ⁸ Ay nday ya ti ticiiki ma do, tawayay jiri do, tawayay magudar zlam ni ti Melefit aməzumki bəruv ka tay, amatraḅ tay dal-dal. ⁹ Ndam ya ti tagudar zlam ni dek atəcakay daliya dal-dal, bəruv amətikaba ana tay a. Atəcakay daliya gani nani enji ti ndam *Zude, mək nday ya ti nday ndam Zude do ni. ¹⁰ Ay nday ya ti tagray zlam sulumani ni ti ni Melefit amazləbay tay, amədəm nday sulumani, aməvi manjəhad sulumani ana tay. Aməvi ana ndam Zude enji, mək ana nday ya ti nday ndam Zude do ni. ¹¹ Adaba Melefit agray seriya ti èmbikivu ka maslaŋa nahan do.

¹² Tamal mis təsər *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni do mək tagudar zlam nahkay ti, etijiji dek. Ay etijiji ti akada ga pakama ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni do. Nday ya ti təsəra divi ge Melefit ya àvi ana Məwiz na mək tagudar zlam ni ti, Melefit aməgəs tay àna seriya akada ga pakama ya àbu məbəkiani a wakita gani nani bu ni. ¹³ Ndam ya ti təbu tici pakama ge Melefit ya àhi ana Məwiz ni àna slimi cilij ni ti Melefit amədəm nday ndam jireni do ; amədəm ndam jireni ti nday ya ti təgəskabu, tagray təwi àna pakama gani nani ni. ¹⁴ Nday ya ti ndam Zude do ni təsər Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni do. Ay tamal tagray zlam akada ge Divi ge

Melefit ya àdáfiki ana Məwiz ni ka məsər gatay do nahəma, zlam gatay ya tagray ni adafaki Divi ya Melefit àvi ana Məwiz ni àniviyu ana tay a məbərur bu. Ku tamal təsər Divi gani nani do nəngu ni, Divi gani àniviyu ana tay a məbərur bu. ¹⁵ Nahkay tədəfaki təbu tagray təwi ti àna Divi ge Melefit ya àvi ana tay a məbərur gatay bu ni. Təsərkaba zlam sulumana akaba magədavana a məbərur gatay ba ; sarta nahan təsəra təgra zlam sulumana, sarta nahan ti ni təsəra təgudara zlam a. ¹⁶ Zlam ya ti nəzlapaki nihi ni ti amanğazlavu vay-vay ka fat ya ti Yezu *Krist amagrafəna seriya kə mis àna njəda ge Melefit a ni. Amagrafəna seriya kà tay a ti àki ka zlam ya ti àniviyu ana tay a məbərur bu manğahani ni. A *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kəli ni bu ni day nədəm nahkay.

Ndam Zude təgəskabu Divi ge Melefit ya àdáfiki ana Məwiz ni do

¹⁷ Nak zal Zude ya kazləbay ahər gayak adaba nak zal Zude ni ti, nak kəbu kagraj ahəmamam ? Kədəm kəsəra Melefit akaba Divi gayan ya àdáfiki ana Məwiz na ; ¹⁸ kədəm kəsəra ere ye ti Melefit awayay na ; *Divi ge Melefit ya àdáfiki ana Məwiz ni ti àdəfukkia zlam a ; kəsəra medekaba zlam sulumana akaba magədavana ; ¹⁹ kədəm kipi divi a, kadafəna ahar

kà ndam wuluf a ; kədəm nak bay masladı məlan ana ndam ya ti nday a ləvəj bu ni ti tıpi divi lala ni ; ²⁰ kədəm kəsəra zlam a, kədəfiki zlam ana ndam ya ti təsər zlam do ni ; kədəm nak bay məsər zlam, kacahi zlam ana ndam ya ti təsər Divi ge Melefit do ni. Kagraj nahkay ti kəhi ana ahər Divi ge Melefit ya àdáfiki ana Məwiz ni ti àdəfukaba zlam jirena dek.

²¹ Ay nak ya ti kacahi zlam ana mis ni ti, kəcahi zlam ana ahər gayak gayakani do ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kigum akal ba » ni ti, nak nakani kigi ni ti kamam ? ²² Nak ya ti kəhi ana mis « Kəgrum hala ba » ni ti, nak nakani kagraj ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kəgrum pəra ba » ni ti, nak nakani kəhuriyu a məlan ga pəra vu ga məhəl zlam ya təbəhadı ana pəra ni akal ni ti kamam ? ²³ Nak ya ti kədəm Divi ge Melefit àbəlay ni ti kagraj ere ye ti Melefit àdəm kəgray ba e Divi gayan bu ni, kəbəkı mimili ke Melefit nahkay ni ti kamam ? ²⁴ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nday ya ti nday ndam *Zude do ni təbu tindivi Melefit azuhva təwi gekəli ya kəgrum ni.* »

²⁵ Tamal kəgəskabá Divi ge Melefit ya àdáfiki ana Məwiz na ti, gayak ya *kəkeley kədi ga madafaki nak ge Melefit ni ti àbəlay. Ay tamal kəgəskabu Divi ge Melefit gani do ni

ti, ègia akada kèkeley kudi ndo. ²⁶ Tamal mis agaskabá Divi ge Melefit ya adéfiki ana Mawiz na ti, ku tamal èkeley kudi ndo nangu ni, kè eri ge Melefit ti ègia akada èkela kudi a. ²⁷ Tamal mis èkeley kudi ndo, mak agaskabá Divi ge Melefit ya adéfiki ana Mawiz na ti, maslana gani nani amadam nak ya ti kikela kudi a, kasara Divi ge Melefit a mak kagaskabu do ni ti kagudara zlam a. ²⁸ Zal Zude ededin ededineni ti way? Zal Zude kè eri ge Melefit ti nan ya ti agray zlam ya ti mis tipi ni do. Mekeley kudi ededin ededineni ti mam? Mekeley kudi kè eri ge Melefit ti ya tekelta ambal gana ni do. ²⁹ Zal Zude ededin ededineni ti asarvu do; zal Zude kè eri ge Melefit ti maslana ya ti Melefit ambatikaba majalay ahàr a ni. Mekeley kudi ededin ededineni day ere ye ti *Məsuf ge Melefit agri a məbəruv bu ni. Ere gani nani ti Divi ge Melefit ya adéfiki ana Mawiz ni agray do. Maslana gani nani ti mis tazləbay nan do; azləbay nan ti Melefit.

3

Maslana ya ti agudari zlam ana Melefit do ni ti abi

¹ Tamal nahkay ti, ndam *Zude tətam mis ndahan ni ti ana mam? *Mekeley kudi gatay ya tekeley ni ti asagikivu mam ana tay mam? ² Zlam gani nday nani

ti a zlam bu dek tabalay dal-dal. Adaba Melefit agri sulum akaba ahi ma gayan enji ni ti ana ndam Zude. ³ Mis ndahan e kidin gatay bu tambrəna ma ge Melefit a; ay ku tamal tambrəna nangu ni, gatay ya ti tagray nahkay ni ti Melefit day aməbrənan magray ere ye ti adam amagrai ni azuhva nani aw? ⁴ Aha, nahkay do simiteni! Ku tamal mis dek tasakad malfada nangu ni, day-day Melefit ambrənan ere ye ti adam amagrai ni do. Abu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi:

« Ka ya ti kadam ma ni ti, mis atasər ma gayak ya kadam ni ti ma ge jiri.

Ku tamal tacalki kur ka zlam magudarani nangu ni, ekeyefin ka tay, atasər kagudar arana ndo simiteni.* »

⁵ Ay bi maslana nahan adam məsər Melefit nan jiri ti ana zlam ge mis ya tagudar ni. Tamal adam nahkay ti amadamum mam? Ka ya ti Melefit amazuma bəruv a, amatraḅ mis ni ti, amadamum Melefit agri cuday ana tay aw? Ma goro hini ya nadam nihi ni ti ma goro goroani do; nadam ti akada ge mis ndahan ya tabu tadam ni. ⁶ Nahkay Melefit agri cuday ana mis aw? Aha! Melefit ti nan cudayani do simiteni. Tamal ti nan cudayani ti, amagrafəna seriya kè mis ga duniya ti ahəmamam?

⁷ Ay bi maslana nahan adam tamal nasakad malfada

* 3:4 Limis 51.6.

ti, mis atəsər Melefit nañ jiri àna malfada goro ya nəsəkad ni, mək atazləbay Melefit azuhva jiri gayan ni. Tamal nahkay ti Melefit aməgəs nu àna seriya, amədam nu bay magudar zlam ti kamam? ⁸ Tamal pakama gani nani pakama ge jiri ti, hojo mādāmum: «Magudarum zlam, ti zlam sulumani mâgravu.» Nu ti nədam nahkay do simiteni, ay mis ndahan təbu tasəkadku malfada, tədam nu nəbu nədam nahkay. Melefit amatraḅ tay àki ka ma gatay ya tagudar ni; amatraḅ tay ti ge jiri.

⁹ Nihi ti nədam mam? Leli ndam Zəde ti mātām mis ndahan aw? Aha! Nədəma: nədam ahkado leli ndam Zəde akaba mis ga jiba ndahan ni dek ti mīgia evidi ga zlam magudarana. ¹⁰ Ma goro nani ti akada ma ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni. Ma gani nani ti nahkay hi:

«Maslaṇa àbi jireni bi, ku mis bəlan day àbi.

¹¹ Maslaṇa ya ti àsəra jiri a ni àbi, maslaṇa ya ti adəbay Melefit ni day àbi.

¹² Mis dek tija, nday dek ka ahar bəlan təmbatia aləṇ ana Melefit a; maslaṇa ya ti agray zlam sulumani ni ku bəlan tekeḅi àbi. †

¹³ Ma gatay ya tədam ni ti àbəlay do, ezi

akada mindiviñ məzləkləṇana. †

Arəḅ gatay àbəlay do, tagosay mis àna nañ.

Pakama gatay ya tədam ni ti akada məwər ga gavan. §

¹⁴ Pakama gatay ni dek ti pakama ga cuday, tetikwesl mis àna nañ ciliṇ.*

¹⁵ Asak gatay ni azavu kaf-kaf ga moru mabazl mis.

¹⁶ Ka məlan ya ti tōra ni dek ti tagudar zlam, təgri daliya ana mis.

¹⁷ Təsər manjəhadkabani akaba mis àna sulumani do. †

¹⁸ Təgraḅəṇa aṅgwaz kə Melefit a do simiteni. † »

¹⁹ Məsəra Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni dek ti Melefit àhi ana ndam ya ti təgəskabá ma gana ni. Adəm ma gani ti, awayay adafaki ku way way do agudara zlam a; ṅgay tagudar zlam ndo ni ti mis atəhi koksah. Nahkay mis dek təsəra akal Melefit aməwəl tay àna seriya. ²⁰ Maslaṇa ya ti Melefit amədam nañ jireni adaba agəskabá Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na dek ti àbi. Wakita ge Melefit ya Məwiz abəki ni ti mis təsər zlam magudarani gatay àna nañ ciliṇ.

Mis tigi ndam jireni kə meleher ge Melefit ti ahəmamam?

† 3:12 Limis 14.1-3; 53.2-4. † 3:13 Limis 5.10. § 3:13 Limis 140.4. * 3:14 Limis 10.7. † 3:17 Izayi 59.7-8. † 3:18 Limis 36.2.

²¹ Ay nihi ti Melefit àdǎfikia divi ana mis a ti tǐgi ndam jireni kè eri gayaŋ. Divi gani nani ti gǎrgǎri akaba *Divi ya Mǎwiz àbǎki a wakita gayaŋ ni bu ni. Ku tamal nahkay nǎngu ni, Mǎwiz akaba ndam ndahaŋ ya tàhǎŋgaray *pakama ge Melefit ni tǎdǎmkibiya ma. ²² Mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit nahǎma, adaba tǎbu tǎfǎki ahàr ka Yezu *Krist palam. Melefit àvi divi gani nani ana nday ya ti tǎfǎki ahàr ka Yezu Krist ni dǎk. Adaba Melefit ti ècirkaba mis a do: ²³ mis dǎk tǎgudara zlam a; nahkay nday driŋ driŋ akaba Melefit Bay njǎdǎnjǎdani ni, tòru afa gani koksah. ²⁴ Ay ti Melefit àgri sulum gayaŋ ana tay, àdǎm nday ndam jireni kè eri gayaŋ ni ti ga sulum gayaŋ. Àgri ana tay nahkay ti àna tǎwi ga Yezu Krist ya àgray ni. Yezu Krist ti àhǎŋgaya tay a zlam magudarani gatay ni ba. ²⁵ Naŋ ti Melefit àslǎrbiyu naŋ ti mǎmǎt azuhva mis. Àgray nahkay ti, ti mimiz ga Yezu ya àdǎgaya ni mǎbarafǎŋa zlam magudarana kè mis a. Nahkay tamal mǎfǎkia ahàr ka Yezu Krist a ti, Melefit ambǎrfǎŋa zlam magudarani geli ni kè leli a. Melefit àgray nahkay ti, adǎfaki Melefit ti naŋ jireni: ahaslani ti Melefit àtrafǎki mis ka zlam magudarani gatay ni ndo, ²⁶ èbesia ana tay a. Ay nihi ti Melefit adǎfakia naŋ jirena. Àgray nahkay ti, awayay agray zlam ge jiri akaba

awayay ti ndam ya ti tǎfǎki ahàr ka Yezu ni tǐgi ndam jireni daya.

²⁷ Tamal nahkay ti zlam nahaŋ àbu ti miji zlabay àna naŋ aw? Aha! Àbi. Tamal maslaŋa esliki magray zlam ya ti Melefit àdǎm a Wakita gayaŋ ni bu grum ni dǎk ti, amal esliki miji zlabay, ay maslaŋa ya ti esliki ni ti àbi simiteni. Nahkay Melefit àdǎfikia divi nahaŋ ana leli a, ay ti miji zlabay àna naŋ koksah. Divi gani ya adǎfaki ni ti mǎfǎki ahàr ka Yezu Krist. ²⁸ Nahkay zla nahǎma, mǎsǎra Melefit àdǎm mis jireni kè eri gayaŋ ni ti azuhva maslaŋa gani naŋ àbu afǎki ahàr ka Yezu Krist. Ku tamal maslaŋa gani adǎbay Divi ya ti Mǎwiz àbǎki a wakita gayaŋ ni bu ni dǎk nǎngu ni, Melefit adǎm maslaŋa gani nani mis jireni ti azuhva tǎwi gani nani do. ²⁹ Melefit ti naŋ Melefit ga ndam *Zǎde ciliŋ aw? Aha! Naŋ ti Melefit ga nday ya ti nday ndam Zǎde do ni daya do waw? Iy, naŋ Melefit ga ndam ya ti nday ndam Zǎde do ni daya. ³⁰ Adaba Melefit ti naŋ bǎlaŋ, nahaŋ àbi. Tamal ndam Zǎde tǎfǎki ahàr ka Yezu Krist ti Melefit amǎdǎm nday ndam jireni kè eri gayaŋ. Mis ndahaŋ ni day tamal tǎfǎki ahàr ka Yezu Krist ti Melefit amǎdǎm nday ndam jireni kè eri gayaŋ daya. ³¹ Geli ya ti mǎdǎm Melefit agray ti mis tǐgi ndam jireni kè eri gayaŋ adaba

təfəkia ahàr ka Yezu Krist a ni ti, awayay adəmvaba Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ti zlam masakani aw? Aha, nahkay do! Məbu madafaki pakama ge Melefit ya àdəm a wakita gani nani bu ni ti pakama ge Melefit ededīn ededīneni sawaŋ.

4

Melefit àdəm Abraham ti naŋ mis jireni kè eri gayaŋ

¹ Majalumki ahàr ka Abraham bəŋ ga bəŋ geli ni. Mədəmki ti mam? Naŋ ti mam àgrakivu a manjəhad gayaŋ ni bu mam? ² Tamal Melefit àdəm Abraham ti naŋ mis jireni kè eri gayaŋ azuhva àgray təwi sulumani ti, akal Abraham eji zlabay tata. Ay ti kè meleher ge Melefit ti èji zlabay koksah, ³ adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi: « Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti Melefit àdəm naŋ mis jireni kè eri gayaŋ.* » ⁴ Səruma lala: maslaŋa ya ti agray təwi ni ti təvi endif gayaŋ. Ere ye ti təvi ni ti ga sulum do. ⁵ Ay tamal mis àfəkia ahàr ke Melefit a, Melefit àdəm maslaŋa gani nani ti mis jireni kè eri gayaŋ. Ku tamal maslaŋa gani àgri təwi ana Melefit ndo nəŋgu ni, àsəra Melefit agray ti ndam magudar zlam tūgi ndam jireni kè eri gayaŋ ti ga sulum gayaŋ. ⁶ Ahaslani Devit day àdəmki ma ka

ndam ya ti Melefit àgray ti tūgi ndam jireni kè eri gayaŋ na; ku tamal ndam nday nani təgri təwi ndo nəŋgu ni Melefit àdəm nday ndam jireni kè eri gayaŋ. Devit àdəm ndam nday nani ti təbu ana məmərani. ⁷ Àdəm ahkado:

« Ndam ya ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a,

awayay maməŋjaləŋani kà zlam gatay ya təgudar ni va do ni ti tāmərnu.

⁸ Maslaŋa ya ti Bay Melefit àcalfəŋ kà zlam gayaŋ ya àgudar ni do simiteni ni ti māmərnu.† »

⁹ Devit awayay adəm ndam ya tāmərnu ni ti ndam ya nday *təkela kədi a ni cilin aw? Aha; ndam ya təkəley kədi ndo ni day tāmərnu. Mədəm Melefit àdəm Abraham naŋ mis jireni kè eri gayaŋ ni ti, adaba àfəkia ahàr a palam do aw? ‡

¹⁰ Melefit àdəm Abraham naŋ mis jireni kè eri gayaŋ ni ti, ka sarta gani nani ti Abraham èkela kədi a tək, èkəley faŋ ndo waw? Ka sarta gani nani ti èkel kədi faŋ ndo. ¹¹ Nahkay Abraham àfəki ahàr ke Melefit, mək Melefit àdəm naŋ zal jiri kè eri gayaŋ nahəma, ka sarta gani nani èkəley kədi faŋ ndo. Àra àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit àhi mēkəley kədi ti ga madafaki naŋ ègia mis jirena kè eri ge Melefit a. Nahkay Abraham ti naŋ bəŋ ga ndam

* 4:3 Mənjəkiani 15.6. † 4:8 Limis 32.1-2. ‡ 4:9 Məŋjay Mənjəkiani 15.6.

ya ti tèkeley kudi ndo, tɔ̀fɛkia ahàr ke Melefit a ni. Melefit àdám nday day ndam jireni kè eri gayan̄ akada ya àhi ana Abraham ni. ¹² Abraham ti nan̄ bəŋ ga ndam ya ti tɛkela kudi a ni daya, ay ti si ahàr àdám tèkeley kudi ciliŋ do ; tɔ̀fɛki ahàr ke Melefit akada ga bəŋ gatay Abraham ya àgray ka ya ti èkeley kudi fan̄ ndo ni daya kwa.

Melefit aməvi sulum gayan̄ ti ana ndam ya ti tɔ̀fɛki ahàr ka Yezu ni

¹³ Kwa ahaslani Melefit àdám Abraham ahkay do ni bəza hud̄ gayan̄ atanjəhad̄ ka had̄ dek. § Àdám nahkay ti adaba Abraham adaba *Divi ge Melefit na palam do ; Melefit àdám nahkay ti adaba Abraham afɛkia ahàr a palam. Abraham ara afɛkia ahàr ke Melefit a nahkay ti Melefit àdám nan̄ ti mis jireni kè eri gayan̄. ¹⁴ Tamal mis tadəbay Divi ge Melefit ni mək Melefit adám nday ndam jireni kè eri gayan̄ azuhva tɔ̀wi gani nani ti, akal məfɛki ahàr geli ke Melefit ni egi zlam masakani. Tamal nahkay ti, akal ge Melefit ya ti àdám aməvi zlam ana mis ga sulum ni day egi ma masakani. ¹⁵ Nahkay tamal mis təsəra Divi ge Məwiz ya Melefit àvi ana tay na, mək tàgray zlam ya ti Məwiz àdám grum ni do ni ti, Melefit azumki bəruv ka tay adaba tawayay məgəskabu ma gani do. Adaba tamal Divi ge

Melefit àlɔ̀bi ti, akal magudar zlam day àbi simiteni.

¹⁶ Nahkay zlam ya ti Melefit àdám aməgri ana mis ni ti, aməgri ti ana ndam ya ti tɔ̀fɛki ahàr ni. Àgray nahkay ti ga sulum gayan̄. Awayay agri ana bəza hud̄ ga Abraham dek. Melefit agri zlam ya ti àdám aməgri ana mis ni ti, àgri ana nday ya ti təgəskabu Divi ge Melefit ya Məwiz àbɛki a wakita gayan̄ ni bu ni ciliŋ do. Aməgri ti ana mis ndahan̄ ya ti tɔ̀fɛki ahàr akada ga Abraham ya afɛki ahàr ni dek daya. Adaba Abraham ti nan̄ bəŋ geli dek.

¹⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Abraham nahkay hi : « Nàgray ti kigi bəŋ ga jiba gərgəri kay.* » Nahkay Abraham ègia bəŋ geli kè meleher ge Melefit a, adaba afɛki ahàr ti ke Melefit. Melefit ti ahəŋgaraba mis e kisim ba, zlam ya ti tɔ̀bi ahaslani bi ni day agray tay àna pakama ya adəmaya ni. ¹⁸ Abraham ti àmbrəŋ məfɛki ahàr ke Melefit ndo. Ku tamal ere ye ti Melefit àdám aməgri ni mis tɔ̀dám àgravu koksah nəŋgu ni, Abraham àmbrəŋ məfɛki ahàr ke Melefit ndo. Nahkay Abraham ègia bəŋ ga jiba gərgəri a kay akada ge Melefit ya àhi ahkado : « Bəza hud̄ gayak atala dal-dal nahkay† » ni. ¹⁹ Ka ya ti Melefit àhi ma gani ana Abraham ni ti vi ga Abraham agray vi

§ 4:13 Mənjay Mənjəkiani 12.2-3 ; 17.4-6 ; 22.15-18.

* 4:17 Mənjəkiani 17.5.

† 4:18 Mənjəkiani 15.5.

diŋ. Àsəra ègia medewel a kwete-kwete, wal gayan Sara day dægəłani, ay àmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo. ²⁰ Àjalay ahàr cə cə do, àsəra aməŋgət ere ye ti Melefit àdəm aməvi ni ; àŋgəta njəda adaba àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay àzləbay Melefit. ²¹ Àsəra lala, Melefit naŋ àbu àna njəda ga mægri ere ye ti àdəm aməgri ni. ²² Melefit àdəm naŋ mis jireni kè eri gayan ni ti azuhva nani. ²³ Ma ya ti àbu məbəkiani : « Melefit àdəm naŋ mis jireni kè eri gayan† » ni ti àdəmki ka Abraham ciliŋ do, ²⁴ àdəmki ti ke leli daya. Leli məfəkia ahàr ke Melefit a ; naŋ ti àhəŋgaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Məfəki ahàr nahkay ti, Melefit amədəm leli day ndam jireni kè eri gayan. ²⁵ Yezu ti Melefit àmbrəŋ naŋ ti məmət ti azuhva zlam geli ya mągudar ni. Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, ti leli mįgi ndam jireni kè eri gayan.

5

Leli manjəhad akaba Melefit àna sulumani

¹ Nihi ti Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayan ni ti adaba məfəkia ahàr a. Nahkay ti leli məbu manjəhad akaba Melefit àna sulumani azuhva zlam ga Bay geli Yezu *Krist ya àgray ni. ² Bay ya ti àvi divi ana leli ti məŋgət *sulum ge Melefit ni ti Yezu Krist. Leli məfəkia ahàr a,

nahkay məki nihi ti ka sulum gani nani. Məmərvu adaba məsəra Melefit amagray ti mənjàhad akaba naŋ a məlaŋ masladani gayan ni bu. ³ Məmərvu ti azuhva nani ciliŋ do, ku leli a daliya bu day məmərvu. Adaba məsəra ka ya ti məbu macakay daliya ni ti macahay mebesey zlam. ⁴ Ka ya ti mebesey zlam ni ti məŋgət njəda, məmbrəŋ məfəki ahàr ka Yezu do. Ka ya ti məŋgəta njəda nana ni ti məsəra Melefit aməgri ere ye ti àdəm aməgri ana leli ni ana leli edediŋ. ⁵ Leli məsər nahkay ti masakani do, adaba məsəra Melefit awayay leli dal-dal. Məsər ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani, adaba Melefit àvia Məsuf gani nana ana leli a, àniviyu ana leli.

⁶ Ahasłani ti njəda àfəŋ kè leli ga məmbrəŋ magudar zlam bi. Ay Krist àməta a kəla ga ndam magudar zlam va. Àmət ti ka fat ya ti Melefit adaba ni. ⁷ Ku tamal mis naŋ jireni nəŋgu ni, mis nahaŋ agəskabu ti məmət a kəla gayan vu ti zləzlada. Tamal mis sulumani ti, bi maslaŋa agəskabu ti məmət a kəla gayan vu. ⁸ Ay ti Melefit awayay leli dal-dal. Ere ye ti adafaki awayay leli dal-dal ni ti nihi : ka sarta gani nani leli məbu magudar zlam kekileŋa, ay àslərbiyu Krist ti məmət a kəla geli vu. ⁹ Krist àra àməta a kəla geli va, mimiz gayan àra adəgaya nahkay nahəma, Melefit àdəm leli

† 4:23 Mənjəkiani 15.5.

ndam jireni kè eri gayan. Ègia nahkay ti mèsèra ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a ni ti Krist amahəŋgay leli ti Melefit àzumki bəruv ke leli ba. ¹⁰ Ahaslani ti leli ndam ezir ge Melefit. Ay nihi ti Wur gayan àməta, nahkay àŋgalabakabá leli akaba Melefit a. Ègia nahkay ti mèsèra lala Melefit amahəŋgay leli ga kaŋgay-kaŋgayani adaba Wur gayan ni àŋgaba e kisim ba, naŋ àbu àna sifa. ¹¹ Ay nahkay cilin do ; məmərvu àna ere ye ti Melefit àgri ana leli ni. Ere ye ti àgray ni ti azuhva Bay geli Yezu Krist. Àŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti naŋ.

Ata Adam nday ata Krist

¹² Ere ye ti nawayay nədəm ni ti nihi : mis bəlan ànjəki ka magudar zlam, mək magudar zlam gayan ni àzəkibiya kisim ke mis a dek. Nahkay mis ni dek təmət, adaba nday dek təgudara zlam a. ¹³ Wudaka Melefit àdəfiki *Divi gayan ana Məwiz nahəma, zlam magudarani àbu a duniya bu àndava. Ay ka sarta gani nani ti Melefit àcalci mis ka zlam magudarani gatay ni ndo, adaba àdəfiki Divi gayan ni ana Məwiz faŋ ndo. ¹⁴ Ay ti kwa ka sarta ga Adam àbivaya ana Məwiz a ti kisim àbu zlam gayan. Ku tamal mis təgudari zlam ana Melefit akada ga Adam ni ndo nəŋgu ni, təbu təmət. Adam ti akada maslaŋa ya ti amara ni. ¹⁵ Ay ti təwi gatay ni gərgəri. Zlam magudarani ga Adam ni ti

gərgəri akaba zlam ya ti Melefit avi ana mis ga sulum ni. Iy, ededin mis bəlan àgudar zlam, mək magudar zlam gayan ni àzəkibiya kisim ke mis a dek.

Ay *sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nahkay do, àtam təwi ga Adam ni àna njəda dal-dal. Adaba mèsèra Melefit amahəŋgay mis dal-dal ga sulum azuhva təwi ge mis bəlan. Maslaŋa nani ti Yezu *Krist. ¹⁶ Nahkay sulum ya ti Melefit agri ana mis ni ti gərgəri akaba zlam magudarani ya mis bəlan àgudar ni. Zlam magudarani ya mis bəlan àgudar ni ti Melefit àwəlkia mis àna naŋ ka seriya. Ay sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nahkay do. Mis ni təgudara zlam a dal-dal, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni Melefit àgria sulum ana tay a. Sulum gayan ya àgri ana tay ni ti, agray ti tigi mis jireni kè eri gayan. ¹⁷ Iy, ededin mis bəlan àgudar zlam, mək zlam magudarani ge mis bəlanani ni àzəkibiya kisim ke mis a dek. Ay maslaŋa nahan bəlan àgra təwi nahan a, təwi gayan ni àtama nahan na àna njəda dal-dal ; maslaŋa gani nani bəlanani ni ti Yezu Krist. Melefit agri sulum ana mis ti azuhva naŋ. Àna sulum gani nani ti mis etigi jireni kè eri gayan. Nahkay ti nday ya ti tigia mis jirena kè eri gayan a ni atəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni, ti tənjàhadkabu akaba naŋ a bay gayan bu.

¹⁸ Nahkay zla nahəma,

məsəra mis bəlaŋ ağudar zlam, mək zlam magudarani gayan ni azəkibiya kisim ke mis a dek, adaba Melefit əwəla tay əna seriya. Nahkay day mis nahan bəlaŋ agray zlam sulumani, əmbaya mis a dek a seriya ba, əvia sifa ya əndav day-day do na ana tay a. ¹⁹ Məsəra mis bəlaŋ ağəsiki ma ana Melefit ndo, ağudar zlam; nahkay ti mis kay tigi ndam magudar zlam. Nahkay day mis bəlaŋ agray zlam sulumani, ağəsikia ma ana Melefit a; azuhva zlam gayan ya agray ni ti Melefit ədəm mis kay etigi ndam jireni.

²⁰ Melefit əferkivu Divi gayan, ədəfiki ana Məwiz ni ti, ti mis təsərki nday təbu tagudar zlam kay. Ay ka ya ti mis tagudar zlam gərgəri kay ni ti Melefit day agri sulum gayan ana tay kay, atam zlam gatay ya təgudar ni əna njədə ferek-ferek. ²¹ Məsəra tamal mis agudar zlam ti amət, adaba magudar zlam gayan ni nan əbu əna njədə ga makad nan. Nahkay day sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nan əbu əna njədə ga mahəngay mis: azuhva sulum gani nani ti mis ni tigi jireni kə eri ge Melefit, nahkay Melefit avi sifa ya əndav day-day do ni ana tay azuhva təwi ga Bay geli Yezu Krist ya agray ni.

6

Leli məbu əna sifa azuhva Yezu Krist

¹ Tamal nahkay ti, mədəm nihi ti mam? Mədəm magudarumkivu zlam kəlavad, ti Melefit məgri sulum gayan ana leli əkivu aw? ² Aha, məgrum nahkay ba. Məsəra ahaslani ti leli ndam magudar zlam, ay nihi ti kala məməta, leli evidi ga zlam magudarani va do. Tamal leli evidi ga zlam magudarani va do ni ti, kekileŋa mawayay magudar zlam ti kamam? ³ Ka ya ti *təbaray leli dek əna *slimi ga Yezu *Krist ni ti, ŋgay miğia akada mis bəlaŋ akaba nan a, kala leli dek məməta akaba nan a ti kəsərum do aw? ⁴ Ka ya ti təbaray leli əna slimi ge Krist ni ti kala məməta ka ahar bəlaŋ akaba nan a, tili leli ka ahar bəlaŋ akaba nan a daya. Ay Bəŋ geli Melefit ti njədə əfəŋ dal-dal, əhəŋgaraba Yezu Krist e kisim ba əna njədə gani nana; nahkay awayay ti leli day manjəhad geli məmbatvu, miği mis məweni.

⁵ Leli miğia akada mis bəlaŋ akaba Yezu Krist a, nahkay kala leli məməta akaba nan a. Tamal nahkay ti leli day amanğaba e kisim ba akada gayan ya ti aŋgaba e kisim ba ni. ⁶ Məsəra ka ya ti *tədarfəŋ Yezu kə təndal ni ti, kala tədarfəŋiya manjəhad geli məgədavani ya ahaslani na daya. Nahkay ti manjəhad geli nani ti əbi va bi, kala əməta. Əgia nahkay ti leli evidi ga zlam magudarani va do. ⁷ Adaba maslaŋa ya ti əməta əndava ni ti tisliki macalki nan

ka zlam magudarani va do. ⁸ Leli mīgia akada mis bəlan akaba Krist a. Nahkay ka ya ti təkad naŋ ni ti leli day kala məməta. Tamal nahkay ti məsəra leli amanjəhad e kisim ba, amanjəhad akaba naŋ daya. ⁹ Məsəra Krist aŋgaba e kisim ba. Aŋgaba ti aməmət day-day va do. Kisim əsliki məgri arəna va do. ¹⁰ Gayəŋ ya ti əmət ni ti, əmət ti sak bəlan həya əndava, ga məhəlfəna zlam magudarani geli ni kə leli a. Nihi ti aŋgaba e kisim ba, naŋ əbu əna sifa. Naŋ əbu əna sifa ti ga mazləbay Melefit. ¹¹ Nahkay ahər ədəm kəsərüm lekələm day kala akada kəmətuma, nahkay ti lekələm evidi ga zlam magudarani va do. Ahər ədəm kəsərüm lekələm kəbum əna sifa ti ga mazləbay Melefit, adaba kīguma akada mis bəlan akaba Yezu Krist a.

¹² Əgia nahkay ti kīgum evidi ga zlam magudarani va ba. Kəgrum zlam magədavani ya ti kawayum ahaslani ni va ba. Zlam nday nani ti mis təgri ana vu gatay, ay vu ge mis ti amanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani do. ¹³ Kəvumi vu gekəli ana zlam magudarani ge miği evidi gani ba. Vumi vu gekəli dek ana Melefit sawəŋ. Lekələm ti akada ge mis ya ti təməta mək təngaba e kisim ba ni. Nahkay ti vumi vu gekəli dek ana Melefit ti kīgum evidi gayəŋ, kəgrum jiri akada gayəŋ ya awayay ni. ¹⁴ Nahkay ti ekīgum

evidi ga zlam magudarani va do, adaba kəbumi kədəbum *Divi ge Melefit ya adəfiki ana Məwiz ni va bi ; kəbum kədəbum ti divi ge Melefit ya əvi ana kəli ga sulum gayəŋ ni.

Leli ti evidi ga way ?

¹⁵ Tamal nahkay ti mədəm nihi ti mam ? Leli ti məbi mədəbum *Divi ge Melefit ya adəfiki ana Məwiz ni va bi, məbu mədəbum ti divi ge Melefit ya əvi ana leli ga sulum gayəŋ ni. Ay əgia nahkay ti magudarumkivu zlam kəlavad aw ? Aha, məgadarum zlam ba ! ¹⁶ Tamal ti kəvumia ahər gekəli ana maslaŋa, kəbum kəgəsümiki ma gayəŋ ni ti, kīguma evidi gayəŋ a ti kəsərüm do aw ? Tamal kīguma evidi ga zlam magudarana ti akəmətum. Ay tamal kəgəsümikia pakama ana Melefit a, kīguma evidi gayəŋ a ti, amədəm lekələm ndam jireni kə eri gayəŋ. ¹⁷ Ahaslani ti lekələm evidi ga zlam magudarani, ay nihi ti kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a, kəgəsümikia pakama ana Melefit əna məbəröv bəlan a. Kəgəsümikabá ma ge jiri ya ti təcəhi ana kəli na. Məgrumi səsü ana Melefit azuhva nani ! ¹⁸ Melefit əhəŋgafəna kəli kə zlam magudarana, kīguma evidi gayəŋ a. Nahkay ti kīguma ndam jirena. ¹⁹ Nəhi ma ana kəli nahkay, nazay mazavu ge evidi ti, ti kicəm ere ye ti nəhi ana kəli ni, adaba kicəm zlam weceweci do. Ahaslani ti kəvumia ahər

gekuli ana magudar zlam ge migi evidi gana, kəlavad kəbum kagudarumi zlam ana Melefit àkivu. Ay nihi ti vumi ahàr gekuli ana Melefit, kīgum evidi gayan ti kəgrum jiri. Nahkay ti akanjəhadum njəlata.

²⁰ Ka ya ti lekulum evidi ga zlam magudarani ni ti, kəjalumki ahàr ka magray jiri do simiteni, adaba lekulum evidi gani do. ²¹ Ka ya ti kəbum kagudarum zlam nday nani ti kəngətum mam àna nan mam? Nihi ti kəmənjumləŋ kə zlam gani nday nani zlam ge mimili : tijij kuli, kəmətum àna nan. ²² Ay nihi ti Melefit àhəŋgafəŋa kuli kə zlam magudarana, kīguma evidi gayan a. Nahkay ere ye ti kəngətum àna nan ni ti nihi : kīguma njəlata, nahkay ti Melefit aməvi sifa ya àndav day-day do ni ana kuli. ²³ Tamal mis agudar zlam ti aməngət zlam ka duwa gani ; ere ya aməngət ni ti kisim. Aməmət azuhva zlam magudarani gayan ni. Ay zlam ya ti Melefit avi ana mis ni ti avi ana tay ga sulum : avi ana tay ti *sifa ya àndav day-day do ni ; avi ti ana nday ya ti tīgia akada mis bəlan akaba Bay geli Yezu *Krist a ni.

7

Təfəki ŋgasa ke leli ga magray zlam ya ti Məwiz àdəm grum ni va do

¹ Bəza ga mmawa, nəhiki ma ana kuli àki ke *Divi ge

Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan bu ni. Ŋgay Məwiz àfəki ŋgasa ke mis ka ya ti maslanə nani nan əbu àna sifa ni cilin ti kəsəruma do waw? ² Nədəm nahəma, ka ya ti zal ga wal nan əbu àna sifa àmət ndo ni ti Məwiz a wakita gayan ni bu àvi divi ana wal ni ge medeveni do. Ay tamal zal ni àməta ti Məwiz àcafəŋa wal gayan na ga maday zal nahan a do. ³ Nahkay məsəra, tamal zal ni àmət ndo, wal ni àda zal nahan a ti wal ni àgra hala. Ay tamal zal ni àməta day ti Məwiz àdəm wal ni esliki masləkana ; tamal àza zal nahan a ti àgray mesəwehvu ndo. ⁴ Bəza ga mmawa, lekulum day nahkay. Kīguma akaba Yezu *Krist a akada mis bəlan ; nahkay ka ya ti Krist àmət ni ti kala lekulum day kəmətuma akaba nan a. Kəmətuma nahkay ti Məwiz àna Divi ya əbu məbəkiani a wakita gayan ni bu ni àfəki ŋgasa ke kuli va do : kīguma ndam ga maslanə nahan a. Maslanə gani nani ti àŋgaba e kisim ba, nan Krist. Kīguma ndam gayan a nahkay ti akəgrumi təwi sulumani ana Melefit. ⁵ Ka ya ti məgəskabu Yezu fan ndo ni ti leli məbu magray ere ye ti məbərur geli awayay ni. Zlam gani nani ti Məwiz àna Divi ya əbu məbəkiani a wakita gayan ni bu ni àcafəŋa mis ga magrana, ay ka ya ti məsəra zlam nday nani zlam magudarani nahəma, məwayay magray zlam nday nani sawan ; nahkay Divi ya

àbu mabəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni əzligiyu leli a magudar zlam vu. Zlam gani nani ya məgray ni ti agudar leli, azoru leli e kisim vu. ⁶ Ka sarta gani nani ti ahər ədəm mədəbum Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni, nigia akada evidi gana. Ay nihi ti Melefit ahəngə leli a, leli evidi gani va do, adaba leli akada məmətani, Məwiz əna Divi nani əfəki ngasa ke leli va do. Nahkay ti leli məgray təwi əna Divi ge Melefit ya ədəfiki ana Məwiz ahaslani ni va do ; magray təwi ge Melefit ti akada gə Məsuf gayanə ya awayay ni.

Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ti təwi gani mam ?

⁷ Nahkay ti, leli mədəm mam ? *Divi ge Melefit ya təbu mabəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti zlam magudarani aw ? Aha ! Zlam magudarani do. Ay tamal Divi gani tələbi ti, akal nəsar zlam magudarani do. Àbu mabəkiani e Divi gani bu nahkay hi : « Zlam ge mis əgək eri ba. » Aytamal təbəki nahkay ndo ni ti, ngay zlam ge mis egi eri ti akal nəsar do.

⁸ Ay àbu mabəkiani a wakita ge Məwiz ni bu nahkay hi : « Zlam ge mis əgək eri ba. » Tədəm nahkay ti nəngəta evidi ga magudar zlam əna nəngə a, nahkay nigia evidi ga zlam magudarana ; zlam ge mis gərgəri kay əgəa eri a. Ay tamal Divi nani ələbi ti akal nəgudar zlam ndo

daya. ⁹ Ahaslani ka ya ti nəsar Divi ya Məwiz əbəki ni fañ ndo ni ti nu nəbu əna sifa zlam goro. Ay ka ya ti nəsarə Divi gana ni ti nənjəki ka magudar zlam həya, nigia evidi gani. ¹⁰ Nahkay nigia akada məmətani kə eri ge Melefit a ; Divi ya àbu mabəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti, Melefit awayay ti nəngət sifa əna nəngə, ay ti nəngət kisim əna nəngə sawəngə. ¹¹ Nahkay nəra nəsarə Divi ya Məwiz əbəki na ti nənjəki ka magudar zlam, nigia evidi gana, nəgosa ahər goro a. Əgia akada nəkada ahər goro əna Divi gani nana.

¹² Nahkay ti pakama ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ti zlam *njəlatani, Divi ya a hud gani bu ni day njəlata, sulumani, divi ge jiri. ¹³ Əgia nahkay ti zlam sulumani ni agray ti nu məmətani kə eri ge Melefit aw ? Aha ! Nahkay do. Nu məmətani kə eri ge Melefit ti azuhva zlam magudarani. Nəza zlam sulumani na, nəgudara zlam əna nəngə a ; nigia evidi gana, nahkay nəməta əna nəngə a. Zlam gani əgravu ti mis təsar zlam magudarani ti zlam magudarani ededəngə, adaba nəzay Divi ge Melefit mək nəgudar zlam ya Melefit ədəm e Divi gayanə ni bu təgudar ba ni : nahkay magudar zlam gani əbələy do simiteni.

Mis ti əgia evidi ga zlam magudarana

* 7:7 Mahərana 20.17 ; Mimbiki 5.21.

14 Məsəra *Divi ge Melefit ni ti Məwiz àbəki àna njəda ga *Məsuf ge Melefit. Ay nu ti mis hihirikenı, njəda àfu bi: nahkay nıgıa evidı ga zlam magudarana. 15 Ere ye ti nagraı ni ti nəsər do. Ere ye ti nawayay magrani ni ti nagraı do. Ay nagraı ti ere ye ti nawayay do simiteni ni sawaı. 16 Ay tamal nagraı ere ye ti nawayay do ni ti, nəsəra Divi ge Melefit ni zlam sulumani, nəgəskabá. 17 Nahkay nagudar zlam ti àna majalay ahər goro do. Nagudar zlam ti adaba nıgıa evidı ga zlam magudarana, nıslıki makadfanıvana do. 18 Nəsəra àna vu goro gedebeni ni ti nıslıki magray zlam sulumani koksah. Nahkay nıslıki mawayay magray zlam sulumani tata, ay ti nıslıki magrani koksah. 19 Zlam sulumani ya nawayay nagraı ni ti nagraı do. Ere ye ti nagraı ni ti zlam magədavani ya ti nawayay do ni sawaı. 20 Ere ye ti nagraı ni ti ere ye ti nawayay do ni. Tamal nahkay ti nəsəra nagudar zlam ti àna majalay ahər goro do. Nagudar zlam ti adaba vu goro gedebeni, nıgıa evidı ga zlam magudarana palam.

21 Nəsəra ere ye ti agravu ni nahkay hi: nawayay nagraı zlam sulumani, ay ere ye ti nıslıki magrani ni ti zlam magədavani cılıı. 22 A majalay ahər goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti zlam sulumani, àbəlafu. 23 Ay nəsəra vu

goro gedebeni; àrakaboru akaba majalay ahər goro sulumani ni do. Nahkay ti nıslıki magray ere ye ti nədəm sulumani, àbəlafu ni koksah. Vu goro ni gedebeni nahkay ti nıgıa evidı ga zlam magudarana. 24 Nasay cicihi timey! Ere ye ti vu goro gedebeni ni awayay ni ti amazoru nu e kisim vu timey. Way eslıki mahəngay nu way? 25 Ahəngay nu ti Melefit. Ahəngay nu ti àna təwi ga Bay geli Yezu *Krist! Nəgri səsı dal-dal!

Nahkay nu ti, a majalay ahər goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni zlam sulumani, nəgəskabá. Ay àna vu goro gedebeni ni ti nagudar zlam cılıı, nıgıa evidı gana.

8

Melefit avi sifa ana leli àna Məsuf gayan

1 Nahkay zla nahəma, ndam ya ti nday akaba Yezu *Krist akada mis bəlaı ni ti Melefit aməgəs tay àna seriya day-day va do simiteni. 2 *Məsuf ge Melefit ti naı njəda-njedani, avu sifa adaba nu akaba Yezu Krist akada mis bəlaı. Azuhva njəda ga Məsuf nani ti nu evidı ga zlam magudarani va do, anəmət va do daya. 3 *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni àbi àna njəda ga magray zlam gani nani bi, adaba vu ge mis ti gedebeni əsabay, nahkay mıslıki magray zlam ya ti Məwiz adəm grum ni

do. Ay Melefit àslərbiyu Wur gayan gayanani azuhva zlam magudarani geli : leli mis hihiriken ti gedebeni, magudar zlam, ay vu ga Wur ni gedebeni akada ge mis ni, nahkay Melefit àwəl nañ àna seriya a kəla ge mis vu azuhva zlam magudarani gatay ni. ⁴ Melefit àgray nahkay ti, awayay ti mīgi ndam jireni kè eri gayan, ere ya magudar ni mələbi simiteni, akada ya àdəm e Divi gayan ya Məwiz àbəki ni bu ni. Ay migi nahkay ti àna vu geli gedebeni ni do ; migi ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. ⁵ Ndam ya ti tagray zlam ya ti vu gatay gedebeni awayay ni ti təjalaki ahər ka zlam ya ti məbərur gatay awayay ni. Ay ndam ya ti tagray zlam ga Məsuf Njəlatani ya awayay ni ti təjalaki ahər ka zlam ya ti Məsuf awayay ni. ⁶ Tamal mis ajalaki ahər ka zlam ya ti məbərur gayan awayay ni ti aməmət. Ay tamal mis ajalaki ahər ka zlam ya ti Məsuf Njəlatani awayay ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni, amagray ti arəna àhəli ahər va do daya. ⁷ Ndam ya ti təjalaki ahər ka zlam ya ti məbərur gatay awayay ni ti nday ndam ezir ge Melefit, adaba təgəskabu Divi ge Melefit do. Ku tədəm təgəskabu nəngu ni tisləki məgəskabani do simiteni. ⁸ Ndam ya ti tagray ere ye ti məbərur gatay awayay ni ti tisləki magray zlam ya ti Melefit awayay ni do

simiteni.

⁹ Ay lekələm ti kəgrum nahkay do : kəgrum ere ye ti məbərur gekəli awayay ni do. Kəgrum ti ere ye ti Məsuf Njəlatani awayay ni sawan. Kəgrum nahkay ti adaba Məsuf ge Melefit àniviyu ana kəli. Maslanja ya ti Məsuf ge Krist àniviyu bi ni ti nañ mis ge Krist do. ¹⁰ Ku tamal vu gekəli gedebeni ni aməmət adaba zlam magudarani nəngu ni, tamal Krist nañ àbu akaba kəli ti Məsuf gayan ya àniviyu ana kəli ni aməvi sifa ana kəli. Aməvi ana kəli ti adaba kīguma ndam jireni kè eri ge Melefit a. ¹¹ Ka ya ti Yezu Krist àmət ni ti Bay Melefit àhəngaraba nañ e kisim ba. Nahkay tamal Məsuf gayan àniviyu ana kəli edədiñ ti, məsəra amahəngaraba kəli e kisim ba bilegena. Amahəngaraba kəli e kisim ba ti àna njəda ga Məsuf gayan ya ti àniviyu ana kəli ni.

¹² Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa, ahər àdəm məgrum ere ye ti Melefit awayay ni, məgrum ere ye ti məbərur geli awayay ni ba. ¹³ Adaba tamal kəgrum ere ye ti məbərur gekəli awayay ni ti akəmətum edədiñ edədiñeni. Ay tamal àna njəda ga Məsuf ge Melefit kəmbərənuma zlam ya ti məbərur gekəli awayay na ferera ti sifa gekəli amandav day-day do. ¹⁴ Ndam ya ti təbu tadəbay divi ga Məsuf ge Melefit ya adəfiki ana tay ni ti nday dek bəza ge Melefit. ¹⁵ Melefit àvia Məsuf gayan

ana kùli a àndava. Məsuf gani nani ti, àgray ti aŋgwaz àwər kùli va do, adaba lekùlum evidi va do. Məsuf gani nani ti agray ti kīgum bəza ge Melefit. Àna Məsuf gani nani ti mazalay Melefit: « Baba, nak Bəŋ geli. »¹⁶ Àna njədə ga Məsuf gani nani ti leli məsəra a majalay ahər geli ba, leli bəza ge Melefit ededīŋ ededīŋeni.¹⁷ Tamal leli bəza ge Melefit ti məsəra Melefit aməgri zlam sulumani ya ti àdəm aməgri ana bəza gayan ni ana leli. Aməgri ana Krist, nahkay aməgri ana leli daya. Aməgri ana leli ti adaba leli məbu macakakabu daliya akaba Krist. Krist àcaka daliya ti ègia gəđákana: nahkay Melefit awayay ti leli day mīgi gəđákani akada ge Krist ya àcakay daliya, ègi gəđákani ni.

Bəza ge Melefit etigi gəđákani akada ge Krist ni

¹⁸ Nəsəra daliya geli ya ti macakay nihi ni ti èsli arañ do, adaba Melefit amədəfiki zlam sulumani ana leli. Zlam sulumani nani ti àtam zlam sulumani ndahan ni dek, nahkay amajalaki ahər ka daliya hini day-day va do.¹⁹ Zlam ya ti Melefit àgraya ni dek təbu tahətay, tawayay dal-dal ti Melefit māŋgazli bəza gayan ana tay, ti tīpi.²⁰ Melefit àgray ti zlam ya àgraya ni dek tīgi zlam masakani hayan. Zlam nday nani tīgi nahkay ti àna ahər gatay gatayani do. Melefit àgray nahkay ti, àsəra

aməbrəŋ zlam ya ti àgraya ni nahkay do.²¹ Nihi ti zlam ya ti Melefit àgraya ni dek si tizi kwa. Ay a vad nahan Melefit amagray ti tizi va do. Ka fat gani nani ti zlam nday nani dek etigi zlam gəđákani akada ga bəza ge Melefit etigi gəđákani ni.²² Məsəra ku kani zlam ya ti Melefit àgraya tay a ni dek təbu tahətay, tinjidey, təkakay daliya akada ga wal ya ti awayay ewi wur ni.²³ Tinjidey ti zlam ndahan ya ti Melefit àgraya tay a ni cilin do, leli day məbu minjidey. Melefit àvia Məsuf gayan ana leli a, nahkay məsəra nan amədəm leli bəza gayan. Minjidey ti adaba məbu mahətay vad gani nani. Ka fat gani nani ti Melefit aməvi njədə ana vu geli gedebeni ni.²⁴ Melefit ahəŋga leli a, ay nihi ti mīpi faŋ do. Nahkay məbu mahətay vad gani nani. Tamal mīpia ere ye ti mahətay na ti mahətay va do. Maslaŋa ya ti èpia zlam a mək ahətay keti ni ti way? ²⁵ Ègia mīpi ere ye ti mahətay ni faŋ ndo ni ti mebesey, mahətay.

²⁶ Nahkay *Məsuf ge Melefit day ajənaki leli, adaba njədə geli àbi. Mahəŋgalay Melefit ahəmamam ti məsar do. Ay Məsuf ge Melefit ahəŋgali Melefit ana leli a kəla geli vu. Ahəŋgalay Melefit àna njidey; pakama gayan ya adəmaya ni ti mis hihirikeni èsliki mədəmani do.²⁷ Ay Melefit ti àsəra ere ye ti àniviyu ana leli a məbərur bu na, àsəra ere ye ti Məsuf gayan

àdám na daya. Adaba Məsuf ni ahəŋgali Melefit ana ndam gayan akada ge Melefit ya ti awayay ni.

²⁸ Məsəra Melefit ti aslamalikabu zlam dek ana ndam gayan ya tawayay nan ni ga mægri zlam sulumani ana tay. Nday gani ti àzalay tay akada gayan ya àwayay ni. ²⁹ Nahkay ndam ya ti Melefit adaba tay ahaslana ni ti àdám amagray ti tigi akada ga Wur gayan ni. Adaba awayay ti Wur gayan ni mīgi gədakani ge mis ndahan dal-dalani ya ti tigia bəza ga məjana ni. ³⁰ Ndam ya ti àdámki ma ka tay nahkay ni ti àzala tay a daya. Ndam ya ti àzala tay a ni ti àdám nday ndam jireni kè eri gayan. Nday ya ti àdám nday ndam jireni ni ti àdám atəhuriyu a məlan gayan masladani vu daya.

Melefit awayay leli ga kanğay-kanğayani

³¹ Ègia nahkay ti leli mədám nihi ti mam? Tamal Melefit nan əbu akaba leli ti, way esliki ke leli way? ³² Melefit ahəŋgay wur ga hud gayan ndo, əslərbiyu nan ti təkad nan a kəla geli vu dek. Əgra nahkay ti aməgrikivu zlam dek ana leli ga sulum do waw? ³³ Melefit adaba leli a nahkay ti way esliki macalki leli ka zlam magudarani way? Bay ya ti àdám leli ndam jireni ni ti Melefit. ³⁴ Ègia nahkay ti way esliki məgəs leli əna seriya way? Yezu *Krist ti àmət azuhva

leli. Ay ti àmət cilin do, əŋgaba e kisim ba daya, nan əbiyu manjəhadani kə ahar ga daf ge Melefit ka məlan ga gədakani, ahəŋgali Melefit ana leli. ³⁵ Krist ti awayay leli dal-dal. Nahkay ti way esliki macafəna nan ga mawayay leli a way? Ku tamal macakay daliya, aŋgwaz awər leli dal-dal, mis təgri daliya ana leli adaba leli ndam ge Krist, zlam məzumani əfəŋ kè leli bi, leli əna mahayma, zlam zləzladani əca leli a, ahkay do ni takad leli nəŋgu ni Krist ambrəŋ mawayay leli aw? ³⁶ Zlam nday nani dek ti akada ma ya ti əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni:

« Bay Melefit, kəlavad tawayay mabazl leli azuhva nak; tamənjələŋ ana leli akada ga zlam ga gənaw ya ti tabazl tay ni.* »

³⁷ Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, məyefinə kə tay əna njədə ge Krist, nan ya ti awayay leli na; leli məbu əna məmərani dal-dal. ³⁸ Nəsəra ededən ededinəna, ere ye ti əcafəna Melefit ga mawayay leli a ti əbi: ku kisim, ku sifa, ku *məslər ge Melefit, ku gədakani weley weley do dek, ku zlam ya təbu nihi ni, ku zlam ya təbiyu kama mba ni, ku gədakani ya təgur məlan ya agavəla ni, ³⁹ ku zlam njədə-njədəni ya ti təbiyu agavəla drin ni, ku zlam njədə-njədəni ya ti təbiyu drin a had bu ni,

* 8:36 Limis 44.23.

ku mam mam do ya ti Melefit àgraya ni àcafəŋa Melefit ga mawayay leli a do. Məsəra Melefit awayay leli ti àna təwi ga Bay geli Yezu Krist ya ti àgri ana leli ni.

9

Ndam Izireyel

¹ Nu mis ge *Krist, nəsəkad malfada do. Ma goro ya nawayay nədəm ni ti ma ge jiri : nəsəra a məbəruf goro ba, *Məsuf Njəlatani day əsəra ma goro ya nawayay nədəm ni ti ma ge jiri. ² Ma gani nani ti nihi : nəbu nəjalay ahər dal-dal, bəruf day awər nu kəlavad, ³ adaba nawayay ndam jiba goro dal-dal ; nday ti bəza ga mmawa, adaba bəŋ ga bəŋ geli bəlanjani akaba tay. Tamal ti Melefit etikwesl nu, edekaba nu ata Krist a ti nday təŋgət sifa ti, akal nawayay tamal agravu tata ni. ⁴ Nday ti bəza huđ ge Izireyel. Melefit adaba tay a ti tigi bəza gayan. Melefit adəfiki ana tay naŋ ti naŋ gəđakani. Melefit *əwəlkabu ma gayan akaba tay, adəfiki *Divi gayan ana tay. Adəfiki ana tay ahəmamam tahəŋgalay naŋ ni akaba àhi ana tay ahkado : « Aməvi zlam sulumani ana kəli. » ⁵ Nday ti bəza huđ ga Abraham. Ka ya ti tiwi Krist ni ti tiwi naŋ a jiba gatay bu. Krist ti naŋ gəđakani àtam zlam dek, naŋ Melefit, məzləbum naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.

⁶ Nğay zlam ya ti Melefit adəm amagray ni agravu do ni ti nədəm ndo. Adaba bəza huđ ge Izireyel dek ti nday ndam *Izireyel ya ti Melefit adaba ni do. ⁷ Bəza huđ ga Abraham dek ti bəza ge Melefit ya adaba tay a ni do. Adaba əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àhi ana Abraham : « Akəŋgət bəza huđ gayak ti àna Izak.* » ⁸ Melefit adəm nahkay ti adaba bəza ya tiwi tay dek ti bəza ge Melefit do. Bəza ge Melefit ti nday ya ti Melefit adəm etigi bəza gayan ni cilin. ⁹ Zlam ya ti Melefit àhi ana Abraham anəgruk ni ti nihi : « Sarta ya ti nədəm ni eminjia ti ananğa. Ka sarta gani nani ti Sara emiwi wur zalani.† »

¹⁰ Agravu ti nani cilin do. Rebeka ti wal ga bəŋ ga bəŋ geli Izak. A vad nahanj əzay huđ ga bəza mara. ¹¹ Ka sarta ya ti tiweya tay a faŋ ndo ni ti təgudar arana ndo, təgray zlam sulumani ndo daya. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, Melefit adaba bilin e kidin gatay ba andava akada gayan ya ti awayay na. ¹² Wur ya ti Melefit adəkiba naŋ a ni ti, adaba təwi ga wur ya agray ni do ; Melefit adaba naŋ a nahkay. Melefit àhi ana Rebeka ahkado : « Wur ya ti amadaya enjia ni ti aməgri təwi ana naŋ ya ti amadaya kələŋ a ni.‡ » ¹³ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

* 9:7 Mənjəkiani 21.12. † 9:9 Mənjəkiani 18.10. ‡ 9:12 Mənjəkiani 25.23.

« Zekup ti, nàwaya nan a ;
Eseyu ti, nàwayay nan
ndo.Š »

¹⁴ Ègia nahkay ti leli mādām mam ? Zlam ge Melefit ya àgray ni ti zlam magədavani aw ? Aha, zlam magədavani do ! ¹⁵ A vad nahan Melefit àhi ana Mewiz nahkay hi : « Nəgri sulum ti ana maslaņa ya ti nawayay ni cilin ; asu cicihi ti maslaņa ya ti nawayay ni cilin.* » ¹⁶ Nahkay tamal Melefit adaba mis a ti adaba zlam gayan a ; do ni ti adaba maslaņa gani nani awayay ti Melefit mādaba nan a do, ahkay do ni azuhva tawi ga maslaņa nani ya àgray ni do. Melefit adaba mis a ti adaba maslaņa gani nani asi cicihi palam. ¹⁷ Àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àhi ana bay *Faron nahkay hi : « Nədaba kur a, nak bay ti nawayay nədəfiki njəda goro ana mis àna nak, ti mis ga duniya dek tāsər nu Melefit.† » ¹⁸ Nahkay ti tamal Melefit adām : « Maslaņa hini māsū cicihi » ti, maslaņa gani asi cicihi ededīn. Ay tamal Melefit adām : « Maslaņa hini ecūki slimi ba » ti, maslaņa gani nani ecīiki slimi do ededīn.

Melefit ti agray zlam akada gayan ya awayay ni

¹⁹ Ègia nahkay ti akəhu ahkado : « Tamal nahkay ti Melefit àdām mis tagudar zlam ti kamam ? Maslaņa ya ti àgray ere ye ti Melefit

awayay ni do ni ti way ? » ²⁰ Zlaba goro ni, kəgrumkabá gejewi akaba Melefit a ti nak way ? Tamal mis àləmaya zlam a ti zlam nani eslīki mēhiani « Kələmaya nu a nahkay hi a kamam ? » tata aw ? ²¹ Maslaņa ya aləm zlam ni àsəra ere ye ti agray àna eliḡisl gayan na. Àna eliḡisl gani nani ti eslīki mələmaya mandaray gərgəri a cū, bəlan sulumani àtam nahan ni.

²² Tamal Melefit agray akada ga maslaņa ya ti aləm zlam ni ti mam gani acay kur mam ? Nan ti awayay mis tāsər njəda gayan akaba ahəmamam azum bəruv ni ; ku tamal nahkay nəngu ni mis ya ti akal azumki bəruv ka tay, a vad nahan etizi ni ti nan əbu ebesi ana tay dal-dal. ²³ Melefit agray nahkay ti, awayay ti mis tāsər nan Bay njəda-njədani dal-dal, agri sulum ana mis. Nahkay mis ndahan təsi cicihi, àdām amagray ti tənəhad akaba nan a məlan gayan sulumani bu. ²⁴ Leli day məkibu ka tay : Melefit adaba leli e kidīn ga ndam *Zude ba, adaba leli e kidīn ga nday ya ti nday ndam Zude do ni ba daya. ²⁵ Nahkay bay mahəngaray *pakama ge Melefit Oze àdām ahaslani nahkay hi :

« Melefit àdām : “Nday ya ti
nday ndam goro do ni
ti

anədaba tay a, anədām nday
ndam goro.

Ndam ya ti ahaslani nàwayay
tay do ni ti anawayay
tay.” †

²⁶ Ahaslani ti Melefít àhi ana
tay: “Lekulàm ndam
goro do.”

Ay a vad nahanj ti atəhi ana
tay:

“Lekulàm bəza ge Melefít Bay
ga sifa ni.” § »

²⁷ Izayi bay mahəngaray
pakama ge Melefít ni day
àdəmkiā ma ka ndam
*Izireyel a. Àzlah, àdəm:
« Melefít àdəm: “Ku tamal
ndam Izireyel tàwuda, nday
dal-dal akada wiyənj ga
zalaka nəngu ni, anahəngay
mis 6al e kidinj gatay bu cilinj.

²⁸ Bay Melefít amagraj ere
ye ti àdəm amagraj ka had
ni dek. Aməpəs do, ara agraj
weceweci.” * » ²⁹ Izayi àdəm
keti:

« Bay Melefít Njəda-njədani
àvia bəza hud ana leli
a.

Tamal àvi bəza hud ana leli
ndo ni ti

akal mīgia ahàr akada ga
ndam *Sodom ya

Melefít èzinj tay dek na,

akal mīgia ahàr akada ga
ndam *Gomor na
daya. † »

*Ndam məfəki ahàr ka Yezu
Krist ti nday ndam jireni kè eri
ge Melefít*

³⁰ Ègia nahkay ti leli mədəm
mam? Nday ya ti nday ndam
*Zude do ni tàdəbay divi ge
migi ndam jireni kè eri ge
Melefít ndo. Ay ku tamal
nahkay nəngu ni təfəkiā ahàr

ke Yezu a, nahkay Melefít
àdəm nday ndam jireni kè eri
gayanj. ³¹ Ay ndam *Izireyel
ti ni tawayay tīgi ndam jireni
kè eri ge Melefít àna madəbay
*Divi ya ti àbu məbəkiani a
wakita ge Məwiz bu ni. Ay
nahkay ti tisliki migi ndam
jireni kè eri ge Melefít ndo.

³² Tisliki ndo ni ti kamam?
Adaba tàwayay migi ndam
jireni ti àna məfəki ahàr ke
Melefít do. Tàwayay migi
ndam jireni ti àna təwi gatay
ya tagray ni. Gatay ya tagray
nahkay ni ti tija asak àna
akur ya azəgad mis na:
³³ akur gani nani ti *Krist.
Melefít àdəmkiā ma a Wakita
gayanj ba nahkay hi a:

« Cəm day! Nafəkad akur
ga mazəgad mis a kəsa
*Siyonj bu.

Akur gani nani ti mis etiji
asak àna nanj.

Maslanja ya àfəkiā ahàr a ni ti
atəbəkī mimili day-day
do. † »

10

¹ Bəza ga mmawa,
nahəngalay Melefít dal-dal,
nawayay ti ndam *Zude tارا
afa ge Melefít a ti mähəngay
tay. Nawayay dal-dal ti ere
gani mągravu. ² Nəsəra nday ti
tawayay madəbay Melefít àna
njəda gatay dek, ay ti təsər divi
gani do. ³ Mis tīgi ndam jireni
kè eri ge Melefít ahəmamam
ti təsər do. Nahkay tadəbay
divi gatay nahanj. Tagray
nahkay ti, təmbrənja Divi ge
Melefít ya àvi ana mis ti tīgi

§ 9:26 Oze 2.1. * 9:28 Izayi 10.22-23.

† 9:33 Izayi 8.14; 28.16.

† 9:29 Izayi 1.9; Mənjəkiani 19.23-28.

ndam jireni àna naŋ na. ⁴ Ere ye ti Melefit àwayay magrani àna Divi gayan ya Məwiz àbəki ni ti *Krist àgra àndava. Ndam ya ti tigi ndam jireni kè eri ge Melefit ni ti, nday ya ti təfəki ahàr ke Krist ni. Nday dek etigi ndam jireni.

Melefit ti Bay mahəŋgay mis dek

⁵ Ahaslani ti Məwiz àdəmkiya ma àki ke *Divi ya təbu məbəkiani a wakita gayan bu na. Ere ye ti àdəm ni ti adafaki ahəmamam mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit àna Divi gani nani mam : « Maslaŋa ya ti àgəskabá ere ye ti àbu məbəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani dek nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva nani.* » ⁶ Ay àki ke migi mis jireni kè eri ge Melefit àna məfəki ahàr ti tədəm nahkay hi : « ŋgay way aməcəloru e melefit vu way ti kəhi ana ahàr ba.† » Tamal kəhi ana ahàr nahkay ti kawayay ti Krist məsləkabiya e melefit ba, ay ti àsləkabiya àndava. ⁷ Tədəm keti : « ŋgay way amoru afa ga ndam evid way ti kəhi ana ahàr ba. » Tamal kəhi ana ahàr nahkay ti kawayay ti Krist mənɣaya e evid ba, ay ti ànɣaya àndava. ⁸ Ay ere ye ti tədəm ni ti mam ? Tədəm nahkay hi : « Pakama ge Melefit ti driŋ driŋ akaba nak do. Naŋ a ma gayak bu, naŋ a məbərurv gayak bu daya. » Pakama

gani nani ti pakama ga məfəki ahàr ke Krist ya ti leli mədəmoru ni. ⁹ Pakama gani nahkay hi : Tamal nak nakani kədəm àna ma gayak kè eri ge mis Yezu ti naŋ Bay gədakani, tamal kəgəskabá a məbərurv gayak ba Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ti, Melefit amahəŋgay kur. ¹⁰ Tamal mis afəki ahàr ke Krist àna məbərurv bəlan ti, Melefit adəm maslaŋa gani nani mis jireni kè eri gayan. Tamal mis adəm àna ma gayan kè eri ge mis Yezu ti naŋ Bay gədakani ti, Melefit amahəŋgay maslaŋa nani. ¹¹ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ku way way do afəkia ahàr a ti atəbəki mimili day-day do.‡ » ¹² Nahkay ndam *Zude ti nday gəgəri akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni do. Nday dek Bay gatay bəlan, avi zlam sulumani kay ana ndam ya ti tahəŋgalay naŋ ni dek. ¹³ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ku way way do ahəŋgalay Bay geli àna məbərurv bəlan ti Melefit amahəŋgay naŋ.§ »

¹⁴ Ay tamal təfəki ahàr ndo ni ti tahəŋgalay naŋ ahəmamam ? Tamal tici ma gayan ndo ni ti təfəki ahàr ahəmamam ? Tamal mis təhi ma gani ana tay ndo ni ti tici ahəmamam ? ¹⁵ Tamal Melefit àslər ndam məhi ma gani ana mis ndo ni ti ndamam tədəm ma gani mam ? Nahkay

* 10:5 Levi 18.5. † 10:6 Məŋjay Mimbiki 30.12-14. ‡ 10:11 Izayi 28.16.

§ 10:13 Zhwel 3.5.

àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit bu : « Maslaᅇa ya ti ara afa ge mis ga məhi Ma Məweni Sulumani ana tay a ni ti təgəskabu naᅇ àna məmərani dal-dal.* »¹⁶ Ay Ma Məweni Sulumani gani ti, təgəskabu ti mis dek do. Izayi bay mahəᅇgaray *pakama ge Melefit ni àdəm : « Bay Melefit goro, ma geli ya ti mədəm ni ti way əgəskabá way ? »[†]¹⁷ Nahkay tamal maslaᅇa àfəkia ahàr ka Yezu a ti, adaba ècia ma palam. Ma ya ti èci ni ti ma àki ke Krist.

¹⁸ Ay ègia nahkay ti nədəm : Ndam *Izireyel təbi slimi ana ma hini ndo aw ? Iy, təbia slimi a, adaba àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Ma gatay ya tədəm ni ti tədəmoru a məlaᅇ vu dek.

Mis ga duniya dek təbia slimi ana ma gana.‡ »

¹⁹ Nahkay ti nədəm keti : Ndam Izireyel ticia ma ya təbi slimi na waw ? Təwayay miceni ndo. Adafaki enjenjen ti ma ge Məwiz ya àhi ana tay ni. Àhi ana tay ahkado :

« Melefit àdəm :
 “Anəgri zlam sulumani ana ndam ya ti tislari aᅇa do, təsər aᅇa do ni, ti lekələm kəgrumləᅇ solu ana tay, ti kəzumumki bəruv ka tay.” § »

²⁰ Kələᅇ gani Izayi àdəm vay-vay :

« Melefit àdəm : “Nəgray ti ndam ya ti tədəbay nu do ni tədu ahàr, nahkay ti tədua ahàr a.

Nəᅇgəzliᅇa ana ndam ya ti təjalaku ahàr do na.”

* »

²¹ Ay àki ka ndam Izireyel ni ti ni Izayi àdəm ma hini :

« Melefit àdəm : “Kələvad nəhəlkaba aᅇa a, nawayay ti ndam goro təᅇga afa goro a.

Ay ti təwayay mici pakama goro do,

tədəbay divi gatay nahaᅇ zlam gatay.” † »

11

Melefit àmbrəᅇ ndam Izireyel ndo

¹ Ègia nahkay ti Melefit àmbrəᅇa ndam *Izireyel, ndam gayəᅇ na waw ? Aha, àmbrəᅇ tay ndo ! Adaba nu day zal Izireyel, nu wur huᅇ ga Abraham, ge dini ge Benjemen. ² Melefit àmbrəᅇ ndam gayəᅇ ya adaba tay kwa ahaslani na ndo. Kəsər um ma ya ti àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit bu àki ka Eli ni do waw ? Ka ya ti adafaya ere ye ti ndam Izireyel təgray na ti àhi ana Melefit nahkay hi : ³ « Bay goro ni, təbazla ndam mahəᅇgaray *pakama gayək a, təmbədkaba məlaᅇ meviyekukki zlam na dek, əgəjəni nu bəlaᅇ, tawayay takad nu daya.* »⁴ Ay Melefit àhəᅇgrifəᅇ ti ahəməmam ?

* **10:15** Izayi 52.7. † **10:16** Izayi 53.1. ‡ **10:18** Limis 19.5. § **10:19** Mimbiki 32.21. * **10:20** Izayi 65.1. † **10:21** Izayi 65.2. * **11:3** 1 Bəbay 19.10, 14.

Àhi nahkay hi : « Nèdaba mis zawalana dèbu adèskèla, nday ndam goro. Nday nani ti tàbàhadì mirdim ana Bal † day-day ndo. »⁵ Ka sarta geli hini day Melefit àbu agray nahkay. Àdaba mis a 6al e kidin̄ ge mis ndahan̄ ba. Àdaba tay a ti adaba awayay agri zlam sulumani ana tay zlam gayan̄. ⁶ Àdaba tay ga sulum gayan̄ a ti adafaki adaba tay a ti azuhva tawi gatay ya tàgray ni do. Tamal ti adaba tay azuhva tawi gatay ya tàgray na ti, akal ere ye ti Melefit àgray ga sulum ni ti àgray ti ga sulum va do.

⁷ Nahkay ti ere ye ti ndam Izireyel tadabay ni ti tən̄gət ndo : mis ndahan̄ ya ti Melefit adaba tay a ni tən̄gət. Nday ndahan̄ ya tən̄gət ndo ni ti Melefit àgray ti ticiiki slimi ba. ⁸ Àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi :

« Melefit àgray ti tisl̄iki majalay ah̄ar ba,
nday akada ndam ya ti tidin̄gezey àna d̄awir ni.
Àgray ti eri gatay ni èpi divi va ba,
slimi gatay ni day èci zlam va ba.

Ku kani day nday nahkay. † »

⁹ Devit day adəm̄kia ma ka tay a, adəm̄ nahkay hi :

« Wuməri gatay ya tagray ni ti m̄gəsa tay
akada ga kəmbazl na ahkay do ni akada ga zəva na,

m̄azəgad̄ tay, Melefit m̄atrab̄ tay azuhva wuməri gani nani.

¹⁰ Eri gatay ni m̄əwəluf ti t̄ipi divi àna nan̄ va ba.

Melefit m̄əfəki zlam m̄ədasani ka tay,

m̄əheḅkia aləḅ ka tay a kəlavad̄. § »

¹¹ Ègia ndam *Zude t̄ijia asak a, t̄ədəd̄ ni ti tan̄jəhad̄kiviyyu kan̄gay-kan̄gay h̄əya waw ? Aha, tan̄jəhad̄kiviyyu do. Nday gani tagudara zlam a nahkay ti, Melefit awayay ahəḅgay mis ndahan̄ ya nday ndam Zude do ni, ti ndam Zude t̄ipi, t̄awayay ti Melefit m̄ahəḅgay tay daya. ¹² Ga ndam Zude ya tagudar zlam ni ti Melefit àgria zlam sulumana ana ndam ga *duniya dal-dal àna nan̄ a. Ga ndam Zude ya ti t̄ijikia ke divi a ni ti Melefit àgria zlam sulumana dal-dal ana nday ya ti nday ndam Zude do na àna nan̄ a. Ay tamal ndam Zude ni dek tən̄gəkia ke divi ge Melefit a ti Melefit amagray zlam sulumani dal-dal atam ya ti àgray ni do waw ?

*Ahamamam Melefit
ahəḅgay ndam ya ti nday ndam
Zude do ni*

¹³ Ay nihi nəhi ma ti ana kuli dek do ; nəhi ma ti ana kuli ya ti lekulum ndam *Zude do ni cilin̄. Nu zal asak ge Melefit ; Melefit àslər nu ga məhi ma gayan̄ ana mis ti àslər̄ibiyu nu ti ana kuli. Nahkay nədəm̄ tawi

† 11:4 Bal ti slimi ge melefit ga ndam Kanan̄.

‡ 11:8 Mənjay Mimbiki 39.3 ;

Izayi 6.10. § 11:10 Limis 69.23-24.

goro ya nagray ni ti tawi gəɖakani, ¹⁴ adaba nawayay tamal agravu tata ti ndam jiba goro day tawayay zlam ya ti Melefit àgri ana mis ndahan ni. Nahkay ti bi azuhva tawi goro ni ndam goro ndahan atara afa ge Melefit a ti mähəŋgay tay aw. ¹⁵ Ka ya ti Melefit àmbrəŋ ndam Zude hayaŋ ni ti, àgray ti mis ndahan ya təbu a duniya bu ni tisliki marana afa gana ti mähəŋgay tay. Ègia nahkay ti tamal ndam Zude dek tənğa afa gana ti mähəŋgay tay ti mədəm ahəmamam? Kala akada təməta mək tənğaba!

¹⁶ Tamal ma ga zlam ya ti tawi ana Melefit ni ge Melefit ti, zlam ni dek gayaŋ daya do waw? Nahkay keti, tamal sliri ga mən ga zlam ge Melefit ti, ahar gani day dek gayaŋ do waw? ¹⁷ Ndam Zude ti akada mən ga zlam ya ti Melefit àjav ni; nak ti ni akada ahar ga mən ga zlam ya ti afət kwanja e gili ni. Melefit èkelkia ahar ga mən ga zlam gayaŋ ndahan a, àzay kur mək àfəkiyu kur e kidin ga ahar gani ndahan ni bu, ti yam ga mən ga zlam ni mărukvoru bilegeni. ¹⁸ Ègia nahkay ti kəyefin kà ahar ga mən ga zlam ya ti Melefit èkelkia tay a ni ba. Keyefin kà tay ti kamam? Nak ya ti ahar ga zlam ya ti Melefit àfəkiyu kur ni ti, kəvi njəda ana sliri ga mən ga zlam ni ti nak do: sliri ga mən ga zlam ni avuk njəda ana nak sawan.

¹⁹ Bi nak kədəm ahkado

Melefit èkelkia ahar ga mən ga zlam na ga məfəkiyu kur do waw? ²⁰ Iy nahkay ededin. Melefit èkelkia tay a ti adaba təgəsiki ma gayaŋ do. Nak ti ni àfəkiyu kur adaba kəfəkia ahər a palam. Nahkay ti kiji zlabay àna zlam gani nani ba, anğwaz məwər kur sawan. ²¹ Ahar ga mən ga zlam ya ti təkalkiaya ka mən gana ni təsi cicihi ana Melefit ndo. Nahkay day tamal nak kəmbrəŋa məfəki ahər ke Melefit a ti nak day akəsi cicihi do. ²² Ahər àdəm kəsər Melefit ti agri sulum ana mis, atraḅ mis daya. Ndam ya ti təgudara zlam a ni ti atraḅ tay; nak ti ni àgruka sulum gayaŋ a. Ay ahər àdəm kəsər kəlavad naŋ əbu agruk zlam ga sulum gayaŋ. Tamal kənjəhad nahkay do ni ti emekelkia kur a daya. ²³ Nday ndahan ya ti Melefit èkelkia tay a ni ti, tamal təmbatkaba majalay ahər gatay a, təgəsikia ma ti amahəŋgarkiyu tay ka mən gani. Adaba Melefit ti njəda-njədani, esliki magrani nahkay tata. ²⁴ Nak ti kəkalkiaya ka mən ga zlam ya ti afətaya e gili a ni, ay Melefit àzay kur mək àfəkiyu kur dəgar ka mən ga zlam ya ti kəkalkiaya ndo ni. Àgra nahkay ti esliki mazay ahar ga zlam ya ti èkelkia ka mən gana ni mək ahəŋgarkiyu koksah aw? Esliki mahəŋgarkiyani!

Melefit amahəŋgay jiba ga ndam Zude

25 Bəza ga mmawa, ma na-
haŋ àbu Melefit àŋgaha : nihi
ti nawayay ti kàsərum ma
gani nani, adaba nawayay
ti kàhumi ana ahàr lekulum
ndam məsər zlam ba. Ma
gani nihi : mis ndahaŋ e
kidin ga ndam *Izireyel bu
atəgəskabu ma ge Melefit faŋ
do, si ka sarta ya ti nday ya
ti nday ndam *Zəde do, Mel-
efit adaba tay a ni atəfakia
ahàr ke Melefit a dek kwa.
26 Nahkay day kwa ti Mele-
fit amahəŋgay jiba ge Izireyel
dek. Nədəm nahkay ti adaba
àbu məbəkiani a Wakita ge
Melefit bu nahkay hi, Melefit
ədəm :

« Bay mahəŋgay mis emicik-
biyu ti a *Siyon ;
aməmbərfəŋa zlam magu-
darana ga bəza huđ ge
Zekup na kà tay a.

27 Pakama goro ya ti
anəwəlkabu akaba
gatay ni ti nahkay :
ka sarta gani nani ti
anəmbərfəŋa zlam
magudarana gatay na
kà tay a.* »

28 Ndam Izireyel təgəskabu
*Ma Məweni Sulumani ndo,
nahkay ti tigia ndam ezir ge
Melefit a. Tigi ndam ezir ge
Melefit ti azuhva kəli, adaba
kəŋgətuma zlam sulumana
àna naŋ a. Ay ahaslani ti
Melefit adaba ndam Izireyel a,
nahkay ti awayay tay azuhva
ata bəŋ gatay. 29 Məsəra,
tamal Melefit azala mis a,
àvia zlam sulumana ti àmbat
ahàr day-day do. 30 Ahaslani
ti lekulum kəgəsumkabu ma

ge Melefit ndo, ay nihi ti
kəsumia cicihi a. Kəsumi
cicihi ti adaba ndam Izireyel
təmbərəŋa məgəskabu ma
gayaŋ a. 31 Ndam Izireyel
day nahkay : təmbərəŋa
məgəskabu ma ge Melefit a,
mək lekulum kəsumi cicihi.
Melefit àgray nahkay ti,
awayay ti nday day təsi cicihi.
32 Nahkay ti mis dek təmbərəŋa
məgəsiki ma ana Melefit a,
mək Melefit àgray ti tənjuhəd
nahkay, adaba awayay ti mis
dek təsi cicihi.

Məzləbum Melefit !

33 *Sulum ge Melefit ya agri
ana mis ni ti àndav day-day
do. Majalay ahàr gayaŋ ak-
aba məsər zlam gayaŋ àndav
day-day do daya. Way əsəra
ere ye ti ədəm agray na way ?
Way esliki moroni àna divi
gayaŋ ya ti akoru àna naŋ ni
way ?

34 Majalay ahàr ga Bay Melefit
ti way əsəra way ?
Way àvia sawari a ana Melefit
a day-day way ? †

35 Way duwa gayaŋ àfəŋ kə
Melefit, awayay ti Mel-
efit məpəli way ? †

36 Maslaŋa gani àbi, adaba
àgraya zlam a dek ti Melefit,
zlam ya àgraya ni dek təbu
ti azuhva naŋ, àgriaya ti ana
ahàr gayaŋ gayaŋani. Mis
dek təzləbay naŋ ga kaŋgay-
kaŋgayani ti. Aya nahkay !

12

*Manjuhəd məweni ga
ndam ge Melefit*

* 11:27 Izayi 59.20-21 ; 27.9. † 11:34 Mənjay Izayi 40.13. ‡ 11:35 Mənjay
Zəwop 41.3.

1 Bəza ga mmawa, leli məsia cicihi ana Melefit a, mək əgria sulum gayan ana leli a ti, nəhia ma gana ana kəli a əndava. Əgia nahkay ti nahəngalay kəli, nawayay ti kəvumi ahər gekəli dek ana Melefit, akada ya ti təvi zlam ana Melefit ahaslani mək tislīni ni. Ay lekələm ti tislīni kəli do: lekələm kəbum əna sifa, lekələm ndam *njəlatani ge Melefit, lekələm kəbəlumfəni kə Melefit. Tamal kəvumi ahər gekəli dek ana Melefit ti, kəbum kəzləbum Melefit əna divi gani. 2 Nawayay ti kəbəlum divi ga ndam ga *duniya ba. Mbrənum ti Melefit məmbatikaba majalay ahər ana kəli a, məvi majalay ahər nahən ana kəli. Nahkay ti akəsərüm zlam ya ti Melefit awayay ni: zlam sulumani, zlam məbəlani, zlam lalani, arənə əhəcakivu do.

3 Melefit əgrua sulum gayan a, əgray ti nīgi zal asak ga Yezu. Nahkay ti nəhi ana ku way way do e kidīni gekəli bu əji zlabay ba, əhi ana ahər manjəhad gayan gədakani ətam ya Melefit əvi ni ba. Ay ti ahər ədəm məjalay ahər sulumani əki ka manjəhad gayan sawən, akada ya Melefit əvi manjəhad gəgəri ana ndam ya təfəki ahər ni. 4 Məsəra mis lu vu bəlan, ay ti zlam ndahan kay təfən kə vu ni. Zlam nday nani ya təfən kə vu ni ti ku weley weley do nən əbu əna təwi gayan tusa. 5 Leli day nahkay: leli kay, ay leli dek məfəki ahər

ke *Krist ti, mīgia vu a bəlan. Ku way way do əfən kə vu ni, ay ti vu ni gayan cili ni do, geli dek. 6 Melefit əvia njədə ga magray təwi gəgərana ana leli əna sulum gayan a; nahkay ti ahər ədəm ku way way do məgray təwi ni akada ga *sulum ge Melefit ya əgri ni. Tamal Melefit əvia njədə gayan ana mis ga məhəngri ma gayan ana mis a nahəma, maslanə gani məhəngaraya akada ge Melefit ya əvi njədə gani na. 7 Maslanə ya ti Melefit əvia njədə ga məjənaki mis a ni ti, maslanə gani nani məjənaki mis. Maslanə ya ti Melefit əvia njədə ga macahi zlam ana mis a ni ti, maslanə gani nani məcəhi zlam ana mis. 8 Maslanə ya ti Melefit əvia njədə ga məvi njədə ana mis a ni ti, maslanə gani nani məvi njədə ana mis. Maslanə ya ti Melefit əvia njədə ge midi zlam gayan ana mis a ni ti, mədey əna hüd bəlan. Maslanə ya ti Melefit əvia njədə ga mədi kama ana mis a ni ti, maslanə gani nani məgray təwi gani, əmbrən ba. Maslanə ya ti Melefit əvia njədə ga məgri sulum ana ndam ya tasay cicihi na ti, məgri ana tay əna məmərani.

9 Ahər ədəm kəwayumvu ge jiri ge jireni kwa. Cuhwumfənə kə zlam magudarana. Grum təwi sulumani kəlavad. 10 Wayum ndam ge Krist ndahan ni lala, wayum tay adaba lekələm kə məni gekəli. Ku way way do məhəngrioru ahər a had ana

maslaᅇa nahañ, mâzay njêda gayañ mâtam maslaᅇa nahañ ni àna mähəᅇgrioru ahàr a hađ. ¹¹ Grum tãwi àna njêda gekũli đek, kəgrum masəfa ba. Grumi tãwi ana Bay geli àna huđ bəlaᅇ, kəmbraᅇum ba. ¹² Kəsəruma Melefít aməvi ere ye ti àđəm aməvi ana kũli ni, nahkay ti mərəmvu. Tamal kacakum daliya ti zum njêda gekũli, bəsəm. Həᅇgalum Melefít kəlavad, kəmbraᅇum ba. ¹³ Tamal zlam àhəci ndam njəlatani ge Melefít ti jənumki tay. Zum njêda gekũli ga məgəskabu ndam ya tara afa gekũli a ni.

¹⁴ Tamal mis təgri daliya ana kũli ti həᅇgalum Melefít ti mähgri sulum gayañ ana tay. Kətikwəsləm tay ba, həᅇgalum Melefít ti mähgri sulum gayañ ana tay sawañ. ¹⁵ Mərəmvu akaba ndam ya ti təmərvu ni, təwəm akaba ndam ya ti titəwi ni. ¹⁶ Ma gekũli mārakaboru. Kəzum ahàr gekũli akada lekũlum gəđákani ba. Ku tamal təvi tãwi gəziteni ana kũli nəᅇgu ni, grum. Nᅇgay lekũlum ndam məsər zlam ti kəhumi ana ahàr ba.

¹⁷ Ku way way do tamal àgudaria zlam ana kũli a ti kəhəᅇgrumivu ba: jalumki ahàr ka magray zlam sulumani kə meleher ge mis đek sawañ. ¹⁸ Lekũlum ti, tamal agravu ti, njəhadum akaba ku way way do àna sulumani. ¹⁹ Bəza ga mmawa, nawayay

kũli: tamal mis àgudaria zlam ana kũli a ti lekũlum lekũləmeni kəhəᅇgrumivu ba. Mbraᅇum Melefít məzumki bəruv, mātəb naᅇ zlam gayañ. Kəsəruma àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu nahkay hi: « Bay Melefít àđəm: “Bay magray seriya ti nu; Bay mähəᅇgrivu zlam magudarani ana mis ti nu.” * » ²⁰ Ay ti àbu məbəkiani nahkay hi keti: « Tamal ləwir awər zal ezir gayak nahəma, vi zlam məzumani. Tamal yam àkada naᅇ a ti cəhiaya. Tamal kəgri nahkay ti, kala akada kəbəkiju azay ga aku ka dalahar.† » ²¹ Kigum evidi ga zlam magudarani ba. Grum zlam sulumani ti zlam magudarani mələbi va bi.

13

Məgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni

¹ Ku way way do mähgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni. Ndam məgur mis ni đek ti Melefít àdiyu tay; bay məgur mis ya ti Melefít àdiyu naᅇ ndo ni ti àbi. ² Nahkay maslaᅇa ya ti àgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni do ni ti àgəskabu ere ye ti Melefít awayay ni do. Ndam ya tagray nahkay ni ti tagray ti Melefít məwəl tay àna seriya. ³ Tamal mis agray zlam sulumani ti ndam magray seriya təsi aᅇgwaz do. Təsi aᅇgwaz ti ana ndam

* 12:19 Mimbiki 32.35. † 12:20 Gozogul 25.21-22. Azay ga aku: mis ndahan təđəm adafaki daliya, Melefít amatrəb maslaᅇa gani dal-dal, ay mis ndahan ti ni təđəm adafaki mimili ti maslaᅇa gani məmbatkaba majalay ahàr a.

ya ti tagudar zlam ni ciliŋ. Nahkay tamal kawayay ti ndam magray seriya tāsuk aŋgwaz ba nahəma, gray zlam sulumani. Tamal kagray nahkay ti atazləbay kur sawaŋ. ⁴ Adaba ndam ya təgur mis ni təgri təwi ti ana Melefit. Melefit àdiyu tay ti, ti kânjəhad àna sulumani. Ay tamal kagudar zlam ti tāsuk aŋgwaz, adaba tislīki matraḅ mis ; Melefit àvi njəḁa gani ana tay ti masakani do. Təgri təwi ana Melefit, tatraḅi ndam ya ti tagudar zlam, azumki ḅəruv ka tay ni. ⁵ Nahkay ti ahàr àḁəm məgəsumiki ma ana tay. Məgəsumiki ma ana tay ti azuhva tislīki matraḅ leli ciliŋ do : azuhva məsəra Melefit awayay ti māgray nahkay palam.

⁶ Kabəhadum hadam ti azuhva nani daya, adaba ndam ga ŋgumna ti Melefit àdiyu tay ti tāgray təwi gani nani lala. ⁷ Nahkay zla nahəma, ahàr àḁəm kəpəlumi ana ku way way do ere ye ti àgəski kəpəlumi ni : ana bay məhəl hadam ti pəlumi hadam ; ana bay məhəl jaŋgal ti pəlumi jaŋgal ; ana bay magray seriya ti grumfəŋa aŋgwaz a ; ana bay məgur mis ti ni həŋgrumioru ahàr a had.

Wayumvu

⁸ Ahàr àḁəm maslaŋa àḁəbay kəli àna duwa ba, pəlumkaba ḁək. Ay duwa àbu

bəlaŋ ti kəpəlumkaba kok-sah : duwa nani ti mawayay mis. Ku way way do māwayay maslaŋa nahaŋ, adaba tamal naŋ àbu agray nahkay ti àgra ere ye ti Melefit àḁəm tāgray e Divi gayaŋ bu na ḁək. ⁹ Məsəra *Divi ge Melefit a. Melefit àḁəm : « Kàgray hala ba, kəkəḁ mis ba, kigi akal ba, araŋa ga maslaŋa ègək eri ba.* » Ay Divi nahaŋ àbu ti, Divi nday nani ḁək akaba Divi ndahaŋ ni ḁək təvu a huḁ gani bu. Divi gani nani nihi : Melefit àḁəm : « Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahàr gayak gayakani ni.† » ¹⁰ Tamal kawayay maslaŋa ya nak kəbu akaba naŋ ni ti kəgri zlam magəḁavani do. Nahkay tamal kawayay mis ti, kàgra ere ye ti Melefit àḁəm tāgray na ḁək.

Maslamalavani

¹¹ Kəsəruma sarta ya ti leli məvu nihi na daya. Sarta gekəli ga mepidekvabana e ḁəwir ba ènjia. Adaba nihi ti sarta ge Melefit ya ara ahəŋgay leli ni ènjikia ke leli a cifa, àtam ya ka ya ti mənjəki ka məfəki ahàr ka Yezu ni. ¹² Nihi ti ləvəŋ àbu ara andav, məlaŋ ara aslay wuḁak. Ègia nahkay ti məmbatumi aləŋ ana zlam ge mis ya tagray a məlaŋ ziŋ-zinəni bu ni. Məhəlum zlam ahar ya makəḁvu àna naŋ a məlaŋ masladani bu ni. ¹³ Mənjəhadum lala, akada

* 13:9 Mənjay Mahərana 20.13-17 ; Mimbiki 5.17-21 ; Levi 19.18. † 13:9 Levi 19.18.

ge mis ya tanjêhad a melaŋ masladani bu ni. Mævumi vu geli ana zlam mæzumani ahkay do ni ana zum ba ; mægum hala ahkay do ni mesuwêhvu ba ; mælægumvu ahkay do ni mægum solu ba daya. ¹⁴ Zum Bay geli Yezu *Krist akada ga ndam slewja ya tæhæl zlam ahar gatay ni. Kigum evidi ga zlam ga duniya va ba, kâjalumki ahâr ka tay va ba.

14

Ngay majalay ahâr ga maslaŋa nahanj âbelay do ni ti kâdæmum ba

¹ Maslaŋa ya ti âfækia ahâr ka Yezu a, âsær njêda ge Melefit lala faŋ do ni ti, gæsumkabá naŋ a lala. Ngay majalay ahâr gayanj âbelay do ni ti kâdæmum ba. ² Maslaŋa nahanj àhi ana ahâr esliki mæzum zlam dek : maslaŋa nahanj ti ni àhi ana ahâr azum eli slimberi cilinj. Àdæm nahkay ti adaba âsær njêda ge Melefit lala faŋ do. ³ Maslaŋa ya ti azum zlam dek ni ngay maslaŋa ya ti àzum zlam dek do ni èsli araŋa do ni ti àdæm ba. Maslaŋa ya ti àzum zlam dek do ni ti ni ngay maslaŋa ya azum zlam dek ni àgudara zlam a ti àdæm ba daya. Adaba maslaŋa gani nani ti Melefit àgæskabá naŋ a. ⁴ Nak ya ti kâdæm bay magray tæwi ga maslaŋa nahanj àgudara zlam a ti nak way ? Tamal naŋ àki ke divi ahkay do ni èjikia ke divi a ti, ma gani gayak mam ? Ma ti ga bay

gayanj cilinj. Ay ti maslaŋa gani nani emijikia ke divi a do, adaba Bay geli esliki magrani ti èjikia ke divi a ba.

⁵ Maslaŋa nahanj àhi ana ahâr kè eri ge Melefit ti vad nahanj àtam vad nahanj. Maslaŋa nahanj ti ni àhi ana ahâr vad ni dek kala-kala. Ku way way do àsæra majalay ahâr gayanj a, mânjêhad àna naŋ. ⁶ Maslaŋa ya ti àhi ana ahâr vad nahanj àtam vad nahanj ni ti, agray ti azuhva naŋ ka ahar ga Bay geli. Maslaŋa ya ti azum zlam dek ni day azum ti azuhva naŋ ka ahar ga Bay geli, adaba agri sæsi ana Melefit. Maslaŋa ya ti àzum zlam dek do ni day àzum do ni ti azuhva naŋ ka ahar ga Bay geli ; naŋ day agri sæsi ana Melefit. ⁷ Tamal mis e kidinj geli bu naŋ àna sifa ti, sifa gayanj a ahar gayanj gayanjanj bu do. Tamal amæt nænju ni, sarta ga mæmæt gayanj a ahar gayanj gayanjanj bu do daya. ⁸ Ka ya ti leli mæbu àna sifa ni ti, mæbu àna sifa ti ka ahar ga Bay geli. Ka ya ti mæmæt nænju ni, mæmæt ti ka ahar ga Bay geli. Nahkay ti ku leli àna sifa, ku mæmæt nænju ni, leli ka ahar ga Bay geli. ⁹ Adaba *Krist amæt, nihi ti naŋ àbu àna sifa ti, ti mîgi Bay ga ndam ya ti nday àna sifa ni akaba ga nday ya ti tàmæta ni. ¹⁰ Nak ti kâdæm wur ga muk agudar zlam ti kamam ? Nak nahanj ni ti ni kâdæm wur ga muk èsli araŋa do ni ti kamam ? Mædæmum nahkay ba, adaba leli dek amoru kè meleher ge

Melefit, amagrafəŋa seriya kè leli a. ¹¹ Adaba àbu mabəkiani nahkay hi :

« Nu Bay Melefit, nu Bay ga sifa. Bumi slimi ana ma goro.

Nədəm nahəma : mis dek atabəhad mirdim kè meleher goro ;

ku way way do amazləbay nu, amədəm nu Melefit.* »

¹² Nahkay ti ku way way do geli Melefit amagrafəŋa seriya ; ku way way do geli amanğəhadaya ere ye ti àgray na dek àna ma gayan kè meleher ge Melefit a.

Mijŋkia bəza ga mən geli ke divi a ba

¹³ Nahkay ti ŋgay mis ndahan təgudara zlam a ti mədəmum va ba. Ere ye ti àgəski mədəm ni ti nihi : Məgrum ere ye ti ejinƷkia bəza ga mən geli ke divi a ahkay do ni abiyu tay a zlam magudarani bu ni ba. ¹⁴ Nu ti nəsəra ere ye ti Bay geli Yezu awayay na lala : nahkay àki ka zlam məzumani weley weley do ni ti nəsəra kè eri ge Melefit ti ere ye ti awəsli ana mis ni ti àbi. Ay ku tamal nahkay nənƷgu ni, tamal maslaŋa nahan àdəm zlam hini njəlata do ni ti, ka nan ti njəlata do ededŋ.

¹⁵ Nahkay tamal kəzum zlam ti, zlam gani nani ya kəzum ni ahəli ahàr ana wur ga muk nahəma, ere ye ti kagray ni ti adafaki kawayay wur ga muk ni do. Kijŋ wur ga muk àki ka zlam məzumani

ba, adaba *Krist àmət ti azuhva nan. ¹⁶ Zlam ya ti nak kədəm njəlata ni ti njəlata ededŋ ; ay tamal mis ndahan tədəm kəzuma ti kəgudara zlam a ti mbrəŋ, kəzum ba. ¹⁷ Ndam ya ti nday a *Məgur ge Melefit bu ni ti təjalaki ahàr ka zlam məzumani ahkay do ni ka zlam miseni do. Tawayay magray jiri, tawayay manjəhadani akaba mis àna sulumani, tawayay məmərvani daya. Zlam nday nani dek ti təwi ga *Məsuf Njəlātani. ¹⁸ Maslaŋa ya ti agri təwi ana Krist nahkay ti àbəlafəŋ kè Melefit, mis day tədəm təwi gayan ni àbəlay.

¹⁹ Ègia nahkay ti zlam ya ti ahàr àdəm madəbay ni ti nihi : mis tənƷhadkabu àna sulumani, ku way way do e kidŋ geli bu məvikivu njəda ana maslaŋa nahan ga məfəki ahàr ke Krist lala. ²⁰ Ere ye ti Melefit àgray ni ti kəgudar àna zlam gayak ya kəzum ni ba. Zlam məzumani ti dek njəlata ededŋ. Ay ku tamal nahkay nənƷgu ni, tamal zlam ya məzumum ni ejinƷkia maslaŋa nahan ke divi a ti, zlam məzumani nani ègia zlam magədavana. ²¹ Ere ye ti ahàr àdəm kagray ni ti nihi : ku aslu kəhəpəd do, ku zum kisi do, ku zlam weley weley do ya ti ejinƷkia wur ga muk ke divi a ni day kəgray do. ²² Nak ti majalay ahàr gayak àki ka zlam məzumani ti kəhi ana maslaŋa nahan ba, si ana Melefit cilin. Maslaŋa

* 14:11 Izayi 45.23.

ya ti àhi ana ahàr zlam ya agray ni sulumani, ajalay ahàr c_u c_u do ni ti màmərvu. ²³ Ay maslaŋa ya ti azum zlam, ajalaki ahàr c_u c_u ni ti, Melefit àgəsa naŋ àna seriya àndava, adaba ŋgay ere ye ti agray ni sulumani ahkay do ni sulumani do ni ti àsərkaba do. Zlam ya ti magray ni dek, məsər ŋgay sulumani do ni ti tamal mągra ti mągudara zlam a.

15

Məjənumvu

¹ Leli ya ti məsəra njəda ge Melefit a lala ni ti ahàr àdəm məjənaki ndam ya ti təsər njəda gayaŋ faŋ do ni. Ahàr àdəm mągray ere ye ti məbər_{uv} geli awayay ni ciliŋ ba. ² Ahàr àdəm ku way way do mągray ere ye ti àbəlafəŋ kà maslaŋa ya ti kà gəvay gayaŋ ni ga məjənaki naŋ ti mōru kama kama e divi ga Yezu vu. ³ Adaba *Krist day àgray ere ye ti məbər_{uv} gayaŋ awayay ni ciliŋ ndo. Àbu məbəkiani nahkay hi : « Bay Melefit goro, tındivia kur a, ay gatay ya ti tındivi kur ni tındivi ti nu.* » ⁴ Ma ge Melefit ya təkibiyu ni dek ti ga mədəfiki zlam ana leli. Təkiki ti, ti məmbrəŋ məfəki ahàr geli ke Melefit ba, mązay njəda geli ti məsər ere ye ti Melefit àdəmbyu amagray ni ti amagray ededəŋ. ⁵ Melefit ti avi njəda ana leli ti məmbrəŋ məfəki ahàr geli ka Yezu ba. Nahkay

mągray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani, ma gekəli mąrakaboru, akada ga Yezu Krist ya awayay ni. ⁶ Tamal kəgrum nahkay ti akəzləbum Melefit Bəŋ ga Bay geli Yezu Krist ka ahar bəlaŋ, àna məbər_{uv} bəlaŋ.

⁷ Nahkay ti ahàr àdəm ku way way do e kidəŋ gekəli bu mągəskabu maslaŋa nahaŋ akada ge Krist ya ti àgəskabu kəli ni. Tamal kəgrum nahkay ti mis atəzləbay Melefit. ⁸ Nədəm nahəma, Krist əgi bay məgri təwi ana ndam *Zəde ; àgray nahkay ti adaba awayay ti təsər ma ge Melefit ti ma ge jiri. Nahkay àra ti ga magray ere ye ti Melefit àhi ana ata bəŋ ga bəŋ gatay amagravu ni. ⁹ Nahkay day àra ti, ti ndam ya nday ndam Zəde do ni tətəzləbay Melefit adaba təsia cicihi a, àgria sulum gayaŋ ana tay a. Àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nahkay ti anəzləbay kur àna limis kè meleher ga ndam ya ti nday ndam Zəde do ni, anədəm nak Melefit.† »

¹⁰ Àbu məbəkiani keti : « Lekələm ndam Zəde do ni, mərumvu akaba ndam ge Melefit ni.‡ »

¹¹ Ka məlaŋ nahaŋ day àbu məbəkiani nahkay hi : « Lekələm ndam Zəde do ni dek zləbum Bay Melefit.

Ahàr àdəm jiba gərgərani ni dek tətəzləbay naŋ.§ »

* 15:3 Limis 69.10. † 15:9 Limis 18.50 ; 2 Semiyel 22.50. ‡ 15:10 Mimbiki 32.43. § 15:11 Limis 117.1.

¹² Izayi day àbèki a wakita gayan ni bu nahkay hi :

« Maslanja nahaj amara, maslanja gani nani wur hud ge Zese, aməgur ndam ya ti nday ndam Zude do ni, mək nday atədəm wur ni aməgri sulum gayan ana tay.* »

¹³ Melefit mâgray ti kəmərūmvu dal-dal akaba kânjəhadumkabu àna sulumani adaba kəbum kəfumki ahàr; məsəra ara agri ere ye ti adəm ni ana leli. Nahkay akəsərūm aməgri sulum gayan ana kəli, akəmərūmvu àna nan dal-dal. Zlam gani nani dek amagravu ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani.

Təwi ga Pol ya agri ana Melefit ni

¹⁴ Bəza ga mmawa, nu ti nəsəra lekulum ti ndam sulumani dal-dal, kəsərūmkaba ma ge Melefit a lala, kəsərūma macahi zlam ana mis ndahan e kidin gekəli ba daya. ¹⁵ Ay a wakita goro ni bu ka məlan ndahan nəbiki ma ana kəli ga mələgiani ana kəli ti, adaba nawayay ti kəsərūmki ka ma gani lala. Nəgray nahkay ti adaba Melefit agrua sulum gayan a ¹⁶ ga məgri təwi ana Yezu *Krist azuhva nday ya nday ndam *Zude do ni. Nədəm nəgri təwi ana Melefit cilin, nəhi *Ma Məweni Sulumani gayan ana mis, ti ndam ya ti nday ndam Zude do təkəki ahàr ka Yezu ni tigi

akada ga sədaga ya təvi ana Melefit, àbəlafəj ni. Nday gani nani ti tigia njəlatana àna njəda ga Məsuf Njəlatana. ¹⁷ Təwi gani nani ti nəgri ana Melefit àna njəda ga Yezu Krist, nahkay nazləbavu àna nan kə meleher ge Melefit. ¹⁸ Pakama goro ya nawayay nədəm ni ti àbi, nədəm ti pakama ge təwi goro ya nəgray àna njəda ge Krist, ti ndam ya ti nday ndam Zude do ni tégəsiki ma ni cilin. Təwi gani nani agravu ti àna pakama ya nəhi ana mis ni, àna zlam ya nəgray ni, ¹⁹ akaba àna zlam njədanjədan gərgəri ya agri ejep ana mis ni. A təwi gani nani bu dek ti *Məsuf Njəlatani adəfiki njəda gayan ana mis. Nahkay nəhia Ma Məweni Sulumani àki ke Krist ana mis ga kəsa dek; nənjəki a Zeruzalem, nòru àna nan bədak ka had iliri. ²⁰ Nəhi ana ahàr si nakoru nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis ka məlan ya tici ma ge Krist day-day ndo ni kwa. Nəgray nahkay ti, nawayay magray təwi ka məlan ya ti mis ndahan tənjkia ni do. ²¹ Nədəm si ngray təwi akada ya àbu məkəiani a Wakita ge Melefit bu ni :

« Ndam ya təhiki ma ana tay day-day ndo ni etipi nan ;

ndam ya tici ma gayan day-day ndo ni atəsər nan.† »

Pol awayay akoru a Rom

* 15:12 Izayi 11.10. † 15:21 Izayi 52.15.

22 Sak ehimeya nàwaya marona afa gekùli a, ay nènḡət ahar ga moroni ndo ni ti azuhva t̀wì nani. 23 Vi ehimeya nàwaya məmənjiyu kùli a, ay t̀wì àcafəṅa nu a. Ay nihi ti t̀wì goro àbi ka haď nday ndani va bi. 24 Nahkay nawayay nakoru ka haď Espeṅ ti nədəm nakoru nəhuriyu gwar afa gekùli day. Tamal nìnjəa ti ananjəhad afa gekùli gosku ɓal, anəmər̀vu akaba kùli. Kələṅ gani akəjənumki nu ga moroni e mirkwi goro ni. 25 Ay nihi ti nakoru a Zeruzalem ga məjənaki ndam *njəlātani ge Melefit ya t̀bu eslini ni. 26 Adaba ndam geli ya ka haď Mesedəweṅ akaba ya ka haď Eseyi ni tàwaya majama zlam ga məjənaki ndam talaga e kidìṅ ga ndam njəlātani ge Melefit ya t̀bu a Zeruzalem ni ba. 27 Nday ndayani àna ahàr gatay t̀jalay mək t̀gray nahkay. Nday ya ti nday ndam *Zəde do ni ti tajami zlam ana ndam Zeruzalem ti kigeni, adaba ndam Zeruzalem ni t̀jənakia tay ga mənḡət zlam sulumani ge Melefit a ; nihi ti ahàr àdəm nday day t̀jənaki ndam Zeruzalem ni, t̀vi zlam ya àhəcikivu ana tay ni. 28 Ka ya ti eninjəa àna zlam na đek, anəvia ana tay a ni ti, anoru ka haď Espeṅ ; ka ya ti nakoru nahəma anəhuriyu afa gekùli. 29 Nəsəra, eninjəa afa gekùli a ti *Krist aməgri sulum gayəṅ đek ana leli.

30 Bəza ga mmawa, leli

đek ndam ga Bay geli Yezu Krist ; avi njəda ana leli ga mawayavani ti Məsuf gayəṅ. Nahkay nihindi kùli, nawayay ti k̀zum njəda gekùli đek ga mahəṅgalumu Melefit. 31 Həṅgalum Melefit ti ndam ga haď *Zəde ya t̀fəki ahàr ka Yezu do ni t̀gru daliya ba, ti ndam ge Melefit ya a Zeruzalem ni t̀gəskabá zlam ya anəzikaboru ana tay na lala. 32 Nahkay ti tamal Melefit àvua divi gana ti eninjiyu afa gekùli àna məmər̀ani, anəpəs akaba kùli gəzit. 33 Melefit ti avi manjəhad sulumani ana mis ; nawayay ti m̀ləbu akaba kùli, m̀vi manjəhad sulumani gani nani ana kùli đek. Aya nahkay !

16

Pol agri sa ana mis

1 Nawayay ti k̀gəsumkabá wur ga mən geli walani Fəbe a lala. Naṅ ti naṅ àbu ajənaki ndam ga Yezu ya *təcakalavu e Seṅkrey ni. 2 Naṅ mis ga Bay geli Yezu, nahkay ti nawayay k̀gəsumkabá naṅ a akadá ga ndam ge Melefit ya t̀gəskabu ndam gatay ni. Tamal zlam àhəci naṅ nahəma, nawayay ti k̀jənumki naṅ, adaba ahaslani ti àjənakia mis a kay, nu day àjənakia nu a.

3 Grumi sa goro ana Prisil nday ata Ekiles. Nday ti leli m̀bu magrakabu t̀wì ga Yezu *Krist ka ahar bəlan akaba tay. 4 Ka ya ti akal mis takad nu ni ti nday gani t̀həṅga nu a ; ku tamal

tâbazl tay azuhva nu day akal tægəskabá. Nəgria səsi ana tay a. Ağri səsi ana tay ti nu ciliñ do : ndam ga Yezu ya ti nday ndam *Zude do, təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek day tægria səsi ana tay a. ⁵ Grumi sa goro ana ndam ga Yezu ya təbu təcakalavu a ahay gatay bu ni daya. Grumi sa goro ana Epenet : nañ ti nawayay nañ dal-dal ; maslaña ya ti əfəki ahər enji ke Krist ka həf Azi ni ti nañ. ⁶ Grumi sa goro ana Mari ; nañ day əgra təwi a dal-dal azuhva kəli a. ⁷ Grumi sa goro ana Andronikos nday ata Zəniyas. Nday ti ndam ge dini goro, məzumkabá dañgay akaba tay a. E kiđiñ ga ndam *asak ga Yezu ni bu ni ti mis təbu tazləbay tay ; nday ti təfəki ahər ke Krist enji goro.

⁸ Grumi sa goro ana Ampliyatus, nañ ti nawayay nañ dal-dal, nañ day mis ga Bay geli. ⁹ Grumi sa goro ana Yərbəñ ; nañ ti məbu magrak-abu təwi ge Krist ka ahar bəlañ. Grumi sa goro ana Istesis ; nañ day nawayay nañ dal-dal. ¹⁰ Grumi sa goro ana Epeles ; nañ ti əcaka daliya kay, ay ti əmbrəñ məfəki ahər ke Krist ndo. Grumi sa goro ana ndam ga huđ ahay ge Erestebəl daya. ¹¹ Grumi sa goro ana Erodioñ ; nañ ti mis ge dini goro. Grumi sa goro ana ndam ga Bay geli ya təbu a huđ ahay ge Nersis bu ni. ¹² Grumi sa goro ana ata Trifiñ nday ata Trifəs. Wál nday nani cəeni ti taza njədə gatay a, tægria təwi ana Bay

geli a dal-dal. Grumi sa goro ana Persis ; wal nani ti mis tawayay nañ dal-dal, adaba nañ day əza njədə gayañ a, əgria təwi ana Bay geli a dal-dal. ¹³ Grumi sa goro ana Rufus ; nañ ti əgria təwi sulumana ana Bay geli a ətama ge mis ndahañ a. Grumi sa goro ana məñani ; nañ ti əgia mmawa. ¹⁴ Grumi sa goro ana ata Eseñkrit, Filigoñ, Hermes, Patrobas, Hermas akaba bəza ga məñ geli ya təbu akaba tay ni. ¹⁵ Grumi sa goro ana ata Filolog nday ata Zəli, ana ata Neri nday ata wur ga məñani walani ni, ana Olimp as akaba ndam ge Melefit ya təbu akaba tay ni dek.

¹⁶ Grumvu sa e kiđiñ gekəli bu lala, akada ga ndam *njəlatani ge Melefit ya tagravu sa ni. Ndam ge Krist ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek tægria sa ana kəli a.

Pol avi sawari ana mis ka mandav ga wakita gayañ ni

¹⁷ Bəza ga mmawa, nahəngalay kəli, nawayay ti kəbumvu slimi ana ndam ya ti tawayay məgəskabu ma ya məcahi ana kəli do ni. Nday ti tagray ti mis tēdevu, ma gatay ərakaboru ba. Nday gani tagray ti mis tıjikia ke divi a daya. Nahəngalay kəli, kam-kam kədəbum divi gatay ba. ¹⁸ Adaba nday gani nani ti, təgri təwi ti ana *Krist Bay geli ni do ; təgri təwi ti ana huđ gatay gatayani ciliñ. Təzlapay ma sulumani sulumani ge mesipet mis

àna naŋ ; nahkay ti tagosay ndam ya ti tàsərkaba zlam magədavana do ni ti t̄jikia ke divi a. ¹⁹ Lekulum ti mis dek tàsəra kəbum kəgəsumiki ma ana Bay geli ; nahkay nəbu nəmərvu azuhva kəli, ay nawayay ti kəsərum magray təwi sulumani lala, ti kəbedəm kabu zlam magədavani akaba sulumani ba. ²⁰ Melefit ti avi manjəhad sulumani ana mis ; nahkay amazəgad *Seteni ti kəcəlumki dap dap àna asak. Ere gani nani ti Melefit ara agray ke weceweceni.

Bay geli Yezu mēgri sulum gayan ana kəli ti.

²¹ Timote naŋ ya ti ma-grakabu təwi ni àgria sa ana kəli a. Ndam ge dini goro ata Lisiyəs, Zason akaba Sositpatros təgria sa ana kəli a daya. ²² Nu Tertiyəs, nu ya nəbəki ma ga Pol ni, nəgria sa ana kəli a, adaba leli dek, leli ndam ga Bay geli Yezu. ²³ Gayus àgria sa ana kəli a. Nu Pol nanjəhad ti afa gani. Ndam ga Yezu ya ti ahalay ni dek day təcakalavu ti afa gani. Erest bay maŋgah sinḡu ga kəsə ni àgria sa ana kəli a. Wur ga mən geli Kartus day àgria sa ana kəli a. [²⁴ Bay geli Yezu Krist mēgri sulum gayan ana kəli dek ti. Aya nahkay.]

Məzləbum Melefit keti !

²⁵ Məzləbum Melefit, mədəmum naŋ gədakani ! Naŋ ti njəda-njədani, nahkay avi njəda ana kəli ga məfəki ahər ka Yezu *Krist, akada ya nədəm ka ya ti nəhi *Ma Məweni Sulumani ana mis

ni. Ma Məweni Sulumani nani ti Melefit àŋgah ; kwa ka mənəki ga mələŋ mis t̄ici ndo. ²⁶ Ay nihi ti Melefit àŋgazlaya ma gani nana àna pakama ga ndam mahəŋgaray *pakama gayan ya təbəki a wakita bu na. Melefit ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani, àdəm zlam gani məgravu nahkay ti naŋ. Awayay ti mis ga jiba gərgərani ya ka had ni dek t̄ici ma gani, ti təfəki ahər ka Yezu, təgəsiki ma.

²⁷ Melefit ti naŋ bəlan, majalay ahər gayan dek sulumani. Naŋ gədakani ga kaŋgay-kaŋgayani. Məzləbum naŋ azuhva ere ye ti àgri ana leli àna Yezu Krist ni. Aya nahkay.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Koreŋ enjenjeni
ni
Ere ye ti mɛdɛmki
ka wakita ga Pol
ya àbikioru ana
ndam Koreŋ
enjenjeni ni**

Maslaŋa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdɛfa slimi gayaŋ a : àbɛki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 16.21). Àbɛki ti ka sarta ya ti naŋ e Efez, awayay akoru a Koreŋ gwar e Mesedɛweŋ ni (16.5-9 ; Tɛwi 20.1-3).

Maslaŋa ya àhi ma ge Melefit ana ndam Koreŋ enji ni ti Pol (Tɛwi 18.1-17) : àsɛra ndam Koreŋ a lala. Koreŋ ti kɛsa gɛɛɛakani ka had Eseyi (Gres) ; gosku gɛɛɛakani àbu eslini, ndam ga cakala gɛrgɛri kay tɛbu takoru a gosku ni vu eslini ; ndam ga kɛsa nani ti tagray mesɛwehvu dal-dal daya. Wakita hini ti wakita ya Pol àbikioru ana ndam Koreŋ ya mɛdi ahàr a Wakita ge Melefit bu enjenjeni ni, ay ka sarta ya ti àbɛki wakita hini ni ti àbikioya wakita nahaŋ ana tay a àndava ; a wakita nani bu ni ti àhi ana tay tɛnjɛhadkabu akaba ndam magray mesɛwehvu ka ahar bɛlaŋ ba (5.9). Ndam ga Yezu a Koreŋ day tɛbikioya wakita

ana Pol ge mihindifiŋa ma ; a wakita hini bu ni ti Pol àhɛŋgrifɛŋ ana tay kà pakama gatay ni bɛlaŋ àna bɛlaŋ (7.1 ; 8.1 ; 12.1 ; 16.1).

Ndam ga Yezu ya a Koreŋ ni ti tɛsɛra zlam a ; tɛbu àna nɛɛɛda gɛrgɛri kay ga Mɛsuf ge Melefit ya àvi ana tay ni (1.4-7). Ku tamal nahkay nɛŋgu ni majalay ahàr gatay ni ti majalay ahàr ga ndam ga duniya : tɛjalay ahàr akada ga ndam ga Yezu ni di faŋ ndo (3.1-3). Nahkay a wakita hini bu ni ti Pol àlɛgi ana tay : àhi ana tay si tɛcivu, tɛmbrɛŋ majalay ahàr ga duniya ni kwa (3-4), tɛnjɛhadkabu akaba ndam mesɛwehvu ka ahar bɛlaŋ ba (5), tɛbɛhadki mirdim ke mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu ba (6). Zlam nday nani ðek ti tɛwi ga ndam ya tɛsɛr Yezu lala do ni.

Pol àhɛŋgrifɛŋa kà pakama ga ndam Koreŋ ya tihindifiŋa ni daya : àcahia zlam ana tay àki ka maday wal a (7), àcahia zlam ana tay àki ka aslu ga pɛra (8-10 : ndam Koreŋ tɛdɛm tamal mis àsɛra Yezu a ti esliki ka magray ere ye ti awayay ni ðek, ay Pol àdɛm si mɛjɛnaki mis ndahaŋ day kwa). Àdɛfikia divi sulumani ga mazlɛbay Melefit ana tay a (11), àhi ana tay si tɛgray tɛwi àna nɛɛɛda ya Mɛsuf Nɛlatani àvi ana tay ni akada ge Melefit ya awayay ni kwa (12-14) ; ahar gɛɛɛakani si tɛwayavu kwa (13). Ndam Koreŋ ndahaŋ tɛdɛm mis atɛŋgaba e kisim ba do (15.12) ; nahkay Pol àcahia

zlam ana tay àki ka pakama nana daya (15). Kələŋ gani Pol àhi ana tay ahəmamam tājam sinju ni (16).

Ma ga Pol ya àhi ana ndam Korej ni ajənaki ndam ga Yezu dek ga məmbrəŋ majalay ahər ga duniya, ti tənjuhəd akada ge Melefit ya awayay ni.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol Melefit àzala nu a ti nīgi zal asak ga Yezu *Krist. Àzalay nu nahəma ka mawayay gayan palam. Nəbiki wakita hini ana kəli ti nu gani. Məbiki ana kəli ti leli ata wur ga mən geli Sosteŋ. ² Məbikiuru ana kəli, lekələm ndam ge Melefit ya *kacakalumvu a Korej ni. Kīguma ndam gayan njəlatana azuhva təwi ga Yezu Krist ya àgray na. Melefit àwayay ti kīgum njəlata, àzalay kəli ti nahkay; àzala ndam ndahan ya tahəŋgalay Bay geli Yezu Krist na dek, nday ya a kəsa gərgərani bu ni daya. Yezu Krist ti naŋ Bay gatay dek, Bay geli dek daya. ³ Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist təgri sulum gatay ana kəli, təgray ti kənjuhədumkabu àna sulumani ti.

Zlam sulumani ya ti Yezu àvi ana ndam gayan a Korej ni

⁴ Nəgri səsı ana Bay Melefit goro a sarta bu dek azuhva kəli, adaba àgria zlam sulumana ana kəli a, kīguma ndam ga Yezu *Krist a. ⁵ Edeđiŋ lekələm kīguma

akaba Yezu Krist a akada mis bəlan, nahkay ti Melefit àgria sulum gayan ana kəli a kay. Iy nihi ti kəsəruma jiri a, kəsəruma mədəm ma ge jiri a. ⁶ Nədəm nahkay nahəma, adaba ka ya ti məhi ma ge Krist ana kəli ni ti kəgəsunkabá ma gana lala a məbərurv gekəli ba. ⁷ Azuhva nani lekələm kənğətuma zlam sulumani ya ti Melefit agri ana ndam gayan na dek. Nahkay ka ya ti kəbum kəjəgum sarta ga maŋga ga Bay geli Yezu Krist a ni ti ere ya àhəcikivu ana kəli ni ti àbi. ⁸ Naŋ gani aməvi njəda ana kəli duk abivoru ana mandav ga duniya. Agray nahkay ti adaba awayay ti seriya àgəs kəli ka fat ya ti naŋ amaŋga ni ba. ⁹ Melefit àna ahər gayan àzalay kəli ti, ti kīgum akaba wur gayan Yezu Krist akada mis bəlan. Yezu Krist ti naŋ Bay geli. Melefit ti ere ye ti adəm agray ni ti agray edeđiŋ, adəkia asak a do ferera.

Kicirumvu e kidiŋ gekəli bu ba

¹⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nahəŋgalay kəli àna slimi ga Bay geli Yezu *Krist: kicirumvu e kidiŋ gekəli bu ba. Nawayay nahəma, ma gekəli mārakaboru ka ahar bəlan. Cəmvu ma, majalay ahər gekəli dek mīgi bəlan. ¹¹ Bəza ga mmawa goro ni, nədəm nahkay ti adaba ndam ga ahay ga Kuluwe təra təhu ahkado lekələm kəbum kələgumvu e kidiŋ gekəli bu. ¹² Ere ye ti nawayay nəhiki ma ana kəli ni ti

nihi : maslaŋa nahaŋ adəm naŋ ga Pol ; maslaŋa nahaŋ adəm naŋ ga Apolos, maslaŋa nahaŋ keti adəm naŋ ga Sifas * ; maslaŋa nahaŋ ti ni adəm naŋ ge Krist ni. ¹³ Lekulum kədəmum nahkay ti Krist gani naŋ medeveni aw ? Bay ya *tādarfəŋ kà təndal, àmət azuhva kuli ni ti Pol aw ? Tək *tābaray kuli ti àna slimi ga Pol aw ?

¹⁴ Nəgri səsi ana Melefit adaba maslaŋa ya ti nābaray naŋ e kidīŋ gekuli bu ni ti àbi, si Krispus nday ata Gayus. ¹⁵ Nahkay ti maslaŋa ya ti esliki mədəmani nu nābaray kuli àna slimi goro ti àbi. ¹⁶ Edeđiŋ àgəjazlkua ahàr a, nābara Istefanas akaba ndam ga huđ ahay gayaŋ a daya. Ay tamal nəsərkiya lala ti nābarakivu maslaŋa nahaŋ keti ndo. ¹⁷ Krist àslər nu ti ga moru məbaray mis do. Àslər nu ti ga moru məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis sawaŋ. Àslər nu ti ga məhi ma ni ana mis àna məsər zlam ge mis ni do. Nagray nahkay ti, ti məmət gayaŋ ya ti àmətfəŋ kà təndal ni ti ègi zlam masakani ba.

Yezu adafaki məsər zlam ge Melefit

¹⁸ Ga Yezu ya *tādarfəŋ naŋ kà təndal àmət ni ti, tamal təhi ma gani ana mis ya təbu tijiji ni ti tazay ma gani ka zlam masakani. Ay leli ya ti Melefit naŋ àbu ahəŋgay leli ni ti, məsəra tədəm ma gani

nani ti àna njəda ge Melefit. ¹⁹ Məsəra ma gani nani nahkay ti adaba Melefit adəm a Wakita gayaŋ bu ahkado :

« Enijiŋki məsər zlam ga ndam ya təsəra zlam a ni ka tay.

Anagray ti məsər zlam gatay ni mīgi zlam masakani.† »

²⁰ Nihi Melefit adəma ma na nahkay ti, ndam məsər zlam a duniya bu ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam ya təsəra zlapay a ka sarta hina ni ti məsər zlam gatay ni ènjəa eley ? Melefit adafaki məsər zlam ge mis ga duniya ni, nani zlam masakani do waw ?

²¹ Nahkay ndam ga *duniya àna məsər zlam gatay ni tīpia ere ye ti Melefit àgray àna məsər zlam gayaŋ na, ay ti nday gani təsər naŋ ndo. Azuhva nani naŋ àbu agray təwi ti àna ma geli ya məhi ana mis ni. Mis ni ti ni tədəm ma nani ti ma ga muru. Ay ti Melefit awayay mahəŋgay ndam ya təfəki ahàr ka naŋ ni ti àna ma gani nani. ²² Ndam *Zude tawayay təgriaya zlam ge ejep ana tay a day kwa ti təgəskabu ma geli ni ti ma ge jiri. Ndam *Gres ti ni tawayay təhi ma ana tay àna məsər zlam akada gatay ni. ²³ Leli zla nahəma, mədəm *Krist ti tādarfəŋa naŋ kà təndal a. Ma geli nani ya məhi ana mis ni ti azumi bəruv ana ndam Zude : təhi ana leli « Kindivum Melefit. » Mis ndahaŋ ya ti nday ndam Zude

* 1:12 Sifas ti slimi ge Piyer. † 1:19 Izayi 29.14.

do ni ti ni tədəm ma gani nani ma ga muru. ²⁴ Ay ti nday ya ti Melefit àzala tay a ni, ku ndam Zəde, ku ndam Gres nənğu ni, təsəra Krist ti adəfiki njəda ge Melefit ana leli, adəfiki məsər zlam ge Melefit ana leli daya. ²⁵ Mis ndahañ tədəm ere ye ti Melefit àgray ni ti zlam ga muru ; ay təwi ge Melefit ya mis tədəm zlam ga muru nahəma, àtama məsər zlam ge mis a. Tədəm ere ye ti Melefit àgray ni ti zlam ga ndam gedebi ; ay təwi ge Melefit ya mis tədəm zlam ga ndam gedebi ni ti àtama njəda ge mis a.

²⁶ Bəza ga mmawa goro ni, lekələm ya Melefit àzalay kəli ni, mənjumki : lekələm ndamam ? Kè eri ge mis ga duniya nahəma, ndam məsər zlam təbi e kidinğ gekəli bu kay bi ; ndam ya njəda àfəñ kà tay ni akaba ya ti mis təhəngrioru ahər ana tay a hađ ni təbi e kidinğ gekəli bu kay bi daya. ²⁷ Ay ti Melefit àdaba mis ya ndam ga duniya tədəm nday ndam masakani na ga məbiki mimili ka ndam ya tədəm təsəra zlam a ni. Nahkay day Melefit àdaba mis ya ndam ga duniya tədəm njəda àfəñ kà tay bi na ga məbiki mimili ka ndam ya njəda àfəñ kà tay ni. ²⁸ Àdaba mis masakana ya mis tàməñjaləñ ana tay do na, mədəmani nday ya ti tədəm tislə arañə ndo na, ge mijinğ ndam ya tədəm nday gəđákani na. ²⁹ Melefit àdaba nday nana nahkay, awayay

ti ku maslaña bəlañ èji zlabay kè meleher gayañ ba. ³⁰ Lekələm kigəm bəlañani akaba Yezu Krist ti Melefit àgray. Nahkay ti Bay ya ti acahi məsər zlam ge Melefit ana leli ni ti Yezu Krist ; nañ àmbay leli ti mīgi ndam jireni kè eri ge Melefit, ti mīgi ndam gayañ daya. ³¹ Melefit àgray nahkay ti, awayay ti pakama ya a Wakita gayañ bu ni mığravu. Pakama gani nahkay hi : « Tamal maslaña awayay eji zlabay nahəma, miji zlabay ti àna təwi ga Bay geli ya àgray ni. † »

2

Pol ahi ana mis Yezu àmətfəñ kà təndal

¹ Bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti nōru afa gekəli enjenjeni, nəhi ma *məngəhani ge Melefit ana kəli ni ti, nəhi ana kəli àna ma zləzladani ndo ahkay do ni àna məsər zlam ga ndam ga *duniya ni ndo. ² Ka sarta gani nani nahəma, nəza njəda, nədəm ma ya ti anəzlapiki ana kəli ni ti ma àki ka Yezu *Krist cilinğ, nəzlapay ma nahañ do. Ma àki ka Yezu ya nədəm anəzlapaki ni ti gayañ ya ti *tədarfəñ kà təndal, àmət ni. ³ Ka goro ya nu eslini akaba kəli ni ti njəda goro àbi, aṅwaz awər nu, nəgəgər. ⁴ Ka ya ti nəhi ma ana kəli akaba nəcahi zlam ana kəli ni ti, nəhi ma ana kəli àna məsər zlam ga ndam ga duniya ndo ; nəhi ana kəli àna ma ga magosay mis ndo daya. Ay ti

ma goro ya nàhi ana kàli ni ti ma ge jiri, àdàfiki ana kàli ni ti *Məsuf ge Melefit. Məsuf gani nani ti naŋ àbu àna njəda daldal. ⁵ Lekulum kəfumki ahàr ka Yezu ti adaba kipurama ere ye ti Melefit àgray àna njəda gayaŋ na àna eri gekàli a. Ere gani nani ti məsər zlam ge mis ya təsər ni àgray do.

Melefit avi məsər zlam gayaŋ ana mis

⁶ Ka ya ti leli məhi ma ana ndam ya təndəhva a ma ge Melefit ba ni ti, macahi ana tay ti məsər zlam, ay ti məsər zlam gani nani ti ga ndam ga *duniya ahkay do ni ga bəbay ga duniya hini do, adaba ndam ga duniya ni etijiji. ⁷ Məsər zlam ya ti leli macalfəŋ ni ti, nani məsər zlam ge Melefit. Zlam nani ti maŋahani : Melefit àŋgahfəŋa kè mis a kwa ahaslana. Ka sarta ya Melefit àgraya duniya faŋ ndo nahəma, àjuhivu ana leli ga mahəŋgay leli àna naŋ, ti məhuriyu a məlaŋ masladani gayaŋ ni vu. ⁸ Bəbay ga duniya ni təsər məsər zlam gani hini ndo. Tamal təsəra ti, akal *tədarfəŋ Bay geli kà təndal ndo. Ay Bay ya ti tədarfəŋ naŋ kà təndal ni ti naŋ gəɖakani, mis dek atazləbay naŋ. ⁹ Ay ti ere ye ti Melefit àgray ni ti àgray akada ya àbu məbəkiani a Wakita gayaŋ bu ni :

« Melefit àjuhi zlam ana ndam ya təgəskabá ma gayaŋ a, tawayay naŋ ni :

ere ye ti àjuhi ana tay ni ti eri èpi ndo, slimi èci ndo ; ere gani nani àniviyu ana mis a məbəruf bu bi daya.* »

¹⁰ Ay Melefit àdàfaki zlam gani nani ti àna njəda ga Məsuf gayaŋ ; àdàfiki ti ana leli. Məsuf gayaŋ ni ti àsəra bu huɖ ga zlam a dek, ku ere ye ti àniviyu ana Melefit a məbəruf bu ni day àsəra. ¹¹ E kidiŋ geli leli mis bu ni ti way àsəra ere ya àniviyu a məbəruf bu ana maslaŋa nahaŋ a ni way ? Si tigi naŋ naŋani àna ahàr gayaŋ kwa do ni, maslaŋa nahaŋ àbi asər bi. Melefit day nahkay : ere ye ti àniviyu a məbəruf bu ni maslaŋa àbi asər bi, si tigi Məsuf gayaŋ gayaŋani kwa. ¹² Leli zla nahəma, Məsuf ya ti àniviyu ana leli ni ti nani məsuf ga ndam ga duniya do. Ay leli ti Məsuf ya àniviyu ana leli ni ti Melefit àvi ana leli. Àvi ana leli ti, awayay ti məsər sulum gayaŋ ya àgri ana leli ni àna naŋ. ¹³ Ka ya ti leli məbu məhi ma gani ana mis nahəma, mədəm àna məsər zlam ga ndam ga duniya do, mədəm ti àna njəda ga *Məsuf ge Melefit ya avi ana leli ni. Nahkay ere ye ti leli macahi ana mis ni ti Məsuf ge Melefit adàfiki ana leli, leli day macahi ana ndam ya ti Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay a məbəruf bu ni bilegeni.

¹⁴ Nahkay maslaŋa ya ti Məsuf ge Melefit ni àniviyu a məbəruf bu bi ni ti àgəskabu

* 2:9 Izayi 64.3 ; 52.15.

pakama ga Məsuf ge Melefit ni do, amənjələŋ akada zlam masakani e eri gayan bu. Àsər do simiteni, adaba ere gani àsərvu nahkay kok-sah, maslaŋa gani àsər ti si Məsuf ge Melefit àjənakia naŋ a kwa. ¹⁵ Maslaŋa ya Məsuf ge Melefit àniviyu a məbəruf bu ni ti àsərkaba zlam a dek, ay naŋ ti nday ya ti Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay bi ni ti təsər majalay ahər gayan do. ¹⁶ Nahkay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu :

« Majalay ahər ga Bay Melefit ti way àsəra way ?

Way esliki mədəfiki ma way ?† »

Ay leli ya Məsuf ge Melefit àniviyu ana leli ni ti mədəgəzl ahər akada ge *Krist ya adəgəzl ni.

3

Ndam məgri təwi ana Melefit

¹ Bəza ga mmawa goro ni, ka sarta ya ti nu nəbu afa gekəli ni ti nisliki məhi ma ana kəli akada ya təhi ma ana ndam ya *Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay ni ndo. Nəhi ma ana kəli ti akada ya təhi ana ndam ya ti təjalaki ahər ka zlam ga duniya ni, adaba lekələm akada bəza, kəfumki ahər ke *Krist lala faŋ ndo. ² Ere ye ti nəcahi ana kəli ni ti kala nəvi duwa ana kəli, do ni ti nəvi dəf ana kəli ndo. Nəgray nahkay ti adaba ka sarta gani nani kisləmki məzumumani ndo. Nihi day kekileŋa tamal nəhia

ma ana kəli a akada ya təhi ana ndam ya təfəkia ahər ke Krist a lala ni ti kisləmki do. ³ Adaba nihi kekileŋa day lekələm kəbum kajalumki ahər ka zlam ga duniya. Lekələm kəbum kəgrum solu, kəbum kələgumvu. Kəbum kəgrum nahkay ti kekileŋa lekələm akada ga ndam ga *duniya ni do aw ? Iy ededif lekələm ti kəbum akada gatay ni. ⁴ Maslaŋa nahaŋ e kidif gekəli bu adəm « Nu ga Pol, » maslaŋa nahaŋ ti ni « Nu ga Apolos. » Lekələm kəbum kəgrum nahkay ti, lekələm akada ga ndam ga duniya ni ededif do aw ?

⁵ Apolos ti naŋ way ? Nu Pol day nu way ? Leli cəeni ti leli ndam məgri təwi ana Melefit ciliŋ. Azuhva təwi geli ni ti kəfumki ahər ka Yezu. Ku way way do geli əgray təwi ya ti Bay geli Yezu àhi məgray ni. ⁶ Magray təwi geli ti akada ge mis ya tagray təwi e dini bu ni : nu nəjav zlam, Apolos ti ni acəhi yam. Ay ti adək zlam gani nani ti Melefit. ⁷ Nahkay maslaŋa ya ti ajav nday ata maslaŋa ya ti acəhi yam ni tislə arana do. Si Melefit naŋ bəlaŋ naŋ ya ti adək zlam tata ni kwa. ⁸ Maslaŋa ya ti ajav zlam nday ata maslaŋa ya acəhi yam ni nday bəlaŋani. Ku way way gatay do Melefit aməvi endif gayan akada ge təwi gayan ya əgray ni. ⁹ Leli ti magray təwi ge Melefit ka ahar bəlaŋ, lekələm ti ni kiguma akada lekələm vədan ge Melefit ya təwəs na.

† 2:16 Izayi 40.13.

Lekuləm kiguma akada lekuləm ahay ge Melefit ya tæləm ni daya. ¹⁰ Melefit àvu divi ka mawayay gayan ga mənjàki ke tawi afa gekuli ti, nu akada maslaņa ya ti àsəra mæləmaya ahay a, àsəra mafəkad asak gana lala ni. Nu nàfəkada asak ga ahay a lala, mək maslaņa nahanj àra àləmkiyu. Ahàr àdəm ndam ya tara tæləmkiyu ni ti way way do gatay mabay slimi, mæləm ahay ni lala. ¹¹ Asak ga ahay ni ti mafəkadani àndava, nani Yezu Krist; maslaņa èsliki mafəkad nahanj va do. ¹² Mis ndahanj tæləmkiyu gru ka asak ga ahay gani nani, mis ndahanj ara, mis ndahanj ti ni akur sulumani. Mis ndahanj keti nahəma, tæləmkiyu biyem, mis ndahanj kuzir, mis ndahanj ti ni fifin. ¹³ Ka fat ya ti Melefit amagrafəņa seriya kè mis a nahəma, way way do mis dek etipi tawi gayan ya àgray ni. Adaba ka fat nani ti aku aməgəs tawi ga way ga way do dek : ndahanj aməzum, ndahanj ti ni aməzum do. Nahkay ti way way do mis dek etipi tawi gayan ya àgray ni àbəlay tək àbəlay do aw. ¹⁴ Maslaņa ya ti aku aməzum tawi gayan do ni ti Melefit aməvi endif gayan. ¹⁵ Ay maslaņa ya ti aku àzuma tawi gayan a ni ti Melefit amahəngay nanj cilin, aməvi arəņa do. Maslaņa nani ti akada ge mis ya ti àtamaba a aku ba pircək-pircək ni.

¹⁶ Ngay lekuləm ti kiguma

ahay ge Melefit a, Məsuf gayan nanj àniviyu ana kuli a məbəruf bu ni ti kəsəruf do waw? ¹⁷ Tamal ti maslaņa agudarkaba ahay ge Melefit a nahəma, Melefit day amagudar nanj, adaba ahay ge Melefit ti njəlata. Ahay gayan gani nani ti lekuləm.

¹⁸ Nahkay ti maslaņa àgosay ahàr gayan ba. Tamal maslaņa e kidin gekuli bu àhi ana ahàr nanj àsəra zlam akada ga ndam ga duniya na ti, məmbrənj məsər zlam gayan nani, mənjàhad akada ga maslaņa ya ti àsər arəņa do ni. Tamal àgra nahkay ti aməngət məsər zlam sulumani. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba məsər zlam ga ndam ga duniya ya təsər ni ti ègia zlam masakana kè eri ge Melefit a. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi: « Mis ya tagray wirwir ni ti Melefit agəski tay akada ga kəmbazl ya agəs zlam ni.* » ²⁰ Àbu məbəkiani keti: « Melefit àsəra məsər zlam ga ndam məsər zlam ni ti zlam masakani.† » ²¹ Nahkay ti maslaņa èji zlabay àna maslaņa nahanj, àdəm nadəbay nanj ba. Sərufki zlam ni dek ti gekuli sawan. ²² Nu Pol, Apolos akaba Piyer ti leli gekuli. Duniya, sifa, kisim, zlam ya agravu nihi ni akaba zlam ya amagravu ni dek day gekuli. ²³ Lekuləm nahəma ge Krist, Krist ti ni ge Melefit.

* 3:19 Mənjay Zəwop 5.13. † 3:20 Limis 94.11.

4

Kijum zlabay ba

1 Nawayay ti mis tāsər, leli ndam *asak ge *Krist ti leli ndam mægri tūwi. Melefit āfiva zlam ana leli a ahar va: ahaslani zlam nani maŋgahani, ay nihi ti awayay ti leli mēdāfiki ana mis. ² Kəsəruma, maslaŋa ya ti tēfiva zlam a ahar va ti māgray tūwi àna naŋ nahəma, si ahər àdəm maslaŋa gani nani mis jireni kwa. ³ Ka majalay ahər goro nahəma, ma ya ti lekələm kazlapumku ni àhəlu ahər kay do. Ku mis ndahaŋ tagrafua seriya nəŋgu ni, àhəlu ahər kay do. Ku nu nuani àna ahər goro day nàgrafəŋa seriya ka ahər goro a do. ⁴ Nu nuani nəsəra àna ahər goro a nàgudar zlam ndo. Ay akaba nani dek ŋgay nu jireni ti nədəm nahkay ndo daya. Bay ya ti agrafua seriya ni ti si Bay geli àna ahər gayaŋ gayaŋani kwa. ⁵ Adaba nani zla nahəma, kəgrumfəŋa seriya kè mis a ba. Besəma, jəgum vad ge Melefit ya āfəkad ni. A vad gani nani ti Bay geli aŋga, naŋ ti amaŋgazlaya zlam ge mis ya a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu na, zlam ge mis ya təjalay a ahər gatay bu ni day amaŋgazlaya. Ka sarta gani nani ti ku way way do Melefit amazləbay naŋ àki ke tūwi ya àgray ni.

⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nədəmki ma ka ahər goro akaba ka Apolos akada ma *gozogul ti ga məjənaki kəli. Nawayay ti kəsərumba

zlam a huđ gani ba: ahər àdəm kədəbum divi sulumani ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni akada geli ya madəbay ni; kəgrumkivu zlam ndahaŋ ya təbi məbəkiani bi ni ba. Nahkay zla nahəma, kijumki zlabay ke mis ndahaŋ ba; kəmənjumləŋ ana mis ndahaŋ akada təsər araŋa do ba daya. ⁷ Way àhuk ahkado nak kətam mis ndahaŋ ni way? Zlam ya ti àfuk ni ti, àvuk ti Melefit do waw? Kəsəra tamal ti Melefit àvuk nahəma, kiji zlabay àna naŋ akada nak nakani kəŋgət àna njəda gayak ti kamam?

⁸ Ay nihi zla ti lekələm kədəmum ahkado kərəhuma, lekələm kəbum àna elimeni, lekələm kəzumuma bay a, leli ti bəbay do. Kəzumuma bay na ededīŋa ti akal àbəlay. Nahkay akal leli day məzum bay ni akaba kəli ka ahar bəlaŋ. ⁹ Leli ti ndam asak ga Yezu Krist, ay ti nəjalay a ahər goro bu nahəma akada Melefit àbəhad leli kəlaŋ ge mis ndahaŋ ni dek. Leli ti miġia akada ndam ya ti seriya àgəsa tay a mək takoru tabazl tay kè meleher ge mis ni. Miġia akada leli zlam ga sewiya kè eri ge mis ga *duniya akaba kè eri ga *məslər ge Melefit a. ¹⁰ Leli məbu məhi ma ge Krist ana mis ti seteni àcəliya ana leli a ahər va zla do aw? Lekəli ti ni kəsəruma zlam a adaba lekəli ka ahar bəlaŋ akaba Krist aw! Leli ti ndam gedebeni, lekəli ti ni njəda gekəli àbu zla do aw? Leli

ti tamənjələŋ ana leli akada zlam masakani, ay lekəli zla nahəma təhəŋgrioru ahər ana hađ ana kəli. Nahkay zla do aw ? ¹¹ Nihi kekileŋa ləwir àbu awər leli, yam àbu akad leli, azana àki ke leli ka vu bi, mis təbu təzləb leli, masawaday satat, ahay geli àbi, ¹² mągra təwi a dal-dal day kwa ti məzumi zlam ana huđ geli. Ka ya ti mis təbu tindivi leli ni ti leli mahəŋgalay Melefit ti mągri sulum gayan ana tay. Ka ya ti təbu təgri daliya ana leli ni ti leli mebesey. ¹³ Ka ya ti mis tagudari ma ana leli ni ti leli məŋgwiviyu ana tay. Ke eri ge mis ga duniya nahəma, leli mįgia akada zlam ya taboru ke jigəri na. Nihi kekileŋa təhi ana ahər leli mįgia zlam masakana a duniya ba đek.

¹⁴ Nəbiki zlam nday hini ana kəli ti ga məbəki mimili ke kəli do. Ay nəbiki ana kəli ti, nawayay nəcahi zlam ana kəli, adaba kįguma bəza goro ya nawayay na palam. ¹⁵ Ku tamal mis ndahaŋ ehimeya təbu təcahi zlam ana kəli àki ke Krist nəŋgu ni, bəŋ gekəli ti bəlaŋ huya. Bəŋ gekəli ti nu gani. Kįguma bəza goro a adaba àhi *Ma Məweni Sulumani ga Yezu Krist ana kəli enjenjeni mək kəfumki ahər ka naŋ ti nu. ¹⁶ Nihi ègia nu bəŋ gekəli a nahəma, grum zlam hwek-hweka akada goro ya nagray ni. ¹⁷ Nawayay ti kəgrum nahkay. Nahkay ti nəsləroya Timote a, àdoru afa gekəli. Naŋ ti ègia wur goro a,

nawayay naŋ, adəbay divi ga Bay geli ge jiri ge jireni. Eminjəa nahəma, aməziaba azay slimi ana kəli àki ka manjəhađ goro akaba Yezu Krist na. Amacahi zlam ana kəli akada goro ya nəbu nəcahi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu ku eley eley do ni, ti manjəhađ gatay mąnja akada goro na.

¹⁸ Mis ndahaŋ e kidiŋ gekəli bu təbu tiji zlabay, adaba təhi ana ahər nu anaŋgoru afa gekəli va do. ¹⁹ Ay tigi ti Melefit àvua divi gana ti nəbu nakoru afa gekəli wuđak. Eninjəa nahəma, enipi zlam ga ndam zlabay nday nani ya tagray ni. Nahkay anəsər nday təđəm ma masakani ciliŋ tək day ti təgray təwi àna njəda ge Melefit aw ? ²⁰ Nəđəm nahəma *Məgur ge Melefit ti mam ? Ndam ya ti təbu a Məgur ge Melefit ni bu ni ti təzlapay ma masakani do : tagray təwi àna njəda ge Melefit. ²¹ Nihi ti dəmukiba ere ye ti lekəlum kawayum na. Ka ya ti anaŋgoru afa gekəli ni ti nəza malawad a ahar va ga matrađ kəli àna naŋ a waw ? Tək day ti kawayum ti nəwayay kəli, nəru àna məbərur bəlaŋ aw ?

5

Zlam ya ti abəki mimili ke mis ni

¹ Nihi ničia mis təbu təđəm ahkado mis ndahaŋ e kidiŋ gekəli bu təbu tagudar zlam, tagray zlam məwəslani ya ti ku ndam ya təfəki ahər ke Melefit do tekeđi təgray

do ni. Təhu maslaŋa gekəli nahəŋ əbu andəhadfəŋ kə wal ga bəŋani. ² Lekələm zla ti kəbum kijəm zlabay, giri-giri ti amal kitəwəm sawəŋ. Maslaŋa ya ti àgray ere məwəslani nani ni ti kəgarumaba naŋ e kidiŋ gekəli ba do ni ti kamam? ³ Nu ti ku nu nəbi akaba kəli eslini bi nəŋgu ni, nəbu nədəgəzlkioru ahər ke kəli dal-dal. Maslaŋa ya ti àgudar zlam ni ti nəkelkaba seriya gayaŋ a əndava sək akada nu nəbu akaba kəli eslini. ⁴ Nəgray seriya gani hini ti əna slimni ga Bay geli Yezu. Lekələm day cakalumvu; eslini majalay ahər goro amələbu akaba kəli, njəda ga Bay geli Yezu day amələbu akaba kəli. ⁵ Akacakalumva ti vumi maslaŋa gani nani a ahər vu ana *Seteni ti məgri daliya hayaŋ. Nahkay ti maslaŋa gani aməmbərəŋ majalay ahər magədavani ni, mək Melefit amahəŋgay sifa gayaŋ ni ka fat ya ti Bay geli amagrafəŋa seriya kə mis a ni.

⁶ Kijəm zlabay ti kamam? Əbəlay do timey! *Miwisiŋ gəzit təbəkiviya ka humbu ga makala masəfarana, ewisiŋaba zlam na dek ti kəsərum do aw? ⁷ Ahər ədəm si kəzumaba miwisiŋ gani nana e kidiŋ gekəli ba kwa. Tamal kəgruma nahkay ti kigəm *njəlatani akada ga humbu ga makala masəfarani ya təbəkiviyu miwisiŋ ndo ni. Ay nəsəra kigəma njəlatana akada ga

humbu nana edediŋena, adaba *Krist əmət azuhva leli. Krist ti naŋ Wur təmbak ya ti tiŋliŋi ana leli a wuməri ga *Pak bu ni. ⁸ Nihi nahəma məgrum wuməri ga Pak geli! Ay məmbərəŋum zlam magudarani akaba cufay ya məgrabiyu ni dek, məbumkiviyu miwisiŋ nani va ba. Mədəbum divi ge Melefit əna məbəruv bəlaŋ akaba əna jiri sawəŋ.

⁹ A wakita nahəŋ ya nəbiki ana kəli ni bu ni ti nəhi ana kəli ahkado kənjəhadumkabu akaba ndam magray mesəwehvu ka ahər bəlaŋ ba. ¹⁰ Nəhi ana kəli nahkay ti nədəmki ma ti ka ndam ga *duniya ya ti tagray mesəwehvu ni do. Nday ya ti eri gatay əki ka zlam ge mis ni, nday ya ti tigi akal ni, nday ya ti tagray pəra ni day nədəmki ma ka tay ndo. Tamal mis əwayay manjəhadani akaba tay do nahəma, si maslaŋa gani asləkaba a duniya ba. ¹¹ Ere ye ti nədəm ni ti nədəmki ti ka ndam məfəki ahər ke Krist ni. Tamal mis ədəm ahkado naŋ mis ga Yezu mək agray mesəwehvu, bi eri gayaŋ əki ka zlam ge mis, bi agray pəra, bi asivù ana mis, bi avi vu gayaŋ ana zum, ahkay do ni bi egi akal nahəma, ku məzum zlam akaba naŋ ka ahər bəlaŋ kəzumum ba.

¹² Maslaŋa ya ti agrafəŋa seriya kə ndam ya kəbumi akaba tay bi ni ti nu do. Lekələm day grumfəŋa seriya kə ndam ya kəbum akaba

tay ka ahar bəlan na ciliŋ.
 13 Nday ya ti kəbumi akaba
 tay bi ni ti Melefit ama-
 grafəŋa seriya kà tay a. Àbu
 məbəkiani a Wakita gayan
 bu : « Garumaba mis cudəyana
 e kidiŋ gekəli ba.* »

6

*Ndam ga Yezu tàbəhadki
 mirdim ka bəza ga mənə gatay
 ba*

1 Nəđəm nahəma, mis
 tələgava ata wur ga mənəna
 mək akoru abəhadkibiyu
 mirdim afa ga ndam ya
 tədəbay *Krist do ni ti àbəlay
 aw ? Giri-giri ti akoru àna ma
 gani ti afa ndam ge Melefit
 sawan do waw ? 2 Ngay ndam
 ge Melefit atagrafəŋa seriya
 kà ndam ga *duniya na đek
 ti kəsərum do waw ? Tamal
 akəgrumfəŋa seriya kà ndam
 ga duniya đek ti, kəgrum
 seriya ga zlam nday hini ci-
 ciŋeni ni koksah ti kamam ?
 3 Ngay *məslər ge Melefit
 tekeđi leli amagrafəŋa seriya
 kà tay a ti kəsərum do aw ?
 Iy zla aw kəsəruma nahkay
 ti, misliki magray seriya
 ga zlam ga duniya do ni ti
 kamam ? 4 Nəđəm nahkay ti
 adaba tamal ti mis tələgava
 ata wur ga mənəna e kidiŋ
 gatay ba ti, kəcuhwumoru
 àna ma gani afa ga ndam ga
 dala ti àbəlay aw ? Ka ya
 ti ndam ga Yezu təcakalavu
 nahəma, ndam nday nani
 ti lamba gatay àbi akaba
 tay bi. 5 Nəđəm nahəma,
 kəgrum nahkay ti mimili do

aw ? Bay məsər zlam bəlan
 ti àbi e kidiŋ gekəli bu ga
 mekelikaba seriya gana ana
 bəza ga mənəna àbi eđeđiŋ aw
 wahay ? 6 Ku tamal àbi nənə
 ni, mis abəhadki mirdim ka
 wur ga mənəni ti àbəlay do.
 Ay lekələm ti kabəhadumki
 mirdim ka bəza ga mənə gekəli
 afa ga ndam ya təfəki ahər ke
 Krist do ni ti ahəmamam !

7 Nəđəm nahəma, ku
 tamal kabəhadumki mirdim
 ka ndam gekəli nənə ni
 kijəmki ke divi ge Melefit
 a àndava. Lekələm ti tamal
 maslanə nahanə əgudaria zlam
 ana kəli a nahəma, hojo
 bəsəmia. Tamal əzafəŋa
 zlam kə kəli àna akal a
 nahəma, hojo bəsəmia daya.
 8 Ay lekələm ti kəbəsəm do.
 Kagudarumi zlam ana mis
 ndahanə, kigəmfiŋa akal kà
 tay a sawan ; tata nday gani
 bəza ga mənə gekəli keti ni !
 9 Ngay ndam ya ti tagudar
 zlam ni atəhuriyu a *Məgur
 ge Melefit vu do ni ti kəsərum
 do aw ? Kəgosum ahər gekəli
 ba, sərum : ndam magray
 hala, ndam ga pəra, ndam
 mesəwehvu, ndam ya ti
 təhəlvu ata zal ata zal ti
 tandəhadkəbu ni, 10 ndam
 akal, ndam ya zlam ge mis
 egi eri ana tay ni, ndam ya
 ti təvi vu gatay ana zum ni,
 ndam mbadambada akaba
 ndam ya ti təhəlfəŋa zlam kə
 mis a ga njəda ni, nday nani
 đek ti atəhuriyu a Məgur ge
 Melefit vu do. 11 Ahaslani
 mis ndahanə e kidiŋ gekəli
 bu day təgrabiya nahkay. Ay
 nihi nahəma, Melefit geli

* 5:13 Mimbiki 17.7.

àbara kùli àna njèda ga Məsuf gayan a, nahkay ti kiguma njelatana, kiguma ndam jirena daya. Zlam gani nani dek ti àgray àna slimi ga Bay geli Yezu Krist.

Kàgrum mesəwehvu ba

¹² Mis ndahan e kidin gekuli bu tahi àna ahàr ahkado ndam ge *Krist ti tàvia divi ana tay ga magray zlam a dek. Tàvia divi ana tay ga magray zlam a dek ededin, ay ti zlam dek àgri sulumani ana mis do. Nu day nahi ana ahàr nahkay: tàvua divi ga magray zlam a dek, ay ti nigi evidi ga zlam nday nani ti nawayay do. ¹³ Nahkay day kədəmum Melefit àgriaya zlam məzumani ana hud a, hud ti ni ga məzumiyyu zlam. Iy nahkay ededin, ay ti Melefit emijin hud ata zlam məzumani ni cecəeni. Vu geli ti Melefit àgria ana leli a ti mągray mesəwehvu àna nan do. Àgria ana leli a ti awayay ti mągri tawi ana Bay geli àna nan sawan. Bay geli ti ni afi ahàr ana vu geli. ¹⁴ Bay geli àmota ti Melefit àhəngaraba nan e kisim ba, àvia sifa məwena: leli day amara mahəngaraba leli a aməvi sifa məwəni ana leli àna njèda gayan.

¹⁵ Ngay leli dek ka ahar bəlan mīgia vu ge Krist a, nahkay lekələm day palahar ga vu gayan ti kəsərum do aw? Nahkay ti nazay palahar ga vu ge Krist ti egi vu bəlan akaba vu ga wal hala

ti ahəmamam? Àgravu do simiteni! ¹⁶ Mis tamal ti tandəhadkabu ata wal hala ti, vu gatay cəeni egi vu ge mis bilin ti kəsərum do aw? Adaba Melefit àdəm a Wakita gayan bu: « Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlan. » ¹⁷ Ay ti maslanja ya ti tanjəhadkabu ata Bay geli ni ti ègia Məsuf ga Yezu àniviyu, majalay ahàr gatay dek bəlanani.

¹⁸ Cuhwumfəna kà ndam mesəwehva. Zlam magudarani ndahan ya ti mis tagray ni dek ti tijifin kà vu gatay do. Ay maslanja ya agray mesəwehvu ni ti agudar ahàr gayan gayanani. ¹⁹ Vu gekuli ni ti ègia ahay njelatani ge Melefit a, *Məsuf Njelatani anjəhadviyyu ti kəsərum do aw? Məsuf Njelatani nani ti Melefit àvi ana kuli, nan àvu a məbərur gekuli bu. Vu gekuli ti ge Melefit, do ni ti gekuli gekuleni do. ²⁰ Melefit àpəla zlam gədəkana ga mambay kuli àna nan a. Nahkay ere ye ti kəgrum àna vu gekuli ni dek ti zləbum Melefit àna nan.

7

Məhəlvani ata zal ata wal

¹ Nihi nahəma nəngəkia àki ka ma ya kəbumukibiyu a wakita gekuli bu na. Ka nu ti zal àday wal do simiteni ti àbəlay. ² Ay ku tamal nahkay nəngu ni, bi maslanja amagray mesəwehvu ti hojo zal mąday wal gayan, wal day mąday zal gayan. ³ Nahkay ahàr àdəm zal àmbati aləjan ana wal

* 6:16 Mənjəkiani 2.24.

gani ba, wal day àmbati aləŋ ana zal gani ba. ⁴ Adaba mam, wal ti vu gayan ti gayan gayanani do : ga zal gani sawan. Zal day nahkay ; vu gayan ti gayan gayanani do : ga wal gani sawan. ⁵ Nahəma, wal èkeli vu gayan ana zal gayan ba, zal day èkeli vu gayan ana wal gayan ba. Si bi ticiva e kidin gatay ba, təpəsaba ga sarta bal ga mahəŋgalay Melefit a. Ay zla nahəma kəpəsumaba kay ba, do ni ti *Seteni aməŋgət divi ga magosay kəli, adaba bi ekisləmki məpəsumabana ga sarta kay koksah ti ni.

⁶ Nğay grum nahkay ti nəhi ana kəli ga njəda do. Nədəm tamal kəgrum nahkay ti àbəlay sawan. ⁷ Ka nu ti nawayay ti mis dek tanjəhad akada goro ni, tàday wál ba. Ay ti Melefit àvia njəda ana mis a gərgəri. Maslanə nahan Melefit avi njəda ga maday wal ahkay do ni ga maday zal, ana maslanə nahan ti ni avi njəda ga manjəhadani nan bəlan.

⁸ Nihi nahəma nəhi ma ana wál madakway akaba ndam ya wál təfəŋ kà tay bi ni. Nəhi ana tay nahəma, tamal tanjəhad ka ahàr gatay akada goro ni ti àbəlay. ⁹ Ay ti maslanə ya ti èsliki mebeseni do ni ti maday wal, wal ti ni maday zal. Hojo kəhəlumvu zlam gekəli, ere gani arəh ga wal ahkay do ni ga zal amakad kəli ti ni.

¹⁰ Nihi ti nəhi ma ana ndam ya təhəlvə ni. Ma hini ya nədəm ni ti ma goro

do, ma ga Bay geli. Adəm ahkado : Wal tèdevu ata zal gayan ba. ¹¹ Ay tamal ti tèdeva nəŋgu ni, mənjàhadə nahkay, àday zal ba. Tamal èbesey manjəhadani koksah nahəma, tənəgalabu ata zal gayan. Zal day àgaray wal gayan ba.

¹² Nihi ti nəhi ma ana lekələm ndahan ni. Nədəm ma hini ti nu, do ni ti Bay geli Yezu do. Nədəm nahəma : Tamal maslanə àfəkia ahàr ka Yezu a, wal gayan ni àfəki ahàr ka Yezu ndo mək wal ni awayay manjəhadani ata nan ti, àgaray nan ba. ¹³ Wal day nahkay, tamal àfəkia ahàr ka Yezu a, zal gayan ni àfəki ahàr ka Yezu ndo mək zal ni awayay manjəhadani ata nan ti, àsləka ba. ¹⁴ Nədəm nahkay ti adaba zal ya àfəki ahàr ka Yezu ndo ni ti nan mis ge Melefit azuhva wal gayan ya àfəkia ahàr ka Yezu a ni. Nahkay day wal ya àfəki ahàr ka Yezu ndo ni ti nan mis ge Melefit azuhva zal gayan ya àfəkia ahàr ka Yezu a ni. Ègia nahkay ti bəza gatay ni Melefit adaba tay a, tigia ndam gayan a. Tamal nahkay do ni ti bəza gatay ni tigi ndam ge Melefit ndo. ¹⁵ Ay tamal maslanə ya ti àfəki ahàr ka Yezu ndo ni awayay medeveni ata wal gayan ahkay do ni ata zal gayan nahəma, tèdevu. Nan ya ti àfəkia ahàr ka Yezu a təmbrəŋ nan ni ti ku zal, ku wal nəŋgu ni təfəki nğasa ga manjəhadkabani akaba maslanə nahan ni do. Adaba

Melefit àzalay kuli ti, awayay kânjêhadum àna sulumani. ¹⁶ Nêdêam nahêma, nak wal ya ti kêfêkia ahâr ka Yezu a ni ti bi Melefit amahênggay zal gayak azuhva nak ti kêsêra waw? Nak zal ya ti kêfêkia ahâr ka Yezu a ni ti bi Melefit amahênggay wal gayak azuhva nak ti kêsêra waw?

Ku way way do mânjêhad akada gayan ya Melefit àzalay nan ni

¹⁷ Giri-giri nahêma, ahâr àdêam ku way way do manjêhad gayan mânja akada ga Bay geli Yezu ya àvi ka sarta ya Melefit àzalay nan ni. Ere ya nêhi ana ndam ga Yezu ya *têcakalavu a kêsa gêrgêrani bu ni ti nahkay. ¹⁸ Tamal bi maslaña Melefit àzalay nan kûdî gayan *mekeleleni ti mânjêhad nahkay, ahêngarkiyu ba. Tamal bi maslaña Melefit àzalay nan kûdî gayan mekeleni do ni ti mânjêhad nahkay, êkeley ba. ¹⁹ Mekeley kûdî ahkay do ni mekeley kûdî do ni ti àzaya aranja do. Zlam maêlani ti magray ere ye ti Melefit àdêam ndam gayan tâgray ni cilin. ²⁰ Ahâr àdêam nahêma, ku way way do mânjêhad akada gayan ya Melefit àzalay nan ni. ²¹ Tamal bi nak evidî ka sarta ya Melefit àzalay kur ni ti ahêluk ahâr ba. Ay ti bi kênjêta divi ga mambay ahâr gayak a ti mbay. ²² Nêdêam nahkay ti adaba maslaña ya ti nan evidî mæk Bay geli àzala nan a nahêma, nan akada evidî va do, adaba êgia

mis ga Bay geli a. Nahkay day, maslaña ya ti nan evidî do mæk *Krist àzala nan a nahêma, êgia evidî ge Krist a. ²³ Lekulêum dek Melefit àmba kuli àna zlam gêdakana. Nahkay ti kêdêbum mis akada lekulêum evidî gatay va ba. ²⁴ Bêza ga mmawa goro ni, nêhi ana kuli nahêma, ahâr àdêam ku way way do mânjêhad kê eri ge Melefit akada gayan ya ti Melefit àzalay nan ni. Tânjêhad nday ata Melefit ti nahkay.

Wêwal ya têsêr zawal day-day do ni

²⁵ Nihi ti nêzlapaki ka ma ga wêwal ya têsêr zawal do ni. Ma ya anêdêam ni ti Bay geli àhu ndo, nani majalay ahâr goro goroani. Ay nu ti, Bay geli àgrua sulum gayan a, nahkay mis tislîki mægêskabu ma goro ya nêdêam ni.

²⁶ Ka majalay ahâr goro nahêma, hojo ku way way do mânjêhad akada gayan ya anjêhad ni. Nêdêam nahkay ti azuhva daliya ge mis ya têcakay ka sarta hini ni. ²⁷ Tamal nak kâbu àna wal gayak nahêma, kîdêmvu ba. Tamal nak wal gayak àbi ti ni, kaday wal ba. ²⁸ Ay tamal kaday wal nahêma, zlam magudarani do. Nahkay day tamal wal ya àsêr zal day-day do ni akoru ka zal day, zlam magudarani do. Ay ti sêrumki lala, wêwal akaba zawal gatay atêcakay daliya dal-dal a duniya bu. Nêhi ana kuli kêdum wâl ba akaba kêdêgum ka zawal ba

ti, adaba nawayay ti kacakum daliya nani ba.

²⁹ Bəza ga mmawa goro ni, ere ye ti nədəm ni ti nədəm adaba sarta abiyu kay va bi. Kwa nihi, maslaña ya ti wal gayan abu ni ti mājalay ahər akada ga maslaña ya wal gayan abi ajalay ahər ni.

³⁰ Maslaña ya ti etəwi ni ti mājəhad akada nañ abi etəwi bi. Maslaña ya ti amərvu ni ti mājəhad akada nañ abi amərvu bi. Maslaña ya ti asəkum zlam ni ti mājəhad akada nañ abi asəkum zlam bi. ³¹ Maslaña ya ti agray təwi əna zlam ga duniya ni day mājəhad akada nañ abi agray təwi əna zlam ga duniya bi. Nədəm nahkay ti adaba manjəhad ga duniya hini ara andav wudak.

³² Nawayay ti araña ahəli ahər ana kəli ba simiteni. Maslaña ya ti wal gayan abi ni ti ajalaki ahər ke təwi ga Bay geli Yezu cilin. Awayay agray zlam ya ti abəlafəñ kə Bay geli Yezu ni. ³³ Ay maslaña ya ti wal gayan abu ni ti ajalaki ahər ka zlam ga duniya. Awayay agray zlam ya ti abəlafəñ kə wal gayan ni. ³⁴ Majalay ahər gayan cə cə, adaba awayay ti ere ye ti agray ni mabəlafəñ kə wal gayan awayay ti mabəlafəñ kə Bay geli daya. Nahkay day, wəwal ya ti təbi ka zawal bi ni akaba bəza dahalay ni təjalaki ahər ke təwi ga Bay geli cilin. Tawayay ti vu gatay

akaba majalay ahər gatay dek mənja ga Bay geli. Ay wəwal ya ti təbu ka zawal ni ti təjalaki ahər ka zlam ga duniya. Tawayay tagray zlam ya ti abəlafəñ kə zawal gatay ni.

³⁵ Ma goro hini ya nəhi ana kəli ni ti ga məjənaki kəli, do ni ti ga macafəña kəli ga magray ere ye ti lekulum kawayum na do. Ay ti nawayay ti kəgrum zlam əna divi gani, nawayay ti kədəbum Bay geli əna hud bəlan, ti kəjalum ahər cə cə ba.

³⁶ Nihi nahəma, bi wur dagwa nahan nañ abu əna məva gayan, nday təbu nahkay, təhəlvu fañ ndo. Mək wur dagwa ni adəm : « Tamal nəzay nañ ndo ni ti abəlay do, adaba məbərurv goro adəvia a nañ va, nahkay nawayay ti məhəlvu. » Tamal nañ abu adəgəzl nahkay ti mājray akada ga məbərurv gayan awayay ni, mājay nañ : nani ti zlam magudarani do.

* ³⁷ Ay bi wur dagwa ni əwayay mazay məva gayan ni do, əsəra a məbərurv gayan ba, maslaña nahan əcafəña nañ a ndo, esliki manjəhadani nahkay ka ahər gayan tata nahəma, tamal əzay nañ ndo ni ti əgra zlam məbəlana. ³⁸ Ma gani ti nahkay hi : Maslaña ya ti əza məva gayan na ti əgra zlam sulumana. Ay maslaña ya ti əzay məva gayan ni ndo ni ti əgra zlam

* **7:36** Mis ndahan tədəm Pol adəmki pakama hini ti ka wur dagwa nday ata məva gayan do ; tədəm Pol adəmki ti ka bəñ ga wur nday ata wur gayan dahalayani, bəñ ga wur ni awayay adi zal.

sulumana àtama ga maslaņa ya ti àzay na.

³⁹ Ay wal ya ti zal gayañ nañ àbu àna sifa mba ni ti àday zal nahan ba simiteni. Ay tamal zal gayañ ni àmèta nahèma, esliki maday zal nahan ya ahàr gayañ awayay ni tata. Ay zla ti aday ti zal ya ti nañ àbu afèki ahàr ka Bay geli ni. ⁴⁰ A majalay ahàr goro bu ni ti tamal ànjèhadà zlam gayañ a nahèma, azum gèdà àtama ga wal ya àday zal nahan na. Nèdèm nahkay ti nu day *Məsuf ge Melefit nañ àbu akaba nu.

8

Aslu ga pəra

¹ Nihi ti nəzlapaki ka ma ga aslu ga pəra. Ma gekəli ya kèdèmum leli dek məsəra zlam a ni ti ma gekəli ni jiri ededĩj. Ay məsər zlam ti avi zlabay ana mis ; ere ye ti azoru mis kama ni ti mawayavani. ² Tamal mis àdèm nañ àsəra zlam a ti, àsər zlam lala fañ ndo. ³ Ay tamal mis awayay Melefit nahèma, Melefit àsəra nañ gayañ a àndava.

⁴ Kəhumu ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti təvia divi ana tay a ga məzum aslu ga pəra aw ? Ma gekəli ya kèdèmum ni ti jiri : pəra ti zlam masakani ededĩj. Nahan ni kèdèmum ahkado Melefit ti bəlan, nahan àbi : nani day jiri ededĩj. ⁵ Zlam təbu kay a huđ melefit bu akaba ka had, mis tìpia ti təcəm zlam nday nani melefit. Nahkay ti melefit akaba bəbay təbu

kay. ⁶ Ku tamal nahkay nəngu ni, geli ti Melefit nañ bəlan, nañ Bəñ ga Yezu. Nañ ti àgraya zlam a dek. Leli day nañ àgraya leli a ti mīgi ndam gayañ. Nahkay Bay geli ti nañ bəlan, nañ Yezu Krist. Zlam ge Melefit ya àgraya ni dek ti, àna nañ. Leli day məbum àna sifa ti azuhva nañ.

⁷ Ay ku tamal leli ndahan ni məsəra zlam nday nana nəngu ni, mis ndahan təbu e kidĩj geli bu təsər do. Nday nani ti ahaslani tàgrabiya pəra, aņgwaz gani àsləkiaba ana tay ndo kekileņa. Nahkay tamal təcaka aslu ga pəra ti təcəm tàgudara, adaba nday gani təsərkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo. ⁸ Ere ye ti azoru leli afa ge Melefit ni ti zlam məzumani do. Tamal məzum ti àjənaki leli ga moroni kama do. Tamal məzum do day àgulu leli do.

⁹ Kəsəruma kisləmki məzum zlam dek. Ay ti bumvu slimi lala, do ni ti maslaņa ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni emijikia ke divi a azuhva zlam gekəli ya kəzumum na.

¹⁰ Adaba tamal ti maslaņa nani epia kur a, nak ya ti kəsəra zlam a ni, nak kəbu kəzum zlam a ahay ga pəra bu nahèma, nañ ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni nañ day ara azay njədə gayañ ga məzumani. ¹¹ Nahkay ti məsər zlam gayak ni ejĩj maslaņa ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni. Maslaņa nani ti wur ga məñ geli, Krist

àmət ti ga mahəŋgay naŋ.
 12 Tamal kəgrum nahkay ti
 kagudarumi zlam ana bəza
 ga mən geli, kəvumi majalay
 ahàr ana tay adaba tèsərkaba
 divi ge Melefit a lala faŋ
 ndo. Kagudarumi zlam ana
 tay ti, kagudarumi zlam ana
 *Krist. 13 Nahkay ere ye ti
 nədəm ni ti nihi : tamal zlam
 məzumani goro ni ejinƙia
 wur ga mən goro ke divi
 a nahəma, anahəpəd aslu
 day-day va do. Adaba mam,
 nawayay ti wur ga mən goro
 èjikia ke divi a ba.

9

*Pol adəfiki manjəhad gayan
 ana mis*

1 Nu ti nəsəra nisliki
 magray ere ye ti nawayay
 ni dek. Ngay nìpia Bay geli
 Yezu àna eri goro a, nu zal
 asak gayan daya ti kəsərum
 do aw ? Lekuləm kəfumki
 ahàr ka Bay geli ti azuhva
 təwi goro ya nəgri ni do aw ?
 2 Ku tamal mis ndahan təsər
 nu zal asak ga Yezu do nəŋgu
 ni, lekuləm ti kəsəruma nu zal
 asak gayan. Kəfumkia ahàr
 ka Bay geli Yezu azuhva təwi
 goro ya nəgray e kidin gekəli
 bu na ti, nani adafaki nu zal
 asak gayan.

3 Ka ya ti mis təbu
 tahəŋgalafua ma ni ti
 nahəŋgarfəŋ, nədəm nahkay
 nihi : 4 Leli ndam *asak ga
 Yezu ti misliki məzum zlam
 akaba misi zlam azuhva təwi
 geli ya magray ni do aw ?
 5 Misliki moroni afa gekəli
 àna wal ya afəki ahàr ke Yezu

ni do waw ? Ndam asak
 ndahan ni akaba bəza ga mən
 ga Bay geli Yezu ni akaba
 Piyer təbi tagray nahkay bi
 aw ? 6 Ahàr adəm magray
 təwi ga məzumi zlam ana hud
 geli ti leli ata Barnabas cecə
 cə a cilin aw ? 7 Ndam slewja
 tagray təwi ga slewja gatay
 ti, təpəl tay do aw ? Maslaŋa
 ya ti àjava zlam a ni ti azum
 bəza gani do aw ? Tək day
 ti maslaŋa ya ti ajəgay zlam
 ga gənwaw ni ti aducaya duwa
 gana esi do aw ?

8 Ma ya nədəm ni ti, nani
 majalay ahàr geli mis cilin
 do, e *Divi ge Melefit ya
 Məwiz abəki ni bu day
 nahkay. 9 Abu məbəkiani e
 Divi gani nani bu nahkay hi :
 « Ka ya ti kəzləbum hay àna
 sla nahəma, kəwəlumikabu
 pakama ga macafəŋa naŋ kə
 məzum zlam a ba.* » Melefit
 adəm nahkay ti, kəhumi ana
 ahàr adəmki ma ti ka slasla
 cilin aw ? 10 Melefit adəm
 nahkay ti, adəmki ti ke leli
 ndam məgri təwi ni do aw ?
 Iy, adəmki ti ke leli ededīn.
 Leli ti magray təwi akada ga
 ndam ya ti təwəs vədan ahkay
 do ni akada ndam ya ti təzləb
 hay ni. Nday nani tagray təwi
 ti təsəra atəŋgət zlam. 11 Leli
 ti akada ndam mizligi hay :
 hay gani nani ti pakama ge
 Melefit ya məhi ana kəli ni.
 Nihi ti lekuləm kəbum àna
 zlam sulumani ge Melefit ya
 leli məgri ana kəli ni, ay leli
 mənəgətəŋa zlam sulumana
 kə kəli a ti kəwayum do waw ?

* 9:9 Mənjay Mimbiki 25.4. Ka sarta gani nani ti təzləb zlam ti àna aday do : slasla
 təcəlki.

Məngət zlam sulumani nani ti mabaz hay ya ti mizligi ni do waw? ¹² Mis ndaharj ni tekeđi təngətfəŋa zlam kə kəli a, sakomba leli aw!

Ay ku tamal misliki məngətfəŋa zlam kə kəli a tata nəŋgu ni, mihindifiŋa kə kəli a ndo. Miβesey zlam ni dek, adaba mawayay ti macafəŋa mis ga mægəskabu *Ma Məweni Sulumani ge Krist na ba. ¹³ A *ahay gəđakani ge Melefit bu ni ti ŋgay ndam məgri təwi ana Melefit ni təngət mahar gatay, ndam meviyekı aslu ni day təngət mahar gatay ti kəsərum do aw? ¹⁴ Nahkay day, Bay geli ədəm ndam ya ti təhi Ma Məweni Sulumani ana mis ni təngət zlam məzumani əna Ma Məweni Sulumani ya təhi ana mis ni.

¹⁵ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nu ti nəgray nahkay do : ku kəvumu zlam day nəwayafəŋa kə kəli a do. Ere ye ti nəbəki ni ti, ge mihindifiŋa zlam kə kəli əna narj a do. Tamal ngray nahkay ti hojo nəməta! Nəngətfəŋa zlam kə kəli a do ni ti avu məmərani. Maslaŋa əbi esliki macafəŋa nu kə məmərani gani nana bi. ¹⁶ Nu nəbu nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis kəlavəđ. Ay təwi gani nani əvu miji zlabay do, adaba mam, Melefit əfəku njəda ga magrani. Tamal nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis do nahəma, Melefit mətərab nu! ¹⁷ Tamal təwi gani nani ngray ka mawayay goro ti si akal təpəlləŋ nu. Ay əgia

nəgray ka mawayay goro do, ngray ti adaba Melefit əfuva a ahar va palam. ¹⁸ Tamal ti əgia nahkay ti nəngətləŋ mam? Ere ye ti nəngətləŋ ni ti nihi: nəhi Ma Məweni Sulumani ana kəli ga sulum. Ku tamal ahər ədəm lekələm kəvumuləŋ zlam nəŋgu ni, nihindiliŋ zlam kə kəli ndo.

¹⁹ Nu evidi ga maslaŋa do, nu nəgur ahər goro. Ay ti nəza ahər goro a, nəgia evidi ge mis a dek, ti nəhəlibiyu mis ana Krist a kay dal-dal, ti təfəki ahər lala. ²⁰ Ka ya ti nu nəbu e kidiŋ ga ndam *Zəde bu nahəma, nanjəhad akada nu zal Zəde, adaba nawayay ti nəhəlibiyu tay ana Krist ti təfəki ahər lala. Ka ya ti nu e kidiŋ ga ndam ya tədəbay Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni bu nahəma, nanjəhad akada ga maslaŋa ya adəbay Divi ge Melefit gani nani ni, ay Məwiz əna Divi gani nani əfəku ŋgasa va do. Ngray nahkay ti nəhəlibiyu tay ana Krist, ti təfəki ahər lala. ²¹ Ka ya ti nu e kidiŋ ga ndam ya təsər Divi ge Melefit do ni bu ni ti nanjəhad akada ga maslaŋa ya ti əsər Divi ge Melefit do ni, ti nəhəlibiyu tay ana Krist, təfəki ahər lala. Ay ti nu maslaŋa ya ti əsər ma ge Melefit do ni do, adaba nəsəra nəgəskabá ma ge Krist a. ²² Ka ya ti nu e kidiŋ ga ndam ya ti təsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni ti nanjəhad akada ga maslaŋa ya ti əsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni, ti nəhəlibiyu tay ana Krist,

ti táfaki ahàr lala. Nahkay ka ya ti nu e kidíj ge mis weley weley bu do ni dek ti nazay manjəhad ga ndam nani, adaba nawayay ti ku àbi àbi nəngu ni nəhəlibiyu mis ndahaŋ ana Krist ti mähəngay tay. ²³ Ere gani nani ya nagraj ni dek ti, ti Ma Məweni Sulumani môru kama kama, ti Melefit məgru sulum gayan akada ya agri ana ndam gayan ndahaŋ ni.

²⁴ Kəsəruma, ka ya ti mis tacuhwakaboru ti təsər way eminjyiu enji way nahəma, tacuhwakaboru ti nday dek ka ahar bəlan. Ay ti mis biliŋ gatay enjiyu enji : àra enjiyu ti təvi zlam ka duwa gani. Nahkay ti lekələm day si kəzum njəda gekəli akada ga ndam ya ti tacuhwakaboru ni, ti kəŋgətum zlam bilegeni. ²⁵ Ndam ga hwa dek təcahavu àna hwa ga njəda, ti vu gatay məsərvu àna nan. Ere ye ti tagray ni dek, tawayay ti təŋgət zlam ka duwa gani ; zlam gani ti àpəsfəŋ kà tay do, agədavu. Ay leli ti zlam ya ti Melefit avi ana leli azuhva təwi geli ni ti agədavu do, amələbu ga kaŋgay-kaŋgayani. ²⁶ Nahkay zla nahəma, nu day nəbu nagraj təwi lala akada ga maslaŋa ya ti acuhworu ndələba ni, ahkay do ni akada ga maslaŋa ya ti asi mədukduk ana mis, ahar gayan àdoru a had do ni. ²⁷ Nəgri daliya ana vu goro, nəgri ere ye ti nu nawayay ni, do ni ti bi nu ya ti nəhi ma ge Melefit ana mis ndahaŋ ni anəŋgət zlam azuhva nani

akada gatay ni do.

10

Kəhəŋgrumioru ahàr a had ana pəra ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, zlam ya ti àgrakivu ka ata bəŋ geli ka sarta ge Məwiz ni ti agəjazlki ahàr ke kəli ba. Ka sarta gani nani ti Melefit àfəkiaya maklaəasl ka tay a dek ga majəgay tay àna nan a. Nday dek tətuwadaba Dəluf Ndizeni na daya. ² Gatay ya ti maklaəasl àhərkiaya ka tay a akaba ya tətuwadaba dəluf ni ba ni ti, kala Melefit àbara tay a dek. Melefit àgray nahkay ti, àwayay ti nday dek tigi akaba Məwiz akada mis bəlan. ³ Nday dek tətuma zlam məzumani ya Melefit àvi ana tay na. ⁴ Nday dek tisia yam ya Melefit àvi ana tay na. Yam gani nani ti àŋgəzaya a pələd ba. Pələd gani nani ti Melefit àvi ana tay, nani ti *Krist, asawadoru akaba tay. ⁵ Ku àgrava nahkay nəngu ni, mis ahar gədakani e kidíj gatay bu təgri zlam sulumani ana Melefit ndo. Nahkay təmət, huđ gili dek kisim gatay.

⁶ Zlam gani nday nani təgrakivu ka tay ti adaba təwaya magudar zlam a. Awayay adəfiki zlam ana leli, ti məgudar zlam akada gatay ya təwayay magudarani ni ba. ⁷ Mis ndahaŋ e kidíj gatay bu tənəkia ka məhəŋgrioru ahàr a had ana pəra. Abu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Mis tånjähada, tèzuma zlam a akaba tisia zlam a, mæk ticikaba ga mähəbiani ana pəra.* » Lekulum zla nahəma kəŋgumkivu ka mähəŋgriuru ahər a hađ ana pəra akada gatay ni ba. ⁸ Mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu təgra hala, nahkay Melefit əbazl tay dəbu kru kru cə mahar mahkər ka fat bəlaŋ. Lekulum zla nahəma kəgrum hala akada gatay ni ba. ⁹ Mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu təhəlfəŋa eyə kə Melefit a. Nahkay Melefit əslərki biyu zlam a hađ kay ka tay, əbazla tay a. Lekulum zla nahəma, kəhəlumfəŋa eyə kə Krist akada gatay ya təhəlfəŋa kə Melefit a ni ba. ¹⁰ Mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu təzərdia ma ana Melefit a. Nahkay əslərki biyu məslər gayan ka tay, əbazla tay a. Lekulum zla nahəma kəzərdum ma akada gatay ni ba.

¹¹ Melefit əgri zlam nday nani ana tay nahkay ti, awayay ti adəfiki zlam ana mis. Nahkay təbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, ga məziaba azay slimi ana leli a, adaba leli məbu ka mandav ga duniya wudak. ¹² Nahkay zla ti maslaŋa ya ti əhi ana ahər naŋ əbu əna njəda ni ti məbavu slimi. Tamal əbavu slimi do ni ti ara ejikia ke divi a. ¹³ Zlam ya ti ejikia kəli ke divi a ni ti ejikia mis a dek. Ay Melefit ti ara ajənaki kəli akada gayan ya adəm ni: zlam ya ti akal etijiŋkia kəli a atətam njəda

gekəli ni ti Melefit amacafəŋa zlam nday nani ge mijiŋkia kəli ke divi a. Ka ya ti zlam nday nani tawayay tijiŋkia kəli a nahəma, Melefit aməvi njəda ana kəli ge miəbeseni, ti katamumaba.

¹⁴ Ndam goro ni, nawayay kəli. Tamal kicəma pakama goro ya nəhi ana kəli na ti, kəhədakumfəŋiyu kə pəra ba. ¹⁵ Lekulum ya nəhi pakama hini ana kəli ni ti kəsəruma zlam a. Jalumki ahər lala, pakama gani jiri do aw? ¹⁶ Ka sarta ya ti məzumumkabu dəf ge Melefit nahəma, mazay hijiyem akaba zum ni, məgri səsi ana Melefit mæk leli dek misi. Leli dek misi zum ni ka ahar bəlaŋ ti, adafaki ti leli miğia akada mis bəlaŋ akaba Krist a adaba mimiz gayan əŋgəziaya ana leli a. Nahkay day mazay *dipeŋ, mesekeba, məzumum. Magray nahkay ti, adafaki ti vu geli əgia akada vu bəlaŋ akaba Krist a. ¹⁷ Dipeŋ ya mesekeba, məzumum ni ti dipen bəlaŋ. Nahkay leli dek miğia akada vu a bəlaŋ, adaba dipen ya məzumum ka ahar bəlaŋ ni ti dipen bəlaŋ.

¹⁸ Nahkay ndam *Izireyel day ka ya ti təbu təzum aslu ga zlam ya ti tisləŋi ana Melefit ni ti tigi bəlaŋ akaba Melefit do aw? ¹⁹ Pakama hini ya nəhi ana kəli ni ti adəmvaba ahəmamam? Adəmvaba ti aslu ga pəra akaba pəra pərani ti təbu əna njəda ededəŋ aw? ²⁰ Aha,

* 10:7 Mahərana 32.6.

təbi àna njəda bi. Ay ka ya ti ndam ga pəra tagray pəra gatay, tislīj zlam ni ti, tislīji ana Melefit do, ana seteni sawaŋ. Nahkay zla nahəma, nawayay ti kīgəm bəlaŋ akaba seteni ba. ²¹ Kisəm zum ga Bay geli mək kīsəmki ge seteni keti ni ti àgravu do. Nahkay day kəzumum zlam ga Bay geli mək kəzumumki ge seteni keti ni ti àgravu do. ²² Magray nahkay ti, mawayay ti Bay geli məzumki bəruv ke leli aw? Lekələm kəhumi ana ahàr njəda geli àtam gayan aw?

Grum zlam ya ti ajənaki mis ndahaŋ ni

²³ Kədəmum ahkado zlam ni dek kisləmki magrani. Iy, zlam ni dek kisləmki magrani ededīŋ, ay ti zlam dek ti ndahaŋ təjənaki mis do. Zlam ni dek kisləmki magrani ededīŋ, ay ti zlam dek ti ndahaŋ təzoru mis kama e divi ga Yezu bu do. ²⁴ Ku way way do àdəbay zlam ga məjənaki ahàr gayan ciliŋ ba, mādəbay zlam ga məjənaki mis ndahaŋ kwa sawaŋ.

²⁵ Nahkay zlam ya ti təsəkumoru a gosku bu ni dek kisləmki məzumumani. Araŋa àhəli ahàr ana kəli ba : kihindəm day ba. ²⁶ Adaba mam, duniya akaba zlam gani dek ti ga Bay geli. †

²⁷ Tamal maslaŋa ya ti àfəki ahàr ka Yezu do ni àzala kəli a ga məzum zlam akaba naŋ

a mək kədəguma nahəma, zumum ere ya avi ana kəli ni dek. Araŋa àhəli ahàr ana kəli ba : kihindəm day ba. ²⁸ Ay tamal bi maslaŋa nahaŋ ahi ana kəli ahkado : « Hini aslu ga pəra » nahəma, kəzumum ba. Kəzumum do ni ti azuhva maslaŋa nani ya àhi ana kəli ni, ti ahàr àhəli ba. ²⁹ Nədəm nahkay ti, nədəmki ti ka majalay ahàr ga maslaŋa ya ti awayay azum ni do ; nədəmki ti ka majalay ahàr ga maslaŋa ya ti àhi ma gani ni.

Tamal àhua ma gana mək nədəm nəgur ahàr goro, nəzum zlam ni kekileŋa nahəma, maslaŋa gani nani ya àhu ma ni ara adəm nu nàgudara zlam a. Ay tamal àdəmkua nahkay ti àbəlay do. ³⁰ Tamal nəgri səsī ana Melefit ga zlam ya nəzum ni mək maslaŋa nahaŋ adəmku ma, adəm ahkado nàgudara zlam a nahəma, àbəlay do, adaba nəgria səsī ana Melefit a àndava.

³¹ Nahkay tamal bi kəzumum zlam, bi kisəm zlam ahkay do ni bi kəgrum zlam weley weley do dek nahəma, grum ti mis təzləbay Melefit àna naŋ. ³² Kəgrum zlam ya ti ejiŋkia mis ke divi a ni ba, ku ndam *Zude, ku nday ya ndam Zude do ni, ku ndam ge Melefit ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni, kəgrum zlam ya ti ejiŋkia tay ke divi a ni ba. ³³ Nu nəbu nagray ti nahkay : zlam ya nagray ni dek, nawayay ti mādəlafəŋ kə

mis ndahan ni dek. Nəjalaki ahàr ke ere ya ajənaki nu ni do ; nəjalaki ahàr ti ke ere ye ti ajənaki mis ndahan ni dek sawan. Nagray nahkay ti, nawayay ti Melefit mähəngay tay.

11

¹ Nahkay grum zlam dek akada goro ya nagray ni ; nu day nəbu nagray zlam dek akada ge *Krist ya agray ni.

Məfakabu zlam ka ahàr

² Nəgri səsü ana kəli adaba kəbum kajalumku ahàr a zlam bu dek, kəgəsumkabá pakama ya təhu mək nəcahi ana kəli na. ³ Ay ti ere ye ti nawayay ti kícum lala ni ti nihi : agur zawal dek ti *Krist ; agur wal ti zal ; agur Krist ti Melefit. ⁴ Tamal ti zal ahəngalay Melefit ahkay do ni ahəngri pakama ge Melefit ana mis, nan əbu àna azana ka ahàr nahəma, anjak Bay ya agur nan ni. ⁵ Ay tamal ti wal ahəngalay Melefit ahkay do ni ahəngri pakama ge Melefit ana mis, nan əbi àna azana ka ahàr bi nahəma, anjak bay ya agur nan ni. Egi zlam ge mimili, akada ga wal ya awəskaba ahàr a ndəlu6 ni. ⁶ Nahkay tamal wal awayay məfakabu azana ka ahàr do nahəma, hojo məwəskaba, nani dek zlam bəlan. Ay kəsəruma wal ya ti awəskaba ahàr a ahkay do ni ekelkia məhər a asay mimili ti ahàr ədəm məfakabu azana ka ahàr. ⁷ Zal zla nahəma, ahàr ədəm əfakabu azana ka ahàr ba, adaba Melefit

əgraya nan ka mazavu gayan ga madafaki njəda gayan a. Wal ti ni Melefit əgraya nan ga madafaki njəda ga zal a. ⁸ Melefit əgraya zal a ti àna jamanğay ge mis walana do, əgraya wal àna jamanğay ge mis zalana sawan. ⁹ Melefit əgraya zal a ti azuhva wal do. Əgraya wal azuhva zal a sawan. ¹⁰ Nahkay ti ahàr ədəm wal məfakabu azana ka ahàr, ga madafakiani maslanə əbu agur nan. Agray nahkay ti azuhva *məslər ge Melefit. ¹¹ Ku tamal nahkay nəngu ni, afa geli ndam ga Bay geli ni ti wal anjəhadıvu a ahar vu ana zal, zal day anjəhadıvu a ahar vu ana wal. ¹² Wal ti Melefit əgraya nan àna jamanğay ge mis zalana, zal ti ni wal ewi nan. Ay mis dek ti Melefit əgraya tay a.

¹³ Jalum a ahàr gekəli bu lala day nimi : tamal wal ahəngalay Melefit məfakabu azana ka ahàr do ni ti əbəlāy aw ? ¹⁴ Mis dek təsəra, tamal zal agalkabu ahàr ti nani zlam ge mimili do aw ? ¹⁵ Ay wal ti ni tamal agalkabu ahàr nahəma, nani zlam məbəlani dal-dal do waw ? Melefit əgray məhər ga wal mədək zilip ti ga manğah ahàr gayan a kəla ga azana ya amal afakabu, anğah ahàr gayan àna nan ni. ¹⁶ Maslanə ya ti əgəskabu pakama hini ya nədəm ni do ni ti si mıcı lala : leli magray ti nahkay, ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek tagray nahkay, tədəbay divi nahan

do.

Məzum dəf ge Melefit

¹⁷ Pakama nahañ əbu nəhi ana kəli, a huđ ga pakama nani bu nahəma nəgri səsisi ana kəli do simiteni. Adaba ere ye ti kəgrum ni əzoru kəli kama do, ahəngaroru kəli kələñ sawañ. ¹⁸ Ma ya nəhi ana kəli enjenjeni nahəma, nihi: Nici, təhu ahkado ka ya ti kacakalumvu ni ti kəbum kicirəmvu. Tədəm nahkay ti nətamahay ma gatay ni ahar gəđakani jiri edeđiñ. ¹⁹ Lekələm kicirəmvu nahkay ti əgəski, adaba Melefit awayay adafaki nday ya təfəki ahər ka Yezu lala ni, ti mis dek təsər tay. ²⁰ Nahkay ka ya ti lekələm kəbum kacakalumvu kəzumum ni ti dəf ga Bay geli do. ²¹ Adaba kəkakalumva nahkay ti, ku way way do azum zlam zlam gayañ; mis ndahañ ləwir awər tay, mis ndahañ ti ni zum abazl tay. ²² Tamal kawayum məzumum zlam akaba misəm zlam nahəma, kəzumumbiyu a magam, kisəmbiyu a magam gekəli do aw? Nahkay ti kəmənjumləñ kə ndam ge Melefit ni ti akada nday zlam masakani zla do aw? Kawayum kəbumki mimili ka ndam ya ti zlam gatay əbi ni zla do aw? Nihi nahəma, nəhi mam ana kəli mam? Nəgri səsisi ana kəli zla tək? Aha, nəgri səsisi ana kəli do simiteni.

²³ Pakama ya nəhi ana kəli ni ti, nani ma ga Bay geli Yezu. Pakama gani nihi: A huđ ga

mələvad ya tara təgəsi Bay geli Yezu ana ndam məgur ndam *Zəde ni bu ni ti, Yezu əzay *dipeñ, ²⁴ əgri səsisi ana Melefit, əsekaba, ədəm: « Hini hi ti aslu ga vu goro, navay ti ga mahəngay kəli. Grumoru nahkay, ti kəjalumku ahər. » ²⁵ Nahkay day ka ya ti təzuma zlam na əndava nahəma, əzay hijiyem akaba zum, ədəm: « Əna zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayañ akaba ge mis; məwəlvani nani ti məweni. Awəlkabu ti əna mimiz ga vu goro. Grumoru nahkay. Ka ya ti ekisəm akada hini lu ni ti kəjalumku ahər ka ahar bələñ. » ²⁶ Bay geli ədəm nahkay ti, awayay adafaki ti ka ya ti kəzumum dipen akada hini akaba kisəm zum akada hini nahəma, kəđəfumiki ana mis ti təsər Bay geli əməta. Akəđəfumikioru ana tay duk abivoru ana mañga gayañ a.

²⁷ Nahkay ti maslaña ya ti azum dipen ahkay do ni esi zum ge hijiyem ga Bay geli, əjalaki ahər do ni ti, əgudara zlam a, adaba əmənjələñ ka vu ga Bay geli akaba mimiz gayañ ni akada zlam masakani. ²⁸ Nahkay zla nahəma, ahər ədəm ku way way do məsərəkaba majalay ahər gayañ a lala day kwa ti məzum, məsi. ²⁹ Adaba maslaña ya ti azum, esi, əsərəkaba vu ga Bay geli a do ni ti, nañ nañani agray ti Melefit mətrađ nañ. ³⁰ Mis kay e kidiñ gekəli bu təbesey do, ndahañ njəda əfəñ kə tay bi,

ndahan ti ni tàmət ti, azuhva zlam gani nani. ³¹ Tamal ti mèsarkaba majalay ahàr geli a lala ti, amal Melefit àtraḅ leli ndo. ³² Bay geli atraḅ leli ti, acahi zlam ana leli, adaba awayay ti ka ya ti aməwəl ndam ga *duniya àna seriya ni ti àwəl leli akaba tay ba.

³³ Nahkay bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti kacakalumvu ga məzum daf ge Melefit nahəma, jəgum mis dek tɪnjikaba day. ³⁴ Tamal maslaŋa gani ləwir awər naŋ nahəma, mǎzumbiya zlam a magam a day. Do ni ti, ka ya ti kăcalumva ni ti, akəgrum ti Melefit mǎwəl kəli àna seriya.

Ma ndahan ti ni, nu eninjəa day kwa ti anəslamalakabu tay.

12

Njəda ga magray təwi gərgərani ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni

¹ Bəza ga mmawa goro ni, nihi ti nəzlapaki ka njəda ga magray təwi gərgərani ya *Məsuf Njəlatani avi ana mis ni. Nawayay ti kícum ma gani lala. ² Serumki ka ya ti lekələm kəbum kəgrum pəra nahəma, kigəma evidi ga pəra nday nana. Pəra nday nani ku tamal təzlapay koksah nəngu ni, təbia kəli a zlam magudarani va. ³ Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli vay-vay : Maslaŋa ya ti njəda ga *Məsuf ge Melefit àniviyu ni ti ŋgay Melefit mətikwesla Yezu a ti àdəm do. Ay maslaŋa ya ti adəm : « Yezu Bay geli » ni ti, maslaŋa nani àdəm

nahkay ni ti àna njəda ga Məsuf Njəlatani ededɪŋ.

⁴ Njəda ga magray təwi ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni ti təbu gərgəri kay, ay Məsuf Njəlatani gani ti bəlaŋ. ⁵ Təwi ya ti Bay geli avi ana mis ga magrani ni ti təbu gərgəri kay, ay Bay geli gani ti bəlaŋ. ⁶ Divi ya Melefit avi ana mis ga magray təwi ni ti təbu gərgəri kay, ay Melefit gani ti bəlaŋ : agray ti mis dek tǎgray təwi gani nani dek ti naŋ. ⁷ Nahkay Melefit adafaki njəda ga Məsuf Njəlatani gayan a manjəhad ga ku way way do geli bu dek. Agray nahkay ti ga məjənavani àna naŋ e kidɪŋ geli bu. ⁸ Ana mis ndahan nahəma, Məsuf Njəlatani avi njəda ana tay ti təsər majalay ahàr sulumani ge Melefit ti tǎhəŋgri ana mis, tǎjənaki tay àna naŋ. Ana mis ndahan ti Məsuf gani bəlaŋani ni avi njəda ana tay ti təsər ere ye ti Melefit awayay ni ti tǎhəŋgri ana mis. ⁹ Ana mis ndahan ti Məsuf gani bəlaŋani ni avi njəda ana tay ti tǎfəki ahàr ke Melefit tətam mis ndahan. Ana mis ndahan ti Məsuf gani bəlaŋani ni avi njəda ana tay ti tǎhəŋgaraba mis a arməwər ba. ¹⁰ Ana mis ndahan ti avi njəda ana tay ti tǎgray zlam ya mis tɪpi day-day ndo ni. Ana mis ndahan ti avi njəda ana tay ti tǎhəŋgri pakama ge Melefit ana mis. Ana mis ndahan ti avi njəda ana tay ti təsərkaba Məsuf ge Melefit a nday ata məsuf magədavana. Ana mis ndahan ti avi njəda ana tay ti

tâzlapay ma hëma gërgërani ya nday ndayani tësër do ni. Ana mis ndahan ti ni avi njëda ana tay ti tâhëngaraba ma hëma gërgërani ya nday ndayani tësër do na ni. ¹¹ Tëwi gani nani gërgërani ni dek ti Mësuf bëlanani gani nani agray. Avi njëda gërgërani ana ku way way do akada gayan ya awayay ni.

Leli dek mîgia akada vu a bëlan

¹² Mëzum mazavu ga vu ge mis. Vu ge mis ti bëlan, ay ti zlam gërgëri kay tëfënj. Ku zlam gërgëri kay tëfënj nëngu ni, vu ni ti bëlan. *Krist day nan nahkay. ¹³ Nëdëm nahkay ti adaba leli dek ku ndam *Zëde, ku nday ya ndam Zëde do ni, ku evidi, ku nday ya ti evidi do ni, leli dek Melefit àbara leli àna Mësuf bëlanana, mîgia akada vu a bëlan. Àvia Mësuf gayan bëlanani na ana leli a : Mësuf gani nani ti akada ga yam ya tëcëhiaya ana mis a ti esi bëra ni.

¹⁴ Nahkay zla ti zlam ya tëfënj kà vu ge mis ni ti bëlan do ; nday kay. ¹⁵ Bi asak adëm : « Nu ahar do, nahkay nu nëfënj kà vu bi. » Ku tamal àdëma nahkay nëngu ni, nan àfënj kà vu ni va bi aw ? ¹⁶ Ahkay do ni bi slimi adëm : « Nu eri do, nahkay nu nëfënj kà vu bi. » Ku tamal àdëma nahkay nëngu ni, nan àfënj kà vu ni va bi aw ? ¹⁷ Tamal mis vu gayan ni dek eri, zlam ndahan tëfënj bi ti, eci slimi ti àna mam ? Ahkay do ni bi

tamal vu gayan ni dek slimi ti, ezë zlam ti àna mam ? ¹⁸ Ay ti Melefit àgraya vu ge mis a nahkay ndo. Àgraya mis a ti, zlam tëfënj gërgëri kay, àbafënj tay kà vu ni bëlan àna bëlan ka mawayay gayan. ¹⁹ Tamal zlam ya tëfënj kà vu ni dek zlam bëlan, nday gërgëri do nahëma, vu ni àbu mba waw ? ²⁰ Ay ti Melefit àgraya mis a nahkay ndo. Àgraya vu na ti zlam tëfënj gërgëri kay, vu ni bëlan.

²¹ Bi eri ahi ana ahar : « Nawayay kur do » ni ti, esliki mëhiani tata waw ? Ahàr day bi ahi ana asak : « Nawayay kur do » ni ti, esliki mëhiani tata waw ? Aha ! Tisliki mëdëmani do ; ²² zlam tëfënj kà vu ya mis tëdëm njëda tëfënj kà tay bi ni, ay zlam nday nani ti tagray tëwi daldal. Tamal tëhëlfënja tay kà vu na ti vu ni àgray tëwi do. ²³ Ay zlam ndahan tëfënj kà vu ya mëdëm tisli aranja ndo ni, zlam nday nani ti mëfi ahàr ana tay tëtama zlam ndahan na. Zlam ndahan tëfënj kà vu ya mëdëm mis tîpi ba asay mimili ni, mangah tay àna zlam sulumani. ²⁴ Zlam ndahan tëfënj kà vu ya mëdëm mis tîpi ni ; mëbëki zlam sulumani ka tay do. Nahkay Melefit àgraya vu ge mis a nahëma, awayay afi ahàr ana zlam ya mëdëm tisli aranja ndo ni àtama zlam ndahan na. ²⁵ Àgra nahkay ti, awayay ti vu ge mis èsevu ba, awayay ti zlam ya tëfënj kà vu ni dek tëgray tëwi ka ahar bëlan,

tājənavu e kidīŋ gatay bu. ²⁶ Nahkay tamal zlam bəlan ya əfəŋ kà vu ni acakay daliya ti zlam ndahaŋ ni dek təcakay daliya daya. Tamal tazləbay zlam bəlan ya əfəŋ kà vu ni ti zlam ndahaŋ ni dek təmər vu daya.

²⁷ Lekələm zla ti, lekələm dek vu ge Krist. Nahkay ku way way do gekəli dek əfəŋ kə Krist akada ga zlam ya təfəŋ kà vu ge mis ni. ²⁸ Nahkay e kidīŋ ga ndam ge Krist ya *təcakalavu ni bu nahəma, Melefit əbəhad enjenjeni ti ndam *asak. Ye cə ti ndam ya təhəŋgri pakama ge Melefit ana mis ni, ya mahkər gani ndam ya ti təcəhi zlam ana mis ni. Mək əbəhad ndam ya tagray zlam ya mis tīpi day-day ndo ni, ndam ya ti təhəŋgaraba mis a arməwər ba ni, ndam ya ti təjənay mis ni, ndam ya ti tədəfiki divi ana mis ni akaba ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya ti nday ndayani təsər do ni. ²⁹ Melefit əbəhad mis ni dek ti ndam asak aw? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təhəŋgri pakama ge Melefit ana mis ni aw? Mis ni dek ti nday ndam macəhi zlam ana mis aw? Mis ni dek ti nday ndam ya ti tagray zlam ya ti mis tīpi day-day ndo ni aw? ³⁰ Mis ni dek ti nday ndam mahəŋgaraba mis a arməwər ba waw? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do ni aw? Mis ni dek ti nday ndam mahəŋgaraba ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do na ni aw?

Aha, nahkay do! ³¹ Ay ti njədə ga *Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni ti ndahaŋ gədəkani tətam ndahaŋ. Nahkay ti hindəm nday nani kay.

Nihi nahəma, nədəfiki divi nahaŋ ana kəli. Divi nani ti sulumani dal-dal, ətam ndahaŋ ni dek.

13

Mawayavani ti ətam zlam ndahaŋ dek

¹ Ku nəzlapay ma həma gərgərani ya nəsər do ni, ku ma həma ge mis ku ma ga *məslər ge Melefit nəŋgu ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nahənday akada ga ara ahkay do ni akada ga gəŋgəŋu ya təsi aday ana tay, təhənday ni cilin. ² Ku nəhəŋgri ma ge Melefit ana mis, ku nəsəra zlam a dek, ku nəsəra zlam manğahani ge Melefit na dek, ku nəfəkia ahər ke Melefit a dal-dal ətama mis ndahaŋ a, nahkay nisliki məhiani ana həma təsləkaba a məlan gatay ni ba mək təsləkaba eədəŋ a nəŋgu ni, tamal ti nəwayay mis do nahəma, nisli arəŋa do. ³ Ku nidiaba zlam goro a dek ana ndam talaga, ku nəgəskabu ti mis tēviyek nu adaba nəfəkia ahər ka Yezu a nəŋgu ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nəŋgətki arəŋa do.

⁴ Maslaŋa ya ti awayay mis ni ti anjəhad ahəmamam? Maslaŋa gani nani ti ebesi ana mis, aŋri sulum ana mis, əgraləŋ solu kə mis do, əji zləbay do, əzay ahər gayan

naŋ gəɖakani do. ⁵ Ağray zlam ge mimili do, àwayi zlam ana hud gayan ciliŋ do, àzum bəruv weceweci do, àgəs zlam ya mis tagudari ni a bəruv vu do. ⁶ Maslaŋa gani nani ti zlam ge mis ya tągudar ni àsi bi ; amərvu àna zlam jireni ge mis ya tagray ni, ⁷ ambərfəŋa zlam ya mis təgri na dek kà tay a, agəskabu pakama ge mis, awayay ti zlam ge mis ya tagray ni dek m̄la kigeni, àmbrəŋ mawayay mis ɖay-ɖay do.

⁸ Maslaŋa ya awayay mis nahəma, mawayay mis gayan ni àndav ɖay-ɖay do. Pakama ge Melefit ya təɖəm àna njəɖa ga Məsuf gayan ni ti, a vad nahan atəmbərəŋ, atəhəŋgri ana mis va do. Ma həma gərgərani ya mis təzlapay tay àna njəɖa ga *Məsuf Njəlatani, təsər tay do ni ti, a vad nahan atəmbərəŋ tay, atəzlapay tay va do. Məsər zlam ge mis ya təsər àna njəɖa ga Məsuf Njəlatani ni ti, a vad nahan Məsuf Njəlatani aməvi njəɖa gani ana tay va do. ⁹ Zlam nday nani atagravu nahkay ti, adaba nihi ti ere ya məsər ni ti məsəraba dek faŋ ndo, àhəcikivu ana leli ; pakama ge Melefit ya məhəŋgri ana mis àna njəɖa ga Məsuf gayan ni ti məɖəmaba dek faŋ ndo, àhəcikivu ana leli. ¹⁰ Ay ka ya ti Melefit emendeveriŋa təwi gayan a ni ti, ere ye ti ahəci leli ni ti amələbi va bi.

¹¹ Nəɖəm nahəma, ka ya ti nu a wur bu ni ti nəzlapay akada ga bəza ni, nəjalay ahər akada ga bəza ni, nəɖəgəzl

zlam akada ga bəza ni. Ay ka ya ti n̄gia gəɖakana ni ti, nəmbrəŋa zlam ga bəza ya tagray na, nəgray va do. ¹² Nahkay day, nihi ti m̄ipi Melefit lala do, akada geli ya mipi vu geli a kutrum magəɖavani bu m̄ipi lala do ni : ka fat gani nani ti emipivu akaba Melefit e eri vu e eri vu lala. Nihi ti nəsər Melefit lala faŋ do, ay ka fat nani ti anəsər naŋ lala akada gayan ya àsəra nu a ni.

¹³ Nihi ti zlam mahkər təbu kangaya : məfəki ahər geli ya məfəki ke Melefit ni, məsər zlam geli ya məsər Melefit amagray zlam dek sulumani ni, akaba mawayavani geli ya mawayumvu ni. Ay e kidiŋ ga zlam mahkərani nday nani bu ni ti, ere ye ti àtam ndahan ni ti mawayavani geli ya mawayumvu ni.

14

Njəɖa ga Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni

¹ Nahkay zla nahəma, zum njəɖa gekəli ti kawayum mis. Hindəm njəɖa ga *Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni kay. Ahar gəɖakani hindəm njəɖa ga məhəŋgri ma ge Melefit ana mis. ² Adaba mam, maslaŋa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naŋ naŋani day àsər do ni ti, àzlapi ana mis do, azlapi ti ana Melefit ciliŋ. Nahkay ti maslaŋa ye eci ma gayan ni àbi ; maslaŋa nani adəm pakama *manğahani ge Melefit àna njəɖa ga Məsuf Njəlatani ciliŋ. ³ Ay maslaŋa ya ti ahəŋgri ma

ge Melefit ana mis ni ti àhi ana Melefit do, ahi ana mis àna ma hëma gatay. Nahkay ma ya ahi ana tay ni avi njëda ana tay, ajëniki tay, azoru tay kama e divi ge Melefit vu. ⁴ Maslaña ya ti azlapay ma hëma gërgërani ya nañ nañani day àsër do ni ti azoru ahàr gayañ kama e divi ge Melefit vu ciliñ. Ay maslaña ya ahəngri ma ge Melefit ana ndam ga Yezu àna ma hëma gatay ni ti ma gayañ azoru tay dek kama e divi ge Melefit vu.

⁵ Nu nawayay ti lekulum dek kàzlapum ma hëma gërgërani ya ti lekulum lekulumeni day kësërum do ni, ay ti nawayay ahar gëdakani ti kàhəngri ma ge Melefit ana mis. Maslaña ya ti ahəngri ma ge Melefit ana mis ni ti àtama maslaña ya ti azlapay ma hëma gërgërani ya nañ nañani day àsër do na, ahkay do ni si ahəngriaba ma hëma ya azlapay ni ana tay a kwa. Tamal ahəngriaba ana tay a nahëma, ma gayañ ni azoru ndam ga Yezu kama kama e divi ga Yezu vu. ⁶ Nihi nahëma, bəza ga mmawa goro ni, bi nakoru afa gekuli, nəhi ma ana kuli àna ma hëma gërgërani ya leli dek mäsër do ni ti, ma goro gani ajëniki kuli ti ahəmamam? Ahàr àdëm nakoru afa gekuli ti nañgəhadì pakama manğahani ge Melefit ana kuli, nədëfiki mäsër zlam ana kuli, nəhəngri ma ge Melefit ana kuli, ahkay do ni nəcahi zlam ana kuli. Tamal nəgra

nahkay day kwa ti nəjənakia kuli a do aw?

⁷ Məzum mazavu ga zlam ge mereki, bi slelim, bi tindu. Zlam nday nani ti tãhənday ka ahàr gatay do. Nahkay tamal kësër miveni lala do ni ti, ku kivi slelim, ku tindu nəngu ni mis təsërkaba ge mereki weley do. ⁸ Nahkay day tamal kësër mivi slimi cicek do ni ti, mis atəslamalavu, atədëm hini cicek ga kadvu ti ahəmamam? ⁹ Lekulum day nahkay: ka ya ti kazlapum ma hëma ya lekulum lekulumeni kësërum do, mis ndahan day təsër do ni ti mis etici ma gekuli ya kədëmum ni ti ahəmamam? Ma gekuli ni ma masakani. ¹⁰ Ma hëma təbu kay a duniya bu, ku ma hëma weley weley do dek ndam ga hëma gani tici. ¹¹ Ay tamal nəsër ma hëma ga maslaña ya ti azlapu ni do ni ti nu nigia zal zuh mələñ gayañ a, nañ day ègia zal zuh mələñ goro a. ¹² Nəhi ana kuli nahëma, ègia kihindëm njëda ga Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni kay ti, hindëm ahar gëdakani ti njëda gani ya təzoru ndam ga Yezu kama e divi gayañ vu ni.

¹³ Nahkay maslaña ya ti azlapay ma hëma ya nañ nañani day àsër do ni ti mähəngalay Melefit ti məvi njëda ga mähəngriaba ma gayañ ya adëmaya ni ana mis a. ¹⁴ Tamal nahəngalay Melefit àna ma hëma ya nu nuani day nəsër do ni ti məbəruf goro amər àna

zlam ya nahəŋgalay ni, ay ka ya ti nahəŋgalay nahkay ni ti zlam goro ya nəjalay ni əbi. ¹⁵ Nahkay nagray ahəmamam? Anahəŋgalay naŋ ti əna ma həma ya nu nuani day nəsar do, Məsuf Njəlatani avu njəda gani ni, ay anagray nahkay ciliŋ do : anahəŋgalay naŋ əna ma həma goro, anəjalaki ahər daya. Nahkay day enidi limis ti əna ma həma ya nu nuani day nəsar do, Məsuf Njəlatani avu njəda gani ni, ay anagray nahkay ciliŋ do : enidi limis əna ma həma goro, anəjalaki ahər daya. ¹⁶ Nədəm nahkay ti kamam? Nədəm nahkay ti, tamal kəgri səsi ana Melefit əna ma həma ya nak nakani day kəsər do, Məsuf Njəlatani avuk njəda gani ni, mək bi maslaŋa nahaŋ əhurkiviya ke kəli ge mici ere ye ti kədəmum na ti, maslaŋa gani nani esliki mədəmani « Aya nahkay » aw? Əsliki mədəmani do, adaba əci pakama gayak ya kədəm ni ndo. ¹⁷ Nak nakani ti kəbu kəgri səsi ana Melefit lala, ay maslaŋa nani ti ma gayak ya kədəm ni əzoru naŋ kama e divi ge Melefit vu do.

¹⁸ Nu ti nəgri səsi ana Melefit dal-dal, adaba nəzlapay ma həma gərgərani ya nu nuani day nəsar do ni nətama kəli a dek. ¹⁹ Ay ka ya ti ndam ga Yezu təcakalava nahəma, hojo nədəmaya ma zlam əna ma həma goro ya nəjalaki ahər na ga macahi zlam ana mis ndahaŋ, ere gani

nədəmaya ma dəbu ehimeya əna ma həma ya nu nuani day nəsar do ni.

²⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay ti kəjalumki ahər ka zlam nday ndani akada ge mis gədəkani ni. Əki ka zlam magədavani ti nawayay ti kəjalumki ahər akada ga bəza ci6-ci6eni ya təsar magudar zlam do ni. Ay əki ka zlam ndahaŋ nahəma, nawayay ti kəjalumki ahər akada ge mis gədəkani ni. ²¹ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Bay Melefit ədəm : “Anəhi ma ana nday hini.

Ma gani nani ti ndam mirkwi atəhi ana tay əna ma həma nahaŋ.

Ay ku tamal nagray nahkay nəŋgu ni atəgəskabu ma goro ni do.” * »

²² Nahkay ti ma həma ya mis təsar do ni adəfiki zlam ti ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit ni do, adəfiki ti ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni sawaŋ. Ma ge Melefit ya təhəngri ana mis ni ajənaki ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni do, ajənaki ti ndam ya təfəki ahər ke Melefit ni sawaŋ.

²³ Nahkay ka ya ti lekələm ndam ga Yezu kəkakalumva dek ka məlaŋ bəlaŋana nahəma, bi lekələm dek kazlapum ma həma gərgərani ya lekələm lekələmani day kəsərum do ni, mək ndam ndahaŋ təhərkivaya ke kəli a. Ndam nday nani ti

* 14:21 Izayi 28.11-12.

bi tawayay tici ere ye ti kədəmum ni ahkay do ni bi táfəki ahàr ke Melefit ndo. Ma gekəli ya kədəmum ni ti etici aw? Etici do! Nahkay atəhi ana kəli lekəlum ndam seteni do aw? ²⁴ Ay bi lekəlum dek kəbum kəhəngrumi ma ge Melefit ana mis ti, mək maslaŋa nahaŋ àhurkiviya ke kəli a. Maslaŋa gani nani ti bi àfəki ahàr ke Melefit do ahkay do ni bi awayay eci ere ye ti kədəmum ni. Emicia ma gekəli ya kədəmum na dek ti, aməsər naŋ bay magudar zlam, Melefit aməgəs naŋ àna seriya. ²⁵ Eslini ere ya a məbəruf gayəŋ bu ni dek amaŋgazlavaya ka dala. Nahkay ti amazləbay Melefit, aməhəngrioru ahàr a had meleher ndibani a had, aməhi ana kəli Melefit naŋ àbu e kidiŋ gekəli bu edediŋ.

Ka ya ti kacakalumvu ni ti grum zlam kigeni

²⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi mam ana kəli mam? Ka ya ti kacakalumvu ni ti ku way way do *Məsuf Njəlatani avi njəda ga magray zlam: maslaŋa nahaŋ bi edi limis, maslaŋa nahaŋ bi acahi zlam ana mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapi pakama *maŋgahani ge Melefit àna mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapay ma həma ya naŋ naŋani day àsər do ni, maslaŋa nahaŋ bi ahəŋgaraba ma həma ya naŋ naŋani day àsər do ni. Ay ere ye ti kəgrum ni dek ti ahàr àdəm azoru mis kama e divi ge Melefit vu kwa. ²⁷ Tamal mis təzlapay ma həma gərgərani

ya nday ndayani day təsər do ni ti təzlapay bəlaŋ àna bəlaŋ. Mis cə, mahkər təzlapay ciliŋ, àtamkia ba. Ahàr àdəm mis nahaŋ day ahəŋgaraba pakama gana kwa. ²⁸ Ay tamal maslaŋa àbi ga mahəŋgarabana bi ti, ahàr àdəm maslaŋa ya ti awayay azlapay ni àzlapay e kidiŋ ge mis macakalavani ni bu ba. Ahàr àdəm məzlapı ana ahàr gayəŋ gayəŋani akaba ana Melefit ciliŋ. ²⁹ Ndam ya ti Məsuf Njəlatani avi njəda ana tay ga məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis nahəma, mis cə, mahkər təzlapay ciliŋ: mis ndahaŋ ni ti təbi slimi, ma gatay ni kigeni tək kigeni do waw. ³⁰ Tamal mis àbu ahəŋgri ma ge Melefit ana mis, mək Melefit àvia ma nahaŋ a ana mis nahaŋ ya naŋ àbu manjəhadani digəsa na ti, ahàr àdəm maslaŋa ya ti naŋ àbu azlapay ni mələkakaba day. ³¹ Lekəlum dek kəhəngrumi ma ge Melefit ana mis tata, ay ti kədəmum bəlaŋ àna bəlaŋ kwa. Ahàr àdəm pakama gekəli ya kədəmum ni ti mis dek təsər zlam àna naŋ, mis dek təŋgət njəda àna naŋ. ³² Njəda ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ga məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis ni ti, mis ya təbu àna njəda gani nani ti tisliki mazlapani àna naŋ ka mawayay gatay tata. ³³ Adaba mam, Melefit awayay ti mis təgray zlam kwaŋa kwaŋa ba. Naŋ awayay ti mis təgray zlam kigeni, ti tənjəhadkəbu àna

sulumani.

Nawayay ti kâgrum akada ga ndam ga Yezu ya *tacakalavu a kesa ndahan bu dek ni. ³⁴ Nahkay ka ya ti kacakalumvu nahama, ahâr âdâm wâl tâzlapay ba. Tâvi divi ana tay ga mazlapani ba. Ahâr âdâm tâhængriuru ahâr a had ana zawal, akada ge Melefit ya âdâm a Wakita gayan bu ni. ³⁵ Tamal tawayay taser zlam ti, tôru tîhindifinja kâ zawal gatay a magam a. Adaba wal azlapay e kidin ge mis macakalavani bu ni ti âbelay do timey.

³⁶ Nâdâm nahama, pakama ge Melefit ânjeki enji ti afa gekuli aw? Ahkay do ni Melefit âhi pakama gayan ti ana kuli cilin aw? ³⁷ Mis ndahan e kidin gekuli bu tâdâm nday tâbu âna njêda ga Mâsuf Njêlatani, tâdâm tislîki mâhængri pakama ge Melefit ana mis. Tamal mis âdâm nahkay ti ahâr âdâm agêskabu pakama goro ya nâbiki ana kuli ni ti divi ga Bay geli ya âvi ana kuli ni. ³⁸ Maslanja ya ti agêskabu pakama hini do ni ti Melefit day agêskabu nan do bilegeni.

³⁹ Nahkay zla nahama, bêza ga mmawa goro ni, hindum njêda ga Mâsuf Njêlatani ga mâhængri pakama ge Melefit ana mis. Hindum njêda gani nani kay. Kêcumfêna mis ga mazlapay ma hama gergarani ya nday ndayani day taser do na ba. ⁴⁰ Ay zlam ya kâgrum ni dek ti kâgrum

kwanja kwanja ba, grum ti âna divi gani.

15

Yezu Krist amata mak angaba e kisim ba ededin a

¹ Bêza ga mmawa goro ni, nawayay nâhængri eri ana *Ma Mâweni Sulumani ya nâhi ana kuli ahaslani ni. Lekulum kâgêsumkabâ ma na, kâbum kâgrum tâwi âna nan, kâmbreñum do. ² Ma Mâweni Sulumani ya nâhi ana kuli ni ti Melefit ahængay kuli âna nan. Ay tamal kâmbreñuma pakama ya nâhi ana kuli na ti, mâfaki ahâr gekuli ka Yezu ni êgia zlam masakana.

³ Pakama ya tâhu enjenjeni, nu day nâhi ana kuli ni ti nahkay hi: *Krist ti amât azuhva zlam magudarani geli. Ere gani âgravu ti akada ya âbu mâbâkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni. ⁴ Âra amata ti tili, mak a vad ya mahkêr gani ti angaba e kisim ba. Ere gani âgravu akada ya âbu mâbâkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni. ⁵ Âra angaba ti angazlivu ana Piyer, mak angazlivu ana ndam *asak gayan kru mahar cœeni ni. ⁶ Âra angazliva ana tay a ti angazlivu ana bêza ga mên geli ndahan macakalavani tâtam din din zlam. Kwa kani mis ndahan e kidin gatay bu ahar gêdakani tâbu âna sifa, mis ndahan ti ni tâmata. ⁷ Kêlên gani angazlivu ana Zek, angazlivu ana ndam asak gayan dek daya.

⁸ Kələŋ ge mis nday nani dek ti aŋgazluyu ana nu, nu ya ti akada ga wur ya ti tiwi kiya gani enjiyu ndo ni. ⁹ Nədəm nahkay ti adaba ndam asak ndahaŋ ni dek tətam nu. Nu ti giri-giri aŋaski təzalay nu zal asak ga Yezu do, adaba ahaslani nāgria daliya ana ndam ge Melefit a. ¹⁰ Ku tamal nahkay nəŋgu ni Melefit aŋrua sulum gayan a, nīgia akada ya ti kəsərum nu kani na. Melefit aŋru sulum gayan ti masakani do, adaba nāgra təwi a atama ga ndam asak ndahaŋ na dek. Ay nāgray təwi ti ana njadā goro goroani do, nāgray ti ana *sulum ge Melefit ya aŋru ni. ¹¹ Ku nu nəhioru Ma Məweni Sulumani ana mis ahkay do ni ndam asak ndahaŋ ni tədəmoru nəŋgu ni, ma geli ni dek ma bəlaŋani. Pakama gani akada ya nəhi ana kəli, lekələm day kəgəsəmkabu ni.

Mis aməta ti aməngaba e kisim ba ededīŋ a

¹² Nahkay ti leli məbu məhi ana mis *Krist aməta mək aŋgaba e kisim ba. Leli mədəm nahkay ti, mis ndahaŋ e kiđiŋ gekəli bu tədəm mis atəngaba e kisim ba do ni ti ahəmamam? ¹³ Tamal mis atəngaba e kisim ba do ededīŋ ti, akal Krist day aŋgaba e kisim ba ndo kwa. ¹⁴ Tamal Krist aŋgaba e kisim ba ndo ededīŋ a ti, akal *Ma Məweni Sulumani ya məhi ana mis ni ma masakani, lekələm day kəfəmki ahər ka Yezu ti masakani. ¹⁵ Tamal nahkay ededīŋ ti, məsəkadiə malfada

ana kəli ana slimi ge Melefit a, adaba mədəm Yezu Krist aməta mək Melefit aŋəngaraba naŋ a. Ay tamal mis təngaba e kisim ba do ni ti, akal Yezu day Melefit aŋəngaraba naŋ a ndo kwa. ¹⁶ Nədəm nahkay ti, tamal mis təngaba e kisim ba do ededīŋ a ti, akal Krist day aŋgaba ndo kwa. ¹⁷ Tamal Krist aŋgaba e kisim ba ndo ededīŋ a ti, akal məfəki ahər gekəli ka naŋ ni masakani kwa. Tamal nahkay ti, akal lekələm kəbum ana zlam magudarani gekəli kekileŋa, Melefit ambərfəŋa kə kəli a ndo. ¹⁸ Nahkay ti ndam ya təfəki ahər ke Krist, tətət ni ti tija gweha. ¹⁹ Leli məfəki ahər ke Krist ti məhəngay leli, ay tamal ahəngay leli ka ya ti leli məbu ana sifa ka dala ni ciliŋ ti, akal məsay cicihi matam mis ndahaŋ ni dek.

²⁰ Ay ti Krist aŋgaba e kisim ba ededīŋ a. Aŋgaba enji ge mis a dek akada ga zlam ya aŋgazlay eri ni. Aŋgaba nahkay ti, adafaki ti mis dek atəngaba e kisim ba daya. ²¹ Agray ti mis dek tətət ti mis bəlaŋ, nahkay day agray ti mis atəngaba e kisim ba ni ti mis bəlaŋ. ²² Nədəm nahəma, leli dek ti bəza ga Adam, nahkay məmət akada gayan ni. Nahkay day leli dek aməngaba e kisim ba, aməngət sifa ti azuhva Krist. ²³ Ay ti mis ni dek atəngaba e kisim ni ba ni ti ana sarta gatay. Aŋgaba enjenjeni akada ga zlam ya aŋgazlay eri na ti Krist,

mæk ka ya ti amanja ni ti amahəngaraba ndam ya táfakia ahàr a ni ka ahar bəlanj. ²⁴ Kələnj gani ti Krist emeyefinj kè seteni akaba kà bəbay gatayani akaba kà nday ya ti təgur mələnj ya agavəla ni dek, aməhəlfənja njədə kà tay a. Amagray nahkay ti egi mandav ga duniya. Eslini ti aməhəngri bay ga Bənjani Melefit zlam gayanj. ²⁵ Nahkay ahàr àdəm Krist agur zlam dek ga hayañani, duk abivoru ana sarta ya ti Melefit aməvi njədə ge meyefinjəni kà ndam ezir gayanj ni dek. ²⁶ Zal ezir ya Melefit emendeveřinj mijinj nañ kələnj ga nday ndahanj ni dek ti kisim. ²⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi: « Melefit àvia njədə ge meyefinjəni kà zlam a dek.* » Ku tamal pakama gani nahkay nəngju ni, Melefit ya àvi njədə ge meyefinjəni kà zlam ni dek ni ti àkibu bi, adaba Krist àgur nañ do. ²⁸ Melefit àvia njədə ge meyefinj kà zlam na dek ana Wur gayanj Krist a ti, Wur ni day aməhəngrioru ahàr a had ana Bənjani Melefit, nañ ya àvi njədə ge meyefinj kà zlam dek ni. Nahkay ti Melefit aməgur zlam dek akaba mis dek, zlam ya àgur do ni ti amələbi.

²⁹ Kəsərum ti mis ndahanj təbu *tabaray tay a kəla ga ndam ya təmət ni vu. Mis nday nani ti tabaray tay ti kamam? Tamal mis təməta ti təngaba e kisim ba

do eđedinj a ti, tabaray mis ndahanj a kəla gatay ya təmət ni vu ti kamam? ³⁰ Tamal mis təngaba e kisim ba do eđedinj a ti, leli ndam *asak ni məgəskabu ti mis təgri daliya ana leli ahəcakiyu ŋgir-ŋgir ka məmətani kəlavad ti kamam? ³¹ Bəza ga mmawa goro ni, kəlavad nagray daliya, nahəcakiyu ŋgir-ŋgir ka məmətani. Ere ya nəhi ana kəli ni ti jiri eđedinj: adafaki ti, nəbu nəmərnu azuhva kəli adaba kigəma akaba Bay geli Yezu Krist a akada mis bəlanjana ni. ³² E Efez ti nəkadva akada ge mis ya ti akadvu akaba zlam ge gili ya tagray cuday na ni. Nəkadkivu ka zlam ga duniya ndo; tamal nəkadkivu ka zlam ga duniya ti akal azuaya mam? Tamal mis təməta ti təngaba e kisim ba do eđedinj a ti, akal hojo məzumum zlam zlam geli akaba misəm zlam zlam geli, adaba kama kama ti aməmətum. †

³³ Bəza ga mmawa goro ni, kəgosum ahàr gekəli ba: tamal lekələm mis sulumani mæk kasawadumkabu kəlavad akaba ndam cuday ti, lekələm day kigəm cudayani akada gatay ni. ³⁴ Jalum ahàr lala, kəgudarum zlam akada ga ndam seteni ni ba. Nəhi ana kəli nahəma, mis ndahanj təbu e kidinj gekəli bu təsər Melefit do. Nəhi ana kəli nahkay ti nawayay ti nəbəkimi mimili ke kəli.

Ka ya ti amanjaba e kisim ba ni ti vu geli ni amanja

* 15:27 Limis 8.7. † 15:32 Mənjay Izayi 22.13.

ahamamam ?

³⁵ Bi maslaṇa adəm ahkado : « Mis àmèta ti amanḡaba e kisim ba ti ahəmamam ? Ka ya ti atanḡaba ti vu gatay ni atanja ahəmamam ? » ³⁶ Nak gani ya kihindi nahkay ni ti nak moru do aw ? Kizligia hilfi ga zlam gayak a ti vu gani ezi day kwa ti eri gani ni afətaya do aw ? ³⁷ Hilfi ga zlam ya kizligi nani ti aday gani ya adək ni do. Kizligi ti wur gani ciliṇ ; bi kizligi bəza ga *alkama ahkay do ni bəza ga zlam ndahaṇ ni. ³⁸ Kizligia nahkay ti Melefit afətaya naṇ a, adək aday gani. Nahkay aday nani amanjəhad akada ge Melefit ya awayay ni. Wur ga zlam weley weley do dek Melefit afətaya ti, aday gani gərgəri akaba aday ga zlam ndahaṇ ya təfətaya ni dek.

³⁹ Zlam ndahaṇ ya àna sifa ni day nahkay : ku zlam àna sifa weley weley do dek ti, vu gani gərgəri akaba vu ga zlam àna sifa ndahaṇ ni dek. Nahkay ti mis hihirikeni, zlam ya àna asak fadani ni, edidiṇ akaba kilif ti vu gatayani dek gərgəri.

⁴⁰ Zlam təbu a huđ melefit bu akada ya təbu ka had ni. Ay mazavu ga zlam ya a huđ melefit bu ni gərgəri akaba mazavu ga zlam ya ka had ni, mazavu ga zlam ya ka had ni day gərgəri akaba mazavu ga zlam ya a huđ melefit bu ni. ⁴¹ Nahkay day fat, kiyi akaba bonḡur təsladay gərgəri. Ku

bonḡur e kidiṇ gatay gatayani bu day təsladay gərgəri.

⁴² Ka ya ti mis atanḡaba e kisim ba ni day amagravu nahkay. Nədəm nahəma, tilia mis a ti emiziviyu e evid vu, ay ka ya ti amanḡaba e kisim ba ni ti, àna vu məweni ya èzi do ni. ⁴³ Tili mis ti vu gayan ni zlam masakani, ay ka ya ti amanḡaba e kisim ba nahəma, vu gayan ni àbəlay, egi eri. Tili mis ti vu gayan ni njəda àfəṇ bi, ay ka ya ti amanḡaba e kisim ba nahəma, vu gayan ni njəda àfəṇ dal-dal. ⁴⁴ Tili mis ti vu gayan ni zlam ga duniya, ay ka ya ti amanḡaba e kisim ba ni ti vu gayan ni *Məsuf Njəlatani aməvi. Vu təbu gərgəri cə : məsəra vu ga duniya àbu ; nahkay ahàr adəm məsər vu ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni day àbu. ⁴⁵ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu : « Adam mis ye enjenjeni ni ti vu gayan ni ga duniya, Melefit àvia sifa. † » Adam ya àra kələṇ a ni ti naṇ *Krist ; avi sifa məweni ana mis àna njəda ga Məsuf gayan. ⁴⁶ Nahkay vu ge mis ye enji ni ti nani ya Məsuf Njəlatani avi ni do, nani vu ga duniya. Vu ya ti Məsuf Njəlatani avi ni ti ara kələṇ ga vu ga duniya na. ⁴⁷ Mis ye enjenjeni ni ti ga duniya, Melefit àgraya naṇ àna had a. Mis ya kələṇ ni ti àsləkabiya e melefit ba. ⁴⁸ Nahkay zla nahəma, ndam ga *duniya ti nday akada ga bay ya ti Melefit àgraya naṇ àna had

ga duniya ni. Nday ya ti a hud melefít bu ni ti ni nday akada Bay ya àsləkabiya a hud Melefít ba ni. ⁴⁹ Nahkay day, nihi ti leli dek akada bay ya Melefít àgraya nan àna had ga duniya ni. Ay kama ti leli dek amanja akada ga Bay ya àsləkabiya a hud melefít ba ni.

⁵⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kəli nahəma, mis əsliki məhuriyani a *Məgur ge Melefít vu àna aslu ga vu ga duniya ni do, adaba zlam ya ezi ni tənjuhədkabu akaba zlam ya èzi day-day do ni kok-sah.

⁵¹ Cəm day, nawayay nəhi ma manğahani ya Melefít àhu ni ana kəli: mis ndahan e kidin geli bu atəmət do, ay leli ya məbu àna sifa ni akaba ndam geli ya təməta ni, leli dek Melefít aməmbat vu geli ni nahan. ⁵² Ka sarta gani nani ti etivi mezlelim, kələn gani etivi va do, mək Melefít aməmbat leli dek. Aməmbat leli ti ke weceweceni aməpəski do, akada ge mis ya ekibicey eri kibic ni. Ka ya ti tivia mezlelim na ti nday ya təmət ni atəngaba e kisim ba àna vu ya èzi day-day va do na; leli ya məbu àna sifa ni day Melefít aməmbat vu geli ni emizi day-day do. ⁵³ Nahkay ti ahər adəm vu ya ezi ni egi vu ya ti èzi day-day do ni, mis ya amət ni egi mis ya ti amət day-day do ni kwa.

⁵⁴ Ka ya ti vu ya ezi ni əgia vu ya ti èzi day-day do na,

mis ya amət ni əgia mis ya ti amət day-day do na ti, pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefít bu ni amagravu. Pakama gani nani nahkayhi: « Kisim àbi va bi, Melefít èjinə nan a. §

⁵⁵ Kisim nak hi ti njəda gayak àbi ga mabazl mis va bi zla, zlam ahar gayak ya kəgri daliya ana mis àna nan ti təmət ni ti àbi va bi zla.* »

⁵⁶ Zlam ahar ge kisim ya abazl mis àna nan ti ti zlam magudarani gatay. Zlam ya avi njəda ana zlam magudarani ge mis ti təmət àna nan ti ti, Melefít àna *Divi gayan ya Məwiz àbəkini adəm maslanə ya agudar zlam ni si amət kwa ni. ⁵⁷ Ay leli ti mēyefinə kè kisim azuhva təwi ga Bay geli Yezu Krist ya àgray na. Məgrumi səsi ana Melefít dal-dal azuhva nani!

⁵⁸ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli. Nəhi ana kəli nahəma, zum njəda, kəmətabum ba, grumoru təwi ga Bay geli kəlavad, kəmrənum ba. Grum nahkay adaba kəsəruma ere ye ti kəgrumi ana Bay geli ni ti masakani do, akəngətum zlam azuhva nani palam.

16

Singu ya tajamkabu ga məjənaki ndam ge Melefít ya a Zeruzalem ni

¹ Nihi ti nəhi ma ana kəli àki ka singu ya kajamumi ana ndam ge Melefít ya a

kəsa ndahaŋ bu ni. Nədəm nahəma, ahàr àdəm kəgrum akada ya nəhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu ka had Galasi tàgray ni. ² Nahkay kəla vad ga ladi ti ahàr àdəm ku way way do siŋgu ya aŋgət ni mādafəŋa ; àdafəŋa ti máfəkad siŋgu gani a magam afa gani tera. Tamal kəgruma nahkay ti, ka ya ti eninjua ni ti anəhi ana kəli jamum va do, anədi ahàr ana siŋgu majamvani àndava. ³ Dumaba mis ga məhəloru siŋgu gani a Zeruzalem a daya. Eninjua afa gekəli a ti anəbiki wakita ana ndam Zeruzalem ga mədəfiki ndam gekəli ya kədumaba ni ana tay, mək anəsləroru nday gani nani, atəhəloru siŋgu ni akaba wakita ni eslini. ⁴ Tamal ti agəski nu nuani day nakoru a Zeruzalem ti amorukaboru akaba tay ka ahar bəlaŋ.

Sawaday ga Pol ya ama-sawadoru ni

⁵ Anoru afa gekəli, ay wudaka nakoru nahəma, nawayay nəmənjiyu ndam geli ya təbu ka had Mesedəweŋ ni day. Ka ya ti anasləka e Mesedəweŋ a ni ti ⁶ anoru afa gekəli cə nəpəsiyu gəzit, cə anəzumiyu ahar kusi afa gekəli ti nəsərkaba faŋ do. Tamal nòru nəpəsa afa gekəli a nahkay ti, ka ya ti anasləka ni ti akəjənumki nu àna zlam ga moroni àna naŋ kama. ⁷ Eninjua afa gekəli a sak bəlaŋ ti nawayay moru masləkana həya do. Tamal Melefit àvua divi a ti anəpəsiyu dal-dal.

⁸ Ay ku tamal anoru nəŋgu ni, nihi ni ti nawayay manjəhadani ahalay e Efez duk abivoru ana vad ga wuməri ge *Peŋtikwet, ⁹ adaba ahalay ti Melefit àvua divi sulumana ga magray təwi gədakana ; ndam ezir goro təbu kay daya.

¹⁰ Tamal Timote enjua afa gekəli a nahəma, gəsumkabá naŋ a lala, ti ahàr àhəli ba. Naŋ day naŋ àbu agri təwi ana Bay geli akada goro ni, ¹¹ nahkay ti maslaŋa ànjak naŋ ba. Jənumki naŋ ti mícikbiyu afa gekəli, mára afa goro àna sulumana, adaba nu nəbu najəgay naŋ, najəgay bəza ga məŋ geli ndahaŋ ni daya.

¹² Nihi ti nəzlapaki ka Apolos wur ga məŋ geli ni. Sak ehimeya nəhia ma ga moroni afa gekəli a akaba bəza ga məŋ geli ndahaŋ na, ay nihi ti àcuhway moroni faŋ do fereera. Apolos aməŋgəta ahar a daya kwa ti amoru.

Pol endeveŋin pakama gayan

¹³ Nədəm nahəma, njəhadum eri, fumki ahàr ka Yezu lala, kəmbərəŋum ba, aŋgwaz àwər kəli ba, kumva njaŋ-njaŋ. ¹⁴ Ere ye ti kəgrum ni dek ti grum àna mawayavani.

¹⁵ Kəsəruma I Stefanas akaba ndam ga ahay gayan a ; təfəki ahàr ka Yezu enjenjeni ka had Eseyi ni ti nday. Nday gani tagray təwi ga məjənaki ndam ge Melefit kəlavad. Nahkay zla nahəma, bəza ga

mmawa goro ni, nahəŋgalay kəli ¹⁶ ti kícəmiki ma ana mis akada nday nani. Cəmiki ma ana ndam ya təbu tagrakabu təwi akaba tay, təmbrəŋ do ni dek daya.

¹⁷ Nu nəbu nəmərnu dal-dal, adaba Istefanas, Fertinetəs akaba Eseyikəs tارا, nday təbu akaba nu. Nday təbu akaba nu ti kala lekələm dek kəbum akaba nu. ¹⁸ Nday gani təhəŋgruva məbərnuv a, təhəŋgriva ana kəli a daya. Nahkay ti səruma mis akada nday hini ti tislia mis a, zləbum tay.

¹⁹ Ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ya ka had Azi ni təgria sa ana kəli a. Ata Ekiles nday ata Prisil akaba ndam ge Krist ya *təcakalavu a ahay bu afa gatay ni təgria sa ana kəli a dal-dal àna slimi ga Bay geli a. ²⁰ Bəza ga məŋ geli ya ahalay ni dek təgria sa ana kəli a.

Grumvu sa e kidīŋ gekəli bu lala, akada ga ndam ge Melefit ya tagravu sa ni.

²¹ Nu Pol nəgri sa ana kəli bilegeni, nu nuani nəbəkiki ma hini àna ahar goro.

²² Maslaŋa ya àwayay Bay geli do ni ti, Melefit mətikwesla nan a. Maranata ! *

²³ Bay geli Yezu məgri sulum gayan ana kəli ti.

²⁴ Lekələm dek nawayay kəli, adaba leli məbu akaba Yezu Krist akada mis bəlan.

* 16:22 « Maranata » ti awayay adəmva « Bay geli, ra ! »

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Korej ye cɥ ni
Ere ye ti mɛdɛmki
ka wakita ga Pol
ya àbikioru ana
ndam Korej ye cɥ
ni**

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti adafa slimi gayan a : àbɛki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 10.1). Àbɛki ti ka sarta ya ti naɲ e Mesedawen, awayay akoru ka had Eseyi ni (2.13 ; 7.5 ; Tɥwi 20.1-3). Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya a Korej ni cilin do, àbiki ti ana ndam ga Yezu ya ka had Eseyi ni dek daya (1.1 ; Korej ti kɛsa gɛdakani ga had Eseyi).

Àbɛki ti adaba ndam Eseyi ndahan tɛdɛm Pol àgosa tay a : adɛm awayay moroni afa gatay sak cɥ, mɛk àmbatkaba majalay ahàr gayan a (1.15-16). A wakita hini bu ni ti Pol àhɛngrifɛɲ kà ma gatay ni ana tay : adɛm naɲ zal asak ga Yezu, nahkay ti agray tɥwi akada ge Melefit ya awayay ni, do ni ti akada ga ndam ga duniya ya tawayay ni do (1-7). Ndam ga Yezu ya tagray ere ye ti Melefit awayay ni ti tebesey macakay daliya tata ; kè eri ge mis ga duniya ti tɛsli arana do, ay ku tamal nahkay naɲgu ni maslaɲa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti amɛrvu dal-dal àna njɛda ge

Melefit ya àvi ni.

Pol àhi ana ndam Eseyi tɛslamalavu lala ti tɛndiverin majam sinɲu ga mɛjanay ndam ga Yezu ya a Zeruzalem ni, (8-9). Èndeverin wakita gayan, adɛm amoru afa gatay edefin, adɛm si tɛmbatkaba majalay ahàr gatay na, tɛslamalavu kwa : tamal tɛslamalavu do ni ti amatraɓ tay, adaba naɲ zal asak ga Yezu edefin. Adafaki naɲ zal asak ga Yezu edefin ti macakay daliya gayan ya acakay ni (10-12).

A wakita hini bu dek Pol adɛm tamal ndam ga Yezu tɛbi àna njɛda bi ti tɛmɛrvu, adaba gedebi gatay gatayani ni avi divi ana Yezu ga mɛvi njɛda gayan ana tay (12.10). Yezu àhi ana ku way way do : « Sulum goro ya nɛgruk ni ti eslɛk, adaba ka ya ti mis naɲ àbu gedebeni ni ti, ere ye ti agray ni dek agray ti àna njɛda goro cilin » (12.9).

Sa ga Pol

¹ Nu Pol Melefit adaba nu a, nu zal asak ga Yezu *Krist. Leli ata wur ga mɛɲ geli Timote mɛbiki wakita hini ana ndam ge Melefit ya *tɛcakalavu a Korej ni, akaba ana ndam ge Melefit dek, nday ya ti tɛbu a kɛsa gɛrgɛrani bu ka had Eseyi ni. ² Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgri sulum gatay ana kɛli, tagray ti *kɛnjɛhadumkabu àna sulumani ti.

Melefit naŋ àbu avi njéda ana ndam ya ti tàbu tagray daliya ni

³ Mâzłabum Melefit Bəŋ ga Bay geli Yezu *Krist ; kəlavad məsi cicihi adaba naŋ Bəŋ geli, njéda day avi ana leli kəlavad adaba naŋ Melefit geli. ⁴ Ka sarta ya ti məbu magray daliya lu ni ti avi njéda ana leli. Agray nahkay ti, ti leli day məvi njéda ana mis ndahaŋ ya tagray daliya gərgərani ni dek bilegeni. Njéda gani nani ya ti məvi ana tay ni ti njéda ge Melefit ya àvi ana leli ni. ⁵ Nədəm nahəma, Krist àgra daliya dal-dal, leli day magray daliya ti adaba leli ndam gayaŋ. Ay ku tamal magray daliya nahkay nəŋgu ni, Melefit avi njéda ana leli dal-dal adaba leli ndam ge Krist. ⁶ Ka ya ti təgri daliya ana leli nahəma, mawayay ti kəŋgətum njéda àna naŋ, ti Melefit məhəŋgay kəli. Ka ya ti Melefit avi njéda ana leli nahəma, mawayay ti lekələm day kəŋgətum njéda gani ; nahkay ekisləmki mebesey daliya akada geli ya ti mebesey ni. ⁷ Məsəra Melefit àmbrəŋ məgri sulum gayaŋ ana kəli do ; nahkay məsəra ku tamal kəgrum daliya akada geli ni nəŋgu ni, aməvi njéda ana kəli akada ya ti avi ana leli ni daya.

⁸ Bəza ga mmawa, mawayay ti kəsərumki lala : ndam ga had Azi təgria daliya ana leli a dal-dal əsabəy. Daliya gani ya məgray ni àtam njéda geli, mədəm amatam-

aba àna sifa do. ⁹ Nahkay məhi ana ahər atara tabazl leli. Zlam nday nani àgrakivu ke leli ti, ti məfəki ahər ka njéda geli geleni ba, məfəki ahər ti ka njéda ge Melefit, adaba Melefit ti ahəŋgaraba mis e kisim ba. ¹⁰ Àhəŋgafəŋa leli kə kisim gani nana ti naŋ. Aməhəlababa leli e kisim ba keti. Məfəki ahər geli ka naŋ, məsəra aməhəlababa leli a daliya ndahaŋ ba keti. ¹¹ Lekələm day akəjənumki leli àna məhəŋgali Melefit ana leli. Mis kay atahəŋgala naŋ a ti emiciiki ana tay, aməgri sulum gayaŋ ana leli. Nahkay ti mis kay atəgri səsi daya.

Pol àmbata ahər a

¹² Zlam geli ya məmərvu àna naŋ ni ti nihi : məsəra a məbəruv geli ba, manjəhad geli akaba mis ti manjəhad ge jiri àna hud bəlaŋ. Mənjəhad akaba mis dek ti nahkay, ay akaba kəli ti manjəhad geli ni àtam geli ya mənjəhad akaba mis ndahaŋ ni. Məgray nahkay ti, Melefit àwayay : məgray ti àna sulum gayaŋ ciliŋ, do ni ti àna məsər zlam ge mis do. ¹³ Nahkay məbiki ana kəli a wakita geli ni bu ni ti ere ye ti kəbum kejeŋəm, kəbum kicəm ni ciliŋ, do ni ti ma ndahaŋ do. Ma hini ya ti nəhi ana kəli ni ti nawayay ti kicəma lala. ¹⁴ Nihi ti kicəma bal, ay ti ekicəma lala : kisləmki məmərvani azuhva leli akada geli ya aməmərvu azuhva kəli ka fat ya ti Bay geli Yezu eminjia ni.

15-16 Adaba nəsəra zlam nana nahkay ti, akal wudaka nakoru e Mesedəweŋ nahəma, nəwaya morona afa gekəli a day, mək anasləkabiya eslina ti nəwaya maŋgana afa gekəli a. Nahkay ti akal nəjənakia kəli a sak cə, lekələm day akal kəjənunkia nu a, kəvumua zlam ga moroni ka had *Zəde a. ¹⁷ Ka ya ti nəhi ana kəli anoru ni ti, nədəm ma masakani aw? Zlam ya ti nədəm nagray ni ti nəjalaki ahər akada ge mis ya təfəki ahər ke Melefit do ni aw? Afa gatay ti « Iy » ahkay do ni « Aha » ti zlam bəlaŋani. ¹⁸ Melefit ti naŋ jireni. Ere ye ti nəhi ana kəli kə meleher gayəŋ ni jiri daya. Tamal nədəma « Iy » ti, ba iy gani. Tamal nədəma « Aha » day, ba aha gani. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba Bay ya ti nu, Silas akaba Timote mədəmki ma, məhi ana kəli ni ti naŋ Wur ge Melefit, Yezu *Krist. Naŋ ti adəma « Iy » ti adəm « Aha » va do. Kwa ka mənəkə gani naŋ « Iy, » ²⁰ adaba ere ye ti Melefit adəm amagray ni dek ti adəm « Iy, » əgra andava ti azuhva Yezu Krist. Nahkay azuhva naŋ day leli mazləbay Melefit, mədəm : « Iy, Melefit naŋ jireni. » ²¹ Bay ya ti avi njədə ana leli ti məmbrəŋ divi ge Krist ba ni ti Melefit. Avi njədə ana kəli ti kəmbərəŋum divi ge Krist ba ni ti Melefit gani. Bay ya ti adaba leli ga məgri təwi a ni ti naŋ gani bəlaŋani ni. ²² Əvi Məsuf gayəŋ ana leli, aniviyu a məbərur bu ana leli

ni ti naŋ ; nahkay məsəra leli ndam gayəŋ ededīŋ ; ere ye ti əgray ni adafaki ti aməvi zlam ya ti adəm aməvi ana leli ni dek daya.

²³ Nu nəŋgoru afa gekəli a Korej do ni ti adaba nəwayay məgrikivu daliya ana kəli do. Tamal ma goro hini ya nədəm ni jiri do ni ti Melefit məkada nu a ! ²⁴ Nədəm nahkay ti məwayay məgurki kəli ka məfəki ahər gekəli ka Yezu do. Lekələm kəbum kəfumki ahər lala, kəmbərəŋum do. Leli magrakabu təwi akaba kəli ti, məwayay ti kəmərurvu sawəŋ.

2

¹ Nahkay nəwayay maŋgoni afa gekəli do ni ti, adaba nəwayay ti nəhikivu zlam ana kəli ga məhəli ahər ana kəli va do. ² Tamal nəhia ma ya ti ahəli ahər ana kəli na ti way aməmərur məbərur way? Maslaŋa əbi, adaba lekələm ya ti akal kəməruru məbərur ni pakama goro ahəli ahər ana kəli. ³ Nəbiki wakita gani nani ana kəli, nəŋgoru afa gekəli ndo ni ti azuhva nani. Adaba tamal nəgoya afa gekəli a, enipia kəli a ahər naŋ əbu ahəli ana kəli ti nu day ahər aməhəlu. Ay ndam ya ti akal təmərur məbərur ni ti lekələm sawəŋ do aw? Nəsəra lekələm ti, tamal nəbu nəmərur ti lekələm day kəmərurvu. ⁴ Ka ya ti nəbiki wakita ana kəli ni ti ma gani əhəlua ahər a dal-dal, yam tuway goro tekeđi adəgaya. Nəbiki pakama gani ana kəli

ti ga mäheli ahär ana küli do, nawayay ti kâsêrum nu ti nêbu nawayay küli dal-dal.

Maslaņa nahanj àgudar zlam a, Pol àdâm tâmbêrfêņa

⁵ Maslaņa nahanj àgudara zlam a. Zlam gayanj ya ti àgudar ni ahêli ahär ana mis ; ay nu ti àhêlu ahär do, ahêli ahär ti ana küli dek sawan. Tamal nêdêm lekulum dek ti bi nêdêma àsabay, hojo nêdêm àhêlia ahär ana mis a dal-dal e kidinj geküli ba. ⁶ Mis kay e kidinj geküli bu tâtraða maslaņa gani nana, ay ti êslia nahkay. ⁷ Nihi ti ahär àdâm kêmbrênjumfêņa zlam gayanj ya àgudar na, kævumi njêða sawan. Tamal kêgrumi nahkay do ni ti zlam ya kêgrumi ni amêhêlikivu ahär, emijinj nanj.

⁸ Nahkay nahêngalay küli, grumi zlam ya ti adêfiki ti kêbum kawayum nanj ni. ⁹ Nêbiki ma gani ana küli ni ti adaba nawayay nêsar akêgêsumuki ma goro ni dek tæk akêgêsumuki do waw. ¹⁰ Tamal lekulum kêbum kêmbrênjumfêņa zlam magudarani kè mis a ti nu day nêmbêrfêņa zlam magudarani ga maslaņa gani nana. Nahkay tamal maslaņa gani àgudaru zlam a nêngu ni nêmbêrfêņa àndava. Nêmbêrfêņa ti azuhva küli, adaba leli dek kè meleher ge *Krist. ¹¹ Nêgray nahkay ti, nawayay ti *Seteni àgosay leli ba. Adaba ere ye ti awayay agri ana leli ni ti mêsêra lala.

Meyefinj kà ndam ezir geli azuhva Krist

¹² Nêcik, nôru a Truwas ga mähê *Ma Mêweni Sulumani àki ke *Krist ana mis eslini. Nôru nînjua ti Bay geli àvua divi ga mähê ma gana ana tay a lala. ¹³ Ay ti ahär àhêlua adaba nêdi ahär ana wur ga mênj geli Tit ndo, nahkay nêslêka eslina, nôru e Mesedêwenj.

¹⁴ Ay si mæzlêbum Melefít kwa adaba àgray ti leli ana mêmêrani akadâ ndam ya têtêfîņa kà ndam ezir gatay a, taslêkabiya tara a magam a ni. Agray nahkay kêlavad adaba leli mêbu akaba Krist akadâ mis bêlanj. Leli mædêfiki Krist ana mis ku eley eley do dek ; pakama geli ya mædêmkî ke Krist ni akadâ ga zlam ya ti tazêbay, azæk gani ezi àcêr ni. ¹⁵ Zlam gani ye ezi àcêr, àbêlafênj kè Melefít ni ti leli, leli ya ti mêbu akaba Krist akadâ mis bêlanj ni. Mizifinj kà ndam ya ti Melefít nanj àbu ahêngay tay ni akaba kà ndam ya ti tijiji ni. ¹⁶ Mis ndahanj ti mizifinj kà tay àcêr dal-dal, têngæt *sifa ya àndav day-day do ni àna nanj. Mis ndahanj ni ti ni mizifinj kà tay kisik-kisik, têmæt àna nanj. Ay tæwi gani nani dek ti way esliki magrani tata way ? ¹⁷ Ku tamal nahkay nêngu ni, leli mêbu mægri tæwi ana Melefít. Mis ndahanj tæhi ma ge Melefít ana mis ti têtêngæt sinju àna nanj, ay leli ti mægri akadâ gatay ni do. Leli mähê ma ge Melefít ana mis ti, Melefít àslêr leli, mähê ana

tay kè meleher gayan̄ àna hud bəlan̄, adaba leli məbu akaba Krist akada mis bəlan̄.

3

Məwəlvani məweni

¹ Nədəm nahkay ti, kəhumi ana ahər leli magray zlabay keti aw? Kawayum ti mis təbiki wakita ana kəli ti kəsərum leli ndam *asak ga Yezu ededīn̄ ededīneni aw? Tək day ti kawayum mīhindifiŋa wakita kè kəli ga maŋgazliani ana mis ndahaŋ a waw? Ku tamal mis ndahaŋ təbu tagray nahkay nəŋgu ni, leli ti məwayay magrani nahkay do. ² Lekələm ti kala wakita geli; kala məbəkiani a məbərūv geli bu, adaba məbu majalaki ahər ke kəli kələvad. Mis dek təsəra lekələm kəgəsūmkabu *Krist ti azuhva leli. ³ Nahkay mis dek təsəra lekələm kala wakita ge Krist ya əbəkī ti məzikaboru ana mis ndahaŋ ni. Wakita gani nani məbəkiani àna zlam do, məbəkiani ti àna *Məsuf ge Melefit Bay ga sifa ni. Wakita gani nani məbəkiani ka akur magaslani do, kala məbəkiani a məbərūv ge mis bu.

⁴ Mədəm nahkay ti adaba məsəra Melefit aslər leli ededīn̄; məsər nahkay ti adaba məfəkia ahər ke Melefit azuhva Krist a. ⁵ Ay məsəra mīslīki magray təwi gani nani àna njədə geli geleni do; magray ti si àna njədə ge Melefit kwa. ⁶ Avi njədə ana leli ga məhi ma əki ka məwəlvani məweni ana

mis ni ti naŋ. Məwəlvani məweni nani ti təbəkī məbəkiani do, nani təwi ga Məsuf ge Melefit. Ndam ya ti təgəskabu məwəlvani ya ahaslani məbəkiani ni ti atəmət, ay ndam ya ti təgəskabu məwəlvani ga Məsuf ge Melefit ni ti atəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni.

⁷ Ahaslani ti Melefit əbəkia ma gayan̄ ka akur magaslana. Ka ya ti əbəkī ni ti mis tīpia masladani gayan̄ a; ku eri ge Məwiz day əslada. Masladani nani əpəs ndo, ay ndam *Izireyel tīslīki mamənjələŋani ana eri gayan̄ ni ndo simiteni. Nahkay məwəlvani ya ahaslani ni ti ku tamal mis təmət àna naŋ nəŋgu ni, nani zlam gədəkani, asladay. ⁸ Tamal nahkay ti məwəlvani məweni ya Məsuf ge Melefit agray təwi àna naŋ ni ti zlam gədəkani asladay dal-dal atam məwəlvani ya ahaslani ni simiteni do aw? ⁹ Məwəlvani ya ahaslani ni ti zlam gədəkani asladay, Melefit agəs mis àna naŋ àna seriya; tamal nahkay ti məwəlvani məweni ya ti Melefit avi jiri ana mis àna naŋ ni ti zlam gədəkani asladay dal-dal atam nani simiteni do aw? ¹⁰ Nahkay məwəlvani ya ti əsladay ahaslani ni ti kala əsladay va do, adaba masladani ga məwəlvani məweni ni asladay dal-dal atam nani simiteni. ¹¹ Məwəlvani ya ti əpəs do ni ti zlam gədəkani, asladay; tamal nahkay ti məwəlvani ya ti əbu kaŋgay-

kanğayani ni ti zlam gəđakani
asladay dal-dal àtam nani
simiteni do aw ?

ti àna Məsuf gayan ya avi ana
leli ni.

4

*Njəda əfəŋ kè leli bi, si kè
Melefit*

12 Ègia məsəra zlam nday
nana ti mazlapay vay-vay
kè meleher ge mis dek.
13 Ahaslani Məwiz àhəmbava
azana e eri va. Àgray nahkay
ti adaba eri gayan asladay ;
ay masladani gani àpəs do ni
ti awayay ti ndam Izireyel
tipi ba. * Leli ti mągray
akada gayan ni do. 14 Ndam
Izireyel ku kani ka ya ti təbu
tijengey ma ya ti a wakita
ga məwəlvani ya ahaslani ni
bu ni ti tici do, kala azana
àniviyu ana tay e eri bu,
təzaba ndo. Aziaba azana
nana ana mis e eri ba ni ti
si Krist kwa. 15 Nahkay ku
kani ka ya ti tijengey wakita
ge Məwiz ni ti tici do, kala
ahər gatay ni makambahani
àna azana. 16 Ka ya ti
mis àmbatkaba majalay ahər
gayan a, adəbay Bay geli
nahəma, azana àniviyu e eri
vu va bi. 17 Bay geli nani
ti avi Məsuf gayan ana leli.
Nahkay maslaŋa ya ti Məsuf
ga Bay geli àniviyu ni ti esliki
məbrəŋ zlam magudarani,
zlam magudarani təgur naŋ
va do. 18 Leli ya ti məfəki
ahər ka Bay geli ni dek ti ku
way way do geli eri gayan
makambahani àna azana
do. Nahkay Bay geli asladı
eri ana leli, mis ndahaŋ tipi
masladani gani e eri geli bu.
Migi akada naŋ, masladani
geli asagakivu kəlavad. Təwi
gani nani ti ga Bay geli, agray

1 Ègia nahkay ti ahar
ədəgafəŋa kè leli a do, adaba
məsəra Melefit àvi təwi gani
nani ana leli àna sulum
gayan. 2 Zlam ge mimili ti leli
mągray do, mągray təwi geli
akal-akal do. Mągosay mis do,
məmbatkaba ma ge Melefit a
do ; məhi ma ge jiri ana mis.
Magray nahkay ti, mawayay
ti mis dek təsər magray təwi
geli kè meleher ge Melefit àna
jiri. 3 Mis ndahaŋ tici *Ma
Məweni Sulumani ya məhi
ana tay ni do, kala ahər gatay
makambahani àna azana.
Mis nday nani tici do ni ti
adaba nday təbu tijiji palam.
4 Nday ti təfəki ahər ka Yezu
ndo, nahkay bay magədavani
ya agur duniya ni əwisirikaba
ahər ana tay a, awayay ti tipi
masladani ya ti asladı ana tay
ni ba. Masladani gani nani
ti ga Ma Məweni Sulumani ;
Ma Məweni Sulumani nani
ti adəfiki ana leli *Krist ti
naŋ gəđakani. Mis əpia naŋ
a ti əpia Melefit a. 5 Mədəmki
ma ti ka ahər geli geleni do :
mədəmki ti ka Yezu Krist naŋ
Bay geli gəđakani ni. Leli
ti məhi ana kəli leli ndam
məgri təwi ana kəli azuhva
Yezu. 6 Kwa ahaslani Melefit
ədəmbiya, ədəm : « Masladani
məsladay a məlaŋ ziŋ-zijeni
bu.* » Ay kani ti naŋ àbu
asladı məbərur ana leli :

* 3:13 Mənjay Məhərana 34.33. * 4:6 Mənjay Mənjəkiani 1.3.

asladi məbərrov ana leli ti àna Krist ; Krist ti eri gayan masladani, məsər njəda ge Melefit dek ti azuhva nan.

7 Masladani nani ti zlam sulumani dal-dal. Leli ti ni akada zlam mələmani àna elibisl ; masladani ge Melefit àniviyu ana leli akada ya təbəviyu zlam a zlam ge elibisl vu ni. Zlam gani nani ti Melefit àgray ti àna njəda gayan. Njəda gayan ni ti àtam ga zlam ndahan dek ; àgray nahkay ti, awayay ti mis təsər njəda gani ti gayan, do ni ti geli do. 8 Mis təmbrəj məgri daliya gərgəri kay ana leli do, ay ti daliya nani àbi àtam njəda geli bi. Leli məbu majalay ahər dal-dal, ay ti ahar àdəgafəna kè leli a do. 9 Mis tawayay məgəs leli, ay ti Melefit nan əbu akaba leli, əvi divi gani ana tay do. Təbu tazəgad leli, ay ti təkədkiviyu leli koksah. 10 Kəlavad, ku eley eley do, matamfəna kè kisim a pəlok-pəlok ; tawayay mabazl leli akada gatay ya təkədfəj Yezu kə təndal ni. Nahkay mis dek tipi leli məbu àna sifa ti adaba Yezu day nan əbu àna sifa. 11 Ku tamal leli məbu àna sifa nəngu ni, kəlavad mis tawayay mabazl leli adaba leli ndam ga Yezu. Njəda əfəj kè leli bi, ay təgri ana leli nahkay ti, Melefit awayay ti sifa ga Yezu ya àniviyu ana leli ni mənəgzlavaya. 12 Nahkay leli ti kəlavad matamfəna ke kisim a pəlok-pəlok ; ay lekələm ti ni kəbum àna sifa

azuhva nani.

13 Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nəfəkia ahər ke Melefit a, nahkay nədəma ma.† » Leli day məfəkia ahər ke Melefit a, mədəma ma na akada ga maslanə ya ti əbəki ma hini na, 14 adaba məsəra Melefit àhəngaraba Bay geli Yezu a, nahkay amahəngaraba leli a daya, adaba leli məbu akaba Yezu akada mis bəlan. Amahəngaraba leli a ti, ti mənəhad kə gəvay ga Yezu ka məlanə ya ti Melefit aslamali ana leli akaba kəli ni. 15 Zlam gani nday nani dek tagravu ti ga məjənaki kəli. Nahkay Melefit amahəngakivu mis ndahanə àna sulum gayan, mək mis atəsagakivu ga məgri səsi, ga mazləbay nan.

Leli majəgay zlam ya ti mipi fanəndo, Melefit aməvi ana leli ni

16 Əgia nahkay ti ahar àdəgafəna kè leli a do. Məsəra ku tamal njəda ga vu geli nan əbu aguloru kəlavad nəngu ni, Melefit nan əbu avi njəda ga Məsuf gayan ana leli kəlavad a məbərrov bu əkivu. 17 Ededin nihi ti leli macakay daliya, ay daliya gani nani ti mamənjələj akada zlam masakani, əsli arənə do, adaba məsəra Melefit aməvi masladani dal-dalani ana leli azuhva daliya nday nani ya məcakay ni. Masladani ya Melefit aməvi ana leli ni ti àtam zlam dek, amandav dəy-dəy do. 18 Mamənjələj ka zlam ya ti mis tipi ni do,

† 4:13 Limis 116.10.

mamənjələŋ ti ka zlam ya ti mis tipi do ni sawaŋ. Adaba zlam ya ti mis tipi ni apəs do, zlam ya ti mis tipi do ni apəs, ändav day-day do.

5

¹ Vu geli mis ka dala ti akada ahay miviceni, apəs do. Ay tamal vu geli gani ezia ti, məsəra leli məbu əna vu nahaŋ sulumani a huđ melefıt bu, Melefıt aməvi ana leli. Vu gani nani ti akada ahay mələmani sulumani, Melefıt əgraya əna ahar gayan a, do ni ti mis do; anjəhad kaŋgay-kaŋgay. ² Nihi ti məbu mitəwi adaba mawayay ti Melefıt məvi vu məweni nani ana leli; vu məweni gani nani asləkabiya e melefıt ba, vu nani ti akada azana məweni ya ti təbəki ke mis ni. ³ Nahkay leli amələbu əna azana, amanjəhad əna mahayma do. ⁴ Nihi ti vu geli ya leli məbu əna naŋ ni ti akada ahay miviceni, nahkay leli məbu macakay daliya əna naŋ, mitəwi əna naŋ. Ere ye ti mawayay nahəma, məwayay ti Melefıt ejiŋ vu geli ya ti leli məbu əna naŋ ni do: mawayay ti Melefıt məbəki vu məweni ke leli akada ya ti təbəki azana ke mis ni sawaŋ. Vu geli ni ti ara eji; vu məweni ya Melefıt avi ana leli ni amələbu ga kaŋgayani. ⁵ Bay ya ti əslamalivü zlam nday nani ana leli ni ti Melefıt əna ahər gayan. Avia Məsuf gayan ana leli a, nahkay məsəra aməgri zlam nday nani dek ana leli daya.

⁶ Nahkay məbu mazay njədə geli, ahar ədəgafəŋa kə leli a do. Məsəra ka ya ti leli məbu əna vu geli hini ni ti leli driŋ driŋ akaba məlaŋ ga Bay geli ya anjəhad ni. ⁷ Manjəhad nahkay ti adaba leli məbu məfəki ahər; do ni ti adaba mīpia naŋ a do. ⁸ Nahkay ahar ədəgafəŋa kə leli a do. Ere gani manjəhad əna vu geli hini nahəma, hojo makoru manjəhad afa ga Bay geli. ⁹ Nahkay ku manjəhad a duniya bu, ku makoru afa gani nəŋgu ni, ere ye ti mawayay magrani dal-dal ni ti ere ye ti əbələfəŋ ni. ¹⁰ Adaba si ahər ədəm leli dek makoru kə meleher ga Yezu Krist ti mığrafəŋa seriya kə leli a. Eslini ti ku way way do tamal əgra zlam sulumana ahkay do ni zlam magədavana a duniya ba ti, Krist aməvi zlam ka duwa gani akada ge təwi gayan ya əgray ni.

Melefıt əslərbiyu Krist ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ

¹¹ Məsəra ahəmamam təhəŋgrioru ahər a had ana Bay geli ni, nahkay mawayay ti mis təgəsiki ma geli ya mədəm ni ana leli. Melefıt ti əsəra leli a lala; nətamahay tamal kəjaluma ahər a lala ti lekələm day kəsəruma leli a. ¹² Nihi ti kəhumi ana ahər leli məbu magray zlabay kə meleher gekəli keti aw? Aha, məgray zlabay do: mawayay magray ti kəmərümvu azuhva leli sawaŋ. Nahkay akəsərüm ahəmamam məhəŋgrifəŋani

ana nday ya ti tədəmki ma magədavani ke leli ni. Nday ti təjalaki ahàr ka zlam ya ti epivu ni cilin, təjalaki ahàr ka zlam ya ti àniviyu ana mis a məbəruv bu ni do. ¹³ Mis nday nani tədəm leli ndam muru. Tamal leli muru ti ga mægri təwi ana Melefit. Ay leli muru do ; leli wir-wir sawaŋ. Leli wir-wir ti ga məjənaki kuli. ¹⁴ Magray nahkay ti adaba məsəra *Krist awayay leli dal-dal. Nahkay mawayavani ge Krist ni ti afəki njəda ke leli ga mægri təwi. Məsəra mis bəlaŋ àmət ga mahəŋgaraba mis a dek, nahkay məsəra kè eri ge Melefit ti mis dek təməta akaba naŋ a. ¹⁵ Àmət ga mahəŋgaraba mis a dek ti, ti mis ya ti nday təbu àna sifa ni təgray ere ye ti nday ndayani tawayay ni ba, təgray ere ye ti naŋ awayay ni sawaŋ. Adaba àmət ti ga mahəŋgaraba tay a ; Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti ga mahəŋgaraba tay a daya.

¹⁶ Ègia nahkay ti màmənjələŋ kè mis akada ga ndam ga *duniya ya tamənjələŋ kà tay ni va do. Ku ahaslani màmənjələŋa kè Krist a nahkay nəŋgu ni, nihi ti màmənjələŋ akada nani va do. ¹⁷ Ka ya ti mis ègia ata Krist akada mis bəlaŋana ni ti, Melefit agray ti mīgi mis maweni. Majalay ahàr gayaŋ ya ahaslani ni àbi va bi, ègia mis mawena. ¹⁸ Zlam gani nani dek ti Melefit àgray. Àslərbiyu Krist ga maŋgalabakabu leli akaba

naŋ. Nihi ti àvia təwi ana leli a : təwi gani nani ti ga məhəloru mis afa ge Krist ti mənğalabakabu tay akaba Melefit. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba Krist àŋgalabakabá mis a dek akaba Melefit a ti, nani təwi ge Melefit, àgray àna ahàr gayaŋ. Nahkay àmənjələŋ ana zlam magudarani ge mis ga duniya va do. Melefit àvia təwi gana ana leli a, awayay ti məhioru ma gani ana mis ti təsər : Krist ti àŋgalabakabá mis akaba Melefit a.

²⁰ Àslər leli ga məhi ma gani ana mis ti Krist. Melefit àna ahàr gayaŋ azalay mis àna pakama gayaŋ ya ti məhi ana tay ni. Nahkay mahəŋgalay kuli azuhva təwi ge Krist ya ti àgri ana leli ni, ŋgalumbu akaba Melefit. ²¹ Krist ti àgudar zlam ndo simiteni. Ay ti Melefit àhəŋgarkiyu zlam magudarani geli ni ka naŋ, ti mīgi ndam jireni kè eri ge Melefit, adaba leli məbu akaba Krist akada mis bəlaŋ.

6

Təwi ga Pol ya agri ana Melefit ni

¹ Ègia leli məbu magrakabu təwi ka ahar bəlaŋ akaba Melefit nahəma, mahəŋgalay kuli : ti *sulum ge Melefit ya àgri ana kuli ni ègi zlam masakani ba. ² Adaba Melefit àhibiya ana ndam gayaŋ a, àdəm ahkado :
« Sarta ga mægri sulum goro
ana kuli àra ènjia ti,
nìciikia pakama gekuli ya
kəhəmu na ana kuli a.

Fat goro ya nahəŋgay kəli ni
àra ènjia ti nəjənakia
kəli a.* »

Ay sarta ge Melefit ga məgri
sulum gayəŋ ana kəli ni
ti kani. Fat ge Melefit ga
mahəŋgay kəli ni ti kani.

³ Nahkay məwayay magray
zlam ya ti ejin̄kia mis ke divi
ge Melefit a ni do, adaba
mawayay ti mis tən̄jak təwi
geli ba. ⁴Ere ye ti mawayay ni
ti, mawayay ti a huđ ge təwi
geli ya magray ni bu dek ti
mis təsər leli ndam məgri təwi
ana Melefit eded̄in̄. Ku tamal
mis təgri daliya gərgərani kay
ana leli nəŋgu ni, mebesey,
ahar àdəgafəŋa kè leli a do.
⁵ Mis təzləb leli, təbiyu leli
a daŋgay vu, təcakalakivu
ke leli. Mamətaḅ, məcakay
dəwir do, məzum zlam do.
⁶ Məwayay magudar zlam
do; məsəra ma ge jiri a;
mebesey zlam; məgri sulum
ana mis; leli məbu àna
*Məsuf Njəlatani; mawayay
mis àna huđ bəlaŋ; ⁷ məhi
ma ge jiri ana mis; magray
təwi àna njəda ge Melefit.
Manjəhad̄ geli jireni ni ti ègia
zlam ahar geli a. Leli məbu
àna naŋ akada awasl akaba
slaku ya məhəl tay a ahar vu,
makoru àna naŋ ka kad̄vu
ni. ⁸ Mis ndahan̄ tazləbay
leli, mis ndahan̄ ti ni tanjak
leli; mis ndahan̄ tədəm leli
ndam sulumani, mis ndahan̄
ti ni tədəm leli magədavani.
Mis ndahan̄ tədəm leli ndam
magosay mis, ambatakani
do leli ndam jireni sawaŋ.

⁹ Mis ndahan̄ tàcalkivu leli ke
mis do, ambatakani do mis
dek təsəra leli a. Mis ndahan̄
taməŋjaləŋ kè leli ti tədəm
leli məmətani, ambatakani
do leli məbu àna sifa. Təzləb
leli, ay ti tabazl leli koksah.
¹⁰ Zlam kay təbu təhəli ahər
ana leli nəŋgu ni, leli məbu
məmərvu. Leli ndam talaga
nəŋgu ni, mis kay təŋgət zlam
azuhva leli. Mis tədəm zlam
geli àbi, ambatakani do zlam
dek Melefit àbia ana leli a.

¹¹ Lekələm ndam Korej
ni, mawayay kəli àna huđ
bəlaŋ, nahkay ma ya ti məhi
ana kəli ni ti mədəm vay-
vay. ¹² Kəmbərəŋum mawayay
leli ti lekələm, do ni ti leli
məmbərəŋ mawayay kəli ndo.
¹³ Nəhi ma ana kəli ti akada
lekələm bəza goro. Grumi
zlam ana leli akada ya ti
məgri ana kəli ni : wayum leli
àna huđ bəlaŋ akada geli ya ti
mawayay kəli ni.

*Kəgrum zlam akada ga
ndam ya təsər Yezu do ni ba*

¹⁴ Ndam ya ti təfəki ahər ka
Yezu do ni tagray zlam gatay,
ay lekələm ti kəhurumkiviyu
ka tay ba; do ni ti kigəm
akada tèbedekabá ata sla
nday ata azoŋgu ka ahar
bəlaŋ ga matəhad̄ vədaŋ àna
tay a ni. Nədəm nahəma,
ndam jireni akaba ndam
magudar zlam tagray zlam
ka ahar bəlaŋ ti agravu
tata aw? Məlaŋ masladani
nday ata məlaŋ ziŋ-ziŋeni ti
tebedevu tata aw? ¹⁵ Ata
*Krist nday ata *Seteni ti
ma gatay arakaboru aw?

* 6:2 Izayi 49.8.

Maslaņa ya ti afæki ahàr ka Yezu ni nday ata maslaņa ya ti afæki ahàr ka Yezu do ni ti ma gatay arakaboru aw ?

¹⁶ A *ahay gəɖakani ge Melefit ni bu ni ti tagraviyu pəra tata aw ? Adaba Melefit ti Bay ga sifa ; leli ti ni miǵia ahay gəɖakana gayan ya anjəhadviyu na. Nahkay àdəma a wakita gayan ba, àdəm :

« Ananjəhad akaba ndam goro, amasawadakabu akaba tay.

Enigi Bay Melefit gatay, nday day etigi ndam goro. † »

¹⁷ Nahkay Melefit àdəm :

« Sləkumaba e kiɖiŋ ga ndam ya ti təfəku ahàr do ni ba,

kànjəhadumkabu akaba tay ba.

Kiŋjəmfiŋ kà zlam ya ti *njəlatani do ni ba ;

tamal kəgrum akada ya ti nəhi ana kəli ni ti anəgəskabu kəli. ‡

¹⁸ Kama kama ti mis atəsər nu Bəŋ gekəli, lekəlum day bəza goro :

zawal akaba wəwal dek ekigəm bəza goro.

Bay geli nan njəda-njəđani àdəm nahkay. § »

7

¹ Zləbəba goro ni, Melefit àvia zlam ya ti àdəm aməvi ana leli na ana leli a àndava. Ègia nahkay ti mǵударum zlam va ba, zlam geli ya magray ni dek ti mǵala njəlata, məbəruv geli mǵala njəlata

daya. Ahàr àdəm leli ya ti məhəŋgrioru ahàr a had ana Melefit ni ti manjəhad geli dek mǵala lala.

Pol amərvu adaba ndam Korej təmbatkaba majalay ahàr gataya

² Mawayay ti kəwayum leli àna hud bəlan. Leli mǵudari zlam ana maslaņa ndo, maslaņa èjikia ke divi azuhva leli a ndo, mǵosay maslaņa ga məhəlfəŋa zlam a ndo daya. ³ Nəđəm nahkay ti, ŋgay nəbəki mimili ke kəli ti kəhumi ana ahàr ba. Məhia ana kəli a àndava, məđəm ahkado mawayay kəli dal-dal, leli ka ahar bəlan. Ku tamal məmətum ahkay do ni leli məbu àna sifa day, leli məbu ka ahar bəlan.

⁴ Nu nəbu nazləbay kəli kə meleher ge mis ndahan, nəbu məmərnu àna kəli, adaba nəsəra akəgrum ere ye ti Melefit awayay ni. Leli məbu macakay daliya dal-dal ; ku tamal nahkay nəŋgu ni, ahar àdəgəfəŋa kə leli a do, məbu məmərnu dal-dal sawan.

⁵ Nəđəm nahkay ti adaba ka ya ti leli akaba ndam goro ni mòru miŋjəa e Mesedəweŋ a ni ti zlam kay təhəlia ahàr ana leli a, zlam zləzladani gərgəri tədia ahàr ana leli a daya. Mis təhəŋgalafəŋa ma kə leli a, leli leleni day məjalakia ahàr ka zlam a kay. ⁶ Ay ti Melefit avi njəda ana ndam ya ti njəda afəŋ kə tay bi ni, nahkay àvia njəda ana leli a, àsləribiya Tit

† 6:16 Məŋjay Levi 26.12 ; Ezekiyel 37.27. ‡ 6:17 Məŋjay Izayi 52.11 ; Ezekiyel

20.34. § 6:18 Məŋjay 2 Semiyel 7.14 ; Izayi 43.6.

ana leli a. ⁷ Məngət njəda ti adaba ge Tit ya əra ni cilin do, məngət njəda ti adaba lekələm kəvumia njəda ana nañ a daya. Tit əngət njəda ti adaba kəhumi kawayum ti kīpəma nu a lu, kitəwəma azuhva zlam ya əgravu na, akaba kawayum ma goro ya nəhi ana kəli ni dal-dal. Nəra nīcia ma ge Tit ya əhəngru na ti nəmərvə əkiva.

⁸ Ka ya ti nəslərikaboru wakita ana kəli ni ti ma goro ya nəbiki ana kəli ni əhəlia ahər ana kəli a ; ay nihi ti nəhəngarvu maravu do. Ka ya ti nəsərə ma goro ya nəhi ana kəli ni nañ əbu əhəli ahər ana kəli gəzit gəzit nahəma, akal nəhəngarva marava. ⁹ Ay nihi ti nəmərvu sawaņ. Nəmərvu ti adaba ma goro ya nəhi ana kəli ni əhəli ahər ana kəli a palam do ; nəmərvu ti azuhva ahər ya ti əhəli ana kəli ni əmbatikaba majalay ahər ana kəli a. Ma goro ya nəhi ana kəli əhəli ahər ana kəli ni ti, Melefit əwaya ti məhəli ahər ana kəli ti məmbatikaba majalay ahər ana kəli a. Nahkay əna ma goro ya nəhi ana kəli ni ti nəgudari ma ana kəli ndo. ¹⁰ Ahər ya əhəli ana mis ni ti təbu slala cə : bəlaņ gani ti Melefit awayay ; əmbatikaba majalay ahər ana mis a ti təngət sifa əna nañ, nahkay ti əsi aņgwaz ana leli ba. Nahaņ ni ti ni majalay ahər ga ndam ga *duniya ; majalay ahər gani nani ti əvay sifa do, mis təmət əna nañ sawaņ. ¹¹ Ahər ya əhəli ana kəli ni

ti Melefit əwaya, əmbatikaba majalay ahər ana kəli a nahkay hi : kəgrum zlam hat-hat, kawayum ti mis təsər lekələm kəgudarum zlam ndo, ere ye ti əgravu ni əwəria bəruv ana kəli a, əsia aņgwaz ana kəli a daya. Kawayum ti kīpəma nu a lu, kawayum ma goro ya nəhi ana kəli ni dal-dal, kəwayuma matraəba maslaņa ya ti əgudara zlam a ni. Nahkay ti kədəfumkia lekəli lekəleni kəgudarum zlam ndo.

¹² Nəbikiuru wakita ana kəli ti ahar gədəkani azuhva maslaņa ya ti əgudara zlam a ni do, ahkay do ni azuhva maslaņa ya təgudaria zlam a ni do. Nəbiki wakita ni ana kəli ti, nəwayay ti kəsərum əhəməmam lekələm kawayum leli ni, nəwayay ti kəsərum ti kə meleher ge Melefit. ¹³ Gekəli ya kəgrum nahkay ni ti əvia njəda ana leli a.

Iy, əvia njəda ana leli a, ay məmərvə dal-dal daya : məmərvu ti adaba kəgəsumkabá Tit a lala. Tit ti əmərvə azuhva nana, nahkay ti leli day məmərvə. ¹⁴ Nəzləba kəli kə meleher ge Tit a. Nəzləbay kəli ti kigeni, adaba kəlaņ gani kəbumku mimili ndo : nahkay pakama geli ya məzləbay kəli əna nañ kə meleher ge Tit ni ti ma ge jiri. Pakama gani nani ma ge jiri ; pakama geli ya məhi ana kəli ni dek day ma ge jiri. ¹⁵ Ka ya ti Tit əru afa gekəli ni ti kəgruma aņgwaz a azuhva pakama ya nañ məhi ana

kuli na, nahkay lekulum dek kægəsumkabá naŋ a lala, kægəsumikia pakama gayan na daya. Gekuli ya kəgrum nahkay ni ti Tit əwaya kuli a dal-dal ətama ya əwayay kuli ahaslani na. ¹⁶ Nu day nəbu nəmərvu adaba nisliki məfəki ahər ke kuli, nəsəra kəbumku mimili do simiteni.

8

Jamum siŋgu akada ga ndam Mesedəweŋ ya təjam ni

¹ Bəza ga mmawa, Melefit əvia divi ana ndam gayan ya *təcakalavu e Mesedəweŋ na ti təgri təwi sulumani; mawayay kəsərum əgravu ti ahəmamam. ² Ndam Mesedəweŋ ni təcaka daliya dal-dal, ay ti ahər ədəgafəŋa kə tay a ndo, təmərvə dal-dal sawan. Nday ndam talaga; ku tamal nday ndam talaga nəŋgu ni, məmərvani gatay nani ni əvi njədə ana tay ga majami siŋgu ana ndam ge Melefit. Nahkay tīgia ndam ge elimeni a əna siŋgu ya təjami ana ndam ge Melefit na. ³ Nəhi ana kuli nahəma, təjama siŋgu əki ka njədə gatay a, təjama ətamkia ka njədə gatay a sawan. Nagray sedi gani tata. Təwi gani nani ti təgray ka mawayay gatay. ⁴ Təmbərəŋ leli ndo, tihindi leli, təhi ana leli si məvi divi ana tay ga majami zlam ana ndam ge Melefit ni akada ya məvi divi gani ana mis ndahan ni. ⁵ Leli mədəm atagray zlam sulumani, ay təwi gatay ya təgray ni sulumani ətam

geli ya mədəm atagray ni. Enjenjeni təgəskabá ti Bay geli məgur tay a zlam gatay ya tagray ni bu dek, mək təgəskabá ti leli day məgur tay, adaba Melefit awayay nahkay. ⁶ Ndam Mesedəweŋ təbu tagray nahkay ti məhi ana Tit mənəgoru afa gekuli, mōru mēndeveriŋbiyu təwi ga majam siŋgu ni akada ya ənəkəki ni, adaba təwi gani nani ti zlam sulumani.

⁷ Lekulum ti kəgrum zlam ya Melefit awayay ni kay: kəfumki ahər ka Yezu lala, kəhumi ma gayan ana mis lala, kəsəruma ma gayan a lala, kəbum kawayum ti təwi gayan mōru kama lala, kəbum kawayum leli lala daya. Nahkay ti mawayay kəgrum təwi ga majam siŋgu ni lala daya, adaba təwi gani nani ti təwi sulumani.

⁸ Nəgay si kajamum kwa ni ti nəhi ana kuli do. Nəhi ana kuli nahkay ti, nawayay ti kəsərum mis ndahan tawayay ti təwi gani mōru kama. Lekulum day kisləmki majam zlam, ti mis ndahan təsər kawayum ndam ge Melefit edediŋ. ⁹ Kəsəruma ahəmamam Bay geli Yezu *Krist əvi zlam sulumani ana ndam gayan na. Ahaslani naŋ bay ge elimeni, zlam dek ənivù a ahər bu; ay ti əmbərəŋ zlam ni dek, əgi zal talaga. Əgi zal talaga nahkay ti azuhva kuli, ti kīgum ndam ge elimeni əna talaga gayan ya əgi ni.

¹⁰ Pakama ya nəhi ana kuli ni ti zlam ya ti nəjalay ni, ay

tamal kəgrum ti àbəlay, adaba alayni lekələm kəgruma təwi gana. Kəgrum təwi gani cilij do ; kənjumki ka ma gani enji day lekələm gani. ¹¹ Nihi ti ahər adəm kendeveřinəm təwi gani nani ya kənjumki ni lala. Ka ya ti kədəmum akəgrum ni ti kəmərümva dal-dal ; nihi day grum àna məmərani akada nani. Ku way way do máfəkad zlam ti àki ka njəda gayan. ¹² Tamal kəvumi zlam ana Melefit àna məbərüv bəlan ti Melefit agəskabu. Ajalaki ahər ka zlam gayak ya afuk ni cilij, əjalaki ahər ka zlam ya afuk bi ni do.

¹³ Ngay lekələm cākum daliya ti mis ndahan ni təmərüv àna zlam gekəli ni ti nəjalay nahkay do. Ere ye ti nawayay ni ti ahər adəm ndam ge Melefit dek tigi kala-kala. ¹⁴ Nihi ti zlam gekəli àbu kay, nahkay jənumki tay àna nan. A vad nahan nday day atəngəta zlam a kay ti atəjənaki kəli àna nan bilegeni. Nahkay lekələm dek ekigəm kala-kala. ¹⁵ Akada ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni :

« Maslaņa ya ti zlam gayan kayani ni ti zlam ni əsəfaki ndo.
Maslaņa ya ti zlam gayan kay do ni ti zlam ni ahəci nan ndo.* »

Tit akaba ndam ya ti tarak-aboru e mirkwi ni

¹⁶ Tit ti awayay məjənaki kəli kay akada geli ya mawayay məjənaki kəli ni.

Əgray nahkay ti Melefit àna ahər gayan : məgri səsi ana Melefit, mazləbay nan azuhva təwi nani. ¹⁷ Geli ya məhi ana Tit mōru afa gekəli ni ti Tit agəskabá ma gana. Agəskabu ma geli ya məhi ni cilij do : wudaka leli məhi mōru ni ti nan nanani àna ahər gayan əwaya morona afa gekəli a dal-dal. ¹⁸ Leli məbu məslərləñoru wur ga mən geli nahan. Wur ga mən geli nani ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek təzləbay nan azuhva təwi gayan ya agray, ahi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. ¹⁹ Məslərləñoru nan ti azuhva təwi gayan ya agray ni cilij do : məslərləñoru nan ti adaba ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni tədaba nan a ga masawadakabani akaba leli ga magray təwi hini sulumani na. Təwi gani nani ti adafaki ahəməmam leli mawayay məjənaki ndam ge Melefit àna nan ni mam ni. Nahkay mis atəzləbay Bay geli azuhva təwi gani nani daya.

²⁰ Singu ya majam ni ti kay, nahkay ka ya ti magray təwi àna nan ni mawayay ti mis tədəmki ma magədavani ke leli do. ²¹ Mawayay ti magray təwi sulumani kə eri ga Bay geli cilij do ; mawayay ti magray təwi sulumani kə eri ge mis daya.

²² Məbu məslərləñoru wur ga mən geli nahan ka tay :

* 8:15 Məhərana 16.18.

naŋ ti mîpia naŋ a, naŋ âbu agray tawi ge Melefit gergari kay, awayay ti tawi ni dek môru kama kama. Nihi ti awayay tawi ni dal-dal âtam ya ahaslani ni, adaba âsêra lekulum akêgrum ere ye ti kâdêmmum kêgrum na. ²³ Tit ti mis goro, leli mâbu magrakabu tawi ka ahar bêlaŋ afa gekuli. Bêza ga mæŋ geli ndahaŋ ni ti ni ndam ga Yezu ya tæcakalavu a kêsa gergarani bu ni tædaba tay a, mis dek tæbu tazlêbay *Krist azuhva tawi gatay ya tagray ni. ²⁴ Nahkay ti grum zlam ti tæsêr lekulum kêbum kawayum tay. Mâzlêba kuli a: ndam ga Yezu ni eticia kêbum kêgrum nahkay ti atæsêr pakama geli ya mædêmkî ke kuli ni ti ma ge jiri.

9

*Pol awayay ti ka ya ti em-
injia a Korej a ni ti sinju ni
âjamva ândava*

¹ Àki ke tawi hini sulumani ya mægri ana ndam ge Melefit ni ti akal nèbiki ana kuli do, adaba kêsêruma ma gana ândava. ² Nu nèsêra lekulum kawayum tawi gani. Nêhia ma gana ana ndam Mesedêweŋ âna mêmêrvana, nèhi ana tay ahkado: « Ndam ge Melefit ya ka haf Eseyi ni ku alayni tæslêmalava ga magray tawi gani nana. » Târa ticia lekulum kawayum tawi gani nani dal-dal ti mis kay e kidîŋ gatay bu tædêmmum nday day tagray bilegeni. ³ Ku tamal nahkay nêŋgu ni næslêroru

bêza ga mæŋ geli ni afa gekuli, nawayay ti wudaka minjiyu eslini ti kêslamalumva, adaba nèhia ana ndam Mesedêweŋ a akêgrum nahkay. Nawayay ti ma goro ya nèhi ana tay ni ègi ma masakani ba. ⁴ Ay tamal ti minjêa akaba ndam Mesedêweŋ a, mædi ahâr ana kuli kêslamalumvu faŋ ndo ni ti, pakama geli ya mædêmkî ke kuli ni amêbêki mimili ke leli do aw? Leli tekedî amêbêki mimili ke leli ti, lekulum ti amêbêki mimili ke kuli âtam geli ni do aw? ⁵ Nahkay nèdêmmum âgêski næslêroru bêza ga mæŋ geli ni ka ma goro, ti tæjênaki kuli ga maslamalakabu zlam ya ti kâdêmmum kajamum ni hayaŋ. Ka ya ti eninjêa tamal kêslamalumkabá ândava ni ti, mis atæsêr zlam ya ti kajamum ni, kajamum ti âna mæbêruv bêlaŋ, do ni tæfêki ŋgasa ke kuli ndo.

⁶ Jalumki ahâr ka ma hini: maslaŋa ya ti èzligi zlam gæzit ni ti âbaz day gæzit. Maslaŋa ya ti ezligi zlam kay ni ti abaz day kay. ⁷ Ahâr âdêmmum ku way way do mâfêkad zlam akadâ gayaŋ ya awayay mafêkadani ni. Kâfêkadum âna majalay ahâr cê cê ba, kâfêkadum akadâ tæfêki ŋgasa ke kuli ba. Adaba Melefit ti awayay maslaŋa ya ti afêkad zlam âna mêmêrani ni. ⁸ Esliki mægri zlam sulumani gergari kay ana kuli, arañja amêhêcikivu ana kuli do. Agray nahkay ti awayay ti kêgrum zlam sulumani kay âna zlam ya âvi ana kuli kayani ni.

Awayay ti kəlavaf a hud ge təwi gekəli ya kəgrum ni bu dek ti kəgrum nahkay. ⁹ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Mis sulumani ti avi zlam ana ndam talaga àna məbəruf bəlanj ;

zlam sulumani ya agray ni ti dəy-dəy àgəjazlki ahər ke Melefit do.* »

¹⁰ Avay hilfi ga zlam, awayay ti mis tizligi ti Melefit. Avi zlam məzumani ana mis ti Melefit daya. Zlam gekəli ya kəgrum təwi sulumani àna nañ ni akada hilfi ga zlam ya tizligia, àfətaya ti adək ni. Hilfi ga zlam gani nani ti Melefit àvi ana kəli, àfəkia məsəkani gayan a, awayay ti kəgrum zlam sulumani kay àna nañ. ¹¹ Aməgri zlam sulumani ana kəli gərgəri kay, arəna aməhəci kəli do, adaba awayay ti kəgrumi zlam sulumani kay ana mis ndahanj. Nahkay mis nday nani atəgri səsi ana Melefit azuhva zlam gekəli sulumani ya akajamuma, leli aməhəlikaboru ana tay ni. ¹² Gekəli ya kajamum siŋgu ni ti ajənaki ndam ge Melefit. Ay ti ajənaki tay ciliŋ do ; agray ti mis kay təgri səsi ana Melefit azuhva siŋgu ya akajamumi ana tay ni. ¹³ Nday atəsəra zlam ya akajamumi ana tay ni kay nahkay ti atazləbay Melefit adaba atəsər kəgəsumkabá *Ma Məweni Sulumani ge *Krist a akaba kəgrum ere ye ti àgəski ndam ge Krist

təgray na. Atazləbay Melefit adaba kəjənumkia tay àna zlam gekəli a, kəjənumkia mis ndahanj na dek daya. ¹⁴ Akəvumi zlam ana tay azuhva *sulum ge Melefit ya àgri ana kəli ni ; sulum gayan gani nani ti àtam zlam dek. Nahkay ti mis nday nani atawayay kəli, atahəŋgali Melefit ana kəli. ¹⁵ Məzləbum Melefit, məgrumi səsi adaba àvia Wur gayan ana leli a. Gayan ya àvi Wur gayan ana mis ni ti àtam zlam ndahanj ya ti avi ana mis ni dek.

10

Pol àbu àna njəda ga məgur ndam ga Yezu

¹ Nəhi ma ana kəli ti nu Pol. Nu ti mis ndahanj tədəmku ma, tədəm ka ya ti nu nəbu akaba kəli ni ti nu kuđufa, ka ya ti nu nəbi akaba kəli bi ni ti nu bilek-bilek. *Krist ti kuđufa, agri sulum ana mis, nahkay ² nahəŋgalay kəli mbatumkaba manjəhad gekəli a, ti ka ya ti eninjua afa gekəli a ni ti niği bilek-bilek ba. Mis ndahanj e kidiŋ gekəli bu tədəm manjəhad geli ti akada ge mis hihirikeni ni. Nday ya tədəm nahkay ni ti, eninjua ti anəmbrəŋ tay do, amamənjavù akaba tay ! ³ Edədiŋ, leli ti manjəhad geli akada ge mis hihirikeni ni, ay makadvu ti akada ge mis hihirikeni ni do. ⁴ Zlam ahar geli ya makadvu àna nañ ni ti gərgəri akaba ge mis hihirikeni ni. Zlam ahar geli ni ti Melefit àvi ana leli, njəda

gayan̄ àki. Pakama ge mis ya tǎdǎm ni akadā gudu ya mis tedezlivù ana ndam ezir gatay ni, ay leli membedkaba gudu gani nana àna zlam ahar ge Melefit ya àvi ana leli na. Nahkay ti madafaki ma ge mis ya tǎdǎm ni ti ma ga malfada. ⁵ Məwəlki mis ka ma ga zlabay gatay ya tawayay tǎcafəŋa mis ndahan̄ kà ma ge Melefit a ni dek; məmbatikaba majalay ahàr magədavani na ana mis a dek ti tǎgəskabu ma ge Krist. ⁶ Nawayay ti lekələm dek kəgəsumuki ma day, kələŋ gani ti anatraḅ maslaŋa ya ti àwayay məgəsuki ma do ni.

⁷ Jalumki ahàr ka zlam ya kəgrum ni dek lala. Tamal maslaŋa àdǎm naŋ mis ge Krist ti, ahàr àdǎm mǎjalay ahàr lala keti, mǎsər leli day ndam ge Krist akadā gayan̄ ya àdǎm naŋ mis ge Krist ni. ⁸ Bay geli àvu a njəda ga məgur kəli a ti nǎjənaki kəli àna naŋ. Àvu njəda gani nani ti ge mijin̄ kəli àna naŋ do. Bi nàzləba ahàr goro a kay àna njəda gani nani ya àvu na nəŋgu ni, mimili àbu awərki nu bi. ⁹ Nğay nawayay nəbivù aŋgwaz ana kəli àna wakita goro ya nəbikioru ana kəli ni cilin̄ ti kəḅəgəzlum ba. ¹⁰ Adaba mis ndahan̄ tǎdǎm : « Ka ya ti Pol abikibiyu wakita ana leli ni ti ma gayan̄ ya abikibiyu ana leli ni ma ga dagwa gayan̄ gərgəri kay. Ay ka ya ti naŋ akaba leli ni ti njəda gayan̄ àbi, àdǎm ma ga dagwa gayan̄ ni va do. »

¹¹ Maslaŋa ya ti àdǎm nahkay ni ti mǎjalay ahàr lala : em-injəa ti amagray zlam ti kala-kala akadā ya məbiki ana kəli ka ya ti leli drin̄ drin̄ akaba kəli ni.

¹² Mis nday nani ti tǎhi ana ahàr nday gəḅákani. Leli ti mǎtəkar məgurfəŋvani kà tay do, mədǎm leli kala-kala akaba tay do daya. Nday ti tǎgurfəŋvu ka ahàr gatay gatayani e kidin̄ gatay bu; tǎdǎm mis naŋ gəḅákani ti si maslaŋa gani akadā gatay ni kwa. Tagray nahkay ti nday muroni, tǎsər arəŋa do simiteni. ¹³ Ay leli ti ni mazləbavu ti àna tǎwi ya Melefit àguraya, àvi ana leli ni cilin̄, do ni ti mǎzləbavu àna tǎwi ya àvi ana leli ndo ni do. Tǎwi ya ti Melefit àguraya, àvi ana leli ni ti, tǎwi ga məhioru ma gayan̄ ana mis, ge minjiyuani àna naŋ bəḅak afa gekəli ni. ¹⁴ Ka ya ti leli mōru afa gekəli, məhi *Ma Məweni Sulumani àki ke Krist ana kəli ni ti, məgray tǎwi àtamkia ka ge Melefit ya àguraya, àvi ana leli na ndo. ¹⁵ Mǎzləbavu àna tǎwi ge mis ndahan̄ ya Melefit àguraya, àvi ana tay, àhi ana tay tǎgray ni ndo. Tagray mam mam nəŋgu ni arəŋa gani geli do. Ere ye ti leli mawayay ni ti, ahàr àdǎm məfəki ahàr gekəli ke Krist ni mǎsagakivu kələvad. Mawayay ti tǎwi geli ya magray e kidin̄ gekəli bu ni mǎsagakivu daya; ku tamal mǎsagakivu nəŋgu ni, àtamkia ke tǎwi ya Melefit àguraya, àvi ana leli na ba.

16 Nahkay ti amoru məhi Ma Məweni Sulumani ana mis ga had ndahan ya kama ga had gekəli ni. Mawayay makoru eslini ti adaba mawayay mazləbavani àna təwi ge mis ndahan ya Melefit àguraya, àvi ana tay, àhi ana tay tğray ni do.

17 « Tamal maslaña awayay eji zlabay nahəma, mîji zlabay ti àna təwi ga Bay geli ya àgray ni.* » 18 Maslaña ya ti azləbay ahər gayan gayanani ni ti Melefit àgaskabu nan do, si maslaña ya ti Bay Melefit Melefiteni ana ahər gayan azləbay nan ni kwa.

11

Pol akaba ndam ya ti tədəm nday ndam asak ga Yezu ni

1 Nihi ti nawayay nəzlapi ana kəli akada ga ndam muru ni. Ay ti besəmuua; iy nahəngalay kəli, besəmuua. 2 Nawayay kəli dal-dal akada ge Melefit ya awayay kəli ni. Nəbia kəli ana *Krist a, nawayay ti kīgum ndam gayan akada ga wur dahalay ya àsər zal fan do, bəjanani avi ana zal ni. Nawayay ti maslaña nahan ahi ma ana kəli va do. 3 Anğwaz àbu awər nu, nədəm bi maslaña nahan amagosay kəli; nahkay bi ekijumkia ke divi ge Krist a, akədəbum nan àna huđ bəlan va do. Jalumki ahər ke Ev ya gavan èsipet nan, àgosay nan ni! Tàgosay kəli akada gayan ni ba. 4 Ka ya ti ku way way do ara afa gekəli

a, awayay acahi ma məweni ana kəli ni ti kəbum kebesəm. Ku tamal adəmki ma ke Krist ya gərgəri akaba ma geli ya nədəmki ni nəngu ni, kebesəm. Ku tamal azlapaki ka məsuf nahan gərgəri akaba Məsuf ya àniviyu ana kəli ni, ahkay do ni ahi ma ana kəli, azlapaki ka *Ma Məweni Sulumani nahan gərgəri akaba gekəli ya kicəm ni nəngu ni, kebesəm.

5 Nəsəra nday ya tədəm nday ndam *asak ga Yezu gədəkani ni tətam nu do simiteni. 6 Edeđin nəsər mazlapani lala akada gatay ni do, ay nu ti nəsəra zlam a nətam tay. Kəlavad a huđ ga ma goro ya nəhi ana kəli ni bu dek kəsəruma, nəsəra zlam a.

7 Ka ya ti nu nəbu afa gekəli ni ti nəhia Ma Məweni Sulumani ya Melefit àvi ana kəli na ana kəli ga sulum a. Nəhəngoroya ahər goro e gəziteni va, nawayay ti lekələm kīgum gədəkani. Goro ya nəgray nahkay ni ti nəgudara zlam a zla do waw? 8 Ka sarta gani nani ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa ndahan bu ni təslərubiya sinğu a. Nahkay nəhəlfəña sinğu kà tay a ti nisliki magray təwi e kidin gekəli bu lala. 9 Ka ya ti nu nəbu afa gekəli nahkay ni ti zlam àhəcukivá, ay nəhəngalaləñ zlam kə kəli a ndo. Təhəlubiyu zlam ti bəza ga mən geli ya e Mesedəwen ni. Nəhəli muru ana kəli àna məhiani ana kəli vumu zlam ya àhəcukivu ni ku gəzit

* 10:17 Zeremi 9.23.

ndo. Nàgray nahkay ndo, ðay-ðay anagray nahkay do daya. ¹⁰ Nàgray nahkay ti niji zlabay gani ka hað Eseyi tata, maslaŋa àbi acafaŋa nu ge miji zlabay gana bi. Ma hini ya nàðəm ni ti jiri : nu zal asak ge Krist ; Krist ti jireni. ¹¹ Niji zlabay nahkay ti bi kədəmum nàwayay kuli do. Aha, nahkay do : Melefit àsəra nəbu nawayay kuli.

¹² Nihindifiŋa zlam kə kuli a ndo, kama day enihindifiŋa kə kuli a do. Nagray nahkay ti adaba nawayay ti mis ndahaŋ təŋgət divi ge miji zlabay ba. Ngay təbu tagray təwi akada geli ndam asak ga Yezu ni ti nawayay ti təðəm ba. ¹³ Nday nani ti ndam asak ga Yezu edeðiŋ edeðiŋeni do ; tazay mazavu ga ndam asak ge Krist ciliŋ. Təwi gatay ya tagray ni ga magosay mis. ¹⁴ Zlam gani nani ti àgri ejep ana kuli ba. *Məslər ge Melefit asladay, ay *Seteni àna ahàr gayan esliki mazay vu gayan akada ga məslər ge Melefit ni. ¹⁵ Seteni àna ahàr gayan agray nahkay ti, tamal ndam məgri təwi ni tazay mazavu ga ndam məgri təwi ge jireni ana Melefit ti àgri ejep ana kuli ba. Ndam məgri təwi ana Seteni ni ti Melefit aməgri daliya ana tay azuhva təwi gatay ya tagray magəðavani ni.

Pol eji zlabay àna daliya gayan ya acakay ni

¹⁶ Nəhi ana kuli keti : maslaŋa àhi ana ahàr nu Pol murani ba. Ay tamal

kədəmum nu murani ti mənjumlu ti akada ya kəmənjumləŋ kà ndam muru ni. Nahkay ti nisliki miji zlabay gəzit bilegeni. ¹⁷ Niji zlabay nahkay ti nəzlapay akada ga Bay geli awayay ni do ; nəzlapay akada ga zal muru ni, adaba nəsəra nəbu nagray zlam ya nisliki mijiki zlabay ni edeðiŋ. ¹⁸ Ay ègia mis kay təbu tiji zlabay akada ga ndam ga *duniya ni ti nu day nara niji zlabay bilegeni. ¹⁹ Lekəlum ndam ya kəsəruma zlam a ni kebesəmi ana ndam muru taða. ²⁰ Ka ya ti maslaŋa aməŋjaləŋ ana kuli akada lekəlum evidi ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaŋa azumfəŋa zlam kə kuli a ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaŋa agosay kuli ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaŋa aməŋjaləŋ ana kuli akada kisləm araŋa do ni ti kəbum kebesəmi ; ku maslaŋa asi barva ana kuli nəŋgu ni kəbum kebesəmi. ²¹ Iy nu nàgray nahkay ndo ni ti, nisli araŋa e eri gekuli bu ndo. Nàgray nahkay ndo ni ti asu mimili zla do aw ?

Mis ndahaŋ tazay ahàr gatay akada nday gəðəkani ni ti, nu day nagray akada nani. Ay ma hini ti ma ga ndam muru. ²² Tamal təðəm nday ndam *Hebri, nu day zal Hebri. Tamal təðəm nday ndam *Izireyel, nu day zal Izireyel. Tamal təðəm nday bəza huð ga Abraham, nu day wur huð ga Abraham. ²³ Tamal təðəm nday ndam məgri təwi ana *Krist, nu bay məgri təwi ana Krist nətam

tay. Ma hini ya nêdâmaya ni ti àhêrkiba ka ma ga muru a. Nâgra daliya nêtam tay, tãfiya nu a danğay va sak kay àtama gatay na, tãzlêba nu a sak kay àtama gatay na, nêtamfêña kè kisim a sak kay, akal takad nu. ²⁴ Sak zlam ndam *Zêde têsua kurupu a kru kru mahkêr mahar ambêlmbu a. ²⁵ Sak mahkêr tãzlêba nu àna aday a, sak bêlañ tizligia nu àna akur a, sak mahkêr *slalah ga yam àhêmbahadva akaba nu a, ruk hundum nânjêhadva a hud ga *dêluv gêdakani ba. ²⁶ Sak kay nòra ka mêlañ ndahañ àna asak a ; sak kay akal yam àslêka àna nu a, sak kay ndam akal têgrua daliya, sak kay ndam jiba goro têgrua daliya, sak kay ndam jiba ndahañ day têgrua daliya, sak kay nâgra daliya a kêsa ba, sak kay nâgra daliya a hud gili ba, sak kay nâgra daliya ka ahâr ga dêluv a, sak kay nday ya têdêm nday bêza ga mma ni têgrua daliya daya. ²⁷ Nâgra tãwi zlezladana, nêcaka daliya, sak kay nêcakay dêwir ndo, sak kay nânjêhadâ e lêwir a akaba nêcakay yam ndo, sak kay nêngêt zlam mêzumani ndo, sak kay azana àfu bi, amêd àwêra nu a. ²⁸ Nâgra daliya ndahañ a daya, ay ti nâcalaya tay a va do. Ay ti zlam àbu bêlañ nêjalaki ahâr, àhêlu ahâr kêlavad: nêbu nêjalaki ahâr ka ndam ga Yezu ya *têcakalavu a kêsa gêrgêrani bu ni dek. ²⁹ Tamal nîpia maslaña nañ gedebeni

e divi ge Melefit ba ni ti kala akadâ nu gedebeni. Tamal maslaña êjikia ke divi a ti awêru bêruv dal-dal.

³⁰ Tamal niji zlabay kwa ti niji zlabay ke gedebi goro. ³¹ Melefit Bêñ ga Bay geli Yezu, nañ ya ti mis dek tazlêbay nañ ga kanğay-kanğayani ni ti, àsêra ma goro ya nêdêm ni ti ma ge jiri. ³² Ka sarta ya ti nêbu a Damas ni ti maslaña ya Bay Aretas àfiyu nañ ga mêgur kêsa nani ni awayay mêgês nu, nahkay àbêhad mis kê magudu ga kêsa ni. ³³ Eslini bêza ga mêñ geli ni tãfêviyu nu a alongu vu, tãfaya nu àna ezewed a dala va gwar a fêlku ga gudu na. Nahkay nêtamfêña kê bay mêgur kêsa nana.

12

Polêji zlabay àna zlam ya ti Yezu àngazli ni

¹ Ku tamal miji zlabay ti zlam masakani nêngu ni, ahâr àdêm si niji zlabay ni kwa. Nahkay nêzlapaki ka zlam ya ti Bay geli àngazlu, nîpi ni. ² Maslaña nahañ àbu, nêsêra nañ a, nañ mis ge *Krist. Maslaña gani nani ti Melefit àzoya nañ agavêla driñ afa gana a hud melefit va. Zlam gani nani àgrakivu ti àgra vi a kru mahar fad. Cê Melefit àzoru ni nañ nañani, cê àzoru ni nañ nañani do, àngazli zlam, èpi ciliñ ti nêsêr do. Àsêr ti si Melefit kwa. ³⁻⁴ Iy, maslaña gani nani Melefit àzoya nañ a driñ agavêla a mêlañ gayan

sulumani va. * Cɔ Melefit àzoru ni naŋ naŋani, cɔ àzoru ni naŋ naŋani do, àŋgazli zlam, èpi ciliŋ ti nəsər do. Àsər ti si Melefit kwa. Ka mələŋ nani ti maslaŋa gani tǎhia ma ndahaŋ a. Ma gani nani ya èci ni ti mis hihiriken i èsliki mǎdǎmani do, Melefit àcafaŋa mis ga mǎdǎmana daya. ⁵ Maslaŋa nani ti niŋi zlabay àna naŋ tata, nu nuani ti niŋi zlabay àna ahàr goro do. Nijiki zlabay ti ke gedebi goro ni ciliŋ. ⁶ Ay ku tamal niŋi zlabay àna ahàr goro nǎŋgu ni, zlabay goro ya niŋi ni ti zlabay ga muru do, adaba ma goro ya nǎdǎm ni ti ma ge jiri. Ay ti nàwayay miŋi zlabay do, adaba nàwayay ti mis tǎdǎm nu gǎdǎkani àna zlabay goro ya niŋi ni ba. Nawayay mis tǎdǎm nu gǎdǎkani ti azuhva tǎwi goro ya tǎbu tipi nagray ni akaba ma goro ya nǎhi ana tay, tici ni sawaŋ.

⁷ Zlam ge Melefit ya àŋgazlu sulumani gǎrgəri kayani ni ti akal niŋi zlabay àna tay tata. Ay ti Melefit àvua zlam nahàŋ a, àfuviya a vu va, awayay ti niŋi zlabay ba. Ere gani nani awər nu akada adak èjia mis a ti awər naŋ ni. Ere gani nani Melefit àvi divi gani ana *Seteni ti mǎfuviyu, ti niŋi zlabay ba. ⁸ Nahkay sak mahkər nàhəŋgala Bay geli a ti mǎzuaba ere gani nana ya agru daliya na a vu ba. ⁹ Ay ti àhəŋgrufəŋ, àhu ahkado: « Sulum goro ya nǎgruk ni ti eslək, adaba ka ya ti mis

naŋ àbu gedebeni ni ti, ere ye ti agray ni dək agray ti àna nǎdǎ goro ciliŋ. » Ègia nahkay ti nǎmər àna gedebi goro ni, niŋi zlabay àna naŋ, adaba ere ye ti nagray ni dək ti nawayay nagray àna nǎdǎ ge Krist ciliŋ. ¹⁰ Nahkay nu gedebi ti nǎmər sawaŋ. Ku tamal mis tindivi nu, tǎfaku ŋgasa, tǎgru daliya gǎrgəri kay nǎŋgu ni, nəsəra zlam nday nani ya tǎgru ni ti azuhva Krist, nahkay nǎmər vu àna naŋ. Adaba ka ya ti nu gedebeni ni ti, nǎbu àna nǎdǎ ge Krist ya àvu ni.

Pol ajalaki ahàr ka ndam ga Yezu ya a Korej ni

¹¹ Ma goro ya nǎdǎm ni ti ma ga muru. Ay kǎfumku ŋgasa ga mazlapay ma ga muru nahkay ti lekələm gani. Giri-giri àgəski kǎzləbum nu ti lekələm. Nu ti nisli araŋa do, ay ndam ya ti kǎdǎmum nday ndam *asak ga Yezu gǎdǎkani ni ti ku gǎzit day tǎtam nu do. ¹² Ka ya ti nu nǎbu afa gekuli ni ti nèbesa daliya gǎrgərana kay, Melefit day àvua nǎdǎ ga magray zlam magray ejep a gǎrgərana kay. Zlam ya àgravu ni dək ti adafaki nu zal asak ga Yezu ededīŋ ededīŋeni. ¹³ Ere ye ti nǎgri ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsə ndahaŋ bu ni, nǎgri ana kəli ndo ni ti mǎŋ ga mam? Àbi! Zlam àbu bələŋ ciliŋ nǎgri ana kəli ndo. Zlam gani

* **12:3-4** Mələŋ sulumani ge Melefit ti awayay adǎmvaba dini sulumani (mǎnjay Maŋgahani 2.7 ; Lək 23.43).

nani ti nihi : nihindifiŋa sinġu kè kuli ga məjənaki nu a ndo. Tamal goro ya nàgray nahkay ni zlam magudarani ti, mbrəŋumfua !

¹⁴ Nihi day nəbu nəslamalavu ga maŋgoni afa gekuli ya mahkər. Eninjua day enihindifiŋa zlam kè kuli ga məjənaki nu a do. Nawayay ti lekulum lekulumeni, do ni ti nawayafəŋa zlam kè kuli a do. Tanġahi elimeni ana bəza ti ata bəŋ gatayani, do ni ti bəza tanġahi elimeni ana ata bəŋ gatay do. ¹⁵ Ku nijinġkaba zlam goro a dek, ku nijin ahər goro goroani ga məjənaki kuli nəŋgu ni ahəlu ahər do, nəmərvu àna naŋ sawaŋ. Nawayay kuli dal-dal emiteni ti, akawayum nu va do azuhva nani aw ?

¹⁶ Leli dek məsəra, nihindifiŋa zlam kè kuli a ndo. Ay ti mis ndahaŋ tədəm nənjəhkia ke kuli a sawaŋ. ¹⁷ Nənjəhki ke kuli ti ahəmamam ? Ndam ya ti nəsləruru tay afa gekuli ni ti, maslaŋa gatay bəlaŋ ti àgosa kuli a waw ? ¹⁸ Nəhi ana Tit mōru afa gekuli, nəslərleŋoru wur ga məŋ geli ya kəsəruma naŋ a lala ni. Tit òru ènjua afa gekuli a ti àgosafəŋa zlam kè kuli a waw ? Ngay leli ata Tit ti təwi geli ya magray ni bəlaŋani, majalay ahər geli day bəlaŋani ti kəsərurum do waw ?

¹⁹ Kəhumi ana ahər a ma goro ya nəbiki ana kuli ni bu ni dek ti mawayay matamfəŋa kè kuli a waw ? Aha, nahkay do, adaba leli

ndam ge *Krist. Zləbəba goro ni, pakama geli ya məhi ana kuli ni dek ti məhi ana kuli ti kè meleher ge Melefit, adaba mawayay ti kəŋgətumkivu njəda e divi ge Melefit bu. ²⁰ Nədəm nahkay ti adaba nakoru afa gekuli wudak. Eninjua, nədi ahər ana kuli kəbum kəgrum zlam ya ti nawayay kəgrum do ni ti nawayay do. Tamal nahkay ti zlam ya anəgri ana kuli ni ti lekulum day akawayum do. Zlam ya ti nawayay kəgrum ba ni nday hi : kələgumvu ba, kizirumvu ba, kəzumum bəruv ba, kəgrumvu solu ba, kindivumvu ba, kəsumivu ana mis ba, kijum zlabay ba, akaba kəwisinġkabu zlam ba. ²¹ Eninjua afa gekuli a ti Bay Melefit goro aməbəku mimili kè meleher gekuli àna təwi gekuli ya kəgrum ni ti nawayay do. Bi eninjua afa gekuli a ti nədi ahər ana ndam ya təbu tagudar zlam kekileŋa, təmbrəŋ magray hala ndo, tagray zlam ge mimili kəlavad, təwayay məmbrəŋ magudar zlam gatay ni do ni. Tamal nòru nədia ahər ana tay a nahkay ti enitəwi azuhva zlam gatay ya tagray ni. Zlam gani nani dek ti nawayay do simiteni.

13

Pol ahivù ma ana ndam Korej

¹ Nihi ti nawayay naŋgoru afa gekuli ya mahkər. Abu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Təwəlki mis ka zlam wudaka ti ahər

àdám mis cù ahkay do ni mis mahkær tâgray sedi gani.* »
² Ka ya ti nõru afa gekali ye cù ni ti nãhiva ana kãli a àndava. Ay nihi nu nãbiyu eslini bi day nãhikaboru ma gani ana ndam ya tãgudar zlam ni akaba mis ndahan ni dek keti : ka fat ya ti eninjua ni ti anatra6 ndam magudar zlam ni dek, maslanja gatay bõlan amatamfua do. ³ Kawayum kæsærum ma goro ya nãhi ana kãli ni ti ma ge *Krist ya ahi ana kãli ededĩn ededĩneni ni aw ? Nara nãdãfiki ana kãli, kara kæsærum. Tãwi ge Krist ya agray e kidĩn gekali bu ni ti tãwi ge mis gedebeni do, adãfaki nanj àbu ana njãda. ⁴ Ka ya ti *tãdarfãn Krist kã tãndal ni ti nanj gedebeni ededĩn, ay nihi ti Melefit àhãnjaraba nanj a, nanj àbu àna sifa. Nahkay ere ye ti agray ni dek ti agray àna njãda ge Melefit. Leli ndam *asak gayan ni mãbu akaba nanj akada mis bõlan, leli day ndam gedebi. Ku tamal leli gedebeni nanju ni, eminjua afa gekali ka fat gana ti amãdãfiki ana kãli leli mãbu àna sifa ge Krist. Nahkay tãwi geli ya amagray e kidĩn gekali bu ni ti amagray ti àna njãda ge Melefit.

⁵ Nãhi ana kãli nahãma, njãhaduma ti kãdãgãzlum ahãr lala day. Lekulãm ti kãbum kãfumki ahãr ke Krist ededĩn aw ? Njgay Yezu Krist nanj bõlanani akaba kãli ti kæsærum do waw ? Do ni ti bi kãdãgãzluma ahãr a,

kæsæruma kijumkia ke divi a. ⁶ Leli ndam asak ededĩn ti nãsæra, akæsærum. Akæsærum ti àna tãwi geli ya magray ni ; mĩjikia ke divi a ndo. ⁷ Ay ti leli mãbu mahãnjali Melefit ana kãli ti kãgudarum zlam ba simiteni. Leli mĩjikia ke divi a ndo, ay njgay mis tãdãm leli mis sulumani ti mawayay do ; mawayay kãgudarum zlam ba ni ti ga nani do. Ere ye ti leli mawayay ni ti, mawayay ti kãgrum zlam sulumani. Ku tamal mis tãdãm mĩjikia ke divi a nanju ni, àgray aranja do. ⁸ Nãdãm nahkay ti adaba leli mĩsliki mãmbrãn tãwi ge jiri koksah ; magray ti si tãwi ge jiri kwa. ⁹ Kãla ka ya ti leli gedebeni, lekulãm ti ni njãda-njãdani ni ti mãmærvu. Leli mahãnjalay Melefit, mawayay ti mãslamalay manjãhad gekali ti kãgudarum zlam va ba. ¹⁰ Nãbikioru pakama hini ana kãli ka wakita ka ya ti nu drin drin akaba kãli nahkay ni ti, adaba nawayay ti kãmbatumkaba manjãhad gekali a. Nahkay eninjua afa gekali a ti anãlãgi ana kãli do. Tãwi goro ya nagray ni dek ti nagray àna njãda ga Bay geli ya àvu ni. Ay njãda gani nani ya àvu ni ti ge mijin kãli do, ga mãvi njãda ana kãli àna nanj sawan.

Pol agri sa ana mis

¹¹ Nihi ti bõza ga mmawa goro ni, ma goro àbi kay va bi. Nawayay ti kãmærumvu, kãslamalum manjãhad gekali, ku way way do e kidĩn gekali

* 13:1 Mimbiki 19.15.

bu mêvi njêda ana maslaja
 nahaj, ma gekali mârakaboru,
 kânjêhaduma àna sulumana.
 Bay Melefit ti awayay mis,
 avi manjêhad sulumani ana
 mis daya; nahkay tamal
 kêgrum zlam nday nani
 dek ti amanjêhad akaba kâli
 kêlavad.

¹² Grumvu sa e kidin gekali
 bu lala, akada ga ndam ge
 Melefit ya tagravu sa ni.
 Ndam ge Melefit ya ahalay
 ni dek tægria sa ana kâli a.

¹³ Sulum ga Bay geli Yezu
 *Krist mâlêbu akaba kâli dek,
 Melefit mâgray ti lekulum
 dek kêwayumvu akada gayaj
 ya awayay mis ni, *Mêsuf
 Njêlatani mâgray ti lekulum
 dek kânjêhadumkabu àna
 sulumani.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Galasi ni Ere ye ti mɔ̀dɔ̀mki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Galasi ni

Maslaɗa ya ti àbaki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbaki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Leli mɔ̀sɔ̀r sarta ya àbaki wakita ni do, mɔ̀sɔ̀r mɔ̀lan ya àbaki ni do daya. Àbiki ti ana ndam Galasi : Galasi ti kɔ̀sa do ; had kà gɔ̀vay ga Azi (a vad ya kani Azi akaba Galasi ti tɔ̀bu ka had Turki). Kɔ̀sa Ikoniyum, Listir akaba Derbi ti ka had Galasi ; ka ya ti Pol òru e mirkwi gayan ye enjenjen ni ti àhia ma ge Melefit ana ndam ga kɔ̀sa nday nana (Tɔ̀wi 14). Pol àbiki wakita hini ana ndam Galasi ya ti tɔ̀gɔ̀skabá ma ga Yezu ya àhi ana tay na.

Àbaki wakita ti adaba mis ndahan e kidin ga ndam ga Yezu ya ka had Galasi ni bu ni tɔ̀dɔ̀m ahàr àdɔ̀m ndam ga Yezu tɔ̀gɔ̀skabu Divi ge Melefit ya Mɔ̀wiz àbaki ni ðek : ahar gɔ̀ðakani tɔ̀dɔ̀m si ndam ga Yezu ðek tɔ̀keley kɔ̀di kwa (6.12). Pakama gatay ya tɔ̀dɔ̀m ni àzumia bɔ̀ruv ana Pol a dal-dal, nahkay àbiki wakita hini ana ndam Galasi ðek ga mɔ̀hiani ana tay tɔ̀faki ŋgasa ke mis ge mekeley kɔ̀di ba ; tamal maslaɗa awayay

egi mis ge Melefit àna mekeley kɔ̀di ni ti, Krist àjɔ̀naki nan va do (5.2).

Pol ànjaki ka pakama gayan, àdɔ̀m nan zal asak ga Yezu ededɔ̀n : àfiyu Pol e tɔ̀wi gayan ni vu ti Melefit ; ndam asak ga Yezu ndahan ni tɔ̀gɔ̀skabá Pol a, tɔ̀dɔ̀m ma gayan ya àhi ana mis ni ti ma ge Melefit ededɔ̀n. Pol àdɔ̀m zlam ya ti àcahi ana mis ni ti Melefit Melefiteni àhi, do ni ti mis àhi do (1–2).

Pol àdɔ̀m ka ya ti ndam Galasi tɔ̀gɔ̀skabu ma ge Melefit enji ni ti tìgia bɔ̀za ge Melefit a. Tɔ̀gɔ̀skabu, tìgi bɔ̀za ge Melefit ti azuhva tɔ̀wi ga Mɔ̀suf ge Melefit, do ni ti azuhva Divi ge Melefit ya Mɔ̀wiz àbaki ni do. Àhi ana tay nihi ti kɔ̀mbrɔ̀n Mɔ̀suf ge Melefit, kɔ̀gɔ̀sumkabu Divi ge Mɔ̀wiz ni cilin ti kamam ? Nday ya ti tɔ̀gɔ̀skabu Divi gani cilin, tɔ̀mbrɔ̀n Mɔ̀suf ge Melefit ni ti nday evidi, nday bɔ̀za ge Melefit va do (3–4).

Ke mendeveɔ̀rɔ̀n ga wakita ni àhi ana ndam Galasi si tɔ̀njahad àna njɔ̀da ga Mɔ̀suf ge Melefit kwa. Tamal maslaɗa agɔ̀skabu njɔ̀da ga Mɔ̀suf ge Melefit ya avi ni ti, esliki mɔ̀mbrɔ̀n zlam magudarani ðek ; do ni ti Divi ge Mɔ̀wiz cilin ni ti àjɔ̀naki nan do. Tamal maslaɗa àgɔ̀skabá Krist a ti, maslaɗa nani ègia mis mɔ̀wena : zlam ndahan ni ðek tìsli araɗa do (5–6).

¹ Nəbəki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu. Àslərbiyu nu ti mis hihiriken do. Təvu njəda gani ti mis do; təvu njəda gani ti ata Yezu *Krist nday ata Bəŋ geli Melefit, naŋ ti àhəŋgaraba Yezu e kisim ba. ² Nu Pol nəgri sa ana kəli, lekəlum ya ti kəfumki ahər ka Yezu, kəbum *kacakalumvu a kəsə gərgəranı bu ka həd Galasi ni. Bəza ga məŋ geli ya məbu akaba tay ni təgria sa ana kəli a daya.

³ Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist təgri sulum gatay ana kəli, təgray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti. ⁴ Krist ti àgəskabá ti təkadnaŋ azuhva zlam magudarani geli, ga məhəlabə leli a duniya hini magədavani ni ba. Krist àgray nahkay ti ka mawayay ga Bəŋ geli Melefit. ⁵ Melefit ti məzləbum naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay!

Ma Məweni Sulumani ti bəlaŋ həya, nahaŋ àbi

⁶ Ere ye ti kəgrum ni ti àgrua ejep a dal-dal, adaba nəhi ana ahər kəgrum zlam akada nani do. Melefit àzala kəli azuhva sulum ge *Krist ya àgri ana kəli na. Ay ti lekəlum kəmbərəŋuma Melefit ke wecewecena; kəbum kədəbum ma məweni nahaŋ sawaŋ ti ahəmamam? ⁷ *Ma Məweni Sulumani nahaŋ ti àbi, si goro ya nəhi ana kəli ni ciləŋ. Ay mis ndahaŋ təbu tiwisirikaba ahər ana kəli a, tawayay tambatkaba Ma Məweni Sulumani ge Krist

na. ⁸ Leli məhia Ma Məweni Sulumani ana kəli a; tamal maslaŋa ahi ma nahaŋ ana kəli gərgəri akaba ma ya məhi ana kəli ni ti Melefit mətikwesla maslaŋa gana. Ku leli leleni, ku *məslər ge Melefit àsləkabiya e melefit ba ahi ma gani ana kəli nəŋgu ni, Melefit mətikwesla naŋ a. ⁹ Leli məhia ana kəli a, nihi day nəhi ana kəli keti: Tamal maslaŋa ahi ma məweni nahaŋ ana kəli gərgəri akaba ma ya ti kəgəsumkabu ni ti Melefit mətikwesla maslaŋa gana.

¹⁰ Nəhi ana kəli nahkay ti kəhumi ana ahər nawayay ti mis təzləbay nu waw? Aha, nahkay do! Bay ya ti nawayay məzləbay nu ni ti Melefit. Kəhumi ana ahər nawayay ti pakama goro məbəlafəŋ kə mis aw? Aha, nahkay do! Kekileŋa tamal nawayay pakama goro məbəlafəŋ kə mis keti ti akal nu bay məgri təwi ana Krist va do.

Pakama ga Pol ya ahəŋgri ana mis ni ti Yezu Krist àhi àna ahər gayan

¹¹ Bəza ga mmawa, nəhi ana kəli nahəma, *Ma Məweni Sulumani ya nəbu nəhi ana kəli ni ti ma ge mis hihiriken do. ¹² Mis hihiriken àhu ma gani do, mis hihiriken àcahu ma gani do daya. Adəfuaba ma gana ti Yezu *Krist àna ahər gayan.

¹³ Zlam ya ti nəgray ahaslani ka ya ti nadəbay Melefit akada ga ndam *Zəde ni ti kicəma àndava. Ka sarta

gani nani ti nàgria daliya ana ndam ge Melefit àsabay, nàwaya mijij tay a. ¹⁴ E kidij ga mëndalala goro bu e jiba goro bu ni ti nàdèba divi ga ndam goro ndam Zude na, nètama nday ndahañ na ahar gəđakana. Nàwaya madəbay divi ga ata bəñ goro na dal-dal àsabay.

¹⁵ Ay kwa ka ya ti nu a huf ga mmawa bu ni ti Melefit àdaba nu a. Àgru sulum gayañ, àzalay nu ga məgri təwi. Sarta gayañ àra ènjia ti ¹⁶ àngazlu Wur gayañ ti nəsər Wur ni, ti nàzlapaki ka Wur ni, nəhi ma gani ana mis ya nday ndam Zude do ni. Ka sarta gani nani ti nìhindifiña ma kè mis hihirikenə ndo. ¹⁷ A Zeruzalem day nòru ga məmənjiyu ndam ya ti tigi ndam *asak ga Yezu enji goro ni ndo. Nòru suwwa ka had Arabi sawañ. Kələñ gani nənğa a Damas a. ¹⁸ Vi mahkər kələñ gani day kwa ti nòru a Zeruzalem ti nəsər Piyer. Mənjəhadkəbu vad kru mahar zlam cilij. ¹⁹ Eslini ti nipi zal asak nahañ ndo, nipi ti Zek wur ga məñ ga Bay geli ni cilij. ²⁰ Kè meleher ge Melefit, ma goro ya nəbəkə ni ti ma ge jiri, nəsəkəđ malfadə do.

²¹ Kələñ gani nəsəkə, nòru ka had Siri akaba ka had Silisi. ²² Ka sarta gani nani ti ndam ge Krist ya *təcakalavu ka had *Zude ni tìpi nu day-day fañ ndo. ²³ Tìcia ma ge mis ya tədəmku na cilij; mis ni tədəm: « Maslaña ya ti àgri daliya ana leli ahaslani, àcafaña leli ga məhi ma ga

məfəki ahər ke Krist ana mis a ni, nihi ti ègia nañ nañani àna ahər gayañ nañ àbu ahi ma gani nani ana mis. » ²⁴ Tàra tìcia nahkay ti tàzlabay Melefit azuhva nu.

2

Pol akaba ndam asak ga Yezu ndahañ ni

¹ Vi kru mahar fađ ka ahər gani nahəma, mòru a Zeruzalem ata Barnabas. Ka ya ti mòru ni ti nàza Tit a ju. ² Nòru eslini ti adaba *Məsuf ge Melefit àhu ru. Nòru nìnjəa ti məcakalavu akaba gəđəkani gatay ka ahər geli. Məra məcakalava ti nənğahadiaba *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana nday ya ndam *Zude do na ana tay a. Nəhi ana ahər bi atədəm təwi goro ya nàgray ahaslani ni akaba təwi goro ya nəbu ngray nihi ni zlam masakani. ³ Ay tədəm nahkay ndo. Ku Tit nañ zal Gres ni day təfəki nğasa ge *mekeley kəđi akada ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ndo. ⁴ Təzlapaki ke mekeley kəđi ti adaba mis ndahañ təbu tasəkəđ malfadə, tədəm tadəbay Yezu. Nday gani ti təhurkiviyu ke leli akal-akal, tawayay tacalki leli ndam ga Yezu *Krist ni ka zlam magudarani adaba madəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkə ni va do. Nday tawayay ti mādəbay Divi gani, mīgi evidi gani keti. ⁵ Nday gani nani ti mэгəsiki pakama gatay ni ana tay ku gəzit ndo simiteni. Adaba Ma Məweni Sulumani

ya m̀ahi ana k̀ali ni ti ma ge jiri ; nahkay mawayay ti t̀agudarikaba ma gana ana k̀ali a ba.

⁶ Ay nday ya ti ndam geli a Zeruzalem ni t̀edəm nday g̀edákani ni t̀icia ma goro na. Ku tamal nday g̀edákani, ku tamal nday g̀edákani do nən̄gu ni arañja gani goro do, adaba Melefit ti àmənjaləŋ ke mis akada ge mis hihirikeni ni do. Nday gani t̀ara t̀icia ma goro na ti t̀ahu : « Ma M̀weni Sulumani ya k̀ahi ana mis ni ti àbəlaj, k̀edəmkiyiyu ma nahan̄ ba. » ⁷ T̀edəm nahkay ti adaba t̀esəra Melefit adaba nu ga m̀ahi Ma M̀weni Sulumani ana ndam ya nday ndam Zude do, t̀ekeley k̀ud̄i do na, akada ya adaba Piyer ga m̀ahi Ma M̀weni Sulumani ana ndam Zude, nday ya ti tekeley k̀ud̄i na. ⁸ Yezu àvia njədə ana Piyer ge migi zal asak gayan̄ e kid̄iŋ ga ndam Zude ba ; àvu njədə ge migi zal asak gayan̄ e kid̄iŋ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni day nan̄ gani. ⁹ Nahkay ata Zek, Piyer akaba Zeŋ, nday ya ti ndam Zeruzalem t̀edəm nday akada medikedik gatay ni, t̀egəskabá ga Yezu ya àgru sulum gayan̄ ga m̀agri t̀awi na, m̀ək t̀egəsfəŋa ahar k̀e leli akaba Barnabas a ga madəfakiani m̀igia leli dekeni ka ahar bəlaj : leli ti magray t̀awi e kid̄iŋ ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni bu, nday ti ni tagray t̀awi e kid̄iŋ ga ndam Zude bu. ¹⁰ Ay ti t̀ahi ana leli m̀əjənaki ndam gatay ya talagani ni cilin̄, do

ni ti t̀ahikivu ma nahan̄ ana leli ndo. Ma gatay hini ya t̀ahi ana leli ni ti nu day ànuviyu a ahàr bu, nàwaya magrana akada nana.

Ata Pol nday ata Piyer tagray gejewi a Antiyos

¹¹ Ay ka ya ti Piyer àra afa goro a Antiyos a ni ti ǹələgia k̀e meleher ge mis a, adaba àgudara zlam a : ¹² ka ya ti ènjia afa geli a ni ti nan̄ àbu azum zlam akaba nday ya ti ndam *Zude do ni. Ay kələn̄ gani Zek àslərbiyu ndam Zude ndahan̄. Nday nakən̄ t̀ara t̀injia nahəma, Piyer nakən̄ àgrafəŋa an̄gwaz k̀a tay a, nahkay àsləkafəŋa k̀a ndam ya ti nday ndam Zude do, t̀əbu t̀əzum zlam akaba tay na, àwayay ti t̀ipi nan̄ akaba tay do. ¹³ Ndam Zude ndahan̄ ni day t̀agray akada ge Piyer ni, t̀əbu tajalay ahàr c̀u c̀u. Barnabas àra èpia nahkay ti ku nan̄ day àgray akada ga nday ndahan̄ ni bilegeni ; àwayay ti ndam Zude ni t̀əsər nan̄ àmbrəŋa divi gatay na do. ¹⁴ Ka ya ti ǹipi ti nday nakən̄ t̀adəbay divi ga *Ma M̀weni Sulumani àna jiri gani va do ni ti ǹahi ma ana Piyer k̀e meleher ge mis deŋ. Nəhi ahkado : « Nak zal Zude tekeđi k̀anjəhad akada ga ndam Zude ni do, k̀anjəhad akada ga nday ya ti nday ndam Zude do ni. Ay ti k̀ahi ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni, t̀anjəhad akada ga ndam Zude ni ti àgravu ahəmamam ? »

Melefit àdám leli ndam jireni ti azuhva mǎfǎki ahàr geli ka Yezu ni cilin

¹⁵ Leli ti ndam *Zude ededín adaba ata bəŋ geli ndam Zude ; leli ndam jiba ndahan ya təzalay tay ndam magudar zlam ni do. ¹⁶ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, leli mǎsəra təwi ga ndam ya tadəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəkɪ ni ti, maslaŋa əbi ya ti Melefit àdám naŋ jireni kə eri gayan azuhva təwi gani nani bi ; Melefit àdám mis jireni ti si maslaŋa ya ti əfəkia ahàr ka Yezu *Krist a ni cilin. Leli ti mǎfǎki ahàr ka Yezu Krist ti mawayay ti Melefit mǎdám leli ndam jireni kə eri gayan azuhva mǎfǎki ahàr geli ni, do ni ti mawayay ti Melefit mǎdám leli ndam jireni azuhva geli ya mǎdəbum Divi ya Məwiz əbəkɪ ni do. Adaba təwi ga ndam ya tadəbay Divi ya Məwiz əbəkɪ ni ti maslaŋa əbi Melefit àdám naŋ jireni azuhva təwi gani nani bi simiteni. ¹⁷ Leli ndam Zude ti mawayay ti Melefit mǎdám leli ndam jireni kə eri gayan ti adaba leli məbu mǎfǎki ahàr ke Krist palam. Magray nahkay ti ndam Zude ndahan ni təzalay leli ndam magudar zlam, adaba mǎgray təwi akada ge Məwiz ya àdám ni do. Ègia nahkay ti Krist ezligiyu leli a magudar zlam vu waw ? Aha, ezligiyu leli do ! ¹⁸ Ay tamal maslaŋa əmbrəŋa zlam ya ti Məwiz àdám tǎgray a wakita gayan ni bu na, kələn gani agray

keti ti gayan ya agray keti ni ti àgray ti ègia bay magudar zlam a. ¹⁹ Nu ti ka mǎdám ge Melefit ya Məwiz əbəkɪ ni ti akada nu məmətani. Ègia nəməta nahkay ti nədəbay Divi ya Məwiz əbəkɪ a wakita gayan bu ni va do. Ere gani àgravu nahkay ti, ti nəŋjəhad əna sifa kə eri ge Melefit. Ka ya ti *tǎdarfəŋ Krist kə təndal ni ti tǎdarkabiyu leli ka ahar bəlan ; ²⁰ nihi ti nu nəbu əna sifa, ay sifa ya ənuviyu ni ti sifa ya ahaslani ni va do : leli məbu ka ahar bəlan akaba Krist, nahkay sifa ya ənuviyu ni ti sifa ge Krist. Tamal nu nəbu əna sifa nihi a duniya bu ni ti azuhva nəfəkia ahàr ke Krist Wur ge Melefit a palam. Naŋ ti awayay nu, àgəskabá ti tǎkad naŋ a kəla goro va. ²¹ Zlam gani nani ti Melefit àgru ga sulum gayan : nahkay ti nəmbrəŋ do simiteni. Mis ndahan tǎdám Melefit àdám mis jireni ti azuhva təwi ga maslaŋa gani nani ya àgray akada ge Məwiz ya əbəkɪ ni. Ay nahkay do : tamal nahkay ededín ti Krist əmət ti masakani.

3

Melefit ahəŋgay mis ti ahəmamam ?

¹ Lekələm ndam Galasi ti lekələm ndam muru ! Lekələm ti arana agray kəli aw ? *Tǎdarfəŋ Yezu *Krist kə təndal ti təhia ma gana ana kəli a, kicuma lala, kala kipurama əna eri gekəli a. ² Nihi ti nawayay nihindifina ma kə kəli a bəlan : Melefit əvi

*Məsuf Njəlatani ana kəli ti adaba kədəbum *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni tək, day ti əvi ana kəli ti adaba kəgəsumkabá ma əki ka məfəki ahər ka Yezu na palam aw? ³ Lekələm ndam muru emiteni ti kamam? Kənjumki ka məfəki ahər ke Krist ti əna njədə ga Məsuf ge Melefit, nihi ti kəgrum təwi əna njədə ga vu gekəli gekələni ti kamam? ⁴ Zlam əgrakiva ke kəli a kay, ay zlam nday nani ti kəhumi ana ahər zlam masakani aw? Zlam nday nani ti tigi zlam masakani koksah! ⁵ Melefit nañ əbu avi Məsuf gayan ana kəli, agray zlam magray ejep e kiđiñ gekəli bu daya. Agray nahkay ti adaba kədəbum Divi gayan ya Məwiz əbəki ni tək, day ti agray ti adaba kəgəsumkabá ma əki ka məfəki ahər ka Yezu na palam aw?

Ere ye ti əgrakivu ka Abraham ni

⁶ Əbu məbəkiyani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi: « Abraham əfəkiya ahər ke Melefit a, nahkay Melefit ədəm nañ mis jireni kə eri gayan.* » ⁷ Nahkay ti ahər ədəm kəsərum nday ya ti təfəkiya ahər ke Melefit a ni ti nday həza huđ ga Abraham. ⁸ Kwa ahaslani Melefit ədəm a Wakita gayan ni bu nahkay hi: nday ya ti nday ndam *Zəde do ni ti a vad nahan Melefit amədəm nday ndam jireni kə eri gayan azuhva məfəki ahər gatay

ni. Wuđaka zlam nani ara agravu ti Melefit əhiaba ma gana ana Abraham a əndava. Əbu məbəkiyani a Wakita gayan ni bu nahkay hi: əhi « Anəgri sulum goro ana jiba gəgərani dek ti, anagra y əna nak.† » ⁹ Abraham əra əfəkiya ahər ke Melefit a ti Melefit əgria sulum gayan a. Nahkay ku way way do tamal əfəkiya ahər ke Melefit a ti Melefit agri sulum gayan akada ya əgri ana Abraham ni.

¹⁰ Nday ya ti tədəm tadəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ti Melefit mədəm nday ndam jireni nahəma, Melefit etikwesl tay, aməwəl tay dek əna seriya sawan. Adaba əbu məbəkiyani a wakita ge Məwiz ni bu ni nahkay hi: « Ahər ədəm ku way way do məgəskabu pakama ya əbu məbəkiyani a wakita hini bu ni dek, məgray təwi əna nañ kəlavad, əmbrəñ ba, do ni ti Melefit aməwəl nañ əna seriya.‡ » ¹¹ Məsəra maslaña ya ti Melefit ədəm nañ mis jireni kə eri gayan adaba adəbay Divi ya ti Məwiz əbəki a wakita gayan ni bu ni ti əbi. Adaba əbu məbəkiyani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi: « Maslaña ya ti Melefit ədəm nañ jireni kə eri gayan adaba əfəkiya ahər a ni ti, maslaña gani nani ti Melefit aməvi sifa. » ¹² Nahkay divi ga wakita ge Məwiz akaba divi ga məfəki ahər ke Melefit ti nday gərgəri. Əbu məbəkiyani

* 3:6 Mənjəkiani 15.6. † 3:8 Mənjəkiani 12.3. ‡ 3:10 Mimbiki 27.26.

a wakita ge Mawiz ni bu nahkay hi: « Maslaŋa ya ti àgaskabá ere ye ti àbu mabəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani dek nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva nani. § »

¹³ Ay leli ti mādəbay Divi ya ti Mawiz àbəkì ni dek do, nahkay akal Melefit etikwesl leli, awəl leli àna seriya. Ay *Krist àmba leli a; Melefit àwəl naŋ àna seriya a kəla geli vu. Məsəra, àbu mabəkiani a wakita ge Mawiz ni bu nahkay hi: « Maslaŋa ya ti *tədarfəŋa naŋ kà təndal a ni ti Melefit etikwesla naŋ a àndava.* » ¹⁴ Yezu Krist àgray nahkay ti, àwaya ti nday ya ti nday ndam Zude do ni nday day təŋgət *sulum ge Melefit ya àgri ana Abraham ni; atəŋgət ti nday ya ti təbu akaba Krist akada mis bəlan ni. Ahaslani ti Melefit àdəmbiya, àdəm aməvi Məsuf gayan ana mis; àwayay məviani ti ana leli ya məfəki ahər ke Krist ni.

Melefit àwəlkabu pakama gayan akaba Abraham

¹⁵ Bəza ga mmawa, nazay mazavu ga zlam ya ti mis tagray ni. Tamal mis ti ma gatay dek bəlan təwəlkabá ma gatay a ti, maslaŋa ya ti adəm ma gani ma masakani ahkay do ni eferkiviyu ma nahan ni ti àbi. ¹⁶ Nahkay day Melefit *àwəlkabu pakama gayan akaba Abraham, àhi: « Anəgruk sulum goro, anəgri ana wur huđ gayak daya. † »

Ŋgay aməgri ana bəza huđ gayan ti àdəm ndo: nahkay àdəm aməgri ana mis kay do, ana mis bəlan cilin. Məsəra, àbu mabəkiani a Wakita gayan ni bu nahkay hi: « Anəgri ana wur huđ gayak. » Wur huđ gayan nani ti *Krist. ¹⁷ Ere ye ti nawayay nədəm ni ti nihi: Melefit àwəlkabá pakama gayan ata Abraham a àndava. Vi diŋ diŋ fađ àna kru kru mahkər ka ahər gani day kwa ti àdəfiki *Divi gayan ana Mawiz. Ay pakama ya àhi ana Mawiz ni ti àzay məlan ga pakama ya àwəlkabu ata Abraham ni koksah, adaba ere ye ti Melefit àdəm amagray ni ti agray ededīŋ. ¹⁸ Tamal Melefit avi zlam ana mis ti azuhva tədəbay Divi ya ti Mawiz àbəkì a wakita gayan ni bu ni ti, àvi ana tay akada gayan ya àdəmbiyu aməvi ana tay ga sulum ni do. Ay ti àgravu nahkay do, adaba Melefit àwəlkabá pakama gayan akaba Abraham a, àhi: « Anəvuk zlam ga sulum. »

Melefit àdəfiki Divi gayan ana Mawiz ni ti kamam?

¹⁹ Ay tamal nahkay ti kəlan gani Melefit àdəfiki *Divi gayan ana Mawiz ni ti kamam? Àdəfiki ti, ti leli məsər məbu magudar zlam kə eri ge Melefit. Melefit àdəfiki ti ga hayaŋani, duk àbivoru ana mara ga wur huđ ga Abraham ya Melefit àdəmkibiyu ma ni. *Divi ge Melefit ya Mawiz àbəkì

ni ti *məslər ge Melefit təhi, mək Məwiz day àhəngri ana ata bəŋ geli. † 20 Tamal maslaŋa àbu ahəngri ma ana mis ndahaŋ ni ti, ma ya ti ahəngri ni ti gayaŋ gayaŋani do. Ay ka ya ti Melefit àhi ma ana Abraham ni ti, naŋ naŋani àhi àna ma gayaŋ, do ni ti maslaŋa nahaŋ àhəngri ana Abraham do.

21 Ègia nahkay ti Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ti awayay adəmvaba pakama ya àhibiyu ana Abraham ni ti pakama masakani aw ? Aha, nahkay do ! Tamal mis təŋgət *sifa ya àndav day-day do ni àna Divi ya Məwiz àbəki ni ededīŋ ti, akal Melefit adəm mis jireni ti azuhva pakama gani nani. Ay ti àgravu nahkay do. 22 Ere ye ti pakama ge Melefit adəm agravu ededīŋ ni ti nihi : mis a duniya bu dek tągudara zlam a, tisliki məmbrəŋani do ; tìgia evidī gana, akada nday a daŋgay bu. Agravu nahkay ti Melefit awayay agri sulum gayaŋ ana ndam ya ti təfəkia ahàr ka Yezu *Krist a ni. Sulum gani nani ti Melefit adəmkibiya ma ahaslana, mis təŋgət ti azuhva təfəki ahàr ka Yezu Krist, do ni ti təŋgət do.

23 Ahaslani ti divi ga məfəki ahàr ke Krist àbi faŋ bi. Ka sarta gani nani ti Melefit àjəgay leli àna Divi ya ti àdəfiki ana Məwiz ni akada leli a daŋgay bu. Ahətay sarta ya aməŋgazli divi ga

məfəki ahàr ka Yezu Krist ana leli ni. 24 Nahkay Divi ya Məwiz àbəki ni ti ègia akada ga maslaŋa ya abi slimi ana bəza ni. Melefit àvi ana leli ti, ahətay sarta ga Yezu Krist ya amara ni, ti mədəm leli ya ti məfəki ahàr ka Yezu Krist ni ti leli ndam jireni. 25 Nihi ti Yezu Krist ènjia, leli məbu məfəki ahàr. Nahkay ti təwi ga bay məbi slimi ana leli ni àndava ; Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni àbi àna njeđa ga məgur leli va bi.

26 Lekulum dek kəfumkia ahàr ka Yezu Krist a, nahkay ti kiguma bəza ge Melefit a. 27 Lekulum ya *təbaray kəli àna slimi ge Krist ni dek ti kiguma akada mis bəlaŋ akaba naŋ a. Kəmbatumkaba majalay ahàr gekəli a, nihi ti kəbum kajalum ahàr akada ge Krist ni. 28 Nahkay ku nak zal Zəde, ku nak zal Gres, ku nak evidī, ku nak evidī do, ku nak zal, ku nak wal nəŋgu ni àgray araŋa do ; lekulum dek kiguma ka ahar bəlaŋ akaba Yezu Krist a akada mis bəlaŋ. 29 Krist ti wur huđ ga Abraham ; lekulum ndam ge Krist, nahkay ti lekulum day kiguma bəza huđ ga Abraham a. Nahkay kəŋgətuma *sulum ge Melefit ya àhibiyu ana Abraham, àhi « Anəvuk » na.

4

1 Ma goro ya nawayay nəhi ana kəli ni ti nihi : wur tamal bəŋani adəm ara azum mekeji gayaŋ, ay naŋ wur gəziteni

† 3:19 Ndam Zəde tədəm pakama ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti məslər ge Melefit təhəngri. Ay mədi ahàr ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do.

mba ti, ku zlam ni dek gayan nən̄gu ni naŋ akada evidi. ² Ka sarta nani ti mis t̄abi slimi, t̄abi slimi ana zlam gayan ni daya, duk abivoru ana sarta ya b̄əjani àd̄əm am̄əzum mekeji gayan ni. ³ Leli day nahkay : ka ya ti leli m̄əf̄əki ah̄ar ka Yezu faŋ ndo ni ti leli akada b̄əza, leli evidi ga *m̄əsuf maḡədavani ya t̄əgur duniya ni. ⁴ Ay sarta ya ti Melefit àf̄əkad̄ ni àra ènjia ti àsl̄ərbiyu Wur gayan. Èwi naŋ ti wal ; tiwi naŋ ti e kid̄iŋ ga ndam ya ti tad̄əbay Divi ya M̄əwiz àb̄əki ni bu. ⁵ Tiwi naŋ nahkay ti, ti m̄ambaya ndam ya tad̄əbay Divi gani nani na, ti leli dek m̄iŋi b̄əza ge Melefit.

⁶ Ere ye ti adafaki k̄iḡuma b̄əza ge Melefit a ni ti nihi : Melefit àsl̄ərivabiya M̄əsuf ga Wur gayan ana leli a m̄əb̄əruv va. M̄əsuf gani nani naŋ àbu azlah, ad̄əm : « Aba, Baba.* » ⁷ Ègia nahkay ti ku way way do e kid̄iŋ gek̄uli bu naŋ evidi va do, ègia wur ge Melefit a. Nahkay ti Melefit am̄əgri sulum gayan ya ti àd̄əm am̄əgri ana b̄əza gayan ni ana k̄uli bilegeni. Nani dek ti t̄əwi ge Melefit.

Pol awayay ti ndam Galasi t̄ijikia ke divi a ba

⁸ Ahaslani ti lek̄əl̄um evidi ga zlam ga duniya ; zlam nday nani ti Melefit do. Ka sarta nani ti Melefit naŋ way ti k̄əs̄ərum do. ⁹ Ay nihi ti k̄əs̄əruma Melefit a. Nəd̄əm nahkay ti, nawayay

nəd̄əm Melefit às̄ər k̄uli enji. Ahaslani ti *m̄əsuf maḡədavani ya t̄əgur duniya ni t̄əcahia zlam ana k̄uli a, ay k̄əmbr̄əŋuma. Zlam nday nani ti zlam masakani, n̄jəda àf̄əŋ k̄à tay bi : nihi ti k̄əd̄əbum zlam nday nani keti ti kamam ? Kawayum k̄iḡum evidi ga zlam nday nani keti eded̄iŋ aw ? ¹⁰ Ere ye ti kajalumki ah̄ar ni ti vad ḡərḡərani, kiyi ḡərḡərani, sarta ḡərḡərani akaba vi ḡərḡərani ya ti tagraf̄əŋ wum̄əri ni ni. ¹¹ Ere ye ti k̄əgrum ni ti ah̄əlu ah̄ar, nəd̄əm bi t̄əwi goro zləzlad̄ani ya n̄əgray e kid̄iŋ gek̄uli bu ni ti emigi t̄əwi masakani.

¹² B̄əza ga mmawa, nah̄əŋgalay k̄uli, nawayay ti k̄iḡum akada nu, adaba nu ti n̄igia akada k̄uli a. Ere ye ti k̄əgudarumu ku ḡəzit ni ti àbi. ¹³ K̄əs̄əruma n̄àra afa gek̄uli a, n̄əhi *Ma M̄əweni Sulumani ana k̄uli ye enjeneni ni ti n̄əŋgət ahar gani ti adaba n̄əbesey do. ¹⁴ Arm̄əw̄ər goro ni ti ègia zlam zləzlad̄ana k̄è eri gek̄uli a. Ku tamal nahkay nən̄gu ni k̄ənjakum nu ndo, k̄əḡəsumkabá nu a. K̄əḡəsumkabu nu ti akada nu *m̄əslər ge Melefit, akada nu Yezu *Krist simiteni. ¹⁵ Ka sarta gani nani ti k̄əm̄ərumva dal-dal, ay nihi ti mam àgrakivu ke k̄uli mam ? Ma goro ya nəd̄əm ni ti ma ge jiri : k̄əwayuma nu a dal-dal. Tamal àgravu tata ti ku eri gek̄uli teked̄i akal

* 4:6 Àna ma ga ndam Z̄əde « Aba » ti awayay ad̄əmvaba « Baba. »

kəhəlumaba kəbumua. ¹⁶ Ègia nəbu nəhi ma ge jiri ana kəli ti nìgia zal ezir gekəli a zla do aw ?

¹⁷ Mis ya ti təhurkiviyu ke kəli ni ti tàza njàda gatay a dek ga magray təwi e kidin̄ gekəli ba. Ay tğray nahkay ti tawayay məgri zlam sulumani ana kəli do. Tawayay ti tedekaba nu akaba kəli a, ti kəmbrəŋum nu, kəzum njàda gekəli dek ga madəbay tay.

¹⁸ Mis azay njàda gayan̄ dek ga magray zlam ti àbəlay, ay ti ahàr àdəm zlam ya ti agray ni ti zlam sulumani kwa. Nahkay ahàr àdəm ku nu nəbu akaba kəli, ku nu nəbi akaba kəli bi nəŋgu ni kəzum njàda gekəli dek ga madəbay nu kəlavad. ¹⁹ Lekuləm ti akada bəza goro, ay nihi ti akada lekuləm a huđ bu keti, niwi kəli ti nəcakay daliya dal-dal. Anəcakay daliya gani ti duk abivoru ana sarta ya ti majalay ahàr gekəli dek ègia akada ge Krist a ni.

²⁰ Nawayay ti akal nihi ti nu e kidin̄ gekəli bu ! Nahkay ti akal nəsar ahəmamam nəhi ma goro ana kəli ni, adaba nihi ti nəsar ere ye ti nəhi ana kəli ni va do.

Ata Sara nday ata Agar

²¹ Lekuləm ya ti kədəmum kawayum madəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti, ma ga wakita gani nani ya àdəm ni ti kicəm ndo waw ? Həŋgrumufəŋ nimi ! ²² Abu məbəkiani a wakita gani nani bu nahkay hi : Bəza ga

Abraham təbu cə, bəlan̄ani ni evidi ewii, nahan̄ ni ti ni wal gayan̄ ye evidi do ni ewii. †

²³ Wur ge evidi ni ti tiwi nan̄ akada ge mis ya tiwi bəza ni, ay wur ga nan̄ ye evidi do ni ti tiwi nan̄ akada nani do ; tiwi nan̄ ti azuhva ge Melefit ya àhi ana Abraham « Ekiwi wur » ni. ²⁴ Pakama gani nani awayay adəfiki zlam nahan̄ ana leli. Wál cəeni ni ti akada pakama gərgəri cə ya ti Melefit *əwəlkabu akaba mis ni. Pakama ge Melefit ya əwəlkabu akaba ndam *Izireyel, àhi ana Məwiz ka həma *Sinayi ni ti Agar. Ndam ya ti tadəbay pakama gani hini ni ti nday evidi. ²⁵ Agar ti awayay adəmvaba həma Sinayi ya ka had Arabi ni. Awayay adəmvaba Zerəzalem ya kani daya, adaba ndam Zerəzalem ya kani ni ti nday dek evidi.

²⁶ Ay Zerəzalem nahan̄ àbu agavəla ; ndam Zerəzalem gani nani ti evidi do. Leli ti ndam ga kəsa gani nani, tiwi leli ti eslini. ²⁷ Abu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Nak wal dəgəl, nak ya kiwi wur day-day ndo ni mərvu,

nak ya ti kəcakay daliya ga wur miwəni ndo ni gray salalay.

Adaba nak ya ti zal gayak àmbrəŋa kur a, àndəhadfuk do ni,

ekiwi bəza dal-dal àtama ga wal nahan̄ ya

† 4:22 Mənjay Mənjəkiani 16.15 ; 21.2. Evidi ni slimi gani Agar, nan̄ ya ti evidi do ni slimi gani Sara. † 4:27 Izayi 54.1.

tandəhadkabu ata zal
gayan na.† »

²⁸ Bəza ga mmawa, lekulum ti bəza ge Melefit ededīn ededīneni ; kīgum nahkay ti azuhva pakama ge Melefit ya àhi ana Abraham « Ekiwi wur, » mək ewi Izak ni : nahkay ti lekulum akada Izak, lekulum akada wur ya Abraham ewiñja kè evidi na do. ²⁹ Ahaslani ti Ismayil wur ya tiwi nañ akada ge mis ya tiwi ni ti àgria daliya ana Izak wur ya tiwi nañ àna njəda ga *Məsuf ge Melefit na. Ku kani day abu agravu nahkay. ³⁰ Ay ti cəm pakama ge Melefit ya abu məbəkiani a Wakita gayan bu ni. Abu məbəkiani nahkay hi : « Garay evidi ni nday ata wur ye ewi ni. Adaba wur ge evidi ti àzum mekeji ga bəñani do simiteni, si wur ya ti mənani evidi do ni kwa. § » ³¹ Nahkay zla nahəma bəza ga mmawa, wal ya ti nañ evidi ni ewi leli do ; ewi leli ti wal ya ti evidi do ni.

5

Ahàr àdəm mìgi evidi ge Divi ya Məwiz àbəkì ni ba

¹ *Krist àgray ti màtamfəña kè *Divi ya Məwiz àbəkì, ndam *Zude tadəbay na. Àgray nahkay ti, ti mìgi evidi gani va ba. Nahkay ti zum njəda gekuli dek, kəngumiyu e evidi ni vu va ba.

² Nu Pol nəhi ana kuli nahəma, tamal kawayum *təkeli kudi ana kuli ti Krist ègia zlam masakana, adaba

àjənaki kuli va do. ³ Nəhi ana kuli keti, maslaña ya èkeley kudi ni ti ahàr àdəm maslaña gani nani màdəbay Divi ya ti Məwiz àbəkì a wakita gayan bu ni dek. ⁴ Tamal kawayum Melefit màdəm lekulum ndam jireni adaba kədəbum Divi ya ti Məwiz àbəkì ni ti, kəmrəñuma Krist a, kidumva akaba nañ a, kislumki mənəgət *sulum ge Melefit ni va do. ⁵ Leli ti ni məsəra Melefit amədəm leli ndam jireni kè eri gayan ti adaba məbu məfəkì ahàr ke Krist. Leli məbu mahətay zlam ge Melefit gani nani ya ara agray ni ti àna njəda ga Məsuf gayan. ⁶ Tamal kəfəkia ahàr ka Yezu Krist a ti ku təkəluka kudi a, ku təkəluk ndo nənəgu ni, àgray araña do. Ere ye ti àbəlafəñ kè Melefit ni ti nihi : kəfəkì ahar ke Krist, kadafaki məfəkì ahàr gayak ni àna mawayay mis.

⁷ Ka ya ti kəfumki ahàr ke Krist enjenjeni ni ti kəgrum zlam dek kigeni kigeni. Ay nihi ti way àcafəña kuli ga madəbay divi ge jiri a ni way ?

⁸ Bay ya ti àgosay kuli nahkay ni ti Melefit do : Melefit àzalay kuli ti ga madəbay divi gayan. ⁹ Ma ge mis ya tədəm : « *Miwisiñ gəzit àkibu ka zlam ti ewisiñaba zlam na dek » ni ti jiri ededīn. ¹⁰ Nəsəra lekulum day majalay ahàr gekuli dek akada goro ni, adaba leli dek akaba Bay geli akada mis bəlan. Maslaña ya ti ewisirikaba ahàr ana kuli a ni ti ku nañ way nənəgu ni Melefit

amatraḅ naṅ.

¹¹ Bəza ga mmawa, tamal nəḁəm təkeli kəḁi ana mis kekilenja ti, mis təgru daliya kekilenja ti kamam? Tamal nəḁəm nahkay ti akal pakama geli ya məḁəm *tədarfəṅ Yezu kà təndal ni àwəri bəruv ana mis va do. ¹² Nday ya ti tiwisiri ahàr ana kəli, təḁəm təkeli kəḁi ana mis ni ti təslafəṅa kəḁi kà tay a bilegeni!

¹³ Bəza ga mmawa, Melefit àzala kəli a, nahkay ti lekələm evidi va do. Ay lekələm evidi va do ni ti, ṅgay kisləmki magray zlam kwaṅa kwaṅa akada ya kawayum ni ti kəhumi ana ahàr ba. Ere ye ti ahàr àḁəm kəgrum ni ti wayumvu, ti ku way way do məgri zlam sulumani ana maslaṅa nahaṅ. ¹⁴ Àbu məbəkiani nahkay hi: « Wayay ndam ya nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahàr gayak ni. * » Tamal kəbu kagrah nahkay ti, kəgra zlam ya ti àbu e Divi ya Məwiz àbəkni bu, àḁəm təgray na dek àndava. ¹⁵ Ay tamal lekələm akada ga zlam ge gili cudayani, təjavu aslər, təhəpəḁvu ni ti bumvu slimi, do ni ti ekiziṅumvu.

Divi ga Məsuf Njəlatani akaba divi ya məbərurv geli awayay ni

¹⁶ Ere ye ti nəhi ana kəli ni ti nihi: grum zlam ya ti *Məsuf Njəlatani ahi ana kəli grum ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəgrum zlam ya

məbərurv gekəli awayay ni va do. ¹⁷ Adəba ere ye ti məbərurv gekəli awayay ni ti Məsuf Njəlatani àwayay do; ere ye ti Məsuf Njəlatani awayay ni ti, məbərurv gekəli àwayay do: nday cəeni tərakaboru do. Ègia nahkay ti kisləmki magray ere ye ti kawayum magrani ni do. ¹⁸ Tamal Məsuf Njəlatani agur kəli ti ṅgasa àki ke kəli ga məḁəbay *Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni va bi.

¹⁹ Zlam ya ti məbərurv ge mis awayay magrani ni ti mis dek təsəra, zlam gani nday hi: magray hala, magray mesəwehvu, magray zlam ya təbəkni mimili ke mis ni, ²⁰ magray pəra, matak, mizirey mis, məhəṅgay ma, magray solu, məzum bəruv dal-dalani, magray eri, medeveni akaba mis, mawayay ma ge mis do, ²¹ məfəkni eri ka zlam ge mis, məvi vu ana zum, magray zlam ga muru ga muru, akaba magray zlam ndahaṅ akada nday nani. Nəhia ana kəli a àndava, nəhi ana kəli keti: ndam ya ti təgray zlam nday nani ti təsliki məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu do.

²² Ay təwi ga Məsuf Njəlatani ya agray a məbərurv geli bu ni ti akada bəza ga məṅgəhaf ya ewi ni: təwi gani nani dek ti bəlaṅ. Zlam gani nday hi: mawayavani, məmərvani, mənjəhad sulumani, məbeseni, məjalaki

* 5:14 Levi 19.18.

ahàr sulumani ke mis, mægri zlam sulumani ana mis, magray jiri, ²³ manjəhadani kudufa, məbi slimi ana ahàr. Zlam nday nani ti *Divi ge Məwiz ya àbəki a wakita gayan ni bu ni àcafəŋa mis ga magrana do simiteni. ²⁴ Ndam ge *Krist ti təmbrəŋa zlam magədavani ya ti məbərur gatay awayay magrani na. Ègia akada *tədarfəŋa zlam gani nani kà təndal a. ²⁵ Leli məbu àna sifa ti àna njəda ga Məsuf Njəlatani. Nahkay ti ahàr àdəm Məsuf Njəlatani mægur leli kəlavad. ²⁶ Miji zlabay ba, məzumi bərur ana mis ba, məgray solu ba.

6

Ku way way do e kidin geli bu mægri sulum ana maslaŋa nahaj

¹ Bəza ga mmawa, tamal maslaŋa ejikia ke divi a ti ahàr àdəm lekələm ya ti kədəbum divi ga *Məsuf Njəlatani ni humi ma ti mənɣukiyu ke divi. Humi ti àna cəkadani. Ay ku way way do məbavu slimi, do ni ti bi naŋ day emijikia ke divi a. ² Tamal zlam zləzladani àdia ahàr ana kəli a ti jənumvu. Tamal kəgrum nahkay ti kədəbuma divi ge *Krist na àndava. ³ Tamal ti maslaŋa azay ahàr gayan adəm naŋ gədakani, ambatakani do èsli arəŋa do nahəma, agosay ahàr gayan gayanani. ⁴ Ku way way do ahàr àdəm māmənjaləŋ ka manjəhad gayan cilin. Nahkay tamal àdia ahàr ana

zlam ya ti aməri məbərur na ti məməruru adaba àgra təwi sulumana, do ni ti àgurfəŋ ahàr gayan kə mis ndahan ba. ⁵ Adaba ahàr àdəm ku way way do məgray təwi ya ti Melefit àhi məgray ni àna ahar gayan gayanani.

⁶ Maslaŋa ya ti təcahi ma ge Melefit ni ti, a hud ga zlam ya ti àŋgəta ni bu dek ti məvi ana maslaŋa ya ti acahi zlam ni bilegeni.

⁷ Kəgosum ahàr gekəli ba : maslaŋa ya ti azay Melefit akada zlam masakani ni ti Melefit amatraə naŋ dal-dal. Adaba tamal kizligia zlam a ti kara kabaz day ere gani nani. ⁸ Mis day nahkay : tamal àgra zlam magədavana ya ti məbərur gayan awayay na ti zlam gayan ya ti àgray ni aməmbivu kisim. Tamal àgra zlam ya ti Məsuf Njəlatani awayay na ti, Məsuf Njəlatani ni aməvi *sifa ya àndav day-day do ni. ⁹ Məgrum zlam sulumani kəlavad, ahar àdəgafəŋa kə leli a ba. Adaba vad ya Melefit àfəkad ni eminjia ti Melefit amægri sulum gayan ana leli adaba məmbrəŋ magray zlam sulumani ndo. ¹⁰ Nahkay ti ka ya ti mənɣətuma ahar ga magray təwi ya ti ajənaki mis na ti məgrumi ana mis dek. Ahar gədakani məgrumi ana ndam ya təbu akaba leli, təfəki ahàr ka Yezu ni.

Pol endeveriŋ ma gayan àna məziaba azay slimi ana mis a

¹¹ Nihi ti mənjumki, nəbiki ana kəli ana ahar goro

goroani, nəbəki ti àna asak ma gəđákani gəđákani. ¹² Nday ya ti tawayay məfəki ŋgasa ke kəli ge *mekeli kəđi ana kəli ni ti, nday ti tawayay ti mis ga duniya tázlabay tay azuhva təwi gatay ya tagray ni. Tagray nahkay ti adaba tawayay ti mis təgri daliya ana tay ba cilin : təsəra tamal maslaŋa adəm Melefit ahəŋgay mis azuhva *Krist ya àmətfəŋ kà təndal ni cilin ti mis təbu təgri daliya ana maslaŋa gani. ¹³ Nday gani ti təkeli kəđi ana tay a, ay təbi təđəbay *Divi ya Məwiz əbəki a wakita gayan ni bu ni dek bi. Təđəm təkeli kəđi ana kəli ti adaba tawayay tiji zlabay àna kəđi ya tekeli ana kəli ni. ¹⁴ Nu ti niji zlabay do. Ay tamal niji zlabay ti, àki ka Bay geli Yezu Krist ya àmətfəŋ kà təndal ni cilin. Yezu àra àməta nahkay ti zlam ga duniya tigia zlam masakana kè eri goro a, akada *tədarfəŋa tay kà təndal a. Nu day nigia zlam masakana kè eri ga ndam ga *duniya, akada tədarfəŋa nu kà təndal a. ¹⁵ Nahkay ku tekeli kəđi ana mis, ku təkeli kəđi ana mis do nəŋgu ni, àgray arəŋa do. Pakama ya ti àtam pakama ndahan ni dek ti nihi : Melefit àgray ti migia mis məwena azuhva təwi ge Krist a. ¹⁶ Nday ya ti təgəskabá ma goro hina ni ti, Melefit məjənaki tay, məgray ti tənjuhəđkəbu àna sulumani. Melefit məgri ana tay nahkay adaba nday ti ndam *Izireyel gayan ededin.

¹⁷ Kwa kani nawayay ti maslaŋa àhəlu muru va ba, adaba nu nəbu àna mandava kà vu goro : mandava gani nday nani ti təđafaki nu mis ga Yezu.

¹⁸ Bəza ga mmawa, Bay geli Yezu Krist məgri sulum gayan ana kəli dek ; sulum gani nani mənjuhəđ a məbəruf gekəli bu ti. Aya nahkay.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Efez ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Efez ni

Maslaɗa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaɗ a : àbàki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 3.1). Leli mǎsǎr sarta ya àbàki wakita ni do, mǎsǎr mǎlaɗ ya àbàki ni do daya. Ma ga Pol hini ya àbu mǎbàkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni ti, àbiki ti ana ndam Efez : Efez ti kǎsa gǎdàkani ka haɗ Azi. Pol ànjǎhad eslini vi mahkǎr (Tǎwi 20.31), ay a wakita hini bu ni ti àbàki akada ga bay ya ti àhi ma ana ndam ya naɗ àsǎra tay a ni do. Àgri sa ana mis do, àlǎgi ana mis akada gayaɗ ya àgray a wakita ndahaɗ bu ni do. A wakita ndahaɗ ya tǎbàki ahaslani ni bu ni ti ma ya ti « kǎbum a kǎsa Efez bu ni » (1.1) àvu bi ; nahkay mis ndahaɗ tǎdǎm wakita hini ti Pol àslǎriuru ana ndam ga kǎsa gǎrgǎri kay bǎlaɗ àna bǎlaɗ ga mǎhi ma ana ndam ga Yezu ðek. Ay tamal nahkay ti tǎzay wakita ya tǎslǎriuru ana ndam Efez ni cilinɗ, tǎfiyu a Wakita ge Melefit vu ; tǎmbrǎɗ wakita ya tǎslǎriuru ana ndam ga kǎsa ndahaɗ ni ðek.

Nahkay pakama ga Pol ya àdǎm a wakita hini bu ni ti kwa ka mǎnjàki gani àhi ana

ndam ga Yezu ðek. Ànjàki, àdǎm àna tǎwi ge Krist ti Melefit àgria zlam sulumani ana leli a kay : Melefit àdaba leli a, mǎgia bǎza gayaɗ a ; àmbǎrfǎɗa zlam magudarani geli ni kè leli a ðek ; àgray ti mǎci ma gayaɗ mǎɗgahani ni. Ahaslani ti leli akada mis mǎmǎtani, nihi ti mǎbu àna sifa ya àndav day-day do ni ; mǎgia akada mis a bǎlaɗ. Nahkay Pol ahǎɗgalay Melefit ti ndam gayaɗ ni ðek tǎci zlam sulumani ya ti Melefit àgri ana tay ni lala : àgri zlam nday nani ðek ana tay ti azuhva tǎwi ge Krist (1–3).

Leli mǎgia bǎza ge Melefit a ti, ahàr àdǎm mǎnjǎhadum ahǎmamam ? Pol àdǎm mǎciwu, mǎwayumvu, ku way way do mǎgray tǎwi àna njǎda ge Melefit ya àvi ni ; mǎmbrǎɗum zlam magudarani ðek ; ku way way do, ku zal, ku wal, ku wur, ku ata bǎɗ ga bǎza, ku evidi, ku bay mǎgur evidi, mǎnjǎhad akada ge Melefit ya awayay ni cilinɗ. Melefit àvia njǎda ana leli a dal-dal : njǎda gani nani ti akada zlam ahar ga zal slewja, si mǎgray tǎwi àna naɗ lala. Ahar gǎdàkani mǎhǎɗgalay Melefit kǎlavàd, mǎmbrǎɗum ba. Tamal magray nahkay ti Seteni àgosay leli koksah, àgri arana ana leli koksah (4–6).

Pakama ga Pol ya àhi ana ndam ga Yezu ahaslani ni ti, ahàr àdǎm leli day mǎgǎsumkabu. Si mǎci pakama gayaɗ ni, mǎgray tǎwi àna naɗ kwa.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol, Melefit àdaba nu a, nìgia zal asak ga Yezu *Krist a. Nəbikioru wakita hini ana kùli ndam *njəlatani ya kəfumki ahàr ka Yezu Krist, kəbum a kəsa Efez bu ni. ² Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tǎgri sulum gatay ana kùli, tǎgray ti *kǎnjəhadumkabu àna sulumani ti.

Melefit agri zlam sulumani kay ana ndam ga Yezu

³ Ahàr àdəm məzləbum Melefit, Bəŋ ga Bay geli Yezu *Krist, adaba àgria zlam sulumana dek ana leli àna Məsuf gayan a. Zlam sulumani gani nday nani ti a duniya bu do, nday e melefit bu. Àgri tay ana leli ti adaba leli məbu akaba Yezu Krist akada mis bəlan palam. ⁴ Wudaka Melefit àgraya məlan a ti àdəkiba leli a, ti mīgi mis *njəlatani ke eri gayan, ti àŋgətfəŋa zlam magədavani kè leli ba. Àdəkiba leli a nahkay ti, ti mīgi akaba Yezu Krist akada mis bəlan.

Naŋ gani àwaya leli a dal-dal, ⁵ nahkay àdəmbiya kwa ahaslana emigi bəza gayan àna tawi ga Yezu Krist. Àgray nahkay ti ka mawayay gayan adaba àbəlafəŋa dal-dal, ⁶ awayay ti mis təsər naŋ gədakani, tǎzləbay naŋ azuhva sulum gayan ya àgri ana leli ni. Àgri sulum gani nani ana leli ti àna wur gayan bilin bilin ni. Awayay naŋ dal-dal.

⁷ Leli mǐgia akaba Yezu Krist a akada mis bəlan, adaba Melefit àmba leli àna mimiz ga Yezu a, àmbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a. Àgray nahkay ti, awayay adafaki sulum gayan ti kay dal-dal. ⁸ Sulum gani ya àvi ana leli ni àsabay; àgray ti leli məsər zlam akaba mǐci ere ye ti awayay ni dek. ⁹ Ere ye ti Melefit awayay amagray kama ni maŋgahani, ay ti àdəfiaba ana leli a. Ere gani nani ti àbəlafəŋa dal-dal. Àdəmbiya kwa ahaslani, amagravu àna tawi ga Yezu Krist. ¹⁰ Ere gani nani ti amagray ka sarta ya ti amaslmalakabá zlam a dek ni. Ere gani nihi: amanğasikabu ahàr ana zlam dek, zlam ya agavəla dek akaba zlam ya a ga had ni dek, ti bay bəlan mǎgur tay. Bay gani nani ti Krist.

¹¹ Leli ndam *Zude ya məbu akaba Krist akada mis bəlan ni day Melefit àvia ja gani geli ana leli a. Melefit àgraya zlam a dek ka mawayay gayan a akada gayan ya àdəmbiyu ahaslani na, nahkay àdababiya leli kwa ahaslana. ¹² Leli ndam ya məfəki ahàr ke Krist enjenjəni ni Melefit àdababiya leli a nahkay ti, adaba awayay ti mis tazləbay naŋ dal-dal azuhva zlam ya àgri ana leli ni.

¹³ Lekulum day kəbum akaba Krist akada mis bəlan, adaba kicəma pakama ge jiri a, *Ma Məweni Sulumani ya Melefit àhəŋgay kùli àna

naŋ na. Nahkay kàfumkia ahàr ke Krist a, naŋ day àvia Məsuf gayan ana kùli a akaða ya àdambiyu ahaslani ni. *Məsuf Njəlatani ya àvi ana kùli ni ti akaða zlam gayan ya àgrakia ke kùli a, adafaki ti lekulum gayan ni. ¹⁴ Àvi Məsuf Njəlatani nani ana leli ti adafaki amara mahəŋgay leli edeŋi edeŋeni ka ya ti emendeveŋi tawi gayan dekeni ni. Nahkay ti məzləbum naŋ dal-dal azuhva tawi gayan ya àgri ana leli ni.

Pol ahəŋgali Melefit ana ndam ga Yezu

¹⁵ Nahkay zla nahəma, nəgri səsü ana Melefit azuhva ere ye ti kəgrum ni, adaba nícia lekulum kəfumkia ahàr ka Bay geli Yezu a, kawayum ndam ge Melefit dek daya. ¹⁶ Nahkay nəbu nəgri səsü ana Melefit kalavad azuhva ere ye ti kəgrum ni, nəmbrəŋ do. Nəbu nahəŋgali Melefit ana kùli daya. ¹⁷ Melefit ti naŋ Melefit ga Bay geli Yezu *Krist, naŋ Bəŋ geli gəðakani ya mazləbay ni. Nahəŋgalay naŋ ti məvi məsər zlam, mədəfiki ana kùli ahəmam kəsərunkivu naŋ ni. ¹⁸ Nahəŋgalay naŋ keti ti məfiviyyu majalay ahàr sulumani ana kùli a ahàr vu, ga məsər ere ye ti azalaki kùli ga məviani ana kùli ni, ga məsər sulumani ya ti agri ana ndam gayan ni. Sulumani gani nani ti kay dal-dal, àtama zlam ndahaŋ na dek. ¹⁹ Nahəŋgalay Melefit ti kəsərüm njəða

gayan gəðakani àtama njəða ndahaŋ a dek. Njəða gayan gani nani ti àgri tawi ana leli àna naŋ, leli ndam ya məbu məfəki ahàr ka naŋ ni. Àna njəða gani nani ti ere ye ti èsliki magrani àna naŋ do ni ti àbi. ²⁰ Àna njəða gani nani ti àhəŋgaraba Krist e kisim ba, mək àfəkad naŋ kə gəvay gayan e melefit bu ka məlaŋ ga gəðakani. ²¹ Eslini ti Krist agur *məslər ge Melefit akaba gəðakani gatay dek, agur bəbay dek akaba ŋgumna dek daya. Ku ndam njəðanjəðani weley weley do dek ya mis tacali slimi ana tay ni ti Krist agur tay daya. Agur nday ya təbu ka sarta hini ni cilin do, agur nday ya atələbu ka məlaŋ məweni ya Melefit amagraya ni daya. ²² Nahkay Melefit àmbriva zlam a dek a ahar va ana Krist a. Àfəki naŋ gəðakani ka ahàr ga zlam dek, àfiyyu naŋ bay gəðakani ga ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni. ²³ Ndam ya təfəki ahàr ke Krist ni dek ti nday dekeni tigia vu gayan a, adaba njəða gayan dek àvu a tay bu. Krist ti njəða ge Melefit dek àvu a vu gayan bu daya, njəða ge Melefit ya àhəcikivu ana naŋ ni ti àbi simiteni.

2

Melefit àhəŋga leli àna sulum gayan a

¹ Ahaslani ti lekulum kəbum akaða ge kisim ni kə meleher ge Melefit adaba kəgudarumbiya zlam a dek.

2 Kàgudarumbiya zlam a lekulum ka sarta gani nana akada ge mis ndahan ya tagudar zlam a duniya bu ni. Lekulum kicumikia slimi ana bay njed-njedani magədavani na. Bay gani nani agur malan ya a gala-gala ge melefít bu akaba had ni, nani masuf, agray tawi ka sarta hini a vu ge mis ya ticiiki slimi ana Melefít do ni bu. ³ Leli dek ahaslani day leli mabu akada gatay ni, kəlavad magrabiya zlam magədavani ya məbərúv geli awayay na. Məjalakibiya ahər ka zlam ya təbəlafəñbiya kə leli a na ciliñ. Manjəhad geli ti nahkay. Ana manjəhad geli gani nani ti akal Melefít amatraḅ leli akada ya amatraḅ nday ndahan ni.

⁴ Ay ti amagra y nahkay va do. Melefít ti awayay leli dal-dal, məsi cicihi gədak. ⁵ Ku tamal leli mabu akada ge kisim ni kə eri gayan adaba magudara zlam a nəngu ni, avia sifa ana leli a ka ahər bəlan akaba *Krist a. Nan ahəngay kəli ti ga sulum gayan. ⁶ Leli ti migia akada mis bəlan akaba Yezu Krist a. Nahkay Melefít ahəngaraba leli a ka ahar bəlan akaba Krist e kisim ba, abəhadə leli a digusgus ka ahar bəlan akaba Krist e melefít ba daya. ⁷ Melefít əgri zlam sulumani gani nani ana leli azuhva tawi ga Yezu Krist nahkay ti, adaba awayay adəfiki ana mis ga sarta ya abiyu kama ni ahəmamam sulum gayan ti gədakani əsəbay ni. ⁸ Melefít

ahəngay kəli ti ga sulum gayan edediñ: əgri sulum gani nani ana kəli adaba kəfumki ahər ka nan, do ni ti əgri ana kəli ti ka duwa ge tawi gekəli ya kəgrumi ni do. Zlam gani nani dek ti Melefít əgri ana kəli ga sulum gayan zlam gayan. ⁹ Nahkay ti ahəngay kəli adaba lekulum kəgruma tawi sulumana palam do, ahəngay kəli ga sulum gayan ciliñ, ti ku way way do əji zlabay ana tawi gayan gayanani ba. ¹⁰ Bay ya ti əgraya leli a ni ti Melefít. Əgraya leli a ti, leli akaba Yezu Krist akada mis bəlan ga magray zlam sulumani. Zlam sulumani gani nani ti Melefít əslamalivabiya ana leli a kwa ahaslana ti məgray kəlavad.

Nday ya ndam Zude do ni tigia jiba bəlan akaba ndam Zude a

¹¹ Nahkay zla nahəma, sərunki jiba gekəli ahaslani ti jiba ga ndam *Zude do. Ndam Zude tədəm lekulum kədi gekəli *mekeleni do, gatay ni ti mekeleni. Tədəm nahkay ti, tədəmki ti ka zlam ge mis ya təgri ana vu gatay ni ciliñ. ¹² Sərunki ahaslani ti lekulum kəsərúm *Krist do, lekulum ndam *Izireyel do. Ahaslani Melefít *əwəlkabá məwəlvana akaba ndam gayan a, əhi ana tay aməgri sulum gayan ana tay, ay ti lekulum kəkumkibu bi. Ka sarta gani nani ere ye ti kəfumki ahər ni ti əbi. Kəsərumbiyu Melefít a manjəhad gekəli a duniya

bu ndo daya. ¹³ Ahaslani ti nahkay, ay nihi ti akada nani va do. Ahaslani ti lekulum driŋ driŋ akaba Melefit, ay nihi àna tawi ga Yezu Krist nahama lekulum kabum ka gavay ge Melefit. Krist agray tawi nani ti àna mimiz gayan ya abaya ni. ¹⁴ Nahkay leli dek manjahadkabu àna sulumani ti azuhva Krist. Ahaslani ti ndam Zude akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni jiba gatay gargari, ay nihi ti ebedekaba tay a, tigia jiba bəlan. Ahaslani ezir abu e kidin gatay bu, akada gudu edekaba tay a, nihi ti Krist amata ti embedkaba gudu gani nana. ¹⁵ Mawiz a wakita gayan ni bu adamki ma ke *Divi akaba ka manjahad ga ndam Zude, ay azuhva tawi ge Krist ti wakita nani agray tawi va do. Krist agray nahkay ti awayay ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni tēbedevu, tigi akada mis bəlan. Jiba gatay gargari va do, tigia nday manjahadkabani àna sulumani akada mis bəlan. ¹⁶ Gayan ya amat ka təndal ni ti azaba ezir ya avu ahaslani e kidin gatay bu na. Nahkay tigia akada mis bəlan adaba angalabakaba tay akaba Melefit a. ¹⁷ Nan àra a duniya va ga məhi *Ma Maweni Sulumani ana mis, adam si mis tanjahadkabu akaba Melefit àna sulumani kwa. Ahi ana kuli, lekulum ya kabum driŋ driŋ akaba Melefit ni, ahi ana nday ya təbu cifa cifa ka gavay ge

Melefit ni daya. ¹⁸ Nahkay àna tawi ge Krist day kwa ti leli dek mənget divi ga mahadafəniyani ka Bən geli Melefit àna njəda ga Məsuf gayan bilin bilinemi ni.

¹⁹ Nahkay ti lekulum akada ndam mirkwi ahkay do ni akada ndam jiba nahan va do, kiguma ka ahar bəlan akaba ndam ge Melefit a, kiguma ndam ga hud ahay gayan a daya. ²⁰ Nahkay zla ti kiguma akada ga akur ya tēdezl ahay àna tay na. Asak ga ahay ni ti ndam *asak ga Yezu akaba ndam mahəngaray *pakama ge Melefit. Akur gadakani ya akay ahay gani nani ti Yezu Krist nan nanani àna ahər gayan. ²¹ Ahay gani nani dek anjahad lala, aləmvu lala azuhva Yezu Krist. Nahkay ahay ni egi ahay *njəlatani gadakani ge Melefit, ti Bay geli mənjahadviyu. ²² Lekulum ya kiguma bəlanana akaba Yezu Krist a ni ti Melefit ahəla kuli akaba ndam gayan ndahan na bilegeni akada ga akur na, ga mələm ahay gayan àna nan. A ahay gani nani bu nahama *Məsuf ge Melefit anjahadviyu.

3

Tawi ga Pol ya agri ana ndam ya nday ndam Zude do ni

¹ Nahkay zla nahama, nu Pol nahəngali Melefit ana kuli. Nu a dangay bu azuhva tawi ga Yezu *Krist ya nəgri ana kuli ya lekulum ndam *Zude do ni. ² Tawi ge Melefit ya

àvu ga sulum gayan̄ ti n̄agri ana k̄uli ni ti àbi k̄ic̄uma lala. ³ Melefit àd̄efuaba pakama ya *man̄gahani ahaslani na. Àki ka pakama gani nani ti n̄èbikia ma gana ana k̄uli a ḡuzit. ⁴ Pakama man̄gahani nani ti àd̄əmki ke Krist. Tamal k̄ejeŋḡuma ere ye ti n̄èb̄aki na ti k̄əs̄erum nu n̄əs̄era pakama nana lala. ⁵ Pakama gani nani nah̄əma, Melefit àd̄əfiaba ana mis ya ahaslana vay-vay ndo. Ay nihi ti àd̄əfiaba ana ndam *asak gayan̄ *nj̄əlatani na akaba ana ndam nj̄əlatani ya tah̄əŋgaray *pakama gayan̄ na. Àd̄əfiaba ana tay a àna nj̄əda ga M̄əsuf Nj̄əlatana. ⁶ Pakama gani nani man̄gahani ni ti nihi : Ere ye ti Melefit am̄agri ana ndam Z̄ude ni ti am̄agri ana k̄uli ya ndam Z̄ude do ni daya. Lek̄ul̄um ya ndam Z̄ude do ni akaba ndam Z̄ude ni Melefit èbedekabá k̄uli a, k̄iḡuma jiba b̄əlan̄. Nahkay ere ye ti Melefit àd̄əm am̄agri ana ndam Z̄ude ad̄aba nday akaba Yezu Krist akada mis b̄əlan̄ ni ti am̄agri ana k̄uli ya ndam Z̄ude do ni daya. Àd̄əfiaba ere nani ana leli a ti àna *Ma M̄əweni Sulumani ya àhi ana leli ni.

⁷ Ma M̄əweni Sulumani nani ti Melefit àvua t̄əwi gana ga məhiani ana mis a. Àvu ti ga sulum gayan̄, àna nj̄əda gayan̄ ḡədakani daya. ⁸ Nu ya n̄isliviya a ndam ge Melefit ndahan̄ ni vu do ni, Melefit àgrua sulum gayan̄ a, ga məhiani ana ndam ya nday

ndam Z̄ude do ni ah̄əmamam Krist nan̄ àbu agri zlam sulumani kay ana mis ni. Zlam sulumani nani mis t̄əs̄arkaba koksah. ⁹ Àgrua sulum gayan̄ a ga m̄əd̄əfiaba ana mis a ah̄əmamam Melefit agroru t̄əwi àna pakama gani nani man̄gahani ni. Melefit àgraya zlam a d̄ek ahaslana ; kwa ka sarta gani nani àŋgahf̄əŋa pakama gani nana k̄e mis a. ¹⁰ Ay nihi ti Melefit awayay ad̄afaba pakama man̄gahani nana àna t̄əwi gayan̄ ya agray e kid̄iŋ ga ndam gayan̄ ya *t̄əcakalavu ku eley eley do ni bu d̄ek ni. Awayay ti *m̄əsl̄ər akaba ḡəd̄əkani gatay ya t̄əbu e melefit bu ni d̄ek t̄ici, ti t̄əs̄ər ah̄əmamam Melefit às̄əra zlam a d̄ek, agray zlam d̄ek kigeni ni. ¹¹ Kwa ka sarta ya àgraya m̄əlan̄ a fan̄ ndo n̄əŋgu ni àd̄əm̄biya, nihi ti àgra àna t̄əwi ga Bay geli Yezu Krist a. ¹² Àna t̄əwi gani nani ti Melefit àvia divi ana leli a ga mah̄əd̄əkf̄əŋiyana, nahkay m̄əgrumf̄əŋa an̄gwaz a va do, ad̄aba leli m̄əbu akaba Yezu Krist akada mis b̄iliŋ, m̄əbu m̄əfumki ah̄ər daya. ¹³ Nahkay zla nah̄əma, n̄əhi ana k̄uli daliya goro ya n̄əcakay àna t̄əwi goro ya nagra y azuhva k̄uli ni ti kam-kam àziaba nj̄əda ana k̄uli a ba ti. Ad̄aba mam, ah̄ər àd̄əm daliya gani nani m̄əvi m̄əmərani ana k̄uli sawan̄.

Yezu awayay leli dal-dal

¹⁴ Nahkay zla nah̄əma nab̄əhad̄i mirdim ana B̄əŋ geli Melefit ga mah̄əŋgalay nan̄. ¹⁵ Mis t̄əd̄əm ndam

ya agavəla akaba nday ya a ga hađ ni ti ata bəŋ gatay təbu. Təđəm nahkay tata nahəma, adaba Melefit naŋ Bəŋ geli naŋ biliŋ. ¹⁶ Naŋ ti gəđakani atam zlam dek, agur zlam dek daya. Nahkay ti nahəŋgalay naŋ ti məvi njəda gəđakani ana kəli a məbərur vu əna təwi ga Məsuf gayan, ¹⁷ ti *Krist mənjuhəd a məbərur gekəli bu adaba kəfumki ahər. Nahəŋgalay naŋ ti kəwayumvu dal-dal: nahkay akələbum əna njəda kay akada ga mən ga zlam ya sliri gani tədəgoru a hađ vu driŋ ni, ahkay do ni akələbum əna njəda akada ga ahay asak gani mafəkadani lala ni. ¹⁸ Nahəŋgalay Melefit ti məvi njəda ana kəli ka ahar bəlan akaba ndam gayan ndahaŋ ni dek, ti kəsərur ahəmamam Krist awayay mis dek ku driŋ eley eley do ni. Nahkay məlan ya Krist əwayavü mis eslini do ni ti əbi. ¹⁹ Ahəmamam Krist awayay mis ti mis təsərka koksah, ay ti nahəŋgalay Melefit ti kəsərurkaba lala. Nahkay ti akələbum əna *sulum ge Melefit ni dek, ere ye ti aməhəcikivu ana kəli ti əbi simiteni.

²⁰ Melefit ti esliki məgri zlam ana leli kay dal-dal atama geli ya mihindifiŋa na, atama geli ya majalaki ahər na daya. Agray nahkay ni ti əna njəda gayan ya agray təwi a leli bu ni. ²¹ Nahkay zla nahəma məzləbay naŋ azuhva təwi gayan ya agray e kiđiŋ ga ndam gayan ya

*təcakalavu ku eley eley do dek ni bu ni, məzləbay naŋ azuhva zlam gayan ya əgri ana leli azuhva təwi ga Yezu Krist ni daya. Məzləbay naŋ ku nihi, məzləbay naŋ ka sarta ya amara ni dek, məzləbay naŋ kaŋgay-kaŋgay. Aya nahkay.

4

Ndam ga Yezu ti nday biliŋeni akada vu bəlan

¹ Nahkay zla nahəma, nahəŋgalay kəli ti kaŋjuhədumkabu lala adaba Melefit əzalay kəli ti, awayay ti kəgrum nahkay. Ahəŋgalay kəli ti nu Pol ya a daŋgay bu azuhva təwi goro ya nəgri ana Bay geli ni. ² Nəđəm nahəma, həŋgrumoru ahər a hađ e kiđiŋ gekəli bu, njəhadum kuđufa, bəsəm zlam ya təgri ana kəli ni, ndumkabu, wayumvu. ³ Kigəma akada mis bəlan əna təwi ga *Məsuf ge Melefit a. Nahkay ti zum njəda ti *kaŋjuhədumkabu əna sulumani gayan. ⁴ Adaba mam, leli ndam ga Yezu miğia akada mis bəlanəna, nahkay vu geli biliŋ. Məsuf ge Melefit ti naŋ bəlan. Nahkay ti ere ye ti Melefit əzalaki leli ga məgriani ana leli ni ti bəlan daya. ⁵ Bay geli ti naŋ bəlan. Məfəki ahər ti ka naŋ naŋ bəlan. *Məbaray əna slimi gayan, baray gani nani ti bəlan. ⁶ Melefit ti naŋ bəlan, naŋ Bəŋ geli dek, agur leli dek, agray təwi e leli bu dek, anjuhəd a məbərur geli bu dek daya.

⁷ Ay ti Krist àvia zlam sulumani gərgərana ana ku way way do geli a dek akada gayan ya awayay na. ⁸ Pakama gani àbu məkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Àcəloru agavəla,
àgəs mis ga njəda,

àvia zlam ana mis a daya.* »

⁹ Ay ma ya tədəm « àcəloru agavəla » ni ti awayay adəmvaba mam ? Awayay adəmvaba wudaka Krist àcəloru agavəla nahəma, àsləkabiya agavəla, àra ka had a. ¹⁰ Nahkay bay ya àra ka had a ni ti àcəloru agavəla ca-ca e melefit vu day nan gani bəlanani ni. Àgray nahkay ti məzum bay, məgur zlam eley eley do dek. ¹¹ Nan gani àvia njəda ana mis ga magray təwi gərgərani àna nan a : mis ndahan tigia ndam *asak a, mis ndahan ndam mahəngaray *pakama ge Melefit, mis ndahan ndam məhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis, mis ndahan ti ni *ndam məbi slimi ana ndam ge Krist ahkay do ni ndam macahi zlam ana tay. ¹² Krist àgray nahkay ti, ti mis nday nani təjanaki ndam gayan ga magray təwi ge Melefit lala. Ndam gayan ni ti akada vu gayan, awayay ti təngət njəda, təngoru kama kama. ¹³ Leli dek emigi akada mis bəlan ; nahkay ti aməfumki ahər ka Wur ge Melefit ka ahar bəlan, aməsərum nan ka ahar bəlan daya. Emigi akada mis

məndəhani. Nahkay emigi akada ge Krist ni, ere ye aməhəcikivu ana leli ni ti àbi. ¹⁴ Ka sarta gani nani ti leli amələbi akada ga bəza ni va bi. Nahkay ndam magosay mis ya təcəhi zlam gatay ana mis ni etisliki mijinķia leli ke divi a va do. Nday gani tawayay tijnķia leli ke divi a ti akada ga aməd akaba yam ya təzoru *slalah ga yam eley eley do dek ni, ay ka sarta nani ti etisliki va do. ¹⁵ Ka gani nani ti amədəmum ma ge jiri, amawayumvu, amoru kama kama àna təwi ya magray ni dek, ti mīgi akada ge Krist, nan ya ka ahər geli, agur leli ni. ¹⁶ Leli ndam gayan ti akada vu gayan. Tamal vu ge mis majakwakabani lala, zlam ga vu gayan ni dek tagray təwi gatay lala ti vu ni dek adək lala daya. Leli day nahkay : tamal mawayumvu, ku way way do agray təwi ya Melefit àvi ni lala ti amoru kama kama àna sulumani.

Manjəhad geli məweni akaba Krist

¹⁷ Ere ye ti nawayay nəhi ana kəli ni ti nəhiki ana kəli àna slimi ga Bay geli. Ma gani nani ti nihi : Kənjəhadum akada ga ndam ya təcəki ahər ke Melefit do ni va ba. Nday nahəma, majalay ahər gatay ti masakani. ¹⁸ Nday ti akada nday a ləvəŋ bu, təsər araŋa do ferera. Kə meleher ge Melefit ti nday ndam mirkwi, təngət sifa gayan ya avi ana mis ni ndo. Nday nahkay ti

* 4:8 Mənjay Limis 68.19.

adaba ahàr gatay 6aṅ-6aṅ, tìci ma do. ¹⁹ Nday gani mimili àki ka tay va bi, tàvia ahàr gatay ana zlam magudarana ðek, nahkay tagray zlam ya ti àbèlay do simiteni ni ðek kèlavaf, tislìki mèmbrəṅani koksah.

²⁰ Lekələm zla nahəma, manjəhadani akada hini ti àrakaboru akaba ma ge *Krist ya tècahi ana kəli ni do. ²¹ Pakama ya kicəm ni ti tədəmki ka naṅ do aw? Ere ye ti tècahi ana kəli ni ti manjəhad gayan do aw? Zlam nday nani ðek tagravu àna jiri ga Yezu ya àhi ana leli ni. ²² Nahkay ti mbatumkaba majalay ahàr gekəli a, ti kənjəhadum akada gekəli ya ahaslani ni va ba. Manjəhadani gekəli ya ahaslani ni ti agudar mis, adaba nday ya ti tanjəhad nahkay ni ti tawayay zlam ya tigi eri, tijiṅ tay ni cilin. ²³ Gəsumkabá ti Melefit mambatikaba məbərufv gekəli ana kəli a, ti kəjalum ahàr nahəṅ sulumani. ²⁴ Ahàr àdəm kigəm mis maweni ya Melefit àgraya tay ka mawayay gayan a ni, ti kənjəhadum àna jiri, kəgrum zlam sulumani adaba lekələm ndam gayan.

²⁵ Nahkay zla nahəma, kəsəkadum malfada va ba, dəmumvu jiri e kidin gekəli bu sawan, adaba lekələm ðek kigəma vu a bəlan. †

²⁶ Tamal ti kəzumuma bərufv a nahəma, kəgudarum zlam àna naṅ ba. Wudaka fat

àdiyu a ahay vu nahəma, kəmbrəṅuma məzum bərufv gekəli na †; ²⁷ kəvumi divi ana *Seteni ge mesipet kəli ba. ²⁸ Maslaṅa ya ti egi akal ahaslani ni ti mèmbrəṅ akal gayan ni. Māzay njəfa ga magray təwi sulumani àna ahar gayan gayanani ti mēṅgət zlam ga məjənaki ndam talaga. ²⁹ Kagudarumi ma ana mis ba. Kədəmum ma nahəma, dəmum ma sulumani ya azoru mis kama ni sawan. Dəmum ma ya àgəski mədəmani ni, nahkay ma gani avi njəfa ana ndam ya ti tici ni. ³⁰ Kəgrum zlam ya ti ahəli ahàr ana *Məsuf Njəlatani ge Melefit ni ba. Məsuf gani nani ti Melefit àgrakia amal gayan ke kəli ðek àna naṅ a, ga madafakiani kəli ndam gayan kə fat ya ti amara mahəṅgay leli ðek ni. ³¹ Zumaba ezir e kidin gekəli ba, kəzumumvu bərufv ba, kələgumvu ba, kəndivəmvu ba daya. Kəgrum cuday ba simiteni. ³² Grum zlam sulumani e kidin gekəli bu, wayumvu, mbrəṅumfəṅa zlam ga bəza ga məṅ gekəli ya tàgudari ana kəli na kə tay a, nday day təmbərfəṅa kə kəli a, akada ge Melefit ya àmbərfəṅa kə kəli a ni. Àmbərfəṅa kə kəli a ti àna təwi ge Krist ya àgray ni.

5

Ndam ge Krist ti ahàr àdəm tənjàhad ahəmamam

† 4:25 Mənjay Zakari 8.16. † 4:26 Mənjay Limis 4.5.

¹ Nihi ti lekulum bæza ge Melefit, awayay kuli. Nahkay ti grum zlam akada gayan ya ti agray ni. ² A huf ga manjahad gekuli bu dek ti wayumvu akada ge *Krist ni. Nan ti adafaki ti awayay leli, amət ga mahəngay leli. Sifa gayan ti avi ana Melefit akada ga sadaga ya tavi ana Melefit ni. Sadaga gayan nani abəlafəŋ kə Melefit akada ge tersel ya ti ezi sulumani ni.

³ Lekulum ndam ge Melefit, nahkay agəski ti kəgrum mesəwehvu ba, kəgrum zlam ge mimili ba simiteni, zlam ge mis ndahan egi eri ana kuli ba. Zlam nday nani dek ti maslaŋa acalki kuli ba simiteni. ⁴ Agəski day kədəmmum ma ge mimili ba, kədəmmum ma satat ba, kəbumvu seki ba daya. Agəski ti grumi səsi ana Melefit azuhva tawi gayan ya agri ana kuli ni sək sawan. ⁵ Sərumki lala, maslaŋa ya agray mesəwehvu ni, maslaŋa ya ti agray zlam ge mimili ni, maslaŋa ya ti zlam ge mis egi eri ni lu, nday nani dek təhuriyu a Məgur ga ata Krist nday ata Melefit ni vu koksah. Maslaŋa ya ti zlam egi eri ni awayay Melefit do, azay zlam ga duniya sək Melefit gayan.

⁶ Ndam ya ti tagray zlam nday nani ti təzumi bəruv ana Melefit. Melefit amatra6 tay dal-dal, adaba təgəsiki ma gayan ni ndo. Nahkay maslaŋa agosafəŋa kuli ka ma hina ana ma kwanjani ndahan

a ba. ⁷ Nahkay zla ti arana ebedekabu kuli akaba ndam nday nani ba. ⁸ Ahaslani ti lekulum kəvum e ziŋ-zijeni bu, ay nihi ti lekulum kəbum a masladani bu adaba lekulum kiguma akada mis bəlan akaba Bay geli a. Nahkay ahər adəm njəhadum akada ga ndam ya təbu a masladani bu ni. ⁹ Masladani ti azəbiyu manjahadani sulumani e kidiŋ ge mis bu, magray zlam jireni akaba mədəm ma ge jiri. ¹⁰ Zum njəda ga məsər zlam ya ti abəlafəŋ ka Bay geli ni. ¹¹ Kəhərunkiviyu ke tawi ge mis ya ti tagray e ziŋ-zijeni bu ni ba. Zlam nday nani dek ti zlam masakani. Agəski ti kədəmmumaya vay-vay, kimbirəmfiŋ ba : zlam nday nani ti zlam magədavani. ¹² Zlam gatay nani ya tagray akal-akal ni ti ku macalfəŋani tekeđi asay mimili. ¹³ Tamal kədəmmumaya zlam magədavana vay-vay nahəma, egi akada ga zlam ya ti epivu a masladani bu ni, nahkay mis təsər ti zlam nani magədavani edediŋ. ¹⁴ Zlam ya ti epivu lala a masladani bu nahəma, egia akada ga masladani na. Nahkay tədəm :

« Nak ya ti kinji dəwir ni, pidėkvu.

Cikaba e kidiŋ ga ndam məmətani ni ba, ti Krist məsladəy kur akada ga fat ya asladay məlan ni. »

¹⁵ Nahkay zla nahəma bumi slimi lala ana manjahad gekuli. Kənjəhadum akada ga

ndam muru ni ba, njəhadum akada ga ndam məsar zlam ni sawaŋ. ¹⁶ Zemeni geli hini ti magədavani. Nahkay ka ya ti kislumki magray zlam sulumani nahəma, grum. ¹⁷ Kənjəhadum akada ga ndam ya ti təsar zlam do ni ba. Ay ti zum njəda ga məsar ere ye ti Bay geli awayay ti kəgrum ni sawaŋ.

¹⁸ Kəvumi vu gekuli ana zum ga makad kuli ba. Tamal kəgrum nahkay ti agudari manjəhad gekuli ana kuli. Ahər ədəm *Məsuf ge Melefit mīsliviyu a vu vu ana kuli cisl cisl sawaŋ. ¹⁹ Dəm limis gərgərani kay ya Məsuf ge Melefit əvi ana kuli ni. Dəmi ana Melefit e kidin gekuli bu, zləbum Bay geli əna məmərani. ²⁰ Grumi səsi ana Bəŋ geli Melefit əna slimi ga Bay geli Yezu Krist. Grumi səsi kəlavad əki ka zlam ya ti əvi ana leli ni dek, kəmbərəjum ba.

Manjəhad ga zal nday ata wal gayan

²¹ Lekulum ya ti kəhəŋgrumioru ahər a had ana *Krist ni ti ku way way do mīciiki ma ana maslaŋa nahaŋ e kidin gekuli bu. ²² Lekulum wəl cəmiki ma ana zawal gekuli akada ya kicəmiki ma ana Bay geli ni. ²³ Adaba zal nahəma, naŋ gədakani əki ka wal gayan akada ge Krist naŋ gədakani əki ka ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni. Ndam gayan ni ti vu gayan, Bay ya ahəŋgay tay

ni ti naŋ. ²⁴ Nahkay wəl tīciiki ma ana zawal gatay a zlam bu dek, akada ga ndam ge Krist ya ticiiki ma ana Krist ni.

²⁵ Lekulum zawal, ku way way do mawayay wal gayan akada ge Krist ya awayay ndam gayan ni. Krist ədəfaki mawayay gayan nani ti əna məvi ahər gayan ana ndam gayan ni. ²⁶ Əgray nahkay ti, awayay ti tigi *njəlatani kə eri ge Melefit. Nahkay zla nahəma əbara tay a lala əna yam a, tigia njəlatana əna pakama gayan ya tici na. ²⁷ Əgray nahkay ti māməŋjaləŋ ka tay tigi eri dal-dal, akada ga wal məbəlani ya təŋgətfəŋa ndivey a do ni. Nahkay awayay ti ndam gayan ni tigi njəlatani, təŋgətfəŋa zlam magudarani kə tay a ba simiteni. ²⁸ Zal day mawayay wal gayan ti akada ge Krist ya awayay ndam gayan ni. Ahər ədəm zal ni mawayay wal gayan akada ya ti awayay ahər gayan gayanani ni. Nahkay zal ya ti awayay wal gayan ni awayay ahər gayan gayanani. ²⁹ Maslaŋa day-day əzirey vu gayan ndo : azumi zlam ana vu gayan, aslamalay daya, akada ge Krist ya aslamalay ndam gayan ni, ³⁰ adaba leli ndam gayan dek ti vu gayan. ³¹ Abu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit ədəm : « Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata məŋani ba, atanjəhadkabu ata wal gayan. Nday cəeni

* 5:31 Mənjəkiani 2.24.

ti vu gatay emigi bəlan.* »
³² A pakama hini bu nahəma, zlam gəđakani maŋgahani əvu. Nu ti nəđəm pakama nani azlapaki ke Krist akaba ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni. ³³ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ahər əđəm ku way way do e kidin gekəli bu mawayay wal gayan akada ya awayay ahər gayan ni, wal day məhəŋgrioru ahər a hađ ana zal gayan.

6

Manjəhad ga bəza akaba ata bəŋ gatayani

¹ Gabəza, əgəski ti cəmiki ma ana ata bəŋ gekəli, adaba lekələm kigəma akaba Bay geli a akada mis bəlan. ² Melefit əđəm e *Divi gayan ya əhi ana leli dəbum ni bu ahkado : « Ŋgwioru a hađ ana ata buk ata muk. » Divi hini ti Divi ye enjenjeni ge Melefit əđəm aməvələŋ zlam ni. ³ Ere ye ti əđəm amavay ni ti nihi : « Nahkay ekeyey, akəpəs a duniya bu vi kay.* »

⁴ Lekələm ata bəŋ ga bəza day kəzumumi bəruv ana bəza gekəli ba. Dəfumiki zlam ana tay, humiki ma ana tay ka zlam ya təgudar ni akada ga Bay geli ya awayay ni sawan.

Manjəhad ge evidi akaba ndam məgur tay

⁵ Lekələm evidi cəmiki ma ana ndam məgur kəli ya a duniya bu ni. Ŋgumioru a hađ ana tay, grumfəŋa aŋgwaz kə tay a, grumi təwi ana tay

əna bəruv bəlan, akada ya kəgrumi təwi ana *Krist ni. ⁶ Kəgrum təwi kə eri gatay ti təzləbay kəli ciliŋ ba. Grum ere ye ti əbələfəŋ kə Melefit ni əna bəruv bəlan sawan, adaba lekələm evidi ge Krist. ⁷ Grumi təwi ana tay əna bəruv bəlan akada kəgrumi ana Bay geli, do ni ti ana mis hihirikeni do. ⁸ Ku tamal nak evidi, ku tamal nak evidi do nahəma, sərki maslaŋa ya ti agray təwi sulumani ni ti Bay geli aməviləŋ zlam daya.

⁹ Lekələm ya kəbum əna evidi ni day, grumi zlam sulumani ana tay bilegeni. Kəzlacumki ka tay ba. Sərumki lekələm akaba evidi gekəli ni ti lekələm dek Bay məgur kəli naŋ bəlan, naŋ e melefit bu. Naŋ gani ti əcirkaba mis a do.

Zlam ahar ge Melefit ya abi ana ndam gayan ni

¹⁰ Pakama ya əgəjəni ga məhiani ana kəli ni nihi : zum njeđa ga Bay geli, adaba lekələm kəbum akaba naŋ akada mis bəlan. Njeđa gayan ni ti ətama njeđa ndahan a dek. ¹¹ Bumkabu zlam ga kadvu ya Melefit abi ana kəli ni dek. Nahkay ka ya ti *Seteni esipet kəli əna wir-wir gayan nahəma, kicikəma gaŋ-gaŋ. ¹² Nəđəm nahkay ti adaba leli məbu magray silik. Ay silik gani nani ti akaba mis hihirikeni do, magray ti akaba seteni akaba bəbay gatayani akaba gəđakani gatayani dek ya təgur duniya hini ziŋ-zijen

* 6:3 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16.

ni. Magray silik ni ti akaba seteni cudayani ya nday agavəla ni daya. ¹³ Nəhi ana kəli həluma zlam ga kadvu ya Melefit avi ana kəli na dek ni ti azuhva nani. Nahkay ti ndam ya atərəkia ke kəli a kə fat ga kadvu gani nana ni ti etisliki ke kəli do. Kələŋ ga kadvu nahəma, lekələm jika jika micikeni ka mələŋ gekəli ni.

¹⁴ Nahkay ti cikəma gaŋ-gaŋ. Jiri ge Melefit ti jalumki ahər; ègia akada maslpara ga ndam slewja ya təwəlvu àna naŋ na. Leli ndam jireni azuhva təwi ge Melefit ya àgri ana leli ni. Manjəhad ge jiri gani nani ti jalumki ahər; ègia akada ge endəwi ga ambəl ga ndam slewja ya ti tafakabu ga manğah gugum gatay àna naŋ na. ¹⁵ Melefit adafaki leli ndam gayan ge jireni àna *Ma Məweni Sulumani, nahkay arəŋa àhəli ahər ana leli va do. Jalumki ahər ka manjəhad gani nani akada kimaka ga ndam slewja ya ti təbəvu a asak vu ni. ¹⁶ Ku ananaw do dek fumki ahər ke Melefit. Məfəki ahər nani ti akada ga slaku ga ndam slewja ni. *Seteni esipet kəli ti mesipet gani nani akada ga kamnjagad ya tabal mis àna naŋ ni. Kamnjagad nani aku àki ka ma gani ge meviyek mis àna naŋ. Ay məfəki ahər gekəli ni ègia akada ga slaku ya ti acafəŋa kamnjagad ge minjikiyeni ke kəli a ni. ¹⁷ Melefit àhəŋga kəli a. Mahəŋgani

nani akada ga gadagar ya ndam slewja təbəvu a ahər vu ni. Nahkay jalumki ahər. Jalumki ahər ka ma ge Melefit daya. Ma gani nani ti akada ga maslalam ya ti *Məsuf ge Melefit àvi ana kəli ga makadvani àna naŋ ni. ¹⁸ A zlam gani nani bu dek ti həŋgalum Melefit, hindəmfiŋa a sarta ba dek. Hindəmfiŋa àna njədə ga Məsuf gayan a. Həŋgalum Melefit àki ka ndam gayan dek, kəmbərəŋum ba, njəhadum eri. ¹⁹ Həŋgalumu Melefit daya, ti ka sarta ya ti nəhi ma ana mis ni ti pakama ya nəhi ana tay ni goro do, ge Melefit sawan; ti nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis, anğwaz àwərki nu ba. Ma Məweni Sulumani nani ti ahaslani manğahani, nihi ti Melefit anğazlaya vay-vay. ²⁰ Yezu *Krist əslərbiyu nu ti ga məhi ma gani ana mis. Ku nu məwəlani a danğay bu nəŋgu ni, nəmbərəŋ mədəm ma gani nani do, ègia təwi goro a. Nahkay həŋgalum Melefit ti nədəm ma vay-vay, anğwaz àwərki nu ba, adaba Melefit awayay ti nagray nahkay.

Sa ga Pol

²¹ Nawayay ti lekələm day kəsərum manjəhad goro akaba ere ye ti nagray ni dek; nəslərkiuru wur ga məŋ geli Tisik ke kəli ga məhi ma gani ana kəli. Naŋ ti mawayay naŋ, agray təwi ga Bay geli lala. ²² Nəslərkiuru naŋ ke kəli ti ge təwi gani nani, ti kəsərum manjəhad geli, ti kəŋgətum njədə àna pakama

gayaŋ ya ti ahi ana kuli ni
daya.

²³ Bəŋ geli Melefit nday
ata Bay geli Yezu *Krist
tâgray ti bəza ga məŋ geli dek
tânjəhadkabu àna sulumani
ti. Bəza ga məŋ geli ni
tawayavu àkivu, táfəki ahàr ka
Yezu Krist àkivu ti. ²⁴ Melefit
mâgri sulum gayaŋ ana ndam
ya tawayay Bay geli Yezu
Krist ga kaŋgay-kaŋgayani ni
ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Filip ni
Ere ye ti mādāmki
ka wakita ga Pol
ya àbikioru ana
ndam Filip ni**

Maslaṅa ya ti àbēki wakita hini ni ti àdāfa slimi gayaṅ a : àbēki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka ya ti àbēki wakita ni ti naṅ a daṅgay bu (1.13-14), ay māsēr kēsa gani do : mis ndahaṅ tādām daṅgay gani ti e Efez, ay māsēr sarta ya ti tēfiyu naṅ a daṅgay vu e Efez ni do ; mis ndahaṅ tādām Pol àbēki ti bi a Sezare (Tḥwi 22-26), bi a Rom (Tḥwi 28).

Pol àbiki ti ana ndam ga Yezu ya e Filip ni (Filip ti kēsa gādakani ka had Mesedawen); maslaṅa ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjeni ni ti naṅ (Tḥwi 16.11-40). Àbiki wakita ni ana tay ti ga mēvi njēda ana tay : ku tamal naṅ a daṅgay bu naṅgu ni, amēr adāba ma ga Yezu àbu akoru kama kama (1.12). Àhi ana tay tázay ahār gatay tētām mis ndahaṅ ba, tājalay ahār akada ga Yezu ya àjalay ni sawaṅ (2.1-18) ; àhi ana tay tégaskabu ata Timote nday ata Epafrodit (2.17-30). Àziaba azay slimi ana tay a, àhi ana tay tādābay mis ya tēfēki ahār ka Yezu lala do, tagosay mis ni ba (3.1-4.1).

Àvi sawari ndahaṅ ana tay, àgri sūsi ana tay ga zlam ya ti tēslarikaboru ga mājēnay naṅ ni (4.2-23).

A pakama gayaṅ ni bu ni dek ti Pol naṅ àbu a māmērani bu ; ku acakay daliya naṅgu ni amēr (1.4 ; 1.18 ; 2.15-16 ; 2.17 ; 4.10). Àhi ana ndam Filip ni day tāmēr (1.25 ; 2.18 ; 2.28 ; 2.29 ; 3.1 ; 4.4) : leli day ahār àdām māmēr kēlavād azuhva tēwi ge Krist ya àgri ana leli ni, akaba ya naṅ àbu agri ana leli ni daya. Pol àdām awayay akoru kama kama àna mēfēki ahār gayaṅ ka Yezu ni ; àhi ana ndam Filip ni day tōru kama kama àna mēfēki ahār gatay, tēmbraṅ ba (3.7-16). Àna pakama nday nani dek ti Pol adāfiki divi sulumani ga madābay Yezu ana leli.

Saga Pol

¹ Nu Pol ata Timote leli ndam mēgri tēwi ana Yezu *Krist mēgria sa ana ndam *njelatani ga Yezu Krist ya tēbu e Filip na dek. Mēgria sa ana ndam ya *tēbi slimi ana kēli na, akaba nday ya *tājēnaki ndam ge Melefit na daya. ² Bay Melefit Bēṅ geli nday ata Bay geli Yezu Krist tēgri sulum gatay ana kēli, tēgray ti *kānjehadumkabu àna sulumani ti.

Pol agri sūsi ana Melefit

³ Nējalaki ahār ke kēli kēlavād. Ka ya ti nējalaki ahār ke kēli ni ti nēgri sūsi ana Bay Melefit goro. ⁴ Nahkay nahēṅgali Melefit ana kēli daldal. Ka ya ti nahēṅgali Melefit

ana kɛli ni ti nu nɛbu ɛna mɛmɛrani, ⁵ adaba kwa ka ya ti kɛfumki ahɛr ka Yezu ni ɛbivaya ana kana, lekɛlɛm kɛbum kɛgrumkabu tɛwi ga *Ma Mɛweni Sulumani ka ahar bɛlan akaba leli. ⁶ Bay Melefit ɛnjɛkia magray tɛwi sulumana e kidin gekɛli ba. ɛnjɛkia nahkay nahɛma, nɛsɛra ti amagroru duk anivoru ana vad ga Yezu *Krist ya amanɛa ni. ⁷ Nɛjalaki ahɛr ke kɛli nahkay ti kigeni, adaba nawayay kɛli ɛna hud bɛlan. Bay Melefit ɛvia divi sulumana ana kɛli akaba nu ga magray tɛwi gayan ka ahar bɛlan a. Nahkay ku nu a danɛay bu, ku nɛhɛnɛgrifɛn ana ndam ya tɛdɛmki ma magɛdavani ka ma ge Melefit, ku nɛdɛfikiaba Ma Mɛweni Sulumani ana tay nɛnɛgu ni, lekɛlɛm kɛbum kɛjɛnumki nu. ⁸ Bay Melefit ɛsɛra, nu nawayay kɛli dɛk ɛna hud bɛlan. Nawayay kɛli nahkay ti azuhva Yezu Krist ɛvua nɛdɛa ga mawayay kɛli a akada gayan ya awayay mis na.

⁹ Ere ye ti nihindifinɛa kɛ Melefit ka ya ti nahɛnɛgalay nan na ti mawayavani gekɛli ni mɛsagakivoru e kidin gekɛli bu. Nahkay akɛsɛrum jiri, akɛsɛrumkaba zlam a dɛk lala daya. ¹⁰ Nahɛnɛgalay Melefit nahkay ti adaba nawayay kɛdumkiba zlam sulumani ya tɛtam ndahan na. Tamal kɛgrum nahkay ti akagudarum zlam do, mis day atɛnɛgɛtfɛnɛa ndivey kɛ kɛli a do duk abiviyu ana manɛa

ge Krist a. ¹¹ Nahkay ere ye ti akɛgrum ni dɛk atanɛa kigeni, adaba akɛgrum ɛna nɛdɛa ga Yezu Krist. Mis etipia ere nani ya kɛgrum na ti atazɛbay Melefit, atɛdɛm nan ɛdɛakani.

Yezu Krist ti ɛtam zlam dɛk
¹² Bɛza ga mmawa, nawayay ti kɛsɛrum ere ye ti ɛgrakuvu ni ti ɛvia divi ana mis ge mici *Ma Mɛweni Sulumani na ɛtama ya ahaslana sawan. ¹³ Nahkay ti ndam ga hud ahay ga bay ɛdɛakani akaba mis ndahan ni dɛk ticia nu nɛvu a danɛay bu adaba nu bay mɛgri tɛwi ana *Krist. ¹⁴ Nahkay day bɛza ga mɛn geli tɛsɛra nu a danɛay bu. Tɛra tɛsɛra nahkay ti mis ahar ɛdɛakani e kidin gatay bu tɛnɛgɛta nɛdɛa ga Bay geli a ga mɛhi pakama ge Melefit ana mis a. Tɛdɛmoru pakama nani kama kama, anɛgwaz ɛwɛr tay do.

¹⁵ Mis ndahan tɛzlapi ana mis ɛki ke Krist adaba tagralu solu, tawayay ti tɛtam nu. Ku tamal tɛbu tagray nahkay nɛnɛgu ni, mis ndahan ti tɛzlapaki ke Krist ɛna hud bɛlan. ¹⁶ Nday ndani ya tɛzlapay ɛna hud bɛlan ni ti tawayay nu palam. Tɛsɛra nu nɛbu ahalay a danɛay bu ga mɛdɛfiki ana mis Ma Mɛweni Sulumani ti ma ge jiri. ¹⁷ Nday ndahan ya tagralu solu ni ti tɛdɛmki ma ɛki ke Krist ɛna hud bɛlan do. Tagray nahkay ti adaba tawayay tɛtam nu palam. Tɛhi ana ahɛr tɛgrukivu

daliya a ahay ga dangay ni bu keti.

¹⁸ Ay majalay ahàr gatay nani ti àgray arañja do. Ma gatay ya tæhi ana mis àki ke Krist ni ti zlam maðelani. Nahkay nu nàbu nàmær : ku tagray àna cuday, ku àna hud bəlan nəngu ni, nani dek zlam maðelani. Anəmær àkivu ¹⁹ adaba nəsəra Melefit amahəngay nu a hud ga zlam gani nani bu. Amahəngay nu ti adaba kahəngalumunañ, Məsuf ga Yezu Krist day amazlakaki nu. ²⁰ Ere ya nawayay kay akaba najəgay nahəma, ti nàgray ere ye ti aməbaku mimili ni ba. Nawayay nanjəhad àna njəda gañ-gañ sawa, nawayay ti mis tãzləbay Krist nihi, ku ananaw azuhva nu. Nawayay ti ku nu nàbu àna sifa, ku tamal anəməta nəngu ni, mis tãzləbay Krist azuhva nu. ²¹ Ka nu nahəma, tamal nu nàbu àna sifa ti zlam gəðakani gani a sifa goro bu ni ti Krist. Ay tamal ti nəmət nəngu ni, àbəlafu kay atam ya nu nàbu àna sifa ni. ²² Ku tamal nahkay nəngu ni, nu nàbu àna sifa ti nagraj tæwi sulumani ya ajənaki mis ni. Nahkay e kidin ga ata kisim nday ata sifa bu ni ti nədəkiba weley ? Nəsərkaba do. ²³ Zlam hini cæni ni ti nəjalakia ahàr ka tay a dal-dal. Ere ye ti nu nawayay ni ti, nawayay ti nàsləkaba a duniya ba, ti nàru nànjəhad afa ge Krist. Hojo nahkay, àtam. ²⁴ Akaba nani dek, ahàr àdəm si nànjəhad a duniya bu àna sifa kwa.

Nawayay nahkay ni ti azuhva kəli, ti nəjənaki kəli. ²⁵ Zlam hini ti nəsərkia lala. Nahkay nəsəra ti nu ananjəhad àna sifa e kidin gekəli bu dek, ti nəjənaki kəli kəngumoru kama kama e divi ge Krist bu àna məmərani adaba kəfumkia ahàr a. ²⁶ Nahkay anoru afa gekəli. Eninjəa ti akəzləbum Yezu Krist, akəmərumbu àkivu adaba nu nàbu e kidin gekəli bu.

Kadumvu, kəmbərañum məfəki ahàr ka Yezu ba

²⁷ Ere ye ti ahàr àdəm kəgrum ni ti, si kanjəhadum lala. Tamal kanjəhadum nahkay ti mis atəsər lekələm kəbum kədəbum *Ma Məweni Sulumani ge *Krist. Nu day ku tamal anoru nəmənjiyu kəli, ku tamal nòru afa gekəli do nəngu ni, enici ma gekəli. Nahkay anəsər lekələm dek majalay ahàr gekəli ka ahar bəlan, akaba kəkadumvu àna tæwi ka ahar bəlan, ti mis təfəki ahàr ka Yezu Krist adaba ticia Ma Məweni Sulumana. ²⁸ Nahkay ti aŋgwaz àwərfəja kəli kà ndam ezir gekəli a ba ferera. Tamal aŋgwaz àwərfəja kəli kà tay a do nahəma, atəsərki etigi ahàr. Atəsərki ti Melefit amahəngay kəli daya. Zlam gani nani dek ti Melefit agray. ²⁹ Melefit agray nahkay ti àgria sulum ana kəli ga məfəki ahàr ke Krist a. Ay sulum gani nani ti ga məfəki ahàr ke Krist ciliñ do : ga macakay daliya azuhva nañ daya. ³⁰ Ahaslani kípəma nu a

nàkadva, nihi day kəsəruma, kekilerja nu nəbu nakadvu. Ay nihi ti lekələm day kəbum kəkadumfəjva kà ndam ezir geli a akada goro na.

2

Grum təwi akada ga Yezu ya àgray ni

¹ Lekələm kəbum ka ahar bəlanj akaba *Krist. Nahkay ti avi njəda ana kəli do aw ? Kəzum njəda àna mawayavani gayanj do aw ? Lekələm kəbum ka ahar bəlanj akaba Məsuf gayanj *Njəlatani do aw ? Kəbum kipəm mawayavani gayanj e kidinj gekəli bu do aw ? ² Tamal nahkay zla nahəma, nawayay ti kəmərumu məbəruv daldal àna magray zlam ya ti nara nəhi ana kəli ni. Zlam gani nday hi : wayumvu, njəhadum ka ahar bəlanj ; cəmvu ma e kidinj gekəli bu ; jalum ahər ka ahar bəlanj ; ³ kəzum ahər gekəli kətamum mis ndahanj ba, kəwayum ti mis tazləbay kəli ba. Hojo ŋgumioru a had ana tay, dəmum tətama kəli a sawanj. ⁴ Way way do àdəbi zlam ana hud gayanj cilinj ba, hojo mādəbay zlam ya ti ajənaki mis dekeni ni. ⁵ Lekələm dek jalum ahər akada ga Yezu Krist ya àjalay ni. Majalay ahər gayanj ni ti nahkay hi :

⁶ Nanj ti Melefit ededinj.

Nanj Melefit ededinj ti, àwayay manjəhadani kala-kala ata nanj ndo.

⁷ Ay ti gədakani gayanj ni dek àmbrəjbiya,

ègia mis a, ègia evidi ededinj a.

Àra ègia mis a ti, ⁸ àŋgwioru a had ana mis, àgəsikia ma ana Melefit a, àgəskabá ti mis təkad nanj, təkadfəj nanj kə təndal.

⁹ Adaba àgəskabá zlam nday nana dek ti,

Bay Melefit àzoru nanj drinj agavəla,

àzalay nanj gədakani àtam gədakani ndahanj ni dek.

¹⁰ Awayay ti mis dek

ku a hud melefit bu, ku ka dala, ku e evid bu

təbəhad mirdim ana Yezu ka ya ti ticia slimi gayanj a ni.

¹¹ Awayay ti ku way way do mādəm vay-vay :

« Yezu Krist ti nanj Bay gədakani ! »

Azuhva zlam nani dek mis atazləbay Bəjanani Melefit.

Ndam ga Yezu ti akada cəngel ya asladay məlanj ni

¹² Bəza ga mmawa, nawayay kəli dal-dal. Ahər àdəm kəgəsümüki ma ana Melefit akada ga Yezu ya àgəsiki ma ni. Ahaslani, ka ya ti nu nəbu akaba kəli ni ti kəgəsümükia ma ; nihi nu nəbi akaba kəli va bi ti ahər àdəm kəgəsümüki ma mātama ya ahaslani na. Kəgəsümüki ma gani ti ahəmamam ? Nawayay nədəm, Melefit àhəŋga kəli a. Àhəŋga kəli a nahəma, ahər àdəm lekələm day kəgrum təwi kwa. Kəgrum təwi nani ti, si àŋgwaz awərfəja kəli kə Melefit a, ¹³ adaba Bay ya ti agray təwi a məbəruv gekəli bu ni ti Melefit. Agray nahkay

nahəma, ti kâwayum akaba kəgrum zlam ya àbəlafəŋ ni.

¹⁴ Ere ye ti kəgrum ni dek, kəŋguzumki ma ba, kələgumvu àkivu ba daya. ¹⁵⁻¹⁶ Tamal kəgrum nahkay nahəma, mis etindivi kəli do, akagudarum zlam do, akəlumbu bəza ge Melefit *njəlatani. Lekələm kəbum e kidiŋ ga ndam cuđay akaba ndam magosay mis bu: ka ya ti kəhumi ma ge Melefit ya avay sifa ni ana tay nahəma, etipi kəli akada ya tipi boŋgur təsladay ga məlavad a huđ melefit bu ni. Nahkay a vad ya *Krist amanğa ni ti anəmərvu àna kəli. Eslini anəsər ti nəgray təwi zləzladani masakani ndo.

¹⁷ Məfəki ahər gekəli ka Yezu ti akada ga sədaga ya ti kəvumi ana Melefit ni. Ku tamal takad nu nəŋgu ni, mimiz goro amasagakivu sədaga gekəli, akada ga zum ya tabəhad ni. Nahkay ti nu nəbu àna məmərani, məmərvu akaba kəli dek daya. ¹⁸ Tamal nahkay ti ahər adəm lekələm day kəbum àna məmərani, kəmərumsu akaba nu daya.

Ata Timote nday ata Epafrodit

¹⁹ Àna njəda ga Bay geli Yezu, nawayay nəslərikaboru Timote ana kəli wudak. Eminjəa afa gekəli a ti aməsər ere ye ti agravu afa gekəli ni. Amasləkabiya ti amanğəhadu ma gani. Nahkay ti anəŋət njəda àna naŋ. ²⁰ Maslaŋa əfu ahalay ajalay ahər akada

goro ni bi, si naŋ; naŋ əbu ajalaki ahər ke kəli akada goro ni daya. ²¹ Mis ndahan ni dek tədəbi zlam ana huđ gatay ciliŋ, tədəbay zlam ya ti Yezu *Krist awayay ni do. ²² Timote nahəma, kəsəruma adafakia naŋ mis sulumana. Əgra təwi ga Ma Məweni Sulumana akaba nu akada ga wur ya tagrakabu təwi akaba bəŋani na. ²³ Nahkay ka ya ti anəsəra ere ye ti amagrakuvu na ti anəsələruru naŋ huya. ²⁴ Ay ti àna njəda ga Bay geli, nəsəra nu day anoru afa gekəli wudak.

²⁵ Ka nu ti əbəlafu nəslərioru wur ga məŋ geli Epafrodit ana kəli. Naŋ ti lekələm kəslərumsu biyu ga məjənaki nu àna zlam ya ahəcukivu ni: əra ənja ti əgrukia təwi a, məkadvu ka ahar bəlaŋ ga mazoru *Ma Məweni Sulumani kama. Ay nəslərikaboru naŋ ana kəli ti ²⁶ adaba awayay daldal ti mīpi kəli dek. Əcia ti kicəma ga arməwər ya əwər naŋ na, əhəlia ahər a daldal. ²⁷ Ededəŋ ti arməwər əwəra naŋ a, amal əmət. Ay ti əsia cicihi ana Melefit a, əhəŋgaraba naŋ a. Nu day nəsia cicihi ana Melefit a, adaba əwayay ti nəcakay daliya ka ahər ga daliya ndahan ba. ²⁸ Nahkay nawayay ti nəslərikaboru naŋ ana kəli ke weceweceni, ti kay ya kipurəma naŋ a ni ti kəmərumsu, nu day nəjalay ahər kay ba. ²⁹ Eminjəa ti gəsumkabá naŋ àna məmərana, adaba

lekulum dek ti Bay gekali bəlan. Zləbum naŋ, zləbum mis ya tanjəhad akada gayan ni dek. ³⁰ Zləbum naŋ adaba naŋ e təwi ge Krist bu ni ti àtamfəŋa kè kisim a pəlok-pəlok. Ku amal àmət nəŋgu ni àra afa goro ga məjənaki nu a, adaba lekulum kəbum driŋ akaba nu, kisləmki məjənaki nu do.

3

Leli migi ndam jireni kè eri ge Melefit ti, si azuhva Krist

¹ Bəza ga mmawa, ere ye ti nawayay nəhikivu ana kəli ni ti nihi: mərumvu adaba leli dek miŋgia akada mis bəlan akaba Bay geli a. Ere ye ti nəhi ana kəli nihi ni ti nəbikia ana kəli a àndava, ay ti tamal nəhikivu ana kəli nəŋgu ni àgray arəŋa do, avikivu njəda ana kəli daya. ² Bumvu slimi ana ndam ya tədəm si *kekelum kədi kwa ni. Ndam nday nani kərá, tàgray zlam sulumani do. ³ Tədəm tamal kawayum kigum ndam ge Melefit ti si kikelum kədi kwa. Ay ti ndam ge Melefit eədəŋ eədəŋeni ti leli. Ndam ya ti tazləbay Melefit àna njəda ga Məsuf gayan *Njəlatani ni ti leli. Ndam ya ti tədəm Yezu *Krist naŋ gədakani ni ti leli. Ere ye ti mis təfəki ahàr ni akaba tagray àna ahar gatay ni, leli ti məfəki ahàr do. ⁴ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nu day nisliki məfəki ahàr ka zlam nday nani. Ku way way do àdəm esliki məfəki ahàr ka zlam nday nani nahəma, nu nisliki nətam naŋ. ⁵ Zlam

ya ti nəfəki ahàr goro ka tay tata ni ti nday hi: nu zal Izireyel, jiba goro ti ge Benjemen, ata ba ata mma ti nday dek ndam *Hebri: tàra tiweya nu a ti təkəlua kədi a vad ya azlalahkər a. Tamal mis tədəmki ma ke *Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni ti, nu zal Feriziyen, nəgəskabá nətam ndam Zəde ndahaŋ. ⁶ Ahaslanì ti nəhi ana ahàr nəgri təwi ana Melefit àna njəda kay, nahkay ti nəgria daliya ana ndam məfəki ahàr ka Yezu a. Nəgəskabá Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu na, nəgudar zlam ndo simiteni. ⁷ Ahaslanì ti nədəm zlam nday nani dek ti təzoru nu kama, ay nihi ti nədəm təcafəŋa nu kà məsər Krist a sawan. ⁸ Namənjələŋ kà zlam dek masakani, adaba nəsəra Yezu Krist Bay goro a: zlam gani nani àtam zlam ndahaŋ dek. Ka ya ti nəsəra naŋ a ni ti nəmbrəŋa zlam ndahaŋ na dek, namənjələŋ kà zlam ndahaŋ ni dek akada ga dandas ni, adaba nawayay manjəhadani akaba Krist akada mis bəlan, ⁹ nawayay ti a vad ya ti aməŋga ni mədəm nu mis gayan. Ku nadəbay Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu nəŋgu ni, nawayay ti mis tədəm nu zal jiri azuhva nani va ba. Ere ye ti nawayay ni ti, Bay Melefit màmənjəlu nu zal jireni adaba nəfəkia ahàr ke Krist a. Jiri nani ti təwi ge Melefit. Melefit agru təwi nani ti adaba nəfəkia ahàr ke

Krist a palam. ¹⁰ Nawayay nəsər Krist : nawayay nəsər njədə ya Melefit àhəngaraba naŋ àna naŋ a ni. Ku àcaka daliya nəngu ni, daliya gayaŋ ya àcakay ni nu day nawayay macakani. Nawayay nəmət akada gayaŋ ya àmət ni, ¹¹ ti ku ahəmamam nu day Melefit mähəngaraba nu e kisim ba.

¹² Ay ku nadəbay zlam nday nani dek nəngu ni, ŋgay nəngəta, nɪnjikiya ka tay a ti nədəm do. Nahkay nadəboru tay kama kama, adaba nawayay ti nəgəs tay a ahar vu akada ga Yezu Krist ya àgəs nu a ahar gayaŋ vu ni. ¹³ Bəza ga mmawa, ŋgay nəgəsa zlam nday nana ti nədəm faŋ ndo. Nu nəbu akada ge mis ya tacuhwakabu ni ; nawayay magray zlam biliŋ ciliŋ : nəmbrəŋ zlam ya kələŋ ni, nakadvu ti nadəbay ere ya kama goro ni. ¹⁴ Nacuhworu ke ekwi gani duk, nawayay nəngət ere ye ti təvi ana bay ya ti enjiyu enjenjeni ni. Bay Melefit azalay leli ti məcəloru a hud melefite vu ga məvi ere nani ana leli adaba leli ndam ga Yezu Krist.

¹⁵ Leli dek məndəhani : nahkay ahər àdəm mənəhad akada ya nəhi ana kəli ni. Ay tamal ti kajalum ahər nahaŋ nəngu ni, Melefit amədəfiki jiri gani ana kəli. ¹⁶ Zlam məbəlani nahəma, ahər àdəm məhadakumoru kama àna divi ya məbu madəbay ni.

¹⁷ Bəza ga mmawa, grum akada goro ya nagraj ni.

Lekələm kərəma manəhad geli na : si kəmənjumləŋ ana mis ya tanəhad akada geli ya manəhad ni, ti kənəhadum nahkay bilegeni. ¹⁸ Mis təbu kay, manəhad gatay àbəlay do, tizirey Krist naŋ ya àmətfəŋ kə təndal ni. Ahaslani nəhikia pakama gani ana kəli a sak kay, nihi keti nəhikivu ana kəli, nitəwi àna ma gani. ¹⁹ Ndam nday nani ti Melefit emijiŋ tay ka mandav ga sifa gatay. Ere ye ti tawayay ni ti ègia melefite kè eri gatay a. Nday təbu təmərvu àna zlam ya təbəkə mimili ka tay ni sək sawaŋ. Təjalaki ahər ka zlam ge Melefit do, si ka zlam ga duniya ni ciliŋ. ²⁰ Leli zla nahəma, majalay ahər geli nahkay do. Kəsa geli ti a hud melefite bu. Bay məhəngay leli, Bay geli Yezu Krist, amasləkəbiya eslina, leli məbu məjəgay naŋ. ²¹ Eminjia ti aməmbatkaba vu geli gedebeni na, ti vu geli mīgi masladani akada gayaŋ ni. Ara agray nahkay ti àna njədə gayaŋ ya agur zlam dek àna naŋ ni.

4

Sawari ga Pol gərgərani

¹ Bəza ga mmawa, nawayay kəli dal-dal : ahər àdəm kanəhadum njaŋ-njaŋ akada goro ya nəhi ana kəli ni, adaba lekələm a ahar ga Bay geli bu. Nawayay kəli dal-dal, nahkay nawayay nakoru nəmənjiyu kəli. Ka ya ti nəjalaki ahər ke kəli ni ti nu

nàbu àna màmərani kay. Bay Melefit day aməgəskabu nu àna màmərani azuhva kuli.

² Evodi akaba Sintis, nahəngalay kuli, nəhi ana kuli ti kicəmvu, adaba Yezu naŋ Bay geli dek. ³ Nak ya magrakabu təwi ka ahar bəlaŋ, kəmbərəŋ ndo ni day, nihindi kur ti kəjənaki wəl nday hini ti ticivu, adaba takadva akaba nu ga mazoru *Ma Məweni Sulumani kama. Takadvu àna təwi nani ti nday akaba Kleman akaba mis ndahan ya magrakabu təwi akaba tay ni. Nahkay Bay Melefit àbəkia slimi gatay a Wakita gayan ba akaba slimi ge mis ya avi sifa ana tay ni dek.

⁴ Nəhi ana kuli : Ku ananaw ananaw do mərumvu adaba leli dek Bay geli bəlaŋ ! Nəhi ana kuli keti : Mərumvu !

⁵ Si kanjəhadum ti mis dek tāsər lekələm kəzumum bəruv weceweci do, kəbesum sawan. Bay geli ənija wudak, naŋ driŋ do. ⁶ Ku aranja kwec ahəli ahər ana kuli ba. Tamal aranja ahəcikivu ana kuli ti humi ma gani ana Melefit sawan. Ku aranja àdəkiva ke kuli a nəngu nahəma, hindəmfiŋa kə Melefit a, həngalum, grumi səsı daya.

⁷ Tamal kəgrum nahkay ti Melefit aməfi ahər ana kuli ti ere ye ti kajalumki ahər ni dek kəjalumki ka mawayay ga Yezu *Krist; nahkay aranja aməhəli ahər ana kuli do, adaba Bay geli ti naŋ. Melefit aməfi ahər ana kuli ahəmamam ti mis hihirikenı asər do.

⁸ Bəza ga mmawa, ere ye ti nəhi ana kuli ke mendeveřiŋ

gani ni ti, si kajalumki ahər ka zlam nday hini kwa : zlam ya ge jiri ni, zlam ya àbəlay ni, zlam ya magədavani do ni, zlam ya *njəlatani ni, zlam ya mis tawayay ni akaba zlam ya mis tazləbay ni. Nahkay si kajalumki ahər ka zlam məbəlani dek akaba zlam ya leli mədəm sulumani ni dek kwa. ⁹ Nəcahia zlam ana kuli a kay, kəgəsumkabá. Lekələm kicəma pakama goro a akaba kipurəma zlam ya nəgray na. Si ahər àdəm kəgrum zlam nday nani dek. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit naŋ àbu akaba kuli, aranja aməhəli ahər ana kuli va do.

Pol agri səsı ana ndam Filip

¹⁰ Ka ya ti kəslərumbiyu zlam ni ti nəmərvə daldal, nəgria səsı ana Bay geli a. Ere ye ti kəgrumu ni ti àdafaki kəfumu ahər. Lekələm kəbum kəfumu ahər kəlavad, ay ti kəngətum ahar ga məslərubiyu zlam ke weceweceni ndo palam.

¹¹ Nəhi pakama hini ana kuli ti, nədəm ti nawayay zlam do. Nahkay ku nu nəbu a gəda bu ahkay do ni a daliya bu nəngu ni, nəcaha manjəhadana àna məmərana.

¹² Ku mam mədəkuvu mam nəngu ni, nəsəra nanjəhad tata : ku nu talagani, ku elimeni goro àbu; ku hud goro mərəhani, ku ləwir awər nu; ku zlam goro àbu kay, ku zlam goro ahəca nəngu ni, nəsəra nanjəhad tata.

¹³ Nisliki mebesey zlam dek

adaba Bay goro avu njəda gani. ¹⁴ Ku tamal nahkay nəngu ni kəgrumua zlam sulumana, adaba kəjənumkia nu a daliya goro ba.

¹⁵ Bəza ga mmawa goro ya e Filip ni, jalumki ahər ka sarta ya nəhi *Ma Məweni Sulumani ana kəli mək lekələm kəgəsumkabu ni. Kəsəruma ka sarta nani ti nawayay nasləka ka had gekəli e Mesedəweŋ a, ay ndam məfəki ahər ka Yezu ga kəsa ndahaŋ təvu zlam ndo, si lekələm ciliŋ. Nahkay nəjənakia kəli a ti lekələm day kəjənumkia nu a. ¹⁶ Kwa ka ya nu nəbu a Tesalonik ni ti kəslərumsukabaya zlam ga məjənaki nu a àtam sak cə.

¹⁷ Ere ye ti nawayay ni ti kəvumu zlam do ; nawayay ti Melefit məvikivu məsəkani ana kəli azuhva təwi gekəli ya kəgrumu ni sawaŋ. ¹⁸ Ere ya àhəcukivu ni dek ti kəvumua àtamkia sawaŋ. Nihi ti Epafrodit àvua zlam ya kəslərumsubiya na, nahkay zlam àhəcukivu va do. Ay ti kəvumu ti ana nu do, kəvumi ti ana Melefit sawaŋ. Àbəlafəŋ dal-dal akada ga sədaga ya kəvumi, ezi akada ge tersel sulumani ni. ¹⁹ Bay Melefit goro ni ti araŋa àhəci naŋ do simiteni, naŋ àbu àna zlam dek. Nahkay ara avikivu zlam ana kəli ti araŋa àhəcikivu ana kəli ba bilegeni, adaba lekələm day ndam ga Yezu *Krist. ²⁰ Mis təzləbay Bay Melefit Bəŋ geli ga kaŋgay-kaŋgayani ti ! Aya nahkay.

Sa ga Pol

²¹ Grumi sa ana ndam məfəki ahər ka Yezu *Krist ye eslini ni biliŋ àna biliŋ. Bəza ga mmawa ya tagray təwi akaba nu ni təgria sa ana kəli a daya, ²² akaba ndam ga Yezu ya təbu ahalay ni dek, ahar gədəkani ndam ya tagray təwi a ahay ga *bay gədəkani ga ndam Rom bu ni. ²³ Bay geli Yezu Krist məgri sulum gayaŋ ana kəli dek ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Kolos ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Kolos ni

Maslaṅa ya ti àbǎki wakita hini ni ti àdǎfa slimi gayan a : àbǎki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 4.18). Ka ya ti àbǎki wakita ni ti naṅ a daṅgay bu (4.18), ay mǎsǎr kǎsa gani do : mis ndahaṅ tǎdǎm daṅgay gani ti e Efez, ay mǎsǎr sarta ya ti tǎfiyu naṅ a daṅgay vu e Efez ni do ; mis ndahaṅ tǎdǎm Pol àbǎki ti bi a Sezare (Tǎwi 22-26), bi a Rom (Tǎwi 28).

Pol àbiki wakita ni ana ndam ga Yezu ya a Kolos ni ; awayay ti tǎslǎrikaboru ana ndam Lewǎdisi daya (4.16). Lewǎdisi ti kǎ gǎvay ga Kolos ; kǎsa nday nani cǎeni ni ti ka haḍ Azi, driṅ gani kilǎmetir 100 gwar egezi ge Efez). Maslaṅa ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjeni ni ti Epafras (1.6-7) ; Epafras ti bi èci ma gani e Efez ka ya ti Pol ahi ma ana mis eslini ni (Tǎwi 19.10). Pol ti òru a Kolos akaba e Lewǎdisi ndo (2.1).

Pol àbiki wakita ana ndam Kolos ni adǎba mis ndahaṅ tǎhi ma ndahaṅ ana tay, tagosay tay, tǎdǎm Krist ciliṅ ti èsli do, si mis tǎgǎskabu pakama nahaṅ maṅgahani ni kwa (2.3-4, 2.8). Tǎdǎm si tǎzum zlam ndahaṅ ba,

si tǎgray wumǎri ndahaṅ, si tǎzlǎbay mǎslǎr ge Melefit kwa (2.16-18). Pol àdǎm zlam nday nani ðek ti zlam masakani : si mis tǎmbrǎṅ zlam ga duniya, tǎdǎbay Krist ciliṅ (2.20-23). Krist ti Melefit : tamal mis èpia Krist a ti èpia Melefit a àndava (1.15) ; Melefit àgraya mǎlaṅ a ti àna Krist (1.16) ; zlam ðek tǎbu azuhva Krist (1.17) ; Krist ti gǎdǎkani ga zlam weley weley do ðek (1.18). Melefit àgray ti zlam ni ðek tǎnjǎhadkabu ana sulumani ti si azuhva Krist (1.20). Tamal mǎgǎskabǎ Krist a, mǎsǎra naṅ a ti, araṅa nahaṅ ya àhǎci ana leli ni ti àbi.

Pol èndeveriṅ wakita ni akadǎ gayan ya agray a wakita gayan ndahaṅ ni bu ðek ni : acahi zlam ana mis, àdǎm ahǎmamam ndam ge Krist tǎnjǎhad a duniya bu ni (3). Àhi ana tay tǎhǎṅgalay Melefit kǎlavad, àgrioru sa ge mis ndahaṅ ana tay daya (4).

Ay ahar gǎdǎkani a wakita hini bu ni ti Pol àhi ana leli Yezu Krist gǎdǎkani geli ni ti esli ana leli ; si mǎmbrǎṅ divi ndahaṅ, mǎdǎbay Krist ciliṅ kwa.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol, Melefit àdaba nu a, niḡia zal asak ga Yezu *Krist a. Leli ata wur ga mǎṅ geli Timote mǎbikioru wakita hini ana kǎli, ² lekǎlǎm ndam *njǎlatani ge Melefit ya kanjǎhadǎm a Kolos ni. Kiḡuma bǎza ga mǎṅ geli a, adǎba kǎfumki ahǎr ke Krist, kǎmbrǎṅum divi gayan

do. Bəŋ geli Melefit mǎgri sulum gayan ana kəli, mǎgray ti *kǎnjəhadumkabu àna sulumani ti.

Pol ahəŋgali Melefit andam Kolos ya tǎfəki ahàr ke Krist ni

³ Mǎbu mahəŋgali Melefit Bəŋ ga Bay geli Yezu *Krist ana kəli kəlavad. Ka ya ti mahəŋgalay naŋ ni ti mǎgri səsı ⁴ adaba mǎcia kəbum kəfumki ahàr ka Yezu Krist lala, kəbum kawayum ndam ge Melefit dek daya. ⁵ Kəgrum nahkay ti adaba kəsəruma Melefit àŋgahia zlam sulumani ana kəli a huf melefit ba. Ma gani ya kicəm ni ti ma ge jiri. Kicəm ma gani nani ti ka ya ti tǎhi *Ma Məweni Sulumani ⁶ ana kəli ni. Ma Məweni Sulumani gani nani ti mis tǎbu tǎhioru ana ndam ga duniya dek, kəlavad mis ndahan tǎbu tǎgəskabu, tambatkaba majalay ahàr gatay a, mək tǎbu tagray tǎwi sulumani azuhva nani. Lekələm day kəbum kəgrum nahkay, kwa ka fat ya ti kicəm ma gani ni, kəsəruma Melefit ti agri sulum ana mis ededīŋ. ⁷ Àhi ma gani nani ana kəli ti Epafras. Epafras ti leli ata Timote mǎbu magrakabu tǎwi akaba naŋ ka ahar bəlan, mawayay naŋ dal-dal. Agray tǎwi ge Krist e kidīŋ gekəli bu lala, àmbrəŋ do. ⁸ Naŋ ti àhi ana leli ahəmamam *Məsuf ge Melefit àvia njəda ana kəli a, kəbum kawayum ndam ge Krist ni.

⁹ Nahkay zla nahəma, kwa ka fat ya ti mǎci ma ga Epafras ni ti mǎbu mahəŋgali Melefit ana kəli kəlavad, məmbrəŋ do. Mahəŋgalay Melefit ti kəsərurum ere ye ti naŋ awayay ni lala; mawayay ti kicəm lala àna njəda ga Məsuf gayan, ti kǎjalum ahàr sulumani. ¹⁰ Mawayay ti kǎnjəhadum akada ga ndam ga Bay geli ya ahàr àdəm tanjəhad ni. Mawayay ti tǎwi gekəli ya kəgrum ni dek mǎbəlafəŋ, kəgrumikivu zlam sulumani ndahan. Nahkay ti akəsərurum Melefit àtam ya ti kəsərurum naŋ nihi ni. ¹¹ Melefit ti naŋ a məlan *njəlatani gayan bu, njəda gayan àtam zlam dek; mahəŋgalay naŋ ti mǎvi njəda gani nani ana kəli a manjəhad gekəli bu dek. Mawayay ti ku tamal kəgrum daliya nəŋgu ni besəma, kəmbrəŋum mǎfəki ahàr ke Melefit ba; mawayay ti kəmərurumu sawan. ¹² Grumi səsı ana Melefit adaba àvia njəda ana kəli a ga məhurkiviyani ka ndam gayan njəlatana a məlan gayan masladani va. ¹³ Àhəlabə leli a njə njə a məlan ziŋ-ziŋeni ge *Seteni ba, òru àbiyu leli a Məgur ga Wur gayan vu. Wur nani ti Bəŋani ni awayay naŋ dal-dal. ¹⁴ Àna tǎwi ga Wur ni Melefit àmba leli a, àmbərfəŋa zlam magudarani geli na kə leli a daya.

Krist ti way? Tǎwi gayan ti mam?

15 Melefit ti mis tìpi nan day-day ndo ; ay tamal mis èpia Wur gayaṅ na ti èpia Melefit a àndava. Wudaka Melefit àgraya zlam a dek ti Wur gayaṅ ni nan àbu àndava. Melefit àvia njəda ga mægur zlam a dek 16 adaba ka ya ti àgraya zlam a dek ni ti, àgraya ti àna nan. Nahkay ku zlam ya agavəla akaba zlam ya a ga had ni dek, ku zlam ya tipivu ni akaba zlam ya tipivu do ni dek, ku bəbay gəđakani ya təgur məlan ya agavəla weley weley do dek nəngu ni, Wur ge Melefit agur tay. Iy, Melefit àgraya zlam a dek ti àna nan ; zlam ni dek ti àgriaya ana nan a. 17 Wudaka Melefit àgraya zlam a dek ti Wur gayaṅ ni nan àbu àndava ; zlam ni dek təbu nihi ti azuhva nan. 18 Ndam gayaṅ ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni ti akada vu ge mis ; nan ti ni ahàr gani. Zlam ya ti agravu dek ni ti anjəki àna nan. Àngaya enjia e kidin ga ndam evid ba ti nan. Melefit àgray nahkay, àwaya ti Wur ni miği gəđakani ga zlam weley weley do dek. 19 Melefit àgray ti zlam ya ti nan àbu àna nan ni dek ni ti, Wur gayaṅ ni day mələbu àna nan bilegeni. Ge Melefit ya àgray nahkay ni ti àbəlafəṅa kà nan nanana dal-dal. 20 Melefit àwayay ti zlam ya àgraya ni dek, ku zlam ya a ga had, ku zlam ya agavəla, mənğalabavu akaba tay, tənğəhadkəbu akaba tay àna sulumani. Melefit àgray ti zlam gani nani mğgravu ti àna

mimiz ga Yezu ya àdəgaya ka ya ti *tədarfəṅ nan kà təndal ni.

21 Lekulum ahaslani ti driṅ driṅ akaba Melefit, lekulum ndam ezir gayaṅ daya, adaba ka sarta gani nani ti majalay ahàr gekəli akaba zlam gekəli ya kəgrum ni magədavani. 22 Ay nihi ti Wur ge Melefit ègia mis a, àmət a kəla gekəli vu : Melefit àgray ti kəṅgalumvu akaba nan ti nahkay. Awayay ti kīgum ndam gayaṅ *njəlatani, nahkay aməhəloru kəli kə meleher gayaṅ. Ka sarta gani nani ti zlam magudarani gekəli ni atələbi va bi, maslaṅa amacalki kəli ka zlam magudarani do simiteni. 23 Ay tamal kawayum kīgum nahkay ti, ahàr àdəm kəmbərəṅum məfəki ahàr ke *Krist ba. Ahàr àdəm kənğəhadum njəṅ-njəṅ akada ya ti təfiyu asak ga ahay lala ni. *Ma Məweni Sulumani ya kicəm ni ti akəṅgətum zlam sulumani dal-dal àna nan ; ahàr àdəm kəvumi divi ana mis ga magosafəṅa kəli a ba. Ma Məweni Sulumani nani ti təhia ana mis ga duniya na dek ; nu Pol ti ni nīgia bay məgri təwi ana Melefit ga məhi ma gani nani ana mis a daya.

Təwi ga Pol ya agri ana ndam ge Krist ni

24 Nihi ti nəbu nəcakay daliya àna təwi ya nagraj azuhva kəli ni, ay ti nəbu nəmərvu àna daliya nani. *Krist àcaka daliya azuhva

ndam gayan a, nahkay ahàr àdàm nu day nêcakay daliya ti tæwi gayan mândav lala. Nêcakay daliya nani ti azuhva ndam ge Krist, nahkay Krist day nan àbu acakay, adaba ndam gayan ya *têcakalavu ku eley eley do dek ni ti vu gayan. ²⁵ Ndam ge Krist ni ti, nîgia bay mægri tæwi ana tay a ; àvu tæwi gani ti Melefit. Melefit awayay ti nâhiaba ma gayan a dek ana kuli a. ²⁶ Ma gani nani ti kwa ahaslani manghani. Melefit àdæfiaba ana ata bæŋ ga bæŋ geli a ndo, ay nihi ti àdæfiaba ana leli a, leli ndam gayan *njelatani na. ²⁷ Melefit awayay ti leli mæsær ma manghani nani. Ma gani nani ti sulumani àtama ma ndahan a dek, adafaki ahàmamam Melefit ahængay ndam ya ti nday ndam *Zæde do ni. Ma manghani nani ti nihi : Krist ti nan àbu akaba kuli akada mis bælan ; nahkay kæsëruma akæhurumiyu a mælan masladani ge Melefit ni vu. ²⁸ Mazlapaki ti ke Krist gani. Mæhioru ma gani ana mis dek ; mæziaba azay slimi ana tay a, macahi zlam ana tay dek. Magray tæwi sulumani àna mæsær zlam ge Melefit ya avi ana leli ni ; mawayay ti mis dek tigi akaba Krist akada mis bælan, aranja ahæcivivu ana tay ba. ²⁹ Nèbu nagroru tæwi gani nani, nakadvoru àna nan àna njæda ge Krist ya àvu ni. Njæda gani nani ànuviyu dal-dal ga magray tæwi àna nan.

2

¹ Nawayay ti kæsërum nèbu nakadvu dal-dal azuhva kuli, azuhva ndam Lewædisi akaba mis ndahan ya ti tûpi nu e eri vu day-day ndo ni dek. ² Nawayay ti tângæt njæda, tâwayavu, tânjæhad akada mis bælan. Nawayay ti tæsarkaba ma ge Melefit a lala, tângæt sulum gayan àna nan dal-dal. Nahkay ti atæsær ma *manghani ge Melefit : ma manghani nani ti *Krist. ³ Krist ti agray ti ndam gayan tâjalay ahàr sulumani akaba tæsær zlam dek lala. Zlam nday nani ti akada ge elimeni manghani ni. ⁴ Næhi ma gani nani ana kuli ti adaba nawayay ti maslanja àgosay kuli àna pakama ge mesipet mis ba. ⁵ Ku tamal nu drin akaba kuli nængu ni, nèbu næjalaki ahàr ke kuli dal-dal kala nu nèbu akaba kuli. Næsëra kèbum kæfumki ahàr ke Krist lala, kæmbrængum do. Nahkay nèbu næmærvu.

Mængæt sifa jireni ti si tamal leli mæbu ka ahar bælan akaba Krist

⁶ Lekulæm ti kægæsumkabá Yezu *Krist a, ègia Bay gekuli a. Nahkay ti njæhaduma akaba nan a, kidæmvu ba. ⁷ Njæhadum akaba nan ti akada ga mængæhaf ya abiyu sliri a had vu lala ni, akada ga ahay ya tæfiya asak gana lala ni. Fumki ahàr ke Krist àna njæda gekuli dek, akada ya tæcahi ana kuli ni. Grumi sæsi ana Melefit kælavad.

⁸ Bumvu slimi ti maslanja àgosay kuli akada ya tægæs zlam àna kæmbazl ni ba,

adaba ndam ya tèsər Krist do ni ti mäsər zlam gatay ni dek magədavani; zlam ya ti tægəskabu ni ti məsuf magədavani ya tægur duniya ni təcahi ana tay; zlam nday nani ti ge Krist do. ⁹ Nədəm nahkay ti adaba ere ye ti Melefit nañ əbu əna nañ ni dek ti Krist day nañ əbu əna nañ, arañja gani əbi ahəci nañ bi. Krist ti nañ mis, ay nañ Melefit ededīñ ededīñeni daya. ¹⁰ Lekələm kəbum akaba Krist akada mis bəlan, nahkay ti əvia sulum gayan a dek ana kəli a, arañja əbi ahəci kəli va bi. Krist ti Bay ga bəbay ya tægur məlan ya agavəla ni dek.

¹¹ Lekələm kəbum akaba nañ akada mis bəlan ti kala *təkəlia kədi ana kəli a. Ay zlam gani nani ti gərgəri akaba ge mis ya tekeley kədi ni; nani təwi ge Krist. Təwi gayan gani nani ti agray ti miği evidi ga zlam magudarani geli ya məgrabiyu kələn ni va ba. ¹² Gekəli ya *təbaray kəli ni ti kala tiliə kəli ka ahar bəlan akaba Krist a. Kəfumki ahər ke Melefit, kəsəruma ahəngaraba Krist e kidīñ ga ndam evid ba; nahkay ti lekələm day Melefit ahəngaraba kəli e kisim ba əndava. ¹³ Ahaslani ti lekələm məmətani adaba kəbum kagudarum zlam, lekələm ndam ge Melefit do, kəkələm kədi ndo. Ku tamal nahkay nəngu ni, nihi ti Melefit əvia sifa ana kəli a, ahəngaraba kəli e kisim ba ka ahar bəlan akaba Krist a.

Gayan ya ti əgray nahkay ni ti əmbərfəña zlam magudarani geli na dek ga sulum a. ¹⁴ Akal Melefit awəl leli əna seriya azuhva zlam magudarani geli nday nani; seriya gani nani ti kala Melefit əbəkia zlam magudarani geli na ka wakita ga madafakiani ahəmamam mijikia ke divi gayan a ni. Ay nihi ti kala Melefit əzaba wakita gani nana, ədarfəñ kə təndal ka ya ti *tədarfəñ Krist ni. ¹⁵ Gayan ya əgray nahkay ni ti əhəlfəña njədə kə bəbay ya tægur məlan ya agavəla na dek, əyefiña kə tay a. Ka ya ti əyefiñ kə tay ni ti əbəki mimili ka tay kə eri ge mis dek daya.

¹⁶ Nahkay zla nahəma, ngay kəgudaruma zlam a ni ti maslaña əhi ana kəli ba. Ku əki ka zlam məzumani, ku əki ka zlam miseni, ku əki ka wuməri, ku əki ka vad ge kiyi ya azlərəv ni ahkay do ni əki ka vad *məpəsabana nəngu ni təhi ana kəli ba. ¹⁷ Zlam gani nday nani ti adafaki zlam sulumani ya ti amara magravu ni cilin. Ay zlam sulumani gani nani ti Krist. ¹⁸ Nahkay maslaña əgray ti kijəmkiə ke divi ge Melefit a ba. Mis ndahan tədəm mis ti əsli arañja kə eri ge Melefit do, tədəm təzləbay *məslər ge Melefit; təbu təjalaki ahər ka zlam ya tədəm Melefit əngazli ana tay ni kəlavad; tiji zləbay əna zlam gatay ya təjalaki ahər ni cilin. Zlam gani nani dek ti zlam masakani. ¹⁹ Nday gani nani ti təsləkafəña kə Krist a, nday ndam gayan

va do. Ay ndam ge Krist ti vu gayan, nan nanani ti ahàr gani. Vu gani nani ti njalan-njalan, majakwakabani dek lala ; Melefit agray ti mādək àna njəda ge Krist, adaba Krist ti nan ahàr gani.

Ndam ge Krist ti, tàgray zlam ga ndam ga duniya va do

²⁰ Lekuləm ti kəbum akaba *Krist akada mis bəlan, kala kəmətuma akaba nan a, lekuləm evidi ga *məsuf magədavani ya təgur *duniya ni va do. Ègia nahkay ti kəgəsumkabu zlam ya ti ndam ga duniya təcahi ana mis, tədəm si tàgray kwa ni ti kamam ? ²¹ Tədəm ahkado : « Kəzay ere hini ba, kəkakay ere hini ba, kinjifiŋ kè ere hini ba. » ²² Zlam nday nani dek ti tamal mis àzuma ahkay do ni àgra təwi àna tay a ti təndav. Nahkay ma gani nani ya təhi ana mis akaba ya təcahi ana mis ni ti ma ge mis hihirikeni cilin. ²³ Ma gani ya təhi ana mis ni ti mis tici ti akada ma sulumani, adaba tədəmki ma ke təwi gatay gatayani ya tədəm təgri ana Melefit ni, tədəm tislə aranja kè eri ge Melefit ndo, nahkay təgri daliya ana vu gatay. Ay zlam nday nani ti zlam masakani, àjənaki leli ga məmbrəŋ zlam magudarani ga məbəruf geli ya awayay ni do.

3

¹ Ay lekuləm ti kəŋgumaba e kisim ba akaba *Krist a. Nahkay ti dəbum zlam ya ti agavəla ni, adaba Krist ti nan eslini agavəla, manjəhadani

ka ahar ga dəf ge Melefit a məlan ga gədakani bu. ² Jalumki ahàr ti ka zlam ya agavəla ni, kəjalumki ahàr ka zlam ya a ga had ni ba. ³ Adaba lekuləm ti kəmətuma ; sifa gekəli manjəhadani afa ge Melefit, ka məlan ya Krist nan əbiyu ni. ⁴ Sifa gekəli ti Krist. Nahkay ka ya ti Krist aməŋgazlavu ni ti lekuləm day etipi kəli akaba nan a məlan gayan masladani ni bu.

Leli məbu akaba Krist akada mis bəlan ti mənjuhəd ahəmamam ?

⁵ Nahkay zla nahəma, zlam ga duniya ya ahaslani lekuləm evidi gani ni ti tigi eri ana kəli va ba ; jinəmaba tay a sawan. Kəgrum mesəwehvu ba, kəgrum zlam ya əbəlay magrani do ni ba, kəgrum zlam kwanja kwanja ba, kəwayum zlam magudarani ba, kəfumki eri ka zlam ge mis ba. Adaba tamal kəfəki eri ka zlam ge mis ti zlam ya kəfəki eri ni kala ègia melefit gayak a. ⁶ Azuhva zlam nday hini dek ti Melefit nan əbu azum bəruf. [Azumki bəruf ti ka ndam ya təgəskabu pakama gayan do ni]. ⁷ Ahaslani ka sarta ya ti kagударum zlam kəlavəd ni ti lekuləm day kənjuhədum ti nahkay.

⁸ Ay nihi ti ahàr ədəm kəmbrəŋum zlam nday nani dek : kəzumumki bəruf ke mis ba, kizirəm mis ba, kəgrumi cuday ana mis ba, kəndivəm mis ba, kədəmum ma ya əbəlay mədəmani do

ni ba. ⁹ Kàsəkadum malfada ba, adaba kàmbrənjuma manjəhad gekəli ya ahaslani na akaba zlam ya kəgrum ahaslani na. ¹⁰ Nihi ti kīguma mis məwena. Nani ti təwi ge Melefit: agray ti kīgum məwəni kəlavad, kīgum akada naŋ ti kəsərum naŋ lala. ¹¹ Nahkay ti ku tamal nak zal Zude do, ku tamal nak zal Zude; ku tamal *kikela kədi a, ku tamal kəkəley kədi ndo; ku tamal nak zal mirkwi, ku tamal nak kənjəhad akada ga zlam ge gili ni; ku tamal nak evidi, ku tamal nak evidi do nəŋgu ni, agray araŋa do. Ay ere ye ti ahər adəm kəsərum ni ti *Krist cilin; ku mam mam do dek ti ge Krist, adaba sifa gayaŋ aniviyu ana ndam gayaŋ dek.

¹² Melefit adaba kəli a, awayay kəli, kīguma ndam gayaŋ *njəlatana. Nahkay zla nahəma, ahər adəm kənjəhadum nahkay hi: mis təsi cicihi ana kəli, grumi sulum ana mis, kəzum ahər gekəli akada lekələm gədəkani ba, njəhadum kudufa, 6əsəm zlam. ¹³ Besəmvu zlam e kidin gekəli bu; tamal maslaŋa nahaŋ əgudaria zlam ana maslaŋa nahaŋ a ti tənjalabavu, maslaŋa ya ti təgudari zlam ni məmbərfəŋa kə maslaŋa nahaŋ na, akada ga Bay geli ya əmbərfəŋa zlam magudarani gekəli na kə kəli a ni. ¹⁴ Ay ere ye ti atam zlam nday nani dek ti mawayavani. Wayumvu, adaba tamal kawayumvu ti lekələm dek

kanjəhadum akada mis bəlaŋ, araŋa əbi edekaba kəli a bi. ¹⁵ Kīguma ndam ge Krist a ti kəbum kanjəhadumkabu əna sulumani. Nahkay ere ye ti kajalum ni dek ti, jalum ti *kənjəhadumkabu əna sulumani gani nani ya Krist əgri ana kəli ni. Adaba Melefit əzalakabu kəli ti, ti kīgum mis bəlaŋ. Nahkay grumi səsi ana Melefit. ¹⁶ Jalumki ahər kəlavad ka pakama ge Krist ya adəm ni akaba ya tədəmki ni dek; pakama gani nani məvikivu njəda ana kəli. Cahum zlam e kidin gekəli bu, zumiaba azay slimi ana mis e kidin gekəli ba; grum zlam nday nani əna majalay ahər sulumani ya Krist əvi ana kəli ni. Grumi səsi ana Melefit əna njəda gekəli dek əna midii limis gərgəri kay: dəmi limis ge Devit, limis ga mazləbay naŋ akaba limis ya *Məsuf Njəlatani adəfiki ana kəli ni. ¹⁷ Nahkay ere ye ti kəgrum ni akaba ere ye ti kədəmum ni dek ti grum akada ga ndam ga Bay geli Yezu ya ahər adəm təgray ni. Grumi səsi ana Bəŋ geli Melefit əna njəda ga Yezu ya əvi ana kəli ni.

Ndam ge Krist tənjad a hud ahay gatay bu ni ti ahəmamam

¹⁸ Lekələm wəl nahəma, ku way way do məgəsiki ma ana zal gayaŋ, adaba əgəski wal ya afəki ahər ka Bay geli ni ti agray nahkay kwa.

¹⁹ Lekələm zawal day, ku way way do məwayay wal

gayan, àgri daliya ba.

²⁰ Lekulum bəza day, ku way way do mǎgəsiki ma ana ata bənjani ata mənani, mǎgray ere ye ti tǎhi mǎgray ni dek. Adaba wur agray nahkay ti àbəlafəŋ ka Bay geli.

²¹ Lekulum ata bəŋ ga bəza ni, ku way way do àzumi bəruv ana wur gayan ba, do ni ti ahar amadəgafəŋa kà wur na.

²² Lekulum evidi ni, ku way way do mǎgəsiki ma ana maslaŋa ya agur naŋ ahalay a duniya bu ni, mǎgray ere ye ti tǎhi mǎgray ni dek. Àgray tǎwi gani nani kè eri ga maslaŋa ya agur naŋ ni cilin ba, adaba evidi ya agray nahkay ni ti awayay ti mis tǎzləbay naŋ cilin ; ahàr àdəm ku way way do gekuli mǎgray tǎwi ti àna hud bəlan, adaba ahəŋgrioru ahàr a had ana Bay geli. ²³ Tǎwi ya kəgrum ni lu ti grum àna hud bəlan akada kəgrumi ana Bay geli, do ni ti akada kəgrumi ana mis cilin do. ²⁴ Adaba kəsəruma Bay geli aməvi zlam sulumani ya aŋgahi ana ndam gayan ni ana kuli. Bay ya ti kəgrumi tǎwi ededin ededineni ni ti *Krist. ²⁵ Maslaŋa ya ti agudar zlam ni ti, Melefit amatraḅ naŋ kala-kala akada ga zlam gayan ya agudar ni. Adaba Melefit ti agrafəŋa seriya kè mis a dek, àmbrəŋ maslaŋa nahan do.

4

¹ Lekulum ya ti kəbum àna evidi ni, ku way way do mǎgri jiri akada ya təgri ana mis

ndahan ya ti nday evidi do ni. Səruma lekulum day Bay məgur kuli àbu, naŋ àbiyu a hud melefit bu.

Sawari ndahan ya Pol avi ana ndam ge Krist ni

² Həŋgalum Melefit kəlavad, kəmbərəŋum ba. Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti araŋa nahan aǧəjazlki ahàr ke kuli ba, grumi səsi daya.

³ Həŋgalumi Melefit ana leli daya, ti mǎvi divi ana leli ga məhiaba ma manǧahani ya àki ke *Krist na ana mis a. Nu nəvu a danǧay bu ahalay ti azuhva ma gani nani. ⁴ Həŋgalum Melefit ti nədafaya ma nana lala, akada gayan ya awayay na.

⁵ Jalum ahàr lala ahəmamam kanǧhadum e kidin ga ndam ya tǎfəki ahàr ke Krist bu do ni. Tamal kislumki mǎgri zlam sulumani ana tay tata ti grum, kəmbərəŋum ba. ⁶ Ahàr àdəm kəhumi ma ana mis ti àna ma sulumani ; ma gekuli ni mǎcər akada ga zlam ya estena afəŋ ni. Ahàr àdəm kəsərum məhəŋgrifəŋani kà pakama ana ku way way do lala.

Pol endeveriŋ zlapay gayan

⁷ Nu nəbu nanǧhad ahəmamam ti wur ga mən geli Tisik kwa ti amanǧhadı ma gani dek ana kuli. Naŋ ti nawayay naŋ dal-dal ; leli məbu magrakabu tǎwi ga Bay geli ata naŋ. Naŋ àbu agray tǎwi lala, àmbrəŋ do. ⁸ Nəsləroru naŋ afa gekuli ti nahkay, nawayay

ti kâsêrum manjêhad geli, akaba nawayay ti mâvikivu njêda ana kuli. ⁹ Nêslêroru nan ti nday ata wur ga mên geli Onezim. Onezim ti nawayay nan dal-dal, nan day agray tawi lala, âmbrên do ; nan mis ga kesa gekuli. Nday gani atanjêhadi ere ye ti agravu ahalay ni dek ana kuli.

¹⁰ Aristark àgria sa ana kuli a ; nan àbu a dangay bu ahalay akaba nu. Mark wur ga wur ga mên ga bên ga Barnabas day àgria sa ana kuli a. Mark ti mândêmkia ma, mabêkia ma gani ka wakita, mêslêrikaboja ana kuli a. Tamal ênjua afa gekuli a ti kêgêsumkabá nan a lala. ¹¹ Yezu nan ya ti tazalay Zêstus ni day àgria sa ana kuli a. Nday gani mahkêrani ya tégri sa ana kuli ni ti nday ndam *Zêde ya magrakabu tawi ga *Mêgur ge Melefit akaba tay ni, do ni ti ndam Zêde ndahan tákibu ke leli bi. Nday gani tævua njêda dal-dal.

¹² Epafra mis ga kesa gekuli day àgria sa ana kuli a. Nan àbu agri tawi ana Yezu *Krist, nan àbu akadvu àna mahêngali Melefit ana kuli kêlavad. Awayay ti kêzum njêda gekuli dek, aranja àhêcikivu ana kuli ba, kâsêrum ere ye ti Melefit awayay ni dek lala mæk kêgrum. ¹³ Nagrakia sedi a : nan àbu agray tawi kay azuhva kuli, azuhva ndam

Lewadisi, azuhva ndam Hiyeropolis daya. * ¹⁴ Luk zal doktor ni àgria sa ana kuli a daya ; nan ti mawayay nan dal-dal. Demas day àgria sa ana kuli a.

¹⁵ Grumi sa geli ana bêza ga mên geli ya ti e Lewadisi ni, grumi sa ana Nimfa akaba ana ndam ga Yezu ya ti *têcakalavu afa gani ni daya. ¹⁶ Ka ya ti etijêngia wakita hini ana kuli a ni ti slêrumikaboru ana ndam ga Yezu ya têcakalavu e Lewadisi ni ti tôru tîjêngi ana tay bilegeni. Lekêlum day kêjêngum wakita ya ti têslêrikaboru ana ndam Lewadisi ni. ¹⁷ Humi ana Ersip : « Bi slimi ana tawi ya tævuk ga mægriani ana Bay geli ni, graba tawi na dek lala. »

¹⁸ Nu Pol nêgri sa ana kuli ; sa hini ti nu nuani nêbêki àna ahar goro. Sêrumki nu nêbu a dangay bu. Melefit mægri sulum gayan ana kuli ti.

* 4:13 Kolos, Lewadisi akaba Hiyeropolis ti kesa mahkêr cifa cifa.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana ndam
Tesalonik
enjenjeni ni
Ere ye ti mɛdɛmki
ka wakita ga Pol
ya àbikioru ana
ndam Tesalonik
enjenjeni ni**

Maslaɗa ya ti àbaki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 2.18). Ka ya ti àbaki wakita ni ti nanɗa a Koreɗ ; àslɛroru Timote a Tesalonik ; Timote àra àslɛkabiya ti àhi ma ana Pol àki ka ndam Tesalonik, mɛk Pol àbikioru wakita ni ana tay (3.1-6 ; Tɔwi 18.5).

Bay ya ti àhi ma ga Yezu ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ti Pol (Tɔwi 17.1-10). Pol àpɛs afa ga ndam Tesalonik kay ndo, adaba ndam Zude tawayay tɛgɛs nanɗa (Tɔwi 17.5, 10) ; ere ye ti àgravu ni ahɛli ahàr, awayay epi tay ga mɛvi njɛda ana tay, ay àngɛt ahar gani ndo. Nahkay ti àbikioru wakita hini ana tay ga mɛvi njɛda ana tay akaba ga macahi zlam ana tay.

Ka palahar ye enjenjeni ga pakama gayan ni (1-3) Pol avi njɛda ana ndam Tesalonik ya tɛfaki ahàr ka Yezu ni. Àhi ana tay Melefit àdaba tay ededɪɗ ededɪɗena : àdafaki Melefit àdaba tay a ti njɛda ga Mɛsuf Njɛlatani ya àgray tɔwi e kidɪɗ gatay bu ni (1.4,

6). Ku tamal mis ndahan tɛgri daliya ana tay nɛngu ni, Mɛsuf Njɛlatani àbu agray tɔwi e kidɪɗ gatay bu dal-dal (1.6). Pol àhi ana tay ahɛmamam nanɗa nanɗani àgray tɔwi a Tesalonik ni : àgɛski gɛdakani ga ndam ga Yezu weley weley do dɛk mɛgray tɔwi akada ga Pol ya àgray ni (2.1-12). Àhi ana tay awayay tay dal-dal, awayay mici ma gatay ni (2.17-3.10).

Pol àhi ana ndam Tesalonik tɛnjɛhad akada ge Melefit ya awayay ni : leli day ahàr àdɛm mɛnjɛhad nahkay (4.1-12 ; 5.12-22). Àcahi zlam nahɗa ana tay, àhi ana tay ku tamal mis ndahan tɛmɛta nɛngu ni, atangaba e kisim ba ka fat ya ti Yezu amanga ni ; ku tamal mɛsɛr vad gani do nɛngu ni atangaba ededɪɗ ededɪɗena (4.13-5.11). Nahkay ku tamal ndam ga Yezu tɛmɛt nɛngu ni àhɛli ahàr ana leli ba. A wakita hini bu dɛk Pol àhi ma ga vad ga Yezu ya amanga ni ana ndam Tesalonik ni sak kay (1.10 ; 2.19 ; 3.13 ; 4.16 ; 5.23). Pol àdɛm Melefit amajɛgay ndam gayan ni, arana emiɗɗɗia tay ke divi a do, duk abivoru ana vad ga Yezu ya amanga ni. A vad gani nani ti leli dɛk amɛmɛrvu dal-dal, amɛgri sɛsi ana Melefit ana zlam gayan ya àgri ana leli ni dɛk.

Sa ga Pol

1 Mɛbaki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Mɛbikioru ti ana

kuli ndam ga Yezu ya *kacalumvu a Tesalonik ni. Lekulum ti kabum akada mis balan akaba Ban geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. Nday gani tagri sulum gatay ana kuli, tagray ti *kanjehadumkabu ana sulumani ti.

Manjehad ga ndam Tesalonik ya tafaki ahâr ka Yezu ni

² Leli mabu magri susi ana Melefit azuhva kuli dek kalavad; ka ya ti mahanggalay nan ni ti mabu macali slimi ana kuli. Mambren³ majalaki ahâr ke kuli ke meleher ga Ban geli Melefit do. Mabu majalaki ahâr ti ka zlam gekuli ya kagrump ni: kabum kafumki ahâr ka Bay geli Yezu *Krist, nahkay kagrumpi tawi; kabum kawayum nan, nahkay kacakum daliya azuhva nan; kaseruma amagri zlam sulumani ana kuli daya, nahkay kabum kebesam. ⁴ Baza ga mmawa, leli masera Melefit awayay kuli, adaba kuli a, ⁵ adaba ka ya ti mору afa gekuli, mahi *Ma Mweni Sulumani ana kuli ni ti, madam ti ana ma cilin do: magray tawi ti ana njada ge Melefit ya *Masuf Njlatani avi ana leli ni daya; ana njada gani nani ti masera ma geli ya mahi ana kuli ni ti ma ge jiri ededin. Kaseruma ahemamam leli manjehad e kidin gekuli bu, magray tawi azuhva kuli ni. ⁶ Lekulum day kambatumkaba manjehad gekuli a, egia kagrump zlam akada geli ni, kagrump zlam akada ga Bay geli ni daya.

Ka ya ti kagesumkabu ma ge Melefit ni ti lekulum kabum kacakum daliya dal-dal; ku tamal nahkay nangu ni kagesumkabu ana mamerana. Avi mamerani gani nani ana kuli ti Masuf Njlatani. ⁷ Ndam mafaki ahâr ka Yezu ka had Mesedawen akaba ka had Eseyi ni dek tara ticia ere gekuli ya kagrump nahkay na ti nday day tawayay tagray akada nani. ⁸ Azuhva tawi gekuli ya kagrump ni ti ndam Mesedawen akaba ndam Eseyi ticia ma ga Bay geli a. Ay tici ti nday cilin do: ku eley eley do dek mis ticia gekuli ya kafumki ahâr ke Melefit na. Nahkay ti ku madamki ma ndo nangu ni ticia ma gana andava. ⁹ Mis tabu tazlapaki ke leli, tadam lekulum kagesumkabu leli a lala. Tadam kambrenjuma para, kambatumkaba majalay ahâr gekuli a, kiguma ndam magri tawi ana Melefit a daya. Kaseruma Melefit ti nan abu ana sifa, nan Melefit ededin ededin. ¹⁰ Nahkay kabum kajegump sarta ga Wur gayan ya amaslakabiya e melefit ba ni. Wur gayan nani ti Yezu; ameta mak angaba e kisim ba, amahangay leli. Nahkay ka fat ya ti Melefit amazumki beruv ke mis ni ti Melefit amazumki ke leli do.

2

Tawi ga Polya agray a Tesalonik ni

¹ Baza ga mmawa, lekulum lekulumeni kaseruma, ka ya

ti mòru afa gekùli ni ti, mòru ti ga magray zlam masakani do. ² Kàsèruma daya, wudaka mòru afa gekùli ni ti tàgribya daliya ana leli a, tìndivbya leli e Filip a. Afa gekùli day mis kay tàwayay mægèskabu leli ndo. Ku tamal nahkay nən̄gu ni, Melefit geli àvia njəda ana leli ga məhi *Ma Məweni Sulumani gayan ana kùli a. ³ Ka ya ti məhi ma gani nani ana mis ni ti māsəkad malfada do, mādəbi zlam ana hud geli àna nan̄ do, məgosay mis do. ⁴ Melefit àsəra leli a, nahkay adaba leli ga məhi Ma Məweni Sulumani ana mis a. Ka ya ti məhi ma gani ana mis ni ti mawayay ti mis tázləbay leli do ; mawayay ti Melefit mázləbay leli sawan̄. Adaba Melefit ti àsəra majalay ahàr ge mis a. ⁵ Kàsèruma day-day leli məhi ma ana kùli ga magosay kùli ndo, day-day mādəbafəna zlam kè kùli a ndo daya. Melefit esliki magray sedi gani. ⁶ Ngay mis tázləbay leli kwa ti mādəm ndo ; ku lekulum, ku mis ndahan̄ nən̄gu ni mādəm ndo. ⁷ Ku tamal nahkay nən̄gu ni leli ndam *asak ge *Krist ti akal misliki məfəki ngasa ke kùli tata, ay ti məgray nahkay ndo. Leli mən̄jəhad e kidin̄ gekùli bu ni ti kudufa akada ga mən̄ ga bəza ya ti abi slimi ana bəza gayan ni. ⁸ Leli mawayay kùli dal-dal ; nahkay ka ya ti leli afa gekùli ni ti mawayay məhi Ma Məweni Sulumani ge Melefit ana kùli cilin̄ ndo : ku tamal tábazl leli azuhva

kùli nən̄gu ni akal mægèskabu daya. Leli mawayay kùli ti nahkay. ⁹ Bəza ga mmawa, sərunki ka ya ti məhi Ma Məweni Sulumani ge Melefit ana kùli ni ti məgra təwi nahan̄ a, mələfat akaba mələvad gani do dek məgra təwi gana, àmətəb̄kaba leli a dal-dal. Məgray nahkay ti adaba mawayay ti kàcakum daliya ga məvi zlam ana leli ba.

¹⁰ Ka ya ti leli məbu e kidin̄ gekùli ndam məfəki ahàr ka Yezu ni bu ni ti mən̄jəhadə njələta, məgra zlam ge jiri a, maslan̄a àcalki leli ka zlam magudarani ndo. Kisləmki magrakia sedi gana ke leli a tata ; Melefit day agrakia ke leli a tata. ¹¹ Kàsèruma, mən̄jəhad akaba ku way way do gekùli ti akada ga bən̄ ga bəza ya an̄jəhad akaba bəza gayan̄, afi ahàr ana tay ni. ¹² Sak kay mādəfikia divi ana kùli a, məvia njəda ana kùli a, məhi ana kùli ahàr adəm kəgrum ere ye ti Melefit awayay ni kwa. Adaba Melefit azalay kùli, awayay ti kəhərumiyu a Məgur gayan̄ vu, a mələn̄ masladani gayan̄ vu.

¹³ Məmbərən̄ məgri səsı ana Melefit do, adaba ka ya ti məhi ma ge Melefit ana kùli ni ti kəgəsumkabá. Kəgəsumkabu ti akada pakama ge mis hihirikeni do ; kəgəsumkabu ti akada pakama ge Melefit. Nani pakama ge Melefit ededin̄, nan̄ àbu avi njəda ana kùli, lekulum ya ti kəfumki ahàr ka

Yezu ni. ¹⁴ Bəza ga mmawa, ere ye ti àgrakivu ka ndam ge Melefit ya təfəki ahàr ka Yezu Krist, təcakalavu ka had *Zude ni ti àgrakiva ke kuli a daya. Ndam ga had gekuli təgria daliya ana kuli a akada ga ndam *Zude ya təgri ana ndam gatay ya təfəki ahàr ka Yezu na. ¹⁵ Tàkad Bay geli Yezu, tàbazl ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni akaba təgri daliya ana leli ni ti ndam Zude. Gatay ya təgray nahkay ni ti àbəlafəŋ kè Melefit do ; tìgia ndam ezir ge mis a dek daya. ¹⁶ Leli məbu məhi ma ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni, ti Melefit mähəngay tay, ay ndam Zude ni tawayay təcəfəŋa leli a. Nahkay ti tagudarkivu zlam àkivu ka zlam magudarani gatay ya təgudar a sarta bu dek ni. Ay nihi ti Melefit àzumkia bəruv ka tay a.

Pol awayay akoru amənjiyu ndam Tesalonik

¹⁷ Bəza ga mmawa, leli ti àpəsa bal mīpivu akaba kuli ndo. Ay ku tamal mīpi kuli ndo nəŋgu ni, leli məbu majalaki ahàr ke kuli. Nahkay ti leli məbu makađvu dal-dal ga moru məmənjiyu kuli. ¹⁸ Məwaya manğona afa gekuli a. Nu Pol nətəkara sak cə ga moroni afa gekuli a, ay *Seteni àcafəŋa nu a. ¹⁹ Azuhva kuli ti leli məsəra Melefit amagray zlam sulumani ya àdəm amagray ni. Nahkay leli məbu məmərnu azuhva

kuli. Nğay məbu məmərnu azuhva kuli daya ti kəsərum ndo waw? Məsəra ka ya ti Bay geli Yezu amanğa ni ti amazləbay leli azuhva təwi geli ya məgray e kidiŋ gekuli bu ni; nahkay məmərnu akada ga maslaŋa ya ti àtama mis ndahaŋ àna hwa, mək təvi zlam sulumani ka duwa gani ni. ²⁰ Nahkay məmərnu ti azuhva kuli; mazləbay Bay geli Yezu ti azuhva kuli daya.

3

¹ Nahkay zla nahəma, leli misliki mebeseni va do; mədəm ahàr àdəm leli ndahaŋ ni manjəhad a Ateŋ hayaŋ, ² məsləroru Timote afa gekuli. Naŋ ti wur ga məŋ geli, məgri təwi ana Melefit ka ahar bəlaŋ, məhiору *Ma Məweni Sulumani ge *Krist ana mis. Məsləroru naŋ afa gekuli ti ga məvi njeđa ana kuli, ti kəmbərəŋum məfəki ahàr gekuli ka Yezu ba. ³ Məgray nahkay ti, məwayay ti a hud ga daliya ya kacakum ni bu ni ti maslaŋa èjikia ke divi a ba. Daliya gani nani ti kəsəruma lala: ahàr àdəm məcakum kwa. ⁴ Ka ya ti leli məbu e kidiŋ gekuli bu ni ti məhiva ana kuli a, mədəm ahàr àdəm məcakum daliya ni kwa. Kəsəruma, ere ye ti mədəm ni àgrava edediŋ a. ⁵ Ègia nahkay ti nisliki mebeseni va do, nəsləroru Timote afa gekuli ga məsər ahəmamam, kəfumki ahàr ka Yezu ni, adaba nədəm bi *Seteni amagosay kuli. Məwayay ti təwi geli ya

màgray e kidîŋ gekûli bu ni ègi zlam masakani ba.

6 Ay nihi ti Timote àslakabiya afa gekûli a, ènjia afa geli a. Ma gayan̄ ya àhi ana leli ni ti àmèri b̄aruv ana leli dal-dal: àdàm lekûlum k̄abum k̄afumki ah̄ar ka Yezu lala, k̄abum kawayumvu daya. Ka ya ti kajalumki ah̄ar ke leli ni ti k̄am̄arumvu àna nan̄. Nahkay kawayum mipi leli akada geli ya mawayay mipi kûli ni. 7 B̄aza ga mmawa, leli m̄abu macakay daliya dal-dal, ay ma ga Timote ya àhi ana leli àki ka m̄af̄eki ah̄ar gekûli ka Yezu ni àvia nj̄ada ana leli a. 8 Nahkay ma gayan̄ ya àdàm lekûlum k̄ambr̄eŋum m̄af̄eki ah̄ar gekûli ka Bay geli Yezu ndo ni ti, kala akada àvia sifa m̄awena ana leli a. 9 Leli m̄abu m̄am̄arvu dal-dal k̄e meleher ge Melefit geli azuhva kûli; nahkay ku m̄agri s̄asi ana Melefit ah̄amamam ah̄amamam azuhva kûli n̄eŋgu ni, s̄asi gani ah̄eca. 10 M̄elafat akaba m̄elavad̄ gani do dek mah̄eŋgalay Melefit, m̄ambr̄eŋ do; mawayay mipi kûli àna eri geli, mawayay m̄avi nj̄ada ana kûli ti m̄af̄eki ah̄ar gekûli ka Yezu ni m̄asagakivu, m̄ôru kama kama.

11 B̄eŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu àna ah̄ar gatay gatayani tâvi divi ana leli ga moroni afa gekûli ti. 12 Lekûlum k̄abum kawayumvu, k̄abum kawayum mis ndahan̄ dek daya: Bay geli m̄avikivu

nj̄ada ana kûli ti mawayavani gekûli m̄asagakivu, m̄ôru kama kama, akada geli ya ti mawayay kûli ni. 13 M̄avikivu majalay ah̄ar sulumani ana kûli, ti lekûlum ak̄al̄abum ndam *nj̄elatani k̄e meleher ga B̄eŋ geli Melefit. Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu aman̄ga akaba ndam gayan̄ nj̄elatani na dek ni ti at̄eŋḡat̄eŋa zlam magudarani k̄e kûli a do. [Aya nahkay !]

4

Manj̄ehad̄ ga ndam nj̄elatani ge Melefit

1 B̄aza ga mmawa, ah̄amamam ndam ge Melefit tanj̄ehad̄ ti tâb̄elaf̄eŋ ni ti m̄ahiaba ana kûli àndava; lekûlum k̄abum kanj̄ehad̄um nahkay. Ay nihi ti ere ye ti àḡeŋi ga m̄ahiani ana kûli ni ti nihi: mah̄eŋgalay kûli, m̄ahi ana kûli àna slim̄i ga Bay geli Yezu: k̄ambr̄eŋum ba, grumkivoru kama kama. 2 Ma ga Bay geli Yezu ya m̄ahi ana kûli ah̄amamam kanj̄ehad̄um ni ti k̄es̄aruma àndava. 3 Ere ye ti Melefit awayay ni ti nihi: nj̄ehad̄um akada ga ndam gayan̄ *nj̄elatani ya tanj̄ehad̄ ni; k̄egr̄um mes̄wehvu ba. 4 Ti ku way way do e kidîŋ gekûli bu m̄as̄ar ah̄amamam tanj̄ehad̄ ata wal gayan̄ ni: tânj̄ehad̄ nj̄elata, ti mis ndahan̄ tâzl̄abay tay. 5 K̄iḡum evid̄i ga mad̄abay w̄al akada ga ndam ya ti tâf̄eki ah̄ar ke Melefit do ni ba. 6 Àki ka ma hini ti maslan̄a àgudari

zlam ana wur ga mənani ba, àgosay nan ba daya. Məhia ana kəli a àndava, məhikivu ana kəli keti: Bay geli amatraḅ ndam ya ti tagray zlam nday nani ni. ⁷ Adaba Melefit àzalay leli ti ga magray mesəwehvu do; àzalay leli ti ga manjəhadani njəlata sawan. ⁸ Nahkay ti tamal maslanə àgəskabu pakama hini do ni ti, àgəskabu do ni ti pakama ge mis do; àgəskabu do ni ti pakama ge Melefit nan ya ti avi Məsuf gayan njəlātani ana kəli ni sawan.

⁹ Àki ka mawayavani e kidin gekəli ya kəfumki ahàr ka Yezu ni bu ni ti məbiki ma gani ka wakita ana kəli va do, adaba Melefit àcahia zlam gana ana kəli a àndava, nahkay kəbum kawayumvu lala, ¹⁰ kəbum kawayum ndam geli ya ka had Mesedəweñ ni dek daya. Ay nihi ti bəza ga mmawa, məhi ana kəli ahàr àdəm mawayavani gekəli ni mōru kama kama. ¹¹ Məhi ana kəli keti: zum njəda gekəli ga manjəhadkabani àna sulumani; ti ku way way do məbi slimi ana təwi gayan cilin, ti mənəgəti zlam ana huḁ gayan àna təwi ga ahar gayan gayanani. Ma gani nani ti məhia ana kəli a ahaslana àndava. ¹² Tamal kəgrum nahkay ti manjəhad gekəli amaḅəlafəñ kà ndam ya ti təfəki ahàr ka Yezu ndo ni. Ekihindəmfina zlam kə mis ndahan a do daya.

Manğabana e kisim ba akaba manğa ga Yezu a

¹³ Bəza ga mmawa, àki ka bəza ga mən geli ya təmət ni ti, mawayay ti kəsərum ma gani lala, ti ahəli ahàr ana kəli akada ya ti ahəli ahàr ana mis ndahan ya ti təsər ma gani do ni ba. ¹⁴ Məsəra Yezu aməta mək àngaba e kisim ba. Nahkay ti məsəra ndam ya təfəki ahàr ka Yezu, təmət ni ti Melefit aməmrəñ tay do. Amahəngaraba tay e kisim ba, atanjəhad akaba Yezu.

¹⁵ Pakama geli ya məhi ana kəli ni ti pakama geli geleni do, ga Bay geli. Pakama gani nahkay hi: ka fat ya ti Bay geli amanğa nahəma, leli ya məbu àna sifa, məmət ndo ni, amoru afa gayan enji ga ndam ya təməta àndava ni do simiteni. ¹⁶ Adaba ka fat gani nani ti Melefit amədəm sarta ənija, mək gəḁakani ga *məslər ge Melefit aməzlah, mezlelim ge Melefit amahənday; eslini Bay geli amasləkabiya e melefit ba. Ka sarta gani nani ndam ge *Krist ya təmət ni ti atəngaba, ¹⁷ kələn gani leli ya məbu àna sifa ni, Melefit aməhəloru leli akaba tay a maklaḅasl vu; leli dek aməbakabu ahàr akaba Bay geli agavəla, leli dek amanjəhad akaba Bay geli ga kanğay-kanğayani. ¹⁸ Nahkay ti zum njəda àna ma hini ya nəhi ana kəli ni, lekələm day humi ana ndam gekəli ndahan ti təzay njəda bilegeni.

5

¹ Bəza ga mmawa, àki ka sarta ya ti zlam nday nani atagravu ni ti m̀abiki ma gani ana k̀eli va do, adaba ² k̀əsəruma pakama gana àndava: vad ya ti Bay geli amanğa ni ti mis t̀əsər do. Amanğa ti akada ga zal akal ya ara ga m̀elavad a ni. ³ Nahkay ka ya ti mis atadəm : « Leli m̀əbu a barbaray bu, arañə àbi agrakivu ke leli bi » ni ti Melefit emizinqaba tay a h̀əya. Zlam gani nani amədakiaya ka tay a ti akada ga wal a hud, wur ajibiyu aslər ni. Ka fat gani nani ti nday gani atətamfəñə kà daliya na do. ⁴ Ay lekələm nahəma bəza ga mmawa, manjəhad gekəli ti akada ga ndam ya tanjəhad a m̀elan ziq-ziqeni bu ni do. Nahkay vad gani nani amədi ahər ana k̀eli akada ga zal akal ni do, ⁵ adaba lekələm dek k̀əbum kəgrum t̀əwi a m̀elan masladani bu, ga m̀elafat. Leli ti ndam ya tagray t̀əwi a m̀elan ziq-ziqeni bu ga m̀elavad ni do. ⁶ Nahkay minjəm d̀əwir akada ga nday ndahan ni ba ; manjəhadum eri, m̀əbumi slimi ana ahər geli ti m̀əgudarum zlam ba. ⁷ Adaba nday ya ti tinji d̀əwir ni ti tinji ti ga m̀elavad ; nday ya ti tisi zum akad tay ni ti tisi, akad tay ti ga m̀elavad. ⁸ Ay leli ti magray t̀əwi ga m̀elafat ; nahkay m̀əbumi slimi ana ahər geli ti m̀əgudarum zlam ba. Leli m̀əfəki ahər ka Yezu, mawayavu daya : zlam nday

nani ti tiglia akada ge endəwi ga ambəl ga ndam slewja ya ti tabakabu, tanğah gugum gatay àna nan na. Məsəra Melefit amahəngay leli : geli ya m̀əsəra amahəngay leli ni ti əgia akada gadagar ga ndam slewja ya t̀əbəvu a ahər vu, tahəngay ahər gatay àna nan na. ⁹ Adaba Melefit əzalay leli ti ga m̀əzumki bərurv ke leli do ; əzalay leli ti ga mahəngay leli azuhva t̀əwi ga Bay geli Yezu *Krist ya əgri ana leli ni. ¹⁰ Krist ti amət azuhva leli. Nahkay ku leli m̀əbu àna sifa, ku m̀əməta nəngü ni, awayay m̀əvi sifa gayan ana leli ti m̀anjəhad ka ahar bəlan akaba nan. ¹¹ Nahkay zla nahəma, ku way way do e kidiq gekəli bu m̀əvi njədə ana maslanə nahan, ti m̀əfəki ahər gekəli ka Yezu ni m̀oru kama kama. Lekələm k̀əbum kəgrum àndava, ay ti kəmbərənum ba.

Ma ga Pol gərgərani akaba sa gayan

¹² Bəza ga mmawa, mawayay ti kəgəsümüki ma ana ndam ya ti tagray t̀əwi ga Bay geli e kidiq gekəli bu ni. Nday ti Bay geli adiyu tay ga m̀ədi kama ana k̀eli akaba ga m̀əziaba azay slimi ana k̀eli a. ¹³ Həngrumioru ahər a had ana tay, wayum tay dal-dal azuhva t̀əwi gatay ya tagray ni. Njəhadum àna sulumani e kidiq gekəli bu.

¹⁴ Bəza ga mmawa, ere ye ti m̀əhi ana k̀eli ni ti nihi : Tamal mis agray masəfa ti humiki ; tamal mis agray anğwaz ti vumi njədə ti əgray

anɣwaz ba ; tamal mis èsliki mɛfɛki ahàr ka Yezu va do ni ti jɛnumki nanɣ ; ku way way do ðek, besumi. ¹⁵ Bumvu slimi : tamal maslaɲa àgudaria zlam ana maslaɲa nahanɣ a ti, maslaɲa gani àhəŋgrivu ba. Ahàr àdɛm ku way way do mawayay mɛgri sulum ana maslaɲa nahanɣ e kidinɣ gekɛli bu akaba ana mis ga dala ðek kwa.

¹⁶ Mərumvu kəlavad ;
¹⁷ kəmbɛrəɲum mahəŋgalay Melefit ba ; ¹⁸ ku mam agravu mam nəŋgu ni grumi sɛsi ana Melefit. Zlam gani nani ðek ti Melefit awayay kəgrum, adaba lekɛlɛm kəbum akaba Yezu *Krist akada mis bəlanɣ.

¹⁹ Kəcumfəɲa *Məsuf Njəlatani ga magray tɛwi e kidinɣ gekɛli ba ba. ²⁰ Tamal maslaɲa àhəŋgaraya pakama ge Melefit e kidinɣ gekɛli ba nahəma, kəzum pakama gani akada ma masakani ba. ²¹ Ku maslaɲa gani adɛm mam mam do nəŋgu ni mənɣumkia lala day. Tamal ere gani àbəlay ti gəsunkabá. ²² Jəgum ahàr gekɛli ti kəgudarum zlam ba ; ku mam mam day kəgudarum ba.

²³ Melefit nanɣ ya ti agray ti araɲa àhəli ahàr ana leli do ni, àna ahàr gayanɣ gayanɣani mɛgray ti lekɛlɛm kígum ndam gayanɣ njəlatani, araɲa àhəcikivu ana kɛli ba ti. Mɛjəgay kɛli lala ; mɛjəgay vu gekɛli, sifa gekɛli akaba majalay ahàr gekɛli ðek ti. Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu Krist amara ni ti atəŋgətfəɲa zlam magudarani

kè kɛli ga macalki kɛli a do. ²⁴ Bay ya ti azalay kɛli ni ti Bay Melefit gani, agray ere ye ti àdɛm amagray ni ðek. Nahkay amagray zlam gani nani daya.

²⁵ Bəza ga mmawa, həŋgalumi Melefit ana leli.

²⁶ Grumi sa geli ana bəza ga mənɣ geli ni ðek akada ga ndam njəlatani ge Melefit ya tagravu sa ni.

²⁷ Nəhi ana kɛli àna slimi ga Bay geli : kam-kam jəŋgumi wakita hini ana bəza ga mənɣ gekɛli ðek.

²⁸ Bay geli Yezu Krist mɛgri sulum gayanɣ ana kɛli ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik ye cɛ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik ye cɛ ni

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdɛfa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 3.17). Ka ya ti àbɛki wakita ni ti bi naɲ a Korɛɲ akada gayan ya àbikioru wakita ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ; ahar gɛdakani ma ga wakita nday cɛeni ni ti ma bɛlaɲ.

A wakita hini bu Pol àvi njɛda ana ndam ga Yezu ya a Tesalonik ni keti : àhi ana tay ku tamal mis ndahaɲ tɛgri daliya ana tay naɲgu ni tàmɛrvu, adaba daliya gani nani adafaki Melefit àgɛskabá tay a (1.5). Àdɛm keti : Yezu amaslakabiya e melefit ba, amagrafɛɲa seriya kè mis a dɛk, aməhəl ndam gayan (1.5-10). Aya Tesalonik ti mis ndahaɲ tɛdɛm Yezu àɲga àndava : Pol àdɛm ma gani nani ti ma ga malfada ; si mis cudayani amaɲgazlava day kwa (2.1-11). Nahkay zla nahama ndam Tesalonik ni tàmbrɛɲ mɛfəki ahàr gatay ka Yezu ba (2.13-15).

A wakita gayan ya àbikioru ana tay enjenjeni ni bu ni ti Pol àdɛm ku way way

do mɛɲgəti zlam ana hud gayan àna tɛwi ga ahar gayan gayanani (1 Tesalonik 4.11). Ahalay day àhi ana tay tɛhɛdɛkfɛɲa kà ndam ya tagray masɛfa na, adaba ndam nday nani tiwisiri ahàr ana mis (3.6-15).

Sa ga Pol

¹ Məbɛki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Məbikioru ti ana kɛli ndam ga Yezu ya *kacalumvu a Tesalonik ni. Lɛkɛlɛm ti kəbum akada mis bɛlaɲ akaba Bəɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. ² Bəɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgri sulum gatay ana kɛli, tɛgray ti *kɛɲhɛdɛm kabu àna sulumani ti.

Melefit amagrafɛɲa seriya kè mis a

³ Bəza ga mmawa, ahàr àdɛm mɛgri sɛsi ana Melefit kɛlavɛd azuhva kɛli. Geli ya mɛgri sɛsi ni ti àbɛlay, adaba mɛfəki ahàr gekɛli ka Yezu àbu asagakivu. Mawayavani e kidiɲ gekɛli bu day àbu asagakivu dal-dal ; ku way way do e kidiɲ gekɛli bu awayay bəza ga mɛɲani dal-dal. ⁴ Ka ya ti leli məbu e kidiɲ ga ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kɛsa gərgərani bu ni ti leli məbu mazlɛbavu ana kɛli, adaba mis tɛgri daliya ana kɛli gərgəri kay day kɛbesum, kəmbɛɲum mɛfəki ahàr gekɛli ka Yezu do daya.

⁵ Lɛkɛlɛm kəbum kacakum daliya nahkay ti, adafaki Melefit amagrafɛɲa seriya kè

mis a ti àna jiri. Kacakum daliya gani nani ti adaba agur kùli ti Melefit, nahkay daliya gekùli ya kebesum ni adafaki lekulum a Məgur gayaŋ bu edeđiŋ. ⁶ Iy, Melefit amagra y seriya ti ge jiri : aməgri daliya ana ndam ya təgri daliya ana kùli ni. ⁷ Lekulum ya kacakum daliya ni Melefit amagra y ti akəpəsumaba àna sulumana ; leli day aməpəsaba akaba kùli a ka ahar bəlaŋ. Zlam gani nani amagra yu ti ka sarta ya ti Bay geli Yezu amanğazlavu a huđ melefit bu ni. Amanğazlava ti amanğa akaba ndam məslər gayaŋ njəda-njədana. ⁸ Ka ya ti amara ni ti amara àna aku mibefteni ga məgri daliya ana ndam ya təsər Melefit do ni akaba ana ndam ya təgəskabu *Ma Məweni Sulumani àki ka Bay geli Yezu do ni. ⁹ Nday gani atəcakay daliya, Melefit amatrađ tay ga kaŋgay-kaŋgayani. Amagra y ti tənəhad driŋ driŋ akaba Bay geli. Bay geli ni ti njəda-njədani, anjəhad a məlaŋ masladani gayaŋ bu, ay ndam nday nani etipi naŋ do simiteni. ¹⁰ Zlam gani amagra yu ti ka sarta ya ti amanğa ni. Zlam gani amagra yu ti, ti ndam gayaŋ təzləbay naŋ ; ndam ya təfəki ahər ni dek atəmər vu àna naŋ. Ka fat gani nani lekulum day akələmkibu ka tay, adaba kəgəsumkabá pakama ya ti məhi ana kùli na.

¹¹ Nahkay məbu mahəŋgali Melefit ana kùli kələvad, mawayay ti məgray ti kigum

njələta, ti kəŋgətum sifa ya ti əzalakibiyu kùli ni. Mawayay ti məjənaki kùli àna njəda gayaŋ ge mendeve riŋ zlam sulumani ya ti kawayum kəgrum ni dek akaba təwi ya kəgrum adaba kəfumkia ahər a ni. ¹² Tamal zlam nday nani əgrava ti mis atazləbay Bay geli Yezu azuhva kùli, atazləbay kùli azuhva naŋ daya. Zlam nday nani ti Melefit geli nday ata Bay geli Yezu Krist atagra y àna sulum gatay.

2

Wudaka Yezu amara ti mis cudayani amara day

¹ Bəza ga mmawa, məhi ma ana kùli àki ka vad ga Bay geli Yezu *Krist ya amanğa, leli day amacakalavu ka ahar bəlaŋ akaba naŋ ni. Mahəŋgalay kùli, ² məhi ana kùli nahəma, tamal təhi ana kùli vad ga Bay geli ènjia ti kəgrum anğwaz ba ; ahər ahəli ana kùli weceweci ba ; dəgəzluma ahər a lala day. Ku tamal maslaŋa ədəm ahəŋgriaba ma *manğahani ge Melefit ana kùli a, ku maslaŋa ədəm ahəŋgri ma ge Melefit ana kùli ahkay do ni àhi ana kùli leli məbəki ma gani ka wakita nəŋgu ni, kəgəsumkabu ba. ³ Nədəm nahəma, ku ahəmamam ahəmamam nəŋgu ni maslaŋa əgosay kùli àna ma nahkay ba. Adaba wudaka vad gani nani eminjia ti, mis dal-dal atəgəskabu ma ge Melefit va do, mis cudayani day

amanɓazlavava kwa. Mis cudayani nani ti Melefit emi-jiŋ naŋ, ⁴ ay wudaka emi-jiŋ naŋ ti mis cudayani nani àcafaŋa mis ga mähəŋgriuru ahàr a haɗ ana Melefit a. Acafaŋa mis ga mähəŋgriuru ahàr a haɗ ana zlam ya ti təzalay tay melefit na ðek daya, aməɗəm naŋ àtama tay a ðek. Naŋ gani ku a *ahay gəɗakani ge Melefit ni vu amanjəhadviyu, aməɗəm naŋ Melefit.

⁵ Ka ya ti nu nəbu akaba kəli ni ti nəbu nəhi ma gani ana kəli, nihi ti kəsərunki va do waw? ⁶ Ay nihi ti zlam nahan acafaŋa naŋ ga maŋgazlavana, zlam gani nani ti kəsəruma lala. Ay sarta gayaŋ emiŋjəa day kwa ti amanɓazlavu. ⁷ Ku kani day cuday àbu a duniya bu, ay àsərvu lala faŋ do. Ay a vad nahan Melefit amazaba maslaŋa ya ti acafaŋa mis cudayani na ga maŋgazlavani na e divi ba, ⁸ nahkay mis cudayani ni amanɓazlavu. Ay ka maŋga ga Bay geli Yezu a ti Yezu emiviti aməɗ vit ti emi-jiŋ naŋ. Yezu amanɓa ti àna njəɗa dal-dal, nahkay amanɓələɗkaba naŋ a. ⁹ Mis cudayani ni amara ti àna njəɗa ge *Seteni. Amagra y zlam ya ti mis ti pi ðay-ðay ndo ni, amagra y zlam magray ejep gərgəri kay ga magosay mis. ¹⁰ Amagra y zlam magudarani ku weley weley do ðek ga magosay ndam ya ti etijiji ni, adaba nday gani tàwayay jiri ndo; tamal tàwaya ti akal Melefit

ahəŋgay tay. ¹¹ Nahkay Melefit àna njəɗa gayaŋ agray ti təsər zlam ba, təgəskabu ma ga malfada. ¹² Melefit agray nahkay ti ga məwəl ndam ya ti təgəskabu jiri ndo, tàwaya magudara zlam a ni ðek àna seriya.

Melefit àdaba kəli a

¹³ Lekəlùm nahəma bəza ga mmawa, lekəlùm ya ti Bay geli awayay kəli ni, ahàr àɗəm leli məgri səsə ana Melefit azuhva kəli kəlavaf, məmbrəŋ do, adaba kwa ka mənjəki gani àdaba kəli a àndava. Adaba kəli a ti ga mahəŋgay kəli àna njəɗa ga *Məsuf Njəlatani. Agray ti kīgəm ndam ge Melefit ti Məsuf Njəlatani gani. Melefit ahəŋgay kəli ti adaba kəgəsumkabá jiri a daya. ¹⁴ Nahkay ka ya ti məhi *Ma Məweni Sulumani ana kəli ni ti Melefit àzalay kəli ti àna ma gani nani. Àgray nahkay ti awayay ti lekəlùm day kənjəhadum akaba Bay geli Yezu *Krist, kípəm masladani gayaŋ ni. ¹⁵ Bəza ga mmawa, ègia nahkay ti kəmbərəŋum məfəki ahàr gekəli ka Yezu ba, gəsumkabá zlam ya məcahi ana kəli na; ku tamal məhi ana kəli àna pakama ahkay do ni məbiki ana kəli ka wakita nəŋgu ni gəsumkabá.

¹⁶ Nahəŋgalay Bay geli Yezu Krist nday ata Bəŋ geli Melefit. Bəŋ geli Melefit ti awayay leli, agri sulum gayaŋ ana leli; nahkay avi njəɗa ana leli, aməmbərəŋ məviani ana leli ðay-ðay do, agray ti məsər

aməvi zlam sulumani ana leli. ¹⁷ Nahəngalay tay ti təhəngriyu 6əruf ana kəli, təvi njəda ana kəli ga magray zlam sulumani akaba ga mazlapay ma sulumani dek.

3

Həngalumi Melefit ana leli

¹ Bəza ga mmawa, zlam ya agəjəni, mawayay məhi ana kəli ni ti nihi: həngalumi Melefit ana leli ti mis ndahan kay tici ma ga Bay geli, təgəskabu lala akada gekəli ni. ² Həngalumi Melefit ana leli, ti ndam cuday akaba ndam magudar zlam tislaki məgri arəna ana leli ba, adaba mis dek təwayay məgəskabu pakama ga Yezu do.

³ Bay geli ti tamal adəm agray ere gani ti agray ededin, nahkay ti aməvi njəda ana kəli, aməbi slimi ana kəli ti *Seteni əsliki məgri arəna ana kəli ba. ⁴ Leli day Bay geli naṅ əbu avi njəda ana leli; əna njəda gani nani ti məsəra kəbum kəgrum ere ye ti məhi ana kəli grum ni, kama kama day akəgrum, akəmbərənum do. Nahkay ti manjəhad gekəli əhəli ahər ana leli do simiteni.

⁵ Bay geli məvi njəda ana kəli ti kawayum Melefit, kəbesəm daliya kəlavad akada ge *Krist ni daya ti.

Ku way do məgray təwi

⁶ Bəza ga mmawa, məhi ma hini ana kəli ti adaba leli ndam ga Bay geli Yezu *Krist. Məhi ana kəli nahəma, kəhədakumfəjoru kə bəza ga mən gekəli ya tagray masəfa,

təgəskabu zlam ya ti leli məcahi ana kəli ni do ni ba. ⁷ Lekələm ti kəsəruma lala, ka ya ti leli afa gekəli ni ti məgray masəfa ndo. Nahkay zla nahəma, lekələm day grum akada geli ni. ⁸ Məzum dəf afa ga masləna ga sulum ndo, məlafat akaba məlavad gani məgra təwi a, məmətaba, məcaka daliya day ti mənğət dəf. Məgray nahkay ti adaba mawayay ti masləna e kidin gekəli bu acakay daliya ga magal leli ba. ⁹ Leli ti misliki mihindilin zlam kə kəli azuhva təwi geli ya magray ni tata. Ay məgray nahkay ndo ni ti adaba mawayay mədəfiki divi sulumani atam nahan ni ana kəli, ti kəgrum akada geli ni. ¹⁰ Ka ya ti leli afa gekəli ni ti məhiva ana kəli a, məhi ana kəli ahkado: « Tamal mis əwayay magray təwi do ni ti əzum zlam ba daya. »

¹¹ Təhi ana leli ahkado mis ndahan e kidin gekəli bu təbu tagray masəfa, təgray təwi do simiteni, ma ya acay tay ndo day kwa ti təhurviyu. ¹² Məziaba azay slimi a ana nday nana, məhi ana tay əna njəda ga Bay geli Yezu Krist ahkado: ahər adəm təgray təwi lala, ti tənğət zlam məzumani əna ahar gatay gatayani.

¹³ Bəza ga mmawa, lekələm zla nahəma grum təwi sulumani kəlavad, kəmbərənum ba. ¹⁴ Tamal mis əwayay məgəskabu ma hini ya məbiki ana kəli ka wakita ni do ni ti zlapumki, kəgrum

təwi ka ahar bəlan ba, ti mimili mǎgray naŋ. ¹⁵ Ay ti kəmənjumləŋ akada naŋ zal ezir gekəli ba ; zlapumi sawaŋ, adaba kekileŋa naŋ wur ga məŋ gekəli.

Pol ahəŋgalay Melefit akaba agray sa

¹⁶ Bay geli àna ahàr gayaŋ mǎgray ti *kânjəhadumkabu àna sulumani kəlavaf ti. Ku ahəmamam ahəmamam do nəŋgu ni mǎgray nahkay, adaba bay ya ti avi manjəhad sulumani ana mis ni ti naŋ. Bay geli mǎləbu akaba kəli dek ti.

¹⁷ Abiki ma ga sa hini ana kəli ti nu Pol, nu nuani àna ahàr goro. Ke mendeveriŋ ga wakita goro dek, nagraŋ sa ti nu nuani àna ahar goro, nəbəki nahkay.

¹⁸ Bay geli Yezu *Krist mǎgri sulum gayaŋ ana kəli dek ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana
Timote enjenjeni
ni
Ere ye ti mǎdǎmki
ka wakita ga Pol
ya àbikioru ana
Timote enjenjeni
ni**

Maslaŋa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdàfa slimi gayaŋ a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Timote : Timote ti wur dagwa ya tàgrakabu tǎwi akaba Pol ni (Tǎwi 16.1 ; 17.14 ; 18.5 ; 19.22 ; 20.4). Ka ya ti tàfaya Pol a daŋgay ba ni ti Pol òru e Efez, àmbǎrbu Timote eslini ga mǎbi slimi ana ndam ga Yezu ya tàbu eslini ni, mǎk Pol òru ka hađ Mesedǎweŋ (1.3). Kǎlǎŋ gani àdǎm bi amaŋgoru e Efez ke weceweceni do, nahkay àbikioru wakita hini ana Timote ga mǎhi ere ye ti ahàr àdǎm agray e Efez ni (3.14-15).

Ahar gǎdǎkani pakama ya Pol awayay ahi ana Timote ni ti nday cǎ : ahi ahǎmamam mǎgur ndam ga Yezu, akaba ahi mǎbavu slimi akaba mis ya tǎcahi zlam magǎdavani ana ndam ga Yezu ni. Enjenjeni ti àhi ana Timote ahǎmamam mis tǎzlabay Melefit ni (2), ahǎmamam tǎdiyu gǎdǎkani gatay ni (3). Àhi ana Timote ahǎmamam mǎgur mis ndahaŋ e kidiŋ ga ndam

ga Yezu ni bu (medewél, bǎza dagwa, akaba mis ndahaŋ ni) (5 ; 6.1-2). A pakama hini bu dek ti leli day misliki mǎsǎr manjǎhad sulumani ga ndam ga Yezu.

Pol àdǎmki ma ka ndam ya tǎcahi zlam magǎdavani ana mis ni. Àdǎm mis ndahaŋ tǎdǎm si mis tǎgǎskabu Divi ge Melefit ya Mǎwiz àbàki ni kwa, ay Pol àdǎm divi ga Yezu ti divi ga mǎfàki ahàr ke Melefit (1.3-11). Àdǎm zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti zlam sulumani : mis ndahaŋ tǎdǎm si mis tǎmbrǎŋ maday wal ahkay do ni tǎmbrǎŋ mǎzum zlam ndahaŋ kwa, ay ndam nday nani ti tagudar pakama ; Pol àdǎm si Timote mǎcahi zlam sulumani ana mis kwa (4). Àdǎm nday ya ti tǎcayah zlam magǎdavani ni tawayay gejewi, tadǎbay siŋgu, ay maslaŋa ya ti awayay siŋgu ni adǎbay zlam ya ejiŋkia mis ke divi a ni ; Timote àgray nahkay ba, mǎdǎbay Yezu sawaŋ (6.3-21).

Maslaŋa ya ti agray akada ga Pol ya àhi ana Timote mǎgray ni ti amanjǎhad àna sulumani ge Melefit.

Sa ga Pol

1 Abàki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Niŋi zal asak ti àna nǎda ge Melefit Bay mahǎŋgay leli ni nday ata Yezu Krist. Yezu Krist ti mǎsǎra amǎgri zlam sulumani ya àdǎm amǎgri ana leli ni ana leli.

² Nəbukki wakita hini ti ana nak Timote, nak ti kīgia akada wur ga hud goro ededīn ededīnena adaba kəbu kəfəki ahār ka Yezu. Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist təgruk sulum gatay, təjənaki kur, təgray ti kənjəhadumkabu akaba mis àna sulumani ti.

Bavu slimi akaba ndam ya ti təcahi zlam magədavani ana mis ni

³ Nawayay ti kanjəhad e Efez akada goro ya nəhuk ka ya ti nakoru e Mesedəweŋ ni. Kanjəhad eslini ti ga macafəŋa ndam ya təcahi ma ga malfada ana mis na ti təcahi ana tay va ba. ⁴ Hi ana tay nahəma, təmbrəŋ məhasl gatay ni akaba magray gejewi àki ka macalaya slimi ga ata bəŋ ga bəŋ gatay na. Zlam gani nani ti zlam masakani, azaya gejewi a cilin, do ni ti àjənaki mis ga mənğət ere ye ti Melefit awayay ni do. Leli məsər ere ye ti Melefit awayay ni ti adaba məbu məfəki ahār palam. ⁵ Kəhi ana tay nahkay ti, ti tawayay mis àna məbərūv bəlan, àna majalay ahār sulumani akaba àna məfəki ahār ka Yezu ge jiri ge jireni. ⁶ Mis ndahan təmbrəŋa zlam sulumani nday nana, tìjikia ke divi a, təbu təzlapaki ka zlam ya àbəlay do ni cilin. ⁷ Nday gani təhi ana ahār təsəra Wakita ge Melefit a, nday ndam macahi *Divi ge Melefit ana mis, ambatakani do nday ndayani təsər ere ye ti tədəm ni do ; təsərkaba ere

ye ti təcahi ana mis, tədəm àbəlay dal-dal na do daya.

⁸ Məsəra Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz bu ni ti àbəlay, ay ahār àdəm məgəsumkabu lala. ⁹ Ahār àdəm majalay ahār lala day : Melefit àvi Divi gayan ni ti ana ndam jireni do, àvi ti ana ndam ya tawayay məgəskabu ma gayan do ni, ana ndam ya ticiiki slimi do ni, ana ndam cuday, ana ndam magudar zlam, ana ndam ya təhəŋgrioru ahār a had do akaba təsər zlam *njəlatani do ni, ana ndam ya tabazl ata bəŋ gatay ahkay do ni ata mənğ gatay ni akaba ana ndam mabazl mis, ¹⁰ ana ndam mesəwehvu, ana zawal ya tandəhadkabu akaba zawal ndahan ni, ana ndam ya ti təcakalay ana evidi, təsəkumoru tay ni, ana ndam masəkad malfada, ana ndam ya tambaday ga malfada ni akaba ana ndam ya təcahi zlam ana mis gərgəri akaba zlam sulumani ya macahi ana mis ni. Melefit àvi Divi gayan ni ti ana tay. ¹¹ Ere ye ti nədəm ni ti kal-kal akaba ga *Ma Məweni Sulumani ya Melefit àdəfuki, àhu nəhioru ana mis ni. Ma gani nani adafaki Melefit ti nan njəda-njədani, agri zlam sulumani ana mis.

Pol agri səsü ana Melefit azuhva zlam sulumani ya əgri ni

¹² Nəgri səsü ana Bay geli Yezu *Krist adaba àvua njəda ga magray təwi gayan a. Nəgri səsü adaba àdəm nu

mis jireni, nahkay àzay nu ga mægri tæwi. ¹³ Ahaslani ti nêdêmkia ma magêdavana, nêgria daliya ana ndam ya têfêki ahâr na, nîndivia nañ a daya, ay ti nêsia cicihi a adaba nêsêr ere ye ti nâgray ni do, adaba nêfêki ahâr ndo. ¹⁴ Bay geli àgrua sulum gayan a dal-dal. Migia leli ka ahar bêlan akadâ mis bêlan ; nêfêki ahâr, nawayay nañ kêlavad. ¹⁵ Ma goro ya nara nêdêmi ni ti ma ge jiri, ahâr àdêmi ku way way do mêgêskabâ àna mêbêruv a bêlan. Ma gani ya nawayay nêdêmi ni ti nihi : Yezu Krist àra a duniya va ti ga mahêngay ndam magudar zlam. Nu ti nêtam mis ndahan nañ dèk àna magudar zlam. ¹⁶ Ay ku tamal nahkay nêngu ni nêsia cicihi ana Yezu Krist a. Àgru sulum gayan ana nu enji adaba awayay adêfiki ana mis ndahan nañ ti ebesey zlam. Ebesey ti azuhva mis ya ti atêfêki ahâr ni ; awayay adafaki Melefit amêvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. ¹⁷ Ègia nahkay ti ahâr àdêmi mis tâzlêbay Melefit ; nañ ti nañ Bay ga kanğay-kanğayani, amêv day-day do, mis tîpi nañ do, nañ Melefit nañ bêlan. Ahâr àdêmi mis tâzlêbay nañ, têdêmi nañ gêdakani ga kanğay-kanğayani. Aya nahkay.

Pol avi njêda ana Timote

¹⁸ Timote wur goro ni, nêhuk ma : jalaki ahâr ka ma ya ti ndam mahêngaray *pakama ge Melefit têdêmkuk ahaslani

ni. Akadâ ga pakama gatay ya têdêmi ni ti kadvu àna tæwi gayak ya kagray ni lala. ¹⁹ Kêmbêrêñ mêfêki ahâr ka Yezu ba, jalay ahâr sulumani daya. Mis ndahan têjalay ahâr sulumani ndo, nahkay ti tîjikia ke divi a, têfêki ahâr ka Yezu va do. ²⁰ E kidîñ gatay gani nani bu ni ti ata Himeni nday ata Eleksender têkibu ka tay. Nday ti nêbiva tay a ahar va ana *Seteni a ti mâtêrêv tay, ti tîndivi Melefit va ba.

2

Mahêngali Melefit ana mis

¹ Nêdêmi nahêma, zlam ye enjenjeni ni ti ahâr àdêmi mis tîhindifîña zlam kê Melefit a, tâhêngalay nañ, tâhêngali nañ ana mis dèk, têgri sêsi azuhva zlam sulumani ya ti àgri ana mis dèk ni. ² Tâhêngali nañ ana bêbay akaba ana nday gêdâkani ya tægur kêsa gêrgêrani ni, ti mânjêhadkubu àna sulumani akaba mis ndahan, aranja ahêli ahâr ana leli ba, ti mêtêngrioru ahâr a had ana Melefit, manjêhad geli mânja lala kê eri gayan. ³ Zlam nday hini ti sulumani dal-dal, tâbêlafêñ kê Melefit Bay mahêngay leli ni. ⁴ Melefit ti awayay ahêngay mis dèk, awayay ti têsêr ma ge jiri. ⁵ Adaba Melefit ti nañ bêlan, maslanja ya ti anğalabakabu mis akaba Melefit ni day bêlan. Nañ nani ti mis hihirikenî : Yezu *Krist. ⁶ Àra a duniya va, amêv ga mambay mis dèk. Gayan ya àgray nahkay ni ti àgray

ka sarta ge Melefit ya àwayay ni ; adafaki Melefit ti awayay ahəngay mis dek. ⁷ Melefit àzay nu, nìgi zal asak gayan ti, ti nēhi ma gani nani ana mis. Nədəm ti ma ge jiri, nəsəkad malfada do. Melefit àhu nēhi ma ge jiri gayan àki ka Yezu ana ndam ya ti nday ndam *Zude do ni, ti tǎgəskabá.

Manjəhad ga zawal akaba wál ka məlan macakalavani

⁸ Nawayay ti ku eley eley do zawal tǎhəloru ahar a gavəla, tǎhəngalay Melefit. Tǎhəngalay nan ti àna bəruv bəlan, təzumki bəruv ka maslanə ba, tələgavu ba daya.

⁹ Wál ti ni nawayay ti tǎbakabu azana akada ya ti àgəski tǎbakabu ni, tǎbakabu azana ge sinju kayani ba, tǎnjəhad kudufa, tǎgrafəna mimili kè mis a. Tələm ahàr ge sinju kay ge migi eri ana mis ba. Tǎbakabu zlam ga gru ba, tǎbakabu ebirsli ba. ¹⁰ Ay àgəski ti tǎgray zlam sulumani, adaba wál ya tawayay məhəngrioru ahàr a had ana Melefit ni ti ahàr àdəm tagray nahkay. ¹¹ Ka ya ti ndam ge Melefit təcakalavu ga macahay zlam ni ti ahàr àdəm wál tǎnjəhad te-te, tǎgəskabu ma ya tǎhi ana tay ni lala. ¹² Nəvi divi ana wál ga macahi zlam ana mis do, nawayay ti tǎgur zawal do. Ay nawayay ti tǎnjəhad te-te. ¹³ Adaba Melefit àgraya enjia ti Adam, day kwa ti àgraya Ev a. ¹⁴ *Seteni àgosay ti Adam do, àgosay ti wal ni. Ga wal ya àgray nahkay ni ti àgəskabu ma ge Melefit ndo.

¹⁵ Ku tamal nahkay nəngu ni wal ti Melefit amahəngay nan azuhva gayan ya ewi bəza ni. Ay ti ahàr adəm wál dek tǎmbrəng məfəki ahàr ke Melefit ba, tawayay mis, tǎgray ere ye ti Melefit awayay ndam gayan *njəlatani tǎgray ni, tǎnjəhad àna sulumani kwa.

3

Ndam məbi slimi ana ndam ga Yezu

¹ Ma goro ya nara nədəm ni ti ma ge jiri : tamal maslanə awayay migi bay *məbi slimi ana ndam ga Yezu ti àdəkiba təwi sulumana daldal. ² Ahàr àdəm bay məbi slimi ana ndam ga Yezu ti mǎla maslanə ya təngətfəna zlam magudarana do ni, wal gayan bəlan, àgray zlam kwanə kwanə do, məbi slimi ana ahàr gayan, mǎjalay ahàr sulumani, mǎgəskabu mirkwi, mǎsliki macahi zlam ana mis, ³ àvi vu gayan ana zum ba, àgray tereŋgiz ba ; mǎla kudufa, tələgavu akaba mis ba, àdəbay elimeni ba daya. ⁴ Ahàr àdəm mǎsər mǎgəs huđ ahay gayan lala, mǎcahi zlam ana bəza gayan ti tǎgəsiki ma, tǎhəngrioru ahàr ana had. ⁵ Nədəm nahəma, tamal mis əsliki məbi slimi ana huđ ahay gayan koksah ti esliki məbi slimi ana ndam ge Melefit ni tata waw ? ⁶ Tamal kəfumiyyu bay məbi slimi ana ndam ge Melefit ti ahàr àdəm kəzum maslanə ya ti àpəskia ka məfəki ahàr ka Yezu a

ni. Adaba tamal kəzuma maslaᅇa ya ti əpəski ndo na ti emiji zlabay mək Melefit aməgəs naᅇ əna seriya akada ya əgəs *Seteni ni. ⁷ Maslaᅇa ya ti awayay məbi slimi ana ndam ge Melefit ni ti ahər ədəm manjəhad gayan mıla sulumani, ti ku ndam ya təfəki ahər ka Yezu ndo ni day tədəm naᅇ mis sulumani ; do ni ti etindivi naᅇ, amədiviyu ana Seteni a ahar vu.

Ndam ya təjənaki ndam ga Yezu ni

⁸ Ndam ya *təjənaki ndam ge Yezu ni day manjəhad gatay mıla sulumani : təgosay mis ba, təvi vu gatay ana zum ba, tədəbay elimeni əna magray zlam magədavani ba. ⁹ Təmrəᅇ məfəki ahər ka Yezu ba, təjalay ahər sulumani, kəlavad təgəskabu ma ge jiri ya Melefit ədəfiaba ana leli a ni əna məbərøv bəlaᅇ. ¹⁰ Nahkay ka ya ti kədumiyu ndam ya təjənaki ndam ge Yezu ni ti ahər ədəm kəsərüm manjəhad gatay. Tamal manjəhad gatay sulumani, mis tənğətəᅇa zlam magudarani kə tay ga macalki tay a di do ni ti, dumiyu tay e təwi gani vu. ¹¹ Wəl ya təjənaki ndam ge Yezu ni day ahər ədəm manjəhad gatay mıla sulumani, tədəmki ma magədavani ke mis ba, təvi vu gatay ana zum ba, təgray təwi gatay əna jiri kəlavad. ¹² Bay məjənaki ndam ge Yezu ti ahər ədəm wal gayan bəlaᅇ, məcahi zlam ana bəza gayan akaba məsər məgəs huđ ahay

gayan lala. ¹³ Adaba ndam ya təjənaki ndam ge Yezu ni tamal tagray təwi gatay lala ti mis dek tazləbay tay. Nahkay nday gani anğwaz aməwər tay do simiteni, adaba təbu təfəki ahər ka Yezu *Krist, təsəra naᅇ a lala.

Zlam manğahani ya Melefit ədəfiaba ana leli a ni

¹⁴ Nəbukkiuru wakita hini, ay nawayay nakoru nəmənjiyu kur wudak. ¹⁵ Ay tamal ninjiyu weceweci ndo nahəma, əna ma goro ya nəbukki ni ti akəsər ahəmamam ahər ədəm tənğəhad a huđ ahay ge Melefit bu ni. Bay ga sifa ti Melefit ciliᅇ ; huđ ahay gayan ni ti ndam gayan ya *təcakalavu ni. Melefit ədəkiba tay ga mədəm ma ge jiri a ; mis təsər jiri ge Melefit ti azuhva tay. Nahkay jiri ge Melefit ti akada ahay ; ndam ge Melefit ti ni akada medikedik ya akay ahay ni. ¹⁶ Ma manğahani ya Melefit ədəfiaba ana leli a əki ka məfəki ahər geli ka Yezu ni ti, məsəra ma gani nani ti ma ge jiri, əbəlay dal-dal ededᅇᅇ. Ma gani nani ti nihi :
Bay geli əgi mis hihirikeni,
*Məsuf Njəlatani ədəm naᅇ jireni,
*məslər ge Melefit tᅇpia naᅇ a, mis təhia ma gana ana nday ya ti nday ndam *Zəde do na,
mis ku eley eley do ka duniya təfəkia ahər a,
Melefit əzay naᅇ, əfəkad naᅇ ka məlaᅇ masladani gayan.

4

Ndam masəkad malfada

¹ *Məsuf ge Melefit àdəm vay-vay, àdəm ka ya ti duniya ara andav nahəma, mis ndahan atəmbərəŋ məfəki ahàr ka Yezu *Krist, atəgəskabu macahay zlam ge *Seteni ya adəfiki ana mis ni, atəgəsiki ma ana *məsuŋ magədavani, ay məsuŋ nday nani ti tagosay tay. ² Ndam masəkad malfada ana mis ni atagosay tay daya. Majalay ahàr ga ndam masəkad malfada gani nani ti dek magədavani, mimili àki ka tay bi simiteni. ³ Nday gani təcəhi zlam ana mis, tədəm mis tadəy wal ba, wal day òru ka zal ba. Tədəm keti, mis təmbərəŋ məzum zlam ndahan, ay Melefit àgraya zlam nday nana ti, ti ndam ya təcəhi ahàr ka Yezu, təsəra jiri a ni təzum. Ay wudaka təzum ti ahàr àdəm təgri səsə ana Melefit day. ⁴ Adaba zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti àbəlay. Tamal məgri səsə ana Melefit azuhva zlam ya ti Melefit avi ana leli ni ti məgəsumkabu, məmbərəŋ zlam ndahan ba. ⁵ Nahkay zlam ni dek tigia njəlatana kè eri ge Melefit a azuhva ma gayan ya àdəmki ni, akaba geli ya məgriki səsə ni.

Mis sulumani ya agri təwi ana Yezu ni

⁶ Ahàr àdəm cahi zlam nday nani ana bəza ga məŋ geli. Tamal kagray nahkay ti ekigi mis sulumani ya agri təwi ana Yezu *Krist ni. Akəŋgət

njəda e divi ge Melefit bu àna pakama ge Melefit ya məbu məgəskabu ni akaba àna zlam sulumani ya təcəhuk, kəbu kagray ni. ⁷ Pakama ge mis ya tədəm ma masakani akada ga məhasl ga wəl medewel ya təŋgəhad ni ti kəbi slimi ba. Ma gatay ni ti àbəlafəŋ kè Melefit do. Ahàr àdəm kagray ere ye ti Melefit awayay ni kəlavad, ti kəŋgət kivu njəda. ⁸ Ge mis ya ti tisirvu kəlavad ga məŋgət kivu njəda ni ti àbəlay, avi njəda ana tay ga magray zlam bal, ay magray ere ye ti Melefit awayay ni kəlavad ti àbəlay dal-dal, avi njəda ana mis ga magray zlam dek. Tamal magray nahkay nahəma Melefit avi sifa ana leli nihi, amələbu àna naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. ⁹ Ma hini ya nəhuk ni ti ma ge jiri, ahàr àdəm ku way way do məgəskabá àna məbərur bəlan, àjalaki ahàr cə cə ba. ¹⁰ Leli magray təwi, məbu makadvu àna naŋ ti adaba məsəra Melefit ti naŋ Bay ga sifa, nahkay məfəki ahàr a. Naŋ ti ahəŋgay mis dek, ahəŋgay ahar gədəkani ti ndam ya təcəhi ahàr ke Krist ni. ¹¹ Zlam hini ya nəhukki ma ni ti cahi ana mis, hi ana tay təgray.

¹² Nak wur mba, ay ti maslanja àfəkuk aksəŋgu adaba nak wur ba. Ahàr àdəm kədəfiki zlam ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ni, ti təgray akada gayak ni. Ahàr àdəm kədəm ma sulumani, kənjəhad lala, kəwayay mis, kəfəki ahàr ke

Melefit lala akaba kânjêhad njêlata ; tamal kagray nahkay ti nday day atagray akada gayak ya kagray ni. ¹³ Jenji Wakita ge Melefit ana tay kêlavaf, vi njêda ana tay kêlavaf, cahî zlam ana tay kêlavaf duk abivoru ana moru goro. ¹⁴ Njêda ya ti *Mêsof Njêlatani àvuk ga magray tûwi ni ti kâmênjalên akada zlam masakani ba. Kêsêra, njêda gani nani ti ndam mahênjaray *pakama ge Melefit têdêmki ma, mæk gêdákani ga ndam máfêki ahâr ke Melefit tábêkuk ahar ga mævuk njêda gani. ¹⁵ Gêskabá zlam gana lala, gray tûwi ni àna mêbêruv bêlanj. Tamal kagray nahkay ti mis êk atasêr nak kêbu kêkoru kama kama e divi ge Melefit vu. ¹⁶ Bi slimi ana ahâr gayak, bi slimi ana zlam ya ti kacahi ana mis ni daya, kêmbrênj ba. Tamal kagray nahkay ti akahênjay ahâr gayak gayakani, akahênjay nday ya ti têbi slimi ana ma gayak ni daya.

5

Manjêhad ga ndam máfêki ahâr ka Yezu

¹ Kâvalahaki ka zal medewel ba, hi ma àna hênkali akada ya ti kêhi ma ana buk ni. Bêza dagwa day hi ma ana tay akada ya ti kêhi ma ana bêza ga muk ni. ² Hi ma ana wâl medewel akada ya ti kêhi ma ana muk ni, bêza wal day hi ma ana tay akada ya ti kêhi ma ana bêza ga muk ni. Bay slimi ti ma gayak ya kêhi ana

tay ni êk mâtêlafênj kè Melefit.

³ Fi ahâr ana wâl madakway ya ti ndam gatay têbi ededênj ededênjeni ni, kâzumi bêruv ana tay ba. ⁴ Ay tamal wal madakway nanj àbu àna bêza gayan ahkay do ni àna bêza hud gayan nahêma, ahâr àdêm tâcahay mêmênjgioru ahâr a had ana ndam ga hud ahay gatay day. Ahâr àdêm têfi ahâr ana mênj gatay ahkay do ni ana dedî gatay, adaba bêza êk ti têfi ahâr ana ata bênj gatay bilegeni kwa. Zlam nday hini ti sulumani dal-dal, tábêlafênj kè Melefit. ⁵ Wal madakway ya ti maslanja gayanj àbi, maslanja ya ti àfi ahâr ni day àbi ededênj ededênjeni ni ti ajalaki ahâr ke Melefit, ahênjalay nanj mêlafat akaba mêlavaf gani do êk, awayay ti Melefit mêmênaki nanj. ⁶ Ay wal madakway ya ti agray zlam ya ti ahâr gayan awayay ni ti ku nanj àna sifa nêngu ni kala nanj mêmêtani. ⁷ Hi ma gani nani ana tay lala, ti maslanja àngêtfênja zlam magudarani kâ tay a ba simiteni. ⁸ Tamal mis àfi ahâr ana ndam gayan do ni ti àmbrênja Melefit a, ngulum maslanja ya ti àfêki ahâr ke Melefit do ni. Nêdêmki ma hini ti ahar gêdákani ka ndam ya têfi ahâr ana ndam ga hud ahay gatay gatayani do ni.

⁹ Tamal kêbêki slimi ga wal madakway ka wakita ti têmênaki nanj ti, ahâr àdêm àbi àbi ti vi gayanj mâla kru kru muku, àday zal bêlanj

ciliŋ. ¹⁰ Tamal kawayay mabəki slimi ga wal madakway ti ahār ađəm àgra təwi sulumana, mis tãzləbaki naŋ : ahār ađəm áfia ahār ana bəza gayan a lala, àgəskabá mis afa gayan a, àbaria asak ana ndam ge Melefit a, àjənakia ndam ya ti təcakay daliya na, zlam gayan ya àgray ni dek sulumani day kwa ti təbəkī slimi gayan.

¹¹ Wál madakway ya ti nday bəza mba ni ti kəbəkī slimi gatay ka wakita ya təbəkī slimi ga wál madakway ni ba. Adaba tamal zawal tīgīa eri ana tay a ti tijikīa ke divi ge *Krist a, takoru ka zawal. ¹² Nahkay ti Melefit aməgəs tay àna seriya adaba ka ya ti tàday zawal ni ti təmbərəŋa ma gatay ya ti tədəm atəgri təwi ana ndam ge Melefit na. ¹³ Nahan ni ti, tamal təbəkīa slimi gatay a ti tàgray təwi do, tənəkī ka masawadani ka mahay ka mahay. Nday ndam masəfa ciliŋ do ; tagray mbada-mbada, tədəgiyu a ma ge mis vu, tədəm ere ye ti àgəski mədəmani do ni daya. ¹⁴ Nahkay zla nahəma, nawayay ti bəza wál ya ti zawal gatay təməta ni ti tōru ka zawal, tiwi bəza, təbi slimi ana ndam ga huđ ahay gatay. Tamal tagray nahkay ti ndam ezir geli etislikī mədəmki ma magədavani ke leli koksah. ¹⁵ Nədəm nahkay ti adaba bəza wál ndahan e kidiŋ

gatay bu tījīkīa ke divi a àndava, təbu tadəbay divi ge *Seteni. ¹⁶ Nahkay tamal wal ya afəki ahār ka Yezu ni wál madakway təbu afa gayan nahəma, ahār ađəm məfi ahār ana tay, ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gani bu ni təfi ahār ana tay ba. Nahkay ndam ge Melefit ni tislīkī məfi ahār ana wál madakway ya ti ndam gatay təbi ni ciliŋ.

¹⁷ Nihi ti nədəmki ma ka gəđakani ga ndam ge Melefit. Nday ya ti tagray təwi lala ni ti ahār ađəm tãzləbay tay mātəm ge mis ndahan ni, ahar gəđakani tãzləbay nday ya ti tazay njəđa gatay ga məhi ma ge Melefit ana mis akaba ga macahi zlam ana mis ni. ¹⁸ Adaba àbu məbəkīani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzləbum hay àna sla nahəma, kəwəlumikabu pakama ga macafəŋa naŋ kà məzum zlam a ba. » Àbu məbəkīani nahkay hi keti : « Bay magray təwi ti ahār ađəm təvi endif gayan kwa. » ¹⁹ Tamal mis bəlan adəmki ma magədavani ka gəđakani ga ndam ge Melefit ti kəgəskabu ba ; kəgəskabu ti si tamal mis cə mahkər tagray sedi gani tata kwa. ²⁰ Nday ya ti tàgudara zlam a ni ti, hiki ma ana tay kə meleher ge mis dek. Tamal kagray nahkay ti nday ndahan ni atagray anğwaz, atagudar zlam do.

²¹ Ma ya nəhuk nihi ni ti

* 5:18 Mənjay Mimbiki 25.4 akaba 1 Koreŋ 9.9 ; Meciyu 10.10 ; Lək 10.7. Ka sarta gani nani ti tabəhad hay, slasla təcalki, hay ni azləvū. Melefit ađəm təcəfəŋa slasla na ga məzum hay na ba.

nəhuk kè meleher ge Melefit, kè meleher ga Yezu Krist, akaba kè meleher ga *məslər ge Melefit ya Melefit àdaba tay a ni : nəhuk nahəma, gray zlam ya ti nəhuk ni, gri zlam ana mis dek kala-kala, kicirkaba mis a ba. ²² Tamal kawayay məfiyu mis ga magray təwi e kidin̄ ga ndam ge Melefit bu ni ti, kàgray weceweci ba. Səra manjəhad gayan̄ a day; tamal sulumani ti kəbəkə *ahar gayak ka ahər gayan̄ ga məvi njəda ge Melefit. Tamal mis ndahan̄ təbu tagudar zlam ti kəhurkiviya ka tay ba. Bi slimi ana ahər gayak, ti kənjəhad njəlata.

²³ Kisi yam yam cilin̄ va ba; cakay zum gəzit azuhva arməwər ga huđ gayak ni, adaba kəlavad̄ kəbesey do.

²⁴ Magudar zlam ge mis ndahan̄ ti mis dek tipi; ku tamal tagrafəna seriya kà tay a fan̄ ndo nəngu ni mis dek təsəra. Ay ge mis ndahan̄ ni ti ni tìpivu do, si kələn̄ ga magrafəna seriya kà tay a day kwa ti mis atəsər. ²⁵ Nahkay day, zlam sulumani ge mis ya tagray ni ti mis dek tipi; ku tamal mis tagray zlam sulumani ya mis ndahan̄ tìpi do nəngu ni mis etipi, adaba zlam sulumani ti àngahvu koksah.

6

¹ Nday ya ti nday evidi ni dek ti ahər àdəm tawayay məhəngrioru ahər a had̄ ana ndam ya təgur tay ni. Tamal tagray nahkay ti mis etindivi Melefit azuhva tay do, atədəm

ma ge Melefit ya macahi ana mis ni zlam masakani do daya. ² Tamal ndam ya təgur tay ni nday day təfəki ahər ka Yezu ti, ahər àdəm evidi ni təgri təwi sulumani ana tay atam ya ti akal təgri ana ndam ya təgur tay, təfəki ahər ka Yezu do ni. Ahər àdəm təgri təwi sulumani ana tay nahkay ti adaba tawayay tay azuhva məfəki ahər gatay ni. Ngay ndam ya ti təgur tay ni bəza ga mən̄ gatay, nahkay tisliki magudari təwi ana tay ti təhi ana ahər ba.

Mis ya təcahi zlam magədavani ana mis ni

Zlam nday nani ti ahər àdəm kəcahi ana mis, kəhi ana tay ti təgray. ³ Pakama ga Bay geli Yezu *Krist ti pakama ge jiri; mis ya təfəki ahər ni dek təcahi divi gani ana mis akada ga pakama gayan̄ ya àdəm ni. Ay tamal maslaᅇa nahan̄ acahi zlam ndahan̄ gərgəri akaba pakama gani nani ana mis, àgəskabu pakama ge Melefit jireni ni do nahəma, ⁴ maslaᅇa gani nani akada èpi divi lala do. Azay ahər gayan̄ akada mis gədakani, àsər zlam do simiteni, tamal àgray gejewi akaba mis do ni ti èbesey koksah; taləgavu akaba mis àki ka pakama masakani. Tamal agray nahkay ti mis tagray solu, taləgavu, tindivi Melefit, tahənday ma ge mis, ⁵ təmbərən̄ ləgayvu gani day-day do. Ndam ya ti tagray nahkay ni ti majalay ahər gatay magədavani, təsər divi ge jiri va do. Təhi ana ahər

məfəki ahàr ka Yezu ti divi ga mənġət elimeni.

⁶ Tamal mis adəm zlam ya ti naŋ àbu àna naŋ ni èslia gayaŋ a, amərvu àna naŋ nahəma, məfəki ahàr ka Yezu ni avi zlam sulumani dal-dal ededīŋ.

⁷ Adaba tiweya leli a duniya va ti leli məbi àna zlam bi; ka ya ti aməmət, amasləka a duniya ba ni day aməhəl zlam koksah.

⁸ Ègia nahkay ti tamal leli məbu àna zlam məzumani akaba zlam məbakabani nahəma, ahàr adəm mādəm zlam nday nani èslia geli a, məmərvu àna naŋ.

⁹ Ay nday ya ti tawayay mənġət elimeni nahəma, *Seteni esipet tay, aki kəmbazl ana tay ga məgəs tay, agray ti tawayay zlam àsabay, ay zlam ya ti tawayay ni ti zlam masakani, àjənaki mis do: agudar mis, ejiŋ naŋ simiteni sawaŋ.

¹⁰ Mawayay siŋgu ti dəgus ga zlam magədavani a duniya bu dek. Mis ndahaŋ tadəbay àsabay; nday gani tijikia ke divi ga məfəki ahàr ka Yezu a, təgri daliya dal-dal ana ahàr gatay, ègia akada tatəhad vu gatay àna miŋġic.

Sawari ġərgərani ka mandav ga pakama

¹¹ Ay nak ti nak mis ge Melefit. Cuhwafəŋa kà zlam nday nana. Ere ye ti ahàr adəm kadəbay ni ti nihi: jiri, məhəŋgrioru ahàr a had ana Melefit, məfəki ahàr ka Yezu lala, mawayavani, mebeseni, manjəhadani kudufa. ¹² Zay njədə gayak, kadvu àna məfəki ahàr gayak ka Yezu,

adaba kadvu gani nani ti àbəlay dal-dal. Melefit àzalay kur ga məvuk *sifa ya àndav day-day do ni; nahkay ti bi slimi ana sifa gani lala. Kəgra sedi gana kə meleher ge mis a kay, kədəm nak mis ga Yezu; gayak ya ti kəgray nahkay ni ti àbəlay dal-dal. ¹³ Nəhuk ma hini ti kə meleher ge Melefit, naŋ ti avi sifa ana zlam dek. Nəhuk ti kə meleher ga Yezu *Krist daya, naŋ ti àgra sedi a kə meleher ga Pons Pilet a; gayaŋ ya àgray nahkay ni ti àbəlay dal-dal. Nəhuk nahəma,

¹⁴ zlam ya ti Melefit àhuk gray ni ti ġəskabá lala, ku zlam ġəziteni gani day kəgudar ba, gray ti mis tənġətfuka zlam magudarana ba simiteni, duk anivoru ana vad ga Bay geli Yezu Krist ya amara ni.

¹⁵ Vad gani nani ti Melefit àfəkad, amədəfikiki ana leli ka sarta ya awayay ni. Melefit ti naŋ bəlaŋ, agur zlam dek ti naŋ ciliŋ, avi məmərani ana mis ti naŋ; naŋ Bay agur bəbay ndahaŋ ni dek, naŋ ġədəkani agur ġədəkani ndahaŋ ni dek; ¹⁶ anjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani ti naŋ ciliŋ; anjəhad a masladani bu, mis təhədəkfəŋjiyu koksah; maslaŋa ya ti èpia naŋ a ni ti àbi, maslaŋa ya ti esliki mipi naŋ ni day àbi. Mis dek təzləbay naŋ, naŋ àbu àna njədə ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay!

¹⁷ Nday ya ti təbu àna elimeni a duniya bu ni ti, hi ana tay tiji zlabay ba, təfəki ahàr ke elimeni gatay ni ba, adaba

elimeni ti amandav. Têfêki ahâr ti ke Melefit, adaba Melefit ti avi zlam sulumani ana leli dal-dal, zlam sulumani ya àvi ana leli do ni ti àbi ; awayay ti mêmêrvu àna nañ. ¹⁸ Hi ana tay tâgri zlam sulumani ana mis, zlam sulumani ya tàgray ni ti mígi elimeni gatay. Távay zlam àna mæbêrvu bəlan, təhi ana ahâr zlam gatay ni gatay gatayani ciliñ ba. ¹⁹ Tamal tagray nahkay ti tañgah zlam sulumani ya àndav day-day do ni, kama kama ti atəmêrvu àna nañ. Zlam sulumani ya atəmêrvu àna nañ ni ti sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti sifa ededîñ ededîñeni.

²⁰ Timote wur goro ni, zlam ya ti Melefit àfukvù a ahar vu ni ti bi slimi lala. Tamal mis taləgavu àki ka pakama masakani, tijikia ke divi ge Melefit àna nañ a ti kàgray akada gatay ni ba. Tamal mis tədəm ma magədavani, təhi ana ahâr təsəra zlam a, ay təsər zlam ededîñ ededîñeni do ni ti kàgray akada gatay ni ba daya. ²¹ Mis ndahan tədəm təsəra zlam a ; gatay ya tədəm nahkay ni ti tijikia ke divi ga mæfêki ahâr ka Yezu a àndava.

Melefit mægri sulum gayan ana kəli ti.

**Wakita ga Pol ya
àbikioru ana
Timote ye cɛ ni
Ere ye ti mɛdɛmki
ka wakita ga Pol
ya àbikioru ana
Timote ye cɛ ni**

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdɛfa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka sarta ya ti Pol àbɛki wakita hini ni ti tɛfiya nan a danɲay va keti (2.9) ; ku ndam gayan nɛngu ni tàdɛba nan a dal-dal day kwa ti tɛdi ahàr (1.16-17). Pol àsɛra, sarta gayan ɛnɲia wudak, ɛndeveriɲaba tɔwi gayan a (4.6-7).

Pol àbikioru wakita hini ana Timote ti ga mɛvi nɲɛda, ga mɛhiani àmbrɛɲ tɔwi ya àvi ni ba, ku tamal mis ndahan tɛgri daliya nɛngu ni àmbrɛɲ ba (2.1-13 ; 3.10-17 ; 4.1-5). Akada ga pakama gayan ya àdɛm a wakita ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni bu ni ti àdɛm si Timote àhurkiviyu ka nday ya ti tagray gejewi, tɛahi zlam magɛdavani ana mis kwa ni ba (2.14-26). Àdɛm ka sarta ya ti duniya ara andav wudak ni ti mis atagudarkivu zlam dal-dal, ay Timote àhurkiviyu ka tay ba (3.1-9). Awayay ti Timote acahi ma ge Melefit ana mis, àmbrɛɲ ba (1.14 ; 3.14 ; 4.2).

Pol àdɛm mis ndahan tɛmbrɛɲa nan a (1.15 ; 4.10,

14, 16). Àdɛm sak cɛ awayay ti Timote màra afa gayan a (4.9, 21), adaba Timote ti ɛgia akada wur ga huɔf gayan a (1.2 ; Filip 2.22).

Ay ku tamal Pol àsɛra sarta gayan ɛnɲia wudak, ku tamal mis ndahan tɛmbrɛɲa nan a, ku tamal nan àbu acakay daliya nɛngu ni, àmbrɛɲ mɛfɛki ahàr gayan ka Yezu ndo ; àsɛra, Yezu amahɛngay nan ti màhuriyu a Mɛgur gayan vu a huɔf melefit bu (4.18). Azlɛbay Yezu, àmbrɛɲ do.

Sa ga Pol

¹ Àbɛki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Nigi zal asak ti ka mawayay ge Melefit, ti nɛhi pakama gayan ana mis. Pakama gayan ni ti nihi : Tamal tigia akada mis bɛlan akaba Yezu Krist a ti amɛvi sifa ana tay.

² Nɛbukki ti ana nak Timote. Nak ti kigia wur goro a, nawayay kur dal-dal. Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgruk sulum gatay, tɛɲɛnaki kur, tɛgray ti kɛnɲhadumkabu akaba mis àna sulumani ti.

Pol agri sɔsi ana Melefit, avi nɲɛda ana Timote daya

³ Nɛgri sɔsi ana Melefit. Melefit ti nɛgri tɔwi àna huɔf bɛlan, akada ga ata baba ya tɛgray ni. Nahɛngalay nan kɛlavad, mɛlavad akaba mɛlafat gani do dek ; kɛla ya ti nahɛngalay nan nahɛma nahɛngaluk nan daya. ⁴ Ka ya ti mɛdevu ni ti

kìtawa, kàwayay ti mèdevu do ; nahkay ti ka ya ti nahəŋgalay Melefit ni ti nəjalakuk ahàr, nawayay mipi kur. Tamal nìpia kur a ti anəmərɔvu daldal. ⁵ Nəgri səsì ana Melefit adaba nəsərkià ahəmamam kəfəki ahàr ka Yezu àna hūd bəlaŋ ni. Dedi gayak Ləwis akaba muk Ewnis təfəkià ahàr enji gayak a ; nəsəra, nak day kəbu kəfəki ahàr akada gatay ni.

⁶ Nahkay zla nahəma, nəhuk kadvu ga magray təwi àna njəda ge Melefit ya àvuk ni. Kəsəra àvuk njəda gani nani ti ka ya ti nəbəkuk ahar ni. ⁷ Kəgray aŋgwaz ba, adaba Melefit àvia Məsuf gayan ana leli a ; Məsuf gani nani agray ti məgray aŋgwaz ba. Məsuf gani nani ti avi njəda ana leli dal-dal sawan. Avi njəda ana leli ti māwayavu, məbi slimi ana ahàr geli lala daya.

⁸ Ègia nahkay ti kəgray mimili ba, hi ma ga Bay geli ana mis àna njəda gayak dek. Goro ya təfiyu nu a daŋgay vu azuhva Yezu ni ti kəgray mimili àna nan ba daya. Tamal mis təgruk daliya azuhva *Ma Məweni Sulumani ga Yezu ni akada goro ya təgru ni ti gəskabu, adaba Melefit avi njəda ana leli ge mebeseni. ⁹ Melefit ti àhəŋga leli a, àzala leli a ge migi ndam gayan njəlatana. Àgray nahkay ti azuhva təwi geli ya məgri ni do ; àgray ti ka

mawayay gayan, àgri sulum gayan ana leli azuhva təwi ga Yezu *Krist ya àgri ana leli ni. Kwa ka sarta ya Melefit àgraya məlan a faŋ ndo ni Melefit àdəm aməgri ana leli nahkay. ¹⁰ Ere ye ti Melefit àdəmbiyu ahaslani amagray ni ti, nihi ti àgra. Àgray ti àna məslərbiyu Yezu Krist Bay mahəŋgay leli ni. Krist ti àgray ti kisim mīgi zlam masakani, àhi Ma Məweni Sulumani ana leli ti məŋgət sifa àna nan, məmət day-day ba.

¹¹ Ma Məweni Sulumani gani nani ti Melefit àzalay nu ti nəhioru ana mis ; nìgia zal asak gayan a ga macahi ma gani ana mis a. ¹² Təgru daliya hini ti adaba nəgra təwi gana lala, ay nəgray mimili àna nan do, adaba nəfəkià ahàr ka Yezu a, nəsəra nan a lala. Nəsəra esliki majəgay ere ye ti àfuvu a ahar vu ni duk abivoru ana vad ga manga gayan a. *

¹³ Kəsəra pakama ge jiri goro ya nəhuk na. Gray ere ye ti nəhuk ni : fəki ahàr ka Yezu Krist lala, wayay ndam ge Krist lala daya, adaba nak kəbu akaba nan akada mis bəlaŋ. ¹⁴ Melefit àvuka zlam sulumana ; bi slimi lala. *Məsuf Njəlatani àniviyu ana leli a məbərɔv bu ; aməvuk njəda gani.

¹⁵ Kəsəra, ndam geli ya nday ga had Azi ni dek təmbrəŋa nu a. Fizel nday

* **1:12** Ere ye ti àfuvu a ahar vu ni : mis ndahan tədəm Pol awayay adəm Ma Məweni Sulumani. Mis ndahan tədəm Pol àdəm ere ye ti àfivù a ahar vu ana Yezu ni : tamal nahkay ti Pol awayay adəm sifa gayan ahkay do ni təwi gayan ya agri ana Melefit ni.

ata Hermozen day tàmberəŋa nu a akaba nday ndahaŋ na. ¹⁶ Ay Onesifor àvua njəda sak kay, goro ya təfiyu nu a daŋgay vu ni ti àsi mimili ndo. Nahkay nawayay ti Bay geli mǎgri sulum gayan dal-dal ; nawayay ti mǎgri ana ndam ga huđ ahay gayan daya. ¹⁷ Ka ya ti Onesifor àra a Rom a nahəma, àzay njəda gayan dek ga mađəbay nu, mək àdua ahàr a. ¹⁸ Nawayay ti Bay geli mǎgray ti Melefit mǎgri sulum gayan a vad ya ti Yezu amara ni. Təwi ga Onesifor ya əgri ana leli e Efez ni dek ti kəsəra lala.

2

Za njəda gayak dek ga mađəbay Yezu

¹ Wur goro ni, nak ti zay njəda gayak dek ga mađəbay Yezu *Krist ; agruk sulum gayan ga məjənaki kur ti Yezu Krist gani. ² A haslani ti kicia ma goro ya nəhuk na ; ma gani nani ti mis kay ticia, tagray sedi gani tata. Nahkay ti daba ndam jireni ndahaŋ a, cahi zlam gani ana tay ti nday day tislaki macahiani ana mis ndahaŋ bilegeni.

³ Tamal mis ndahaŋ təgruk daliya ti gəskabá akada geli na. Gri təwi ana Yezu Krist lala, gray təwi akada ga zal slewja sulumani ya ebesey daliya ni. ⁴ Maslaŋa ya ti awayay magray təwi ga slewja ni ti awayay magray ere ye ti àbəlafəŋ kə gəđakani gayan ni. Zal slewja àhurkiviyu ke təwi ga nday

ya ti nday ndam slewja do ni koksah. ⁵ Məsəra, tamal maslaŋa awayay macuhwak-abani akaba mis ndahaŋ ti ahàr àđəm mǎcuhway àna divi gani. Do ni ti ku tamal ènjia enji a nəŋgu ni atəvi zlam ka duwa gani do. ⁶ Məsəra daya, ka ya ti bay ga vədaŋ edi zlam ana ndam məwəsi vədaŋ nahəma, maslaŋa ya ti təvi zlam enji ni ti naŋ ya ti àza njəda gayan a dek, àwəsa vədaŋ a lala ni. ⁷ Ere ye ti nəhuk nihi ni ti ahàr àđəm kici lala. Bay geli aməvuk njəda gayan ti kəsər ma gani dek.

⁸ Sərki ka Yezu Krist. Naŋ ti wur huđ ge Devit ; àməta, mək àŋgaba e kisim ba. *Ma Məweni Sulumani ya nəhioru ana mis ni ti nahkay. ⁹ Təgru daliya ti azuhva Ma Məweni Sulumani gani nani ; ku məfiyu nu a daŋgay vu day təfiya nu a akada nəgudara zlam a. Ay pakama ge Melefit ti təfiyu a daŋgay vu ndo. ¹⁰ Ègia nahkay ti nebesey daliya ya təgru ni dek azuhva ndam ge Melefit ya àdaba tay a ni. Nawayay ti nday day Melefit mǎhəŋgay tay àna təwi ga Yezu Krist, nawayay ti təhuriyu a məlan maslađani ge Melefit vu, tǎnjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani eslini. ¹¹ Ma ge jiri, ahàr àđəm mis təgəskabu ni ti nihi :

Tamal məmət ka ahar bəlan akaba Yezu ti

amələbu àna *sifa ya àndav day-day do ni ka

ahar bəlanj akaba nanj
 daya* ;
 12 tamal məbesey daliya ka
 ahar bəlanj akaba nanj
 ti
 aməhuriyu akaba nanj a bay
 gayanj vu daya ;
 tamal mədəm məsər nanj do ni
 ti
 nanj day amədəm əsər leli do ;
 13 ay ku tamal məgray ere ye ti
 məhibiyu amagray ni
 va do nəngu ni,
 nanj ti amagray ere ye ti
 ədəmbiyu amagray ni,
 əmbrənj magrani do,
 adaba ere ye ti ədəmbiya
 amagray ni ti si agray
 kwa ;
 divi gayanj nahanj əbi
 simiteni.

*Bay slimi ti təwi gayak ya
 kəgri ana Yezu ni ti mālā təwi
 ge jiri*

14 Ma goro hini ya nədəm
 ni dək ti həngri ana mis lala.
 Hi ana tay tələgavakivu ka
 pakama gərgərani ba ; hi
 ma hini ana tay əna slimi
 ge Melefit. Maləgavani
 əkivu ka pakama gərgərani
 ti zlam masakani əbəlaj do
 simiteni, ejiñ ndam ya təbi
 slimi ni. 15 Zay njəda gayak
 dək ti zlam ya kagray ni dək
 məbəlafəñ kə Melefit. Ahər
 ədəm təwi gayak ya kagray
 ni əsuk mimili ba ; hi ma ge
 jiri ge Melefit ana mis əna
 divi gani. 16 Tamal ndam
 ya təsər Melefit do ni tagray
 gejewi ti kəhurkiviyu ba.
 Gatay ya tagray nahkay ni

ti kəlavaf tagudarkivu zlam
 əkivu ; 17 pakama gatay ya
 tədəm ni ti ejiñ mis, egi akada
 ambələk ya ezi, asagakivu ni.
 Ata Himeni nday ata Filet day
 təkibu ka tay : 18 nday ti tədəm
 mis tənğaba e kisim ba əndava ;
 gatay ya tədəm nahkay ni ti
 tijkia ke divi ge jiri a, tagray ti
 mis ndahanj təmbrənj məfəki
 ahər gatay ka Yezu. 19 Ay jiri
 ge Melefit ti anjəhad kanğay-
 kanğay ; nanj akada asak ga
 ahay ya təfəkada lala, ədadaj
 do ni. Zlam əbu məbəkiani
 ka asak ga ahay gani nani
 nahkay hi : « Bay Melefit
 əsəra ndam gayanj a.† » Əbu
 məbəkiani keti : « Maslaña
 ya ti ədəm nanj mis ga Bay
 Melefit lu nahəma, məmbrənj
 magudar zlam simiteni. »

20 A ahay ge mis gədəkani
 bu ni ti zlam təbu kay ga
 məbəviyu zlam. Nday dək
 ti ga gru ahkay do ni ga
 evirzegena ciliñ do ; ndahanj
 ge biyem ahkay do ni ge
 eliḡisl. Nday ya ti sulumani ni
 ti tagray təwi əna tay ga vad ga
 wuməri ; nday ndahanj ni ti ni
 tagray təwi əna tay kəlavaf.
 21 Nahkay tamal maslaña
 əmbrəña zlam magədavani
 ya nədəmki ma na dək ti
 əgia akada zlam məbəviyu
 zlam sulumani. Bay ahay
 ni azay, abarafəña ti mīgi
 *njəlatani, agray təwi əna
 nanj tata. Aslamalay lala ga
 magray təwi əna nanj, awayay
 magray təwi sulumani əna
 nanj dək.

* 2:11 Məmətani akaba Yezu ti awayay adəmvaba məmbrənj manjəhad geli
 magədavani ya ahaslani ni dək. † 2:19 Mənjay Macalani 16.5.

22 Zlam magədavani ya bəza dagwa tawayay magrani dal-dal ni ti kəhurkiviyu ba. Zlam ya ti ahər ədəm kadəbay ni ti nday hi : jiri, məfəki ahər ka Yezu lala, mawayavani, manjəhad sulumani akaba ndam ya ti tahəngalay Bay geli Yezu əna məbərüv bəlañ ni. ²³ Tamal ndam muru tagray gejewi əki ka pakama masakani ti kəhurkiviyu ba. Səra, zlam nday nani ti egi ləgayvu. ²⁴ Ay maslaña ya agra təwi ana Bay geli ni tələgavu ata mis ba. Ahər ədəm manjəhad gayan məla sulumani kə meleher ge mis dek ; mîsliki macahi zlam ana mis ; tamal mis təbi seki ti mēbesey. ²⁵ Tamal mis ndahañ tədəm ma gayan ya ədəm ni ma ge jiri do nahəma, ahər ədəm acahi zlam ana tay əna kuđufani. Tamal agray nahkay ti bi Melefit amagra y ti təmbatkaba majalay ahər gatay a, ti təsər divi ge jiri. ²⁶ Ndam nday nani ti *Seteni əgəsa tay əna kəmbazl gayan a, awayay ti təgray ere ye ti awayay ni. Ay tamal təmbatkaba majalay ahər gatay na, əgia sulumana ti, atətəmfəña kə kəmbazl ge Seteni na.

3

Ere ye ti amagravu ka mandav ga duniya ni

¹ Səra lala : ka ya ti duniya amandav wudak nahəma, sarta gani emigi zləzladə. ² Ka

sarta gani nani ti mis etigi ndam eri, atawayay sinğu, etiji zlabay, atəhi ana ahər zlam gatay ya tagray ni dek ti zlam sulumani, etindivi Melefit, atəgəsiki ma ana ata bəñ gatay do, atəgri səsi ana mis do, ataməñjaləñ ka zlam *nələtani akada zlam masakani, ³ ku ndam ga hud ahay gatay day atawayay do, atəmbərəñ mizirey mis do, atədəmki ma magədavani ke mis, atagra y zlam ya ti məbərüv gatay awayay ni dek atəmbərəñ do, atəgri daliya ana mis kələvad, atawayay jiri do, ⁴ atəsəkumoru mis, atəjalaki ahər ka zlam ya tagray ni do, atəhi ana ahər tətam mis ndahañ dek ; atawayay zlam ya məbərüv gatay awayay ni ciliñ, atawayay Melefit do simiteni. ⁵ Ndam nday nani ti atədəm nday ndam ya təzləbay Melefit ni, ay ŋgay Melefit nañ əbu əna nələdə ga məmbatikaba majalay ahər ana mis a ti atəgəskabu va do. Ndam nday nani ti kəhurkiviyu ka tay ba. ⁶ Mis ndahañ e kidiñ gatay bu təbu tagosay mis, təhuriyu a ahay vu afa ge mis, tesipet wəl ya təsər zlam do ni ; əgia akada təki kəmbazl ana tay. Wəl nday nani ti təbu tagudar zlam dal-dal, təjalaki ahər ka zlam gərgərani ya məbərüv gatay awayay ni ciliñ ; ⁷ təbu təcahay zlam kələvad, ay tîsliki məsər jiri

* 3:8 Ata Zenes nday ata Zembres ti, ndam Zəde tədəm nday ndam məsər zlam ga had Ezip ka sarta ge Məwiz ni (məñjay Mahərana 7.11, 22).

ge Melefit koksah. ⁸ A haslani ti ata Zenes nday ata Zembres * tawayaya macafəŋa Məwiz ga magray təwi ge Melefit a: nahkay day mis nday nani tawayay macafəŋa leli ga magray təwi ge jiri a; majalay ahər gatay dek magədavani, məfəki ahər gatay ke Melefit ni ègia zlam masakana. ⁹ Ay zlam gatay ya tagudar ni amazoru tay kama do, adaba mis dek atəsər nday ndam muru, akadā ga ata Zenes nday ata Zembres ya mis təsəra nday ndam muru ni.

Kəmbərəŋ ere ye ti kəcahay ni ba

¹⁰ Ay nak ti kəsəra zlam ya nəcahuk na dek lala; kəsəra manjəhad goro a, kəsəra zlam ya nawayay nagray na, kəsəra ahəmamam nəfəki ahər ka Yezu na, kəsəra ahəmamam nəbesey zlam na, kəsəra ahəmamam nawayay mis na, kəsəra nəmbərəŋ təwi goro do. ¹¹ Kəsəra daliya goro ya mis təgru na akaba daliya ndahaŋ ya nəcakay na. Daliya gani nani ti nəcakay a Antiyos, a Ikoniyum akaba e Listir; daliya weley ya nəcakay ndo ni weley, ku nəcaka daliya emitena nəŋgu ni Bay goro ahəŋga nu a. ¹² Səra, ku way way do awayay manjəhadani akaba Yezu Krist akadā mis bəlaŋ, azləbay naŋ lala ti, mis atəgri daliya. ¹³ Ay ndam cuday akaba nday ya ti tagosay mis ni kəlavad atagudarkivu zlam; etijŋkia mis ndahaŋ

ke divi a, nday day etijŋkia ke divi a. ¹⁴ Nak ti kəmbərəŋ zlam ya ti kəcaha, kəgəskabā àna huđ bəlaŋ ni ba. Kəsəra nday ya ti təcahuk zlam na; nahkay kəsəra zlam gani nani ti zlam ge jiri. ¹⁵ Kwa nak a wur bu ni ti kəsəra Wakita *njalatani ge Melefit a; wakita gani nani ti adəfukki divi ga majalay ahər sulumani, nahkay Melefit amahəŋgay kur adaba kəfəki ahər ka Yezu *Krist. ¹⁶ Pakama ya mədi ahər a Wakita ge Melefit ni bu ni dek ti Melefit àvi majalay ahər gani ana mis ga məbəkiani; pakama ge Melefit ti ajənaki leli ga mədəfiki zlam sulumani ana mis, ga madəfaki zlam magədavani ti magədavani ededīŋ, ga mambatikaba majalay ahər ana mis a, akaba ga macahi divi ge jiri ana mis. ¹⁷ Melefit àvi pakama gayan ana mis ti mis gayan lu məslamalavu lala, mīsliki magray təwi sulumani weley weley do dek.

4

Hioru ma ge Melefit ana mis

¹ Ere ye ti nəhuk nihi ni ti nəhuk kə meleher ge Melefit; nəhuk kə meleher ga Yezu *Krist daya, naŋ ya ti amara magrafəŋa seriya kə ndam ya nday təbu àna sifa na akaba kə ndam ya təməta na. Nəhuk ti adaba aməŋgazlivu ana leli, aməgur mis dek. Ere ye ti nəhuk ni ti nihi: ² hioru ma ge Melefit ana mis. Ku mis

tawayay miceni, ku tàwayay do nən̄gu ni, hi ana tay, kàmbrəŋ ba. Hiiki ma ana tay ka zlam gatay ya tagudar ni, lægi ana tay, vi njəda ana tay. Ku tamal ticiaba zlam ya ti kacahi ana tay na dek ndo nən̄gu ni, kəzumki ɓəruv ka tay ba, ɓesa. ³ Adaba sarta nahaŋ amara ; ka sarta gani nani ti mis ndahaŋ atawayay ma ge jiri ya macahi ana tay ni va do. Atadəbay ere ye ti məɓəruv gatay awayay ni ciliŋ, atəzalakabu mʉsisi ndahaŋ kay ga macahi ma ya tawayay miceni ni ana tay. ⁴ Atəbi slimi ana ma ge jiri va do ; atəbi slimi ana ma masakani sawaŋ. ⁵ Ay nak ti njəhad njaŋ-njaŋ ; ka ya ti mis təgruk daliya ni ti ɓesa ; hi *Ma Məweni Sulumani ana mis kəlavad. Tamal kagray nahkay ti, kəgri təwi ana Melefit akada ya adaba kur a əwayay ti kəgray ni.

Pol adəm ara amət wudak

⁶ Nu ti sarta goro ən̄jia wudak. Nara nəvi ahər goro ana Melefit akada ga zum ya tabəhadī ni. ⁷ Nəkadva àna təwi goro ya nəgray na lala. Nəndeveriŋaba təwi ya Melefit àhu nəgray na dek akada ge mis ya acuhway, ən̄jua ka məlaŋ mədukana ni. Nəmbərəŋ məfəki ahər goro ka Yezu ndo simiteni. ⁸ Ku nihi Melefit àslamatuva zlam a, Bay geli aməvu azuhva təwi goro ya nəgri ni ; aməvu ti àna jiri gayaŋ. Adaba Bay geli Yezu ti agrafəŋa seriya kə mis àna jiri a : aməvu zlam ti ana nu

ciliŋ do ; aməvi ti ana ndam ya tajəgay mara gayaŋ àna məmərani ni dek daya.

Pakama ga Pol ka mandav ga wakita gayaŋ

⁹ Zay njəda gayak dek ga marana afa goro ke wecewecena, ¹⁰ adaba Demas ti awayay zlam ga duniya, àmbərəŋa nu a, àsləka àdoru a Tesalonik. Kreskens day àdoru ka had Galasi, Tit ti ni àdoru ka had Dalmasi. ¹¹ Maslaŋa ya ti naŋ àbu akaba nu ni ti Lək ciliŋ. Nahkay kara nahəma zubiya Mark a ju, adaba Mark ti esliki məjənaki nu ke təwi ge Melefit tata. ¹² Tisik ti nəsləroya naŋ e Efez a. ¹³ Ka ya ti nəsləkabiya a Truwas afa ga Karpus a ni ti nəmbərbiya mugudi goro a ; zubiya ji. Həlubiya wakita goro a daya ; wakita ya ti ga ambəl ni təgəjazlkukbiya ahər ba.

¹⁴ Eleksender zal gəzaŋ ni àgrua cuday a dal-dal ; ere ye ti àgru ni ti Bay geli amatraɓ naŋ bilegeni. ¹⁵ Eleksender ti àgray ti mis təgəskabu ma geli ya məhi ana tay ni ba simiteni ; nahkay nak day bavu slimi àna naŋ.

¹⁶ Ka ya ti təgrafua seriya enjenjena, nəhəŋgrifəŋ ana ndam ge seriya ni ti, maslaŋa ya àjənaki nu ka ma gani ni ti àbi ; mis dek təmbərəŋa nu a. Melefit məmbərfəŋa zlam gatay ya təgray na kà tay a ! ¹⁷ Ay Bay geli àjənakia nu a, àvua njəda ; nahkay nəhia ma gayaŋ ana mis a àndava,

ndam ya tɛfɛki ahàr do ni ðek tìcia. Seriya àgəs nu ndo ; àhəŋgafəŋa nu kà mazlahku a.

* ¹⁸ Bay geli amahəŋgafəŋa nu kè mis ya təgru cuday na ðek ; amahəŋgay nu ti nàhuriyu a Məgur gayəŋ ya e melefít bu ni vu. Naŋ ti mis ðek tãzləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani ! Aya nahkay.

¹⁹ Gri sa goro ana ata Prisil nday ata Ekiles. Gri sa goro ana ndam ga huđ ahay ga Onesifor daya. ²⁰ Erest ti ànjəhadíya a Koreŋ a. Trofim ti èbesey do, nàmbərbiya naŋ e Milet a. ²¹ Wuđaka ahar kusi ti zay njəda gayak ðek ga marana afa goro a.

Ata Ewbəł, Pəden, Liŋ, Klodiya akaba bəza ga məŋ geli ndahaŋ ni ðek təgruka sa.

²² Bay geli mələbu akaba kur, məgri sulum gayəŋ ana kəli ðek ti.

* **4:17** Ka sarta gani nani ti ndam ga Yezu ya təwəl tay àna seriya ni ti təbi tay ana mazlahku ti tãhəpəđ tay. Nahkay bi Pol awayay adəm tãkad naŋ ndo ; ay bi awayay adəm Yezu àhəŋgafəŋa naŋ kè Setena ahkay do ni kà ndam ezir gayəŋ na ciliŋ.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Tit ni Ere ye ti mädämki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Tit ni

Maslaṅa ya ti àbäki wakita hini ni ti àdäfa slimi gayaṅ a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Tit : Tit ti tàgrakabá tawi akaba Pol a (2 Koreṅ 8.16-24). Pol àwayay Tit dal-dal (2 Koreṅ 2.13 ; 7.6) ; ka sarta ya ti tàfaya Pol a dangay ba ni ti Pol àmbərbu Tit ka had Kret ga mægur ndam ga Yezu ya tǽbu eslini ni (1.5). Kret ti had gädakani a hud ga yam bu, gwar ka had Gres ; ka sarta ga Pol mis ndahaṅ tädäm ndam Kret ti ndam magudar zlam, nday ndam malfada daya ; ku zal Kret na-haṅ day àdäm nahkay (1.12).

Pol àbikioru wakita hini ana Tit, awayay ti tábakabu ahàr a Nikopolis (3.12) ; àbikioru ti ga mädäfiki ahämamam màgray tawi ya àvi ni. Pol àdäm ku tamal ndam Kret tægaskabu ma gayaṅ do nṅgu ni, si Tit acahi manjəhad sulumani ana tay, aləgi ana tay, àmbrəṅ ba kwa. Pol awayay ti ndam Kret ya tægaskabu Yezu ni tənəhadkabu àna sulumani (1.6-9 ; 2), tægaskabu ma magədavani ba (1.9-16 ; 3.9-11), tǽhəṅgrioru ahàr a had ana ndam ga ṅgumna (3.1-2).

Ndam Kret ti tàdäba divi magədavani ya ti mǽbəruv

gatay awayay na tətam mis ndahaṅ ni, ay ku tamal nahkay nṅgu ni Pol àdäm ahaslani ti leli dek ndam magudar zlam akada gatay ni ; Melefit àhəṅgay leli ti adaba mäsia cicihi a cilin, do ni ti azuhva tawi geli ya màgray ni do (3.3-7).

Sa ga Pol

¹ Abäki wakita hini ti nu Pol, nu bay mægri tawi ana Melefit, nu zal asak ga Yezu *Krist. Àslərbiyu nu ti nǽjənaki ndam ya ti Bay Melefit adaba tay a ni, ti tǽfäki ahàr, ti tǽsər jiri gayaṅ ni. Tǽsəra ti atanjəhad akada ge Melefit ya awayay ni, ² atəsər atanjəhad kaṅgay-kaṅgay akaba Melefit ededīṅ. Melefit àdäm kwa ahaslani, wudaka mǽlaṅ ànjäki ni : « Anəvi sifa ya àndav day-day do ni ana tay. » Naṅ ti àsəkad malfada day-day do. ³ Sarta gayaṅ ya ti àfəkad ni ènjia ti àdäfiaba ma ga sifa gani nana ana mis a, ti tädəmoru, tǽhi ana mis ndahaṅ. Naṅ Melefit Bay mahəṅgay leli àhuva pakama nana ana nu a daya, ti nǽhioru ana mis.

⁴ Nəbukki, Tit. Nak ti kīgia akada wur ga hud goro a adaba leli cecəeni mǽfäki ahàr ka Yezu Krist. Melefit Bəṅ geli nday ata Yezu Krist Bay mahəṅgay leli tǽgruk sulum gatay, tǽgray ti kǽnjəhadumkabu akaba mis àna sulumani daya ti.

Manjəhad ga gädäkani ga ndam ga Yezu

⁵ Nàmbarbu kur e Kret ti ga maslamalakabu zlam ya ti tægəjəni ni, akaba ga madaba mis a ti tīgi gəđákani ga ndam ge *Krist a kəsa ga had Kret ni bu dek, akada ya ti nəhuk ni. ⁶ Maslaŋa ya ti egi gəđákani ga ndam ga Yezu nahəma, ahàr àdəm naŋ àbu maslaŋa ya tənġətfəŋa zlam magudarana do ni : wal gayan bəlan, bəza gayan day təfəki ahàr ka Yezu. Manjəhad ga bəza ni day mālā sulumani, ti mis təsər təbi tągudar zlam bi, ticiiki ma ana ata bəŋ gatay daya. ⁷ Bay *məbi slimi ana ndam ga Yezu nahəma, mālā maslaŋa ya tənġətfəŋa zlam magudarana do ni, adaba təwi ya agray ni ti ge Melefit. Naŋ nani ti àgray zlabay ba, àzum bəruv weceweci ba, àvi vu gayan ana zum ba, àgray terenġiz ba, àdəbay elimeni àna magray zlam magədavani ba daya. ⁸ Ağəski nahəma, maslaŋa gani nani mægəskabu mirkwi, mawayay magray sulum, mājəlay ahàr sulumani, mālā jireni, mālā mis ge Melefit *njəlatani, məbi slimi ana ahàr gayan daya kwa. ⁹ Ahàr àdəm mægəskabá pakama jireni kala-kala akada ya ti macahumi ana mis ni, àmbrəŋ ba. Nahkay ti emisliki məvi njəda ana mis ndahan àna pakama sulumani nani ya acahi ana tay ni. Tamal mis tægəskabu pakama sulumani hini do nahəma, naŋ gani emisliki mədəfiaba ere ye ti tągudar na ana tay a daya.

Ndam magosay mis

¹⁰ Kadaba gəđákani ga ndam ge *Krist nana nahkay ti adaba mis təbu kay tici slimi do. Tagosay mis àna pakama gatay ya tədəm kwanə ni. Ndam magosay mis nani ti ahar gəđákani ndam *Zəde ya tədəm ahàr àdəm mis *təkeley kədi kwa ni. ¹¹ Ahàr àdəm kacafəŋa tay ga macahi zlam magudarani nani ana mis a, adaba tagudarikaba huđ ahay ana mis a. Tagray nahkay ni ti ga mənġəti zlam ana huđ gatay gatayani ciliŋ, mimili àki ka tay bi. ¹² Zal Kret nahan tekeđi àsəraba ere ye ti amara magravu na ti, àdəm: « Ndam Kret tasəkad malfada kəlavad, nday akada ga zlam ge gili ndahan ya tagray cuday ni, nday ndam masəfa, tənġələŋ ana zlam məzumani ciliŋ. » ¹³ Pakama gayan ya àdəm ni ti jiri ededīŋ. Nahkay ti ləgi ana tay kay kay, ti təfəki ahàr ka Yezu ge jiri, ¹⁴ ti ticiiki məhasl ga ndam Zəde ya ti tənġəhadī ana tay ni va ba, ti təbi slimi ana pakama ge mis ya təwayay jiri do ni va ba. ¹⁵ Tamal mis məbəruv gatay njəlata kə meleher ge Melefit nahəma, ere ye ti tagray ni day dek njəlata. Ay nday ya ti məbəruv gatay njəlata kə meleher ge Melefit do, təfəki ahàr do ni, ere ye ti tagray ni dek magədavani. Nahkay ere ye ti təjalaki ahàr ni dek magədavani daya : ku ka ya ti tągudar zlam nənġu ni təgray mimili do. ¹⁶ Tədəm ahkado təsəra Melefit a, ambatakani

do zlam magudarani gatay ni adafaki tay, nday tæsər Melefit do. Tagray ere ye ti Melefit àwayay do simiteni ni, ticiiki slimi ana Melefit do. Nahkay ti tisliki ka magray zlam sulumani koksah.

2

Manjəhad sulumani ga ndam ga Yezu

¹ Tit nak zla nahəma, cahi divi ge Melefit ededīn ededīneni ni ana mis. ² Hi ana zawal ya tigia medewel a ni ti tēbi slimi ana ahər gatay, tğray zlam àna divi gani, nahkay mis atazləbay tay. Hi ana tay tēdægəzl ahər lala ; tēfəki ahər ka Yezu àna divi gani, tēmbərən ba ; tawayay mis àna hud bəlan ; tēbesey daliya daya.

³ Wəl medewel day, hi ana tay tğray zlam ya ti àbəlafəŋ kə Melefit ni. Təsivu ana mis ba, tēvi vu gatay ana zum ba, tēdəfiki magray zlam sulumani ana mis sawan.

⁴ Tamal nday tēbu tagray nahkay ti atəcahi ana bəza wəl ti tawayay zawal gatay akaba bəza gatay, ⁵ tēbi slimi ana ahər gatay, tğray hala ba, tğray tūwi lala a hud ahay bu, tğray zlam sulumani, ticiiki slimi ana zawal gatay. Tamal tagray nahkay ni ti maslanə àdəmki ma magədavani ka pakama ge Melefit koksah.

⁶ Bəza dagwa day, hi ana tay tēbi slimi ana ahər gatay ⁷ a zlam bu dek. Nak nakani day gray zlam sulumani, ti dagwa ndahan ni tīpi : etipia

ti atagray akada gayak ni. Ka ya ti kacahi zlam ana tay nahəma, dəfiki ana tay àna məbərūv bəlan, ti tğəsukki ma. ⁸ Hi pakama jireni ana tay ti tisliki minjiðisleni ba. Tamal kagray nahkay ti kəbəkiki mimili àki ka ndam ezir geli adaba tənğət pakama magədavani ga mədəmkiani ke leli do.

⁹ Evidi day, hi ana tay ticiiki slimi ana ndam məgur tay a zlam ya tagray ni bu dek, tğray ere ye ti àbəlafəŋ kə ndam məgur tay ni, təkeli gejewi ana tay ba. ¹⁰ Tigifiŋa akal kə tay a ba daya. Àgəski ti tagray tūwi sulumani, ti ndam məgur tay ni tēhəl tay ka ndam jireni sawan. Tamal tagray nahkay a zlam ya tagray ni bu dek ti mis atəgəskabu pakama geli ya macahi ana tay àki ke Melefit Bay mahəngay leli ni àna məmərani.

Melefit àngazliaya sulum gayan ana mis a

¹¹ Ahər àdəm ndam məfəki ahər ka Yezu tğray ere ya nəhi ana tay ni, adaba Melefit àngazliaya sulum gayan ana mis a, awayay ahəngay mis dek. ¹² Ge Melefit ya àgri ana leli nahkay ni ti leli məsəra ahər àdəm məgudar zlam va ba, ti zlam ga duniya ya mis tawayay ni day ègi eri ana leli va ba. A manjəhad geli a duniya bu ni ti ahər àdəm məbumi slimi ana ahər geli, məgrum jiri akaba zlam ya ti àbəlafəŋ kə Melefit ni kwa. ¹³ Məjəgay manğa ga Yezu *Krist Bay mahəngay

leli ni, mäsəruma ara aŋga, mäfumki ahàr àna mämərani. Naŋ Melefit geli gəđakani, amara maŋgazli njəda gayan ana mis. ¹⁴ Yezu àmət a kəla geli vu ka mawayay gayan. Àgray nahkay ti, ti mähəlababa leli a zlam magudarani ba dek, ti mīgi njəlata kè eri gayan, ti mīgi ndam gayan, ti mawayum magray zlam sulumani kəlavad̄ daya.

¹⁵ Zlam ya ti akacahi ana mis ni ti nahkay kwa. Vi njəda ana tay ; ndam ya ti tici slimi do ni ti hivù ana tay. Hi ana tay àna njəda ge Melefit ya àvuk ni. Ku maslaŋa gatay bəlan nən̄gu ni àcəlkukiyu a ahàr vu ba.

3

Məmbrəŋ manjəhad̄ geli ya ahaslani ni

¹ Tit, ziaba azay slimi ana ndam gayak a, ti təhəŋgriuru ahàr a had̄ ana gəđakani ga ŋgumna dek, ticiiki ma ana tay, tələbu ndam maslamalavani ga magray təwi sulumani dek. ² Hi ana tay təsivu ana mis ba, tələgavu akaba mis ba daya, tən̄ja kuđufa sawan, ti mis təsər nday ndam məgri zlam sulumani ana mis dek kəlavad̄. ³ Hi ana tay nahkay, adaba ahaslani leli day endisl àniviyu ana leli bi, miciiki slimi ana mis ndo, mijikia ke divi sulumana. Zlam ya mawayay, àbəlafəŋ kè leli ni dek ti mīgibiya akada evidi gana. Mənjəhad̄biya àna cuday a, mawayabiya zlam ge mis ya ègi eri ana leli na, mis tizirabiya leli àki ka manjəhad̄

geli magədavani na, leli day miziravabiya e kidin̄ geli ba. ⁴ Ku tamal mägudarbiya zlam a nahkay nən̄gu ni, Melefit Bay mahəŋgay leli ni aŋgazliaya sulumana gayan ana mis a ti təsər naŋ àbu awayay tay. ⁵ Àŋgazlay sulumani gayan ti ahəmamam? Àhəŋga leli a. Àhəŋgay leli ti adaba leli məgribiya zlam sulumana aw? Aha, nahkay do. Àhəŋga leli ga sulum a, adaba məsibiya cicihi a palam. Àhəŋga leli a ti, àbarafəŋa zlam magudarana kè leli a. Àgray nani àna njəda ga Məsuf gayan, nahkay miwiva mawena, mən̄gətuma sifa mawena daya. ⁶ Məsuf nani ti Melefit àvia ana leli a àna hud̄ bəlan azuhva təwi ga Yezu *Krist Bay mahəŋgay leli ya àgray ni. ⁷ Melefit àgray nahkay ti mən̄gətum sifa ya àndav day-day do ni ; məsəra ara avi ana leli eded̄in̄, adaba àgria sulum gayan ana leli a, nahkay mīgia ndam jireni kè eri gayan a.

⁸ Pakama hini ya nədəm ni ti jiri eded̄in̄. Nawayay ti kəhəŋgri zuh, ti ndam ya ti təfəki ahàr ke Melefit ni təkadvu àna magray zlam sulumani kəlavad̄. Pakama nani ti àbəl̄ay, ajənaki mis daya. ⁹ Ma ge gejewi masakani nahəma, kəhurviyu ba. Tamal tagraki gejewi ka ndam geli ya ti ahaslani ni ti kəhurkiviyu ba. Kələgumvu ba, kihirəmkiyu àki ka pakama ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ba daya.

Zlam nday nani t̄əzaya araŋa do, t̄əjənaki mis do daya.
¹⁰ Maslaŋa ya ti agray ti ndam m̄əfəki ah̄ar ka Yezu ticirvu ni ti, hiv̄u sak b̄əlaŋ àŋgəkivu ba. Tamal àmbrəŋ ndo nah̄əma, hikivu sak b̄əlaŋ keti. Ay tamal èc̄əki va do ni ti, k̄awayay ma akaba naŋ va ba. ¹¹ K̄əsəra mis tamal àgra nahkay ti èjikia ke divi ge Melefit a àndava, naŋ bay magudar zlam. Magudar zlam gayaŋ ni aŋgazlavu vay-vay k̄è meleher ge mis, nahkay maslaŋa nani awəl ah̄ar gayaŋ gayaŋani.

Sa ga Pol

¹² Nihi nah̄əma n̄əbu n̄əsləruru Artemas ahkay do ni Tisik afa gayak. Ka ya ti b̄əlaŋ gatayani eminj̄əa nah̄əma, z̄əbiya nj̄əda gayak a ga marana ti m̄əbakabu ah̄ar a Nikopolis. Ka nu nah̄əma, ahar kusi ti nawayay manj̄əhadbiyani eslini. ¹³ Ka ya ti ata Zenas bay ge seriya ni nday ata Apolos atasl̄əka afa gayak a atəsawad̄oru nah̄əma, j̄ənaki tay lala, ti araŋa àh̄əci tay ba. ¹⁴ Ndam geli ya t̄əf̄əki ah̄ar ka Yezu ni ah̄ar ad̄əm nday day t̄əcahay magray zlam sulumani k̄əlavad̄, ti t̄əjənaki ndam ya ti zlam àh̄əci tay ni. Tamal tagray nahkay ti atanj̄əhad̄ masakani do.

¹⁵ Ndam ya ti m̄əbu akaba tay ni dek t̄əgruka sa. Gri sa geli ana ndam ya t̄əf̄əki ah̄ar ka Yezu, tawayay leli ni dek. Melefit m̄əgri sulum gayaŋ ana k̄əli dek.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Filemon ni Ere ye ti mädämki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Filemon ni

Maslaᅇa ya ti àbäki wakita hini ni ti àdäfa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1, 9). Àbikioru ti ana Filemon : Filemon ti zal Kolos, nan mis gädäkani ; nan àbu àna evidi kay. Biliᅇ e kidiᅇ ge evidi gayan ni bu, slimi gani Onezim, àzafəᅇa zlam kà Filemon àna akal a, mək àcuhway, òru ka məlan ga Pol ya nan àbiyu ni. Eslini ti Onezim àgəskabá ma ga Yezu a, nan àbu agri təwi sulumani ana Pol (11 ; Onezim ana ma Gres ti awayay adəmvaba « Bay ya ti agri təwi sulumani ana mis ni. »)

Ay Onezim ti evidi ga Filemon. Filemon day àgəskabá Yezu a, nahkay Pol zal asak ga Yezu ni esliki məhiani ana Filemon : « Vu evidi gayak ni. » Ay àgray nahkay ndo : àsləriuru Onezim ana Filemon (12-13). Àsləriuru tay akaba Tisik bay ya ti àzoru wakita hini ni akaba wakita ya Pol àbikioru ana ndam Kolos ni (Kolos 4.7-9). Pol awayay ti Filemon məvi Onezim ga sulum, àwayay mazafəᅇana ga njədə do.

Pol ti zal asak ga Yezu, nan

gädäkani ga ndam ga Yezu. Tamal gädäkani ga ndam ga Yezu awayay ehindifiᅇa zlam kà maslaᅇa nahan a ti, Pol àdəfikia divi gani ana leli a wakita hini ba lala.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol nu nəbu a ahay ga danᅇay bu azuhva təwi ga Yezu *Krist ya nagray ni. Leli ata wur ga mən geli Timote məbukioru wakita hini ana nak Filemon, nak zləba geli ya ti magray təwi bəlanani ni.

² Məbiki ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a ahay bu afa gayak ni daya, ana wur ga mən geli Apiya akaba Ersip. Ersip ti nan akada zal slewja e təwi ge Melefit ya magrakabu ni bu. ³ Bən geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tğri sulum gatay ana kəli, tğray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti.

⁴ Kəlavad nahəᅇgalay Melefit ; nəgri səsi ti nacaluk slimi, ⁵ adaba nəcia tədəm ahkado kawayay ndam ga Yezu kay, kəfəki ahər ka Bay geli Yezu lala daya.

⁶ Leli məfəki ahər ka Yezu ka ahar bəlan, nahkay nahəᅇgalay Melefit ti kòru àna nan kama kama. Ahər adəm kəsərkivoru zlam sulumani ya Melefit àvi ana leli ni đek. Àvi ana leli ti adaba leli məbu ka ahar bəlan akaba Krist. ⁷ Filemon wur ga mmawa goro ni, təwi gayak ya kagray ni àmərua məbəruv a, adaba kawayay ndam ga Yezu dal-dal, kəvia njədə ana tay a. Kəgray nahkay ti avukivu njədə dal-dal daya.

Pol ahəŋgalay Filemon ti mǎgəskabu Onezim

⁸ Nahkay zla nahəma, nawayay nahəŋgalay kur ti kágray ere ya nəhuk ni. Nu zal asak ga Yezu *Krist, nisliki məhukani gray zlam ya àgəski ni tata, ⁹ ay ti nədəgəzl nahkay ndo, nawayay nahəŋgalay kur hojo adaba nawayay kur. Nu Pol zal medewel nəhuk ma hini ni, nihi ti nu a ahay ga daŋgay bu azuhva təwi ga Yezu Krist ya nagray ni. ¹⁰ Nahəŋgalay kur, nəgruk kam-kam àki ka Onezim. Naŋ ti naŋ àbu afəki ahàr ka Yezu azuhva ma goro ya nəhi ni, nahkay ègia akada wur goro a ahalay a ahay ga daŋgay ni ba. ¹¹ Ahaslani ka ya ti naŋ afa gayak ni ti àgruk təwi ga araŋa sulumani ndo, nihi ni ti ègia agru təwi sulumani, aməgruk ana nak daya.

¹² Nawayay naŋ dal-dal, kala ègia wur ga huđ goro a. Nahkay nəslərükuru naŋ ti awər nu dal-dal. ¹³ Nihi nu nəbu a ahay ga daŋgay bu azuhva goro ya nəhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Nahkay nəwaya ti mǎnjəhadə akaba nu ga məjənaki nu a kəla gayak va. ¹⁴ Ay ti nəgəskabu naŋ nahkay do, si ka mawayay gayak kwa. Nəwayay məfəkuk njədə ga məgru sulum do, nawayay ti kəjənaki nu ka mawayay gayak.

¹⁵ Bi Melefıt àwayay ti Onezim mǎnjəhadə a məlaŋ nahaŋ bu gəzit day kwa ti aməŋgukukuru, kǎnjəhadum

ka ahar bəlaŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. ¹⁶ Nihi ti naŋ evidi ciliŋ do, àtama evidi a, naŋ wur ga məŋ geli ya ti mawayay naŋ dal-dal ni. Nu Pol nawayay naŋ kay, nak Filemon ti ni akawayay naŋ kay àtam goro ni. Akawayay naŋ ti adaba naŋ mis gayak ciliŋ do, akawayay naŋ adaba naŋ wur ga muk, àfəkia ahàr ka Yezu a akada gayak na daya.

¹⁷ Kəsəra leli ata nak ti magray təwi bəlaŋani do aw ? Nahkay gəskabá naŋ a akada ya kəgəskabu nu ni. ¹⁸ Tamal ti àgudaruka zlam a ahkay do ni àzafuka zlam a nahəma, hu ti nəpəlukvù. ¹⁹ Nu Pol nəbukki pakama hini àna ahar goro : anəpəlukvù. Ay sərkia nu day nəgruka zlam sulumana, kəŋgəta *sifa ya ti àndav day-day do na azuhva nu a. ²⁰ Nahkay wur ga mmawa goro ni, kam-kam gray ere ye ti nəhuk ni àna slimi ga Bay geli. Ndisliŋə məbərur ti adaba leli cecəeni ata nak miġia akada mis bəlaŋ akaba Krist a.

²¹ Ka ya ti nəbukki wakita hini ni ti nəsəra kicəki palam. Nəsəra akagray zlam ya ti amatamkia ka zlam ya ti nihindifuka na daya. ²² Ka sarta ya ti Onezim aməduka ahàr a nahəma, kaslamatuva ahay a daya, adaba a majalay ahàr goro bu ni ti Melefıt emiciiki gekəli ya kəhəŋgalum naŋ ni ana kəli, nahkay aməvu divi ga maŋgoni afa gekəli.

Sa ga Pol

²³ Epafraſ nan ya ti m̀bu
ata nan a ahay ga dangay bu
azuhva ma ga Yezu *Krist ni
agruk sa. ²⁴ Mark, Aristark,
Demas akaba Lək nday ya ti
magrakabu t̀wi ge Melefit
akaba tay ni t̀gruk sa daya.

²⁵ Bay geli Yezu Krist m̀gri
sulum gayaŋ ana k̀li ti.

**Wakita ya
təbikioru ana
ndam Hebri ni
Ere ye ti mədəmki
ka wakita ya
təbikioru ana
ndam Hebri ni**

Maslaŋa ya ti əbəki wakita hini ni ədāfay slimi gayan ndo. Mis ndahaŋ tədəm bi Pol, ay əbəki ma akada ga Pol ya əbəki ni ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni nday ya ti əslərikaboru wakita ana tay ni təsəra naŋ a (13.18), naŋ day əsəra Timote bay ya ti təgrakabu təwi akaba Pol na (13.23).

Wakita hini ənjəki akada wakita ya təslərikaboru ana mis ni do: anjəki ti akada ga zlam ya təcahi ana mis ni. Si gwar ka mandav gani day kwa ti mədi ahər ana pakama ya təbəki akada ga wakita ya təslərikaboru ana mis ni (13). Bi təcahi zlam ana mis, mək təbəki ka wakita ga məslərikaboru ana mis ndahaŋ.

Təslərikaboru ti ana ndam Hebri ndahaŋ, ndam Zəde ya təgəskabá Yezu a ni. Tawayay tədəfiki ana tay Yezu ti gəđakani àtam məslər ge Melefit (1), àtam Məwiz (3; 4.1-13), àtam ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni dek (4.14-16; 5; 6; 7). Yezu day aŋgalabakabá leli akaba Melefit a, ay təwi gayan ya əgray ni àtam təwi

ga nday ndahaŋ ni simiteni : nday ti ahər ədəm təhəŋgri eri kəlavad, ay Yezu ti əgray sak bəlaŋ, əslia huya (8; 9; 10). Ka sarta ya ti təbəki wakita hini ni ti ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təbu tisləŋi zlam ana Melefit a Zeruzalem, təmbrəŋ ndo (10.11); təmbrəŋ ti ka ya ti ndam Rom təmbedkaba ahay gəđakani ge Melefit a, ke vi 70 ga sarta geli ni.

Gwar ka mandav ga wakita gayan ni maslaŋa ya əbəki ni əvi nəda ana mis, əhi ana tay ku tamal təcakay daliya nəŋgu ni təmbrəŋ məfəki ahar gatay ka Yezu ba. Əzay mazavu ga ndam ge Melefit ya tədəmki ma a Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni, ədəm təmbrəŋ məfəki ahər gatay ke Melefit ndo (11); ədəm ge Melefit ya atra6 ndam gayan ni ədāfaki awayay tay (12.1-12). Ay sak kay a huđ ga wakita gayan ni bu maslaŋa gani əziaba azay slimi ana mis a, əhi ana tay si tici lala, təgəskabu ma ge Melefit kwa; do ni ti bi atəŋgət sulum ge Melefit ya awayay agra ana tay ni do (2.1-4; 3.7-19; 5.11-6.12; 10.19-39).

Ahər ədəm məfəki ahər ka Yezu, məmbrəŋ zlam ndahaŋ dek. Adaba Yezu ti àtam zlam ndahaŋ dek: maslaŋa ya əpia Yezu a ni ti, əpia Melefit a əndava (1.1-4).

*Wur ge Melefit ti naŋ
gəđakani*

¹ Ahaslani ti Melefit àhia ma ana ata bəŋ geli a sak kay, təhəŋgri ma gani ana mis ti ndam mahəŋgaray *pakama gayan ni. Təhəŋgri ma ana tay ti àna divi gərgəri kay. ² Ay nihi ka sarta ga mandav ga mələŋ ti Melefit àhia ma ana leli a, àhəŋgri ana leli ti Wur gayan. Ka ya ti Melefit àgraya zlam a dek ni ti, àgraya ti àna njəda ga Wur gayan ni. Melefit àfiyu naŋ a bay vu, nahkay aməgur zlam dek daya. ³ Melefit ti naŋ gədakani dal-dal, asladay mələŋ akada ga fat ni : tamal kípia Wur gayan na ti kípia masladani ge Melefit na ; ere ye ti Melefit naŋ àbu àna naŋ ni dek ti Wur ni day naŋ àbu àna naŋ. Pakama ga Wur ya àdəm ni dek ti àna njəda dal-dal, akay mələŋ dek àna njəda gani nani akada ge medikedik ya akay ahay ni. Àslamali divi ana Melefit ga məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis a dek. Àra àslamala ti òru ànjəhad a hud melefit bu kà ahar ga daf ge Melefit Bay ya agur zlam dek ni, a mələŋ ga gədakani bu.

Wur ge Melefit ti naŋ gədakani àtam məslər ge Melefit

⁴ Melefit àzalay naŋ Wur gayan ni ti, àwayay àdəfiki ana leli Wur gayan ni gədakani dal-dal, àtam *məslər ge Melefit ni. Wur ga bay ti naŋ gədakani àtam məslər gayan do waw ?

⁵ Melefit àhi ana Wur gayan nahkay hi :

« Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti mis təsər nu buk.* »

Ma gani nani ti Melefit àhi ana way e kidiŋ ga *məslər gayan ni bu nahkay way ? Àbi ! Àdəm keti :

« Kama kama ti mis atəsər nu bəŋani, naŋ day wur goro.† »

Ma gani nani ti àdəmki ka məslər gayan weley ? Àbi ! ⁶ Nahkay day, ka ya ti Melefit àslərbiyu Wur gayan bələŋ bələŋani ni a duniya vu nahəma, àdəm :

« Məslər goro dek tábəhadí mirdim, meleher ndiḃa ndiḃa ana had.‡ »

⁷ Àki ka məslər ge Melefit ni ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Məslər ge Melefit ti ndam məgri təwi ;

aslər tay, takoru akada ga aməd ya akəzlay ni, ahkay do ni akada ga arəd ga aku ni.Š »

⁸ Ay àki ka Wur gayan ni ti àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nak ti Melefit ; kīgia Bay ga kaŋgay-kaŋgayana.

Nak kəbu manjəhadani e kərsi gayak bu ; kəgur mələŋ ge jiri gani.

⁹ Kawayay magray jiri daldal ; magudar zlam ti kəwayay do simiteni.

* 1:5 Limis 2.7. † 1:5 2 Semiyel 7.14. ‡ 1:6 Limis 97.7 ; Mimbiki 32.43.

Š 1:7 Limis 104.4.

Nahkay ti Melefit, Bay Melefit gayak, àhèndakuka amal a ga madafakiani àdaba kur e kidin ge mis ndahan ba, awayay ti kàmervu daldal.* »

¹⁰ Àbu mabəkiani keti : « Nak ti Bay gəđakani, ka mənəkai ga zlam dek ti kàgraya had a ; kàgraya hud melefit àna ahar gayak a daya.

¹¹ Zlam gani nday nani etiji, ay nak ti akələbu ga kanğay-kanğayani.

Zlam nday nani ti atagəđavu akada ga azana midigweni ni.

¹² Ekelepekabu tay akada ya telepekabu azana ya àgray təwi va do ni, adaba etigi midigweni akada ga azana ni.

Ay nak ti akambatvu do ; akələbu ga kanğay-kanğayani.† »

¹³ Melefit àhi keti : « Njəhadə gwar kà ahar ga đaf goro a, a mələŋ ga gəđakani ba.

Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kè meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.‡ »

Ma gani nani ti Melefit àhi ana way e kidin ga məslər gayan ni bu nahkay way ? Àbi ! ¹⁴ Məslər ge Melefit ti nday dek məsuf ya təgri təwi

ana Melefit ni do waw ? Aslər tay ga məjənaki ndam ya ti àđəm awayay mahəŋgay tay ni do waw ?

2

Ere ye ti Yezu àhi ana leli ni ti ahàr àđəm məmbrəŋ ba

¹ Nahkay zla nahəma, ahàr àđəm məjalaki ahàr lala àki ka pakama ya təhi ana leli ni, məjalaki ahàr mātama ya ahaslani na. Tamal məjalaki ahàr nahkay do ni ti emijikia ke divi a. ² Məsəra pakama ge Melefit ya məslər gayan təhəŋgri ana Məwiz ni ti ma gani àđəs, ma masakani do.

* Ku way way do àgəskabu ma gani ndo, èciiki ma ana Melefit ndo ni ti Melefit àtraḅ naŋ ge jiri do waw ? ³ Ay leli ti təhia pakama məđəsana ana leli a àtama nahan na. A pakama gani nani bu ni ti məsər ahəmamam Melefit ahəŋgay leli ni. Nahkay tamal məgəskabu pakama nani do ni ti Melefit amatraḅ leli daldal do waw ? Adaba pakama gani nani ti àhi ana mis enjenjeni ti Bay geli ; ndam *asak gayan ticia ma gana, mək təhəŋgri ana leli ti mīci lala. ⁴ Melefit day adafaki ma gani nani ma ge jiri ti àna zlam magray ejep gərgəri kay ya àgray ni. *Məsuf Njəlatani day àvi njəda ga magray təwi gərgərani ana mis ndahan, àvay ti ka mawayay gayan : nani day adafaki pakama ge Melefit ti ma ge jiri.

* 1:9 Limis 45.7-8. † 1:12 Limis 102.26-28. ‡ 1:13 Limis 110.1. * 2:2 Ndam Zude təđəm pakama ge Melefit ya Məwiz abəki ni ti məslər ge Melefit təhəŋgri. Ay mədi ahàr ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do.

Wur ge Melefit ti wur ga mən geli

⁵ Leli mazlapaki ka məlan məweni ya Melefit amagraya ni, ay Melefit àfəkad ti way ga məgur məlan gani nani way? Àfəkad ti məslər gayan aw? Aha! Àfəkad ti mis hihirikeni. ⁶ Məsər ti adaba a Wakita ge Melefit bu ka məlan nahan tədəm nahkay hi:

« Bay Melefit goro, mis hihirikeni ti nan way ti kajalaki ahər di way? Nan way ti kəfi ahər kwa deni way?

⁷ Kəfiyu nan a məlan ya ti èsli ga məslər gayak do ni ga balani;

kàgra ti mīgi bay, tãzləbay nan, tãhəngrioru ahər a had;

⁸ kəfiyu nan a bay vu ga məgur zlam dek.† »

Melefit àra àfiya nan a bay va ga məgur zlam a dek ni ti, ere ye ti nan àgur do ni ti àbi. Ay nihi ti nan àbu agur zlam dek ti leli məsəraba fan do. ⁹ Ay məsər ti Yezu, nan ya ti Melefit àfiyu nan a məlan ya ti èsli ga məslər gayan do ni ga balani ni. Melefit àgra ti mīgi bay, tãzləbay nan, tãhəngrioru ahər a had ti azuhva gayan ya ti àcakay daliya, àmət ni. Àmət ti a kəla ge mis vu dek; Melefit àna sulum gayan àwayay nahkay.

¹⁰ Melefit ti àgraya zlam a dek àna ahər gayan a; àgriaya zlam na dek ti ana ahər gayan a. Awayay ahəliyu

mis kay a məlan masladani gayan vu ti tīgi bəza gayan. Bay ya ti àvi divi ana tay ti Melefit mähəngay tay ni ti Yezu, nahkay àgəski ti Melefit àgray ti Yezu mēndeverin təwi gayan lala àna daliya gayan ya àcakay ni.

¹¹ Nahkay ti Yezu agray ti mis ni tīgi ndam *njəlatani ge Melefit. Bay ya agray təwi gani ni akaba nday ya agri ana tay ni ti nday dek bəlanani, Bəng gatay bəlan. Ègia nahkay ti azalay tay bəza ga mənani, àsi mimili do simiteni. ¹² Àhi ana Melefit: « Anədəfiki kur ana bəza ga mmawa; anazləbay kur e kidin ge mis macakalavani bu.‡ »

¹³ Àdəm: « Nu ti anəfəki ahər ke Melefit.§ »

Àdəm keti: « Nu hi, leli akaba bəza ge Melefit ya àbu tay ni.* »

¹⁴ Bəza ge Melefit ya àbi ana Yezu ni ti nday dek mis hihirikeni; nahkay ti Yezu day ègia mis hihirikena. Ègi mis hihirikeni ti, ti məmət; àmət ti ga mazafəna njəda kə *Seteni a, adaba mis təmət ti azuhva təwi ge Seteni. ¹⁵ Mis təbu tagrafəna anğwaz kə məmətana, tagray anğwaz kəlavad akada ge evidi ya ti agrafəna anğwaz kə bay gayan a kəlavad ni. Ay Yezu ti ahələba tay e evidi gani ba, ti tagrafəna anğwaz kə məmətana day-day va ba. ¹⁶ Yezu àra ti ga məjənaki

† 2:8 Limis 8.5-7. ‡ 2:12 Limis 22.23.

§ 2:13 Izayi 8.17. * 2:13 Izayi 8.18.

*məslər ge Melefit aw ? Aha, àra ti ga məjənaki tay do. Àra ti ga məjənaki bəza huđ ga Abraham. ¹⁷ Nahkay ti ahàr àdəm Yezu mîgi bəlanani akaba bəza ga məjanani, mîgi akada gatay ni a zlam bu dek, adaba awayay ti mîgi bay gəđakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ; mis təbu təsi cicihi, agray ere ye ti Melefit awayay ni dek daya. Nahkay ti àcaka daliya a kəla ge mis va, ti Melefit məmbərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a ; ègi akada təgudar zlam day-day ndo. ¹⁸ Naŋ ti ka ya ti təgri daliya ni ti èjikia ke divi a ndo. Nahkay ti esliki məjənaki ndam ya ti təbu təkakay daliya ni, ti tijkia ke divi a ba.

3

Yezu ti gəđakani àtam Məwiz

¹ Bəza ga mmawa, Melefit àzala kəli a dek ge migi ndam gayan njəlatana. Nahkay jalumki ahàr ka Yezu. Naŋ ti Bay ya ti Melefit àsləribiyu ana leli, naŋ zal asak gayan, naŋ bay gəđakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni. Leli məfəki ahàr, məhi ana mis vay-vay naŋ Bay geli. ² Melefit àra àsləribiya Yezu ga magray təwi gani nana ti, Yezu nakəŋ àgray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Àgray ti akada ge Məwiz ya àgray təwi lala e kidin ga ndam ge Melefit bu dek ni. ³ Ndam ge Melefit

ya Məwiz àgray təwi e kidin gatay bu ni ti nday akada ahay ge Melefit ; Məwiz day naŋ àkibu. Àləm ahay nani ti Yezu. Nahkay Yezu ti naŋ gəđakani àtam Məwiz, adaba ahay ti mis təzləbay koksah ; təzləbay ti bay ya àləm ahay ni sawan. ⁴ Ahay weley weley do dek ti mis àləm ; ahay ya mis àləm do ni ti àbu aw ? Ay Bay ya ti àləm zlam dek ni ti Melefit. ⁵ Məwiz ti bay məgri təwi ana Melefit e kidin ga ndam ge Melefit bu, àgray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Təwi gayan ni ti ga magrakia sedi a ka zlam ya ti Melefit amara mədəm na. ⁶ Yezu *Krist day agray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Ay Krist gani ti naŋ Wur ga Bay ahay ni, agur ndam ga huđ ahay ni dek. Ndam ga huđ ahay gayan ni ti leli. Ay ahàr àdəm məfəki ahàr lala, məmbrəŋ ba ; ahàr àdəm məsər ere ye ti àdəm aməgri ana leli ni ti amagray eđedın. Tamal məgray nahkay do ni ti leli ndam ga huđ ahay gayan do.

Ahàr àdəm məfəki ahàr ka Yezu lala

⁷ Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm məbumi slimi ana pakama ga *Məsuf Njəlatani ya àdəm ni. Àdəm ti nahkay hi :

« Kani tamal kicəma dəŋgu ge Melefit a ti,

⁸ bumi slimi lala.

Ahàr gekəli ègi bəŋ-bəŋ akada ga ata bəŋ gekəli ni ba : ahaslani nday ti təgəsiki ma ana Melefit ndo ;

ka sarta gani nani ti tãhãlføña
eyu kè Melefit a huđ gili
ba.

9 Nahkay Melefit àđəm : “Ata
bøñ gekuli tãhãlfua eyu
a, tãhøñgalafua ma ;

ku tamal tìpia ere ye ti nàgri
ana tay na

10 vi kru kru fađ nønğu ni
tãgray nahkay.

Eslini nàzumkia bəruv ka
ndam nday nana ;

nəđəm : Mis nday nani ti
kəlavaf majalay ahàr
gatay ni magədavani ;

təsər divi goro do simiteni.

11 Nəzumkia bəruv ka tay a,
nahkay ti nàmbađa,

nəđəm : Enipi tay, atəhuriyu
a məlan məpəsabana
goro ni vu day zla aw !”

* »

12 Nahkay ti bumvu slimi,
bəza ga mmawa ; ku way
way do e kidiñ gekuli bu
àjalay ahàr magədavani ba.
Nday ya ti majalay ahàr gatay
magədavani ni ti ticiiki ma
ana Melefit do, təmbrøn divi
gayan ; lekuləm ti àgravu
e kidiñ gekuli bu nahkay
ba ! Kəsəruma, Melefit ti
nañ Bay ga sifa ! 13 « Kani »
gani nani ti tãđəm kəlavaf
do waw ? Nahkay grum
ere ye ti tãhi ana leli « Grum
kani » ni kəlavaf : kəlavaf
ku way way do e kidiñ gekuli
bu mēvi njəđa ana maslaña
nahan, do ni ti zlam ya ti
egi eri ana kuli ni amagosay
kuli, aməbiyu kuli a zlam
magudarani vu mək ahàr
gekuli emigi bəñ-bəñ. 14 Leli
đek ti ndam ge *Krist. Ay

ahàr àđəm mãnjuhaf akada
ya ka mənjàki ka məfaki ahàr
geli ka nañ ni, məmbrønəm
majalay ahàr geli sulumani
ni ba, do ni ti leli ndam gayan
do.

15 Məsəra àbu məbəkiani ti
nahkay hi :

« Kani tamal kicuma dønğu ge
Melefit a ti,

bumi slimi lala.

Ahàr gekuli ègi bəñ-bəñ akada
ga ata bəñ gekuli ni ba :
ahaslani nday ti tægəsiki ma
ana Melefit ndo.† »

16 Nday ya ti ticia ma ge
Melefit a, ay tægəsiki do ni
ti ndamam ? Tægəsiki ma
do ni ti nday ya ti tãđəbay
Məwiz, tãhəraya ka haf Ezip
akaba Məwiz a ni đek do
waw ? 17 Nday ya ti Melefit
àzumki bəruv ka tay vi kru kru
fađ ni ti ndamam ? Àzumki
bəruv ti ka nday ya ti tãgudar
zlam, təmət kwanja a huđ gili
bu ni do waw ? 18 Melefit
àmbađay, àđəm atəhuriyu a
məlan məpəsabana gayan ni
vu day-day do ni àđəmki ti
ka ndamam ? Àđəmki ti ka
nday ya ti tægəsiki ma ndo ni
do waw ? 19 Nahkay məsəra
tisliki məhuriyani a məlan
məpəsabana ni vu ndo ni ti
adaba təfaki ahàr ke Melefit
ndo, təmbrønja divi gayan na
palam.

4

1 Nahkay ti məbumvu
slimi lala. Melefit àđəm
misliki məhuriyani a məlan
məpəsabana gayan ni ba
kekileña, ay məbumvu slimi :
ahàr àđəm ku way way do e

* 3:11 Limis 95.7-11. † 3:15 Limis 95.7-8.

kidin̄ gekuli bu m̄huriyu, ti maslan̄a àgəjəni ba. ² Leli ti t̄hia *Ma M̄weni Sulumana ana leli a ; ana ata bəŋ geli ahaslani day t̄hia ana tay a, ay ma ya t̄hi ana tay ni ti àjənaki tay ndo, adaba t̄gəskabu ndo, t̄fəki ahàr ke Melefit ndo. ³ Ay ndam ya ti t̄bu t̄huriyu a m̄lan̄ m̄pəsabana ni vu ni ti, leli ndam̄ m̄fəki ahàr ka Yezu ni. Aki ka ata bəŋ geli ni ti ni Melefit àdəm ahkado :

« N̄zumkia b̄ruv ka tay a, nahkay ti n̄ambada, n̄dəm : “Enipi tay, at̄huriyu a m̄lan̄ m̄pəsabana goro ni vu day zla aw !”
* »

Ay m̄səra m̄lan̄ m̄pəsabana ti àbu, adaba kwa ka sarta ya Melefit àgraya duniya ni ti èndeveriŋa t̄wi gayan̄ a dek. ⁴ A m̄lan̄ nahan̄ a Wakita ge Melefit ni bu t̄dəmki ma ka vad̄ ya adəskəla na, t̄dəm nahkay hi : « Melefit àra èndeveriŋa t̄wi gayan̄ a dek ni ti a vad̄ adəskəla gani àpəsaba.† » ⁵ M̄səra àbu m̄bəkiani ka m̄lan̄ nahan̄ keti, Melefit àdəm nahkay hi : « Enipia tay a, at̄huriyu a m̄lan̄ m̄pəsabana goro ni vu day zla aw !‡ » ⁶ Nahkay nday ya ti Melefit àhi Ma M̄weni Sulumani gani ana tay enji ni ti t̄huriyu a m̄lan̄ m̄pəsabana gayan̄ ni vu ndo, adaba t̄gəskabu ma gani ndo. Ègia nahkay ti m̄səra mis ndahan̄ tisl̄iki m̄huriyani tata. ⁷ Nahkay

ti Melefit àdaba vad̄ nahan̄ a, vad̄ gani ti kani. M̄səra nahkay ti adaba sarta nahan̄ àbu ti Devit àdəm nahkay hi :

« Kani tamal kicuma d̄n̄gu ge Melefit a ti,

bumi slimi lala ;

ahàr gekuli ègi b̄n̄-b̄n̄ ba. § »

⁸ Tamal m̄lan̄ ya ti ata bəŋ geli t̄huriyu akaba Zəw̄wi ni m̄lan̄ m̄pəsabana edefiŋena ti, akal Melefit àdəmki ma ka vad̄ nahan̄ keti do. ⁹ Nahkay ti m̄lan̄ m̄pəsabana nahan̄ àbu ; m̄lan̄ gani nani ti akada ga vad̄ *m̄pəsabana ni ; m̄lan̄ m̄pəsabana gani nani ti ga ndam ge Melefit.

¹⁰ Maslan̄a ya ahuriyu a m̄lan̄ m̄pəsabana ge Melefit ni vu ni ti èndeveriŋa t̄wi gayan̄ a dek, apəsaba akada ge Melefit ya èndeveriŋ t̄wi gayan̄ dek àpəsaba ni. ¹¹ Nahkay ti ahàr àdəm m̄zum njəda geli dek ga m̄huriyani a m̄lan̄ m̄pəsabana ni vu ; ku way way do e kidin̄ geli bu èj̄kia ke divi a akada gatay ya t̄gəsiki ma ana Melefit ndo ni ba.

¹² Pakama ge Melefit ti agray t̄wi àna njəda kay. Adafaki majalay ahàr man̄gahani ge mis akaba zlam ya t̄acalfəŋ do ni. Àzum àtam maslalam ya ma gani c̄eni m̄zumani ni ; edekaba zlam ya a hud̄ ge mis bu na akada ga maslalam ya tatəhad̄ mis àna nan̄, ekelkaba avana akaba m̄lan̄ majakwakabani ga vu a ni. ¹³ Ere ye ti man̄gahani, Melefit èpi do

* 4:3 Limis 95.11. † 4:4 M̄njəkiani 2.2. ‡ 4:5 Limis 95.11. § 4:7 Limis 95.7-8.

ni ti àbi ; zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti Melefit èpi, àsəra daya. Ere ye ti màgray ni dek ti màgray kamam ti aməhi ana Melefit.

Krist ti Bay ya ti anjalabakabu leli akaba Melefit ededīn ededīneni ni

¹⁴ Leli məbu àna bay gədakani ya anjalabakabu leli akaba Melefit ni, naŋ ti àcəloya afa ge Melefit a hud melefit va : bay gani nani ti Yezu Wur ge Melefit. Ègia nahkay ti ahàr àdəm məfəki ahàr lala, məhi ana mis vay-vay naŋ Bay geli, məmbrəŋ ba. ¹⁵ Bay geli gədakani ya anjalabakabu leli akaba Melefit ni ti àsəra lala ahəmamam njəda geli ahəca ni, adaba naŋ day àcaka daliya a zlam ba dek akada geli na, ay ku tamal àcaka daliya nəŋgu ni àgudar zlam ndo simiteni. ¹⁶ Nahkay zla nahəma mahədafəŋjiyu kè Melefit, màgrafəŋa anŋwaz a ba adaba naŋ ti agri sulum gayan ana leli kəlavad. Məsəra aməsi cicihi, aməgri sulum ana leli, aməjənaki leli ka ya ti macakay daliya ni.

5

Krist àsəra leli ndam gedebi

¹ Gədakani ya *tanjalabakabu mis akaba Melefit ni dek ti Melefit adaba tay e kidīŋ ge mis ba, abiyu tay ga manjalabakabu mis akaba naŋ àna məvi sədaga akaba misliŋi zlam azuhva

zlam magudarani ge mis ni. ² Nahkay bay gədakani ya anjalabakabu mis akaba Melefit ni lu ti àsəra majalay ahàr ga nday ya ti təsər zlam do ahkay do ni tijikia ke divi a ni, adaba naŋ day njəda gayan ahəca a zlam ba dek. ³ Njəda gayan ahəca ti, ahàr àdəm esliŋi zlam ana Melefit azuhva zlam magudarani gayan gayani day, èsliŋi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahan ciliŋ do. ⁴ Maslaŋa ya ti azay ahàr gayan ti mīgi gədakani ga manjalabakabu mis akaba Melefit ni ti àbi ; afiyu mis a məlan gani nani gədakani ni vu ti si Melefit kwa. Agray ti akada gayan ya afiyu *Aron ahaslani ni.

⁵ Nahkay day *Krist àzay ahàr gayan ge mīgi gədakani ga manjalabakabu mis akaba Melefit ndo. Afiyu naŋ a məlan gani nani gədakani ni vu ni ti Melefit. Àhi :
« Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti mis təsər nu buk. * »

⁶ A Wakita ge Melefit bu ka məlan nahan mədi ahàr ana pakama ge Melefit ya àhi ni keti . Pakama gani nihi :

« Nak ti bay manjalabakabu leli akaba mis ga kanjay-kanjayani

akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.† »

⁷ Ka ya ti Krist naŋ àbu a duniya bu ni ti ahəŋgala Melefit a dal-dal, àzlaha kay, ètəwia, adaba àsəra Melefit

* 5:5 Limis 2.7. † 5:6 Limis 110.4.

ti esliki mahəŋgaraba naŋ e kisim ba. Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti Melefit àgri ere ye ti àhəŋgalafəŋa ni, adaba àgəskabá ere ye ti Melefit awayay na dek. ⁸ Krist ti Wur ge Melefit, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni àcaha məgəsiki ma ana Melefit àna daliya gayəŋ ya àcakay na. ⁹ Melefit àgray ti Krist èndeveriŋaba təwi gayəŋ a lala. Krist àra èndeveriŋaba ni ti naŋ àbu àna njəda ga mahəŋgay nday ya ti təgəsiki ma ni dek; avi *sifa ya àndav dəy-dəy do ni ana tay. ¹⁰ Nahkay ti Melefit àdəm Krist ti bay gədakani ya aŋgalabakabu naŋ akaba mis ni akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

Məsərumkivu zlam àki ka məfəki ahàr geli ke Krist ni

¹¹ Àki ka pakama hini ti mawayay mazlapaki dal-dal, ay ma gani zləzlada ga madafabana, adaba lekələm ti kicəm zlam weceweci do. ¹² Kəpəsúmva a macahay zlam ba, giri-giri ti akal kakahumi zlam ana mis ndahaŋ, ay kekileŋa kisləmki do. Ahàr àdəm təcəhi pakama ge Melefit ya təcəhi ana mis enji ni ana kəli keti sawəŋ ti ahəmamam! Kəsərum zlam weceweci do ni ti, lekələm akada bəza ci6-ci6eni, kawayum si təvi dūwa ana kəli kwa, kisləmki məzum dəf koksah ti ahəmamam! ¹³ Maslaŋa ya ti esi dūwa ni ti wur ndondu: maslaŋa gani nani ti àsərkaba pakama àki ke jiri ge Melefit

a koksah. ¹⁴ Ay mis gədakani ti ni èsi dūwa va do, azum dəf tata. Maslaŋa gani nani ti àsərkaba zlam sulumana akaba zlam magədavana lala, adaba àsərva àna naŋ a.

6

¹ Ègia nahkay ti ahàr àdəm macahakivu zlam, makoru kama kama akada ge mis gədakani ni. Ahàr àdəm məmbrəŋum məhəŋgri zuh ana zlam ya təcəhi ana mis àki ke *Krist enji ni. Zlam nday hini ti akada asak ga ahay ya tafəkad ni; məkəkad nahaŋ va ba. Zlam ya təcəhi ana mis enji ni ti nday hi: pakama àki ka məmbrəŋ təwi magədavani, adaba azoru mis e kisim vu; pakama àki ka məfəki ahàr ke Melefit; ² pakama àki ke divi gərgəri ga *məbaray mis; pakama àki ka məbəki *ahar ke mis; pakama àki ka maŋgabana e kisim ba; pakama àki ka seriya ge Melefit ya amagrafəŋa kè mis a, amagrafəŋa nahaŋ kà tay a va do ni. ³ Tamal Melefit avi divi gani ana leli ti aməmbrəŋ məhəŋgri zuh ana pakama nday nani ededəŋ.

⁴ Aməmbrəŋ ti adaba tamal mis àsəra zlam nday nana mək èjikia ke divi a ti àŋgukiyu ke divi koksah. Maslaŋa gani nani àsəra jiri ge Melefit a lala, Melefit àgria sulum gayəŋ a, *Məsuf Njəlatani àniviyu a məbəruf bu, ⁵ àsəra pakama ge Melefit ti sulumani dal-dal, àsəra njəda ya tagray təwi àna naŋ

ka mēlanj mēweni ya Melefit amagraja na. ⁶ Maslaŋa gani àsēra zlam nday nana dek, kēlanj gani èjikia ke divi a ti èsliki mēmbatkaba majalay ahār gayanj a va do simiteni. Adaba maslaŋa ya ti àsēra zlam nday nana dek mək àgəskabu va do nahəma, *àdarfəŋa Wur ge Melefit kà tēndal a keti, àvia divi ana mis ndahanj ge mindivi nanj a.

⁷ Mazay mazavu gani : vədanj nahanj àbu, avər àtədkiaya dal-dal mək zlam àfətkiaya, àgra zlam a dal-dal àbəlafəŋ kà ndam ya təwəs vədanj ni. Vədanj gani nani ti Melefit aməmərnu àna nanj do waw ? ⁸ Ay tamal zlam ya ti àfətkiaya ni ti adak akaba civ-civ cilinj ti vədanj ni àbəlay do ; Melefit ara etikwesl wudak, kēlanj gani atəji aku, had gani emigi viti, àgray zlam va do.

⁹ Ndam geli ni, mawayay kəli. Ku tamal mādəma ma nahkay nəngu ni, məsəra lekələm ti kəbum kədəbum divi sulumani, Melefit ahəŋgay kəli. ¹⁰ Melefit ti nanj jireni ; àsēra təwi gekəli ya kəgrumi na. Kəjənumkia ndam gayanj a, kəbum kəjənumki tay nihi daya : gekəli ya kəgrum nahkay ni ti adafaki kawayum Melefit. ¹¹ Nihi ti mawayay ku way way do e kidinj gekəli bu māzay njəda gayanj dek, mōru kama kama. Məsəra Melefit awayay məgri sulum gayanj ana leli ga kaŋgay-kaŋgayani, nahkay mawayay ti ku way way do mādəbay

sulum gani nani, àmbrəŋ day-day ba. ¹² Mawayay ti kīgəm masəfani ba ; ere ye ti mawayay ni ti kənjəhadum akada gatay ya ti təfəki ahār ka Yezu lala, tēmbəŋ ndo ni. Nday gani ti Melefit nanj àbu agri sulum ya àdəmbiya, àdəm aməgri ana ndam gayanj ni ana tay.

Ere ye ti Melefit àdəm aməgri ana ndam gayanj ni ti amagraj ededinj

¹³ Kəsəruma, ahaslani ti Melefit àhibiya ma ana Abraham a, àhi aməgri sulum. Ka ya ti àhi ma gani ni ti àmbada ; àmbaday ti àna ahār gayanj gayanjani, adaba maslaŋa àbi gədakani àtam nanj bi. ¹⁴ Àmbada, àdəm : « Nəgruk sulum goro dal-dal, anagraj ti kəwuday dal-dal. Zlam gani nani ti amagravu ededinj.* »

¹⁵ Abraham àra ècia ma gana nahkay ti àgəskabá, ajəgay ere ye ti Melefit àhi aməgri ni, àmbrəŋ ndo. Abraham àra àgəskabá nahkay ti Melefit àgri ere ye ti àhi aməgri ni. ¹⁶ Ka ya ti mis ambaday ni ti, ambaday ti àna ere ye ti àtam nanj àna gədakani ni. Àra àmbada nahkay ti ku way way do agəskabu mbaday gayanj ni, tàcalfəŋ kà ma gani va do. ¹⁷ Nahkay day Melefit awayay adəfiki ana ndam gayanj ere ye ti àdəm aməgri ana tay ni dek ti aməgri ana tay ededinj ; awayay ti təsər lala aməmbatkaba majalay ahār gayanj a day-day do :

* 6:14 Mənjəkiani 22.16-17.

nahkay ti àmbaday. ¹⁸ Melefit àdám amagray zlam, mæk àmbaday. Pakama nday nani cæni ti avi njêda ana leli dal-dal, adaba Melefit ti àsêkad malfaða do simiteni. Pakama gani àra àvia njêda ana leli a ti, mambu makoru kama kama, adaba màmbrêja zlam ndahan a dek, mæsêra Melefit amægri ere ye ti àdám amægri ana leli ni ana leli. ¹⁹ Zlam gani nani ya mæsêra Melefit amægri ana leli ni ti ndiñ-ndiñ, avi njêda ana leli dal-dal. Makavu àna nan lala, acafêja leli ge mijikiana ke divi a. Zlam gani nani aziaba azana ga mahay ga melañ *njelatani ge Melefit na ana leli a, mæsêra leli amèhuriyu eslini. † ²⁰ Àhuriyu a melañ gani nani vu ti Yezu ; àhuriyu enji geli, àhuriyu ti azuhva leli. Nan ti bay gèdakani ya anjalabakabu leli akaba Melefit ni ga kanjay-kanjayani, akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

7

Melkisedek

¹ Melkisedek gani nani ti nan bay Salem, nan bay *manjalabakabu mis akaba Melefit nan ya agavêla driñ ni. Ka fat ya ti Abraham àslakabiya ke silik ya tàgray akaba bəbay ndahan, àtambiya tay a àna njêda

nahama, Melkisedek nakəñ àrəkioru, mæk àgri *sulum ge Melefit. * ² A hud ga zlam ya ti Abraham àhəlbiyu e silik ni bu ni dek ti Abraham àziaba zlam a bəlan a kurani ba ana Melkisedek a. † Enjenjeni slimi Melkisedek awayay adəmvaba ti bay jireni ; kəlan gani bay Salem ti ni awayay adəmvaba bay ya agray ti mis tənjuhədkabu àna sulumani ni. ³ Nan ti təsər bəjani do, təsər mənani do, ata bəñ ga bəjani day mis təsər tay do. A Wakita ge Melefit bu ni ti tədəmki ma ka vad ge miwi nan ndo, ka vad ga məmət gayan day tədəmki ma ndo. Nan ti akada Wur ge Melefit, adaba anjalabakabu mis akaba Melefit ga kanjay-kanjayani akada ga Wur ge Melefit ni.

⁴ Jalumki ahər ke Melkisedek, nan ya ti Abraham àziaba zlam a bəlan a kurani ba ni. Melkisedek ti nan gèdakani ! Abraham ti nan bəñ ga ata bəñ geli dek, ay àhəliaba ana Melkisedek ti zlam sulumani ya tətama zlam ndahan a ni. ⁵ Ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit kani ti nday bəza hud ge *Levi ; e Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkni ni bu ni ti Melefit àdám ndam *Izireyel ndahan ni tətziaba zlam a

† **6:19** Ahalay ti bay ya ti àbəkni wakita hini ni àzay mazavu ga zlam, àdám zlam ya ti mæsêra Melefit amægri ana leli ni ti ndiñ-ndiñ akada ga ara gèdakani, təwəlfəñ ezewed, ma ge ezewed nahən ni təwəlfəñ kà slalah ga yam, təfiyu a yam vu ga macafəja slalah ga yam na ga masləkana ni. Mənjay Təwi 27.29. * **7:1** Salem ti slimi ge Zerəzalem ahaslani. Àna ma *Hebri ti slimi gani təzavu ata

« Shalom. » « Shalom » ti awayay adəmvaba manjuhədkabani sulumani. † **7:2** Mənjay Mənjəkiani 14.17-20.

bəlaŋ a kurani ba ana tay a. Nday ya ti təhəl zlam akaba nday ya ti təziaba ni ti nday dek kə mənŋ gatay, nday ndam Izireyel ; ku tamal nday dek bəza huđ ga Abraham nənŋu ni təbu tagray nahkay. ⁶ Ay Melkisedek ti naŋ wur huđ ge Levi do ; ku tamal naŋ wur huđ ge Levi do nənŋu ni Abraham əziaba zlam a bəlaŋ a kurani ba. Melefit əhibiya ana Abraham a, əhi : « Anəgruk zlam sulumani, » nahkay Abraham ti naŋ gəđakani ; ay əgri sulum ge Melefit ana Abraham ti Melkisedek. ⁷ Məsəra, bay ya ti aŋri sulum ge Melefit ana maslaŋa nahaŋ nahəma, bay gani nani ti naŋ gəđakani ətam maslaŋa nahaŋ ni. ⁸ Kani ti nday ya ti təhəl zlam bəlaŋ a kurani bu ni ti nday mis hihirikeni, təmət. Ay a Wakita ge Melefit bu tədəm bay ya ti əhəl zlam bəlaŋ a kurani bu ya Abraham əbi ni ti əmət do. ⁹ Misliki mədəmani nahkay hi : ka ya ti təvi zlam bəlaŋ a huđ ga kurani bu ana bəza huđ ge Levi ni ti kala təvi ti ana Levi Leveni. Ay Levi day kala əvia zlam bəlaŋ a huđ ga kurani ba ana Melkisedek a, adaba Abraham ti naŋ bəŋ ge Levi ; ¹⁰ ka ya ti Abraham əbi zlam ana Melkisedek ni ti Levi wur huđ gayanŋ ni naŋ əvu a vu ga bəŋani Abraham bu.

Krist ti aŋgalabakabu mis akaba Melefit akada ge Melkisedek ni

¹¹ Təwi ga bəza huđ ge Levi ya tagray ga *maŋgalabakabu

mis akaba Melefit ni ti Melefit ədəm təgri ana ndam *Izireyel, əbu məbəkiani e *Divi gayanŋ ya ədəfiki ana Məwiz ni bu ni. Ku tamal nahkay nənŋu ni, təwi gatay ni əndeveriŋ ere ye ti Melefit awayay magrani ni lala do. Tamal əndeveriŋ lala ti bay nahaŋ ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni əra ti kamam ? Maslaŋa gani nani ti aŋgalabakabu mis akaba Melefit akada ga *Aronŋ ni do ; naŋ ti aŋgalabakabu mis akaba Melefit akada ge Melkisedek ni. ¹² Tamal Melefit əmbatkaba divi ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ na ti, məsəra əmbatkaba Divi gayanŋ ya əbu məbəkiani a Wakita gayanŋ ni bu ni daya. ¹³ Ay nihi ti Bay ya tədəmki ma a Wakita ge Melefit bu ni ti Bay geli. Naŋ ti ge dini ge Levi do ; maslaŋa ge dini gayanŋ day-day əgray təwi ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ndo. ¹⁴ Məsəra Bay geli ti ge dini ga Zəda. Ndam ge dini ga Zəda ti ŋgay təgray təwi ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti Məwiz ədəm ndo simiteni.

¹⁵ Ere ye ti adafaki zlam gani nani edədiŋeni ni ti nihi : bay nahaŋ əra ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit a, ay aŋgalabakabu mis akaba Melefit ti akada ge Melkisedek ni. ¹⁶ Maslaŋa gani nani ti təfiyu əna Divi ya əbu məbəkiani a wakita ge Məwiz bu ni ndo : Divi gani nani ti təbiki ana mis hihirikeni. Təfiyu maslaŋa gani nani ti adaba naŋ əbu

àna njəda dal-dal, àmət day-day do. ¹⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : Melefit àdəm :

« Nak ti bay manğalabakabu leli akaba mis ga kanğay-kanğayani

akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni. † »

¹⁸ Nahkay ti Melefit àmbrəŋa Divi gayan nahan ya àdəfiki ana Məwiz ahaslani na, adaba Divi gani nani ti njəda gani àhəca ga magray ere ye ti Melefit àwayay magrani na. ¹⁹ Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti èndeveriŋ ere ye ti Melefit awayay ni lala do. Ègia nahkay ti Melefit àvia divi nahan ana leli ga mahədakfəŋjana àtam ya ahaslani na. Divi gani nani ti məsəra ajənaki leli ededīŋ.

²⁰ Məsəra ajənaki leli ededīŋ ti adaba ka ya ti Melefit àfiyu Wur gayan ga manğalabakabu mis akaba nan ni ti àmbada. Ay nday ndahan ni ti ni, àbiyu tay ti àmbaday ndo. ²¹ Ka ya ti Melefit àfiyu Wur gayan ni ti àmbaday ; àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi :

« Bay Melefit àmbada, àdəm : “Nak ti bay manğalabakabu leli akaba mis ga kanğay-kanğayani.”

Aməmbatkaba majalay ahər gayan gani nana day-day do. § »

²² Melefit àra àmbada nahkay ti àwəlkabá pakama

gayan akaba geli a keti. Gayan ya àgray nahkay ni ti àtam ya àwəlkabu pakama gayan akaba ge mis ahaslani ni. Məsəra àtam ya ahaslani ni ti adaba bay ya ti adəfiki ana leli Melefit amagray ere ye ti àdəm amagray ni ededīŋ ni ti Yezu.

²³ Nahkay day, nday ndahan ya tanğalabakabu mis akaba Melefit ni ti nday kay, adaba nday ti təpəs do, təmət. ²⁴ Ay Yezu ti apəs, nan àbu àna sifa, àmət day-day do ; amənğalabakabu mis akaba Melefit ga kanğay-kanğayani. ²⁵ Nahkay ti nday ya ti tahədakfəŋjiyu kè Melefit azuhva ga Yezu ya anğalabakabu tay akaba nan ni ti, Yezu esliki mahəngay tay. Àmbrəŋ mahəngay tay day-day do, adaba nan àbu àna sifa ga kanğay-kanğayani, nan àbu ahəŋgali Melefit ana tay kəlavad.

²⁶ Bay gədəkani ya àgəski ga manğalabakabu leli akaba Melefit ni ti Yezu. Nan ti njələta, àgudar zlam do simiteni, nan mis sulumani, àgray zlam akada ga ndam magudar zlam ni do, Melefit àzoru nan driŋ agavəla. ²⁷ Nday gədəkani ndahan ya tanğalabakabu mis akaba Melefit ni ti, ahər àdəm kəlavad tīslīŋi zlam ana Melefit azuhva zlam magudarani gatay ni day kwa ti tīslīŋi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahan ni. Ay Yezu ti ni anğalabakabu

leli akaba Melefit ti nahkay do. Nan ti àvi ahàr gayan ana Melefit, àgaskabu ti tákadfəŋ nan kà təndal. Àgray nahkay ti sak bəlan, amagrakivu va do. ²⁸ E Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni ti Melefit àdəm mis hihirikeni tənjalabakabu mis akaba nan, ay nday gani nani ti njəda gatay àhəca ga magray ere ye ti Melefit àwayay na. Nahkay kələn gani Melefit àdəm pakama nahan, àmbaday. Àna mbaday gani nani ti àfiyu Wur gayan ga manjalabakabu mis akaba nan ; Wur gayan gani nani ti nan àbu ga kanğay-kanğayani, èndeverinaba ere ye ti Melefit awayay na àndava.

8

Melefit awəlkabá pakama gayan akaba geli àna Krist a

¹ Ere ye ti ahàr àdəm məsər lala ni ti nihi : Bay gədakani ya *anjalabakabu leli akaba Melefit ni ti àbu. Nan ti òru ànjəhad a hud melefít bu, kà gəvay ge kərsi ge Melefit. Ànjəhad ti kà ahar ga daf ge Melefit, a məlan ga gədakani bu. ² Agray təwi ga manjalabakabu mis akaba Melefit ti a məlan *njəlatani ge Melefit bu. Məlan *njəlatani gani nani ti ahay *miviceni ya mis hihirikeni tivicey ka sarta ge Məwiz ni do : àləm ti Bay Melefit Melefítenti ; məlan gani nani ti məlan njəlatani ge Melefit ededən.

³ Gədakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni lu ti təfiyu nan ga məvi sədaga ana Melefit akaba mislinji zlam azuhva zlam magudarani ge mis. Ègia nahkay ti bay gədakani ya anjalabakabu leli akaba Melefit ni ahàr àdəm nan day məvi sədaga ana Melefit. ⁴ Tamal nan àləbu a duniya bu ni ti akal nan ègi bay manjalabakabu mis akaba Melefit do, adaba ndam manjalabakabu mis akaba Melefit təbu, təbiyu tay àna *Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni. ⁵ Ay ndam manjalabakabu mis akaba Melefit nday nani ti, məlan njəlatani ya tagraviyu təwi gatay ni ti e melefít bu do. Məlan gatay ni ti tələm ka mazavu ga məlan njəlatani ya a hud melefít bu ni cilin. Nahkay ka ya ti Məwiz àwayay evicéy ahay njəlatani ni ti Melefit àhi ahkado : « Ci day, ahàr àdəm kəgray dek akada ahay ya ti nədəfukki ka ya ti nak ka ahàr ga həma ni.* » ⁶ Ay nihi ti təwi ga Yezu ti gərgəri akaba gatay ndahan ni simiteni. Melefit awəlkabu pakama gayan məweni akaba geli, awəlkabu ti àna təwi ga Yezu ; pakama ya *awəlkabu nihi ni ti àtam ya ahaslani ni, adaba ere gani ya ti Melefit àdəm aməgri ana leli ni ti àtam ere ye ti àdəm ahaslani amagray ni simiteni.

* 8:5 Mahərana 25.40.

⁷ Nahkay ti pakama ge Melefit ya àwèlkabu akaba geli ahaslani ni ti àrakaboru ndo. Do ni ti, akal Melefit àwèlkabu pakama nahan akaba geli do. ⁸ Ay àwèlkabá pakama nahan na akaba geli ededín a. Àlègi ana ndam gayan, àdám nahkay hi :

« Cùm day, nu Bay Melefit nèhi ma ana kèli.

Sarta nahan àbu ara ;

ka sarta gani nani ti anèwèlkabu pakama maweni akaba ga ndam goro,

ndam *Izireyel akaba ndam *Zède ni ðek.

⁹ Pakama ya anèwèlkabu akaba gatay ni ti

gèrgèri akaba pakama ya nèwèlkabu akaba ga ata bèn gatay ahaslani

ka ya ti nèdafèña ahar ka tay a, nèhèlaya tay ka had Ezip a ni.

Anèwèlkabu pakama nahan akaba gatay ti

adaba nday ndayani àna ahàr gatay tàmbrèn pakama goro

ya nèwèlkabu akaba gatay ahaslani ni,

nahkay ti nu day nèmbrèn tay.

Nèhi ma hini ana kèli ti nu Bay Melefit.

¹⁰ Pakama maweni ya anèwèlkabu akaba ga ndam Izireyel

ka sarta gani nani ya amara ni ti nahkay hi :

Anagray ti tâjalaki ahàr ke Divi goro kèlavàd,

kala àbu mabèkiani a mabèruv gatay bu.

Enigi Bay Melefit gatay, nday day etigi ndam goro.

Nèhi ma hini ana kèli ni ti nu Bay Melefit.

¹¹ «Sàr Bay Melefit» ti maslanja amèhi ana maslanja nahan e kidín gatay bu do simiteni.

Ku ana ndam ga kèsa gatay, ku ana bèza ga mèn gatay nèngu ni atèhi ana tay do.

Adaba ku way way do e kidín gatay bu amèsar nu,

ku wur gèziteni, ku mis gèdakani amèsar nu.

¹² Anèmbèrfèña zlam magudarani gatay na kà tay a ;

zlam gatay ya ti tàgray, àbèlafu do ni ti anèjalaki ahàr va do simiteni.† »

¹³ Ma ge Melefit hini ya àdám ni ti àdámki ka mawèlkabu pakama maweni. Gayan ya àdám nahkay ni ti adafaki mawèlkabu pakama ya ahaslani ni ti midigweni. Ay zlam ya ègia midigwena, àgray tawi va do ni ti atèmbrèn, amèlèbi va bi.

9

Tawi ga manjalabakabu mis akaba Melefit ya tàgray ahaslani ni

¹ Ka ya ti Melefit *àwèlkabu pakama gayan akaba ga ndam *Izireyel ahaslani ni ti àdèfiki divi gayan ana tay ga *manjalabakabu mis akaba nan a ahay gayan

bu. Ahay gani nani ti ka had. * ² Ahay gani nani ti hud gani mekelkabana àna azana. Məlan ye enjenjeni nahəma, təzalay məlan *njəlatani; eslini ti təbəhad məlan məbəhadki *ceŋgel akaba tabəl ga məbəhadiki *dipeŋ ana Melefit. † ³ Məlan ye cə kama ga azana ni ti təzalay məlan njəlatani àtam ndahaŋ ni dek. Kələŋ ga azana nahəma, ⁴ təfəkad zlam ga gru ya tazəbaki haf ya ezi àcər ni, ‡ təfəkad *sahar daya. § Sahar gani nani ti məbəki gru dek; a hud gani bu ni ti zlam təvu məhkər: halaf ga gru akaba *man a hud gani bu; aday ga *Aron ya àbay vay-vay ni, * akaba akur cə. Akur nday nani ti ma ge Melefit àki məbəkiani. Nahkay sahar gani nani ti təzalay *sahar ge Melefit ya adafaki àwəlkabu pakama gayaŋ akaba ge mis ni. ⁵ Ke erma ga sahar ni təbəki mimiz ti Melefit məmbərfeŋa zlam ge mis ya təgudar ka məsər gatay do na; ka ahər ga sahar ni təgraya mazavu ge Serəbeŋ † a cə; tàpəbki kərpaŋla gatay ke erma ni. Serəbeŋ nday nani ti tədafaki Melefit naŋ àbu a məlan gani nani bu àna njəda gayaŋ dek. Ay ti nəhiaba ma gana dek ana kəli a nihi faŋ do.

⁶ Tàra təslamala zlam na dek nahkay ti ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təhuriyu a məlan ye enjenjeni ni vu kəlavad ga magray təwi gatay. ⁷ Ay a məlan ye cə ni vu ni ti bay gəfəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ahuriyu cilin. Ahuriyu ti sak bəlaŋ a dəzani bu; àhuriya ti ahər àdəm abiaya mimiz ana Melefit a azuhva zlam gayaŋ ya àgudar ka məsər gayaŋ do ni akaba azuhva zlam ge mis ndahaŋ ya təgudar ka məsər gatay do ni. ⁸ Àna zlam nday nani ti *Məsuf Njəlatani adafaki ka ya ti məlan ye enjenjeni àbu mba ni ti divi ga məhuriyani a məlan *njəlatani ge Melefit ni vu àbi faŋ bi. ⁹ Zlam gani nday nani təzavu akaba ga sarta hini: mis takoru afa ge Melefit, təgri sədaga, təvi zlam ana ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti tıslinji azuhva zlam magudarani gatay ni, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni majalay ahər gatay dek njələta do, nahkay zlam gatay ya tagray ni èsliki mendeveŋ ere ye ti Melefit awayay ni do. ¹⁰ Zlam gani nani dek ya tagray ni ti ma àki ka zlam məzumani, ka zlam miseni akaba ka baray gərgərani. Nani ti təwi ge

* **9:1** Tədəmki ma hini ti ka ahay ge Melefit ya təgray a hud gili bu ka sarta ge Məwiz, təsawadəy àna naŋ ni. Mənjay Mahərana 26.1-30. † **9:2** Mənjay Mahərana 25.23-40. ‡ **9:4** Mənjay Mahərana 30.1-6. § **9:4** Mənjay Mahərana 25.10-16. * **9:4** Mənjay Macalani 17.23. † **9:5** Serəbeŋ ti zlam àna sifa ya tajəgay məlan njəlatani ni, kərpaŋla təfəŋ kə tay. Nday *məslər ge Melefit do. Mənjay Mahərana 25.18-20.

mis hihirikeni ya tagray ni cilin; Melefit agəskabu hayaŋ, duk abivoru ana vad ya aməmbatkaba ni.

Àna mimiz ge Krist ti Melefit àwəlkabu pakama maweni akaba ge mis

¹¹ Ay nihi ti *Krist àra. Naŋ ti Bay gədakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ku nihi naŋ àbu agri zlam sulumani ge Melefit ana leli. Àhuriya a ahay ge Melefit va; ay ahay gani nani ti gədakani àtam ya ka had ni, araŋa magədavani àki bi. Ahay nani ti mis hihirikeni àləm do; nahkay ahay gani nani ti a duniya bu do. ¹² Àra àhuriya a ahay gani nani va ti àhuriyu a məlaŋ *njəlatani ge Melefit ni vu. Àhuriyu ti àna mimiz ga vugul akaba ga bəza sla ya tislini ana Melefit ni do; àhuriyu ti àna mimiz gayaŋ ya aŋgəzaya ka ya ti àmət kà təndal ni. Àmət nahkay ti, àhəŋga leli a ga kaŋgay-kaŋgayana àndava, àhuriyu a məlaŋ *njəlatani ge Melefit ni vu sak bəlaŋ ti əslia. ¹³ Ka ya ti mis àgudara zlam a, əgia naŋ njələta kə eri ge Melefit do nahəma, ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tigəceki mimiz ga vugul akaba ga kokur, təbəki viti ga sla walani daya. Nahkay vu gayaŋ egi njələta

kə eri ge Melefit. ¹⁴ Mimiz ge Krist ti àtam mimiz ga zlam ga gənaŋ sak kay do waw? Krist ti àgudar zlam do simiteni, ay àvi ahàr gayaŋ ana Melefit ti təkadnaŋ; àgray nahkay ti àna njəda ga *Məsuf ge Melefit; Məsuf gani nani ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Krist àvia ahàr gayaŋ ana Melefit a nahkay ti, àgray ti ku majalay ahàr geli day mīgi njələtani; nahkay ti məgray zlam ya azoru leli e kisim vu ni va ba; məgri təwi ti ana Melefit. Melefit ti naŋ Bay ga sifa!

¹⁵ Əgia nahkay ti Melefit *àwəlkabu pakama gayaŋ maweni akaba ge mis; àwəlkabu ti àna təwi ge Krist. Àwəlkabu ti ndam ya ti azalay tay ni təŋgət zlam sulumani ya àdəm aməgri ana tay ni; zlam nday nani ti atələbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Melefit aməgri ana tay nahkay ti azuhva kisim ge Krist, adaba àna kisim gayaŋ ni ti àpəla zlam ge mis ya təgudar ka sarta ya Melefit àwəlkabu pakama maweni akaba gatay faŋ ndo ni.

¹⁶ Nahkay day, bi mis nahaŋ wudaka amət ti àdəm ahəmamam ndam gayaŋ tèdevu zlam gayaŋ ni. † Ay tamal maslaŋa gani àmət faŋ ndo ni ti ndam gani tislili medevu zlam gayaŋ ni do. ¹⁷ Nahkay tamal àmət faŋ

† **9:16** Àna ma Gres ya təbəki ahalay ni ti tədəm « diateke. » Ma gani nani ti awayay adəmvaba mawəlkabu pakama, awayay adəmvaba pakama ge mis ya àdəm ahəmamam tèdey zlam gayaŋ ka ya ti àmət ni daya; ma gani bəlaŋ. Nahkay təgurkabu zlam nday nani cəeni, tədəm tamal zlam ahkay do ni mis àmət faŋ ndo ni ti tədi slimi ana pakama gani do.

ndo ni ti ma gayan̄ ya àdəm ni masakani hayan̄. Ka ya ti maslan̄a gani nan̄ àbu àna sifa mba ni ti mis tèdey zlam gayan̄ ni fan̄ do. ¹⁸ Pakama ge Melefit ya awəlkabu akaba ge mis ni day nahkay. Ka ya ti àwəlkabu pakama gayan̄ enjenjeni akaba ge mis ni ti tàkad̄ zlam, tigucey mimiz gani. ¹⁹ Ka ya ti Məwiz èjeŋgey *Divi ge Melefit dek kè meleher ge mis nahəma, àgray akada ge Melefit ya àhi ni : àzay mimiz ga vugul akaba ga bəza sla, àcahkiviyu yam, àzay en̄guc ga zlam ga gənaw ndizeni, àwəlki ka aday, àtəliyū e mimiz ni vu juḅ mək èguceki ka Wakita ge Melefit ni ; èguceki ke mis ni dek daya. ²⁰ Àdəm : « Mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan̄ akaba gekəli àna nan̄ ; àdəm gəsumkabu pakama gayan̄ ni dek kwa. § » ²¹ Èguceki mimiz ni ka ahay ge Melefit akaba ka zlam ya təvu a ahay ni bu, tagray təwi àna tay ni dek daya. ²² Nahkay ti Melefit àdəm e Divi gayan̄ ni bu, ku mam day mam tiguceki mimiz day ti egi njəlata. Ere ye ti tiguceki mimiz do ni ti àbi kay bi. Tamal tábaya mimiz a ndo ni ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a do simiteni.

Krist ti àvi ahàr gayan̄ ana Melefit azuhva zlam magudarani ge mis

²³ Nahkay zla nahəma, zlam nday nani ya ka had̄

ni ti mazavu ga zlam ya a huḍ melefit bu ni cilin̄, ay ku tamal nahkay nən̄gu ni ahàr àdəm tigi njəlata àna mimiz ya tiguceki ka tay ni. Nahkay day, tamal leli mawayay mahədakfəŋiyu kà zlam zlamani ya e melefit bu ni ti ahàr àdəm tábaya mimiz sulumana àtama ga zlam ga gənaw na. ²⁴ Ahay ge Melefit ya *Krist àhuriyu ni ti mis tələm do. Ahay ge Melefit ya mis tələm ni ti mazavu ga məlan̄ *njəlatani ya a huḍ melefit bu ni cilin̄. Krist àhuriyu ti a huḍ melefit vu ; ku nihi nan̄ àbu eslini kè meleher ge Melefit ga məjənaki leli. ²⁵ Gəḍakani ga ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefit ti ahuriyu a məlan̄ *njəlatani ge Melefit ya mis tələm ni vu sak bəlan̄ a dəzani bu ; ahuriyu ti àna mimiz gayan̄ gayan̄ani do. Ay Krist ti àgray nahkay ndo ; àvi ahàr gayan̄ ana Melefit sak kay ndo. ²⁶ Nahkay do ni ti kwa ka mən̄jəki ga duniya akal Krist acakay daliya sak kay, ay àgray nahkay ndo. Àcakay daliya ti sak bəlan̄, kələn̄ gani amacakay va do ; àcakay ti ga madafakiani duniya ara andav wudak. Àra ti ga məvi ahàr gayan̄ ana Melefit ti magudar zlam ge mis ni mələbi va bi. ²⁷ Mis hihirikeni lu amət sak bəlan̄ cilin̄, kələn̄ gani Melefit amagrafəŋa seriya. ²⁸ Nahkay day Krist àvi ahàr gayan̄ ana Melefit ti sak bəlan̄ ; àgray nahkay

ti, ti Melefit m̄amb̄arfəŋa zlam magudarani ge mis a kay. Ay a vad nahaŋ ti Krist amaŋga. Amaŋga ti azuhva zlam magudarani va do ; amaŋga ti ga mahəŋgay ndam gayaŋ ya taɟəgay naŋ ni.

10

1 *Divi ge Melefit ya M̄awiz àb̄əki ka wakita gayaŋ ni ti mazavu ga zlam sulumani ya Melefit aməgri ana leli ni ; Divi gani àd̄əfiki zlam sulumani ge Melefit ni ana leli lala do. Adaba mam, kilevi t̄əbu takoru k̄ə meleher ge Melefit, t̄isliŋi zlam kilevi, t̄əmb̄rəŋ d̄ay-d̄ay do ; ay zlam nday nani ya tagray ni ti èndeveriŋ ere ye ti Melefit awayay ni d̄ek do. 2 Tamal ti endeveriŋ ere ye ti Melefit awayay ni ti, akal t̄əmb̄rəŋ misliŋi zlam ana Melefit, adaba giri-giri ti ndam ya ti Melefit àmb̄arfəŋa zlam magudarani gatay ni k̄ə tay a ni ti akal t̄əsər t̄igia njəlatana k̄ə eri ge Melefit a àndava, zlam magudarani gatay àbi va bi. Ay t̄əgray nahkay do ; t̄əbu t̄isliŋi zlam kekileŋa. 3 T̄əbu t̄isliŋi zlam ana Melefit kilevi ti, agray ti t̄əjalaki ah̄ər kilevi ka magudar zlam gatay, t̄əsəra nday ndam magudar zlam kekileŋa. 4 Nahkay ti m̄əsəra mimiz ga kokur akaba ga vugul ti àgray ti Melefit m̄amb̄arfəŋa zlam magudarani ge mis na k̄ə tay a koksah.

5 Nahkay zla nahəma, ka ya ti *Krist àra a duniya va ni ti

àhi ana Melefit ahkado :

« Zlam ge mis ya t̄isliŋək ni akaba s̄ədaga gatay ya t̄əgruk ni ti k̄əwayay do,

k̄əgra ti t̄iwi nu sawaŋ.

6 Zlam ge mis ya t̄isliŋək ahkay do ni ya teviyekək azuhva zlam magudarani gatay ni ti àb̄əlafuk do.

7 Nahkay n̄əd̄əm : Bay Melefit goro, nu hi, nu ka ah̄ər divi,

nakoru ti ga magray ere ye ti kawayay ni.

Bay ya ti t̄əd̄əmki ma a huđ ga wakita gayak ni bu ni ti nu.* »

8 Ka m̄ənjəki ga pakama hini ti àd̄əm : « Zlam ge mis ya t̄isliŋək ni, s̄ədaga gatay ya t̄əgruk ni, ahkay do ni zlam gatay ya teviyek azuhva zlam magudarani gatay ni ti k̄əwayay do ; zlam nday nani ti t̄əb̄əlafuk do. » Ay m̄əsəra zlam nday nani d̄ek ti tagray akada ge Melefit ya àhi ana tay grum e Divi gayaŋ bu ni. 9 Àd̄əm keti : « Nu hi, nu ka ah̄ər divi, nakoru ti ga magray ere ye ti kawayay ni. » Àd̄əm nahkay ti, ad̄əfiki zlam ya ti t̄əgri ana Melefit ahaslani ni ti ègia zlam masakana ; nihi ti ah̄ər àd̄əm t̄əgri zlam m̄əweni sawaŋ.

10 Nahkay ere ye ti Melefit àwayay ni ti Yezu Krist àgra : àvi ah̄ər gayaŋ ana Melefit sak b̄əlaŋ h̄əya. Àra àvia ah̄ər gayaŋ a nahkay ni ti leli m̄igia ndam njəlatana ge Melefit a.

11 Bay manjalabakabu mis akaba Melefit lu nan̄ àbu ecik kəlavad̄, esliņi zlam sak kay ana Melefit, esliņi kəlavad̄ nahkay. Ay zlam ya ti esliņi ana Melefit ni èsliki magrani ti Melefit mām̄bər̄fəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a do simiteni. 12 Ay Krist ti àgray akada gatay ni ndo : nan̄ ti àvay ahàr gayan̄ sak bəlan̄ ti Melefit mām̄bər̄fəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a ; àra àva ti ànjəhad̄ digus kà ahar ga daf ge Melefit a məlan̄ ga gəđakani bu ga kan̄gay-kan̄gayani. 13 Melefit àhi : « Ndam ezir gayak ti anabəhad̄ tay kè meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.† » Nihi ti nan̄ àbu ajəgay sarta gani nani. 14 Àva ahàr gayan̄ a sak bəlan̄ ti, àgray ti nday ya ti àhəngay tay ni ti tīgi ndam *njəlatani ge Melefit ga kan̄gay-kan̄gayani. Nahkay ti èndeveriņa təwi ge Melefit ya awayay na dek.

15 *Məsuf Njəlatani day adəfiki ana leli zlam nday nani jiri eded̄iņ. Ere ye ti àdəm enjenjeni ni ti nihi :

16 « Bay Melefit àdəm :
 “Pakama maweni ya
 anəwəlkabu akaba
 gatay
 ka sarta gani nani ya amara
 ni ti nahkay hi :
 anagray ti təjalaki ahàr ke
 Divi goro kəlavad̄,
 amanjəhad̄iviyu ana tay a
 məbər̄uv bu.” »

17 Àdəm keti :

« Zlam magudarani gatay
 ahkay do ni zlam gatay
 ya ti təgray àbəlafu do
 ni ti anəjalaki ahàr do
 simiteni.‡ »

18 Nahkay ti Melefit
 àmbər̄fəŋa zlam magu-
 darani ge mis ni kà tay a.
 Ègia nahkay ti ahàr àdəm
 təgri sədaga ana Melefit ti
 mām̄bər̄fəŋa zlam magu-
 darani nday nani kà tay a va
 do.

*Məfəki ahàr ke Melefit,
 mahədakfəŋiyu*

19 Bəza ga mmawa, nahkay
 ti məsəra Melefit àvia divi
 ana leli ga mahədakfəŋiyana
 kà gəvay a məlan̄ gayan̄
 *njəlatani ni va. Divi gani
 nani ti àvia ana leli a azuhva
 mimiz ga Yezu ya àŋgəzaya
 ka ya ti *tədarfəŋ nan̄ kà
 təndal ni. 20 Divi gani nani
 ti divi maweni, nday ya ti
 e divi gani nani bu ni ti
 təŋgət sifa. Divi gani nani
 ti Yezu àzləkiaba ana leli a.
 Ka ya ti àmətfəŋ kà təndal
 ni ti azana ga mahay ga
 məlan̄ *njəlatani ge Melefit ni
 ègəzlehva : azana gani nani ti
 kala vu ga Yezu. Yezu àmət ti
 mis təhad̄akfəŋiyu kè Melefit :
 àmət nahkay ti ègəzlehkaba
 azana ya àcafəŋa mis ga
 mahədakfəŋiyani kè Melefit a
 ni. 21 Nan̄ ti Bay gəđakani ya
 anjalabakabu ndam ge Melefit
 akaba Melefit ni. 22 Ègia
 nahkay ti mahədakumfəŋiyu.
 Mahədakumfəŋiyu ti àna hud̄
 bəlan̄, məfumki ahàr geli
 dek. Adaba Yezu àgray ti

mìgia njelatana, màjalay ahàr magədavani va do; àbara leli àna yam njelatana daya. ²³ Məsəra Melefit aməgri zlam sulumani ana leli; məhumioru ma gani ana mis vay-vay, məmbrəŋ ba, adaba Bay ya ti àdəm aməgri zlam nday nani ana leli ni ti Melefit; naŋ ti àmbat ahàr day-day do. ²⁴ Ahàr àdəm ku way way do e kidiŋ geli bu mǎfi ahàr ana maslaŋa nahaŋ, mǎvi njəda ana mis e kidiŋ geli bu ga mawayay mis ndahaŋ akaba ga məgri zlam sulumani ana mis. ²⁵ Məmbərəŋum macakalavani ba. Mis ndahaŋ ti təmbərəŋa, ay leli ti məgrum akada gatay ni ba. Kəsəruma vad ga Bay geli ya amara ni enjia wudak, nahkay zla nahəma məmbərəŋum macakalavani ba; ahàr àdəm ku way way do e kidiŋ geli bu mǎvi njəda ana maslaŋa nahaŋ.

²⁶ Leli ti məsəra jiri ge Melefit ya əgri ana leli na. Nahkay tamal magudar zlam zakw nahəma, misliki məgri sədaga ana Melefit ti məmbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a va do. ²⁷ Tamal mis əgudara zlam a nahkay ti maslaŋa gani mǎgray aŋgwaz dal-dal, adaba Melefit amagrafəŋa seriya, aku gədakani aməzum tay akaba ndam ya təgəskabu ma ge Melefit va do ni dek. ²⁸ Kəsəruma, tamal mis əgra zlam ya ti Melefit àcafəŋa mis ga magrana e *Divi gayan ya Məwiz àbəki ni bu na, mək mis cə mahkər

təgrakia sedi a ti takad naŋ həya, əsi cicihi ana mis do. ²⁹ Nahkay ti tamal mis àcəlkia ka Wur ge Melefit a, əzay naŋ akada zlam masakani ni ti Melefit amatraḅ naŋ do waw? Amatraḅ naŋ ti dal-dal àtam ya atraḅ maslaŋa ya ti əgəskabu Divi gayan do ni, adaba maslaŋa gani nani ti əgia mis njelatani ge Melefit azuhva mimiz ga Yezu a, ay amənjələŋ ke mimiz gani nani akada zlam masakani sawaŋ. Ana mimiz gani nani ti Melefit àwəlkabá pakama gayan akaba geli a, àdəm amahəŋgay leli àna naŋ. *Məsuf Njelatani əgria *sulum ge Melefit ana maslaŋa gani nana, ay maslaŋa gani əndivia Məsuf Njelatani na sawaŋ. ³⁰ Məsəra, Melefit àdəm: « Bay ya ti atraḅvù mis, ahəŋgrivù zlam magudarani ana tay ni ti nu. » Àbu məbəkiani keti: « Bay Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam gayan a.Š » ³¹ Melefit ti naŋ Bay ga sifa: njəda gayan àtam ga zlam ni dek. Tamal əgəsa mis a awayay matraḅ naŋ ti maslaŋa gani amacakay daliya dal-dal, daliya nahaŋ àbi àtam daliya gani nani bi.

³² Sərunki ka sarta ya ti kicəm pakama ge Melefit enji, kəgəsumkabu ni. Ka sarta gani nani ti mis təgria daliya gərgəri kay ana kəli a, ay ti kəbesəma. ³³ Sarta ndahaŋ tündivia kəli a, təgria daliya ana kəli kè eri ge mis a dek; sarta ndahaŋ

11

kəvumia njəda ana mis ndahaŋ ya ti təcakay daliya akada nani na. ³⁴ Ndam ya təbiyu tay a daŋgay vu ni ti təsia cicihi ana kəli a, kəjənumkia tay a. Ka ya ti mis təhəlfəŋa zlam gekəli kə kəli a ni ti kəgəsumkabá àna məmərana, adaba kəsəruma, lekələm kəbum ana zlam sulumani àtam ya ti təhəlfəŋa kə kəli a ni. Zlam sulumani nday nani ti tanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani. ³⁵ Nahkay zla nahəma, kəmbərəŋum məfumki ahàr ke Melefit ba, adaba tamal kəmbərəŋum məfəki ahàr do ni ti aməgri zlam sulumani kay ana kəli azuhva nani. ³⁶ Ere ye ti ahàr àdəm kəgrum ni ti nahkay hi : zum njəda gekəli dek ga moroni kama kama. Tamal kəgrum nahkay ti akəgrum ere ye ti Melefit awayay ni, nahkay ti akəŋgətum ere ye ti Melefit àdəm aməvi ana kəli ni. ³⁷ Melefit àdəm :

« Kama gəzit ti Bay ya ti ara ni amara, ènjia wudak.

Sarta gani àbi kay va bi.

³⁸ Maslaŋa ya ti nədəm naŋ jireni, afəku ahàr ni ti anəvi sifa.

Ay tamal maslaŋa gani àmbərəŋa nu a ti anəgəskabu naŋ va do.* »

³⁹ Ay leli ti leli ndam ya ti təmbrəŋ Melefit, tijiji ni do. Leli ti ndam ya ti təfəki ahàr ke Melefit ni, nahkay Melefit amahəŋgay leli, aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana leli.

Məfəki ahàr ke Melefit

¹ Məfəki ahàr ke Melefit ti awayay adəm vaba mam ? Tamal məfəki ahàr ke Melefit ti məsəra leli məbu àna zlam ya ti Melefit àdəm aməvi ana leli ni àndava. Ku tamal mipi zlam nday nani faŋ do nəŋgu ni, məsəra təbu ededīŋ ededīŋeni. ² Ndam ge Melefit ya ahaslani ni təfəkia ahàr a nahkay, mək Melefit àzləbay tay azuhva məfəki ahàr gatay ni.

³ Leli day məfəki ahàr ke Melefit. Məsəra Melefit àgraya mələŋ na dek àna ma gayaŋ ya àdəm na. Nahkay məsəra zlam ya ti mipi ni ti Melefit àgraya àna zlam ya mipi do na.

⁴ Abel day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri sədaga ana Melefit àtam ga *Kayiŋ ya àgri ni àna sulumani. Abel àra àgra nahkay ti Melefit àzləbay naŋ azuhva sədaga gayaŋ ni, àdəm naŋ ti mis jireni. Ku tamal Abel àməta nəŋgu ni, ku kani day naŋ àbu adəfiki məfəki ahàr ke Melefit ana leli.

⁵ *Enok day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti Melefit àzaba naŋ a duniya ba, àmət ndo. Naŋ àbi ka duniya va bi, adaba Melefit àzoya naŋ a gavəla. Ay ku ka ya ti Melefit àzoru naŋ faŋ ndo nəŋgu ni, Melefit àzləba naŋ a, àdəm naŋ mis sulumani. * ⁶ Tamal mis àfəki ahàr ke Melefit do ni ti Melefit àzləbay naŋ do, àdəm naŋ mis sulumani

* 10:38 Habakuk 2.3-4.

* 11:5 Məŋjay Məŋjəkiani 5.24.

koksah. Adaba ku way way do awayay ahəfəkfəŋiyu kə Melefit nahəma, ahər ədəm maslaŋa gani məfəki ahər, məgəskabu Melefit naŋ əbu, məsər Melefit agri zlam sulumani ana nday ya ti tədəbay naŋ ni.

⁷ Nəwi day əfəkia ahər ke Melefit a, nahkay ti əgəsikia ma. Ka ya ti Melefit ədəfik i zlam ya ti əgravu faŋ ndo ni ti Nəwi əgraya *slalah ga yam a, təhuriyu akaba ndam ga huđ ahay gayan, mək Melefit əhəŋgay tay. Nəwi əra əfəkia ahər ke Melefit a nahkay ti, Melefit ədəm naŋ mis jireni ; nahkay ere ye ti Nəwi əgray ni ti ədəfaki ndam ga *duniya ti nday ndam jireni do.

⁸ Abraham day əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti ka ya ti Melefit əzalay naŋ ni ti Abraham əgəsikia ma. Asləka ka hađ gayan a, ərə ka hađ ya ti Melefit ədəm aməvi ni. Əsər məlaŋ ya ti akoru ni do, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni ərə. ⁹ Azuhva məfəki ahər gayan ni ti ənjəhad ka hađ ya ti Melefit ədəm aməvi ni, ay ənjəhad ti akada naŋ zal mirkwi : ənjəhad a ahay miviceni bu. Wur gayan Izak, kələŋ gani wur huđ gayan Zekəp day tənjəhad a ahay miviceni bu akada gayan ni : nday day Melefit əhi ana tay aməvi hađ ya ti ədəm aməvi ana Abraham ni ana tay. ¹⁰ Abraham ənjəhad a ahay miviceni bu ni ti adaba ahətay sarta ya ti atafəkad kəsa nahaŋ ni ;

kəsa gani nani ti asak ga ahay gani məfəkadani lala. Əsər ahəmamam tələm ahay ga kəsa gani nani ti Melefit, amələmaya ahay nday nana ti naŋ gani daya.

¹¹ Sara day əfəkia ahər ke Melefit a. Nahkay ti Melefit əgray ti mīwi wur. Naŋ ti dəgəlani, medeweleni daya, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni Melefit əgray ti mīwi wur ; əgray ti adaba Sara əgəskabá ere ye ti ədəm aməgri na amagray ededīŋ. ¹² Nahkay ti ku tamal Abraham naŋ bələŋ, naŋ medeweleni herem-herem nəŋgu ni, bəza huđ gayan tigi kay. Nday kay akada bonŋur ya a huđ melefit bu ni, ahkay do ni akada wiyaŋ ga zalaka, təcal koksah.

¹³ Mis nday nani dək ti təfəki ahər ke Melefit, duk əbivoru ana kisim gatay təmbrəŋ məfəki ahər gatay ni ndo. Ka ya ti təmət ni ti təŋgət zlam ge Melefit ya ti ədəm aməvi ana tay ni faŋ ndo ; təsəra zlam nday nani atələbu akada zlam ya ti tipioru drin ni cilin, mək təmərvu əna naŋ. Tədəm nday ndam mirkwi, kəsa gatay əbi a duniya bu bi. ¹⁴ Gatay ya ti tədəm nahkay ni ti adafaki nday təbu tajəgay hađ gatay gatayani. ¹⁵ Tamal təjalakia ahər ka hađ gatay ya təmbərbiya na ti akal təslikia maŋgona eslina. ¹⁶ Ay nihi ti tawayay hađ sulumani ya atam ndahaŋ ni ; hađ sulumani nani ti e melefit bu. Nahkay ti Melefit awayay

ti təzalay naŋ Bay Melefit gatay, təzalay naŋ nahkay ti àbəlafəŋ dal-dal. Àslamalia kəsa sulumani ana tay a efedīŋ a.

¹⁷ Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgəskabu misliŋi wur gayəŋ Izak. Melefit àhi mǎgray nahkay ti àhəlfəŋa eyə a, awayay ti Abraham mǎdafaki ahəmamam afəki ahàr ni. Izak ti wur ga Abraham naŋ bəlaŋ, nahaŋ àbi, Melefit àhi ana Abraham aməvi bəza huđ kay ti àna naŋ, ¹⁸ àdəm : « Akəŋgət bəza huđ gayak ti àna Izak.† » Ku tamal nahkay nəŋgu ni, Abraham àgəsikia ma ana Melefit a, ¹⁹ adaba àhi ana ahàr Melefit ti esliki mahəŋgaraba mis e kisim ba tata. Abraham àra àfəkia ahàr a nahkay ti Melefit àhəŋgri wur gayəŋ ni. Ge Melefit ya àhəŋgri wur ga Abraham ni ti adafaki ere ye ti amagravu kama kama ni.

²⁰ Izak day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri *sulum ge Melefit ana ata Zekəp nday ata Eseyə : àdəmki ma ka zlam ya amagrakivu ka tay ni.

²¹ Zekəp day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri sulum ge Melefit ana bəza ge Zəzef cəeni. Àgri ana tay ti ka ya ti awayay endevervu ni ; àra àgria sulum ge Melefit ana tay a ti àjakvu àna aday, àhəŋgrioru ahàr a hađ ana Melefit. ‡

²² Zəzef day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àdəm ndam *Izireyel atasləka ka hađ Ezip a. Àdəm ma gani nani ti ka sarta ya ti awayay endevervu ni ; àdəm ka ya ti atasləka ni ti tǎhəla aslat gayəŋ a.

²³ Ata bəŋ ge Məwiz day tǎfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti tǎŋgah naŋ kiyi mahkə. Tǎŋgah ti adaba wur ni àbəlāy ; *Faroŋ bay məgur hađ ni àdəm tǎbazl bəza ga ndam Izireyel, ay ti tǎgrafəŋa aŋgwaz kà ma gana ndo.

²⁴ Məwiz day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ka ya ti ègia gəđakana ni ti àwayay ti tǎdəm naŋ wur ga wur ga Faroŋ ni va ba. ²⁵ Àwayay ti hojo tǎgri daliya akada ya tǎgri ana ndam Izireyel ndahaŋ ni ere gani ti amərvu àna zlam magudarani ni, adaba zlam magudarani ti avay məmərani gəzit ciliŋ. ²⁶ Àhi ana ahàr hojo tǎgri daliya akada ya ti tǎgri ana *Krist ni ere gani ti aŋgət elimeni ga hađ Ezip ni đek ni. Àjalaki ahàr ti ka zlam sulumani ge Melefit ya aməgri azuhva mǎfəki ahàr gayəŋ ni.

²⁷ Məwiz àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àsləka ka hađ Ezip a. Ku tamal bay ga hađ ni àzumkia bəruv a nəŋgu ni, àgrafəŋa aŋgwaz a ndo. Məwiz àmbrəŋ mǎfəki ahàr gayəŋ ni ndo, ègia akada èpia Bay Melefit, naŋ ya ti èpivu do na. ²⁸ Məwiz àra àfəkia ahàr ke Melefit nahkay

ni ti àgray ti ndam Izireyel tâgray *Pak ye enjenjeni ni : tãbaki mimiz kà mahay gatay. Tãgray nahkay ti, ti *mãslãr ge Melefit ya àslãrbiyu ga mabazl bãza meykweya ni ènjifiñ kà bãza gatay ni ba.

²⁹ Ndam Izireyel tãfãkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti tãslãkaba a Dãlũv Ndizeni ni ba ; tãslãkaba ti akadã ka had mikãleni, yam àbi ka mãlan gani bi. Ay ka ya ti ndam Ezip tawayay maslãkabana ni ti yam ni àndaba tay a ðek, tãmãta.

³⁰ Azuhva mãfãki ahàr ga ndam Izireyel ni ti gudu ga kãsa Zeriko àmbãd. Àmbãd ti adãba ndam Izireyel ni tãfãkia ahàr ke Melefit a, tãveliña kãsa na vad adãskãla. ³¹ Rahap wal hala ni day àfãkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti a vad ya ti ndam Izireyel tãbazl ndam ya ti tãgãskabu ma ge Melefit do ni ti tãkad nañ ndo. Tãkad nañ ndo ni ti adãba àfia ahàr ana ndam Izireyel ya tãslãroru tay ga mãmãnjiyu had na, àdafaki tay ndo.

³² Nihi ti nãdãmkiyu mam ? Sarta àbi ga mazlapakiani bãlan àna bãlan ka ata Zedeyon, Barak, Samson, Zefte, Devit, Semiyel akaba ndam ndahan ya tãhãngaray pakama ge Melefit ni bi.

³³ Nday nani ðek ti tãfãkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti mis ndahan e kidiñ gatay bu tãyefiña kà ndam ga had ndahan a, mis ndahan tãgrafãña seriya kã mis àna jiri a, mis ndahan tipia zlam sulumani

ya Melefit àdãm amãgri ana ndam gayan na, mis ndahan tãkãdãfãña kà mazlahku a, tãtama tay àna njãda, ³⁴ mis ndahan tãtamfãña kà aku ya agãs zlam gãdãk-gãdãk na, ènjifiñ kà tay ndo, mis ndahan tãtamfãña kã mis ya ti tawayay tabazl tay àna maslalam a na. Ka ya ti njãda àfãñ kà tay bi ni ti Melefit àvia njãda ana tay a ; ka ya ti tãgray silik ni ti tãgrafãña aňgwaz kã mis ndahan a ndo simiteni ; tãgara ndam silik ga had ndahan a kay. ³⁵ Wãl ndahan tipia ndam gatay ya tãmãt, tãngaba e kisim ba na.

Ay mis ndahan ti ni ndam ezir gatay tãgria daliya kay ana tay a, tãmãta àna nañ a ; tamal mis nday nani tãmbrãña mãfãki ahàr gatay ke Melefit a ni ti akal ndam ezir ni tãmbrãña tay a, ay tãmbrãñ mãfãki ahàr gatay ni ndo, adãba tawayay sifa maweni ya Melefit amãvi ana tay ni, tãdãm sifa gani nani àtam sifa ya a duniya bu ni. ³⁶ Mis ndahan e kidiñ gatay bu tãcaka daliya gãrgãri a kay : mis tãyefiña kà tay a ; tãzlãba tay àna kurupu a ; tãwãla tay àna jejirãi a ; tãbiya tay a dãngay va ; ³⁷ tãzligia tay àna akur a, tãmãta àna nañ a ; tãkelkaba tay àna si a ; tãbazla tay àna maslalam a. Mis ndahan ti ni tãsawãday satat, tãbakabu ambãl ga tãmbak ahkay do ni ga awak. Zlam ahãci tay, mis tãgria daliya ana tay a kay, tãmãnjalãñ kà tay akadã

nday kərá. ³⁸ Nday ti tèdevu satat a huɗ gili bu akaba a həma bu ; tənjuhəɗ a ahuzl bu ahkay do ni e evid bu. Nday ti mis sulumani, giri-giri akal tanjuhəɗ a məlan sulumani ya àtam duniya hini àna sulumani ni bu.

³⁹ Mis nday nani dek ti Melefit àzləba tay a, àdəm nday ndam gayan sulumani adaba táfəkia ahàr a. Ay tənġət zlam sulumani ge Melefit ya àdəm aməvi ana ndam gayan ni ndo. ⁴⁰ Tənġət ndo ni ti adaba Melefit awayay mendeveɗi tawi gayan ya agri ana mis dek ni ka ahar bəlan. Àslamalia zlam sulumani ana leli a, àtam zlam sulumani ya ti tédəm aməvi ana tay ni ; nahkay awayay ti nday day tənġət zlam sulumani gani nani ka sarta ya ti leli amənġət ni.

12

Məmbərəŋ məfəki ahàr ka Yezu ba

¹ Ègia ndam nday nani dek táfəkia ahàr ke Melefit a, kala təbu akaba leli, tədəfiki divi ana leli nahəma, məmbərəŋ zlam ya ti acafəŋa leli ga moroni kama kama na dek. Məmbərəŋ magudar zlam daya, adaba magudar zlam ti agəs leli akada ga adak ya agəs azana ni. Ahàr àdəm mâcuhwaki ke divi ya ti Melefit àdəfiki ana leli ni, məmbərəŋ ba. ² Məmənjumləŋoru ka Yezu. Àvi divi ana leli ga məfəki ahàr ke Melefit ti naŋ ; Bay

ya ti èndeveɗi tawi ge Melefit ya agri ana leli ni ti naŋ gani daya. Àgəskabá ti *tədarfəŋ naŋ kà təndal, àjalaki ahàr ke mimili gani ndo simiteni ; àjalaki ahàr ti ka məmərani ge Melefit ya aməvi ni. Melefit ti naŋ àbu manjuhəɗani e kərsi gayan bu, agur zlam dek ; nihi ti Yezu naŋ digusa kà ahar ga dəf gayan a məlan ga gəɗakani bu.

³ Jalumki ahàr ka Yezu. Naŋ ti ndam magudar zlam təgria daliya kay, ay ti èbesa. Tamal kajalumki ahàr ti ahar amadəgafəŋa kè kəli a do, akamətabum do. ⁴ Ləkəlɛm kəbum kəkadumfəŋva kà zlam magudarana, ay kek-ileŋa ku mis bəlan e kidin gekəli bu tekeɗi àmət azuhva kadvu nani faŋ ndo timey. ⁵ Jalumki ahàr ka pakama ge Melefit ya àhi ana kəli, avi nġəɗa ana kəli akada ga bəŋ ga bəza ya ahi ma ana bəza gayan ni ; ma gani nani ti nahkay hi :

« Wur goro, tamal Bay Melefit atraɗ kur, awayay ti kəsər zlam ti, gəskabu ; ka ya ti aləguk ni ti ahar àdəgafuka ba.

⁶ Adaba maslaŋa ya ti Bay Melefit awayay naŋ ni ti atraɗ naŋ, awayay ti məsər zlam.

Maslaŋa ya ti Bay Melefit agəskabu naŋ, àdəm naŋ wur gayan ni ti azləɗ naŋ.* »

* 12:6 Gozogul 3.11-12.

7 Nahkay tamal kacakum daliya ti, sərũmki Melefit naŋ àbu atra6 kũli ti kàsərũm zlam ; aŋi ahàr ana kũli akada ga bəŋ ga bəza ya aŋi ahàr ana bəza gayan ni. Wur ya ti bəŋani atra6 naŋ do ni ti àbu waw ? 8 Bəza ge Melefit dek ti Melefit atra6 tay ; ay tamal Melefit àtra6 kũli do ni ti adafaki lekũlum bəza gayan do, lekũlum bəza məva. 9 Nədəm nahəma, ata bəŋ geli ya ka had ni tàtra6a leli a, leli ti ni mìciikia ma ana tay a. Ègia nahkay ti ahàr àdəm mìciiki ma ana Bəŋ geli ya a huđ melefit bu ni àtam ya ti mìciiki ma ana ata bəŋ geli ya ka had ni. Adaba tamal magray nahkay ti aməŋgət *sifa ya àndav day-day do ni. 10 Ata bəŋ geli ni tàtra6 leli ti ga sarta 6al. Təgray nahkay ti təhi ana ahàr tawayay mədəfiki divi sulumani ana leli. Ay Bəŋ geli ya huđ melefit bu ni ti ni atra6 leli ti ga məjənaki leli ededĩŋ ededĩŋeni, awayay ti mĩgi njələta akada gayan ni. 11 Ku way way do ka sarta ya ti tatra6 naŋ ni ti ahàr ahəli, àmərũ do. Ay kələŋ gani maslaŋa ya ti tàtra6a naŋ a, àcaha zlam àna naŋ a ni ti ègi zal jiri, araŋa ahəli ahàr va do.

Manjəhad ga ndam ga Yezu

12 Nahkay zla nahəma, ahar àdəgafəŋa kè kũli a ba, zum njədə gekũli dek ga moroni kama kama. 13 Dəgum ndile6a, kəzum divi madəŋgwani ba. Tamal kəgrum nahkay ti maslaŋa ya

ti asak awər naŋ ejigũdesley ni emigi zal dərə do, aməŋgaba.

14 Ere ye ti ahàr àdəm kəgrum kələvad ni ti nihi : Njəhadũm àna sulumani akaba mis dek. Zum njədə gekũli dek ti kənjəhadũm kələvad ndam *njələtani ge Melefit. Maslaŋa ya ti ànjəhad njələta do ni ti emipi Bay geli day-day do. 15 Bumvu slimi ti maslaŋa àmbrəŋ məgəskabu *sulum ge Melefit ya agri ni ba. Maslaŋa ya ti agudar zlam e kidĩŋ gekũli bu nahkay ni ti naŋ akada ga məwəl ya afətaya e dini bu na. Ku way way do ègi nahkay ba, adaba tamal ègia nahkay ti emizibi mis ndahaŋ kay, etigi akada gayan ni. 16 Maslaŋa àgray hala e kidĩŋ gekũli bu ba. Maslaŋa àmbrəŋ ere ye ti Melefit awayay ni akada ge Eseyũ ya àmbrəŋa ni ba. Naŋ ti meykweya, akal bəŋani agri sulum ge Melefit azuhva nani, ay sulum gani nani ti Eseyũ àzay akada zlam masakani, àzumfəŋ zlam afa ga wur ga məŋani sak bələŋ ka duwa gani cilin. † 17 Kàsərũma, kələŋ gani àwayay ti bəŋani mēgri sulum gani, ay bəŋani agri ndo. Ku ètəwi mitəweni nəŋgu ni bəŋani àmbatkaba majalay ahàr a ndo, àgri ndo.

18 Lekũlum kəbum kahədəkumfəŋiyu kè Melefit ti gərgəri akaba ga ndam ya ahaslani kà həma *Sinayi ni. Eslini ti təhədəkəŋiya

kà zlam ya tìnjifiŋ na, kà aku a, kà mēlaŋ ziŋ-zijena, kà maklaɓasl didiliŋena, kà bēlgadaŋ a. ¹⁹ Eslini ti ticia mahənday ge mezlelim a, akaba dəŋgu ge Melefit ya àhənday na. Tàra ticia dəŋgu ge Melefit na ti tàgra aŋgwaz a, tədəm àhikivu ma ana tay ku bēlaŋ va ba. ²⁰ Adaba tēhi ana tay: « Ku tamal zlam ga gənwaw ènjifiŋa kà həma na nəŋgu ni, tizligi àna akur, tākad. † » Ma gani nani ti àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal. ²¹ Ku Məwiz day ere ye ti àgravu eslini ni dek àsia aŋgwaz a dal-dal, àdəm: « Nəgəgər, bəruv atukaba. § »

²² Ay lekələm kəbum kahəɗakumfəŋiyu kè Melefit ti akada gatay ni do. Kahəɗakumfəŋiyu ti kà həma *Siyon, kà kəsa ge Melefit Bay ga sifa ni, kəsa nani ti Zeruzalem ya e melefit bu ni. Kahəɗakumfəŋiyu ti kà *məslər ge Melefit dal-dalani, tàcalvu do simiteni, təcakalavu ga magray wuməri ni. ²³ Kahəɗakumfəŋiyu ti kà ndam ge Melefit macakalavani. Nday dek ti Melefit àdəm nday meykweya gayan, slimi gatay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ya a huɗ melefit bu ni. Kahəɗakumfəŋiyu ti kà Bay Melefit, naŋ ya ti agraŋa seriya kè mis a dek ni. Kahəɗakumfəŋiyu ti kà ndam gayan ya àdəm nday

ndam jireni ni; mis nday nani ti Melefit èndeveriŋa təwi gayan ya agri ana tay na dek àndava. ²⁴ Kahəɗakumfəŋiyu ti kà Yezu, naŋ ya ti àgray ti Melefit awəlkabu pakama məweni akaba ge mis ni. Kahəɗakumfəŋiyu ti azuhva mimiz gayan ya ègəcəki ke kəli ni. Mimiz ga Yezu ti adafaki zlam sulumani, mimiz gani nani ti akada ga Abel ni do.

²⁵ Bumvu slimi, ahər àdəm ku way way do àmbrəŋ məbi slimi ana pakama ga Bay ya ti ahi ma ni ba. Ahaslani ti təhəŋgria ma ge Melefit ana mis a; nday ya ti təhəŋgri ma gani nani ana mis ni ti nday ka haɗ, ay ti mis ndahan təgəskabu ma gani nani ndo, nahkay ti Melefit àtraɓa tay a. Ay nihi ti Bay ya ti ahi ma ana leli ni ti naŋ a huɗ melefit bu. Nahkay tamal leli məgəskabu ma gayan ni do ni ti amatraɓ leli dal-dal do waw? ²⁶ Ka ya ti Melefit àzlapay ahaslani ni ti haɗ àdaday azuhva dəŋgu gayan ya àhənday ni. Ay nihi ti àdəm nahkay hi: « Sak bēlaŋ keti anagray ti haɗ mādadaɗ; ay amadaɗay ti haɗ cilin do, huɗ melefit amadaɗay daya.* »

²⁷ Àdəm « Sak bēlaŋ keti » nahkay ti, adafaki zlam ya ti Melefit àgraya tay a, tədəɗay ni ti atambatvu, atələbi va bi. Melefit amagray nahkay ti, awayay ti zlam ya ti atəgəjəni ni ti zlam ya ti tədəɗay va do ni cilin.

† 12:20 Mahərana 19.12-13. § 12:21 Mimbiki 9.19. * 12:26 Aze 2.6.

28 Nahkay mələŋ sulumani ya ti Melefit aməvi ana leli ni ti amadaɗay do. Ègia nahkay ti məgrumi səsı dal-dal! Məgrumi səsı ti nahkay hi: məzləbum naŋ akada gayan ya awayay ni, məhəŋgrumioru ahàr a had, məgəsumiki ma daya. 29 Adaba Melefit geli ti naŋ aku ya azum zlam dek ni.

13

Magray ere ye ti Melefit awayay ni

1 Ègia lekələm kà mən gekəli ti kəmbərəŋum mawayavani e kiɗiŋ gekəli bu ba. 2 Kəmbərəŋum məgəskabu ndam mirkwi ba daya; mis ndahaŋ ka ya ti təgəskabu mirkwi ni ti təgəskabá *məslər ge Melefit a, ay təgəskabu ti ka məsər gatay do. 3 Jalumki ahàr ka ndam daŋgay akada lekələm day kəbum akaba tay a daŋgay bu. Jalumki ahàr ka ndam ya ti mis təgri daliya ana tay ni akada təgri ti ana kəli, adaba lekələm day mis.

4 Nawayay ti mis dek təgəskabu ma ge Melefit ya àdəmki ka məhəlvani ata wal ata zal ni; ndam ya ti təhəlvə àndava ni ti taŋray mesəwehvu ba. Adaba Bay Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam ya ti taŋray mesəwehvu ahkay do ni taŋray hala na.

5 A manjəhad gekəli bu ni ti ku way way do àjalaki ahàr ka mawayay siŋgu ba; zlam ya ti naŋ àbu àna naŋ ni

ti məmərnu àna naŋ, àdəbay zlam ndahaŋ ba. Adaba Melefit Melefiteni àdəm àna ma gayan :

« Day-day anəmbərəŋ kur do, anasləkafuka do.* »

6 Nahkay ti ku way way do e kiɗiŋ geli bu māzay njəɗa, mēɗəm :

« Bay ya ti ajənaki nu ni ti Bay Melefit ;

nahkay ere ye ti aməsu aŋgwaz ni ti àbi ;

mis hihirikenı esliki məgru mam ?† »

7 Jalumki ahàr ka gəɗákani gekəli, nday ya ti təhi ma ge Melefit ana kəli enjenjeni ni. Jalumki ahàr ka manjəhad gatay, ahəmamam təfəki ahàr ke Melefit duk əbiviyu ana kisim gatay ni. Lekələm day fumki ahàr ke Melefit akada gatay ni. 8 Yezu *Krist ti əmbatvu do. Kani ti naŋ əbu akada ye eweni ni, amələbu nahkay ga kaŋgay-kaŋgayani. 9 Mis ndahaŋ təbu təcahi zlam kay ana kəli gərgəri akaba ya kàcahum ni, tawayay tijiŋkia kəli ke divi a, ay ti kəgəsumiki pakama gatay ni ana tay ba. Təcahi zlam ndahaŋ àki ka zlam məzumani ana mis, ay ti ere ye ti avi njəɗa ana mis ni ti *sulum ge Melefit ya aŋri ana tay ni, do ni ti zlam məzumani do. Zlam gani nani ti ajənaki ndam ya təgəskabá ma gana ni do.

10 Ndam ya təgri təwi ana Melefit a ahay gayan bu ni ti təbu tahəpəd zlam ndahaŋ ya tisiŋi ana Melefit,

* 13:5 Mənjay Mimbiki 31.6, 8 ; Zezəwi 1.5. † 13:6 Limis 118.6.

tèviyeki ni. Leli day màbu ana melaŋ *meviyekiki zlam ana Melefit, ay nday ya ti tislifi zlam ana Melefit akada ya ahaslani ni ti tisliki məzum zlam ya tavi ana Melefit ka melaŋ geli ni koksah. †
 11 Ti Melefit mambərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a nahəma, ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni tislifi zlam, mək gədakani gatay ahuriyu àna mimiz gani a melaŋ *njəlatani ni vu. Tàra tislifi zlam na ana Melefit a nahkay ni ti tasləkaba àna kisiim gana a kəsa gatay ni ba, takoru àna naŋ a dala vu, teviyek. 12 Àgrakivu ka Yezu day nahkay. Təsləkaba àna naŋ a kəsa ba, tōru təkad naŋ ti a dala bu. Àwayay nahkay ti, ti ndam gayan tifi njəlatani azuhva mimiz gayan ya aŋgəzaya ni. 13 Təkad naŋ a dala bu ni ti təkəki mimili a; ahər àdəm məgəskabu ti təkəki mimili gani nani ke leli daya. Nahkay ti məsləkumaba a kəsa ni ba, mədəgum a dala vu ka melaŋ gayan ya naŋ avu ni. 14 Adaba ahalay a duniya bu ni ti leli məbi àna kəsa ya anjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani ni bi. Nahkay ti madəbay kəsa məweni ya ti Melefit aməvi ana leli ni. 15 Àna njədə ga Yezu ti ahər àdəm məgrumi sədaga ana Melefit kəlavad; sədaga gani nani ti mazləbani

geli ya mazləbay naŋ ni. Ka ya ti mazləbay Melefit ni ti mədəm naŋ gədakani kə meleher ge mis dek. 16 Ahər àdəm kəgrumi zlam sulumani ana mis ndahaŋ, kəvumi zlam gekəli ana tay ga məjənaki tay: jalumki ahər, kəmbərfəŋum ba. Zlam nday nani ti akada ga sədaga ya məgri ana Melefit ni; sədaga gani nani ti àbələfəŋ dal-dal.

17 Gəsumiki ma ana gədakani ya təcahi ma ge Melefit ana kəli ni, grum ere ye ti təhi ana kəli grum ni, adaba təbu təfi ahər ana kəli ti kənjəhadum àna sulumani kə eri ge Melefit; Melefit emihindifiŋa manjəhad gekəli ni kà tay a. Tamal kəgəsumikia ma ana tay a ti atəmərvu, nahkay do ni ti manjəhad gekəli ni aməhəli ahər ana tay. Ay tamal àhəlia ahər ana tay a ti ajənaki kəli aw?

18 Həŋgalumi Melefit ana leli kəlavad. Məsəra, məgudar zlam ndo, mawayay magray zlam sulumani kəlavad. 19 Ere ye ti nawayay dal-dal ni ti nihi: həŋgalumu Melefit ti məvu divi ga moroni afa gekəli ke weceweceni.

Bay ya ti àbəkiki pakama ni ahəŋgalay Melefit

20 Melefit ti agray ti mis tənəhadkəbu àna sulumani, àhəŋgaraba Bay geli Yezu e kisiim ba. Yezu ti bay mahətay zlam gədakani, àmət azuhva

† 13:10 Mis ndahaŋ tədəm zlam ya tavi ana Melefit ka melaŋ meviyekiki zlam ana Melefit geli ni ti daf ge Melefit. Mis ndahaŋ ti ni tədəm nani ti kisiim ga Yezu ya amətfəŋ kə təndal ni. Ay a huđ gani bu ni ti ma cəni nday nani ti ma bəlan.

leli, leli təmbəmbak gayan ;
 àna mimiz gayan ni ti Melefit
 *àwəlkabu pakama gayan ak-
 aba geli ga kaŋgay-kaŋgayani.
 21 Nahkay ti nahəŋgalay Mel-
 efit ti māvī njəda gayan ana
 kəli ti təwi gekəli ya kəgrum
 ni dek mənja sulumani, ti
 kəgrum ere ye ti awayay ni.
 Nahəŋgalay nan ti leli dek
 məgray ere ye ti àbəlafəŋ ni
 àna njəda ga Yezu *Krist. Yezu
 Krist ti mis dek təzləbay nan
 ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya
 nahkay.

Mendeveŋ ga pakama

22 Bəza ga mmawa,
 nahəŋgalay kəli gəsumkabá
 ma goro na, adaba nəbiki
 ana kəli ti ga māvī njəda ana
 kəli. Ma goro ni ti kay do,
 gəzit nahkay timey! 23 Nəhi
 ana kəli nahəma, təfaya wur
 ga mən geli Timote a danɣay
 ba. Tamal àra afa goro a
 weceweci ti amarakaboru
 afa gekəli ga məmənɣiyu kəli.

24 Grumi sa geli ana
 gədákanī gekəli dek akaba ana
 ndam ge Melefit ndahan ni
 dek. Bəza ga mən geli ndam
 Itali ni təgria sa ana kəli a.

25 Melefit məgri sulum
 gayan ana kəli dek ti.

Wakita ge Zek ya àbàki ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zek ya àbàki ni

Maslaɗa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Zek (1.1). Ndam mǎsǎr zlam tǎdǎm nanɗ ti Zek zal asak ga Yezu, wur ga mǎnɗ ge Zeɗ ni do, adaba bay Erot àkafa nanɗ a (Tɔwi 12.2) : tǎdǎm bay ya àbàki wakita hini ni ti Zek wur ga mǎnɗ ga Yezu ni (Galasi 1.19). Zek wur ga mǎnɗ ga Yezu ni ti ègia gǎdakana ga ndam ga Yezu a Zeruzalem a (Tɔwi 15.13 ; 21.18 ; Galasi 2.9).

Zek àbikioru wakita gayan ni ana « dini kru mahar cœni medeveni ka had gǎrgǎrani ni » (1.1). Dini kru mahar cœni ni ti nday ndam Zude, ay Zek àbikioru ti ana ndam ga Yezu (2.1) : Zek ti zal Zude, ànjǎhad a Zeruzalem ; bi a majalay ahàr gayan bu ndam ga Yezu ti ahar gǎdakani ndam Zude. Zek àzlapay ti akafa ga zal Zude ni : mazavugani ka ya ti àdǎm Melefit Bay Njǎda-njǎdani ni ti àzlapay àna ma Hebri « Sabaot » (5.4 ; mǎnjumiyu ka TOB).

Zek ti àsǎra ma ga Yezu ya àcahi ana mis na lala : gurumkabu Zek 2.5 akaba Meciyu 5.3 ; Zek 3.10-12 akaba Meciyu 7.15-20 ; Zek 3.18 akaba Meciyu 5.9 ; Zek 5.2-3 akaba Meciyu 6.19-20 ; Zek

5.12 akaba Meciyu 5.33-37. Zek àhi ana ndam ga Yezu si tǎgray tɔwi sulumani kwa : tamal mǎfǎkia ahàr ka Yezu a ti àbǎlay, ay ahàr àdǎm mǎgray tɔwi àna mǎfǎki ahàr geli ni (2.14-26). Pol àdǎm Melefit àdǎm leli ndam jireni kè eri gayan ti azuhva tɔwi geli ya mǎgray ni do, Melefit àdǎm leli ndam jireni kè eri gayan ti azuhva geli ya mǎfǎkia ahàr ka Yezu a ni cilinɗ (Rom 3.21-31). Pol àdǎm Melefit àdǎm Abraham ti mis jireni kè eri gayan ti azuhva mǎfǎki ahar gayan, do ni ti azuhva tɔwi gayan ya àgray ni do (Rom 4) : Zek ti ni àdǎm Melefit àdǎm Abraham mis jireni kè eri gayan ti azuhva zlam ya àgray, àdǎfaki mǎfǎki ahàr gayan ni (2.20-24). Ma ga ata Pol akaba Zek ni ti bǎlanɗ, ay Pol àdǎm ahǎngay leli ti Melefit cilinɗ, do ni ti tɔwi geli ya magray ni ti àhǎngay leli do ; Zek ti ni àdǎm ahǎngay leli ti Melefit cilinɗ, ay adǎfaki Melefit àhǎnga leli a ti tɔwi geli ya magray ni. Tamal mǎgray tɔwi sulumani àna njǎda ga Mǎsuf ge Melefit do ni ti mǎsǎr Melefit àhǎnga leli a ti ahǎmamam ?

Nahkay zla nahǎma, a wakita gayan ni bu Zek àvi sawari gǎrgǎri kay ana ndam ga Yezu, àhi ana leli ahǎmamam mǎnjǎhad àna sulumani ni. Si mǎbi slimi ana ma gayan ni lala kwa.

Sa ge Zek

¹ Nu Zek bay mǎgri tɔwi ana Melefit nday ata Bay geli Yezu

*Krist nɛgri sa ana kɛli dɛk, lekɛlɛm dini kru mahar cɛeni medeveni ka had gɛrgɛrani ni.

Melefit avi majalay ahàr sulumani ana ndam ya tɛfɛki ahàr ni

² Bɛza ga mmawa, ka ya ti daliya ku weley weley do dɛk àca kɛli a nɛŋgu ni mɛrumvu dal-dal. ³ Adaba kɛsɛruma daliya gekɛli ya kacakum ni ti adafaki kɛbum kɛfumki ahàr ke Melefit lala, kɛmbrɛŋum do. Nahkay akɛzumkivu njɛda gekɛli ge mɛbesey daliya ni. ⁴ Kiguma ndam ya tɛbesey daliya na nahkay ti, zum njɛda gekɛli dɛk ga moroni kama, ti kigum ndam *njɛlatani, ere ya ahɛcikivu ana kɛli ge migi njɛlatani ni ti àbi. ⁵ Ay bi mis e kidiŋ gekɛli bu àsɛra àjalay ahàr sulumani do ni ti, mihindi afa ge Melefit, nahkay Melefit amɛvi majalay ahàr sulumani ni. Adaba Melefit ti àgray sidak do, avi zlam ana ku way way do dɛk, àcafɛŋa mis ge mihindiliŋ zlam a do. ⁶ Ay tamal mis ehindi zlam afa ge Melefit nahɛma, mɛfɛki ahàr Melefit amɛvi ere gani ededŋ, àjalay ahàr cɛ cɛ ba. Adaba maslaŋa ya ti ajalay ahàr cɛ cɛ ni ti naŋ akada ga yam ya ti amɛd adadɛy, angoru àna naŋ gwar hi gwar hi ni. ⁷ Maslaŋa gani nani ti ŋgay Bay geli amɛvi zlam ti àhi ana ahàr ba simiteni. ⁸ Adaba maslaŋa gani nani ti naŋ àbu ajalay ahàr cɛ cɛ, a zlam ya agray ni bu dɛk ti

ambat majalay ahàr gayan cepa cepa.

Ndam ge elimeni akaba ndam talaga

⁹ Tamal maslaŋa èsli mis kè eri ge mis ndahan do, afɛki ahàr ka Yezu ti ahàr àdɛm mɛmɛrvu, adaba kè eri ge Melefit ti ègia mis gɛdakana. ¹⁰ Mis tamal elimeni gayan àbu, afɛki ahàr ka Yezu day mɛmɛrvu, adaba Melefit àhɛŋgoraya naŋ kɛlɛŋ a : mɛsɛra bay ge elimeni ti amɛmɛt akada ga vay-vay ga zlam ya tadɛgafɛŋa ni. ¹¹ Vay-vay tamal fat àvɛdia èviyeka ti adɛgafɛŋa, àbɛlay va do. Nahkay day bay ge elimeni amɛmɛt ka ya ti naŋ àbu agray tɛwi ga madɛbay elimeni gayan ni.

Zlam ya ezligiyu mis a magudar zlam vu ni

¹² Tamal mis acakay daliya, ebesey, àmbrɛŋ mɛfɛki ahàr ka Yezu do nahɛma, mɛmɛrvu adaba tamal èbesa nahkay ti Melefit amɛvi *sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti Melefit àdɛmbiya amɛvi ana ndam ya ti tawayay naŋ ni, amɛvi ti akada ya ti tɛvi zlam ana maslaŋa ya ti èhita mis ndahan a ni. ¹³ Tamal mis awayay adiyu a magudar zlam vu ti ŋgay Melefit ezligiyu naŋ ti àdɛm ba. Adaba Melefit ti tizligiyu naŋ a magudar zlam vu koksah, èzligiyu mis a magudar zlam vu do daya. ¹⁴ Ezligiyu mis a magudar zlam vu ti majalay ahàr ga maslaŋa gani nani,

adaba majalay ahàr gayan ni magədavani, agosay nan, azoru nan a magudar zlam vu. ¹⁵ Majalay ahàr gayan magədavani ni àra èzligiya nan a zlam magudarani va nahəma, zlam magudarani gayan ni edisl. Emidisla ti amakad maslaña gani. ¹⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kuli; nəhi ana kuli nahəma, kəgosum ahàr gekuli ba. ¹⁷ Zlam sulumani ya mis tədi ahàr ga sulum ni dek ti asləkabiya agavəla. Aslərbiyu ti Melefit; nan gani àgraya zlam masladana dek; àcəlaya ahkay do ni àdiyu akada ga fat ni do; àmbrəñ leli a məlan zinj-zijeni bu do. ¹⁸ Àwayay ti mīgi bəza gayan, mək mīgia àna pakama gayan ge jiri ya àdəm na. Mīgia bəza gayan a ti, àhəl leli enji akada ga hay ya tacal ni.

Kəbumi slimi ana ma ge Melefit cilin ba; grum təwi àna nan

¹⁹ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kuli; nahkay ti nawayay ti kəsərum zlam: ahàr àdəm ku way way do mawayay məbi slimi ana pakama, ay àzlapay ke weceweceni ba, àzum bəruv weceweci ba daya. ²⁰ Adaba tamal mis àzuma bəruv a ti àgray təwi ge jiri kə eri ge Melefit do. ²¹ Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm mbrənum majalay ahàr gekuli magədavani dek akaba təwi ya kəgrum ga cuday ni dek. Gəsumkabá pakama ya kicəm na àna məbəruv bəlan,

adaba pakama gani nani ti njəda àfəñ: Melefit ahəngay kuli àna nan, akəngətum *sifa ya àndav day-day do ni àna nan tata.

²² Ay kəgosum ahàr gekuli ba: kəbumi slimi ana pakama ge Melefit cilin ba; grum ere ye ti kicəm a hud gani bu ni daya. ²³ Adaba tamal mis abi slimi cilin, àgray ere ye ti èci a hud gani bu ni do ni ti, maslaña gani ti akada mis ya ti àmənjavaiya a kutrum va, ²⁴ àmənjavaiya ti asləka, mək vu gayan ya èpi ni agəjazlki ahàr həya ni. ²⁵ Ay *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana leli ni ti məsəra araña àhəcakivu do, agray ti mīgi evidi ga zlam magudarani va ba. Nahkay tamal mis amənjacki ke Divi nani, agəskabu dek mək agray təwi àna nan ti Melefit aməvi məmərani azuhva nani. Ay ahàr àdəm abi slimi, ma gani agəjazlki ahàr ba; ahàr àdəm mągroru təwi àna nan.

²⁶ Tamal mis àdəm nan mis ge Melefit mək azlapay kwanja kwanja ti agosay ahàr gayan; gayan ya àdəm nan mis ge Melefit ni ti ègia zlam masakana. ²⁷ Maslaña ya ti nan mis ge Melefit ededin ededineni ni ti anjəhad njələta kə eri ga Bəñ geli Melefit, àgudar zlam do simiteni. Ere ye ti agray ni ti nihi: ajənaki bəza kuda akaba wəl madakway ya təkakay daliya ni, acuhwafəña kə zlam magudarana ya ndam ga *duniya tagray na daya.

2

Kicirumkaba mis a ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, lekulum kəbum kəfumki ahār ka Bay geli Yezu *Krist ; nañ ti gəɖakani àtam zlam dek. Kəfumki ahār nahkay ti kicirumkaba mis a ba. ² Mazavu gani, bi lekulum kəcakalumva, mək mis cə təhurkiviyu ke kəli : bəlañ gani nañ àbu àna mili ga gru a ahar bu, məbakabu azana sulumani, nañ nahañ ni ti ni zal talaga, azana gayañ midigweni ; ³ tamal kəgəsumkabu maslaña ya ti məbabakabu azana sulumani ni lala, kəhumi : « Njəhadə ahalay a ka məlañ sulumana, » mək kəhumi ana zal talaga ni : « Cika jik, » ahkay do ni : « Njəhadə a ga had a ka məlañ ya nabəhadki asak na » nahəma, ⁴ kicirumkaba mis a do waw ? Nahkay majalay ahār gekəli ya kajalumki ke mis ni ti magəɖavani do waw ?

⁵ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli ; nahkay nawayay ti kəbumi slimi ana ma goro ya nəhi ana kəli ni : Melefit àdəm ndam ya tawayay nañ ni atəhuriyu a Məgur gayañ vu. Ndam ya àdaba tay a ga məhuriyani a Məgur gayañ vu ni ti ndam ya ti nday ndam talaga kə eri ga ndam ga *duniya ni do waw ? Adaba ndam nday nani ya təfəki ahār ka Yezu ni ti məfəki ahār gatay ni ègia elimeni gatay a. ⁶ Ay lekulum ti kəbumki mimili

ka ndam talaga, kəhumi ana ahār təsli arañja do. Ndam ya təgri daliya ana kəli akaba təhəloru kəli kə meleher ga ndam magray seriya ni ti ndam ge elimeni do waw ? ⁷ Təɖəmki ma magəɖavani ke slimi ga Yezu Krist ni ti nday gani do waw ? Ay slimi gani nani ti slimi sulumani ; Melefit àzalay kəli ti àna nañ.

⁸ Melefit ti Bay geli gəɖakani : *Divi gayañ ya təbəki a Wakita gayañ ni bu ni ti nahkay hi : « Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahār gayak gayakani ni.* » Tamal kəgrum nahkay ti kəgrum zlam sulumani. ⁹ Ay tamal kicirumkaba mis a ti kagударum zlam. Nahkay Melefit aməwəl kəli àna seriya adaba kəgəsumkabu Divi gayañ ni ndo. ¹⁰ Nəɖəm nahkay ti adaba tamal mis àgəskabá Divi ge Melefit a dek, mək àgudara bəlañ gana ti, kala maslaña gani nani àgudara Divi ge Melefit na dek. ¹¹ Adaba Bay ya ti àdəm : « Kəgray hala ba » ni ti nañ gani àdəm : « Kəkad mis ba† » daya. Nahkay tamal kəgray hala do, ay kəkada mis a ti, ègia kəgudara Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz na. ¹² Nahkay zla nahəma, a zlam ya ti kəgrum ni bu dek akaba a zlam ya ti kəɖəmum ni bu dek ti, sərumki Melefit amagrafəña seriya kə kəli a, aməɖəm lekulum kəgəsumkabá Divi

* 2:8 Levi 19.18. † 2:11 Mənjay Məhərana 20 13-14 ; Mimbiki 5.17-18.

gayan a tak, kàgəsumkabu ndo waw. Divi gani nani ti agray ti mīgi evidi ga zlam magudarani va ba. ¹³ Maslaṅa ya ti mis ndahan təsi cicihi do ni ti naṅ day aməsi cicihi ana Melefit do ; Melefit aməwəl naṅ àna seriya, amatraḅ naṅ dal-dal. Ay maslaṅa ya ti mis ndahan təsi cicihi ni ti Melefit aməwəl naṅ àna seriya do simiteni.

Məfumki ahàr ka Yezu, mǎgrumkivu tǎwi daya kwa

¹⁴ Bəza ga mmawa goro ni, tamal mis adəm naṅ afəki ahàr ka Yezu ciliṅ, àgrakivu tǎwi do ni ti, məfəki ahàr gayan ni aziaya mam ? Gayan ya afəki ahàr ka Yezu ni ti esliki mahəṅgay naṅ aw ? Aha, èsliki mahəṅgay naṅ do. ¹⁵ Bi wur ga məṅ geli zalani ahkay do ni walani azana àfəṅ bi, ahkay do ni zlam məzumani kəlavad àhəci naṅ ti, ¹⁶ tamal mis gekəli nahan ahi ahkado : « Njəhadà àna sulumana ; bakabu azana ti aməd àwər kur ba, zum zlam kàrəh ! » ti, ay àvi zlam ya àhəci naṅ ni do ni ti ahəmamam ? Pakama gayan ya àhi ni ti aziaya mam ? ¹⁷ Nahkay day tamal kəfəki ahàr ka Yezu, ay kàgray tǎwi sulumani do ni ti, azaya mam ? Məfəki ahàr gayan ni ègia zlam masakana.

¹⁸ Ay bi maslaṅa nahan adəm : « Mis ndahan təfəki ahàr ke Melefit, mis ndahan ti ni təgri tǎwi sulumani. » Tamal àdəma nahkay ti akal

nəhəṅgrifəṅ, nəhi : « Tamal kəfəki ahàr ke Melefit, ay kàgri tǎwi do ni ti, kədəfuki kəfəki ahàr ti ahəmamam ? Ay nu ti ni nədəfukki məfəki ahàr goro àna tǎwi goro sulumani ya nagray ni. » ¹⁹ Nak ti kàgəskabá Melefit ti naṅ bəlan. Kàgəskabá nahkay ti àbəlay ! Ay ku seteni day təgəskabá Melefit ti naṅ bəlan, tagrafəṅa aṅgwaz a, təgəgərfəṅa. ²⁰ Nak ti muru ! Tamal mis afəki ahàr ke Melefit, ay àgri tǎwi do ni ti, məfəki ahàr gayan ni zlam masakani ti kawayay ti nədəfukki aw ? ²¹ Bəṅ geli Abraham ti Melefit àdəm naṅ jireni kə eri gayan ti kamam ? Àdəm naṅ jireni ti azuhva tǎwi gayan ya àgray ni do waw ? Tǎwi gayan ni ti nihi : àfəkadki wur gayan Izak ka məlan *meviyekiki zlam ana Melefit ni, awayay esliṅi naṅ ana Melefit. ²² Gayan ya àgray nahkay ni ti adafaki tǎwi gayan ya àgray ni arakaboru akaba məfəki ahàr gayan ni. Àna tǎwi gayan ya àgri ana Melefit ni ti àfəkia ahàr gayan a dek, araṅa àhəcikivu do. ²³ Nahkay ma ge Melefit ya àbu məbəkiani a Wakita gayan ni bu ni àgrava. Ma gani nani ti nihi : « Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti Melefit àdəm naṅ mis jireni kə eri gayan. † » Melefit àzalay naṅ zləba gayan daya. ²⁴ Nahkay ti kəsəra Melefit àdəm mis jireni kə eri gayan ti azuhva àfəkia ahàr a ciliṅ do.

† 2:23 Mənjəkiani 15.6.

Àdám naŋ mis jireni ti azuhva tɔwi ga maslaŋa gani ya àgri ni daya.

²⁵ Nahkay day wal mesɔwehvu Rahap ti àgəskabá ndam ya Zezɔwi àsləruru tay ga məmənjiyu mələŋ Zeriko na, àdɔfiki divi nahaŋ ana tay ga masləkana. Wal ni àra àgra nahkay ti Melefit àdám wal ni jireni kè eri gayaŋ azuhva tɔwi gayaŋ ya àgray ni. ²⁶ Tamal mis àsuf va do ni ti maslaŋa nani məmətani. Nahkay day tamal mis afəki ahàr ke Melefit, ay àgri tɔwi do ni ti məfəki ahàr gayaŋ ni zlam masakani, ègia akada kisim a.

3

Màzlapay kwan̄a kwan̄a ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, mis e kidīŋ gekəli bu ya tawayay macahi zlam ana mis ndahaŋ ni ti tələbi kay bi. Adaba məsəra leli ya ti macahi zlam ana mis ni ti Melefit amagrafəŋa seriya kè leli a àtam ya ti amagrafəŋa kè mis ndahaŋ a ni. ² Nədám nahkay ti adaba leli dek məbu magudarum zlam gərgəri kay. Tamal mis èjikia ke divi àna ma gayaŋ ya adám na do ni ti, maslaŋa gani nani ti mis jireni, ajəgur ahàr gayaŋ, àgudar zlam do simiteni. ³ Nazay mazavu ge pilis. Ka ya ti məfiviya zagum ana pilis a ni ti pilis ni agray ere ye ti mawayay mągray ni dek ; vu gani dek akoru ka mələŋ ya leli mawayay moroni ni dek. ⁴ Nahkay day nazay mazavu

ga *slalah ga yam. Slalah ga yam ti gədakani, aməd gədakani azay, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni zlam ya ti tagaray àna naŋ ni ti gɔziteni. Àna zlam gani nani ti tisliki mazoru slalah ga yam ni ka mələŋ ya tawayay moroni ni dek. ⁵ Arəd day azavu nahkay. Arəd ti zlam gɔziteni a ma geli bu, ay agraki zlabay ka zlam gədakani.

Aku day ku gɔzit agəs mələŋ, azumaba heri gədakana : ⁶ arəd day akada aku : zlam magədavani dek àvu a huɔf gani bu. Naŋ a ma geli bu, ay agudar vu geli dek. Arəd ti agudar manjəhad ge mis dek akada ga aku ya azumaba heri a ni. Nani dek ti tɔwi ge *Seteni, emizligiyu mis a *dəluv ga aku vu. ⁷ Zlam ya àbu àna sifa ni dek ni ti mis təbu təgəs tay ga njəda. Ku zlam ge gili, ku edidīŋ, ku zlam a had, ku kilif, zlam nday nani dek ti mis tisliki məgəs tay ga njəda. ⁸ Ay arəd ti maslaŋa àbi esliki məgəsani ga njəda bi. Arəd ti zlam magədavani, àmbrəŋ magudar zlam do, naŋ akada ga məwər ga gavan̄ ya akad mis ni. ⁹ Arəd geli ni ti mazləbay Bay Melefit Bəŋ geli àna naŋ, metikwesl mis àna naŋ daya ; ay mis ti Melefit àgraya tay ka mazavu gayaŋ a. ¹⁰ Àna arəd bəlaŋani ni ti mazləbay Melefit akaba metikwesl mis. Bəza ga mmawa goro ni, ahàr àdám zlam gani nani àgravu ba simiteni. ¹¹ Yam sulumani

akaba yam ndəndalakani ti təcahaya a suwa bəlaŋani ba waw ? Aha, àgravu do. ¹² Bəza ga mmawa goro ni, mən ga wəruv ti ewi bilvi aw ? Mən ga ahwar ti ewi wəruv aw ? Aha, tiwi do. Nahkay day təcahaya yam sulumani a suwa ga yam ndəndalakani ba do.

Majalay ahàr sulumani ya Melefit avi ana leli ni

¹³ Maslaŋa àbu e kidiŋ gekuli bu àcaha zlam a, ajalay ahàr sulumani aw ? Tamal maslaŋa gani àbu ti, mâgray təwi sulumani, məhəŋgrioru ahàr a had ana mis ; nahkay ti mis atəsər ajalay ahàr sulumani edediŋ. ¹⁴ Ay tamal ti kəgrum solu, kəhumi ana ahàr mis ndahaŋ ti mis magədavani, kawayum matam mis ndahaŋ ti, ŋgay kajalum ahàr sulumani ti kədəmum ba ; adaba tamal kijəm zlabay nahkay ti kasəkadum malfada. ¹⁵ Tamal kajalum ahàr nahkay ti majalay ahàr gekuli nani ti akada ge Melefit ni do. Melefit avi majalay ahàr ana mis ti nahkay do. Majalay ahàr gekuli nani ti akada ga ndam ga *duniya ni, njadə ga *Məsuf ge Melefit àkibu bi ; majalay ahàr nani ti ge seteni sawaŋ. ¹⁶ Ndam ya ti tagray solu akaba tawayay matam mis ndahaŋ nahəma, nday gani tagray zlam kwanja kwanja, tagudar zlam gərgəri kay. ¹⁷ Ay majalay ahàr sulumani ya Melefit avi ana mis ni ti nahkay do. Maslaŋa ya ti ajalay ahàr akada ge

Melefit ni ti nahkay hi : majalay ahàr gayaŋ njelata, aŋgalabakabu mis, naŋ mis kud-kudani, agəsiki ma ana mis, mis ndahaŋ təsi cicihi, kəlavaf agri zlam sulumani ana mis, ecirkaba mis a do, àgosay mis do daya. ¹⁸ Nday ya ti tanjəhadkabu akaba mis àna sulumani nahəma, manjəhad gatay ni dek ge jiri. Nday ti akada ndam ya ti tizligi hilfi ga zlam sulumani, tapalay bəza gani sulumani ni.

4

Zlam ga duniya ègi eri ana kuli ba

¹ Kələgumvu akaba kəkadumvu e kidiŋ gekuli bu ni ti kamam ? Kəgrum nahkay ti adaba kawayum zlam gərgəri ya ti tigi eri ana kuli ni dal-dal palam do waw ? ² Kawayum zlam ndahaŋ ay ti kəŋgətum do. Nahkay ti kabazlum mis, zlam ge mis ndahaŋ tigi eri ana kuli. Ku kawayum nahkay nəŋgu ni kəŋgətum do ; nahkay kəbum kələgumvu akaba kəkadumvu akaba mis. Kəŋgətum ere ye ti kawayum ni do ni ti adaba kəbum kihindəmfiŋa kə Melefit a bi. ³ Ku tamal kihindəm nəŋgu ni Melefit avi ere gani ana kuli do, adaba kəsərum mahəŋgalumani àna divi gani do. Kəŋgətum ere ye ti kihindəm ni do ni ti adaba ere ye ti kihindəm ni àbəlafəŋ kə kuli ciliŋ, àbəlafəŋ kə Melefit do. ⁴ Lekuləm ti kəmbərəjuma Melefit a. Ŋgay maslaŋa ya

awayay zlam ga duniya ni ezirey Melefit ti kəsərum do waw? Maslaᅇa ya ti awayay zlam ga duniya ni ti egi zal ezir ge Melefit.

⁵ Àbu məbəkiani nahkay hi : « Melefit àfiviyu sifa ana leli ti, awayay ti leli mawayay naᅇ cilij, do ni ti awayay ti mawayay zlam ndahaᅇ ba simiteni. » Kəhumi ana ahàr pakama gani nani ti zlam masakani aw? ⁶ Ay ku tamal Melefit àdəm nahkay nəᅇgu ni, agri sulum gayəᅇ ana leli, sulum gani àtam zlam ndahaᅇ dek. Adaba àbu məbəkiani a Wakita gayəᅇ bu nahkay hi : « Melefit àgəskabu ndam ya ti tiji zlabay ni do; agəskabu ti ndam ya ti kuᅇufani ni, agri sulum gayəᅇ ana tay.* »

⁷ Həᅇgrumioru ahàr a haᅇ ana Melefit. Zum njəᅇᅇa gekəli ti kəgrum ere ye ti *Seteni awayay ni ba, nahkay ti amacuhwafəᅇa kə kəli a, aməmbərəᅇ kəli.

⁸ Həᅇᅇakumfəᅇᅇoru kə Melefit, nahkay ti naᅇ day amahəᅇᅇakfəᅇᅇbiyu kə kəli. Lekələm ya ti kagudarum zlam ni mbrəᅇᅇum magudar zlam, kəᅇᅇgumkivu va ba; lekələm ya ti kajalum ahàr cə cə ni mbrəᅇᅇum majalay ahàr gekəli ni, gəᅇ njələta.

⁹ Sərum lekələm ndam magudar zlam, tiwəᅇ, grum delələ. Kiyəᅇm va ba, grum delələ sawəᅇ. Kəmərumvu va ba, jalum ahàr sawəᅇ. ¹⁰ Həᅇᅇgrumioru ahàr a haᅇ

ana Bay geli, humi kisləm araᅇa do; nahkay ti Melefit amagraᅇy ti kigəᅇm gəᅇᅇakani.

*Nᅇᅇay maslaᅇa nahaᅇᅇ agu-
dar zlam ti kəᅇᅇəmum ba*

¹¹ Bəza ga mmawa, kəzlapumki ma magəᅇdavani ke mis ndahaᅇ ba. Maslaᅇa ya ti adəmki ma magəᅇdavani ka wur ga məᅇᅇani, ahi àᅇudara zlam a ni ti, maslaᅇa gani nani adəmki ma magəᅇdavani àki ke *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkī a wakita gayəᅇ ni bu ni. Tamal kagraᅇ nahkay ti kala kəᅇᅇəm Divi ge Melefit ni àᅇəlay do, kala kəᅇᅇskabu Divi gani nani do, kala nak bay məᅇᅇmki ma magəᅇdavani cilij. ¹² Bay ya ti adəᅇᅇiki Divi gayəᅇ ni ana mis ni ti Melefit naᅇ bəlaᅇ. Bay ya ti agraᅇᅇa seriya kə mis a ni ti naᅇ. Bay ya ti ahəᅇᅇgay mis ni ti naᅇ. Bay ya ti esliki mijij mis ni ti naᅇ. Nak ya kəᅇᅇəm wur ga muk àᅇudara zlam a ni ti, nak ti nak way?

Kijəᅇm zlabay ba

¹³ Nihi ti nəhi ma ana kəli, lekələm ya ti kəᅇᅇəmum : « Kani ahkay do ni haᅇᅇ ti amoru a kəsa nahaᅇᅇ vu, emiviyu, amacakalay ti aməᅇᅇᅇət siᅇᅇu dal-dal » ni. ¹⁴ Lekələm kəᅇᅇəmum nahkay ti kəsərum ere ye ti amagraᅇkivu ke kəli haᅇᅇᅇ ni do; bi kəməᅇum timey! Adaba lekələm ti akada ga azək, mis tipi cepepa ti àbi va bi ni. ¹⁵ Ere ye ti ahàr àᅇᅇəm kəᅇᅇəmum ni ti nahkay hi : « Tamal Bay Melefit àwaya

* 4:6 Gozgul 3.34.

nahəma, amələbu àna sifa, amagray zlam hini, hini. »
 16 Ay nihi ti lekələm kəhumi ana ahàr lekələm gəđákani ti kəđəmum ma ga zlabay. Zlabay ge mis ya tiji nahkay ni dek ti àbəlay do. 17 Nahkay sərunki tamal ti mis àsəra magray zlam sulumana mək àwayay magrani do nahəma, àgudara zlam a.

5

Ndam ge elimeni atagray daliya dal-dal

1 Nihi ti nəhi ma ana kəli lekələm ndam ge elimeni ni. Lekələm ti grum delələ azuhva daliya ya amacay kəli ni. 2 Adaba elimeni gekəli ni èzia, ganġu àzumkaba azana gekəli na. 3 Gru akaba sinġu gekəli ni tàcəla mandaza. Nahkay ti Melefit aməgəs kəli àna seriya azuhva zlam gekəli ya tàcəla mandaza ni. Mandaza ni aməzumaba kəli akada ga aku ya azum zlam na. Lekələm kəngumkabu elimeni emiteni ti, ġgay duniya ara andav wudak ti kəsərum do waw? 4 Nahkay day kəpələm ndam ya təgri təwi ana kəli a vədaġ bu ni ndo. Nihi ti cəm zlahay gatay ni. Nday gani nani ya ti tàbazi zlam ana kəli ni təbu təzlah, Bay Melefit Njəđanjəđani ècia zlahay gatay na. 5 Lekələm ti kəbum kəzumum gəda a duniya bu, kəbum kəgrum ere ye ti kawayum ni dek zlam gekəli; kəbum kəzumum zlam məcərani, kidisəm àna naġ akada zlam

ga gənaw ya tagal ge misliġeni ni. 6 Lekələm kəbumiya ndam ya ti tàgudar arana ndo na ndahaġ a danġay va, ndahaġ ni ti ni kəbazluma tay a. Nday gani təbi àna njəda ga matamfəjana kə kəli a bi.

Besuma, hanġalum Melefit

7 Bəza ga mmawa, besəm zlam duk abivoru ana vad ga Bay geli ya amara ni. Pəm bay məwəs zlam ebesey, ajəgay sarta ya ti ara abaz zlam gayanġ a vədaġ bu məndəhani lala ni. Naġ àbu ebesey, ajəgay avər ge mizligi zlam, kələġ gani ajəgay avər ga məndəh zlam. 8 Lekələm day besuma, zum njəda, kəmbərəġum mišeseni ba. Adaba vad ga Bay geli ènja wudak.

9 Bəza ga mmawa, kəzərdumvu ma ba, nahkay ti Melefit aməgəs kəli àna seriya do. Nəđəm nahəma, Bay ya ti agrafəna seriya kə mis a ni ènja wudak, naġ àbu a mahay bu. 10 Bəza ga mmawa, àki ka macakay daliya akaba mišeseni ti, jalumki ahàr ka ndam mahəġgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni. Nday ti tàcaka daliya, ay ti tèbesa, nahkay lekələm day grum akada gatay ni. 11 Məđəm nahəma, nday ti Bay Melefit àgria sulum gayanġ ana tay a adaba tàza njəda gatay a, tèbesa daliya. Kicəma ma ga daliya ya àgrakivu ka Zəwop na akaba gayanġ ya ti èbesey na. Kəsəruma ere ye ti Bay Melefit àvi kələġ ga daliya

gayan̄ ya àgray na daya. Adaba Bay Melefit ti mis t̄asi cicihi dal-dal, agri sulum dal-dal ana mis daya.

¹² B̄eza ga mmawa, ma hini ya nara n̄ahi ana k̄ali ni ti ma sulumani dal-dal. Ma gani nihi: K̄ambad̄um ba, ku àna huđ melefit, ku àna had, ku àna mam do mam k̄acalumi slimi k̄ambad̄um àna nan̄ ba. Tamal k̄ad̄amum « Iy » ti iy h̄aya, « Aha » ti ni aha gani h̄aya. Nahkay ti Melefit am̄ew̄al k̄ali àna seriya do.

¹³ Tamal maslaña e kidin̄ gek̄ali bu nan̄ àbu acakay daliya ti, m̄ah̄angalay Melefit. Tamal maslaña e kidin̄ gek̄ali bu nan̄ àbu a m̄am̄erani bu ni ti, m̄idii limis ana Melefit, m̄az̄l̄abay nan̄. ¹⁴ Tamal maslaña àbu e kidin̄ gek̄ali bu èbesey do nah̄ama, m̄az̄alay ḡad̄akani ga ndam ga Yezu ya *t̄acalavu a k̄esa nani bu ni ti t̄agraki amal àna slimi ga Bay geli, t̄ah̄angali Melefit. ¹⁵ Tamal tah̄angali Melefit, t̄as̄era Melefit am̄evi ere gani ana tay ededin̄ ti, maslaña gani nani ti Bay geli amah̄angay nan̄, am̄evi nj̄anjalan̄ani, emicik-aba. Tamal àgudara zlam a day Melefit am̄emb̄arf̄eña. ¹⁶ Nahkay ti d̄afumaya ere ye ti k̄agudarum na e kidin̄ gek̄ali ba, ku way way do e kidin̄ gek̄ali bu m̄ah̄angali Melefit ana wur ga m̄an̄jani daya. Tamal k̄agr̄um nahkay ti Melefit amah̄angaraba k̄ali a. Ka ya ti mis jireni ah̄angalay Melefit ni ti, ma gayan̄ ya ahi ana Melefit ni àbu àna nj̄eda

dal-dal. ¹⁷ Eli bay mah̄angaray *pakama ge Melefit ti nan̄ mis hihirikeni akada geli ni. Nan̄ gani àh̄angalay Melefit àna huđ b̄elan̄, àd̄am av̄er àt̄ed ba; nahkay av̄er àt̄edaya ka had a ndo vi mahk̄er àna kiyi muku. ¹⁸ K̄al̄an̄ gani àh̄angalay Melefit keti, àd̄am av̄er m̄at̄ed. Àra àh̄angala nan̄ a nahkay ti av̄er ni àt̄edaya ka had a; had ni àgray zlam akada ya ahaslani ni.

¹⁹ B̄eza ga mmawa, tamal mis nahan̄ e kidin̄ gek̄ali bu èjikia ke divi jireni ge Melefit na, m̄ak maslaña nahan̄ àh̄angarkibiya nan̄ a ti, ²⁰ s̄aruma maslaña ya ti àh̄angarkibiya bay magudar zlam ke divi jirena ti m̄am̄br̄an̄ magudar zlam ni ti àh̄angaf̄eña maslaña gani nana k̄e kisim a. Ku tamal maslaña gani nani àgudara zlam a kay nan̄gu ni Melefit am̄emb̄arf̄eña dek.

Wakita ge Piyer ya àbèki enjenjeni n Ere ye ti mādāmki ka wakita ge Piyer ya àbèki enjenjeni ni

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaṅ a : nani Piyer zal asak ga Yezu ni (1.1). Àdām àbèki wakita gayaṅ ni ti a Babilon (5.13) ; a Pakama Maṅgahani ge Zeṅ ni bu tàzay Rom ti akaba Babilon, nahkay ti bi Piyer àbèki wakita hini a Rom (tādām tàkad Piyer ti a Rom). Àbikiuru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya tàbu ka had Poṅ, Galasi, Kapados, Azi akaba Bitini ni (1.1) ; kani ti had nday nani dek tàbu ka had Túrki.

Piyer àdām àbèki wakita ni ga mævi njæda ana ndam ga Yezu, ti tæsar sulum ge Melefit ya agri ana tay ni (5.12). Àzləbay Melefit azuhva ge Melefit ya àhəṅgaraba mis a ni (1.3-12) ; àdām Melefit àhəṅgaraba leli a ti ahàr àdām mánjəhad njəlata (1.13–2.3). Àdām leli ndam ge Melefit ti leli akada ahay sulumani ge Melefit, nahkay ahàr àdām māmbrəṅum tæwi magədavani dek, mánjəhadumkabu akaba mis dek àna sulumani akada ga Yezu ya àgray ni. Ku tamal tægri daliya ana leli nəṅgu ni ahàr àdām māgrum nahkay

adaba daliya ya tægri ana leli ni aməpəs do, amandav ; kələṅ gani amanjəhad akaba Krist ga kaṅgay-kaṅgayani (5.10).

Sa ge Piyer

¹ Nu Piyer zal asak ga Yezu *Krist nəbikiuru wakita hini ana kuli, lekulum ya ti Melefit adaba kuli a ni. Nəbiki ti ana kuli, lekulum ya ti kəbumi ka had gekuli bi, tēdekaba kuli a, kəbum kaṅjəhadum akada ga ndam mirkwi ka had Poṅ, ka had Galasi, ka had Kapados, ka had Azi akaba ka had Bitini ni. ² Lekulum ti kwa ahaslani Bəṅ geli Melefit àdām amadaba kuli a, nihi ti kiguma ndam gayaṅ eədēṅ a. Kigum ndam gayaṅ ti àna tæwi ga *Məsuf gayaṅ ; awayay ti kəgəsumiki ma ana Yezu Krist, awayay ti kánjəhadum lekulum ndam *njəlata ni azuhva mimiz ga Yezu Krist ya àṅgəzaya ni. Bəṅ geli Melefit mægri sulum gayaṅ ana kuli dal-dal, māgray ti *kánjəhadumkabu àna sulumani ti.

Məzləbum Melefit azuhva gayaṅ ya ti àhəṅgay leli ni

³ Məzləbum Melefit, Bəṅ ga Bay geli Yezu *Krist, adaba məsia cicihi a dal-dal. Melefit àvi sifa məweni ana leli ti azuhva ga Yezu Krist ya àṅgaba e kisim ba ni. Nahkay məsəra aməṅgət sifa ti azuhva Yezu. ⁴ Məsəra aməṅgət zlam sulumani ya Melefit aṅgahi ana ndam gayaṅ ni. Zlam gani nani ti emizi day-day do, amagədavu do, məbəlāy

gani amandavfəŋa day-day do daya. Melefit aməvi zlam gani nani ana kəli a huđ melefit bu ⁵ adaba lekələm kəbum kəfumki ahàr ke Melefit. Nahkay ti naŋ əbu afi ahàr ana kəli àna njəda gayəŋ. Awayay ti ka mandav ga duniya mis dek təsər àhəŋga leli a.

⁶ Azuhva zlam nday nani ti lekələm a məmərani bu. Ku tamal kəbum kacakum daliya gərgəri kay ka sarta hini, ahəli ahàr ana kəli nəŋgu ni, sarta gani aməpəs kay do, nahkay lekələm a məmərani bu. ⁷ Daliya gani ya kacakum ni ti agray ti mis təsərkaba kəbum kəfumki ahàr ka Yezu ge jiri gani tək day ti kəbumi kəfumki ahàr ge jiri gani bi aw. Sərum ku gru tekeđi agədavu, ay ti təfiyu a aku vu ti təsərkaba nani gru gruani ededij aw? Məfəki ahàr gekəli ke Melefit ni àtam gru, adaba gru ti agədavu. Melefit agray ti kəcakum daliya ti adaba kələŋ ga daliya ni awayay azləbay kəli, amagraj ti kīgum gəđəkani. Amazləbay kəli ti ka fat ya ti Yezu Krist amaŋga ka had kè eri ge mis a dek ni. ⁸ Ku tamal kəbumi kipurəm naŋ bi nəŋgu ni, kəbum kawayum naŋ. Ku tamal kəbumi kipurəm naŋ nihi bi nəŋgu ni, kəbum kəfumki ahàr. Nahkay kəbum kəmərvmu dal-dal; məmərvmi nani àbəlay dal-dal, məbəlay gani mis tekeđi tədəmki ma koksah. ⁹ Kəbum kəmərvmu ti adaba kəsəruma Melefit amahəŋgay kəli. Kəfumki ahàr ni ti

azuhva nani.

¹⁰ Ahaslani ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tədəba divi a lala, tawayay təsərkaba ahəmamam Melefit amahəŋgay mis ni; təsərkaba, tədəmkia ma ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kəli na. ¹¹ *Məsuf ge Krist naŋ əbu akaba tay; Məsuf gani nani àdəfikia ana tay a ahəmamam Krist amacakay daliya, kələŋ gani Melefit amagraj ti mīgi gəđəkani ni. Ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni tədəba divi ga pakama gana lala, tawayay ti təsər ere gani amagrakivu ti ananaw, mam amagravu ka sarta gani nani mam. ¹² Melefit àdəfiaba ma gani nana ana tay a, ay pakama gani nani Melefit àdəmki ti ka tay ka tayani do, àdəm ti azuhva kəli. Lekələm kicəm pakama gani ti afa ga ndam ya təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Təhi ana kəli ti àna njəda ga Məsuf Njəlatani; Məsuf gani nani ti Melefit əsləribiyu ana tay a huđ melefit bu. Ku *məslər ge Melefit tekeđi tawayay ti təsər ere gani ya amagravu ni bilegeni.

Njəhadum akada ge Melefit ya awayay ni

¹³ Azuhva zlam ge Melefit ya əgri ana kəli ni dek ti slamalvmu kəlavad ga məgri təwi. Njəhaduma gaŋ-gaŋ, jalumki ahàr ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kəli ka sarta ya ti Yezu *Krist amaŋga ni cilij. ¹⁴ Gəsumiki ma ana Bəŋ geli Melefit kəlavad.

Ahaslani ka ya ti kicam *Ma Maweni Sulumani fan ndo ni ti kabum kawayum magray zlam magadavani, ay nihi ti kagrum va ba. ¹⁵ Bay ya ti adaba kuli a ni ti nan njalata; nahkay ti lekulum day njahaduma njalata akada gaya na. Njahadum njalata a zlam ya kagrum ni bu dek. ¹⁶ Adaba abu mabekiani nahkay hi, Melefit adam: « Njahaduma njalata, adaba nu nabu njalata. * »

¹⁷ Ka ya ti kahengalum Melefit ni ti kabum kahumi: « Baba. » Tamal kazalum nan nahkay ti ahâr adam kagrumfana angwaz a, kanjahadum ana sulumani ka ya ti kabum a duniya bu ni. Adaba nan ti êcirkaba mis a do; agray seriya ti ke tawi ga maslana gani ya agray ni. ¹⁸ Kaseruma Melefit ambaya kuli a zlam magadavani ya ti ata ban gekuli tachi ana kuli ni ba. Ambaya kuli a ti ana singu ahkay do ni ana gru do, adaba zlam nday nani ti tagadavu. ¹⁹ Melefit ambaya kuli a ti ana mimiz ga Yezu Krist. Mimiz gani nani ti nan abu ana njeda atam zlam dek. Krist ti nan akada ga wur tambak ya tishini ana Melefit ni, nan njalata daldal, zlam magadavani afan bi simiteni. ²⁰ Wudaka Melefit agraya malan a ti asera tawi ge Krist ya ara agray na andava. Ay nihi malan ara andav wudak ti, angazliaya ana kuli a vay-vay ti mahengay kuli.

²¹ Nahkay kafumki ahâr ke Melefit, nan ya ti ahengaraba Krist e kisim ba, agray ti mis dek tazlabay Krist ni. Kafumki ahâr ke Melefit ti azuhva Krist gani. Kabum kafumki ahâr ke Melefit nahkay ti, kaseruma Melefit amagri zlam sulumani ana kuli.

²² Kiguma njalatana adaba kabum kagsumkabu ma ge Melefit, kabum kawayum baza ga man gekuli ededin ededineni daya. Nahi ana kuli nahama, wayum tay ana hud balan, kambranjum ba.

²³ Kaseruma lekulum kabum ana sifa maweni. Avi ana kuli ti mis do; mis ti tamet. Avi ana kuli ti Melefit; Melefit ti nan abu ana sifa, amet day-day do. Kigum baza gaya ti ana njeda ga pakama gaya ya adam ni, sifa maweni ya avi ana kuli ni andav day-day do.

²⁴ Abu mabekiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi:

« Mis dek tamet akada ge kuzir ya ekuli ni.

Ma balay ge mis ti akada ga vay-vay ga zlam ni; tamal zlam ni ekulia ti vay-vay gani adagafana.

²⁵ Ay ma ga Bay geli ti anjahad ga kangay-kangayani, andav day-day do. † »

Ma ge Melefit gani nani ti Ma Maweni Sulumani ya ti kicam ni.

2

Ndam njalatani ge Melefit

¹ Egia Melefit avia sifa mawena ana kuli a nahkay

* 1:16 Levi 19.2. † 1:25 Izayi 40.6-8.

ti, a zlam ya kəgrum ni bu dek ti mbrəŋum cuday, mbrəŋum masəkad malfada, grum ere ye ti kədəmumaya ni, kəgrum solu ba, kəsumivu ana mis ba. ² Wayum ma ge Melefit àna jiri, akada ga bəza ci6-ci6eni ya ti tawayay duwa kəlavad ni. Nahkay ti akədəgum kama kama àna ma gani akada ga bəza ya tədək ni, ti Melefit mähəŋgay kuli. ³ Kəsəruma Bay geli Yezu ti naŋ sulumani.

⁴ Hədəkumfəŋbiyu kà Yezu, adaba naŋ ti avay sifa. Naŋ gani ti akada akur ya tələm ahay àna naŋ ni; mis tawayay magray təwi àna naŋ ndo, ay akur gani nani ti Melefit àdəkiba, àbəlafəŋ àtam zlam ndahaŋ ni dek. ⁵ Ahàr àdəm kəvumi ahàr gekuli ana Melefit, ti mēdezl ahay gayaŋ àna kuli akada ya tedezl ahay àna akur ni; ahay gani nani ti Məsuf gayaŋ anjəhadviyu. Nahkay ekigum ndam *njəlatani ga *maŋgalabakabu mis akaba Melefit, ti kəgrumi təwi àna huf bəlaŋ. Tamal kəgrum nahkay azuhva Yezu *Krist ti àbəlafəŋ kè Melefit. ⁶ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Nədəkiba akur sulumana, àbəlafu dal-dal, nafəkad asak ga ahay àna naŋ a *Siyon.

Maslaŋa ya àfəkia ahàr a ni ti atəbəkimi mimili day-day do. * »

⁷ Nahkay zla nahəma, lekulum ya kəfumkia ahàr ke Krist a ni ti Krist àbəlay àtam zlam ndahaŋ ni dek kè eri gekuli; ay mis ndahaŋ ya təfəki ahàr ndo ni ti kè eri gatay ti nahkay do. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Akur nahaŋ àbu ti, ndam mələm ahay tawayay magray təwi àna naŋ ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawaŋ. †

⁸ Ègia akur ga mazəgad mis a, akur gani nani ti mis etiji asak àna naŋ. ‡ »

Azəgad tay ti adaba tawayay məgəskabu pakama ge Melefit ndo. Kwa ahaslani Melefit àdəm məgravu nahkay.

⁹ Ay lekulum ti Melefit àdəkiba kuli a, kiguma jiba gayaŋ a. Kiguma ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit a, kəbum kəgrumi təwi ana Bay gədəkani, lekulum ti jiba gekuli ti ge Melefit, lekulum ti ndam gayaŋ njəlatani. Naŋ adaba kuli a ti ga məhi zlam gədəkani ya ti àgray ni ana mis. Ahələba kuli a mələŋ ziŋziŋeni ba ti kənjəhadum a mələŋ masladani gayaŋ bu. Mələŋ masladani gani nani ti agri ejep ana mis dal-dal. § ¹⁰ Ahaslani ti lekulum ndam ge Melefit do, ay nihi ti kiguma ndam gayaŋ a. Ahaslani ti kəsumi cicihi ana

* 2:6 Izayi 28.16. † 2:7 Limis 118.22. 43.20, 21; Mahərana 19.5-6; Mimbiki 4.20.

‡ 2:8 Izayi 8.14. § 2:9 Məŋjay Izayi

Melefit do, ay nihi ti kàbum kəsumi cicihî.

Grumi tawi ana Melefit kəlavad

¹¹ Zləbəba goro ni, səruma lekələm ti ndam mirkwi a duniya bu, kanjəhadum ti ga hayañani. Azuhva nani nəhi ana kəli nahəma, kədəbum zlam ga ndam ga *duniya ya tawayay ni va ba. Zlam nday nani ti tijiñkia kəli ke divi sulumani ge Melefit a. ¹² Nihi lekələm kəbum akaba ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni ti, bumvu slimi, njəhadum lala, kəgudarum zlam ba. Nahkay ku tamal tədəmki ma magədavani ke kəli, tədəm lekələm ndam cuday nəngu ni, etipi kəli kəbum kəgrum tawi sulumani. Etipia ti atazləbay Melefit ka fat ya ti amara ni.

¹³ Ēgia lekələm kəbum kədəbum Bay geli ti gəsümüki ma ana ndam ya təgur mis ni dek. Gəsümüki ma ana bay ga ndam *Rom adaba nañ gədəkani, agur məlañ. ¹⁴ Gəsümüki ma ana gədəkani ga kəsa ya ti bay ni àdiyu tay ni daya. Bay ni àdiyu tay ti ga matraḅ ndam ya tagray cuday ni akaba ga mazləbay ndam ya tagray zlam sulumani ni. ¹⁵ Melefit awayay ti kəgrum zlam sulumani. Tamal kəgrum nahkay ti ndam muru ya təsər araña do, tədəmki ma magədavani ke kəli ni etipia tawi gekəli sulumani ya kəgrum na ti, atədəmki ma magədavani ke kəli va do. ¹⁶ Lekələm ti kəbum

kəgurum ahər gekəli, ay ti ku kəgurum ahər gekəli nəngu ni ŋgay kisləmki magray cuday ti kəhumi ana ahər ba. Njəhadum ti akada ga ndam məgri tawi ana Melefit ni sawañ. ¹⁷ Həngrumioru ahər a had ana mis dek, wayum bəza ga məñ gekəli, grumfəña aŋgwaz kə Melefit a adaba nañ gədəkani, həngrumioru ahər ana bay daya.

Mebesəm daliya akada ge Krist ni

¹⁸ Nəhi ma ana kəli lekələm ya kəgrum tawi afa ge mis ni: həngrumioru ahər a had ana ndam ya kəgrumi tawi ana tay ni dal-dal. Ku tamal tawayay kəli, təgri zlam magədavani ana kəli do, ku tamal təgri cuday ana kəli nəngu ni həngrumioru ahər a had ana tay. ¹⁹ Maslaña ya təgri daliya day əgudar araña ndo ni ti tamal ebesey daliya gani nani adaba əsəra Melefit a nahəma, Melefit amazləbay nañ. ²⁰ Ay tamal kəgudaruma zlam a mək təgri daliya ana kəli azuhva zlam magudarani gekəli ni, ku tamal kəbesəma nəngu ni way amazləbaki kəli way? Ay tamal kəgruma zlam sulumana mək təgri daliya ana kəli azuhva zlam gekəli sulumani ya kəgrum ni, tamal kəbesəma ti Melefit amazləbaki kəli. ²¹ Melefit əzalay kəli ti, awayay ti kəgrum nahkay, adaba *Krist əna ahər gayañ gayañani day əcaka daliya ga mahəngay kəli a. Krist ədəfikia divi ana kəli a nahkay ti, lekələm

day grum akada gayan ni.
²² Krist ti agudar zlam ndo, day-day agosay mis ndo. *
²³ Ka ya ti mis tindivi nan ni ti ahengrivu ana tay ndo. Ka ya ti mis tagri daliya ni day ahengrifan ana tay ndo, afivu ma gani ana Melefit, nan ya agray seriya ge jiri ge jireni ni. ²⁴ Yezu Krist ana ahàr gayan ahalkabu zlam magudarani geli ni, agray daliya ana nan ka tandal. Agray nahkay ti, ti mîgi akada leli mametani, magudar zlam va do, manjahad leli ndam jireni. Azuhva ambalak ya tagri ka tandal ni ahengaraba kuli a. ²⁵ Ahaslani ti lekulum akada ga tambambak ya tijia ni. Ay nihi ti kengumoya afa ga bay mahatay kuli a, nan ya ti abi slimi ana sifa gekuli ni.

3

Manjahad ga wal akaba zawal gatay

¹ Nihi ti nahi ma ana kuli wal daya: ku way way do mahengrioru ahàr a had ana zal gayan. Tamal kegrum nahkay ti zawal ya tafaki ahàr ke Melefit do ni etipi manjahad gekuli sulumani ni. Etipia ti atambatkaba majalay ahàr gatay a, tafaki ahàr ke Melefit, ² adaba atasar manjahad gekuli ti abalay, kabum kahengrioru ahàr a had ana zawal gekuli. ³ Kenguledumvu ga mabalakivu vu gekuli ana zlam ba: ku malem ahàr, ku mabakabu zlam ga gru ka vu,

ku mabakabu azana ga sinu kayani kagrumb. ⁴ Ay ti ahàr adam kenguledumvu ti ana zlam mabalani ya epivu do ni. Zlam mabalani nani ti agadavu day-day do. Zlam gani nday hi: manjahad kudufani, mebesey zlam. Ke eri ge Melefit ti zlam ndahan tabi tam zlam nday nani va bi. ⁵ Wal ya ahaslani ya tadabay Melefit, tigi ndam gayan *njelatani ni kenguledvu ti nahkay, tahengrioru ahàr a had ana zawal gatay a. ⁶ Ahaslani Sara wal ga Abraham enguledvu ti nahkay; ahengrioru ahàr a had ana zal gayan, azalay nan bay gayan. Lekulum day tamal kegrumb zlam sulumani akada ga Sara ni, angwaz awar kuli ndo ni ti, kigumb baza gayan.

⁷ Lekulum zawal day njahadum ana sulumani akaba wal gekuli, saruma wal ti njada gatay ahaciyu a gekuli vu. Ngay tisi aranja do ni ti kedumum ba, adaba nday day Melefit avi sifa ana tay ga sulum akada ya avi ana kuli ni. Tamal kegrumb nahkay ti Melefit emici ere ti kahengalumlan ni.

Macakum daliya aki ke jiri geli

⁸ Nihi ti nindeverin pakama hini, nawayay nahikivu ana kuli nahama, lekulum dek ma gekuli marakaboru, majalay ahàr gekuli day mala belajani. Wayumvu e kidin gekuli

* 2:22 Mənjay Izayi 53.9.

bu adaba lekulum kà mən
gekəli, mis tasi cicihi ana
kəli, kəjum zlabay ba daya.

⁹ Tamal maslaŋa agudaria
zlam ana kəli a ahkay do ni
endivia kəli a ti kəhəngarumvu
ba ; humi : « Melefit məgruk
sulum gayəŋ » sawəŋ. Adaba
Melefit əzalay kəli ti, adəm
aməgri sulum gayəŋ ana kəli.

¹⁰ Əbu məbəkiani a Wakita ge
Melefit bu nahkay hi :

« Maslaŋa ya ti awayay
manjəhad sulumani
akaba məzum gəda a
duniya bu ni ti

si məmbrəŋ mədəm ma ga
cuđay akaba magosay
mis,

¹¹ məmbrəŋ cuđay, məgray
zlam sulumani,

kəlavad məzay njəda gayəŋ
dek ga manjəhadani
əna sulumani akaba
mis ;

¹² adaba Bay Melefit ti naŋ
əbu abi slimi ana ndam
ya tagray jiri ni,

naŋ əbu eci ma gatay ka ya ti
tahəŋgalay naŋ ni.

Ay ndam ya tagudar zlam
ni ti Melefit əwayay
mamənjələŋani ana tay
do.* »

¹³ Tamal kəgrum zlam
sulumani əna məbərur bəlaŋ
ti way aməgri daliya ana
kəli way ? ¹⁴ Ay ku tamal
kacakum daliya azuhva
kəbum kəgrum jiri nəŋgu
ni, mərumvu. Kəgrumfəŋa
aŋgwaz kə mis ya təgri daliya
ana kəli na ba, bərur əti

ana kəli ba. ¹⁵ Zləbum
*Krist a məbərur gekəli
bu, adaba naŋ Bay gekəli ;
slamalumvu lala, nahkay
tamal maslaŋa ehindifəŋa
ma kə kəli a əki ka Bay ya ti
kəfumki ahər na ti, ekisləmki
məhəngrifəŋani tata. ¹⁶ Ay ka
ya ti kəhəngrumifəŋ kə ma ana
tay nahəma, humi ma ana
tay əna kuđufani, kələgumvu
akaba tay ba. Kəlavad bumvu
slimi ti kəgudarum zlam ba ;
nahkay ti tamal tindivi kəli
azuhva zlam gekəli sulumani
ya kəgrum adaba lekulum
ndam ge Krist ni nəŋgu ni,
atabakabu mimili ka ahər
gatay gatayani. ¹⁷ Ere gani
ya kacakum daliya azuhva
zlam magudarani gekəli ni ti,
tamal Melefit awayay ti hojo
kəgrum zlam sulumani mək
təgri daliya ana kəli.

¹⁸ Nahkay zla nahəma,
Krist əmət ti azuhva zlam
magudarani ge mis. Əgray
nahkay ti sak bəlaŋ, am-
agrakivu va do. Naŋ
ti naŋ jireni, ay ti əmət
azuhva ndam magudar zlam.
Gayəŋ ya əmət nahkay ni
ti ga mahədakfəŋbiyu kəli
kə Melefit. Mis təkada
naŋ a, ay *Məsuf Njələtani
əhəngriyabiya sifa. ¹⁹ Əna njəda
ga Məsuf Njələtani gani nani
nahəma oru əhi ma ge Melefit
ana diksi ge mis ya təbu
məwəlani ni. † ²⁰ Ahaslani
nday gani nani təgəskabu ma
ge Melefit ndo ; ka sarta ge
Nəwi ka ya ti əzidey *slalah

* 3:12 Limis 34.13-17. † 3:19 Mis ndahaŋ tədəm Yezu əhi ma ge Melefit ti ana
ndam magudar zlam ya təmət ka sarta ge Nəwi ni ; mis ndahaŋ ti ni tədəm Yezu əhi
ma ge Melefit ana məslər ge Melefit ya təgəsiki ma ndo ni.

ga yam ni ti Melefit èbesia ana tay a. Ay kələŋ gani mis ya təhuriyu a slalah ga yam ni vu ni ti kay do : təhuriyu ti mis azlalahkər cilin, Melefit àhəŋgaba tay a yam ni ba.

‡ 21 Yam nani ti àzavu akaba *baray ya tabaray kəli nihi, Melefit ahəŋgay kəli àna naŋ ni. Baray gani nani ti gərgəri akaba baray ge mis ya tabarakaba arda àna naŋ a ni. Baray geli ni ti mahəŋgalay Melefit ti məbarifəŋa məbərur ana leli a njələta. Tamal kabarum nahkay ti Melefit ahəŋgay kəli adaba Yezu Krist àŋgaba e kisim ba. 22 Nihi ti àŋgoya a huđ melefit va, naŋ àbu manjəhadani ka ahar ga daf ge Melefit a mələŋ ga gədakani bu ; naŋ àbu agur *məslər ge Melefit akaba bəbay gəđakani ndahaŋ ya təgur mələŋ ya agavəla ni dek.

4

Manjəhad məweni

1 *Krist ti àcaka daliya a duniya ba. Akada ge Krist ya àcakay daliya ni ti lekələm day zum njəda, majalay ahər gekəli mənja bələŋani akada gayaŋ ni, ti kəbesəm macakay daliya. Adaba maslaŋa ya ti ebesey daliya a duniya bu ni ti àmbrəŋa magudar zlam a. 2 Nihi ti kəgrum ere ye ti məbərur gekəli awayay ni va ba, duk abivoru ana mandav ga sifa gekəli. Grum ere ti Melefit awayay ni sawaŋ.

3 Ahaslani ti kəgrumbiya zlam magədavana dal-dal akada ge mis ndahaŋ ya təfəki ahər ke Melefit do na. Nihi ti èslia nahkay ; kəgrum va ba. Ka sarta gani nani ti kəbumi slimi ana vu gekəli ndo, kəgruma ere ye ti məbərur gekəli awayay na, kəvumia vu gekəli ana zum a, kəgruma wuməri a cilin, kənjəhaduma ka ahar bələŋ ge misi zum a, kəgrumbiya pəra daya. Pəra ti Melefit awayay do simiteni. 4 Ay nihi ti ka ya ti ndam ya təsər Melefit do ni tagray zlam magədavani ni ti lekələm kəkumkibu ka tay va bi. Nahkay ti agri ejep ana tay, tindivi kəli. 5 Ay a vad nahaŋ ti Melefit amagrafəŋa seriya kə tay a. Melefit ti ara agrafəŋa seriya kə mis a wudak, ara agrafəŋa ti kə ndam ya təbu àna sifa ni, kə ndam ya təməta ni daya. 6 Nahkay zla nahəma, Krist àhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam ya təmət ni daya. Ku tamal Melefit agrafəŋa seriya kə tay a akada ya agrafəŋa kə mis a dek ni nəŋgu ni, Krist àhi Ma Məweni Sulumani ana tay ti, ti tənjəhad àna sifa akada ge Melefit ni, àna njəda ga *Məsuf Njələtani.

Manjəhad ga ndam ge Melefit ka ahar bələŋ

7 Sarta ya ti duniya ara andav ni ènjia wudak. Nahkay ti bumi slimi ana vu gekəli, njəhadum eri ;

‡ 3:20 Melefit àhəŋgaba tay a yam ni ba : ahkay do ni, Melefit ahəŋgay tay a àna yam ya àzoru slalah ga yam gatay a gavəla ni.

tamal kəgrum nahkay ti akahəngalum Melefit tata. ⁸ Ere ye ti àtam zlam ndahan ni dek ti mawayavani, adaba tamal mawayum mis ti ku tągudaria zlam ana leli a kay nəngu ni məmbərfəña kà tay a. ⁹ Gəsumkabá ndam ya tara afa gekəli a ni, kəzərdum ma azuhva tay ba. ¹⁰ Melefit àgria zlam sulumana ana kəli a gərgəri kay. Ku way way do Melefit àvia njəda ga magray zlam a gərgəri. Nahkay ti ahər àdəm ku way way do mągray təwi àna njəda ya ti Melefit àvi ni lala ga məjənaki mis ndahan. ¹¹ Maslaña ya ti Melefit àvia njəda ga mazlapana ni ti mązlapay ma ge Melefit. Maslaña ya ti Melefit àvia njəda ga məgri təwi ana mis a ni ti mągray àna njəda ge Melefit ya avi ni. Grum nahkay, ti mis tązləbay Melefit azuhva Yezu *Krist a zlam bu dek. Melefit ti nañ gədakani, nañ àbu àna njəda ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.

Ndam ge Melefit təcakay daliya azuhva Yezu

¹² Zləbəba goro ni, daliya dal-dalani ya kacakum ni ti Melefit awayay atəkar kəli àna nañ, nahkay ŋgay daliya nani kigeni do ni ti kəhumi ana ahər ba. ¹³ Daliya gekəli ya kacakum ni ti kacakum ka ahar bəlaŋ akaba *Krist ; nahkay ti mərumvu àna nañ. Adaba ka fat ya ti amanğazlaya njəda gayan a ni ti akəmərumbu dal-dal.

¹⁴ Tamal mis tindivi kəli adaba lekələm ndam ge Krist ti, mərumvu. Adaba ka ya ti tindivi kəli nahkay ni ti *Məsuf ge Melefit nañ àbu akaba kəli. Məsuf gani nani ti nañ àbu àna njəda àtam zlam dek. ¹⁵ Ay tamal mis e kidiŋ gekəli bu acakay daliya adaba àgudara zlam a, bi àkada mis a, bi ègia akal a, bi àdiya a ma ge mis va akada ge ezəwi ya adiyu e eli vu na ti, kəmərumbu azuhva daliya nani ba simiteni. ¹⁶ Ay tamal mis acakay daliya adaba nañ mis ge Krist ti mimili àwər nañ ba, mązləbay Melefit sawaŋ, adaba təzalay nañ mis ge Krist.

¹⁷ Sarta ya ti Melefit ara agraŋəña seriya kə mis a ni ènjia. Ara agraŋəña seriya enjia ti kà ndam gayan. Ay tamal leli ndam gayan ni tekeđi amagraŋəña seriya kə leli a enjia ti, ndam ya ti təgəskabu *Ma Məweni Sulumani ni do ni ti aməgri ana tay ti ahəmamam ? ¹⁸ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Tamal ndam jireni tekeđi atətamfəña kə seriya ge Melefit a zlah-zlah ti,

ndam cuday, nday ya təsər Melefit do ni ti, atagray gatay ti ahəmamam ?* »

¹⁹ Nahkay ti ndam ya təcakay daliya ka mawayay ge Melefit ni ti təvi ahər gatay dek ana Bay ya ti àgraya tay

* 4:18 Gozgul 11.31.

a ni, tàmbrəŋ magray zlam sulumani ba. Adaba Melefit ti tamal àdəm aməgri zlam sulumani ana mis ti amagray ededīŋ.

5

Manjəhad ga ndam məfəki ahàr ke Melefit

1 Nihi ti nəhi ma ana gəđákani ya təbu e kidīŋ gekəli bu ni. Nu day gəđákani akada gatay ni ; ka ya ti təgri daliya ana *Krist ni ti nīpia naŋ àna eri goro a. Leli dek akaba kəli emipi njəda ge Melefit ya aməngazliaya ana leli a ni. Nahkay ti nahəngalay kəli gəđákani ni, nəhi ana kəli nahəma, ² bumi slimi ana ndam ge Melefit ya àbivu tay ana kəli a ahar vu ni. Bumi slimi ana tay akada ge mis ya ajəgay zlam ga gənaw gayəŋ lala ni, grum təwi gani àna huđ bəlaŋ akada ge Melefit ya awayay ni, təfəki ŋgasa ke kəli ga magrani ba. Grum ti ga mənğət zlam àna naŋ do, grum ti adaba kawayum təwi gani palam. ³ Kəgurum ndam ya ti Melefit àbi tay ana kəli a ahar vu ni ga njəda ba, grum zlam sulumani ti nday day təgray akada gekəli ya kəgrum ni sawəŋ. ⁴ Tamal kəgrum nahkay ti, ka ya ti Bay ga ndam majəgay zlam ni eminjia ni ti aməvi zlam ana kəli ka duwa gani. Zlam gani nani ti gəđákani àtam zlam ndahaŋ dek, amandav đay-đay do.

⁵ Lekələm bəza dagwa day gəsumiki ma ana gəđákani gekəli.

Lekələm ndam ga Yezu dek ti kəhumi ana ahàr kətamum mis ndahaŋ e kidīŋ gekəli bu ba, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Melefit àgəskabu ndam ya ti tiji zlabay ni do ; agəskabu ti ndam ya ti kudufani ni, agri sulum gayəŋ ana tay.* »

⁶ Nahkay ti həŋgrumioru ahàr a had ana Melefit. Naŋ ti naŋ njəda-njədani, sarta gayəŋ eminjia ti aməvi gəđákani ana kəli. ⁷ Araŋa àhəli ahàr ana kəli ba, bumivu zlam dek a ahar vu, adaba naŋ àbu afi ahàr ana kəli.

⁸ Bumi slimi ana ahàr gekəli, njəhadum eri, adaba zal ezir gekəli *Seteni naŋ àbu asawaday, awayay agəs mis ge mijin naŋ akada ga mazlahku ya egi, adəbay zlam, agəs, ahəpəd ni. ⁹ Ku ananaw ananaw do kəvumi divi ba, njəhaduma gaŋ-gaŋ, fumki ahàr ke Melefit. Səruma, bəza ga mən gekəli ndahaŋ dal-dal a duniya bu təbu təcakay daliya akada gekəli ni. ¹⁰ Akacakum daliya ga sarta bal, ay kələŋ gani Melefit naŋ ya ti agri sulum ana mis ni àna ahàr gayəŋ aməvi njəda ana kəli keti, amagray ti akanjəhadum gaŋ-gaŋ a zlam bu dek akada ga ahay ya tətəkada asak gana lala ni. Adaba kəli a ti, awayay

* 5:5 Gozogul 3.34.

ti kâhərumiya a masladani
 gayaŋ vu, kânjəhadum akaba
 Krist ga kaŋgay-kaŋgayani.
 11 Melefit ti naŋ àbu àna njəda
 ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya
 nahkay!

*Piyer endeveriŋ pakama
 gayaŋ àna magray sa*

12 Silas wur ga məŋ geli ni
 àjənakia nu ga məbiki wakita
 hini gəziteni na ana kəli a.
 Nəsəra naŋ ti naŋ àbu adəbay
 divi ge *Krist lala. Nəbiki ma
 hini ana kəli ti, nawayay ti
 nəvi njəda ana kəli, nawayay
 ti kəsərum *sulum ya Mele-
 fit agri ana kəli ni ti sulum
 gayaŋ ededīŋ. Kəmbərəŋum
 sulum gani nani day-day ba.

13 Ndam ya ti təfəki ahər
 ke Melefit ahalay a Babilon †
 ni təgria sa ana kəli a ; Mele-
 fit adəba tay akada gekəli na.
 Wur goro Mark day əgria sa
 ana kəli a. 14 Grumvu sa e
 kidīŋ gekəli bu lala, akada ga
 ndam ya nday kà məŋ gatay
 ni.

Lekələm ya ti kəbum
 ka ahar bəlaŋ akaba Krist
 ni dek Melefit məgray ti
 *kânjəhadumkabu àna su-
 lumani ti.

† 5:13 Babilon ti tədəm awayay adəmvaba ti Rom.

Wakita ge Piyer ya àbèki ye cɥ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ge Piyer ya àbèki ye cɥ ni

Maslaɲa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Piyer zal asak ga Yezu ni (1.1). Àdɛm èpia vu ga Yezu ya àmbatvu ka hɛma na (1.16-18 ; Meciyɛ 17.1-7).

Àsɛra, amɛmɛt wudak (1.14) ; nahkay àbèki wakita ni ti ndam ga Yezu tɔzay njɛda gatay dɛk ga moroni kama kama àna manjɛhad sulumani, ti tijikia ke divi a dɛy-dɛy ba (1.5-11). Àziaba azay slimi ana mis a, àdɛm mis ndahan atara, atɛcahi zlam magɛdavani ana ndam ga Yezu : ahàr àdɛm ndam ga Yezu tɔgɛskabu ma gatay magɛdavani ni ba (2). Mis ndahan atɛdɛm « Yezu àdɛm amanɲaba, ay àɲgaba ndo timey. » Ay Piyer àdɛm kè eri ge Melefit ti vi dɛbu ti akada vad bɛlan ; Melefit ebesi ana mis, awayay ti tijiji ba : Yezu amara ededɛɲ ededɛɲena, amagrafɛɲa seriya kè mis a dɛk. Nahkay ahàr àdɛm mɛbumvu slimi ti ndam magudar zlam tijɲkia leli ke jiri geli a ba (3).

Sa ge Piyer

¹ Nu Simu Piyer, nàbu nɛbikioru wakita hini ana

kɛli, nu bay mɛgri tɔwi ana Yezu *Krist, nu zal asak gayanɲ daya. Nɛbikioru ti ana kɛli ya ti kɛfumki ahàr ka Yezu kala-kala akada geli ni. Mɛfɛki ahàr gekɛli ni ti ajɛnaki kɛli dal-dal akada ya ti ajɛnaki leli dɛk ni. Àgri zlam gani nani ana leli ti Yezu Krist, àgray ti àna jiri gayan ; Yezu Krist ti Melefit geli, naɲ Bay mahɛɲgay leli daya. ² Melefit mɛgri sulum gayan ana kɛli dal-dal akaba mɛgray ti *kɛɲjɛhadumkabu àna sulumani mɛtam ya ahaslani ni ti, adaba kɛsɛruma Melefit akaba Bay geli Yezu a lala.

Manjɛhad ga ndam ga Yezu

³ Yezu *Krist àna njɛda ge Melefit àvia zlam a dɛk ana leli a ti mɛfɛki ahàr lala, mɛɲjɛhad àna sulumani gayanɲ daya. Àra àvia zlam nday nani ana leli a day kwa ti mɛsɛr naɲ lala : àzala leli a, awayay ti leli dɛk mɛɲjɛhad akaba naɲ a mɛlanɲ *njɛlatani gayanɲ ni bu, awayay ti leli mɛgray zlam sulumani akada gayanɲ ni daya. ⁴ Nahkay ti àvia zlam sulumana ana leli a ; zlam gani nday nani tɛbɛlay dal-dal, tɛtam zlam ndahanɲ dɛk. Kwa ahaslani day Melefit àdɛmɛbiya, àdɛm amɛvi zlam gani nday nani ana leli. Àgray nahkay ti, awayay ti kɛtamumfɛɲa kà zlam magɛdavani ya tɛbu a duniya bu, tigi eri ana mis na, awayay ti kɛɲjɛhadum akada ge Melefit ni daya. ⁵ Azuhva zlam nday nani ya Yezu Krist àgri ana kɛli ni ti zum njɛda

gekuli dek ga manjəhadani akada ge Melefit ya awayay ni. Kəbum kəfumki ahər ka Yezu; nahkay ti grum zlam sulumani daya; kəbum kəgrum zlam sulumani ti sərūm Melefit lala daya; ⁶ kəsərūma Melefit a lala ti bumi slimi ana ahər gekuli daya; kəbum kəbumi slimi ana ahər gekuli ti besəm zlam daya; kəbum kebesəm zlam ti grum zlam ya ti Melefit awayay ni daya; ⁷ kəbum kəgrum zlam ya ti Melefit awayay ni ti wayumvu e kidin gekuli bu adaba lekəlūm kə mən gekuli daya; kəbum kawayumvu e kidin gekuli bu ni ti wayum mis dek daya. ⁸ Tamal kəbum kəgrum zlam nday hini kəlavad ti akəsərūmkivu Bay geli Yezu Krist lala, tawi gekuli ya kəgrumi ni akəmbərənum do, amoru kama kama. ⁹ Ay maslaņa ya ti agray zlam nday hini do ni ti epi divi do, atam ahar akada ga zal wuluf ni. Ge Melefit ya əmbərfəņa zlam magudarani gayan ya agrayiyu ahaslani na ti agrayzlkia ahər a.

¹⁰ Nahkay zla nahəma bəza ga mmawa goro ni, zum njədə gekuli akivu, adaba Melefit adaba kuli a, azalay kuli, awayay ti kənjəhadum nahkay. Tamal kəbum kənjəhadum akada nani ti ekijumkia ke divi ge Melefit a day-day do. ¹¹ Nahkay Melefit aməvi divi ana kuli ga məhuriyani a Məgur ga Bay geli Yezu Krist vu, aməvi ana kuli ti əna huf bəlan. Yezu

Krist ti nan Bay mahəngay leli, Məgur gayan gani nani ti amanjəhad ga kəngay-kəngayani.

¹² Azuhva zlam nday nani ti kəlavad nawayay məziaba azay slimi ana kuli a kekileņa. Ku tamal kəsərūma zlam gana əndava, kəgəsumkabá jiri na lala nəngu ni nawayay nəziaba azay slimi ana kuli a. ¹³ Ka ya ti nu nəbu əna sifa mba, nəmbərbu kuli fan ndo ni ti, nədəm nəziaba azay slimi ana kuli ka zlam gani nday nana ti əbəlay, ti kənjəhadum eri. ¹⁴ Nəsəra nu ti nara nəmbərbu kuli wudak, akada ga ma ga Bay geli Yezu Krist ya əhu ni. ¹⁵ Nazay njədə goro dek ga məziaba azay slimi ana kuli a nahkay ti adaba nawayay ti ku tamal nəməta nəngu ni, zlam gani nday nani təgəjzlkia ahər ke kuli day-day ba.

Krist ti nan gədakani

¹⁶ Məhia ana kuli a ahəmamam Bay geli Yezu *Krist amara əna njədə gayan a ni. Ma gani nani ya məhi ana kuli ni ti mənğəhadı məhasl ahkay do ni majalay ahər ge mis ana kuli do: leli leleni mīpia nan əna eri geli a nan ti nan gədakani atam mis dek. ¹⁷ Micia, Bəņani Melefit əzləbay nan, əvi gədakani. Melefit ti nan gədakani atam zlam dek; dəngu gayan əhənday, ədəm ahkado: « Maslaņa hini ti wur goro, nawayay nan dal-dal; məbərūv goro amərūv

àna nan̄ dal-dal.* »¹⁸ Dəŋgu gani nani ti leli leleni mīcia, àhəndabiyu e melefit bu ka ya ti leli m̄bu akaba Yezu ka ah̄ar ga h̄ama *nj̄elatani ni.

¹⁹ Nahkay ti m̄gəskabu ma ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya t̄d̄əm ni lala. K̄bum k̄bumi slimī ana ma gatay ya t̄d̄əm ni lala ti àb̄alay, adaba ma gatay ya t̄d̄əm ni ti akada ge ceŋgel ya asladay a m̄laŋ zīŋ-zīŋeni bu ni. Ḡsumkabá ma gatay na hayaŋ, duk abivoru ana m̄laŋ maslani. Ka sarta ya boŋgur ya ge miled̄u ni am̄c̄alaya ni ti akəs̄erum zlam ni đek lala. †²⁰ Ay ti s̄eruma zlam hini ya nəhi ana k̄li ni lala day : ma ga ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya t̄d̄əm ni akaba ya t̄b̄aki a Wakita ge Melefit bu ni ti majalay ah̄ar ge mis hihirikeni do. ²¹ Ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit t̄zlapay day-day àna nj̄eda gatay gatayani ndo ; àvi nj̄eda gani ana tay ti t̄həŋgri pakama ge Melefit ana mis ni ti *Məsuf Nj̄elatani.

2

Bumvu slimī àna ndam ya tasakadī malfadā ana mis ni

¹ Ahaslani e kidīŋ ga ndam *Izireyel bu ni ti ndam malfadā t̄bu, t̄d̄əm tahəŋgaray *pakama ge Melefit ; ka sarta hini day ndam masəkad malfadā at̄əlabu e kidīŋ gek̄li bu. Nday gani

nani at̄əcahi zlam ya ti ejīŋkia mis ke divi a ni ana k̄li. At̄əd̄əm t̄ḡəskabu Bay ya ti àhəŋgay tay ni do. Gatay ya tagray nahkay ni ti azəkibiyu zlam mijeni ka tay, etiji ke weceweceni h̄aya. ² Mis dal-dal atad̄abay tay, atagray zlam magədavani akada gatay ni. Mis atanjak divi jireni ge Melefit ni azuhva t̄wi gatay magədavani ya tagray ni. ³ Ndam masəkad malfadā gani nday nani ti zlam egi eri ana tay dal-dal, nahkay tagosafəŋa zlam k̄ k̄li àna malfadā gatay na. Ay kwa ahaslani Melefit àḡəsa tay àna seriya àndava ; nan̄ ti ènji đawir do, ara ejīŋ tay wudak.

⁴ Melefit ti ku m̄əsl̄ər gayan̄ ndahan̄ ya t̄agudar zlam ni tekeđi àŋgwiviyu ana tay ndo, t̄əsi cicihi ndo. Àḡəs tay, àbiyu tay e *evīđ ḡədakani vu, a m̄laŋ zīŋ-zīŋeni vu duk abivoru ana vad̄ ya ti amagray seriya ni. ⁵ Ndam ya ahaslani ya t̄agudar zlam ni day Melefit àŋgwiviyu ana tay ndo : àf̄əkiaya yam ka tay a, èziŋeba tay a adaba t̄iciiki ma ndo. Ay N̄əwi ti àhia ma ge jiri ana mis a, nahkay Melefit àhəŋga nan̄ a, àhəŋgakiva mis a adəsk̄əla àkiva cilīŋ. ⁶ Ndam ga k̄əsa *Sodom akaba *Gomor day Melefit èviyekaba tay àna aku a, àḡəj̄əni ti ŋḡəsis gatayani cilīŋ. Melefit àgray nahkay ti, ti mis t̄əs̄ər amatrađ ndam

* **1:17** Məŋjay Meciȳu 17.1-5 ; Mark 9.2-7 ; L̄uk 9.28-35. † **1:19** Boŋgur ya ge miled̄u ni ti Piyer awayay ad̄əmki ka Yezu.

magudar zlam ti nahkay. ⁷ Ka sarta gani nani ti Melefit àhəŋgafəŋa *Lot kà aku na, adaba Lot ti naŋ mis jireni, zlam ge mis ya tagray kwanja kwanja ni àsi bi, ahəli ahàr dal-dal. ⁸ Lot ti mis jireni, ay naŋ àbu akaba tay, naŋ àbu epi ere ye ti tagray ni, eci ere ya tādəm ni kəlavad. Zlam gatay ya tagray magədavani, Melefit àwayay do ni awəri bəruv dal-dal. ⁹ Nahkay zla nahəma, Bay Melefit ti tamal zlam zləzladani àca ndam gayan a ti àsəra ere ye ti agray ga mahəŋgay tay àna naŋ na. Nahkay day ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a ni, ndam magudar zlam ti Melefit àsəra ere ye ti agray ga matraḅ tay àna naŋ na. ¹⁰ Melefit amatraḅ enji ti ndam ya ti tagray zlam magədavani ya ti məbərurv gatay awayay ni, adaba tanjak naŋ, təgəskabu ŋgay naŋ gədakani do.

Nday gani ya nəhi ana kəli tasəkadī malfada ana kəli ni ti təgray aŋgwaz do simiteni, tici slimi do, təhəŋgriuru ahàr a had ana *məslər njadə-njadani ge Melefit ni do, tindivi tay sawan. ¹¹ Məslər ge Melefit ti nday njadə-njadani, tətam ndam masəkad malfada ni àna njəda. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, ŋgay ndam masəkad malfada ni ndam magudar zlam ti məslər ni tādəm do, tindivi tay kè meleher ga Bay Melefit do. ¹² Mis nday nani tagray zlam ya ti məbərurv gatay awayay ni akada ga zlam ge gili ya

təsər ahàr do, àgəski təgəs tay, təbazl tay ni. Nday gani ŋgay tindivi way ti təsər do simiteni. Melefit amabazl tay ti akada ya tabazl zlam ge gili ni. ¹³ Zlam magədavani ya ti təgri ana mis ni ti nday day Melefit aməgrivu ana tay akada nani bilegeni. Adaba nday gani tawayay magray zlam sulumani do, tagray zlam magədavani kè eri ge mis, mimili àwərki tay do. Ka ya ti kəgrum wuməri, kəzumunkabu zlam akaba tay ni ti zlam gatay magədavani ya tagray ni abəki mimili ke kəli. Ay nday ti ka ya ti təgosakaba kəli a nahkay ni ti àbəlafəŋ kà tay dal-dal. ¹⁴ Nday ti kəlavad təjalaki ahàr ka magray hala cilin, təmbrəŋ magudar zlam do simiteni; təbiyu ndam ya təfəki ahàr ke Melefit lala ndo ni a zlam magudarani vu. Tawayi zlam ana ahàr gatay dal-dal. Nday ti Melefit etikwesla tay a àndava. ¹⁵ Təmbrəŋa divi sulumana, tija, təsər divi va do. Tədəbay divi ga *Balam wur ga Bozor ni. Naŋ ti àwaya siŋgu ya ti təvi ti mīgudar zlam na. ¹⁶ Ay ti a vad nahan Melefit àləgi adaba àgəsiki ma ndo. Kəsəruma azoŋgu ti àzlapay akada ge mis hihirikeneni ni do, ay ka fat nani ti azoŋgu àhia ma. Nahkay àcafəŋa naŋ ga magray zlam magədavani ya àdəm akal agray na, ti àgray va ba.

¹⁷ Ndam masəkad malfada nani ti nday akada ga

gəzəŋ ga yam ya ti yam àŋgəzkiaya do ni, nday akada ga maklaḃasl ya aməḃ apayakaba ni. Nahkay ti Melefit àslamaliva mələŋ ziŋ-zinəna ana tay a, nday gani atanjəhad eslini. Mələŋ gani nani ti ləvəŋ əsabay. ¹⁸ Nday gani bəlaŋani ni təzlapay ma masakani mək tiji zlabay àna naŋ. Tawayay magosay ndam ya ti təsləkakiba ka ndam ya təsər Melefit do nini mba ni, ti təhəŋguriyu tay a magudar zlam vu, ti təgray zlam ya tigi eri ana mis ni akada gatay ni. ¹⁹ Təhi ana tay ahkado: « Tamal kədəbum leli ni ti kəgurum ahər gekəli, » ambatakani do nday gani ya təḃəm nahkay ni nday ndayani evidi ga zlam magudarani. Adaba tamal maslaŋa zlam agur naŋ ti maslaŋa gani əgia evidi ga zlam ya agur naŋ na. ²⁰ Nahkay tamal mis əsəra Bay geli Yezu *Krist naŋ ya ti ahəŋgay leli na ti maslaŋa gani atamfəŋa kə zlam magədavani ga duniya ya tigi eri na. Ay kələŋ gani tamal àŋgukiaya ka zlam gani nani magədavani na zlam gayan a, təgur naŋ keti ti, manjəhad gayan ni emigi magədavani amatam manjəhad gayan ya ahaslani ka ya ti əsər Melefit do ni. ²¹ Tamal nahkay ti hojo amal təsər divi jireni ni ndo, ere gani təsəra mək təmbrəŋ, təgəskabu *Divi ge Melefit ya təcahi ana tay ni va do ti ni.

²² Zlam gani àgrakivu ka tay ti akada ga ma *gozogul ya mis təḃəm: « Kəra àŋgukiaya ka vəlahay gayan a, àzumaba » ni. Təḃəm keti: « Mədrəs mba tabaray naŋ mba ti akoru adəḃvu a dəndalaḃ vu.* »

3

Yezu Krist aməŋga

¹ Zləbəba goro ni, hini ti wakita ya nəbiki ana kəli ye cə ni. A wakita goro ya nəbiki ana kəli cəeni ni bu ni ti nəziaba azay slimi ana kəli a àki ka zlam ya kəsəruma àndava ni. Nawayay ti kəjalumki ahər ka zlam gani nday nani lala. ² Nawayay ti kəjalumki ahər ka pakama ya ndam *njəlatani ya *tahəŋgaray pakama ge Melefit təḃəm ahaslani ni. Jalumki ahər ke divi ga Bay geli ya ahəŋgay leli ni daya; divi gani nani ti ndam *asak gayan ya əsləribiyu tay ana kəli ni təhəŋgri pakama gani ana kəli. ³ Nawayay ti kicəm ma hini ya ti nəhi ana kəli ni lala. Səruma day, ka mandav ga duniya nahəma, mis ndahan atagray zlam magədavani ka mawayay gatay. Nday gani eteyefiŋ kə kəli, ⁴ atəḃəm: « Adəm ahkado aməŋga ti, nihi ti naŋ eley? Kwa ata bəŋ ga bəŋ geli təmət duk àbivaya ana nihi a, zlam ni dek akada ya Melefit àgraya ni zlam gayan, ere ye ti àmbatvu ni day àbi timey! » ⁵ Nday gani ya təzlapay nahkay ni

* 2:22 Gozogul 26.11.

ti tàwayay mäsərki ke tawi ge Melefit ya àgray ahaslani ni do zakw. Tawi gani nani ti nihi: Melefit àdāmaya pakama gayan a, àgraya huđ melefit akaba had a nahkay; èdekaba had akaba yam a, àgraya had na ti àna yam. ⁶ Ahaslani Melefit èziñeba duniya ti àna yam daya. Ka sarta gani nani ti àfaya yam ka duniya na, yam ni àndaba malan na dek. ⁷ Melefit àdāmaya pakama nahan a keti, àdām huđ melefit akaba had atanjəhad duk abivoru ana vad ya ti aku aməzumaba tay a dek ni. Ambrəñ tay hayañ ti adaba ajəgay sarta ya ti amagrafəña seriya kə mis a ni. Ka sarta gani nani ti emiññ ndam ya ti təgəsiki ma do ni.

⁸ Zləbəba goro ni, zlam nahan abu bəlan ti ahər àdām àgəjzłki ahər ke kəli ba. Ere gani nihi: kə eri ga Bay geli nahəma, vad bəlan ti akada vi dəbu, vi dəbu day akada vad bəlan. ⁹ Mis ndahan təhi ana ahər Bay geli ti àgray ere ye ti àdām amagray ni ke weceweceni do. Ay ma gani nahkay do: Melefit ti ebesey ana kəli, awayay ti ku mis bilin əjji ba, awayay ti mis dek tāmbatkaba majalay ahər gatay a sawan. ¹⁰ Nədəm nahəma, vad ya ti Bay geli amanğa ni ti mis təsər do. Amanğa ti akada ga zal akal ni. Ka fat gani nani ti mis etici huđ melefit amahənday, emiññi. Aku aməzumaba zlam ya a huđ melefit bu

na; had akaba zlam ya təki ni dek day atələbi va bi, etijji. ¹¹ Kəsəruma zlam ni dek atara tijji nahkay ti, ahər àdām manjəhad gekəli mənja ahəmamam? Ahər àdām mənja njələta; ahər àdām kəgəsümüki ma ana Melefit lala. ¹² Jəgum fat ge Melefit ya amagray seriya ni; zum njədə gekəli, grum zlam ya ti kisləmki magrani ga mahədakbiyu vad gani weceweci ni. Ka fat gani nani ti aku aməzumaba huđ melefit a, zlam ya a huđ gani bu ni day dek aku aməzumaba kirid-kirid. ¹³ Ay Melefit àdəmbiya kwa ahaslana, àdām amagray huđ melefit məweni akaba had məweni. Atanjəhad eslini ti ndam jireni cilin. Leli majəgay ti zlam gani nani.

¹⁴ Zləbəba goro ni, kəbum kəjəgum vad gani nani nahkay ti zum njədə gekəli dek, ti ka fat gani Melefit mədi ahər ana kəli lekələm kəbum kanjəhadum àna sulumani akaba nan, lekələm njələta kə eri gayan, tənğətfəña zlam magudarani kə kəli a ba. ¹⁵ Səruma Bay geli ebesey ti adaba awayay ti mis tāmbatkaba majalay ahər gatay a, ti mähəngay tay. Wur ga məñ geli Pol day ahia ma gana ana kəli a ka ya ti abiki wakita ana kəli ni. Pol ti mawayay nan dal-dal; ma gayan ya abiki ana kəli ni ti Melefit àvi məsər zlam gani. ¹⁶ A wakita gayan ya abiki ni bu dek ti nan abu ahi ma gani ana kəli nahkay. Zlam

ndahaŋ t̄əbu a wakita gayaŋ ya àb̄əki ni bu ni ti mis t̄icikaba weceweci do. Ndam ya ti t̄əsər zlam do, t̄əf̄əki ah̄ər ke Melefit lala do ni tambatkaba ma gana. Tambatkaba ma gana a m̄əlaŋ ndahaŋ ba a Wakita ge Melefit ni ba day nahkay. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti Melefit am̄əgəs tay àna seriya, emiij̄ tay.

¹⁷ Zl̄əb̄əba goro ni, lek̄əl̄um ti t̄əhia ma gana ana k̄əli a àndava. Nahkay ti bumvu slimi, ti ndam ya ti t̄əḡəskabu ma ge Melefit do ni t̄əbiyu k̄əli a zlam magudarani vu akad̄a gatay ni ba. Nj̄əhad̄uma gaŋ-gaŋ, t̄ij̄iŋkia k̄əli ke jiri gek̄əli a ba. ¹⁸ Yezu *Krist ti Bay geli, Bay mah̄əŋgay leli daya. Lek̄əl̄um ti k̄əmb̄r̄əŋum m̄əf̄əki ah̄ər ba. Grum ti m̄əḡrikivu sulum gayaŋ ana k̄əli, ti k̄əs̄ərumkivu naŋ lala. Mis đek t̄əzl̄əbay naŋ ; t̄əzl̄əbay naŋ kani, t̄əzl̄əboru naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani ti. Aya nahkay.

Wakita ge Zeṅ ya àbàki enjenjeni ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zeṅ ya àbàki enjenjeni ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdǎfay slimi gayaṅ a wakita ni bu ndo. Ay kwa ka mǎnjàki gani ndam ga Yezu ðek tǎsǎra nani Zeṅ zal asak ga Yezu, naṅ bay ya àbàki Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni. Ma gayaṅ ya àbàki ni ti akada ga ma ya mǎdi ahàr a Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni bu ni ; maslaṅa ya ti àbàki wakita cǎeni ni ti mis bilin (gurumkabu Zeṅ 1. 1, 1.14 akaba 1 Zeṅ 1.1 ; Zeṅ 16.24 akaba 1 Zeṅ 1.4 ; pakama ndahaṅ tǎbu kay akada nday nani).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (3.1) ; àzalaya slimi ge mis ahkay do ni ga kǎsa ndo, nahkay mǎdǎm tǎslǎrikaboru wakita hini ana ndam ga Yezu ya a kǎsa gǎrgǎrani bu ni. Zeṅ àdǎm abàki wakita ni ti awayay ti mis ndahaṅ tǎgosay ndam ga Yezu ba (2.26 ; 3.7 ; 4.1), akaba awayay ti tǎsǎr, nday tǎbu àna sifa ya àndav ðay-ðay do ni eðeðin eðeðineni (5.13).

A wakita ni bu Zeṅ àdǎm maslaṅa ya ti àdǎm àsǎra Yezu a, mǎk agudar zlam kǎlavaf ni ti zal malfafà ; bay ya ti àsǎra Yezu a ni ti

ambrəṅ zlam magudarani gayaṅ ni, àgudar zlam va do. Tamal mǎgudara zlam a mǎk mǎmbatkaba majalay ahàr a ti Yezu ambǎrfəṅa zlam geli ya mǎgudar na kè leli a, ay ahàr àdǎm ndam ga Yezu tǎmbrəṅ zlam magudarani ðek, adàba nday bǎza ge Melefit ; Melefit ti njǎlata. Melefit awayay leli : ahàr àdǎm leli day mǎwayum Melefit akaba ndam gayaṅ ni. Tamal mawayay Melefit ti mǎgudar zlam va do ; nahkay mǎsǎra, leli ndam gayaṅ eðeðin eðeðineni.

Pakama ya avi sifa ana mis ni

¹ Ere ye ti mǎbiki ana kǎli ka wakita ni ti Pakama ya avi sifa ana mis ni. Kwa ka mǎnjàki ga mǎlan naṅ àbu. Pakama gani nani ti ègia mis a. Leli mǎcia pakama gayaṅ ya àdǎm na, mǎpia naṅ àna eri geli a, mǎmǎnjǎlǎṅa lala, mǎnjifinǎ àna ahar geli a daya. ² Sifa gani nani àṅgazlava. Ka ya ti àṅgazlavu ni ti leli mǎpia, magray sedi gani, mǎhi pakama gani ana kǎli vay-vay daya. Sifa gani nani ti àndav ðay-ðay do, kwa ahaslani naṅ àbu afa Bəṅ geli Melefit, nihi ti àṅgazliva àna leli a. ³ Ere ye ti leli mǎpi akaba mǎci ni ti mǎhi ana kǎli bilegeni, ti lekǎlǎm day kǎdǎgumkiva ke leli a, mǎgǎm leli ðek akada mis bǎlan. Leli ti mǎbu akada mis bǎlan akaba Bəṅ geli Melefit nday ata Wur gayaṅ Yezu *Krist. ⁴ Mǎbiki pakama hini ana

kūli ti, mawayay ti kîcūm lala, nahkay leli dek aməmərvu ka ahar bəlanj lala.

Maslaṅa ya agudar zlam ni anjəhad akaba Melefit koksah

⁵ Pakama ya ti mîcifinja, məhi ana kūli ni ti nihi: Melefit nahəma, masladani njəlata, naṅ əbi əna məlanj zinj-zinjəni bi ferera. ⁶ Tamal mədəm leli akaba naṅ akada mis bəlanj, mək məbu magray zlam e zinj-zinjəni bu nahəma masəkad malfada, ere ya magray ni ti zlam ge jiri do.

⁷ Ay tamal magray zlam a masladani bu akada gayanj ya naṅ əbu a masladani bu ni ti leli məbu dek ka ahar bəlanj akada mis bəlanj. Nahkay mimiz ga Wur gayanj Yezu abarafəṅa zlam magudarani geli na kə leli a.

⁸ Tamal mədəm mągudar zlam do ni ti magosay ahər geli geleni, leli ndam jireni do. ⁹ Ay tamal madafaya zlam magudarani geli na ti Melefit ambərfəṅa kə leli a, abarafəṅa zlam ya əbəlaj do na dek kə leli a. Agray nahkay ti adaba naṅ jireni; ere ye ti ədəm amagray ni ti agray ededinj. ¹⁰ Tamal mədəm leli mągudar zlam ndo ni ti kala mədəm Melefit asəkad malfada. Tamal mədəma nahkay ti mągəskabu pakama gayanj a məbərūv geli vu ndo.

2

¹ Gabəza, nəbiki zlam hini ana kūli ti, nawayay ti kəgudarum zlam ba. Ay kwa tamal maslaṅa agudara zlam a nəṅgu ni, bay ya ti embikivu

ke leli, agri kam-kam ana Bəṅ geli Melefit ni naṅ əbu kə meleher gayanj. Bay mim-bikivani ke leli ti Yezu *Krist, naṅ ti mis jireni, agudar zlam do. ² Avay vu gayanj, takad naṅ ti Melefit məmbərfəṅa magudar zlam geli ni kə leli a. Esliki məmbərfəṅa zlam magudarani geli na cilinj do, esliki məmbərfəṅa zlam magudarani ge mis ga duniya na dek daya.

Tamal məsəra Melefit a ti magray ere ye ti awayay ni

³ Tamal leli məbu magray zlam ya ti Melefit əhi ana mis e *Divi gayanj bu grum ni ti məsəra leli ti məsəra Melefit a. ⁴ Ay tamal maslaṅa ədəm əsəra naṅ a, mək əgray zlam ya ti Melefit ədəm e Divi gayanj bu grum ni do ni ti maslaṅa nani asəkad malfada. Naṅ nani ti mis jireni do simiteni. ⁵ Maslaṅa ya ti agray zlam ya Melefit ədəm grum ni ti awayay Melefit əna məbərūv bəlanj ededinj ededinjəni. Tamal magray nahkay ti məsəra leli ndam ge Melefit, leli bilinjəni akaba naṅ. ⁶ Tamal maslaṅa ədəm anjəhadkabu akaba naṅ nahəma, ahər ədəm maslaṅa nani agray zlam akada ga Yezu ya əgray ni kwa.

⁷ Zləbəba goro ni, zlam hini ya nəbiki ana kūli ni ti zlam məweni do. Nani Divi ge Melefit ya ahaslani ni sawanj. Kwa ka ya ti kəfumki ahər ka Yezu ni ti kəsəruma Divi gani nana.

Divi gani ya ahaslani nani ti pakama ya tãhi ana kãli ni. ⁸ Ay ti pakama ya nãbiki ana kãli ni ti divi maweni daya. Mis tãsar divi gani nani ededĩj ti àna manjãhad ga Yezu, tãsar àna manjãhad gekãli daya. Nahkay melaŋ ziŋ-zĩneni naŋ àbu andav, masladani sulumani ànjãkia ka masladana.

⁹ Tamal maslaŋa àdãm naŋ a masladani bu mæk ezirey wur ga mənani ti maslaŋa nani naŋ e ziŋ-zĩneni bu mba sawaŋ. ¹⁰ Ay tamal maslaŋa awayay wur ga mənani ti maslaŋa nani naŋ àbu a masladani bu, araŋa àbi a mæbãruv gayaŋ bu ge mijĩkia naŋ ke divi a bi. ¹¹ Ay tamal maslaŋa ezirey wur ga mənani ti maslaŋa nani naŋ e ziŋ-zĩneni bu. Naŋ àbu asawadãy e ziŋ-zĩneni bu daya, àsar melaŋ ya akoru ni do ; èpi divi do adaba naŋ e ziŋ-zĩneni bu.

Kãdãbum zlam ga duniya ba

¹² Gabãza, ere ye ti nãbiki ana kãli ni ti nihi : Melefit àmbãrfãŋa magudar zlam gekãli na kãli azuhva Yezu a.

¹³ Ata bəŋ ga bəza, ere ye ti nãbiki ana kãli ni ti nihi : Lekulãm ti kãsaruma bay ya ti naŋ àbu kwa ka mənãkã ga melaŋ na.

Bəza dagwa, ere ye ti nãbiki ana kãli ni ti nihi : Lekulãm ti kiyãmfiŋa kã *Seteni àna kadvu a.

¹⁴ Gabãza, ere ye ti nãbiki ana kãli ni ti nihi : Lekulãm ti kãsaruma Bəŋ geli Melefit a.

Ata bəŋ ga bəza, ere ye ti nãbiki ana kãli ni ti nihi : Lekulãm ti kãsaruma bay ya ti naŋ àbu kwa ka mənãkã ga melaŋ na.

Bəza dagwa, ere ye ti nãbiki ana kãli ni ti nihi : Lekulãm ti kãbum àna njãda, pakama ge Melefit àbu a mæbãruv gekãli bu, kiyãmfiŋa kã Seteni àna kadvu a.

¹⁵ Kãdãbum divi ya ndam ga *duniya tadãbay ni ba, kawayum zlam ya tãdi ahàr a duniya bu ni ba daya. Tamal maslaŋa awayay zlam ga duniya nahãma, maslaŋa nani ti àwayay Bəŋ geli Melefit koksah. ¹⁶ Zlam ga duniya nday nani ya mis tagray ni ti nday hi : tawayay zlam ya mæbãruv gatay awayay ni ðek, tawayay zlam ya egi eri ni ðek, tãŋgãta zlam a ti tagray zlabay àna naŋ. Zlam nday nani ðek ti Bəŋ geli Melefit àdafaki ndo, mis tãchay a duniya bu zlam gatay. ¹⁷ Duniya akaba zlam ya a duniya bu, mis tawayay tãŋgãt ni ðek naŋ àbu andav. Ay ti maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti maslaŋa nani amanjãhad ga kaŋgay-kaŋgayani.

Ndam ezir ge Krist

¹⁸ Gabãza, duniya andav wudak. Kicãma, tãhia ana kãli a zal ezir ge *Krist amara. Ay nihi ti ndam ezir ge Krist tãbu kay àndava. Nahkay ti mæsãra duniya andav wudak ededĩj. ¹⁹ Ahaslani ndam ezir ge Krist nday nani ti tãkibu ke leli, mæk tãslãkakiba ke leli a. Tamal ti nday ndam

geli edeḍiṅ ti akal tãnjəhadá akaba leli a. Ay ti zlam gani àgravu nahkay ti, ti leli mäsərkaba nday ndam geli edeḍiṅ do.

²⁰ Lekuləm zla nahəma kəbum àna *Məsuf Njəlatani, Yezu Krist àvi ana kuli. Nahkay ti lekuləm dek kəsəruma jiri a. ²¹Nəbiki ana kuli ti kamam? Ga məhiani ana kuli kəsərums jiri do tək? Aha, ga məhiani ana kuli kəsəruma sawaṅ. Kəsəruma malfada àbi àhəraya e jiri ba bi daya.

²² Maslaṅa ya ti asəkaf malfada kay ni ti way? Maslaṅa nani ti maslaṅa ya ti àdəm Yezu ti naṅ Krist *Bay gəḍakani ya amara ni do ni. Maslaṅa nani ti zal ezir ge Krist: àgəskabu Bəṅ geli Melefit nday ata Wur gayaṅ ni ndo. ²³Maslaṅa ya ti àgəskabu Wur ge Melefit do ni ti àgəskabu Bəṅani Melefit ndo daya. Maslaṅa ya ti agəskabu Wur ge Melefit ni ti àgəskabá Bəṅani Melefit a daya.

²⁴ Lekuləm zla ti ere ye kicəm kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu Krist ni ti ahàr àdəm ere gani nani mánjəhad a məbəruf gekuli bu. Tamal ere ye ti kicəm kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu ni anjəhad a məbəruf gekuli bu ni ti lekuləm day akanjəhadum akaba Wur ge Melefit nday ata Bəṅani akada mis bəlaṅ. ²⁵Ere gani nani dek ti *sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti Yezu àdəm aməvi ana leli.

²⁶ Zlam gani nday nani dek nəbiki ana kuli ti adaba mis tawayay magosay kuli palam.

²⁷ Lekuləm zla nahəma kəbum àna Məsuf Njəlatani, Yezu Krist àvi ana kuli. Məsuf gani nani ti àbu manjəhadani a məbəruf gekuli bu. Nahkay ti wudəra gekuli àbi akaba bay macahi zlam nahaṅ ana kuli va bi: Məsuf Njəlatani naṅ àbu acahi zlam dek ana kuli. Naṅ ti àsəkaf malfada do, zlam gani ya acahi ana kuli ni ti ma ge jiri. Ahàr àdəm kánjəhadum akaba Yezu Krist akada mis bəlaṅ; Məsuf Njəlatani àcahi ana kuli ni ti nahkay.

²⁸ Gabəza, nihi ti ahàr àdəm kánjəhadum akaba Yezu akada mis bəlaṅ. Adaba mam, nawayay ti ka ya ti amanga ni ti aṅgwaz àwər leli ba. Ka ya ti aməzlərəvaya ni ti nawayay ti mimili àwərfəṅa leli ga mahəḍakfəṅiani ba. ²⁹Kəsəruma Yezu Krist ti naṅ jireni. Nahkay ahàr àdəm kəsərums maslaṅa ya ti naṅ àbu agray zlam jireni ni ti maslaṅa gani nani Melefit əgia bəṅana daya.

3

Leli bəza ge Melefit

¹ Nga pum day, Melefit àwaya leli a dal-dal ni! Nahkay àzala leli bəza gayaṅ a. Iy, leli bəza gayaṅ edeḍiṅ! Ngay leli bəza ge Melefit ti ndam ga *duniya təsər do, adaba nday nani təsər Melefit ndo palam. ²Zləbəba goro ni, nihi ti leli bəza ge Melefit àndava. Ay ti emigi

mam kama ni mam ti Melefit àdàfiaba ana leli a fan ndo. Ere ye ti mäsära nahäma, ka ya ti amäzlärävaya ni ti emigi akada gayan ni, adaba emipi nan lala. ³ Maslanja ya ti ajögay Yezu *Krist, awayay egi akada nan ni ti, maslanja nani abi slimi ana ahär gayan, ägudar zlam do, akada ga Yezu ya ägudar zlam do ni.

⁴ Maslanja ya ti nan äbu agudar zlam nahäma, ägäskabu *Divi ge Melefit ya a Wakita gayan ni bu ni ndo. Ndam magudar zlam ti ndamam? Nday ndam ya täwayay divi ge Melefit do ni. ⁵ Ay ti käsäruma Yezu Krist ära a mälan va ga mähaläfänja zlam magudarani geli kè leli a. Käsäruma nan ti ägudar zlam do simiteni. ⁶ Maslanja ya ti nan äbu anjähäd akaba nan akada mis bëlan ni ti ägudar zlam va do. Ay ti maslanja ya ti nan äbu agudar zlam nahäma, èpi Yezu day-day ndo, äsär nan do daya.

⁷ Gabäza, mis tägosay küli ba. Maslanja ya ti nan äbu agray zlam ge jiri ni ti nan mis jireni akada Yezu Krist nan jireni ni. ⁸ Maslanja ya ti nan äbu agudar zlam nahäma, nan wur ge *Seteni. Adäba mam, kwa ahaslani Seteni nan äbu agudar zlam zlam gayan, ämbränj ndo. Nahkay Wur ge Melefit ära a duniya va: ära ti ga maslamalay zlam ya Seteni agudar ni dek.

⁹ Maslanja ya ti Melefit ègia bëjana ni ti ägudar zlam va

do. Adäba mam, Melefit ävia Mäsuf Njälätana, äniviyu a mäbäruv bu, nan äbu anjähäd akaba nan. Nahkay maslanja gani nani èsliki magudar zlam va do, adäba Melefit ègia bëjana. ¹⁰ Mäsärkaba way wur ge Melefit ni way ahkay do ni way wur ge Seteni ni way ti nahkay hi: maslanja ya ti ägray zlam ge jiri do ni ti nan wur ge Melefit do. Maslanja ya ti äwayay wur ga mëjani do ni ti nan day wur ge Melefit do.

Ahär àdäm mawayumvu

¹¹ Nahkay ti mäwayumvu e kidinj geli bu. Hini ti pakama ya kicüm kwa ka sarta ya këfumki ahär ka Yezu ni. ¹² Mägrum akada ga *Kayinj ya ägray ni ba. Nan ti wur ge *Seteni, nahkay äkad wur ga mëjani ndaf ga njäda. Äkad wur ga mëjani gani ti kamam jikenj mam? Äkad wur ga mëjani ni ti adäba zlam ga wur ga mëjani ya ägray ni dek ge jiri, zlam gayan gayanani ya ägray ni dek magädavani palam.

¹³ Bäza ga mmawa, tamal ndam ga *duniya tizirey küli ti ägri ejep ana küli ba. ¹⁴ Leli ti mäsäruma Melefit ähänjaraba leli e kisim ba, ävia sifa ana leli a ändava. Mäsäruma ti adäba mawayum bëza ga mëj geli. Maslanja ya ti äwayay mis do nahäma, Melefit ähänjaraba nan a ndo, nan mëmätani. ¹⁵ Maslanja ya ezirey wur ga mëjani ni ti nan bay makad mis. Ay käsäruma bay ya

ti akad mis nahəma, *sifa ya àndav day-day do ni ti àniviyu a məbəruf bu bi. ¹⁶ Yezu *Krist ti àwaya leli a, àgəskabu ti tâkad nan azuhva leli. Àdəfiki mawayavani ana leli ti nahkay. Leli day ahàr àdəm məjənaki bəza ga mən geli, ku tamal tabazl leli azuhva tay nənḡu ni məgəskabu. ¹⁷ Tamal ti maslaṅa zlam gayan əbu, èpi ti zlam àfəṅ kà wur ga mənani bi mək àmənjaləṅ do nahəma, àbəlày do. Maslaṅa nani ti awayay mis akada ge Melefit ya awayay mis ni tata aw? Aha, àwayay do. ¹⁸ Gabəza, mawayum mis àna pakama cilin ba, ahàr àdəm mawayum mis edefin, məgri zlam sulumani ana tay.

Bəza ge Melefit ti aṅwaz àwərfəṅa tay kə Melefit a do

¹⁹ Tamal magray nahkay ti aməsər leli ti ndam jireni, aṅwaz aməwərfəṅa leli kə Melefit a do daya. ²⁰ Ku tamal məhi ana ahàr mägudara zlam a nənḡu ni, aṅwaz aməwərfəṅa leli a do, adaba Melefit àsəra ere ye ti a məbəruf geli bu na àtama leli leləna; nan ti àsəra zlam a dek. ²¹ Zləbəba goro ni, tamal məsəra mägudar zlam ndo nahəma, aṅwaz aməwər leli kə meleher ge Melefit do. ²² Nahkay zla nahəma, aməvi ere ye ti mihindifin ni dek ana leli, adaba leli məbu magray ere ye ti àhi ana leli grum ni akaba ere ye ti àbəlafəṅ ni. ²³ Ere ye ti àhi ana leli grum ni ti nihi: si məfəki

ahàr ka Wur gayan Yezu *Krist akaba mawayumvu e kidin geli bu kwa. Àhi ana leli grum ti nahkay. ²⁴ Nahkay maslaṅa ya ti agray ere ye ti Melefit àhi ana leli grum ni ti maslaṅa nani ti nan əbu akaba Melefit akada mis bəlan. Məsər ti Melefit nan əbu akaba leli ti ahəmamam? Məsər ti adaba àvia *Məsuf gayan ana leli a.

4

Məsər Məsuf ge Melefit ti ahəmamam?

¹ Zləbəba goro ni, ndam ya tədəm təzlapay àna njəda ga *Məsuf ni dek ti kəgəsumkabu pakama gatay ni ba. Hojo sayumfəṅa kà tay a day, akal ti nday təbu àna Məsuf ge Melefit aw. Adaba mam, mis daldal təbu a duniya bu, tədəm nday ndam mahəṅgaray *pakama ge Melefit, ambatakani do nday ndam masəkad malfada sawan. ² Akəsərum ti maslaṅa hini azlapay àna njəda ga Məsuf ge Melefit ti nahkay hi: ndam ya ti tədəm vay-vay Yezu *Krist àra a duniya va, ègia mis hihirikena ti, nday dek təzlapay àna njəda ga Məsuf ge Melefit. ³ Ay ti maslaṅa ya ti àdəm Yezu àra a duniya va ndo ni ti, maslaṅa nani àdəm ma ge Melefit do, azlapay àna njəda ga məsuf ga zal ezir ge Krist sawan. Lekuləm kicuma məsuf gani nani amara a duniya va: nihi ti ènja àndava.

⁴ Gabəza, lekuləm ti bəza ge Melefit. Nahkay kiyəmfinə kà

ndam nday nana ya tasəkad malfada na. Adaba mam, Məsuf ya àniviyu ana kàli ni àtama məsuf ya àniviyu ana ndam ga *duniya na. ⁵ Ndam nday nani ya tasəkad malfada ni ti nday ndam ga duniya. Təzlapaki ti ka zlam ga duniya, nahkay ndam ga duniya təgəsiki ma gatay ni ana tay. ⁶ Leli zla nahəma, leli bəza ge Melefit. Nahkay maslaña ya ti àsəra Melefit a ti agəsiki ma geli ni ana leli. Ay maslaña ya ti nañ wur ge Melefit do ni ti agəsiki ma geli ni ana leli do. Məsərkaba məsuf ya adəm jiri na nday ata məsuf ya asəkad malfada na ti nahkay.

Melefit adəfiki ana leli ahəmamam mawayumvu ni

⁷ Zləbəba goro ni, ahər adəm mawayumvu e kidin geli bu kwa, adaba bay ya ti agray ti mis tawayavu ni ti Melefit. Nahkay maslaña ya ti nañ abu awayay mis nahəma, Melefit egia bəñana. Maslaña nani ti àsəra Melefit a. ⁸ Ay maslaña ya ti àwayay mis do nahəma, nañ ti àsər Melefit do, adaba Melefit ti ere ye ti agray ni dek, agray ti adaba awayay mis. ⁹ Melefit adəfiki ana leli, nañ awayay leli ti ahəmamam? Adəfiki ana leli ti nahkay hi: àslərbiyu Wur gayan biliñ biliñeni ni a duniya vu ga məvi sifa gayan ana leli. ¹⁰ Mawayavani ti mən ga mam? Leli mawayay Melefit enji aw? Aha! Melefit àwayay leli enji sawan. Nahkay àslərbiyu Wur gayan

ti təkad nañ. Təkada nañ a ti Melefit esliki məmbərfəña zlam magudarani geli ni kè leli a.

¹¹ Zləbəba goro ni, Melefit àwayay leli ti nahkay. Tamal àwayay leli nahkay ti agəsiki ti leli day mawayumvu e kidin geli bu bilegeni kwa. ¹² Melefit ti maslaña ya ti epia nañ a bir ni ti àbi. Ay tamal mawayumvu e kidin geli bu ni ti məsəra Melefit nañ abu akaba leli, mīgia akada mis bəlan akaba nañ a. Məsəra leli məbu mawayay mis àna huđ bəlan akada gayan ya awayay mis ni.

¹³ Leli məbu akaba nañ, nañ day nañ abu akaba leli akada mis bəlan ti məsər ti ahəmamam? Məsər ti adaba àvia *Məsuf gayan ana leli a palam. ¹⁴ Leli zla ti mīpia Wur ge Melefit a, məsəra Bəñani Melefit àslərbiyu nañ ti mīgi Bay mahəngay mis ga duniya. Nahkay məhi ana mis zlam nani ti àgrava ededin a. ¹⁵ Maslaña ya ti adəm vayvay Yezu nañ Wur ge Melefit nahəma, maslaña nani ti Melefit nañ abu akaba nañ, nañ day nañ abu akaba Melefit akada mis bəlan. ¹⁶ Leli ti məsəra Melefit awayay leli, mægəskabá pakama gani nana.

Melefit ti ere ye ti agray ni dek agray ti adaba awayay mis. Maslaña ya awayay mis nahəma, maslaña nani ti nañ abu akaba Melefit, Melefit day nañ abu akaba nañ, nday cəeni akada mis bəlan. ¹⁷ Məsər ti leli məbu

mawayay mis àna hud bəlan akada ge Melefit ya awayay leli ni ti ahəmamam? Məsər ti adaba kwa kani, vad ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a ni ti àsi aŋgwaz ana leli do simiteni. Àsi aŋgwaz ana leli do ni ti adaba zlam ya ti leli məbu magray a duniya bu ni ti akada ga Yezu ni. ¹⁸ Aŋgwaz ti tarakaboru nday ata mawayavani do. Tamal mawayay mis àna hud bəlan ti məgray aŋgwaz koksah. Adaba mam, tamal aŋgwaz awər mis nahəma, àsəra atatraḅ naŋ. Maslaŋa ya ti aŋgwaz awər naŋ nahəma, ŋgay Melefit awayay naŋ àna hud bəlan ti àsərkaba lala faŋ do.

¹⁹ Leli ti mawayum Melefit, mawayum mis adaba Melefit àwayay leli enji. ²⁰ Tamal mis àdəm: « Nu ti nawayay Melefit » mək ezirey wur ga məŋani nahəma, maslaŋa nani asəkad malfada. Adaba mam, wur ga məŋani ya ti epi ni tekeḅi àwayay naŋ do ni ti awayay Melefit ti ahəmamam? Èpi naŋ do ni! ²¹ Divi ga Yezu ya àdəfiki ana leli ni nihi: àdəm maslaŋa ya ti awayay Melefit ti ahər àdəm mawayay wur ga məŋani daya.

5

Maslaŋa ya ti afəki ahər ke Melefit ni ti eyefiŋ kà zlam ga duniya

¹ Maslaŋa ya ti àgəskabá, adəm Yezu ti naŋ *Krist *Bay gəḅakani ya amara ni ti Melefit ègia Bəŋana.

Tamal maslaŋa awayay bəŋ ga bəza nahəma, awayay bəza ni daya. ² Məsər mawayay bəza ge Melefit ti ahəmamam? Məsər ti adaba məbu mawayay Melefit, məbu magray zlam ya àhi ana leli grum ni daya. ³ Mawayay Melefit ti məsər ahəmamam? Məsər ti adaba məbu magray zlam ya ti àhi ana leli e Divi gayan bu grum ni kəlavad. Divi gayan gani nani ti zləzlada do, ⁴ adaba ku way way do tamal Melefit ègia bəŋana nahəma, njəḅa gayan àtama njəḅa ga zlam ga duniya; zlam nday nani tèsipet naŋ koksah. Njəḅa ya àtam njəḅa ga zlam ga duniya ni ti mam? Njəḅa gani nani ti məfəki ahər geli ka Yezu. ⁵ Njəḅa ga way àtama njəḅa ga zlam ga duniya ni way? Si ga maslaŋa ya ti afəki ahər ka Yezu, àdəm Yezu ti naŋ Wur ge Melefit ni.

Zlam ya ti adafaki Yezu naŋ Wur ge Melefit ni

⁶ Yezu *Krist ti àra a duniya va, àhuriyu a yam vu, *təbaray naŋ, kələŋ gani təbaya mimiz gayan a. Təbaray naŋ àna yam ciliŋ do, təbaray naŋ àna yam, təbaya mimiz gayan a daya. Məsər ti pakama nani ma ge jiri ti adaba *Məsuf ge Melefit àhia ana leli a. Məsuf gani nani ti ere ye ti adəm ni dek ma ge jiri. ⁷⁻⁸ Adafaki Yezu Wur ge Melefit edeḅiŋ ti Məsuf, yam, mimiz. Nday mahkərani ni ti tədafaki zlam bəlan. ⁹ Tamal məgəsumkabu pakama ge mis ya tədəm ni ti ahər àdəm məgəsumkabu

pakama ge Melefit ya àdəm ni daya, adaba Melefit ti naṅ gəḏakani, àtam mis dek. Pakama ge Melefit ya àdəm ni ti àdəmki ka Wur gayaṅ Yezu Krist. ¹⁰ Maslaṅa ya ti afəki ahàr ka Wur ge Melefit nahəma, àsəra a ahàr gayaṅ ba pakama ge Melefit gani nani ti ma ge jiri. Ay maslaṅa ya ti àgəskabu pakama ge Melefit ya ti àdəm ni do ni ti maslaṅa nani àdəm Melefit àsəkaf malfada. Adaba mam, àgəskabu pakama ge Melefit ya àdəmki ka Wur gayaṅ Yezu Krist ni do. ¹¹ Melefit àhi mam ana leli mam? Àdəm àvia *sifa ya àndav day-day do ni ana leli a. Sifa gani nani ti mənḡət azuhva Wur gayaṅ Yezu Krist. ¹² Maslaṅa ya ti àgəskabá Wur ge Melefit a ni ti àṅgəta sifa. Maslaṅa ya ti àgəskabu Wur ge Melefit ndo nahəma, àṅgət sifa ndo.

Sifa ya àndav day-day do ni

¹³ Pakama gani nani ti nəbiki ana kəli adaba kəfunkia ahàr ka Wur ge Melefit a; nawayay ti kəsərum lekulum kəbum àna *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁴ Ka ya ti mahəṅgalay Melefit ni ti ere ye ti avi njəḏa ana leli ni ti nihi: məsəra tamal mihindiliṅa zlam ya ti àbəlafəṅ na ti eciiki ma geli ni ana leli. ¹⁵ Tamal məsəra naṅ àbu eciiki zlam ya ti mihindiliṅ ni ana leli ti məsəra mənḡəta zlam ya mihindi na àndava.

¹⁶ Bi wur ga muk agudar zlam, zlam magudarani nani àzoru mis e kisim vu do, tamal

kìpia naṅ a ti hənḡali Melefit. Nahkay ti Melefit aməvi sifa ana maslaṅa ya ti àgudar zlam ni, tigi ti zlam magudarani gayaṅ ni àzoru mis e kisim vu do ni. Zlam magudarani ya ti azoru mis e kisim vu ni ti àbu. Nəhi ana kəli hənḡalum Melefit ti azuhva nani do. ¹⁷ Zlam ge mis ya tagray ni dek ti tamal tàgray ge jiri do ni ti dek zlam magudarani. Ay ti zlam magudarani ndahaṅ ya təzoru mis e kisim vu do ni ti təbu.

¹⁸ Məsəra maslaṅa ya ti Melefit ègia Bəṅana nahəma, àgudar zlam va do, Wur ge Melefit ajəgay naṅ. Nahkay zla nahəma *Seteni àgosay naṅ koksah.

¹⁹ Məsəra Bay ya ti leli ndam gayaṅ ni ti Melefit. Məsəra ndam ya tadəbay zlam ga duniya ni dek ti nday ndam ge Seteni.

²⁰ Məsəra Wur ge Melefit àra. Àra ti àvi njəḏa ana leli ga məsər Melefit Melefiteni. Nahkay leli məbu manjəhadani akada mis bəlaṅ akaba Melefit Melefiteni, àna njəḏa ga Wur gayaṅ Yezu *Krist. Yezu Krist ti Melefit Melefiteni. Avay sifa ya àndav day-day do ni ti naṅ gani ciliṅ.

²¹ Gabəza, pəra akaba zlam ndahaṅ ya ti ge Melefit do nahəma, kəgəsumkabu ba.

Wakita ge Zeṅ ya àbàki ye cɥ ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zeṅ ya àbàki ye cɥ ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdǎfay slimì gayan a wakita ni bu ndo. Ay mǎsǎra, bay ya ti àbàki 2 Zeṅ ni ti àbàki 1 Zeṅ ni day naṅ gani : gurumkabu 2 Zeṅ 5, 1 Zeṅ 2.7 akaba Zeṅ 13.34-35.

Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya tǎcakaiavu a kǎsa nahaṅ bu ni, àhi ana tay tabavu slimì, adaba ndam magosay mis tǎbu tǎsawadǎy a kǎsa ndahaṅ bu, tǎcahi zlam magǎdavani ana ndam ga Yezu. Awayay ti ndam ga Yezu tǎgǎskabu ndam magosay mis ni ba.

Sa ge Zeṅ

¹ Nǎbàki wakita hini ti nu, nu gǎdàkani ga ndam mǎfàki ahàr ka Yezu, nǎbikiuru ana Wal gǎdàkani * ya Melefit adaba naṅ a ni akaba ana kǎli bǎza gayan ni ; nawayay kǎli dal-dal. Awayay kǎli ti nu bǎlaṅ cilin do, mis ya ti tǎsǎra jiri ge Melefit a ni dek tawayay kǎli daya. ² Nawayay kǎli ti adaba kǎgǎsumkabá jiri ge Melefit a ; jiri gani nani ti leli mǎbu àna naṅ kǎlavad, adaba

Melefit àvi ana leli ti ga kaṅgay-kaṅgayani.

³ Bǎṅ geli Melefit nday ata Wur gayan Yezu *Krist atǎgri sulum gatay ana leli. Atǎjǎnaki leli, atagra y ti mǎnjǎhadumkabu àna sulumani. Nahkay ti amǎgrum jiri, amawayumvu e kidin geli bu.

*Ahàr àdǎm mawayay ndam
ya ti leli mǎbu akaba tay ni*

⁴ Mmawa goro ni, ka ya ti mìci bǎza gayak ndahaṅ tǎbu tadǎbay divi ge jiri ni ti nǎmǎrva dal-dal. Tagray zlam ti akada ga Bǎṅ geli Melefit ya adǎm mǎgray ni. ⁵ Ere ye ti nawayay nǎhuk ni ti nahkay hi, mmawa goro ni : ahàr adǎm mawayumvu e kidin geli bu. Ma hini ya nǎbukki ni ti ma àki ke divi mǎweni do : ma gani ti mìcia kwa ahaslana àndava. ⁶ Mawayay Melefit ti ahǎmamam ? Tamal mawayay Melefit ti madǎbay Divi gayan ya adǎfiki ana leli ni. Divi gayan ya adǎfiki ana leli, lekulum kicum kwa ka mǎnjǎki gani ni ti nihi : adǎm wayumvu e kidin gekali bu. Divi gani nani ti ahàr adǎm kǎdǎbum kǎlavad.

⁷ Nǎhi ana kǎli nahkay ti adaba mis dal-dal tǎbu a kǎsa gǎrgǎrani bu a duniya bu, tǎbu tagosay mis : ṅgay Yezu *Krist àra a duniya va, tiwi naṅ miweni ni ti tǎgǎskabu do. Maslaṅa ya ti adǎm nahkay ni ti naṅ zal ezir ge

* **1:1** « Wal gǎdàkani » ni ti awayay adǎmvaba ndam ga Yezu ya *tǎcakaiavu a kǎsa nahaṅ bu ni ; bǎza gayan ni ti ni day nday gani.

Krist, bay magosay mis daya.
⁸ Bumi slimi ana ahàr gekɔli,
 ti tɔwi geli ya ti mɔgri ana
 kɔli ni ègi zlam masakani ba.
 Bumvu slimi ti kɔngɔtum ere
 ye ti Melefit àdɔm amɔvi ana
 kɔli ni dek.

⁹ Sɔruma maslaṅa ya ti
 àmbrɔṅa madɔbay divi ya ti
 Krist àdɔfiki ana leli na, agray
 ere ye ti naṅ awayay ni zlam
 gayaṅ ni ti Melefit naṅ àbi
 akaba naṅ bi. Ay maslaṅa ya
 ti agray ere ye ti Krist awayay
 ni ti Bɔṅ geli Melefit nday
 ata Wur gayaṅ ni tɔbu akaba
 naṅ. ¹⁰ Tamal mis ara afa
 gekɔli a, àdɔfiki ere ye ti Krist
 awayay ni ana kɔli do ni ti
 kɔgɔsumkabu naṅ afa gekɔli
 ba, ku sa day kɔgrumi ba.

¹¹ Adɔba maslaṅa ya ti àgria
 sa nahɔma àjɔnakia naṅ ka
 magudar zlam a.

¹² Ma goro àbu kay
 nawayay nɔhi ana kɔli, ay
 ti nawayay mɔbiki ma gani
 ana kɔli ka wakita do. Nɔdɔm
 anoru afa gekɔli, nu nuani
 àna ahàr goro anoru anɔzlapi
 ana kɔli, ti mɔmɔrvu dal-dal
 ka ahar bɔlaṅ akaba kɔli.

¹³ Mmawa goro ni, wur
 ga muk walani ya Melefit
 àdɔkiba naṅ a ni bɔza gayaṅ
 tɔgruka sa daya. †

† **1:13** « Wur ga muk walani » ti awayay adɔmvaba ndam ga Yezu ya *tɔcakalavu
 a kɔsa ya ti Zeṅ naṅ àvu ni bu ni.

**Wakita ge Zeñ ya
àbèki ya mahkər
ni
Ere ye ti mädəmki
ka wakita ge Zeñ
ya àbèki ya
mahkər ni**

Maslaña ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ay mäsəra, bay ya ti àbèki 3 Zeñ ni ti àbèki 1 Zeñ akaba 2 Zeñ ni day nan gani.

Àbiki ti ana Gayus : Gayus ti gəđakani ga ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa nahan bu ni, ay mäsər kəsa gani nani do. Gayus ti àgəskabá mis ya ti Zeñ àsləruru tay ga məvi njəđá ana ndam ga Yezu na lala ; ay gəđakani nahan àbu, slimi gani Diyətref, àgəskabu tay ndo. Zeñ àbiki wakita ana Gayus ti ga məvi njəđá, ti àgray akada ge Diyətref ni ba.

Sa ge Zeñ

¹ Nu gəđakani ga ndam məfəki ahər ka Yezu, nəbukkiuru ana nak Gayus, nak zləba goro, nawayay kur dal-dal adaba madəbay divi ge jiri ka ahar bəlan. ² Gayus goro ni, nawayay ti aranja àgrakukvu ba simiteni, Melefit mągray ti kånjəhad njalan-njalan akada ga məbəruruv gayak ya àbu sulumani kə meleher gayan ni ti.

Mis tazləbavu ana Gayus

³ Nəbu nəmərvu dal-dal adaba bəza ga mən geli ndahan kay təbu tara, təhu ahkado nak kəbu kadəbay divi ge jiri àna məbəruruv bəlan. Iy nak kəbu kagray nahkay efedin. ⁴ Tamal nícia ti bəza goro təbu tadəbay divi jireni ni ti nəmərvu dal-dal, àtam məmərvani ndahan ni dek.

⁵ Zləba goro ni, ere ye ti kəgri ana bəza ga mən geli ga məjənaki tay ni ti àna məbəruruv bəlan. Ku tamal kəsər tay do nəngu ni kəbu kəjənaki tay àna məbəruruv bəlan. ⁶ Nday gani ya kəjənaki tay ni təbu tara ahalay a, təhi ana ndam ga Yezu *macakalavani ni kəbu kawayay tay dal-dal. Kamkam zləba goro ni, ka ya ti atoru kama nahəma, jənaki tay keti akada ge Melefit ya awayay ni. ⁷ Nday gani ticik a magam gatay, tōru ti ga məgri təwi ana Yezu *Krist. Ka ya ti takoru ni ti ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni təvi aranja ana tay ndo. ⁸ Mis akada nday nani nahəma, ahər àdəm məjənaki tay kwa, ti leli dek akaba tay mīgi ndam magray təwi ge jiri.

*Diyətref nday ata
Demetriyus*

⁹ Nəbikiويا wakita ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu eslini na, ay ti Diyətref awayay migi gəđakani gatay dek, nahkay àgəskabu ma gani ndo. ¹⁰ Nahkay zla nahəma, ka fat ya ti eninjua afa gekəli a ni ti ananjəhadí zlam ya agudar ni akaba ma

magədavani ya adəmki ke leli ni ana kəli. Agudar ti zlam nday nani cilij do, naŋ gani àwayay mægəskabu bəza ga məŋ geli ni do. Ku tamal mis ndahaŋ tawayay mægəskabu tay nəŋgu ni, àcafəŋa mis ga mægəskabu tay a. Tamal mis tægəskabá tay a ti agarakiba mis nday nana ka ndam macakalavani ga Yezu na.

¹¹ Zləba goro ni, kàgray zlam akada ge mis magədavani ni ba ; gray zlam akada ge mis sulumani ni. Maslaŋa ya ti agray zlam sulumani ni ti naŋ mis ge Melefit. Ay maslaŋa ya ti agray zlam magədavani ni ti àsər Melefit do.

¹² Demetriyəs nahəma, mis dek tədəm naŋ mis sulumani ; jiri gayaŋ ya agray ni day adafaki naŋ mis sulumani ededij. Leli day magrakia sedi a, naŋ ti mis sulumani. Nak day kəsəra ma geli ya mədəmki ni ti ma ge jiri.

¹³ Ma goro àbu kay nawayay nəhuk, ay ti nəwayay məbukki ma gani ndahaŋ ni ka wakita do. ¹⁴ Adaba nədəm nu nuani àna ahàr goro nara nakoru afa gayak wudak ; eninjəa kwa ti nu nuani àna ahàr goro anəzlapuk.

¹⁵ Melefit məgruk sulum gayaŋ ti araŋa àhəluk ahàr ba ti. Zləbəba geli day təgruka sa. Gri sa ana zləbəba geli ye eslini ni dek bəlaŋ àna bəlaŋ.

Wakita ge Zud ya àbàki ni Ere ye ti mādāmki ka wakita ge Zud ya àbàki ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Zud wur ga mən ge Zek ni (1). Zud àdām ma akaḍa ga zal asak ga Yezu ya akal adām ni do (17) ; naṅ wur ga mən ge Zek ya àbàki wakita ge Zek ni : nday cœni ti bəza ga mən ga Yezu (Meciya 13.55).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (1), ay ti àdafay slimi gatay ahkay do ni slimi ga kəsa gatay ni ndo. Àdām akal awayay abiki wakita ana tay ti tāsər ahəmamam Melefit àhəṅga tay a ni, ay abiki ana tay àki ka ndam ya tawayay magosay ndam ga Yezu ni (3-4). Àdām ma ti akaḍa ge Piyer ya àdām ni (2 Piyer 2), awayay ti ndam ga Yezu tijikia ke divi a ba.

Ka mandav ga wakita ni Zud àzləbay Melefit (24-25). Ma gayan ya àzləbay Melefit àna naṅ ni ti ma sulumani, ndam ga Yezu dek tisliki magray tawi àna naṅ.

Sa ge Zud

¹ Nu Zud nəbiki wakita hini ana kuli, nu bay məgri tawi ana Yezu *Krist, nu wur ga mən ge Zek. Nəgri sa ana kuli ya ti Bəṅ geli Melefit awayay kuli, àzalay kuli ti kigum ndam gayan ni. Abi slimi

ana kuli ti kijum ba daya, adaba lekulum ndam ga Yezu Krist. ² Melefit mājənaki kuli, māgray ti *kanjəhadumkabu àna sulumani, mawayavani gayan mələbu a məbərux gekuli bu ti. Zlam nday nani dek tāsagakivu kələvad ti.

*Ndam ya ti təcahi zlam
magədavani ana mis ni*

³ Zləbəba goro, nəwaya dal-dal ga məbiki wakita ana kuli ti kəsərum ahəmamam Melefit àhəṅga leli a dek ni. Ku tamal nəwaya nahkay nəṅgu ni, nədām ahər àdām si nəbiki ana kuli ga məvi njəda ana kuli ti kəkadumvu ti mis təmbrəṅ *Ma Məweni Sulumani àki ka Yezu *Krist ba. Ma Məweni Sulumani gani nani ti Melefit àvi ana ndam gayan ga kanḡayani, àmbatvu day-day do. ⁴ Nədām nahkay ti adaba ndam ya ti təsər Melefit do ni təhurkiyiya ke kuli akal-akal a, təgudarkaba *sulum ge Melefit geli ya əgri ana leli na. Tədām Melefit àvia barbaray ana leli a ga magudar zlam a. Tagray nahkay ti təmbrəṅa Bay geli Yezu Krist Bay məgur leli na. Pakama àki ka nday gani nani àvu məbəkiani a Wakita ge Melefit vu hasl-hasl : seriya aməgəs tay.

⁵ Nawayay nəhəṅgri eri ana pakama ya ti kəsəruma àndava ni. Pakama gani nihi : ahaslani Melefit àhəṅgabiya ndam *Izireyel a, àhələbabiya tay ka had Ezip a. Kwa tamal àhəṅga tay a àndava nəṅgu ni, kələṅ gani àbazla mis ndahan e kidin gatay ba, àbazl ti nday ya

təfəki ahār ka naŋ ndo ni. ⁶Dəgəzlumki ahār ka *məslər ge Melefit day. Ndahan e kidiŋ gatay bu nahəma, njəda ya Melefit əvi ana tay ni əhəci tay, təwaya əkiva, nahkay təmbrəŋbiya məlaŋ ya ti Melefit əbiyu tay na. Azuhva nani ti Melefit əhəl tay, əwəl tay əna jejirbi, əbiyu tay a məlaŋ ziŋ-zijeni vu ga kaŋgay-kaŋgayani, eminjivoru ana vad ge Melefit ya ti amagrafəŋa seriya gədəkani kə mis a dek ni. ⁷Dəgəzlumki ahār ka kəsa *Sodom, *Gomor akaba kəsa ndahan ya kə gəvay gatay ni daya. Ndam ga kəsa nday nani təgudara zlam a daya: təgra mesəwehva; mandəhadkabani gatay ni ti Melefit əvi divi gani ana mis hihirikeni ndo. Nahkay Melefit əbiya tay a aku va; aku gani nani ti əmət day-day do. Əgra nahkay ti awayay aziaba azay slimy ana mis a, ti təgray ere nani va ba.

⁸ Ay ti ndam ya ti təhurkiviyu ke kəli ni nday day tagray zlam magədavani akada nani. Təjalaki ahār ka zlam magudarani kəlavad: təjalakia ahār a ti tagudar zlam gani əki ka ahār gatay ededŋ. Tamənjələŋ ka njəda ge Melefit ni akada zlam masakani, tindivi məslər gayəŋ njəda-njədani ya ti e melefit bu ni daya. ⁹ Misel ti naŋ gədəkani ga məslər ge Melefit. Ku naŋ tekeđi əndivi mis ndo. Ka sarta ya

ti nday ata *Seteni təgrakivu ke kisim ge Məwiz tekeđi, Misel ti aŋgwaz əwərfəŋa naŋ kə mindivi Seteni a. Əhi: « Melefit mətəb kur » ciliŋ. *¹⁰ Ay nday gani nani tədəmki ma magədavani ka zlam ya ti təsər ndo ni ni. Tagray zlam akada ga zlam ge gili ni, təjalaki ahār do. Zlam ya ti tagray ni zlam masakani, emijiŋ tay. ¹¹ Nahkay atasay cicihi, adaba təvia vu gatay ana zlam magudarana akada ga *Kayiŋ ya ahaslani na. Təgra zlam magədavana ti təŋgət siŋgu akada ga *Balam ya əgrabiyu ahaslani na. Ticiiki slimy ana Melefit ndo akada ga Kore † ya ti əgrabiyu ahaslani ni, tiji daya. ¹² Ka ya ti nday təbu akaba kəli, kəzumumkabu dəf ni ti zlam magudar gatay ni abəki mimili ke kəli, adaba tənjələŋ ana misi zum, təjalaki ahār ka vu gatay ciliŋ, təsər mimili do. Nday akada ga makləbasl ya ətəd avər do ni, aməd apayakaba ciliŋ. Nday akada ga məŋgəhaf ya ti sarta ge miweni ənjia day tiwi bəza do ni. Akada nday məmətani əndava, nahkay Melefit əradaba tay a, təmətkivu. ¹³ Tənjəhad ka məlaŋ biliŋeni do, təsawaday satat akada ga dəluv ya ti aməd adaday naŋ kwanə ni, nahkay zlam magudarani gatay ni akada ga muhunjuv ga yam ya ti kə gəvay ga dəluv, əbələy do ni; abəki mimili ka tay. Nday akada

* 1:9 Pakama hini ti tədəmki ma a Wakita ge Melefit bu ndo. † 1:11 Mənjay Macalani 16.1-35.

ga boŋgur ya ti atəđ ni, Melefit àslamatia məlan ziq-ziqeni ana tay a. Atanjəhadviyu eslini ga kaŋgay-kaŋgayani huya.

¹⁴ *Enok, naŋ wur hud ga Adam ya muku, naŋ zal ya ti àsəra ere ye ti amagravu kama na, àzlapakibiya ka tay a daya, àdəmbiya: « Nəđəm nahəma, Melefit naŋ àbu ara akaba məslər gayan njəlatana kay dal-dal, tàcalvu do, ¹⁵ ara agrafəŋa seriya kè mis ga duniya na dek. Aməgəs nday ya ti tàwayay ma gayan do ni dek àna seriya, azuhva zlam magudarani gatay ya təgri ni dek, akaba pakama magədavani ya təđəmki ni dek. » ¹⁶ Ma ga Enok ya àđəm ni àđəmki ti ka tay edefiŋ. Nday nani ti təzərđay ma kəlavad, təđəm ere ye ti Melefit agri ana tay ni àbəlay do; tagray ere ye ti məbəruv gatay awayay ni ciliŋ, tiji zlabay, tesipet mis ga mənğətfəŋa zlam kà tay a.

Zuđ avi njəda ana ndam məfəki ahər ka Yezu

¹⁷ Lekulum zləbəba goro, nawayay kuli; jalumki ahər ka pakama ga ndam *asak ga Bay geli Yezu *Krist ya ti təhivabiyu ana kuli ahaslani, təđəm amagravu ni. ¹⁸ Təhivabiya ana kuli a, təđəm ahkado: « Wudaka duniya ara andav ni ti mis atara təbi seki ana kuli. Mis nday nani təsər Melefit do, tagray ere ye ti məbəruv gatay awayay ni ciliŋ. » ¹⁹ Nihi ti mis nday nani təbu ticirkaba ndam məfəki ahər

ka Yezu a. Təjalaki ahər ka zlam ga duniya, *Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay a məbəruv bu bi. ²⁰ Lekulum zləbəba goro, nawayay kuli; zum njəda gekuli ti kəməlumvu, ti kənjəhadum kəlavad àna *Ma Məweni Sulumani ya kəgəsumkabu ni, kəŋgətumkivu njəda àna naŋ ti kīgum njəlata. Həŋgalum Melefit àna njəda ga Məsuf gayan kəlavad daya. ²¹ Melefit awayay kuli dal-dal: nahkay kəmbərəŋum məfəki ahər ka naŋ ba. Jəgum sulum ga Bay geli Yezu Krist ya amara məgri ana leli ni: sulum gani nani ti sifa ya àndav đay-đay do ni.

²² Ndam ya ti təjalaki ahər cə cə ka ma ge Melefit ni təsi cicihi ana kuli. ²³ Mis ndahan e kidiŋ gatay bu ni ti, tamal təmbat majalay ahər gatay do ni ti Melefit aməgəs tay àna seriya, aməbiyu tay a aku vu. Nahkay həŋgumfəŋa tay kà aku na. Mis ndahan e kidiŋ gatay bu ni ti ni təsi cicihi ana kuli daya, ay ti bumvu slimi ciliŋ, kəgudarum zlam akada gatay ni ba. Kəwayum zlam magudarani gatay ni ba. Ku mālā azana ga vu gatay nəŋgu ni kinqumfiŋ ba.

Zuđ azləbay Melefit

²⁴ Məgrumi səsi ana Melefit, adaba esliki majəgay kuli, ti kījəmki ke divi gayan a ba. Aməmbərfəŋa zlam magudarani gekuli ni kè kuli a, kīgum akada kəgudarum zlam đay-đay ndo, mək aməhəloru kuli ti kənjəhadum a bay

gayanə bu, kîpəm masladani
gayanə àna məmərani dal-dal.

²⁵ Məgrumi səsi ana Melefit,
nañ bəlan, nañ Bay mahəngay
leli, àslərbiyu Yezu *Krist
Bay geli ga mahəngay leli.
Mis dek tâzləbay nañ, tādəm
nañ gəđakani, nañ Bay njəđə-
njədani, agur mis dek ti. Nañ
àbu nahkay ka ya ti zlam dek
ənjəki ni, nañ àbu nahkay
kani, amələbu nahkay ga
kaṅgay-kaṅgayani.

Aya nahkay.

**Pakama
manġahani ya
Melefit àhiaba ana
Zej a ni
Ere ye ti mādəmki
ka pakama
manġahani ya
Melefit àhiaba ana
Zej a ni**

Maslaña ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a wakita ni ba : nani Zej (1.1 ; 1.4 ; 1.9 ; 22.8). Kwa ka mənġeki gani ndam ga Yezu tādəm Zej nani ti Zej zal asak ga Yezu, bay ya ti àbèki Ma Məweni Sulumani ge Zej ni.

Àbikioru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa adəskəlani bu ka hađ Azi ni (kani ti, hađ Azi ti ka hađ Turki). A vad nahan təfiyu Zej a daŋgay vu ka hađ Patmos (Patmos ti hađ ġəziteni a huđ ga dəluv bu kə ġəvay ga hađ Azi) : ka ya ti naŋ àbu eslini ni ti Yezu àhiaba ma, àŋgazliaya zlam ya ti am-agravu na. Kələŋ gani Zej àbèki pakama ya ti èci ni akaba zlam ya èpi ni ka wakita.

Ka mənġeki ga wakita ni ti Zej àdəm ahəmamam Yezu àŋgazlivu ni : Yezu ti Bay ġədəkani àtam bəbay ndahan dek ; agur zlam dek ; ku kisim ya ti akad mis ni day agur (1). Kələŋ gani Zej ahəŋgri ma ga Yezu ya àhiaba ni ana ndam gayan ya təcakalavu a kəsa adəskəlani bu ni (2–3). Yezu

àvi njəda ana tay, àləġia ana tay a daya : àhi ana tay tġikia ke divi a ba. Ma gayan ya àhi ana ndam nday nani ni ti, ku kani day ahi ana ndam gayan dek.

Kələŋ ga pakama nani ti Zej àŋġəhad zlam ya Yezu àŋgazliaya ni (4–22). Pakama hini ti akada pakama ndahan ya mədi ahàr a Wakita ge Melefit məweni bu ni do : zlam ya ti Zej àŋġəhad ni ti zlam manġahani, àŋġəhad ti àzay mazavu ga zlam : àdəmki ma ka məslər ge Melefit àna mazavu ga boŋgur, àdəmki ma ka ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsa ġərgərani bu ni àna mazavu ge ceŋġel (1.20) ; àdəmki ma ka Rom àna mazavu ga Babilon, ahkay do ni ga wal hala (17.3-10) ; àdəmki ma ke Seteni àna mazavu ga kurmbu, ahkay do ni ga gavan (20.2) ; àdəmki ma ka ndam ga Yezu àna mazavu ga məva ga Yezu, ahkay do ni ga kəsa njəlatani (21.2). Pakama nani ti akada ga pakama ge Deniyel ya àbèki ni (Deniyel 7–12).

Ku tamal pakama nani dek zləzladani nəŋgu ni, ahar ġədəkani mici tata : ka mandav ga duniya ti Yezu emihiti ndam ezir gayan dek (19.11-21), mək ndam gayan atanġəhad akaba Melefit a məlan sulumani bu ga kaŋgay-kaŋgayani (21–22). Ka sarta ge Zej ya àbèki ma hini ni ti təġria daliya ana ndam ga Yezu a dal-dal (2.10 ; 2.13 ; 6.9-11). Ma ge Zej ya àbèki ni ti àvia njəda ana ndam ga

Yezu a dal-dal, avi njɔda ana leli daya.

Mənjəki ga ma ge Zeŋ

¹ Wakita hini ti adafaki ere ye ti Yezu *Krist àhiaba ana ndam məgri tɔwi ana Melefit a ni. Melefit àhi pakama gani ti m̄hi ana tay, ti t̄sər ere ye ti amara magravu wudak ni. Nahkay zla ti Yezu Krist àslərbiyu məslər gayan afa ga bay məgri tɔwi gayan Zeŋ ga madafakiaba ere gani nana. ² Zeŋ àhi ere ye ti t̄hi ni dek akaba ere ye ti èpi ni dek ana mis. Àhi ana tay pakama hini ti ma ge Melefit ededɪŋ. Adafaki pakama gani ge jiri ti Yezu Krist. ³ Maslaŋa ya ti ejeŋgi wakita hini ana mis ni ti m̄mərɔvu, adaba ahəŋgri pakama ge Melefit ana tay. Nday ya ti t̄bi slimi, t̄əgəskabu pakama gani məbəkiani ni day t̄mərɔvu. Adaba sarta ga zlam gani ènjia wudak.

Zeŋ agri sa ana ndam məfəki ahər ke Melefit a kəsə adəskəlani ni bu

⁴ Nu Zeŋ nəgri sa ana k̄li ndam ga kəsə adəskəlani ka had Azi, lekulum ya kəfumki ahər ke Melefit, k̄bum *kacakalumvu ga mahəŋgalay naŋ ni. Melefit m̄gri sulum gayan ana k̄li, m̄gray ti *k̄anjəhadumkabu àna sulumani ti! Naŋ ti naŋ àbu kwa ahaslani, naŋ àbu nihi, naŋ amələbu kama daya.

Naŋ ti naŋ àbu manjəhadani e k̄rsi gayan bu e melefit bu. Məsuf adəskəlani gayan ni t̄gri sulum ana k̄li, t̄gray ti k̄anjəhadumkabu àna sulumani daya. Məsuf nday nani t̄bu k̄ meleher gayan. * ⁵ Yezu *Krist m̄gri sulum gayan ana k̄li, m̄gray ti k̄anjəhadumkabu àna sulumani ti. Naŋ ti ere ye ti adəm ni dek ma ge jiri. Bay ya ti àŋgaba e kisim ba enjenjena ni ti naŋ. Naŋ Bay ga bəbay ga duniya ni dek daya.

Yezu Krist ti mis dek t̄złəbay naŋ azuhva gayan ya àmət ni ti adafaki awayay leli. Àmət, mimiz gayan àdəgaya ti ga məhələba leli a zlam magudarani geli ni ba. ⁶ Naŋ Bay geli gədakani, àna t̄wi gayan ni m̄gia ndam gayan a, agur leli. Àgray ti leli dek m̄gia ndam *manjalabakabu mis akaba Bəŋani Melefit a. Nahkay ti mis dek t̄złəbay naŋ, adaba njəda gayan àbu, esliki məgur tay ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay!

⁷ Mənjumoru, naŋ tegi ara e kidɪŋ ga makləbasl ba, mis dek etipi naŋ.

Ku ndam ya t̄ətəhad naŋ ni day etipi naŋ.†

Jiba ya ka məlan ni dek etit̄wi azuhva naŋ.

Iy, amagravu ti nahkay.

Aya nahkay!

* **1:4** A majalay ahər ga ndam Zəde bu ni ti adəskəla ti lemerə məbəlani àtam lemerə ndahan ni dek. Nahkay ti məsuf adəskəlani ni ti adafaki t̄wi ge Melefit ya àgray a məlan bu dek ni ti àbəlay dal-dal. † **1:7** Mənjay Zakari 12.10; Zeŋ 19.37.

⁸ Bay Melefit àdēm ahkado : « Bay ya ti ànjæki ka magray zlam dek ni ti nu. Bay ya ti emendeveriṅ zlam dek ni ti nu gani daya. » Naṅ ti naṅ àbu kwa ahaslani, naṅ àbu nihi, amələbu kama daya. Naṅ njəda-njədani, agur zlam dek.

Yezu àṅgazlivu ana Zen

⁹ Àdēm ma hini ti nu Zen wur ga mənṅ gekəli. Leli dek ti məbu ka ahar bəlan akaba Yezu *Krist akada mis bəlan. Nahkay ti leli məbum macakumkabu daliya ka ahar bəlan, məgrumoru təwi geli ka ahar bəlan, məmbrəṅum do. Leli məbu ka ahar bəlan a Məgur ga Yezu bu, naṅ Bay geli daya. A vad nahanṅ təgəs nu, tòru àna nu ka had Patmos e kidiṅ ga yam bu. Təgəs nu ti adaba nəbu nəhi ma ge Melefit ana mis, nagrakia sedi ka Yezu a palam. ¹⁰ Nu nəbu eslini ti kà fat ga Bay geli nahəma, *Məsuf ge Melefit àgəs nu. † Eslini nìci dənṅu ga maslaṅa kələṅ goro, naṅ àbu ahənday kay kay akada ge mezlelim ni. ¹¹ Àhu ahkado : « Ere ye ti kipi ni ti bəki ka wakita, kəslərikaboru ana ndam məfəku ahər ya təbu *təcakalavu a kəsa adəskəlani ni bu : Efez, Simiriṅ, Pergam, Tiyatir, Sart, Filadelfi akaba Lewədisi ni. »

¹² Nàra nìcia ma na ti nàmbatvu ge mipi maslaṅa ya ti azlapay ni. Nàra nàmbatva zla ti nìpi *ceṅgel adəskəla mabəhadkiani ka zlam ga

gru agavəla. ¹³ Nìpi maslaṅa nahanṅ, àṅgazluvu akada mis hihirikenì micikenì e kidiṅ ga zlam ya təbəki ceṅgel ni bu. Maslaṅa gani nani ti àfakabu azana zəbalani cekw ka aləṅ ga asak, gugum məwəlani àna maslpara ga gru. ¹⁴ Məhər ga ahər gayanṅ ni bəd-bəd talla, bəd-bəd gani àtama ge sləzi a. Eri gayanṅ ni asladay akada ga aku ni. ¹⁵ Asak gayanṅ ni nduza akada ga ara ya ti təzaya a aku ba ni, dənṅu gayanṅ ni ahənday akada ga yam ya ti acuhway kay a zalaka bu ni. ¹⁶ Boṅgur təfəṅ a ahar ga dəf bu adəskəla, maslalam ahəraya a ma gayanṅ ba, ma ga maslalam ni cecəeni məzumani. Meleher gayanṅ ni asladay akada ga fat wis-wiseni ni. ¹⁷ Nàra nìpia naṅ a nahkay ti nədəd kà asak gani akada nu məmətani. Naṅ ti ni àfəku ahar ga dəf gayanṅ, àhu : « Aṅgwaz àwər kur ba. Wudaka zlam dek ànjæki ti nu nəbu àndava ; ka mandav ga zlam dek day nu anələbu. ¹⁸ Bay ya ti naṅ àbu àna sifa ni ti nu ; nəməta mək nəṅgaba, nahkay ananjəhad àna sifa ga kaṅgay-kaṅgayani. Nəgur kisim akaba mələṅ ge *kisim daya. ¹⁹ Nahkay zla ti zlam ye kipi ni dek bəki ka wakita : bəki ere ye ti naṅ àbu agravu nihi ni akaba ya ti ara agravu wudak ni dek. ²⁰ Àki ka boṅgur adəskəlani ya kipi a ahar ga dəf goro bu ni akaba àki ka zlam ga gru adəskəlani ga məbəki ceṅgel adəskəlani

† 1:10 Fat ga Bay geli ti fat ga ladi, adaba ka fat gani nani ti Yezu àṅgaba e kisim ba.

nahəma, ma manğahani gani ti nihi : boŋgur adəskəlani ni ti *məslər ge Melefit, təfi ahàr ana ndam goro a kəsa adəskəlani bu ni. Ceŋgel adəskəlani ni ti ni ndam goro ya *təcakalavu a kəsa adəskəlani ni bu ni. § »

2

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ ya təcakalavu e Efez ni

¹ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Efez ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti boŋgur təfəŋ a ahar ga dəf bu adəskəlani, asawaday e kidin̄ ga zlam ga gru adəskəlani ga məbəki *ceŋgel adəskəlani ni bu ni. Pakama gayan̄ ni ti nihi, ² àdəm : Nəsəra təwi gayak ya kagraj na, nak kəbu kagraj təwi àna njədə, kəbu kebesey, kəbi kəvi divi ana ndam cuday ga məhurkiviyan̄i ke kəli bi daya. Ndam ya tədəm nday ndam *asak goro, ay nday ndam asak goro do ni ti kəmənjaləŋaba kà tay a, kəsəra nday ndam masəkad malfađa masakani. ³ Nak kəbu kebesey, kəcaka daliya azuhva nu a, kəməta6 ndo.

⁴ « Ay ti zlam àbu bəlan̄ kàgudara, nəhukki : Kàwayay nu akada ya kàwayay nu enjenjeni ni va do. ⁵ Jalaki ahàr ka manjəhad̄ gayak ye enjenjeni ni, ŋga pi kəŋgoya kələŋ a ni day ti. Mbatkaba majalay ahàr gayak a, gray təwi akada ya kəgray enjenjeni ni. Tigi ti kəmbatkaba majalay ahàr a do nahəma, anara afa gayak a, nara nəzaba ceŋgel gayak na akaba məlan̄ ya tafəkadki na. ⁶ Ay zla nahəma, zlam nahəŋ àbu bəlan̄ nazləbaki kur : ere ye ti ndam Nikolas * təcahi ana mis ni ti kàwayay do ferereri akada goro ya nəwayay do ferereri ni.

⁷ « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaŋa ya ti èyefiŋa kà zlam magudarana nahəma, anəvi divi ga məzum bəza ga məŋgəhaf ya àbu a məlan̄ sulumani ge Melefit bu ni. Bəza ga məŋgəhaf nani ti avi sifa ana mis. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ ya təcakalavu e Simirin̄ ni

⁸ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Simirin̄ ni.

§ 1:20 Məslər ge Melefit ya təfi ahàr ana ndam ga Yezu a kəsa adəskəlani bu ni : mis ndahan̄ tədəm məslər ya afi ahàr ana ndam ga Yezu a kəsa nahəŋ bu ni ti mis hihiriken̄i ya təgur mesedi ni dək ; mis ndahan̄ ti ni tədəm məslər ti, ndam ge mesedi ni dək akaba məslər məslərani ya àfi ahàr ana tay ni. Ay pakama ge Zeŋ ya abiki ana məslər ya àfi ahar ana ndam ge Melefit a kəsa nahəŋ bu ni ti, àhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gani nani bu ni akada nday dək mis bəlan̄. * 2:6 Leli məsər ere ye ti ndam Nikolas tədəm ni do, ay məsəra nday ndam magudar zlam ya tədəbay divi ga Yezu do ni.

Pakama gani nani ti ga Bay ya ti ànjəki ka magray zlam dek, emendeveriŋ zlam dek, naŋ gani ya àmət mək àngaba e kisim ba ni. Pakama gayan ni ti nihi, ⁹ àdəm: Nəsəra daliya gayak ya ti kacakay na, nəsəra nak talagani. Ay ge jiri nahəma, zlam gayak àbu. Nəsəra ma magədavani ya mis tekəlkəkuyi na daya. Ndam ya tekəlkəkuyi ma ni tādəm nday ndam *Zude, ambatakani do nday ndam Zude do, nday ndam ya təcakalavu ga madəbay *Seteni ni. ¹⁰ Anŋwaz àwərfəŋa kur ka daliya ya akacakay ni ba. Sərumki: Seteni aməbiyu ndam gekəli ndahan kay a daŋgay vu, awayay ti ahəlfəŋa eyu kə kəli a. Akəgrum daliya vad kru. Ku takad kur nəŋgu ni, kəmbərəŋ məfəku ahər ba. Kəmbərəŋ məfəku ahər ndo nahkay nahəma, anəvuk sifa ga sulum adaba kəyefiŋa kə zlam magudarana.

¹¹ « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaŋa ya ti èyefiŋa kə zlam magudarana nahəma, ku tamal àməta nəŋgu ni amanŋaba, aməmət day-day va do, *kisim ye cə ni amazay naŋ do. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan ya təcakalvu a

† 2:13 A Pergam ti mələŋ gədəkani ge meviyekiki zlam ana ZHS melefit gədəkani ga ndam Gres ni àbu. Ahay nahəŋ àbu, tazləbavù bay gədəkani ga ndam Rom ni akada naŋ melefit eslini. Yezu àdəm kərsi ge Seteni àbu a Pergam ti azuhva zlam nday nani. ‡ 2:15 Mənjaki ke ere ye ti məbəkiani ka 2.6 ni.

Pergam ni

¹² Àhu keti: « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Pergam ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti naŋ àbu àna maslalam ma gani cecəeni məzumani ni. Pakama gayan ni ti nihi, ¹³ àdəm: Nəsəra mələŋ manjəhad gayak a, nak ka mələŋ ge *Seteni, kərsi gayan àbu eslini. † Təkad Antipas ti afa gekəli eslini ka mələŋ ge Seteni ya anjəhad ni. Antipas ti bay magrakua sedi a, àmbrəŋ nu ndo. Ku tamal təkada naŋ a nəŋgu ni nak day kəmbərəŋ nu ndo simiteni, kəbu kəfəku ahər kekileŋa.

¹⁴ « Ay ti zlam àbu kəgudara, nəhukki: mis ndahan təbu afa gayak ti tэгəskabá ere ya *Balam adafaki na. Àhi ana bay Balak māgosay ndam *Izireyel ti təhəpəd aslu ga pəra akaba tāgray mesəwehvu. ¹⁵ Mis ndahan təbu afa gayak tэгəskabá ere ye ti Nikolas ‡ adafaki na daya. ¹⁶ Nahkay nəhuk: Mbatkaba majalay ahər gayak a. Tigi ti kəmbatkaba do nahəma, nara afa gayak a wudak, nara nakadvafeŋva kə ndam gayak na àna maslalam ya ahəraya a ma goro ba na.

¹⁷ « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi

ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana nahəma, anəvi *man maṅgahani ni. Anəvi koskosay daya : ka koskosay gani nani ti slimi məweni àki məbəkiani. Maslaṅa ya àsəra slimi gani nana ni ti àbi, si asər ti maslaṅa ya ti təvia akur gani nana ni kwa. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ ya təcakalavu a Tiyatir ni

18 Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Tiyatir ni. Pakama gani nani ti ga Wur ge Melefit, naṅ ya ti eri gayan̄ asladay akada ga aku ni, asak gayan̄ ni akada ga ara sulumani ni. Pakama gayan̄ ni ti nihi, 19 adəm : Nəsəra təwi gayak ya kagraj na, nəsəra kəbu kawayay mis, kəbu kəfəku ahàr, kəbu kebesey zlam dek, kəbu kəfi ahàr ana təwi daya. Nəsəra təwi gayak ya kagraj nihi ni àtama ya kàgrabiya enjenjeni na.

20 « Ay ti zlam àbu kàgudara, nəhukki : kəvia divi ana Zezabel, wal ya adəm naṅ bay mahəṅgaray *pakama ge Melefit na. § Ambatakani do wal nani ti naṅ àbu adəfiki zlam ana ndam məgru təwi ge mesipet tay àna naṅ. Awayay ti tàgray mesəwehvu akaba tàhəpəd aslu ga pəra.

21 Nəvia sarta ti māmbatkaba majalay ahàr gayan̄ a, ay ti kekilen̄a àcuḥway do ; agroru mesəwehvu gayan̄ zlam gayan̄. 22 Nihi nahəma, nara nəfəki arməwər, ara acakay daliya ka slalah gayan̄. Ndam ya tagrafəṅa mesəwehva ni tigi ti tāmbatkaba majalay ahàr gatay a ndo, təmbrəṅ təwi gatay magədavani nani ndo ni ti atəcakay daliya daldal daya. 23 Nara nabazlfəṅa bəza dek daya, ti ndam ya təfəki ahàr ke Melefit, təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek tara təsər : bay ya ti àsəra majalay ahàr ge mis a akaba zlam ya mis tawayay na ti si nu kwa. Lekələm dek anəpəl kəli, ku way way do ke təwi gayan̄ ya àgray ni.

24 « Lekələm ndam Tiyatir ndahan̄ ni kəbum kəfumki ahàr ke Melefit. Lekələm ti kicəmiki ma ga wal ni ndo, kàcahum ere ye ti mis nday nani tədəm zlam maṅgahani ge *Seteni ni ndo. Lekələm nahəma ere ye ti nəhi ana kəli grum ni ti àbi. 25 Ay ti ere ye ti nəhi ana kəli ni ti nihi : Gəsumkabá ma ya nəhi ana kəli na, kəmbrəṅum ba duk abivoru ana sarta goro ya anəṅa ni.

26 « Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana, àgəskabá ere ye ti nawayay na duk abivoru ana vad gayan̄ a nahəma, anəvi nḵəda ga məgur jiba gərgərani.

§ 2:20 Zezabel ti wal ga bay Akab ga had̄ Izireyel ahaslani (1 Bəbay 16.31). Zezabel ti wur Izireyel do, ahəṅgioru ahàr a had̄ ana Bal melefit ga ndam Kanaṅ. A Wakita ge Melefit bu ni ti wal ya agosay mis ti tādəbay divi ge Melefit ba ni lu təzalay naṅ Zezabel.

27 Maslaŋa nani ti emigi bay bilek-bilekeni, amahətay jiba nday nani àna aday ga ara ; aməgri ana tay ti akada ga maslaŋa ya ti eheɓkaba misek ge elibisl a təzlu-təzlu ni. * 28 Anəvi njəda ga magray zlam nday nani akada ga Baba ya àvu ni. Maslaŋa nani ti anəvi bamti ya ti acalaya ge dæena ni daya. †

29 « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mîci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

3

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan ya təcakalavu a Sart ni

1 Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Sart ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti məsuf ge Melefit táfəŋ adəskəla akaba boŋgur táfəŋ adəskəlani ni. Pakama gayan ni ti nihi, àdəm : Nəsəra təwi gayak ya ti kagraj na. Mis tədəm nak ti kəŋgəta sifa, ambatakani do nak məmətani sawan. 2 Nak kəbu kendevertu wudak, ay ti cikaba. Zlam nahan əgəjənifuka, àmət ndo, ay ahər àdəm zay njəda gayak, do ni ti zlam gani nani day ara amət. Nəmənjaləŋa ana təwi gayak na, nipi ti èsli araŋa kə meleher ge Melefit goro do. 3 Sərki ka ma ge

Melefit ya ti kici ahaslani ni. Sərki ahəmamam kəgəskabu ma gani ahaslani ni. Kəsərkiya ti gəskabá, mbatkaba majalay ahər gayak na. Tigi ti kípidekvu do nahəma, anara afa gayak a. Anara ti akada ga zal akal ni, akəsər sarta gani do. 4 Ay ti ndam gayak ndahan ɓal təbu a Sart ti azana gatayani tэгəs arda ndo. Nday məbakabu azana bəf-bədani, amasawaday akaba tay, adaba tisliki tata.

5 « Maslaŋa ya ti èyefiŋa kə zlam magudarana nahəma, aməbakabu azana bəf-bədani, anəbəkia slimi gayan ka wakita day-day do. A wakita nani bu ni ti nəbəkia slimi ga ndam ya təŋgəta sifa ni. Kə meleher ga Baba akaba kə meleher ga məslər gayan nahəma, anədəm vay-vay nan ti mis goro.

6 « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mîci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan ya təcakalavu a Filadelfi ni

7 Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Filadelfi ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti nan *njəlatani, nan jireni ni, nan ti lekili ga bay Devit àfəŋ a ahar bu . Tamal àzləkaba mahay a ti maslaŋa nahan àzləkvu koksah, tamal

* 2:27 Mənjay Limis 2.8-9. † 2:28 Bamti ya ti acalaya ge dæena ni ti Krist. Mənjay Manjahani 22.16.

àzləkvà day maslaṅa nahaṅ
 àzləkaba koksah. Pakama
 gayaṅ ni ti nihi, ⁸ àdəm :
 Nəsəra təwi gayak ya kagraj
 na. Nəsəra njəda gayak àhəca,
 akaba nani dek kəmbərəṅ nu
 ndo, kəgəskabá pakama goro
 a. Nihi nahəma, nəzləkukaba
 mahay a, maslaṅa ya ti esliki
 məzləkvu mahay nani ti
 àbi. ⁹ Nəhuk nahəma, ndam
 ya təcakalavu ga madəbay
 *Seteni, tədəm nday ndam
 *Zude ambatakani do tasəkad
 malfada, nday ndam Zude
 do ni, ere ye ti anəgri ana
 tay ni nihi : anəfəki ṅgasa ka
 tay, ti tāra tábəhaduk mirdim
 meleher ndiḃa ndiḃa ana
 had. Nahkay ti atəsər nu
 nəbu nawayay kur. ¹⁰ Nak ti
 kəgəskabá pakama goro na,
 kəmbərəṅ ndo. Nahkay nu
 day anahətay kur ka sarta ga
 daliya ya amərəkia ka ndam
 ga duniya dek ni, anəmbərəṅ
 kur do. Daliya gani nani ti
 ecirkaba mis a : mis ndahaṅ
 goro, mis ndahaṅ ti ni goro
 do. ¹¹ Nu nəbu naṅga wudak.
 Gəskabá ma ya ti nəhuk na
 lala, kəmbərəṅ ba. Nak kəbu
 àna sifa ya nəvuk ga sulum
 adaba kəyefiṅa kà zlam magu-
 darana ni : tigi ti kəmbərəṅ ma
 goro ndo nahəma, maslaṅa
 àbi amazfuka sifa gani nana
 bi.

¹² « Maslaṅa ya ti èyefiṅa
 kà zlam magudarana
 nahəma, anafəkad naṅ, emigi
 medikedik ga *ahay gəfakani
 ge Melefit goro ni, amanjəhad
 a məlaṅ sulumani nani bu
 ga kaṅgay-kaṅgayani. Anəbəki
 slimi ge Melefit akaba slimi

ga kəsa gəfakani ga bay Mel-
 efit goro ka naṅ. Kəsa gani
 nani ti Zeruzalem məweni
 ya ti Melefit aməslərbiyu ka
 had ni. Anəbəki slimi goro
 məweni ka maslaṅa nani
 daya.

¹³ « Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ
 ge mici zlam nahəma, mīci
 ere ye ti Məsuf Njəlatani ahi
 ana ndam goro ya təcakalavu
 a kəsa gərgərani bu ni. »

*Ma ga Yezu ya àhi ana
 ndam gayaṅ ya təcakalavu e
 Lewədisi ni*

¹⁴ Àhu keti : « Biki pakama
 hini ana *məslər ge Melefit
 ya abi slimi ana ndam goro
 ya *təcakalavu e Lewədisi
 ni. Pakama gani nani ga
 Bay ya ti təzalay naṅ “Aya
 Nahkay!” ni. Naṅ Bay
 magray sedi jireni, àsəkad
 malfada do, ere ye ti Melefit
 àgraya ni dek ti ahar gayaṅ
 àkibu daya. Pakama gayaṅ ni
 ti nihi, ¹⁵ àdəm : Nəsəra təwi
 gayak ya kagraj na : nak liṅ-
 liṅ do, nak war-war do daya.
 Hojo nak liṅ-liṅ ahkay do ni
 nak war-war. ¹⁶ Ay ti nak liṅ-
 liṅ do, nak war-war do, nak
 luḃuk-luḃuk, nahkay ti nara
 nahəṅgaya kur a ma goro ba
 tuwəd. ¹⁷ Kəbu kədəm elimeni
 gayak àbu, kəṅgəta zlam a, ere
 ye ti ahəcukkiyu ni àbi. Am-
 batakani do ṅgay nak kəbu
 kasay cicihi, araṅa gayak àbi,
 nak talagani, nak wulufani,
 nak a mahayma ti kəsər do.
¹⁸ Nihi zla nahəma, nawayay
 ti ra afa goro a, səkum gru
 masladani, ègi njəlalatani a
 aku bu ni. Nahkay ti ekigi bay

ge elimeni ededij ededijeni. Səikum azana bəf-bəfani ti kâbakabu, kəŋgah vu gayak nahkay ti akagraj mimili va do. Səikum haf ge eri daya ti kâgraki ke eri gayak ni, nahkay ti ekipi divi. ¹⁹ Nu ti ndam goro ya nawayay tay ni tamal tğudara zlam a ti nəhiki ana tay, natrađki tay. Nahkay ti mbatkaba majalay ahər gayak a, kava njaŋ-njaŋ ga magray tıwi a. ²⁰ Ci day, nu hi kà mahay, nəbu nəzalay. Tamal ti maslaŋa ècia dəŋgu goro a, àzlakaba mahay a nahəma, nəhuriyu afa gani. Nəhuriya ti nəzum zlam ata naŋ, naŋ day azum zlam ata nu.

²¹ « Maslaŋa ya ti èyefiŋa kà zlam magudarana nahəma, anəvi divi ga manjəhadani e kərsi ga bay bu akaba nu a bay goro bu. Amanjəhad ti akada goro ya ti nəyefiŋa kà zlam magudarana, nəra, nu nəbu manjəhadani e kərsi ga bay bu akaba Baba ni.

²² « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mîci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

4

Mahay məzləkabana e melefıt ba

¹ Àra àhua ma na nahkay ti nipi mahay məzləkabana e melefıt ba. Eslini dəŋgu ga maslaŋa àhənday akada ga mezlelim ni. Dəŋgu nani ti ga maslaŋa ya ti àhu ma enjenjeni ni. Àhu ahkado :

« Cəlaya ahalay ha. Kəcəlaya ti nədəfukki zlam ya ti ama-gravu ni. »

² Eslini *Məsuf ge Melefıt àgəs nu hıya, mək nipi kərsi ga bay məfəkadani e melefıt bu, maslaŋa àvu manjəhadviyani dəgama. ³ Maslaŋa gani nani ti àbəlay kay akada ga akur sulumani ya təzalay zespi ni, akada akur ya təzalay sarduwaŋ ni daya. Kərsi gani nani ti makwal èvelij tekesl. Makwal ni asladay akada ga akur ya təzalay imarot ni. ⁴ Kərsi ndahaŋ kru kru cı mahar fad təfəŋ kà gəvay ge kərsi nani tèvelij carra, mis gədəkani təvu dəgama dəgama manjəhadviyani. Nday məbakabu azana bəf-bəfani, mefedey ahər àna elpindiŋ ga gru. ⁵ A kərsi gani nani ye e kidiŋ bu ni ti avər abay aku, dəŋgu tahənday, avər adi aday. Eslini ceŋgel təbu adəskəla təsladay məlaŋ kama ge kərsi ga bay ni. Ceŋgel nday nani ti *Məsuf ge Melefıt adəskəlani ni. ⁶ Zlam nahaŋ àvu kama ge kərsi ga bay ni, ere gani akada dəluv, asladay məlaŋ akada ga kutrum ni, ahələba eri a vərut.

Zlam ndahaŋ təbu fad, nday àna sifa, təfəvù kərsi ni e kidiŋ vu kà palahar gani fadani dek. Zlam gani nday nani ti meleher gatay akaba aləŋ gatay ni dek eri trakokwa trakokwa. ⁷ Zlam bəlaŋ gani təzavu ata mazlahku, ye cı ni təzavu ata wur kokur, ya mahkər

ni meleher gani t̄azavu ata ge mis, ya faɗ ni ti ni t̄azavu ata m̄aj̄vu ka ya ti m̄aj̄vu ni ah̄r ni. ⁸ Zlam nday nani faɗani ni k̄ar̄pasla t̄əf̄əŋ k̄a tay muku muku, vu gatay ni ɗek eri trakokwa, gwar a huɗ bu akaba gwar ka dala ɗek. M̄əlafat akaba m̄əlavaf̄ gani do ɗek tidi limis, t̄əmbr̄əŋ do, t̄əbu t̄əɗəm :

« Bay geli Melef̄it, nak Bay nj̄ɗa-nj̄ɗani, nak k̄əbu nj̄əlata, nj̄əlata, nj̄əlata.

Nak ti kwa ahaslani nak k̄əbu, nak k̄əbu nihi, ak̄ələbu kama daya. »

⁹ Zlam nday nani faɗani t̄əbu tidii limis ana Bay ya ti naŋ əbu manj̄əhadani ɗəgama e k̄ər̄si ga bay bu, naŋ əbu əna sifa, əm̄ət ɗay-ɗay do ni. K̄əla ya ti tidii limis ga mazl̄əbay naŋ akaba t̄əgri s̄əsi nahkay ni ti ¹⁰ nday ḡəɗəkani kru kru c̄ə mahar faɗani ni tab̄əhad̄i mirdim ana Bay ya ti naŋ manj̄əhadani ɗəgama e k̄ər̄si ga bay bu, əm̄ət ɗay-ɗay do ni. Tab̄əhad̄i mirdim, tazl̄əbay naŋ. Tab̄əhad̄i elpindiŋ gatay k̄ə meleher ga Bay manj̄əhadani e k̄ər̄si bu ni, t̄əɗəm :

¹¹ « Bay geli Melef̄it, nak k̄əgraya zlam a ɗek.

K̄əgraya zlam a ɗek, nday t̄əbu nahkay ti ka mawayay gayak.

Nahkay zla nah̄əma, k̄islia ti ku way way do m̄əz̄l̄əbay kur,

m̄əɗəm nak ḡəɗəkani, m̄əɗəm nak nj̄ɗa-nj̄ɗani. »

5

Wur T̄əmbak akaba wakita

¹ Eslini n̄ipif̄iŋ wakita mif̄eɗekabani k̄a bay ya ti manj̄əhadani ɗəgama e k̄ər̄si ga bay bu ni a ahar ga ɗaf̄ bu. * Wakita nani ti palahar gani cec̄əni m̄əb̄əkiani, ma gani mand̄əb̄əŋakabiyani əna zlam m̄əlaŋ ad̄əsk̄əla daya. ² M̄ək n̄ipi *m̄əsl̄ər ge Melef̄it nj̄ɗa-nj̄ɗani əɗəm ma kay kay, əɗəm ahkado : « Way esliki m̄əh̄əlkia zlam ya ti t̄ənd̄əb̄əŋakabiyu wakita ni əna naŋ na ga mepelkaba wakita na tata ni way ? »

³ Ay ti ku e melefit bu, ku ka haɗ, ku a haɗ bu, maslaŋa əbi esliki mepelkaba wakita na ga m̄əm̄ənj̄iyani a huɗ gani vu bi. ⁴ Eslini n̄it̄əwi dal-dal ad̄əba t̄ədi ah̄r ana maslaŋa ya ti esliki mepelkaba wakita na ga m̄əm̄ənj̄iyani a huɗ gani vu ndo. ⁵ Ay b̄əlaŋ e kid̄iŋ ga nday ḡəɗəkani ni bu əhu : « Kit̄əwi b̄ə. Nihi nah̄əma mazlahku əbu, naŋ ti ge dini ga Z̄əda, naŋ wur huɗ ge Devit ; əyef̄iŋa k̄a ndam ezir ge Melef̄it a. Naŋ ti esliki : ah̄lkia zlam ad̄əsk̄əlani ya t̄ənd̄əb̄əŋakabiyu wakita ni əna naŋ na ga mepelkabana tata. »

⁶ Eslini n̄ipi Wur T̄əmbak micikeni jika e kid̄iŋ bu kama ge k̄ər̄si ni. Zlam ndahaŋ faɗani ni akaba

* 5:1 Ka sarta ga Yezu ti wakita ɗek z̄əbalani, mis tef̄eɗekabu ; ga m̄əŋḡət m̄əlaŋ ya tawayay ni si t̄əpelkaba kwa ; wakita akada ya kani ni ti t̄əbi.

nday gəđákani ni téveliŋ naŋ.
 Wur Təmbak gani nani ti
 edrem adəskəla. Eri gani day
 adəskəla ; eri nday nani ti
 *Məsuf ge Melefit adəskəlani
 ni, Melefit əslərbiyu tay ka
 həd dek. Wur Təmbak gani
 nani ti amənjavu akada ga
 wur təmbak ya tislina ni.
 7 Wakita ni əfəŋ kə Bay ya
 ti manjəhadani dəgama e
 kərsi bu ni a ahar ga dəf bu.
 Eslini Wur Təmbak nakəŋ
 ərə azay wakita ni. 8 Naŋ
 nakəŋ ərə əza wakita na ti
 zlam fadani ni akaba gəđákani
 kru kru cə mahar fadani
 ni təbəhad mirdim grik kə
 meleher ga Wur Təmbak
 ni. Nday dekeni əna tində
 a ahar bu akaba hijiyem
 ga gru mərəhvani əna tersel
 pisl pisl. Tersel gani nani ti
 zlam mahəŋgalani ga ndam
 ge Melefit ya təhəŋgalafəŋa kə
 Melefit a ni. 9 Nday nakəŋ tidi
 limis məweni, tədəm :
 « Nak ti kislia mazay wakita
 na,
 kislia məhəlkia zlam
 adəskəlani
 ya tandəbaŋakabiyu wakita
 na əna naŋ na daya.
 Adaba təkadə kur a,
 kəmbiaya mis a dek ana Mel-
 efit əna mimiz gayak
 na :
 mis ya təzlapay ma həma ni
 dek, ge dini dek,
 ga jiba dek akaba ga
 həd gərgərana dek,
 kəmbiaya tay a.
 10 Kəgray nahkay ti tigia ndam
 jiba gayak a, nak kəgur
 tay,
 tigia ndam *manjalabakabu
 mis akaba Melefit kə

meleher ge Melefit geli
 daya.

Nday gani etigi bəbay ka
 həd. »

11 Eslini nipi məslər ge Mel-
 efit miliyem ehimeya, təcalvu
 do, nici limis gatay ya tidi
 ni. Nday nakəŋ téveliŋi ahər
 ana kərsi ni, ana zlam fadani
 ni, akaba ana gəđákani ni.
 12 Nday nakəŋ təbu tidi limis
 kay kay, tədəm :

« Wur Təmbak ya təkadə ni əslia
 ti mis təhəŋgrioru ahər
 a həd,

təzləbay naŋ akaba tidi limis,
 adaba naŋ njədə-njədani,
 agur zlam dek,
 naŋ əbu əna elimeni, əsərə
 magray zlam a dek. »

13 Eslini nici dəŋgu ga zlam
 ya Melefit əgraya tay a ni dek
 təbu tidi limis. Zlam ya ti
 agavəla ni, ya ka həd ni, ya a
 həd bu ni akaba zlam ya ti a
 dəluv bu ni tədəm :

« Məzləbum Bay ya ti e kərsi
 bu ni,
 məzləbum Wur Təmbak ni
 daya.

Məhəŋgrioru ahər a həd ana
 tay adaba nday təgur
 zlam dek.

Mətəkumi ahar ana tay daya.
 Məgrum zlam nday nani dek
 ga kaŋgay-kaŋgayani. »

14 Zlam fadani nakəŋ
 tədəm : « Aya nahkay ! » Tərə
 tədəma nahkay nahəma,
 gəđákani ni təbəhad mirdim
 meleher ndiəa ndiəa ana
 həd ana Bay ya e kərsi bu ni
 akaba ana Wur Təmbak ni,
 təhəŋgrioru ahər a həd ana
 tay.

6

Wur Təmbak ni ezliri ana mepelkaba wakita

¹ Eslini nipi Wur Təmbak nakəŋ azəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita na bəlaŋ gana. Àra azəkia nahəma, nìci zlahay ga zlam bəlaŋ e kidiŋ ga zlam fadani ni bu ahənday kay kay akada ga avər ya adi aday ni, àdəm : « Ra ! » ² Nipi ti pilis bəf-bəfani, mis àki digusa manjəhadani, aləka àfəŋ a ahar bu. Təvia elpindiŋ a, adaba esliki meyefiŋeni kà zlam dek, àsləka òru ga makadvani ti mēyefiŋ ka zlam keti.

³ Eslini Wur Təmbak ni azəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ye cə na. Àra azəkia ti nìci dəŋgu ga zlam ye cə e kidiŋ ga zlam fadani ni bu ni, àdəm : « Ra ! » ⁴ Nipi pilis nahəŋ ndizeni àhəraya, mis àki digusa. Maslaŋa gani nani ti təvia maslalam gəfakana, təvikiva njəda ga məzəkibiyu silik ke mis ka had a ti t̄abazlvu e kidiŋ gatay bu.

⁵ Eslini Wur Təmbak ni azəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita na ya mahkər na. Àra azəkia ti nìci dəŋgu ga zlam ya mahkər e kidiŋ ga zlam fadani ni bu ni, àdəm : « Ra ! » Nəmənjoru mək nipi pilis diliŋ-diliŋeni àhəraya, maslaŋa àki digusa, kilu àfəŋ a ahar bu ga makay zlam.

⁶ Nici dəŋgu ga maslaŋa ahəndabiyu e kidiŋ ga zlam fadani ni bu, àdəm : « Siŋgu ge t̄awi ga rukani asəkum *alkama agodu bəlaŋ ciliŋ,

tamal hay ti ni agodu mahkər ciliŋ. » Àhi ana bay ya ti naŋ ke pilis ni keti : « Zum nday ata amal nahəma kijifiŋ ba. »

⁷ Eslini Wur Təmbak ni azəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ya fadani na. Àra azəkia ti nìci dəŋgu ga zlam ya fadani ni àdəm : « Ra ! » ⁸ Nəmənjoru mək nipi pilis azavu ata azək àhəraya, maslaŋa àki digusa. Slimi ga bay nani Kisim, mələŋ ge *kisim adəboru naŋ kələŋ. Təvia njəda ana tay ka palahar ga had bəlaŋ a hud ga fadani ba ga mabazl mis àna maslalam a, àna ləwir a, àna arməwər gərgərana. Təvia njəda ana tay ga magray ti zlam ge gili cudayani t̄abazl mis daya.

⁹ Eslini Wur Təmbak ni azəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ya zlamani na. Àra azəkia ti nipi diksi ga ndam ya t̄abazl tay adaba t̄əgəskabá ma ge Melefit a akaba t̄əgrakia sedi a ni. Nday ti t̄əvu a hud ga mələŋ *meviyekiki zlam ana Melefit ni bu. ¹⁰ Nday nakəŋ t̄əzlah kay kay, t̄ədəm : « Bay geli gəfakani, nak jireni, nak *njelatani ; akagrafəŋa seriya kè mis ya t̄əbu ka had, t̄əbazl leli na ti ananaw ? Akatraɔvù tay ti ananaw ? » ¹¹ Tàra t̄ədəma ma na nahkay nahəma, t̄əbəkì azana bəf-bəfani ka tay dek, t̄əhi ana tay ahkado : « Bəsəma àkiva gūzit, adaba bəza ga məŋ gekuli ndahaŋ t̄əbu t̄əgri t̄əwi ana Melefit akada gekuli ni, Melefit àvia divi ana mis a ti t̄əbazlkivu tay ke kuli. Ahər

àdám tâbazlaba tay a ðek day kwa. »

¹² Eslini nîpi Wur Tëmbak ni, àzækia zlam mandëbanjakabiyu wakita ya muku na. Àra àzækia ti had àdaday kay kay. Fat ègi diliñ-diliñ akada jembey. Kiyi day ègi ndize akada mimiz. ¹³ Bonğur tâtëdbyu e melefít bu, tàdëgaya ka had a akada ga bëza ga *wëruv manğalakani ya amëd gëdákani abafëña tay kà mën gana ni. ¹⁴ Hud melefít èfedevu akada ga wakita ya efedevu ni, àslëkaba eslina. Hëma akaba had ya e kidin ga dëluv bu ni ðek tàslëkaba a mëlan gatay ba. ¹⁵ Bëbay ga had ni ðek, gëdákani, gëdákani ga ndam slewja, ndam ge elimeni, ndam ya njëda àfëñ ka tay ni, mis ndahan ni ðek, evidi akaba nday ye evidi do ni tãbu a ahuzl bu, tãbu e kidin ga hudëkum bu. ¹⁶ Tëhi ana hëma ni akaba ana hudëkum ni ahkado : « Dëdumkiaya ke leli a, ngahumfëña leli kà bay manjèhadani dëgama e kùrsi ga bay bu na ti èpi leli ba ; ngahumfëña leli kà Wur Tëmbak na daya, adaba àzuma bëruv a. ¹⁷ Adaba vad mëzum bëruv gatay dal-dalani ènjia. A vad gani nani ti maslanja àbi amatamfëña kà tay a bi. »

7

Ndam ya ti tãhëndakia zlam ge Melefít ka tay a ni

¹ Eslini nîpi *mëslër ge Melefít fad nday jika jika kè sliri ga mëlan fadani ðek.

Nday tãbu tãcafëña amëd ga mëlan na ðek ti àdaday ka had ni ba, ka dëluv ba akaba ka mënğëhaf ku bëlan ba simiteni. ² Melefít ti Bay ga sifa ; nîpi mëslër gayan nahan keti nan àbu aslëkabiya gwar egezi a, zlam ge Melefít ga mahëndakiani ke mis ni àfëñ a ahar bu. Mëslër nakëñ àzlah kay kay, àhi ana mëslër ndahan fadani ya Melefít àvi njëda ana tay ga magudar had akaba dëluv ni, àhi ana tay ahkado : ³ « Kàgudarum had, dëluv akaba mënğëhaf fan ba, si amahëndakia zlam ge Melefít kè meleher ga ndam mægri tãwi ana Melefít geli na day kwa. » ⁴ Eslini tãcaluaya mis ya ti tãhëndakia zlam ge Melefít ka tay na : nday dëbu din àna dëbu kru kru fad mahar fad, nday ge dini gërgërani ge Izireyel ni ðek. ⁵ Ge dini ga Zëda mis dëbu kru mahar cü, ge dini ge Rëben mis dëbu kru mahar cü, ge dini ga Gad mis dëbu kru mahar cü, ⁶ ge dini ge Eser mis dëbu kru mahar cü, ge dini ga Naftali mis dëbu kru mahar cü, ge dini ga Manase mis dëbu kru mahar cü, ⁷ ge dini ga Simeyon mis dëbu kru mahar cü, ge dini ge Levi mis dëbu kru mahar cü, ge dini ga Isakar mis dëbu kru mahar cü, ⁸ ge dini ga Zabulon mis dëbu kru mahar cü, ge dini ge Zëzef mis dëbu kru mahar cü, ge dini ge Benjemen mis dëbu kru mahar cü.

Mis macakalavani dal-dal kè meleher ge Melefít

9 Eslini nàmənjoru, nìpi mis macakalavani dal-dal, maslaņa àcal tay kok-sah. Nday nani ti mis ga had gərgərani dek, ga jiba gərgərani dek, ge dini gərgərani dek akaba ya təzlapay ma həma gərgərani ni dek. Nday təbu micikeni jika jika kama ge kürsi ga Bay ni, kè meleher ga Wur Təmbak ni. Nday dek məbakabu mægudi bəf-bəfani, ahar ga təba təfəj kà tay dek a ahar bu, tazləbay Melefit àna naņ. 10 Nday nakəj təzlah kay kay, tədəm : « Təhəjgay leli ti Melefit geli manjəhadani e kürsi bu ni nday ata Wur Təmbak ni. » 11 Eslini nìpi *məslər ge Melefit jika jika tēvelinjia ahər ana kürsi ga bay na, ana gəđakani na akaba ana zlam fadani ya àna sifa na. Nday nakəj təbəhad mirdim, meleher ndiđa ndiđa ana had, təzləbay Melefit, 12 tədəm :

« Aya nahkay !

Melefit geli ni, nak a bay
gayak bu, nak kəsəra
zlam a.

Məgruk səsi, məhəjgrukoru
ahər a had,

adaba kislia ga mægur zlam a
dek, nak njeđa-njeđani,
nahkay mazləbay kur ga
kaņgay-kaņgayani.

Aya nahkay ! »

13 Eslini gəđakani bəlaņ e kidiņ ga nday kru kru cə mahar fadani ni bu àhu ahkado : « Mis nday hini məbakabu mægudi bəf-bəfani ni ti ndamam, təsləkabiya eley ? » 14 Nəhəjgrifəj, nəhi :

« Bay goro, nu nəsar do, nak kəsəra sawaņ timey. » Naņ nakəj àhu nahəma : « Hini ti ndam ya ti tēbesebiya daliya dal-dalana, təmbrəj məfəki ahər ke Melefit ndo ni. Nday gani ti ndam ya təbarafəņa mægudi gatay àna mimiz ga Wur Təmbak a ti mægudi gatay ni tiđi bəf-bəfani ni. 15 Azuhva nani ti nday təbu kəlavad micikeni kè meleher ge Melefit naņ manjəhadani e kürsi gayaņ bu, tazləbay naņ a ahay gayaņ bu məlafat akaba məlavad gani do dek. Bay ya ti naņ manjəhadani dəgama e kürsi bu ni aməfi ahər ana tay. 16 Ləwir aməwər tay va do, yam day amakad tay va do. Fat akaba endif day atəgri araņa ana tay do. 17 Adaba mam, Wur Təmbak micikeni e kidiņ ge kürsi ga bay ni bu ni aməjəgay tay, aməhəloru tay ka məlaņ ga yam ya ti aņgəz, àdəl dəy-dəy do, avay sifa ni. Melefit àna ahar gayaņ aməgriaba yam tuway ana tay e eri ba dek. »

8

*Wur Təmbak ni èndeveriņa
məzəkia zlam mandəbaņakabiya
wakita na*

1 Eslini Wur Təmbak ni àzəkia zlam mandəbaņakabiya wakita ya adəskəlani na. Àra àzəkia nahəma, zlam ya a hud melefit bu ni dek təmbrəj madadani, təwər day àbi dədik-dədik, agray minit kru kru mahkər. 2 Eslini nìpi *məslər ge Melefit adəskəla

micikeni kè meleher ge Melefit ; tãbi mezlelim adaskála ana tay.

3 Nîpi mæslær ge Melefit nahañ àna hijiyem ga gru a ahar bu ; hijiyem ni ti teviyekviyu haf ya ezi akada ge tersel ni. Mæslær ge Melefit nakəñ àra ècïkfəñ kà gəvay ga zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit ni. Təvia haf ya ezi akada tersel na dal-dal ge meviyekieni ana Melefit ti azək gani mînjikiuru ke Melefit, ti Melefit mîci mahəngalay zlam ga ndam gayañ *njəlatani ni dek àna azək ga haf ni. Nahkay mæslær nakəñ èviyekki ka zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit ni, kè meleher ge Melefit nañ dəgama e kərsi gayañ bu. ⁴ Nañ àbu eviyek haf ya ezi akada tersel ni nahkay ti azək gani àhəraya a ahar gayañ ni ba, àcəloru agavəla afa ge Melefit, nahkay Melefit èci mahəngalay zlam ga ndam njəlatani gayañ ni dek. ⁵ Eslini mæslær ge Melefit ni àzay hijiyem ga gru ni, àdaya aku a məlanə ya teviyekiki zlam ana Melefit ni ba, àbiviya e hijiyem ga gru ni vu pisl. Àra àbəviya nahkay nahəma àdəvabiya ka had. Àra àdəvabiya ti avər àdi aday sak kay, huđ melefit àhənday, avər àbay aku asladay məlanə, had àdaday dal-dal daya.

Mezlelim adaskəlani ni

⁶ *Mæslær ge Melefit adaskəlani ya mezlelim təfəñ kà tay adaskəlani ni

təslamatavu ge mivi mezlelim gatay ni.

⁷ Mæslær ge Melefit ye enjenjeni e kidiñ gatay ya adaskəlani bu ni èvi mezlelim gayañ ni. Àra èvia mezlelim na ti koskosay ga avər, aku akaba mimiz mebedeveni tadəgaya ka had a. Had ni èsevu məlanə mahkər, palahar gani bəlanə aku àzumaba. Kəla məñ ga zlam mahkər lu ti bəlanə e kidiñ gatayani bu aku èviyekaba. Kəzir mideni dek aku ni àzumaba daya.

⁸ Eslini nañ ye cə ni èvi mezlelim gayañ ni. Àra evia ti zlam nahañ gəđakani akada həma, aku àbu azum, tizligiyu a *dəluv gəđakani vu. Nahkay dəluv ni ècekvu məlanə mahkər, palahar gani bəlanə ègi mimiz. ⁹ Kəla zlam ya a huđ ga yam bu àna sifa ni mahkər lu ti bəlanə e kidiñ gatayani bu àmət. Kəla *slalah ga yam mahkər lu ti bəlanə e kidiñ gatayani bu àhuđkaba ŋguc ŋguc.

¹⁰ Eslini nañ ya mahkər ni èvi mezlelim gayañ ni. Àra èvia ti boŋgur gəđakani àtədbiyu e melefit bu. Boŋgur gani nani asladay akada aku ga vala-vala ni. Dəluv ya ka had ya ti yam gani acuhway ni dek ti kəla dəluv mahkər lu boŋgur ni àdəkiaya ka bəlanə gana. Àdəkiaya ka məlanə ga yam ya àdəl do na daya. ¹¹ Boŋgur nani ti slimi gayañ Bilek-bilek, esliñ dəŋgu krec. Kəla dəluv mahkər ya yam gani acuhway ni lu ti bəlanə e kidiñ gatayani bu ni ti yam

gani ègi bìlek-bìlekeni. Mis kay tisia yam na. Tàra tisia yam na ti tàməta adaba yam ni ègia esliŋ dənğu krec.

¹² Eslini naŋ ya fađ ni èvi mezlelim gayan ni. Àra èvia ti fat àsladay lala va do, akada ècekvu mahkər, tàməbakia zlam ka palahar bəlan gana. Kiyi day ègia nahkay. Kəla boŋgur mahkər lu ti bəlan e kidiŋ gatayani bu àsladay va do. Nahkay ga məlafat məlan àsladay lala va do akada masladani gani ècekvu məlan mahkər, tàməbakia zlam ka palahar bəlan gana. Məlavaf gani day nahkay.

¹³ Eslini nàmənjoru keti, nipi məjəvu naŋ əbu ahər driŋ a huđ melefıt bu, etəwi kay kay, ədəm : « Wanua ! Daliya ! Daliya əmərəkia ke mis a duniya ba. Məslər ge Melefıt təbu mahkər tıvi mezlelim gatay ni faŋ ndo. Etivia mezlelim gatay na ti mis atəcakay daliya dal-dal. »

9

¹ Eslini naŋ ya zlam ni èvi mezlelim gayan ni. Àra èvia ti nipi boŋgur nahan atədbiyu e melefıt bu, àdaya ka hađ a. Təvia lekili ge *evıf gəđakani ya a huđ ga hađ bu na. ² Nahkay boŋgur ni əzləkaba evıf na. Àra əzləkaba ti azək ahəraya daldal, azək gani akada ga aku kayani ni. Azək ni əsəki fat mək məlan ègi ziŋ-ziŋ. ³ A huđ ga azək ni bu nahəma, eyəw tàməraya ka hađ na dek slırđıba. Təvia njadə ana eyəw

na ga məbal mis akada ga andra na. ⁴ Təhi ana tay ahkado : « Kəgudarum kəzir ba, kəgudarum məŋgəhaf ba, kəgudarum zlam məfətani ndahan ba daya. Grumi daliya ana ndam ya ti tàməndaki zlam ge Melefıt ka tay kə meleher ndo ni ciliŋ. »

⁵ Təvi divi ana eyəw ni ga mabazl mis ni ndo, təvi divi ana tay ga məgri daliya ana mis ni kiyi zlam ciliŋ. Eyəw nday nani ti təbal mis ; məwər gani ti akada ga andra ya əbala mis a ti awər ni. ⁶ A huđ ge kiyi zlamani ni bu ni ti mis ni atədəbay kisim əna ahar gatay, ay ti atədi ahər do. Mis ni atawayay məmətani, ay ti atəmət do, kisim ni amacuhwafəŋa kə tay a driŋ.

⁷ Eyəw nday nani ti təzavu akaba pilis ya takoru əna tay ka kadvu ni. Zlam ndahan təki ka tay ka ahər akada elpindiŋ ga gru. Meleher gatayani day akada ge mis ni. ⁸ Məhər ga ahər gatay day zilip zilip akada ga wəl ni. Aslər gatay ni day akada ga mazlahku ni. ⁹ Gugum gatay ni akada məwəlani əna maslpara ga ara. Dađay ga kərpaşla gatay ni ahənday akada ge seret ya ti təwəlfəŋa tay kə pilis a, tacuhworu əna tay ka kadvu ti tahənday ni. ¹⁰ Hutul gatay ni njədə njədə akada ga andra ni. Nahkay kiyi zlam tisliki məgri daliya ana miş əna məbal mis vəzak vəzak əna hutul gatay ni. ¹¹ Eyəw ni ti nday təbu əna bay gatay. Bay gani nani ti

agur evid gəđakani ya a hud
ga had bu ni. Təzalay nañ àna
ma *Hebri Abadoñ, àna ma
Gres ti ni Apoliyoñ.*

¹² Daliya ye enjenjeni ni ti
àndava. Nihi nahəma, daliya
ndahañ təbu kama cə.

¹³ Eslini məslər ya muku
ni èvi mezlelim gayañ ni.
Àra èvia ti nìci dəngu ga
maslaña àhəndabiyu ka gəjək
ga məlañ fadani ga zlam ga
gru ya teviyekiki zlam ana
Melefit kè meleher gayañ
ni. ¹⁴ Maslaña nani àhi ana
məslər ya muku, èvi mezlelim
ni ahkado : « Picehaba məslər
fadani məwəlani kà gəvay
ga zalaka gəđakani Efret
na. » ¹⁵ Nañ nakəñ àra ècia
ma ya təhi na ti èpicehaba
məslər fadani na. Məslər
nday nani ti Melefit àdaba tay
ga moru mabazl mis a : kəla
mis mahkər lu takad bəlañ
gani. Àdaba tay a nahkay
ti, ti tğray təwi nani ke vi
nani, ke kiyi nani, ka fat
nani, ana njemdi nani daya.
¹⁶ Məslər nday fadani ni ti
ndam slewja gatay təbu dal-
dal, nday àna pilis. Eslini
təhu nday miliyem diñ diñ
cə. ¹⁷ Ere ye ti nipi ni ti nihi :
pilis mis tək ka tay. Mis ni
məwəlvani àna maslpara ga
kadvu. Maslpara gatay ya
təwəlvu àna nañ ni ndize-
ndize akada aku, cekəleti-
cekəleti, azaywur-azaywur.
Ahər ge pilis ni akada ga
mazlahku ni, aku, azək akaba
zlam nahañ ya aku agəs

akada ga asas ya aku agəs ni
tahəraya a ma gatay ni ba.
¹⁸ Zlam nday hini mahkərani
ni ti tğri daliya ana mis dal-
dal : aku, azək akaba zlam
nahañ ya aku agəs akada ga
asas ya aku agəs ni. Təhəraya
a ma ge pilis ni ba, təbazl
mis : kəla mis mahkər lu takad
bəlañ gani. ¹⁹ Nahkay pilis ni
tisliki məgri daliya ana mis
àna zlam ya àniviyu ana tay a
ma bu ni. Hutul ge pilis ni day
zlam ga kadvu, tğri daliya
ana mis àna nañ. Hutul nday
nani akada gavañ, ahər tək
ka tay ga məgri daliya ana
mis àna nañ.

²⁰ Mis ndahañ təgəjənia.
Nday nani ti zlam mahkərani
ya ti təbazl mis ni tğri
araña ana tay ndo. Akaba
nani dek təmbatkaba majalay
ahər gatay na ndo. Nday
təbu tagroru təwi gatay ya
ahaslani ni zlam gatay :
tazləbay seteni, tagray pəra.
Pəra nday nani ti tagraya
tay ga gru a, ndahañ ge
virzegeni a, ndahañ ga akur,
ndahañ ti ni ge biyem. Zlam
nday nani tìpi divi do, tìci
slimi do, təsawadəy koksah
daya. ²¹ Mis nday nani
ya təgəjəni ni təmbatkaba
majalay ahər gatay na ndo :
təmbrəñ matak gatay ni
ndo ; təbu tabazl mis, tagray
mesəwehvu, tigi akal kek-
ilenja zlam gatay.

10

*Məslər ge Melefit akaba
wakita gəziteni*

* **9:11** Abadoñ, Apoliyoñ : slimi nday nani awayay adəmvaba « Bay magudarkaba
zlam a. »

1 Eslini nìpi *məslər ge Melefit nahan njəda-njədani àhəraya e melefit ba. Məslər gani nani àbakababiyu endəwi ga maklaḅasl, ahər gayan ni mēfēdeni àna makwal, meleher gayan akada fat, asak gayan day təzavu ata arəd ga aku ya agəs zlam gədək ni. 2 Wakita gəziteni àfəṅ kà məslər ni a ahar bu məzləkabana. Àfəkadki asak ga dəf gayan ni ka *dəluv gədəkani, asak ga gəjar gayan ni ti ni ka had. 3 Nan nakəṅ àzlah kay kay akada ga mazlahku ya avalahay ni. Ara àzlah nahkay ti nìci avər ahəṅgrifəṅbiyu, àdi aday sak adəskəla. 4 Nàra nìcia ga avər ya àdi aday na ti nawayay nəbəkì ere ye ti aday ga avər tədəm ni. Ay ti nìci dəṅgu ga maslaṅa nahan àhəndabiyu e melefit bu, àdəm : « Ere ye ti aday ga avər tədəm ni ti kəbəkì ba, kəhi ma gani ana maslaṅa ba daya. »

5 Eslini məslər ge Melefit ya ti àfəkadki asak bəlan ka dəluv gədəkani, asak bəlan gani ti ni ka had ni àtəloru ahar ga dəf agavəla, 6 àmbadəy àna slimi ge Melefit dək adaba Melefit ti nan əbu ga kaṅgay-kaṅgayani, àgraya məlan ya agavəla na akaba zlam ya ti a huđ gani bu na đek, àgraya had akaba zlam ya ti təki na đek, àgraya yam akaba zlam ya ti a huđ gani bu na đek. Məslər ge Melefit nakəṅ àmbadəy, àdəm : « Ere gani ara agravu nihi həya ededīṅ, sarta gani àbi. 7 Ay

ka fat ya ti məslər ge Melefit ya ti adəskəlani ni emivia mezlelim gayan na nahəma, Melefit emendeveriṅ zlam gayan maṅgahani ni. Zlam maṅgahani nani ti àhia ma gana ahaslana ana ndam məgri təwi ya tahəṅgaray *pakama gayan na. »

8 Eslini maslaṅa ya ti àhubiyu ma kwa e melefit bu ni àhu keti : « Ru kaza wakita məzləkabana ya àfəṅ a ahar bu kà məslər ge Melefit micikeni jika, asak bəlan ka dəluv gədəkani, asak bəlan gani ti ni ka had na ni. »

9 Nahkay nərəkioru ka məslər nakəṅ, nəhi məvu wakita gəziteni ya àfəṅ ni. Eslini àhəṅgrufəṅ, àhu : « Za ti kəndavù. A ma gayak bu nahəma, amanja new-new akada amu, eminjəa a huđ va ti emigi bilek-bilek. »

10 Eslini nəzafəṅa wakita gəziteni na kà məslər na, nəvi ana ma tiyuk. A ma goro bu nahəma, new-new akada amu, ay nàra nànda ti ègia bilek-bilek a huđ goro ni ba. 11 Təhu keti : « Melefit àdəmkia ma ka jiba gərgərana, ke mis ga had gərgərana, ke mis ya tədəm ma həma gərgərana, akaba àki ka bəbay gatayana đek. Ahər àdəm kəhəṅgri ma gayan nani ana tay kwa. »

11

Ndam sedi cH

1 Eslini təvu fiṅ ga məgur zlam, təhu : « Cikaba, kòru kəgur *ahay gədəkani ge Melefit ni akaba məlan

meviyekiki zlam ana naŋ ni àna naŋ. » Tàhu : « Calaba mis ya tàbu tahəŋgalay Melefit a dalaka ga ahay gani bu na daya. » ² Ay ti tàhu : « Kəgur dalaka ya e mite bu ni ba, mbrəŋ nahkay adaba Melefit àmbrəŋja məlaŋ gani nana ana nday ya ti nday ndam *Zude do na. Nday gani nani atəzum kəsa *nəlatani ni kiya kru kru faɗ mahar cə. » ³ Tàhu keti : « Melefit àdəm : “Anəsləröru ndam sedi goro bebem cə məbakabu mbolu ka vu akada ga azana ni, nday gani atəhi pakama goro ana mis vad dəbu àna diŋ diŋ cə àna kru kru muku.” »

⁴ Ndam sedi cəeni ni ti məŋgəhaf cə, məŋgəhaf nday nani ti *oliviye. Nday cəŋgel cə daya. Ndam sedi nday nani tàbu micikeni kə meleher ga Bay geli. Bay geli gani agur duniya ni dek. ⁵ Tamal maslaŋa awayay agri cuɗay ana tay nahəma, aku amahəraya a ma gatay ni ba, emihiriŋ naŋ. Nahkay ndam ezir gatay ni dek atətamfəŋa kà tay a do, atəmət. ⁶ Ka ya ti ndam sedi cəeni ni nday tàbu təhəŋgri ma ge Melefit ana mis nahəma, tisliki məhiani ana huɗ melefit àtəɗaya avər a ba, mək àtəɗaya do eɗeɗiŋ, duk abivoru ana mandav ge təwi gatay. Tisliki məhiani ana yam məmbavu mimiz mək ambavu eɗeɗiŋ. Tisliki məhiani ana mis ga duniya ni təcakay daliya gərgərani dek mək təcakay eɗeɗiŋ daya. Tisliki magray zlam akada gatay ya ti tawayay ni.

⁷ Ka ya ti etindeveriŋa məhəŋgri ma ge Melefit ana mis a nahəma, araŋa nahaŋ amahəraya e *evid gəɗakani ya a huɗ ga haɗ bu na. Ere gani nani amakaɗvu akaba tay, nəɗa gayaŋ ni amatam gatay ni, amabazl tay. ⁸ Atəmbərbu kisim gatay ni kà gəvay ge divi a kəsa gəɗakani bu, a kəsa ya ti *tədarfəŋ Bay gatay kà təndal ni bu. Slimi ga kəsa gani nani ti maŋgahani : awayay adəmvaba ti *Sodom, ahkay do ni Ezip. ⁹ Eslini mis ge dini gərgərani ni dek, ga haɗ gərgərani ni dek, ga jiba gərgərani ni dek, akaba mis ya təzlapay ma həma gərgərani ni dek ataməŋjaləŋ kə kisim gatay vad mahkər àna telma. Atəcafəŋa mis ge mili tay a. ¹⁰ Mis ga duniya ni dek atəmərɗu adaba təbazla ndam sedi cəeni na. Atəmərɗu dal-dal, atagray wuməri, atavavu zlam, adaba ndam sedi nday cəeni ni təgria daliya ana tay a dal-dal. ¹¹ Ay kələŋ ga vad mahkərani àna telma nahəma, Melefit àhəŋgrivabiyu sifa gayaŋ ana tay a. Sifa ni àra àhuriviya ana tay a ti təcikaba cəkwaɗ cəkwaɗ. Eslini mis ya ti tàbu taməŋjaləŋ ana tay ni dek aŋwaz àdəgakia ka tay a dal-dal. ¹² Tàra təcikaba ti tici dəŋgu ga maslaŋa ahəndabiyu kay kay e melefit bu, àhi ana tay ahkado : « Cəlumbiyu ahalay. » Eslini maklaɓasl àkambah tay, təcəloru àna naŋ e melefit vu. Ka ya ti nday

təbu təcaloru e melefıt vı nahəma, ndam ezır gatay ni təbu tipioru tay. ¹³ Ka sarta gani nani nahəma, had ədadə; kəla ahay kru lu ti bəlan e kidıŋ gatay bu əmbədkaba; mis dəbu adəskəla təməta azuhva ga had ya ədaday ni. Eslini mis məgəjəni gani ya təmət ndo ni təgra aŋgwaz a dal-dal, nahkay təzləbay Melefıt naŋ bəlan agavəla.

¹⁴ Daliya ye cı ni əndava, ay ti bumvu slimi, daliya ya mahkər naŋ əbu ara wudak.

Mezlelim ya adəskəlani ni

¹⁵ Kələŋ gani məslər ya adəskəlani ni əvi mezlelim gayan ni. Ara əvia ti niçi dənŋu ge mis təhənday kay kay e melefıt bu, tədəm: « Nihı nahəma, njədə ga məgur duniya ni əgia ga Bay geli nday ata Krist *bay gədəkani ya əhəndakia amal gayan a ni. Atəgur duniya dek ga kaŋgay-kaŋgayani. »

¹⁶ Eslini gədəkani kru kru cı mahar fədani manjəhadani e kərsi gatay bu gappa gappa kə meleher ge Melefıt ni təbəhadı mirdim ana Melefıt, meleher gatay ndıba ndıba ana had, təzləbay naŋ, ¹⁷ tədəm :

« Bay geli Melefıt njədə-njədani,

kwa ahaslani nak kəbu, nak kəbu nihı daya.

Məgruk səsi adaba kəgra təwi əna njədə gayak a.

Njədə gayak gani ti dal-dal ətama ge mis na.

Məgruk səsi adaba nak Bay ga zlam dek.

¹⁸ Mis ga had ndahan ni təzumkuka bərıv a dal-dal,

ay nihı ti sarta ga məzumki bərıv gayak ka tay ənjia,

sarta ga magrafəŋa seriya kə mis ya təmət na ni.

Sarta ənjia ge midi zlam ana mis azuhva təwi ya təgruk na ;

ge midi zlam ana ndam mahəŋgaray *pakama gayak

akaba ana ndam *njələtani gayak,

nday ya ti təhəŋgrukoru ahər a had,

gədəkani akaba nday ya ti gədəkani do ni.

Sarta ənjia ge mijin mis ya təbu tijin mis ga duniya na. »

¹⁹ Gədəkani nakəŋ təra tındeveriŋa ma gatay na nahəma, *ahay gədəkani ge Melefıt ni əzləkəvaba e melefıt ba ; niçi *sahar a ahay gani nani bu. Sahar gani nani adafaki Melefıt *əwəlkabə pakama gayan akaba ge mis a. Kələŋ gani ti avər əbay aku, dənŋu ge mis əhənday a huđ melefıt bu, avər ədi aday sak kay, koskosay ga avər tədəgaya ka had a kay, had day ədaday.

12

Ata wal nday ata aranə gədəkani

¹ Eslini niçi zlam magray ejep nahan aŋgazlavu a huđ melefıt bu. Ere gani nani ti wal, azana gayan ka vu ni fat, a huđ asak gayan bu ni ti kiyi.

Èfedeý ahàr gayan ti ni àna boŋgur kru mahar cæ. ² Wal nani ti nan àna huđ, awayay ewi wur, awər nan, nan àbu azlah, etəwi àna nan.

³ Eslini zlam magray ejep nahan àŋgazlavu a huđ melefit bu keti. Ere gani nani ti zlam ge gili gəđakani ndize, àzavu ata kurmbu, ahàr təkı adəskəla, ahàr ni lu mefedeni àna elpindiŋ ga bay, edrem təkı kru ka ahàr. ⁴ Ere gani nani ti àna hutul ; àsi hutul gayan ni ana boŋgur a huđ melefit bu, nahkay ti kəla boŋgur mahkər lu ti bəlan e kidiŋ gatay bu àdəbiyu ka had. Ere gani nani ècikiŋ kà wal ya ewi wur ni ; ka ya ti emiweya wur na ti andafəŋa sədək. ⁵ Eslini wal nakəŋ èweya wur zalana. Wur ya èweya ni ti njəda àfəŋ dal-dal ga mahətay mis ga had ga duniya dek àna aday ga ara. Ka ya ti wal ni èweya wur na nahəma, tàzay wur ni ke weceweceni, tōru àna nan kè meleher ge Melefit, Melefit nan àbu manjəhadani e kərsi gayan bu. ⁶ Məŋ ga wur ni ti ni àcuworu a huđ gili vu ; eslini ti Melefit àslamatikabá məlan a. A məlan gani nani bu ni ti Melefit aməfi ahàr vad dəbu àna diŋ diŋ cæ àna kru kru muku.

⁷ Kəlan gani silik àgravu e melefit bu. Misel * akaba ndam məslər gayan takadvu akaba kurmbu ni, kurmbu ni akaba ndam gayan ti ni takadvu akaba tay. ⁸ Ay ti

Misel akaba ndam məslər gayan ni tətama kurmbu na akaba ndam gayan na àna njəda. Təgarababiya tay e melefit ba, təvi divi ana tay ga manjəhadani eslini va do. ⁹ Təgarabiyu kurmbu ni ti nahkay. Nan gani ti gəđakani, nan gavan ya ahaslani ni, nan gani ya agosay mis ga had ni dek ni. Gavan gani nani ti slimi gayan *Seteni, nan ya ti àdəmki ma magədavani ke mis kè meleher ge Melefit ahaslani ni. Tizligabiyu nan ka had, nday akaba ndam məslər gayan ni dek.

¹⁰ Eslini niçi dəŋgu ga maslanə nahan àhəndabiyu e melefit bu kay kay, àdəm :

« Nihı nahəma, Melefit geli àhəŋga mis a, məsəra nan àtama zlam a dek àna njəda, nan Bay.

Nihı ti mīpia Krist gayan na, àŋgazliaya njəda gayan na ana leli a.

Adaba mam, tàdəvabiya bay ya ti asəkadki malfada ka bəza ga məŋ geli na ka had a.

Ahaslani nan àbu asəkadki malfada ka tay

kè meleher ge Melefit geli məlafat akaba məlavad gani do dek.

¹¹ Ay ti bəza ga məŋ geli ni tigia tətama nan àna njəda.

Tətama nan a adaba Wur Təmbak ni àmba tay àna mimiz gayan a,

* **12:7** Ndam Zəde tədəm Misel ti gəđakani ga məslər ge Melefit, àfi ahàr ana ndam Zəde ti nan (Deniyel 12.1). Mənjaki ke Zəđ 9.

akaba tãhia ma ge Melefit ana
mis a,
tãhi ana tay ma gani nani ti
ma ge jiri daya.

Nday gani tãdi slimi ana sifa
gatay ndo,

nahkay aŋgwaz àwərfəŋa tay
kè kisim a ndo.

¹² Nihì tàgara Seteni e melefit
ba nahəma,

hud melefit māmərvu akaba
lekuləm ya kəbum a
hud gani bu ni.

Ay ti lekuləm ya ka had ni
akaba zlam ya a *dəluv
gəđakani bu ni ti

akəgrum daliya adaba Seteni
àhərkiaya ke kuli a.

Naŋ gani ti àzuma bəruv a dal-
dal

adaba àsəra sarta ya təvi ni
àgəjəni gəđak va do. »

¹³ Ka ya ti kurmbu ni
àsəra tizligabiya naŋ ka had
a nahəma, àcuhwaləŋoru ka
wal ya ti èweya wur zalana
nakəŋ a ni. ¹⁴ Ay ti tãbia
kərpasla ana wal na cə akada
ga məjəvu gəđakani na, ti wal
ni mähəroru e gili ka mələŋ
gayaŋ ya ti Melefit aməfi
ahər vi mahkər ana telma
ni. Amanjəhad eslini ti driŋ
driŋ akaba gavaŋ ni. Nahkay
gavaŋ ni emisliki mərəkiani
koksah, aməgri araja do.

¹⁵ Eslini gavaŋ ni àvələhaya
yam a dal-dal akada zalaka
ti yam ni mōru mazay wal
ni. ¹⁶ Ay ti had àjənakia wal
na, àdahvu, èsiaba yam ya ti
gavaŋ àvələhaya na. ¹⁷ Gavaŋ
ni àra èpia nahkay ti àzumkia
bəruv ka wal na dal-dal. Bəza
ga wal ni təgəjənia, nahkay
gavaŋ ni aŋgukioru ka tay.

Bəza nday nani ti ndam ya
ti təgəskabá *Divi ge Melefit
akaba pakama ga Yezu a ni.

¹⁸ Eslini kurmbu ni ècìk
jik ka dəŋ-dəŋ ga *dəluv
gəđakani.

13

Zlam araja nday cə

¹ Eslini nipi araja nahan
àhəraya a *dəluv gəđakani
ni ba. Ere gani nani ti ahər
adəskəla, edrem kru. Edrem
ni lu mēfēdeni àna elpindiŋ
ga bay. Ka ahər gayaŋ ni ti
slimi təki məbəkiani ; slimi
nday nani ti ge mindivi
Melefit. ² Ere gani nani ti
akada mavay, asak gani àna
ehəd gəđakani akada ga zlam
ge gili cudayani ni, pakama
gani day akada ga mazlahku
ni. Kurmbu ni àvi njəda gayaŋ
ana ere gani nani ; àvi divi
ga manjəhadviyu e kərsi ga
bay gayaŋ vu, àvi njəda dal-
dal ga məgur mələŋ daya.

³ Nipi ahər ge ere gani nani
bəlaŋ akada təgria ambələk
a, àməta. Ay ti ambələk ya
təgri ga makad naŋ àna naŋ
ni èpifiŋa. Àra èpifiŋa ti àgria
ejep ana mis ga duniya na
dek ; nahkay ti təgəskabá ma
gayaŋ a, tādəbay naŋ. ⁴ Mis ni
dek tábəhad mirdim, təzləbay
kurmbu ni azuhva njəda
gayaŋ ya àvi ana ere gani
nani ni. Tábəhad mirdim,
təzləbay ere gani nani daya.
Tədəm : « Way azavu ata ere
hini way ? Way akadvaŋəva
tata way ? »

⁵ Təvia divi ana ere gani
nana ge miji zlabay akaba

ge mindivi Melefit a. Tàvia divi ga magray tawi gayan a kiyi kru kru fad mahar cə. ⁶ Nahkay ànjəki ka mədəmki ma magədavani ke Melefit, ke slimi ge Melefit, ka məlan manjəhad gayan akaba ka nday ya ti e melefit bu ni. ⁷ Tàvia divi ga makadvana akaba ndam ge Melefit a akaba ge meyefinjeni kà tay a. Tàvia divi ga mægur mis ga jiba gərgərana dek, ge dini gərgərana dek, ga had gərgərana dek akaba mis ya tazlapay ma həma gərgərana dek ni. ⁸ Nahkay mis ga had ni dek atabəhad mirdim kə meleher gayan, atazləbay nan : nday ya ti atazləbay nan ni ti slimi gatay əbi məbəkiani ka wakita ga sifa bi kwa ka mənəkəki ga duniya. Wakita nani ti əfəŋ ka Wur Təmbak ya takad nan ahaslani ni.

⁹ Maslanə ya ti slimi əfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci pakama hini ya nədəm ni : ¹⁰ Maslanə ya ti tìweya nan ga mægəs nan ge evidi a nahəma, atəgəs nan, amoru migi evidi ededīŋ. Maslanə ya ti tìweya nan ana maslalam a ti atakad nan əna maslalam ededīŋ. Nahkay ti ahər ədəm ndam ge Melefit tēbesey, təmbərəŋ məfəki ahər ka Yezu ba.

¹¹ Eslini nipi arənə nahan, əhərəya a had ba. Ere gani nani ti edrem təkə cə akada ga wur təmbak ni, ay ti azlapay akada ga kurmbu ni. ¹² Ere gani nani ti əgray zlam ya mis tīpi day-day ndo ni əna njədə ge ere nahan ye enjenjeni

ni. Əgray ti kə meleher ge ere ye enjenjeni ni. Əfəki ŋgasa ke mis ga duniya ni dek akaba zlam ya ka had ni dek ga məhəŋgrioru ahər a had ana ere ye enjenjeni ya ti təgri ambələk ga makad nan mək ambələk gani epifinə ni. ¹³ Ere gani nani ti əgra zlam magray ejep kay kə eri ge mis a ga madafakiani nan əbu əna njədə. Zlam gayan ya əgray, ətama ejep ndahan a ni ti nihi : əzəbiyu aku e melefit bu, əzligaya ka had a kə eri ge mis dek. ¹⁴ Əgosay mis ga duniya adaba tavia divi ga magray ejep kə meleher ge ere ye enjenjeni na. Əhi ana tay ahkado : « Ləmumaya zlam ga pəra azavu akada ere ya təgri ambələk amal amət mək əŋgaba ni. Kələmumaya zlam ga pəra na ti kəhəŋgrumioru ahər a had. » ¹⁵ Eslini tavi njədə ana ere ye cə ni ga məvi sifa ana zlam ga pəra ni. Nahkay zlam ga pəra ni esliki mazlapani, əhi ana mis ti təbazl ndam ya ti təhəŋgrioru ahər a had do ni. ¹⁶ Ere gani nani əfəki ŋgasa ke mis dek, gədəkani akaba nday ya ti gədəkani do ni, ndam ge elimeni akaba ndam talaga, evidi akaba nday ya ti nday evidi do ni, ti təhəndaki zlam ge ere gani nani ka tay ka ahar ga daf ahkay do ni kə meleher. ¹⁷ Maslanə ya ti zlam məhəndakiani ni əki bi ni ti əsəkum zlam koksah, əsəkumoru zlam koksah daya. Zlam məhəndakiani nani ti slimi ge ere nani, zlam

macalani daya.

¹⁸ Ahalay ti ahàr àdám mis tǎjalaki ahàr lala kwa. Maslaña ya ti àséra zlam a nahəma, aməsər zlam macalani nani. Zlam macalani nani ti slimi ge mis, zlam macalani nani ti diñ diñ muku àna kru kru muku mahar muku.

14

Ndam ge Melefit tidi limis

¹ Eslini nipi Wur Təmbak micikeni jika ka həma *Siyon ; nday akaba mis dəbu diñ àna dəbu kru kru fad mahar fad. Mis nday nani ti slimi ga Wur Təmbak ni akaba ga Bəñani àki məbəkiani ka tay kè meleher. ² Eslini nìci dəngu ge mis àhəndabiyu e melefit bu akada ga yam ya ahənday a zalaka gədakani bu ni, akada ga avər ya adi aday ni. Dəngu gani nani ya nìci ni ti ahənday àbəlay akada ge tindu ya mis tivi ni. ³ Mis nday nani təbu tidi limis məweni kè meleher ga Bay manjəhadani e kərsi gayan bu, kè meleher ge mis gədakani akaba kè meleher ga zlam fadani ni. Limis nani ti maslaña ya àséra midena ni ti àbi, si nday dəbu diñ àna dəbu kru kru fad mahar fadani ya ti Melefit àmba tay a duniya ba ni kwa.

⁴ Nday gani nani ya tidi limis ni ti nday njələta, təbia slimi àna vu gatay a, təsər wál day-day ndo. Ka məlan ga Wur Təmbak ya akoru ni dek nday nani tadəboru nañ. Nday gani ti Melefit

àmba tay e kidiñ ga ndam ga duniya ba ti tigi ndam gayan, nday akada ma ga zlam ya təvi ana Melefit ni. ⁵ Ndam nday nani ti mis ticiñja ma ga malfada kà tay a day-day ndo, təngəfəña zlam magudarani kà tay a ndo daya.

Məslər ge Melefit mahkər

⁶ Eslini nipi *məslər ge Melefit nahan ahər driñ a hud melefit bu. Məslər gani nani nañ àbu azibiyu *Ma Məweni Sulumani ya amandav day-day do ni ana mis ga duniya ; ana mis ga had gərgərani dek, ana jiba gərgərani dek, ana dini gərgərani dek akaba ana mis ya təzlapay ma həma gərgərani ni dek. ⁷ Məslər ni àzlapay kay kay, àdám ahkado : « Grumfəña anğwaz kè Melefit a, zləbum nañ adaba sarta ya ara agrafəña seriya kè mis a ni ənija. Həngrumioru ahər a had ana Melefit : nañ ti àgraya məlan ya agavəla na, àgraya had a, àgraya *dəluv gədakana akaba àgraya məlan ga yam ndahan a. »

⁸ Eslini nipi məslər nahan àrələñoru, àdám ahkado : « Kəsa gədakani Babilon ni àmbədkaba, àmbədkaba besek-besek. Àchahia magudar zlam gayan akaba hala gayan ana mis ga duniya dek ; hala gani nani ti àmbrəñ day-day ndo. Magudar zlam gayan ni èviyikaba ahər ana mis ga duniya dek akada ga zum na. »

⁹ Eslini nipi məslər nahan ya mahkər àrələñoru. Àdám

ma kay kay, àdám ahkado : « Maslaṅa ya ti ahəŋgrioru ahàr a hađ ana araṅa akaba ana pəra gayəŋ, ahkay do ni zlam mahəndakiani gayəŋ ni àki ke meleher ahkay do ni ka ahar nahəma, ¹⁰ amacakay daliya dal-dal adaba Melefit àzumkia bəruv a. Melefit aməgri daliya ti akada ga zum ya təcəhkiyu yam ndo akad mis ni. Ndam nday nani atəhuriyu a aku vu, atəhuriyu a zlam nahaŋ ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni vu. Atəcakay daliya kè meleher ga məslər ge Melefit akaba kè meleher ga Wur Təmbak ni. ¹¹ Aku ya aməgri daliya ana tay ni ti azək gani aməcaloru agavəla, amandav day-day do. Maslaṅa ya ti ahəŋgrioru ahàr a hađ ana araṅa ni akaba ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani, ahkay do ni zlam mahəndakiani ge ere gani nani àki ni ti aməpəsaba do, amagra y daliya məlafat akaba məlavəđ gani do dek ga kaŋgay-kaŋgayani. »

¹² Nihi ti lekulum ndam ge Melefit ahàr àdám si kebesum kwa, lekulum ya ti kəgəsumkabá *Divi ge Melefit akaba kəfumkia ahàr ka Yezu a ni.

¹³ Eslini nìci dəŋgu ga maslaṅa nahaŋ ahəndabiyu a huđ melefit bu, àhu ahkado : « Bəki ma hini: “Ndam ya ti təkəki ahàr ka Bay geli, təbu akaba naŋ akada mis bəlaŋ, təmətvù a huđ gani bu nahəma, ku kani təmərvu.” » *Məsuf Njəlatani

àdám : « Iy, nahkay eđedīŋ, təgra təwi zləzladana, ay nihi ti təkəpəsaba, adaba zlam sulumani ya təgray ni èjji do, atələbu àna naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. »

Ere ye ti amagrakivu ke mis ka mandav ga duniya ni

¹⁴ Eslini nìpi makləbasl bəđ-bəđani, zlam nahaŋ àki manjəhadkiani digəsa. Zlam gani nani ti mis, mefeđey ahàr àna elpindiŋ ga bay, elpindiŋ nani ga gru ; məvəđ məzumani àfəŋ a ahar bu daya. ¹⁵ Eslini nìpi *məslər ge Melefit nahaŋ ahəraya a *ahay gəđakani ge Melefit ni ba, naŋ àbu ahikaboru ma kay kay ana maslaṅa ya ti manjəhadkiani digəsa ka makləbasl ni. Àhi ahkado : « Za məvəđ gayak na ti kəbaz, adaba sarta gani ènjia, zlam àndəha ka hađ a. » ¹⁶ Àra àdəma nahkay ti maslaṅa ya ti manjəhadkiani ka makləbasl ni àzay məvəđ ni, àbazaba zlam ya ka hađ na dek.

¹⁷ Eslini nìpi məslər ge Melefit nahaŋ e melefit bu, ahəraya a ahay gəđakani ge Melefit ni ba. Naŋ nani day məvəđ məzumani àfəŋ a ahar bu. ¹⁸ Nìpi məslər ge Melefit nahaŋ keti ahəraya ka məlaŋ ya ti teviyekiki zlam ana Melefit na ; naŋ nani ti abi slimi ana aku ya teviyek zlam àna naŋ ni. Naŋ àbu ahikaboru ma kay kay ana məslər ya ti məvəđ məzumani àfəŋ a ahar bu ni. Àhi ahkado : « Za məvəđ

na, ru a duniya vu, ahar ga mən ga zlam təndəha, ru kāslay.* »¹⁹ Nahkay məslər nakəŋ əzay məvəd ni, əslay ahar gani ka had ni dek, əbiyu ka mələŋ ya ti tədūcfəŋa yam gana ni. Mələŋ gani nani ti adafaki mələŋ ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam ga *duniya, aməzumki bəruv ka tay dal-dal ni.²⁰ Mələŋ ya ti tədūc bəza ga zlam ni ti a aləŋ ga kəsa. Ka ya ti tədūc ni ti mimiz əhəraya sawəŋ, do ni ti yam ga bəza ga zlam ni do. Mimiz ni əŋgəzaya kay akada ga yam ga zalaka na. Əŋgəzoru driŋ agray ezewəd dəbu kru mahar cə. Zileŋ gani anday pilis agəjəni ahər gani cesla cilin.

15

Məslər ge Melefit təzakibiyu daliya adəskəla ke mis

¹ Eslini ti nipi zlam magray ejep nahan gədəkani a huđ melefit bu: nipi *məslər ge Melefit adəskəla əna daliya adəskəla a ahar bu. Kələŋ ga daliya nday nani ti daliya ndahan atələbi va bi, adaba Melefit emendeverin məzum bəruv gayan ni əna tay.

² Eslini nipi zlam nahan akada dəluv mebedeni akaba aku, asladay akada ga kutrum ni, ahəlaba eri a vərut. Nipi ndam ya ti tēyefinə kà arəŋa na, təhəŋgrioru ahər a had ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani ni ndo, təwayay zlam macalani ge slimi ge ere gani nani ndo ni daya.

Nday təbu micikeni jika jika ka ahər ga dəluv ni; tində təfəŋ kà tay a ahar bu, tində nday nani ti Melefit əbi ana tay.³ Nday təbu tidi limis ge Məwiz bay məgri təwi ana Melefit ni akaba limis ga Wur Təmbak ni. Limis ya tidi ni ti nahkay hi:

« Bay geli Melefit, nak Bay njədə-njədani,

təwi gayak ya kagraj ni gədəkani, əbəlaj atam zlam dek.

Kəgur had ni dek, zlam gayak ya kagraj ni dek kigeni, nak jireni.

⁴ Bay geli, masləŋa ya ti əgrafuka aŋgwaz a do ni ti way?

Masləŋa ya adəm əzləbay kur do ni ti way?

Adaba nak cilin nak kəbu njələta.

Mis ga duniya dek atara atəhəŋgrukoru ahər a had

adaba tipia kur a kagraj zlam ni dek kigeni. »

⁵ Eslini nipi zlam nahan keti: *ahay gədəkani ge Melefit ya a huđ melefit bu ni məzləkabana. A huđ ga ahay nani bu nahəma, ahay nahan *miviceni avu: Melefit aŋgazlivu ana mis eslini.

⁶ Eslini nipi məslər ge Melefit adəskəla ya təzakibiyu daliya ke mis ni təhəraya a ahay gədəkani nani ba. Təbakababiyu azana bəf-bəfani talla talla, ku way way do məwəl gugum əna maslpara ga gru.⁷ Eslini

* 14:18 Mən ga zlam ya məslər ni adəmki ma ni ti *viŋ.

bəlan e kidin ga zlam fadani ni bu èdi hijiyem ga gru bəlan bəlan ana məslər ge Melefit adəskəlani ni. Hijiyem ga gru ni ti məzum bəruv ge Melefit mərəhvani pisl pisl. Melefit ti nañ àbu àna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani. ⁸ Eslini ahay gəđakani ge Melefit ni arəhvü àna azək. Azək nani ti adafaki Melefit ti gəđakani, nañ njəda-njədani. Maslaña ya ti esliki məhuriyani a ahay gəđakani ni vu ni ti àbi, si tigi daliya adəskəlani ya məslər adəskəlani təhəlbiyu ni amandava day kwa.

16

Məslər tabaya daliya adəskəlani na ka had a

¹ Eslini nìci dənğu ga maslaña nahan əhəndabiyu kay kay a *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, àhi ana *məslər adəskəlani ni ahkado : « Dəgum kəbumoru məzum bəruv ge Melefit ya təvu e hijiyem adəskəlani bu ni ka had. »

² Məslər ye enjenjeni ni òru àboru məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni ka had. Àra àbaya ti ambələk magədavani awər dal-dal àbikabaya ana ndam ya ti zlam ga araña ni mahəndakiani ka tay akaba təhəngrioru ahər a had ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani na.

³ Məslər ye cə ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni a *dəluv gəđakani vu. Àra àbiya ti yam ga dəluv ni ègi akada mimiz ge mis məmətani, nahkay zlam ya

təvu àna sifa a dəluv ni bu ni dek təmət.

⁴ Məslər ya mahkər ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni a zalaka vu akaba ka məlan ga yam ya aŋgəzoru, àdəl do ni. Àra àbiya ti yam ni dek ègi mimiz. ⁵ Eslini nìci dənğu ga *məslər ge Melefit ya abi slimi ana yam ni, àdəm ahkado :

« Nak Melefit nak njələta, kwa ahaslani nak kəbu, nihi day nak kəbu.

Seriya gayak ya kəgray ni ti seriya ge jiri.

⁶ Seriya ge jiri ti adaba mis təbazla ndam gayak akaba ndam mahəngaray *pakama gayak a.

Təbazl tay ti mimiz aŋgəzaya ; nahkay kəvia mimiz ana tay ge misena.

Kəgri ana tay nahkay ni ti kigeni. »

⁷ Eslini nìci dənğu ga maslaña nahan əhəndaya kay kay ka məlan ya teviyekiki zlam ana Melefit ni, àdəm ahkado : « İy, Bay geli Melefit, nak njəda-njədani, seriya gayak ya kəgray ni ti ge jiri, kigeni daya. »

⁸ Məslər ya fad ni òru àbəkaiya məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu na kə fat a. Àra àbəkaiya ti təvia divi ana fat na ga meviyekaba mis a halaw-halaw. ⁹ Fat ni àra əviyekaba mis na halaw-halaw ti mis ni tindivi Melefit adaba aslarkibiyu daliya nday nani ka tay ni ti nañ. Akaba nani dek mis ni təmbatkaba majalay ahər gatay a ndo, tədəm Melefit

naŋ gəḍakani agur zlam dek ndo daya.

¹⁰ Məslər ya zlam ni òru àbəkiaya məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu na ke kərsi ga arana na. Àra àbəkiaya ti məlan ge ere gani nani ya agur ni ègi ləvəŋ təbədəm. Nahkay mis ni tàhəpədkaba arəd gatay àna aslər azuhva daliya gatay ya tagray na. ¹¹ Ay ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na ndo, təmbrəŋ zlam magudarani gatay ni ndo daya, tìndivoru Melefit agavəla sawan azuhva ambələk gatay ni akaba daliya ndahan ya təgray ni.

¹² Məslər ya muku ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni a zalaka gəḍakani Efret ni vu. Àra àbiya ti yam ni àdələba a zalaka ni ba dek. Àra àdələba nahəma, bəbay ya gwar egezi ni tənġəta divi ga masləkabana gwar a zalaka ni ba. * ¹³ Eslini nipi seteni nday mahkər təzavu akaba gwededik; bəlan ahəraya a ma ga kurmbu ni ba, bəlan a ma ga arana ni ba, bəlan gani ti ni a ma ga bay mahəŋgaray *pakama ga malfada ni ba. † ¹⁴ Nday nani ya təhəraya ni ti seteni, təbu tagray zlam magray ejep. Tərəkioru ka bəbay ga had ni dek ga maŋsasikabu ahàr ana tay ti tākadvaŋəŋva kè Melefit a. Ka fat ya ti zlam gani nani amagravu ni ti Melefit Bay

njəda-njədani amanġazlaya njəda gayan a àki ka zlam a dek.

¹⁵ Yezu àdəm : « Bumvu slimi lala, adaba anara ti akada ga zal akal ni ; mis təsər sarta gani do. Maslaŋa ya ti ajəgay nu, anjəhad eri, naŋ àbu àna azana gayan ka vu nahəma, məmərvu, adaba etipi naŋ a mahayma ga məbəki mimili do. »

¹⁶ Seteni ni tənġasikabu ahàr ana bəbay ni ka məlan ya təzalay àna ma *Hebri Har-magadoŋ ni.

¹⁷ Məslər ya adəskəla ni òru àboru məzum bəruv ya e hijiyem gayan bu ni kà aməd. Àra àbaya ti dənġu ahəndabiyu kay kay a ahay gəḍakani ge Melefit ni bu, ka məlan ge kərsi ge Melefit ni. Àdəm : « Nihi ti àndaya. » ¹⁸ Eslini avər àbay aku, àdi aday, dənġu ndahan təhənday daya. Had àdaday dal-dal : kwa ka sarta ya Melefit àgraya mis ka had a ku kani, had àdaday akada nani ndo. ¹⁹ Had àdahvu, kəsa gəḍakani ni èdevu məlan mahkər. Kəsa ndahan ya ka had ni day təbesva. Babilon kəsa gəḍakani ni àġəjazlki ahàr ke Melefit ndo : Melefit àvi məzum bəruv gayan dal-dalani ya e hijiyem bu ni, ti mīseba dek ka ahar ge etekwey a. ²⁰ Had ya e kidin ga yam bu ni dek tāsłəkaba ka məlan gatay na, təbi va bi ; həma day təbi, tìpivu va do. ²¹ Koskosay gəḍakani

* **16:12** Bəbay ya gwar egezi ni ti tawayay mara magray silik akaba ndam ge Melefit. † **16:13** Bay mahəŋgaray pakama ga malfada ni ti arana ye cə ni (13.11-18).

tādəgabiyu a huđ melefít bu, tādəgakiaya ke mis a, bəlaŋ gani mədəs gani agray kilə kru kru fađ. Daliya gani nani ti àtama njəđa ge mis a dal-dal, nahkay tindivi Melefít azuhva koskosay ya tādəgakiaya ka tay a ni.

17

Wal hala gəđakani

1 Eslini bəlaŋ e kidin ga *məslər ge Melefít adəskəlani ya hijiyem ga məzum bəruv ge Melefít təfəŋ kà tay ni àrəkua, àhu ahkado : « Nihi ti Melefít ara atrađ wal hala gəđakani ni. Ra nəđəfukki daliya gayan ya tara təgri ni. Wal hala nani ti awayay adəmvaba kəsa gəđakani ya kà gəvay ga zalaka gərgərani ni. ² Bəbay ga hađ ni tàgra hala akaba naŋ a, mis ya ka hađ ni day tàgrafəŋa mesəwehva, èviyiya ahàr ana tay a akada ga zum na. »

³ Eslini məslər ni àzoru nu a huđ gili vu ; àzoru nu ti àna njəđa ga *Məsuf ge Melefít. Nòru nìnjəa ti nìpi wal nahaŋ manjəhadani digəsa àki kà araŋa ndizeni. Ere gani nani ti ahàr adəskəla, edrem kru, kà vu gayan ni đek slimi ge mindivi Melefít àki məbəkiani ŋgəredəda. ⁴ Wal ni ti nì məbakabu azana ŋgəzani * akaba azana ndizeni ; naŋ meŋguledveni àna zlam ga gru, àna akur sulumani, àna ebirsli daya. Hijiyem ga gru àfəŋ a ahar

bu. Hijiyem gani nani ti zlam magəđavani mizeni àvu a huđ gani vu mərəhvani pisl. Zlam magəđavani nani ti hala gayan ya agray ni. ⁵ Kè meleher gayan ni ti slimi àki məbəkiani, slimi gani nani maŋgahani, nihi : « Babilon kəsa gəđakani, məŋ ga ndam hala akaba zlam magəđavani ge mis ga hađ ya tagray ni đek. » ⁶ Nìpi wal ni èsikaba mimiz a, eviyi ahàr. Mimiz gani nani ti ga ndam ge Melefít ya tàbazl tay adaba təmbəraŋ məfəki ahàr gatay ka Yezu do ni.

Nàra nìpia wal na ti àgrua ejep a dal-dal. ⁷ Eslini məslər ni àhu ahkado : « Agruk ejep emiteni ti kamam ? Nəhukaba ma maŋgahana àki ka wal na akaba ka araŋa ya ti naŋ àki manjəhadkiani digəsa, ahàr adəskəla akaba edrem kruani na. ⁸ Ere ye kipi ni ti ahaslani naŋ àbu, ay nihi ti naŋ àbi va bi. Aməcalaya e *evid gəđakani ya a huđ ga hađ bu ni ba ; aməcalaya ti ara eji həya. Ndam ga *duniya ya ti slimi gatay àbi məbəkiani ka wakita ga sifa bi kwa ka mənjəki ga məlaŋ ni, ka ya ti etipi ere nani ni ti aməgri ejep ana tay. Aməgri ejep ana tay ti adaba ahaslani naŋ àbu, ay nihi ti naŋ àbi mək amaŋgaya keti palam. »

⁹ Àhu keti : « Ahàr adəm mis təjalaki ahàr ke ere gani nani lala, àna məsər zlam daya. Ahàr adəskəlani nday

* 17:4 Azana ŋgəzani ti azana ga bay. nani ti mis təbu təđəm kəsa Rom ti ka həma adəskəla.

† 17:9 Həma adəskəla : ka sarta gani

nani ti hëma adëskëla ya wal anjêhadki ni. † Nday gani bëbay adëskëla daya. ¹⁰ A hud'ga bëbay adëskëlani ni bu ni ti bëbay zlam tîndeveriŋa mæzuma bay gatay a àndava. Naŋ ya muku ni ti naŋ àbu a bay gayan' bu mba. Naŋ ya adëskëla ni ti ni sarta gani gayan' ènjia faŋ ndo. Sarta gani gayan' eminjia ti amëpësviyu a bay ni bu do. ¹¹ Ere ye ti ahaslani naŋ àbu, ay nihi ti naŋ àbi ni ti naŋ naŋani bay ya azlalahkær. Naŋ àkibu ka bëbay adëskëlani ni daya, mæk amoru mijiji.

¹² « Edrem kruani ye kipi, àki ni ti awayay adëmvaba bëbay kru, tãhuriyu a bay gatay vu faŋ ndo. Sarta gatay eminjia ti atëzumkabu bay akaba ere gani nani, ay ti atëpësviyu do. ¹³ Bëbay kruani ni dek ma gatay bëlän, tægri tãwi ana ere gani nani àna njëda gatay dek. ¹⁴ Atakad'vafëŋva kà Wur Tëmbak na, ay ti Wur Tëmbak ni emihiti tay, adaba naŋ Gëdakani ga bëbay ndahan' ni dek, naŋ Bay ga bëbay dek. Ndam ga Wur Tëmbak ni etihiti bëbay nday kruani ni daya, adaba Wur Tëmbak ni adaba tay a, àzalay tay, tãfëkia ahàr a. »

¹⁵ Àhu keti : « Yam ya nak kipi wal hala àfëŋ kà gëvay ni ti mis dal-dal macakalavani, mis ga had' gërgërani akaba mis ya tädëm ma hëma gërgërani ni. ¹⁶ Edrem kruani ya kipi ni akaba ere gani nani etizirey wal hala ni,

atëcakwakia zlam ya ka vu na dek, atëmbrëŋ naŋ a mahayma. Atahëpëd naŋ, eteviyekaba mægëjani gana. ¹⁷ Bëbay kruani ni atagray nahkay ti adaba Melefit àgray ti ma gatay mânja ka ahar bëlän, ti tægri tãwi ana ere gani nani àna mæzum bay gatay ni. Atagray nahkay ti duk abivoru ana vad' ge Melefit ya àfëkad' ni : a vad' nani ti pakama ge Melefit ya àdëm ni amagravu akada ya awayay ni.

¹⁸ « Wal ya kipi ni ti ni awayay adëmvaba kësä gëdakani, bëbay gani tægur bëbay ga had' nahan' ni dek. »

18

Babilon' kësä gëdakani ni àmbëdkaba

¹ Eslini nipi mësler nahan' naŋ àbu aslëkabiya a hud' melëfit ba, njëda àfëŋ dal-dal, asladay mëlän dal-dal daya.

² Àzlah kay kay, àdëm :

« Babilon' kësä gëdakani ni àmbëdkaba, àmbëdkaba besëk-besëk !

Nihi ti ègia mëlän manjêhad' ge seteni a, mëlän ga *mësuf magëdavana.

Edidîn' ya tãhëpëd' tay do, tãwayay tay do ni tanjêhad' eslini daya.

³ Babilon' àmbëdkaba besëk-besëk ti adaba naŋ akada wal ya àvia vu gayan' ana hala dal-dal ni.

Magudar zlam gayan' ni èviyikaba ahàr ana mis ga duniya na dek akada ga zum na.

Bəbay ga hađ ni dek tǎgrakabá
hala akaba naŋ a :

ndam məsəkumoru zlam
a duniya bu dek
tǎŋgǎtkabá elimeni

àna zlam gayan dal-dalani ya
tigi eri ana mis na. »

⁴ Eslini nìci dǎŋgu ga
maslaŋa nahaŋ àhəndabiyu
e melefít bu, àdəm :

« Lekuləm ndam goro
ni sləkumkiba ka
ndam ga kəsa hina,
hərumaya ;

nahkay ti ahar gekəli àkibu ka
magudar zlam gayan
ni bi,

daliya ya amagray ni amacay
kəli do daya.

⁵ Hərumaya, adaba magudar
zlam gayan ni kay dal-
dal,

akada ga zlam maŋgaskabani
diliz, àdoru e melefít vu
ni.

Nahkay Melefít àsəra təwi
gayan ya agray ni ti
təwi ge jiri do.

⁶ Ere ye ti àgri ana mis ni ti
tǎgrivu bilegeni.

Təwi gayan ya agray ni ti
tǎgrivu sak cə.

Àgria daliya ana mis a, təcaka
akada ge mis ya tisia
zum a na ;

tǎgrivu daliya sak cə ti mîsi
akada ge ergi ni.

⁷ Ahaslani naŋ àbu àna njəđa
dal-dal, azum zlam su-
lumani dal-dal daya ;

nahkay grumi daliya dal-dal
akada njəđa gayan ya
ahaslani dal-dalani ni,
grumi tuway dal-dal akada
zlam sulumani gayan

ya àzum ahaslani dal-
dalani ni.

Adaba mam, àdəm : “Nu bay,
nu wal madakway do,
enitəwi day-day do.”

⁸ Gayan ya ti àdəm nahkay ni
ti

daliya gayan ya amacakay
a vad bəlanjani bu ni
nday hi :

kisim, tuway, ləwir, akaba
aku ga məzumaba naŋ
a.

Adaba Bay ya ti agrafəŋa
seriya kà naŋ a ni ti
Bay Melefít geli ;

naŋ ti njəđa-njəđani. »

⁹ Bəbay ga duniya ya
tǎgray hala akaba naŋ akaba
təzumkabu zlam sulumani
ni etipia azək ga aku ya
azumaba naŋ a ni ti etitəwi,
atəndav kuđa. ¹⁰ Eticik driŋ
driŋ akaba naŋ adaba aŋgwaz
aməwərfəŋa tay kà daliya ye
eslini na. Atədəm :

« Aw ! Aw !

Babilon kəsa gəđakani, njəđa-
njəđani ni àmbəđkaba
besek-besek,

adaba Melefít àgrafəŋa seriya
a huđ ge njemdi
bəlanjani ba ! »

¹¹ Ndam məsəkumoru zlam
ya a duniya bu ni titəwi,
təndav kuđa azuhva naŋ.
Tagray nahkay ti adaba
maslaŋa ya ti asəkumfəŋa
zlam kà tay a ni àbi va
bi. Zlam gatay gani ya
təsəkumoru ni nday hi :
¹² gru, ara ga siŋgu, akur
sulumani akaba ebirsli ;
azana ndize-ndizeni akaba
azana sulumani gərgərani
ndahaŋ ; biyem sulumani ya
ezi akada ge tersel ni, zlam

ya tàgraya tay àna aslær ge mbeli a akaba àna biyem sulumana ni ; zlam ndahaṅ ya tàgraya tay àna ara, ndahaṅ àna evirzegena, ndahaṅ ti ni àna akur sulumana ni ;¹³ tersel gərgərani akaba haf gərgərani ya tazəbay ti ezi àcər ni ; zum, amal, humbu akaba *alkama ; slasla, təmbəmbak, pililis akaba seret gatayani. Təsəkumoru mis akaba sifa ge mis daya.¹⁴ Nahkay təhi ahkado :

« Zlam ya tigək eri ni dek təsləkafuka, tədəgoru driṅ,

elimeni gayak akaba zlam sulumani ya kəzum ni təfuk va bi,

atəṅgət tay day-day va do ! »

¹⁵ Ndam məsəkumoru zlam ya təṅgət elimeni àna məsəkumoru zlam a kəsa nani bu ni eticik driṅ driṅ akaba naṅ, adaba aṅgwaz aməwərfəṅa tay kà daliya ye eslini na. Etitəwi, atəndav kuda,¹⁶ atədəm ahkado :

« Aw ! Babilon kəsa gədəkani ni asay cicihi timey !

Ahaslani naṅ məbakabu azana ndize-ndizeni akaba azana sulumani ndahaṅ.

Naṅ meṅgəledveni àna zlam ga gru, àna akur sulumani akaba àna ebirsli.

¹⁷ Zlam gayaṅ ni dek àgədava a huđ ge njemdi bəlaṅani ba timey ! »

Ndam ya təbu àna *slalah ga yam ni, nday ya tagaray ni, nday ya təhəlvù tay ni akaba ndam ya təṅgət zlam azuhva dəluv ni ticik driṅ driṅ akaba

kəsa ni.¹⁸ Tìpia azək ga aku ya azum kəsa na. Tàra tìpia ti təzlah kay kay, tədəm : « Kəsa gədəkani akada kəsa hini ti àbi day-day bi ! »¹⁹ Təndav kuda, titəwi, təbakabiyu hadka ahər, təzlah kay kay, tədəm :

« Aw ! Aw ! Kəsa gədəkani ni asay cicihi !

Ndam ya təbu àna slalah ga yam gatay təṅgət elimeni ti a kəsa nani bu.

A huđ ge njemdi bəlaṅani bu zlam ga kəsa nani àndava dek. »

²⁰ Lekuləm ya e melefıt bu ni mərumvu adaba aku àbu azum kəsa ni ! Lekuləm ndam ge Melefıt, lekuləm ndam *asak akaba ndam mahəṅgaray *pakama ge Melefıt ni mərumvu ! Mərumvu adaba Melefıt àgrafəṅa seriya, àpəli va zlam magədavani ya àgri ana kəli na.²¹ Eslini məslər nahaṅ njəda-njədani àzay akur gədəkani akada avar, àdəviyu a *dəluv gədəkani vu, àdəm ahkado :

« Babilon kəsa gədəkani ni atəgri ti ga njəda akada nani,

etipi kəsa gani nani day-day va do. »

²² Àdəm keti :

« Ndam mivi tində, ndam midi limis,

ndam mivi cicek akaba mezlelim atələbi afa gayak va bi.

Etici dađay ga arəṅa afa gayak va do.

Etipi ndam mələm zlam a kəsa gayak bu va do,

etipi ndam mihi humbu a kəsa gayak bu va do daya.

23 Cenḡel atəsladay məlan a
 kəsa gayak bu va do,
 ataday wál va do, atagra y
 wuməri gani a kəsa
 gayak bu va do daya.
 Zlam nday nani dek ti ata-
 gravu va do
 adaba ahaslani ndam ga kəsa
 gayak ya təsəkumoru
 zlam ni
 tətama ndam məsəkumoru
 zlam ndahan ga
 duniya na dek,
 təgosakaba mis a dek àna
 matak gatay na daya. »

24 Melefit àtraḡ Babilon
 ti adaba ndam mahəṅgaray
 pakama gayan ya tábazl tay
 ni, ndam gayan *njəlatani
 ya tábazl tay ni, akaba ndam
 ndahan ya tábazl tay a duniya
 bu ni dek ti ndam ga kəsa
 gani tábazl tay, mimiz gatay
 ni àdəgaya a kəsa gani nani
 ba.

19

1 Eslini nìci dəṅgu ahənday
 kay kay a huḡ melefit bu,
 dəṅgu gani ahənday akada ge
 mis macakalavani dal-dalani
 ni. Təḡəm ahkado :

« Eleləya ! Zləbum Melefit !
 Melefit geli ti ahəṅgay mis,
 nan əbu àna njəḡa
 àtama njəḡa ndahan a
 dek,

mis dek tázləbay nan !

2 Mis dek tázləbay nan ti
 adaba seriya gayan ni
 ge jiri, kigeni daya.

Àwəla wal hala na àna seriya.
 Wal nani ti əgosakaba mis ka
 haḡ àna hala gayan na.

Àbazla ndam məgri təwi ana
 Melefit a,

nahkay ti Melefit day àmbrəṅ
 nan ndo, əgria daliya. »

3 Təḡəm keti :
 « Eleləya ! Zləbum Melefit !
 Azək ga aku ya azum kəsa
 gani nani ni
 acəloru agavəla kəlavaf ga
 kanḡay-kanḡayani. »

4 Eslini gəḡákani kru kru cə
 mahar faḡani ni akaba zlam
 faḡani ni tábəhad mirdim,
 meleher ndiḡa ndiḡa ana
 haḡ, kə meleher ge kərsi
 ge Melefit, tázləbay Mele-
 fit, təḡəm : « Aya nahkay !
 Eleləya ! Zləbum Melefit ! »

*Wuməri ga maday wal ga
 Wur Təmbak*

5 Eslini nìci dəṅgu
 ahəndabiyu e kərsi ge Melefit
 ni bu, àḡəm :
 « Lekələm ciḡ-ciḡeni akaba
 gəḡákani
 ya ti kəgrumi təwi ana Melefit
 geli,

kəfumki ahər ni dek ti zləbum
 nan ! »

6 Eslini nìci dəṅgu ahənday
 akada ge mis dal-dal
 macakalavani, akada ga yam
 ga zalaka ya avalahay kay
 kay ni, akada ga avər ya
 aməcəri aday kay kay ni.
 Təḡəm ahkado :

« Eleləya ! Zləbum Melefit,
 adaba Bay Melefit geli
 nan njəḡa-njəḡani,

àḡəfikia njəḡa gayan ana leli
 a, agur məlan ni dek ti
 nan cilin.

7 Məmərumvu, məzumum
 gəḡa, məzləbum Mel-
 efit,

adaba vad ga maday wal ga
 Wur Təmbak ni ənja.

Məva gayan əslamalava, nan
 əbu ahətay nan.

8 Təvia divi ga məbakabu
 azana njəlatana ya
 asladay na. »

Azana nani ti adəmvaba
 təwi ge jiri ga ndam ge Melefit
 ya təgray ni.

9 Məslər ni əhu ahkado :
 « Bəki nahkay nihi : Ndam ya
 təzalay tay ga wuməri ga ma-
 day wal ga Wur Təmbak ni
 təmərvi, təzum gəda. » Mək
 əhukivu ahkado : « Pakama
 hini nahəma pakama ge
 Melefit ededin. »

10 Əra əhua nahkay ti
 nəbəhad mirdim grik mele-
 her ndiə ana had kə aşak
 gayan ga mazləbay nan. Əra
 epia ere ye ti nəgray na ti
 əhu : « Kəgray nahkay ba
 simiteni ! Nu day bay məgri
 təwi ana Melefit akada gayak
 ni, akada ga bəza ga muk ya
 təgəskabə pakama ge Melefit
 ya adəmki ka Yezu na ni
 daya. Kabəhad mirdim ti
 ana Melefit cilin. Pakama
 ge Melefit ya ti adəmki ka
 Yezu ni ti ndam mahəngaray
 *pakama ge Melefit tədəm əna
 njədə ga *Məsuf Njəlatani. »

*Bay ya nan manjəhadkiani
 ke pilis bəd-bədani ni*

11 Eslini nipi huđ melefit
 əzləkvaba, nipi maslaṅa
 nahan manjəhadkiani ke
 pilis bəd-bədani. Bay gani
 nani ti slimi gayan « Jiri, »
 slimi gayan nahan ni ti ni
 « Əsakad malfada do. » Nan
 əbu agray seriya ge jiri, nan
 əbu akadvu ge jiri daya. 12 Eri
 gayan ni akada aku ya agəs

ni ; ahər gayan ni mēfedeni
 əna elpindin ga bay, elpindin
 nday nani ti kay ; slimi əbu
 məbəkiani kə vu gayan : slimi
 gani nani ti maslaṅa nahan
 əsər do, si asər ti nan nanani
 kwa. 13 Azana gayan ya

əfakabu ni ti tətəlviya e mimiz
 va. Slimi gayan ti « Pakama ge
 Melefit. » 14 Gwar kələṅ gayan
 nahəma, ndam magray silik
 ge Melefit ya a huđ melefit bu
 ni tədəboru nan. Nday nani
 gani manjəhadkiani ke pililis
 bəd-bədani, nday məbakabu
 azana njəlatani bəd-bəd talla.

15 A pakama ga Bay ya
 tədəboru nan ni bu nahəma,
 maslalam məzumani
 əhəraya. Maslalam nani ti
 ga məsiani ana mis ga had ni
 dek. Bay nani amahətay tay
 əna aday ga ara. Aməcəlki
 ka tay akada maslaṅa ya
 ti acəlki ka bəza ga zlam e
 evid bu ga məducaya zum
 gana ni. Məcəlki nani ti
 adafaki Melefit njədə-njədani,
 əzumkia bəruv ka tay a dal-
 dal. 16 Slimi ga Bay nani əbu
 məbəkiani ka azana akaba
 ka takolay gayan. Slimi gani
 nihi : « Bay ga bəbay ndahan
 dek, Bay gədəkani ga bəbay
 gədəkani ndahan dek. »

17 Eslini nipi məslər nahan
 micikeni jika kə fat, nan
 əbu azlah kay kay, əhi ma
 ana edidin ya təhər a huđ
 melefit bu ni dek. Əhi
 ana tay ahkado : « Dəguma,
 cakalumvu, adaba wuməri
 gədəkani ge Melefit əbu.
 18 Dəguma kəndum kisim
 ga bəbay gədəkani, kisim ga
 bəbay ga ndam slewja, kisim

ga ndam ya tǎbu àna njǎda ni, kisim ge pililis akaba nday ya tǎki ni. Dǎguma kǎndum kisim ge mis dǎk : ku kisim ge evidi, ku kisim ga nday ya ti nday evidi do ni, ku kisim ga gǎdǎkani, ku kisim ga nday ya ti nday gǎdǎkani do ni. »

¹⁹ Eslini nìpi ere gani nani akaba bǎbay ga had gǎrgǎrani akaba ndam magray silik gatay. Tǎcakalavu ga makǎdfǎjvana kǎ Bay ya ti naŋ àki ke pilis ni akaba ndam magray silik gayan. ²⁰ Nday tǎbu takǎdǎvǎ nahkay ti Bay ya naŋ àki ke pilis ni akaba ndam gayan ni tǎgǎs ere gani nani akaba bay mahǎngaray pakama ga malfada ni yaw yaw. Bay masǎkad malfada nani ti ahaslani àgra zlam ya mis tìpi dǎy-dǎy ndo na kǎ meleher ge ere gani nana ; gayan ya ti àgray nahkay ni ti àgosa mis a ; àgosay ti ndam ya ti tǎhǎndakia zlam ge ere gani nana ka tay a ni akaba tǎhǎngrioru ahàr a had ana zlam ga pǎra ya azavu akaba ere gani nani ni. Tǎra tǎgǎsa tay cǎena nahkay nahǎma, tǎbiyu tay eri gani a *dǎluv ga aku vu cizliv cizliv. Aku gani nani ti agǎs akada ga asas ya aku agǎs ni. ²¹ Ndam gatay ndahan ni ti ni, Bay ya naŋ ke pilis ni àbazl tay àna maslalam ya àhǎraya a ma gayan ba ni, mǎk edidǎn ni dǎk tǎrǎh àna kisim ge mis ya àbazl tay ni.

20

Vi dǎbu

¹ Eslini nìpi mǎslǎr nahan naŋ àbu aslǎkabiya a hud melefít ba. Lekili ga mahay ge *evidi gǎdǎkani ya a hud ga had bu ni àfǎn a ahar bu, jejirbi ndiðil-ndiðileni àfǎn a ahar bu daya. ² Naŋ nakǎn òru àgǎs kurmbu ni, àwǎl naŋ àna jejirbi ni, ti mǎnjǎhad naŋ mǎwǎlani vi dǎbu. Kurmbu ni ti gavan ya ahaslani ni, naŋ *Seteni, bay magosay mis ni. ³ Mǎslǎr nakǎn àra àwǎla naŋ a ti èzligiyu naŋ e evidi ni vu keŋgim, àzlǎkkiviyu mahay ni, àdarvù lala. Àgray nahkay ti adaba awayay ti kurmbu ni àgosay mis ka duniya va ba, duk anivoru ana mandav ge vi dǎbuani ni. Kǎlǎn ge vi dǎbuani ni ti ahàr àdǎm tǎfaya naŋ a gǎzit ga hayanana kwa.

⁴ Mǎslǎr nakǎn àra àzlǎkkiviya mahay na ti nìpi kǎrsi ga bǎbay, mis tǎra tǎnjǎhadviyu. Mis nday nani ti tǎvia divi ana tay ga magray seriya. Nìpi mis ya ti tǎkelkia ahàr ka tay a ni daya. Tǎkelkia ahàr ka tay a ti adaba tǎzlapikia ka Yezu ana mis a, tǎhia ma ge Melefít ana mis a. Nday nani ti tǎhǎngrioru ahàr a had ana ere gani nani ndo, tǎhǎngrioru ahàr a had ana zlam ga pǎra ya azavu akaba ere gani nani ni ndo daya. Tǎhǎndaki zlam ge ere gani nani kǎ meleher gatay ahkay do ni ka ahar ndo. Melefít àhǎngriyiya sifa ana tay a, nahkay tǎnjǎhadkaba a bay bu akaba Krist vi dǎbu. ⁵ Mis nday nani ti nday ye enjeneni ya Melefít

àhəŋgriviyu sifa ana tay ni. Mis ndahan ya tàmət ni ti Melefit àhəŋgriviyu sifa ana tay faŋ ndo, si ka mandav ge vi dəbuani kwa. ⁶ Nday ya Melefit ahəŋgriviyu sifa ana tay ye enjenjeni ni təmərɔvɔ, nday ndam gayan *njəlatani. *Kisim ye cə amələbu, ay kisim gani nani emisliki məgri arəŋa ana tay do. Etigi ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit, etigi ndam manjalabakabu mis akaba Krist daya, atanjəhadkəbu a bay bu akaba Krist vi dəbu.

Melefit eyefiŋ kə Seteni

⁷ Ka ya ti vi dəbuani ni amandava nahəma, atafaya *Seteni a danjay ni ba. ⁸ Atafaya nan a ti amoru magosay mis ga had ga mələŋ ni dek. Had nday nani ti təzalay tay Gok akaba Magok. Amacakalakabu mis ga had nday nani ga makədvanɔ. Atacalvu do, nday akada wiyəŋ ga zalaka ya əcalvu do ni. ⁹ Təhəraya, təsawadoru ka had ga mələŋ ni dek, tərɔ təvelin mələŋ ga ndam *njəlatani ge Melefit ni akaba kəsə gədəkani ya Melefit awayay dal-dalani ni tekesl. Ay tərə təvelin a ti aku ədəkia ka tay kwa e melefit ba, əzumaba tay a. ¹⁰ Eslini təgəs Seteni, nan ya əgosay mis ni, tizligiyu nan a *dəluv ga aku ni vu cizliv. A aku nani bu ni ti zlam əvu agəs akada ga asas ya aku agəs ni. Ata ere gani nani nday ata bay mahəŋgaray *pakama ga malfada ni nday təvu a

aku gani nani bu əndava. Eslini nday mahkərani dek atəkaviyɔ daliya məlafat akaba məlavad gani do dek ga kanjay-kanjayani.

Melefit agraŋəŋa seriya kə mis a dek

¹¹ Eslini nipi kərsi, Bay nan əbu manjəhadvanɔ dəgama. Kərsi gani nani ti gədəkani, bəd-bəd daya. Kə meleher ga Bay ni ti had akaba hud melefit təcuhway tiji, ere ya agəjəni ni ti əbi. ¹² Nipi mis ya tàmət ni dek, gədəkani akaba nday ya gədəkani do ni, jika jika kə meleher ga Bay ya ti nan əbu e kərsi bu ni. Wakita təbu eslini, masləŋa nahan əzləkəba tay a. Əzləkəba wakita nahan a daya : wakita nani ti wakita ga sifa ; slimi ge mis ya təbu əna *sifa ya əndav dəy-dəy do ni təbu məbəkiani ŋguredədə. Eslini Melefit agraŋəŋa seriya kə mis ya tàmət na. Ka ya ti agraŋəŋa seriya kə tay a ni ti əmənjakɔ ka zlam gatay ya təgray ni. Zlam gatay gani ya təgray ni təbu məbəkiani ka wakita ni. ¹³ Ndam ya ti tàmətɔvɔ a *dəluv gədəkani vu ni ti dəluv ni əvələhaya tay a. Kisim ya əhəl mis ni akaba mələŋ ge *kisim ni day təvələhaya mis ya tàmət na dek ka dala. Tərə təvələhaya tay a nahəma, Melefit agraŋəŋa seriya kə mis na əna mamənjakiani ka zlam gatay ya təgray ni. ¹⁴ Eslini təbiyɔ kisim ya əhəl mis ni akaba mələŋ ge kisim ni cizliv cizliv a *dəluv ga aku ni vu. Dəluv ga aku nani ti

*kisim ye cü ni. ¹⁵ Tamal mis slimi gayan aki mabekiani ka wakita ga sifa bi ti tizligiyu maslanja gani a daluv ga aku ni vu daya.

21

Melefit amagraya zlam na dek maweni a

¹ Eslini nipi hud melefit maweni akaba had maweni, adaba hud melefit ye enjenjени ni akaba had ye enjenjени ni tæbi va bi. *Dæluv gædakani day æbi va bi. ² Nipi kæsa *njelatani, nani Zeruzalem maweni. Nipi nanj æbu aslækabiya kwa a hud melefit ba, afa ge Melefit a. Kæsa gani nani ti maslamalavani akada ga wal ya æbakabá zlam sulumana ga moroni æna nanj kà zal ni. ³ Eslini nìci dængu ga maslanja nahanj æhændabiyu kay kay e kærsi ga Bay ni bu, ædæm ahkado : « Nihi ti mælanj manjæhadani ge Melefit æbu e kidinj ge mis bu. Melefit amanjæhad akaba tay, emigi Melefit gatay, mis ga jiba gærgærani ni dek ti ni etigi ndam gayan. ⁴ Etitæwi va do, adaba Melefit ægriaba yam tuway ana tay e eri ba. Kisim amælæbi va bi : tuway, delælæ akaba daliya day atælæbi va bi. Adaba mam, zlam ya ahaslani ni tændava, tæbi va bi. »

⁵ Eslini Bay manjæhadani e kærsi ga bay bu ni æhu ahkado : « Nihi ti zlam ni dek næbu nagraya tay a mawena. » Åhu keti : « Bæki ma hini, adaba pakama ya ti nædæm ni ti pakama ge jiri,

malfada ækibu bi simiteni. » ⁶ Åhu keti : « Ågrava ændava ! Bay ya ti ænjæki ka magray zlam dek ni ti nu ; kwa ka mænæki gani nu næbu. Bay ya ti emendeverinj zlam dek ni ti nu gani daya ; ka mandav gani day anælæbu. Maslanja ya ti yam ækada nanj a nahæma, anævi yam ga sulum. Yam gani nani ti ædæl day-day do, avi sifa ana mis. ⁷ Maslanja ya ti èyefinja kà zlam magudarana nahæma, anævi ja ga zlam gani nani ; nigi Melefit gayan, nanj ti ni egi wur goro. ⁸ Ay ndam anjwaz, ndam ya tæfæki ahær ke Melefit do ni, ndam ya tagray zlam ya æbalay magrani do ni, ndam mabazl mis, ndam magray hala, ndam maharam, ndam ga pæra akaba ndam masækad malfada dek, nday ti ja gatay ti *dæluv ga aku ni. Aku nani ti agæs akada ga asas ya aku agæs ni. Nani ti *kisim ye cü. »

Kæsa Zeruzalem maweni

⁹ Eslini mæslær nahanj e kidinj ga mæslær adæskælani ya tæbu æna hijiyem adæskæla ga mæzum bæruv ge Melefit ye endeverinj mæzum bæruv gayan ni ærækua, æhu ahkado : « Ra, nædæfukki mæva ga Wur Tæmbak ya ara azay ni. »

¹⁰ Eslini mæslær ni æzoru nu ka hæma gædakani zæbalani, æzoru nu ti æna njæda ga *Mæsuf ge Melefit. Nòru nijnjæa ti ædæfuki kæsa njelatani, nani Zeruzalem, nanj æbu aslækabiya kwa a hud melefit ba, afa ge Melefit a. ¹¹ Kæsa gani nani ti nanj

àbu asladay àna masladay ge Melefit, masladay gani àhàlaba eri a vərut akada ga akur sulumani ya tɛzalay zespi, ahàlaba eri akada ga kutrum na ni. ¹² Kɛsa gani nani nahəma, tɛvelin àna gudu gəɗakani zəbalani. Gudu ni mahay gani kru mahar cɛ; *məslər ge Melefit day tɛbu kru mahar cɛ kà mahay ni bəlan bəlan, tajəgay. Slimi day tɛki məbəkiani kà mahay ni dɛk. Slimi gani nani ti slimu ge dini kru mahar cɛni ga ndam *Izireyel ni. ¹³ Mahay ni mahkər mahkər, gwar kè sliri ga məlan fadani ni dɛk. ¹⁴ Asak ga gudu ni tɛfiyu àna akur gəɗakani kru mahar cɛ. Ka akur nday nani ti slimu kru mahar cɛ tɛki məbəkiani bəlan bəlan: slimu nday nani ti ga ndam *asak kru mahar cɛni ga Wur Təmbak ni.

¹⁵ Maslanja ya ti àzlapu ni ti aday ga mɛgur zlam àfəŋ a ahar bu. Aday nani ti ga gru. Awayay agur kɛsa ni, mahay ga kɛsa ni akaba gudu ya èvelin kɛsa ni àna naŋ. ¹⁶ Kɛsa gani ti midiheni kala-kala àna zəbal. Maslanja nani àgur àna aday gayan ni, àgur palahar gani bəlan ezewed dɛbu kru mahar cɛ. Palahar gani àna jikeni ni day kala-kala akaba palahar zəbalani ndahan ni. ¹⁷ Àgur gudu ni àna ahar akada ge mis ya tɛgur ni, jaha din àna kru kru fad mahar fad. ¹⁸ Gudu gani nani tɛlɛm àna akur ya tɛzalay zespi ni. Kɛsa ni ti ni tɛlɛm àna gru deŋa, pərləŋ-pərləŋ

akada ga kutrum ni. ¹⁹ Asak ga gudu ni mɛngələdɛni àna akur sulumani gərgərani dɛk. Asak gani ye enjenjeni ni akur ya tɛzalay zespi ni, ye cɛ ni akur ya tɛzalay sefir ni, ya mahkər ni akur ya tɛzalay selcidwin ni, ya fad ni akur ya tɛzalay imarot ni, ²⁰ ya zlam ni akur ya tɛzalay sarduwan ni, ya muku ni akur ya tɛzalay kwernelin ni, ya adəskəla ni akur ya tɛzalay krizalit ni, ya azlalahkər ni akur ya tɛzalay beril ni, ya ambəmbu ni akur ya tɛzalay topaz ni, ya kru ni akur ya tɛzalay krisupres ni, ya kru mahar bəlanjani ni akur ya tɛzalay hiyesen ni, ya kru mahar cɛni ti ni akur ya tɛzalay emetis ni. ²¹ Mahay kru mahar cɛni ni ti ebirslu gəɗakani kru mahar cɛ, mahay bəlan ti ebirslu bəlan. Dalaka gəɗakani ya a huf ga kɛsa ni bu ni ga gru deŋa, pərləŋ-pərləŋ akada ga kutrum ni.

²² Ay nàmənjoru zla nahəma, nipi *ahay gəɗakani ge Melefit a kɛsa gani nani bu ndo, adaba Bay Melefit geli njəɗa-njəɗani nday ata Wur Təmbak ni, nday àna ahər gatay kala nday ahay gəɗakani gani nani. ²³ Fat akaba kiya tɛbi tɛsladay məlan a kɛsa gani nani bu bi, adaba Melefit àna ahər gayan asladay məlan gani, Wur Təmbak ni day asladay məlan gani akada ge cəngel ni. ²⁴ Ndam ga had gərgərani ga duniya ni dɛk ti masladay

ga kesa gani nani amasladi ana tay. Bəbay ga had gərgərani ga duniya ni dek atoru àna njəda gatay ni eslini ga mazləbay Melefit àna naŋ. ²⁵ Mahay ga kesa gani nani ti atanjəhad bəŋa bəŋa məzləkabana ; atəzləkvù tay day-day do, adaba məlavad amələbi eslini va bi. ²⁶ Mis ga had gərgərani ni dek atoru àna elimeni gatay akaba àna njəda gatay eslini ga mazləbay Melefit àna naŋ. ²⁷ Ay ti zlam magədavani, ndam ya tagray zlam ya àbəlay do ni akaba ndam masəkad malfada ni etisliki məhuriyani a kesa nani vu do. Ndam ya ti təhuriyu ni ti si ndam ya ti slimi gatay məbəkiani ka wakita ga sifa ni kwa. Wakita gani nani ti ga Wur Təmbak ni.

22

¹ Eslini məslər nakəŋ àdəfuki zalaka ; zalaka nani ti àdəl day-day do, yam gani avi sifa ana mis. Yam gani ahələba eri akada ga kutrum na, aŋgəzaya e kərsi ge Melefit ba. Kərsi nani ti ga Wur Təmbak ni daya. ² A dalaka ya a huđ ga kesa ni bu ni ti zalaka ni èdevu cə ; e kidiŋ gani bu ka məlaŋ ya èdevu ni ti məŋgəhaf àvu. Məŋgəhaf nani avi sifa ana mis, a huđ ga dəzani bu ewi bəza sak kru mahar cə, kəla kiya lu ewi bəza. Slimberi gani ti haf ge mimbiliŋ mis ga had ga duniya ni dek. ³ Eslini ti zlam ya Melefit etikwesl ni atələbi.

A kesa nani bu ni ti Melefit amanjəhadviyu e kərsi gayan vu, Wur Təmbak ni amanjəhadviyu daya. Eslini ndam məgri təwi ana Melefit atəzləbay naŋ. ⁴ Nday gani nani etipi wur ge eri ge Melefit. Slimi ge Melefit day àki məbəkiani ka tay kè meleher. ⁵ Məlavad amələbi va bi ; nahkay ceŋgel akaba fat day atagray təwi va do, adaba Bay Melefit geli naŋ àna ahər gayan amasladi məlaŋ ana mis. Mis ni atanjəhad a bay bu ga kaŋgay-kaŋgayani.

Mendeveriŋ ga pakama

⁶ Eslini *məslər ni àhu ahkado : « Ma hini ya kici ni dek ma ge jiri edediŋ ; malfada àkibu bi. Ahaslani Bay Melefit geli àvia *Məsuf gayan ana ndam mahəŋgaray *pakama gayan a ; nihi ti àsləribiya məslər gayan ana ndam məgri təwi gayan a ga mədəfiki ere ye ti agravu wuđak ni ana tay. »

⁷ Yezu àdəm : « Bumvu slimi, nakoru afa gekəli wuđak ! Ndam ya ti təgəskabá pakama ya a wakita hini bu na, təbu təjalaki ahər nahəma, təmərvi. Adaba pakama hini ti ge Melefit. »

⁸ Nu Zeŋ nícia pakama gana àna slimi goro a, nìpia ere ye ti àgravu na àna eri goro a daya. Nàra nícia, nàra nìpia nahəma, nàbəhad mirdim grik meleher ndiə ana had kà asak ga məslər ya àdəfuki zlam gani ni, ga mazləbay naŋ. ⁹ Naŋ nakəŋ àra èpia ere ye ti nəgray na ti àhu : « Kàgray nahkay ba simiteni ! Nu day bay

məgri tawi ana Melefit akada gayak ni, akada bəza ga muk ya tahəngaray pakama ge Melefit ni, akada ga ndam ya ti tagəskabu pakama ge Melefit a wakita hini bu ni daya. Kabəhadī mirdim ti ana Melefit ciliŋ. »

10 Àhu keti : « Pakama ya a wakita hini bu ni ti pakama ge Melefit edediŋ ; kəngah pakama gani ba, hi ana mis sawaŋ. Adaba mam, sarta ga zlam ya tədəmki ma a wakita hini bu ni ti ènjia wudak. 11 Maslaŋa ya ti agudar zlam ni ti ahàr àdəm mägudarkivu. Maslaŋa ya ti məbəruv gayaŋ àbəlay do ni ti ahàr àdəm mánjəhad àna məbəruv gayaŋ ya àbəlay do ni. Ay maslaŋa ya ti agray jiri ni ti ahàr àdəm mągrakivu jiri. Maslaŋa ya ti naŋ njəlata ni ti ahàr àdəm mánjəhad njəlata. »

12 Yezu àdəm ahkado : « Bumvu slimi, nakoru afa gekəli wudak ! Nu nəbu àna zlam ga məviani ana ku way way do akada ge tawi gayaŋ ya ti àgray ni. 13 Wudaka zlam dek ànjəki ti nu nəbu àndava ; ka mandav ga zlam dek day nu anələbu. Bay ya ti ànjəki ka magray zlam dek ni ti nu ; kwa ka mənjəki gani nu nəbu. Bay ya ti emendeveriŋ zlam dek ni ti nu gani daya ; ka mandav gani day anələbu. »

14 Ndam ya ti tàbarafəŋa azana gatay a ni ti təmərvu. Nahkay ti tislīki məhuriyani a kəsa ni vu, tislīki məzum bəza ga mənğəhaf ya avi sifa ana mis ni. 15 Ndam ya ti Melefit etikwesl tay adaba

təgudara zlam a dal-dal ni, ndam maharam, ndam hala, ndam mabazl mis, ndam ga pəra akaba ndam ya ti tawayay tasəkad malfada ni dek nahəma, nday dekeni e mite bu, tislīki məhuriyani a kəsa ni vu koksah.

16 « Nu Yezu nəsləruru məslər goro ga məhi pakama hini ana ndam goro ya *təcakalavu a kəsa gərgərani ni bu ni dek. Nu wur huđ ge Devit, tədəmki ma a Wakita ge Melefit bu ni ti ka nu. Nu Bamti ya asladay məlaŋ ge miledə dal-dal ni. »

17 Məsuf Njəlata ni akaba ndam ga Yezu ya ahəl tay akada ga wal ya taday ni təhi ahkado : « Ra ! »

Ahàr àdəm maslaŋa ya ti ècia pakama hina ti məhi : « Ra ! »

Maslaŋa ya ti yam akada naŋ a ti ahàr àdəm mərə.

Maslaŋa ya ti awayay esi yam ya avay sifa ni ti ahàr àdəm məcəh ga sulum, mīsi !

18 Nihi ti nu Zeŋ nədəm ma, ahàr àdəm maslaŋa ya ti eci pakama ge Melefit ya a wakita hini bu ni məbavu slimi lala : tamal maslaŋa èferkiviya pakama nahaŋ àkiva ka pakama hina nahəma, Melefit day emeferkiviyu daliya ya ti tədəmki ma a wakita hini bu ni ana maslaŋa gani.

19 Tamal maslaŋa àzaba pakama nahaŋ e kidiŋ ga pakama ge Melefit ya a wakita hini bu na nahəma, Melefit day amazafəŋa ja ga zlam ya tədəmkia ma ka tay a wakita hini vu na :

amazafəṅa ja ga məṅgəhaf
ya avay sifa na, amacafəṅa
naṅ ga məhuriyana a kəsa
njəlatani ni va daya.

²⁰ Bay ya ti àdəm pakama

hini dek jiri ni ti àdəm : « Iy,
nakoru afa gekəli wudak ! »

Aya nahkay, Bay geli Yezu,
ra !

²¹ Bay geli Yezu mēgri su-
lum gayəṅ ana mis dek ti.